

Pota q̄ v̄it̄ iste m̄gr licet om̄ia
 dixerit m̄t̄ac̄e salubri in q̄busd̄m
 suis dicit a doctorib; p̄suis seu etiā
 alibi m̄ ut dicit nō tenet nec ~~quod off~~
~~fit~~ q̄p̄t̄ h̄c̄ sibi cōtinuo insultādū
 q̄a forte alē intell̄t̄ q̄ v̄ba c̄riterius
 sonēt s̄dm̄ multū s̄c̄re theō doctores
 ip̄m̄ p̄ie utell̄t̄ m̄s̄a septos passus
 v̄l̄ eoz aliq̄e ad bonū et sanū itellan
 r̄ducc̄o it̄pretat̄. **V**t t̄n̄ an̄m̄
 sc̄itib; et ad bonū itellan̄ r̄d̄ca re
 duc̄e nesc̄it̄ melius pat̄at̄ ip̄a hic
 an̄ot̄at̄. **C**uoz duo p̄a posuit i p̄
 libro. duo alia in sc̄do. duo sequētia
 in t̄tio et duo v̄ltia i q̄rto. et sic s̄c̄
 oia d̄cta sua dubia octo. **P**ri
 mū pō i p̄ l̄ d̄ xvij et ē q̄ t̄ritas
 q̄ diligim̄ deū r̄ p̄ximū nō ē q̄d
 creatū s̄ m̄creatū id ē n̄c̄ sp̄s s̄c̄s
Secundū pō eq̄ i p̄ l̄ d̄ xvij
 et ē q̄ h̄ n̄oia t̄rit̄ r̄ t̄ritas nō d̄icit
 p̄t̄entia s̄ p̄imac̄e; t̄m̄ **T**ertū pō
 in sc̄do d̄ v̄ et d̄ x̄ et ē q̄ i anḡlis
 b̄tis p̄mū p̄cessit n̄m̄. **Q**uā
 ponit i sc̄do d̄ xxx et ē q̄ nichil
 de nobis trāsit i v̄ritate h̄m̄n̄e
 nat̄e s̄ totū trāsi a p̄ntib; et auḡ
 metat̄ d̄m̄ia v̄tute **C**inū pōit̄
 i t̄tio libro d̄ v̄ et ē q̄ aīa n̄ā
 exuta a corpe ē p̄sona **S**extū
 pō i t̄tio d̄ xvij et ē q̄ x̄ps̄ im̄
 duo p̄ sepaat̄ corpe et aīe p̄ mor
 te et an̄ r̄surrect̄ nichilōi fuit h̄orde
 v̄m̄ōis d̄m̄itat̄ ad v̄t̄q̄ ai t̄n̄ h̄o
 in alijs p̄ h̄oīs morte neget̄. **S**ept̄m̄
 pō i q̄rto d̄ ij et ē q̄ baptisim̄
 Joh̄is ai ip̄os̄ic̄e manū expellebat
 baptisim̄ r̄. ita s̄c̄ q̄ baptizat̄ p̄
 ioh̄em i fide t̄ritat̄ nō erat v̄bap̄
Octavū pō i iij d̄ v̄ et ē de
 p̄t̄ate baptisim̄ et d̄ic̄edi q̄t̄a i bap̄
 qua d̄icit q̄ deus p̄t̄ dare aly s̄c̄ h̄oī
 s̄m̄t et creac̄ creatur̄s̄ v̄c̄e m̄st̄eij
 nō v̄c̄e p̄nc̄ipal̄ auct̄ ut p̄t̄ ibid̄m̄
 Auth̄ q̄ p̄t̄e. 17 v̄b̄er̄o. ca. octavo. i p̄o. pōit̄. 19.

posice;

**Incipit prologus in libros
sententiarum.**

Wisientes aliquid de pe-
nura ac tenuitate ma-
ri paupula i gazonphi-
lacu diu mitte ardua
stande opa ul' vices
nras age p'supsumo. **W**isima
rōis fiducā. laboibz mēde. i samā-
tuno statueres q' prolatis i tuātes
semituu duobz denarijs superro-
ganti cūta fide p'fessio ē. **W**elcū-
nos veritas pollutentis: sed ierime-
sitas laboibz. **W**esideū hētat p'ficiē-
di: sed deherat i finis deficiendi
quā vmat zelq domq dei. **W**o-
mardeffentes. fide mram adūq
errores carnaliū atz anāliū homi-
dauitate tris clipeis mūmē ul'
ponq munitā oñde. ac theologi-
carū inquisitōm abduū aperire.
nō nō a sacmentoz eclesiasticoz p'
modulo itelligence mē noticiā tu-
dere studiumq nō valentes studio-
soz fīm votis iure resistē cori
xpo. laudabilibz studijs lingua
ac stilo nos seruire flagitantū.
Wuas bigas i nob agitāt xpi
cāitas q'uis nō ambigamq omēm
hūam eloquiū p'monē calūpmē
atz confiditōm emuloz sēp fuisse
obnoxii: quā dissidentibz volū-
tātū i motibz dissennes q' sit aīoz
p'p. ut cū oē dēū vni rōne p'fīm
sit: tū dū aliud alijs vnde aut apla-
cet veritati ul' nō intellē ul' offe-
denti i pietatis error obmitat ac
uolūtatis i iudicia i'sulter quā dō hq
scli opat i illis diffidentie filijs
q' nō rōni volūtate subitū-
nt doctrine studiu i pendūt. **W** hō
q' sēpmarūt sapie ūba coaptare
mūnt nō uei sed planti rōne

serfantes quos inq uolūtatis nō ad
itelligentiā uītatis sed ad defensioez
placemū itat nō desideantes. docet
uēitacē sed ab ea fabulās cōtentes au-
ditū: quoz p'fessio ē mgt' planti
p' docenda cōngre' ut docenda deside-
rare sed desideatis doctrinā coaptat hū-
rōne sapie i sup'pōne: q' fidei deser-
tione p'pōris mendax ut sit ul' m
ūbis pietas quā amiserit ofiā. **W**amq
simulata pietate oī ūboz mendatio
impia reddūt false doctrine i p'pōris
fidei sanctitate corrūpē molientes.
autūq p'urigine sub nouello sū-
desidēy dogmate alijs i gerentes q'
contencōm studentes conf' uītate sū-
fedē bellant. **W**nt uei nāq asseritōz
i planti defensione p'pōris p'pōris
ē. dū se uītatis tenet: a se uolūtatis
errois tuet. **W**oz igit' dō odi-
bile etiam eūtere atz oia opilacē
ne uīt' neq'ne i alios effundē qant
a lucnā uītatis i candelabo exaltatē
uolentes i laboē mltio ac sudore
uolūmē dō p'pōris rōpegiūq ex
testimonijs uītatis i efmū fundatis
i quatuoz libris distinctū i q' m. noz
exa doctrināq reperies: i q' p' dīne
fidei p'pōris sūterā p'fessione uī-
peres doctrine fraudulentiā p'pōris
mū aditū demonstrande uēitatis
complexi nō p'pōris p'fessionis
iserti tēpato mē vīt'q modāntē
uēntes. **W**itibi uō parū uox mra
isomuit nō a patris discessit limi-
tibz. **W**on igit' d' hū labor cuiquā
pigro ul' mltū docto uidei sup'fluo
cū mltis impigris. multis p'pōris
mē quos etiā a m sit necessarius
breui uolūmē coplacmē patris
sentētijs. apposit' eoz testimonijs.
ut nō sit nūe q'renti liboz nūo-
sitate euolue: cui b'uitis collecta q'

quicquid offert sine labore. In hoc autem tractatu non solum prout lectore sed etiam liberum coerectione desiderio maxime ubi profunda veritatis versatur questio. quod vana tot habet inventores. quot huiusmodi confidentes. Ut autem quod quicquid factus occurrit titulos quibus singulorum capitula distinguuntur summissimam.

Explicit prologus. Incipit capitulum primum libri sententiarum.

Quibus doctrina est de rebus vel de signis.

Que rebus quibus fruendum est vel utendum est et de his quod fruuntur et utuntur.

Quid sit frui vel uti.

Que similitudo et unitas.

Que fuerit intentio subiectiva de similitudine et unitate sit suavis cum de similitudine agitur.

Que testimonia veteris testamenti quibus similitudo in seipsum declaratur.

Que testimonia novi testamenti ad idem pertinentibus.

Que agnitione tutoris per caritatem quibus similitudo vestigium apparet.

Que ymaginem et similitudinem similitudinis et in humana anima.

Que similitudinem carnis et carnis trinitatis.

Que similitudo unitate.

Quod deus per se deum genuerit.

Quod similitudo de uno deo dicitur sicut unus deus de tribus personis.

Quod divina essentia genuerit filium vel genitum sit a patre vel de ipsa natus sit filius vel spiritus sanctus procedens.

Quod filius non est de nihilo sed de aliquo non tamen de materia sit et spiritus sanctus.

Quod ubi patris dicitur filius natus.

Quod pater voluntate genuerit filium aut necessitate et aut volens vel volens sit deus.

Quod pater potuerit vel noluit generare filium.

Autem posse generare filium sit aliquid potest.

sit in patre quod non sit in filio

Que veritate autem divine essentie

Que immutabilitate eiusdem

Que simplicitate eiusdem

Que coequali et consubstantiali carnis quod simplex et non simplex

Quod deus cum sit simplex tamen multipliciter dicitur

Quod de simplicitate nulli predicamentorum subicitur

Quod deus abusive dicitur substantia

Quod non est in deo aliquid quod non sit deus

Que distinctio in personis

Que coeternitate patris et filii

Que ineffabili et intelligibili gratia communis modo.

Quod deus dicitur filius generatus filius vel semper genitus est

Que obiectio huiusmodi intendit probare filium non esse coeternum patri

Que spiritus sanctus quod amice patris et filii

Que dicitur cum sit in similitudine amice quod est similitudo. sic ubi spiritus dicitur sapientia et tamen tota similitudo dicitur sapientia.

Quod eadem notia spiritus et unitas habet accipiuntur.

Quod spiritus sanctus sicut pater et filius est communis ita communem nomen habet spiritus.

Quod spiritus sanctus procedit a patre et filio que tamen gratia a filio procedere dissentit.

Que concinemencia latinorum et grecorum in sensu et differentia in ubi

Quod spiritus sanctus spiritus vel plenius procedit a patre et filio.

Quod spiritus sanctus principaliter et spiritus dicitur procedere a patre.

Quod spiritus sanctus cum sit de substantia patris non dicitur genitus sed tamen procedens

Quod filius dicitur procedere cum spiritus

stus no dicitur gigni

Quod no potest inortal distingue
me gnaudem filij et pressioe ppr st

Quod ppr stus debeat dici in
gemitu cu no sit gemitu

De gemina pressioe ppr st
tpali et etna

Quod no solu dona ppr sancti
sed etna ipe ppr dat hoibz mittit

Quod ppr stus a seipo dat et filij
a seipo mittit

Quomodo intelligenda sit missio utriusq
p pr st et filij sit missio

Quod filij sit datu a seipo

Quomodo intelligenda sit a seipo
no veni

Quod semel tm sit missio filij an sepe
duobz missionis filij

Quod ppr st alteru modu semel sit
missio ppr st alteru sepe et seipo alteru
modu dr missio i mudu et ppr st alteru
modu dr missio

Quod filij et ppr stus no sut quasi
innoces ppe q missio

De missioe ppr st q sit duobz
modis visibilu et invisibilu

Quod filij seipo q ho no mo ppe sed
etna ppr st innoces est

Quod ppr st e caritas q diligunt
deu et prima

Quod ppr st dilectio edes ut pat ul
filij sed tm ppr stus

Quod no e drm p tm illud deo
caritas e sicut id tu es ppa mea ppe

Quomodo ppr mittat ul det nob
p pr stus augeat i hoie ul mng
et magis habeat ul det et an det ha
benti et no habenti

Quod aliq dicit caritate dei et ppr
no ee ppr stm

Quod concedendu sit p donu dai do
p pr stus eade rone dicit do
nu q datu siue donatu

Quod sicut filij nascendo accepit

no tm ut eet filij sed etna essentia ita
p pr stus pcedendo accepit no tm ut
eet donu sed ut eet essentia

Quod ppr stus dr donu et donatu
seipo duos modos p dicitos pressiois
q seipo qd donu e refert ad ppr st
et seipo qd datu ad eu q
dedit et ad eos qbz dat

Quod filij cu sit nob dat possit dici
m ut ppr stus

Quod ppr stus ad seipo refert
equalitate tu psonaz

Quod etnitas et magnitudo et potentia
i deo vni e et si videant diuisa

Quod aliqua psonaz aliqua no
excedit magnitudie qa no e maiore
vna psona alia ut maius aliquid
due q vna ut tres q due ul vna

Quomodo dicitur e ppr st i filio et filij
i patre et ppr stus xpi

Quod nulla psonaz p e i trinitate
pae tres psonae dicuntur sumu vnu

Quod dicitur tres psonae ee vna
essentia ut ut genz de ppenetaz ut
ut ppr st de i diuinius p dicitur qa
no e eencia genz et psona ppr st ul
essentia et psona indiuidua ppe

Quod ut seipo matiale trinitatem
dicunt tres psonae vna eencia

Quod ita dicitur tres psonae vna
essentia ut tres hoies vnius nate

Quod tres psonae differant mto
que ppetantibz distinte sut

Quod tres psonae sil no e maius
aliquid q vna

Quod deo no e dicens pplex p mng

Quod aliqua psonaz no excellit
alia potentia

Quod no mng p filij q pat

De obiectombz hctis conf hor
et responsioibz catholicis

Quomodo possit dici sola pat ul sola
filij ul sola ppr stus cu sit i seipaleo

Quoniam debeat dici solus pater est deus et solus filius est deus an pater est solus deus filius est solus deus spiritus sanctus est solus deus

Quomodo trinitas dicitur solus deus cum ipsa sit cum spiritibus et animabus sanctis utitur
Quod nonnisi differentia quibus utuntur loquentes de deo

Quod huiusmodi temporaliter deo conveniunt et relative dicuntur

Quod hoc nomine quod est trinitas
Quod huiusmodi quod proprie ad singulas personas pertinet et de huiusmodi quod unitate essentie significat

Quod hoc nomine quod est persona quod secundum substantiam dicitur non singulariter sed pluraliter accipitur in summa

Quod unitate dictum sit tres persone a latinis et a grecis tres hypostases vel substantie

Quod pater dicitur pater et filius et spiritus sanctus esse tres deos ut tres personas

Quod non dicitur tres essentias ut tres personas

Quod in trinitate non est diversitas vel singularitas vel solitudo sed unitas et trinitas distinctio et ydemitas

Quod non debet dici deus multiplex
Quid significet huiusmodi nominibus unus duo vel due ternus vel trinitas tres vel tria plures vel pluralitas distinctio vel distinctio cum huiusmodi utuntur loquentes de deo

Quid significet hoc nomine persona in plurali modo scilicet cum dicitur persone

Quod triplici accceptione huiusmodi nominis persona in trinitate

Quod quo sensu dicitur alia persona pater alia filius siue alia persona pater alia filius

Quod hoc nomine hypostases
Quod proprietatibus personarum et de nominibus earum relationibus

Quod non omnia dicuntur de deo per substantiam quod est enim secundum relationem nihil tamen secundum accidens

Quod pater dicitur spiritum unigeniti filium

dei esse cum etiam homines sint filii dei
Quod homo dicitur filius trinitatis et trinitas pater hominum

Quod spiritus sanctus eadem proprietate donum dicitur quia spiritus sanctus et utitur modo relative ad patrem vel filium

Quod pater vel trinitas ipsa vel filius possit dici spiritus sanctus

Quod non omnino quod relative dicitur suis a se vicissim respondentur uocabilibus

Quod sunt ille proprietates quibus distinguuntur persone

Quod non est omnino idem dicere esse patrem et genuisse vel habere filium

Quod proprietates determinat hypostases non substantiam id est naturam

Quod generali regula eorum quae ad se et eorum quae relative dicuntur

Quod secundum substantiam dicitur deus de deo et huiusmodi

Quod non tamen tres sunt proprietates personarum

Quod sola pater debeat dici non genitum vel non filium sicut dicitur unigenitum

Quod proprietate qua notatur unigenitum
Responsio ambrosii contra arrianos de unigenito

Quod dicitur esse sit patrem et esse filium

Quod sapientia genita dicitur secundum relationem vel substantiam

Quod ymagine
Quod principio

Quod ab eterno pater est principium et filius sed non spiritus sanctus

Quomodo pater sit principium filii et ipse cum filio spiritus sanctus

Quod eadem ratione pater et filius sunt principium spiritus sancti

Quod huiusmodi temporaliter de deo dicuntur et relative secundum accidens quod non deo sed ratione accidit

Quod spiritus sanctus dicitur datum vel donatum relative ad se cum a se datur

Filius dicitur equalis ul' similis
 scdm substantiam.
De sententia scilicet hylarij q' trinitate
 personarum ppia ostendit.
Quæ patri attribuitur unitas.
Quæ pat' & filij dicuntur esse unū
 ul' unq' deq' sed nō unq'
Quæ dicitur equalitas i filio
 q' i ppū s' d' esse itaq' con
 cordia ul' commercio.
Quæ pat' et filij ea dilectione
 diligat q' p'cedit ab utroq' id ē p'p' s'is
Quæ p' sit sapiens sapia qua
 genuit.
Quæ filij sit sapiens sapientia
 genita ul' i genita
Pater ē sapiens ea q' ipse est
 sapia & de ea filij ē genitū
Filius sit seipso sapiens ul' p' seipm
 una tm sit sapientia ppia.
Sicut i trinitate ē dilectio q' est
 trinitas & tm spūs s'cūs ē dilectio
 q' nō ē trinitas nō ideo sūt due
 dilectiones ita & de sapia.
Quæ pat' nō d' sapiens sapia
 genita sicut d' diligens dilectio
 q' ab ipso p'cedit
Quæ proprietates personarū sit
 ipse persone ul' diuina v'sa
Quomō appetates possit esse i
 natura di nō eā determinēt.
De i'bis hylarij q' b' scdm p'ncip
 intelligentiā videt' d'ce nō idem esse
 natūā d'na' et rem natūe & non
 idem esse deū et qd' dei est
Quæ possit ita dici unq' d' trū
 personarū ut d' una essentia ē personarū
 & tres persone unq' dei ut tres persone
 unq' essentia.
Quod potentia sapia bonitas i'sc'pū
 inf' d' ad personarū distincte referunt.
Quæ patri potentia filio sapia spū
 s'cō bonitas tribuat' cū sit una potētia
 sapia bonitas trū

De hoc noie homouision ubi m
 auctoritate receptū sit & qd' significet.
De scientia p'scientia p'uidencia
 disposicione & p'destnacōe dei
Quæ sit p'scientia ul' p'uidencia
Quæ dispositio
Quæ p'destnacō
Quæ p'uidencia
Quæ sapia ul' scientia.
Quæ p'scientia ul' dispositio ul' p'
 destnacō dei esse potuerit si nullū esset futū
Quod scia dei de temporalib' est
 et etms.
Quomō oīa dicunt' esse i deo & i'itate
Quæ oīa debeat dici esse i dei
 essentia ut i dei agnōde ul' p'sc'ia
 esse dicunt'
Quæ rōne bona dicunt' esse i
 deo & nō mala
Quæ idem sit oīa esse ex deo & p'
 ipm & i ipso.
Quod oīa sūt i quolib' trūm
 & p' ipm & i ipso.
Quod nō oīa que ex deo sūt
 enā de ipso sūt.
Quibus modis dicit' esse d' i' b'g
Quod deq' nō ubiq' ē habitus
 sed cronūso.
Quæ eāt deq' anq' eēt futūā.
Quod deq' cū sit i oīib' essentia
 nō sit cōmūnatus sc'dib' r'etū.
Quomō deq' sit ubiq' & semp nō cū
 localis nō loco nō tpe mouet'.
Quibus modis aliqd' dicit' locale
 ul' trūsp'hibile.
Quod sit mutū scdm temp.
Quæ spūs creati sūt locales &
 trūsp'hibiles.
Quod deq' est ubiq' sine locali motu
Quæ scientia ul' p'scientia dei sit cū
 r'etū ul' cronūso.
Quæ p'scientia dei possit falli
 & p'poncio.

Quoniam scientia dei possit augeri ul' minui ul' aliquomodo mutari.

Hic deus possit nouit ul' ex tempore scire ul' prescire aliquid.

Quoniam deus scire possit plura quam scit.

Quod deus semper et simul scit omnia.

Hic aliquis predestinatus possit dampnari ul' reprobis saluari.

Quid sit reprobatio dei et quibus consideret et quibus sit predestinationis effectus.

Quoniam aliquid sit meriti ob diuinationis ul' insequendie.

De uarijs super hereticis carnalium opinionibus.

Hic ea que semel sunt deus ul' prescitur semper sciat et prescitur et semper prescitur et prescitur.

De omnipotentia dei que dicitur omnipotens cum nos ^{multa} ultra possimus que ipse non possit.

Quomodo dicitur deus omnia posse.

Quod omnipotentia dei secundum duo consideret.

Hic uentio contra illos que dicitur diuinitatem posse nisi quod uult et facit.

Hic deus possit aliquid facere aliquid melius quam scit ul' alio ul' meliori modo.

Quoniam deus semper possit se quod potuit.

De uoluntate dei que essentia dei est et de signis eius.

Quod licet idem sit deo uelle quod esse non tamen potest dici deus omnia esse que uult.

De intelligentia hanc locutionem deus scit deus uult deus scit omnia ul' aliquid uult.

Quod dei uoluntas siue bona causa est omnia que naturaliter sunt cuius causa non est querenda quia prima et summa causa est omnia.

Quibus modis accipit dei uoluntas.

Quod preceptio prohibicio permissio consilium operatio. note uoluntatis merito intelliguntur.

Quoniam deus uelit ab omnibus fieri ea

que precipit ul' non fieri ea que prohibet.

Quod uoluntas dei que ipse est in illo cassari potest.

Quomodo intelligendum sit illud.

Polui agere filios et non et illud.

Quoniam uult omnes homines saluos fieri.

Quoniam mala deo uolente ul' uolente

fiant.

Quomodo intelligendum sit illud

augustinum. mala fieri bonum est.

De multiplici acceptione boni.

Quod mala uoluntati ualent.

Quod in deo non est causa ut sit

homo detior.

Quomodo uoluntas dei de homine

implet quocumque se uolat.

Hic quod sensu queda dicitur fieri

contra dei uoluntate.

Quare precipit deus omnibus bonum facere

et mala uoluntate si non id ab omnibus

uult impleri.

Quod homo aliquando bona uoluntate

aliud uult quam deus et mala idem

quod deus.

Quod dei uoluntas per malas hominum

uoluntates impletur.

Quoniam placuit uirginis sanctis per christum

maerere et paterere.

Quoniam passiones sanctorum debeamus uelle

steris ac
nove legis
continen-
tiam dili-
genti id a-
gme ena
atq; ena
considera-
tibus nob:
pua dei
grā motuit

sacre pagine tractati tra res. ul
signa pmpue usari. Et eni egressus
doctoe augustina aut i libo de dor-
trina xpiana. omnis doctna ul rez
ul signoz: sed res ena p signa dis-
cunt. Ade at hic res appellant q
no ad significandu aliqd adhibent:
signa uo quoz vsq; est in significando.
Exm at aliq; snt: quoz ois vsus est
i significando no i iustificando id e qbz
no utim? n aliqd significandi gra ut
aliq; sacramenta legalia ad q n som
significat s; ofert qd mty adiuuet sic
ewam sacra. Ex qo a pte itelligit q
hic appellat signa: res ille uidelicet
q ad significandu aliqd adhibent. Omne
f signu res aliq; e. qd et nlla res e
ut i eode augo ait ois nichil e. no
at etuiso ois res signu e q no
adhibet ad significandu aliqd. Cuius hys
itendit theologoz ppeno studiosa
atq; modesta dima scriptua forma psp-
tam i doctna tene aduiter. De hns
go nob adit ad res dimas aliq; res
itelligedas deo dicit aperie volen-
tibus dissendit e a po de rba peca de
signis differens

De rebz conit agit
D go i rba qsideand e ut i
eode augo ait. Res. alieff
quibz fruendū e. Alie qbz utendū
e. Alie q fruuntur et utuntur. Ille qbz
fruendū e nos btoz fruunt. Ista qbz
utendū e tendentes ad bntudine

aduuantur et qm amulamur ut ad
illas res q nos btoz fruunt puenie
eisp; inherere possim.

De rebz q fruuntur et utuntur.

Res uo q fruuntur et utuntur nos su-
m qm mē vsp; qstua et ageli.
Itu at e amoe there alicui rei
ppr seipam. Vti uo id qd i usu ve-
neit referre ad obtinend id q fruē-
dū e alias abuti. Na vsq; illicity
abusy ul abusio uocm d; Res igit
fruēd' qbz; utendū e st pat' et filia p
stus. Eade tm finis qda sumā res
e coisq; oibz fruētibz ea. sicut cā
res dia d; et no rerū omī cā Non
em finale p' iueniri nome qd mte
excellencie coueiat n q meliq; d;
trinitas her vng deus.

De rebz qbz utendū e.

Res at qbz utendū e. mudo e
at eo rata. Vn augo i eode.
Utendū e hō mudo et no fruendū
ut insubilia dei p ea q fru snt
itellerta qppian? id est ut de tpa-
libz etna rapiant. Itē i eode augo.
In oibz rba ille tm st qbz fruēd'
e q etne et ignitabiles st. cetis
at utendū e ut ad illaz pfructoz
pueriat. Vn augo i libo deo de
trinitate. Fruuntur qgnitibz i quibz
ipis p' se volūtas delcāta con-
qesit. Utim? uo eis q ad aliud
referunt q fruendū e

It qd intersit int fruū et uti.
alut p supra augo.

Quand uo q idem augo i libo
deo de trinitate. alut p sup
accipiens uti et fruū st dr. Vti e
assumē aliqd i facultate volūtate
fruū at e vti cā gudio no adhuc
ppr sed ia rei. Idōq; ois q fruunt
utunt. Assunt ei a qd i facultatem

Diffinitio fru.
Diffinitio uti.

Augo

Augo

Augo

Augo

Augo

uoluntatis cum sine delectatione, non
autem omne quod utitur frui si id quod in facultate
uoluntatis assuit non propter seipsum
sed propter appetitum. Et attende quod videtur
augustinus dicit illos frui tantum quod in re gaudent
non in ipse. Et in hac uita non uidentur
frui sed tantum uti ubi gaudent in ipse
cum superdum sit. Frui est amorem
habere alicui rei propter se quod etiam huius
multum adherent deo.

¶ Determinatio eorum quae uidentur contra.

Hic autem quod si conceditur uidentur
sic determinauimus dicentes
nos et huius et in fructu frui si in ipse propter
et plene. ubi per seipsum uidebimus quod
frui. hic autem dum in ipse ambulamus
frui. quod si non adeo plene. **¶**
In libro de deo de trinitate. Frui
cognitis et quibus uoluntas delectata cognoscit
ait. **¶** In libro de doctrina christiana ait
Angeli illo fruens in bonis per quo et
nos frui desideramus et quanto in hac
uita in frui. uel per sperulam in enig
mate tanto magis pergnatos et tol
lerabilis sustinemus et ardentius
frui cupimus.

¶ Alia determinatio.

Protest etiam dicitur quod quod frui etiam
in hac uita non tantum huius gaudium
sperit sed etiam rei quae in delectatur
in eo quod diligit et uti re alienat.

¶ Constat ergo quod deo debemus frui
non uti. Illud etiam ait augustinus frui
quod efficiens bonum et in eo sperem possit
ut ad id peruenias. De hoc idem ait
in libro de doctrina christiana. Dicitur
ea re frui quam diligimus propter se
et ea re nobis fruendum esse tantum quod
efficiens bonum. Letis uero utendum. Fre
quent in dicitur frui cum delectatione
uti. Cum enim adest quod diligit etiam
delectatione secum gerit si tantum per eam
trahit et ad id ubi permanens est
ea re utile. Uteris ea et abusive

non propter dicitur frui. Si uero these
ris atque per se sine re ponens
letiae tue tunc uel et propter frui dicitur
de eo. **¶** Ad non est fruendum in re tanta
te. in summo et incommutabili bono.

¶ Utrum homines sint utendi uel fruendi.

Quoniam autem homines qui fruuntur utuntur
alios rebus res aliquae sunt. Queritur
utrum frui se debeat an uti an utrumque
ad quod si respondet augustinus in libro de doctrina
christiana. Si propter se homo diligendus
est frui. eo si propter ad utrumque. **¶**
dicitur autem in propter aliud diligendus. **¶**
et propter se diligendus est in eo constituit
bona uita cuius etiam propter hoc tunc
consolat. In homine autem propter ponenda
non est. quod maledictus est qui hoc frui.
Ergo si licet de aduersus ut seipso quod
frui de quod non se diligit de propter se si
propter id quod fruendum est. Huius autem co
trauit uel quod apud ad philomone
ne loquens ait. Ita frui te fruar in
dno. **¶** Ad ita dicitur augustinus si dixisset
frui te fruar et non addidisset dno
uidetur sine dilectione ac propter constituisse
in eo. **¶** Et quod id addidit in dno se sine
posuisse eodem frui significauit.

¶ Si non uti idem augustinus ait homine in dno
frui deo ponit quod homine frui.

¶ Hic queritur utrum deo fruar an utamur nobis.

Sed cum diligit nos deus ut fre
quent scriptura dicit quod eius dilectio
ne erga nos multum commendat.
Queritur augustinus quid diligit an utrumque
utens an ut fruens. **¶** Et propter dicitur
si frui eget bono nostro quod non
satis dicitur. **¶** Et in propheta bonorum me
orum non indiges. **¶** In fine enim homini
inimicum uel ipse est uel ab ipso est. non ergo
frui nobis sed utrumque nobis. **¶** Si enim
ut frui non utrumque non inuenio quid
diligit nos. **¶** Neque in se utrumque no
bis ut nos alios rebus. **¶** Nos enim

res qba utimur ad id vfrimur ut
 dei bonitate pfrimam? Deo. n. ad
 sua bonitate usu nrm r fert. Ille
 em miset nri pfr sua bonitate
 ut se pfrimam? Nos uo nri iuice
 miseremur ut illo fruamur cu ei nos
 aliam misemur x aliam qulimur ad
 eiq qd facimur utilitate eamq stue
 mur s ma sit qseps cu mam q
 alijs ipendimur no relinqt db sine
 mrede. Vt ac mtes summa e ut ipso
 pfrimam? Vt q bona e summa x rpu
 summa boni summa. Porro etia qu
 iustis e no impime mali summa x
 rpu mali summa. Tm et mra summa.
 Ille q vsp qd nob utit deo no ad
 eiq s ad nram utilitate r fert?
 Ad eiq uo tmno bonitate

Hic considerand e. Ut utitibus
 sit utendū an fruendū. qba
 da videt q eis sit utendū x no
 fruendū. Et ho qfiant auctoritate
 augm. Quia ut pparatur e dixit
 no ee fruendū n fmitate x sumo
 x rmutabili bono. Vt dicit idd
 no ee fruendū eis q pfr se tm
 amande n s s pfr etia bntudi
 ne. Illud at qd fruendū e pfr se
 amanda e. Vt q ututes pfr se a
 mande no s pino pfr sola bntu
 dine pnt auctoritate augustini
 libo 3o de fmitate cont quosd
 ait. Ecce ututes qd pfr sola bntu
 dine amamur sic psuade nob audet
 ut ipam bntu ne no amemus qd si
 fruut etia utiq ipas amae desisi
 mg qu illa pfr qua sola bntudi
 ne istas amamus no amamus. Ex
 hys ubis videt augm onde q ututes
 no pfr se sed pfr sola bntudine a
 mande s snt qd si ita e go eis

Augo

fruendū no e. Alijs uo cont videt
 q eis fruendū sit q pfr se petende
 amande s s ho qfiant auctoritate
 ambrosij. q ait s illa locū eple ad ga
 lathas. fructus at pfr e. caitas gaudij par
 pacia. Vt no noiat opa. s fructus q pfr
 se petenda snt. Si uo pfr se petenda
 snt go pfr se amanda. Nos at harū
 q uident auctoritatu rpu gnacū de
 medio exime cupientes. Dicimur q
 ututes pfr se petende x amade pfr
 x no pfr sola bntudine. Vt se quid
 amande s q delamit sui possessores
 smtea x pā delamōne x eis paritū
 gaudij pntale. Verūtm no e h
 qfistens. s vlt qd dicitur. Vt h hereat
 dilctis qfist. neq h sit dilctis tmq.
 Vt r feat hor ad id sumū bonū. Qui
 soli oio thendū e. q id pfr se tm
 amanda e x vlt illud mital que
 rendū e. Illud et e summa sumo. Vt
 augm de vceas diligimur rfrimur
 ad id sumū bonū cui soli thendū e.
 x teo pmandū. fmsiq letice pone
 da. quae utitibus no e fruendū. Vt
 dicit ai qo. Fruū e amore therē arcu
 rei pfr seipam ut pdrū e. Si go
 ututes pfr se s amande. x eis frue
 dū e. Ad qd dicitur. Tū despōne.
 Vbi dicit pfr seipam itelligendū tmoo
 ut no r fat ad ad s i ponat fms
 ut sup ondit augm dices. Et the
 seia atz pmanseis sine ponet le
 tice. Cū vē x ppe fruū dicendges.
 Qd no e frūendū n i illa fmitate
 x sumo bono x rmutabili. Utendū
 e go utitibus x p eas fruendū sumo
 bono. Ita x de uolūte bō dicitur.
 Vt augm in lio deo de fmitate ait.
 Volūms e p quā fruimur? Itā x p
 ututes fruimur no eis n scete aqua
 utiq sit deo ut cūtas de qua postea
 tractabit. Epilogus

Augo

Augo

Augo

Augo

Aug lib 1 de trinitate. ubi dicitur de patre et filio. quod
aut et qui generant unum de deo. deum sunt unum
sunt. sicut apud veteres apud loquuntur deos. ego et
pater unum sumus.

Omnium quoque dicitur esse ex quo de re-
bus specialiter tractatum. huiusmodi
est. De aliis quibus fruendum. Aliis quibus
utendum. Aliis quibus fruuntur et utuntur. Et in
casibus quibus utendum est. quodammodo per quas
fruuntur ut istud et potest aut ut per ista
bona vel dona. De quibus omnibus antequam
de signis tractemus agendum est. De
satis autem dividua finitate.

Quarta distinctio.

De unitate finitatis.

Hoc itaque uelut ad pia fide te-
nendum est. Quod finitas sit unus
et solus et uerus deus ut ait augustinus in
libro de finitate. Quod pater et filius et spiritus sanctus.
Et huius finitas unius eiusdemque substantie
uel eentis dicitur creditur et intelligitur.
quod est summum bonum quod purgatissimum
mentibus finitatis. Quod in huiusmodi actibus
inualida in causa excellenti. luce non figuratur
si per instanti fidei emundet. De hac ergo
re summa et excellentissima cum timore
et modestia agendum est. ac attentissimis
auribus ac deuotis audiendum est. Ubi
quod unitas finitatis patris et filii et spiritus
sancti. Quia non periculosum alicubi errat.
non laboriosum aliquid queritur. ut fructuosum
aliquid tuentur. Unde omnes qui audiunt et
legunt ea que de ineffabili et inaccessibili
deitatis luce dicuntur. studeant imitari
atque finitatem quod uenerabilis doctor augustinus
in primo libro de finitate de seipso ait.

Aug

Aug in lib 1 de trinitate. pro appbo
p dicitur. deus qui non in mundos
fuit uel uoluit. Unde
ad patrem in trinitate et non in mundos
uel in fuit uel uoluit.

In primo libro de finitate de seipso ait.

Non pigebit me siquid sicubi hesito
querere non pudebit sicubi erro diste.
Et si quis deus huiusmodi audit uel legit ubi
parit. certus est pergit mentem. ubi per
hesitat gratiam mentem. Ubi errore suum
cognoscit redeat ad me. Ubi in malis
reueret me. Ita ingrediamur in caritate
tatis unius tendentes ad eum de quo
dicitur quod quiescit facie eius semper.

Aug

Quod fuit intentio scripturae de finitate.

Omnes autem catholici tractatores
ut in eodem libro augustinus ait qui
de finitate que deus est scripturae. hoc in-
tenderunt secundum scripturas edoceri. quod pater
et filius et spiritus sanctus. unius sunt substantie

Aug

et inseparabili equalitate. unus est deus.
et sic unitas in eentia et plures in personis.
Ideoque non sunt tres dii sed unus est deus.
licet per filium genuerit. et idem filius non
sit qui pater est. filiusque a patre sit genitus.
et idem pater non sit qui filius est. Et spiritus
sanctus. non pater sit nec filius. sed tamen pater et
filius et spiritus uerum coequalis. et ad
finitatis pertinet unitate. Tenemus ergo
quod patrem et filium et spiritum sanctum unum esse
naturalem deum. ut ait augustinus in libro de fide.
ad petrum. Respondeo tamen quod patrem esse qui
filius non filium unum esse qui pater est. Respondeo
spiritum sanctum unum esse qui pater est. a filio. Quia
est enim et pater et filius et spiritus sanctus eentia.
quam greci homomousion uocant.
In qua non est aliud patris. ad filium. aliud
spiritus sanctus. Quia unum sunt personalem aliquid
patris. aliquid filii. aliquid spiritus sanctus.

Quod dicitur credo suadere sit cum de finitate agitur.

Quod iterum ut in libro de finitate
augustinus docet primum secundum auctores.
tates scripturae scripturarum. Hoc ita se fides
habeat demonstretur. Item aduersus garrulos
rationes rationales ratiocinatioes elan-
tiores. et ratiocinatioes. Rationibus ca-
tholicis et similitudinibus agitur ad
defensionem et assertionem fidei. Uel-
dum est ut ex requisitionibus facientes
mansuetos plerumque instruantur. Et
illi si nequerint suemere quod queritur
de suis mentibus ponant quod de ipsa
unitate. et de mea dissertatione conueniant.

Testimonia scripturae de unitate.

Proponamus ergo in medium uetus
testamentum. Quibus diuine unitatis atque finita-
tis uitas demonstrat. Ad primum
ipsa legis exordia ostendant. Ubi ait
moyses. Audi israel dominus deus tuus. deus
unus est. Et ego sum dominus deus tuus qui eduxi
te de terra egypti. non erunt tibi dii
alii preter me. Ecce hic significauit

moyses

unitate dicitur. Deo n. x dno ut
ait ambrosio idem libo de trinitate
 nome e ne. nome e pmas. Itē alibi
 deo loqz ad moyse ait. Ego su q su.
 Et si qserit nome meū. Vade x d
 eis. Et e misit me ad uos. dicens.
 ego su nō nos sumz. Et q e. nō q
 sumz. Aptissime declarauit vni solū
 dīm eē. In cantico etiā exodi legz.
 Vbi om̄p nome eiq. Nō ait dīm.
 unitate uolens significare. Psonaz
 quoz pluralitate x nē unitate silit
 ondit. dno i genesi dicens. faciamz
 hoīem ad ymaginē x silitudinē
 nrām. Dicens n. faciamz x nrām
 pluralitate psonaz ondit. Dices uo
 ymaginē. unitate eēnāe. Ut em̄
 dt augz i libo de fide. Hi illa nā

ambrosio

augustinus

p̄is x filij x p̄p̄ sū vna eēt tm̄ p
 sona. nō dicit faciamz hoīem ad
 ygmē x silitudinē nō nrām. Cū
 vō dt ad ygmē nrām ondit eūdē
 dīm nō vna s̄ plēs eē psonas. h
ylaius. quoz i libo 3o de trinitate dt.

hylaius

hys ubis sufficit. q̄ i trinitate. nec
 diuinitas e nē singularitas. nē solitudo.
 s̄ silitudo. x pluralitas sū distinctio.
 Aut ei sit. Et dicit faciamz hoīem
 ad ygmē x silitudinē nrām. Inuice
 eē sū siles i eo q̄ dt ad ymaginē
 x silitudinē nrām ondit. ymago etiā
 sola nō e. x silitudo nō s̄ est. De
diuinitate duobz admiscet̄ alius ad

aliam silitudo nō p̄mittit. h
ylaius. nē diuinitas nē solitudo
 nē singularitas. ibi e silitudo. Itē
idem i 3to libo absoluqz voluit
 intellige significacionē hanc nō ad se
 tm̄ i fēndā esse. dicendo. faciamz
 hoīem ad ygmē x silitudinē nrām.
 P̄fessio ei consec̄m̄ sustulit. Itelli
 genā singularē q̄ s̄c̄m̄ nō p̄ eē

sibi ipsi solitudo. De
q̄ rursū solitu
 do solitarii r̄cipit. faciamz neq̄ q̄ s̄
 alieno a se loq̄ nrām. Uterq̄ ignz
fmo. s. faciamz x nrām ut solitarii
eūdēq̄ nō patit. Ita neq̄ diuinitas
a se alienūq̄ significet. Solitudo quē
faciā x meā. Nō solitudo uō conuēit
dicit faciamz x nrām. Uterq̄ fmo
ut nō solitarii tm̄. ita neq̄ deitē
eē ul' diuinitas eē significat. Rob
quoz
 nē solitarii ut diuinitas e conuēndū. Ita
 go deo ad eōm s̄ cū deo ygmē eādēq̄
 silitudinē hoīem r̄cipit. op̄ai ut nē
 significo efficiens admittat itellege
 nā solitudis. nē op̄o q̄ situra ad
 eandē ygmē ul' silitudinē patiat̄
 diuinitate diuinitatis.

Ad ex ub ill' debeat itelligi

hylaius

Hylaius in hys ubis pluralitate
 psonaz uoluit m̄tēgi noīe
 q̄ s̄c̄m̄. ut significauit noīe consec̄m̄.
 ul' pluralitē nō poni aliqd̄ sed re
 moueri. pluralitas ei ul' q̄ s̄c̄m̄ p
 sonaz. cū dt solitudo x singularitas
 negat̄ cū dicimz plūes eē psonas
 significamz q̄ nō e vna sola. Deo
hylaius uolens ista subtilitē x sane
itelligi ait. P̄fessio q̄ s̄c̄m̄ sustulit
itelligēnā singularis. Nō dt possunt
aliqd̄. Ita etiā cū dicimz eē psonas
singularitē x solitudinē tollimz. Et
q̄ p̄ nō e solz. ut filij e solz. nē p̄p̄
stus e solz significamz. Et q̄ nē pat
tm̄ e x filij. nē p̄ tm̄ e x filij. nec
p̄ tm̄ e p̄p̄ stus. nē filij tm̄ e x
p̄p̄ stus. De hac at i sequenti plēmq̄
ager. Vbi ei s̄c̄m̄ qd̄ siles dicimz
tres p̄sone. Et vtrū aliquo s̄c̄m̄ i
diuinitas ul' differētia ostendet.

Ad id qd̄ repat redit ut alias sibi
autoitutes supponat.

Nunc uō ad p̄p̄stā redeamz
 et ad ondendā p̄p̄stā plūitē

Et si dicit ad signū ondit om̄a natura
 esse ad aū magnū homo fiet

Moyses

atq; eēne dīne vnitatē. **Al**ias sāttes
auctōitates tōduram. **M**oyses dicit In
pīncipio cōmū deū celū & tē. p̄ deū
sīgnificans p̄em. p̄ pīncipiū filiū. Et p̄ eo
qd' apud nos dicitur deū. hebraica uelitas
habz. **Hel**oyim qd' ē plāle huius sigulāis
qd' ē hel. **Ad** go nō dicitur hel qd' ē deū
sed heloyim qd' p̄t mīp̄m dīi sū iudices
ad plītatē p̄sonarū r̄fert. **Ad** q̄ enā
id altine uidet' qd' dyabolū p̄ p̄entē
dixit. **Fr**itis sicut dīi. **P** qd' t̄ ḡto habe'
Floym. **Ac** si dicit. **Fr**itis sicut dīne
p̄sone. **I**lle enā maximo p̄p̄az & figū

David

Dauid. **I**ta sua ceteris p̄fert stelligētia
dicit. **S**up̄ senes stelleri. vnitatē dīne
nē oñdens aut. **D**ūs nomē est illi
nō dicit dīi. **A**libi enā eiusde dīi
vnitate & etīnitate sūl' oñdens aut ex
p̄sona dei. **I**si' si me audicis nō erit
tē deū recens neq; adocabis dīi alie
nū. **A**liud hōc ut dicit **ambrosius** in **ps**o li.

Ambrosius

de vnitatē sīgnificans etīnitate. **A**liud
vnitate substantiæ dīffēntis ut neq;
postiorē p̄e. neq; altius dīnitatis
filiū. ul' p̄m sūm eē edamq;. **N**ā si
p̄e postior est filiū. ul' p̄m sūm. re
cens est. et si vniū nō ē dīnitatis.
alienū ē. **S**z ut postior est. q̄ r̄cens
nō est. nō alienū. qū ex p̄e nat' est
filiū. ex p̄e p̄redit p̄r sūm. **A**libi
quoz dīffēntiōne p̄sonarū r̄firmans
ait. **V**bo dīi reli finati sūt. & spū
ois enī oīs vni eoz. **A**libi enā ait.

Psalms

Benedicat nos deū. deū n̄r b̄ndicat
nos deū. et metuāt eū om̄es fines
tē. **T**erma n̄ r̄fessio dei. vnitatē
exp̄mit p̄sonarū. **V**nitatē uō eēne
ap̄it cū singlīter subiūgit eū. **P**salms
quoz dicit se audisse seraphim clama
na. **S**cius **S**cius **S**cius. dūs deū. **P**
hoc qd' dicit tē sūm. vnitatē signat.
P hoc qd' subdit. **D**ūs deū vnitatē
eēne. **D**avid quoz etīnā filiū gnā
tione ap̄te r̄firmat ex p̄sona filiū
dicens. **D**ūs dixit ad me filiū meū

David

es tu ego hodie genui te. **D**e hac
tēffabili gnāde **ysayas** ait. gnāde
eīz qd' enarrabit. **I**n libo quoz sapit
etīnitas filiū cū p̄e monstrat. **O**bi
sapia ita loq̄t. **D**ūs possedit me ab
tūno uīaz suarū an̄q; qd' p̄ facit a
pīncipio ab etīno cōdmatū sū ante q̄
tēra fiēt. n̄ dū erāt abissi. & ego iā
ḡcepta erāt. n̄ dū fontes. n̄ dū mōtes
aut colles. & ego p̄turbabar. **A**d huc
tēra nō fereat. & cardines cōbis tē.
qū p̄parabat celos adērā. qū ap̄e
debat fūdāmētā tē cū eo erāt cūta
q̄pones. & delertabar p̄ singulos dies.
ludens corā eo. **E**re ap̄tū de tēra
gemitū testīmū quo ip̄a sapia
p̄hibz se an̄ mūdū ḡceptā eē. et
p̄turbat' id est gemitū & ap̄d p̄em
etīnalit' existe. **I**psa enā alibi ait.
Ere altissimi p̄dīi p̄mogemta
an̄ om̄em cātūā. **A**pp̄heas quoz
p̄p̄a. **T**erma ubi gnācone & tēpale
ex maīa sūl' r̄firmat' dicens.
Et tu bethleem effrata puulū es
i mīlibz iuda. ex te **ex** eḡdicit' q̄
sūt dūq; isrl'. **E**t egressū eīz ab tūno
a diebz etīnitate.

ysayas

sapia

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

etīnitas

Tria distinctio

dñe nē ul' essence. at psonarū
 fmitate apte psonat dicens. aplis.
 ite baptisate gentes i noie pñs et
 filij x pñs sñ. In noie utiq' ait ut ait
 ambrosiq' i po libo de trinitate. Do
i noibq' ut vntas cēine ostenda?
 P noia tria q' supposuit is eē p
 sonas declāuit. Ite enā ait: Ego
x p' vni sumq'. Dñi dicit ut ait
ambrosiq' i eode. Ne fiat distinctio po
teptatis ul' nē. Et addidit sumq' ut
p'ēm x filūq' dgnositas ut p'feta
p' filū p'fīm genuisse rda? Et q'
p' x filij vni sūt nō q'fūfōe sed p'one
vntate nē. Iohes q' i epla cano
ait. tres sūt q' testonū p'hibēt i celo
p' ubū: p'p'us s'us x hñ rō vni
sūt. Ite enā i nōo euuāgelij sū
ait. In p'ncipio eāt ubū x ubū eāt
apud dñm x dñs eāt ubū. Vbi apte
ōndit filū sep x eñalit fuisse apud
p'ēm atalut apud alut. Ap'us q' apte
trinitate distinguit dicens. a'isit spm
filij sui i rōda nra. Et alibi. Dñs spūs
ei q' suscitauit ihm hñat i nob.
Ite alibi trinitate atz vntate eu
dentissime cōfēdat dñes. P' m ex
ipō x p' ipm x i ipō sūt dñs ipi glā.
Et ipō ait ut aug' i libo de trinitate
ait. p' p'ēm. p' ipm dicit p' filū
In ipō p' p'īm sñi. P' hoc ud nō
ait ex ipō p' ipōs x i ipō ut ait
ipō glā s' ipi. Insinuat hāc trinitate
vni dñm dñm eē. Et q' singule p'fō
pene sibile noui testamēti hāt iessā
bil' vntatis atz trinitatis vntate con
cordit insinuat. Inductioi testonū
sup hac re supsedeamq'. Et rōmbq'
rōgrūsq' silitudinibq' ita eē p'ut
trinitas nra ualeat ostendāq'.
Incipit ostendē quomodo p' cāta
potuit createe cōgnosñ.

Hostolus nāq' ait q' iuisibilia
 dei a cātia mūdi p' ea q' fū
 sūt intellā cōspiciūt. Sēpi
trina quoq' ity ei q' dñtas p' cātia
mūdi intelligi? hō p' excellētia
q' homo excellit int' alias cātias.
U' p' cōueniētia quā hñ nō oī cātā.
hō q' iuisibilia di intellā mentis
q'p'ice potuit. Vel etiā q'p'icit p' ea
q' fū sūt idest p' cātias visibiles
x iuisibiles. A duobq' nō iuuabat. s.
a nā q' rōnal' eāt x ab opibq' a deo
fū ut manifestat' hōi vntas. Ido
ap'le ait. Nā deo reuelauit illis
s. dñ fecit opa. In q'bz artificis aliq'
tenq' i lūet iudiciū. Nā sicut ait am
brosiq' ut deo q' nā iuisibil' e etiā a
visibilibq' posset sciri. Dp' sent qd'
opificē visibilitate sūi manifestauit
ut p' certū mētū posset sciri.
Et iē deo omī eē idēt q' hōr sent
qd' ab hōie i p'gle est fieri. Potue
rūt q' cōgnosce sūe d'gnouerūt
ul' omēm cātia eē illū q' ea sent
q' nlla cātia facē ul' depreuē ua
let. Accodat q' nq' cātia x fūat tle
relū x tlem fūa x dñā q' e dñs. Sed
q' nlla cātia tlia facē ualeat cōp'et
omē sup' cātia eē illū q' ea sent ac
p' hoc illū eē dñm hñana mēns cōg
nosce potuit.
Secda rō q' agnosci potuit cātē
ul' modq' quōd' uenē nouerūt
Hic etiā modo dei ueritate
 ductu rōnis agnosce potue
 rūt ul' etiā d'gnouerūt. Et ei aug'
ait i libo de trinitate dei. Vidēt sūm
p'li nllm cōp' q' eē dñm x idō cūctū
cōp'a m'fenderūt q'rentes dñm. Vi
derūt etiā qd' qd' mutabile e nō eē
sūmū deū. omīq' p'ncipiū. Et idōq'

ambrosio

ambrosio

aug

aug

oem animam mutabilesque spiritus transien-
derunt. Deinde viderunt omne quod mu-
tabile est non posse esse nisi ab eo quod immu-
tabile et simpliciter est. Intellexerunt igitur
eum et omnia ista fecisse et a nullo fieri potuisse

Tercia ratio vel modus.

Considerauerunt etiam quod est in
substantiis vel corporibus esse vel spiritum.
meliusque aliquid spiritum esse quam corpus sed
longe melius quod spiritum sentit et corpus.

Quarta ratio vel ratio.

Intellexerunt etiam spiritum corpus esse
sensibile et spiritus spiritum intelligibile
et intelligibile spiritum sensibili prae-
ferunt. Sensibilia dicimus quae visu tactuque
corpore sentiri queunt. Intelligibilia
quae appetu mentis intelliguntur. Sic ergo
terre spiritum et corpus et anima magis magisque
preiosa esse. Si autem omni prece care-
posset omnino nulla essent. Viderunt igitur esse aliquid
a quo in preiosa facta sunt ubi est illa
pars et immutabilis spiritus. Ideoque et incorpa-
bilis et id esse verum principium etissime
viderunt quod spiritum non esse et ex quo cuncta
facta essent. Et tot modis potuit demonstrari
veritas dei. Cum ergo deus una sit et simplex
essentia quae ex ulla diuisione praeui vel
accidentium consistit plene tunc deus apud
Inuisibilia dei quae pluribus modis demonstratur
veritas dei per ea quae facta sunt. Ex pietate
namque caritatem intelligunt conditorum etiam.
Ex magnitudine caritatis omnipotens. Ex or-
dine et dispositione sapientia. Ex gubernatione
bonorum. Et ad omnia ad unitatem
deitatis pertinent monstranda.

Quo in rationibus apparet uestigia trinitatis.

Nunc restat ostendere vnde per ea quae
facta sunt aliquid trinitatis indicium
vel erigui haberi potest de hoc augustinus
in libro de trinitate ait. Dicitur ut
caritas per ea quae facta sunt stellis apparet
trinitatem intelligamus. In trinitate

Aug.

et uestigia trinitatis apparet. Hec
est quae arte divina facta sunt et unitatem
quadam in se ostendit et spiritum et ordinem.
Haec quodammodo haec caritas et unitas aliquid est
sicut sunt in corpore et anima et spiritus
aliquid formantur sicut sunt figurae vel
qualitates corporum ac doctrine vel artes
animae et ordinem aliquid per se tenet
sicut sunt pondera vel locutiones
corporum et amores vel delectationes
animae et ita in rationibus plures uestigia
trinitatis. In ea enim trinitate summa. ergo
est omnium rerum et perfectissima omnium pulchritudo
et beatissima delectatio. Summa autem ergo
ut dicit augustinus et ostendit in libro de vera
religione. Intelligitur deus pater a quo sunt omnia
a quo filii et spiritus sanctus. Perfectissima
pulchritudo intelligitur filius. Spiritus
sanctus nulla ex parte rei dissilis quia
cum ipso et in ipso patre veniamus quod factum
est omnium quod ab uno spiritu et ad unum re-
fertur. Quae tamen omnia ut fierent a patre per
filium neque suis similibus silua essent nisi
deus summe bonus esset. Qui et nulli nisi
quod ab ipso bona essent inuidit et ut in
bono ipso maneret alia quoniam vellet
alia quoniam posset dedit. Quae bonitas
intelligitur spiritus sanctus quod est domus patris et
filii quae est ipse domus dei cum patre et
filio esse immutabiliter colere et tenere
nos conuenit. per considerationem itaque ratio-
narum unius scilicet trinitatem intelligimus
scilicet unum deum patrem a quo sumus. et fi-
lium per quem sumus. et spiritum sanctum in quo
sumus. scilicet principium ad quod referuntur et
formam quae sequitur et gratiam quae est con-
siliamur unum. Spiritus quo auctore conditi
sumus et similitudinem per quam ad unitatem
te referemus et pacem quae unitati
adheremus. Deum qui dixit fiat et ubi
per quod spiritum est omne quod substantialiter et
naturaliter est et domus benignitatis eius
quae placuit quod ab eo per unum spiritum

et reconciliati et auctori ut non
 interret. Et omni e que tatus
 aliqntis ymago finitatis indicat.
 Non em p fatuaru cotemplatione
 sufficiens notitia finitatis pr habei
 ul potuit sine doctrine ul mtois
 spiarims reuelatione. Un illi anti
 qui phi q p vmbra x de longin
 quo iutate viderit deficientes
 contutu finitatis x magi pharaois
 tzo signo. Adiuuant tu i fide ioi
 sibilut p ea q facta sut

Quomodo Tota sit ymago finitatis

Nunc uero ad ea id pueniamus
 dpputatione vbi i mente
 humana q nouit dm ul pr nosse
 finitatis ymagme pcpianq. Ut n
ait augg Tot ie libo de finitate.

lus huana mens no sit eiq ne
 aug deg e ymago tu illig qo nichil
 melis e ibi qrenda x tuemenda e.
 qo na ma nichil melis h: r m
 mente. In ipa em me te anteqm ena
 x ita sit pnceps dei eiq ymago
 x pnt. Ita em ipa ymago dei est
 mens qo capax eiq e eiusq ee
 pnceps pf. Ita go i ea finitute que
 dr e i quramq. Et go mens
 memt sui. Itelligit se. diligit se.
Hor si emmg. finmg finitute. n
 qde den sed ymagine di. H em
 queda apparet finitas. memorie
Itelligente x amoris. Hec i tria
 potissimu tractamq memoria Itelli
 gencia uoluntate. Hec igit ta ut ait
augg i libo de no de finitate. no st

Augg tres vite sed una iuta. n tres mctes
 sed una mens una eencia. Memoria
 ud dr ad a quid x Itelligēcia et
 uoluntas siue dilio silit ad aliqd
 dr. iuta dr ad seipam x mens

Et si n. amissa dei pncipaco deformis sit xgo
 tu di pmanet

est eencia. Hec go ta eo sut unu
 quo una iuta una mens una esse
 na. x qd qd aliud ad se ipa sigula di
 cut etia sit no platur sed singularit
 dicit eo uero fa sut quo ad seiuice
 referunt. Quo equalia sut
quia capiut a singulis oia x tota

Equalia etia sut no s^m sin
 gula singulis sed etia singula
 omibz. Alioq no seiuice capent.
 se at iuice capiut. Hic ondit qua
 oia a singul capiut. Capiut et et
 a singul singla x a singul oia. ne
mm em me hre memoria x itelli
gencia x uoluntate. x mtelligo me
intelligē x uelle atz memisse et
uolo me uelle x memisse x itelligē

Hic quo tota illa fa mēdi capiat

Totaq mea memoria x Itelli
 gencia x uoluntate sil mem.
 quod n. memorie mee no memim
 illud no e i meoia mea. nichil aut
 ta i meoia e q ipa memoria. tota
 igit memim. Itē quiddo Itelligo
 mtelligē me scio x scio me uelle
 quiddo uolo. Adquid ut scio mem.
 totam igit Itelligencia totaq uolu
 tatem mea memim.

Quomodo ita capiatur itelligēcia

Similitu hec fa mtelligo to
 tata sil Itelligo neq quiddo em
 Itelligibilu e qd no mtelligum n
 qd ignoro. qd at ignoro ne memim
 n uolo. quiddo go Itelligibilu me
 mm et uolo x qsequen Itelligo.

Itelligibilu no mtelligo n
 qd ignoro n uolo

Quomodo illa tota capiatur uoluntas

Uoluntas etia mea tota intel
 ligenca totaq memoria mea
 capit du vix toto eo qd Itelligo x
 mem. Ita itaq iuice a singul x oia
 x tota capiunt equalia sut tota
 singula tota singul x tota sigula
 simul omibz totis. Et h³ tria

vniū vna vita vna mens vna essentia.
Sic illiq̄ sūme similitudo atq̄ vnitatis
vbi vna eēntia ⁊ tres p̄sone ymago
ē hūana mens lūz r̄mpar. Mens at̄
hic p̄ vna ip̄a accipit̄ vbi ē ymago
ia similitudo. De vō mens dicit̄ ut augu
ut nō ip̄a aīa s̄ qd̄ t̄ca ē excellētia
q̄l̄ sepe accipit̄. Illud etiā sciētia p̄
memoria nō sōm ē absentiā ⁊ p̄tētia.
sēd etiā p̄tētia ut ait̄ augu. In 12 libo
de similitudo. Alioq̄ nō se capēt.

7 Augu

7 Augu

Ex q̄o p̄tētia t̄a dicit̄ ē vniū ⁊
vna essentia q̄r̄t̄. m m m
Hic attendendū ē diligēt̄ ex q̄
sensu accipiendū s̄t qd̄ s̄p̄ dicit̄
illa s̄t p̄ memoria itelligētia ⁊ volū
tate ē vniū. vna mente vna eēntia
qd̄ vtiq̄ nō v̄t̄ ē uerū. Iuxta p̄tētia
tem p̄mōis. Mens et̄ id ē p̄tē rōnal̄
eēntia ē p̄tētia q̄ r̄mpar. Illa vō
t̄a n̄ales p̄tētia seu v̄ies s̄t ip̄ius
mentis ⁊ a se t̄tute dicit̄. q̄ mētia
nō ē itelligētia ul̄ volūtas n̄ itel
ligētia volūtas s̄ue amē. m m m

Ad etiā ad sciētia dicit̄ r̄latiō
Et h̄c s̄t etiā ad sciētia r̄ferūt̄
ut ait̄ augu. In 12 libo de simi
tate. Mens n̄ amae seip̄am ul̄ me
minisse nō p̄t̄ n̄ noueit̄ se. n̄a quō
amat ul̄ mēnt̄ qd̄ nescit̄. q̄ r̄mpar
modo ista s̄t itēpabilia s̄t a seip̄is
met̄ ⁊ t̄t̄ eor̄ singl̄i ⁊ s̄t oīa vna
eēntia est̄ t̄t̄ et̄ r̄latiō dicit̄ adiūre
hic ap̄t̄ qd̄ s̄p̄ quēbat̄ s̄t quō
her̄ s̄t dicit̄ vniū. m m m

7 Augu

Sed it̄ videndū ē quō her̄ s̄t
dicit̄ vna substantia. Deo s̄t q̄
t̄p̄a aīa ul̄ mente substantial̄ existit̄.
Nō s̄t actiōa it̄ subiecto q̄ p̄t̄ ad eē
⁊ ab eē. Vn̄ augu. In 12 libo de simi
tate. Ammonem̄ si v̄t̄q̄ vidē pos
sim̄ her̄ t̄aō existē s̄t nō t̄t̄

isbō ut colox r̄mpar. Nā ⁊ si r̄latiō
dicit̄ adiūre singula t̄t̄ substantia
s̄t it̄ suba sua. Sic ex q̄o ip̄u illa s̄t
dicit̄ ē vniū ul̄ vna s̄t. R̄ue s̄t
ut ait̄ augu. In 12 libo de simi
mente n̄al̄ dicit̄ instituta quisq̄
vniū p̄t̄ p̄t̄ ⁊ p̄ magnū s̄t t̄ca
v̄t̄ p̄t̄ etiā seip̄t̄na t̄t̄ n̄al̄ q̄
n̄a r̄coli cōp̄ia cōt̄p̄t̄. R̄en̄s̄at̄
p̄ memoria. Intuet̄ p̄ itelligētia.
amplectit̄ p̄ dilectiōe. p̄fecto r̄p̄t̄
illiq̄ s̄t s̄t similitudo ymagine.

Ad t̄ia similitudo ē dissimilitudo

Ut r̄p̄t̄t̄ caueat ne h̄c yma
gine ab eadē similitudo facta ita
ei cōmparet ut oīo estimet̄ s̄lem
sēd p̄t̄ r̄t̄ q̄ illa similitudo mag
nā q̄ dissimilitudo ē. Ad dissimili
tudo q̄ r̄ illa similitudo ē dissimilitudo

Quod s̄t oīd̄ p̄t̄. Hō vniū
p̄ ista s̄t mēnt̄ itelligit̄ dili
git̄. R̄ n̄ mēnt̄ ē n̄ itelligētia
n̄ dicit̄ sēd h̄c habet̄. Vniū q̄o hō
ē q̄ hab̄ her̄ s̄t nō ip̄e ē h̄c s̄t. Vn̄
illiq̄ vō s̄t s̄t simplicitate n̄t̄e
q̄ deo ē q̄ s̄t s̄t vniū deo. tres t̄t̄
p̄sone s̄t s̄t ⁊ filij ⁊ p̄t̄ s̄t et̄ h̄c
h̄c tres vniū deo. Aliud ē itaq̄ simi
res ip̄a. Aliud ymago similitudo
re alia p̄t̄ quā ymagine etiā q̄
s̄t h̄c s̄t ymago dicit̄. s̄. hō s̄t y
mago dicit̄ ⁊ tabula ⁊ p̄t̄ia q̄ ē
ea tabula nōt̄e ymagis appellat̄
p̄t̄ p̄t̄ia q̄ r̄ ca ē. Alia dissimilitudo
Ad p̄t̄ia hō dicit̄ ymago.

Resus ymago ista q̄ est homo
h̄c illa s̄t vna p̄sona ē. Illa
vō similitudo nō vna p̄sona ē sēd tres
p̄sone pat̄ filij ⁊ filij pat̄ ⁊ p̄t̄
p̄t̄ ⁊ filij. Itaq̄ ista ymagine
similitudo nō h̄c s̄t vniū hō s̄t vniū
hōis s̄t. In 14 vō s̄t s̄t similitudo
cuius her̄ ymago nō vniū dicit̄ s̄t

illa fa sed una dō x tres sūt ille, nō
 una ysona. illa enī fa nō homo sūt
 sed hoīs sūt ul' i hoīs sūt. Sed nūq̄
 possunt dīcī fīnitātē sūt eē i deo ut
 aliqd̄ dei sūt ut ip̄a sūt deū. Absit ut
 hoc edamq̄. Dicamq̄ gō i mente m̄a
 ymagis fīnitātē sed exiguā s̄ q̄lēm̄q̄
 eē q̄ sūme fīnitātis ita geit sicutu
 dīcī ut ex maria p̄ce sūt dissilīs. Bēc
dīcī q̄ h' fīnitās mētīs ut ait auḡ
i x li. de fīnitātē. p̄o. p̄p̄a tū ygo
deū ē q̄ sū memineit mētē x itelli
git ac diligit se sed q̄ p̄t mētisse
x itellige' x amae illū a qo factū ē

Alia assignatō fīnitātis i aīa s. mēs
notīa. amō.

Proest etiā aliomō alysp̄ noī
 b̄y dīstīngu fīnitās i aīa q̄ ē
 ymago illū sūme x tēffabīl' fīnitātē.
 Ut n̄ ait auḡ i libo 11° de fīnitātē
 mens x p̄oī notīa eiū x amō
 fa qdē sūt. mens. n. nouit se x a
 mat se n̄ amae se p̄t si etiā no
 ueit se duo qdā sūt mens x no
 tīa eiū. It duo qdā sūt mens et
 amō eiū. mens af h' atq̄ nō p
 aīa sed p̄oī quod i aīa excellētiā
 ē. It gō se nouit mētē x amat
 se. manet fīnitās. s. mens amō x
 notīa. Quomō dīcī' eē unā
q̄ mēs iūta p̄is. notīa filij. amō
spūs s̄i atq̄it.

Hic af. fa cū sūt dīstīnctū
 a se iūcē. dīcī' tū eē unū
 quia i' substāciat' existūt. It ē ip̄a
 mens q̄i p̄rens. x notīa eiū q̄i
 p̄les eiū. mens. n. cū se cōgnosūt
 notīa sūi gignūt x ē sola p̄rēd
 sue notīa. 39 ē amō q̄ de ip̄a
 mente x notīa p̄redī' dū mens
 agnosctens se diligit. p̄o et possi

It gō se nouit mētē x amō se iūta p̄is. p̄is. q̄i
ut p̄. mēs. 7. notīa

se dilige' nisi agnosctet se. Amat
 etiā placitam. p̄lem. i. notīa sūa
 x ita amō qdē p̄plex' p̄ns x plus.
Ad nō ē mēs mētē notīa ut
amō utiq̄.

Nōtū mētē ē p̄les mētē p̄ntē
 dū tantū se nouit mens ip̄a
 ē n̄ mēs est amō p̄ntē x p̄le
 idest mētē x notīa dū tū se
 diligit mens q̄ntū se nouit x ip̄a ē.

Quomō her fa i seip̄is sūt.

Sunt her singula i seip̄is q̄
 et mens amans i amō ē est
 x ḡmō i amantīs notīa x notī
 na i mētē nosctente ē. Itē i hīs
 f̄b̄y qualēcūq̄ fīnitāt' uestīguī

Quō mens p̄ ista p̄. appaēt
fīnit' ad itelligendū. deū

Mens itaq̄ rōnalis ysideāns
 h' fa x illa unā eēnā i q̄
 ista sūt extendit se ad ḡtemplōs
 fatōis x uidet vītātē i fīnitātē
 fīnitātē i vītātē. Itelligit eī unū
 deū auctōrē omī eē unā eēnā
 unū p̄ncīpū. Itelligit. n. q̄a si
 duo eēnt ul' v̄c̄p̄ i suffīcīens eēt
 ul' al' sup̄flūēt. q̄ si aliqd̄ de esset
 v̄m̄ qd' habet al' nō eēt i sūma
 p̄fectio. Si id v̄m̄ de esset nichil
 qd' habet al' cū i uno eēnt oīa
 al' sup̄flūēt. Itelligit gō unū eē
 deū unū auctōrē omī x vidit q̄
 absq̄ sup̄iā nō sūt q̄i res fatua
 x idō itelligit eī h̄c̄ sup̄iām q̄
 ab ip̄o gēnita ē x q̄a sup̄iām
 sūa diligit. Itelligit etiā i eē aōē.

Itur de sūme fīnitātis vītātē.

Quā p̄t iux' istā ysideāctōē
 ut ait auḡ i li. 9 de fīnitātē.
 Itredamq̄ p̄rē et filū x sp̄m̄ s̄m̄
 unū eē dīn unū se eātūe cōdītōē

Auḡ

et redemptore non patrem esse filium nec
 spiritum sanctum vel patrem esse vel filium. Sed
 trinitate relatur adiuncte personarum. ut
enim ait in libro de fide ad petrum. Una
 est natura sui eterna patris et filii et spiritus sancti
 non una persona. Si enim sic esset una persona
 sic est una substantia patris et filii et spiritus sancti.
 ueraciter trinitas non diceretur. Rursus
 quod de trinitate esset uera si unus deus trinitas
 ipsa non esset si quod admodum pater et filius
 et spiritus sanctus personarum sunt adiuncte dis-
 tincte personarum. sic fuisset quod naturarum
 diuersitate distincti. fides autem patriarcharum
 atque prophetarum atque apostolorum unum deum predicant
 esse trinitatem. In 14° ergo scriptura trinitate unus
 est deus pater qui solus eternatur de seipso
 unum filium genuit et unus filius qui de
 uno patre solus eternatur natus et unus spiritus
 sanctus qui solus eternatur a patre et filioque
 procedit. hoc autem totum non potest una persona
 id est gignere se et nasci de se et procedere
 de se. ut. n. ait augustinus in libro de trini-
tate. nulla res est que seipsam gignat ut
sit. hic quod utrum concedendum
sit quod deus se genuit.

Aug.

Quarta distinctio.

Hic ueritas quoniam sunt nomina con-
 stat et irrefragabiliter ueritas
 est. et seipsum ueritas est quod deus pater genuit
filium. ideo quod utrum concedendum sit
quod deus genuit deum. Si. n. deus genuit
deum uideatur quod aut se deum a alio ge-
nuit. si uero alius deum genuit non est
tunc unus deus. si autem seipsum deum genuit
aliqua res seipsam genuit. Ad quod
respondentes dicimus sane et catholice co-
cedi quod unus unum genuit et quod deus deum
genuit quod deus pater deum filium genuit.
In simbolo quod scriptum est. Numen de luce
deum de deo uero. Ad uero additur quod ge-
nuit se deum vel alium deum. neutrum
concedendum esse dicimus. Ad alium deum
non genuit manifestum est quod tunc unus

deus est. Ad autem seipsum non genuit
 ostendit augustinus in primo libro de trinitate
dicens. Qui putat eum esse potentem
deum ut seipsum ipse genuit eo plus
errant. quod non solum deus ita non est sed
ne spiritualis ne corporal' creatura. ulla. n.
res est que seipsam gignat ut sit. Et
iddo non est respondendum uel dicendum quod deus
genuit se. Alia quoniam de eodem.

Sed adhuc opponunt garruli
 rationatores dicentes. Si deus
 pater genuit deum. a genuit deum qui est deus
 pater aut deum qui non est deus pater. Si genuit
 deum qui non est deus pater. ergo deus est qui non est
 deus pater. Non ergo unus tunc deus est. Si
 uero genuit deum qui est deus pater ergo genuit
 seipsum. Ad quod respondemus detrahentes
 illam personam qua sic opponitur. Si deus
 pater genuit deum. a deum qui est deus pater
 a deum qui non est deus pater. hoc est sane
 et sane intelligitur potest. Et respondendum est
 ita deus pater genuit deum qui est ipse pater
 hoc dicimus esse spiritum et secundum al-
 tera si genuit deum qui non est pater nec
 tunc genuit alium deum ut qui generatus
 est alius deus est quod pater sed unus deus est
 cum patre. Si uero additur genuit deum
 qui non est deus pater. hoc distinguimus
 quod dicitur potest intelligi. genuit deum qui
 non est deus pater sed deum filium qui filius
 non est pater qui deus est hic sensus est
 uerus. Si uero intelligitur sic genuit
 deum qui non est deus pater id est non est
 deus qui est pater si sensus falsus est. Unus
 enim et idem deus est pater et filius et
 spiritus sanctus et ergo pater et filius et spiritus
 sanctus est unus deus. Primo quoniam
dicuntur tres personae esse unum deum
una substantia si non ergo si unum
deum uel una substantia non esse personae
Quidam tamen uicinis aduersarij
 procedunt patrem et filium et

p̄m̄ s̄m̄ siue s̄s̄ p̄sonas eē unū
 deū unā substantiā sed nolūt credē
 unū deū siue unā substantiā eē tres
 p̄sonas dicentes subā dīnā p̄ri
 de t̄b̄ p̄sōis nō s̄s̄ p̄sonas de subā
 dīnā. Fides aut̄ cathol̄ tenet atq̄ p̄
dicat q̄ s̄s̄ p̄sōis eē unū deū unā sub-
stantiā siue eēnā siue nām dīnā
q̄ unū dīm sū eēnā dīnā esse s̄s̄
p̄sonas. Unde auḡ in p̄o li. de t̄r-
itate ait: Hec̄ ip̄e deū trinitas itelligit̄
bf̄us q̄ solū potens. Ecce p̄ exp̄sse
dicat: Ip̄e d̄s trinitas ut oñd̄t̄ ip̄m̄
dīm esse trinitatē q̄ trinitatē ip̄m̄ dīm.
It̄ eodē. In ub̄s ill̄ t̄qd̄ apl̄i q̄b̄
de aduentu x̄ agens d̄t̄. Quē oñdit̄.
bf̄us q̄ solū potens. Hec̄ r̄gū d̄s
dīnānt̄ q̄ s̄m̄ h̄b̄t̄ trinitatē.
Hec̄ p̄ ip̄e nōiā eē n̄ filij nec
p̄r̄ s̄s̄s̄ s̄ solū q̄ bf̄us potens id est
unū q̄ solū uerū deū q̄ eē ip̄a trinitas.
Ecce q̄ hic apte d̄t̄ unū solū uerū
deū eē ip̄am trinitatē q̄ s̄m̄ deū
trinitas eē. Et si unū deū trinitas est
q̄ unū deū eē s̄s̄ p̄sonas. It̄ i libo
1o de trinitate. Non tres deos s̄
unū deū eē dicit̄ ip̄am p̄stan-
tissimā trinitatē. It̄ i li de fide ad
pet̄m̄. In exp̄ōe symboli. S̄c̄o
eē xp̄iano uerū cat̄r̄ cūm̄ uisibi-
lū siue uisibilū nō n̄ bonitate
eē cat̄r̄ q̄ eē deū unū q̄ uerū.
Nullūq̄ eē nām q̄ nō ā ip̄a sit
ā ab ip̄o eūq̄ eē trinitatē p̄em̄. s̄
filij q̄ p̄m̄ s̄m̄. It̄ auḡ i f̄m̄de
de fide. Credim̄ unū deū unā eē
dīm nōs trinitatē. Idem̄ i s̄o libo de
trinitate. Dicim̄ deū solū eē ip̄am
trinitatē. Ecce h̄s̄ q̄ al̄s̄ plūib̄ aut
uolunt̄ euidēt̄ oñdit̄ dicendū eē
q̄ credendū q̄ unū deū eē trinitas

Aug

Aug

q̄ una s̄ba tres p̄sonas sicut equis
 trinitas d̄t̄ eē unū deū q̄ s̄s̄ p̄sonas
 dicit̄ eē una substantiā.

Redit ad p̄missā q̄stionē. s̄ an
deū p̄ se dīm an alij genuit̄ dīm.

Nunc ad p̄missā q̄c̄m̄ f̄ita
 mur. ubi q̄rebat̄ an deū pat̄
 genuit̄ se dīm an alij dīm. Ad q̄d̄
 dirim̄ neut̄m̄ fore credendū. Dicit̄
tu auḡ. In eplā ad mar̄m̄ q̄ d̄s
p̄ se alij genuit̄ h̄s̄ ub̄s. pat̄
ut h̄r̄et̄ filij de seip̄o nō minuit̄
seip̄m̄ sed ita genuit̄ de se alij se
ut totū manēt̄ t̄ se q̄ eē t̄ filio
tantū q̄ntū q̄ solū. Ad ita itelligit̄
p̄. i. de se alij genuit̄ nō utiq̄
alij dīm sed alij p̄sonā. ul' gent̄
se alij id est genuit̄ alij q̄ eē
hoc q̄d̄ ip̄e. Nā q̄ si alij sit p̄
q̄ filij nō eē t̄ alij sed unū.

Aug

Hic q̄rit̄ an p̄ genuit̄ dīmā
eēnā. ul' ip̄a filij. an eēnā ge-
mit̄ eēnā. ul' ip̄a n̄ genuit̄ n̄
genta est.

Quia disto

Dicit̄ her̄ q̄rit̄. It̄m̄ q̄ credē
sit q̄ p̄ genuit̄ dīmā eēnā
ul' q̄ dīmā eēnā genuit̄ filij. ul'
eēnā genuit̄ eēnā. An om̄o nō
genuit̄ n̄ genta eē dīmā eēnā.
Ad q̄d̄ cathol̄is f̄tatoib̄ con-
sentiēt̄es dirim̄. Ad n̄ p̄ genuit̄
dīmā eēnā n̄ dīmā eēnā gent̄
filij. n̄ dīmā eēnā genuit̄ dīmā
eēnā. Hic ut̄ noīe eēnāe itelli-
gim̄ dīmā nām q̄ cor̄ est t̄b̄
p̄sonis q̄ totū i sigulis. Deo nō
eē dicendū q̄ p̄ genuit̄ dīmā eēnā.
Nā si p̄ dicit̄ genuisse dīmā
eēnā. eēnā dīmā dicit̄ relatiōe
ad p̄em̄ ul' p̄ flatuo ponēt̄.

Si autem relative dicitur: ut pro relativo
ponitur non indicat essentiam.

Aug.

Utrum autem in libro de trinitate.

Relative dicitur non indicat substantiam.
Et cum deus sit divina essentia, si eius essentia
generatur, est utique generata huius rei quae
ipse est: et ita eadem res seipsum ge-
misset: quod Augustinus negat ut supra
ostendimus.

Utrum ratio et potentia.

Item si pater est generans essentiae
divinae, cum ipse essentia divina et sit
et deus sit: si ergo quod generat et est deus
est: Ita ergo non illud quod generat est a
patre deus sed pater eo quod generat et est
et deus est et si ita est non generat
gignens sed gignenti generans
est ut sit et deus sit. Hinc ratione probatur
Augustinus in libro de trinitate. Quod pater
non est sapiens sapientia quam generat quod
si ea sapiens est ea est. Hoc enim est
ibi esse quod sapere. Quod si hoc est ibi
esse quod sapere non per illam sapientiam quam
generat sapiens pater est. Quid enim
aliud dicimus cum dicimus hoc ibi
esse quod sapere. In eo est quod sapiens
est. Ergo quae cum illi est ut sapiens
sit etiam ipsa illi cum est ut sit. Si
ergo sapientia quam generat causa illi
est ut sit sapiens et causa illi
est ut sit. Sed causa patris qua sit
a patre generata nullomodo quae dicitur
sapientiam. Quid enim est habitus. Ita
ergo si pater generat essentiam qua est
essentia quam generat: causa est illi
ut sit. Non igitur ipsam quam est essentiam
generat. Nam in illa simplicitate
inquit Augustinus quae non est aliud sapere
quam esse eadem scilicet sapientia quae essentia
Ideoque quod de sapientia hoc de essentia
dicimus. Sicut ergo non generat

Aug.

sapientiam qua sapiens est: ita nec
essentiam qua est. Ut enim sapientia
sapiens est: et potentia potens
ita et essentia ipse est. Eademque
sapientia et potentia quae essentia.
Pater itaque ex potentia quia pater
essentiam divinae non generat.

Hic videtur aduersari.

Hic autem videtur contrariis quod
Augustinus ait in libro de fide ad
petrum. Deus cum ubi genuit id quod

est ipse genuit: nec de nichilo nec
de aliqua iam facta conditaque ma-
teria sed de ipso quod est ipse. Et deus
pater qui uehementer se indicat animo
ingenerans et uoluit et potuit hoc
ad se indicandum genuit quod est ipse
qui genuit. Sic apte de huiusmodi uerbis
deum patrem genuisse illud quod ipse
est. Illud autem quod ipse est non est
essentia divina. Videtur ergo diuina
essentiam genuisse. Ad quod respondemus.

Illae uerba sic intelligenda esse dicentes.

Pater de seipso genuit illud quod
ipse est id est filium quem est illud
quod pater est. Quia quod pater est et filius
hoc est sed non qui pater est et
filius hic est.

Alias pro quibusdam requiritur

Ita etiam non est dicendum quod
diuina essentia genuit filium.
quia cum filius sit diuina essentia, ut
esset filius res a qua generat: et ita
eadem res seipsum generaret. Ita etiam
dicimus quod essentia divina non generat
essentiam. Cum enim una et summa
res quaedam sit diuina essentia. Si di-
uina essentia, essentiam genuit
eadem res seipsum genuit: quod
omnino esse non potest: sed quod solus genuit
filium et a patre et filio procedit.

spūs s̄s. ¶ Que videant̄ p̄dictis eē cōtrā

¶ Reditis aut̄ videt̄ eē cōtrū

qđ dicit̄ auḡs i li. vii. de

trinitate. hoc inquit est deo eē qđ

sape. vñ p̄ et filij sil̄ sūt una sa-

pientia q̄ una. 3 sigillatim sapiā

de sapiā sūt eēntia de eēntia. ¶

hys ūbis apte dicit̄ auḡs sapiām de

sapiā 3 eēntiā de eēntiā. vbi vñ

significat̄ q̄ sapiā sapiām 3 eēntiā

eēntiā genuit̄. Idem i li. de fide

ad pet̄rū ait. Hic xpm̄ dei filiū

id est unū ex trinitate p̄sonā deū

uerū eē ut dimitat̄ eiq̄ de nā

p̄ris natū eē nō dubites. Hic videt̄

dicē q̄ nā filij sit natū de nā p̄ris.

¶ Idem etiā i hōr li. de trinitate ait.

Dicit̄ filij q̄silū de q̄silo 3 uolūtus

de uolūtate sicut suba de suba

sapiā de sapiā. Et hic vñ dicē q̄

substācia sit genita de substācia

3 sapiētia de sapiā. ¶

Sapiā de sapiā suba de suba

id est filij q̄ ē sapiā q̄ ē suba

ē de p̄re qui ē eādē substācia.

3 sapiā 3 filij q̄ ē dimitas natū

ē de p̄re q̄ est nā dīna. et ut

exp̄ssis dicam̄. dicit̄ filij sapiās

eē de p̄re sapiā 3 dicit̄ filij

subam̄ eē genitū de p̄re 3 a p̄re

ē apud deū p̄rem fontē uite. filij

gō sapiā de p̄re sapiā ē sicut filij lu-

mē de luē p̄re 3 deū filij de deo

p̄re. ut 3 singulū sit luē 3 singulū

sit deū 3 singulū sit sapiā 3 simul

unū luē. unū deū. una sapiā. Et hys

ūbis manifeste apte auḡs. ex quo s̄u

sunt accipēda p̄dicta ūba 3 hys filij

s. ut dicit̄ substācia de suba ul̄ substā

genuit̄ substācia. ¶

¶ Ad videt̄ p̄dicte exp̄m̄ h̄rit

hic uō id etiā cōtrū videt̄

quod hylāus ait i iii. lib. de

trinitate. Nichil em̄ inquit n̄ natū h̄

filij et geniti honois am̄ratō. in ho-

noxē gr̄antis ē. Cū gō filij eēntiā

habz. totū em̄ teo ē dīna eēntia.

¶ Videt̄ q̄ ip̄a dīna eēntia natū sit.

¶ Itē i i. li. ait. natūitas deī nō p̄t

eū ex q̄ p̄fecta est nō tenē nām.

¶ Nec em̄ aliud q̄ deū subsistit qđ

nō aliudē q̄ deo subsistit. Et h̄c

dic̄ manifeste natūitate dī p̄fecta

ex nā 3 ita videt̄ ex hys ūbis atz

p̄dictis nā deī et genitū 3 genuisse

qđ ap̄tus dicit̄ i lib. i. de trinitate.

¶ Nos inquit v̄nigenitū dīm i s̄cō

deī manēt. i nā deī mansisse p̄f̄

tem. ut v̄nitate f̄cme fuiss̄. i nām

dīne v̄nitas r̄fundim̄. ut rursū

Auḡs

Auḡs

¶ s̄cō
timāto
eoz q̄ vñ
dicit̄ eē
cōtrā ita
de h̄c

Auḡs

eēntia

et natiua gemita et natiua assumpsisse
natiua. quod a pleisq; negat. Itē Teodem.

Nūquid unigenito deo otumelia ē
p̄rem s̄ inasibile d̄m eē cū inasibili
deo natiuitas unigenita i natiua unige
nita subsistat. eccl̄ hic dicit unigenita

Quo sit itelligeda p̄missa nam
uba h̄ hylarij

Sed q̄ her uba sane vult itelligi
Itē idem d̄ t̄ e libo. Intellige
ria dicitur ex causis ē assumenda di
cendi q̄ nō s̄momi res s̄ rei ē s̄mo
subertis. H̄ ḡ uba ita itelligi p̄nt.

Nichil h̄ filij n̄ natū idest nichil
h̄ s̄ q̄ deus est n̄ qd̄ nascendo accepit.
Et ip̄e nascendo p̄is i se subsistente
habuit natiua. Un̄ idem hylarij addit

70

hoc libo. Eandē natiua habz gemitū q̄
ille q̄ genuit. Nā quo ip̄e est cū ge
mitū sit. Et i h̄is ip̄is subsistit i e q̄

gemitū ē. In q̄b; totū ē ip̄e q̄ genuit
q̄ nō ē aliūde q̄ gemitū ē. Et idō nō
refert̄ ad aliud qd̄ i uno subsistit ex
vno. Ac si i gn̄atione filij et natiua sua

ut ita dicit sequit̄ inde mutabilis
deus inde mutabile gignens deū n̄
natiua sua deserit ex imutabili deo
inde mutabil̄ di. p̄m̄ natiua sub

sistente. Ign̄ t̄eo dei natiua itelligamq;
cū t̄eo deo deo deo insit n̄ p̄t̄ eū
q̄ est deus quisq; alij deus sit q̄ ip̄e
deus et t̄eo deus. Natiua ḡo dei patris

uitas t̄deo filio eē doret̄ cū t̄eo deo
itelligit̄ eē q̄ deus ē. est n̄ vnḡ i vno
et vnḡ ab vno. Et leḡ p̄ de
sua s̄ba gemisse filiu et filij s̄be p̄is.

Quāto quoq; et scriptura s̄t frequēt
leḡ p̄m̄ de sua s̄ba gemisse
filiu. Un̄. auḡ i li. de fide ad pet̄

Auḡ

ut. Pat̄ deus de nullo gemitū deo
semel natiua sua s̄me n̄tio genuit filiu
deū sibi equale. Et eadē q̄ ip̄e natiua
et̄n̄ est d̄m̄tate coet̄m̄. Itē h̄ d̄t

auḡ filiu gemitū de natiua p̄is. Et
aut̄ vna natiua p̄is et filij et p̄is s̄t.
Si ḡo de natiua p̄is ē gemitū filij ge
mitū ē de natiua filij et p̄is s̄t. vno
de natiua t̄ū p̄sona. Idem q̄ auḡ i li. 20

Auḡ
i li. 20 de f̄m̄tate dicit x̄pm̄ filiu
sub̄st̄e p̄is et de s̄ba p̄is gemitū
tractans id ubū apli loquentis de

deo p̄t̄e sic. Et eruit nos de p̄tate
tenebrarū et t̄m̄stulit̄ i gn̄ū filij car
nitatis sue. d̄m̄ ē t̄quit filij carnitatis
sue nichil aliud itelligat̄ q̄ filij

sui dilecti q̄ filij s̄be sue. Caūtas q̄pe
p̄is que i natiua eū ē res̄sibili et s̄m̄
nichil ē ad q̄ ip̄a natiua ut s̄ba ut sepe
dixim̄ et sepe iterat̄ nō piget. Ac p̄

hoc filij carnitatis eū nullū ē aliq; q̄ q̄
de s̄ba eū ē gemitū. Itē ap̄t̄e h̄c d̄t
auḡ filiu eē gemitū de s̄ba p̄is et
filiu s̄be p̄is. Idem q̄ auḡ i li. 20

Auḡ
cont̄ maximū h̄ctū. It̄am̄ dei ge
misse filiu et filiu gemitū de s̄ba
p̄is asserit dicens. Carnalib; cogi

tationib; plem̄ It̄am̄ dei sc̄p̄a ḡn̄
nē filiu nō putans n̄ h̄c pariat̄
qd̄ s̄ba carnis p̄nt̄ q̄ ḡgnit̄ et
ratis nescientes s̄p̄tūas neq; uitute

dei. Nullū n̄ mō uerū dei filiu
cogitans si eū natū eē de s̄ba p̄is
negans. Et d̄. n̄ iā erat hoīs filij
et deo donante fr̄is ē dei filij ex

deo natū gr̄a nō natiua. An̄ f̄ct̄e et
si nō hoīs filij. Er̄at t̄m̄ aliq; iā
erat q̄l̄s̄cūq; carūa et t̄ dei filiu
deo mutante cōs̄p̄a ē. Et nichil h̄c

e. g^o aut de nichilo a de aliq sba
 naty. **Et** ne idemq nos putat de
 nichilo ee dei filiu. vos affinas
 no vos dice de nichilo dei filiu. de
 aliq g^o sba est. a si no de p^{re}s. de
 q sit dicit. s no iucmens. **Ita** igit
 vngentiu dei filiu ihm xpm de
 p^{re}s ee sba no vos nobisru pigeat
 qfitei. **Idem i eode.** **Pr** legimus i
 ued filio ei ihu xpo. dicit g^o nob
Pr ista ipse uera dei filiu ab eis qui
 gra ei filii sut qda ppetate distm
 de nlla sba sit. an de aliq. **Pro** dico
 inqd de nlla ne dicit de nichilo.
Ita de aliq sba est. **Quo** de
 q si no de p^{re}s sba e. que si alia
 no iucms. p^{re}s agnosce sbam. et
 filiu cu p^{re}e homouyoni com fire.
Ita i eode **Co** fiteor dm p^{re}m omio
 i corruptibile genuisse sed qd est
 ipe genuisse. **Ita** dico qd se^o dicendū
 e. a de aqua sba naty e dei filiu
 a de nlla. si de na g^o de nichilo
 qd vos na no dicitis. **Et** no de aliq
 ne tm de p^{re}s sba no e uera filiu.
Et no de p^{re}s sba vna eiusdeq
 substantie sut p^{re} et filiu. **Vos** aut
 ne filiu de p^{re}s sba gentu vultis.
Et tm vultis eu. ne ex nichilo. ne
 ex aliq matia sed ex p^{re}e ee credino.
 ne videns q nre sit ut q no e
 ex nichilo ne ex aliq re alia sed
 ex deo n ex dei sba ee no possit.
Et hor e qd deo est de qd e. idest
 deo de deo naty. q no alia p^{re}s
 fuit sed na coetna de deo e. **Ita**
Colligens sumā p^{re}dicte. apit ex
 quo sensu accipienda sut. **Ita**
His libis pmissis tmū uider
 q dina sba filiu genuit.
Et q filiu sit gentu de

11
 substantia p^{re}s. **Et** de deo e na coetna.
Et q p^{re} id qd ipe e genuit. **Id** at qd
 ipe e coetna dina e a ita putat p^{re}
 dina coetna genuisse. **V**ehemet mo
 uent nos h^o uba. q quo itelligenda
 sut malle ab alio audie q tradē. **Et**
 tm sine p^{re}udino temeritate loquat ex
 hor ipu dita p^{re} accipi. **N**atura coetna.
 de deo est. r filiu coetna p^{re} de p^{re}e e.
 ita q e eade cu eo na ul eiusde ne.
Quo sensu qfimat **aug** ibide subiacet
 a qd dicitur q explanas. **Quo** ei na
 coetna de deo est. addit. no e aliud
 filiu q id de qd est. idest vna eiusde
 q sube est. deinde ap^{re}us tlem itel
 lectu ex p^{re}ditis ubis fore habendū
 ap^{re} i eode lib^o cont^{re} **mag**imū.
 dicens. **T**rimitas h^o vna eiusdeq
 sbe est. q no de aliq matia ul de
 nichilo e filiu. sed de quo e gentu.
Ita q p^{re}s p^{re}s no de aliq matia ul
 de nichilo e. sed inde e vna p^{re}dit.
His itaq^{ue} ap^{re}te oñdit ea rōne dicit
 filiu ee de sba p^{re}s. **Et** de p^{re}e gentu. **Ita**
 ita q e eiusde ne ul sbe cu eo. **Ita** p^{re}m
 sūm ee de sba p^{re}s a filiu q ab vna p^{re}
 redit. **Ita** q e eiusde sbe. **Ita**
Quo ne filiu ne p^{re}s p^{re}s e de nichilo
 sed de aliquo no tm de matia. **Ita**
Obtendit quoq ex ill^{is} libis filiu
 sed de aliquo ne tm de matia. **Unde**
hylary. **T** hno xno lib^o de trinitate ait.
 vngentiu deo cu naty sit. p^{re}m testur
 auctore cu ex manete naty e. no
 e naty ex nichilo. et cu an tpe naty
 e omē ipm puenit nascendo. **Ita** ap^{re}
 dit q filiu no e naty ex nichilo quia
 filiu de sba p^{re}s naty e. r a p^{re}e e cu
 quo e eiusde sbe a eade sba

Aug

libis

hplary

Ex quo sibi etiam accipiendum est id patrem
genuit id quod est ipse. id est filium qui est
hoc quod est pater. Et hoc ita debet intelligi
augustinus apertum dicit in primo libro contra maximianum.
Hoc genuit pater quod est. Alioquin non est
uerus filius. Item sancta dei genuit filium.
id est pater sancta genuit filium qui est eadem
sancta et eiusdem substance. Ad hoc sic est
gendum augustinus ostendit ad maximianum
dicens. Dicitur dicitur spiritum sanctum genuit.
Item sic dicitur deus deum genuit. Ita dicitur
deus eiusdem nature vel substance deum genuit.
Hoc si dixeris et respondens nichil de huius
re ultimus accusaberis. Hinc enim uerbis
apertum quod predicta debeant intelligi. Dicitur
filium naturam esse de sancta patris uel pater genuit
filium de sua natura siue essentia. id est de se
natura et essentia genuit filium eiusdem essentia
at nature. et qui est eadem natura at essentia.
Dicitur exponere id. filium substance patris id est
filium patris substance. id est qui est sancta. cum quo et filium
eadem sancta que consubstantialis est patri filium.
Et huiusmodi uerba ex uerbis augustinus.
Qui in quarto libro de trinitate ait. Tres
personas eiusdem essentia. uel tres personas
unam essentiam dicimus. Tres autem personas
ex eadem essentia non dicimus nisi aliud
quam persona. Hinc uerbis ostendit non esse deum
personam esse ex essentia. nisi ex spiritu predicto
qui spiritus et finalis etiam ex eo quod in libro primo
de trinitate idem ait. Dicitur sancta nostra
sanctae dei sic et nostrum uerbum quod nascitur de
nostra sancta dissimile est illi uerbo dei quod na-
tū est de patris essentia. Tale est autem ac-
si dicem. de patris sancta. de patris sapientia.
uel quod expressum est. de patre essentia. de patre
sancta. de patre sapientia. Et quod unquam intelligi
uerbum dei patris unigenitum filium per omnia
patri filius et equalis ite dicit. Deus de deo.
Lumen de lumine. Sapientia de sapientia. essentia
de essentia. que est hoc omnino quod pater

Augu

Augu

Augu

non tamen pater. quia iste filius. ille pater.

Quare uerbum patris dicitur filium naturam

Item de est quod sola unigenitum dei
dicitur natura filium. quia eiusdem nature est et
eadem natura cum patre. Unde hieronymus in libro
de trinitate de christo loquens ait. Natura
filium est quia eandem naturam quam ille qui
genuit habet.

Utrum pater uoluntate genuit filium an
necessitate et an uolens uel nolens sit deus. **U.**

Proterea que solet utrum pater ge-
neret filium uoluntate an necessitate. **U.**

De hoc eosius ad augustinum ita ait.

Uoluntate genuit filium pater. uel necessitate

Uel uoluntate uel necessitate. quia uoluntas

Uel deo non est. Uel deo uoluntas sapientiam

non potest. Quo enim ut ait augustinus in primo

libro de trinitate. Uidentur esse dyalectica

Uel eunomia a quo eunomiam habent

sunt uel. Qui cum non potuisset intelligi

generet. non credere uoluisse unigenitum dei

uerbum filium dei esse naturam. id est sancta patris ge-

neritum. Non enim uel substance dicit esse filium.

sed filium uoluntatis dei uolens asserere

attendente uoluntate deo qui generet

filium. sicut nos aliquando aliquid uolumus

quod antea non uolebamus. propter quod mu-

tabili intelligitur nostra natura. Ad absit

ut deo idem esse. Dicimus ergo uerbum

dei esse filium dei naturam. non uoluntate.

ut docet augustinus in libro primo de trinitate.

Ubi quedam catholici eunomia

attendente comedat dices. Autem su-

ne quidem respondit heretico uersus hunc

interroganti. Utrum deus filium nolens

uel uolens genuit. ut si dicitur nolens

absurdissima dei misericordia sequeret. Uel

uel uolens continuo quod intendebat

concluderet. non enim esse filium si uolens.

Ac ille uigilantissime uicissim

assuit ab eo. Utrum deus pater uolens

Uplai

Deofu

Augu

Augu

an nolens sit deus. ut si rñderet no-
lens. segrerit misericordia grandis & absur-
ditas. quia de deo eide magna eisa-
ma. si af diceret volens. Rñderet ei
gº uoluntate sua deus e. no nã. Rñd
gº rñstabat n ut obmutescerit. sua
interrogatione obligant se insolubili
uinculo videns. Ex pñditis docet no
eē rñcedendum qd deus uoluntate ul
necitate. ul volens ul uoles sit dñs.
Itē q uoluntate ul necitate. ul uoles
ul nolens genuit filium.

Oppositio conr pñdicta.

Sed conr hor oppositº sit.
Voluntas dei. e nã su eēnt
dei. quia no e aliud deo eē. aliud
velle. & idō sicut vna e eēntia
cū psonaz. ita & vna uoluntas. si
gº deus nã deus e. & uoluntate deus e.
& si ubi di nã filij dei e. nã filij
dei e & uoluntate filij dei e. Horat
facile e repellē. nã et pñtia dei.
sū pñtia q sit ul pñtia bō & mala.
dina nã sū eēntia est. & pñtia
sū uoluntas eiusdē dñi eēntia e.
nã e aliud deo scire ul velle qm
eē. Et nã sit vni & idem pñtia dei
ul uoluntas. Rñ tñ dñ de uoluntate
quidā dñ de pñtia & e gº. Rñ eōiã u
sua uoluntate deus uult q pñtia sua
sit. Cū sua pñtia nouit tñ bona q
mala. uoluntate af no uult n bō.
Pñtia quippe di & pñtia de homō
e et mal. uoluntas uō & pñtia
nã de bōis e tñ. & tñ vni et
idem e i deo pñtia et uoluntas et
pñtia & pñtia. Ita cū vni sit
nã dei & uoluntas. dñ tñ pñtia genuisse
filium nã no uoluntate. & eē deus nã.
non uoluntate.

Qualit sint intelligenda illa uba
pñ nã nolens nã uolens e deus. Rñ
uolens nec nolens genuit filium.

Deditu uba tñ qbz prudent
dictu e. q deus pñ nã uolens
nec nolens e deus. nã nolens nã
uolens genuit filium. ul uoluntate
ul necitate ex di pñ in uident
accipienda ut uoluntate pñcedente
ul accedente intelligamus qñt eūo
minus intelligebat. Rñ eñ ipē e deus
uoluntate pñcedente ul efficiēti. ul uo-
lens pñst deus nã uoluntate pñcedēti
ul accedenti genuit filium. uolens tñ
genuit. sicut potens genuit. & bonus
genuit. & sapiens genuit. & huºmō.
si nã pñ sapiens & bonus dñ genuisse
filium. cur nã & uolens. Cū ita sit dñ
eē uolente. idem qd e eē dñ. sicut
idem e eē sapientē qd e eē deus.
Dicimus gº q pñ sicut sapiēs ita
uolens genuit filium. Rñ no uoluntate
pñcedenti ul accedenti. Rñ eē pñm
apit. i hēº & qñmat ita dicit sup
epistolam ad ephes de filio dei. i dño
nro ihu xpo scriptu e. q nã pñ semp
fuit & nãq eū ut eē uoluntas
patris pñst & ille quidē nã filij
e. Thylaiq i libº de pñodo eos qui
dicunt de nã exñtibz filium dei. sicut
eos q dicit q neq qñsilio neq uo-
luntate pñ genuit filium anathema-
tizat sancta ecclia. Itē si quis uolē-
te pñe dicit filium natu anathema
sit. no eñ nolente pñe. coacti pñ
ul nãli necessitate ducti rñ nollet
genuit filium. sed mox ut uoluit
qñt an pñ potuit ul noluit qñt
grāe filijem inquit. potuit

Thēomg

Thylaiq

D.
vii.

¶ voluit gñae filii. q̄ potuit aliqd
¶ voluit qd' nō potuit nō voluit filij.
¶ Si filij nō potuit nō voluit filij gñae.
¶ Qui s̄sue facile r̄ndem⁹ dicentes. pos-
se ul' velle. gñae filii nō ē aliqd posse
ul' velle subiectū volūtatī ul' potencie.
¶ Et tñ aliq̄ pot̄ ul' uolūtas. posse
ul' velle gignē filii. Et idd̄ distinguēda
ē itelligencia p̄positi ubi. posse ul'
uolle gignē velle filii. et posse ul' uelle
gignē aliqd. neq̄ gñae filij aliqd
eoz. ē q̄ subiecta sūt dñe potencie.
¶ uolūtatī. nō ē aliqd int̄ oīa ul' de
oībz. sed sup̄ oīa x an̄ oīa. ¶ Et
em̄ an̄ voluit ul' potuit q̄ genuit.
¶ dicit nō an̄ fuit q̄ genuit. q̄ ab etno
fuit x ab etno genuit. Et s̄t q̄ hor
vidē possum⁹. ¶ Itē em̄ p̄ ēē p̄. et
vult ēē p̄. filij at̄ nō p̄ nō vult ēē
p̄. Ergo pat̄ p̄ ul' vult ēē aliqd qd'
nō p̄ nō vult ēē filij. nō sequit̄.
¶ q̄ ēē p̄em nō est ēē aid ut t̄ q̄ t̄
¶ dicit qd' d̄ uiba augusti. Conder̄.

Sed uehement̄ nos mouet
qd' ait aug⁹ i p̄o libo con⁹
maximū. q̄ assebat p̄em potencie
filio eo q̄ filii dei genuit. dñi cūcōe.
filij at̄ nō. Dicebatq̄ p̄em potuisse
gignē filii. Et idd̄ potencie ēē filio.
Ad qd' r̄ndens aug⁹ dicit vidē q̄ filij
potuit etiā gignē. volens ostendē
p̄em nō ēē potencie filio. hys ubi.
Absit ut idd̄ potencie sit p̄ filio
sicut putas. q̄ cūcōe genuit pat̄.
filij at̄ nō genuit cūcōe. ¶ Neq̄. nō
potuit. sed nō op̄tuit. Vidē et dicit
q̄ filij potuit gignē. sed nō op̄tuit.
Et ita potuit qd' nō op̄tuit. Quare
aut nō op̄tuit subdit dicens.

Immoderata em̄ eēt dīna gñatio si
gignit filij nepotem gignit patri.
q̄ et ip̄e nepos ip̄i auo suo. p̄nepo-
tem gignit. s̄d̄m uiam mirabile
sapiām ip̄otens dicit̄. **¶** Hic enā ē
si nepotem nō gignit auo suo. p̄nepo-
tem p̄ auo suo. nō a uobis appella-
ret̄ onip̄. nō ip̄let̄ gñatiois series.
si semp̄ alit̄ ab alit̄o nascit̄. ¶ Nec
eā p̄ficet̄ ull⁹ si nō sufficet̄ un⁹
onip̄. Itaq̄ onipotentē genuit fi-
liū p̄is nat̄ nō fecit̄. ¶

¶ dicit qd' d̄ uiba augusti.

Hoc aut nō vidē quibz dā
potuit scire. q̄ filij potuit
gignē. ¶ Et filij potuit gignē.
potuit ēē p̄. Et si potuit ēē p̄.
potuit q̄ ēē p̄. ul' sui ul' pat̄
ul' p̄is s̄t ul' alit̄q̄ alit̄q̄. si alit̄q̄
nō. q̄ null⁹ p̄ fuit. nō p̄is q̄
p̄ ē gignit x inasabilis. ¶ Nec sui
q̄ null⁹ res seip̄am gignit p̄. ¶ Nec
p̄is s̄t q̄ nasci nō potuit. ¶ Et ei
nasci potuit. potuit ēē filij x ita
mutabil' esse potuit.

¶ dicit qd' d̄ uiba augusti. Conder̄.

Quomōdo igit̄ accipiet̄ qd' sup̄
dictū ē. ¶ Et nō potuit
gignē. sed nō op̄tuit. ¶ Et nō
p̄p̄itū ap̄tū ue. quō sit h̄ uerū
x iō s̄t silentio pot̄ ēē p̄tendū
n̄ me sup̄ hor̄ a qd' loq̄ cogeret̄
istancā q̄renā.

¶ dicit ap̄t̄ ex quo p̄u sit accipienda

Potest q̄ sic itelligi. ¶ Et ei nō
potuit. sed nō op̄tuit id est
nō ex ip̄otētia sui fuit. q̄ filij nō
genuit. sed ei nō cōueniebat. sic
dei filij nō ē d̄s p̄. nō hor̄ tñ ex
ip̄otētia sui ē. ¶ Et x p̄ filii nō

Aug⁹

Aug⁹

alij

e filio. ne hoc ex ipotencia patris. Sed
 qrit maximus arrianor. epus. un
 go e qd p nō pōt ee filio. ul filio
 p. 7. 0 unq ex ipotencia. si pat ex
 ppetate gnarōis pōt est. qd os eū nō
 ee filio. x filio ppetate natiuitat
 filio. qd os eū nō ee ptem. de qbz
 ppetatibz postea pleriq tractabi.
Qritū p nā sit potens gignē fi
liū au sit h aliq pōm q sit i filio.

Hem qrit a qbzda si p nā
 potens sit gignē filio. x an h
 sit aqua pōm q sit i filio. Ad qd
 dicitur q nō ē potens n nā. sicut
 n po^a nā z ul cēna. Ac tquint
 illi si potens ē gignē. Habz g^o po
 tenna gignendi. filio af nō habz
 pōm gignendi si nō pōt gignē. hz
 g^o pōt aliq pōm. quā nō habz filio.
 nō se qd. Eandē. n. pōm pemit
 hz filio quā x pō. quā pō gignē x
 filio potuit gigni. Eandē em pōm
 ē i filio. q potuit gigni. q ē x m
 patre q potuit gignē. hz cōt h
 oppo^t. Aliud ē posse gignē. Aliud
 ē posse gigni. qd ad ē gignē. alid
 est gigni. huc distiguedū ē. Si
 em ai dīr alid ē posse gignē. et
 aliud posse gigni. alia sigfiet
 pōam q pō potes ē gignē. x alia
 q filio potens ē gigni. falsū est
 itellāis. Si af dicit ptem posse
 habē aliqua ppetate siue notōne
 q gemitō est. x filio alia q gēnū
 ē. verq ē itellāis. Alia ei ppetate
 hz pō q pō ē. Alia filio q filio est.

Quo sit itelligēdū filio habz
ul nō hz pōm gnāndū.

Ita enā ai dīr filio nō hz pōm
 gnāndū quā habz pō duplicat

itelligi pōt. Si em dicit nō habz fi
 lius pōam gnāndū quā x pō. q potes
 sit ad gnāndū. r ut gnet sicut pat.
 verū ē. Si id itelligat sic nō hz pōm
 qua possit gigni ul gemitō ee q eadē
 pat potens ē ut gemit ul ut gignēt.
 sūm est. Sicut dīr pō hz pōm q pōt ee
 pat. x ego filio habz pōm q pōt esse
 filio. Pat ud nō hz pōm q pōt ee
 filio. Habz g^o aliqua pō q nō hz filio
 x ego Absit q eadē ē pōm pōis q pōt
 ee pō. x filio q pōt ee filio. Ita
 erit eadē ē volūtas q pat vult ee
 pō nō filio. Et filio vult ee filio nō
 pat. Et eadē ē volūtas filio q vult
 ee gemitō x ptem gemisse. Et pōis
 q vult ee gemitō et filio gemitō

De ppetate x itōmūbilitate x sim
plūitate dei essēcie.

Nunc de veritate sū ppetate
 x itōmūbilitate atz simpli te
 dine nē ul sbe siue cēne
 agendū ē. Est itaq deq ut. ac aug^o
 i 4to libo de trinitate. sine dubitōe
 substācia. ul si meliq hor appellat
 cēna quā gti vspan uocant.
 Sicut em ab eo qd ē sapē dicta
 ē sapia. x ab eo qd est scie dicta
 ē scia. Ita ab eo qd est ee dicta
 ē essēcia. Pō magis ē q ille q
 dixit moysi famulo suo. Ego sū q
 sit. Et dices filio isrl. Q^o ē misit
 me ad uos. Ipe uē ac pō dīr cēna
 cuius cēna nō nouit pētū ul fu
 turū. Un theō^o ad marcellū scbens
 ait. Deq solū q exordū nō habz
 nē cēnae nomē tenuit. q m eis
 qpatōne q nē est q itōmūcabīl ē.
 q nō sūt q cōmūbilia sūt. De qd
 dīr em sūt nō est. x de quo dicit
 eit. nondū ē. Deq at trū ē q nō

Dist^o
 viii.

Aug^o

theō^o

nouit fuisse ul' futm eē. Solu igr²
deq uē ē. cuius eēncie opatu nrm nō ē.

Qualit' sint itelligēda ūba ihēo¹
querendū est.

Nō diligent' adūtendū ē quō
itelligi debeat illa ūba ihēo¹
s. Deq tū ē x nō nouit fuisse
tāq nō possit dici de deo fuit ul'
eit. si tū ē. cū de eo frequē² sēptū
ēpiam⁹ fuit ab etno fuit p. x eit
istā x h⁹moi. Vn vide² q nō est
dōm tū deo fuit ul' ē ul' eit. Si
enī dicit² tū fuit. putat² q desinet
eē. Si dicit² tū ē. putat² q non
semp fuit. sed eē itepit. Si tū eit
putat² nō eē modo. Dicit² g^o qā
p fuit. est x eit. ut itelligat² q nō
cepit nō desit nō desinit nō desinet
eē. De hoc aug⁹ sup iohem ita
ait. Sū de sempitna re. ppe dicit²
ē. sm nos bñ d² fuit x ē eit. fuit
x nūq desit. Erat q nūq deerit.
Et q p ē. Nō potit qī qd nō ma
neat. Nō oiet² qī nō eit. Sū g^o
mā loquutio p tpa uariet². de eo
uē dicit² ūba cuius⁹ tps q nullo
tpe desinit ul' deest ul' deerit. Et
idd nō mirā si de pū uirtutis uitas
loques dicit² p futm qdruq loqre² ^{audiet}
audiet. s. ab eo a quo pcedit. Au
die illig ē stie id est eē. A q^o ē illi
eēncie. ab eo audientia. r stia q nō
ē ad q eēncie. Audiet g^o dicit² de
eo qd auduit x audit id est qd p
fuit stiet x sint. Hic h⁹ d² aug⁹
ūba cuius⁹ tps dicit² de deo. si ppe ē
illud. g^o qd ihēo¹ d². Ita itelligen
dū ē. Nō nouit fuisse ul' futm eē
si tū eē id est cū d² de deo qd
fuit ul' eit nō ē itelligendū q

pūq sit ul' futm sit sed q existat
simpliciter sine aliquo tpa⁹ motu. Vn
enī ūba s⁹stāna dūscō tpm de deo
dicat² ut fuit eit est eāt. Nō tamē
tpales motu tūc distiguit. s. pūti
ul' futm ul' pūti ipm ul' pūti p⁹
q pūti sed eēncie siue exūcia di
uinitatis sim² itmuat. Deq g^o solū
x ppe d² eēncie ul' eē. Vn h⁹plūq
1° lib^o de fūitate ait. Hic nō
ē accidens de deo s⁹ subsistes uitas
x manens cā x nūl g⁹is ppetas.

De itōmutabilitate.

Osi etiā solū eēncie ppe mō
mutabil' dicit² q nō mutat² nō
mutat² p. Vn aug⁹ 1° lib^o de
fūitate ait. Alie inquit eēncie ul'
s⁹be capiūt atūcia qbo t eis fiat
ul' magna ul' qūta⁹ mutacō. deo
at aqō h⁹moi accidē nō p. Et idō
sola s⁹ba ul' eēncie q ē deo itōmu
tabil' ē cui pfecto maxie ac uessie
cōpetit eē. Quod nō mutacō nō fuit
ipm eē x qd mutat² etiā p² si nō
mutet² p² qd fūeat nō eē. Ideo q
illud solū qd nō solū nō mutat²
vū oīmo mutui nō p. Uessime
d² eē. r s⁹ba p²is x filij x p²is s⁹.
Ideo q ap⁹ de deo loques ait.
Nō solū h⁹ itōmortalitē. Et ei aug⁹
ait 1° lib^o de fūitate. Sū aīa
quodāmo itōmortal' eē dicit² x sit
nō dicit² solū h⁹ itōmortalitē nō q
ueā itōmortalitas itōmūbil' ē quā
nlla p² habē cāuā qm solū cū
tois ē. Vn iacob⁹ ait. Apud que
nō ē itōmūtacō nō uicissitudinis
obūleat. Et dō. mutabis ea et
mutabūt. Tu idem ipē eē. Ideo
aug⁹ sup genesim d² q dō

ne p loca ut p tpa mouei e p af-
 fectioes comitari. deo af ne loco
 ne affectioe mutai pf. q p pphat
 ait. ego deo x no mutoz. Et est
 imutabil sola. vñ rre sola dicit
 habē immortalitate. In oī et mu-
 tabili nā ut ait aug cōf maxim
nu. Nō ulla mox est ipa mutao
 q fuit aliqd i ea nō eē. qd eāt.
 vñ x ipa aīa huāna q idō dicit
 imortal q fm mod sua nūqin
 desinit. vñe. Habs tñ quādā moe-
 te sua. q si iuste uiuebat x pūat
 moerit iusticie. Si pūate eāt x
 iustificat moerit pūo. ut alias ei
 mutacones taceā de qbz nō loqū
 ē disputat. Et cū nā celestiu
 moi potuit. qā pūat potuit. Nā
 x angeli pūauerit x demōes fū
 sūt. quoz dyabolū ē pūceps. Et
 q nō pūauerit pūat potuit. Et
 cuiusq cūrie rōnabili pūat ut
 pūat nō possit nō ē hoc nē ppe
 sed dei grē pūat. Et ideo sola dō
 ut ait aplos habs imortalitate.
 q nō cuiusq grā sed nā sua nec
 potuit ut pū aliq cōiūsiōe mutai.
 ne pū nō potuit ne potit aliqua
 mutacone pūat. Inde ut ait aug
i pmo libo de trinitate. Itam dei
sine ulla sui comutaōe mutabilia
fuerunt. x sine ullo suo tpali mo-
tu tpalia cūte intuei x nosse lūz
sit difficile os. vñ qd ac ppe imu-
tabil ē sola diuinitas eēntia q sū
sui comutacōe cūctas condidit
natūas.

Hic de simplicitate

E Adēp sola ppe ac vē simx est
 ubi ne pūat nec ~~acide~~ acide
 cū seu quatūlibz formaz vlla est
 diuisitas sū variatio ul' mltitudo.
 Et ac stas quomō sit illa simx
 pba ut te aug doret i Sto li de
trinitate. Adūate pmo q cūctū sit
multiplex et nullo mō uē simx x pō
de corpali pgea de spūali cūctū. Corp
utiq cūctū pūat qstat. Ita ut sit
ibi aū pū mox alia mōx x māz
sit totū q pū qūbz. Et i uno quoz
coepe aliud ē magtudo aliud coloz
aliud figūa. pū em et imutata
magtūdie manē idem coloz. et
eādē figūa x coloz mutato manē
eādē figūa et eādē magtudo ac
p hoc mltix eē cōiūct nā coepis.
simplex aut nullo mō.

Hic de spūali cūctū oūdit quō
sit multiplex et nō simplex.

O Reatūa quoz spūalis ut est
 aīa. i cōparōne quidē coepis
 ē simplex. sine oparōne uō mul-
 tiplez est x nō simx. q idō simx
 dicit spūali coepis q mole nō diffi-
 dit p spūali loci sed i uno quoz
 coepe x i toto tota est et i qualibz
 ei pte tota est. Et idō cū sit aqō
 i quoz exigua pūctū coepis qd
 sentiat aīa pūat nō fiat i toto coepe
 illa tñ tota sentit q tota nō hz.
 Hz tñ ne i ipa aīa uā simplicitas
 ē. vñ em ad sit artificiosū esse.
 Aliud tēctē. aliud acutū. ad memo-
 rē. aliud cupiditas. aliud timō.
 aliud leticia. aliud esticia. possūt
 hz x alia huūmōi imūabilia i aīe
 nā iueniri x alia sū alio. et alia

Aug

magnis et alia minis. manifestum est non
simpliciter sed multipliciter esse nam nichil
enim simpliciter mutabile est. Omnis autem creatura
mutabilis est. Nulla ergo creatura uel simplex
est. Deus uero et si multipliciter dicatur uel tunc
et summe simpliciter est. Dicitur et magna bonis
sapientis beatus uerus. Et quod aliud
non indigne dici uideatur. Sed eadem magnitu-
do eius est que sapientia. Non enim magna est
mole sed uirtute. et eadem bonitas que sapientia
et magnitudo et uirtus. Et non est ibi
aliud ipsum beatum esse et ad magnam
a sapiente a uerum a bonum a omnia esse
Quod uero deus cum simpliciter sit tamen
multipliciter dicatur.

Non diligenter notandum est. In dicitur
augustinus solum deum uel simpliciter esse.
Sicut dicitur eundem multipliciter dici sed hoc
non propter diuersitate actuum uel prouidit
sed propter diuersitate actus multitudinem no-
minum que de deo dicuntur. Due licet
multipliciter sint unum tamen significant. et
dina nomen. Hec enim non ita accipiuntur.
Sicut de idem immutabili eternaque substantia
comparabiliter simplicitate que est humanis
autem dicuntur que admodum cum de creaturis
dicuntur. **Unde augustinus in libro de trinitate.**
deus hoc esse quod est factus esse uel sapientem
esse. Et si quod de idem simpliciter multi-
plicitate uel multipliciter simplicitate
dixeris quod substantia eius significet humanum
autem autem non est hoc esse quod est factus esse
a prudente a iusto. Propter enim esse
autem et nullam istius uirtutem.

Tanta est dei simplicitas quod nulli
predicamentorum subiicitur.

Quod autem in natura deitatis nulla
sit actuum diuersitas nullaque
penitus mutabilitas. si per se simplicitas
ostendit augustinus in libro de trinitate
dicens. **Intelligamus deum quantum**

possumus sine qualitate bonum. si puritate
magnam. sine indigentia carere. si situ
persidente. sine habitu omnia continentem.
sine loco ubique totum. si tempore sempiternum.
sine ulla sui commutatione immutabilem
facientem. nichilque patientem.

Quisquis deum ita cogitat et si nondum
potest omnino inuenire quod sit pie tamen conuenit
quantum potest aliquid de illo sentire quod
non sit. **Item si subtiliter intendas ex**
hys atque predictis apparet illa puritas actus
dialeclice dei non minime conuenire
que nullis. subiecta est accidentibus.

De deo non prope se abusive dicitur substantia.

Unde in prope dicitur substantia ut augustinus
ostendit in libro uno de trinitate.

Dicitur ab eo quod est esse appellatur eterna
ita ab eo quod est subsistere substantiam dici-
mus. **Et tamen dignum est ut deus dicatur**
subsistere. Hoc enim de hys rebus recte
intelligitur in quibus subiectis sunt ea que
in aliquo subiecto esse dicuntur sicut
corpe colore a forma. Corpore enim
subsistit et idem substantia est. Res ergo
mutabiles neque simplices prope dicuntur
substantia. deus autem si subsistit a substantia
prope dici possit. **Item res eo aliquid**
tamen et substantia et non est simpliciter. **Propheta**
est ut dicitur ut subsistat deus et subsistat
bonitati sue atque illa bonitas non
substantia sit uel ponatur eterna neque ipse
deus bonitas sua sed tamen sit tamen
in substantia. **Unde manifestum est deum** **ab** **abu-**
sive substantiam uocari ut nomine uisitato
intelligatur eterna quod uel ac prope dicitur
ita ut factus solum deum dici oportet
eterna. **Est enim uel solum quia**
incommutabilis est.

De deo non est in deo aliquid quod non sit deus.

Nam autem eterna simplicitas
atque sinceritas tanta est quod non

e t ea aliquid qd no sit ipa si idem
 est hno x qd habet. Unde hylaiqvi
libo de fmitate ait. No ex opofino
 deo q uita est fubfifit. Neq qui
 uis est. ex t firmo qmetz nec q
 lux e ex obfcuris coaptat. Nec q
 pps est ex difpofitibz foemabil e.
Totu qd t eo vna. Idem t vno
libo de fmitate. No huano mo ex
 opofino deo est. ut t eo aliud fit
 qd ab eo habet x ad fit ipe q heat
 fed totu uita e na o. pfa x t pfa
 x no ex difpofitibz oftruta p vi
 uens ipa p tom. de hoc eode boe
cu t libo de fmitate ait. Duo ca
 hor ue vna t qo nlla mns. nllm
 t eo ald p t id qd est. Neq n. fici
 fubietm p t. Augy q t li de fide
ad petru ait. In dei fuba no est
 aliqd qd no sit fuba q ald ibi
 fit fuba ald qd accidit fube fed
 qd qd ibi t telligi p t fuba e. Om
h dia pnt facile x credi. Videi
aut n pno coede no pnt omo.
Idem t li xvo de fmitate. Dic habe
t na vna cuqz t riu ut q h t hor
fit qd h t fit imutabil fimp p fba.
On p fidoz aut deo fimp di f u
no amittendo qd h t feu q aliud
no e ipe x aliud qd t ipe e. Et cu
tante fimpli ac fmcitate fit dina
na. Et t t ea pfonaz fmitas. On
augy t li xv de fmitate ait. No
 p t hor nam fimi bom fimpli
 dicimz q e p t ea fola a filio t
 ea fola a pps fuis fola idest qa
 fola est ifta nom fmitas fime fub
 fiftencia pfonaz ficut fabeliam
putauerunt. Ido fimp di q e
 hor qd h t excepto qd rlatiue

quoq pfone ad alia d r nec est
 ipa. Na utiq p t h filiu ad que
 rlatie d r ne t t e filio. x filio habz
 ptem ne t t ipe pat. In qo no ad
 femetipm d r no ad alieit hoc est
 qd h t ficut ad feipm d r vni
 hndo uita x eade uita t fe est.
 p t hoc itaq na her d r fimpler
 qd no fit aliud hno x ald id qd
 habz ficut t cetis t bz est. No hno
 e t liquoe liquoe est. ne cozp9 coloe
 ne ma e fupia. Ette qntu e ydep
titus qntu est vntas imutabil
fimp p pntas dine fube iuxta
fimitatis nre valitudoz affigui.
De diftinctioe pfonaz
On ad diftinctioe pfonaz
accedamz. Teneamz igit ut
docet augy t libo de fide ad petru
tem x filiu x p m f m vna e
nalit deit ne t t ipm ptem ee q
filio ne filiu ipm ee q est. ne p m
f m ipm ee q p e aut filio vna
e em eencia pps x filio x pps f m.
In q no est aliud filius ald p t
fuis qm pfonat fit aliq p aliq
filio aliq pps fuis.
Chic de coe fmitate filio cu p t
Et mty est em a p t filio
Et ideo aliq ne t t an fuit
pat qm filio. Coe tne em f m
f ut tres pfone.
Argumentaco arrianoz.
Ad cont hoc inquit h t m
ut f fert amboz t p o libo
de fmitate. Dme qd natu est pna
pu h t et idd qa filio natu e pna
pu h t et ee cepit qd o e h t m
fic dicta e. Ido ipe arrioz ut me
minit augy t t o libo de fmitate.

Dis. ix.

divise referat si filius est natus et si natus
est erat quoniam non erat filius.

Responsio augustini apostolica.

Qui hoc dicit non intelligit etiam
natum esse sempiternum esse ut sit
coeternus patri filius sicut splendor qui
gignitur ab igne atque diffunditur coeque
est illi et esse coeternus si ignis esse coeternus

Oppositio augustini contra hereticum.

Item eodem si dei filius inquit augustinus
utique et sapientia dei est. nec unquam fuit
deus sine virtute et sapientia. Coeternus est
deus patri filius. dicitur autem apostolus christum esse
dei virtutem et dei sapientiam. Aut igitur
non fuit quoniam non fuit filius aut aliquid
quoniam deus non habuit virtutem et sapientiam.
quod dementis est dicere. Constat enim
quod ipse habuit sapientiam et ergo habuit filium.

Responsio ambrosii ad idem auctorem
tate fulta.

Edem quos arrianus quoniam
habuit modum rident ambrosii

Ergo inquam filium natum esse ostendit quod
reliquum est impietatis haeresis. Est
enim scriptum in veteri testamento ut
vultus ex pluribus dicitur. An me non
fuit alius deus et pro me non est. Quod
ergo hoc dicitur an pater an filius. Si filius
an me inquit non fuit alius deus. Si
pater pro me inquit non est. hic pater
ille pater postquam non habet. Invenit enim
ipse et pater in filio et filius ipse cognoscit.

In enim patrem dicitur eius etiam filium
designasti quod nemo ipse sibi pater est.
Aut filium nominasti et patrem fatens quod
nemo ipse sibi filius est. Itaque ut filius
sine patre nec pater sine filio.
Semper igitur pater semper et filius.

Inventio ambrosii in hereticum.

Item dicit in inquit hereticus fuit ne quoniam
omnipotens deus. pater erat et deus non erat

Nam si pater esse cepit. Deus ergo primo
erat et postquam pater factus est. Quod igitur
inimicabilis deus est. Si et ante deum. postquam
pater fuit. utique generationis accessione
mutatus est. Sed auctor deus hanc
amenciam. semper habuit sapientiam. semper
igitur habuit filium.

Ineffabile est quod filius sit et non
habeat patrem habet patrem pater sicut
modus generationis intelligibilis et ineffabilis

Sed quis a me inquit
ambrosii. Quis filius sit non
patrem habeat patrem. quero item
abs te quod filium pater esse generatum.
nec enim impossibile est generationis
sine seculo. mens desinat vox silet
non mea tamen sed et angelorum supra
putes et supra angelos et supra cheru-
bin et seraphim et supra omnem spiritum
est quod scriptum est. pater et supra omnem
spiritum est. ~~quod non est supra omnem spiritum~~

~~tamen~~ et si pater christi supra omnem
spiritum est quod non est supra omnem sensum
tanta generatione. Tu ergo oculus manum
admone struam non lucis supra
instita. lucis scilicet quod natus sit non lucis
discutere quod natus sit. Illud negare
mihi non lucis. hoc querere metus est.

Ineffabilis est enim illa generatio. Unde
ysayas generatione eius quod enarrabit.

Quidam presumunt discutere generationis

Quidam in deo gemino. Ceterum

Quo presumunt dicunt illa
generatione posse intelligi et alia habent
thentes illi auctoritati theodorum
supra ecclesiam quod est hic et laudabi-
lius est. In sacris scripturis quod scripsit
non quod impossibile sed per difficultate potest
ut ibi generatione eius quod enarrabit.
Sed hoc non dicit theodorus ideo quod

gnatio filij etna plene itelligi ul
 explicari possit a quocq mortalitudo sed
 q de eu aliqd itelligi ul dici
 pot. qda tñ hoc accipit dictu de
 tpali xpi gnatione. uuuu
Utrum debeat dici semp gignit
ul semp est gemitu filij

Hic qri scilicet pñ cu gnatio
 filij a pñe nō pñcipu hēat
 nec finē qz etna ē. Utrum debeat
dici filij p gignit ul p gemitu
ē ul gignit. De hoc gignit sup
 iob ait. Dñs deus ihus teo qd' ity
z sapia dei est. de pñe an tpa nati
ē ul potiq qz nec cepit nati
nō desit. Dicitur veriq p nati
nō at possum' dice p nati
ne pfectu ēē videat. At uō ut
etiq designat ualeat z pfectu
semp dicam' z naty pñm z naty
ad pfectionē pñeat z sep ad ef
mitate q'ius p hor ipm qd' pfectu
dicam' mltu ab illu uitatis ex
pressionē deuam q' qd' fñm nō
ē nō pñ dici pñe pñm p balbu
tendo ut possum' excelsa dei
resonam' z dñs nre pñmatis
ūbis condescendēs. Stote inqz
pfecti sicut z pñ te celestis ē pñs.
Quo illu locu etia pñ Ego ho
die genui te. de hac gnatione
filij ita loqz aug'. Quaē p hō
qd' dt hodie p possit etia itelli
gi dies ille quo xpc scdm hoies
nati ē tñ qz hodie pñmā pñ
atqz i etnitate nō pñmā qd' pñ
ē qñ ēē desieit nō futm qñ nodu
sit. sed pñs tñm qz qd'qd' etna ē
semp ē dñm accipit de sem
pñna gnatione sapie dei Itē
hñs ūbis oñdit aug' qz gnatio

filij semp est nō pñerit nō futua
 ē qz etna ē. Ideo em dicit genui
ne nouu putnet' s. ne videt' ite
pisse hodie dicit ne pñmā gnatio
videt'. Ex hñs gō ūbis pñe ut ait
iohēs q'ostm' nichil aliud mñfes
tat' nō qz ex ipa s. etna pñs pñ
gemitu ē filij. uuuu

Oigenes videt' dice cont' aut
em qz semp gnāt filij a pñe.

Oigenes uō sup ihēnā dt
 qz filij semp gnāt a pñe hñs
 ūbis. Saluatoz nō ē sapia dei. sapia
uō ē pñdē etne lucis. Saluatoz
gō nō pñdē est claitat. pñdē
aut nō semel nati' z desint p
quociens ortu fuit lumē. ex quo
pñdē ort' totiens ort' etia pñe
claitatis. Sic gō saluatoz semp
nati'. Uñ ut i libo sapie. Ante
oñes colles gnāt me deo nō ut
qda legūt male gnāt. Itē ūbis
apte oñdit oigenes sane dici posse
z debē filij p gnāt ul nati' qd'
uñ cōtrū illi ūbo gignit pñmā
pñ nō possum' dice p nati'.

Exposit pñmā ūba gignit ne
putet' mē doctozes ēē q'ruetis.

Sed ne tanti doctozes sibi
 cōfide m te tanta videat'
 illa ūba gignit benigne mēptet'
 Dñs i qz ihus an tpa de pñe nati
 ē ul potiq qz nec cepit nati nō
 desit dicam' veriq semp nati

Itē qñto de ipis ūb gignit mouet

Sed quō ueriq dicit hor s. qz filij
 pñ nati ē qz illud s. qz de pñe
 an tpa nati est. Illud em sincerū et
catholice fides tenet ac pñmā ut
istud. Quāē gō ut dicam' veriq
cū utrūqz pñ sit vñ nō qz uolebat
itelligi hor ad maiore euidētia
z expñsionē uitatis dici pñ illud.

Hys etem ubi ois calumpniandi usu
his hereticis obstruitur aditus. Quibus xpi
scdm deitate gnatō sine initio et sine
fine ee ac pfecta mostrat. No at adeo
manifesta vitas cu dr filij an tpa ge
mita est de pte ul filij p nascit de
pce: Et idō dr gnt. No possim
dicē semp nascit. No mō ita quemēt
no ita agrue ad explanatōne vitatis.
p tū dia si sane itelligat sep em
nascit filij de pte ut ait oigenes no
qd cotidie iteret illa gnatō sed qua
sep ē semp gō nascit. r natus ei
sempiterna est.

De filij sep gnatō qd dicitur hylai

Naturā quā dr filij nasci de
pce i libo vno de trinitate hys
ubis. uiuens deus r nē etne uiuens
pctus est r p cū sacra to sic sue ex
eo nascit no potuit aliud ee ip uiuēs.
Nā cū ait Sicut me misit uiuens
p r ego uiuo p ptem datur uita
ise p uiuente ptem esse. Hic hie
hēs q filij nascit ex pte. Itē i eode.
Cū dicit xps Sicut pat habet uita ise
sic et filio dedit uita hē se semetipso.
Uia uia sua ex uiuente testat ē.
Et at ex uiuo uiuū natū ē hē nati
uitatis pfectū sine nouit natiē.
No et noua est si q ex uiuo gnat
i uiuū q nō ex nichilo est r uita
q natiuitate genuit ex uita nre
ē p natiē uinitatē r pfecte natiuitatē
sacramenti ut r i uiuente uiuat et
i se hēat uita uiuente. Hic r hie
hēs q gnat ex uiuo uiuens filij.
Itē i eode. In deo totū qd ē uiuūt
deus em uita est r ex uita nō p
quitē ee nisi uiuū neq ex deri
uatiōne sed ex situte natiuitatē.

Ac si dū totū qd ē uiuūt r dū totū
qd ex eo nascit iū ē. hz natiuita
tem filij nō demutatōne. Et hie
dr q nascit Itē i eode libo donat p
filio tm ee pti ē ipē cū inasibitō
ee ymaginē sacmēto natiuitatis
ipit que ex se i forma sua gnat
hic dicit q gnat pat filij.

Quia dicit qd de hō qd dicitur sic

Omnis gō filij nati de pte
ante tpa r semp nasci de
pce sed agruentia semp natū et
eunde fateant ab etno ee et p
r coetm idest auctō. pat em
gnatōne auctō filij ē ut i sequē
ōndet. Et gō pat ē etnū sed p
sine auctō. filij uō nō q pat r
inastibil filij nam. Et ut ait hylai
i eode libo de trinitate. Aliud ē sine
auctōe semp ee etnū. Ubi at pat
auctō est ibi et natiuitas ē. quia
sicut natiuitas ab auctōe est: ita ab
etno auctōe etna natiuitas ē. Omne
at qd semp ē etnū etnū est. Et
tm nō omne qd etnū est r finatū
ē. q quod ab etno nascit habet
etnū ee qd natū est. Ad mīr nō
natū ē id tm etnitate nō natū est.
Ad uō ab etno natū ē id si nō
etnū natū ē id nō est r p auctō
etnū. Et quid igr ei q ab etno
pce nam est ex etnitate fuit idqm
auctōi nō ē ambigūū defuisse q
si gignenti ē i finitū gignē et
nastenti etnū i finitū ē nasci qd
diū at quid mē natiuitate di filij
r gnatōne dei pat nō p admittit
q r i gnatōne natiuitas ē r sine
pctō neutriū ē utriūq igr sine mē
uallo sui est.

Argumentatō heretica.

Sed inquit hētus dīne quod
 natū ē nō fuit semp q̄ in id
 natū ē ut eēt. Nemo abigar
 qm̄ q̄ t̄ b̄ hūans nata sūt aliqñ
 nō fuerit. sed aliud est ex eo nati
 qd̄ nō fuit. aliud natū ex eo eē qd̄
 semp ē. Ibi enī nō semp fuit qui
 p̄ est nō semp p̄ est. Et q̄ nō sep̄
 p̄ ē nō semp genuit. Vbi at̄ p̄
 p̄ ē sep̄ filij ē. Ad si semp deo
 p̄ p̄ ē q̄ semp ē p̄ nō ē semp
 filio p̄ ē q̄ semp ē filij. Quid
 ḡ cadet ī intelligētia wām ut n̄
 fuit semp cui p̄ ē semp eē qd̄
 natū ē. natū igr̄ vngemtu deū
 q̄fitem̄ p̄ natū an̄ tpa nō an̄ eē p̄
 natū nō an̄ natū p̄ eē q̄ nati qd̄
 eāt iā nō nati ē sed ipm̄ demutāe
 nascendo. hoc at̄ hūani sp̄m̄ x̄ in
 telligētia mūdi excedit. Nō h̄ capir
 rō hūane itelligēcie p̄ p̄ndēcie
 fidel̄ p̄fessio est.

Hic de spū s̄o aḡ et p̄ q̄ sit
 amox̄ p̄is x̄ filij dicit̄.

Nunc post filij etnitatē de
 spū s̄o q̄ntū deo donante
 vidē q̄redit̄ differam̄. Spūs s̄us
 amox̄ est sū caitas sū dilō p̄is lib̄
 x̄ filij. Vn̄ auḡ ī xv̄ de etnitatē ait̄.
 Spūs s̄us nō p̄is ē solij nō filij ē
 solij sed amox̄. Et ideo ^{coem} ~~quoniam~~
 q̄ nūc p̄ diligūt p̄ et filij nob̄
 īsmuat̄ caitatē. Iohēs at̄ ī epl̄a can̄
 ait̄ deo caitas est qd̄ si dixisset ab
 solutiōe. Sed q̄ dixit deo caitas ē
 mētū ē x̄ idō q̄rendū. utrū deo
 pat̄ sit caitas an̄ filij an̄ spūs s̄us.
 An̄ deo ip̄a etnitatē q̄ et ip̄a nō
 tres dñj sed deo ē unq̄. Ad qd̄
 auḡ ī eodē lib̄ itū ait̄. Respo

cur sicut sapiā x̄ p̄ dī et filij et
 spūs s̄us. Et sil' om̄es nō tres s̄ una
 sapiā. nō itā caitas dicit̄ p̄ x̄ filij
 x̄ spūs s̄us x̄ sil' om̄es una caitas. Nō
 ideo tñ quisp̄ nos t̄guemēt̄ estmet̄
 caitatē appellat̄ spm̄ s̄m̄ q̄ et deo
 p̄ x̄ deo filij p̄ caitas m̄cupat̄ sū
 p̄e ubi deī etiā deī sapiā dī. Cū et
 p̄ x̄ spūs s̄us sit sapiā. Si ḡ p̄e
 aliq̄s hōy sū caitas m̄cupat̄ deo
 q̄s ap̄tq̄ q̄ spūs ut. s. illū s̄m̄
 s̄m̄ap̄ nā nō sit aliud sūba x̄ aliud
 caitas p̄ sūba ip̄a sit caitas x̄ caitas
 ip̄a sit sūba sūe ī p̄e sū ī filio sū
 ī spū s̄o x̄ tñ spūs s̄us p̄e caitas
 m̄cupat̄. Itē h̄is ubi apte oñdit̄
 auḡ q̄ t̄ cante caitas. aliqñ refert̄
 ad sūbam q̄ q̄s ē tñ p̄sonay et
 tota ī singul̄. Aliqñ p̄calit̄ ad p̄sonā
 spūs s̄i sicut sapiā deī. Aliqñ p̄ sūba
 dīna. Aliqñ p̄ filio p̄e accipit̄. Et
 hoc ī mltis fcī reperit̄.

Exemplis firmat̄ eadē notā x̄
 p̄e x̄ unūsalit̄ accipi Auḡ ī eodē

Plūibz enī exemplis doceri
 p̄ mltā rerū uocabula x̄
 unūsalit̄ poni x̄ p̄e quibz dā t̄bz
 adhibet̄. Sicut legis notē alij sil'
 oīa uctois īstrumētū signit̄ eloq̄a.
 Aliqñ at̄ p̄e uocē lex q̄ data est
 p̄ moysen. multa alia exempla n̄
 suppetūt s̄ ī re apta uitandā. loquido
 fmois. Sicut ḡ unū di ubi p̄e
 uocam̄ notē sapiē tū sit vlt̄ x̄ p̄e
 s̄us x̄ p̄ ip̄a sapiā. Vn̄ spūs p̄e
 m̄cupat̄ uocabulo caitas tū sit
 p̄ et filij unūsalit̄ caitas sed di
 ubi. v. vngemtu deī filij apte dñs
 ē di sapiā. x̄ apti dicentis xp̄m̄
 di uirtutē x̄ deī sapiām. Spūs at̄
 s̄us ubi sit dicit̄ caitas. Tuentim̄

Auḡ

si diligunt iohannis apli eloquiunt
struunt qd cu dixisset diligamus invicem
qz dilco ex deo e. aduirtit. Et oib qui
diligunt ex deo naty e qz de dilco est
hic manifestauit se dixisse cu dilcone
ee deu qua dixit ex deo. deo g ex
deo e dilco sed qz filij ex deo pte
naty e et spūs sūs ex deo pte. pcedit
que pong ex hic debeamz accipe
dictu ee dilcone merito qrit. **pat** ei
sola ita deo e ut nosit ex deo sic
no ipse pē e sed aut filij a spūs sūs.
Et i gntibz cu dei dilcone gmece
asset iohes q dilent nos a hinc
hortaty eet ut nos fūco diligamz.
Atz ita t nob deo maneat quia utiq
dilcone dei direat statim volens
de hac re apry aliquid inqt. In
hor agnoscimz qz t ipso manemz
ipse t nob qz de spū suo dedit nobis
fuit nos t deo manē a ipm t nobis.
hor at fūc dilco. deo t spūs sūs q
pcedit ex deo sūgt ubi lez deo dilco
e a dilco ex deo e. **Et** hys ilbis apre
de augu spm sūm ee caritas pēis
a filij a mīm quos pmonē p dicit
ut videat dixisse spm sūm no sūm
ee dilcone pēis et filij q se nūc
a nos diligūt sed enā dilcone q
diligimz dūm **Et** vltm ipse sit caritas
q nos diligimz dūm t sequenti explia
Qredit onde qd pposueat sū **Car**
q spū sūs sit amōe qd pē a filio et
filij a pēe diligit. **mm**
Nunc uo qd tcepimz onde
nūremz. s. spm sūm dilcone
ee sū amōe pēis et filij. s. qd dili
git pē filij a filij pēem **De hō theo**
sup xim ps aut **Spūs sūs** nec
pē est ne filij s dilco qua pē hz in
filij a filij t pēem. **Augu** qz is lib

de trinitate aut in oibz e qz e pē
filij a e vna eiusde sube q. pte et
spūs sūs t eade vnitare a cōlitate
qstite. **S**ūc et sic vnitare ambōz sū
sanctitas sū caritas manifestū e qz
aliqz duoz e qd uterqz qūgtz quo
gignimz a gignente diligitz gemitore
qz sūm diligit sūmz no ptecipatōe
sed cōtra sua neqz dono supioris
aliqz sū suo spō fūantes vnitare pte
t vnitare pēis. **Et** hz habeo spm
sūm ee qd filij diligitz a pēe a pte
a filio a qd illi duo fūat vnitare pa
ris. **Spūs** gō a sūs ut ait **augu**
t eode cōe est aliqd pēis a filij qz
quid illud e **Et** ipa cōe qstibalis
a cōetna est qz si amōia qūerit
dicit pte sū apry dicit caritas a hz quos
suba qz deo suba est a deo caritas
e. tū gō sūm a no aplus vna di
ligens eū de qd e a ipa dilco q
si nichil e qto de dilco est **Et** no
e suba deo suba e qto. **mm**

Quod sicut spūs sūs qis e pē a filio
sūm que nome habz spū.

Hic nōndū e qz sicut spūs sūs
t trinitate pēalut dicit caritas
q est pēis a filij vno. Ita a nome
tenet pte qd pē a filio cōit qd a vno
qgruit. **Un** **augu** t tto lib de tri
nitate. **Et** caritas tquit qz pē diligit
filij a pēem diligit filij t effabilē
cōione demōstet ambōz qd qūer
entia qz ut ille pte dicit caritas q
spūs e qis a ambōz. **Hor** et sania
cōdit a telligit ut nō sōm spūs
sūs caritas sit t ia trinitate sed nō
frust pte caritas nūcipat pte ia
q dūm sū sicut nō sola t ia trinitate
ul spūs e f ul sūs qū a pē spūs
et filij spūs a pē sūs a filij sūs

et tunc ipse non frust' dicit pater sanctus.
 q. n. e. q. s. ambobus id uocat ipse
 ipse qd' ambo q. s. Alioquin si i. u. lla
 finitute sola ipse sanctus e. cultus pfecto
 et filius non sola pater si etia pater sancti
 filius fuerit. Aut enim apulus de deo
pater. Transulit nos i. regnu filij
 cultans sue. Si ergo non e. i. a. frute
 cultus di. si pater sancti filius e. etia pater
 sanctus. Sed q. a. hoc e. absurdissimu. i. p. n. t.
 ut non sola sit i. cultus pater sanctus
 si pater. p. illa de q. b. s. a. n. s. d. i. s. s. e. r. u. i.
 ipse sic uocat. m. m. m. m.

Quod pater sanctus pcedit a patre et filio.
 Et dicendum e. pater sanctus e.
 a patre et filio et pcedit a patre
 et filio. Ad multi hanc negauerunt
Quod aut de uerbo pcedit multis dicitur
 eloq. testimonijs approbat. Dicit enim
 apulus ad gal. 1. o. u. s. i. t. deo pater sancti filij
 sui i. c. e. d. a. n. t. a. Et hic dicit pater sanctus filij
 et ibi. Et aut pater sanctus non h. t. h. non e.
 e. i. a. Ipse etia filij de pater sancto dicit i.
 euangelio. Quae ego mitto uobis
 a patre. pater aut pater sanctus e. ubi le.
Si pater eius q. sustinuit ihm xpm
 a mortuis hinc i. u. o. b. Et ipse xps
 dicit. Non enim uos estis q. loq. m. sed
 pater pater u. i. q. lo. i. u. o. b. Et i. alio
 loco Quae pater mittet pater i. no. n. e. o.
Et alibi ipse filij de pater sancto ait de
 patre pcedit. Hys et alijs pluibus
 auctorijs ostendit q. pater sanctus a patre
 et filio pcedit. m. m. m. m.

Quod pater sanctus non pcedit pater sanctum pcedit
Quia tunc dicitur pater sanctus a filio
 tunc tunc pcedit a patre et non
 a filio. qd' is dicit q. u. t. u. s. m.
 euangelio fide integre cōtinente
 de pcedit pater sanctus loquens solu pater
 commemorat dicit. Ipse q. a. patre pcedit
 dicit. Et etia is i. p. n. c. i. p. a. l. i. b. q. s. i. l. i. o.

q. apud eos celebrata sunt. Ita sym-
 bola eor' subiuncta anathematibus
 sancta ul' sancta sunt ut ulli de tunc sancti
 tatis fide aliud docere ul' alit' pcedit
 q. ibi q. tiner' liceat. In q. b. o. d. a. symbol'
 cu' pater sanctus commemorat' pcedit a patre et
 non a filio. q. t. a. p. t. q. u. i. u. t. a. filio ipm
 pcedit addit anathema t. c. r. u. t. U. n.
 et nos arguit anathematis. reos.

3ro Addit enim etia ad affirmone sue opi-
 monis et testimonijs m. e. d. a. p. n. a. o. i. o.
 de simbolo fidei qd' scdm f. d. r. o. n. e.
 p. d. i. c. t. o. r. q. s. i. l. i. o. r. l. e. o. t. r. u. s. r. o. m. e.
 t. r. i. s. t. o. p. h. i. t. a. b. u. l. a. a. r. g. e. n. t. e. a. p. a. l. t. u. e.
 b. e. n. e. d. i. c. t. i. p. a. u. l. i. p. o. s. i. t. a. p. o. s. t. e. r. e. l. i. q. u. i. t. p.
 a. m. o. d. e. u. t. i. p. e. a. u. t. et cautela fidei o. c. t. h. o.
 d. o. r. e. In q. o. q. d. e. symbolo In p. r. e. s. s. i. o. e.
 p. a. t. e. r. s. a. n. c. t. i. s. o. l. i. g. o. m. e. m. o. r. a. t. p. e. h. y. s.
 u. b. i. s. Et t. p. a. t. e. r. s. a. n. c. t. i. m. d. i. m. i. n. i. s. t. r. a. t. i. o. n. e.
 t. o. c. e. m. e. x. p. a. t. e. r. p. r. e. d. e. n. t. e. t. u. p. a. t. e. r. e. t. f. i. l. i. o.
 c. o. a. d. o. r. a. n. d. u. m. et g. l. o. r. i. f. i. c. a. n. d. u. m. I. s. t. u. d est
 s. y. m. b. o. l. u. m. q. d. i. m. i. s. s. a. m. i. n. t. a. t. e. d. i. t. u. m. i.
 m. e. n. o. q. s. i. l. i. o. In s. i. n. e. c. u. i. u. s. s. u. b. i. u. n. c. t. u.
 e. q. a. l. i. u. d. d. o. c. u. i. t. u. l' a. l. i. u. d. p. d. i. c. a. u. i. t.
 a. n. a. t. h. e. m. a. s. i. t. I. d. e. o. s. q. u. i. n. o. s. a. n. a. t. h. e.
m. a. t. r. i. z. a. t. o. s. d. i. c. i. t. q. d. d. i. c. i. m. u. s. p. a. t. e. r.
s. a. n. c. t. i. m. p. r. e. d. e. a. f. i. l. i. o. q. d. i. n. o. o. t. i. n. e. t.
Q. u. o. d enim s. m. nos i. d. i. c. i. t. q. a. p. a. t. e. r. f. i. l. i. o. s.
 p. r. e. d. i. t. a. l. t. e. r. i. a. l. a. t. i. n. i. s. a. d. d. i. t. u. m. e. s. t.
 s. i. z. f. i. l. i. o. q. m. m. m. m.

Responso ubi determinat' p. d. i. c. t. a.
Quia aut ia uba ita determinat'.
Q. u. o. d aliud docuit ul' aliud p.
 d. i. c. a. u. i. t. i. d. e. s. t. q. r. u. i. s. d. o. c. u. i. t. u. l' q. r. i. o. o.
 p. d. i. c. a. u. i. t. a. n. a. t. h. e. m. a. s. i. t. Aliud ergo
 p. o. s. u. i. t. p. o. p. o. s. i. t. o. q. l. i. c. e. a. p. l. s. i. e. p. l. a.
ad gal. Si q. s. aliud euuangelizauit
 i. q. s. u. i. a. n. a. t. h. e. m. a. s. i. t. Q. u. o. d dicit
Si q. s. addidit. N. a. s. i. id dicit sibi
 ipse ut ait aug. p. i. u. d. i. c. a. t. q. c. u.
 p. r. e. b. a. t. u. o. m. e. a. d. q. u. o. s. d. a. q. u. i. b. u. s.

stebat sicut ad thess ut supplet q
illoz fidei decrat sed q supplet quod
mā eāt addit nō qd eāt tollit. N. at
p̄gredit̄ fidei r̄gula nō accedit̄ uia
sed p̄cedit̄ a uia. Ad id at qd de enūā
gelo opponit̄. Respondem̄ ita q̄
cū d̄t̄ t̄ eo uitas sp̄m̄ st̄m̄ a p̄e p̄e
d̄ nō addit̄ solū r̄ iō enā a se p̄cedē
nō negat̄. Sed iō p̄em̄ t̄m̄ noiāt̄
q̄ ad eū solet̄ r̄ferre enā qd ip̄m̄
ē q̄ ab illo h̄z.

Et qm̄ r̄sensu nobis uenit̄ r̄
si uobis differant.

Sciendū t̄m̄ ē q̄ qm̄ q̄fient̄
sp̄m̄ st̄m̄ eē filij sicut p̄is q̄
r̄ ap̄l̄us d̄t̄ sp̄m̄ filij r̄ uitas t̄ enā
sp̄m̄ uitas. S̄z cū nō sit̄ aliud sp̄m̄
st̄m̄ eē p̄is ul̄ filij q̄ eē a p̄e et
filio enā t̄ hor̄ t̄ eandē nobiscū fidei
sententiā cōueniē uident̄ l̄z uobis
differant.

Exer̄c̄ autoibz uident̄ sp̄m̄ st̄m̄
p̄cedē a filio.

Inde enā quidā eoz catholici
doctores intelligentes unam
eandēp̄ s̄ce sm̄am p̄d̄ntoz uobz
q̄bz d̄t̄ sp̄m̄ st̄m̄ p̄cedē a filio r̄ eē
filij p̄fess̄ s̄it̄ sp̄m̄ st̄m̄ enā a filio
p̄cedē. Vn̄ athanasij t̄ simbolo
fidei. Sp̄s st̄s a p̄e et filio nō
st̄s n̄ c̄atus n̄ genit̄ sed p̄cedēs.
Ecce sp̄m̄ st̄m̄ a p̄e dicit̄ r̄ p̄cedē
a p̄e r̄ filio. Vidim̄ enā doctoz
eoz max̄im̄ t̄ libo de sp̄u st̄o sp̄m̄
st̄m̄ a filio p̄cedē d̄t̄. Sal
uatore t̄quit̄ q̄ ē uitas n̄ eī loq̄t̄
a semetip̄o hor̄ ē nō sine me et
sine meo r̄ p̄is arbitrio q̄ t̄sepabil̄
ē a me r̄ a p̄is uolūtate q̄ ex se
nō ē sed a p̄e et me est. Hor̄ et
ip̄m̄ qd subsistit r̄ loq̄t̄ a p̄e r̄
a me illi ē enā. Itē sp̄s st̄s q̄

ē sp̄s uitas sp̄s q̄ sup̄e nō
p̄t̄ audīe a filio loquente q̄ nescit̄
cū hor̄ ip̄m̄ sit̄ qd p̄fert̄ a filio. r̄
p̄cedēs deo de deo. Sp̄s uitas
p̄cedens a uitate q̄ solat̄ manus
ex consolone. Itē corilla ep̄us t̄
epla nestoio directu ait. Sp̄s itel
lign̄t̄ p̄ se s̄m̄ q̄ sp̄s ē r̄ nō filij
s̄ t̄m̄ nō ē aliens ab eo Sp̄s enī
uitatis noiāt̄ r̄ p̄fluit̄ ab eo sic
ex deo p̄e ioh̄es q̄ r̄ostm̄ m̄

omelia q̄ d̄t̄ de expositōe simboli
sic ait. Itē sp̄s st̄s p̄cedēs a
p̄e r̄ filio q̄ diuidit̄ dona sp̄a p̄
ut uult. Idem̄ talia om̄e p̄ceden
dū ē sp̄m̄ st̄m̄ p̄is eē r̄ filij.

Isti sp̄m̄ st̄m̄ dicim̄ p̄i r̄ filio
coeque r̄ p̄cedentē de p̄e r̄ filio.
hor̄ cōite ne colloq̄a mala coerit̄
pant̄ bonos mores. Ecce a doctoz
gr̄oz apta h̄em̄q̄ testōniā q̄bz
sp̄s a p̄e r̄ filio p̄cedē ostendit̄.
D̄s ign̄ ligna q̄fiteat̄ sp̄m̄ st̄m̄
p̄cedē a patre et filio.

Utrū sp̄s st̄s p̄s ul̄ plēn̄
p̄cedat a p̄e q̄ a filio.

Tem̄ q̄rit̄ cū sp̄s st̄s p̄e
dat a p̄e r̄ filio. utrū p̄a
ul̄ magis p̄cessit̄ a p̄e q̄ a
filio qd m̄it̄ h̄et̄m̄ oñdē im̄ d̄ct̄.

P̄ressit̄ sp̄s st̄s de p̄e p̄
cessit̄ utiq̄ a nato iā filio a non
nato filio. Si uō iā nato filio p̄cessit̄
an̄ nam̄ ē filij q̄ p̄cessit̄ sp̄s. p̄
cessit̄ ign̄ natus filij p̄ressione
sp̄s st̄. Si at̄ p̄cessit̄ a p̄e nō
genito filio. an̄ p̄ressit̄ q̄ genit̄
filius fuit̄.

Responsio augustini ad id qd
p̄o q̄rebat̄. s̄ an̄ p̄s sp̄s st̄s
p̄cedat a p̄e q̄m̄ a filio.

Nos et huiusmodi questionibus magis laboriosis et fructuosius respondet Augustinus in 2o libro de Trinitate dicens.

In illa summa Trinitate que deus est incommutabilis tempore nulla sunt per que possit ostendi a se habere requestrum utrumque per deum patrem namque sit filius et propterea de ambobus processit spiritus sanctus. Quod ergo possumus querere utrum in processione de patre procedat spiritus sanctus quoniam nam est filius. dicit non dicit processit et ideo nato de utroque processit. Non potest rursus ista in se recipi ubi nihil inchoat ex tempore ut sequenti perficiatur in tempore. Ideo que potest intelligi in tempore generationis filii de patre intelligatur sine tempore processionis spiritus sancti de utroque. Et hinc ubi absoluta est ratio illa que querebatur utrum per processit spiritus sanctus a patre et a filio.

Ut agitur de eo quod 2o querebat. an plenus vel magis spiritus sanctus procedat a patre quam a filio.

Nunc tractandum est quod 2o querebat. an plenus vel magis procedat spiritus sanctus a patre quam a filio. Ad quod dicimus sicut non autem procedit a patre quam a filio. Ita non magis vel plenius procedit a patre quam a filio. Augustinus in 1o libro de Trinitate dicit per principalem spiritus sanctus procedit a patre. Non frustra scribit in hac Trinitate non dicit ubi dicit non filius. non donum dicit non spiritus sanctus non de quo genitum est ubi dicit de quo procedit principaliter spiritus sanctus. si deus pater. Et audisti quod spiritus sanctus principaliter procedit a patre sed ne hoc turbaret ipse continuo ex quo spiritu dicit aperit subdens. Ideo addidi principaliter quod de filio spiritus sanctus procedit et patet si hoc quod illi pater dedit non iam exenti et non dicit hinc si quod dicit ubi

genito ubi dedit figurando dedit sic ergo cum genuit ut etiam de ideo donum rone procedit et spiritus sanctus spiritus sanctus est ambobus. Et exposuit ipsemet quomodo spiritus sanctus principaliter procedat a patre. non quod pater vel magis procedat a patre quam a filio sed quod cum procedat a filio hoc quod in se filius a

Et eodem spiritu dicit spiritus sanctus procedere a patre.

Et eodem spiritu etiam dicit spiritus procedere a patre. Unde in 1o libro de expositione catholice fidei nichemique symboli ait. Credimus in spiritum sanctum qui de patre procedit ipse. Et spiritum sanctum unum deum incommutabilem scriptura et de patre ipse esse. Et iterum de patre filius et spiritus ipse de patre procedit. Et apte dicit spiritum sanctum ipse esse de patre et ipse procedere a patre quod non ita est intelligendum tanquam pater vel plenus a patre procedat quam a filio sed quod hoc habet a se patet a se non ab alio ut de ipso sit et procedit spiritus sanctus. filius autem non a se sed a patre hoc habet ut de ipso sit et procedat spiritus sanctus.

Et eodem spiritu dicit spiritus sanctus esse et mitti a patre et filio.

Este etiam finem habet intelligentiam dicit spiritus sanctus a patre mitti et filio. Unde in 1o libro ad deum patrem de spiritu sancto et filio loquitur in 2o libro de Trinitate ait. In spiritu sancto ex te profecto et per eum misso. Et ante tempora unigenitus tuus ex te natus manet ita quod ex te per eum spiritus sanctus tuus est quod et si spiritu propria tantum teneo ostia. In spiritualibus enim rebus tuus habes suum. Idem eodem de propria habet oro fidei mee religionem ut quod in significationis mee symbolo professus sum. Et obtineam patrem. Et te filium tuum una tecum addeam spiritum sanctum tuum qui ex te per unigenitum tuum est promittat. Et apte

ut spm stm a pte p filiu mitti & ee
qd no e intelligendu qd a pte p filiu
nnozem unntat ul sit sed q ex pte
& filio est & mittit ab utiq sed hor
ipm hz filia a pte ut ab ipso & sit
& mittat spūs stūs. **H**or g uoluit
significac huius distinctiones faces
i locutione ut oñdet i pte ee auctoi
tate. **I**nde e ena q uitas ostēdens
pēm ee auctoe ppressionis q pcedit
spūs a filio. dicit i euāglio de pte
pcedit ai de pte & filio pcedat spūs
stūs. **U**t augo qrit i xpo libo de f
nitate. **S**i de pte & filio pcedat spūs
stūs. **C**ur taceas filia dicit de pte
pcedit. **C**ur putas si q solet ad ai
rfeere ena qd ipius e de qd & ipse
e. **D**icit ipse ait mea doctrina no
e mea si eu q misit me. **S**i igr in
telligit hic eu doctrina qua ai no
dicit sua si pte qnto magis illuc
intelligenda e spūs stūs de ipso pte
de ubi sit ait de pte pcedit ut no
dicit de me no pcedit. a qd aut
haz filia ut sit deo. e em de deo
deo ab io hz utiq ut ena de illo
pcedat spūs stūs. **E**t io spūs stūs
ut ena de filio pcedat sit pcedit
de pte ab ipso hz pte. **Q**uia pp q
pt intellige teo qd ait filia **S**icut
hz pte uita i semetipso sic dedit &
filio uita habet i semetipso no sine
uita erit i filio uita ptem de
diffe sed ita eu su tpe gemuisse
ut uita qua pte filio gignendo de
dit sit coetna uite pte q dedit.
Intelligat ena sic hz pte i seipso
ut de io pcedat spūs stūs & utiq
sine tpe. **I**ta g dicit spm stm de
pte pcedē ut intelligat q ena pcedit
de filio de pte ee & filio. **S**i ei pp
haz de pte haz filia. de pte hz

utiq ut de io pcedat spūs stūs si
nulla ibi tpa cogitent q hnt p
& postius quia i omō nulla sūt.
Quac spūs stūs cu sit de suba
pte no dicit genit ul filia si tm pcedē.
Post hz qsideandū e qntū a
clibz qles nos sumz intelligi
pt i spūs stūs pcedat de pte & sit
de suba pte sicut no dicit ee natz
sed tm pcedē. **E**t cur no dicit filia
quae aut spūs stūs no dicit ul sit
natz & io no sit filia. **L**ugo oñdit
i xpo li. de tmitate ita dicit. **S**i
spūs stūs filia dicit ambobz utiq
dicit qd absurdissimū e. filia qpe
ntū e duoz si pte & mris. **A**bsit
aut ut mris dicit ptem & dicit filiu
tū aliqd suspicent. **A**bsurdissime
g filia dicit ambobz. i. pte & filia.
Ambobz. n. filia dicit si eu ambo
gemisset qd abhoret ab omī
sensibz sancoz. **N**o igr ab utroq
e genit si pcedit ab utroq. **A**boz
spūs hns libis ostendit. **C**ur pp
stūs ai sit de pte no tm dicit
filius ul genit.
Cur spūs no dicit genit **C**ur
filia dicit pcedē.
Quia ut spūs stūs no dicit
genit sed tm pcedens qri
solet. **C**ur filia no dicit tm genit
si & pcedens. **S**icut ipse i euāglio
iohis ait. **E**go ex deo pressi ul exi
ui & ueni i mūdū. **N**o g tm spūs
stūs pcedit a pte si ena filia. **A**d
qd dicit q ai utiq pcedat a
pte dissilit tm. nā spūs stūs ut. ut
augo i xpo libo de tmitate pcedit a
pte no quō natz si quō datz ul
domū. filia at pressit nascendo
erit ut genit & p hor illud

elucescit ut p[er] s[er]v[us] cur sp[iritu]s s[an]ct[us]
enā nō s[ic] filij. cū i p[er] a p[er]e
predit. Idē s[er]v[us] nō d[icitur] filij q[ui]a
neq[ue] nat[us] ē sicut vngem[en]t[us] neq[ue] fr[ater]
ut p[er] di grām i adopcōne nascēt[ur]
sicut nos.

Q[ui] nō p[otes]t distingu[er]e a nob[is] inf[er]m[is]
gnācone filij & p[re]ssione sp[iritu]s s[an]cti.
Terter gnācone uō filij & p[re]ssio[n]is
sp[iritu]s s[an]cti dū h[ab]et vni[us]m[od]o distingu[er]e n[on]
sufficiat. Un[de] aug[ustinus] maxim[us] p[ro]
missa q[ui]s r[ati]o[n]at[ur] s[er]v[us] q[ui]renti cur
sp[iritu]s s[an]ct[us] nō dicit[ur] filij. cū de p[at]ris
ecēt subā. R[ati]o[n]ans aut[em] sit. Quis
a me si de subā p[at]ris ē filij. de
subā p[at]ris ē enā sp[iritu]s s[an]ct[us]. Cur
vn[us] filij & ali[us] nō sit filij. Et
r[ati]o[n]eo siue capias sū nō capias.
De p[at]re ē filij de p[at]re ē sp[iritu]s s[an]ct[us].
sed ē gemit[us] ē iste p[re]ced[ens]. Idē
ille filij ē p[at]ris de q[ui]o ē gemit[us].
Iste ac sp[iritu]s s[an]ct[us] ut usq[ue] q[ui] de
ut[er]q[ue] p[re]dit. Sed iō cū de illo
loq[ui]t[ur] aut[em] de p[at]re p[re]dit q[ui]m p[er]
p[re]ssio[n]is ei[us] ē aut[em] q[ui] h[ab]em filij
gemit[us] & gignendo ei dedit ut
enā de ip[s]o p[re]dēt sp[iritu]s s[an]ct[us].
Itā n[on] p[re]dēt enā de ip[s]o nō
dicit[ur] discipul[us]. Accipite sp[iritu]m s[an]ctu]m
eūq[ue] insufflando dāet. ut a se q[ui]
p[re]ced[ens] sufficiens apte o[m]n[is] d[icitur] suffla
do q[ui]o sp[iritu]s dābat occulte.
Quia g[er]o si nascēt[ur] nō t[ame]n de p[at]re
ut t[ame]n de filio sed de ambob[us]
vn[us]q[ue] nascēt[ur] sine dubio filij
dicit[ur] ambob[us] ac p[er] hoc q[ui] filij
ambob[us] nullo[modo] e[st] oportuit nasci
eū de ambob[us]. Ambob[us] ē g[er]o sp[iritu]s
p[re]cedendo de ambob[us].

Hic d[icitur] q[ui] nō valet inf[er]re a duo distingu[er]e

Quid aut[em] int[er] nasci & p[re]ced[ere]
inter sit. De iā excellētissima
natura loq[ui]t[ur] explicat[ur] q[ui]s p[er] s[er]v[us] o[mn]e
q[ui]o p[re]dit nascit[ur] p[ri]us p[re]dat[ur] o[mn]e
q[ui]o nascit[ur]. Sicut nō o[mn]e q[ui]o bipes
est homo ē. p[ri]us bipes sit o[mn]is
q[ui] h[ab]et est. Hec s[er]v[us]. Distingue aut[em]
int[er] illā gnācone & h[ab]et p[re]ssione[n]e
nestro. nō valeo. nō sufficio. Arp
hoc q[ui] & iā & ista ē ineffabil[is] simit
pp[ro]p[ri]a de filio loq[ui]t[ur] aut[em] gnācone
ei[us] q[ui]s enarrabit. Ita de sp[iritu] s[an]ct[us]
veissime d[icitur] p[re]ssione[n]e ei[us] q[ui]s enar
rabit. Hanc g[er]o nob[is] sit q[ui]a nō est
a seip[s]o filij sed ab iō de q[ui]o nat[us]
est. nō ē a seip[s]o sp[iritu]s s[an]ct[us] s[ed] ab
illo de q[ui]o p[re]dit & q[ui] de ut[er]q[ue] p[re]
cedit sicut iā o[mn]idm[us] de sp[iritu] s[an]ct[us]
quō ip[s]e de deo sit ut t[ame]n ip[s]e filij
sit q[ui]m p[re]cedendo nō nascendo. Jam
leg[is]t[ur] e[st] de deo. Itā sup[er]ius quātū
visū est disputauim[us].

Q[ui]n sp[iritu]s s[an]ct[us] deat[ur] dicit[ur] gemit[us]
Nunc q[ui]siderandū est. Cū
sp[iritu]s s[an]ct[us] nō sit gemit[us].
utru[m] debeat dicit[ur] gemit[us]. Ad q[ui]o
dicit[ur] sp[iritu]m s[an]ctu]m ut gemit[us] ut in
gemit[us] debet dicit[ur]. Un[de] aug[ustinus] ad
corinthios ait. sp[iritu]m s[an]ctu]m ut gemit[us] ut
gemit[us] fides. Circa declarat q[ui] si certa
dixerim[us] gemit[us] duos p[re]ces af
firmatē videbim[us]. Si aut[em] gemit[us]
duos filios e[st] de culpam[us] filio d[icitur]
gemit[us]. Ita & sol[us] p[er] d[icitur] gemit[us]
eo q[ui] ab alio nō sit. Un[de] aug[ustinus]
i xv[to] lib[ro] de trinitate. par[iter] m[ag]t[er]
sol[us] nō ē de alio. Idē sol[us] appellat[ur]
gemit[us] nō q[ui]dē i scripturis sed i g[ra]m[ma]t[ice]
tudine disputantur. Et de re tāta
simone quale valuerit p[re]sentū.

filii at de pte natu e x pps stus
de pte principalit x qit de utroq
predit. Idop cu ppsm stm genuu
no dicimur dicit tu no audemq
igentu ne i hoc vocablo ul duos
pces ia finitate ul duos q no st
de alio quippa suspicet. Ete hys
ubis apte ondit ppsm stm no genuu
net ingentu debe dici.

Ad theod dicit ppsm stm ingentu
quod videt pdictis adusi.

Ihednims tu in egul diffim
tonu cont heteros ppsm stm
dicit ee igentu hys ubis. Ppsm
stus p no e sed igentis atz ifertis
pe no e. qa pps e x i pte e. pressi
one lz ex pte x no nativitate. filii
at no e q gentis no e. Ete hys
ubis di pps stus ee igentis qd
videt adusi pmissis ubis augo.

Definatio fm diusas acceptones
dicit eos locutos.

Sed ut ista q vtr epugnana
de medio abigimur. dicimur
q theod alit accepit no ingenta
x alit augo. Accipit augo. n. ige
ntu q ab a no e x fm ho de solo
pte di. **Ihednims** no igentu di
no genuu x fm hoc pt dici de
pps. cu pps stus no sit gentis.

Ex ubis thednim ondit ex qo
sensu dicit ppsm stm igentu.

Quod at theod ita accepit of
tendit x ex ubis suis quibz
leode finitu di. qd e a genuu
e a ~~genuu~~ igentu a fm. Est qd
no natu no factu e. et e qd natu
e et fm no e. x e qd no natu no
fm e. et e qd fm e x natu no e.
et est qd. fm e x natu e x rena
tu est x e qd fm e natu e x re
natu no e. p. ruc ppositou

singul reba subam subsistena
destiney. **Ad** q no natu no fm e.
pe no et ab ali qo e. **Ad** at natu
e x fm no e filii e q a pte gentis
e no stus. **Ad** itm no natu no fm
e pps stus e q a pte. **Ad** predi. **Ad**
ena fm e x natu no e celu et
tra cetiq q st insilia. **Ad** aut
fm x natu x renatu e homo e.
Ad at fm e et renatu no est.
aiala sut. Ete hys ubis ondit
theod se igentu accpe no genuu.
Aut em no eet pmissa dno. s.
q sine qd e aut igentu e aut
genuu aut factu atz i dno hys
psequitione i assignarde igent
ubiq ponit no natu.

Ad gemina e pressio pps st. **D**

Retu diligent adnotandu **xiii**

Pe q gemina e pressio ppr
sancti. etna videt q ineffabilis
e q a pte i filii x a filio i ptem
pressit. Et tpalis e q a pte et
filio ad pificanda catua. **Ad** predi.
Et sicut ab etno cot sil ab vtrq
predit ad catua no diffim a pte
i filii x a filio ad catua. **Un** augo
Levo libo de finitate. Pps stus. **Ad**
no de. **Ad** predi pte i filii x de filio
predit ad pificanda catua sed
sil de vtrq. **Ad** predi. Quauis hor
filio pte dedit ut sicut pps de
se ita ena de io. **Ad** predi.

De tpali pressione spcali agi

Of tpali at pressioe beda
Tomelia dicit pme post
ascensione ita loqt. Cu pps gra
dat honibz pfecto mittit pps
a pte mittit x a filio. **Ad** predi a pte

predit a filio q' x' en missio e ipa
pressio. Hys ubi apte ondit dona
tione gre spūs s'c'i dicit pressione ul
missione eiusde sed cu donato ul
dano no sit n' spalis g'rat quia
x' h' pressio s'c'i missio spalis e.

Har q' spale p' pressione aug'.

libo de trinitate ismuat
dicit. Spm scm pressisse a xpo qm
p' p'f'ctone i' sufflauit i' discipulos.
hys ubi. Cu p'f'cterisset x'p' a
moctus x' apparuisset discipulis
sufflauit x' ait. Accipite spm scm
ut eu de se p'ced' ondet. Et ipe
e' ita spūs s'c'i q' de io eribat ut
le' i' euanglio x' sanabat omes. Et
ut ondet hanc pressione spūs s'c'i
no ee ad q' donacone ul dacione
ipius spūs addit p' p'f'ctone
d'ns ihus bis dedit spm scm sel'
i' tra p'p' dilone p'ri. Et ita de
celo p'p' dilone dei q' p' ipm do
nu' diffudit caritas i' cordib' n'is
q' diligim' d'm x' p'ximū.

Ad aliq' dicit spm scm no dai
sed dona eius.

Sunt ut aliq' q' dicit spm
scm ipm d'm no dai s' dō
eig q' no sūt ipe spūs. x' ut aut
spūs s'c'us d' dai cu grā eius
q' tū no e' ipe da' hoī x' h' dicit
heda' sensisse i' sup'ioib' ubi
q' b' d' spm scm p'ced' cu ipis
q' da' homib' tūq' no ipemet
det sed eig q' ~~spūs s'c'us~~. Sed
q' ipe spūs s'c'us q' de' e' x' f'ra
i' f'inte p'sona det. apte ondit
aug' i' ruo de f'inte ita dicens.

Eude spm scm datur cu i' sufflas
set ihesus de quo mox ait.

It' baptizate omes gentes i' noie
patris x' filij x' spūs s'c'i ambige no
debe'. Ipe e' igr' q' enā de celo da
tus e' die penthecostes. Quō g'o
de' no e' q' dat spm scm p'mo
q'nt' de' e' q' dat d'm. It' hys
ubi apte d' spm scm ipm. d'm
dai homib' a p'ce x' filio. Et q' ipe
spūs s'c'us q' de' ac f'ra i' trinitate
ps' nob' det' m'isq' i' fundat' atz
illabat' m'entib' apte ostendit ab' op'
i' p'o libo de spū s'c'o dicit. l'iz mlti
dicit' spūs q' le' d' f'ra angelos
suos spūs. Unq' e' tū dei spūs ipm
igr' unū spm x' apli x' ap'he g'secuti
sūt enā. s' electionis d' q' unū po
tuūm q' e' q' no q'at sc'ndi sed
i' fundat' m'is x' sensib' illabat' ut
secularis s'ns i' f'ngat ardore qui
spūs s'c'us no e' de subā corp'alit
ne de subā i'uisibilu' carit'at'. Hys
ubi apte d' spm scm ipm q' carit'at'
no e' i' fundi m'entib' n'is. It' eode
die mutabil' e' carit'at' s' no mutabil'
spūs s'c'us. Ad at' dubite dicit q' dat
e' x' p'p' s'c'us. Cu' sc'ptu' sit. Carit'at' dei
diffusa e' i' cordib' n'is p' spm scm
q' dat' e' nob'. Et' cu' sit i' accessibil'
nā f'ceptibil' tū p'p' bonit'at' suā no
bis e' ap'les i' tute oīa s' q' solus p'ri
pet' i' iusto sim' t'ba opulēs i' tute
u'nicuiq' p'is didens de suo sigul'
x' ubiq' totū. Inct'isep' igr' x' i' f'ra
spūs s'c'us q' discipulō' s'p' s'ep'atō'
i' fudit q' nichil p' f'ulle. Angeli ad
paucos mittebat' spūs ac s'c'us plūb'
i' fundebat'. Quō igr' dubitet q' i'
d'mū sit q' i' fudit' plūb' nec videt'
unq' e' spūs s'c'us q' dat' e' oīb' l'iz
s'ep'ans apli. Et' h'c' apte d' ambig'
q' spūs s'c'us q' e' subā sim' cu' sit

148

una dat' pluibz. Alia quoq' aucto' h' idē
ascriuit. q' spūs sctus q' ē eglis filio
hoibz det'. Aut n. augo de vrbis apli s'
Caritas di diffusa ē caridibz nris p spm
stm q' dat' ē nob' a quo dat' ab illo
q' dedit dona hoibz. Que dona spm
stm q' tle dat' donū q'lis ē ipse p'rag
ē ma' eiq' donū dat' egle. s. quia
donū eiq' spūs sctus ē. pmiss' x alijs
pluibz auctoibz apte mōst' q' spūs
sctus eglis p' x filio nob' da' n' ^{idē}
tū mino' est p' x filio. p' augo
1° li. de fide p' 10° iō t'q' mino'
rem spm stm q' x eū p' misit x
filij arbitrandū est.

An vi sancte ecclie plati dent
ul' daē possint spm stm.

Hic qrit' vtrū x p' vi dent
et possit daē alijs spm stm.
Que si alijs dat' cū eiq' donatō
sup' sit dicta p'essio v' ab eis p'ce
dē spūs sctus ul' mitti sed carō a
cātua nō p'cedit ul' mittit' i' p'at' g'
ut ipi nō dent spm stm n' daē
possit. p' augo 1° li. de fide
aut. p' alijs discipuloz x dedit
spm stm dabant quippe ut veniet
teos q'bz manū t'ponebāt nō ipi
eū dabāt. Que moxē i' suis p'pōi
tis enā m' suat enā. Dem' p'
x symon mag' offēns aplis pe
ciūz nō ait date x m' hāt p'ntē
ut dem' spm stm sed qu'p' m'q' ^{curūq'}
iposued' manū accipiet spm stm q'
n' s'p'nia sup' dycāt. Videns at
symon q' p' iposued' manū aploz
dat' spūs. Sic h'is v'bis o'ndit augo
n' aplos n' alios platos emē dedis
se ul' dare spm sanctū.

Et n' pnt' daē spm stm h' doret.

Et qd' plus ē nō posse etiam
daē d' teode libo subdens de
xpo s'p'ntē q' accepit a p'ce p'missioz
spūs scti x effudit i' quo v'q' natā
mōstratu est huāna. s. x dina. Accipit
q'ppe ut hō. effudit ut deo. Nos aut'
accipē quibz hoc donū possim' p'
modulo m'ro. effudē vō sup' aōs nō
v'q' possim' sed ut hoc fiat d' d' m'
sup' eos a q' illud efficit' i' uocant'.
H'is v'bis exp'sse d' nos spm
stm nō posse sup' aōs effudē id est
alijs daē.

Ad vider' contrariū.

Sed huc v' q' r'ū qd' apls
ad qu' qd' se loquē ut q'
t'buat vobis spm x op'at' v'itates i'
uobis. Sic euidēt d' t'buisset
stm s'z i'telligendū ē aplin dixisse
hoc: nō q' h'ēt p'ntē x aucto'itē
dandi spm s' q' m'ntia h'ūt i' q'
dabat' a deo spūs sctus. Et em' ut
augo sup' eūdē locū exponēs id
apli v'bat. Ab aplo p'dicata ē eis
fides i' q' p'dicōne aduētū p'ntā
scti spūs senserāt sicut illo t'pe i'
uocant' nouitate i' uocōis ad fidē
enā sensibilibz miraculis p'ntā
scti spūs appebat ut t'actibz aploz
legit'. Ap' h'ic o'ndit quō ul' spm
stm aplis t'buat. Nō v'q' ipm
mittendo teos sed p'dicando eis
fidē xpi quā illis i'rupientibz qd'
spūs sctus teos eēt aliquibz signis
uisibilibz mōst'bat'. Non q' hoies
quāntūq' sancti daē possunt
spm sanctū.

Verū spūs sctus a seipso det'. ^{Dis'}
Hic q' siderandū est cū spūs ^{10.}
sanctus det' homibz a p'ce
x filio qd' ē ipm templi
p'cedē ab v'q' ul' mitti. V'trū

ena a seipso det^r si dat^r a se & pce-
 dit ul' mittit^r a se. Ad qd dicitur
 qd p^rius stus & deo e' & donu' su' datu'.
 Et id e' dat^r & dat^r. Bar qd e' i qntu'
deo & dat^r i qntu' donu'. Lu at do-
nato su' datio p^rius st^r sit op^o
di & qm sit & iduisa op^o trui
psonar donat^r itaq p^rius stus no
tm a p^re & filio sed ena a seipso.
Un aug^o i rvo li. de trinitate dt
q seipm dat. dicitur i q^r coep^r car-
nis nichil e' aliud q p^rius stus. In
tm g^o domine i q^rtu dat^r eis quibz
dat^r. Apud se at deo e' & si nem
dat^r q d^o e'at p^re & filio coet^rg anq
cuq^r daet. Nec q illi dat^r & ipe dat^r
io nmo e' ill. Ita et dat^r sicut di
donu. ut ena seipm det sic deo.
no et dicit p^re no e' sue p^rius
de q^o dnm e'. p^rius ubi vult p^riat.
Ecce apte dt q p^rius stus seipm
dat. Bi et p^rius stus seipm dare
no p^re & eu p^re dae p^re & filio p^re.
Itaq p^re p^re & filio p^re aliqd qd no
p^re p^rius stus. It^r si p^re & filio dant
st^rm st^rm ut ipe dat aliqd. g^o opa
pat^r & filio qd no opat^r p^rius stus
dat g^o p^rius p^rius stus seipm. Bi
at dat seipm tm & a seipso. p^redit
& mittit^r qd unq^r vni est. Na
p^ressio t^ralis p^rius st^r ul' missio
ipius e' danto & ipa e' di op^o.
p^redit g^o p^rius stus t^ralit a se
& mittit^r a se & da^r a se. No e' mi
ru si p^rius stus dt mitti ul' p^rede
a se cu ena & filio dt mitti a se.
At mircis q p^rius stus
dt mitti ul' p^rede a se. Na
& de filio di dt aug^o i r libo de
trinitate q no tm a p^re missi

21
 e' sed ena a seipso & a p^ru st^r. Que-
 res quo filio ul' p^rius stus sit missi
 cu unq^r sit ubiq^r t^rq^r deo. Na unq^r
 inqt aug^o le^r missi. De p^ru em
 st^r legit^r que mittet p^re i noie meo.
 Et ite si abieo mitti eu ad uos.
 Et filio de se dt. Exiit a p^re & vbi
 i madu. Et ap^rius dt misit deus
 filiu suu. In p^rha at seipm e' ex
 p^rona di one celu' & tra ego im-
pleo. Itaq vbi d^o e'. Vbi g^o e' filio
 ubiq^r ena p^rius est p^rius stus. Iluc
 g^o missi e' filio ubi e'at & p^rius stus.
Quo sit intelligendu q sit missio
Quo e' qrendu equo u^rist^r
stelligat^r missio filio ul' p^ru
saunt. Pat em sola i q^r aug^o teod
missi legit^r missi sed filio & p^rius
stus. Et de filio p^ru videamus quo
missi ap^rius dt. Misit d^o filiu
suu factu ex mulie. Vbi satis o^rdit
ex ipso missu filiu q^o tm ex mulie
p^rinde mitti a p^re sine p^ru st^r n
potuit q pat^r stelligit^r misisse
eu cu fecit ex feta qd unq^r non
fecit sine p^ru st^r. Ecce hic dt fili
u missu a p^re & p^ru st^r.
Quo a p^ru st^r filio sit missus
autoitatus confirmat. :-:-
Et q a p^ru st^r missi sit ut
ait aug^o i eode autoitabz
confirmat. ipe x^r dt p^r p^ria. D^r
misit me d^o & p^rius eiq. de ho
amb^r i libo 20 de p^ru st^r ait. D^r
e qui dt misit me d^o & p^re eiq
n q ueit a p^re ut saluos fueret per
cutores igit^r x^r g^o & pat^r filiu mi
sit & p^rius. Idem i eode datu e' a p^re
ut p^rias ait & dt puer natus est
nob & filio datu e' nob. datu e' a deo
dit & a p^ru qu a p^ru missi. dt

enī filij dei. **Spūs dñi sup me p̄p̄**
qd̄ v̄nit me euuāgelizāe paup̄ibz
m̄sit me. p̄dicāe cup̄tius r̄missi
onē x̄i. **Ad cū de libo p̄s̄e legēt**
ait x̄p̄r Teuāglio. **Hodie p̄pleta**
ē h̄r sp̄ritia t̄ aūibz v̄is ut de
se d̄cū eē signāet. **Bene autē**
dixit sup me q̄ q̄i filij hoīs et
v̄nitis ē r̄ missi ad p̄dicandū.
Nā s̄m d̄m̄tate nō sup x̄p̄m
ē sp̄s̄ s̄ i x̄p̄o. **Ecce ex h̄is v̄b̄**
ost̄dit amb̄s̄ij filiū eē missū et
datū nob̄ nō tm̄ a p̄e s̄ enā a sp̄u

Ad filij sit datū enā a seip̄o. 110

Quādo ost̄dit eē datū r̄ a seip̄o
ita dicens Teodē libo. **Cū nō**
d̄ffinitū fuit p̄ p̄p̄am a q̄o datū si
lius sit nob̄ ost̄dit datū q̄ f̄nitatis
ut enā ip̄e filij dedit. **Ecce h̄ d̄**
q̄ filij se dedit q̄ f̄ntas eū dedit.
Si at̄ filij a se datū ē. a se igr̄ missi
ē r̄ a se p̄ressit. **Et hoc v̄tq̄ v̄m est**
r̄ concedi opt̄ cū eī missio sit d̄na

Ad filius sit missi a se. 109

Quod at̄ a se mittat̄ aūḡ
ost̄ruit 110 libo de f̄ntate
dicens. **Ecce aq̄us cogitat ut dicat**
enā a seip̄o filiū eē missū q̄ maie
cōceptū r̄ p̄tā op̄atō f̄ntatis ē. **Sz**
t̄q̄t aq̄s quōd p̄t̄ eū m̄sit si ip̄e
se m̄sit. **Cū r̄ndeo q̄rens ut dicat**
quōd eū p̄e st̄ficauit. **Dr̄q̄ et d̄ns**
ait. **quē t̄q̄t p̄t̄ d̄ns st̄ficauit r̄**
m̄sit t̄h̄c m̄dū. **Et alibi ego p̄**
eis st̄ficio meip̄m. **Itē q̄ro quōd p̄e**
eū tradidit si ip̄e se tradit. **Dr̄t̄r̄q̄**
enī leḡt. **Credo r̄ndebit se. p̄e s̄**
p̄t̄ q̄a una ē uolūtas p̄is et filij
r̄ t̄sepabil̄ op̄atō. **Sic igr̄ r̄telligit**
illā t̄arnatōne ex ūḡne natūte
t̄q̄ filij r̄telligit̄ missi una eadēq̄

op̄atōne p̄is r̄ filij t̄sepabil̄ factā
nō inde sep̄ato sp̄u s̄to. **ḡo a p̄e et**
filio missi ē idē filij q̄a a p̄e et
a ūbo eī f̄m̄ ē ut mittet̄ id est
t̄arnatō hōm̄bz app̄eret. **Dr̄o enī**
missi ē mutando locū q̄ i m̄do
eāt. **Quāp̄t̄ p̄t̄ t̄uisibil̄ unatū**
filio seru t̄uisibil̄ eū eū filiū ū
sibile faciēdo missi eū d̄ctū ē
q̄ ita v̄tq̄ ūisibil̄ fiet ut cū p̄e
t̄uisibil̄ eē desistēt id est si s̄ba
t̄uisibil̄ ūbi t̄t̄ria ūisibile mu
tata r̄ t̄t̄siens ūtēt̄ ita missi a
p̄e r̄telliget̄ filij ut tm̄ missi nō
enā cū p̄e mittens t̄ueniet̄. **Cū**
id sit accepta est f̄e s̄u ut ma
nēt̄ t̄gm̄lib̄ f̄orma dei m̄t̄f̄e
tū ē q̄ a p̄e r̄ filio nō a p̄ntibz
factū sit qd̄ app̄aret t̄ filio id est
ab t̄uisibil̄ p̄e cū t̄uisibil̄ filio
idem ip̄e filij t̄uisibil̄ mittet̄.

Adūmatim colligit̄ qd̄ ex p̄dictis
ost̄ruit̄.

Quod sup̄dictis apte mōstrat̄
q̄ filij missi a p̄e r̄ a sp̄u
s̄to r̄ a seip̄o. **Et q̄ sit ip̄a missio**
p̄. t̄arnatō id est q̄ f̄m̄s ē homo
p̄ qd̄ ūisibil̄ app̄uit qd̄ ē op̄atō
p̄is et filij r̄ sp̄is sancti.

Questio cur d̄t̄ a meip̄o nō uem̄

Sed ad hoc nō oppōit̄ si
filij a seip̄o missi. **Cur ḡo**
ait a meip̄o nō uem̄. **Ad hoc**
aūḡ r̄ndit̄ 120 libo de f̄ntate
dicens. **Hoc d̄ctū eē s̄m f̄m̄**
f̄m̄ s̄m quā nō f̄ent ut mittet̄
id est nō ē op̄atō t̄arnatōne s̄
s̄toim̄ f̄orma dei.

Dr̄t̄r̄ semel tm̄ sit missi filij an
It̄ q̄rit̄ an semel 111
tm̄ missi sit filij an mittat̄

sepe. **Et** enim missio filii ipsius tunc
carneatus est cum semel tunc incarnatus
sit et semel tunc videtur missus. Et si
sepe mittitur et alia eius missio
est incarnatio. **Et** quod est illa. **Quid**
eterna genitura missio eius dicenda
est. An etiam alia missio querenda est.

Ad duobus modis dicitur mitti.

Ad quod dicitur quod duobus mo-
dis dicitur filius mitti per illam
eterna genitura quod ineffabilis est secundum quod
etiam missus posset dici ut videtur
quibusdam. Sed melius ac verius secundum
eam dicitur genitus per eam duobus modis
dicitur mitti. **Primo** cum invisibiliter in mundo
apparuit carne videtur vel cum se in
aetas prius sic transfertur ut ab eis
proprie ac agitur. **Hos** duos missus
suos modos augustinus aperte distinguit
in **libro de trinitate dicens.** **Primo** eo
ipso quod de patre natus est missus dicitur filius
sed vel eo quod apparuit huic mundo
vel cum frater. **Unde** dicitur a patre exiit
et venit in mundum vel eo quod ex parte
cuiusque mente proprie sicut dicitur
est de sapientia. **Emitte** illam de celis
sanctis tuis et a sede magnitudinis
tue ut mentis sit et mentis laborat
et doceat me laborare. **Et** tunc un-
cuique mittitur cum a quocumque cognos-
cit aliquid proprie quod agnoscit et
proprie per captum vel proficiens
idem vel perfecte in deo aut rationali.

Ad secundum alium semel. secundum alium
sepe sit missus. et secundum alium ut sit
homo et secundum alium ut sit cum homine.

Alte distincti sunt duo modi
missionis filii et secundum alium
semel tunc missus est dei filius secundum
alium sepe missus est et mittitur cotidie.

Primo secundum alium missus est ut sit homo
quod semel tunc factus est. secundum alium vero ut
sit cum homine quod cotidie mittitur ad sanctos
et missus est etiam ante incarnationem ad omnes
sanctos qui ante fuerunt et etiam ad angelos.
Unde augustinus de filio. **In** sapientia patris lo-
quens in **libro de trinitate** ait. **Aliter**
mittitur sapientia ut sit cum homine aliter
missus est ut sit homo. **In** aetate et sancto dei
se transfert ut aetate et prophetas instituit
sicut etiam implet sanctos angelos. **Sed**
cum venit plenitudo temporis missus est
non ut implet angelos ut esset angelus
ut esset cum hominibus vel in hominibus
ut antea in prophetis erat et in prophetis si
ut ipsum verbum fieret caro et homo.

Ad secundum alium modum dicitur missus
in mundo. secundum alium non.

Dicitur non dicitur quod cum hiis
duobus modis mittitur filius.
Secundum alium dicitur missus in mundo secundum
alium vero non. **Primo** et modo missus in
mundo dicitur quod visibiliter mundo apparuit.
Unde augustinus in eodem libro ait. **Sicut**
tempore cuiusque mente proprie mittitur ipse
dicitur sed non in hunc mundum. **Primo** enim
invisibiliter apparuit. **et** receptis se sibi
est profecto. **Primo** et nos secundum quod mente aliquid
eterna capimus. **Primo** in mundo sumus.
et omnium iustorum spiritus etiam in carne
viventium in quiete divina sapiunt non
sunt in hunc mundum. **Et** profectus liquet
id est quod per ineffabilem genituram duo-
bus modis mittitur filius. **Primo** cum invisibiliter
apparuit vel cum non visibiliter proprie

Aliter patris non dicitur missus cum mente
ab aliquo cognoscitur ut filius.

Hic queritur cur patris non dicitur missus
cum est tempore a quocumque cognoscitur
nos ut filius. **Ad** quod dicitur

q̄ teo ē p̄ncip̄i auctoꝛitas q̄ nō h̄
de q̄o sit a q̄o filij ē ⁊ sp̄s s̄c̄us. p̄
en̄ ē ut ait. auḡs Teode. libo p̄nci
p̄iū ton̄s d̄m̄tatis ul̄ si meli⁹ d̄m̄t̄
deitatis q̄ p̄ncip̄iū ē filij ⁊ sp̄s s̄c̄i.
Quā ut ait auḡs Teode. Si voluisset
enā de⁹ p̄a p̄ subiectā c̄atūā visibi
lit̄ app̄et. Absurdissime t̄n̄ aut̄ a
filio q̄ genuit̄ a a sp̄i s̄c̄o q̄ de illo
p̄dit̄ miss̄o d̄c̄et̄. Cōgruent̄ aut̄
ille miss̄o d̄c̄t̄ q̄ t̄ carne app̄uit̄. miss̄o
aut̄ ille q̄ t̄ ea nō apparuit̄.

Putauerūt q̄dā filij ⁊ sp̄m̄ s̄c̄m̄
minores fuisse p̄e q̄a miss̄i d̄c̄it̄.

Theo q̄ putauerūt q̄dā h̄t̄n̄
cū p̄ nō sit miss̄o sed filij
⁊ sp̄s s̄c̄us p̄em̄ maiore ⁊ filij
minore ⁊ sp̄m̄ s̄c̄m̄ aq̄ p̄em̄ q̄si
maiore miss̄o ut̄q̄ minore. Ed̄
auḡs ip̄bat̄ t̄m̄o libo de t̄m̄tate
ill̄ d̄c̄ens. Nō iō t̄q̄t̄ arbit̄iō
ē minore cō filij q̄ miss̄o ē a p̄e.
Nec iō m̄d̄e sp̄m̄ s̄c̄m̄ q̄ ⁊ p̄a
cū miss̄o ⁊ filij. S̄uic̄ enā p̄e
visibile c̄atūā siue p̄on̄ p̄ p̄nci
p̄m̄ ōmendat̄ōnē nō p̄t̄ t̄c̄l̄t̄
ul̄ t̄p̄l̄tate ul̄ d̄m̄t̄m̄l̄t̄ud̄m̄e s̄c̄e
t̄ s̄c̄pt̄is h̄c̄ p̄ōm̄ ~~h̄c̄ p̄ōm̄ s̄c̄t̄~~
t̄telligant̄. 2o q̄o iō p̄e d̄c̄t̄ miss̄o
filij ul̄ sp̄m̄ s̄c̄m̄ q̄ r̄ c̄t̄ maice
⁊ illi minores sed maice p̄t̄ aucto
ritate p̄ncip̄i ōmendanda ⁊ q̄
t̄ visibili c̄atūā nō sicut̄ illi ap
paruit̄. t̄c̄e ōnsū ē q̄ sit miss̄o
filij ⁊ q̄b̄ moīs mittit̄.

De missione sp̄s s̄c̄i q̄ fit duob̄
modis visibilis ⁊ invisibilis.

XV **D**icit̄ de missione sp̄s s̄c̄i
videndū ē p̄ illa t̄c̄ffabile

Agui

⁊ et̄nā p̄ressione p̄cedit̄ a p̄e ⁊ filio
⁊ nō a seip̄o q̄ sit ei⁹ t̄p̄alis p̄ressio.
q̄ d̄c̄t̄ miss̄o siue donat̄o. Ad q̄ d̄c̄t̄
cūq̄ q̄ sicut̄ filij duob̄ moīs d̄c̄t̄
mitti. Uno q̄o visibilis app̄uit̄. alio
q̄o invisibilis castis mentib̄ p̄cip̄it̄
Itū ⁊ sp̄s s̄c̄us a p̄e ⁊ filio ac seip̄o
duob̄ moīs p̄ced̄ siue mitti siue
dai d̄c̄t̄ uno visibilis alio invisibilis.
D̄m̄t̄ ē et̄ visibilis c̄atūe d̄m̄st̄r̄e
sicut̄ t̄die penth̄c̄ostes alijsq̄ v̄ci
b̄q̄ t̄ dat̄ t̄odie invisibilis illabendo
mentib̄ fidelit̄.

Quis de iō modo missionis que
fit visibilis.

Et p̄mo agam⁹ de iō miss̄o
om̄s modo q̄ fit visibilis p̄e
De hoc auḡs t̄ 2o libo de t̄m̄tate
ait. In p̄m̄ptu ē t̄telliḡe de sp̄i
s̄c̄o t̄ miss̄o ⁊ ip̄e d̄c̄at̄ factū en̄
ē q̄dā c̄atūe p̄es ex t̄p̄e q̄ visibilis
ōnd̄et̄ sp̄s s̄c̄us siue cū t̄p̄m̄ d̄m̄
corp̄ali p̄e colūbe descendit̄. siue
cū t̄die penth̄c̄ostes factū ē subito
de celo son⁹ q̄ ferret̄ flat⁹ vehe
mens ⁊ vise sūt̄ illis ligue diuise
sicut̄ ignis. q̄ ⁊ t̄sed̄it̄ sup̄ unūq̄q̄
eor̄. Hec op̄at̄o visibilis exp̄ssa
⁊ oculis oblata mort̄alib̄ miss̄o
sp̄s s̄c̄i d̄m̄ est̄ nō ut̄ app̄eret̄
ei⁹ ip̄a s̄c̄ba q̄ ⁊ ip̄e invisibilis
⁊ t̄ḡm̄bil̄ ē sicut̄ p̄a ⁊ filij sed
ut̄ ex̄t̄er̄ib̄ visis c̄orda hoīm̄ cō
motū a t̄p̄ali maifestat̄ōe venē
tis ad occultā et̄m̄tate p̄ p̄nci
cōt̄ent̄. Et̄e h̄is v̄bis ap̄it̄ auḡs
illū modū missionis q̄ visibilis
exhibet̄. Cū t̄n̄ ip̄e sp̄s s̄c̄i nā
nō vid̄at̄ q̄ n̄ t̄ illis c̄atūis n̄ḡis
c̄at̄ q̄ t̄ alijs sed ad aliud. In illis

em car ut p cas ad hoies venietes
ondet ee illis ad quos ille carie
veniebat. No em spūs sūs tpali
motu nūc uelē ul descendit i hoies
sed p tpale motū carie signifiata
ē spūalis x iuisibil spūs sū i fusio.
Et ut apca dicit p illū modū mis
sionis spūs sū copulat exhibiti. est
mōstra spūal x mīox missio spūs
sū sū donatō de q agendū ē cū filij
sū mīox pēe sūm scēmā carie i qua
appuit cur nō x spūs sūs sūm.

Sed pūs qrendū ē cū filius
dī mīox sūm missione q pēe
i scēmā carie appuit. Cur x spūs
sūs nō dicit sūm mīox pēe
cū i sūe carie appuit. Nā de filio
q mīox sū pēe sūm scēmā x missi
appuit apce ondit augu i eo li.
de trinitate dicens. Misit deus filium
suum sūm ex mulie sūm sub lege
usq adeo pūm ut sūm. eo itaq
missi qō factū. Nācām qō factū
mīox x sūm mīox i qūm sūm.
x sūm sūm i qūm missi. Ete hēs
q filij i qūm ē missi. i. sūs. est
mīox pēe Cur qō spūs sūs nō dī
mīox pēe cū et ipē carie accepit
ul assūpsit i q appuit q alit spūs
assūpsit carie i q appuit alit filij.
Nā filij accepit p unione. spūs uō
nō. filij em accepit hoiem ita ut
fiēt hō. spūs uō sūs nō ita acce
pit columbā ut fiēt colūbā. De hō
augu i ijo li de trinitate ita ait. Dō
missi spūal ē q deus pēe mīox sū
spū sū ul spūs sūs mīox patre
q nō sic ē assūptū carie i q appa
reret spūs sūm sicut assūptū ē p filij

hois i q fōi ipūs ubi dei pō pūm
ret nō ut habet ubi di sicut alij
sū sapientes sed q ipm ubi cēt. Ad
em ubi i carne ad ubi mō. i. aliud
ubi ē i hoie. aliud ubi hō. Cū et
ex hoie pōm ē i eo qd ait ubi mō
sūm ē. Nō qō p assūpta ē carie i q
appuit spūs sūs sicut assūptū est
mō i a x huana forma ex uigē maia.
Nō et colūbā ul illū flatū ul illū
ignē bñficiat sibi p i unione pō
quēxit tētū. Et p dicit apce ondit
ē sūm qd filij dicit mīox pēe x qre
filij dicit mīox pēe x nō spūs sūs.

Ad filij sūm q homo factū ē nō tm
a pēe x spū sū sed etiā seipō mīox ē.

Notandū q filij sūm q homo
sūs ē nō tm pēe sed spū sū
et etiā seipō mīox dī. Et q etiā se
ipō mīox dicit sūm scēmā sūi.
Augusti ondit i pō libo de trinitate
dicens. Ertrauert hoies ea q de
xpo sūm hoiem dicit sūm ad eius
sūbām q sēpina ē triffentes
sicut illud qd ipē dīs dt. pēe maioe
me est qd pōt scēmā sūi uitas
dt. sūm q modū etiā mīox seipō
sūs ē q seipm exinamuit scēm
sūi accipiens. Nō em sic accepit
scēm sūi ut amittēt scēmā dei
i q cālis ē pēi. In sūe qō dei un
genitū pēe equal ē pēi. In sūe
sūi etiā seipō mīox est. Nō q
i meito sūptūa dt ut p. s. x cāle
pēi filij x pēem maioe filio. Ill
em pōt dī scēmā. hor at pōt
scēmā sūi itelligi. De hor eode
i 2o libo de trinitate ait. Dei filij
cālis pēi sūm dī scēm i q est et
mīox pēe sūm scēmā sūi quā

accepit i qua no mo pte sed ena ppu
sto ut hor tm sed ena seipo mince
tuens e. pte qua ut idem ait m
libo qd maximu no tm pte sed
se ena seipo a spu sto mince facty
e a ena minceatg paulonmg ab
angel. sp g^o dei fily ut ipe ait
i pmo libo de finte deo pti eqle
na. habitu mince. r ipe sui qua
arcepit. Hys auctoitatibz apre ondit
fily fm forma sui mince pte et
seipo et spu santo.

Hilary aliis qd pte sit maice ut
filius tm mince.

Hilary aut dice vide qd pat
sit maice filio ut tm filius
mince sit pte. pat em dicit maice
apud auctoitate qd teo e auctoitas
gnatōis fm qua. dicit pat maice
me est. Et apulus donauit nome
qd e sup omne nome. Tu g^o ait
pat maice me est. Hor e ac si
diceret donauit in nome. In ip^o iqt
hilary i libo 1° de finte donatis
auctoitate pat maice me est.

Quat p dom ofessione fily mince
e. maice itaq donans e sed mince
id no e cui vni ee donat. Aut
em ego a pte vni sumy si no
hor donat ihu ut ofitendy sit
i gla dei pti mince pte est. Si
at i ea gla ei donat ee qd pat e
hes a i donans auctoitate quia
maice est. Et donanti ofessio
qd vni sit. Maice itaq pte filio
e a plane maice cui tm donat ee qm
e ipe. Cui inastibulus ee y magne
sacmēto natiuitatis iptit que ex se
i fce sua gnāt. Audisti lectoe qd sup
hor dicit hilary cuiy uba ubiq

ortrit diligent nota neq itellige.

De missione spūs scti qd iustibz mittit.

Ham nūc accedamz ad assignā
da missione spūs scti qd iustibz
lit mittit i corda fidelit. Na ipse
spūs sctis qd deo e ac tna i finte pte
ut sup ostensu e a pte et filio a seipo
ipalite pcedit. r mittit ac donat fi
delibz. Et qd sit ista missio sui do
natio ul qto fiat qd considerandū e.

mittit qd ad hac ostensione
necessariū e. qd spūs sctis e caritas
q diligit deū et prīmū.

Hoc at ut itelligibilz dorei
at pleny pppit ualeat p
mittendū e qd ad hoc ualde ne
cessariū dicit qd e sup a sacris
auctoitatibz ostensu qd spūs sctis
amox e pti a fily qd se iure amat
a nos. Hys at addendū e qd ipe
idem spūs sctis e amox su caritas
q nos diligit dū a prīmū q caritas
cū ita e i nob ut nos fiant dilige
deū a prīmū tūc spūs sctis dicit
ul dai nob a q diligit ipam dilō
ne q diligit prīmū i eo ipō dū
diligit qd ipa dilō dō e r spūs sctis.

Auctoitatibz ita esse ofirmat.

Hoc aut i re tanta aliqd de
mō i fluc videamz sacis
auctoitatibz qd dū e corroboremz
de h^o aug^o i vno libo de finte
ait. Cui prīmū diligit ofequēs
e ut ipam pcpue dilōne diligit.
Deo at dilō est. qm g^o e ut p
cpue diligit. Itē i eodē deo dilō
e ut ait iohānes apulus ut quid g^o
img a crīmz i sublimia celoz et
yma trax qrentes eū q e apud
nos. si nos ee velimz apud dū.

24

Nemo dicat nō noui qđ diligit di-
ligat frēm ⁊ diligit eandē diltōne.
magis n. nouit diltōne q̄ diligit
p̄ frēm que diligit. Et nō p̄t nō
noxiem deū habē dī q̄ frēm pla-
ne notioe q̄ p̄sentioe q̄ m̄tioe
q̄ frōxiem. Amplertē diltōne dī
⁊ diltōne amplertē dī. Ip̄a ē diltō
q̄ om̄es bonos angelos ⁊ om̄es di-
puos q̄sonat uinclo s̄ctitatis. Quō
ign̄ sanxiōes sinng a timōe sup̄bie
tanto sinng diltōne plēmōes et
quo n̄ deo plēnq̄ ē q̄ plēnq̄ est
diltōne. H̄nc lib̄is satis oñdit auḡ
q̄ diltō ip̄a q̄ diligit dī ul' p̄ri-
mū deū ē. Bed adhur ap̄nq̄ eodē
lib̄o subdit dicens diltōne sup̄na
am̄endet iohānes apl̄is attendamq̄.
Qui diligit iqt̄ frēm suū i luce
manet ⁊ scandalū t̄eo nō ē. mani-
festū ē q̄ iusticie p̄fōne i fr̄is di-
lectione posuit. Quā t̄q̄ scandalū
nō ē utiq̄ p̄fectū ē. Et tū uidet̄
diltōne dei tacuisse qđ n̄t̄p̄ facit̄
n̄ q̄ i ip̄a fr̄na diltōne uult̄ itelli-
gi deū. Aptissime em̄ i eadē epla
pauloq̄ dicit̄ itū dilectissimū dili-
gamq̄ iure q̄ diltō ex deo ē. Et
oīs q̄ diligit ex deo nat̄ ē ⁊ ag-
nouit deū. Et nō diligit n̄ agno-
uit deū q̄ deo diltō est. Ip̄a q̄t̄p̄a
satis apte dert̄at eandē ip̄am fr̄a
fr̄na diltōne. Quā fr̄na diltō ē q̄a
diligimq̄ iure nō solū ex deo sed
et̄a deū ē tanta auroitate s̄z
iohis p̄dicat̄. Quā ḡo de diltōne di-
ligimq̄ frēm de deo diligit̄ frēm
n̄ fieri p̄t ut eandē diltōne nō
p̄cipue diligit̄ q̄ frēm diligit̄
qm̄ deū diltō est. Itē q̄ nō diligit
frēm nō ē t̄ diltōne ⁊ q̄ nō ē t̄

diltōne nō ē t̄ deo q̄ d̄s diltō ē. Et
aptissime dicit̄ fr̄na diltōne dī ē.
Quā fr̄na diltō cū sit deū nō ē p̄
ul' filia sed tū sp̄s s̄ct̄s.

Quā ut fr̄na diltō sit deū nec
pat̄ est nec filia ē sed tū sp̄s
s̄ct̄s q̄ ip̄e i fr̄tute diltō ul' caritas
di. Un̄ auḡ i xv̄o lib̄o de fr̄tute ait
Si i domo dei nichil maiḡ ē carita-
te ⁊ nullū ē maiḡ domū dei q̄ sp̄s
s̄ct̄s. Quid q̄sequētia ē q̄ ut ip̄e
sit caritas q̄ d̄t̄ deū ⁊ ex deo. Ita et
iohes ait diltō ex deo est. Et paulo
post̄ deū diltō est. ubi manifestat̄
ca d̄risse diltōne deū quā dicit̄
ex deo. deū ḡo ex deo ē diltō. Itē
eodē iohānes uolens de hac re
ap̄nq̄ loqui. In hoc n̄q̄t̄ cognosimq̄
q̄a i ip̄o manemq̄ ⁊ ip̄e i nob̄ q̄ de
sp̄u suo dedit nob̄is. Sp̄us utiq̄ s̄ct̄s
de q̄o dedit nob̄ facit nob̄ t̄deo ma-
nē ⁊ ip̄m i nob̄. hoc ut̄ fr̄t̄ diltō.
Ip̄e ē ign̄ deū diltō. Ip̄e ḡo significat̄
ubi legit̄ deū diltō ē. Et h̄nc ap̄et̄
q̄ sp̄us s̄ct̄s caritas est.

Quā nō ē dictū p̄ causā illd̄ deū
caritas ē sicut̄ id̄. Quā es pat̄na mea
⁊ spes mea.

Adne forte aliquis dicat illd̄
d̄m̄ ēē p̄ exp̄sionē cause
deū caritas ē eo. s̄. q̄ caritas sit ex
deū ⁊ nō sit ip̄e deū sicut̄ d̄t̄ deū
ē m̄a pat̄na ⁊ spes nō q̄ ip̄e sit
ista s̄ q̄ ista eo sūt. Quārit̄ auḡ
oñdens nō h̄ ēē d̄m̄ p̄ cūm̄ sit
illa i xv̄o lib̄o de fr̄tute ita d̄c̄s.

Quā dictū sumq̄ caritate nō p̄t̄ca
ēē dictū d̄m̄ q̄ ip̄a caritas sit nulla
sub̄a q̄ dei digna sit nō sed qđ
donū sit dei sicut̄ d̄m̄ ē de deo
sed q̄ ab ip̄o nob̄ ē. Un̄ alibi.

ipso est panis mea. **H**ic enim sensu
facile refellet spatium ipsa loquutio.
Tale est enim. Tu es panis mea que
est. **D**ne spes mea et deus meus misericordia mea
et multa filia. **N**o est ita dnm. **D**ne
carnitas mea a tu es caritas mea aut
deus caritas mea. **B**ed ita dnm est deus
caritas est. hoc quod non dicitur. **I**stellum
a dno non exponem gratia a nobis. **N**o
enim apud quodam possumus dicitur deus
gratia caritas est. **E**t predictis clarescit quod
spiritus sanctus caritas est quod diligimus de-
um et proximum. **V**ni facilius est nobis ostende-
dere quod spiritus sanctus mittat nobis suum
Quod spiritus sanctus mittat suum. **D**et
detur nobis.

Unt enim mitti vel dari dicitur
nobis cum ita in nobis est ut fiat
nos diligere deum et proximum per quod manemus
in deo et deus in nobis. **V**ni augustinus hunc mo-
dum missionis insinuans in primo libro de
trinitate. **A**ut deus spiritus sanctus qui procedit
ex deo cum datus fuerit homini accendit eum
ad diligendum deum et proximum et ipse
dilectio est. **N**o enim hoc homo unde diligitur
deum non ex deo. **E**re quo datus vel
mittitur nobis spiritus sanctus per quod datus
suum domini. **N**o domini augustinus
commendat apud explanans quod
datur in eodem libro. **D**ilectio inquit dei dif-
fusa est in cordibus nostris ut ait apostolus
per spiritum sanctum qui datus est nobis. **N**ullum
est ipso dei dono excellens. **S**olum
est quod dividit inter filios regni et
filios dyaboli. **D**antur et alia per spiritum
mitem sed sine caritate nihil proficit.
Nisi ergo tunc inquiratur cum spiritus sanctus
ut cum dei et proximi fiat amatores
a suis non transferat ad dextra

net spiritus sanctus prope dicitur domini non
prope dilectionem quam quod non habuit.
Et si loquitur omnibus lignis et habuit
prophetiam et omnem scientiam et omnem fidem
et distribuit substantiam suam et reddidit
corpore suum ut ardeat nichil ex-
dest. **Q**uoniam ergo bonum est sine quo ad
etiam vitam eternam tanta bona pro-
ducunt. **I**psa vero dilectio vel caritas non
vni rei nomine est utrumque producit
ad regnum. **D**ilectio ergo quod ex deo est et
deus prope spiritus sanctus est per quem diffu-
ditur in cordibus nostris deus caritas per quam
nos tota inhabitat eternis. **Q**uo in-
fratris spiritus sanctus cum sit deus vocatur
etiam domini. **Q**uod domini prope quod
non caritas intelligendum est quod producit
ad deum. **E**t sine quod quodlibet ad
dei domini non producit ad deum. **E**re
hic aperitur quod superius dicitur. quod
caritas sit spiritus sanctus et domini ex-
cellens et quod hoc domini. **I** spiritus
sanctus datur nobis. **C**um ita mittitur
alicui. **I**tem hoc est taliter ut enim
fiat dei et proximi amatores quod cum
fiat tunc datus suum mitti alicui
et tunc ille datus habet prope spiritum sanctum.
Utrum credendum sit quod spiritus sanctus
augeatur in homine et magis ac minus
habeatur vel detur.

Non frater si caritas spiritus sanctus
cum ipsa augeatur et minuat
in homine et magis ac minus
Et diversa tempora habeatur utrum cre-
dendum sit quod spiritus sanctus augeatur
vel minuat in homine et magis vel
minus habeatur. **S**i enim in homine au-
getur vel minuat et magis vel
minus datus et habetur mutabilis est
vel. **D**eus autem omnino immutabilis est

vi^o q^o ut spūs sūs nō sit cūctas
 ul' cūctas nō augeat^r ul' minuat^r
 i hōie. Itē cūctas q^o nō hñti dat^r ut
 heat^r q^o hñti ut pleni⁹ heat^r. **Bi**
 go spūs sūs cūctas et nō hñti da^r
 ut heat^r q^o hñti ut pleni⁹ habeat
 quō dat^r nō hñti cū ipē ut dō sit
 ubiq^o q^o i omib⁹ cūctas tot⁹. **Et** quō
 pleni⁹ dat^r ul' hēt^r sine sū mīmo^o

Responso ad p^omā q^ostione.

Nis itaq^o p^ondem⁹ dicentes
 q^o spūs sūs sine cūctas p^oit⁹
 imutabil^r ē nō i se augeat^r ul' mi
 nuat^r nō i se i caput magis ul' mī⁹
 sed i hōie ul' pot⁹ hōi augeat^r et
 minuat^r magis ul' mī⁹ dat^r
 ul' habet^r. **Sicut** dō d^r mag^ofici
 et exalt⁹ q^o tū i se nō mag^ofici^r
 nō exaltat^r. **Un** p^oh⁹ d^rcedet hō
 ad cōc^o alt⁹ q^o exaltabit^r de⁹ sup⁹
 que locū ait auctoitas dō i se
 sed i cōde hōis grandescit. **Et** igni^r
 spūs sūs dat^r hōi q^o dat^r ampliq^o
 dat^r i augeat^r magis ac mī⁹
 mī⁹ hēt^r et tū imutabil^r. existit

Responso ad s^odā q^ostione.

Quinq^o ubiq^o sit i t^o cūctā
 tot⁹ sūt tū multi q^o eū nō
 hñt. **Nō** em^o omēs spūm sūm hñt
 i q^o b⁹ ē. **Alioq^o** et ir^osonabiles
 cūctas habent spūm sūm quod
 fidei pietas nō admittit.

Auctoitate q^ofirmat utrāq^o r^onsioēz

Quācūq^o cūctā fiat q^o d^r d^r d^r
 auctoite finam⁹. **Et** magis
 q^o mī⁹ spūs sūs p^ocipiat^r q^o hōi
 augeat^r q^o nō hñti det^r et hñti
 ut pl⁹ habeat. **Augustinus** oñdit
 sup⁹ iohem dicens. **S**ine spū
 sūo q^ost^r xpm^o nos nō dilige^r
 q^o eis mandata suaē nō posse

q^o id nos posse at^r agē tanto mī⁹ q^onto
 illū p^ocipim⁹ ampliq^o. **Idēq^o** nō sōm^o
 nō hñti vīnecū hñti nō i cūctū p^o
 mittit^r nō hñti q^odē ut heat^r hñti at^r
 ut ampliq^o heat^r. **Nā** si ab a^o mī⁹
 q^o a^o apliq^o nō habet^r spūs helizeus
 sūo helie nō dicit^r. **Spūs** q^o ē i te
 dū^o sit i me. xpo at^r q^o ē dei filiq^o
 nō ad mensurā dat^r ē spūs. **Recp**
 et sine grā spūs sūt ē mediatōe
 dei q^o hōm^o hō xpc. **Et** ei ē vīn
 gemiq^o filiq^o eq^olis pū nō ē grē s^o
 nē. **Et** at^r i vīn^o vīn^o gemi^o at^r
 sūpt⁹ ē hō grē ē nō nē. **retis** at^r
 ad mensurā dat^r q^o dat^r addit^r dō
 nec vīn^o q^o p^o mō sue p^ofidio^o
 p^oia mensurā cōpleat^r. **Itē** exp^ossit
 hōis q^o spūs sūs magis q^o mī⁹ dat^r
 ul' accipit^r q^o hōi dat^r augeat^r q^o hñti
 q^o nō hñti dat^r q^o i hñte augeat^r et
 p^ofiat^r p^omo ut v^oit⁹ magis q^o p^oie
 loquat^r hō i ea p^ofiat^r q^o defiat^r aliq^o
 q^o tūc ipā d^r p^ofiat^r q^o tūc nō p^ofiat^r
 nō defiat^r ul' defiat^r p^o i se q^o dō
 ē. **Un** aug^o i omelia i^o sup⁹ eplā
 iohis ait p^obet se quisq^o q^ontū i
 illo p^ofereit cūctas ul' pot⁹ q^ontū
 ipē i cūctate p^ofereit. **Nā** si cūctas
 de⁹ nō p^ofiat^r nō defiat^r. **Sic** g^o d^r
 p^ofiat^r i te cūctas q^o tu i ea p^ofiat^r.
Itē quō itelligendū sit cū dicit^r
 spūs sūs augei nob⁹ q^o nos i
 eo. **S** p^ofiat^r sic q^o alia hū^o mō.

Aliq^o dicit spūm sūm nō esse cūctate q^o diligim⁹ deū q^o p^oximū.

S p^o d^r cūctā ē q^o spūs sūs cūctas ē
 p^ois q^o filiq^o q^o se i uerē diligt^r
 q^o nos q^o ipē idem ē cūctas que
 diffundit^r i cōdib⁹ n^ois ad dili
 gendū deū q^o p^oximū hōi

alim omnes catholici credunt. qd spūs
sūs sit caritas p̄ris & filij. qd aī ipse
id sit caritas q̄ diligim⁹ dīm & p̄ri
a plerisp̄ negat. Dicitur ei si spūs
sūs ē caritas p̄ris & filij & n̄rā eade
gō caritas ē q̄ de⁹ diligit & q̄ nos
diligim⁹ eū. Hoc scō auctoritates
negat vident. dicit em̄ aug⁹ i libo

2ª lra
A

de spū & libo de caritate vñ ē dilcō
ñ vñ & ip̄a fides. i. a spū s̄to. p̄dō
em̄ est i nob̄ ñ diffundit̄ i nob̄
p̄ sp̄m. Caritas aī dei dicta ē diffū
di i cordib⁹ n̄ris nō q̄ nos ip̄e diligit
sed q̄ nos s̄nt dilectores suos. Sicut
iusticia di dī q̄ nos iusti ei⁹ m̄imē
efficiunt. & dīm salus q̄ nos saluat
& fides x̄ q̄ nos fideles s̄nt. Hys ub̄
vñ monstrat̄ distinctio int̄ caritate
q̄ de⁹ diligit & q̄ nos diligim⁹ Et
sicut iusticia n̄rā dī dei nō q̄ ip̄e
ea iust⁹ sit sed q̄ ea nos s̄nt. illit̄ iustos
& fides & salus sit vñ dīm caritas di
q̄ est i nos nob̄ nō q̄ ea diligit sed ip̄e
q̄ ea nos diligit facit s̄nt. De hoc
em̄ idem aug⁹ i x̄o libo de caritate
ait. Cū iohānes cōmemorasset di
dilcōnē nō q̄ nos eū sed q̄ ip̄e di
lexit nos. Et misit filium suū libe
ratorē p̄ p̄ris n̄ris erit. Et h̄c
videt̄ manifeste dī diuidē dilcō
nē q̄ nos diligim⁹ deū ab ea q̄
ip̄e diligit nos. Si gō inquit spūs
sūs dilcō est q̄ de⁹ diligit & q̄ nos
diligim⁹ duplex dilcō ē p̄mo duo
diuisa est qd̄ absurdū & a v̄itate
longe ē. p̄dō ē gō dilcō q̄ diligim⁹
sed q̄ de⁹ t̄m diligit. iiii

Responsio ad p̄dīm defians aucto

res p̄ndem⁹ p̄dict⁹ aucto
tutū ūba defiantes h̄o modo.
Caritas dei dicta ē diffundi i cordib⁹

n̄ris nō q̄ ip̄e diligit nos sed qua
nos diligit s̄nt. Hys ūbis nō
diuidit̄ n̄c diuisa oñdit̄ caritas q̄
de⁹ diligit ab ea q̄ nos diligim⁹
sed potius cū sit una & eade caritas
Et dicat̄ ip̄a dei caritas diuisis de
causis & rōnib⁹ dici caritas i sc̄ptū
appellat̄ oñdit̄. Dicit̄ et di caritas ill
q̄ ea de⁹ diligit nos ill q̄ nos ea sui
dilectores s̄nt. Cū gō ab aplō dicit̄
Caritas di diffundit̄ i cordib⁹ n̄ris
nō ē dicta caritas di q̄ nos diligit
sed q̄ s̄nt nos diligit. i. nō ibi ap
pellat̄ caritas di eo q̄ de⁹ nos ea
diligit sed eo q̄ nos ea sui di
lectores s̄nt. Et q̄ ea rōne possit
dici caritas q̄ nos ea diligit s̄nt. Et
sili gr̄e loquēdis oñdit̄ sicut di
iusticia di q̄ nos iustificat. Et dīm
salus q̄ nos saluat. & fides x̄pi
qua nos fideles s̄nt. iiii

Definādo sc̄de auctoritatis.

Similit̄ & alia expōit̄ aucto
ritate. Vbi ait. dilcōnē
di cōmemorāi nō q̄ nos eū sed
q̄ ip̄e dilexit nos. Et si dicit̄ cō
memorat̄ dilcōnē di nō p̄m q̄ ea
diligim⁹ dīm si p̄m q̄ ip̄e ea nos

Aliud obicit̄. Diligit

sed aliud ē requirit̄ qd̄ n̄gō
urget. dicit. n. sup̄ aug⁹
q̄ dilcō ē a spū s̄to a quo fides.
Dicit gō fides nō ē spūs s̄tus a
q̄o ē. Ita n̄ caritas. Quō caritas
spūs s̄tus ē si ab ip̄o ē. nā si ab
ip̄o ē & ip̄e est gō spūs a seip̄o
ē. Ad qd̄ dicit̄ spūs s̄tus qd̄
a seip̄o nō ē sed t̄m a seip̄o dat̄
nos ut sup̄ dicit̄ est. Dat̄ em̄
seip̄m nob̄ spūs s̄tus. Et ex hoc

sensu dicitur e q caritas ab ipso est
nob sed in ipa spūs sūs ē. fides af
ē a spū sō 4 nō ē spūs sūs q do
mī ul datu solūmō ē nō deo dms.

**De alias rōnes 4 aucto
tates ad idem pbandū.**

Hias quos rōducūt rōnes ad
idem oñdendū. s. q caritas
nō sit spūs sūs q caritas affectio
mentis 4 motū aī spūs sūs uō nō
ē affectio aī ul motū mentis q spūs
sūs imitibī ē 4 tēctus nō ē q caritas.

Q caritas ē motū aī ul affectio.

Quod af caritas sit affectio aī
4 motū mentis auctoitatibz rō
firmat. Dicit ei augy 1° lib^o de

domina xpiana. Caritate uoro motū
aī ad fruendū deo pp̄t ipm et se
ac p̄tō pp̄t dīm. Idem 1° lib^o de

mōtia ecclie catho^e tractatus illd
ūbū apli. Ret moes ut iustas po
tēt nos sepaē a caritate dei. Caritas
dei tquit hīc dīm est dīm que aī
nri rectissima affectio ē q giūgit
nos deo q eū diligimz. Ecce hys
ūbīs exprimē q caritas ē affectio 4
motū aī. Et p hoc nō vī ēē spūs sūs.

Responso de tñiās auctoites.

Ad qd dicitur hor ita dīm
ēē sicut dī dē ē spes nra
4 p̄tia nra q sūt nos pp̄are et
pati ita caritas dī ēē motū siue
affectio animi q p ea mouet et
affiat aīq ad diligendū dīm. Idē
af mīreū si caritas cū sit spūs
sūs dicitur motū mentis cū etiā
1° lib^o sapie dicitur de spū sapie q
attingit a fine usq ad fine qd ē actū
mobilē cū uicō incoquat qd n
idd dī q sapia sit mobile aliqd

ul aliq actū sed q imobilitate sui
oīa attingit nō locali motu sed ut
ubiq sep sit 4 musq tēctusa teneat
Dicit q caritas dī motū aī nō q ipa
sit motū ul affectio ul ita aī.
Sed q p ea q ēēt uīq affiat mēs
4 mouet. Est q caritas uē spūs sūs.

Uī augy pmissū apli ūbū trar
tans Teodē lib^o s. caritate dī ec
bonū qō ml meliā 4 p hoc ipam
ec dīm significat dicens. Si nlla
res ab eīq caritate nos sepaē qd ec

nō solū meliā sed etiā cūis hor
bono p̄t. Ecce dī q caritate nichil
meliā ē. Caritas qō spūs sūs ē qui
deo est 4 domū dei siue datū qui
diuidit singul fidelibz dona nec
ipē diuidit sed rōdiuq singulis
dat. Uī augy xij^o ubi iohānes dī

Idē ad mensiā xpo dai spm aut
retis uō diuidit. Idē qdē ipē spūs
sed dona ems.

Quā credendū sit q p donū dent

Nō qrit cū spūs sūs **Donā**
p que diuidūt dona ipē sit
donū. Utrū credendū sit q

p donū diuidant ac dent. Ad qd
dicimz qā p donū qd ē spūs sūs
singul p̄a dona diuidūt 4 p ipm
cōit omēs boni hūt. Uī augy 1°

lib^o de tñitate ait. p donū qd est
spūs sūs t rōē oībz mēkīs xpi
mlta dona q sūt quibadā p̄a di
uidūt. Idē n. singuli quiq habēt
oīa s hī illa. alij alia spūs ipm
donū a qō cuiq p̄a diuidūt omēs
hūt idest spm sūm. Ap̄te dī p do
nū dona dai.

Utrū spūs sūs eadē rōē donū 4 datū

Petereā diligent con
siderandū ē cū spūs sūs

**Dist^o
xviii.**

18

dicat donū & datū utriū eadē rōne
ut q̄ ei nomē quēat qd̄ unq̄ uidei
p̄t. Sū ei idem sit sp̄m̄ st̄m̄ d̄m̄ & sp̄m̄
st̄m̄ donai ex eadē rōne ut sp̄m̄ st̄m̄
d̄m̄ datū & donū. Hoc etiā uidē auḡ
singulac̄ i x̄v̄o lib̄ de f̄mitate cū ait.

Sp̄m̄ st̄m̄ it̄m̄ donū dei ē tāntū
dat̄ eis q̄b̄ dat̄. Apud se at̄ d̄s est
& si n̄c̄m̄ dat̄. Et̄ apte d̄t sp̄m̄ st̄m̄
donū appellat̄ q̄ d̄t. Si at̄ ex eo t̄m̄
appellat̄ donū q̄ dat̄ nō ab et̄no fuit
donū quia nō dat̄ n̄ ex t̄pe.

Responsio quāe dant̄ ul̄ donatū
d̄m̄ sp̄m̄ st̄m̄.

Ad qd̄ d̄m̄ q̄ sp̄m̄ st̄m̄
& donū d̄t̄ & datū siue donatū
sed datū siue donatū ex eo t̄m̄ d̄t̄
q̄ dat̄ ul̄ donat̄ qd̄ habet t̄m̄ ex t̄pe.

Hic quāe donū.

Donū nō d̄m̄ nō ex eo t̄m̄
q̄ donet̄ sed ex p̄p̄tate quā
habuit ab et̄no. Nō & ab et̄no fuit
donū. Temp̄t̄ue ei fuit donū nō
q̄ daret̄ sed q̄ p̄p̄t̄ a p̄e & filio.
Nō auḡ i n̄o lib̄ de f̄mitate.

Dicit̄ natū eē et̄ filio a p̄e esse.
Ita sp̄m̄ st̄m̄ donū dei eē ē a p̄e
p̄cedē & a filio. Hic apte ōndit̄ q̄
sp̄m̄ st̄m̄ eo donū ē qd̄ p̄cedit
a p̄e & filio sicut filius eo ē a p̄e
q̄ nat̄ ē ab eo. Nō em̄ idem filio
eē a p̄e & sp̄m̄ st̄m̄. nō ea p̄p̄tate
filius d̄t̄ eē a p̄e quā sp̄m̄ st̄m̄. Nā
filius d̄t̄ eē a p̄e q̄ gem̄s ē ab eo.
Sp̄m̄ st̄m̄ uō st̄m̄ d̄t̄ a p̄e & filio q̄ sp̄m̄
ē donū p̄e & filio. q̄ p̄cedit ab
ut̄q̄. eo em̄ d̄t̄ sp̄m̄ st̄m̄ qd̄ donū
& eo donū qd̄ p̄cedens. Nō auḡ
i 10 lib̄ de f̄mitate ait. Sp̄m̄ st̄m̄
q̄ nō f̄mitas sed i f̄mitate it̄elligit̄

i eo q̄ p̄p̄e d̄t̄ sp̄m̄ st̄m̄ filianē d̄t̄
cū & ad p̄em̄ & ad filū it̄fert̄ q̄
sp̄m̄ st̄m̄ & p̄e & filio sp̄m̄ ē. Sed
ip̄a r̄lat̄ō nō apte i hor nō apte
at̄ cū d̄t̄ donū dei. Donū ē em̄ p̄e
& filio q̄ a p̄e p̄cedit & a filio. Et̄
h̄is ūbis apte ōndit̄ ea r̄lat̄ōne
d̄m̄ sp̄m̄ st̄m̄ & donū. Donū at̄ q̄
p̄cedit a p̄e & filio. P̄e t̄m̄ ḡ
q̄ d̄t̄ sp̄m̄ st̄m̄ ul̄ donū p̄p̄t̄io
ip̄a ē. de qua p̄ p̄lem̄ agem̄
cū alijs. Cū ḡ ab et̄no p̄p̄t̄it
ab ut̄q̄ & ab et̄no donū fuit nō
ḡ sp̄m̄ st̄m̄ eo t̄m̄ d̄t̄ donū q̄
donat̄. Nā & ant̄ fuit donū q̄ do
naret̄. Nō auḡ i 1 lib̄ de f̄mitate.
Temp̄t̄ p̄cedit sp̄m̄ st̄m̄ nō
ex t̄pe sed ab et̄nitate p̄cedit. Sed
q̄a sit̄ p̄cedebat ut̄ eēt donabile iā
donū eāt ant̄q̄ eēt cū d̄t̄. Ali
et̄m̄ it̄elligit̄ cū d̄t̄ donū. Ali cū d̄t̄
donatū. Nā donū p̄ eē em̄ ant̄q̄
d̄t̄ donatū at̄ n̄ datū fuit n̄llo
d̄m̄ p̄t̄. Temp̄t̄ue ḡ sp̄m̄ ē do.
nū. temp̄t̄ue aut̄ donatū. H̄is
ūbis apte ōndit̄ q̄ sicut sp̄m̄ st̄m̄
ab et̄no p̄cedit ita ab et̄no donū
ē. nō q̄ donat̄ a p̄e filio ul̄ a
filio p̄e sed q̄ ab et̄no p̄p̄t̄it
donabil̄. H̄z q̄rit̄ cū donabilis
ut̄q̄ p̄e & filio an t̄m̄ nob̄ qui
nondū et̄am̄. Si aut̄ nō eāt
donabil̄ p̄e & filio sed t̄m̄ nob̄
& ex eo donū eāt q̄a sit̄ donabil̄
p̄cedebat. Videt̄ q̄ filius eadē rōe
p̄ donū fuit q̄a a p̄e p̄p̄t̄it
ab et̄no. donabil̄ nob̄ i t̄pe. Nā
& de filio legit̄ q̄ nat̄ ē nob̄.
Ad qd̄ d̄m̄ quā sp̄m̄ st̄m̄ nob̄
t̄m̄ nō p̄e ul̄ filio donabilis
p̄p̄t̄it sicut & nob̄ t̄m̄ dat̄ ē.

Et filius uel datus est nobis et ab eterno
 processit nobis a patre. non ut donabilis
 tamen sed ut genitus qui et donari possit
 processit ergo ut genitus et donabilis.
 Spiritus sanctus non processit ut genitus
 sed tamen ut donum. donum autem spiritus sancti
 non solum quia donabilis sed quia ab ueteribus
 processit et quia donabilis fuit. Unde
augustinus in libro de trinitate. Et ipso
quo datus est est deus. id est donum
est eterna anima daretur. Et ideo dona-
bilis sed aliter donabilis quam filius.
 Nam et aliter datus et aliter processit
 quam filius. filius autem processio geni-
 tiva est uel generationis. Spiritus
 non solum sicut processio natiuitas non
 est utraq; uel effabilis est.

Et sicut filius nascendo accepit
non tamen ut esset filius secundum eam eternam
ita et spiritus sanctus procedendo acce-
pit non tamen ut esset donum sed eterna
ut esset essentia.

Et notandum quod sicut filius
nascendo accepit non tamen
ut filius sit sed omnino ut sit et ut
ipsa substantia sit. Ita et spiritus sanctus a patre
et filio procedendo accepit non tamen
ut spiritus sanctus sit uel donum si eterna
ut omnino et ut substantia sit quod utriusque non
accepit eo quod datus. Nam cum dicitur non
ex tempore hoc habet eo quod datus
accepisset ergo ex tempore ut esset.
Unde augustinus in libro de trinitate. filius
non hoc tamen habet nascendo ut sit
filius sed omnino ut sit. Rursum ergo uel
spiritus sanctus ex quo datus habet non tamen
ut donum sit sed omnino ut sit quod si
non est nisi quod datus. et si non habet esse nisi eo
quo datus sit filius nascendo habet non
tamen ut sit filius quod placet dicitur
sed omnino ut sit substantia ipsa quod

ita spiritus sanctus est ipsa substantia cum non plus
 daretur quam esset tunc daretur. Non ergo eo quod
 datus sed procedendo habet ut sit donum
 et ut sit eterna sit filius non eo quod
 datus est sed nascendo accepit non tamen
 ut sit filius sed ut sit eterna. Unde
augustinus in primo libro de trinitate ait. Sic
filio prestat eternam sine initio temporis
sine mutabilitate nec de patre generat.
Ita spiritus sanctus prestat eternam sine ullo
initio temporis sine ulla mutabilitate
nec de ueteribus processio.

Questio ex predictis uidetur quod
filius non tamen sit filius natiuitate sed
eterna deus uel eterna et spiritus sanctus processio

Et ostenditur quod si filius nascendo
non tamen ut sit filius sed
ut sit eterna. ergo et filius natiuitate
essentia est. Et spiritus sanctus processio
eterna est cum alibi dicitur quod non patet
eo patet est quo deus non filius eo filius
quo deus quia ut augustinus ait in primo libro
de trinitate. Hinc uerborum relatiua
ex ostenditur non eterna. Unde
post plerumque agimus. Responsio.

Ad quod. Sicut prudentes di-
cunt quod cum sit filius natiuitate
essentia est. sed tamen filius. ut spiritus
sanctus processione essentia est. sed tamen
donum. et tamen utriusque ille nascendo ipse
procedendo accepit ut esset eterna
Non enim ut ait hilarius in libro
de trinitate per defensionem a pro-
tensione a derivatione ex deo
deus est sed ex uirtute nature in nam
eandem natiuitate subsistit filius.
Et ex uirtute nature in nam eandem pro-
cessione subsistit spiritus sanctus.

Respondit uerba hilarii.

Quod ita intelligi potest ex parte
quod est unigenita natiua quam
habet. eandem filii natiuitate. et nascenti-
do. et spiritus sanctus professione. et preden-
do habet. Unde ipse idem apertus eloquens
quod dixerat apertus subdens. Natiuitas
Igitur dei non potest non esse de qua perfecta
est tenent natiua. Et dicitur. alioquin deus sub-
sistit. quod non alioquin de deo sub-
sistit. Et hinc ubi apertus quomodo acci-
piendum sit id de parte gratia prestat
eterna de filio et de utroque professio
prestat. spiritus sanctus non quod ille eterna sit
filii. et se eterna sit spiritus sanctus
primo proprietate personali si quod et ille
nascenti et iste predendo eterna
habet eandem et totam que in parte est.

eterna

Et spiritus sanctus dicitur donum et donatum
datum secundum duos modos professionis scilicet

Et predictis patet quod dicitur
spiritus sanctus sempiternum donum
est et temporaliter datum vel donatum ex quo
illa distinctio gemine professionis
apparet de qua supra egrimus. Quia secundum
alteram professionem dicitur donatum vel
datum. secundum alteram uero dicitur donum.

Secundum hanc professionem dicitur refertur ad
patrem et filium. secundum quod datum ad eum
qui dedit et ad eos quibus dedit.

Et secundum hoc quod scriptum
donum est refertur ad patrem et
filium. secundum hoc uero quod dicitur datum vel
donatum et ad eum qui dedit refertur et
ad eos quibus datur et eis dicitur esse quod datur
et illis quibus datur. Unde Augustinus in libro
de trinitate. Sed datum est et ad eum qui
dedit refertur et ad eos quibus dedit. Itaque
spiritus sanctus non tantum patris et filii qui de-
derunt sed etiam non dicitur quod accepimus.
Et spiritus sanctus deus et dei est qui dedit et non

qui accepimus. Et non ille spiritus sanctus non quo
sumus quia ipse spiritus sanctus est homo qui in ipso est
spiritus et in spiritu qui hominis dicitur utique
accepimus. si aliter ipse aliter ille non dicitur.
Aliud est et quod accepimus ut eum.
aliud quod accepimus ut scilicet eum.
Et dicitur spiritus sanctus non dicitur scriptum
ondit. Deceptus est et de iohanne qui in
spiritu helye uenit. Et dicitur dicitur est
helye spiritus sanctus. spiritus sanctus qui accepit
helyas. Et moysi ait dominus. Tollam
de spiritu tuo et dabo eis. et dabo illi
de spiritu sancto qui in te dedit. Et hinc
dicitur est spiritus moysi. Patet igitur quod
spiritus sanctus non dicitur spiritus non quod sumus
sed quod nobis datur et datur utique ad hoc
ut scilicet eum. Et spiritus uero datur ad hoc
est datur ut essent.

Et in filio cum sit nobis datum possit
dici nostrum ut spiritus sanctus.

Hic quod dicitur utrumque et filii cum sit
nobis datum dicitur vel possit
dici nostrum. Ad quod dicitur quia filii dicitur
deus non dicitur non filii quia filii dicitur et sic
tamen ad in quod genuit et ideo potest dici
non filii sed patris tamen. In eo autem quod
dicitur datum et ad eum qui dedit et ad eos
quibus datur est refertur ut spiritus sanctus qui
etiam cum in scriptura ut supra dicitur est
dicitur spiritus non vel spiritus tuus vel
illius ut de moysi et helyas dicitur est
noster tamen in scriptura ostendit ita dicitur
spiritus non spiritus vel tuus vel illius sed
spiritus non vel tuus spiritus vel illius quod
spiritus sanctus eo quo dicitur donum. Et
utrumque refertur dicitur ad patrem et ad fi-
lium et hoc sempiterna filio. Et tamen
aliqui dicitur donum non in accipi donum

p donato ul' dato **S**u uo donu acti
 pit' como quo spūs stūs donū
 tū p'is y filij dī nō hōis. Ita y
 filij sub hac appellatōne nō p' dicit
 nō ut dicat' filij nō sicut ut dī
 spūs stūs nō. Et tū de filio dicit'
 p'ans nō y de spū spūs nō. Ille
 nō p'ans q' nos reficit nob' daty
 iste nō spūs q' nob' inspirat' y p'ce
 y filio y t' nob' p'rat' sicut vult.
Uñ aug' t' 1 lib' de trinitate ait:

Quod de p'ce natū ē ad p'cem sōm
 ē p' tū dī filij y iō filij p'is ē
 y nō nō. dicitur tū y pane mīm
 da nob' sicut dicitur spū mīm.

Quod spūs stūs ad seipm r'fat'

Post h' q'rit' ut' spūs stūs
 ad seipm r'fat'. hoc et vñ
 ex p'ntis posse p'bat'. Si em' qd'
 dat' r'fat' ad eū q' dat' y ad eū
 cui dat'. Et spūs stūs dat' a seipō
 ut p'ntis ē. g' r'fat' ad seipm
 hūc q'ntis detiatōne m' postey
 differim' donc tractem' de
 hīs q' flatie dicit' de deo ex tpe
 r'q'ba dant et donatū y t'nt'.

Uñ de equalitate sū psonay.

Nunc p'p' coeternitate sū ^{modulo}
 psonarū p' modico facil'
 tatis nre t' simuauim'. It' de eardē
 eq'itate aliqd' eloq' sup' est: fides
 em' catholici sicut coetnas ita et
 coequales sō psonas assent. Equal'
 em' est t' om'ib' p' filij y p' et
 filio spūs stūs q' ut ait' 1 lib' de
side ad pe. b'nt' ap'eno quō t'elli
gat' dōr. Null' hō p'cedit aliu
et'itate ā excedit magnitudie aut
sup'at p'ate. q' nō alio nō spū stō
q'ntū ad nē dīne v'ntate p'tinet
ā antioā ā maiore ē p' n' filij spū

sto. Et nū quippe ac sine initio ē
 q' filij de p'is nā existit y et'itū ac
 sine initio ē q' spūs stūs de natā
 p'is y filij p'cedit. **U**b hō g' tres
 vñū r'ce credim' y dicitur y dīn
 q' p'cess' vna ē et'itas vna t'ne
 situs vna nālit' tū psonay ē dīn
 tus t'ce b'nt' assignauit aug' t' q'
tū psonay q'sitat' eq'litat' ē. q' alia
alia nō excellit ā et'itate ā mag
nitudie aut p'ate.

Quod et'itas y magnitudo y potēna
 sūt i' deo y vñū lig' ponat' q' dīuisa.

Quoniam em'ent' ista q' dīuisa
 i' deo tū vñū y idem sūt s'z
 eēna dīna s'm' y t'q'ntabil'. Uñ
aug' t' vñō lib' de trinitate **N**ō alio
 magn' alio deq' ē sed eo magn' q'
 dō q' nō ē aliud illi magnū ēē ald
 dīn ēē. **E**adē quippe eiq' magnitudo q'
 uig' y eadē eēna q' magnitudo. **P**at'
 g' y filij sūt sūt vna eēna y vna
 magnitudo y iō y pōn' dei eēna dī
 uina est. Uñ y aug' t' vñō li con
fessionū. Volūtas y potēna dei
deq' ipē ē. Et'itas quoz dei eēna
dīna ē. Aug' oñdit sup' illū locū

Uñ g'ntatē y g'ntatōne am'
 tū. **U**ñ g'ntatōne q'
 nō t'nt' collecta de om'ib' g'nta b'
 r' sancti. In illa eī erūt am' dei q'
 nō t'nt' sūt. r' et'itas dī. **N**ō em'
 aliud sūt am' dī. aliud ipē s' am'
 dei et'itas dei est. **E**t'itas uō ipā
 dei sūba ē nichil hīs mutabile.
Inconuasse g' teneam' q' vñū idem
 q' ē. idest eēna dīna dei et'itas
 potēna magnitudo y tū q'suerit
 s'p'tua h' y hīs s'lia q' dīstincta
 ponē. In hīs v'bis t'ntū eq'litatē
 psonay breuit' q'plexus ē aug'

Dicens
 A

quod aliquid alium non est in essentia nec
magnitudine nec potentia superat.

Supra ergo de essentia aut de
magnitudine quod aliquid personarum aliam
non excedit et non maius est una personam
quam alia non maius aliquid due quam una
nec tres quam due vel una.

Quod autem essentia aliquid trinitatis
personarum aliam non excedat super
ostensum est ubi coactum cum personarum
in similitudine est. Quod ergo super est ostendit
quod magnitudine vel potentia aliquid alium
non excedat et per de magnitudine vide
amur. Sciendum est ergo quod per non maius
filio non patet vel filio spiritus sancto maius.
non maius aliquid due persone sicut spiritus sanctus
una nec tres simul magis aliquid quam
due non maius est et cetera in libro quod in
duabus nec in duabus quam in una quod tota
est in singulis. Unde iohannes damascenus
ait. Confitemur deitatis nam
omnem perfectam esse in singulis sicut propositio
tationem id est personarum omnem in patre
esse omnem in filio omnem in spiritu sancto
ideoque perfectus deus pater perfectus deus filius
perfectus deus spiritus sanctus.

Quod dicitur esse pater in filio et filius
in patre et spiritus sanctus in utroque singulis in singulis

At inde est quod pater dicitur esse in filio
et filius in patre et spiritus sanctus in
utroque et singulis in singulis. Unde augustinus
de fide ad petrum. Patet unitate non totum

patrem in filio et spiritum sanctum est totum spiritus sanctus
in patre et filio. Nulla horum est per se
illorum est propter non dicitur dicitur unitate.

Ecce hic apparet aliquid tenens. Pro enim
plane potest esse ab homine referri. Unde nu
mquam ex qua intelligentia dicitur singula
personarum tota esse in aliis. Unde etiam
hilaria ista intus pergens in libro
in de trinitate ait. Afferit plura

obscuritate primo dicitur. Ergo
pater et pater in me non in meo. nam enim
intelligentie humane ratione dicitur hoc
non capit non exemplum aliquid rebus
divinis operatur humana prohibet sed
quod est intelligibile est homini deo esse
possibile est. Cognoscendum itaque atque
intelligendum est quod sit id. Ergo in patre
et in me est si tamen apprehendit hoc ita
ut est valebimus. ut quod non poterit
pati non posse estimare ut dicitur
in unitatis consequatur. Primum ergo
in filio et filium in patre esse plenitudo
in utroque deitatis per se est quia plenitudo
in deo. De deitatis in filio et quod
in patre est hoc et in filio ingenito hoc
et ingenito aliter ab alio et uterque
unum et spiritus sanctus qui est in his quod
non sit etiam deo a quo est non duo
unus sed aliquid alio non aliud. In utroque
ut unum sint in fide nostra. Utrum non
unus ut eundem utrumque non aliud asse
mur quod dicitur ex deo natum non eundem.
natura nec aliud esse permittit. Eandem
ergo in utroque et unitatis similitudine et diu
initatis plenitudine asserunt quod unitas dicitur
Ergo in patre et in me est. Quia enim filius
accipit a patre nam si parte eiusdem qui
genitum accipit neutrum ergo perfectum est.
De est enim ei unde distendit non plen
tudo in eo est quod ex portione asserunt.
Ne ut ergo perfectum si plenitudine sint
qui genitum amittit non qui natum est asserunt.
Sciamus ergo quod pater est in filio et filius in
patre deus in deo ut idem hilaria ait
in libro de trinitate. Pro per duplicem
quem dicitur quoniam unitatem nec per
infinuam separationis subest nam si per
non unitas similitudine per naturam
vivens non ex vivente nam duo res
non differt dum nam di non degenat

natus dñi nō aliud a quid ex deo
 p̄ dō nascit̄ dñi nichil i hys nouū
 ē. Nichil alienū nichil sepabile. Et
 hys ubi put̄ hūana p̄mittit inf̄
 mitas itelligi p̄t ex q̄o sp̄u xp̄us
 se dicit eē i p̄e x̄ p̄em i se. Ex eo
 dem etiā sp̄u itelligit̄ sp̄us s̄tus
 eē i v̄p̄s x̄ singula p̄sona i singul̄
 q̄a. s. i singul̄ eadē est plenitudo
 diuinitatis x̄ v̄nita similitudo n̄e quia
 nō ē maior nā diuina i aliq̄ h̄ay
 p̄sona sed v̄nig x̄ indūntis nate
 sūt hec tres p̄sona. Ideoq̄ alia
 alia eē dī ut p̄ditū est. Un̄ am̄
bs̄ p̄ditō ubi simam nob̄ ap̄ies
sup̄ eplam̄ s̄dām ad th̄oim̄ ut
 p̄ hoc itelligit̄ pat̄ eē i filio x̄ filio
 i p̄e q̄ v̄na ē eor̄ s̄bā. ibi ē eēt
 v̄nitas vbi nā ē diuinitas. Et ū
bus illustrū v̄ro testōnis s̄z
auḡm̄ hilarij as amb̄s̄ in idem
 q̄rentibz̄ reuelatōne sp̄us s̄t̄is
 loquens pie eē volentibz̄ oñdit̄
 inde q̄ p̄ p̄cedim̄ x̄ tem̄gnate q̄lit̄
 accipendū sit dñi dī pat̄ i filio ē
 filio i p̄e ul̄ sp̄us s̄tus i v̄p̄s.

Ad id qd̄ repat̄ redit ut oñdit̄
is q̄ magnitudie aliq̄ nō supat̄ ali
ū x̄ q̄ nā p̄sona p̄ sit i em̄ oñdit̄.

Nunc ad p̄p̄itū redeamz̄ rep̄
 toq̄ i p̄stemz̄ oñdentes q̄ i
 magnitudie nā tū p̄sona supat̄
 aliā q̄ nā ē maior alijs n̄ maḡ
 aliq̄ sūt dua i v̄na n̄ ē q̄ due
 n̄ maior dō q̄ singuli eor̄ q̄ singul̄
 eor̄ p̄feta n̄ ē q̄ i q̄at illa p̄feta.
 Ret̄ est aliq̄ tū p̄sona p̄
 dei ul̄ dīne essence q̄ singula
 h̄ay v̄erz̄ x̄ plenz̄ dō ē x̄ tota
 plena dīna essent̄a est x̄ idō nlla
 ista i t̄ritate p̄ ē. Un̄ auḡm̄

lib̄ conf̄ maximū h̄eticū sicut.
 putas p̄em nī filio x̄ sp̄u s̄t̄o v̄nū
 dñi eē nō posse. Times eī ne sit
 p̄ ps v̄nig dī q̄ q̄stet ex t̄bz̄. Noli
 hoc time. Nulla n̄ fit p̄v̄ i dēta
 tis v̄nitate diuissio. v̄nig ē dō pat̄ et
 filio x̄ sp̄us s̄tus. i. ip̄a t̄ritas v̄nig
 ē deq̄. ḡo maḡ dō pat̄ ē ps dī. absit.
 Tres eī p̄sona sūt pat̄ x̄ filio x̄ sp̄
 s̄tus x̄ h̄y tres q̄a v̄nig s̄bē s̄ v̄nū
 sūt x̄ s̄ūme v̄nū sūt. vbi nā nāz̄
 nā ē diuissio volūtātū. Si em̄ nā
 v̄nū eēt x̄ consensione nō eēt
 nō s̄ūme v̄nū eēt. Si v̄o nā dis
 pares eēt v̄nū nō eēt. h̄y ḡo ē
 q̄ v̄nū s̄t̄ p̄t̄ t̄essabile q̄iūtiōne
 dēitatis q̄ t̄essabile copulant̄ v̄nig
 dō ē. ps ḡo t̄ritatis eē nō p̄t̄ qui
 nūq̄ v̄nig i t̄bz̄. In t̄ritate ḡo q̄ dō
 ē x̄ pat̄ deq̄ ē x̄ filio dō est x̄ sp̄
 s̄tus deq̄ ē x̄ h̄y ē s̄t̄ v̄nig deq̄
 nō h̄y t̄ritatis t̄ria ps ē v̄nig
 n̄ maḡ aliq̄ duo i v̄nū ē ibi
 n̄ maḡ aliq̄ sūt om̄es q̄ singul̄
 q̄a sp̄ital̄ nō corp̄alis ē illa maḡ
 nitudo. Qui p̄t̄ cape capiat̄ q̄ ut
 nō p̄t̄ idat̄ x̄ oret ut qd̄
 ēdit̄ itelligit̄. Verū ē eēt qd̄ p̄
 p̄pheta dī n̄ eōdeins nō itellige
 tis. h̄ys ubi apte oñdit̄ indēte
 magnitudie t̄t̄ p̄sona. It̄e teode.
 Tu n̄pe dixisti v̄nū dñi nō ex
 p̄tibz̄ eē q̄p̄itū x̄ hoc de p̄e v̄o
 itelligi. Ille inquis v̄t̄ ē i gēmit̄
 sim̄ x̄ t̄n̄ i h̄ar̄ simplici v̄tute
 nulla videis mem̄orē cū dīas
 dō dñi genuit̄ bonz̄ bonū gent̄
 sapientē sapientē clemens cle
 mēte potens potente. Nūqd̄
 ḡo bonitas x̄ clemētia x̄ sap̄ia
 x̄ poī p̄tes sūt v̄nig v̄tutis
 quā simplici eē dixisti. Si dixis

ptes sūt: sicut igitur una ex partibus
stat et sicut ista una te diffinente
una est deus. quod dicitur ex partibus quod
est dicitur. **N**o dico quod non sicut quod
ptes. **S**i quod una persona patris et illa
tuemus quod plura videntur et partes non
tuemus quod una una sicut est. quod
magis pater et filius et spiritus sanctus. pro
indivisa deitate una deus. et pro
unigenitus propter deum sicut
et propter singulorum personarum partes una
dei non sicut. una est pater una est filius
una est spiritus sanctus. **H**oc unum dicitur
sed quod virtute de virtute gemina et
virtute de virtute procedente non vis
eandem habere naturam habet sicut dicitur.
Hoc quod fide recta et catholicam
dicitur. **H**is verbis aperte docet quod
ille persone non sunt partes dei vel dicitur
essentia. **N**ulla enim eorum unitatis
pro dicenda est. nec una persona maior
aliis ~~nec dicitur una sunt~~

~~dicuntur quod tamen sunt~~
Equalitas cum personarum atque distinctio
~~magis dicitur ut tamen dicitur tres~~
personas una esse essentia nec ut genus
de personis nec ut personam de indivisibile
dicamus quod non est essentia genus et
et persone personam vel essentia personam et p
sone indivisibile. ~~Augustinus dicitur dicitur~~

Nec adinendum est quod tanta est
equalitas cum personarum atque distinctio
magis quod cum tres personas dicamus
una esse essentia vel substantiam neque ut
genus de personis neque ut personam de indi
viduis dicamus. non enim divina esse
genus est et tres persone personam vel essentia
divina personam et tres persone indivisibile.
Augustinus rationibus probabilibus atque irref
ragabilibus aperte demonstrat in libro

uno de trinitate dicitur. **S**i essentia
atque genus est. personam atque persona ut nonnulli
sentiant oportet appellari tres substantias.
ubi appellantur tres persone. **S**icut tamen
sicut atque genus et equus personam appellatur
tres equi idemque sunt animalia. **N**o
est personam ubi pluraliter dicitur et genus
singulariter ut si dicitur tres equi sunt
unum animal. **S**ed sicut tres equi personam
nomen ita sunt animalia generali nomine dicitur.
Si quod tres personas una fateamur
esse essentia non tres essentias cum tres
equi sunt animalia dicitur non unum personam
nomen essentie non significat genus nec
nomen persone personam.

Hic probat quod non dicitur ut personam de
Si vero dicitur non **I**ndivisibile
personam non personam significat
sed aliquid singulariter atque indivisibile
et nomine essentie personam intelligi ut
personam non dicitur sicut homo si quis dicitur
hic homo velut abraham ysaac et
iacob vel quod alius quod etiam dicitur
personam demonstrari possit sicut quod
illos eadem ratione confutabit. **S**icut
enim dicitur abraham ysaac et iacob
sunt indivisibile ita sunt homines et tria
animalia. **S**icut quod pater et filius et spiritus
sanctus si sunt genus personam et indivisibile
ut ita dicitur non ita dicitur tres
essentie ut tres persone.

Hic quoque modo idem probat
Augustinus. **S**ed quod essentia divina non
est genus nec persone personam vel essentia
non est personam nec persone indivisibile. una
igitur essentia non habet personam sicut unum
animal non habet personam. **P**ater quod et filius
et spiritus sanctus non sunt tres personam unigen
essentie. divina quod essentia genus non
est. **S**ed nec personam est essentia divina et
personam indivisibile. **S**icut homo personam

I diuina at abraham ysaac et
iacob. Si enim eterna spes est ut homo
sicut non dicitur unum hominem esse abraham
ysaac et iacob. Ita nec dicitur una esse
natura esse tres personae. **Secundo** itaque secundum
genus et species ita dicitur. **Quod** dicitur
etiam quod eterna diuinitas est materia
sunt personarum ut augustinus teodem libro
doctus. **Tamen** secundum eam eandem
materiam sunt personae esse dicitur una es-
sencia sicut ex eodem auro si fient
tres statue. dicitur sunt statue unum
aurum. **Secundo** autem sic trinitas. id est tres per-
sonae dicitur una eterna et unum
deum tamen ex una materia tamen quedam
subsistunt. In statue enim equalibus
plures aurum est tres sunt quae singulae et
natura aurum est una quae due. In illa
uero eterna trinitas nullo modo ita
est. non ergo secundum materiam tantum tres
personae una dicitur esse eterna
sicut sunt statue dicitur unum aurum.

Quod ita dicitur tres personae una
eterna ut homines sunt una natura
ul' unius naturae.

His quos adiciendum est quod sunt
personae non ita dicitur esse
una eterna ut augustinus teodem ut
ul' unius eternae sicut dicitur quod
sunt homines eiusdem sexus et eiusdem
temporibus corporis eiusdemque aetate
una esse naturam ul' unius naturae. **Quia** tamen
his rebus non tantum est unum hominem quantum
sunt homines sunt et plures aliquid homines
duo quae unum hominem sicut et in statue
esse dicitur. **At** in deo non ita est.
Secundo enim materiam eternam est pater et filius
sunt quae sola pater ul' sola filius sed sunt
sunt ille personae et tales sunt in singulis.
Et pater et filius pater et tres personae

dicitur diuina eterna. nec secundum materiam male
causa ut sunt statue unum aurum. nec
secundum plenioris similitudinem ut sunt homines
unum naturae nec ut genus potest de speciebus
ul' ut species de indiuiduis. id est quod
de contentis magis de minoribus.

Non autem videntur aduersari quae
quodam sacre scripturae tractatores
catholici in suis scriptis fecerunt.
In quibus signis videntur quod eterna
diuina sit quoddam quae et uniusuale
velut species. tres uero personae sunt
sunt particularia. Indiuidua modo dea.
in iohannes damascenus in tractatu
doctores magnus in libro quod de trinitate
scriptum quod et papa eugenius trinitatem
fecit communiam et uoluntatem de
substantia sub ipsis et particularibus. **Cum**
ergo ista est particulae uero ypostasis
id est species. particulae autem dicitur non quoniam
parte nec habet sed particulae modo uero
a communi. id est indiuiduum indiuiduum.
Modo enim non natura differre videntur
ypostases. **Item** teodem huba significat
communitatem et tripliciter speciem. hominum
speciem. id est filium specie ypostaseon
id est personarum ut puta deus homo. ypostasis
autem indiuiduum demonstrat sunt
speciem et filium et spiritum sanctum petrum
paulum et hugodum. **Item** apertum dicitur
substantiam esse uoluntatem. ypostasim uero p-
articulae. et quod deus est species ut homo et pater
et filius et spiritus sanctus. Indiuidua sicut
petrus et paulus et quod modo dicitur quod
pater et filius sunt augustinus penitus con-
tradictum videntur. **Quod** ergo dicitur
uobis habet aut dicitur possumus atque
debemus quod ea quae augustinus didicit
sunt in omni hesitante tenenda sunt.

Ad sane pnt itelligi q iohes
dicit x quō ondit.

Hec at q hic dicitur licet in
fimois suppone aliqd a fi
de alieni resonae videt in sane
itelligi pnt pūq lectore q in
tellectore plimū efflagitāt in
quorū explanatōe malle alios si
lens audire q loquendo malivolus
dehendi oratione pntē. Videt
tū in ita posse accipi cū ait. sū
ē quē x ypostasis ē pnticulaē. nō
ita h' accepit cū de deo dicitur
ul' ut accipiūt i phisica disti na.
sed p similitudinē eorū q a phis di
cūt locuti ē ut sint i cōe ul' vlc
dicit qd pnt de plūibz pnticulaē
ul' iduudū qd de vno solo. Ita
h' essentia dīna ē vlc q de oibz
psonis siml. i. singul sepatim di.
pnticulaē vō singula quēlibz pti
culat qā de alijs cōit nō de ali
q illaz singulat pnticatur.
pnt similitudinē gō pnticōis sūam
dicit vlc x psonas pnticulaē ul'
iduudua. pnt hor idem x dīna
eēna dicit eē spēm cōem et
cōmplectiua. sicut spē psonaz q sū
h' spēs hō de suis pnt iduuduis
velut de peto x paulo x alijs nō
ista spē dūt sed quēnūt ita deq
de tēbz psonis pntat q i dīnitate
nō differūt si quēnūt p oīa. Hāt
gō similitudinē nūc res sepūnas
x res tēpales ppendens iohānes
vniūsalitatis x pnticulatit nōia
q rebz tēpalibz ppe quēnūt ad
res etnas tūstulit. Augy vō ma
iore videns dissilitudinē qm
silitudinē nūc res pnticatas ab

excellencia fmitatis pnticū nōia re
mouit. Ad at iohes ypostases
dē differre nūc nō nā i eo q nō
dē natura ait vcrissime et sine
vllō scrupulo loq Ad vō dē diffre
nūc cauendū ē quō mtelligi di
uersis em modis dicitur aliq diffre

Rebz moīs dicitur diffre
nūc x fm q modū quēre psona

Dicitur aliq diffre dicitur
nūc qm dūt ut hor nō sit
illud nō aliqd qd illud ē ul' i ipō
ē qualit dūt scātes x plato x hōi
q apud phos dicitur iduudua ul'
pnticulaē vūc quē modū nō pnt
dici iō psonē diffre nūc. dicit q
diffre nūc q i mūdōne ul' apūta
nō s' adiūgūt sed a se tūc disti
nūt ut cū de aliq bz loquētes di
cūg vna due tres. Et fm hunc
modū fctē dē iohānes ypostases
i. psonas diffre nūc. Possūg s'
dicit pē ē vng. pē x filij sūt duo
x pē x filij x spūs sctus s' s' ite
hor pō ē vna x h' x illa sūt due
et h' x illa alia et illa sūt sō. Con
ueniēg tū tres ille psonē pnticūbz
tū distīguū dicit de quaz disti
fm pnticatas tsequenti tractabit.
nūt vō ad tceptū redeam q dū
sūt repentes ut sepius vōsando
familiāg tnotescant.

Ad psona vna nō ē maiō alia
nō tā sil q vna x hor rāōne of
tendit catholici augustinus.

Sciendū ē gō tanta equitate
ēē i fmitate ut ait augy i vno
libo de fmitate ut nō sōm pē nō
sit maiō q filij sed nō pē x filij
sil maiō aliqd sūt q spūs sctus a
q libz psona minō a qd sit q ipsa
fmitas Ad at ita sit aliquo nūc

si fieri potest demonstrandum est. Quia
 ergo ipse cuncta adiuuat attendamus
 inquit augustinus teo. Quid in hac em-
 tate due ut scilicet pro se non sit maius
 aliquid quam una eorum. Et
ratione subtilissima vult ad
 ostendenda quod ita sit.

Quod in magnum dicitur aliunde
 magnum non est pro eo quod nate
 est. quod in magnitudo ipsa uirtus est.
 et uirtus eterna. Pro ergo in magis
 est quod ueritas non est. Pro autem ueritas
 est pater et filius sicut pro se solus et filius.
Pro ergo magis a quo ueritas sicut quoniam
 singulis eorum. Et quod eque non est
 et spiritus sanctus idem pater et filius simul
 non sit aliquid magis pro ipse quod nec
 ueritas sit. Ita in eterna uirtute hor-
 est unum esse quod est esse et hoc est esse quod
 est magnum esse. Hoc est ergo magnum esse
 quod est unum esse. Ad ergo ibi eque unum
 est eque magnum est. Quod ergo in plus
 uirtute non habet plus magnitudinis non habet
 plus ut uirtute non habet quod ueritas non
 est. Pro est autem ueritas una persona quoniam
 alia ut due pro una ut scilicet sicut quoniam
 singula. Pro ergo plus uirtute habet
 una pro a ut scilicet sicut quod singula Pro
 enim maius est quod ueritas non est. Sic
 ergo et ipsa finitas non est magis aliquid
 quoniam una queque persona si tamen magnum
 pro singula. Pro est ibi maius est
 quod ueritas non est. ubi ipsa uirtute est
 et magitudo. Ita modo conuenienter
 et ratione catholicam ostensum est quod
 indens sit magitudo cum personarum
 quod ut una maius est alia ut due
 una ut scilicet sicut maius aliquid
 pro singula. Et dicens

Quod deus non est deus trinitas sed trinitas.

Proterea cum deus dicitur trinitas non tamen
 dicitur trinitas. Ibi enim non est
 trinitas ubi summa unitas et in-
 diffrensio equalitas. Unde augustinus in li. vii.
 de trinitate. Pro quoniam deus finitas et
 ideo trinitas putanda est aliquid nate
 est pater solus et filius solus quoniam simul
 pater et filius. In itaque tantum est solus
 pater ut filius solus ut solus spiritus sanctus
 quoniam est simul pater et filius et spiritus sanctus
 nullo trinitas dicens est deus. Pro
 enim pro se cum filio et spiritu sancto maius
 deus est quoniam singuli eorum quod non est quod
 est in perfectione. Perfectus autem est pater
 et filius et spiritus sanctus et perfectus deus
 singulis eorum et ideo finitas ponitur
 quia trinitas dicitur debet.

Ostendit quod non est trinitas in rebus.

In rebus in rebus. Ita non tamen est una quoniam scilicet
 et plus sit due quoniam una res. In
 finitate uero summa tamen est una persona
 quoniam scilicet sicut et tamen sunt due quoniam
 una et tamen infinite sit quia non est finis
 magitudinis eorum ac per hoc apertum quod
 super diximus. Quo et singula sit in
 singula et omnia in singula et singulariter
 omnia et omnia in omnibus et unum in omnibus
 est et unum omnia. Ita iam ostendimus
 sufficienter qualiter in finitate aliquid per
 sonarum alia non superat magitudinem.

Ostensus est quod alia personarum alia non
 superat magitudinem. nunc ostendit
 quod alia alia non excedit potentiam.

Unde ostendit quod alia
 personarum alia non excellat
 potentiam ut sicut una et idem est
 magitudo trinitas. Ita una et idem est
 in ostendit potentiam cum sciendum est

Dist. xx.

g^o quā nō ē potētiā pat̄ filio nō
filio ul' pat̄ spū s̄cō nō maiore po-
tētiā hnt̄ duo ul' s̄cō sil' q̄ singulū
eorū q̄ nō plūā p̄t̄ pat̄ & filio sil'
q̄m̄ solū spū s̄cō nō hnt̄ tres siml'
plūā p̄t̄ q̄ singulū eorū q̄ oīpoten-
tiā quā hnt̄ pat̄ & filio accepit nas-
cendo & spū s̄cō p̄cedendo. Quod
aug^o rōmb^o & auctoritatib^o pb. ab
lit' aseruit in lib^o q̄ maximū
q̄ dicebat p̄tē potētiā filio ac-
meliorē. **C** Nichil m̄ḡ iquit p̄tē
hnt̄ ille q̄ dicit oīa q̄ hnt̄ p̄ mea
sūt. **N**ā si nō hnt̄ i p̄tate aliqd
q̄ pat̄ nō s̄t̄ ei^o oīa q̄ habz pat̄
s̄t̄ ei^o s̄t̄ oīa q̄ hnt̄ pat̄. **T**antū g^o hnt̄
potētiā q̄ntā pat̄. **E**qual' ē g^o
p̄tē. **N**ō em̄ p̄tē q̄ accipit tēq̄lis
ei ēē q̄ dedit. **T**u at̄ hor de po^a
sapis q̄ potens sit filio s̄ potē-
tiā p̄tē ut sim̄ doct̄nā uerā po-
tens potētiā potuit gignē & nō
oīpotens oīpotentiā. hnt̄ g^o pat̄
oīpotentiā quā nō hnt̄ filio. et si h^o
ē. flm̄ ē qd̄ ait filio. oīa q̄ habz p̄
mea s̄t̄. **B**ed̄ inq̄s pat̄ a nemīe
potētiā accepit filio at̄ a p̄tē. fa-
tem^r et nos filio accepisse potē-
tiā ab i^o q^o nat^o ē. potens pat̄
nō potētiā nullū dedit q̄ nllq̄
eū genuit. **S**ignendo ei dedit p̄tē
potētiā filio s̄cō oīa q̄ hnt̄ i suba
sua gignendo dedit ei q̄ genuit
de suba. **S**z̄ q̄rit̄ utrū tantā q̄ntā
ip̄e hnt̄ potētiā dedit an̄ minore.
Si tantā nō s̄cō potētiā s̄ oīpo-
tentiā genuisset oīpotentiā itelli-
git. **S**i nō minore quō oīa q̄ hnt̄
pat̄ filio sūt. **S**i p̄tē oīpotentiā
filio nō ē nō oīa p̄culdub^o q̄
habz pat̄ filio sūt. **A**t̄ oīa filio s̄t̄.

Om̄ipotentiā g^o p̄tē filio ē. **N**ō
ē g^o pat̄ potētiā filio. **I**te alio
pbat̄ filio equalē p̄tē q̄ maximū
ita dicens. **T**u dicit q̄ p̄tē gent'
filio minore seip̄o i q^o & p̄tē dero-
gab. **R** si filio unū minore
genuit. a nō potē potuit a nō
voluit gignē eāle. **S**i dicit q̄ nō
voluit eū iudū ēē dicit. **S**i at̄
nō potuit ubi ē oīpotentiā di p̄tē.
Per^o ad hūc articulū res colligit̄
ut d̄s pat̄ equalē s̄ gignē filio a
nō potuit a noluit. **S**i nō potuit
Sim^o infirm^o **S**i noluit iudū
iuenit. **B**ed̄ vlt̄ hor flm̄ ē. p̄tē
g^o filio verus eālis ē. genuit g^o
p̄tē s̄ equalē filio & ab vlt̄ p̄tē
utetq̄ equal' spū s̄cō. **S**i em̄
femā suā ut ait aug^o cont̄ eūde
pat̄ i unū filio plenā gignē potuit
nō em̄ plenā genuit s̄ minore co-
gim^r eū iudū dicit. plenū g^o dim
et equalē genuit sibi filio.
Si simile oīdit q̄ nō minore pat̄
filio genuit. **S**i
Hic at̄ p̄ similitudinē hūanā
ita ēē demōstr̄ aug^o inq̄s
homo pat̄ si potuisset eāle filio
ū genuisset. **N**ō g^o audeat dicit
q̄ hor oīpotens nō potuit. **A**ddo
enā q̄ si posset hō minore meli-
oremq̄ seip̄o gignēt filio. sed
maḡ meliq̄ ve q̄nt̄ deo ēē nō
p̄tē. **D**es g^o cur nō equalē ut ait
genuit filio. cui nō aīn n̄r̄i sūt
et̄r̄ p̄ quos adīplet̄ equalit̄.
nō oīpotentiā defuit. an̄ forte
noluit g^o qd̄ absit iudū s̄ nō
iudet. **E**qualē g^o genuit sibi
filio. **E**dams g^o ei filio ēē eāle.
Bed̄ forte dicit eo ip̄o p̄tē maiore

e filio q de nullo genitū genuit
tū equalē. ad qd cito rñdebo pmo
idd pat nō ē maice filio q egle
genuit. Origines et qstio ista ē.

Quid de quo sit equalitatis at
qualis qntū sit. Ad ē dicit ad or
gine pmet qō q qrit qō de qō
sit. Ad equalitate id illa q qrit
qual a qntū sit. Per cū dicit filia
a pte genitū ondit mequalitas
sube sed cōdo nē nō quo alt pte
eēt ab alio sed quo alt ē ex alio.

Ad gō scdm hor qd pat genuit
x filia genitū ē et spūs sūs ab
utroq pcedit equalitas ul teq̄litas
ibi existit q nō fm hor alia pso
ali equalis sed mequalis dī. Itē
equalitas tinitatis x una eadēq sba
qntū hūit potumq demonstrā
ē i supioibz qualis sū aliq fit
psonaz qualibz aliā nec etnita
te nō magnitudie nō po^o excellat.

Quēit² quō possit dici sola pē
sola filia sola spūs sūs cū sū i seplēs

Hic cōt² questio ex p̄ditis
trahens origine. Dicitū ē
em sup q tantū ē sola pē ul sola
filia ul sola spūs sūs qntū sil
illi sū ul q due ul sū sil psoē
nō sū maiz aliqd q̄ una sola.

Deo qrit aug⁹ i vñ^o lib^o de tñte
quō her sane dici pnt cū nō pat
sit sola nec filia nec spūs sūs sed
ē i sepa^{bilis} x filia cū pte x spūs
sūs cū utq. In sepa^{bilis} em sū hec
ē sū psonē. ad qd ita rñdet aug⁹
i eodē. Solutū ptem dicim⁹ nō qua
sepat a filio ul spū sū si hō dicit
tes significam⁹ q illi sil cū eo nō

sūt pat. Sola em pat. pē ē. qd nō
dī q ipē sit sola. r sine filio x spū
sū sed p hor filia x spūs sūs a pat
nitatis q̄sōno excludūt. x ita cū dī
sola filia. filia ē. ul spūs sūs sola pte
sūs ē. nō diuidit filia a pte x spūs
sūs ab utq sed a q̄sōno filialis
ppietatis excludūt pē x spūs sūs x
a q̄sōno p̄sibit ppietatis pte x filia.

Ad gō dī tantū ē sola pē qntū illi
tres p hō qd dī sola nō sepat pat
ab alijs sed hic ē spūs sola pte. pē
q ita ē pat qd nō filia nec spūs sūs
tantū ē x. Sicut i tellige cū dī sola
filia ul spūs sūs. Sola gō pē dī ut
ait aug⁹ i eodē q nō nō ipē i ibi
pē ē. x sola filia q nō nō ipē i filia
ē x sola spūs sūs q nō nō ipē i
spūs sūs est.

Quēit² possit dici sola pē ē de⁹
sola filia ē de⁹ sola spūs sūs ē
de⁹ ul pat ē sola de⁹ filia ē sola de⁹
spūs sūs ē sola de⁹.

Dicit hō qrit vñ sicut dī sola
pat ē pat. ul sola filia ē filia
ita possit dici sola pē ē de⁹ x sola filia
ē de⁹ x ita spūs sūs. Ad qd dicim⁹
q pte x filia x spūs sūs dī x ē vñ
de⁹ x hō tñtis sil. pte dī ēē sola de⁹

sicut sola sapiens. sola potens. si nō
videt² debē dici sola. a nob vbi nō sū
utentibz nō vbi sū auctoritatis
ortit. Sola pē ē de⁹ ul pē ē sola de⁹
im de filio x spū sū dicim⁹. Vñ
aug⁹ i vñ^o li de tñtate ait. Cū
ostendim⁹ quō possit dici sola pē
ul sola filia. q̄sōnda ē illa sūta
q dī nō ēē ptem dī vñ x solū sū
p̄tem x filia x spū sū. Itē hic
hō q pte nō dī dī sola de⁹. Aug⁹
ad maximū. Ad gō pat sola
ul filia sola ul sola spūs sūs.

pat

sed ipsa trinitas una solus est deus. Sic
hic habes quod non solus patet dicendum
est esse solus verus deus. Ita te odde
quis interrogat patet solus utrum sit
deus quomodo respondebitur si forte
ita dicamus esse deum patrem deum sed
non est esse solus deum. Esse autem solus
deum dicimus patrem et filium et spiritum
sanctum. Sic et hic habes quod patet non debet
deum solus deus atque hoc solus in parte
cum accipere quodammodo voluit in parte non per
dicati si sit creditur quod patet est solus deus.
Sed ex verbis augustinus videtur ostendi
quod ipse solus deus deum deat tota trini-
tatis et hoc trinitas ut ait augustinus quod magis
nimium intelligitur cum apertius dicitur beatus et
solus potens et ibi soli sapienti deo
et ibi inuisibili soli deo. Quod enim
hic de solo patet accipiendum sit ut con-
tendebat magister et alii habent sed
de trinitate sicut et id solus habet invari-
tabilitate immortalitate quod per se facta
fide ipsa trinitas est unus solus deus beatus
potens sapiens inuisibilis. Unde augustinus
teode. Quia unus deus est trinitas hoc sit
nobis solutio quomodo ut intelligatur secundum
deum sapientem solus potentem patrem
et filium et spiritum sanctum quod est unus et solus deus.
Quod trinitas dicitur solus deus cum
ipsa sit cum spiritibus et animabus sanctis.
Sed istum querit quomodo ipsam trinita-
tem dicimus solus deum cum sit spiritus
cum spiritibus et animabus sanctis. Ad quod respondet
augustinus in 10 libro de trinitate ita dicens
Trinitate dicimus solus deum spiritus
et sit cum spiritibus et animabus sanctis si solus
dicimus quod non aliud quam ipsa trinitas est
deus. Quod enim illi cum illa deus sit
vel aliquid alia sed ipsa trinitas tamen non illi
vel alia deus est. Verumptamen ut ait augustinus et
si de solo patet predicta dicent non tamen

excludet filium vel spiritum quod hoc is unus
sunt sicut in apocalypsi de filio legitur
quod habet nomen scriptum quod non scit nisi ipse.
non tamen inde separat patrem vel spiritum sanctum si
et cum dicitur non novit patrem nisi filius non
tamen inde separat patrem vel spiritum sanctum si et
cum dicitur. Remo patrem nisi filius non inde
separat patrem vel spiritum sanctum quod inseparabilis
sunt. Aliqui etiam noverunt patrem et filium et
tacet spiritus sanctus sicut iustus ad patrem
loquens ait. Ut cognoscant te et qui
misisti ihm christum esse unum vinum deum.
Sunt ergo inquit augustinus tacuit de spiritu
santo quod sequens est ut ubique noverat
una sicut patet et filius tanta parte
unum adheus intelligitur etiam par ipsa
spiritus non commemorat. Uno ergo modo
noverat et filius intelligitur quod in partibus
scripturae longum occurrit.

De nomine dea quibus utrumque loque-
tes de deo.

Questio predicta dissensum nobis
videtur de nomine divinitate
quibus loquentes de unitate ac tri-
nitate ineffabili utrumque. Item ostendit
deum est quibus modis de ea aliquid
dicitur. Illud ergo proprie tenemus
quod est nomina distincte ad singulas
personas pertinentia ut ait augustinus in
libro de trinitate quod de singulis unum
dicitur personis. Quaedam vero unitate
etiam significancia sunt quod et de
singulis sigillatim et de omnibus quod
dicitur. Quod non sunt quod trinitate
ac per similitudinem de deo dicitur. Unde
ambrosius in 20 libro de trinitate ait.
Quo purius interit fides trinitate
videtur derivanda distinctio. Sunt etiam
nomina quod evidentius proprietate divinitatis
ostendunt et sunt quedam quod propriam
divine maiestatis exprimit unitate.

Alia no sut q trāslatōe p similitudinē
de deo dicitur. appetitōis itaq; in dicitur
sūt gñatō. filij. vbi et huiusmodi.
vinitatis nō estne sapia itaq; vitas
et huiusmodi similitudinē vō splendē
caracteri speculū et huiusmodi.

Quoniam addit quod est notia que
trahit deo conueniunt et rēlicie dicitur

Res ut ait augustinus in uoluntate de tri-
tate q ex tpe deo conueniunt et re-
latiue ad cōtūas dicitur. quōe qdā
de omib; dicitur psonis ut dñs
rēlicie rēligiū. qdā at nō de oib;
ut donat; datus missi.

Proterea ē vniū nomē qd de
nlla psona singillatim dicitur
sed de omib; sil idest trinitas. Et
nō dicitur sicut subā sed quasi collecti-
uā pluralitate sigit psonar. Sūt
enā qdā notia q ex tpe deo conueniunt
nō rēlicie dicitur ut incarnat; hūanitat;
et huiusmodi. Erre ser nomē diffēntias
assignauimus qbz utim; loquentes
de deo. de quib; singul ē agendū

Ad illa notia q ad singulas ppe
psonas ptiēt rēlicie ppe dicitur. Tu
uō q vinitate eēntie sigificat ad
se dicitur de singulis et de oib; qit
dicitur psonis et sigificat nō plu-
ralit; in sūma accipiūt.

Sciendū ē q illa ppe q
pōtinet ad singulas psonas
rēlicie ad trinitate dicitur sicut pater
et filij. et vtrūq; donū spūs sctūs.
Et uō q vinitate eēntie sigificat
ad se dicitur et q ad se dicitur subalit
vniq; dicitur et de oib; et de singulis
singillatim dicitur psonis et singulair
et nō pluralit; in sūma accipiūt. Vn
dō potens magn; bon; et huiusmodi.
Que at rēlicie dñi subalit nō

dicitur. Ita augustinus in li de trinitate
ait. Quod ad se pstantissia illa
et diua sublimitas subalit dicitur. Et
aut ad aliqd dicitur nō subalit sicut rēlicie
dicitur. tantq; vniū ē ipius sube ipse
et filio et in spū sctō ut quiddā de si-
gulis ad seipos dicitur nō pluralit; t
sūma sed singulair accipiat. Dicitur
et pater ē de; filij ē de; et spūs sctūs
dō ē qd sctōm sctōm nō dicitur dubitat
nō tū dicitur hāc trinitate eē tres
deos sed vniū dñi. Ita dicitur pater magn;
filij magn; spūs sctūs magn; nō tū
tō magni sūt sed vniū magn;. Ita
et omnipotens pater omnipotens filij omnipotens
spūs nō tū tō omnipotentes sicut vniū
opit. Quod qd ad seipm dicitur dō
et de singul psonis silic dicitur et sil
de ipa trinitate nō pter sicut singulair dicitur.
qm nō ē alid deo eē alid magnū eē.
sed hō idem ē illi eē qd ē magnū eē.
ppterā sicut nō dicitur tō eēntias
tres magnitudines sicut vniū essentia
et vniū magnitudinē.

Ad de; ē magn; ea magnitudinē
q ipē ē sic de bonitate et de oib; q subalit

Dicitur em nō ē mag. Dicitur
enā ea magnitudinē q nō ē
qd ipē q ut pater eius sit alioq;
maior eēt id magnitudo p dō. deo
at nō ē aliqd mag;. Ea qd magni-
tudinē magn; ē que ipē ē. Deoq;
nō tō magnitudines sed vniū mag-
nitudinē ut tres magnos sicut vniū
magnū q nō pncipatōne magni-
tudinis dō magn; ē sed seipo
magnō magn; ē. q ipē ē sua
magnitudo ita et de bonitate et
et trinitate et omnipotentia dei sctōm
ē et de oib; oīno q de deo pnt
pncipai subalit qbz ad seipm
dicitur nō trāslatiue ac p similitudinē

sed ppe sicut de illo ppe aliqd ex
hois dicitur pte. **Ita** apte dicitur qd
notia unitate dicitur maiestatis sig
firauna et ad se dicitur de deo id e
sine rlatone et de oibz psois qit
et de singul diuisim dicitur no
pluialit sed singulair i summa am
puit. id uo nota q ppe ad siglas
ptinet psonas rlatie no subalit
dicitur. **Ad** em ppe singulair tinte
pso di ut ait augy i eode nullo
ad seipam sed ad alia ne ul ad
catur di et is rlatie no subalit dicit
manifestu est.

Disto
xxiii.

P Reductis adinendū ē q nō
notia notia q fm sbam de deo
dicitur singulair et nō pluialit de
oibz i summa ~~ampit~~ dicitur p
sonis ut sup onisr ē et tū unū
nomē. v. psona qd fm subam di
de singul psonis et pluialit nō fm
gulair i summa ampit. **Dicitur** et
pat ē pso. filij ē psona. spūs sūs
ē pso et hoc fm subam di nō tū
di pē et filij et spūs sūs sūt una
psona sed is psonē. **Hor** tū nō
excipit a pcepta r gula nomē q
sdm subam de deo dicitur q tū
hō ad se dicitur et fm sbam. plalit
tū nō singulair i summa ampit.

Auctoibz quod psona ad se di
cat et sdm subam.

Quod at fm subam psona
dicitur augy ondit i libo vno
de trinitate dicens. **Ad** ē aliud deo
ēē. aliud psona ēē s oīno idem.
Itē i hac trinitate cū dicitur psona
ēē pōis nō alid dicitur q sbam pōis.
Quo tū ut suba pōis ppe pē ē.
nō qō pē ē sed quo ē ita et psona
pōis nō aliud qm ppe pē ē. ad se
quippe di pso nō ad filiu ul ad spm

fm sicut ad se di dō magis et
bonis et iustis et huiusmodi. **Itē** q admo
dū hō illi ē ēē qd ē dicitur ēē qd magis
ēē qd bonū ēē. **Ita** hō ē illi ēē qd ē
psona ēē. **Ita** expisse hēs q psona
ul suba di ut cū di pat ē psona.
hic sit pōis pat ē suba ul eēna
dicitur. **Sicut** cū di filij ē psona.
spūs sūs ē psona id est eēna dicitur.

Aur pē et filij et spūs nō dicitur
una psona ut una suba et una dō.

Deo hō orit qd diffinil qdē si
nō iutilis qua qrit. **Aur** nō
dicitur hō is una psona sicut una
eēna et una deus quā qstōis diliger
augy tractat atz agrue explicat
vno libo de trinitate ita dicens **Aur**
nō hō tū sit una psona dicitur sic dicitur
una eēna unū dicitur sed is psonas
tū tres deos ā id eēnas nō dicitur.

Rā uolumus ul unū uocabulu
aliqd suadē hūit significatōi qua
itelligit trinitas ne oīno taceim.

Itē interroganti qd is cū is ēē
facim. **Cū** gō qrit qd is ut ait augy
vno li de trinitate. **M**agna proorsio
pia hūamū labocat eloquū dicitur ē
tū tres psonē nō ut illud dicitur
sed ne taceat oīno. **Ad** em rei
teffabil emmenā hor uocabulo
explicatū possit. **Ita** ondit q nō tē
dicitur plr psoē uide⁹ ut hō uno
noīe qrentibz de rbg rpondem.

Ita ondit q nō tē dicitur sit is
psonē a latinis. et a gōis tres p
postasēs ul sibe. augustinus.

Quā unitate nō som fmō latin
si ena gōis eadē pene sup
hac rē labocans nomē penuria
roartat. **Itē** augy. **Ad** a gōis
ul a latinis nō tē de teffabili
trinitate dicitur sit apiens i vno libo

de unitate ait. loquendi causa de in
 effabilibus ut fari aliquomodo possemus
 dicitur e a grecis una eencia es sube
 idest una vspa tres ppositas.
 Alii em gn accipiunt sbam qm
 latin. a latinis at dnm e una
 eencia siue sba tres pponit quia
 no alie rsmone mro. r. latino es
 serina qm suba solet itelligi et
 itelligat salte remigmate. pla
 cuit ita dici ut cu qret qd tria
 sut aliquid dicit q tria ee fides
 nra pnuciat cu et prem no dt
 ee filiu r ppm stm donu dei ne
 prem ee dicit ne filiu. Lu g qrit
 quid es coferrim9 nos ad iuenie
 du aliqd nome q opletant h
 ta. neq grrit aio q supeminie
 ca dimittas vspatu eloqi facul
 tate excedit. Veriq et cogita do
 q di a ueriq e qm cogitat. Dat
 g r filiu r ppm stus qm es sut
 quid es st. gram9 qd toe heant.
 No em pnt dici es pces qm tm
 pat ibi p e. ne es filij cu ner
 p sit i filiu ne ppm stus. n es
 ppm st q ppm stus. ppa signifi
 canone ht q ena domi di dicit
 ne p e ne filiu. Quid g tres?
 Si es psona ee dicit que e eis
 id qd pso e. ite q p e psona
 r filiu e psona r ppm stus e pso
 idd dicit es psona. ptea dicit9
 es psonas q que e eis id qd p
 sona e. Ex pdictis apte itelligi
 pf q nraute dnm sit a latinis
 es psona. cu pso fm sbam dicit
 vnde r tba que e idem qd pso e.
Quae non tres deos ut tres
psonas dicit9 cu hor nome de9
eis toe sit sicut hor nome pso.

Sed qrit hic cu dicimus prem
 r filiu r ppm stm ee es pso
 q que e eis qd psona e. r q p e
 psona r filiu e psona r ppm stus e
 psona. Cur no p dicimus sicut es deos
 cu r p sit ds r filiu sit ds r ppm stus
 sit ds. Pa. v. id scriptura conf dicit.
Hor at r si no dt no tm qd dicit. In
aug9 hac moues qstione atz dif
firiens i li vii de tm te ita ait. In
 idd dicimus prem r filiu r ppm stm
 ee es psonas qa que e eis id qd
 psona e cur no ena es deos dicit9.
 ite ut pdm e q p e psona r filiu
 psona r ppm stus psona ido es pso
 dicit. Quia g p e ds r filiu e ds
 r ppm stus e de9 cur no dicit9 tres
 di9. Ene pposit qdem attende quid
 itudeat subdens an idd no dicit9
 es di9 q scriptura no dt es deos. Sed
 n es psonas alia scriptue textus
 gmemorat. An io licuit loquendi
 r disputandi nate es psonas dicit
 no q scriptura dt q sed q scriptura no
 qd dicit. Si at dicimus tres deos co
 f dicit9 scriptura dicens. Audi isrl dno
 de9 tu9 vna e. Ene absolutio qonis
 quae pon9 dicimus es psonas qm
 es deos quia. v. illud no qd dicit scriptura.
Alia qo cur no dicimus es es sbas
ut es psonas cu scriptura h no qd dicit.
Utu et hic alia emigit qstio
 qua gsequens aug9 anentit
 dicens. Cur inqt r es eencias no licz
 dicit9 qd similit scriptura sicut no dt
 ita no conf dicit. ac si dicit q pp
 unitate unitatis no dicit es eencia si
 vna. Quero cur no pp eandē uni
 tate unitatis dicit9 vna psona r no
 es psona ut em e ill que nome
 eencia ita ut singula qsp dicit9

essentia. sic illis que e persone uocabu-
lu. Quid qd restat ut fateamur loqdi
natura a grece & latine ppa h uobula ^{plata}
adusa isidias ul' et rices hereticos. Aug
conaret huana topia loquedo pfre
ad homi sp qd isertais metis de
deo tener siue p plena pia fide.
siue p qualecuqz itelligencia timuit
dicere se certias ne itelligeret illa
suina equalitate ulla diuisitas.

Rursu no poteat dicere no ee ta qda
q qd dicit sabellius t hestim lapsu
e. Ruesiuit qd ta & dicit se pso
enas siue se subas sdom gcos.

Dicit nos dicimus se personas ita
gr ta subas quas dnt ypostases
alif accipientes subam q nos.

Quod em de psonis fm mram
hor de substans fm greu
consuetudine optz itelligi. Dicit et
illi dicit se subas una essentia.
tres ypostases una usiam Quoad
modu nos dicimus se psonas una
entia ul' subam. Qua qz & illi si
ueller sicut se subas dicit se ypos
tases pnt dicere se psonas ta ptopia
illud at maluerit dicere q fecisse
fm ligue siue osuetudine apm dicit

Quod i trinitate no e diuisitas nec
singularitas sed unitas & trinitas et
distinctio et ydemptitas.

In sufficienti ut puto onsu
est q natura dicimus tres psoe
et quae no sicut se deos ul' certias
q. b. Talis obuiat scriptura. In alio
diuisitas itelligencia q i nita pe
nita e diuisitas sicut ne singulari
tas ul' solitudo s unitas & trinitas.
Un augu i vno li de trinitate ait.

huana topia qreno qd dicit ta dicit
se psonas. ul' subas qbz noibz no
diuisitate itelligi uoluit s singulari
tate noluit ut no solu i unitas
itelligat ex eo qd dicit una entia

s trinitas ex eo q dicit se psona.

Appliq quoz i li vno de trinitate ait

dnis dr q me uidet. uidet & ptem
cu h dr excludit singularis atz vni
itelligencia Pa ne solitudo pmo

sigt & indente tu nam pffessio co
scen dorz. Un e em i filio p
p ne unite silitudine. vni sut
et naty & gnans vni sut neq

vni no itaqz solitudo filio e ne
singularis ne dispar. Ita teode dicit
cut i pte & filio de duos deos
ipm e. ita ptem & filiu singlen

deu poma saclegiu e. Richil i
hys noui nichil diuisu nichil
alienu nichil sepabile e. De h
augu in li qom ueteb ar no

ue leges ait. vni e ds s no sin
gularis. Ita ambp in li de trite
ait. Quod vni e subae sepa

no pte & si no sit singularitas s
unitatis deq vni cu dicit neqm
dentatis trinitate excludit & ido
q no singulari sed qd unitatis

e p dicit. Ita ex pdictis ondit q
ne singularis ne diuisus ne unitas
ul' solitudo qstendae ds q singulari
tas ul' solitudo psonay plualitate

excludit & diuisitas unitate entiae
tollit. diuisitas idunt sepaotez diu
nitatis. Singularitas adimnt distinctioz
trinitatis. Ita ambp i li i de trinitate

ait. no e diuisa ul' singularis equalitas
ne iuxta sabellianos ptem & filiu
qfundes ne iux arrianos ptem
filiuq seceus. Pat et & filio dis
tinzione hnt. sepaone no n hnt

Ita teode pte & filio dimitae vni
sut. ne e ibi sube da ne ulla diu
sitas alioqu quomo vni dnt dnt.
diuisio em plies fuit. Costat qd

ex predictis q̄ i unitate ulla e diuſitas
ſim̄ aliqui i ſcriptura inueniunt dicitur
tres diuſe pſone. ⁊ huius diuſas
dicit diſtinctas.

Quod no dicitur deus dici multiplex

Et ſicut i unitate no e diuſitas
ita n̄ multiplicitas ⁊ ideo no e dicenda
⁊ deus multiplex ſi unus ⁊ ſim̄ vn̄ ambp̄ in i li
de unitate ait. Et ipſe ⁊ filio no
diſtrepans ſed vna diuinitas n̄ q̄
fuſi e qd̄ vn̄ e n̄ multiplex ee
pt̄ qd̄ inueniẽs e. multiplex itaq̄ d̄s
non eſt.

Quid ſignificet iſta nōba vn̄
duo ul̄ due tres ul̄ ſa ſim̄ ul̄ unitas
plures ul̄ pluſalitas. diſtinctio ul̄
diſtincte cū h̄is v̄tim̄ loq̄tes de d̄o

Rurſus diligẽt̄ i quib̄ optet
cū i unitate no ſit diuſitas

ul̄ ſingularitas n̄ multiplicitas ul̄
ſolitudo qd̄ ſignificet h̄is nōba
ſi vn̄ ul̄ vna duo ul̄ due t̄s ul̄
ſa plures ul̄ pluſalitas diſtinctio
ul̄ diſtincte. cū d̄ deus vn̄. due
pſone t̄s pſone ul̄ plures pſone.
diſtincte ſūt pſone ul̄ cū d̄ diſtincto
pſonay ul̄ plit̄as t̄ntas pſonay
⁊ huius di. Videm̄ em̄ hor̄ d̄ictes
n̄iõẽ q̄nt̄es ⁊ r̄ẽẽ multitudinẽ
ul̄ multiplicitate i deo ponẽ. **¶**
2° iſta ſignificet ip̄e de quo
loquim̄ ap̄iente inſim̄uarem̄.

S diligẽt̄ p̄miſſis auctoi
tati v̄bis intendim̄ ut
diſt̄õẽ intelligẽtiã capiam̄ ma
gis videt̄ hor̄ v̄boz̄ v̄ſa iñduct̄õẽ
rõne remouendi atq̄ excludendi
a ſimpl̄e deitatis q̄ i no ſt̄ qm̄
ponendi aliq̄. Cū em̄ d̄ vn̄
deus. multitudo deõẽ excludit̄

net n̄iõẽ q̄nt̄as i diuinitate po. t̄m̄p̄
d̄ict̄ d̄s e n̄ mlt̄i ſūt ul̄ plures
d̄i. vn̄ ambp̄ in li de unitate ait.

Cū vn̄ dicim̄ d̄m̄ unitas exclu
dit n̄iõẽ deõẽ. n̄ q̄nt̄ate i deo
poit̄ q̄ n̄ n̄iõẽ n̄ q̄nt̄itas e ibi.

Simil̄e cū d̄ vn̄ e pat̄ vn̄
e filius ⁊ h̄ d̄i t̄õ d̄ict̄ h̄ e q̄ no
ſūt mlt̄i p̄c̄s ul̄ mlt̄i filij ⁊ de

Ex q̄ intelligẽtia p̄ſõẽ (ſi lib̄)
dicant̄ plures. ⁊ plura

Rem̄ cū dicim̄ plures ee
pſonas ſingularitate atq̄ ſo
litudinẽ excludim̄ no diuſitate
ul̄ multiplicitate i ponim̄ q̄
dicet̄ ſine ſingularit̄ ac ſolitudinẽ
pſõas q̄nt̄em̄. vn̄ h̄olaiq̄ i e li
de unitate ita ait. Dixit d̄s faciaq̄

hoiẽm̄ ad ymaginẽ ⁊ ſilitudinẽ
m̄am. Quẽd̄ m̄ic an ſom̄ deũ
ſi locuti exiſtimas an h̄ic ſim̄õẽ

ei⁹ intelligas ad al̄m̄ exiſtiſſe
ſi ſolũ fuſſe dios. ipſius voce ar
gueis d̄ict̄is ſanaq̄ ⁊ n̄am̄. ſuf
tulit ſingularit̄ ac ſolitudinẽ itelli
gẽtiã. p̄ſõẽ q̄nt̄em̄ q̄ aliqd̄ t̄õ

ſoc̄iũ ee no pt̄ ip̄i ſolitudinẽ neq̄
ſolitudo ſolitudinẽ recipit ſanaq̄
n̄ alieno a ſe d̄ict̄ ſanaq̄ n̄am̄.

Attende l̄õẽ h̄is v̄bis ⁊ vide q̄
nōie q̄nt̄em̄ plit̄atem ſignificat̄.

P̄ſõẽ 2° conſõẽ e. p̄ſõẽ plu
tatis qua p̄ſõẽ e d̄m̄ ſanaq̄ ſanaq̄
am̄ d̄o ⁊ n̄am̄. pluſal̄ e v̄ q̄
d̄i. Sed hac p̄ſõẽ pluſalit̄as
no diuſitate ul̄ multitudinẽ poſiũt̄

ſi ſolitudinẽ ul̄ ſingularit̄ negat̄.
Sic 2° cū dicim̄ plures pſonas
ul̄ plit̄ate pſonay ſingularit̄as
⁊ ſolitudinẽ excludit̄ intelligẽtiã.

Rem̄ em̄ cū dicim̄ t̄õ pſonas
nōie t̄nari no q̄nt̄itate n̄iõẽ

in deo ponimus ul' aliqua diuisi-
tem sed intelligencia nō ad aliu n̄
ad patrem & filiu & spm̄ sm̄ dige-
dam significamus. ut sit h̄ dicit in-
telligencia. Tres persone s̄. ul' tres
sūt p̄ & filius & sp̄s sc̄s & nō
aliq ab h̄is. Similit̄ nō tū h̄ p̄sō
& ul' illa ul' her & illa s̄ h̄ & illa
& nō alia hor ita fore intelligendū
stas. Auḡs̄ oñdit ubi d̄ q̄ illo nō
nō diuisitate intelligi uoluit sed
singularitate noluit. Bilic̄ cū dicit̄
pat̄ et filius duo sūt. nō dualitatis
quitate ibi ponimus si hor significamus
q̄ nō ē tū ibi p̄ n̄ filius s̄ pat̄
& filius & h̄c nō ē ille & ita de alijs
huiusdi. Ita enā cū dicit̄ p̄ ē p̄sō
n̄ tū filius ē persona sed p̄ ē persona
& filius ē p̄sō & h̄c nō ē illa. Cū at̄
dicit̄ distincte sūt p̄sōe ul' distincte
personar̄ ē. i. personis confusione atq̄
p̄mixtione excludimus & h̄c nō
ē illa significamus. Auḡs̄ addimus
distincte persone p̄p̄t̄ib̄ sū differen-
tes p̄p̄t̄ib̄. Alia ē h̄c persona
& alia illa sūis p̄p̄t̄ib̄ significamus.
Et cū dicit̄ alia et illa nō diu-
sitate ul' alienatione ibi ponimus
s̄ confusione sabellianā excludimus.

Ita enā cū dicit̄ distincte p̄-
sone ul' cū dicit̄ distincte ē in
personis eandē intelligencia ferimus.
Longtue dicit̄ i. ēē d̄s̄ ul' distincte
nō diuisitas ul' diuisio siue sepa-
W̄m̄ amb̄s̄ i. i. li. de trinitate. Ed̄s̄
ē ip̄e p̄ q̄ filius s̄ m̄ p̄em & filiu
exp̄ssa distinctio ē. Cū uō dicit̄ trinitas
id significamus uidē qd̄ significat̄ cū dicit̄
tres persone ut sicut nō p̄ dicit̄
p̄ ē t̄s̄ persone ul' filius ē t̄s̄ p̄sōe

ita nō deat̄ dicit̄ p̄ ē trinitas ul'
filius ē trinitas.

Ed̄s̄ uidē contrariū p̄dicit̄.

Hic nō ē p̄mittendū qd̄ cū
sup̄dictū sit d̄m̄ n̄ singu-
lare n̄ multiplicē ēē asitendū
idq̄ sc̄e auctoritatib̄ se asinātū
ingrū uidē sentie p̄sōcus
dicens distinguendū ē m̄ trini-
tate & unitate. Est enī unitas sm̄
& singularis. Trinitas uō multi-
plex & memorabil̄ q̄ ē trinitas
tū unitas. Sc̄e unitate d̄ singu-
larem & trinitate multiplicem et
memorabile sed ad hoc dicit̄ q̄
singularē accepit sicut & alij acci-
piūt unū. Multiplicē uō & m̄abi-
lem sicut alij trinitū dicit̄.

Ed̄s̄ uidē significat̄ cū dicit̄ pluralit̄
tres persone ul' due persone.

Proterea asidendū ē cū hoc
nomē persona. ut p̄dicit̄ ē
s̄dm̄ subam dicit̄ q̄ sit intellige-
cia dicit̄ cū pluralit̄ p̄fert̄ t̄s̄ p̄sō
ul' due persone & cū dicit̄ a. ē p̄sō
p̄sō alia persona filius alia p̄sō
sp̄s sc̄s. Et enī i. h̄is locutionib̄
p̄sone uocabulū eēntie
intelligencia sūt. plures eēntias
asitei uident̄. & ita plures deos.
Et uō eēntie significacione nō
h̄t̄ alia ē huius nois ratio cū dicit̄
pat̄ ē persona filius ē p̄sō et alia
cū dicit̄ pat̄ et filius et sp̄s et sc̄s
sūt t̄s̄ persone. Et cū dicit̄ alia ē p̄sō
p̄sō alia filius alia sp̄s sc̄s
& huiusdi. Ed̄s̄ uidē s̄dm̄ eēntiā
dicit̄ alia persona p̄sō alia filius siue
t̄s̄ persone ut cū dicit̄ pater est p̄-
sona. &c.

Persona enim ut sup[er] aut aug[ustinus] ad se dicitur et idem e[st] deo e[ss]e p[er]sona q[uo]d e[st] sicut ei e[st] idem e[ss]e ei q[uo]d d[omi]n[u]s e[st]. U[bi] manifeste colligitur q[uo]d e[ss]e d[omi]n[u]s p[er] d[omi]n[u]m dicitur q[uo]d e[st] p[er]sona filius e[st] p[er]sona p[er]sona s[an]ctus e[st] p[er]sona. r[ati]o e[ss]e[n]cia y o[mn]ino unu[m] et idem significat no[m]i[n]e p[er]sonae r[ati]o e[ss]e[n]cia d[omi]n[u]s cu[m] d[icitur] p[ater] e[st] p[er]sona filius e[st] p[er]sona q[uo]d significat no[m]i[n]e dei cu[m] d[icitur] p[ater] e[st] filius e[st] d[omi]n[u]s ita r[ati]o idem significat cu[m] d[icitur] de[us] e[st] de[us] y de[us] e[st] p[er]sona v[er]ba no[m]i[n]e e[ss]e[n]cia d[omi]n[u]s itelligit[ur] q[uo]d v[er]ba s[an]ctam d[omi]n[u]m. U[bi] u[bi] d[icitur] p[ater] y filius y p[er]sona s[an]ctus s[an]ctus s[an]ctus p[er]sona q[uo]d no[m]i[n]e p[er]sonae significat an e[ss]e[n]cia. h[oc] e[st] u[bi] u[bi] si sup[er] p[ro]p[ri]a u[er]ba aug[ustinus] diligent[er] scrutent[ur]. U[bi] sup[er] e[st] d[icitur] q[uo]d i[st]e p[er]sonas dicitur q[uo]d id e[st] p[er]sona e[st] que e[st] tribus et item q[uo]d p[er]sona et filius e[st] p[er]sona y p[er]sona s[an]ctus e[st] p[er]sona ideo i[st]e p[er]sonae dicitur. U[bi] d[icitur] q[uo]d e[ss]e[n]cia tenet significat[ur] hor[um] no[m]i[n]e p[er]sona cu[m] d[icitur] i[st]e p[er]sonae quia h[oc] cu[m] d[icitur] p[ater] e[st] p[er]sona filius e[st] p[er]sona p[er]sona s[an]ctus e[st] p[er]sona q[uo]d ut o[mn]idit aug[ustinus] hic d[icitur] tres p[er]sonae p[ro]p[ter] illud y q[uo]d id e[st] p[er]sona e[st] que e[st] eis. U[bi] q[uo]d que e[st] eis. r[ati]o p[ater] y filio y p[er]sona s[an]ctus u[bi] significat significat no[m]i[n]e p[er]sonae cu[m] d[icitur] tres p[er]sonae.

Aliud videtur posse o[mn]idit q[uo]d p[er]sonae e[ss]e[n]cia dicitur cu[m] pluralit[er] p[er]fert[ur].

Aliud etiam p[otes]t o[mn]idit q[uo]d no[m]i[n]e p[er]sonae significat e[ss]e[n]cia cu[m] dicitur tres p[er]sonae. U[bi] e[st] sup[er] dicitur aug[ustinus] ea u[er]itate dicitur tres p[er]sonas ut r[ati]o e[ss]e[n]cia q[ua]ntu[m] q[uo]d i[st]e u[bi] q[uo]d

sa r[ati]o e[ss]e[n]cia r[ati]o e[ss]e[n]cia cu[m] d[icitur] tres p[er]sonae. U[bi] cu[m] q[ua]rit[ur] q[uo]d i[st]e u[bi] q[uo]d i[st]e. p[er] quid de e[ss]e[n]cia q[ua]rit[ur]. U[bi] e[st] i[n]uenit[ur] q[uo]d illi i[st]e s[un]t n[on] e[ss]e[n]cia. U[bi] q[uo]d q[ua]ntu[m] r[ati]o e[ss]e[n]cia op[er]et ut r[ati]o e[ss]e[n]cia e[ss]e[n]cia significat alioq[ui] n[on] o[mn]idit q[uo]d tres s[un]t. U[bi] u[bi] r[ati]o e[ss]e[n]cia significat ip[s]am e[ss]e[n]cia p[er]sonae no[m]i[n]e itelligit[ur] cu[m] dicitur tres p[er]sonae.

U[bi] p[ri]mo quocunda[m] q[uo]d p[otes]t esse na[m] significat no[m]i[n]e p[er]sonae cu[m] dicitur i[st]e

Quibusda[m] u[bi] no[m]i[n]e p[er]sonae p[er]sonae itelligit[ur] e[ss]e[n]cia cu[m] d[icitur] tres p[er]sonae. U[bi] p[ro]p[ter] q[uo]d aug[ustinus] dicit i[st]e d[omi]n[u]s tres p[er]sonas q[uo]d que e[st] eis id e[st] q[uo]d e[st] p[er]sona ut sit itelligit[ur] p[ater] y filius y p[er]sona s[an]ctus s[un]t p[er]sonae. r[ati]o s[un]t tres habentes que q[uo]d e[st] p[er]sona. r[ati]o s[un]t quor[um] q[ua]libet e[st] p[er]sona. r[ati]o e[ss]e[n]cia. U[bi] sed quod iuxta hanc itelligit[ur] dicit[ur] alia e[st] p[er]sona p[ater] alia filius. U[bi] h[oc] e[ss]e[n]cia ita uolunt itelligit[ur]. s[ed] alia e[st] p[ater] et alia e[st] filius id e[st] cu[m] que h[ab]ent q[uo]d e[st] p[er]sona y hor[um] q[ua]ntu[m] auct[orit]ate aug[ustinus] q[uo]d i[n] u[bi] lib[ro] de t[ri]nitate ita dicit[ur] tres p[er]sonas eiusde[m] s[ub]e[ct]e u[bi] i[st]e p[er]sonae una e[ss]e[n]cia dicitur. U[bi] tres at[que] p[er]sonae ex eade[m] e[ss]e[n]cia n[on] dicitur. U[bi] q[uo]d alio ibi sit q[uo]d e[ss]e[n]cia e[st] aliud q[uo]d p[er]sona. U[bi] hac auct[orit]ate y p[er]missis conant[ur] asserere i[n] p[er]missis locutio[n]ib[us] p[er]sonae no[m]i[n]e e[ss]e[n]cia significat[ur]. U[bi] quid r[ati]o e[ss]e[n]cia ad id q[uo]d aug[ustinus] i[n] lib[ro] de fide ad pe. ait. U[bi] q[uo]d alia e[st] p[ater] i[n] p[er]sona sive p[er]sonalis illig[ur] p[er]sona sive p[er]sonalis filius alia p[er]sona sive p[er]sonalis p[er]sona s[an]ctus. U[bi] u[bi] e[st] alia p[er]sonalis p[ater] alia p[er]sonalis

filij alij psonali pñs pñs pñe
psonaz omno quemit. r psona. In
telligentiã tm eẽne fñt. Idõ nob
videt alie hor posse dici cõgenas
iuxta catholicõs doctõs auctõtes.

Quod hor nomẽ psona tñpliat
tñtate accipit. r h e utilis r ca
tholica doctõna de pso r de psonis.

Sciendũ e gº q hor nomẽ
psona multiplicẽ facit nõ
vnã tm intelligentiã r ut ait hylariu
in li. de tñtate. Intelligentiã dicitõr
ex causis e assumenda dicendi q
nõ pñom tes sed rei e pmo sub
iectus. Diferentes gº dicendi cas
huus nois. 8. Psona significatiõne
nois distiguitõs dicentes q hor
nomẽ sñt psona pñe pñm subam
dicit et eẽna pñt. Dicit sup õndit
augu cũ dicit deõ e psona. pat e
psona. Quada tñ ueritate ut sup
dicit augu tñstlatũ hor nomẽ ut
plialit dicit tẽ psonẽ cũ qret
qd tres ul qd tã ubi nõ significat
eẽna. r nãm dicit q gis e tã
sed subsistentias ul ppostases pñm
gros. greci quippe ut sup dicit augu
alie accipiunt stãm. r ppostasem
alie nos. nos stãm dicimõs eẽna
siue nãm. Psonas at dicimõs sicut illi
dicit subas. r ppostases. Si gº nos
ita accipimõs psonas ut illi accipiunt
subas ul ppostases. At illi accipiunt
ppostases alie p nos subam. Alie
gº nos accipimõs psonas p subam.
Cũ gº nos dicimõs psonas tẽ nõ i
psonẽ noie eẽna significamõs. Idõ
gº dicimõs q tẽ psonẽ sñt id e tẽ
subsistentie. r tres entes p q gñ
dicit tres ppostases.

Ostendit vba augu quomẽ huc
Et hic sensu adiunat tñe
ex vbis augu. Sñm si in
teris intelligant. Quia et psona
r eẽna r filij psona r pñs pñs
psona. r eẽna r filij psona r pñ
stus psona. Ideo dicit tẽ psonẽ
idest tres subsistentie ul subsistẽtes.
ul tres entes. nõ em pñt dici tẽ
subsistentie ul entes n singulã
eet psona. r idest eẽna q gº eis eẽ
e id qd psona. r eẽna id rã dicit
tẽ psonẽ. r tẽ subsistentie ut sicut
eẽna q e eis gis uẽ ac. pñe est.
ita illi tres uẽ ac. pñe subsistentie
ul entes intelligit. Ideoq augu
causas dicitõs diferẽs dicit tẽ p
sonas eẽ vnã eẽna ul eiusdẽ
eẽne nõ ex eadẽ eẽna ne
aliud intelligat ibi eẽ psona al
eẽna. Tres em psonẽ. r sub
sistentie vnã sñt eẽna r vnã
eẽne. nõ at sñt vnã psona
ul vnã psonẽ licz psona pñ
subam aliqui dicit. Et si hor
dicit qfusio fiet i psonis.

Obiectõm illoz h rñdet qui
mãm pbae psonas pñ eẽna
accipi q rñdemõs qrentibõs quid
tres ul quid tria.

Hor qd illi dicit cũ
qrit qd tẽ ul quid tria
tam de eẽna qrit q nõ inẽt
qd illi tẽ sñt n eẽna p hº volẽ
tes nos inducẽ ut noie psonẽ
eẽna significamõs. intelligamõs
cũ rñdemõs tẽ psonas ita dicitõs
idubitalitẽ vnã e q nõ inẽt
vnũ aliquid qd illi tẽ sñt n

ecēna. Vm̄ em̄ sūt illi t̄s. ecēna
dina. Vm̄ uitas ait. Ego et p̄ vn̄
sum̄. verūp̄m̄ cū q̄rit̄ quid t̄s ul
quid tū nō de ecēna q̄rit̄ n̄ ibi
quid ad ecēna refert̄. Sed cū
fides catholica t̄s eē cōfiter̄ sicut
iohānes i epla canonica ait. Tres

sūt q̄ testōm̄i phibet̄ i celo q̄re
bat̄ qd̄ illi t̄s eēnt̄ id est an ecēn̄
t̄s res 7 que res tres 7 q̄ noīe.

Ille tres res significaret̄. Et idō
loquendi n̄citate iuentū ē ad
rūndendū hor̄ nomē p̄sona 7

ē t̄s p̄sone. Nō at̄ te moueat
q̄ dicit̄ t̄s res. Nō em̄ h̄ dicen
tes diuisar̄ rerū nām pōm̄q̄.

I t̄m̄tate sed ita tres res dicim̄
ut eadē eē quanda sūmā rem
p̄soneam̄. Vm̄ auḡ i 1° lib^o de doct̄ xp̄iana

na sic ait. Res q̄bz fruendū est
7 nos b̄tōs frūt̄ sūt p̄ 7 filij
7 sp̄s s̄ct̄s Et eademq̄ t̄m̄tas.

Vna q̄dā sūmā res ē q̄bz fru
entibz ea t̄m̄ si res ē 7 nō rez
om̄i cū sit. Nō em̄ facile iue
niri p̄t̄ nomē qd̄ tante excellē
ne queiat̄ n̄ q̄ dicat̄ melius

t̄m̄tas hec vn̄q̄ de 9. Sicut ergo
t̄s res dicūt̄ 7 hee sūt vna res
ita 7 hee t̄s s̄b̄e dicūt̄ 7 hee sūt
vna s̄b̄a s̄c̄e ostensū ē q̄ sit in
telligēna h̄9 noīs p̄sona cū di
cim̄q̄ tres p̄sonas.

Et quo sp̄u dicat̄ alia ē p̄sona
p̄is alia filij alia sp̄s s̄ct̄s.

Vm̄ i p̄p̄nāmq̄ utrū s̄d̄m̄
eandē rōnē 7 cūm̄ dicat̄
alia ē p̄sona p̄is alia filij ad
sp̄s s̄ct̄s sancti qd̄ vn̄q̄ sanc

itelligi p̄t̄ ut sit sens̄ t̄s. Alia
ē subsistēna ul' p̄positas p̄is.

Alia subsistēna filij. alia subsiste
na sp̄s s̄ct̄s. 7 alia ē subsistēna
p̄ alia filij alia sp̄s s̄ct̄s.

Quomō intelligit̄ alia i p̄sona p̄
alius filij. aliis sp̄s s̄ct̄s.

Unde q̄rit̄ utrū s̄m̄ eandē
rōnē accipiat̄ cū d̄t̄ alia
ē pat̄ i p̄sō. alia i p̄sona filij. alia
i p̄sō sp̄s s̄ct̄s. siue alia p̄sona
pat̄ alia p̄sonalit̄ filij alia p̄sōlit̄
sp̄s s̄ct̄s. Ad qd̄ dicim̄ q̄ enā si
posset eodē mō accipi agruenq̄
tū ex rōnē dicti alia uariā t̄
telligēna ut h̄ p̄sone noīe p̄p̄e
tas p̄sone itelligit̄ ut sit sens̄
t̄s. alia ē i p̄sona ul' p̄sona pat̄
7 p̄p̄etate sua. p̄ alia ē q̄ filius.

7 filij sua p̄p̄etate alia ē q̄m̄ pat̄.
pat̄nali em̄ p̄p̄etate distiguit̄ p̄pos
tatis p̄is ab p̄positas filij. 7 p̄pos
tatis filij filiali p̄p̄etate distiguit̄ a
p̄e 7 sp̄s s̄ct̄s ab ut̄q̄ distig
uit̄ p̄p̄etate.

Quod s̄d̄m̄ hūc modū 7 in
p̄dictis locutiōibz p̄t̄ accipi.

Et enā mō sane p̄t̄ accipi
p̄sona i p̄missis locutiōibz
cū d̄t̄ alia ē p̄sona p̄is alia filij
7 alia ē p̄p̄etate qua pat̄ ē pat̄
alia qua filij ē filij alia q̄ sp̄s
s̄ct̄s ē sp̄s s̄ct̄s. Ita enā noīe
p̄sone quasdā p̄p̄etates intelligē
uoluit̄ cū dicūt̄ t̄s p̄sone s̄ meli
7 ut subsistēnas ul' p̄positas i
telligam̄ cū dicim̄q̄ tres p̄sonas

Et p̄dictis colligit̄ q̄ nomē p̄sōe
i t̄m̄tate t̄p̄licem tenet rōnē.

est enim ubi sunt eorum intelligentia
 et ubi sunt intelligentia ypo-
 stasis. et ubi sunt intelligentia personarum

Quod autem secundum subam dicitur
 et eorum aliquid significet
 super et dictis augustinus ostendimus ap-
 te. Unde non per ypostasi et personate am-
 piat ex autenticibus scripturis ostendi oportet
 ne quecturis nostris aliquid ausi vi-
 deamur. De hoc theodorus in expo-
 sitione fidei catholice ad allipiu et
augustinus episcopus ita ait. Pro est pro-
 aliis in trinitate quod nihil quod in se
 supra ne dicitur possit sed tota deitas
 sui perfectionis equalis est ut crepus
 uocabulis que personate indicat personarum.
 Quiddam de una persona dicitur de tribus
 dignissime possit intelligi atque ut
 usitantes attulerunt una eandem di-
 ctionem trinitatis esse subam et unam
 in tribus personis factum deum. Ita impieta-
 tem sabellii declinantes sunt personis
 expressas personate distinguimus. Non
 ipsum est pater ipsum est filius ipsum
 est spiritus ipsum scilicet esse dicentes si aliam
 personam aliam filii aliam personam sunt esse personam
 non noia trinitatis si eadem nomen personate
 tes. et personarum uelut greci exprimit
 ypostasis. et subsistentias significat
 nisi pater filii uel personam sunt aliquid perso-
 nam excludit nisi filii uel personam sunt
 personam personamque incipit. Et per semper
 pater et filii Et filii et personam sunt
 semper personam sunt itaque suba unum
 sunt. Et personam ac nominibus distingui-
 uunt. Et hic apte dicit theodorus per-
 tates esse personarum et personarum esse subam
 ubi manifestum fit quod dicitur sic

personarum nomine significat et ypostasi
 et personate. Iohannes ead. Damasce-
na personarum dicit esse ypostases et
 eas dicit esse entes ita inquit in dei-
 tate una nam significat et tres ypos-
 tases secundum uirtute entes. et personarum.

De personarum ypostasi. in in in

Quare de personarum ypostasi
 quas frequenter in hoc tractatu
 commemorauimus. aliquid nos loqui
 oportet. Et primam audiamus quod de hoc
 nomine. et ypostasi theodorus dicit. Verum
 dicitur. Et enim sub hoc nomine uentum
 latere sed hoc dicitur semper quod habent eo
 utebantur ut simplices sed uentum.
 et persona uel personae ut siue dicitur
 una tamen ypostasi siue in multis personis
 ad inueniens deducunt cum non eadem
 hoc nomen ita apud catholicos uul-
 gatum nisi ita eius significatio determinata
 ut modo. Et in theodorus dicit hoc nomine
 non utendum fore sine distinctione
 uel expositione. tunc enim quod cum habent
 contendebat ita sebens de fide catho-
 lica ad damasium papam. Ab arria-
 norum preside ypostasi nouellum. Et
 a me homine romano erigit. Intro-
 gant quid est ypostasi arbitrentur
 intelligi uel tres personarum subsistentes
 autem tandem nos ita credere non
 sufficit eis per ipsum nomen efflag-
 tant quod quid uentum in singulis latet.
 Namque si quis est ypostasi. et tres
 personarum subsistentes non significat ana-
 thema sit. Et quis autem ypostasi in
 usam intelligens non tribus personis
 una ypostasi in ducit alienam

neqno

Marginal notes in a smaller hand on the right edge of the page, partially overlapping the main text.

a xpo est q. s. tres ypostases dices
 sub noie pietatis tres naturas
 conat' afferere. Suffinat nob' dice
 vna subam & ts psonas pfectas
 equales. Taceatq' ts ypostases
 si placet no q' suspitione e cu m
 eode ubo p'p' dissennat a si rectu
 punitis tres ypostases cu m'p'at'io
 ba suis debe' nos dice no nega'.
 Et in crede venem' sub melle
 laret. C'iffignat ei se angela sa
 thane i ang'm lucis. Vns ubis
 no negat utendu' ee noie yposta
 sis si h'ctros eo prave usos ope
 dit cont' q's cautela opa eat i
 dist'ioe significatiois. Alioqn sibi
 cont' dicit q' sup' tres ypostases
De p'p'et'ib' psonaz. C'ofit'et'
et de noib' ear' relatiuis.

Item de p'p'et'ib' psonaz in
 deam' q' noiones su' rela
 tiones i scriptis plerumq' dicit'. In
 illa imitate su' q' io a nob' repetit'
 ut mo' coedi tenang' i figur' ut ait
aug' i li. de fide ad petru'. Aliud
 e' genuisse q' natu' ee. aliud q'
 prede q'm genuisse ul' natu' ee.
 Vn' manifestu' e' q' alius e' pat'
 aliq' filij. aliq' p'p'us p'p'us. Et est
 p'p'us soluis p'p'is no q' no e' natus
 ipe s' q' vnu' filiu' genuit. p'p'us
 soliq' filij e' no q' ipe no genuit
 s' q' de p'p'is e'enna genuit est.
 p'p'us ud p'p'us su' e'. no q' n' natus
 ipe nec genuit s' q' solq' de p'p'e
 filioq' p'p'edit. Et assignauit b'
 ut tres p'p'etates su' psonaz
 quar' vna no e' alia. hoc em
 significauit cu' dixit aliud e'

genuisse qua' natu' ee. aliud e' pro
 cede .i. alia p'p'et'as suie noio
 e' gnato. & alia natu'itas & alia
 p'p'essio q' alijs noib' dicit' pat'ri
 tas filiat'o. Has p'p'etates designat
 noia illaz psonaz. s. pat' filius
 p'p'us p'p'us q' e' h'ua su' & ad se iure
 dicit' q' notant e'lat'ones q' no
 su' deo actuales sed i ip'is p'p'is
 ab etno su' i' mutabil' ut non
 mo' su' appellaciones e' h'ie si etia
 ipe e'lat'ones su' noiones i rebo
 ip'is. s. in p'p'is su'. mm

Quod noia q' de deo dicit' q'da
fm e'lat'one dicit' q'da fm subam
dicit' nichil in st'm actis.

Quo circa sciendu' e' no' ee
 qd' de deo dicit' dicit' st'm
 subam q' q'da dicit' fm e'lat'one
 q' no' e' actis q' no' e' mutabil'
 ut aug' i li. de trinitate docet.

Nichil i deo fm actis dicit' Quia
 nil ei accidit ne' in ome qd' dicit' fm
 subam dicit' Restat ut fm actis
 dicit' i deo at' nil quide' fm actis
 dicit' q' nil i eo mutabile e' a amsi
 bile. ne' in ome qd' dicit' fm subam
 dicit' Dicit' em' ad aliqd' sicut p' ad
 filiu' & filij ad p'p'em qd' no' e' actis
 q' & ille p' p' e' & ille sep' filij et
 ita semp' nam e' filij ne' cepit v'q'
 ee filij Sed si aliqu' ee cepisset ul'
 aliqu' desinisset ee filij. fm actis
 dicit' & q' pat' no' dicit' p' n' ex eo
 q' e' ei filij Et filij no' dicit' n' ex eo
 q' h't p'p'em. no' fm subam h't dicit'
 sed ad trinit' her' dicit'. Neq' in fm
 actis q'a & q' dicit' pat' et qd' dicit' filij
 etia' utz Tronmutabile e' eis. Et h'is

libris apte ostendit quodam dicit de deo
secundum se habere. quodam secundum relationem nihil
tamen secundum actus ostendit. cum propter hoc est
patris quod habet filium et propter hoc filii quod habet
patrem. Ideoque cum dicit etiam et incommu-
tabile est esse quod patris et quod filii dicitur ita
intelligi voluit. id est propter hoc est
propter hoc et propter hoc est filii et filii eterna
est et incommutabilis quod et propter hoc semper propter
est et filii semper filii est. Unde hylarius
prophetas personarum assignatio in 1° li.
de trinitate ita ait. Si propter hoc propter hoc
est. quod propter hoc semper est propter hoc. semper est nate
filii propter hoc est quod semper est filii. Obiectum
et propter hoc est. semper et filii est. quod quod
non propter hoc est. non propter hoc genuit. Idem eodem.
Nato deo manifestum est propter hoc est quod filii est.
Quia dicitur propter hoc est unigenitus
quod filii est dicitur enim etiam homines sunt filii dei.
Nato deo quod est dei filii ut
natus ex deo. Et enim homines filii dei
dicitur et sunt secundum id filii excelsi
omnes et ad moysen de populo israel
dominus ait. Si filii mei primogeniti
israel. Sed magna est distantia.
Homines enim filii dei sunt factiva
non propter hoc nate nate. Deo autem
filii originis propter hoc filii est et na-
tivitate propter hoc et unitate nate nate
non factiva ut adoptione. Et illi
quod enim sunt quia filii dei sunt sunt et
filii dei. non nascuntur filii dei. Unde hylarius
solus deum natum originis propter hoc
dei filium ostendens inter ipsum et homines
filios dei evidentissime distinguit
in 1° libro de trinitate ita dicens.
Solus qui ex deo nascitur ut filii est

et nos quidem filii dei sumus per factiva.
sumus enim aliqui filii iracundie sed
filii dei per adoptionem effecti sumus
ponitur per nascuntur et quod omne quod sit
antequam fiat non fuit. nos cum filii non
fuissemus efficiuntur. ante enim filii
non eramus sed per gratiam facti sumus
non nati neque generati sed acquisiti et
acquisivimus nos deus et propter hoc deus nos
genuisse. Genuisse enim deum filios
antequam cum propter hoc significat agnou-
imus. Unde dicitur. ex adoptione enim homo
est filii dei. non ex generatione. neque enim
propter hoc est sed natus ut ar per id non
ut filii quod non propter hoc natus dicitur non propter
filii fuit. Unigenitus autem deus non fuit
aliqui non filii non fuit aliquid antequam
filii nec quod ipse non filii. Et ita
quod semper est filii nascibilitatis propter hoc
ac unitate filii est eius solus qui genuit
et est tamen qui genuit propter hoc ipse est quod
sunt ille filii origine ita est propter hoc generatione.
Unde homo dicitur filii trinitatis et
trinitas potest dici pater hominum.

Nomo non quod filii dei est factiva
non tamen patris sed et filii et propter
sunt filii est. id est totus trinitatis et tri-
tas propter hoc eius dicitur propter hoc. Unde augustinus in 1° li.
de trinitate ait. Non potest dici trinitas
pater nisi forte trinitative ad trinitatem propter
adoptionem filiorum. Unde enim scriptum est.
Audi israel dominus deus tuus deus unus est.
Non unquam excepto filio a propter hoc sancto
optat intelligi quoniam unum deum deum
num tamen dicitur et patrem num per
gratiam suam nos regnantes. De hoc
enim hylarius in 1° li de trinitate ait.
Omnia per fidem deo est propter hoc quod est pater
per eam fidem ipsum christum dei filium rom-
sitem. Ecce ostendit quare est propter hoc dei

nati q filij e q. s. ipe sola ppe nati
 dr. in hylia i li iii de trinitate aut.
 Dns dicens clafico filiu tuu no
 solo noie qreptam e se ee filiu sed
 x ppetate. nos filij dei sumq. sed
 no hls huius filij. Hic em uerq
 x ppris e filij oigme no adoptoe
 x uitate no mncupatoe. natiuitate
 non creatoe. in in

Spus stus ppe dr domi dei
 qd ppetate e donu ut filij natiuitate
 x utiq no dr rlie x fm eade rlatio

Ita ena de spu sco dicendu
 e. q. ppe dr domi dei cu tn
 x alia plua sut in dona di Bed
 spūs stūs ita ppetate imutabili
 x eternitate donū e. sicut filij ppete
 filij. Eo em donū dr quo spūs
 stūs x utiq utiq noie rlatie dr.
 Eadeq rlatioe dr spūs stūs et
 donū. Uz ipa rlatio no ita appeat
 i hoc noie ppe stūs sicut i h noie
 donū. in aug i li de trinitate
 aut. Spūs stūs q no trinitas e sed
 i trinitate itelligit. Teo q ppe dicit
 spūs stūs rlatie dr cu et ad ptem
 x ad filiu rfert q spūs stūs et
 pps et filij spūs e. Uz ipa rlatio
 no appaer i h noie. appaer at
 cu dr donū dei donū e pps et
 filij q et a pte pcedit x a filio.
 go ppe stūs rffabil qda pps filijq
 no est. Et id idem fecisse sic
 appellat ut ia diximq x iterat no
 pger q pps x filio p r^{ia} appella
 queme. Uz h no ppe dr q illi
 qit q et ppe spūs x filij spūs x
 pat stūs x filij stūs. Dr go ex
 noie qd utiq quor utuspq no

significet vocat donū dei ambob
 spūs stūs. Ecce hēs quē spūs stūs
 ppe dicit donū x q rlie dr sue
 donū siue spūs stūs et q no ppe
 s tenet qd qit pps et filio quēit sed
 diuisim. Et sciendū e q cu pps x filij
 dr spūs siue stūs neutru rlatie dr
 sed sdim substantia. in in

Quia pat ul filij ul trinitas ipsa
possit dici spūs stūs. in in

Dist^o
xxvii

Non qrit utru ppe ul filij ul
 ena ipa trinitas possit dici
 spūs stūs sicut distictim dr spūs et
 stūs. De hoc aug i li de trinitate
ita ait. Trinitas nullo pte dicit filij.
 Spūs uo stūs pte utr quide dicit
 fm id qd scriptū e qm deq spūs est.
 Itaq pat et filij x spūs stūs qm una
 e deq et utiq deq stūs e x deq spūs
 e. pte appellat trinitas x spūs stūs.
 Sed in tuc spūs stūs rlatie non
 dicit sed fm eēncā q ppe pte stūs
 q no e trinitas s i trinitate dr rlatie.

Quidā tū putant spm stm ul
 donū no dici rlatie ad ptem
 ul filiu. Uz ei inquit h rlatie ad
 se dicit no s trinitem rident uoca
 bulis ut sicut dr ppe filij ppe et filij
 pps filij. im dicit ppe spūs stū ul
 donū pat x spūs ul donū pps spūs
 ul donū. Sed no ita e i oiba rlatio.
Uz em oia q rlatie dicitur sius
ad se vicissim rident uocabulis.
in aug hō elidens opinione
i li de trinitate ait. Uz moueat
inquit qm diximq spm stm no ipaz
trinitate sed eū q e i trinitate rlatie dicit
licz no ei vicissim rident uocabulu
eis ad que rfert dicitur ei spm
stm pps sed no vicissim dicitur
spūs stū ptem. ne filij eis itelligit

—
 —
 —
 —
 —

ppus stus ite dicimus ppim stm filij
sed no dicimus filiu ppus sti ne p eia
itelligat ppus stus. In mltis ei rlatio
hor attingit ut no iueniat uobulu
qo s uicissim rindeat. Cu go dicimus
domu pms et filij. no qde possumus
dicere ptem domi a filiu domi s ut
h uicissim rindeat dicimus domu
donatois r donatoe domi q h po
tuit iueniri usitatu uocabulu illic
no potuit. donu go donatois r do
natoe domi cu dicimus r hie ut h
adiuice dicimus. donatoe tm no fuit
ds n ex tpe cu ppus stus sit domu
ena ab etno.

¶ An easde ppetates assignet augy
et hylaiu r an iste sint q dicuntur pa
terntas filiatio. processio.

Hic queri pt utru ppetates
qs hylaiu sup assignauit
sz q p p p r filij p filij e sit
ille eedem ppetates quas augy supra
distinxit dicens ppus ee pms q gent
filiu r ppus filij q gentis e a pte r
ppus sti q ab utroq pcedit ac dem
ut r iste sit ille q dicuntur patntas
filiatio processio. intelligit q no sit hec
eedem ppetates quas poit hylaiu
r ille qs poit augy. Si ei hec eede
sit idem e go pti ee ptem r ge
muisse filiu qd utiq qda pcedit.
Si go hor e cu go querit ut sit
p ei querit gemuisse filiu. Natura
go dina si p e genuit filiu si ud
no genuit p no e. Sed qs audeat
dicere a q ipa no genuit filiu a
q ipa pat no sit. Si at ipa pat
e ne filiu genuit no go e idem
dicere aliqd ee ptem r gigne filiu
r ita no uidet una eadeq ee ptius

¶ Responsio ubi ondit easde ee ppetates.

Hic qd sine puidino alior
dicimus q easde ppetates no
tauit utriusq lic r diuisis ubis. Ad
em hylaiu ait ita itelligedu est
ppus pms ee q semp p e r ppetus
pms e qua semp pat e. Semp
ud p e q p genuit filiu ita et
ppus filij e q semp filij e r ppetus
filij q p filij e. filij ud semp e.
q semp gentis. Et go ppetus q
p pat e e q semp genuit. Et her
eadem di patntas ul gnatio r
ppetus q filij sep e filij e q gentis
e a pte r h eade di filiatio su
gentia ul natitas ul oigo uel
nascibilitas. sic r ppetus q ppus stus
e ppus stus ul domi e q pcedit
ab utroq r her eade processio. i p
missis go locutionibz hec eedem
significante sit ppetates.

¶ Ad no e omo idem dicere aliqd
ee ptem r gemuisse ul hie filiu r

Notum uidet nob ita de alia
omo idem ee dicere aliqd ee
ptem r gemuisse filiu. ul aliqd ee
filiu r habere ptem ul ee ppim stm
r pcedere ab utroq alioqn p no eet
nome ppositas. i. psone si ppetans
tm filij filij r ppus stus. r ita no
p tu noia significauerit r psone.
Ideoq dicimus qd pms nome no
tm rlatone not sed ena pposita
spm. i. subsistenciam sigt ita r filij
r ppus stus. Rclacione no uocabu
la sz patntas filiatio processio ul
gigne ggm pcedere. has tm rlatio
nes no ppositas significat sine hie
filiu r hie ptem ut ubi gra
cu dicimus. De q e p noie pms
r rlatone notamus r dina ppos

taspm significans. ut sit itelligē
 itis. deq ul dina eēna ē pat
 .i. ē q genuit. s. ypostaf q hē
 filiū. Et sic deq ē filiq. i. ypostaf
gēna ul hīs pēm. Ita enā dicit
 spūs sūs. i. ypostaf pcedens ab vtrp
 siue ē q pcedit. Sū ud noīa rlatō
nū pōmna i pdicatis notiones ipas
tm significans nō ypostafes ut cū
di dō genuit. i. hē filiū q deq ge
mitā ē. i. hē pēm q iō qz itelligi
i subiectis ypostafes tm nō eēna
q ill ppetatibz defmānt.

Ad ppetates defmānt yposta
ses nō nām idest sūbam.

Tle em ppetates singule sm
 gulis ppe quemur psonis
 q p eas psonē defmānt. q a se
 tuūte dicit sed a se nō seredunt.
Un iohēs damastēnq ait. p dō
dicit abūte ypostafes sm sūam
si sūm carācterisā ydiomata id ē
defmātiōs ppetates. Carācterisā
nō idest defmātiō sūc yposta
seon q nō natūe. etem yposta
ses defmānt. ita eē quōd itpalit
q etnalit dicitmā dīnā ubi ypost
taspm simplice oīa hūcē q habz
p ut eig homoustron. i. qsubsta
nale. p ratiōis nō q habitudine
a pātnali ypostafy seredente.

Idem apaus expmēs psonales
ppetates i eodē ait diffēnā ypost
afcon. i. psonay i tbo. ppetatibz
i. pātnali q filiali q pcessibili
irognostimā. Indecessibiles autē
ipās ypostafes q indistubiles
tuūte. vnitās q vnitās quōd itō
siuibilitet. Tres em sūt. q si vnitē

diuise at r distant. Item sigula p
 secta ē ypostaf q pā ppetate sūt
 ex hīc modū pā possidē si vnitē
 sūt sūba q nō distat neq seredunt
 a pātnali ypostaf. Itē hīc hēs dis
 tinctas illas tō ppetates q sūp dūp
 significatē sūt moīs ul nōibz.

Ad sūt ad noīa psonay q easd
ppetates notanna. s. gēnā gemitōz
uerbū ymago.

Hic nō ē pmitteudū quia
 sicut pē q filiq q spūs sūs
 noīa psonay sūt q ppetates psona
 les designāt ita enā sūt q alia noīa
 psonay. i. q ipas psonas significāt
 et eaz ppetates denotāt q easd qō
 q noīa p dicitā. Unde rlatiōe dicit
gemitōz gemitū ubū ymago. Un
augū i i libo de trinitate ait. Vide
dū ē mgt hor significū nob cū
di gemitū qō significāt cū di filiq.

Idē em filiq q gemitū. q q filiq
gemitū. sicut at filiq ad pēm. sic
gemitū ad gemitōz refert. q sicut
pat ad filiū ita gemitōz ad gem
tū. Itē i vno libo de trinitate. p bū
qōd solū filiq accipit nō sil pat
et filiq tūp ambo sūt vniū ubū.

Hic et dicit ubū quō ymago. p dō
at pē q filiq sūt sil ymago sū solū
filiq ē ymago pēs que admouē
ūbū. Itē i vno li de trinitate ubū
pm q sapiā ē q eēna hor q pat.
pm qd ubū nō hor ē qd pē. quia
ūbū nō ē pat q ubū rltiōe dicit sic
filiq. Itē i eodē. sicut filiq ad pēm
rfert ita ubū ad eū tō ē ubū rfert
cū di ubū. q p ppetā nō eo ubū
quō sapiā dicit q ubū nō ad se dicit
si tm rlatiue ad eū tō ē ubū

sicut filius ad patrem. Et quippe filius
quod ubi ubi quod filius. Sapia non quod
essentia et non quod pater et filius una essentia
et una sapia. Ita et eodem modo est pater ipse ubi
sicut nec filius nec ymago. Quod autem
absurdum est ymaginem ad se dicitur. Ita
et ubi dicitur etiam filius etiam dicitur ubi
et ymago et in omnibus uocabulis huius ad
patrem refertur. nichil ad hoc pater dicitur.
Obiit summi colligit et intelligenda pater

Aparte omni est quod sicut filius
ul' geminus dicitur relatione ad patrem
ita ubi et ymago quod filius. Et hoc dicitur
ubi sicut ymago quo filius. eadem
appetate sive notione dicitur ubi et yma-
go quod filius sed non quod ubi dicitur sapia
ul' essentia quod non ea notione quod dicitur ubi
dicitur sapia. Nam sapia dicitur sicut essentia et
non sicut relatione. Et est aduertenda quod
genialis regula eorum quod ad se et eorum quod relatione
dicitur de patre et filio. Quod quod est ad
se dicitur ut ait augustinus in libro de
trinitate non dicitur aliter sine altero. quod quod
dicitur quod substantiam eorum ostendat
ambo sicut dicitur. quod non pater est deus sine
filio nec filius sine patre sed abo sicut deus
sed non ambo sicut pater sed non ambo filius
ul' ubi ul' ymago.

Cum secundum substantiam dicitur deus de deo et
in quibus dicitur deus de huic
deus lumine de luce et huic
utrum dicantur sicut substantiam. Nam secundum
relationem ostendit ipsa non dicitur. Si uero
secundum substantiam dicuntur ambo sicut pater et
filius prout dicitur deus de deo lumine de
luce sicut predicta regula. Ad quod dicitur
quod licet deus sicut substantiam dicatur et lumine
et sapia et huic et nunquam relatione acci-
piantur. Aliquam tamen per relationem. et personis
sed non relatione accipiuntur ut cum dicitur deus
genuit deum. aliam per patrem aliam per
filium ponimus. Obiit cum dicitur deus de

deus lumine de luce. In aliis quoque
locutionibus sepe reperitur notia essentiae
ad significandam personarum de dicitur
ut cum dicitur deus natus. deus mater. deus
passus. in filius tamen significat. Ita et de
solo filio intelligitur cum dicitur deus de deo
et huic. Obiit augustinus quod huius
dicantur in uno libro de trinitate ait. Quod
deus de deo. lumine de luce dicitur. non enim
sicut abo deus de deo sed sola filius deus
sicut de deo patre. ut ambo sicut lumine
de luce sicut sola filius lumine de luce patre.

Et est sciendum quod sicut non
tamen dicitur illud deus. licet ubi
notia illa substantiam non significat. secundum
non eadem notia personarum nunquam dicitur. de
de illo sicut ubi de ubi et filius de filio
quod huic notia dicitur personis quoniam
non prout. Obiit augustinus licet obscurum est
ita ait. hoc solum de eis dicitur non prout

illud deus quod sicut ambo non sicut. et illo
solo nomine non possumus uti ad osten-
dendum unum de uno quod sicut ambobus
non querit sicut ubi de ubi dicitur non
pater quod non sicut ambo ubi nec ymago
de ymagine filius de filio quod non sicut
ambo filius ul' ymago et sicut notia
substantiae aliquam intelligentiam personarum dis-
tincte fruit. ita etiam in eodem tractatu
trinitatis sicut. Obiit augustinus in libro de trinitate

in patris nomine ipse pater personam prout
in dei uero nomine et ipse et filius et spiritus
sanctus ut cum dicitur nec bonum nisi sola deus
hoc est quod trinitas est unus deus.

Quod non tamen tres personae
sunt in personis sed etiam alie quod aliis
significantur nominibus. ut uirginitas

Proterea considerari oportet quod non
tamen tres personae sunt sed etiam
sive notiones in personis sunt sed etiam
alie quod aliis uocantur nominibus

Na ena hoc nome ingemity re-
 latue dr de pre tm. 7 alia desijt
 notione q pat ul gemiteo. Non
 ei e idem ee ptem 7 ee ingemtu
 7 no ea notione p dr q i gemity.
 p em ut pdm e dr fm pte
 gnatione. Ingemity at fm pte
 rema subitans. Differt at pat
 a filio aute gnatione. Differt ena
 pte inasubitans. 7 q i gemity
Un augy distinguet mte pte
 q dr p 7 illa q dr ingemity 7 l.
de trinitate aut. No e hoc dice m-
 gemtu qd e ptem dice q si filius
 no genuisset nichil phibet eu
 dice ingemtu. Et si gignat quisp
 filius no ex eo ipe ingemty. q genuit
 hoies gignit alios. No go ido dr
 pat q ingemty ideoq cu de deo
 pte utruq dicit. Alia notio e qua
 intelligit gemiteo alia q ingemty
 dr no qd sit sed qd no sit dr. hoc
 exemplis planu faciendu e. Ad
 dr i gemity hic ondit q no sit filius
 sed gemty 7 i gemity comode
 dicitur filius aut flatie dr sed ut di-
 cat infilius no admittit loquedi
 gsuetudo. Nichil tm intellectu demit
 si dicit no filius que admodu si dicit
 ena no gemity p eo qd dr i gemity
 nichil ad dr. Ideo no e i rebz qside-
 randu qd ul smat ul no smat dicit
 vsh finonis nri h qb veri iparu
 itellecty eluceat. No go tm dicitur
 ingemtu h 7 no gemtu qd tm ualet
 ni quid go ald dicitur q no filius.
 negatua porro ptecula no id efficit
 ut q sine illa flatone dr eade pte
 subalut dicit sed id tm negat q st
 illa arebat sicut i alijs pdicamentis

Cu dicitur ho e subam designans.
 Qui godt no ho e no aliud gens
 pdicamentu emittat sed tm id negat
 Sicut go fm subam aio ho e i subam
 nego cu dico no ho e. At si tm ualet
 qd dr gemity qntu ualet qd dr filius
 tm go ualet qd dr no gemity qntu
 ualet qd dr no filius. Relatue at nega-
 tiva ddo no filius. Relatue go negatua
 ddo no gemity. Ingemity porro quid
 e n no gemity. No go recedit a flatio
 pdicamentu cu dr i gemity. Sicut em
 gemity no ad se dr sed q ex gemiteo
 sit. ita cu dr i gemity no ad se dicit
 sed q ex gemiteo no sit ondit ut q
 tm relatue dr. Ad at relatue pmittat
 no indicat subam. Quauis go diuisi
 sit gemity et i gemity no tm indicat
 diuisa subam q sicut filius ad ptem
 7 no filius ad no ptem refert. ita gemity
 ad gemiteo et no gemity ad no genui-
 tem refert. nate e. Hec euident ondit
 q i gemity relatue dr 7 de solo pte
 accipit. aliaq notio est q dr gemity
 alia q p atz tm ualet q dr i gemity
 qntu no gemity ul no filius.

Et si sicut sola pte dr i gemity dicit
debeat no gemity ul no filius.

Deo solet qri utru sicut solus
 pat dr i gemity ita ipe solus
 debeat dicit no gemity ul no filius
 ut ne etia pte stus posset dicit no
 gemity ul no filius. Quibzda uidet
 q pte sola deat dicit no gemity ul no
 filius. debz qde dicit 7 credi pte stus
 no ee gemity ul no ee filius sed no
 dz dicit ee no gemity ul no filius. Alijs
 at uidet cu pte stus no possit dicit
 i gemity pte tm dicit no gemity ul no
 filius. Ad no augy sup ait tm vale
 cu dr i gemity qntu cu dr no gemity

ul' nō filij. etymologjā nōis osten-
dendo est hoc dixisse dicit nō rōne

**Quae sit p̄tensio s̄dm̄ p̄dicatōis
quā dicitur ingem̄s.**

Sic ut vis s̄tē q̄ sit p̄tensio s̄m̄
quā pat̄ dicitur ingem̄s audi
hylant̄ ipsam uocantē i n̄asribilitatē
1° li. de finitate ita dicentē Et
unq̄ ab uno. s. ab ingem̄to gem̄s
p̄tensio uidē i unoq̄ et sic n̄asribit
& oiḡinis. Significatū g^o i scripturis
p̄sonay i telligē & distinctio i n̄asribi-
litatis natuūtatūq̄ sensu solutarius
des nō ē op̄mandū. Distinctio g^o ul'
distinctio p̄sonay i scripturis p̄tā ē.
Et in nullo at̄ nē distinctio.

**Arriam p̄baē n̄tebant̄ subē alia
eē p̄tē alia filii eo q̄ ille gem̄
tū ille ingem̄s.**

Iud at̄ tacei nō opter q̄
arriam ex eo p̄baē n̄tebat̄
alia subē eē p̄tē alia filii q̄
ille gem̄s iste ingem̄s dicitur. Cū diuisū
sit eē ingem̄tū & eē gem̄tū. Et
ambly eorū q̄om̄ r̄ndes d̄t se in
scripturis d̄mis hoc nomē ingem̄s
nō legisse ita inques 1° li. de
sp̄u s̄tō. Cū dudū audierūt q̄dā di-
centibz nobis filii dei q̄ ḡnātū est
p̄tē q̄ ḡnātū ē quale eē nō posse
p̄tē ē ḡnātū sit iste ḡnātū q̄ ḡnātū
ē nē adū q̄dē illa q̄om̄ uocē sibi
arbitrant̄ conclusam si eḡuērsatōne
dāpnabili i eodē loco uestigū uirūt
ut putant̄ mutacōne fieri q̄om̄s i
mutacōne p̄mōis dicentes. Quō
p̄tē ingem̄s et gem̄s eē unq̄ nē
at̄ subē. Ergo ut r̄ndea in p̄p̄tē
q̄om̄ p̄ oim̄ i d̄mis scriptur̄ inge-
m̄tū nūq̄ iuenō nō legi nō auduū.
Cuius g^o mutabilitatis s̄t homines

huius di ut nos dicant ea usurpae
q̄ nō sūt scripta in ea q̄ s̄t scripta dica-
m̄ et ip̄i obiciant q̄d scriptū nō sit.
Rōne ip̄i s̄ adūant̄ et auctōtē ca-
lāp̄mē sue derogat̄. Attende lecto-
rū hoc nomē ingem̄s uolebat
uti ambly p̄tē hēticos ita & nos
q̄dā subitē opt̄ p̄tē calūpm̄
auctū i s̄d̄as q̄ catholus ac p̄p̄o
lectōibz secūe credi p̄tē. But̄ et̄
q̄dā q̄ nō tante s̄t r̄ligiois et
auctōtatis ut eis oporteat nos sep̄
q̄fendo ac r̄cipiendo i s̄mōe cō-
fetti un̄ silencia p̄tēri q̄unt
aliqui. Per̄ illū t̄n sūt p̄s̄tans q̄i
cū oportūm̄ sūt eis uti liberū ha-

**An diuisū sit eē p̄tē et beamus
esse filii.**

Proterea q̄ri solet cū sup̄d̄m̄
sit q̄ aliud ē d̄cē ingem̄tū
aliud p̄tē & q̄ diuisū sit gem̄s
et ingem̄s. Utrū sicut diuisū sit
eē p̄tē & eē filii ad idem. Ad q̄d
dicim̄ q̄ ex eodē sp̄u quo d̄cē diuisū
gem̄s & ingem̄s & q̄ d̄cē nō eē
idem d̄cē gem̄s gem̄tū & ingem̄tū
p̄tē d̄cē nō eē idem sed diuisū eē
p̄tē & eē filii & eē sp̄m̄ s̄m̄
q̄ nō ea notione pat̄ ē pat̄ qua
filii ē filii ul' q̄ sp̄us s̄tus ē sp̄us
s̄tus. Ud̄q̄ ex hoc sp̄u q̄cedim̄
q̄ ad eē p̄tē & ad eē filii q̄
alia notio ē q̄ pat̄ ē p̄tē & alia q̄
filii ē filii. Ud̄ si tr̄sponas ut di-
cas aliud ē p̄tē eē ad filii esse
itelligēna uariat̄ & id̄ nō q̄e-
dit̄. Et̄ et̄ sp̄s̄ t̄lis ac si d̄catur̄ al̄d
ē quo p̄tē nō q̄dē pat̄ sed est
aliud quo filii ē nō q̄dē filii ē

sed e. qd' pennis flm e. Co em
pat e quo pat e des .i. p eenna
ul nam. At filia eo des e quo
pat e ds. eo go filia e quo pat
e. ita idem e prem ee x filia
ee si no e idem ee prem x ee
filia. Un augu i x li de trinitate

aut Quauis diuisu sit ee prem
x ee filia no e tti diuisa sba q
hoc no fm subam dr sed fm
rlatone qd tu flatm no e actio
q no e mutabile. Ete diuisu ee
dr ee prem x ee filia qd iuxta
rone pdictu accipit qz quia o.
alia notio e q pat e p alia q
filia e filia. No em fm eenna
pat dr p ul filia filia fm flatoz

Quo dicitur sapia genita ul
nata an fm flatoz ul fm sbam.

Sciendu q e q sicut sola
filia dr ubi ul ymago.

In ead ipe sola dr sapia nata
ul genita x idd qrit. Utra her
rlatne dicam x si flatie dr an
fm eand relacone q dr ubi
et ymago. de hoc augu i vii li
de trinitate ita ait. Id dicitur accipi

am q dr ubi ac si dicitur sa
pientia nata ut sit filia x ymago
x it duo cu dicitur .i. nata sapia
i uno eoz eo q nata e x ubi
sapia x ymago x filia itelligat
x i oibz hys noibz no ondat
eenna q flatie dnt ac i alio
qd e eenna ead sapia demfer
qm et ad se dr. Sapia em sapies
hoc e eis q ee qd sape. Un pat
x filia sil una sapia q una es
senna. Tunc loz qualie itelligas

qd h' dr augu. videt em dicit cu
dr nata sapia ibi sapia eenna sig
mficet et nata relacone notat. Ad
si ita e cogim' dicit eenna dnt ee
nata qd supioibz repugnate. Sz ad
hoc dicim' q i alio .i. i eo q est
nata eade notio itelligit q notat
cu dr ubi et ymago. In alio sz
sapia demofit eenna .i. demrat
q filia sit eenna q sapia fm eenna
dr. Et idd cu dr nata sapia itelligit
qd ipe q natu e eenna e. ibi tu sapia
no p eenna sed p ypostasi facit
ut sicut qn dr ubi ul filia itelligit
ypostasi cu sua ppetate ita cu dr
nata sapia idem itelligit .i. genita
ypostasi. Id d' uigilant' ait idem ee
itelligendu cu dr ubi x cu dr nata
sapia .i. eade relaco eadeq ypostasi
cu inest ia ppetas x et hoc ad
iuuat illud qd sup' dicim' sz q
cu dr pat ul filia ul spus stus
net tu ille ppetates significat
ut cu dr patitas filia si ead
ypostases cu suis ppetanbz.

Quod ymago dr aliqui fm eenna

Illud etia sciri o' q' cu sup'
dictu sit y'gine flatie dicit de
filio sic ubi ul filia. m' d' tu requit'
fm subam dicit. Un augu i li de fi
de ad petre dr q una e ste trinitat
eennal' dntas x ymago ad qua
stus e ho. Hylu' i v' li de trinitate
ait. Homo fit ad coem ymagine
nome no dispat. na no differt.
Una e em ad qua ho catu e spes.
Et hys ondit' q ymago aliqui
itelligencia eenne fit x no ad se
dr et no flatie.

De principio qd flatue dicit
x multiplicem not' relacone.

Questio ^{nomine} p̄ea aliud ^{nomine} multi-
 plicem notans r̄laroēs s̄. p̄n-
 cipiu. D̄r̄ em̄ p̄ncipiū p̄
 ad aliq̄d r̄ d̄r̄ p̄ p̄ncipiū r̄ filiu r̄
 p̄ncipiū r̄ sp̄s st̄us p̄ncipiū s̄ dent̄.
R̄a p̄ar̄ d̄r̄ p̄ncipiū ad filiu et ad
sp̄m st̄m. In auḡ. i li uno de fin̄e
ait. p̄ar̄ ē p̄ncipiū tota q̄ d̄mitat̄
r̄ si meli⁹ d̄r̄ d̄itatis q̄ ip̄s ē a
 nullo nō h̄t de q̄o sit ul de q̄o p̄re-
 dat s̄ ab eo filiu ē gēnēt⁹ r̄ sp̄s
 st̄us p̄cedit. R̄o go d̄r̄ p̄ncipiū
 tota q̄ d̄itatis q̄ ul̄ s̄u ul̄ d̄ne ē
 sēnne p̄ncipiū sit s̄ q̄ p̄ncipiū ē
 filiu r̄ sp̄m st̄m. In q̄b⁹ singul̄ tota di-
 uinitas ē filiu ad sp̄m st̄m. Sp̄s uō
 st̄us nō d̄r̄ p̄ncipiū n̄ ad c̄tus ad
 q̄s etiā r̄ p̄ d̄r̄ p̄ncipiū r̄ filiu et
 ip̄a fin̄as sil̄ r̄ singula p̄sona p̄n-
 cipiu d̄r̄ c̄turaz. p̄ go p̄ncipiū
 ē s̄ p̄ncipiū filiu p̄ncipiū de p̄ncipio
 sp̄s st̄us p̄ncipiū de v̄sp̄r̄ de p̄r̄e.
R̄d̄ ab et̄no p̄ar̄ ē p̄ncipiū filiu
ū r̄ filiu s̄ sp̄s st̄us nō p̄mo cepit
esse p̄ncipiū.
Et p̄ ab et̄no p̄ncipiū ē filiu
 et p̄ar̄ r̄ filiu p̄ncipiū sp̄r̄ s̄.
 q̄ filiu ē a p̄r̄e r̄ sp̄s st̄us ab v̄sp̄r̄.
Sp̄s uō st̄us nō ab et̄no p̄ncipiū
 ē s̄ ē cepit. q̄ nō d̄r̄ p̄ncipiū n̄
 ad c̄tus. S̄ go c̄tus ē cepit
 r̄ sp̄s st̄us cepit ēē p̄ncipiū ēē.
 Itē etiā p̄r̄ et filiu ē cepit cū sp̄m st̄o
 unū p̄ncipiū c̄turaz. R̄a c̄tus cepit
 ēē a p̄r̄e r̄ filiu r̄ sp̄m st̄o. Et d̄mit̄
 h̄ tres nō tū sed unū p̄ncipiū c̄tus.
 q̄ uno eodēq̄ mō p̄ncipiū r̄erū sūt.
R̄o et̄ sūt alit̄ res a p̄r̄e r̄ alit̄ a filio
 sed penit̄ eodē. R̄o apl̄s itelligēs

h̄c fin̄tas ēē unū p̄ncipiū r̄erū ait
 s̄ ip̄o et p̄ ip̄m r̄ ip̄o sūt oīa. Cū
uō audiuim⁹ oīa ēē ex deo ut ait
auḡ de n̄a boni. om̄es utiq̄ n̄as
itellige debem⁹ r̄ oīa q̄ n̄alit̄ s̄t̄. R̄o
em̄ ex ip̄o s̄t̄ p̄t̄a q̄ n̄am nō s̄uat
sed v̄nāt q̄ ex uolūtate p̄ar̄nciū
nascunt̄. Q̄m̄ go q̄ n̄alit̄ sūt unū
p̄ncipiū ē p̄r̄ cū filio r̄ sp̄m st̄o r̄ h̄o
ēē cepit. ab et̄no at̄ p̄ar̄ p̄ncipiū
filiu q̄nt̄one ē r̄ p̄r̄ r̄ filiu unū p̄n-
cipiū sp̄s st̄m. In auḡ. i li de
fin̄tas ita ait. d̄r̄ r̄lat̄e p̄ar̄ idēq̄
 r̄lat̄e d̄r̄ p̄ncipiū s̄ p̄ar̄ ad filiu
 d̄r̄. p̄ncipiū uō ad oīa q̄ ab ip̄o
 sūt r̄ p̄ncipiū d̄r̄ filiu. Cū et̄ d̄ic̄t̄
 ei tu q̄s es. R̄ndit̄ p̄ncipiū q̄ et
 loquē uobis sed nūq̄ p̄r̄is p̄ncipiū
 ē. p̄mo c̄tus se uolūt̄ onde
 cū d̄icit̄ ēē p̄ncipiū cū r̄ p̄ncipiū
 c̄tus ē c̄tus. q̄ ab ip̄o sūt oīa.
 cū uō d̄icit̄ r̄ p̄ncipiū p̄ncipiū
 r̄ filiu p̄ncipiū nō duo p̄ncipia
 c̄tus d̄icit̄ q̄ p̄r̄ r̄ filius sil̄ ad
 c̄tura unū p̄ncipiū ē sicut unū
 c̄tus. S̄ at̄ q̄d̄d̄ t̄se manet gignit
 ul̄ opat̄ aliq̄d p̄ncipiū ē ei⁹ r̄erū
 quā gignit ul̄ ei⁹ quā opat̄ nō
 possim⁹ negat̄ etiā sp̄m st̄m
 t̄re d̄icit̄ p̄ncipiū qm̄ est nō sepam⁹
 ab appellat̄one c̄tus q̄ s̄p̄s ē
 de i⁹ q̄ opat̄ r̄ utiq̄ t̄se manet
 opat̄ r̄ ip̄s nō mutat̄ n̄c̄ ut̄.
S̄ go p̄ncipiū ad c̄tura cū p̄r̄e
 et filio ē sp̄s st̄us nō duo p̄n-
 cipia ul̄ t̄a. Cū apte ondit̄ auḡ
 p̄ncipiū r̄ filiu r̄ sp̄m st̄m ēē unū
 p̄ncipiū r̄erū c̄turaz. r̄ uno eodēq̄
 mō ēē p̄ncipiū r̄ illa modū
 satis appuit q̄ p̄r̄ opant̄ oīa

I
 F
 F
 F
 F
 F

et q̄ sicut opant h̄y is idō unū
 p̄ncipiū esse dicit̄
Hic ostendit quōd p̄ sit p̄ncipiū
filij & ip̄e filij cū p̄e p̄m̄ sp̄s s̄t.
Dem̄de i eodē libo ḡtinue
 addit q̄ p̄e dicit̄ p̄ncipiū
 ad filiū & ad sp̄m̄ s̄m̄ ip̄e & filij
 d̄ns. idō p̄em̄ eē p̄ncipiū filijq̄
 genuit eū. & p̄em̄ et filiū eē p̄ncipiū
 sp̄s s̄t q̄a sp̄s s̄t̄s p̄redit
 ul' dat̄ ab v̄sp̄. Hic et ita si ḡgnēs
ad idō ḡgnēt̄ p̄ncipiū e. p̄e ad filiū
p̄ncipiū. q̄a genuit eū. ut̄ū em̄
 & ad sp̄m̄ s̄m̄ p̄ncipiū sit p̄e. nō
 p̄ua q̄d e. Quod si ita e. nō iā
p̄ncipiū ei rei tm̄ eit quā ḡgnēt̄
a s̄t̄ sed et ei quā dat̄ & q̄ p̄redit
ab ip̄o. Si ḡo q̄d dat̄ ul' q̄d p̄redit
p̄ncipiū h̄t a q̄o dat̄ ul' p̄redit
fatendū p̄em̄ et filiū p̄ncipiū
eē sp̄s s̄t̄ nō duo p̄ncipia. Sed
sicut p̄e & filij ad cūtiā f̄l̄ie unā
catōe & unā d̄s d̄s sic f̄l̄ie ad
sp̄m̄ s̄m̄ unū p̄ncipiū. ad cūtiā
idō p̄e & filij & sp̄s s̄t̄s unū p̄ncipiū
st̄ sicut unā catōe & unā d̄ns.
Ecce habes q̄ p̄e p̄ncipiū filij d̄s
q̄ genuit eū q̄ ḡo notione e p̄e
ra p̄m̄ e filij. & ḡn̄atōne s̄m̄ q̄
enā d̄s auctōe filij. Un̄ hylarij
i iūo li de t̄m̄tate ait. Ip̄o q̄o
p̄e d̄s ei q̄e genuit auctōe
ostendit̄ id h̄ns nomē q̄d neq̄ ex
alio p̄fertū intelligat̄ et ex quo
q̄ ḡm̄t̄ e subst̄tisse doceat̄. No
uit̄ em̄a unū iustabile deū.
noūt̄ un̄gem̄tū d̄i filiū. ofitet̄
p̄em̄ ab oiḡne liberū. ofitet̄
& filij oiḡne ab iūno. nō ip̄m

ab iūno si ab iūnali. nō p̄scipm̄ sed
 ab eo q̄ a nem̄e e nati. ab et̄no
 natitate. Et d̄m̄ ex patria eēmtate
sumente. Edm̄ e fidei p̄fessio si p̄fess
sionis rō nodū exposita e & idō q̄
renda quōd s̄ intelligendū sit q̄d aut
filij oiḡne eē ab iūno et nō ip̄m
eē ab iūno sed ab iūnali. Et h̄o utiq̄
subdens det̄m̄iauit quō accepit̄ i
ciū. Inquiens oiḡne filij eē ab iūno
ut si dicit̄ nō ita itelligis oiḡne filij
eē ab iūno q̄ ip̄e filij heat̄ iūnal̄ s̄
q̄ ip̄e e ab iūnali. & p̄e a q̄o sit̄ oia.
Et h̄c filij p̄ncipiū de p̄m̄ nō e
tm̄ credendū q̄ filij heat̄ p̄ncipiū.
Itaq̄ filij sit̄ p̄ncipiū de p̄m̄ & p̄e
p̄ncipiū nō de p̄ncipio. nō e p̄m̄
de p̄ncipio. p̄ncipiū siue p̄ncipio
sic filij nō e pat̄ neq̄ duo tm̄ p̄m̄
sed unū. sic p̄e & filij nō duo catōes
sed unā catōe. un̄ un̄ un̄
Quo p̄e & filij sūt unū p̄ncipiū
sp̄s s̄t̄ q̄rit̄ an eadē notione.
Unū aut̄ p̄ncipiū sūt p̄e & filij
 nō tm̄ creatiūz ut d̄m̄ e
 sed etiā sp̄s s̄t̄. idō q̄ri solet̄ ut̄
 eadē notione p̄e sit̄ p̄ncipiū sp̄s
 s̄t̄ & filij. et an sit̄ alia notio qua
 p̄e dicit̄ p̄m̄ sp̄s s̄t̄ et filius.
 q̄ sp̄s s̄t̄s p̄redit ul' dat̄ ab v̄sp̄
 nō alit̄ p̄redit ul' dat̄ a p̄e q̄ a
 filio sane intelligi p̄t̄ p̄em̄ & filiū
 eadē r̄latōne ul' notione d̄i p̄ncipiū
 sp̄s s̄t̄. Si uō q̄rit̄ q̄ sit̄
 ia notio quā hic uocat̄ p̄ncipiū
 nomē ei q̄ nō h̄em̄ sed nō e ip̄a
 pat̄itas ul' filia o p̄mo notio q̄dā
 q̄ pat̄ et filij e q̄ ab et̄no p̄e et
 filij unū p̄m̄ sūt sp̄s s̄t̄. Do
 natōe at̄ ut̄ f̄d̄itū est̄ sp̄s d̄s

q̄ d̄m̄
 e de
 p̄e p̄e
 d̄it̄

pe ul' filia ex tpe sicut p'us suus
dat' ul' donat' donat' ex tpe.

**De hys q' t'pali' de deo dnr et
relatie fm actus qd' no' deo s' fatiur**

Sunt em qda q' ex accidit
tpe de deo dnr ei'q' t'pali' **accidit**
conuenit sine sui omi'one & r'ltie
dnr fm actus s' m'q' accidit d' fm
qd' accidit fatiur ut fat' dnr r' su
gu' datu' ul' donatu' & hui' d' **De hys**
augo i' r' h' de t'ntate ita ait. Crea
tor' r'ltie d' ad fatia sicut dnr ad suu'
fm. It' no' moueat qd' p'us suus cu'
sit coet'ng p'ri et filio d' in aliqd'
ex tpe ueluti hoc ipm qd' donatu'
dixim' **Na** sempit'ne p'us e' donu'.
t'pali' ut donatu' & si dnr no' d' n'
cu' h're t'cipit suu' ena' ista appella'
r'latia ex tpe e' deo. **Na** em sempi
t'na fatia e' cui'q' ille dnr e'. g' o'
donu' no' e' sepi'mu' ne cogam' ena'
fatia sempit'na d'it'. **Na** r' sempi
t'ne no' dnaret' n' ena' ista sepi'tne
faularet'. **Sicut** at' no' p' e' suus
q' no' h't dnr'm sic ut dnr q' no' h't
suu'. **Sed** aliq's h'c d'cet q' no' ex
tpe co'p'ent deo h' appella' q' d'nt'
dnr q' no' e' tm' dnr rez q' ex tpe
cepit sed ena' illu' rei q' no' cepit
ex tpe. r' ip'us t'p'is qd' no' cepit ex
tpe q' no' t'p' anteq' m'cep' t'p'
& id'o no' t'cepit e' dnr ex tpe. **Ad**
qd' d'ca p' q' l'uz no' cepit ex tpe
e' dnr t'p'is cepit tm' e' dnr t'p'is
q' no' p' fuit t'p' & ip'us ho'is
ex tpe cepit e' dnr. **De h' augo**
teode. i. g'timie ita d'. Quisq's
ext'itit q' et'm' deu' solu' d'cat.
t'pa uo' no' e' et'na p' uaietate

eat

& mutabilitate sed t'pa tm' no' t'
tpe e' cepisse q' no' e'at t'p' anq'
t'pa t'cepissent et id'o no' t' tpe accidit
deo ut dnr e'et q' ip'oz t'p'm dnr
e'at q' utiq' no' t' tpe e' cepit. qd'
r'ndebit de ho'ie q' t' tpe fat' e'.
Aug utiq' dnr no' e'at anq' e'et
e'et ut dnr ho'is e'et ex tpe accidit
deo & ut o'is amoueat' r'ct'usa
e'et ut tu'q' deo e'et ul' me'q' qui
no' e' cepim'. ex tpe habuit.
Quo g' obtinebim' nichil fm
actus dia' deu' n' q' ip'ius n'nie
nichil accidit q' mutet' ut ea sit
accid'entia r'latia q' cu' aliq' muta
t'one rez de q'bo d'nt' amdit. sic
am' r'latie d' no' e' am' e' t'cipit
n' cu' amae t'cepit. sic g' aliqua
mutat'io uoluntatis ut am' d'nt'.
Alim' uo' cu' d' p'au' r'ltie dia'
n' tm' mutata e' cu' e' cepit p'au'
neq' cu' d' p'ign' ul' h' d' **Si** g'
n'um' p' sine ulla sui muta'
t'one dia' r'ltie ut neq' cu' m'
cepit dia' neq' cu' desinit. Aliqd'
t'cia na' ul' f'etna q' n'um' e'
mutat'io fiat. q'ito faul' de
illa i'gnutabili dei s'ca debem'
acce' q' tm' d'nt' r'latie aliqd'
ad fatia ut p'us t'pali' t'cipiat
dia' no' tm' e'pi' s'ube amdisse ali
quid' t'elligat' sed illi fatie ad
qua' d'it'. **Qualit'** ena' r'fugiu'
nr'm d'it'. **Refugiu'** ei nr'm d' d'
r'ltie. ad nos em' r'fert'. **Et** t'it'
refugiu' nr'm e'it cu' ad eu' r'fugi
m'. **Quod** t'it' fit aliqd' t'cia
na' qd' anteq' ad eu' r'fugem' no'

caer. In nob' go' fit aliq' mutaco
 q' ad eu' r'fugiendo efficiunt me
 liores. In 10° at' illa. Sic r' p' n'r
 ee' r'cipit cu' p' ei' g'ram gr'am
 r'gr'am q' dedit nob' p'ute filios
 dei s'p' s'iba igit' m'a mutat' i
 melius cu' filij ei' efficiunt. Bilic
 r' i' p' n'r r'cipit ee' sine ulla s'u
 r'omutaco' sube. Ad go' t'p'ali' di
 ci deo r'cipit qd' antea no' dicebat
 manifestu' e' r'latie' dia' no' s'p'm
 actus dia' q' ei aliqd' amdeit sed
 plane s'm actus e'. ad qd' dia' aliqd'
 deo r'cipit r'latie'. Et h'nc ap'ce ondit'
 q' qda' de deo t'p'ali' d'm' r'elatie'
 ad r'atias sine mutaco'e deitatis sed
 no' sine mutaco'e r'atue r' ita actus
 e' i' r'atua. no' i' r'atone r' appellaco'
 q' r'atua dr' r'latie ad r'atone r'latia
 e' r' r'latone notat q' e' i' r'p'a r'atua.
 Appellaco' no' illa q' r'atone r'latue
 dr' ad r'atua r'latua q'de e' s' n'lam
 notat r'latone que sit i' r'atone.

Hic soluit q'sto q' querebat an
sp'us s'p'us dr' datus r'latie cu' ip'e det se.

Hic p' solu' q'sto sup'ius p'po
 sita. Ubi q'rebat cu' sp'us s'p'us
 dicat' datus ul' donatu'. Ad datus
 r'fert' ad eu' q' datus dat' r' ad illu'
 cui dat' r' cu' sp'ic' s'p'us dat' seip'm.
 Vtru' ad seip'm r'latie' dicat' cu'
 dr' dai ul' donat' Cui q'stoi r'nde
 res dicim' sp'm s'm dia' datus ul'
 donatu' r'latie' ad dante r' ad illu'
 cui dat'. Dans ac' sil' donatoe e' p'
 cu' filio r' sp'i s'p'o nec t'm dicim'
 sp'm s'm r'ferri ad se. Et appella'
 datus ul' donatu' r'fert' ad dante
 ul' ad r'cipiente. q' no' p'e' dici aliqd'
 datus n' ab aliquo ul' alicui det.

Cu' ac' p'p' s'p'us dai a se ul' datus a
 se dr' r'latie' q'de dr' ad illu' cui dat'.
 Et e' appellaco' r'latia et i' illo cui
 dat' mutaco' fit: no' i' dante.

Quo' dicat' filij e'q'lis p'ri cu' s'm
subam. an s'p'm r'latone.

Proterea q'siderat' os cu' co' p'p'o
 sibi sit co'e'q'les. Vtru' r'latie'
 hic dicat' an s'm s'bam. Et si r'latie'.
 Vtru' s'm r'latone an s'm r'atua co'
 sideranda sit e'q'litus. Ad qd' dicim'.
 q' sicut s'ile nil s' e'. Silitudo em'
 ut ait h'p'lat' sibi ip'i no' e'. ita et
 equale aliquod s' no' dr'. An p' hor
 sicut s'ile ita r' equalitas dr'. Dicit'
 go' r'latie' filij equal' p'ri r' v'rtiq'
 sp'us s'p'us. Et m' equal' p'ri filius.
 r' v'rtiq' sp'us s'p'us p'p' s'p'ma s'mpl'ic'
 tate r'atue r' v'rtute. Equal' e' go'
 filij p'ri s'm s'bam no' s'm r'latone.
 Vn' aug' 1° li de t'mtate ita ait.

Quem' s'm qd' equal' sit p'ri filij
 no' s'm hor qd' ad p'cem dr' filij e'q'l'
 e' p'ri. Restat go' ut s'm s'bam dicat'

Restat go' ut s'm s'bam sit equalis.
 Unde e' go' ut r'p' s'ba. Et i' un' li.

Datus e' vide' nullo' filiu' ee' equale
 p'ri si i' aliq'o. q' p'p'incat ad signifi
 canda ei' s'bam r'equalis inuenit.
 In oib' go' equal' e' p'ri filij r' ei'q'de
 sube equal' e' et sp'us s'p'us r' i' oib'q'
 equal' p'p' s'p'ma s'mpl'ic'itate illij
 sube. Et h'nc p'p'icuu' sit q' s'm s'bam
 filij equalis e' p'atri. et v'rtiq' sp'us
 s'p'us. et appellaco' t'm r'latua est.
 E'q'litus go' p'ris et filij no' e' r'latio
 ul' notio sed p'p' n'e' v'rtute r' d'p'ic'us.

Hic q'sto dr' filio r' qd' sic s'ili do
Et idem ena' dicim' de s'ili
r' silitudie. Cu' em' dr' filij

Dist^o
xxxvii.

311

silis p̄i r̄lacie q̄de d̄r̄ s̄ silis ē p̄i
p̄t̄ v̄nitatē eētie. Et ḡo appellatō
t̄m̄ r̄laciā. Silitudo uō ē ī d̄ffēnciā.
Vn̄ q̄busdā nō ī d̄orte v̄r̄ noīe eā
litatis ul̄ silitudis nō aliq̄d p̄ōi
sed ī mouei ut ea r̄laciōe d̄icat̄
filij eālis p̄i q̄ nec maior ē eo
nē minor ē hoc p̄t̄ v̄nitatē eētie.
Ita et silitudis d̄icat̄ q̄a nē d̄uisa
nē aliēna nē ī aliq̄o d̄iffilis ē h̄
p̄t̄ eētie simplicitatē. Nō ḡo
p̄m̄ q̄d filij genit̄ a p̄e eālis ul̄
r̄eālis ē p̄i nē silis ul̄ d̄iffilis s̄
eālis ē silis s̄d̄m̄ s̄ubam. ~

**De s̄m̄a s̄i h̄ylarij q̄ ī t̄m̄tate
p̄sonarū p̄p̄a ostendit.** ~

Non ē p̄mittendū q̄d illuſt̄e
v̄n̄ h̄ylarij p̄p̄tates assignāb̄.
d̄icat̄ eēntiatē eē ī p̄e. p̄m̄ ī
v̄m̄agine. vsū ī m̄m̄e. q̄ tante
d̄ifficultatis s̄ūt ūba ut r̄eōr̄ itel
ligentia atq̄ explanatiōe vehemēt̄
laborauit auḡy ut oñdit ī v̄ro li
de t̄m̄tate uo d̄icens. Quidā cū
ueller̄ h̄uſſime ſingulari t̄m̄te
p̄sonarū ī ſimilitudine p̄p̄a. S̄m̄itas ī q̄d
ī p̄e. p̄p̄e ī v̄m̄agine. vsū ī m̄m̄e.
Et q̄a nō in d̄ior̄is auctoritatis
tractatiōe ſp̄rituāz et aſſer̄tiōe
fidei v̄r̄ certat. H̄ylarij em̄ hoc
ī libris ſuis poſuit. h̄oz ūb̄oz id ē
p̄p̄e et v̄m̄agis et m̄m̄e eēntiatē
p̄p̄e et vsū ab d̄it̄m̄ ſtr̄uctur̄ itelli
gentiā q̄ntū ualeo nō eū ſecuti
arbitr̄oz ī eēntiatē uocabulo n̄ q̄d. Et
p̄e nō h̄t̄ p̄m̄ de q̄o ſit. filij de p̄e
ē ut ſit atq̄ ut illi coet̄na ſit. v̄m̄a
go em̄ et ſi p̄fete implet id t̄m̄ v̄go
ē. ip̄a coequat̄ ei nō illud v̄magi

sue i qua ymagine p̄m̄ noīauit.
Credo p̄t̄ pulchritudine ubi ē tāta
aggruēnciā et p̄m̄a eālis et p̄m̄a
silitudo n̄llā ~~et~~ d̄iffidens et n̄llō
mequalis et n̄llā ex p̄e d̄iffilis sed
iure
ad v̄dēp̄tate r̄ndens ei cuius est
v̄m̄ago ubi ē p̄a et s̄m̄a uita cui
nō ē aliud viuē et ad eē sed idem.
Et p̄m̄a ac s̄m̄a itellect̄a cui nō
ē aliud viuē et ad itellegē sed idem.
Hoc ē v̄m̄ū tāq̄ ūbū p̄fete cui
nō deſit aliq̄d et ars q̄dā oīpō
tentis et ſapientis dei plena oīm̄
r̄ōm̄i viuētiū it̄comutabilū et
oīnes v̄m̄ū ī ea ſūt. ip̄a v̄m̄ū de uno
cū quo ibi nouit oīa d̄s q̄ ſent̄ p̄
ip̄am. Et at̄ r̄eſſibilis q̄dā ap̄leua
p̄is et v̄m̄agis q̄ nō ē ſine p̄f̄uō
ideſt ſine caritate ſine ḡudio. Illa
ḡo dilectio delectatio felicitas et bea
tudo ſi t̄m̄ aliq̄ h̄ūana uoce
digne d̄r̄ vsū ab illo appellat̄ est
h̄iūt et ē ī t̄m̄tate p̄p̄e s̄m̄a nō
genit̄ sed genit̄ois genit̄q̄ ſua
uitas. ingenti largitate atq̄ v̄b̄itate
p̄fundens oīes caritas p̄ capti
eaz. Itaq̄ et illa tā et a ſe ſuētem
deſm̄ari uident̄ et ī ſe īſm̄ita
ſūt. Cū uider̄ hoc ul̄ ex p̄e ul̄
p̄ ſpect̄m̄ et ī enigmate gaudeat
agnostens d̄m̄ et gr̄as agat. Et
uō nō uider̄ dat̄ p̄p̄etate ad uiden
dū nō p̄t̄ certitudo ad call̄p̄m̄a
d̄m̄ q̄m̄ v̄n̄ ē d̄s sed t̄m̄ t̄m̄tis.
Ette habes qualiter ūba h̄ylarij
ſimilitudo accipiēda ſūt. Et liḡ t̄m̄te
ſm̄t̄ p̄funditatis ut etiā adhibita
expoſitiōe v̄r̄ aliquat̄q̄ ea intel
lige ualeat h̄ūana ſp̄s. Cū et ip̄a

explanatio qua hic augustinus edidit
plurimam habere difficultatem et
ambiguitatem.

Ad sim hanc exponam non distinguitur
spiritus ubi sunt personae.

Non enim secundum praemissa ex
positione distinguitur hic tres
ille spiritus superius assignate. sed
ipse hypostasos distincte ab invicem
demonstrat. ^{spiritus} ~~et~~ unitatis tamen nomine
eade[m] videtur designata: quia videtur
hoc nomine ingenitum. ~~Et~~ videamus
quod sit quod ait. ergo si spiritus implet
id cuius ymago est ipsa coequatur ei
non illud ymaginem suam. videtur et
quod filius qui est ymago patris coequatur
patri non patri filio tamen et filius dicitur
equalis patri in substantia et pater filio.
sed filius hoc habet a patre ut sit ei equalis.
pater autem non habet a filio et tamen filius ple-
ne ac perfecte equalis est patri. yma-
go eius cuius est ymago.

Distoria igitur personarum in praedictis
verbis assignasse dicitur hylaig
et relativa nota personarum posuit.
sed spiritus ymaginis et muneris qui
relativum dicitur de personis et proprietates
nominibus quibus distinguitur personae. Ita
enim dicitur spiritus sanctus minus relative sic
domini. verumptamen ipsas proprietates alijs
nominibus tamen non significavit iuxta
praedictam augustinus expositionem nisi
solo nomine eternitatis quo non ipsam
paternitatem sed eam intelligi voluit
notionem qua dicitur ingenitum.

Illud etiam sciri oportet quod eandem
tamen personarum distinctionem augustinus
ostendit volens sine expressione
illarum tamen proprietatum superius amittatur

in 1o libro de doctrina christiana sic ait.

In patre est unitas in filio equalitas
in spiritu sancto unitatis equalitatisque con-
cordia. Et tamen habet omnia domini propter praemissum.
et equalia omnia per filium. Comprehendit omnia propter
spiritum sanctum. Itaque pater et filius ac spiritus sanctus
ac singula quaeque horum plena substantia
est et si omnes una substantia. pater non filius est
non spiritus sanctus. filius non pater non spiritus sanctus.
spiritus vero sanctus nec pater est nec spiritus sanctus
filius. Sed pater tamen pater est et filius tamen filius
et spiritus sanctus tamen spiritus sanctus. Eadem tamen
eternitas. eadem tamen immutabilitas. eadem
maiestas. eadem potestas. In his verbis aperte
ostendit personarum tamen distinctio.

Quia patri attribuitur unitas et filio
equalitas

Sed plures movet
quod patri attribuitur unitas. filio
equalitas. Cum enim unitas dicatur secundum
substantiam. non tamen in patre est. sed in filio est
et in spiritu sancto et equalitas una est patri
et filio et spiritus sancti. Cur igitur patri attribuitur
unitas. secundum augustinum qua supra
eidem eternitas. secundum hylaig quae videtur
pater est ut ab alio non sit et quod filium
genuit unum secundum deum et spiritus ab eo
procedit unus cum eo deus. Unitas igitur in
patre esse dicitur quia neque est aliquid aliud a
quo sit. Non enim ab alio est nec ab
eo aliquid vel aliq[ui]s est ab eterno quod
unum cum eo non sit. filius enim et spiritus
sanctus unum sunt cum patre. unde unitas ait.
Ego et pater unum sumus.

Quia pater et filius dicuntur unum et non unus

In dicitur quod pater et filius et
spiritus sanctus recte dicuntur esse unum
et unus deus sed non unus. Res enim due
vel plures recte possunt dici unum esse si
sint unius eternitatis. earum una sit natura.
Unus autem et una non potest dici de

diuisio reba n̄ addat̄ qd̄ vna ul'
vna. q̄o addito. r̄e p̄t̄ d̄ca de reb̄
vna & diuise sūt sube. Un̄ auḡo i uo
li. de trinitate ait sic. Resto utrū i
ueniat̄ i sp̄t̄is d̄m̄ vna s̄t̄ q̄z̄
ē diuisa n̄a. Si at̄ & aliq̄ plura eiūde
n̄e sūt & diuisa sentiat̄. nō sūt.
vna i q̄ntū diuisa sentiat̄. Cū ḡo d̄r̄
vna ut nō addat̄ qd̄ vna & plura
vna dicit̄ eade n̄a atz̄ eēna nō
dissidens neq̄ dissidens significat̄.
Un̄ paulo & apollo q̄ et ambo
hoies erāt & idem sentiebāt. vna
eē dicit̄ cū d̄r̄ q̄ plantat̄ & q̄ rigat̄
vna sūt. Cū uō addit̄ qd̄ vna. p̄t̄ aliq̄d
significat̄ ex plura vna s̄m̄. q̄us
diuisio n̄a. sicut̄ aia & corp̄ nō p̄t̄
d̄ca vnaq̄ vna. Quid em̄ t̄ diuisū
ē n̄ addat̄ ul' subintelligat̄ quid
vna. i. vna homo. Un̄ ap̄lus qui
adheret m̄t̄ d̄no vna sp̄s ē nō d̄r̄
vna ē ul' vna s̄t̄ sed addidit̄ sp̄s.
diuisi ei s̄t̄ nat̄a sp̄s hois & dei
sed th̄endo s̄t̄ sp̄s hois vna sp̄s
cū deo q̄ p̄t̄iceps s̄t̄ vnitatis et
b̄t̄itudis illiq̄. Si ḡo de h̄is q̄ diuise
sube d̄m̄. r̄e d̄r̄ q̄ s̄t̄ vna sp̄s
q̄nto magis q̄ vna sūt r̄e dicit̄
vna d̄s eē. p̄t̄ ḡo & filiq̄ vna sūt
vnaq̄ s̄m̄ vnitatis sube & vna deo.
In quo & arriana h̄esis d̄p̄nat̄
q̄ p̄t̄em & filū & sp̄m̄ s̄m̄ ut ait
auḡo i li. de h̄esib̄ nō vult esse
vna eiusdeq̄ s̄t̄ sube atz̄ n̄e ul'
ut exp̄ssiq̄ dicit̄ eēnae q̄ gr̄e dicit̄
vna sed filū eē c̄t̄ua n̄nō & sa
belliana q̄ ut auḡo in e. li. ait.
dicebat̄ xp̄m̄ eūde ip̄m̄ & p̄t̄em
et sp̄m̄ s̄m̄ eē ut eēt trinitas nōm̄

sine suba p̄sonar̄ utraq̄ peste ut
ait auḡo sup̄ ioh̄em elidit̄ iūtas
dicens. Ego et p̄t̄ vna sum̄ v̄t̄ q̄
audi & adūte & vna & sum̄ a carib̄
d̄r̄ illa libaberis. Qd̄ ei dicit̄ vna
libeat̄ te ab arriis qd̄ dicit̄ sum̄
libeat̄ te a sabellio. Si vna ḡo nō
diuisū si sum̄ ḡo p̄t̄ et filiq̄. Sum̄
em̄ nō dicit̄ de vno nec vna de
diuiso. Substant̄ ḡo sabellianū
q̄ dicit̄ ip̄m̄ p̄t̄em eē q̄ filiq̄. Con
fundentes p̄sonas q̄ et dicit̄ s̄t̄.
p̄t̄ passiam q̄ dicit̄ p̄t̄em fuisse
passū. Arriam uō dicit̄ aliud pa
trem eē ad filū nō vna subam
sed duas. p̄t̄em maiorē. filū min
orem. Qd̄ hor̄ dicit̄ tu catholicus.
In medio nauiga v̄t̄ p̄t̄ p̄t̄is
lat̄ de vna & dicit̄ pat̄ pat̄ ē filiq̄
ē filiq̄. Aliq̄ p̄t̄ aliq̄ filiq̄ s̄m̄ ald̄
p̄t̄o hor̄ ip̄m̄ q̄ vna d̄s. Ete os
tensū ē quae vnitatis i p̄t̄e dicit̄
cū tres illi vna s̄t̄.
Quae i filio dicit̄ eē equalitas
cū vna s̄t̄ equalitas cū et i p̄t̄e
s̄t̄o d̄r̄ eē v̄t̄usq̄ concordia.
Nunc videam̄ quae eē
dicit̄ eē i filio cū vna et
s̄m̄a s̄t̄ eē q̄litas cū p̄sonar̄. V̄o
ideo forte dicit̄ q̄ filiq̄ gemit̄ est
a p̄t̄e equal̄ ḡignenti et dono qd̄
ab v̄t̄q̄ p̄t̄edit et idō iā cū dicit̄
eē equalis p̄t̄e filū. filiq̄ em̄ h̄t̄
a p̄t̄e ut s̄t̄ ei eē q̄litas & sp̄s s̄m̄
ab v̄t̄q̄ h̄t̄ ut s̄t̄ eē q̄litas v̄t̄q̄. h̄er
at̄ sine assertiois sup̄alio et
maioris it̄lligētia p̄uidino d̄ca
m̄ḡ mallētes i ap̄cōne tā claus̄
p̄mōm̄ p̄t̄ores audie q̄ aliq̄d
alye influere. . . .

Quod ad r spu sco di ee
 utruq concedia r p eu
 oia gnera faalio e itelligencia
 nob pmissa ad mēte r uocantibq.
 Sup et fm auctoitates scoz dām
 e q spūs stūs amōr e. quo pē
 diligit filiū r filij pēem. Herte
 g° spūs stūs di cōnexio r con
 cordia pēis r filij. p eū cōnexa
 oia. In augm v° li de tūitate.

Cōmūio qdā subālis pēis r filij
 ē ambōz spūs. Idem i vno libo
 spūs stūs ē sūma kaitas utq
 gūgens. nosq p obiam pēis et
 filij r s. s. subūngens.

Utr pē ul filij spū sco diligit
 cū dilige idem deo sit qd ee.

id
xxx
iii

Hic aut qmo ex p dictis
 deducta dām ē em sup
 atz scoz auctoitatibq ostensū q
 spūs stūs ē corō pēis et filij et
 amōr quo pē et filij se iūte
 diligit. Ideoq qrit. Utrū pē ul
filij p spm stm ul spū sco diligit
qd unq uidet opate dia scdm
auctoitates sup pōitas qbq oñdit
spm stm ee quo gemit a gignete
diligit gemitēz filū suū diligit.
Et egr si pē ul filij dicat dilige
p spm stm ut ee p spm stm qā
nō ē aliud deo ee r alid dilige
sed idem. qz ut augm i xv° li. de
tūitate. qd qd scdm qltes i illa sima

dia
na

na ut spm cēnaa ē itelligendū ut
 bonz magna tūctalis sapiēs di
 ligens r hūdi idōq si pē ul filij di
 ligat p spm stm r p ipm spm stm
 ee ut neq tm cēnaa sua diligit si

ena dono. utruq
qher quō r solubrl ē hūanū supans
intellm i q auctoitates r oñtūt.

h

ur qmōi at altitudinē mīme
 pfmōditatis qmēat id solū
 rēppōndemz qd augm significāo bi
 q pē r filij se diligit r unitatē
 suant nō solū subā sua sed suo
 dono spō qd lūz suppositū sit uterāe
 nō tm pūget qz sic expedit. ut
g° i xv° li. de tūitate. manifestū
ē q nō aliqz duoz ē q° utriqz id
iūgit quo gemit a gignente dili
git gemitēz suū diligit. Sūtz
nō pūcipatōe sed cēnaa sua neq
supiois alim sed suo spō suantes
unitatē spūs. Hic hie dt q cēnaa
sua r dono suo suat unitatē. Idem
i xv° li de tūitate. In illa tūitate
qō audeat dicē pēem nec se nec
filū nec spm stm dilige n p spm
stm. hic apte oñdit pēem tm per
spm stm dilige nō at simplicit dt
pēem nō dilige p spm stm.

pac

Utr pat sit sapiens. sapia quā
 genuit sic diligit amōe q ab ipō

Dicēta diligent iuesti. redit.
 gai os .v. pē sit sapiēs sapia
 quā genuit q tm filij ē qd uidet
 a simli posse pēri. Et em diligit
amōe q ab ipō pcedit. cur nō et
sapia r itelligencia quā genuit su
pit ul itelligit r hac qōm uigere
ut ut ait augm i xv° li. de tūite.
qm stpsit apltus dicens. xpm dei
ūtute et dei sapiām. Ubi qrit ut
sit ita pē sapiē et ututis sue ut hac
sapia sapiens sit quā genuit r hac
ūtute potens quā genuit. sed absit
ut ita sit qz si hoc ē ibi ee qd sapie

nō p̄ illā sapiām sapiens ē pat̄
quā genuit. Alioq̄ nō ip̄a ab illo sed
ip̄e ab illa ē. Si em̄ sapiā quā genuit
causa ē illi ut sapiens sit enā ut sit.
ip̄a illi cū ē qd̄ fieri nō p̄t̄ n̄ gignedo
cū a faciendo sed nec gemitem n̄
gditricem p̄is ullomō quisc̄ dicit
sapiām. Quid ē ī sam̄. 9° p̄ ip̄a
sapiā ē q̄ sapiēs ē. filij uō d̄ sapiā
p̄is x̄ ut̄. nō q̄ pat̄ p̄ eū sapiēs sit
ul̄ potens s̄ q̄ filij sapiā et ut̄ ē de
p̄e sapiā x̄ ut̄. Auḡ in li. lxxviii^o

9°. Cū sapiens d̄ dei sapiā sapiens
d̄ sine q̄ enī ul̄ fuisse aliq̄ ul̄ esse
posse nephās ē crede nō p̄cipuōe
sapie sapiēs d̄ sicut̄ aiā q̄ et eē
et nō eē sapiēs p̄t̄. Bed qd̄ eā ip̄e
genuit q̄ sapiēs d̄ sapiā aiādūte
lectōe p̄em̄ d̄ sapiente gemit sapiā
q̄ ab alijs obicit̄ testimonijs.

diuī i li. lxxviii. q. de p̄e q̄ eā
genuit q̄ sapiens sapiā d̄ s̄ meliō
ip̄a qom̄ i lib^o p̄ea de f̄mate tract̄

taui. Ex hys pat̄ q̄ p̄ nō ē sapiēs
sapiā gemit sed seip̄o sapiā igemta.
Utr̄ filij sapiens sit sapiā gemitā
ul̄ ingemta.

Dicit h̄ q̄ri solet a quibōdā
Utr̄ filij sit sapiēs sapiā ge
mitā ul̄ igemta. Si em̄ nō ē sapiēs
sapiā gemitā nec seip̄o sapiens ē. Si
uō sapiā gemitā sapiēs ē nō v̄t̄ eē
sapiens sapiā igemta x̄ ita nō v̄t̄ eē
sapiēs a p̄e. cū a p̄e h̄t̄ oīa. Ad qd̄
dicim̄ q̄ vna ē sapiā p̄is x̄ filij x̄
sp̄us s̄t̄ sic vna eētia. q̄ sapiā in
illō nē simplicit̄ ē eētia x̄ tū filij
tū ē sapiā gemitā x̄ p̄ sapiā igemta
x̄ sapiā gemitā ē de sapiā ingemta
ul̄ a sapiā igemta. et tū idem sit
ibi eē qd̄ sapientē eē relinq̄t̄ ut sapiā
gemitā sit sapiēs de sapiā igemta. 9°

9° filius d̄ sapiā dei tāq̄ ip̄e solū
sit intelligens ul̄ sapiēs sibi x̄ p̄i et
sp̄u s̄t̄ q̄ ut ait auḡ i x^o li. de
f̄mate. Si sola i filij intelligat̄ et
sibi et p̄i x̄ sp̄u s̄t̄ ad illā redit̄
~~absurditate~~ absurditate ut p̄ nō sit
sapiens de seip̄o sed de filio. Nec
sapiā sapiām genuit s̄ ea sapiā
p̄e dicit̄ eē sapiēs quā genuit.
ubi em̄ nō ē intelligētia nec sapiā
p̄t̄ eē idōq̄ si p̄ nō intelligit ip̄e
s̄ sed filij intelligit p̄i. p̄fecto filij
p̄em̄ sapientē f̄t̄ x̄ si hor̄ ē deo
eē qd̄ sapiēs x̄ ea ibi eētia q̄ sapiā
nō filij a p̄e qd̄ v̄n̄ ē s̄ a filio ponā
h̄t̄ eētia qd̄ absurdissim̄. Tū falsissim̄

Et 9° d̄ pat̄ sapiens ea q̄ ip̄e
ē sapiā suā et filij sapiā p̄is. ē sa
prens de sapiā q̄ ē p̄ de qd̄ ē gemit
filij. Ita et p̄ ē intelligens ea q̄ ip̄e
ē sua intelligētia. 9° em̄ eēt sapiēs
q̄ nō eēt intelligens. filij at̄ intelligētia
p̄is de intelligētia gemitā ē q̄ est
p̄ de q̄ x̄ intelligens ē. p̄inde p̄
ē sapiā x̄ filij sapiā x̄ v̄t̄ vna
sapiā x̄ tū sola p̄ ē igemta sapiā
x̄ filij sola gemitā sapiā n̄ tū aliā
sapiā pat̄ a filij sed vna eadēq̄
sic p̄ ē d̄ ingemta x̄ filij ē deo
gemta nec d̄ gemta ē d̄ igemta nō
id̄ tū aliq̄ d̄ p̄ aliq̄ filij s̄ v̄n̄ deo
v̄t̄ nō at̄ v̄n̄. Aliq̄ em̄ gemta
aliq̄ igemta s̄ nō aliq̄ deo v̄n̄o v̄t̄
v̄n̄ s̄ v̄n̄ d̄. Ita nō ē sapiā ge
mitā sapiā igemta s̄ aliā ē sapiā
aliā igemta. 9° ē tū aliā sapiā sed
vna eadēq̄ sapiā.

Utr̄ filij sit sapiens seip̄o ul̄ p̄ seip̄m.
Et p̄dictis q̄nt̄ filij nō ē sa
piens a se nec de se s̄ a p̄e
x̄ de p̄e. Quēi at̄ solet v̄t̄ filij
sit sapiens seip̄o ul̄ p̄ seip̄m. Q̄
dā dicit̄ h̄ multiplicē fieri intelligētia

et ideo distinguendum fore ita ut cum dicitur
 non filius esse sapientie seipso vel per seipsum
 si suum natura et essentia sapientie intelligitur
 uerum sit intelligitur. Et uero a seipso vel
de seipso sapientie intelligitur falsitatem
subiecta habet intelligentiam. Alii uero
 simpliciter et absque determinatione con-
 cedunt huiusmodi locutiones. filius est sa-
 piens per se sed non a se uel de se et
 filius est deus per se et est per se sed non a se
 uel de se. Horum affirmantes uerbis hylarum
quod filium non a se sed per se agere in libro de
trinitate ait. Ratione inquit cui co-
eterna habetate her unitas est ut ipsa
per se agat filius ne a se agat et ita
non a se agat ut ita per se agat. In-
tellige filium agentem et per eum preem-
agentem non a se agat cum patet in eo
manere monstrat per se agat cum sui na-
turalitate filius agit ipse quod placita sunt.
Infirma sit non a se agendo nisi a deo
ipso agit. Non sit uero in unitate nec
si quod agit et in quibus placet non per se
agit. Dicitur ergo inquit filius per se
agit sed non a se ita filius dicitur sa-
piens per se sed non a se sic et per se dicitur
esse uel esse dicendum est ut autem si non
a se uel de se. ¶ An una tamen sit sapientia patris.

Dicitur huiusmodi a quibusdam quod solet
 uerum una tamen sit sapientia patris.
 quod non esse intuetur. ¶ Probatur hoc modo.
 filius inquit est sapientia patris. gemina
 qua patet sapiens non est. ¶ Est ergo
 alia sapientia patris quam sapiens non est.
 Est autem et alia sapientia patris ingemita
 et ea patet sapiens est. ¶ Est ergo quodammodo
 sapientia patris qua sapiens est et ipsa non
 est in sapientia patris qua sapiens est.
 patet non est. ¶ Pro ergo est una tamen sapientia
patris. Itaque sapientia ingemita est sapientia
patris et sapientia gemina est sapientia patris
non autem est sapientia gemina sapientia ingemita.

Non est ergo una tamen sapientia patris. ¶ Hec et
 huiusmodi filia tamen sophistica et a ueritate
 longinquam rursus in theologia patris pa-
 tencia abicimus rursus indigna aduertes.
 id tamen adiacentes quod una est tamen sapientia
 patris sed non unomodo dicitur. ¶ Quia sapientia
patris dicitur illa qua genuit et patris sapientia
dicitur ea qua sapiens est. diuisa est ergo ratio
dicitur. Illa enim dicitur patris quod ea genuit.
 et ea dicitur patris quod ea sapit. una est tamen sa-
 pientia patris quod sapientia gemina est eadem
 sapientia quod et ea quam sapiens est sine ea qua
 sapiens est intelligitur. ¶ Pro patris sunt
uero patris quod persona patris quam intelligit
tamen dicitur sapientia ingemita et persona filii
quam significat tamen dicitur sapientia gemina una
eademque sapientia est quam essentia diuina in-
telligitur totis tribus personis.

¶ Pro enim in trinitate est dilectio quam est trinitas
et tamen spiritus sanctus est dilectio quam non est trinitas
non ideo due sunt dilectiones ita et de sapientia.

Quia sicut in trinitate dilectio est pater
 et filius et spiritus sanctus quod est ipsa
 essentia deitatis et tamen spiritus sanctus dilectio
 est quam non est pater uel filius nec ideo due
 dilectiones sunt in trinitate quam dilectio quam ipse
 spiritus sanctus est dilectio est quam trinitas est non
 ipsa trinitas sicut spiritus sanctus est essentia
 quam trinitas est. non tamen ipse trinitas est. ¶ In
trinitate sapientia est quam est pater et filius
et spiritus sanctus quod est essentia diuina et tamen
filius est sapientia quam non est pater uel spiritus sanctus
nec ideo due sapientie in sunt quod sapientia quam
ipse est filius est sapientia quam est trinitas ipsa
tamen non est trinitas sicut filius est essentia
quam est trinitas ipse tamen non est trinitas.

¶ Quia ratione patet non dicitur sapiens ea
sapientia qua genuit eadem uidetur
debe dicitur quod non sit diligens patet uel
filii dilectione que absque preeditur.

Propterea diligens non dicitur quod
 ea ratione quam patet non dicitur sapiens.

esse sapientia quam genuit. Videtur forte di-
cendum quod si non diligit filium vel filiam
propter eam dilectionem quam ab ipso procedit scilicet
quod ipse spiritus sanctus est. Sicut enim idem
est deo sapere quod est esse ita idem est ei
diligere quod esse. Ideoque sicut negat pater
esse sapiens sapientia quam genuit quod si ea
diceret sapiens non ipsa ab eo sed ipse ab
ea intelligeret esse ita ut non debet respondere
quod pater vel filius diligit dilectionem quam tamen
spiritus sanctus est quod si ea diligit pater vel filius
non spiritus sanctus videtur esse a se ipso et filio
sed pater et filius a spiritu sancto quod idem est ibi
diligere quod esse. At supradictum est atque auctoritate
sancti augustinus quod Trinitate tam sunt
vna diligens eum quod deus est et vna dili-
gens eum de quo est et ipsa dilectio et non est
aliquis duorum quod genuit a genente di-
ligit et genitorum suum diligit quibus ubi
aperte significavit propter filium et filium
propter dilectionem ea dilectione etiam quam non
est aliquis eorum sed tamen spiritus sanctus. Cum ibi
ergo idem sit diligere quod esse et quod dicitur
pater vel filius non esse ea dilectione quam aliter
aliter diligit. Cum ideo pater negat
sapere sapientia quam genuit ne ea esse in-
telligat.

Quod hec quomodo inexplicabilis
est humane infirmitatis excedens vias.

Omnem esse in hac facere
quomodo. proprius cum ex dictis
videtur quod scilicet videatur habere rationem quod
in re intelligentiae attendens infirmitas
turbari cupiens magis ex dictis scripturis
referre quam afferre. Optimum est locum esse
in quo hylaricus in libro de Trinitate qui
dictorum intelligentiam expectet ex dictis
ponat quod proponat et retulerit magis quam
attulerit neque cogat hic videtur dictis
gratiae quod an locum presupponit intelligere
dicit. Cum ergo de rebus dei sermo est con-
cedamus deo sui dignatione dictis quod
eius pia veneratione famulentur in

uestiget igitur prius locum dictorum rationem
si forte dictorum aliqua valeat recipere
causa quam nota premissa quod aliquatenus
explicari valeat. Ergo at quomodo non
absoluens sed errore excludens pro-
prie non ita dicitur esse propter dilectionem fi-
lium vel filiam propter eam dilectionem quam ab
ipso procedit que non est aliquid eorum sed
tamen spiritus sanctus tamen ea dilectione pater sit
vel filius. Sed sicut ea pater diligit fi-
lium et filius propter eam non enim pater pro se ea
quam ipse est dilectione diligit sic et filius
non at sit ut ipse se non diligit et filius
sed pro ea tamen. Quis illa Trinitate quod
augustinus opinari vel affirmare presumat.

Sicut tamen quomodo lectoris intelligentiam
plenam diuidendam atque absoluendam
relinquimus ad hoc minus sufficientes

Utrumque personarum suae ipse
personae sunt deus. divina essentia.

Post hoc ultra considerari atque
subtiliter inquiri ex utraque personarum
personarum quibus ipse personae detrahant
sicut ipse personae et sunt deus. divina
essentia ut ita sit personis ut non sit
persona atque hoc non divina essentia.
Quod enim sunt personis personarum non
infirmitas vel negare auctoritate cum ipse
clamer auctoritas quod personis esse
tas et essentia personarum. Iniquus quod
nihilis scripturarum testimoniis asserimus pro
has personarum distinguunt atque detrahant
ipsas personarum tres personarum expressis
simis uocabulis. Cum ergo personarum ipse
ab eterno fuerit fuerit quibus ipse personae
detrahant et dicitur quod essentia sit essentia
non essentia et quod tamen essentia et ipse personae
non essentia qui ibi essentia multiplicata.
Quo tamen sit personarum esse personis.
ita et eas esse personarum personarum sicut
supra auctoritate ihesu ut non piget

renome ad mente ptestrati suino
 i expone fidei ita dicentis. sabelli
 hēsim detmātes tres psonas ex
 pssas sub ppetate distinguim.
 Non em nota tmoo si etiā nomī
 ppetates. i. psonas ul' ut grī exp
 mūt. ypostases h' e substantias cō
 fitem. Ecce apte d' psonas ppetu
tes distigui et ipas ppetates ee
psonas. Cuius hie nome pstrigim
q' sup' lacus exposuū. cūq' de
simplicite detatus differem auctoi
tatibz scō. s. augu' hylai vsydoi
net nō x boem euident nōstrū
 hor ee omō qd' i se h' crepto q' pē
 silū n' q' filū x filū h' pēem nec
 ē pat' x sit ee i nā fū nō q' h' x hor
 sit qd' h' x totū qd' ibi ē unū ee unā
 uita ee quā mō nō iteramq' ne
 fastidiū lectori i geramq. Bi g' ppe
tates i sut. singula eoz ē id i quo
 ē unā eadēq' uita. singule sut.
 fateam' g' x ppetates ee i tēbz pso
 nis x ipas ee psonas atz dīnā esse

Auctoritatibz astruit q' ppetas
fit uita.

Quod em ppetates x dīnā nā
 sic oñdit hylai dicens. nati
 uitatem filij ee nām. un' et i vno
libo de trinitate. v' usq' nā nō differt
unū p' p' et filij. V' abz g' h' satineti
dīnitas ut opletat. se et noie et
nām x p'ute quā nātitas nō p' nō
ee ea nā vnde nascit' filij. Idem
i vno. Nātitas ē ppetas ē uitas ē.

Idem i vno d' q' ne' dīnitas sit in
telligenda ee i nā dei. Dup' ead' d'
q' p' p' p'is ē q' semp' p' ē. x p' p' filij
q' semp' filij ē. significans q' ppetas
p'is ē pat' x ppetas filij ē filij. h' p'
alijq' auctoritatibz plūibz apte
significat' vider' q' ppetas filij filij

sit et dea ita et ppetas p'is x ppetas
 spūs sancti.

Quidā negant ppetas ee psoas
id est diuinā nām.

Hic at aliq' negant dicentes qd'
 ppetates i psonis ee. sed nō esse
 psonas ipas. q' ita dicūt ee i psonis ul'
 i eēnā dīnā ut nō sūt interiq' sicut
 ea sūt q' p' p' s'bam de deo dicūt' ut bo
 intas iusticia sed extēscō affixas atz
 ita ee rōmbz pbaē contendūt. Bi em
īquit' ppetates p'one sūt nō i eis psois
detmānt'. Cūq' dicim' q' etiā seipis
p'one differūt sicut sup' i h' cōmim'
loquens de p'ē x filio x p' p' s' d'
triba unū sūt sed psonis ac nōibz
distinguit'. sed itū addūt. Sed ppetas
tes ipē dīnā eēnā sūt nō eēnā nō
differūt tres p'one nec ppetatibz dent'
quō em differ' p' a filio eo q' dīnā
eēnā pat' ē tū eēnā unū sūt.

Responsio ad pmissa auctoritatem.

Quod dicitur nouus x hūanis
 contentis ubi hylai i p'p' d'eo.
 immensū ē qd' exigit' x īq' p' h'ensibile
 est ee significāciā p' mōis ē ee p' p'
 intencōm ei' nō emāat' nō attangū
 nō tenet' ūbz significāciā rei ipō
 nahia consulit. p'ensy otemptōnem
p'p'ile lūmē obremat itelligēcie mpa
ritate qd' sine nullo otinet' excedit
m' g' i p' p' labes ē. In itelligēcia
stupōr ē. In p' mōne uō nō tū i p' m'
tate sed silēncis fatōr p'ualosū m'
ms ē de rebz tantis ac tū rēton
ditis aliqd' ul' p' p' p' celeste p'ferre.
nō ul' p' p' p'one dei p' mō de deo
sit scōma di dīnā ē. Rō g' aliquid
addendū ē sed modz q'stituendz auda
cie quod quid ul' q' p' nō itelligit'.

Quid ipbi hēnti insitit' alia dices.

Quod hēnti impbitas īstritu
 dyabolice fr' audulēcie extitata

nondū quiescat sed tūta rez q̄stione
addit: **H**i p̄mitas & filia^o in deo siue
i dīna eēna sūt: eadē rez igr̄ s̄ pat̄
ē & filia. **N**ā i quo pat̄mitas ē pat̄ ē
& i q̄o filia^o filia ē. **H**i igr̄ una eadēq̄
rez h̄t i se p̄mitatē & filiatōne ip̄a
gr̄at̄ & gr̄at̄. **R**ō dicentes i sabellia
nā h̄s̄m p̄h̄unt̄ extendētes p̄m̄
i filū cū ip̄m s̄ filū ip̄m p̄ponat̄ et
p̄m̄. **H**i uō negauer̄t i una dei
eēna p̄mitatē eē filiatōne. quō
ḡo dicit̄ eē dīm. **H**is atq̄ alijs ar
gumentor̄ aculeis nitit̄ i sue opi
nionē asserione ut uītatis fecer̄t

Responso cont̄ h̄t̄ eor̄. **D**ifferent
opinione ubi tradit̄ q̄dē p̄mitas nō
p̄mitas ita eē i dei eēna sicut in
p̄posita filia dicit̄.

Quor̄ audacie resistentes atq̄ igno
rante p̄uidentes audebim̄ sup̄
hoc aliqd̄ loq̄. p̄mitas & filia^o nō ita
eē om̄o dīm i dīna sūba sicut i ip̄is
p̄posita filia i q̄ba ita sūt q̄ eas det̄m̄
ut ait iohes damascen̄. **C**haracteristm̄
p̄diomata sūt. i. det̄m̄atiue p̄mitates
p̄positas & nō nē. **E**tē p̄positas
det̄m̄ant nō nām. **I**deor̄q̄ lū p̄mitas
& filia^o sūt i dīna eēna cū ea nō
det̄m̄et̄ nō iō p̄t̄ dīna q̄ dīna eēna
& ḡuget̄ et genēt̄ ul̄ q̄ eadē rez s̄
sūt p̄t̄ et filia. **I**ta em̄ p̄mitas det̄m̄
p̄sona i har̄ p̄mitate p̄posita sūt gr̄at̄
& illa alia p̄mitate p̄posita sūt gr̄at̄.
Et ita nō idē gr̄at̄ & gr̄at̄ s̄ al̄ al̄m̄.

Quēit̄ quō p̄mitas possit̄ eē in
nām & nō eā det̄m̄ant.

Sed forte q̄res cū hec p̄mitates
det̄m̄ent quō i eēna dīna eē p̄t̄
ita ut eā nō det̄m̄ det̄m̄ent. **R**espondeo
ē et hoc cū hylaiō. **E**go nescio non
regro. **E**t q̄solabō tū. archangeli nes̄

nūt. angeli nō audier̄t. st̄la nō tenēt̄.
p̄p̄ta nō sens̄it. ap̄t̄s nō int̄rogauit̄.
filia ip̄e nō edidit̄. **R**essat̄ ḡo dolō
querelari. **N**ō p̄uēt̄ hō sua itelli
gencia gr̄at̄is s̄ctū posse q̄sequi.
Absolute tū itelligend̄ ē pat̄ et
filia et sp̄s s̄ct̄s sūt i h̄o sine ub̄o
itelligencia. **E**t filia a p̄t̄ q̄ ē un̄ge
mit̄ ab ingenito. p̄gemēs a p̄t̄e.
uīus a uīo. nō nā det̄m̄as alia & alia
q̄ ab̄o uīo. **H**oc edendo inape p̄uēt̄
p̄siste & si nō p̄uēt̄urū s̄nā tū gr̄u
labō p̄fecturū. **Q**ui em̄ i s̄m̄itū p̄t̄
p̄sēq̄t̄ & si nō q̄tingit̄ aliqd̄ tū p̄s̄
ciēt̄ p̄deundo. s̄ ne te inseras i d̄
s̄ctū & archano inop̄nā n̄aritate.
ne te iūergas s̄m̄a itelligencia. rō
p̄hendē p̄s̄m̄es s̄ itellige i p̄phen
t̄a eē. **H**is alijsq̄ m̄ltis modis cui
dent̄ oīdit̄ nobis nullaten̄ licere
maiestate p̄strutari. **I**us ponē p̄t̄i
modū circū s̄ct̄e i s̄m̄itū.

Quor̄ auctoritatib̄ opinione sua s̄ct̄
q̄ p̄mitas p̄t̄is & filia nō sūt d̄s̄.

Utr̄ap̄tū nondū desistit̄ impa
nencie sp̄i agitati sed opinioēs
sua eēna s̄ct̄e auctoritatib̄ m̄m̄e in
tunt̄ q̄b̄ oīdē uolūt̄ p̄mitate q̄ p̄t̄
ē p̄t̄. & p̄mitate q̄ filia ē filia nō eē
deū ad h̄o inducentes ub̄a auḡm̄
sup̄ illū locū p̄s̄lmi. **E**t nō ē s̄ba
ita dicens. **D**s̄ ē q̄dā s̄ba. **P**ū
eēna i s̄ct̄e catholici sicut edificamur
ut dicam̄ p̄m̄ et filia et sp̄m̄ s̄ct̄m̄
eē un̄q̄ s̄ba. **E**id̄ ē un̄q̄ s̄ba. **E**d̄
q̄d̄ ē p̄t̄ q̄d̄ ē d̄s̄ hor̄ ē filia hor̄ ē sp̄s
s̄ct̄s. **A**u at̄ p̄t̄ ē. nō illud ē q̄d̄ est̄
p̄t̄ em̄ nō ad se sed ad filia dicit̄.
ad se at̄ d̄s̄. **E**t ḡo ul̄ q̄o deus
ē. s̄ba ē. **E**t q̄ eiusdē s̄ba ē filia.
p̄culdubio & filia ē d̄s̄. **A**t uō q̄ p̄t̄
est̄. q̄ nō s̄ba ē. s̄ i s̄ct̄e ad filia

no sic dicitur filius patris esse. sicut dicitur filius dei esse. Ex his uerbis significari dicitur quod pater uel pater filii non sit deus uel essentia divina. **L**u ei dicitur quod deus substantia est sed quod pater est substantia non est. aperte inquit ostendit id esse substantiam quod deus est. id uero quod pater est non esse substantiam. **I**te cum ait pater non illud est quod est ostendit eum non esse patrem eo quod substantia est. **N**on enim simpliciter dicitur. Pater non est illud quod est si autem cum pater est non est illud quod est signans quod pater est. non est illud quo est. scilicet essentia. **H**oc illi ita exponentes sua commenta simpliciter et incaute uerba uideri faciunt. **N**on autem aliter ista intelligenda fore dicitur. **D**icens enim eo quod deus est substantia et est sed quod pater est substantia non est. **H**oc intelligi uolunt quod essentia deus est et deitate substantia est. **S**ed enim substantia est quo deus est et exorsio. **S**icut ea est deitas quod substantia est et substantia quod deitas est. **Q**uod pater est non est substantia et non quo pater est eo substantia est. **Q**uod pater est gratia uerois pater est. quod substantia non est. ipsam tamen pater est substantiam esse non negat. **I**n enim intelligendum est id quod ait. **L**u pater est non illud est quod est. non illo pater est quod uel quod ipse est. id est essentia sed notione.

Aliis enim uerbis augustinus utitur ut asserant quod dicitur. scilicet pater non est deus substantia.

Item illis uerbis augustinus ueraciter insistit superius positus scilicet uerbum secundum quod sapientia et essentia hoc est quod pater secundum quod uerbum non hoc est quod pater. **S**i inquit uerbum non est hoc quod pater sed quod uerbum est. id est quod uerbum est non est id quod pater est. **P**ater ergo quia uerbum est non est illud quod pater est. **N**on igitur divina essentia. **A**d quod dicitur quod licet secundum quod uerbum non sit hoc quod pater est ea

in pater quod uerbum est id est quod pater est et divina essentia sed non est propositus pater.

Quinto quorundam non idem esse personam uel naturam et essentiam. dicentium et eandem essentiam non posse esse patrem et filium et spiritum sanctum.

Disto xxv.

Predictis est adiciendum quod quidam primum sensu homines in tantum persiluerunt. **N**am ut dicent non idem esse naturam dei et personam sui propositum dicentes eandem essentiam non posse esse patrem et filium sine personarum confusione. **S**i enim inquit ea essentia quod pater est filius est. idem si pater est et filius. si hanc redicis esse patrem. aliam quare qua dicis esse filium. si uero aliam non quesieris si eandem dicis. **I**dem genuit et genitus est. et pater hoc et huiusmodi in naturam et personam diuidunt ita ut non recipiant unam deitatis naturam et simplicem. esse tamen personarum. **I**d est testamento **h**ereticum defende nititur quod in uero libro de fide quereis. **H**ic apertus notans spiritum dei et spiritum in idem significauit. ut inquit inquit ita generum predicatorem uolens ne unitate in patre et filio docere ait. **S**piritus dei est in uobis. si quod ait spiritum christi non habet hic non est eius. si autem spiritus eius qui suscitauit christum. **S**pirituales omnes sumus si in nobis est dei sed et hic et spiritus dei est et spiritus christi est. **E**t cum spiritus in nobis est eius spiritus in nobis est. qui suscitauit christum cum eius qui suscitauit christum in nobis est et spiritus in nobis christi est. **N**on tamen non dei est spiritus qui in nobis est. **D**istincte in o heretice spiritum in a spiritu dei patris et exercitum a mortuis spiritum christi a spiritu dei christum a mortuis exercitum tamen cum qui habitat in nobis spiritus in spiritus dei sit. et spiritus in a mortuis exercitum spiritus tamen dei sit christum a mortuis

excitantis. **¶** Et quod nunc in spiritu
dei. utz nam au rem ne significata
est estimes. no em idem ena
qd' res ne. sicut no idem e homo
x qd' hois e. n' idem e ignis x qd'
ipius ignis e. x fm hoc no idem
e ds x qd' dei e. **H**uic dicitur oia
pfati hcti dogmatizauerit no
idem ee psona x nam dei. asse
rentes nam dei no ee id psonas.
Intelligentes i hys pmissis ubi hylai
p rem psona x noie ne dina
nam. **¶** Idem dicit hylai irogasse
hcti. utz p spm dei significata
dei nam putat ee. an rem ne.
ut sic ondet distinguenda ee int
nam et rem ne. i psona x
eis obuiat ipius scriptie crista
hic docet x qd' p dicta debeat
Intelligi x qd' sps stus e res vna
natie p'is x filij x sps st.

Nec qda dicit no intelligetes
pia diligencia scriptie crista
cia q' asideata p'pi p' quo pmissa
dixit hylai. Subsequent em in
eade scie ondit i spm dei aliqui
significai p'em. ut cu di' sps dmi
sup me. aliqui filiu significai ut cu
di'. In spm dei eicio deinoia. nate
sue plate se demones eie demo
strans. Aliqui spm stin ut i effuda
de spm meo sup ome carne. **¶** Qd'
di' asumatu ee ul' fuisse cu apli
misso spm oibz ligus locuti sut. De
inde quae hanc distinctione fecerit
x q' i sup'isibz ubis idem sps sig
nificatq' sit. x q' ipse sit res vna ne
p'is et filij apte ondit inquens
ita. **H**ec idco sut demost'ra ut
quod p' hcti fctas se cotulisset
cu

fmibz q'cludet. hitat em i nob xps.
quo hitante. hitat deo. et cu hita
bit i nobis sps xpi. no aliq' tunc
hitat ip' sps dei. **¶** Si p' spm stin
xps intelligit i nobis ee hitat i ita
spm dei ut spm x ee nostendu e
et cu p' nam dei na ipa habuerit
i nob. indetis na filij idit ee a
p'ce cu spm st' q' e sps stus xpi et
sps dei res ne demonstr' vna.
¶ Quod go nunc quo no ex na vna
sunt. a p'ce go p'cedit sps uitatis
a filio mittit' x a filio accipit sed
oia q' h' p' filij. **¶** Idco q' ab eo
accipit. dei sps e. **¶** Idem sps
xpi e. Res ne filij e. s' eade res x
ne p'is e. x dei excitans xpm
a mortuis sps e x idem sps x
e a mortuis excitati. **¶** In aliq' d'it
xpi et dei na. ne eade sit si p'rai
p' ut sps q' dei e no sit et xpi.
¶ Et go i nob sps dei. x e i nob
sps x. **¶** Et cu sps xpi inest inest
sps dei. **¶** Ita e qd' dei e x xpi e.
x qd' xpi e dei e. no p' qd' aliud
diuisu ee. xpi ip' deo e. deo go xpi
e. vna cu deo sps fm illud ego
x pat' vna sumus. **¶** go docet uitas
vntate ee ne no solitudine vna
oms. **¶** Eie si h' uba diligenti atten
das. tuemis spm stin rem nate
dici p'is x filij. x etide dicit esse
nam dei. ubi di' p' nam dei na
ipa hitat i nob si p' spm stin xpi
e i nob. **¶** Itaq' i t'itate no ita dis
tinguendu e int nam x re nate
sicut i rebz catis qa' ut ait hylai
copano t'renox ad dim nlla e. et
si q' op'atone ex' meda auferunt'
nemo ea extimet absolute in se
romis p'fectione q'ne. non em

huano sensu de deo loquendum e.
Ad pp̄ res cum illud dixerit.
no idem e na & res natue.

Ad nam go rez caray res
pnaens inquit; no idem e
natura qd ne res. subiciens ex^a de
ipsis caruis. inde ostendens erroris
ee sub mensura caruay metri
fateorem addit: & fm hoc no idem
e dō & qd dei e. ac si diceret si ad istar
caruay de carore sentis. cogens futer
q no idem e deo & qd dei e. qd
dicit ipm e. cu spūs dei deo sit: &
dei filij deo sit. **Ad** go fm copales
modos ut i eade seie subdit ampa
enda st h. q de deo dicit: ubi eua
ruans opimone eoz q putat ita
aliud ee dñm. & ad qd dei e. aliud
quoy nam dei & tem ne. ut e m
caruis apte doz no ald ee dñm & q
sua st: ita ut insint illi st dicens.
homo a ei aliqd site cu alicubi eit
alibi no eit. q illud qd e illic con
tinet ubi fuit istema. ut no ubiq
sit q insistens alicubi fit deo aut
imense iuato uiuens plus q missp
no asit: nec desit usqm si oem p
sua edoret & sua no aliud q se ee
signat ita ut i sua insit q ee p
sua intelligat. no at copali modo
cu alicubi sit no ena ubiq ee edat
cu p sua i oibz ee no desinat. **Ad**
ut aliud sit q qd ipe e q sua st.
& her pp̄ ne intelligencia dicta st.
His ubis apte signat si in
telligis hētre q dina na no ald
e ab his q sua st: ita ut insint & p
illud i oibz e suis q no insunt.
Dua ena sut q no insut id e oes
carue & sua st q insut ut es pso
q sut eiqde ne & eade na sit sup

augu^m resnomo affirmatiuaq di
rentis tres psonas ee eiusde eēnae
ul eande eēna si no ex eade eēna.
De aliud itelligat eēna. aliud pso.
Per in diffitem distictione aliqua
hūda foete. fm itelligencia rōmū
cū dī ypostasis & cū dī eēna. qā
i significat qd e rōe tba. hic uō non.
e tū ypostus eēna & eo. futam
go unū atz idem ee es psonas fm
eēna. dētes ut ppetatibz. **Un** augu
suis locū psulmū p̄taxatū ut:
Quis qd sit p̄. **R**ūdet deo. q̄ris
qd sit filij **R**ūdet deo. **Quis** qd sit
p̄ & filij. **R**ūdet deo. **Quis** qd sit
p̄ stūs. **R**ūdet deo de singul inf
rogatū deū rūde. de utq̄ interrogatū
no deos s̄ deū rūde. no sit i hōibz.
Tanta enā i e sube unitas ut eq̄
litate admittas plūalitate no admit
tas. **Si** go e dicitū fuit cū dicit s̄
lū ee qd p̄ e. p̄feto filij pat̄ est.
Rūde. s̄dm subam e dicit hō esse
filij qd pat̄ e. no fm id qd ad ald
dī. **Ad** se enā dī deo. ad p̄em filij dī.
Rursūq̄ p̄ ad se dī deo. ad filij
deo. pat̄ q p̄ ad filij dī no e filij
qd dī filij ad p̄em. no e pat̄ qd dī
pat̄ ad se. filij ad se. hor e pat̄ et
filij. i. deo. **Ita** possit dī
unū deo cū psonaz ul tres p̄one
unū deo ut dī una eēna cū p
sonaz & tres p̄one unū eēnae.

Hic consideranda e cu deo sit
dina eēna & ita dicit unū
deo ee tres p̄one sicut una eēna
dī tres p̄one. **Ita** ualeat sane
dici. unū deo cū psonaz & tres p̄o
ne unū deo. sicut dī una eēna
cū psonaz & tres p̄one unū eēnae.
In his locutionibz scriptis usq̄ nobis

emulanda videtur ubi frequent' repit'
ita dicitur. una eēna e' cū. ⁊ tres sūt
p'sone unig eēnae. **N**usq' at' occurr'
legisse unū deū cū p'sonar' ul' tō p'
sonas unig dei. qd' idō p'uo s'pōs doc'
tores vitasse. ne ita forte acciper' in
p'sonis diuinis ut accipit' cū de cū
turis sile qd' dicit. **D**i' em' deo abrahā
ysaac ⁊ iacob. ⁊ deo oīs cū qd' utiq'
dicit' p'p' p'ncipiū g'ntis ul' gr'e p'
uilegiū ⁊ cū subiectione ul' p'ntu
tem. **L**i' g' i' cū tate nichil sit cū ul'
fuiens ul' subiectū. nō admittit fides
i' cū tate itē locutiōis modū. Ita ⁊
eō nō dicit' de dei eēna q' sp'a sit
eēna abrahā. ysaac et iacob ul'
alig' cū tate. ne cū tate ⁊ cū tate nām
videam' confundē.

Quā' lūz pōn' sapia bonitas de
deo fm' sūm' dicunt'. **I**sc'p'ia tū
solent h' noia dist'cte ad p'sos mēdū

Et p'dictis q'stut q' **E**t ferri.
sicut eēna ita ⁊ potēna ⁊
sapia bonitas de deo dicunt' fm' sūm'.
q' at' fm' sūm' dicunt' de deo t'p'g
p'sonis p'it' quēnt'. **U**na e' g' pōn'
sapia bonitas p'is ⁊ filij ⁊ spūs s'c'i
⁊ hii tres eade potēna eade sapia
eade bonitas. **U**nde apit' i' cū tate
sūma eē p'fectio. si em' decēt ubi pōn'
ul' sapia ul' bonitas nō eēt sūm' bō'
sed q' i' e' p'fecta potēna. ⁊ i' sūma sapia.
i' p'phensibil' bonitas. **U**nde dicit' sūmū
bonit' et dicit' tūq' unū et idem s'
p'entis sit i' deo potēna. sapia bom
tas. **I**n sū' tū s'p'ia frequent' solēt
hec noia dist'cte ad p'sonas referri
ut p'ri potēna. filio sapia. spūs s'c'i
bonitas attribuat'. qd' dicit' fiat nō dicit'
inquirere.

Quā' sicut qd' pat' potēna. filio
sapia attribuat'

Dergo facti eloquij prudentia
fac' curauit: ne dei diuinitate sili
tudine cū tate metrem'. **D**ixit em'
s'p'ia sū' q' deo p' e' ⁊ q' deo filij
e'. **E**t audiuit h'c homo q' hoīem pa
trem uideat: deū p'cem nō uideat et
cogitūe cepit. Ita eē i' cū tate ut uideat
i' cū tate. **Q**uā' h' oia cū tate sūt ad
cū tate. **I**n q' h' p' e' p'or e' filio. filij
e' p'etior p'ce. et ex antiq'itate i' p'ce
desertis. ex p'ost'itate i' filio i' p'fectio
s'p'ia solet notari. **I**dem idō occurr'
s'p'ia dicit' p'cem potēna ne uideat
at' p'or filio ⁊ ideo unig potēna
filij sapientē ne uideat p'ostior
p'ce ⁊ ideo unig sapiens. ⁊ c'.

Quā' spūs s'c'i bōitas attribuat'

Octus e' etia spūs s'c'i deo et
dicit' e' habet spūs deo ⁊ uide
bat' hoc q' uōmē i' p'actiois ⁊ tūnois.
unde hūana q'st'ia ad deū p' rigore
⁊ fidelitate accede' metuit'. **I**dem s'p'ia
te p'auit: s'mone sūm' spūs bonit'
notans ne cōclis p'uat' q' m'itis
eāt nō q' p' sit solū potēna ul' m'is
potēna ⁊ filij solū sapiens ul' m'is
sapiens. ⁊ spūs s'c'i solū bonū ul'
magis bonū. **U**na e' g' potēna. si
p'entia benignitas tū p'sonar' sicut
una eēna. **I**deop' sicut dicit' filius ⁊
homouspōs id est q' substantial' p'ri
ita et cōm'potens.

Que hor noie homouspōn ubi e'
auctoritate receptū ⁊ qd' significat

Hic nō e' p'mittendū qd' aug'
m' li' 11° q' max'imum dicit'
de hor noie homouspōn q' latini
trattatores frequent' utunt'. **E**t n'q'
et filij unig sūt eiusdēq' sūbe. **H**or
e' illud homouspōn qd' i' filio n'iteno
adijs hēctos arrianos a catholicis

p̄ba iustis auctoritate finati ē. qd̄
 p̄p̄a in q̄silo ar̄minensi p̄t̄ no
 iustitiam ubi min̄ p̄ potuit intell̄m
 q̄ntū fides antiqua r̄pat̄ n̄tis fide
 lib̄g pauca fraude deceptis h̄etica
 ip̄iens sub h̄eno imp̄at̄e q̄stanno
 labe temptavit. Sed post nō lōgū
 t̄p̄e lib̄tate fidei catholice p̄valente
 p̄q̄p̄ vis ubi sicut debuit intellectū
 ē homoussion id̄ catholice fidei
 sanctitate longe lateq̄ defensū ē.
 Ad ē in p̄ homoussion n̄ unig
 eiusd̄ep̄ sube. Non ḡm̄t̄ p̄phanas
 uocū nouitates hor̄ em̄tūdu ē.
De nōib̄g q̄ tr̄slat̄e et p̄ silitiu
dm̄e de deo dicit̄.

Dicere sciendū ē q̄ assigna^{oe}
 distinctionis nom̄ in alia
 q̄ sup̄ diligent̄ ex̄. executi sum̄g
 q̄d̄a dirim̄g tr̄slat̄e ac p̄ silitud̄ez
 de deo dicit̄. ut speculū splendor.
 carater. figura et huiusdi. de quib̄g
 pro lectōe h̄uic trado qd̄ sermo.
 ut s̄. rōne silitudinis q̄sident̄a ex
 causis dicendi dicit̄ intelligentiā
 assumat s̄ catholici. De sac̄mento
 unitatis atq̄ trinitatis sum̄e et ineffabil̄
 m̄lta iā dirim̄g. Nichil t̄m̄ de eīg
 ineffabilit̄e dignū f̄didisse p̄fitem̄
 sed pot̄g ex nob̄ misericordiā eīg sc̄iam
 nec potuisse nos ad illā.

De q̄b̄da q̄ fm̄ subam̄ de deo
dicit̄ q̄ p̄p̄alem efflagitāt̄ tractatū
s̄ de sc̄ia p̄uidēna p̄sc̄ia disposiōe
p̄destinaōe uolūtate potēna.

Quoniam sup̄ differim̄g ac plura
 dicim̄g de h̄is coit̄ q̄ fm̄
 subam̄ de deo dicit̄ q̄. For̄ t̄m̄ q̄
 p̄p̄alem efflagitant̄ tractatū de q̄b̄g
 sinodo tractandū ē. s̄. de sc̄ia p̄sc̄ia
Distinctio xxxvi.

p̄uidēna. dispoñe. p̄destina^{oe}. uolūtate
 et potēna. Sciendū ē q̄ q̄ sapia
 ul' sc̄ia dei cū una sit et sim̄. t̄m̄ p̄p̄e
 uarios st̄at̄g r̄ez et diuisos eff̄tus. plura
 ac diuisa sc̄at̄e nota. Dicit̄ em̄ nō t̄m̄
 sc̄ia sed etiā p̄sc̄ia ul' p̄uidēna. dispo
 ñe. p̄destina^{oe} et p̄uidēna. **Et ē**
 p̄sc̄ia siue p̄uidēna de fut̄is t̄m̄ sed
 de oib̄g. de bonis sc̄z et malis. Dispo
 ñe de faciendis. P̄destina^{oe} de hoib̄g
 saluandis et de bonis q̄b̄g h̄ic laborat̄.
 P̄destinauit em̄ d̄ns deus ab et̄no
 hoies ad bona eligendo et p̄destinat̄
 eis bona p̄parando. Ad hoies
 p̄destinauit ap̄t̄us osidit̄ dicens. P̄
 destinauit quos p̄sc̄iat̄ fieri q̄formes
 ymaḡne filij sui. Et alibi elegit
 nos aut̄ m̄udi q̄staturōne ut essem̄g
 sc̄i et immaculati. Ad at̄ eis bona
 p̄parauit. p̄p̄a p̄parauit osidit̄ dices.
 Dicit̄ nō uidet̄ deus abs te q̄ p̄parasti
 diligentib̄g te ul' expectantib̄g te. q̄
 ab et̄no p̄destinauit quosdā fut̄ios
 bonos et b̄tos et elegit ut eēt̄ b̄i
 et b̄i et bona eis p̄destinauit id̄ ē
 p̄parauit. P̄uidēna at̄ ē gub̄nandoz
 q̄ utiq̄ eodē mō uidet̄ accipi quo
 dispositō. in̄dū t̄m̄ p̄uidēna accipi
 p̄ p̄sc̄ia. P̄apia ul' sc̄ia de oib̄g ē
 sc̄z bonis et mal' et de p̄sentib̄g p̄
 t̄ntis et fut̄is et nō t̄m̄ de t̄p̄alib̄g
 sed etiā de et̄nis. Nō em̄ ita sc̄it̄ d̄s
 ista t̄p̄alia ut seip̄m̄ nesciat̄ sed ip̄e
 sola seip̄m̄ p̄sc̄it̄ nouit̄ cuius sc̄ie
 q̄p̄atōne oib̄ fut̄is sc̄ia p̄fecta ē.

Utrū sc̄ia ul' p̄sc̄ia ul' dispositō
ul' p̄destina^{oe} potit̄ eē in deo et si
nulla fuissent fut̄ia.

Non considerat̄ oportet. ut sc̄ia
 ul' p̄sc̄ia ul' dispositō ul' p̄

p̄destinatio potuit eē t̄deo si nulla
fussent futua. **C**ū em̄ p̄stia sit futua
& dispositio faciendor. & p̄destinatio
saluandor. si nulla eēt futua si nichil
eēt factū deo ul' aliquos saluatiō
nō videt̄ potuisse eē t̄deo p̄stia ul'
dispositio ul' p̄destinatio. **P**otuit at̄ d̄s
ne p̄stie futua potuit nō creāe aliqd
ul' nō saluāe aliquos. **P**otuit ḡ
nō eē t̄deo sapia p̄stia dispo ul' p̄
destinatio. **A**d hoc at̄ ita a qb̄da op̄
ponit̄. si inq̄r̄ potuit p̄stia dei nō
eē cū p̄stia sit ei9 stia et stia sit
ei9 eēncia. potuit ḡ nō eē ab etno
id qd̄ ē dina eēncia. ita & de dispo
sitione & p̄destinatio q̄ ē dina eēncia
obiciūt. **A**ddūt quoq; & alia dire
tes ita. si potuit deo nō p̄stie ali
qua cū idem sit deo p̄stie et stie
& stie qd̄ ē eē potuit nō eē. **I**tē cū
idem sit deo p̄stie esse & deū eē.
si potuit nlla p̄stie aut potuit
nlla p̄stie q̄ potuit nlla facē.

Responso q̄ p̄stia dispo
p̄destinatio q̄ relatiōe dicūt̄ ad res
futuras et faciendas.

Ad hoc iuxta modulu nre
intelligentiē ita dicim9. p̄stia
ul' dispositio ul' p̄destinatio ad aqd
dici vident̄. **S**ic em̄ cūctōe ad cūctū
flatiōe di: ita p̄stia & p̄stus ad futū
r̄ferri vident̄. et dispo ad facienda
et p̄destinatio ad saluanda. **V**erūptm̄
cūctōe ita flatiōe di: ut eēncia nō signifi
cet̄. p̄stia uō ul' p̄stus & t̄ ip̄su fu
turoz di: et eēncia significat̄. **I**tē enā
ita dispo & p̄destinatio. **I**deoq; cū di
si nlla eēt futua nō eēt t̄deo

p̄stia ul' nō eēt deo p̄stus. **V**anā
ē i cā dicendi. distigui o; rōne dicti
Ad ḡo dicit̄ si nlla eēt futua nō
eēt t̄deo p̄stia ul' nō eēt deo p̄stus
si t̄dicendo hanc cūm attendis. **S**
q̄ nlla eēt subiecta ei9 p̄stie in
ip̄sa. posset dici p̄stia ul' p̄stus
qd̄ v̄t̄q; di: p̄t futua ver9 ē intel
lect9. **S**imilit̄ ex ea rōne id dicit̄
q̄ nō sit t̄eo stia q̄ p̄stie futua ul'
q̄ ip̄e nō sit deo q̄ ē futuroz p̄stus
fla ē intelligentiā. **S**ilit̄ et̄ locutiō
nes definit̄ de st̄. **P**otuit nō eē
p̄stia dei ul' potuit nō eē p̄stus
& potuit deo nō p̄stie aliq̄ id eēt
eē q̄ nā futua subiecta eēt ei9
stie. **I**tā nō potuisset dici p̄stus
ul' p̄stia ul' p̄stie si ei9 stie futua
nlla foret̄ & subiecta. **S**ilit̄ de
dispo et̄ p̄destinatioe ul' p̄destinatio.
Hec em̄ ut d̄m̄ ē ad t̄palia re
ferūt̄ & de t̄pali9 em̄ st̄. **S**itia
uō ul' sapia nō t̄m̄ de t̄pali9 s̄
enā de etno ē. **I**deoq; & si nlla
fussent futua. eēt t̄m̄ t̄deo stia ea
q̄ mō. nō min9 eēt q̄ mō nec
mai9 q̄ mō. **S**ciūt̄ ḡ deo ab
etno et̄m̄ & om̄e qd̄ futū eāt
& sciūt̄. **I**mmutabil̄ sit q̄ nō m̄9
p̄stia ul' futua q̄ p̄stia & sua etna
sapia & imutabili sit ip̄e oīa que
sciūt̄. **V**is em̄ fō sup̄ne & eēne sa
pientiē ut aut̄ amb̄p̄ t̄eo & quia
oēm sapiām & stiam capit̄ sua
imensa sapiētia. **I**
Quāe oīa dicūt̄ eē t̄deo & que
facta sūt̄ iuxta eē in deo. **I**
Propt̄ea oīa dicūt̄ eē t̄deo
et fuisse ab etno. **V**n̄ auct̄

sup genesim. si visibilia inq̄t anq̄
 fiēnt nō erāt. Et nō gō nota deo erāt
 q̄ nō erāt. et rurſq̄ quō ea fuerūt
 q̄ si nota nō erāt. Nō enī quicq̄
 fecit ignorans. Notū gō fecit: non
 frā agnouit. P̄inde anq̄ fiēnt et
 erāt x nō erāt. Erāt ī dei ſcīa.
 nō erāt ī ſua nā. Ipi at̄ deo nō
 audeo dicē alomō inotuisse ea cū
 feciſſit: q̄ illo quo ea noueāt ut
 fuerūt. Apud quē nō ē trāſmutaō
 nec uarietatis obūbratō. Ecce hic
 habes q̄ si visibilia anq̄ fiēnt ī
 dei ſcīa erāt. Ex hoc ſp̄u oīa dicūt
 eē ī deo. Et de qd̄ ſcīa ē dī eē uita
 ī ipō. nō ideo qd̄ cūctia ſit cūctū ul'
 q̄ iſta t̄palia eēctualit̄ ſunt ī deo
 ſed q̄ ī ei9 ſcīa ſemp̄ ſt̄ q̄ uita eſt.

Quod eadē rōne oīa dicūt ei
p̄ſentia.

Inde ē enā q̄ oīa dicūt ei eē
 p̄ſentia nō ſolū ea q̄ ſt̄ ſed ea
 q̄ fuerūt x ea q̄ futū ſūt. ſm̄ illud
 uocat ea q̄ nō ſūt t̄p̄ ea q̄ ſt̄ q̄ ut
 ait ambroſ m. li. de trinitate. Ita agnos
 cit ea q̄ nō ſūt ut ea q̄ ſt̄ et hac
 rōne oīa dicūt eē eo ul' apud eū
 ſue ei ī p̄ſentia. Quā auḡ ſup illū
loni p̄ſulm̄ et pulchritudo agri me
tū ē. Idē inq̄t mecu ē q̄ apud dñi
 nil p̄terit̄ nichil futū ē cū illo
 ſūt oīa futū x ei nō deſcūt̄ iā
 p̄ſentia. cū illo ſt̄ oīa agnōtōe quada
 reſſabili. reſſabili ſap̄e dei. Ecce h̄ ap̄t
auḡ ex q̄ itelligentia accipiēda
ſt̄ h̄ ſcīa oīa ſt̄ deo p̄ſentia ī deo ſūt
oīa ul' cū deo ul' apud deū ul' ī eo
uita. quia reſſabil̄ om̄i cōgnōtō
ī eo eſt.

Et credendū ſit oīa eē ī dei eēctia
an̄ ideo p̄ eēctia ut oīa dicūt eē deo
agnōtōe ul' p̄ſentia. **W xxxviii**

Solet hic q̄ri cū oīa dicūt eē
 ī deo p̄ agnōtōe ſeu p̄ſentia ul' ī
 deo p̄ agnōtōe. Et ei9 agnōtō ul'
 p̄ſentia ſit dīna eēctia. Et concedendū
ſit oīa eē ī dīna eēctia ul' ī deo p̄
eēctia. Ad qd̄ dicitur q̄ dei agnōtō
 ei9 utiq̄ eēctia ē. et ei9 p̄ſentia ī q̄ ſūt
 oīa ip̄ius agnōtō ē. nec tñ oīa q̄ ſūt
 ī ei9 p̄ſentia ul' agnōtōe ī ei9 eēctia eē
 dīca debeāt. Si enī hoc dicit̄ itellige
rent̄ eē cū eo ei9 eēctia. In deo
enī dī eē p̄ eēctia qd̄ ē dīna eēctia
qd̄ ē de9. Habet gō de9 apud ſe ī
p̄ſentia ſua q̄ nō h̄ ī ſua nā. Quā auḡ
de ūbis ap̄t̄ ita ait. Elegit nob̄ an̄
mūdi aſtituōne q̄ ſufficit h̄ exem
plificae. Eligūt̄ q̄ nō ſt̄ n̄ errat
q̄ eligit nec uane elegit. Elegit tñ
x h̄ electos. quos cūctias ē elegēdas.
quos h̄ apud ſemetip̄m. nō nā ſua
ſi ī p̄ſentia ſua. Nōndū erāt q̄b9 pro
mittebat̄ agnōtō ſed x ip̄i p̄miſſi ſt̄
q̄b9 p̄mittebat̄. Ecce hic ap̄t̄ dicit
dñi apud ſemetip̄m h̄re electos an̄
mūdi nō ī ſua ſi ī p̄ſentia. Cū tñ
ei9 p̄ſentia nō ſit ald̄ q̄ ei9 nā. quia
ei9 p̄ſentia ei9 ē noticia. Et tñ ad
electos r̄ſp̄t̄ cū ait. In nā ſua. r̄ illos.
illos quippe h̄uit ab et̄no apud ſe
nō ī nā ſui q̄ nōndū erāt ſi ī ſua
p̄ſentia q̄ eos ita nouit ac ſi eēnt.

Quātrū mala debeant dīci eē ī deo
ut ſūt oīa bona cū utq̄ ſūt ī
ei9 agnōtōe et p̄ſentia. om̄ia
enī agnōt̄.

—
 —
 —
 —
 —
 —
 —
 —

Post p̄dita q̄rit̄ cū oīa dicant̄
ēē ī deo. nō p̄ cēntā nē sed p̄
agnitōne scie. ⁊ deo stat bō ⁊ mala.
Vt̄ credendū sit simpliciter mala
ēē ī deo p̄ agnitōe. **H**ic em̄ deo et
f̄r̄ stuit̄ semp̄ oīa s̄ bona ⁊ mala.
enā aīq̄ fient̄. Et p̄stuit̄ ab et̄no
ea ēē futūa. **I**deo cū oīa bō dicunt̄
ēē ī deo. p̄t̄ p̄ncā agnitōis. eadē
rōne videt̄ deo dicendū. oīa mala
ēē ī eo cū ea semp̄ nouit̄ ⁊ p̄ agni
tione ei p̄ncā fuit̄. **P**agnouit̄ ei
deo ab et̄no quosdā futūos malos et
eorū maliciā ut ait **auḡ p̄stuit̄** si nō
p̄parauit̄. **C**ū ḡo p̄ncā om̄i stat. nūq̄d
itelligendū ē ea icludi ī illa ḡralitate
locutiōis q̄ d̄t̄ **aptus**. oīa ēē ī deo. **E**x
ip̄o m̄q̄t̄ ⁊ p̄ ip̄m ⁊ ī ip̄o sūt oīa. **S**z
q̄s ī ip̄i īf̄ang dicit̄ mala ēē ī deo.
Illa em̄ ēē ī deo itelligit̄ que ex ip̄o
sūt ⁊ p̄ ip̄m sūt. ea nō ⁊ ex ip̄o q̄r̄
autē ē sed nō ē autē n̄ bonae. nō
ḡo p̄ ip̄m ul̄ ab ip̄o sūt oīa. **I**ta ḡo
nec ī ip̄o sūt n̄ bō. nō ḡo mala ī dō
sūt. q̄ lic̄ ea noscat̄ nō tū ita ea om̄o
noscat̄ ut bona. mala em̄ q̄i d̄longe
agnoscat̄ ut ait **pp̄ha** ⁊ alia d̄longe
cognoscat̄. ī **sup̄bia**. Et alibi ad d̄m
loquēs de malis ait. de absconditis
tuis adimplet̄ ē uent̄ eorū. **R**ed̄ ex
ponens **auḡ** Abscondita sūt p̄ncā
sūt. q̄ a liūe tue uicatis abscondit̄
sed quō p̄ncā a liūe uicatis absco
dunt̄ cū a deo stant̄. **S**i em̄ nō sūt
quō de ill̄ iudicet̄ ⁊ p̄ ill̄ malos
d̄p̄nat̄. alibi **pp̄ha** d̄t̄ q̄ neq̄ ab
orientē neq̄ ab occidentē deest. **R**ed̄
exp̄d̄ncō **casian̄** ait. Neq̄ a bōis neq̄
a malis deest deo sed oīa p̄sens
⁊ agnitōe est. Cognoscat̄ ḡo deus

⁊ bona ⁊ mala p̄ sc̄am. **S**z bona
agnoscat̄ ⁊ p̄ app̄bationē ⁊ p̄ b̄n̄pla
citat̄. mala uō nō. **V**ī **casian̄** sup̄
p̄s̄) d̄t̄. p̄ncā abscondita deo sūt. q̄
nō nouit̄. ⁊ nō app̄bat̄. Et ex eo **pp̄**
auḡ dicit̄ ea abscondi a liūe dei
q̄ enā ī li. ad **eludū** ī s̄muat̄ ag
nitōne dei uarijs mōis accipiēda
īquens. si ad sc̄am r̄feras nō igno
rat deo aliquos ul̄ aliq̄ q̄ tū ī iudi
cio q̄bōdā dicit̄. **R**ed̄ noui uos si eorū
īmp̄bat̄ hoc ūbo ī s̄muata ē. **E**re nō
agnoscat̄ d̄t̄ d̄s q̄ nō ei app̄bat̄ q̄ ei nō
placent. **A**pp̄et̄ itaq̄ ūm̄ ēē q̄d̄ d̄ix̄
s̄z q̄ quodā agnoscat̄ deo bō q̄ n̄
agnoscat̄ mala. p̄t̄ q̄d̄e ūq̄ eodē
agnoscat̄ q̄it̄ ad noticiā sed bona
enā app̄bationē ⁊ b̄n̄placitō agnoscat̄.
Et inde ē q̄ bona tū dicunt̄ ēē ī
deo nō mala ⁊ illa p̄e h̄c longe.
Rā lic̄ ī deo aliqua dicunt̄ ēē p̄t̄
agnitōis p̄ncā ⁊ deo bona ⁊ mala
cognoscat̄. mala tū nō ^{folū} agnoscat̄ n̄
p̄ noticiā. bona uō nō p̄ noticiā
sed enā p̄ app̄bationē ⁊ b̄n̄placitū
⁊ ob et̄em agnitōne aliq̄ dicit̄ ēē
ī deo. **S**. q̄a ita ea sūt ut enā app̄ber
⁊ placeat̄. ī ita sūt ut eorū sit autē.
Quīde si diligēt̄ īsp̄iciam̄
idem uidet̄ oīa ēē ex deo ⁊ p̄ ip̄m
⁊ ī ip̄o. **V**ī **amb̄** ī nō li. de **pp̄**
sc̄. h̄c tū ex ip̄o p̄ ip̄m ⁊ ī ip̄o sūt
oīa ūm̄ ēē sup̄d̄ix̄m̄ cū dicit̄
p̄ ip̄m ēē oīa. **R**egauit̄ ī ip̄o ēē
oīa. **E**andē ūm̄ h̄nt̄ oīa h̄. s̄. ex
ip̄o ⁊ ī ip̄o ⁊ p̄ ip̄m ⁊ ūm̄ ī h̄is
ab̄ ḡs̄c̄ nō ḡrūt̄ itelligit̄. **E**re h̄c
q̄ ex eadē itelligētia sc̄p̄cia d̄t̄
oīa ēē ī ip̄o ⁊ p̄ ip̄m ⁊ ex ip̄o.

ul' cu ipso. **Cu** g^o ex eade rone oia dicant^r ee ex deo ul' p ipm no solu qa stit sed q ena autoe e eoz. conseq^r ut eade rone ea ee i deo dicant^r. s. qa stit et eoz autoe ee di^r qa i o uiuim⁹ x mouem^r et sum⁹ x q eo autoe sum⁹ x mouem^r x uiuim⁹. **Cu** g^o no sit autoe si bonoz meito sola bona i eo di cant^r ee sicut ex ipso ul' p ipm.

Cu g^o i eoz agnide ul' p^resencia sit oia. s. bona et mala x i eo tm no dicunt^r ee n' bona quoz autoe est.

Un aug⁹ i li de na boni. **Cu** audim⁹ iqt ex deo x p ipm x i ipso ee oia. omes utiq⁹ nas itellige debem⁹ et oia q ualut^r sut. neq⁹ ex ipso ei sut pta q nam no fuant h' uiuant. q ex uoluntate p^ramurū nascut^r. **Hic** apte di^r qd i illa gnalitate locutio bona tm continent^r.

Ad oia ee ex pte x p ptem x i pte sut ita x de filio et de spu sto dicendu^r li⁹ p^r p^rsonas fiat.

Distinctio sciendu^r e. **Dist**inctio cu q⁹ li⁹ indret^r ibi distinctio cu di^r ex ipso. p ipm. i ipso. oia tm ex pte. et p ptem. x i pte sut. sicut de filio et spu sto accipiendu^r est. **Un** aug⁹ in li. de t^rinitate. **Ad** ofuse mgt accipiendu^r e qd⁹ ut aplis. ex ipso et p ipm et i ipso. **Ex** ipso dicens pte ptem. p ipm pte filiu i ipso pte spu sto. **D**igilant^r at^r attende q neq⁹ ptem tm uolens itelligi dicit ex ipso sic itelligis oia ee ex pte ut no neges oia ee ex filio ul' ex spu sto. **Cu** ex pte et p ptem et i pte oia ee sane

dici possit. **S**icut et de filio et de spu sancto sciendu^r e.

Ad no oia q ex deo sut et de ipso sunt et equiso.

Uud ena hic aditendu^r e q no oia q dicunt^r ex deo. ena de ipso ee dici dnt. **Ad** ut ait aug⁹ i li⁹ de na boni. **Ad** hoc signat ptem ex ipso qd de ipso. **Ad** em de ipso e. p^r dicit ex ipso. **S**ed no oe quod e ex ipso. p^r dicit ee de ipso. qa no e de sua suba. **Ex** ipso em sut celu x tra. q⁹ ipe fent ea. **Ad** at de ipso. qa no de sba sua. sicut aliqs ho si gnat filiu x faciat domu. ex ipso e filius. ex ipso e dom⁹. sed filiq⁹ de ipso dom⁹ ud de tra x ligno no de seipso. **Ex** p^rditis aptu^r e q i dei agnide siue p^rina sut oia. bona s^r x mala. sed no oia sut i mala qd bona x q in deo bona tm sut sicut ex ipso x p ipm no mala. **Ex** et ex quo sensu accipienda sut h' assignatu^r e. x qd de ipso no di^r ee pte qd aliud ex ipso. ab ipso at dicit^r ee oia q eo autoe st.

Quib⁹ moio dicit^r de⁹ ee i reb⁹.

Quoniam demonstru^r e ex pte. quid oia dicunt^r ee i deo adde dit^r hic uidet^r quib⁹ moio de⁹ dicit^r ee i reb⁹. si tm id huana mens ul' ex tpe digne ualeat cogitue ul' lingua sufficiat eloqui. **S**ciendu^r e q⁹ de⁹ i^romutabilu^r semp i se existens p^rsentia^rle potent^rle e^rencia^rle e i omi na siue e^rencia^rle su^r sui diffinitioe x i oi loco sine sui t^ransp^rone. x in oi tpe sine mutabilitate. **Et** p^rea in stis sp^ritib⁹ x m^rab⁹ e excellencia s^r p gram i habitans. x i hoie xpo excellencia^rle i quo plenitudo deitatis

Dist^o xxxviii

30

corpaliu habitat. ut ait apltus.
In eo em deo habitauit no p gram
adoptiois sed p gram uniois. De
at ista q capacitare huane itellige
ne excedit. Ita flitatis argue aliq
psumat. stax auctoitatibz mittenda
in vident. Hic ggr sup cantica
cantuoz inqt lig deo cor mo oibz
rely in sit pnaa potencia suba. tu
similitudinao mo dr tee p gram ill
q misericordia opm dei acutius x fide
lius osiderant. De hoc eode augy ad
dardani i li de pscnaa dei ait: cu
deo sit ita i coepta x iromutabilu
vna etna stabilitate i seipo manens.
totu adest r b9 omibz x singul. ad e
totu sed i qbz habitat. Habent em p
sue capacitatis diuisitate alij amplis
alij min9 quos ipi s' dilectissimu
templu grae sue bonitatis edificat
Hyplaig quoqz i li vno de trinitate.
aptissime docet deo ee ubiqz. Deo
inquit inuense ututis. viuens pntis
q nupit no assit nec desit usqz sed
se ome p sua edocet ut ubi sua
sunt ipe ee itelligat. Ro at corpali
mo cu alicubi sit no etia ubiqz ee
dat: cu et i omibz ee no desinat.
Un amb9 in li. i. de spu scto. spm scm
pbat no ee ctua q ubiqz e qd e
spm dinitatis ita dicens. Qu ois ctua
certis ne sue sit ctuscpta limitibz
quo qd audeat ctua appellae spm
scm q no heat ctuscpta deter
minataqz utute q x i oibz x ubiqz
semp e qd utiqz deitatis x dicitatis
e spm. Idem eode dm e oia ople
q dicit. Ego celu x tra copleo

si dno e q celu complet et tra.
qs g^o pt spm scm iudicac^o dicitatis
et dno pntis exortem q repleuit
orbē x qd' pl9 e ihm repleuit mudi
ton9 redemptore. Et hys alijsp pntibz
auctoitatibz apte monst^r q deo
ubiqz x i ois ctuaa eennaliter pnaa
potenonaliu est. mm

Quod i stis no mo e sed etia ha
bitat q no ubiqz habitat.

In sanctis uo etia habitat i qbz
e p gram. Non em ubiqz e.
ibi habitat. Ubi uo habitat i e. In solis
bois habitat q st templu eia x sedes
eia. Un p ysaya dno ait. Celu michi
sedes e. tra at scabella pedu meoz.
q i elis q st celu habitat deo x signat
q eia uoluntati deuoti obtempant.
yalos uo q sut i certa iudici dis
trone calcut. Un etia i li sapie dno.
Thron9 sapie aia iusti. q i iustis
pualis e q i alijs r b9. i qbz tu
oibz e tot9 q admodu aia. ut ait
augy i epla ad iheo^m de origine
aie. p omes ptes coepris adest tota
sil. nec minoe i mindibz. nec in
maioibz maio est. Sed tu i alijs
itensius i alijs remissius opat.
cu i singul pntul coepris eennaliter
sit. Ita x de cu sit i oibz eennaliter
at tot9. In ill tu plem9 ee dicit.
quos i habit. i. i quibz ita e ut fa
ciat eos templu suu. Et hy tales
cu eo sut ia ex pte. sed i bntudine
pfecti erut. Ali uo et si ibi sint
ubi ipe e. no tu sut cu eo. Un augy
sup iohem. Ro sans fuit dico ubi
ego su x illi sint s' addidit menti.

q' n'fci pnt ee ubi et ille e qui
 n'fci deest. sed bn st cu illo. quia
 no st. ~~...~~ nisi ex eo q' cu illo sut
 q' frunt' eo. vident illu sic esse.
 q'ali uo no cu illo ut cen i luce no
 sut cu luce. nec boni ita mut' sut
 cu eo ut uideant p' p'p'm x si aliq'oo
 cu eo p' fide. Quo at' deo habitat
 i boi' ex ill' aliquate' intellige
 valebit q' sup' dicta st. cu de sp'us
 st' p'essione repali ageret ubi licet
 ex pte exponit' ex pte em' agnosca
 mo' ex pte p'phetam' quo sp'us.
 habitat i nobis q' no sine p' et
 filio inhabitat.

Ubi cat' ul' habitabat deo anteq'
 essent sancti.

Sat' q'ris ubi habitabat deo
 anteq' sancti er' essent: quia
 se habitabat. Un' aug' cont' marim'.
 inquit. In templo suo habitabat deus
 st' i st'is q' sut' templu' dei. modo
 scdm fidem ambulantes x templu'
 dei erut'. aliqui ena' scdm sp'em quae
 ena' mit' templu' dei sut' angeli.

Sed dicit aliq's an'q' deo faceret
 celu' x tra' an'q' faceret st'os ubi habi
 tabat. In se habitabat deo apud se ha
 bitabat et apud se est. Non g' sic
 sut' st' dom' deo ut ipa' subtractu'
 cadat deo. p'mo sic habit' d'it' st'is
 ut si ip'e discessit cadant.

Sci'entia
 du' ena' q'a ut ait aug' i li ad darda
 ni. dicit n' stultissime nequit sp'm
 st'm no h're locu' i mo' coe'p'e qd' to'
 aia nra impleuit: stultiq' ena' dicit'
 angustis alicubi impedi' trinitate

ut p' et filio x sp'us st'us alicubi sit
 ee no pnt. Un' illud multu' e' mirabi
 lus qd' cu' deo ubiq' sit totu'. no tu' i
 oib' habitat. Deo p'ero audeat opina'
 n' inseparabilitate' trinitatis penitus igno
 raet: qd' i aliquo possit habitae' pat'
 aut filio. i quo no' habit' sp'us st'us.
 aut i aliquo sp'us st'us i quo no' habitet
 pat' a filio. fatendit' e' g' ubiq' ee
 dm p' deitatis p'nc'ia. sed no' ubiq'
 p' i habitacois gram. pat' hac em' ha
 bitacois gre' no' dicitur p' n'r q' ea
 ubiq' cu' x hoc un' sit. sed q' est celo.
 .i. q' est st'is i q'ba' e' q'da' excellenciai

Quo' deo e' habitaco' q'rida' modo.
 nondu' agnoscentiu' deu' tu' e' habi
 tate' quocunda' agnoscentiu'.

Hud quoq' mirabile e' q'a ut
 ait aug' i eodem. Deo e' i habi
 tate' quocunda' nondu' agnoscentiu'
 deu'. x no' quocunda' agnoscentiu'
 ip'm. illi em' ad templu' dei no' p'tmet'
 q' agnoscentes deu'. no' sicut deu' glo'i
 ficant: ad templu' dei p'tmet' puuli
 sanctificati sac'amento x et i'mun'eati
 sp'u' st'o. q' nondu' ualent cognosce.
Deu' g' que' poterant illi nosse n'
 habet. ip'i poterut' habet' anteq' nosse.
St'issim' aut' st' illi q'ba' hoc e' deu'
 h're qd' nosse. hic aliquate' apit' aug'
 quo deo habit' i aliquo. .i. habeat' cu'
 vide' ita e' i aliquo ut ab eo cognos
 cat' et diligit.

Quo' deus totus ubiq' sit p'
 e'nc'ia. no' p't' itelligi ab hu'ano sp'u'.

A p'dictis patet qd' deo ubiq'
 totu' e' p' e'nc'ia x i sanctis

hūat. p. grām. Quā sup̄ lūz tenuit
ostensū sit qua rōne dicat hūat.
In quibz efflagitūet ordibz rō id etiā
assignat quō ubiqz p. eēnā z totū
sit n̄ h̄z q̄sideatōis sublimitas atz
imensitas hūane mentis sensū om̄o
excedet. ut em̄ ait c̄sostom̄ sup
eplam ad heb̄. Sicut multa de deo
intelligimz q̄ loq̄ penit̄ nō ualeimz
ita mlta loq̄mur q̄ intelligē nō sumz
pdonei. Vbi q̄ qd̄ ubiqz deoz ē scimz
z dicimz. Quō at̄ ubiqz sit intellcū
nō rapimz. Itē q̄ ē incepta qd̄a ubi
q̄ om̄i ē cū bonoz scimz. quō at̄ ul̄
que ista sit penit̄ ignoramz.

Quocūdā opinio q̄ p̄sumit oūde
quō d̄s ubiqz sit p. eēnā p̄m̄ p̄ncā.

Quidā tñ imensa īgemo suo
metiri p̄sumentes hoc ita
foze intelligendū tradiderūt. qd̄ deoz
ubiqz p. eēnā eē d̄: nō q̄ dei eēnā
p̄p̄e sit ī oī loco z ī oī cūtia sed q̄
oīs nā atz om̄e qd̄ nāl̄ ē ī quocūqz
loco p. eū h̄t eē. z oīs locū m̄ q̄ illud
ē. p̄m̄ idēn etiā dicūt deū ubiqz
dici eē p. p̄ncā ul̄ p. potēciā. qā
cūcta loca sūt ei p̄ncā z q̄ ī eis sūt
net ī eis opai aliqd̄ cessat. p̄ncā z ip̄a
loca z qd̄qd̄ ī eis ē n̄ ip̄e q̄fuer̄ manē
nō p̄nt. In eis q̄ p. subam̄ deoz eē
d̄: ut aūt. q̄ p. uicute p̄p̄e sube sue
suat ut etiā loca sint z oīa q̄ ī eis
sūt. p̄ncā lūz h̄c ūba sint q̄ asserūt ī
explanandis itelligenz p̄dictozū.

In illis tñ ūbis q̄bz d̄: deoz ubiqz eē
p. eēnā pl̄z q̄tineī cōdendū ē q̄ h̄o
uuiens cepe ualer̄ et c̄.

Quō d̄s cū sit ī oībz rebz nō tñ

scōdibz rez inq̄nat̄.

Solet etiā ab eisdē q̄ri quō deoz
subalē insit ī oībz rebz z co
pōalū scōdū ī q̄nātibz nō con
tingit. qd̄ tā fruiolū ē ut n̄ cūsiōe
dignū sit. cū etiā p̄p̄s eūz scōdibz
cepe etiā lepsi ul̄ q̄nātibz polluti
inq̄nat̄ nō possit. Sol quoz radios
suos sine sui pollutōe effundit. fr
loca z cepe nō sō mūda sed etiā
imūda ac scōdibz fecencia quoz
cōtactu hoīes ac qd̄a alie res īficiūt.

Solis uō radiz īpolluti z īcōtactū
ti ea q̄tingentes exstūt. Nō ē q̄
mirandū si eēnā dīna om̄o siml̄
z īq̄mutabil̄ oīa īplet loca z oībz
cūctis eēnālit̄ test. nec tñ cūq̄dā
rei scōdibz cōtactū ul̄ q̄tingit.

Uti augz ī li de nā boni. Cū ī deo

inq̄t sūt oīa q̄ q̄didit nō tñ in
q̄nant eū q̄ p̄ncit̄ de m̄ sapia
etiā q̄ attingit a fine usqz ad fine
foctū dicit. Attingit oīa p̄p̄e sua
z nichil inq̄natū ī ea īcrit.

Tinet qd̄a qd̄ f̄i nō p̄t s̄z ne
hūana carne uitas z s̄ba dei
q̄net̄ z tñ p̄dicant istū uisibile
sole radios suos sup̄ om̄es feces
z scōdes p̄gere z eos mūdos z
sūctos suaē. Si q̄ uisibilia mū
da uisibilibz imūdis q̄tingi p̄nt
z nō q̄tāntāi. **A**litomagn̄ ī uī
sibil̄ dei z īq̄mutabil̄ uitas. pos
t̄mo r̄ndēat qd̄ ponz de deo
p̄ndendū extimet ul̄ q̄ nūsqz
p. eēnā sit ul̄ qd̄ ubiqz ul̄ aliā
ita q̄ nō ubiqz si q̄s audeat d̄cō

q' nup' d'na e'ntia sit ul' q' alibi x no ubiq' **Si** em ita est alibi q' no ubiq' g' locus e' g' ubiq' tota q' atmet totu' et penetrat totu' que nec pro sui simplicitate diuidi. nec pro sui puitate maculai. ne p' sui finit' tate aliquomo' posse q'phendi p' **Di** aug' de 9 ubiq' cui no loas h' actiomb' p'pinquam'.

Quid sit ubiq' x oi tpe no in locus e' n' c'ns'ptibil' nec loco nec tpe mouet'

Quom' d'na na ueat' et essentialit' sit i oi loco x i oi tpe. no in mouet' p' loca ul' tpa. nec localis e' nec t'pals e'. x local' no e'. q' p'empt' no c'ns'bit' loco. q' nec ita e' i uno loco q' no sit i alio. neq' dimensioez h' sicut corp' cui fm locu' assignat' p'ncipiū. me' diu. x fimo. x ante et ret'. dext' x sinistra. sursu' et deorsu'. qd' sui m'p'oiū facit dist'cia c'ns'p'cia x'

Quot modis aliqd' dicat' locale ul' c'ns'ptibile.

Dobus naq' h'is modis d' i' septua aliqd' locale siue c'ns'ptibile x equo. s. ul' quia dimensioez cupiens lo'gitudis alti tudinis x latitudis dist'cia fr'it i loco ut corpus. ul' q' loco dist'it' x det'mat'. qm' cu' sit alibi x no ubiq' iuenit'. qd' no solu' corp' sed ena' oi c'nto p'p'ū q'gnit'. **Om**e g' corpus omo' locale e'. p'p'ū uo' c'nta quoda'oo local' e' x quoda'oo no e' localis. **L**ocalis q'de d' q' dist'it'ioe

locali c'ntat'. qm' cu' alibi p'ns sit totu' alibi no iueniat'. **Ad** af ita lo calis e' ut dimensioez cupiens dis tancia i loco fr'it'. **D**ina g' sola e'ntia omo' i localis i'c'ns'ptibilis e' q' nec locus mouet' a quo. s. illis det'miatioe finita ul' dimensioe suscepra. q' nec t'pib' s'z affectu ul' cogitatioe. **H**is em duob' modis s'z loco ul' tpe sit mutuo c'ntue que longe e' a c'ntoe. **Di** aug' sup gene spm **D**e i q' om'p' i q'mutabili et'ni tate. uoluntate. uitate semp' idem. mo uet' p' t'p' c'ntia p'p'iale. mouet' caa p' t'p'. locu' c'ntia corp'ale ut eo motu na' q's q'didit adm'p'ret. **C**u' g' tale aliqd' agit no debem' op'mai ei' s'ubam q' de 9 e' i t'p'ib' lociq' mu tabile. siue p' t'pa x loca mobilem cu' sit ip'e x m'it'oe oi re q' ip'o sit oia. x ext'ioe oi re. q' sup oia. et antiquoz om'ib' q' ip'e an' oia. et nouioz om'ib' q' ip'e idem e' p' oia s'z p' oim' p'ncipia. **E**re h'ic apte o'ndit' q' nec locus nec t'p'ib' mutat' ul' mouet' d' s. **P**rimo s'p'ualis aut c'ntia p' t'p' mouet'. corp'alis uo' ena' p' t'p' et locu'. **Q**uatu' aut p' t'p' e' uaiari fm qualitates m'e iores ul' ext'iores q' s' i ip'a re q' mutat' ut qm' suscipit uarietudine gaudij doloris. sciencie obliui omis. ul' uaiat'ioe forme su' alim' qualitates ext'ioris. **H**ic em mutuo q' sit fm t'p' uaiat'io e' qualitatū q' sit i corp'ali ul' s'p'uali c'ntia. et ideo uocat' tempus.

Primo quenda' q' dicit' q'nt' c'ntos no mouet' loco n' ee locales.

Determinatione uero loci magna
sunt quærentes discrepantia
sunt. Sunt enim qui dicunt nullum spiritum
aliquo mutari posse loco. ab omni
spiritu locum uel remouere uolentes quoniam
sunt dimensiones tamen et transpositione locum
operari asserunt. atque id solum locale uel
in loco esse dicunt quod dimensiones recipit
et distantia in loco sunt. Et hoc dicunt
augustinus sensisse mutatos spiritus tamen
spatiali carnis reuertentur. locum uero et
tempus corporee. Hic rident.

Sed ut super diximus dupliciter
dicitur esse res locale uel transposi-
bilis scilicet quod uel dimensione recipit et
distantia sunt. uel quod locum tamen diffinitur
quod uel quod querit corpore carnis. aliam
tamen spatiali. Et ut super diximus corpore
carnis ita est locale uel transposibilis
quod terminatur diffinitur locum et quod dimensiones
recipiens distantia sunt. spiritualis uero
tamen diffinitur locum concludit cum ita ali-
cubi sit quod non alibi sed nec dimensiones
recipit nec distantia in loco sunt. quia
si nulli spiritus essent hic non conuul-
terent locum quo minus de corpore
terminetur. Ideoque augustinus attribuit muta-
tionem loci corpori non spiritui quia licet spiritus
transfertur de loco ad locum non tamen ita ut
dimensionibus transpositio in compositione
sui fuerit distantia transpositio sicut corpus.

Conclusio ex predictis quod spiritus carnis sunt
locales et transposibiles quodammodo. spiritus
uero dei omnino intransposibilis.

Sunt ergo spiritus carnis in loco et transferuntur
de loco ad locum et quodammodo lo-
cales et transposibiles sed non omni eo-
modo quo creature corporee. Spiritus

autem intransitus quod deus est in loco quod est
et in omni loco sed omnino inlocalis et intransposi-
bilis. Primum beda super lucam ait. Cum ad nos
angeli ueniant sic extinguitur noster
spiritus ut tamen animus dei in nobis per spiritum
assistentem. quod et si angelus spiritus transpositus
est. sumus tamen spiritus quod deus est intransposibilis
intra quem currit angelus quocumque
mittitur. Et hic quod dicitur spiritus angelus
transpositus est. spiritus autem quod deus est intransposibilis
est. Alibi etiam ambrosius distantiam
ostendens inter spiritum carnis et spiritum intransitum.
dicunt seraphim de loco ad locum
transfere ita inueniens in libro de ciuitate
dicunt ~~per~~ ysayas quod missus est ad
me unus de seraphim. et spiritus quidem
spiritus missus dicitur quod seraphim ad unum. spiritus
spiritus ad omnes. Seraphim mittitur in
missionem. spiritus operatur missionem. seraphim
de loco ad locum transfertur. Non enim operatur
omnino. Sed ipse repletur a spiritu. hic aperte
monstratur quod angeli quodammodo loca-
les sunt.

Cum repetitione superiorum affirmat
auctoritatibus deum esse sine locali motu.

Hæc autem itaque diuina natura pro
inmensitate sua nusquam deesse
eandem solum omnino in locale et intransposi-
bilem nullo concludi loco sed a fine usque
ad finem attingere non tamen spatiali
magnitudine nec locali motu. sed
inmensitate atque immobilitate sue ceteris.
Unde augustinus ad dardanum ait. Non
quod spatiali magnitudine opinemur
deum per cuncta diffundi sicut humum
aut lux ista diffunditur sed potius
sicut in duobus loquentibus quorum al-
terum corpore gaudet sed sapientia non

55
E. una sapia e. Per e t maior maior
ner t minore minor. nec minore in
vno q t duobz. Ita deo sine laboe
rgens x gtenens mundu. In celo totz
e x ttra totz. x nullo gtenz loco
x t vtz totz sed t seipo ubiq to
tus. Idemq sup psalmu ait. Ad
alu dei ptinet no ee t pte s vbiq
ee p seipm. Hec e em sapia dei
q attingit a fine usq ad fine for
tit nec tn motu locali sed t mobi
litate sui uelut si moles aliqua
sarea impleat aliquo locu dicit q
attingit a fine illz loci usq ad fine
cu tn alim no descit alim occupan
do. no g h t motu locale ubi illd
x sapia illa solida e x ubiq. Expditis
motescit q d e ita ubiq p eena
q nec spansa magtudie diffudit
nec uno deoto loco aliu occupat.
q locale motu no h t. Ideoq augu
uolens pnde a dei puitate omem
locale motu x locale cruspone. po
tius dicit oia ee t illo q ipm ee ali
qubi nec tn ipm ee locu q no e t
loro. In libo xxxiii qom ita t gens.
deo no alicubi e q q alicubi e con
tinet loco. qd atinet loco cept e.
Deo at no e ceptus. no g alicubi
e x tn qa e x t loco no e. In loz
snt ponz oia q ipse alicubi nec tn
ita t illo q ut ipse sit loz. Loz
em t spacio e ul qd longitudie
x latitudie x altitudie ceptis occu
pat. n d e aliquid e. Et oia g
t ipso sut x loz no e nec t illo e
loz tn dei sed t pte dr templu di
no q eo contineat. Id at nihil
melig ee q aia mada telligit.
Ette hic dicit deu no esse t

loro. sed t telligendu e tn no ee t loco
localit sz q no cruspone nr locale
motu h t. Ad h o at solet apponi sic
Cottidie fuit tatie q an no erant
x t eis ds e cu an no exnt. t eis e go
ubi an no eat. Ideoq miibil videt
sed hz cottidie taptat ee t tatus t
qbz an no eat q ille no erat. Hoc
tn fit sine sui mutione qlut t nudo
cepit ee que fecit. tn sine mutione
litate x silie x desinit ee t qbz an
eat sine sui mutione nr tpe desinit
loru sed loz desinit ee. Jam sufficiet
demonstru videt qud oia dicant
ee t deo. x dd t oibz. qua dpputatione
q tndent suscepimz q id videbat
postulae res tta qua tn uat pmo.
Differetiam em de stia sui sapia di
x cu differemz deu stie oia. qstie.
Et p p ggnitione qua de oibz
h t dicent oia ee t deo. an alia roe
h t dicit scptia. hmoi g qoms
occasio t pmissa nos deduxit dis
putatione.

Hic redit ad ppositu repetens
sup dca ut alia addat.

Nunc ad ppositu resitentes
cepto t pstramz. Sup dicit
e q p pna dei futuoz tn e sz qbz
omn tum bonoz ip maloz. stia no
ul sapia no tmoo de. p tins si ena
de p nmbz x futuis nr tm de p alibz
sed ena de etnis q seipm nouit ds.
Hic vnt qstio no dissimulanda.
Et sz stia ul p pna sit causa reru
an res sint ca stie ul p pte dei.
Videt em p pna dei causa ee q
ei subsit ac nntate euemendi
eis face q nec aliq futua fuisset
n ea p pna dei nec pnt ea.

Disto
xxxix

non euenire cū deo ea p̄stauit.
si aut̄ ip̄ale ē ea nō euenire q̄ p̄stata
sūt. videt̄ gō ip̄a p̄stata q̄ sūt p̄
stata eis ēē causa euenendi. Imp̄o
et ea nō euenire cū p̄stata sūt
q̄ si nō eueniret cū p̄stauit p̄stata
falleret̄ dei p̄stata. dei ac p̄stata falli
nō p̄t. Imp̄o ē gō ea nō euenire
cū p̄stata sūt. Si gō p̄stata cū ē eor̄
videt̄ q̄ p̄stata sūt. hoc idem de st̄a
di. s̄ q̄ dō aliq̄ nouit iō sūt. Cui
auḡ attestat̄ videt̄ i x̄o li de tr̄ite
sic dicens. Idō ista ex aliq̄o t̄pe agno
uit dō s̄ fut̄a oīa t̄palia at̄ i eis
enā quid x̄ q̄n ab iō p̄ct̄iū fuer̄am̄
x̄ quos de q̄b̄ reb̄ ul' exaudit̄is
ul' nō exaudit̄is eēt sine m̄io an
p̄stauit. Om̄ibus at̄ r̄atiōis x̄ sp̄uales
x̄ corp̄ales nō q̄ s̄ i dō nouit s̄ ideo
sūt q̄ nouit. Idō em̄ nesciūt qui
fuer̄at̄ c̄atiōis x̄ gō sciūt c̄atiō non
q̄ c̄atiō sciūt nec alit̄ sciūt c̄atiō
i p̄ c̄anda. Idō em̄ eis sapiē aliquid
ex eis accessit sed illis ex m̄ib̄
sicut optebat x̄ an optebat illa
mansit ut eāt. Un̄ t̄m̄as̄o an̄q̄
c̄arent̄ oīa nota sūt ei sicut x̄ p̄p̄
q̄st̄imata sūt. Ex hys ūbis v̄ auḡ
m̄ue' st̄am ul' p̄stam dei c̄am ēē
eor̄ q̄ sūt. ai dicit̄ idō ea ēē q̄ deo
nouit. Idem quoz̄ i x̄o li de tr̄ite
dicit̄ videt̄. Cū m̄qt̄ decedant x̄ succe
dant t̄p̄a. nō decedit ul' succedit
aliq̄d sc̄e dei. i q̄ nouit oīa q̄ fuer̄
p̄ ip̄am. Idō em̄ her̄ q̄ c̄am s̄ i dō
sciūt̄ a deo q̄ facta sūt sed pon̄
ideo s̄m̄ s̄ q̄ m̄ūbilis a deo sciūt̄.
Et i p̄ enā signifiē v̄ st̄am dei
c̄am ēē eor̄ q̄ sūt dicens. Idō idō
ea d̄m̄ nouisse qua facta sūt. sed idō

facta q̄ ea nouit dō. Idoq̄ videt̄
dei st̄a ul' p̄stata cū eor̄ v̄ q̄ nouit.
Idō si ita ē gō c̄a om̄i maloz̄. cū
oīa mala st̄ant̄ x̄ p̄stant̄ a deo.
q̄o longe ē a iūte. Si em̄ di st̄a
ul' p̄stata c̄a eēt maloz̄ eēt utiq̄
dō autor maloz̄ q̄o p̄m̄b̄ st̄m̄ ē.
nō. Idō st̄a ul' p̄stata dei c̄a ē om̄i
q̄ ei subsūt. Res enā res fut̄ue c̄a
sūt dei p̄stite. Iuz̄ em̄ nō eēt fut̄ue
n̄ p̄stent̄ a deo nō t̄ i dō p̄stite
q̄ fut̄ue sūt. Si em̄ h̄o eēt t̄it̄ ei
q̄o et̄m̄ ē aliq̄ existet̄ c̄a ab eo alit̄
n̄ ab eo d̄uisū x̄ ex r̄atiōis pendet̄
p̄stata r̄atiōis x̄ c̄atiō c̄a eēt t̄t̄it̄.
Iū sup̄ epl̄am̄ ad r̄onos ait̄. Idō
ip̄t̄ea aliquid eēt q̄ idem s̄it̄ deus
factū sed q̄ fut̄m̄ ē idō s̄it̄ a deo
an̄q̄ fiat. Hic videt̄ p̄missis ūbis
auḡsti obuiat̄. Hic em̄ signifiē
videt̄ q̄ res fut̄ue cause sūt p̄stite
dei. Ibi ūd q̄ p̄stata dei s̄it̄ c̄a rez̄.
Idō ex p̄d̄ictis tenedū C̄utiōis
s̄it̄ c̄a d̄et̄m̄at̄oe auct̄orit̄is.
Hanc iḡ q̄ videt̄ r̄p̄ugnā
t̄ia de medio tolle cupietes
dictū q̄ res fut̄ias nullatenus c̄am
ēē p̄stite dei ul' s̄it̄ nec idō s̄it̄
ul' p̄stite q̄ fut̄ue ul' facte sūt. ita
exponētes q̄o ut̄ exponētes q̄o fut̄m̄
ē ideo s̄it̄. ideo an̄q̄ fiat id est q̄
s̄it̄. Ibi fut̄m̄ eēt n̄ nō nocet̄
ibi c̄a n̄ sine q̄ nō s̄it̄. It̄ enā d̄ic̄
m̄y st̄am ul' p̄stam dei nō ēē c̄am
eor̄ q̄ sūt n̄ t̄em̄ sine q̄ nō sūt
si t̄m̄ st̄am ad noticiā t̄m̄ refeām̄.
Si ūd noīe s̄it̄e includit̄ enā bene
placitū at̄ d̄isp̄o t̄it̄ t̄e p̄ d̄ic̄
causa eor̄ q̄ deo facit. Hys et̄ duob̄

11
—
—
—
—
—
—

moib ut supra p̄tariū est accipit
 agnō ul' sc̄a dei. s. p̄ notia sola
 ul' p̄ notia sil' & b̄nplato. **H**oc
 mō fecit accipit **aug** dicens. ideo
 sūt q̄ nouit. r. q̄ scienti placuit
 & q̄ sc̄ens disposuit & hic ip̄s ex eo
 adiuuat q̄ de bonis i agit tū **aug**
 s̄ de c̄itūis de hys q̄ d̄s fecit q̄ oīa
 nouit nō sola sc̄a sed eā b̄nplaa
 to ac disposiōe. **H**ic ḡo ibi accipit
 dei agnō ut nō mō notia sc̄e ad
 b̄nplacitū dei significat. mala uō
 sūt dei q̄ p̄sūt anq̄ fiat sed sola no
 tia et nō b̄nplacito. **P**̄sūt em̄ dei
 & p̄dicit eā q̄ nō ē ip̄e factū. sic
 p̄sūt & p̄dicit i fidelitate iudeor
 sed nō fecit. **R**ec idō q̄ p̄sūt ad
 p̄c̄m i fidelitatis eos coegit. nec
 p̄sūt ul' p̄dixisset eor mala nisi
 eēt ea habitū. **U**n̄ **aug** s̄ ioh̄em
 d̄s inq̄t futūor p̄sūt p̄ p̄ham.
 p̄dicit i fidelitate iudeor sed nō fecit
 neq̄ p̄sūt mala eor n̄ habet
 ea. **R**ō em̄ idō quēq̄ ad p̄c̄m d̄m
 coegit q̄ futūa hoīm p̄c̄a p̄nouit.
 illoz em̄ p̄c̄a p̄sūt nō sua **idō** q̄
 si ea q̄ ille p̄sūt eē ip̄s nō p̄
 ip̄s nō uā ille p̄sūt. sed q̄ illi
 p̄sūt falli nō p̄t. sine dubio nō
 aliq̄ sed ip̄i p̄c̄ant quos d̄s p̄c̄ores
 eē p̄sūt. & idō si nō malū sed
 bonū fac̄e uoluisset nō malū
 factū p̄uident ab eo q̄ nouit q̄d sit
 q̄d sit futū. **H**is ubi apte oīd̄it si
 diligent̄ itendama p̄sūtā d̄i nō
 eē cām malor q̄ p̄sūt. q̄ nō eā p̄
 sūt itaq̄ factū nec itaq̄ sua mala
 sed illoz q̄ sūt ea factū ul' habitū.
P̄sūt ḡo. a sola notia nō b̄npla
 cito auctoitatis. **U**n̄ dat̄ intelligi

q̄ deus equisō p̄sūt bona itaq̄ sua
 itaq̄ ea q̄ factū ē. ut i illa p̄sūtendo
 sil' sūt ip̄s notia & auctoitatis b̄npla
Nonē hoc q̄d d̄m ē p̄sūtā **C**itū
 nō posse falli **Oppositiō.**
Ad hoc q̄d sup̄d̄m ē s̄ p̄sūtā
 dei falli nō posse solet a q̄boda
 sic opponi. **D**ei p̄sūt hūc lecturū
 ul' aliq̄d hūgdi sed p̄t eē ut iste
 nō legat. ḡo p̄t alit̄ eē q̄ dei p̄sūt.
 ḡo p̄t falli dei p̄sūtā qd̄ oīo
 flm̄ ē. **P**̄t eq̄de nō fieri aliq̄d & illd
 tū p̄sūt ē fieri. nō ideo tū falli p̄t
 dei p̄sūtā q̄ si illud nō fiet nec a deo
 p̄sūtā eēt fieri sed adhuc uiget q̄oīm
 dicens. **A**ut alit̄ p̄t fieri q̄ d̄s p̄sūt.
 a nō alit̄. **S**i nō alit̄ igit̄ necessāo
 cūcta eueniūt. **S**i uō alit̄ p̄t igit̄
 dei p̄sūtā falli ul' mutā. **S**ed p̄t alit̄
 fieri. q̄ p̄t alit̄ fieri q̄ fiat. **I**ta at̄ sit
 ut p̄sūtā ē. alit̄ ḡo p̄t fieri q̄ p̄sūtā
 ē. **Q**uōd q̄d d̄m illa locutiōe mul
 tiplix fac̄e itelligentiā. s̄ alit̄ p̄t fieri
 q̄m d̄s p̄sūt & hūgdi. et p̄t nō eē
 qd̄ d̄s p̄sūt. & ip̄s e nō eē qd̄ d̄s
 p̄sūt. & ip̄s e nō eē oīa p̄sūtā q̄
 sūt & hūgdi. **P**̄t em̄ quātū h̄m
 telligi ut q̄dino sit implacata & disūcti.
Si em̄ itelligas. nō p̄t alit̄ fieri q̄ d̄s
 p̄sūt. **E**t nō p̄t ut q̄ sil' eē. s. qd̄ d̄s
 p̄sūt ita fieri. alit̄ fiat om̄ itelligib.
Si at̄ p̄ disūctiōe itelligas ut d̄cas
 hoc alit̄ nō posse euenie q̄ euenit.
 quō futū dei p̄sūt flm̄ ē. **H**oc
 em̄ alit̄ p̄t euenie q̄ euenit & tū d̄s
 hoc mō futū p̄sūt. **S**ilit̄ & alia de
 t̄māo s̄z imp̄s e id nō euenie qd̄
 d̄s p̄sūt ul' tū d̄s p̄sūt. **S**i quātū
 itelligas om̄ d̄cas. **S**i disūcti flm̄.
Ita ē illud. **I**mp̄s e nō eē p̄sūtā

p̄sūtā ut supra p̄tariū est accipit
 agnō ul' sc̄a dei. s. p̄ notia sola
 ul' p̄ notia sil' & b̄nplato. **H**oc
 mō fecit accipit **aug** dicens. ideo
 sūt q̄ nouit. r. q̄ scienti placuit
 & q̄ sc̄ens disposuit & hic ip̄s ex eo
 adiuuat q̄ de bonis i agit tū **aug**
 s̄ de c̄itūis de hys q̄ d̄s fecit q̄ oīa
 nouit nō sola sc̄a sed eā b̄nplaa
 to ac disposiōe. **H**ic ḡo ibi accipit
 dei agnō ut nō mō notia sc̄e ad
 b̄nplacitū dei significat. mala uō
 sūt dei q̄ p̄sūt anq̄ fiat sed sola no
 tia et nō b̄nplacito. **P**̄sūt em̄ dei
 & p̄dicit eā q̄ nō ē ip̄e factū. sic
 p̄sūt & p̄dicit i fidelitate iudeor
 sed nō fecit. **R**ec idō q̄ p̄sūt ad
 p̄c̄m i fidelitatis eos coegit. nec
 p̄sūt ul' p̄dixisset eor mala nisi
 eēt ea habitū. **U**n̄ **aug** s̄ ioh̄em
 d̄s inq̄t futūor p̄sūt p̄ p̄ham.
 p̄dicit i fidelitate iudeor sed nō fecit
 neq̄ p̄sūt mala eor n̄ habet
 ea. **R**ō em̄ idō quēq̄ ad p̄c̄m d̄m
 coegit q̄ futūa hoīm p̄c̄a p̄nouit.
 illoz em̄ p̄c̄a p̄sūt nō sua **idō** q̄
 si ea q̄ ille p̄sūt eē ip̄s nō p̄
 ip̄s nō uā ille p̄sūt. sed q̄ illi
 p̄sūt falli nō p̄t. sine dubio nō
 aliq̄ sed ip̄i p̄c̄ant quos d̄s p̄c̄ores
 eē p̄sūt. & idō si nō malū sed
 bonū fac̄e uoluisset nō malū
 factū p̄uident ab eo q̄ nouit q̄d sit
 q̄d sit futū. **H**is ubi apte oīd̄it si
 diligent̄ itendama p̄sūtā d̄i nō
 eē cām malor q̄ p̄sūt. q̄ nō eā p̄
 sūt itaq̄ factū nec itaq̄ sua mala
 sed illoz q̄ sūt ea factū ul' habitū.
P̄sūt ḡo. a sola notia nō b̄npla
 cito auctoitatis. **U**n̄ dat̄ intelligi

omne qd fit. r. nō p̄t ee utriq; sil' sz
ut fiat r nō sit p̄stū. hic p̄p̄ uerq;
ē. Si uō dms dñi nō potuisse nō
p̄sne omne qd fit flm ē. potuit enī
face ut nō fier' r ua nō eet p̄stū.

Utr' stia dei possit augei ul' diminui
ul' aliquo mutai. Utr' em uideat.

*Dip^o
xl.*

Proterea solet qri utri' stia dei
possit augei ul' minui. utriq;
ei uideat posse p̄bai. Quod. ei dina stia
possit augei ul' minui. hoc nō p̄ba.
Nā p̄t dñs sic qd nūq; sit. Et em
aliq; q nō ē lectus hodie r tñ p̄t ee
ut legat hodie p̄t em hodie legē.
Rūchil at p̄t fieri qd nō possit a deo
fieri. p̄t gō dñs sic hūc lecturū hodie.
p̄t ignē qd nō sit sic. gō p̄t ei' stia
augei ul' minui eademq; uideat posse
unū. Et em aliq; hodie lectus que
deus sit lecturū ac p̄t ee ut nō legit.
gō p̄t deus nō sic hūc lecturū. p̄t r
aliq; nō sic qd sit. gō p̄t minui ei'
stia ul' mutai.

Responsio cū definitiōne.

Ad qd dicitur qd dei stia est
omnino imutabil' nec augei p̄t
ul' minui. Nā ut ait augo i xv^o lib^o
de trinitate. stia dei ē ip̄a sapia r sapia
ē ip̄a eēna dei q̄ i illiq; nē simplicitate
imutabili nō ē alid sapē aliud ee s̄ qd
ē sup̄ hoc ē r ee. Ideoq; nouit oīa
ūbū q nouit pat sed ei nōsse de p̄e
ē sicut ee. posse em r ee i unū ē r
ido p̄t sicut ee nō ē a filio nec uosse.
proinde atq; seipm dicens. pat genuit
ūbū sibi equale p̄ oīa. nō em seipm
integre p̄fecteq; diuiseq; si aliquid
miniq; aut ampliq; eet i ei' ūbo q̄
i seipso. hoc ē gō oīo ūbū qd pat
nō tñ pat ē q̄ iste filiq; ille p̄t dicit
gō i unū pat et filiq; sed ille gignedo

iste nascendo r oīa q̄ s̄ i eor' stia r
eor' sapia r i eor' eēna unq; q̄sq;
eor' sil' uidet' nō p̄tulat' aut
sigillatim uelud alternante q̄p̄ai
hic illuc r inde rursq; inde ul' in
i aliud atq; aliud ut aliq; nō possit
ū nō uidens alia sed oīa sil' uidet'
quor' nullū ē qd nō semp' uideat
r fiat. Eius itaq; stia iāmissibilis
r iuauabilis ē. Nā uō stia r am
sibil' ē r f̄ceptibil' q̄ nō hoc ē nob
ee qd sic. p̄t hoc sicut nra stia
illi sic dei sic r nrm ūbū qd nasat'
de nra stia dissile ē illi ūbo qd nam
ē de p̄e stia. Ex hac auctoitate clāe
ondit' stiam dei oīo iuauabilem
ee sicut ip̄a eēna dei oīo iuaua
bilis ē r qd pat r filiq; cū p̄p̄ s̄
sil' oīa sicut r uident. Sicut gō nō
p̄t augei ul' minui dina eēna.

Utr' dina stia r tñ ocedūt posse sic
qd nō sit. r posse nō sic qd sit q̄
posset aliq; ee subem ei' sic qd
nō ē r posset nō ee subem aliq;
qd ē sine p̄mutate ip̄iq; sic.

Quoniam an deus possit nouit
ul' ex tpe sic ul' p̄sne aliquid.

Non oportet a q̄bda ita.
si deus p̄t aliq; sic ul' p̄sne
qd nūq; stiat nec p̄stiat. p̄t gō
ex tpe aliq; sic ul' p̄sne. Ad quod
dicitur. p̄t quide dñs p̄sne ul' sic
omne qd p̄t face r p̄t face qd nūq;
fit. p̄t ignē sic ul' p̄sne qd nūq; fiet
nec ē nec fuit. nec illud sit ul' st
uit neq; p̄sne ul' p̄stiat. q̄a stia
ei' nō ē n̄ de h̄ijs q̄ s̄ ul' fuerūt
ul' erūt. r p̄stia nō ē n̄ de futuis.
Et licz possit sic ul' p̄sne qd nūq;
ē nec eit nec tñ p̄t aliq; sic ul'

psne ex tpe. p utiqz snt ul' psne
 qd' nup' e' nec eit. nec illud sntu
 ul' pntu e' ab etno. No p' m' t'ape
 snt ul' psne illud. sed ita p' modo
 snt ul' psne sicut p' stisse ul' p'
 fuisse ab etno. In em' dicit e' u'
 modo posse snt ul' psne qd'
 ab etno p'ntu ul' no stuit. r' illa
 qd' ab etno no stuit ul' p'ntu
 quasi utruqz sil' possit ee. falsu est.
 In uo dicit em' mo posse snt ul'
 psne qd' ab etno no stuit ul' p'ntu
 .i. habet sciendi potena r' p'stendi
 ab etno r' m' aliqd' nec aliud t'n
 ul' p'sntu e' futu veru e'. No p' g'
 nouit ul' ex tpe snt ul' psne aliqd'
 sicut no p' nouit ul' ex tpe uelle
 aliqd' r' t'n p' uelle qd' nup' uoluit.

Quo dicitur possit snt plura q' snt.

Rem a quibzda' deo plura
 posse snt q' snt. q' p' snt oia
 que snt r' p' aliq' facit q' nup' erit
 r' illa p' snt. No em' aliq' cogita
 snt p' snt. In ut oia eent quomo st
 et alia qda' facit q' no st nec erit
 r' illa oia snt. p' cto plura snt q'
 mo snt. Nec t'n eis snt augei p'
 q' hor totu snt possit sine mutabile
 snt. Constat go dei suam omo ee
 imutabile nec augei posse ul' minus
 sed ei subiecta est.

Quo videtur adusu illi snt qua
 sup'dictu e' dm semp sil' snt oia.

Et uo qd' p'dm e' s' q' deo
 oia semp uidet r' sil'. uidet
 obuia qd' ait thes' r' expone abactu.
 Absurdu e' ad hor inquit deduce
 dei maiestate ut snt p' momentu
 singula quot culices nascant' q' ue
 moriant' quom pulicu r' muscu

sit multitudo. quot ue pisces nateat
 Taqz r' silia. No s' s' futu ad
 ulatores dei ut diu p'ndencia eis
 ena ad yma retrudim'. In nosipos
 iuciosi sum'. eande irronabiliu
 r' ronabiliu p'ndencia ee dicentes.
 hic ut dicit thes' q' de illoz nūmoz
 sntam siue p'ndencia no heat.
 qd' si ita e' tnt no oia snt sil' r' p'.

Quo p'missa uba thes' intelligenda snt.

Et tali itaqz snt illud dcm
 ee nouem'. ut diu illa
 alternatim ul' p'nculatim snt neget
 neq' p' diuisa tpm momenta illoz qda'
 deficiat qda' incipit. neq' ill' aliqz
 irronabilibz ita p'ndet queadmodu
 ronabilibz. Quod em' ut ait aplo
 tua e' deo de bobz. Ita n' de alijs
 irronabilibz. de t'n s' p'na q' ipi
 e' tua de oibz. P'ndencia ergo r'
 cura vniuersalit' de ciuit' q' qdidit
 ht ut heat unuqz qd' s' debet
 r' quemt. s' p'calem p'ndencia
 atz cura ht de ronabilibz quibz
 p'cepta dedit eisq' r'e uiuendi
 legem p'scipit ac p'mia p'misit.

Hanc p'ndencia r' cura de irrona
 bilibz no ht. Deo aplo dicit. No est
 cura deo de omibz bobz. p'ndet
 t'n oibz r' cuat. .i. gubnat oia q'
 omibz sole snt snt orri r' plu
 uia dat. Dat itaqz deo quita sit mul
 titudo culicu pulicu r' muscu ac
 piscu r' quot nascant' quot ue
 moriant' sed no snt hor p' momē
 tu singula. p'mo sil' r' semp oia.
 Neq' ita snt ut eande heat pui
 dencia irronabilibz et ronabilibz.
 Ronabilibz em' r' p'cepta dedit et.

sim' taru

angelos ad custodia delegauit.
Huius summa potestas e a diuone
quorundam.

Simul itaq et immutabilis sit deo
oia q fuerunt et fut et erunt tam
bona q mala. Predestinatio uo de bonis
saluandis et de hominibus saluandis.
ut em ait augustinus in li de predestinatio
ne. Predestinatio e gratia premissa q sine
premissa esse non potest. Potest at sine pre
destinatio esse premissa. Predestinatio appe
dit oia stituit q fuerat ipse factus id e
oia mala predestinauit eos quos ele
git. reliquos uo reprobauit et ad moe
tem etna peccatiuos.

Prestituit

Quidam aliquis predestinatus possit damp
nari uel reprobari saluari.

W xli

Predestinatus nulla in posse
dampnari ne reprobari aliq
posse saluari. Ubi augustinus in li de correctione
et gratia. In apocalypsi inquit dicitur Tene
quod hec ne alio accipiat coronam tuam.
Ubi alio non e acceptus nisi iste perdidit
etiam e electus noster. non potest augeri uel
minui.

Opposicio.
Ad hoc obicitur a quibusdam niten
tibus. probat noster electus posse
minui et augeri sic. Posset de non
appone gratiam quibus apponit et posset
subtrahere quibus non subtrahit. quod si faceret
utiq dampnarent. Posset ergo damp
nari isti qui saluabunt. Posset itaq et
minui electus noster. ita ena posset augeri
et posset apponi gratia quibus non apponit
per quam saluarent. Posset ergo saluari
habita gratia qui tamen sine ea dampnabunt.
Posset itaq augeri noster electus.

Responso.
Quibus respondemus ex ea ratione
datam esse et unum esse noster.

Non electus non posse augeri uel mi
nui quod non potest utrumque simul esse sic ut alio
saluetur et non sit predestinatus. uel ut alio
predestinatus sit et dampnetur. Intellige
ratio enim contradictionis implicite uitate
sunt in dicto et impossibilitate in uo.

Si uero simpliciter intelligatur impossi
bilis non amittit ut cum dicitur predestinatus
potest uel non potest dampnari et reprobari
potest saluari. In his enim et huiusmodi locu
tionibus ex ratione dicti iudicanda e summa
dictionis. Alia nam sit intelligencia
si per coniunctionem hec accipiantur dicta atq
alia si per disjunctionem ut super est
de premissa agebat preteritum e. Si enim
cum dicitur predestinatus non potest esse ut predes
tinatus sit et dampnetur unum dicitur quia
coniuncti intelligit. Pulsit at si disiuncti
ut si intelligit ipsum non posse dampnari
que dicitur predestinatus. Potest enim non
esse predestinatus et ita dampnaretur.

Quid adhuc insistent opponi.

Eruptim ad huc insistent quomodo.
Uerum in coniunctione argumen
tando ita procedit. Non inquit potest esse
ut aliq predestinatus sit et dampnetur
utraq istos simul esse non potest. sed aliter
horum non potest non esse. si qui ipse sit predes
tinatus. ab etno enim predestinatus e et
non potest modo non esse predestinatus. Cum ergo
impossible sit simul utrumque esse et possibile sit utraq
aliter non esse. videtur non posse aliter esse
sic ut dampnetur. Quod si est. ergo non
potest esse ut non saluetur.

Solutio in qua uellet magno alios
audire quam dicitur.

In his questionibus solutione malle
alios audire quam dicitur. dicitur
tamen silem de premissa moueri posse quomodo
ne. Ideoque tamen hic ipse ibi una factura
in responsione dicentes determinanda

fecit illud cum inuita tota h[uius] q[uestio] sit
 ipossibile e[st] alim no[n] esse q[ui] iste mo[do]
 sit p[re]destinatus. ab etno em[er] iste p[re]des-
 tinatus e[st] distinguendu[m] em[er] e[st] cu[m] ait
 iste no[n] p[otes]t mo[do] no[n] ee p[re]destinatus ul'
 no[n] p[otes]t mo[do] ee q[ui] sit p[re]destinatus. hoc
 em[er] a quatuor d[ist]inctim itelligi p[otes]t.
 No[n] em[er] p[otes]t ee ut ab etno p[re]destinatus
 sit a mo[do] no[n] sit p[re]destinatus neq[ue] p[otes]t
 sil ee ut sit p[re]destinatus et no[n] sit p[re]-
 destinatus. Sed tm[en] potuit ee ab etno
 qd no[n] eet p[re]destinatus a potuit ab
 etno no[n] ee p[re]destinatus sicut ab etno
 potuit ds e[ss]e no[n] p[re]destinatus ita a qu-
 busda[m] gredit[ur] et mo[do] p[otes]t deo eu[m] no[n]
 p[re]destinasse ab etno. q[ui] p[otes]t deo no[n]
 p[re]destinasse eu[m]. q[ui] p[otes]t iste no[n] fuisse
 p[re]destinatus. In uo[n] no[n] fuisset p[re]desti-
 natus no[n] eet mo[do] p[re]destinatus. q[ui] p[otes]t
 mo[do] no[n] ee p[re]destinatus. Ita x de p[re]-
 stia et p[re]stis dicit q[ui] i actio[n]ibus
 ul' op[er]ib[us] dei x homi[n]u[m] n[on] latengit
 redit. Ex quo em[er] aliqd fr[ater]m e[st] ul' d[omi]n[um]
 no[n] gredit[ur] q[ui] possit no[n] ee ul' non
 fuisse. p[ri]mo ipse e[st] no[n] ee ul' no[n] fuisse
 qd fr[ater]m e[st] ul' d[omi]n[um] r[ati]o[n]es possibi-
 litate ul' ipossibilitate ad nam rei ex-
 istentis. Cu[m] uo[n] de p[re]stia ul' p[re]desti-
 natione dei agit possibilitas ul' im-
 possibilitas ad pot[en]tia[m] dei r[ati]o[n]e q[ui]
 e[st] sicut eade[m] et est. q[ui] p[re]destina-
 tio[n]e pot[en]tia[m] unu[m] in deo s[un]t.

Quid sit reprobatio dei et i q[ui]b[us]
considerat[ur] q[ui]d sit p[re]destinatio effect[us].

Quoniam p[re]destinatio sit gr[ati]e p[re]-
 paratio id est diuina electio
 qua elegit quos uoluit an[te] m[un]di
 constitutio[n]e ut ait ap[osto]l[us] et r[ep]roba-
 tio[n]e intelligenda e[st] p[re]stia r[ati]o[n]e
 talis quor[um]da[m] et p[re]paratio

dampnatio eor[um]de[m].

Hic de q[ui]d sit p[re]destinatio effect[us].

Sicut em[er] p[re]destinatio effect[us]
 illa gr[ati]a e[st] q[ui] in p[re]s[en]ti
 iustificam[ur] atq[ue] ad r[ati]o[n]e uiuendu[m] et
 i bono p[er]seuerandu[m] adiuuam[ur].
 x illa q[ui] i futuro beatificabim[ur]. ita
 reprobatio dei qua ab etno no[n] eli-
 gendo quosda[m] reprobauit.

Hic p[er] q[ui] considerat[ur] reprobatio.

Sicut duo q[ui]sida[m] reprobato.
 quor[um] alim p[re]s[en]t[ur] x no[n] p[re]parat
 id est iniquitate. alim p[re]s[en]t[ur] x p[re]parat
 id est pena[m] etna[m]. In aug[ustin]o ad p[er]-
 p[er]u[m] x hylare. H[ic] r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e r[ati]o[n]e
 tenenda e[st]. p[re]s[en]t[ur] i p[re]s[en]t[ur] p[re]s[en]t[ur] ee
 no[n] p[re]paratos. pena[m] at[que] ee p[re]parata[m].
 p[re]parauit em[er] ds ut ait aug[ustin]o i
 li de bono p[er]seuerantia. i p[re]stia sua
 q[ui]b[us] uoluit bona sua x q[ui]b[us]q[ue]
 donat p[ro]uidubio donaturu[m] se ee
 p[re]s[en]t[ur]. p[re]parauit ena[m] ds ut ait
 fulgen[ti]o mal' igne etna[m]. Illi utiq[ue]
 quos iuste p[re]parauit ad luenda sup-
 plicia. neq[ue] tm[en] p[re]parauit ad facienda
 p[re]stia. p[re]parauit em[er] ds qd diuina
 equitas reddet no[n] qd huana r[ati]o[n]e
 admittet. No[n] em[er] sicut p[re]parauit
 s[er]uos ad iusticia[m] p[er]cipienda[m] sic p[re]parauit
 r[ati]o[n]es ad iusticia[m] amittenda[m]. quia
 p[re]uoluntas p[re]parato[n]e nu[m]q[ui]d fuit. dicit
 q[ui] p[re]destinatio dei p[ro]p[ter] e[st] p[re]stia et
 p[re]paratio b[en]eficio[rum] dei q[ui]b[us] r[ati]o[n]e
 libeant[ur] q[ui]cu[m]q[ue] libeant[ur]. ita reprobatio
 dei e[st] p[re]stia malicie i quib[us]da[m] no[n]
 finiende. p[re]paratio p[er]e[n]e no[n] finiende.

Quod obduratio e[st] q[ui]d effect[us] re-
probationis.

Et sicut p[re]destinatio effect[us]
 est gr[ati]e appositio ita r[ep]roba-
 tio[n]e

etne quodammodo effectus videtur esse obdu-
ratio. Per obduat de ut ait augustinus ad
spiritum imparendo malicia sed non
operando gratiam sicut nec digni sunt.
quibus enim imputatur nec digni sunt nec
merentur. ponitur ut non imputatur sed digni
sunt hoc et merentur. in apostolus ait. Augustinus
vult miseretur deus et que vult iduat.
Misericordia appellans predestinationem
et proprie predestinationis effectum. ap-
positione gratie. Obduatione vero gratie
predestinatione. Non enim ut ait augustinus ad
simplicianum intelligendum est quod deus
ita induit quod quod preterit rogat. sed
tamen quodammodo preteritis misericordiam iustificatio-
nis sue non largitur. et ob hoc eos obdu-
rare dicitur quod non eorum miseretur quia non
impellit ut peccent. eorum autem non miseretur
quibus gratiam non esse prebendam equitate
occultissima et ab humanis sensibus re-
motissima iudicat. quia iam non aperit
sed miratur apostolus dicens. O altitudo
sapientie et scientie dei etc.

Propter aliquod sit meritum obdu-
ationis vel meriti.

Sicut gratiam meritum obdu-
ationis et meriti. obduationis
merita tuemini. misericordie vero
merita non tuemini quod nullum est meriti
merita ne gratia vacuetur si non gratis
donatur sed meritis redditur. miseretur
itaque secundum gratiam que gratis datur. Obduat
autem secundum iudicium quod meritis redditur.
Non datur intelligi ut sicut reprobatio
dei est nolle misereri. ita obduatio
dei sit non misereri ut non ab illo
interrogetur aliquid quo sit homo detior
sed tamen quo sit melior non interrogetur.

Et summam colligit premissa ut
addat alia.

Ad hunc apte ostenditur quod misericordiam
quod inducatione intellexit apostolus.

et quod misericordia nullam aduocat meritum.
obduatio vero semper non est sine merito.
et merito hic accipitur predestinationem et
proprie predestinationis effectus. Obdu-
atione vero non ipsa dei eterna reproba-
tio quod eius nullum est meritum sed gratie
preuatio siue subtractio que quodammodo
est reprobationis effectus. Accipitur tamen
aliqui reprobatio obduatio sicut pre-
destinationem per suo effectum que est gratia
apposita. gratia enim que apposita effectus
est predestinationis. Et igitur gratie que
apposita huius ad iustificationem nulla
sunt merita multominus et ipsa pre-
destinationis que ab eterno elegit deus que
uoluit aliqua preterit existere merita.

Exemplum potest de iacob et esau
dicens quod non illi elegit. nec illi
reprobauit deus per merita.

Tota vero reprobatio que ab eterno
quodammodo preterit malos futuros
et dampnandos sicut elegit iacob et
esau reprobauit quod non fuit per merita
eorum que tunc habentur quod non habebatur.
quoniam non ipsi existebatur. nec propter futura
merita que prouiderit vel illi elegit vel
illi reprobauit.

Oppositio quaedam iam fuit augustinus
aliqui sed per retractant.

Oppositi sunt quidam tamen dicitur
ideo elegisse iacob quod tamen
futurum preterit quasi esse foret et ei
fuerit. Ad aliqui augustinus se sensisse
de tractatione ubi apte
ostendit quod si propter futura merita electus
esset iam non ex gratia esset electus. Ad
quod idem electus est a deo quod tunc futurum
erat sed ex electione eius est factus. ita
dicens. disputans quod elegit deus tamen
retractantem nodum nato cui dixit futurum
esse marce et quod tamen eodem marce
sicut nodum nato reprobauit ad hoc

Dist.
XII.

...ratione
 p dicitur ratiōne ut dicitur. **N**ō gō
 elegit dō opā cuiusq; i p̄sna q̄ ipe
 datus ē sed fide elegit i p̄sna q̄
 sibi dicitur eē p̄sna ut ipm elegit
 nō spm s̄m dicit ut bona opando
 uitā etnā consequeret.

Explicat smām p̄dictor.

Eccē hic dr apte nō p̄t opā
 eū elegisse sed p̄t fide. q̄
 eū p̄sna dicitur sed q̄ r̄ fide
 meū ē s̄m i opibz. hō retractauit
 dicens. **N**ondū diligentiā q̄suerā
 nō adhuc fuenerā qual sit electio
 grē de q̄ dr ap̄lus Reliquē p̄ elec
 tionē salue fient q̄ utiq; nō ex grā
 sed ex m̄itis p̄cedit ut iā qd̄ dāt
 nō s̄m grām sed s̄m debuit r̄ddat
 p̄onā meitis q̄ donet. **P**̄inde q̄
 q̄tinuo dicit. **D**icit em̄ idē ap̄lus
 idē dō q̄ opat̄ oīa i oībz. **P**̄ usq;
 aut̄ dcm̄ ē dō dicit oīa i oībz. ac
 deinde subiūri. qd̄ gō d̄m̄ n̄m
 ē. **P**̄d̄ nō bonū opat̄ illiq; x qui
 d̄m̄bz aut̄ sp̄m s̄m p̄fecto nō
 dicere si iā s̄m̄. i ip̄a fide m̄
 dei recipi m̄nēa q̄ dant̄ i eodē
 sp̄. utiq; gō m̄m̄ ē p̄t arbitū
 uolūtatis. x utiq; dāt̄ ē p̄ sp̄m
 fidei x caritatis x qd̄ paulo dicit **R**os
 trā em̄ ē dō x uelle. illiq; at̄ dāt̄
 d̄m̄bz x uolentibz facultatē b̄n̄
 opandi p̄ sp̄m s̄m p̄ quē caritas
 diffundit̄ i cordibz n̄ris. v̄m̄ ē quod
 si eadē r̄gula x utiq; ip̄m̄ ē. q̄
 ip̄e p̄t uolentibz. x utiq; n̄m̄
 q̄ nō p̄t n̄ uolentibz. **R**ob̄s ergo
 n̄m̄ fidei de n̄m̄ dei uenit. **N**ō
 gō p̄t̄ fide ul̄ aliq; m̄ta elegit dō
 aliq; ab et̄no ul̄ apposuit grām ius
 tificatiōis i t̄p̄e. **P**̄t̄ i t̄m̄ bonitate sua
 elegit ut boni eēnt. **V̄n̄** auḡs i li
 de p̄destinacōe sc̄or. **N**ō q̄a futiōs

nos t̄les eē p̄sna ut idō elegit sed ut
 eēnq; t̄les p̄ ip̄am electionē grē sue
 q̄ gl̄osificauit nos i dilecto filio suo.

Quod h̄is uidet̄ gr̄u qd̄ alibi ait

His t̄m̄ adūsai uide qd̄ auḡs
 dicit auḡs sup̄ malachiā p̄phā
 ubi scriptū ē. iacob dilexi. esau at̄ odio
 habui. **C**ui uult iqt̄ misēt̄ x q̄ uult
 durat̄. **E**z̄ h̄ uolūtatis dei eē iusta
 nō p̄t. **V**enit em̄ de occultissimis x
 meitis q̄ x ip̄i p̄t̄es cū p̄t̄ ḡniale
 p̄m̄ unā massā fecerit nō t̄m̄ nulla
 m̄t̄ eos ē diuīsitās. **P**̄cedit gō aliq̄d
 i p̄t̄oibz quo digni sūt iustificatiōe
 x i alijs quo digni s̄t̄ duratiōe. **E**ccē
 hic uidet̄ auḡs dicit q̄ et ip̄a dei uo
 lūtatis qua alios eligit alios r̄p̄bat ex
 m̄itis ueniat sed occultissimis. i. q̄ p̄
 m̄itis alios nouit elige alios r̄p̄bat
 x q̄ p̄ m̄itis alijs apponit̄ grām ius
 tificatiōis. alijs em̄ v̄n̄ obtundat̄. **S**ed
 qd̄ intellige uoluit ignocat̄ n̄ sc̄ete
 dicit̄ hoc itellerisse qd̄ sup̄ dixim̄
 eū retractasse. **N**ā ibidē ē qd̄ alia
 q̄tinue subdē q̄ i h̄ retractatiōis apte
 r̄tractat qd̄ v̄t̄ p̄t̄ebit legenti v̄n̄
 uel s̄ile ē i p̄miss̄ nō h̄ r̄tractasse.

Potest nā ex h̄i sp̄u dcm̄ itelligi.

Potest t̄m̄ ex eo sensu accipi fōe
 dictū nō q̄ aliq; p̄desinet̄
 p̄ m̄itis ul̄ iustificatiōis grām mereat̄.
Sed q̄ aliq; nō adeo mali s̄t ut me
 reant̄ sibi grām nō i p̄t̄iri. **N**ullq; eī
 dei grām merei p̄t̄ p̄ quā iustificat̄.
 p̄t̄ t̄m̄ merei ut nō apponāt̄ ut peit̄o
 abiat̄ x quidē aliqui uic̄ i tantū
 iniquitatis p̄fundū deuenert̄ ut hor
 mereant̄ ut h̄o digni s̄nt. alij nō
 ita uiuūt ut x si nō uic̄ m̄eant̄
 grām iustificatiōis nō t̄m̄ m̄ent̄ oīno
 repelli x grām s̄ sub̄t̄i ideoq; dicit̄
 i q̄bz dā p̄t̄oibz p̄cedē quo digni s̄t

obtusione iustificatione et alijs quo digni sint obtinione s' hoc frivolum e' . . . . .

Primo quorundam falsa de oculis dei dissentit carnalit.

Multi uo de isto profundo q'rentes reddere rone atq' g'ectias cordis sui inscrutabile alacudine iudicior dei cogitate conantes et fabulas uanitatib' abierunt dicentes qa' aie' sicut in celo p'ant. et s'm sua p'na ad corpa p' m'is dignit' et dignis sibi q' car' reb' includunt. **H**ic t'les p'9 cogitatio nes suas et uolentes.

Dei profundo **ni** s'it et profundo di rentes a'as et celo an' consatus et ibi aliqd' boni ul' mali egisse et p' m'is ad corpa f'rena detrusas e'e. **H**oc at' reppuit catholica fides p'f' euidente apli s'mam q' ait. **L**u' nondu' nati e'ent. a' a'qd' boni ul' mali egissent et. **M**elior e' go' fidei ignocantia q' temeraria s'na. **E**legit go' quos uoluit g'iuata n'ra no' q' fideles futiu' erat' sed ut **f**ideles e'ent. eisq' gram' dedit no' q' fideles erant sed ut fi erent. **A**it em' **ap**ls' i'ntam q'seruit' s'it ut fidelis essem. no' ait q' fidel' era'. dat' q'de' et fideli sed datu' e' p'9 ut e'et fidelis. **I**ta ena' t'pbauit q's noluit no' p'f' meita futu' q' p'iu det. uitate t'n' rectissima et a' n'ris sensib' remota. **Q**uestio. . . . .

Sed queit' ut' sicut d' elegisse quosda' ut boni fient et fideles. ita ena' gredi debeat t'pbasse quosda' ut mali e'ent et fideles et obdurae ut peccent qd' nullatenus gredi

Responso. . . . . **C**oporet

Non em' t'pbatio ita e' causa mali sicut p'destinat' causa boni. neq' obduratio ita f'it hoies malu' q' admodu' n'ra facit bonu'.

Quia ea q' semel s'it d's ul' p'stat semp' s'nat et p'stat et sep' s'neit ul' p'sneit. . . . .

Postea q'sideru' oportet ut' oia' ea q' semel s'it ul' p'stat deq' semp' s'nat et s'neit et p'snat ac p'sneit an' olim s'neit ul' p'sneit qd' no' s'at ul' p'stat. . . . .

De p'sna p'9 r'ndet dicens d'm no' semp' p'sne q' olim p'sneit. . . . .

De p'sna p'mo r'ndem' dicit. **M**ila e'u' p'sne q' modo no' p'sne. **L**u' em' eiq' p'sna no' s'it n' de futuis ex quo illa q' futu' erant p'naa fuit ul' p'teruit sub dei p'sna e'e desinut. sub s'na. no' semp' s'it. **P**siuit go' deq' oia' ab etno q' futua erant neq' p'sne desinut n' cu' futua e'e desinut neq' cu' p'sne e'e desinut aliq' q' ante p'snebat n'ing ea nosit q' ante agnoscebat. **N**o em' d' ex desu' s'ne eiq' q' aliq'u' aliq' p'sneit que mo' no' p'snat sed ex r'one ubi qd' e' p'sna. **P**sne em' e' an' s'ne q' s'at aliqd'. **I**deoq' no' p'f' d'm p'sne de' nisi que futua s'it. . . . .

Hic de s'na dicens d'm semp' s'ne qd' semel s'it. . . . .

De s'na at' alit' d'icim' d'nt. **O**mn' d's semp' oia' q' aliq'u' s'it. **O**mn' em' s'nam qua' aliq'u' hab' semp' habuit et h'et et habebit. . . . .

Opposio. . . . .

Ad hoc opponit' ita. **O**lim s'neit huc ho'em nascituru' qui uat'9. mo' no' s'it e'u' nascituru'. **S**ciuit go' aliq'uod qd' mo' no' s'it. **I**tem s'neit m'udu' candu' e'e mo' no' s'it e'it candu'. **A**liqd' go' s'neit qd' mo' no' s'it et alia h'odi' t'f'nta

induci pnt. **Solutio**

Sed ad hoc dicitur quod idem de
natura huius hominis et mundi
causa nunc est sicut quod fuit antequam
fuerit. Utrum tunc et nunc hanc scientiam
cum diuisis exemplis uerbis operetur.
Quia quod futurum tunc erat nunc presentium
est. Ideoque uerba mutantur sicut ad
ipsum designandum. Sicut diuisis
temporibus loquentes eandem diem modo
per hoc adhibent causas designamus
dum ad huc factum est. modo per hodie dum
presentis. modo per huius diuisi presentium est. ita
antiquum fuerit mundum fuit huius
causam. propter causam est sicut eum causam.
nec per hoc scire diuisa. sed omnino idem
est de mundi causa. Sicut autem
per se considerentur christum naturam et
mortalitatem. nos autem rationem eum iam
natum et mortuum neque in diuisa rationem
inquit nos et illi sed eadem. Tempora
enim ut ait augustinus uariata sunt et ideo
uerba mutata non fides. Indubitanter
igitur tenemus diuina sententia omnia scire quae
aliqui sciunt.

**De omnipotentia dei ubi per se
considerat quae dicitur omnipotens.**

Nunc de omnipotentia dei age
dum est. ubi prima consideratio or
currit quod uerum dicitur deus omnipotens an
quod omnia possit an tamen quod ea possit que
uult. Ad idem deus omnia possit. auctori
pluribus probatur. Ita enim augustinus in libro
ueteris ac noue legis. Omnia quod potest deus
sed non fuit nisi quod quiescit uirtuti eius et
iustitiae. Idem in eodem. potuit deus creatura
sibi facere sed ratio prohibuit et uoluntas.
Sanone neque sibi uoluntate. appellat
quod dei uoluntas rationabilis est et equissima
faciendum est diuina omnia posse.

Quomodo deus dicitur omnia posse cum

nos multa possumus quae ipse non potest.
Sed quae omnia posse dicitur
cum nos quaedam possumus quae ipse non
potest. Non enim potest ambulare loqui et huiusmodi
quae a natura diuinitatis penitus sunt aliena cum huiusmodi
instrumenta nullatenus habeat quae et similia
in se habet. **Responsio.**

Quia hic id est intendendum arbitror
quod huiusmodi actiones ambulandi.
et loquendi et huiusmodi a dei potentia aliene
non sunt sed ad ipsam pertinent. Utrum et huiusmodi
actiones in se habere non possit. Ad idem
potest ambulare loqui et huiusmodi.
eas tamen in creaturis potest operari. Sicut enim
homo ambulat et loquitur et huiusmodi.
Ad idem per ipsas actiones diuina potentia
deest aliquid quod et hoc deus omnipotens potest.

De alijs obicitur.

Sed quaedam sunt alia quae deus nullatenus
facere potest ut patet. Ad idem potest mentiri
nec potest peccare. sed non ideo omnipotentem
deum quod non est hoc potest si infirmitas.
Si enim hoc posset omnipotens non est. Ad idem
igitur impotentem sed potentem imputan
dum est quod ista non potest. Unde augustinus in
libro de trinitate. magna inquit dei potentia
est non posse mentiri. Sicut enim quaedam quae
alijs rebus potentiae deputanda sunt. In
alijs uero minime. et quae in alijs laudabilia
sunt. in alijs reprehensibilia sunt. Ad idem ergo
ideo minus deus potens est quod peccare non
potest. cum omnipotens nullatenus sit quod hoc potest.

De alijs opponit.

Sunt etiam et alia quaedam quae deus non
potest. Unde uidetur non omnia posse.
Non enim potest mori uel falli. Unde augustinus
in libro de simbolo deus omnipotens non potest
mori non potest falli. non potest miser fieri.

*In alijs
deest uel
derogatur si
peccare non posse
dicitur*

nō p̄t vīna. h̄ utiq; a huiusdi abste
ut possit omp̄r. Si em̄ huiusdi
passiomb; atq; defectib; subia
posset: omp̄r minime foret & inde
monstr̄ omp̄r q̄ her ei p̄miquae
nō ualent p̄t tñ h̄ & i alijs opai.

Ad omp̄tencia dei p̄m duo q̄si

It̄ igit̄ diligent̄ Querat̄

Sapideiamb; omp̄tencia
ei; p̄m duo appuet s; q̄ oīa fiunt
q̄ uult & nichil oīo patit̄. h̄ d̄m
utrūq; de; omp̄r. h̄ d̄m p̄dicat̄
q̄ nec aliqd̄ ē qd̄ ei ad patiendū
corruptōne iſerre ualeat. n̄ aliqd̄
ad faciendū iſpedimentū afferre.
Manifestū ē itaq; d̄m oīo nichil
posse pati & oīa face posse p̄t
ea sola q̄b; dignitas ei; lede; ei; q̄
excellētia derogaēt̄ i quo tñ nō
& n̄m̄g omp̄r. h̄ em̄ posse nō eēt
posse sed nō posse. Remo ḡo d̄m
omp̄tente i aliqo dice p̄suat̄. q̄
oīa p̄t q̄ posse potētia ē et inde
uē d̄m̄ potētia. omp̄r.

Quod quib;da auctoitatib; d̄m̄
q̄ idd̄ d̄r omp̄r q̄ p̄t qd̄d̄ uult.

Et quib;da tñ auctoitatib;
d̄m̄ ideo uē d̄m̄ omp̄r q̄
quodquid uult p̄t. h̄ d̄m̄ auḡ i ench̄
p̄o ob alid uerant̄ omp̄r uocat̄
n̄ qm̄ qd̄d̄ uult p̄t. nec uolūtate
cuq;piā cōtūe uolūtāt̄ omp̄tētia
iſpedit̄ effectua. Idem i li. de spū &
lit̄ p̄o p̄t de; face iusta q̄ ipse
sūma iusticia & bonitas ē. omp̄r
uē ē nō q̄ possit oīa face sed quā
p̄t face quodq; uult ita ut nichil
ualeat ei; uolūtati resistē qm̄ apleat̄
aut aliquomō iſpedie eūde. Johānes

Costoma i omelia q̄da de expōne
symboli ait: omp̄r d̄r q̄ posse illa
nō p̄t tuemē nō posse dicente. ph̄a
om̄ia quēnt̄q; uoluit fecit. h̄e est ḡo
omp̄r ut totū qd̄ uult possit. h̄ d̄m̄
ap̄lus. ei; iquit uolūtati q̄s iſtitit
h̄is auctoitatib; uidet̄ oīdi q̄ deus
ex eo dicat̄ tñ omp̄r q̄ oīa p̄t q̄
uult. nō quia oīa possit.

Definītiō p̄missar auctoitatū.

Sed adhuc p̄t d̄m̄ qd̄ auḡ
ubi d̄r omp̄r nō d̄r q̄ oīa
possit & c. tam ample & ḡnāl̄ acc
pit oīa ut enā mala icludēt̄. qd̄
de; n̄ uult n̄ p̄t. p̄o ḡo negant̄
eū posse oīa q̄ quēnt̄ ei posse. h̄ d̄m̄
tñ d̄r. p̄o ob alid uerant̄ d̄r omp̄r
n̄ qm̄ qd̄d̄ uult p̄t. nō negat̄ eū
posse enā ea q̄ nō uult. h̄ d̄m̄
illos q̄ dicebant̄ multa deū uelle que
nō potēat. affinat̄ eū posse qd̄d̄
uult & ex eo uē d̄m̄ omp̄tente
nō ob hoc alid q̄ p̄t quodq; uult.

Quo iſtelligendū sit p̄t qd̄d̄ uult.

Sed caue quō iſtelligas p̄t
quodq; uult. an qd̄d̄ uult
se posse. an qd̄d̄ uult face. an qd̄d̄
uult fieri. Si em̄ dicas iſo omp̄o
tente uocai q̄ p̄t qd̄d̄ uult se posse.
ḡo & pet̄ḡ m̄t̄ omp̄r sicut̄ d̄m̄ p̄t
ul̄ q̄lib; s̄t̄z b̄t̄z q̄ qd̄quid uult se
posse et p̄t face quodq; uult face.
p̄o em̄ uult face n̄ qd̄ s̄t̄z n̄ posse
n̄ qd̄ p̄t. sed nō p̄t face qd̄d̄ uult
fieri. Uult em̄ saluos fieri q̄ saluadi
sūt. uēruptamē eos saluāe nō uale.
h̄ d̄m̄ at̄ qd̄d̄ uult fieri p̄t face. h̄ d̄m̄
em̄ uult aliqd̄ fieri & p̄t illud p̄
se face & p̄ se s̄t̄z sicut̄ celū & t̄rā
p̄ se fecit q̄ uoluit. h̄ d̄m̄ at̄ uult

uissime

fieri p[er] creaturam & p[er] ea solu[m] op[er]at[ur]. Sicut
p[er] ho[m]ine[m] s[un]t domos & huiusmodi ar
tificialia. deo q[ui]d[em] ex se et p[er] se p[er]tinet.
ho[m]o at[er] ul[ter] angelus quicunq[ue] b[eat]o no[n]
p[er]tinet ex se ul[ter] p[er] se. **Oppositio.**

Sed forte dices nec deo filio
p[er]tinet a se neq[ue] p[er]tinet s[ibi] sed
solu[m] p[er]tinet. Ille eni[m] p[er]tinet a se ita q[uo]d e[st] a se.
filio at[er] q[ui]a no[n] e[st] a se sed a p[er]e no[n] p[er]tinet
a se sed a p[er]e & p[er]tinet s[ibi] ab utroq[ue].
Ad q[uo]d dicitur q[uo]d hic filio no[n] possit
ase neq[ue] op[er]at[ur] a se p[er]tinet in & op[er]at[ur]
p[er] se sic et p[er]tinet s[ibi]. **U[bi] hylar[us]**

U[bi] lib[er] de trinitate. **R**atione inquit
an[im]o h[ab]ere unitas ut ita p[er] se
agit. p[er] se at[er] d[icitur] agere & potens e[st]
q[uo]d n[on]alem h[ab]et potentia[m] eandem qua[m]
& p[er]tinet qua[m] potens e[st] d[icitur] q[uo]d n[on]alem
h[ab]et potentia[m] eandem qua[m] & p[er]tinet qua[m]
potens e[st] op[er]at[ur]. **S**ed q[ui]a illa h[ab]et a
p[er]e no[n] a se ideo a p[er]e no[n] a se d[icitur]
agere et posse. Homo at[er] ul[ter] angelus
p[er]tinetam h[ab]et potentia[m] q[uo]d potens e[st].

Hic plene ostendit[ur] quare om[n]ia d[icitur].

Deo igit[ur] u[bi] ar[bitr]o d[icitur] de trinitate
om[n]ia d[icitur] quia p[er] se naturali
potentia p[er]tinet quicquid vult fieri et
quicquid vult se posse. Nichil eni[m]
vult fieri q[uo]d no[n] possit fieri p[er] se ul[ter]
p[er] creaturam & nichil vult se posse q[uo]d
no[n] possit et om[n]e q[uo]d vult fieri vult
se posse. Sed no[n] om[n]e q[uo]d vult se
posse vult et fieri. **S**i eni[m] vellet &
fieri qua[m] voluntati eius nichil p[er]tinet p[er]tinet.

Op[er]atio quorundam dixerunt deum
nil posse nisi q[uo]d facit. **U[bi] hylar[us]**

Quidam eni[m] de suo sensu glo[ri]o[rum]
antes dei potentia[m] coartat[ur]
sub mensura conati s[un]t. **L**u[ca] eni[m] dicit
hic usq[ue] p[er]tinet deo & no[n] amplius quod
e[st] hoc aliud qua[m] eius potentia[m] que
infinite e[st] & clude[re] & r[est]ringe[re] ad

mensura. **A**ut[em] eni[m]. Non p[er]tinet deo
aliud fieri ip[s]e facit. nec melius id fieri
q[uo]d facit. nec aliquid p[er]tinet de h[ab]ere
q[uo]d facit. **I**stasq[ue] sua op[er]atione[m] & s[ibi]lib[us]
argumentis causisq[ue] co[n]ventionis n[on] no[n]
& **S**ed sacra[m]ent[um] auctoritatu[m] testimonio
minime tribuit[ur] dicentes. **U[bi] hylar[us]**

Ratio illo[rum] p[ri]ma. **U[bi] hylar[us]**

Non p[er]tinet deo fieri nisi q[uo]d bonu[m]
& iustu[m] fieri. **N**o[n] e[st] at[er] iustu[m] et
bonu[m] fieri ab eo nisi q[uo]d facit. **S**i eni[m]
aliud iustu[m] et bonu[m] e[st] facit q[uo]d facit. **S**i
no[n] q[uo]d facit om[n]e q[uo]d iustu[m] e[st] & bonu[m]
e[st] facit. **S**i q[ui]s h[ab]et audeat d[icitur]. **U[bi] hylar[us]**

Ratio secunda. **U[bi] hylar[us]**

Ad d[icitur] ena[m] no[n] p[er]tinet facit nisi q[uo]d
iusticia eius exigit. Sed non
exigit eius iusticia ut faciat nisi q[uo]d facit.
Non q[uo]d p[er]tinet facit nisi q[uo]d facit. **E**ademq[ue]
iusticia exigit ut id no[n] faciat q[uo]d no[n]
facit. **D**eus at[er] no[n] p[er]tinet facit q[uo]d iusticia
sua. **N**o[n] igit[ur] p[er]tinet aliquid hoc facit q[uo]d dimittit.

Responsio ad p[ri]m[am] d[icitur]. **U[bi] hylar[us]**

Hic aut[em] p[er]tinet duplicem
lib[er]o[rum] intelligencia[m] ap[er]ientes
et ab eis involuta evoluentes. sic **N**o[n]
p[er]tinet deo facit nisi q[uo]d bonu[m] e[st] & iustu[m] q[uo]d
no[n] p[er]tinet facit nisi illud q[uo]d si faceret bonu[m]
e[st] & iustu[m] v[er]u[m] e[st]. **S**ed m[ul]ta p[er]tinet fa
cere q[uo]d no[n] b[eat]o s[un]t nec iusta q[uo]d no[n] p[er]tinet
nec erit lib[er]u[m] fuit ul[ter] fieri q[uo]d nu[m]q[uam]

Responsio ad id q[uo]d d[icitur] e[st] d[icitur] fieri

Tem q[uo]d p[er]tinet opposit[um] fuit. no[n]
p[er]tinet facit nisi q[uo]d iusticia sua exigit
et no[n] p[er]tinet facit id q[uo]d iusticia sua ex
igit. ut si no[n] fiat d[icitur] q[uo]d ex[er]c[er]e
tionis lib[er]u[m] de deo ag[er]e no[n] d[icitur]
no[n] p[er]tinet am[pl]i[us] et t[er] illis locutionib[us]
duplex e[st] p[er]tinet. **S**i ei intelligas no[n] p[er]tinet
facit nisi q[uo]d iusticia sua exigit. i. nisi q[uo]d

iusta uoluntas sua uult. falsit dicit.
Iustitia enim dei ipsius equissima uolu-
tas accipit^r qualiter augustinus illa dicit ubi
genesis loquens ad loth. non possu-
m facere donec illo introeas expones. non
posse inquit se dixit quod sine dubio po-
teat et potenna. sed non potuit p ius-
ticia quod potuit quod sed non uolebat et
illa uoluntas iusta eat. si non p h uerba
intelligas eum non posse facere nisi quod si fieret
iusticie eius quereat uim dicit. similiter
distingue illud. non potest facere quod iusticia
eius erigit ut non fiat. et non potest facere id
quod ipse quod est summa iusticia non uult facere
si non est. si autem intelligas hoc non habet eum non
posse facere id quod iusticie eius quereat non
potest uerum dicit. Quia illud non

Ad dicit quos alia dicentes. non potest
de facere nisi quod debet. non autem debet
facere nisi quod facit. si enim de alia facere. non
ergo facit omne quod. si uero facit omne quod de
non potest facere nisi quod debet. non ergo potest facere
nisi quod facit. Ita autem debet dimittere
quod dimittit ne fiat. aut non debet.
si non debet. non recte dimittit. si non
debet dimittere ergo non debet facere. si autem non
debet. non dicitur nec est eum facere. et si non
debet nec est eum facere ergo non potest facere. non
ergo potest facere nisi quod facit. nec potest illud dimittere
quod facit quod facit quod de facere. et quod debet
facere non potest illud dimittere. Responsio.

sed ut in uideat hoc ubi debet
ueniri habet. in uoluntate enim
et uoluntate tenet intelligenda. nec
deo ipse competit quod non est debita nobis
nisi forte ex premissis. non uero ei debitor
sumus ex omisso. ut autem ueniri eua-
ruet^r distingue ubi psalmus. non potest deus
facere nisi quod deus. et nisi quod uult finem esse. si
enim potest deus debet aliquid quod uult illud.
si autem dicitur. non potest nisi quod deus id est

non potest nisi illud quod si faceret ei bene con-
ueniret uim est.

Quarta illorum ratio

Ad dicit quos illi dicentes. non potest
facere aut dimittere nisi oportuna
et rationabili causa licet nobis occulta
sit finem quam optat eum facere et dimittere
quod facit ut dimittit. Ratio enim penes
eum est quod illa facit et illa dimittit quod
ratio est eterna et se manens. potest quod
non potest aliquid facere ut dimittere. illa
ergo manente non potest quod facit dimittere
nisi quod dicitur facere et ita non potest facere
nisi quod facit. Responsio.

Ad hoc respondendum ambiguitate
locutionis determinantes. si enim
dicitur ratio ut causa optima optima
penes deum est qua facit cuncta quod facit
et dimittit ea quod dimittit uim quod
est quod deo uoluntas est equissima et iustissima
quod facit et dimittit quod uult quod facere non potest
nec potest ea facere potest. per unquam enim
faceret nisi potest ea si quod facit dimittit ut
quod dicitur faceret. sed eadem ratione manente
causa alia potuit facere et ista dimittere.
licet ergo ratio sit penes eum quod alia facit aut
dimittit. potest tamen finem eandem rationem et di-
mittere quod facit et facere quod dimittit.

Ad dicit adhuc quosdam.

si enim alia plura addit. Ratio est
enim facere quod facit et non alia.
et non potest facere nisi quod ratio est eum facere et ita
non potest facere nisi quod facit. Item ratio est eum
dimittere quod dicitur et non potest dimittere quod
ratio est eum dimittere et ita non potest non
dimittere quod dicitur. ad hoc dicitur lo-
cutiones ambiguas esse et idem determina-
das. si enim non dicitur. non potest facere nisi quod
ratio est eum facere. intelligas eum non posse
facere nisi ea quod rationabilia sunt et ea que
si fuerint rationabilia erunt. uero est psalmus

Inde p̄r facē qd̄ nō p̄stuit

Si aut̄ intelligas eū nō posse facē alia
rōnabilia & bona n̄ ea q̄ vult & facit
salvō intellectū. **Alia ulx̄ rō**

Tem aliud adiūgūt dicentes.
Si p̄r ad d̄d̄ facē q̄ sunt p̄r q̄
facē qd̄ nō p̄stuit p̄r sine p̄stia opai
q̄ om̄e qd̄ factur̄ se p̄stuit s̄nt. nec
s̄nt aliquid qd̄ nō p̄stuit. **Ad** si p̄r
stiam eiq̄ aliqd̄ fieri t̄pole ē om̄e qd̄
p̄stuit fieri. **Precesse** ē t̄ aliqd̄ alit̄ fieri q̄
sit ulla rōne pole ē. **Nō** gō p̄r a deo
fieri n̄ qd̄ sit. **Et** at̄ q̄mo de p̄stia facile
d̄t̄minat p̄r p̄ ea q̄ p̄ d̄m s̄t̄ cū de
p̄stia agēt. **mm**

Her̄ q̄mo ex p̄ditis facile d̄t̄minat
Aut̄oritatibz v̄nit̄ i ass̄one sue op̄i q̄ d̄ferēt

His at̄ illi str̄utator̄. **Imo** str̄utator̄
str̄utima s̄t̄ aduētūt test̄oia
D̄at̄ em̄ **auḡ** t̄ l. de symbolo. **Hor**
solū nō p̄r d̄d̄ qd̄ nō vult. **p̄** qd̄ v̄r̄
nō posse facē aliqd̄ n̄ qd̄ vult. **Et**
nō vult n̄ qd̄ s̄nt & ita v̄r̄ nō posse
n̄ qd̄ s̄nt. **Illud** at̄ intelligendū ē. **Id**
solū nō p̄r d̄d̄ qd̄ nō vult s̄ se posse.
Idem t̄ l. uno as̄ess̄ ad d̄m loquēs
ait. **Nec** cogis t̄m̄ ad aliqd̄ q̄a
uolūtas tua nō ē maior q̄ potentia.
Esset at̄ maior si t̄mpo t̄mp̄e maior
esses. **Et** hor̄ v̄r̄ q̄ d̄s nō possit pl̄a
q̄ vult sicut nō vult pl̄ia q̄ p̄r.
Sicut em̄ uolūtas nō ē maior p̄n̄.
ita n̄ potentia maior ē uolūtatē.
Idē sicut pl̄ia nō vult q̄ p̄r. ita
eū nō pl̄ia posse q̄ uelle d̄m̄t.

Responso **mm**

Sed ad h̄ d̄m̄ q̄ n̄ uolūtas
potentia. n̄ potentia maior ē
uolūtatē q̄ una et eadē res ē p̄n̄
& uolūtas s̄z ip̄e d̄s q̄ eēt maior
seip̄o si uolūtas eēt maior p̄n̄

ul' p̄n̄ uolūtatē. **Nec** aut̄oritātē h̄c
negat̄ pl̄ia d̄m̄ posse q̄ uelle q̄ pl̄a
s̄nt subiecta eiq̄ potentia q̄ uolūtatē.
Sicut itaq̄ d̄m̄ n̄lla posse facē q̄
nō vult & posse d̄m̄tē q̄ s̄nt.

Aut̄oritātibz affinat̄ d̄m̄ pl̄ia q̄m
funat̄ posse facē. **mm**

Quod ut̄ c̄ius finiusq̄ teneat̄
d̄m̄ pl̄ia facē posse q̄ s̄nt. **uitas**
ip̄a s̄m̄ **math̄m** ait. **An** putas q̄
nō possū rogare p̄m̄ meū & exhi
bebit̄ m̄ modo pl̄q̄ r̄y legiōēs
anglōz. **Et** q̄bz ūbis patēt̄ ūm̄t̄

rogare

q̄ & filij poteat̄. **rogabat** qd̄ nō
rogabat. & p̄r exhibē qd̄ nō exhi
bebat. **ut̄** q̄m̄ poteat̄ facē qd̄ nō
faciebat. **Auḡ** t̄ en̄t̄ ait. **D̄m̄**
uolūtas n̄lla facē q̄ nō n̄ vult

ut̄ s̄nt. potuit eī facē ut̄ r̄y legio
nēs p̄ugnāent̄ q̄ eos q̄ xp̄m̄ re
perūt. **Idem** t̄ eodē. **Cur** apud q̄sd̄a
nō facte s̄nt ūtutes q̄ si s̄nt fuisse.
egissent illi hom̄es p̄m̄am. & s̄nt
s̄nt apud eos q̄ nō fuerat̄ c̄ditū.
tū nō latebat̄ s̄z i f̄itō qd̄ nō mō
latet. nec d̄s iniuste ut̄q̄ saluos
fieri uoluit cū possent salui esse
ul' fieri si uellet. tū t̄ clarissima
sapie luce videbit̄ qd̄ m̄t̄ p̄n̄.
fides h̄t̄ aūq̄ manifesta ḡgnitōne
videat̄ q̄ c̄ta & im̄it̄bil' & eff̄m̄ss̄ia
sit uolūtas d̄i q̄ n̄lla possit & nō
uelit. nichil at̄ qd̄ nō possit uelit.

Idem t̄ l. de n̄a & gr̄a d̄icēs. **Iaza**
rū suscitauit i c̄oep̄e. **Nūq̄** d̄m̄
ē nō potuit iuda suscitare i m̄t̄e.
potuit qd̄e sed noluit. **H̄is** aut̄or̄
tatibz multasq̄ alijs ap̄te docet̄
q̄ deo multa possit facē q̄ nō

vult qd' enā rōne pbat p̄. Nō em̄
vult de9 omēs hoīes iustificā. tñ q̄s
dubitat eū posse. p̄ q̄ dō aliud facē
p̄ fūt 2 tñ si aliū facēt aliq' ip̄e nō
eēt. 2 p̄ aliud uelle p̄ vult 2 tñ ei9
uolūtās n̄ alia n̄ noua n̄ mutabil'
aliquomō eēt p̄. mmmm

Quōd sine mutabile potencie ul'
uolūtatis p̄ dō alia uelle 2 alia fa
cē p̄ vult ul' faciat. mmmm

Inde em̄ posset uelle qd' nūq'
uoluit n̄ tñ nouit n̄ noua
uolūtate sed sempiterna tñ uelle p̄.
p̄ em̄ uelle qd' p̄ ab etno uoluisse.
Habet enī potēna uolendi 2 n̄
ab etno qd' tñ n̄ mō uult n̄ ab
etno uoluit. mmmm

**Dispo
xlv.**

Quā dō possit aliqd' meli9 facē p̄ fūt

Nunc illud r̄pat distinguendū
ut meli9 aliqd' dō possit facē
p̄ fūt. Solent em̄ illi struatores
dicē q' ea q' fūt dō nō p̄ meli9 facē
q' si possit meli9 facē 2 nō facēt. in
uid9 eēt 2 nō sūme bon9. 2 s' filia
struē conant. Aut et aug' 7 li qōm
lxxxij. dō q' genuit q' meli9 se
gñare nō potuit. Nichil ei dō me
li9 genuit eq̄le. Si em̄ uoluit 2
nō potuit ifirm9 ē. Si potuit 2 no
luit uidus. Ex qō ofiat' eq̄le gen
uisse filiu. A sili uolūt' dicē q' si p̄
dō rem meli9 facē p̄ fūt. uid9 ē.
Sed h9 silitudis nō ualeat iductio.
q' filiu genuit de siba sua. Ideoq'
si posset gignē equalē 2 nō gignēt
iuid9 eēt. Alia uō q' nō de siba sua
fūt meli9 facē p̄. mmmm

Questio qua illi artant.

Quā h' ab eis r̄ndē deposito
cur dicit rem aliqua siue
enā rerū diuisitate 2 q' mai9 ofūma

exp̄sa ē nō posse eē meli9 q' ē
siue idō qā sūme bō ē ita ut nlla
omō boni p̄fectio ei desit. si idō
q' mai9 bonū qd' ei deest capē ip̄a
nō ualeat. Sed si ita sūme bona di
ut n' ei p̄fectio boni desit iā cūta
cūtoxi equat. Si uō idō nō p̄ meli9
eē q' donū ampli9 qd' ei deest capē
ip̄a nō ualeat cū hor ip̄m nō posse
defectiois ē nō ofūmacōis 2 p̄ eē
meli9 si fiat capax meli9 boni
qd' ip̄e p̄ q' eū facit. Potest q' dō
meli9 rem facē p̄ fūt. Un' aug' 7
sup' genesim. Tale potuit dō horēm
fecisse q' n' p̄mē posset n' ueller.
2 si itēm fecisset qō dubitat meli9
fuisse. Et p̄ditio ofiat' q' p̄ 2 alia
facē p̄ fūt. 2 q' fūt meli9 facē p̄
fūt. Aut' alio ul' meli9 modo
possit facē p̄ facit. mmmm

Post hoc ofideandū ē ut
alio mō ul' meli9 p̄ fūt pos
sit ea facē q' fūt. Si modo op̄atio
ad sup̄iam op̄ifino r̄fēat' n' aliq'
n' meli9 eē p̄. Nō ei p̄t aliqd'
facē alit' ul' meli9 p̄ fūt. 2 alia sa
piena ul' mai9 sup̄ia. Nichil em̄
sapien9 p̄t facē p̄ facit. Si uō rē
ferat' ad rem ip̄am quā fūt dō dū
m9 q' ali9 2 meli9 p̄ eē mod9
2 p̄m h' gredi p̄t q' ea q' fūt p̄
facē meli9 2 alit' p̄ facit qā p̄ q' bō
meli9 modū existendi p̄mē et
q' bōdā aliu. Un' aug' 7 xij li de
trinitate of. Nō fūt 2 ali9 mod9
n̄rē libeacōnis possibil' dō q' oīa p̄t.
Sed nll9 ali9 n̄rē miseriē sanade
quemienāe fūt. p̄t igr' de9 eō q'
fūt qdā alio mō meli9. qdā alio
eque bonomō. qdā min9 bono

fate q̄ fant. Pr. in modo r̄feat²
ad p̄tate om̄is. r̄atue nō ad sapiā
r̄atōis. Utr̄ deū sep̄ possit qd̄ olim
potuit.

Potest q̄ri solet ut̄m d̄s semp̄
possit om̄e qd̄ olim potuit
q̄ quibodā nō videt̄ dicentibz
potuit d̄s incarnat̄. potuit moī y
resurgē et alia hodi q̄ mo nō p̄t.
potuit go q̄ mo nō p̄t y ita ha
buit potētiā quā mo nō h̄t. Uñ
ut̄ ei p̄n̄ m̄m̄ta. Responso.
Sicut semp̄ p̄t q̄ aliq̄ sit y p̄
vult. ita semp̄ p̄t q̄ olim potuit.

Ad quod dicitur qd̄ sicut oīa
sūt q̄ aliq̄ sūt y sep̄ vult
que aliq̄ uoluit nec v̄mp̄ aliqua
s̄m̄ mutut ul' uolūtate mutut
quā h̄t. Ita semp̄ oīa p̄t q̄ aliq̄
potuit nec v̄mp̄ aliq̄ p̄n̄ sua
p̄nat̄. Nō ē go p̄nat̄ p̄n̄ itarna
di ul' r̄surgendi h̄z nō possit mo
itarna ul' r̄surgē. Sicut em̄ po
tuit olim itarna ita et p̄t mo ēē
itarna i q̄o eiusdē rei p̄n̄ mon
strat̄. Uñ em̄ olim s̄tuit se r̄surrex
turā y mo s̄t se r̄surrex̄isse. Nec
ē alia s̄m̄ illd̄ olim s̄tuisse y iā mo
s̄tē sed eadē oīno ē. s̄t olim uoluit
resurgē y mo s̄t̄ter̄isse i q̄o v̄m̄
rei uolūt̄as exp̄m̄t̄. Ita potuit
olim nasci et r̄surgē y mo p̄t
nasci fuisse y r̄surrex̄isse y ē eūdē
rei p̄n̄. Si em̄ poss̄ mo nasci
y r̄surgē nō ēēt idem posse. Uba
em̄ diūsoz̄ t̄m̄ diūsoz̄ plata t̄m̄bz
y diūsoz̄ adiūta adiūbz eūdē
s̄tūt s̄m̄. ut mo loquentes dicimz.
Ite p̄t legē hodie. Cras at̄ dicimz.
Ite potuit legisse ul' potuit legē
hei ubi v̄m̄ rei monst̄ p̄n̄.

Ibi at̄ diūsoz̄ t̄m̄bz loquentes eūdē
t̄m̄bz ūbz y adiūbz utant̄ dicentes
hodie iste hei p̄t hodie legē y dicen
tes cras. Ite p̄t hodie legē nō idem
si diūsa dicimz cū posse. Sateam² go
d̄m̄ p̄t posse y qd̄ qd̄ semel potuit y
habē om̄em illā potētiā quā semel
h̄t y illz oīs rei potētiā cuiq̄ sed
h̄t sed nō sep̄ posse face oē illud qd̄
aliq̄ potuit face. p̄t quid face aut
scisse qd̄ aliq̄ potuit. sicut qd̄ qd̄ uo
luit y vult. Et oēm quā h̄t uolū
tate y mo h̄t y cuiq̄q̄ rei uolūtate
h̄t mo h̄t. nō t̄m̄ vult ēē ul' s̄tē oē
qd̄ aliq̄ uoluit ēē ul' s̄tē si vult fuisse
ul' s̄tē ēē. ita y de s̄m̄ dei oīm̄ ē.

De uolūtate dei q̄ ē essētia di
uina y et̄na y de signis ei. **Dist^o**
xlvi.

Tam de uolūtate dei aliqd̄ p̄ sensu
n̄ri t̄benlitate d̄m̄ ē. Sciendū ē
iḡ q̄ uolūt̄as siue uolens de deo
fm̄ eētia d̄t. Nō ē em̄ ei alid̄ uelle
y aliud ēē sed oīno idem y s̄tē idem
ē ei bonū ēē qd̄ d̄m̄ ēē ita idem ē
ei uolentē qd̄ ēē d̄m̄. Ita uolūt̄as
qua p̄t uolens ē. nō aff̄tus ul' motz
ē q̄ i d̄m̄ eadē nō ualet sed diuina
uolūt̄as q̄ uolens ē q̄ d̄s ē. y h̄z mo h̄z d̄m̄

Quod h̄z idem sit deo uelle qd̄
ē nō p̄t t̄m̄ d̄m̄ deū ēē oīa q̄ vult.

Et h̄z idem sit deo uelle qd̄
ēē nō t̄m̄ dicendū ē d̄m̄ ēē
oīa que vult qd̄ qd̄a de di uolūtate
nō r̄tē sentientes nob̄ obuiāt̄ d̄rē.

Obiectio quacūda.

Sed idem ē uelle qd̄ ēē ergo
dicimz d̄m̄ uelle oīa q̄ fant.
dicimz eū ēē oīa q̄ sūt. Alioq̄ nō
ibi idem significat̄ illo ūbo qd̄ sig
ficat̄ hor ūbo ēē cū de deo d̄r̄t̄
si ita ē nō p̄t d̄r̄t̄ de deo uelle fm̄

eterna. Si uo fm eterna aliqui nodi
quo go de deo dr. Relatie go nuq dr.

Responso. Ad qd dicitur qd licz idem sit
perit deo uelle qd ee no pt
tri diti oia ee q vult. sic idem e deo
ee f qd sic nec tri sicut dr sic oia
ita quoq pt din oia ee.

Ad sit i qd hor uboz ds sit ul ds
vult. ite ds sit oia ul vult aliquit
x quid de deo thms pdict.

Et ubiqz deo dr sic ul sciens
ul uelle ul volens hoc de deo
fm eterna dicit. Tu ei dr deo sit ul
ds vult su ds e sciens ul uoles eena
dina pdicat. x ds ee enunat. Tu at
addit oia ul aliqd ul aliq x dr deo
sit oia ul vult aliqd ul aliq eena
qde dina pdicat. no simpit x absolute
sed im ut sic q ipa e oia subiecta
monstrat. x uoluntati q ipa eade est
aliq ul aliqd subiecta dicant ut tllis
sit i qd ds sit oia. i. ds e m sic id e
q ipius sra e oia st subiecta. Hic
deo vult hoc ul illa. i. deo e cuius
uoluntati q ipa e h sine illa subiecta
sunt. Volens go su uelle dr ds fm
eterna m uoluntas eena e sempitna
x imutabil. licz ea uariant x tuseat
q ei subiecta sut q no pt ee iusta
nec mala quia deo e.

Ad dei uoluntas sume ho ca e
omni q nalis st cuius ca no e qreda
quia nulla hf cu sit etna.

Hic itaq sume bona uoluntas.
causa e omni que nalis fuit
ul fut sine futua st qua nulla pue
tu e causa q etna e ideo q causa
ipius qreda no est.

Hic dr quae ei q ca no e qreda.

Qui em cam ei qrit aliqd

^b
maiz ea qrit cu nichil ea maiz sit
dn augi po lxxviii qom d
qrit quae uoluit ds mundu face
cam qrit uoluntate di. Dis at
ca efficiens maiz e eo qd effia
Ridit at maiz e uoluntate di. go
ei q ca qreda e. Deo li. p
qf manicheos. Si q dixerit qd
placuit deo face celu x tra. respo
dendu e eis q uoluntate di nosse
desiderat causas x uoluntate dei
sic qrit q uoluntas dei omni q
sunt ipa sit m. Si em hf cam uo
luntas. e aliqd qd antedat uo
luntate di qd nephus e eoe. go
dr quae sent deo celu x tra. Res
pondendu e illi q uoluit. uolu
tas em di ca e celu x tra. ideo
maiz e uoluntas di q celu x tra.
R. at dr. Quae uoluit face celu
x tra maiz aliqd qrit q uoluntas
e dei. Nichil at maiz iueni potest.
Compefit go se huana temitas
x id qd no e no qrat ne id qd est
no iuenit. Ette hys auctoritatibz apc
ismuat q uoluntas di ca e n^a x ido
qreda no est.

Ad uoluntas di pma x summa ca
est omni.

Uoluntas e di ut ait augi
imo li de tm. p^a x summa e
ca omni pperu atq mononit. nichil
ei fit qd no de intice atq itellig
bili aula sumi ipatois egdiat
fm resibile iustina. Vbi em no
opaz qd vult dei omnipotentis
sapia q attingit a sine usq ad sine
fortit x dis. oia sua. x no solu
ea q pseuancia q suctudis admi
ratione no admittit. sed ena ea q
ppr raitatem x isolu euentu

intra videntur ut si defectu lūaūt
et tremore et monstruosi animānū
partū et hys silia quoz mī sic mī
uolūtate di sed plerūq nō apparet.

Idēq placuit uolūtati phōz enā
caus alijs ea tēuē cū oīo uidere
nō possēt supiorē cetis oībz causa
uolūtate di itaq nō n̄ dei uolū
tas cū pā ē sanitatis egitudis p̄mōz
atq penar. grāz et r̄būōnū. hec
ē sola vniū oīū ē qdqd ē et ipā nō
ē cōta sed cōna.

Quibus modis in scriptura accipitur dei
uoluntas.

Nō ē p̄cōmūdū nob qd
sūt s̄p̄tūā de uolūtate dei
uarijs modis loq̄ osueūt et nō ē
dei uolūtatis diuisa s̄ locū diuisa
et de uolūtate qz uolūtatis nōte diuisa

Quae uē ac ipse dicitur dei accipit
uoluntas et ea dicitur bīplacitū.

Am dei uolūtatis uē ac ipse dicitur
q̄ t̄ ipō ē et ipius eēna est.
Ad h̄ vna ē nec mlt̄placitē s̄cipit
n̄ mutabilitē q̄ mēplera eē nō p̄t.
de q̄ p̄p̄a ait. Quā q̄nq̄ uoluit dñs
ferre et ap̄t̄ uolūtatis eijs qd̄ r̄s̄p̄t.
et alibi ut p̄betis q̄ s̄r uolūtatis dei
et bō et bīplacitō et p̄p̄a. h̄ uolūt
tas appellat̄ r̄e bīplacitū dei siue

Ad s̄m figurā dicitur uolūtatis
dispositio.
lūtas dei p̄ceptō phibitō q̄silū p̄
missio opa. et ideo plūalit̄
dicit scriptura uolūtates.

Aliqui uō s̄m quādā dicendi
figurā uolūtatis dei uocāt qd̄
s̄m p̄p̄tate nō ē uolūtatis eijs ut p̄ceptō
phibitō. q̄silū n̄ nō et p̄missio opa.
Idēq̄ p̄t̄ alij s̄p̄tūā uolūtates di
p̄mūnat. Quā p̄p̄a magna opa dñi

ex q̄sita in omnes uolūtates eijs. Quā nō s̄r
si una uolūtatis di q̄ ipse ē. plūalit̄ t̄i
de uolūtates. quā uolūtatis dei uarijs
modis ac p̄ diuis̄ accipit̄ ut dñi est.

Ita enā idē p̄p̄a p̄t̄ mlt̄os effectō
m̄te et iusticie p̄t̄ d̄. q̄s̄c̄c̄d̄ias d̄
t̄m̄t̄ cantabo et alibi iusticie dñi r̄e
letificantes corda. cū t̄i d̄eo s̄r una m̄na.
una s̄r iusticia eadēq̄ s̄r una q̄ iustia
s̄r diuina uis̄a.

Quae p̄ceptō et phibitō et q̄silū
dei uolūtatis dicunt̄.

Ideo at̄ p̄ceptō et phibitō et
q̄silū cū s̄nt t̄a d̄ t̄i unūq̄q̄
eor̄ dei uolūtatis qz ista s̄ signa d̄ne
uolūtatis. p̄admodū et signa r̄e dicūt̄
ira et d̄l̄ctōis signa d̄l̄ctō appellat̄ et d̄
m̄t̄is d̄s et t̄i nō ē ira t̄deo aliq̄ s̄ s̄ḡ
t̄m̄ q̄ s̄oīs s̄ūt q̄bz irat̄ oīd̄t̄ ira
ip̄ius nōiāt̄ et ē figurā d̄di s̄m quā
nō ē s̄m q̄ qd̄ d̄t̄ sed v̄m qd̄ d̄t̄ sub
tropi nubilo obumbrat̄ et s̄m hos
tropos diuis̄e uolūtates dei dicūt̄
qz diuisa s̄ illa q̄ p̄ tropū uolūtatis
dei dicūt̄.

Ubi uolūtatis dei p̄ p̄ceptō et con
silio accipiat̄.

Pro p̄ceptō dei at̄ q̄silō p̄t̄
accipi uolūtatis ibi s̄iar uolū
tas tua sicut in celo et terra. et ibi
s̄nt uolūtatis p̄cis mei q̄ t̄rel̄ ē ipse
s̄r meq̄ et s̄oer̄ mea ē. et t̄ra hanc
uolūtatis mlt̄a s̄nt. Quā aūq̄ t̄ l̄.
de sp̄ū et l̄c̄ infideles m̄q̄t̄ r̄ont̄
uolūtatis dei s̄rūt cū euuāgelo
eius nō s̄d̄nt.

Ad d̄s nō uult ab oībz fieri oīa
que p̄cipit.

Et si illa t̄a dicūt̄ dei uolūtatis
ideo qz signa s̄ d̄ne uolūtatis

nō ē tñ intelligendū dñi om̄e illud
fieri uelle qđ autēq̄ p̄cipit ul' nō fñ
qđ phibuit. p̄cipit et abrahe p̄molae
filii suū n̄ tñ uoluit ut ido p̄cipit
ut id fieri sed ut abrahe p̄baet̄ fides
⁊ Tenaglo p̄cipit sanato ne cui
diceret. Ille at̄ p̄dicauit ubiq̄ intelligēs
dñi nō ido phibuisse qñ uellet opa
suū p̄dicat̄ sed ut daret̄ forma homi
laude huāna declinandi.

De p̄missione ⁊ opatione ubi dicit̄
dei uoluntas.

P̄missio quoz dei ac opatio
uolūtas dei appellant̄ qualiter
accipit̄ auḡ in ent̄i dicit̄. Non
sit aliqd̄ n̄ om̄p̄r uelut fieri ul' s̄mēdo
ut fiat ul' ip̄e faciendo. Per dubitā
dñi ē dñi facē bñ enā s̄mēdo fieri
q̄nq̄ fuit̄ mala. Nō em̄ hoc n̄ iusto
iudicio s̄m̄t ⁊ p̄fecto bonū ē om̄e
qđ iustū ē. Hic hic m̄s̄se habes
dei uolūtatē appellat̄ ip̄ius opatioz
ul' p̄missione cū dñi nō fñ aliqd̄ n̄
om̄p̄r fieri uelut ubi claudit ⁊ bona
⁊ mala oīa q̄ fuit̄. Ideoq̄ apte dis
tinguit̄ quō dñi uelle dicit̄ ne eadē
rōne intelligēt̄ uelle bona ⁊ mala.
subdens ul' s̄mēdo ut h̄o fiat q̄ntū
ad mala dñi ul' ip̄e faciendo h̄o q̄ntū
ad bō. Mala em̄ s̄m̄t fñ sed nō s̄m̄t
bona uō ip̄e s̄m̄t. Ideoq̄ dicit̄ eū uelle
qđ s̄m̄t mala uolens ⁊ bō uolens
opari ⁊ ob hoc p̄missio ⁊ opatio uo
luntas dei dicit̄.

Quāq̄ sup̄posita sūt q̄ dicit̄ p̄m
tropū ⁊ ido distinguat̄ lector ubiq̄
p̄ unoq̄ eoz accipiat̄ uolūtas.

Quāq̄ i sup̄posita sūt q̄ dicit̄
p̄m tropū dei uolūtas quia
signa sūt dñe uolūtas q̄ una est

⁊ inmutabil' s̄ dei bñplacitū. Ideoq̄
diligent' distinguat̄ lēoz ubi de uolūte
dei scriptūa q̄m̄dat. Iuxta q̄ modū
ampi opteat. ut̄ s̄ p̄ bñplacito di
an p̄ aliquo signoz ei⁹. Magna ei
est adhibenda dist̄ctio q̄m̄de dñe
uolūtas q̄ ⁊ bñplacitū dei ē uolū
tas ei⁹. signū bñplacitū ei⁹ dñi uolū
tas ei⁹. Sed bñplacitū ei⁹ em̄ ē.
Signū uō bñplacitū ei⁹ nō ⁊ q̄
nat̄ per effectib⁹ bñplacitū ip̄i⁹
⁊ ip̄i effect⁹ rē ab illo nō dist̄ce
dant. Sit em̄ oē qđ beneplacito
uult fieri ⁊ om̄e qđ uult nō fieri
neq̄q̄ sit. Non im̄ at̄ de designis
qđ p̄cipit dñi m̄l̄s ea q̄ nō faciūt
⁊ phibet ea q̄ nō cauēt ⁊ q̄sult
que nō implent.

illi s̄m̄e qua dñi ē dei uolūta
tem nō posse cassari q̄ ip̄e ē qđ
uident̄ obuiā.

Hic dicit̄ q̄m̄o. dñi ē em̄ m̄
sup̄iorib⁹ ⁊ auctoritatib⁹ ma
nitū qđ uolūtas dei q̄ ip̄e ē uocat̄
qđ bñplacitū ei⁹. cassari nō p̄t qā
illa uolūtatē q̄nq̄ uoluit fenti
relo ⁊ t̄ra cui teste ap̄lo nichil
resistit. Dicit̄ q̄m̄o quō accipien
dū sit qđ uolūtas ait de dño q̄ uult
om̄es hōies saluos fieri. Cū em̄ nō
om̄es salui fiant sed plures dāp
nent̄ uī unq̄ nō fieri qđ dñi uult
fieri huāna s̄ uolūtatē impediē
te uolūtatē dei. dñs quoz enāglo
ip̄e at̄ ciuitatē compellens. Duo
nens uolui m̄q̄t q̄grene filios
tuos s̄i gal. q̄gre. pul. su. sub. a.
et nol. Ita h̄ dicit̄ tāq̄ dei uolū
tas sup̄ata sit homi uolūtatē et
i p̄missimis uolendo impediētib⁹

nō potuit facē potentissimū qd uolebat. Ubi igit illa omnipotencia qua i celo et i tra p̄m p̄ham diā q̄m̄p uoluit fent i quō uoluntati eiā p̄m ap̄m nichil r̄sistit. colligē filios isrl̄m uoluit i nō fent. Hor em̄ p̄ditis pl̄imū obuiagē Solutio quō intelligēdū uidet̄ sit illud uolui ḡḡuē filios tuos i nolui.

Sed audiamus solucōne ac p̄m quō accipiendū sit illud qd dñs ait uideam. Nō em̄ ex eo s̄ssu dñm ē ut ait auḡ t̄ench. p̄ditā solucōne q̄stione. Quasi dñs uoluit ḡḡuē filios isrl̄m i nō sit s̄m̄ qd uoluit q̄ ip̄a noluit sed pot̄q̄ illa qd ē filios suos ab ip̄o colligē noluit q̄ t̄i nolente filios eiā colligē ip̄e om̄es quos uoluit q̄ i celo i tra nō qdā uoluit i fent qdā uō uoluit i nō fent. sed oīa q̄m̄p uoluit fent ut sit sens. Quonens uolui ḡḡuē filios tuos i nolui. i. quot̄q̄ ḡḡuē uolūtate mea semp̄ efficacite nolente fent. Ecce t̄e uidentē posim̄ ē q̄ illa dñi ūba sup̄ioibz nō repugnant.

Quō intelligit̄ illud qui uult omnes hoīes saluos fieri.

Nunc uide r̄p̄at quō enā p̄missa ūba ap̄t̄ p̄ditis nō adimant q̄ de deo loquens ait. uult omnes hoīes saluos fieri. Quoy occasione ūbz mlti a uūtate deuā uerūt dīcētes dñm mltā uelle fieri q̄ nō sūt sed nō ē intelligendū ea r̄ōne illd ēē dñm q̄i deo uoluit aliquos saluos i nō saluent. Nō em̄ tā impie d̄m̄ desipiat ut

dñm dicit malas hom̄m uolūtē quas uoluit i q̄n uoluit i ubi uoluit in bonū nō posse q̄itē. Nō et unq̄ uin qd i ps̄ d̄t. Quenq̄ uoluit fent. Di aliq̄ uoluit i nō fent. i q̄ enā i dig m̄g idō nō fent q̄m̄ ne fiet qd uolebat om̄p̄ uolūtās hoīd i p̄diuit. Idēq̄ tū audim̄ q̄ i s̄c̄s l̄ris legim̄ qd uelit om̄es hoīes saluos fieri nō t̄i ideo debem̄ omnipotentē deī uolūtati aliq̄d derogāe sed ita intelligē qd s̄p̄m̄ ē uult oēs hoīes saluos fieri t̄m̄p̄ dicit̄ nullū hoīem saluū fieri n̄ q̄ fieri saluū ip̄e uoluit nō q̄ nltā sit hom̄m n̄ q̄ fieri saluū uelit. sed q̄ nltā saluū fiat n̄ q̄ saluū uelit. i ideo rogandū ut uelit quia n̄tē fieri si uoluit. Nō em̄ ē d̄dendū om̄p̄r̄ aliquid uoluisse qd factū nō sit. Sic em̄ intelligit̄ illud. illuat om̄em hoīem uemente i h̄c m̄dū nō q̄ nltā hom̄m ē q̄ nō illuat. sed q̄ n̄ ab ip̄o nltā illuat. Et i aliom̄o id̄ intelligi dū t̄i d̄ē nō rogant̄ omnipotentē aliq̄d uoluisse fieri factūq̄ nō ēē q̄ sine illis ambiguitatibz s̄ue i celo i tra s̄iuit uitas cantat. Diā q̄m̄p uoluit fent p̄fento facē nō uoluit q̄m̄p̄ n̄ fent. Ex h̄yō ayte oñdit̄ q̄m̄ d̄s ea uolūtate q̄ ip̄e ē nō uult aliq̄d fieri qd nō fiat neq̄ nō fieri quod fiat.

Utrū mala dei uolūtate fiat an eo nolente.

Theop̄ cū q̄stet oīa b̄z que sūt eiā fieri uolūtate q̄ si fieri nollet nltates fierent. t̄cē q̄ri solet uer̄ mala oīa q̄ sūt. i. p̄m̄ dei uolūtate fiant an eo nolēte

fiant. **S**up hoc diuisi uaria senten-
tes hys adire tuemur. **A**ly em dicit
q deo uult mala ee ul' si no in uult
mala. **a**ly no q nec uult mala ee
n' fieri. **I**n hoc in quentur & hys illi
qd' v'p fatent' d'm mala no uelle.
Vrp no romba at' auctoi b'q' t'mit'z
ad nuntianda sua asserone. ....

Quare dicit qda d'm uelle mala
esse ul' fieri.

Qui em dicit d'm mala uelle
ee ul' fieri sua hys motib' im-
tint' intentione. **S**i em t'qut' uellet
mala no ee ul' si no fieri uellet
nullomo' fieri ul' ee'nt q'a si uult
ea no ee ul' no fieri & no p' id ef-
fice. **S** ut sint ul' no fiant uoluntati
eig ul' potencie aliqd' r'sistat & no e
om'p't q'a no p' om'ne qd' uult sed
impotens e' sicut & nos sum' q' qd'
uolum' q'isq' no uale'm'. **S**ed q'
om'p't e' & i' nullo impotens e' tu e'
no posse fieri mala ul' ee' n' eo uo-
lente. **Q**uo em eo i'uito & nolente
posset ab alio si malu' cu' r'p'm
sit uoluntati eig q's r'sistet. **S**upra
ena' dicit **aug'** q'a nate fieri e' si p'e
uoluit. **S**ed uult mala fieri a no' si.
Si uult no' fieri no' fuit' fuit' aut'
uult igit' fieri. **I**te bonu' e' mala ee'
ul' fieri. **A**lioq' sume bona no' p'
mittet' ea si. **V**n' **aug'** **T**ench' **C**aus'
ea t'qt' q' mala s' m'p't' mala s'nt
no' p' bona tu' ut no' solu' bona
sed ena' s'nt & mala bonu' e'. **N**a
n' hoc ee'nt bonu' ut ee'nt et mala
nullo mo' ee' s'nerent' ab on'ipotent'
bono. **C**ui pauldubio ip' f'uale e'. qd'
uult face' tu' f'uale e' qd' no' uult ee'
no' s'ne. hoc n' e' d'm' p'clutat'

ma' g'fessio qua nos i' p'em on'ipo-
tente crede' ofitem'. **E**re h' apte h'et
q' bonu' e' mala ee'. **H**is at' boni deo
aucto' e' q' uult om'ne bonu' ee' qd' q'.

Li g'o bonu' sit mala fieri ul' mala
ee' & uult mala fieri ul' ee'. **H**is at'
alio' h'ug'di romba' & aucto'it'at'ba
utunt' q' dicit d'm mala ee' ul' fieri

Hic expont' r'ones illor' **C**uelle.
qui dicit dei uoluntate no' si mala.

Qui no' dicit dei uoluntate
mala fieri ul' ee' **T**u' romba
p'missis ita r'ndent' d'icentes d'm
n' uelle mala fieri n' uelle no' fieri
nec nolle fieri sed tu' no' uelle si.
Si em uelit ea fieri ul' ee' faceret ea
unq' fieri ul' ee' & im' ee' aucto' malor'
No e' aucto' malor' ut s'co' p'p'ant'
aucto'itates. **N**o g'o eig uoluntate fuit'
mala. **I**te **S**i nollet mala fieri ul'
uellet no' fieri. & tu' cu' fieri om'p't
no' ee' tu' eig uoluntas hu'ane uo-
luntatis effectu' impedi'et' **D**eosq' n'
g'cedit' d'm uelle mala fieri ne ma-
lor' aucto' intelligat' n' g'cedit' ee'
uelle mala no' fieri ul' nolle fieri
ne impotens uideat' sed tu' dicit
ee' no' uelle mala fieri ut no' aucto'
sed p'missio' malor' monst'et' **V**n'
et eu'angelista ubi on'dit d'm aucto'
ee' om'ni bonor' dicens. **D**ia p' ip'm
f'ra' s' & g'sequent' malor' aucto'
ee' negauit' dicens. & sine s' ip'o
f'ra' e' nichil. i. p'm'm. **N**o dicit' p' ee'
f'ra' ee' ul' eo nolente & i'uito sed
tu' sine eo. i. sine eig uoluntate q'
no' eig uoluntate s' fit p'm'm. **N**o
g'o deo uolente ul' nolente sed no'
uolente fuit' mala q' no' subest'
dei uoluntati ut mala fiat' ul' no'

fiat sed ut fieri sciat qz bonū ē
sine mala sñ & utiqz uolens sunt
nō uolens mala sed uolens sine
ut ipā fiant. Rā nō mala sñ bona.
nec ea fieri ul' eē bonū ē.

Quo sit intelligendū illud au-
gustini mala fieri bonū ē.

Quod uō augg ait mala sñ
bonū ē nec sñmēt mala
ab omnipotenti bono fieri nō hō eēt
bonū ut ea eēt. ea rōne dñm eē
asserūt qz ex malis qz sūt dō bō
elicit nō ipse pmittet ea fieri nō de
eis bñ aliqd pēt. Un augg Teode-
lib^o ench. apte indicans p dicitur
ūbōz tēm eē intelligentiā aut dō
omnīe cui terū ē sūma pās qz
sime bonū sit. nōmō sñmēt aqō
mali eē opibz suis nō usqz a deo
eēt omnīe & bonū & bñfaret etiā
de malo. Ite Teode. Helius iudi-
cauit dō de malis bona facē qm
mala nō pmittit. Ex hor itaqz sñ
dñm ē ac vñ ē bonū eē mala sñ
qz ex mal' qz sūt. bonis qz sñ ppo-
sitū uocati sūt sñ accedit bonitas
ul' hūilitas. Talibz em̄ ut ait apto
t bonū coopant² oīa etiā mala qz
eis p sūt qz alijs facientibz obsūt.
Un t sñ pua legis malū appellat²
bonū. ut theo sup marcū. Malū
mqd iude bonū fuit nobis. o. nō
si bonū ē illi ul' illi. Inde seq² qz
simpliat bonū sit. De em̄ ac sim-
pliat bonū ē qd tse & facēt b^o mē.

Quadrupla boni acceptio.

Et em̄ aliqd qd tse bonū
est & cui fit. sed nō ē bonū

facienti ut nō subuenit paupz sed
nō p p dñm. & aliqd tse facienti sed
nō ei cui fit ut cū uitas p p dñm aliau
nō obediēti p dicit. & aliqd in se
& facienti & cui fit bonū ut cū uitas
p dicit p p dñm fidenti. Un apte.

bonū

Bonū odore sumū deo alijs odore
uite tuita. alijs odore moctis
moctē. Et at aliud qd nec tse bonū
ē & facienti nocet & dāpnat nō pe-
nitent ut malū. ualer tñ ad aliqd.
ut em̄ ait augg t ench. assume et
& equalit & imutabil' bona tuitate
cāta sūt oīa nec sime nec equalit
nec imutabil' bona. Sed tñ bona
enā singula. sñ uō unūsa ualde
bona qz ex om̄bz qz sūt om̄sūt
amīabil' pulchitudo in qz enā illud qd
malū d' bñ ordīnatū & loco suo
positū eminentiqz gmentat bona
ut magis placeat & laudabil' hōa sūt
dū compant² malis.

Quod mala unūsimā valent
& facientibz sua ipā ul' parentibz
aliēna p sūt elictis tñ.

Hinc patet qz ex malis que
sūt aliqd. puenit bonū
dū bona magis placeat & lauda-
bil' hōa exisūt. Ips enā facientibz
ex malis qz faciūt mēdū bona p-
ueniūt si sñ ppositū uocati sūt sātū.
Talibz em̄ ubi ait augg t lib^o de
coeremone & grā usqz a deo dā co-
pat² oīa t bonū ut si qz eoz deuīat
& exorbitant etiā hor ipm eis sūt
p sūt t bonū & qz hūiliores redeūt
qz doctioēs ut petry. illa etiā ma-
la qz ab mīqs fideles pie pferūt
ut ait augg in li. de tñte ips

sumu bonu est a quo in nullo de
 fire bonu e r mala e desire. No
 e g' ad desinendi. r tendendi ad
 no ee q' ut ita dicitur essendi ca
 e q' omni q' st aucto e q' in q'ntu
 sut bona st. Exe ap' h' h' q' defi
re a deo q' e sumu bonu. mala
e. mala go face mala e. No go
deo auctore ul' uolente mala sut.

Obiectio quaedam sophistica q'
pbat' mitit' ex d' ee q' mala fiat.

Responsum sufficiens ostendit e
 q' deo auctore no sut mala
 Quida in sophistica incedentes
 r idd deo odibiles pbat' conant'
 ex deo auctore ee qd' mala sut
 q' vni est. Omne at' vni qd' e a
uitate e q' dd e. A deo igr' e q' ma
la sut. Quod at' omne vni a deo
sit q' fiant auctoritate augustini
l. lxxxv qomd' ita dicitur Omne
vni a uitate vni est. At' at' uitas
deu. dm' g' h' auctore omne vni.
Et at' vni q' mala sut ul' sut.

Deo go auctore e q' st ul' sut ma
la. Responsio ubi ipe credit
omne vni ee a deo r sophistica apit.

Omnibus facile e nobis r'nde
 sed indignu' reppositione
 vide' qd' dicit. Omne naq' vni a
deo e ut ait aug' cu' q' sonat
ambrosiu q' tractans illd' vbu' apti.

Nemo potest dicit d'ns ihus si in
 spu' s'c'o. q' o' vni a quocunq' d'z
 a spu' s'c'o e. Et itaq' vni sit qd'
mala sut. hoc vni qd' d'z de ia
locutione. s. mala sut a deo e
sed no' tu' se' q' a deo sit ut
mala fiant. Si em' hoc dicit'

aucto' maloz deu ee intelliget'
 qd' ex siti manifeste flm' o'ndit'
 Deu' phibz furta sc'i sed furtu'
 sc'i vni e. go phibet vni no' se'.

Parte q' nomis appbat' illoz
q' dicit dm' no' uelle mala sc'i.

Responsum igr' r alia huiusmodi r'na
 relinquentes p'misse q'omo
 parti samoi fientes q' stoz testi
 monijs appbat' plena. Dicitur
dm' no' uelle sc'i mala n' tu' uelle
no' si neq' nolle sc'i. De em' qd'
vult sc'i sit r omne qd' vult no'
sc'i no' sit. sut at' multa q' non
vult sc'i ut oia mala.

Ad uoluntas dei semp' implet'
de hoie quocunq' se utat.

Uoluntas quippe dei semp'
 efficitur e ut fiat omne qd'
 uelit r nichil fiat qd' nolit. q' de
 hoie semp' adimplet' q'cuq' se utat.
Nichil em' ut ait aug' i libe' ar
bifo q'ntu' supat uoluntate dei
r si fiat q' ei' uoluntate tu' q' ei'
uoluntate q' ipe e nichil putandu'
e ita si t'p' uelit sc'i r no' fiat.
r nolit si r fiat. Illa em' uoluntas
ut ait aug' tenet. semp' implet' aut
de nob' a a nob'. De nob' implet'
sed tu' no' implet' ea q' p'nam'.
a nob' implet' q' bonu' facim' Id'
em' facim' q' plac' deo stin' Ita
de hoie semp' d' implet' sua uolunta
tem q' nichil sut homo de q' d'
no' opet' qd' vult. No' em' vult
d' ut peccet ho' quish' Si at' peni
uit' penitenti vult p're ut uiuat.
In p'mo uo' p'seueante punie ut
iusti' potena' q'umax no' euadat.

Disto
 xlviii.

uoluntas id est impleta e ei9 uoluntas
 sempiterna qua eos dampnari uole-
 bat. Un qd sup genysim qd uol-
luntate dei pugnat un mltie qd dicit
 x qd ei9 resistentes obsequit
 q hor ei9 disposiōm militat qd p
 hūmāi studii r'sultat. Un apte of-
tendit qd dū mali qd' uoluntate
dei resistūt q' dei uoluntate appellat
ea faciūt. Un uoluntate ei9 q' ipse e
implet q' d'pō ul' placitū uocat. Un
ut ait aug' i ench. Et fideliter q'
uoluntate angeloz ul' homi bonoz
ul' maloz ul' illud qd' de9 ul' al d
uolentiū p' de9 impotentis uoluntate
semper iuncta e. q' mala eē nūq' p't
q' enā dū mala irrogat iusta e
x p'fecto q' iusta e mala nō e. De
ign' ompt' siue p' mām cui9 uult
insereat sū p' iudiciū quē uult
obdinet nec inq' aliqd' fūit nec
n uolens q'tp' fūit oīa q'nq' uult.
Sūmātm p'sūgt' sūmā. Cant
p'dictoz addens q're dō p'cipit
omibz bona facē x mala uitāe
cū nō uelit hor ab oibz implei.

Ex p'dictis liquet q' uolū-
 tas dei q' ipse e semp iuncta
 e nec i aliquo quassat sed p' oīa
 implet. Consiliū uō ei9 atz p'cep-
no siue p'hibiō nō ab oibz iplet
q'bz p'pōita sūt x data. Neq' idō
p'cepit oibz bona ul' p'hibuit
mala ul' q'suluit optima q' uellet
ab oibz bona q' p'cepit sū ul' ma-
la q' p'hibz uitāi. Si em uellet
utiq' x fiēt q' Tnō p't ab homie
supai ul' impedi ei9 uoluntate sū
ut iusticiā suā hoibz oīdēt et

mali eēt Texcusabiles. Demq'
 ut boni ex obīa q'tam. mali ex
 Tobedienna penā sortirent sicut
 v'sq' p'parauit ab etno. Et igr
q' oibz p'cepit ul' p'hibuit a q'bz dā
uoluit fieri ul' uitāi sed nō ab oibz
Et q'dā p'sonalit' p'cepit x i uetei
x noua lege q' ab eis q'bz p'cepit
fieri noluit ut abrahe de p'molatiōe
filij. x i euuāglio q'bz dā curatis
quibz p'cepit ne cu dicerēt. . .

Ad aliqui hō bona uolūtate
aliud uult q' dō x aliqui mala idem
q' de9 bona uolūtate uult. Ad p'm
duo q'sideat' bona uolūtate hōis.

**Disto-
 xlie**

Sciendū quos e q' aliqui mala
 e uolūtate hōis idem uolētis
 qd' de9 uult fieri x aliqui e bō uolū-
 tas hōis aliud uolētis q' de9. Et em
bona sit hōis uolūtate oporet atten-
dē qd' q'gruat ei uelle et quo fine.
Tantū em inest mē uolūtate dei
x hōis ut i quibz dā al d de9. q'grat
uelle aliud homi. Un aug' i ench.
Aliqu' inq't bō uolūtate hō uult
aliqd' qd' de9 nō uult. bona mltō
ampli9 mltōq' c'ius uolūtate. Un
illiq' mala uolūtate nūq' eē p't. tūq'
si bona filij p'cem uelit uiuē q' dō
bona uolūtate uult moi. Aut rur's
fieri p't ut hor uelit homo uolūtate
mala qd' de9 uult bō. Velut si mala
filij uelit moi p'cem uelit enā hor
de9. p' rempe ille uult qd' nō uult
dō. Iste uō id uult qd' uult dō x tū
bone dei uolūtate pietas illiq' p'ong
q'sonat q'uis al d uolūtate uolen-
tis q' hui9 idē uolētis impietas.
q'ultū em inest quid uelle hōi

quid deo agruat et ad que fine sua
qst rferat uoluntate ut appber ul' i'pber
p' em uelle bonu qd no agruat ei
uelle. et p' uelle bonu qd agruat s'
no rferret ad tm fine et ido no e
bona uoluntas. Ad bona dei uoluntas
et malas homi uoluntates implet ut
passione xpi atigit ubi quidda frim
e qd ds bona et uidei mala uolunte
uoluerit. uoluerit tm aqd qd ds no

¶ Quid quoz no e p'ter. Volunt
mittendu q aliqui dei uoluntas
bona p' mala hois uoluntate implet
ut i' transfirione xpi frim e q' ds
bo uoluntate moi uoluit. Iudei uo
impia uoluntate transfirerit et uo
lebant iudei mala uoluntate quide
qd' ds bo uoluntate uolebat. s. ut
xpr patet' moeret'. Sed uolebat aqd
ald qd' ds no uolebat. s. omde xpm
qd' fuit mala actio et p'ccm. Actu
q'ppe iudeoz no uoluit ds. passioez
uo x' uoluit sic i' p' xpr ad p'ccz
ait: Tu agnouisti transfirione sessio
ne mea et r'firone mea. i. uoluit
et appbati passione mea. Tibi em
placuit. Voluit itaq' tota finitas
ut x' patet' n' tm uoluit ut iudei
omderent qa uoluit pena x' sed
no uoluit culpa iudeoz n' tm
uoluit. Si em noluisse n' fuisse
Oppositio

¶ Sed ad hoc opponit sic. Si uo
luit deo ut xpr patet' uoluit
utiq' ut patet' a iudeis ul' no. Si
uoluit ut no patet' a iudeis tm pas
sio sic. frim e itaq' qd' uoluit ds no
fieri. Si at' uoluit est pati a iudeis
q' uoluit em omni a iudeis. uoluit
itaq' ut iudei omderent em.

¶ Ad qd' ridentes Responsio
dicim' simplr credendu e
qd' deo uoluit xpm pati mozi q'
eis passio bonu. fuit et ca me
salutis. Tu at' d' volebat em pati
ul' omni a iudeis. Hic distiguen
du e. Si em intelligi sic. uolebat
em sustine' passione sue r'firio
ne a iudeis illata uera e sensu.
Si uo intelligi sic. uolebat ut
iudei omderent em frim e. No em
uolebat deo amone iudeoz q' ma
la eat sed uolebat passione bo
na q' h' uoluntas p' mala iudeoz
uoluntate impleta e. ¶ In augg' emi.
deu quada uoluntates suas itaq'
bonas implet. ¶ In maloz homi uo
luntates malas sic et maliuolos
iudeos bona uoluntate p'is xpr p'
nob' omis qd' tm bonu fuit ut
ap'us petro qm id fieri uolebat
sathanas ab ipso q' omis dicit. h'c
maifeste h'c magnu bonu
fuisse q' xpr omis e et hoc bonu
q' petro uolebat. redarguta e.
¶ In placuit bonis vis q' xpr
patet' et moeret' placuit qd' itutu
it' libe'atomb. sed no ip'ia r'natu.

¶ Et quo soluit q'sno q' q'ri
solet. ¶ In vis s'is placere
debiit q' xpr patet' ul' omder'.
Debiit em eis placere itutu
me redemptois sed no itutu
eis r'natu. uoluerit q' ar ue
hement cupierut xpm moi. p'p'
libe'atone hois et r'ple'one d'ne
uoluntatis sed no uoluerit delecta
tione ip'ius afflictionis. De

... q' r'ferret ad tm fine et ido no e
bona uoluntas. Ad bona dei uoluntas
et malas homi uoluntates implet ut
passione xpi atigit ubi quidda frim
e qd' ds bona et uidei mala uolunte
uoluerit. uoluerit tm aqd qd' ds no
mittendu q aliqui dei uoluntas
bona p' mala hois uoluntate implet
ut i' transfirione xpi frim e q' ds
bo uoluntate moi uoluit. Iudei uo
impia uoluntate transfirerit et uo
lebant iudei mala uoluntate quide
qd' ds bo uoluntate uolebat. s. ut
xpr patet' moeret'. Sed uolebat aqd
ald qd' ds no uolebat. s. omde xpm
qd' fuit mala actio et p'ccm. Actu
q'ppe iudeoz no uoluit ds. passioez
uo x' uoluit sic i' p' xpr ad p'ccz
ait: Tu agnouisti transfirione
sessio ne mea et r'firone mea. i. uoluit
et appbati passione mea. Tibi em
placuit. Voluit itaq' tota finitas
ut x' patet' n' tm uoluit ut iudei
omderent qa uoluit pena x' sed
no uoluit culpa iudeoz n' tm
uoluit. Si em noluisse n' fuisse
Oppositio
¶ Sed ad hoc opponit sic. Si uo
luit deo ut xpr patet' uoluit
utiq' ut patet' a iudeis ul' no. Si
uoluit ut no patet' a iudeis tm pas
sio sic. frim e itaq' qd' uoluit ds no
fieri. Si at' uoluit est pati a iudeis
q' uoluit em omni a iudeis. uoluit
itaq' ut iudei omderent em.

eodem modo letabantur et exultabant: sed
ob aliud gaudebant et propter aliud dolebant:
volebant enim christum mori pro hostis re-
demptione et tamen de morte ipsius
dum de causa corda eorum uarie moue-

Quod sententiandum sit de passionibus
sanctorum an uelle an nolle deas.

Sed quod sententiandum sit de passionibus
sanctorum dicitur aliquam esse
deam in passione capitis et membris.
christi namque passio cum est nostre salutis.
quod non est passio alius sancti. Nullus enim
passione redemptionis sumus nisi christi. Pro-
fuerunt quidem non modo eis qui passi sunt.
uim enim aliis fidelibus ipsorum passio-
nes. uerumptamen nostra redemptio non
sunt. Hic enim sola passio potuit
deus est homo. Alii ergo passiones redem-
tionis pie mentes uoluerunt et optine-
runt sicut futuri debebant.

Ad passionem sanctorum possimus uelle
et nolle et utrumque bona uoluntate.

Passiones uero sanctorum possimus
uolle et nolle et utrumque bona
uoluntate si rectos nobis proponamus
fines. Cui enim placuit pauli pas-
sio eo fine quod premissum eius auctum et
patum timebat: bona habuisse uolu-
tate dicitur quod uoluntati eius agruebat
quod cupiebat dissolui et esse cum christo.

Et autem uoluit esse delectatione passio-
ne et effugit manus iniquorum quod passio-
ne pietatis et ille bona habuit uolu-
tate. In augustinus tenet. Bone appa-
rebunt uoluntates priorum fidelium qui
nolebant apostolum paulum ibi in pre-
sentia ne ibi patere malu quod agubus pro-

dicat et tamen homo illi deo pati uolebat
pro amanda christi fide excens martire
christi neque bona uoluntate sua ipse imple-
uit pro christianorum uoluntates bonas
sed pro iudeorum malas et ad eum porius
pertinebat quod uolebant quod non uolebat
quod illi pro quos nolentes fuerunt et quod
uolebat quia id ipsum mala uoluntate
fecerunt quod deus uoluntate uoluit

In et in passione christi factum est. Quod
enim deus uoluit hoc idem iudas
iudeus et dyabolus. Sed illi mala
uoluntate. deus uero bona uoluntate.
Sed ut pro moret. Verumptamen
illi actum uoluerunt que deus uo-
luit.

Explicit lib primus sententiarum de
misterio diuine trinitatis atque unitatis

Ipso die sanctissimi ac gloriosissimi
apostoli andree.

Incipiunt capitula libri.

Quod unū ē p̄ncipiū rerū nō plū

Quid sit c̄are.

Quid sit facē.

Serūdū quā rōnē dicit̄ de deo
huūdr̄ uiba agē facē.

Quāe rōnalis factū sit factū idē
homo ul' angela.

Quomō dī homo factū p̄t̄ r̄a
p̄atōnē angelū casū.

Quāe homo ita sit īp̄atū ubi
vinta aīa cōp̄i sit.

De angelis quō facti sūt.

Quod nichil s̄m̄ p̄t̄ aīa celū r̄ trā.

Quod sil' est t̄p̄e r̄ cū mūdo cōp̄i
p̄p̄ialis c̄tūa r̄ cōp̄al.

Ubi angeli mor̄ c̄ti fuerint.

Quod sil' c̄ta ē uisibilū manā
r̄ uisibilū nā r̄ v̄p̄ inf̄ernis.

Quomō dixit lucifer aīdē r̄ celū

Quales facti fuerint angeli.

An om̄es angeli fuerint eq̄les
ī essēna sap̄ia lib̄tate.

Que cōiā r̄ equalia habuerūt
angeli.

An boni ul' mali c̄ti sūt r̄ an
aliq̄ mōa fuit m̄ c̄tōnē.

De t̄p̄ia sap̄ia angelōr̄ aīa casū
ul' q̄firmatōnē.

An aliqua dei habuerūt dilē
nēm ul' sui aīa casū.

An p̄fecti r̄ beati c̄ti sūt an
miseri r̄ imp̄fecti.

De q̄firmatōnē et q̄s̄sione stan
cū r̄ aīs̄sione r̄ lapsu cadēncū.

De libeō ar̄bitū b̄iūt tangit̄.

An aliq̄ dātū fuit stantibq̄

quo cōmūterent̄.

Qua grā indigebant angeli r̄
qua non.

An lapsis sic īp̄tanda aīs̄sio.

Utrū b̄tūdīnē quā accēperūt
ī q̄firmatōe stantes meruerūt p̄ aliq̄
tūt appōsita grām.

Quod de maioribq̄ r̄ minoribq̄ q̄dā
cēderūt m̄ quos vna fuit celsit̄
s̄z lucifer.

Unde et quo dēiecti sūt.

Quāe nō eis concessit̄ ē habitū
ul' ī celo ul' ī trā ul' ī inf̄io.

De flationibq̄ demonū.

An om̄es demones sint ī hor
aere caliginoso ul' aliq̄ ad alios.

De potestate luciferi.

An demones semel uicti a s̄is
ultra accedant.

Utrū boni angeli possit̄ p̄t̄nē
ul' mali recte uiuē.

Quod cū utriq̄ libeō hābēt
arbitū nō tūt ad v̄p̄s̄ flecti p̄t̄.

Quod boni post q̄firmatōnē libeō
hābēt arbitū q̄m̄ ante.

Quod nō p̄t̄ ex natūa p̄t̄nē
sicut ante.

Quibus modis mali angeli nos
cūt uītutē t̄p̄alūt rer̄.

Quod magice artes uītute et
s̄nā dyaboli ualent q̄ uī r̄ s̄nā
ē eīdātā a deo. ul' ad fallendū
malos ul' ad mouendū ul' eīcēn
dū bonos.

Quod malis angelis nō fuit
ad nutū manā rer̄ uisibilū.

Quod nō sūt c̄tōres lū p̄ eos
magi r̄ anas. r̄ alia fecerūt.

sicut nec boni & si p eor nūstū
siant cātie.

Quod sola deus sic opat^r canone
rerū sicut iustificatōe.

Quod angeli mali intra pnt
p natie vigorem q nō pnt pp^r
dei phibitōe.

Utrū omnes angeli corporei sint.

De feceris quibz apparuit deus
& de illis t qbz angeli apparent.

Quod deus t sps q deus ē mitqm
apparuit mortalibz.

Quomō dicūt^r demones intrāe
thommes.

De ordinū distinctione.

Quid appellet^r ordo & q rō nois
causq.

Quod noia illa sūpta sūt a domis
grē nō pp^r se sed pp^r nos eis data.

Utrū hī ordines ab inicio cāctōis
distincti fuerūt.

Utrū omnes angeli eiusdē ordinis
sint equales.

Quomō dicat^r scriptūa decimū
ordine cōplei de homibz.

Utrū homines assumāt^r iux^t nūm
stancū ul lapsor ul p^rnt.

¶ In omnes celestes spūs mutat^r

¶ In michael gabriel raphael sūt
noia ordinū.

Quod singule aīe habet angstm
bonū ad custodiā malū ad expāciū.

Utrū angeli pfinant^r t meito &
pnto usq ad iudiciū.

De distinctione opm vñ diez.

Quod alij senserūt oīa facta t
matia & fō. alij p infualla tpm.

Quomō p infualla tpm res

corpales condite sūt.

Quo sensu teneb^r dicant^r eē
aliquid & q^o dicant^r nō eē aliqd

Quae illa mā qfusa sit dū in
foenis & ubi ad eē pdijt & quā
tāq in alū pcessit.

De qtuor moīs dine opatōis.

De pmo distinctionis ope.

De luce facta pma die spūalis
an corpalis sit.

Ubi facta sūt.

Quibz moīs dies accipit^r

De naturali ordine opitacōis.
diez de illo q p misid t dūctōe.

De intelligētia hoz vībz dicit
deus & t.

¶ Quō spū pat^r dī opai t silio
ul p silū ul t spū sō.

De ope sēde diei qua firm est
firmamentū.

Quod celū tūt factū dz telligi.

De qua manā firm sit.

Quomō aque possint eē sup
celū et quales sint.

De figurā firmamenti.

Quae tacuit scriptūa de bndroē dei

De ope tñ diei qu aq qfgate
sunt t vñ.

Quomō omnes aque qfgate sūt
t locū vñ cū mita sit matia et

De ope qte diei q^o tflūa.

¶ facta sūt sūnl^r luminaria.

¶ Quae facta sūt
Quomodo accipiendū sit illud luminaria
sint t signa & tpa.

De ope quīte diei q^o facta sūt
natantia & uolantia.

De ope sexte diei q^o cūta sūt aīalia.

et reptilia etc.
Que venenosus et noxios animalibus.
Quod minima animalia tunc creata fuerint.
Quare per omnia factus est homo.
Que sententia illorum que simul omnia facta esse attendunt.
Quomodo intelligenda sit reges diei
Quomodo accipiendum sit quod dicitur
deus quod esset opus suum septimo die
et tunc quiescit.
Quomodo a deo omnia dicantur valde bono
Que sanctificatione septimi diei
Que hominis ratione.
Qualis finis sit homo.
Que ymagine et similitudine ad
quam factus est homo.
Quare homo dicitur ymago et ad yma
gine. filius non ad ymagine.
Que ratione anime an de aliquo spiritu sit
Que insufflatione et inspiratione dei.
Quando facta fuit anima an in corpore
an extra.
In qua etate factus sit homo.
Quare homo extra paradysum creatus.
in paradysum sit positus.
Quibus modis paradysus accipitur.
Que ligno vite.
Que ligno vite boni et mali.
Que infematione mulieris.
Quare de latere viri et non de alia
parte corporis formati sit.
Quare dormientis et non vigilantis
subducta sit costa.
Quod de costis in se multiplicatis
sine addimento extrinsece rei facti fuerint.
Que causis superioribus et inferioribus.
Que causis que a deo sunt facti et in
creatus et de hiis que a deo facti sunt.

Que anima mulieris que non est ex anima
vir quia non sunt exdure.
Que statu hominis ante partum qualis fuerit
suum corpus et qualis per partum.
Quomodo homo factus est in vitam viventem.
Quod corpus hominis ante partum mortale
et non mortale erat per partum mortale.
Quare immortalitas que tunc habuit
fuit de additione nature an ex gratia.
Si homo possit vivere **Beneficio**
semper utens alijs lignis et non ligno
vite deo non mandante ut deus ederet.
Que immortalitate corporis per 24.
Que modo preteritis filios si non
partissent primi homines.
Quare in paradysum non cogerent.
Que modo translationis et melius si
non partissent.
Quare in perfectione statue et usu
membrorum preteritis filij.
Quare et iam in spiritu puuli nascenti.
Que duobus hominibus altero hic dato.
altero permissio.
Que invidia dyaboli que ad tempus
tandem accessit.
Que forma in qua venit.
Que calliditate serpente.
Quare elegit serpente ut per eum
temptaret dyabolum.
Que modo temptationis.
Que duplici temptationis genere.
Quare peccant et non angeli re
mediabile sit.
Quod non solum viri preceptum fuit datus
et origine illius partem.
Que mulieris elatione.
Que viri elatione.
Quare magis deliquit vir an mulier.
Que ignorantia excusabilis et excusabilis.

An uoluntas precessit illud peccatum.
Quae deus permisit hominem temptari
que sciebat casurum.

Qualis sit animus fuit homo ante peccatum
De explicita sua hominis ante lapsu.

Utrum homo postius fuit eorum que
sibi futura erant.

De gratia hominis et peccati ante casu.
De adiutorio homini in ratione dato
quo scire poterat.

De libere arbitrio.

De sensualitate.

De ratione et de partibus eius.

De simili ordine peccandi in nobis
et in primis parentibus.

Quod in nobis est uir mulier et spes.

De spirituali coniugio uiri et mulieris
in nobis.

Qualiter per se illa in nobis
consumuntur temptatio.

Quando mulier sola manducat
cibus uetere.

Quando etiam uir manducat
quando sit ueniale uel mortale peccatum.

Quibus modis accipitur sensualitas
in scriptura.

Diffinitio liberi arbitrii secundum philosophos.

Qualiter accipitur in deo liberum arbitrium

Quod angeli et sancti habent
liberum arbitrium.

Quod liberum est liberum liberum arbitrium
quoniam peccare non potest.

Differentia libertatis arbitrii secundum
diuisa tempora.

De quatuor statusibus liberi arbitrii

De corruptione liberi arbitrii per peccatum
et tribus modis libertatis liberi
arbitrii a unitate a peccato a infirmitate.

De libertate que est ex gratia et que
ex natura.

De gratia operante et cooperante.

Quid sit uoluntas.

Que sit gratia uoluntate bona preueniens.

Quod bona uoluntas que preuenit
gratia quod deus bona preuenit.

Quod cogitatio boni preedit fide.

Quod intellectus et cogitatio
boni et delectatione preuenit.

An per liberum arbitrium operetur homo
bonum gratia sine

Utrum eadem gratia sit que dicitur operans
et cooperans.

Quomodo meretur gratia augeri

De tribus generibus bonorum.

In quibus hominis sit liberum arbitrium

De uirtute quid sit et quod actus eius

De gratia que liberat uoluntate si uirtus
sit uel non.

Quomodo ex gratia incipit bona
merita et de qua gratia hoc intelligatur

Quod bona uoluntas gratia principaliter
est per rationem dicitur fides meriti.

De meritis uirtutis et de gratia
que non est sed facit meritum.

Quod idem est usus uirtutis et liberi
arbitrii sed uirtutis principaliter.

Quidam putant uirtutes bonos
usum esse liberi arbitrii id est actus meriti.

De heresi pelagiana.

Quod pelagianis dicitur augustinus
testatur in testimonio sui erroris.

Quomodo augustinus illa uerba deter-
minat in tractatibus

De hēsi iouanani et manchet.
quos collidit ihēo.

Quātrū homo an pccm egueit grā
opante & coopante.

Si homo an lapsū vitutes
habuit.

De electione hoīs de pado.

Quomō intelligendū sit illud
nē sumat de ligno uite & vinarictū.

De flāneo gladio an pado potō

An an pccm hō comedit de ligno

Quod p adam pccm et **Uite**
pena trāsit in posteros.

Quātrū illud pccm qd trāsit fuit
originale ul' actuale.

Quidā putant fuisse actuale.
Quomō assignat illud ihēo in iudū.

Quod originale pccm ut sit qd
trāsit in posteros.

Quid sit originale pccm.

Quod originale pccm ē culpa.

Quod originale pccm dicitur fomes
pccm. r. cū corrupserit.

Quid noīe concupiscentie intelligit
que fomes ē pccm.

Quod p adam originale pccm
intrauit i omēs id est concupiscentia.

An sit pccm originale i qd omēs
peccauerūt.

Ex quo sensu dicitur ē p iobiam
vniūq mltos qstui pcces.

Quod pccm originale in adam
fuit & in nobis ē.

Quomodo omēs dicitur i adam
fuisse & qm pccmuit & ex eo descendisse

Quod nichil exēnsū qstuit i
huana subā que ē ex adam.

Quomō pccm originale a pccibz
trāsit i filios an fm aiām. an
secundū carnē.

Quod p carnē traducat pccm
& quomō ostendit.

Causam corrupcionis carnis
ostendit ex qua pccm fit i aiā.

Quando dicitur pccm ē i carne.

Quātrū causa original' pccm q est
i carne sit culpa ul' pena.

Quātrū dicitur originale pccm.

Quomō originale pccm dicitur
in baptismo.

Quātrū feditas quā ex libidine
fuit i baptismo diluat.

Quātrū illa concupiscentia de q autō sit.

Quātrū illud pccm imputet aiē.

Quātrū illud pccm sit necessariū
ul' uoluntariū.

Quātrū de q iungit aiām corpi
sicens inde maculā.

An sit tūc aiā qū a deo dāt.

An aiē ex rāione sint i domo
naturalibz equales.

An pccm pcedentū patrū omī
pccmū originale fiant ut pccm ade.

Quomō in illo uno pccm pccm
plūa repiunt.

An pccm ade sit qūq rēis.

An illud pccm sit pccm pccm
dimissit.

Quomō pccm pccm iustitū
i filios & nō iustitū.

De pccm actuali.

Que fuit origo & rā pccm pccm.

Que fuit secundariā rā malō.

Quod nō ē i rē bona sit malū.

Quod i hys fallit dyalectica rā
de q rāns.

Quid sit peccatū.

De peccato.

Utrum mali actus in qua nunc est peccatum sit corruptio vel privatio boni.

Quomodo peccatum sit corruptio boni vel nihil sit.

Qualiter se homo elongat a deo.

An pena sit privatio boni.

Quod quedam sunt peccata et pena peccati. quaedam peccata et non peccata. alia vero peccata et non peccata et non peccata.

An peccatum sit causa peccati in quo nunc est.

Quod non omne peccatum est pena peccati.

Utrum peccata aliqua essentialiter sint poene peccati.

Quod cum causa peccati sit pena peccati. peccatum est ab homine. pena a deo.

De quibusdam que magis dubitantur peccata sunt et poene et in quibus eis peccatum peccatum non sunt.

Quod aliqui putant malos actus nullomodo esse a deo.

Et quo sensu dicitur sit deus non est mali auctor.

De voluntate et eius fine.

Quis sit bona finis. scilicet caritas.

Quod omnes bone voluntates unum finem habent et tamen quaedam diversos fines sequuntur.

De differentia voluntatis et intentionis et finis.

Quae voluntas dicitur peccatum cum sit de naturalibus quorum nullum aliud peccatum est.

Quae actus voluntatis sit peccatum. si actus aliarum potentiarum non sit peccatum.

Et quo sensu dicitur naturaliter omnis homo velle bonum.

An ex fine omnibus actus peccati debeant. ut ex affectu vel fine omnes sint boni vel mali.

An omnis actus et intentio infidelium sit mala.

Quibus modis dicitur bonum. **Q**uomodo intelligendum sit illud peccatum a deo est voluntate. voluntarium

Et illud nunc nisi voluntate peccatum est.

Utrum nisi voluntate peccat.

Quod mala voluntate voluntas est voluntarium peccatum.

An voluntas et actio mala eodem et ita idem sit unum peccatum vel peccata

Si peccatum ab aliquo commisso deo sit usqueque poeniteat.

Quibus modis accipitur reatus.

De modis peccatorum.

Quo differat delictum et peccatum.

De vii principalibus vitiis.

De superbia.

Quomodo superbia dicitur radix omnium malorum et cupiditas cum superbia non sit cupiditas.

De peccato in spiritu sancto.

De potentia peccandi an sit homini vel dyabolo a deo.

An aliquando resistendum sit peccati.

Incipit liber 29 de rebus carnis et formae corporalis et spiritualis et alijs partibus eius pertinentibus

De ad nostrum dicitur virtutis atque civitatis

magis ex parte ascendit peccatum nostrum quantum valuerit diligent

exercitia sumus. Nunc ad considerationem naturarum cum seamus.

Unum est principium ostendit non plura ut quidam putaverunt.

Reactione reru inuicem
 scriptura dñi et ceteros
 iudicij ipis atq omni
 visibilia ul' invisibilia
 creaturaz in principio
 ostendit dicens. In prin

cipio creauit deus celu & tra. Hinc
 etiam moyses spu dei afflatus in uno
 principio a deo ceteros mundu factu
 refert elidens erroze quocunda plu
 sine prin^o fuisse principia opmacta.

Galato dixit su principia.

Dato namq cu inuicem estimauit
 deu s; exemplar & nam. et
 ipsa t'cra sine principio & deu quasi
 artificem no ceteros.

Ex qua rone ipse dicitur ceteros et
 quid sit care et quid face.

*Dispo
 pta*

Ceteros em q de nichilo aliqd
 fut. Et fac ipse e de nichilo
 aliqd face. Face ud e no mo de ni
 chilo aliqd opai sed ena de mana.

Un & homo ul' angela dicit aliq
 face sed no cae. vocat' quoz factoz
 siue artifer sed no ceteros. hoc em
 nome soli deo ipse agruit qui et
 de nichilo qda & de aliqo aliq fut.

Ipse go e ceteros et opifer & factoz.
 Sed ceteros nome s; ipse et inuit.
 Alia uo ena ceteros conuincit. In scriptu
 tu sepe ceteros accipit' tam factoz et
 care sicut face s; distinctioe signifi

Ad h' uiba s; face & care agere care
 & huiusdi no dicit' de deo fm rone
 ea qua dicit' de ceteros.

Ariptamē sciendū ē h' uiba
 s; face creaē agē & huiusdi
 alia de deo no posse dici fm ea
 rone qua dicit' de creaturis.

Ex quo sensu dicitur deus aliquid face.
 Quippe cu dicitur cu aliqd face no
 aliqne topando motu illi t'rellig
 ma tee ul' aliqua t' laborando passi
 one sicut nob solet amde sed eis uo
 lutati sempit'ne nouu aliq signifi
 ma effectu. i. etna eis uoluntate aliqd
 noueū exise. Cu go dicit' aliqd
 face ite e ac si dicit' iuxta eis uolu
 tatem ul' p eis uoluntate aliqd noueū
 continge ul' ee ut t' ipso nichil noui
 qtingat sed nouu aliqd sicut eis
 etna faceat uoluntate face sine aliq
 su mutacone su motone. Nos uo
 opando mutua dicit' q mouem.

Non em sine motu facim' aliqd
 Deo go aliqd face ul' agē aliqd
 dicit' q ca e rex nouu exnaū dū
 eis uoluntate res noue ee incipit
 q an no erant absq ipius agi
 tatione ut acty ipse dicit' no qat.
 In uidelic' acty hois t' motu con
 sistat. In deo aut' moty e. Sicut
 ex calore solis aliq fieri attingit
 nlla t' t' ipso ul' ipius caloe fra
 mutacone ul' motone ita ex de
 uoluntate noua hnt ee s; mūtoe
 autois q e unū & solu principiu
 oim. Arisles uo duo principia
 dt ee. s. mana & ipem & etna
 opatoū dictū. mūdū quoz sep
 esse et fuisse.

Ad catholicū ē docet.

Deū go & similia erroze
 ipius stus euacuans uita
 tisp disciplina edens deu t'
 principio t'p mūdū esse et

[Marginal notes in a smaller hand, partially obscured and difficult to read.]

an tpa eternalit exstuisse significat
 ipsius eternitate et omnipotentia come-
 dans cu uoluisse face e q ut pdiri-
 ms ex eis uoluntate et bontate noue
 res exstuit. Credama igit rex carus
releptu ul' terrestriu uisibilium et
uisibilium cum no ee n bontate
carois q e deo unq et uera q tntu
e bontas ut sume bonq bntu
dimis sue q eternalit bntis e. alios
uelit ee pncipes qua uidit et cor-
tari posse et minui omo no posse.
Illud igit bonu qd ipse eat et quo
bntis eat sola bontate no nntate
alys comi uoluit q sume boni
eat pdesse uelle et omnipotentissimi
noie no posse.

Quae rationalis creatura facta sit

Et quia non ualet eius bntudinis
 pncipes exste aliq n p itelli-
 genna q qnto intelligit tanto ple-
 ma habet. feat deo rationale creatura
 q sumu bona itelliget et itelligen-
 do amaret et amando possidet et pos-
 sidendo fruet. ^{magis} Etiamq hoc mo dis-
tinct ut p s sui puitate pmanet
net coepi uniret s angelu. p coepi
uiget s aie. Distincta unq rational
creatura i mcoepoea et coepoea et in
coepoea qd angelu. coepoea uo homo
uorat. aia rationali et carne sub-
sistens. Condito g rationalis creatue
pma cam habuit dei uoluntate. bontate

Quae creatura sit homo ul' angelus.

Deop si qrit quae creatura sit ho-
 ul' angelus. Bui finone tndei
pt ppt bontate dei. vii aug i li-
de doctna xpiana. Ra bonq e deo
sumq. et inqntu sumq boni sumq.
Ad qd creatura sit rationalis creatura.

Et si qrit ad qd rationalis creatura
 sit facta. Respondet ad laudan-
du deu. ad fruendu ei. ad fruendu
eo. In qbz pfiat ipa no deo. deo ei
pfecta et summa bontate pleng. nec
angei pt nec minui. Ad g rational
creatura facta e a deo referendu et ad
creatois bontate et ad creatue utilitate.

Primum g qrit quae ut ad quid sit facta rationalis creatura.

Quom g qrit quae ut ad quid
 sit facta rationalis creatura. Re-
uissime rudi pt ppt dei bontate.
et sua utilitate. utile nepe e ipsi p-
uire deo et fru eo. scus e g angeli
su homo ppt dm no q creatur et sume
bntis alter utrius indignit officio
q bonor mox no eget s ut fruere
ei atz eo fruere. cui fruere rignae e.

In h em pfiat fruere no ille cu fruere

Et sic scus e homo ut deo fruere et ut sibi munda fruere.

Et sicut scus e homo ppt dm
 idest ut ei fruere. ita et munda
 facta e ppt hoie m s ut ei fruere.
 Posim e g i medio homo ut ei
 fruere et ipse fruere ut accipet.
 utriusq et rfluere totu ad bonu
 hois et qd accipit obsequiu et
 qd impendit. Ita em uoluit deo
 sibi ab hoie fruere ut ea fruere
 no deo sed ho fruens iuuaret
 et uoluit ut munda seruiet ho
 et exinde sicut iuuaret ho. Totu
g bonu hois eat et qd frim e
ppt ipm et ppt qd facta e ipse. Dia
em ut ait aptus ma st s supiora
et equalia et inferiora. Dupioa qde
ma sut ad pfruendu ut di creatus

equalia ad uiuendū s̄z angeli q̄ et
si mō nob̄ sint sup̄iores ī fuit̄
erūt equalē q̄ et mō nri s̄t q̄ ad
usū nob̄ sūt sicut res d̄n̄y dicit̄
res famulaz nō d̄mō sed q̄ s̄t ad usu
eoz. It̄q̄ angeli ī q̄bdā s̄p̄tue loco
nob̄ sūt dicit̄ d̄m̄ p̄t̄ nōst̄ m̄st̄iā

¶ Dicit̄ aliqui ī s̄p̄tūa s̄ci **¶** Cū t̄t̄r̄t̄
homo p̄t̄ r̄p̄atōnē angeli cū s̄. **¶**

O E hōie quos ī s̄p̄tūa m̄dū
rexit q̄ s̄t̄o s̄t̄ p̄t̄ r̄p̄atōnē
angelice r̄m̄e. qd' nō ita itelligēdū
dū q̄ nō fuisse homo fact̄ si nō
p̄cassēt angeli. Sed q̄ n̄t̄ alias
causas p̄cipuas h̄ eā nōn̄ta extit̄.
Post̄ igit̄ sūt sup̄iores ⁊ eq̄lia Post̄
sūt eā inferiora q̄ ad uiuendū nob̄ s̄t̄.

¶ Quāuē sit homo ita m̄st̄iū s̄z ut
uā sit unīta corp̄i. **¶**

S olet enā q̄ri cū maioris digni
tatis eē vidēt̄ uā si absq̄ corp̄e
p̄mansisset cur unīta sit corp̄i. Ad
qd' p̄mo dī p̄t̄ q̄ deū uoluit ⁊ uo
lūtatis eiq̄ cā q̄renda nō ē. Pr̄dō at̄
dī p̄t̄ q̄ ideo deū uoluit eā uniri
ut ī huāna q̄ditōne oūdet̄ nouū ex
emplū b̄t̄e unīōis q̄ ē n̄t̄ d̄m̄ et
sp̄m̄ ī q̄ diligit̄ ex toto corde ⁊ vidēt̄
fac̄e ad fac̄ē. Putat̄ em̄ cūcia se
nō posse uniri suo cūcōri tanta p̄t̄
q̄tate ut eū tota mente diliget̄ ⁊
agnosiet̄ n̄ vidēt̄ sp̄m̄ q̄ ē excellen
tissima cūcia tam ī s̄p̄tūa. i. carm̄ q̄
de fra ē ī tanta dilcōne uniri ut nō
ualeat artai ad hoc ut uelut eam
relinquē sicut ap̄t̄us oūdens dicit̄.

¶ Nolum̄ corp̄e sp̄uolui sed sup̄uesti
p̄ qd' oūdit̄ sp̄m̄ cūciū q̄m̄ ī cūcō
t̄ffabili amōē uniri. p̄ exemplo q̄
fuit̄e societatis q̄ n̄t̄ d̄m̄ ⁊ sp̄m̄

cat
maia

rōnale ī gloificationē eiusdē p̄i
nenda eīt aīa corp̄is ī d̄m̄entis
⁊ trem̄s mansiomb̄ copulauit
luteaq̄ n̄m̄ fent̄ ad uite sensū
vegetiū ut s̄t̄et homo q̄ si potuit
deū tam disparē n̄m̄ corp̄is aīe
ī fedeatōnē unā ⁊ ī am̄iā cūcā
q̄uīgē. neq̄q̄ ei īp̄ossibile fuit̄
rōnalis cūcīe hūilitate lū longe
inferiorē ad sue gl̄e p̄cipatōnē
sublimāē. **¶** Rā ḡo p̄ ex̄o rōnal̄ sp̄s
ī parte usq̄ ad q̄s̄tūū t̄rem̄ corp̄is
hūiliat̄ ē ne forte Thor m̄m̄
de p̄s̄s̄ vidēt̄ addidit̄ dei p̄uiden
cia ut postmodū cū corp̄e gl̄oi
ficato ad q̄s̄tūū illor̄ q̄ ī sua pu
ritate p̄nt̄erāt sublimāēt̄ ut qd'
m̄m̄ ex dispensatōne cūcōis sui
accēpat̄ q̄dit̄ postmodū p̄ gr̄am̄ eoz
accēpēt̄ gloificationē. **¶** Hic ḡo cūcō deū
rōnales sp̄s uāia forte p̄ arbiti
uolūtatis sue disponens ill̄ q̄s̄ m̄
sua p̄uitate reliquēat̄ sur̄t̄ ī celo
mansione. Illis uō quos corp̄ib̄
trem̄s sonauēat̄ deorsū ī tra ha
bitatōnē q̄st̄uit̄ usq̄ regulam
p̄ponēs ob̄ie q̄tens ⁊ illi ab eo
ubi erāt nō cadent̄. ⁊ isti ab eo
ubi erāt ad id ubi nō erāt as
cendent̄. fent̄ itaq̄ deū hōiem ex
dupl̄m̄ s̄t̄ib̄. corp̄is de tra s̄m̄gēs.
aīam uō de nichilo faciens. idō
enā unīta sūt aīe corp̄ib̄ ut ī
eis deo famulantes maiorē me
reant̄ coronam. **¶**

¶ Post̄ sac̄m̄ētū trinitatis de
cūcīa s̄p̄tūa agendū ē et p̄o de
dignoi id est de angelica. **¶**

A rōnale cūcīa ī angelica et

[Marginal notes on the right page, partially obscured and difficult to read.]

humana fuisse distincta quare altera
tota e spiritualis .r. angelica. altera id e
humana ex parte spiritualis ex parte corporalis.

Quis de hys ita tractandum sit scilicet
de spirituali et corporali creatura. de rationali
et de non rationali. **Primo** de rationali et
spirituali .r. de angelis agendum videtur
ut contrarius rationis ad agnitionem
creaturae dignitatis ratio nostra intendat.
Deinde ad considerationem accipere tamen illam
quae est rationalis quam illam quae non est rationalis
despiciat ut creaturam tractante faciat
tamen creature eiusque secretorum atque con-
tingentiarum sequatur documentum.

Quae consideranda sunt de angelis.

De angelis itaque natura huius primo
consideranda sunt quoniam creatura fuit
et ubi. qualis facta deum primo quod dicitur. De
inde qualis effecta a visione quorundam
et visione quorundam. de excellens
et ordinibus et donorum dicitur et de officiis
atque nominibus aliisque pluribus dicenda sunt aliquid.

**Quoniam facti sunt angeli primo dicitur in quo
vident sibi obviare auctoritates.**

Quod auctoritates tunc videntur
quod ante omnem creaturam facti sunt
angeli. unde illud primo omnium creatura est
sapientia quam intelligitur de angelica natura quam
spiritualia sepe uita sapientia et lux dicitur.
Natura sapientia illa quam deus est creatura non est.
filium enim sapientia patris est genita non facta
non facta et tota trinitas una sapientia est
quam non facta non creatura est non genita ul-
terius procedens. De angelica ergo uita illud
accipiendum est de quo dicit scriptura quoniam facta
est spiritus omnium. **Deo** et tunc alia scriptura
dicit. In principio creavit deus celum et terram.

Et apud Ieremiam tu domine terra fundasti
et operam manuum tuarum super celum et videtur
quodammodo arietibus oritur ex assercionibus istis.

Nam si primo creatura est sapientia. omnia per ipsam
facta videntur celum et terram et ipsa facta
ante celum et terram. Itaque si in principio creavit
deus celum et terram nihil factum est ante celum
et terram. ergo nec ipsa facta est ante celum et terram
Illum igitur huiusmodi arietibus videntur nec divina
scriptura fas sit sentire aliquid esse arietibus
tatis. requiramus intelligentiam ueritatis.

**Quid sit tenendum docet primus
fas auctoritates. determinans**

Ubi dicitur hoc esse itaque tenendum quod
sicut creatura spiritualis creatura
id est angelica et corporalis secundum quod potest
accipi illud determinans salomonis
vultu et ceterum creavit omnia sicut spirituale
et corporale naturam et ita non per se creatura materia
sunt angeli quam ulla corporalis materia
inimicorum elementorum. et tamen primo omnium creatura
est sapientia quia si non tunc procedit tamen
dignitate.

**Quod sicut creatura fuit corporalis
et spiritualis creatura finit auctoritates.**

Quod autem sicut creatura fuit spiritualis
corporalisque creatura augustinus super
genesis apte ostendit dicens per celum
et terram spirituale corporaleque creatura in-
telligi et haec creatura sunt in principio scilicet
tempore ul- in primo quod a primo facta est.

**Quod nihil factum est ante celum et terram
etiam tempore est tunc creatura sed non ex tempore.**

Antea enim nihil factum est nec
etiam tempore factum est ante spirituale scilicet
angelicam naturam et ante corporale scilicet materiam
illa enim elementorum confusio. Illa et
tamen tempore creatura facta non est ex tempore nec in tempore facta
nec tempore in tempore creatura est quod non fuit tempore
priusquam celum et terra. **Unde** augustinus in li-
de trinitate dicit quod deus fuit dominus antequam
esset tempore et non in tempore cepit esse dominus quod
dominus fuit tempore quoniam esse cepit non utique

ep̄ cepit eē in tpe q̄ nō eēt ep̄ an̄p̄
incipit tempus.

**Quod sil' n̄ tpe et n̄ mūdo cepit
corpalis & spūalis cūctia.**

Simul ḡ n̄ tpe f̄a ē corpalis
et spūalis cūctia & sil' n̄ mūdo.
n̄ fuit antea angelica cūctia q̄ mūdo.
q̄ ut auḡ ait ulla cūctia ē an̄ st̄a.
sed a st̄is ē cū q̄b̄ cepit eē. **Theo⁹**
q̄ dicit vide q̄ angeli fuit ante t̄p̄.
Theodimiḡ t̄p̄ sup̄ epl̄am ad t̄p̄t̄ ald
vide sc̄ntie dicens. **De** milia n̄ dū
n̄r̄i t̄p̄is implent̄ ān̄ōr̄ & q̄itas p̄us
et̄n̄tates. q̄ita t̄p̄a. q̄itas secul̄ōr̄ ōiḡes
fuisse arbitrandū ē. **In** q̄b̄ angeli thro
ni d̄n̄t̄ones reliq̄ cōdines seruiret̄
deo absq̄ t̄p̄m v̄ial̄ atq̄ mensuris
& deo iubente subp̄iterūt. **H̄is** ūbis
q̄d̄ ad̄hēntes dixerūt n̄ mūdo cepisse
t̄p̄ secul̄e sed an̄ mūdu ex̄t̄isse t̄p̄
et̄n̄a sine m̄l̄ib̄itate et t̄eo t̄m̄t̄abil̄
et t̄p̄al̄t̄ astruit̄ angelos deo iubēte
sub̄st̄isse eīq̄ fuisse. **Quo** at̄ q̄d̄ p̄
d̄n̄ ē p̄ cap̄it̄ it̄elligētiā m̄e maḡis
app̄b̄am̄ salua t̄n̄ r̄uēn̄a sēct̄ōr̄ q̄b̄
nichil tem̄e assēdū ē & **illd̄ theodimiḡ**
dixisse nō it̄a sēn̄endo sed alio op̄i
monē r̄ferendo arbitrant̄.

**Ubi angeli mor cū fuit Temporeo
s̄z qd̄ statim f̄m̄ angel' fuit r̄pletū.**

Am̄ ostēns̄ ē q̄n̄ cūctia fuit
angelica n̄a. n̄c attendendū
ē ubi f̄a fuit. **Testōn̄is** quarūda
auctōritatū & euident̄ mōst̄r̄t̄ anglos
an̄ casū fuisse t̄ celo. **Et** inde coeruisse
quosdā p̄p̄t̄ sup̄bia. **Alios** uō qui nō
p̄m̄uerūt illis p̄p̄t̄isse. **Uñ t̄ euāḡlio**
d̄n̄s ait. **Videbam** sathana sicut fulgur
de celo cadentē. **Sec̄** appellat̄ h̄ celū
finamentū qd̄ s̄da die ē f̄m̄ r̄ celū

splendidū qd̄ d̄r̄ emp̄reū id ē igneū
nō a m̄l̄ōe sed a splēdōe. qd̄ statim f̄m̄
ē angel' r̄pletū ē qd̄ ē sup̄ finamentū.

Ad illud emp̄reū qd̄a exp̄ōit̄ s̄c̄
st̄p̄iue nōie reli t̄elligi uolūt ut st̄p̄
t̄ia d̄t̄. **In** p̄n̄o cūct̄ deq̄ celū & t̄ra
Celū inq̄t̄ **straba** nō visibile finamentū
hoc appellat̄ sed emp̄reū id ē igneū
ul' intellectuale qd̄ nō ab ardōe sed a
splēdōe d̄r̄ qd̄ f̄m̄ statim r̄pletū est
angelis. **Unde** iob n̄ me laudarent
ast̄ matutina r̄t̄. **De** hoc q̄ **beda** ait.

Hoc sup̄ius celū qd̄ a uolubilitate
mūdi sēctū ē. mor ut cūctū ē sancto
angelis repletū ē quos t̄ p̄n̄o cū celū
et t̄ra conditos resp̄c̄t̄ d̄n̄s dicens ubi
eras cū me laudaret̄ ast̄ matutina
et iubilarent om̄s filij dei. **As̄** matu
tina & filios dei eosdē angelos uocat.

Celū em̄ t̄q̄ p̄ōita sūt luminata nō
t̄ p̄n̄o sed s̄da die f̄m̄ ē. **Et** h̄is liq̄t̄
q̄ t̄ emp̄reū om̄es angeli fuerūt
ante quosdā t̄m̄a. silq̄ cūctū sūt
angeli cū celo emp̄reū et **h̄m̄** cū
infirm̄a mat̄ia om̄i corpaliū.

Quod sunt cūctia ē visibilū rex
mat̄ia. et t̄uisibilū n̄a et utraq̄
t̄formis s̄m̄ aliq̄d. em̄a f̄ormata s̄m̄
aliq̄d.

Simul ḡ visibilū rex mā
et t̄uisibilū rex n̄a q̄d̄ta
ē & ut̄q̄ t̄formis fuit s̄m̄ aliq̄d et
f̄ormata s̄m̄ aliq̄d. **Sicut** ēi cō
p̄calūt̄ mā q̄fusa & p̄mixta q̄ s̄m̄
gr̄os chaos d̄a ē. t̄ illo ex̄cedio con
ditōis s̄m̄aie & f̄ormā q̄fusiōis h̄uit
et nō h̄uit f̄ormā d̄st̄ictōis & d̄st̄ictō
nis donet̄ p̄p̄ea f̄ormat̄ atq̄ d̄st̄ictū

reaper spes. Ita spūalis y angelica
 nā i sua qdione fm itē habuū
 formata fuit x tu illa quā pōca p
 amōre et gūione ad cōtōe suū accep
 tūa eat formā nō hūit sed eat i formis.
 sine illa. hū auga multiplicat exponēs
pmissa ūba genef p celū dt itelligi
isōmē nām spūal uite sicut i se
pōt exiōe nō gūsa ad cūctōem in qō
formati p frā corpalem mām sine
ōi qūitate q appāet i mā formata.

Quomō dicat lucifer fm ysava
ascendā i celū x nū est i celo.

Hic qrit si i empirio celo fuit
 angeli q pntm facti sūt quō
 ut legit i ysava dixit lucifer ascen
 dam i celū x exaltabo solū meū et
 ed sūto althimo. Sed i uocat celū
 dei cōsitudinē tu pūficiū uolebat
 x ē tle. Ascendā i celū id est ad
 equalitātē dei.

Quales facti fuerūt angeli.
qūe attributa sūt eis i ipō nūcō
qdione sue.

Altre ostensū ē ubi angeli
 fuerūt mox ut cūi sūt. Dicit
 qsequens ē iuestigāe qles fuerūt fm
 i ipō p mōdio sue qdionis. Et
 qūe qdē angelis uidentē ēē attri
 buta x i mōio sūbe sue. s. eēna simx
 x indiuisibil et imālis. x dīstio p
 sonalis x p fōnē naturalē iustam
 itelligētia memoriā x uolūtās sū
 dilō. libex quōz arbitiū. x libera
 inclmāde uolūtās sū ad bonū
 sū ad malū facultas. pōteāt et p
 libex arbitiū sine uolētia x coacti
 one ad utrūlibz qūa uoluntate
 deflēt.

**Dispo
 in**

An omēs angeli sūt equales
in tōg sū i eēna i sapia i libtate arbiti

Hic qsideandū ē ut i suba
 spūali x sapia rōnali et libtate
 arbiti q omibz merāt. omēs equales
 sūt: ut sit pā qsideandū de suba. sūda
 de forma. x de pūate. Pōna q ppe
 suba ē. sapia forma. arbiti pūas. Et
 ad subam pūmet nē sūbe sublimi
 tas. ad formā uō itelligenē pūpūa
 cūas. et ad pūate uolūtātis rōnalis
 abilitas. Ille igr eēnae rōnales q pūōe
 erant x pūōs erant nāq sūctēs ac
 uita imōctales dīstēte eēnae tenuitā
 tem x dīstēte sapie pūpūatūte atq
 dīstēte arbiti abilitate recte habuisse
 itelligūt. sicut i cōpūibz cōpōibz nō
 ulla dēā ē fm eēna ac formā x pon
 dō. Quēdā em alio meliōem ac dīg
 mōem eēnaē x formā hūit x alia a
 lio leuioa atz agiliōa sūt. Ad hūc
 i modū idendū ē illas spūales natōs
 quēmentēs sue pūātati x excellēne.
 i eēna x i forma et i facultate dēas
 accepisse in exordio sue qdionis qbz
 alio supiōres alio infēiores dei sapia
 qstūerēt alio maiōra alio mīnoā
 dona pstantis ut q tūc p nālia bō
 e alio excellēbat. qm enā pō p mīnoā
 grē eīpōe pēssent.

Secundū quid qsideandū ē dēā
libei arbiti.

Qui em nā magis subiles et
 sapia ampliq pūpūates cūti
 sūt. qm enā maiōibz grē mīnoibz
 pūiti sūt x dignitate excellēnāores
 alio qstuti. Quū uō nā mīng sub
 tiles x sapia mīng pūpūates conditi
 sūt. mīnoā grē dona habuerūt et
 infēiores qstuti sūt sapia dei equo

moderamine cuncta cedimante.

Quod uo minor tenuitas ne
infirmitate. nec minor agnoscio sa
piencie ignorantia ne inferior libtas
necessitate induat.

Ipsa facultate arbitrii dea
quod dicitur e fm diffente ne
ultate. x diffente agnoscio x itelli
genate vni. Et sicut diffente uigoe
et subtilitas ne infirmitate no addu
at. minorq agnoscio sapie ignorantia
no ingeit. sic libtas inferior nulla
arbitrio nccitate uoluntate impome.

Une tota x equalia habuerit angli

Et sicut i pdictis angeli diffe
rebant. ita x qda gra x equla
habebat q spms erat. q idissolubiles
x immortales erant rde eat oibz x eqle
In subtilitate uo ecnie et itelligencia
sapie et libtate uoluntate diffentes
erant. Has distictiones itelligibiles
uoluntate natiaz ille sola qphende
posuit x ponderae q cuncta sent in
ponde numes et mensura.

Cum boni ul' mali usq' ul' tristi cari
sint angeli x an aliq' moea fuit int
cacione et lapsu.

Quod quos inuestigandis digni
videt qd' et a pluibz solet qri
vtr' boni ul' mali. usq' ul' tristi cari
sint angeli x an aliq' moea fuit int
cacione et lapsu ul' sine moea i ipso
canonis exordio cenderunt.

Quod primo quocunda dicitur an
gelos i malicia catos et sine omni
moea fuisse.

Postauerunt em quida anglos
qui cenderunt catos ee malos
et no libeo arbitrio i malicia decli
nasse sed i malicia a deo factos ee

nec aliq' fuisse moea int cacione et
lapsu sed ab imao apostatasse. Alios
uo catos fuisse plene bnos q' opinione
sua inuenerit augustinus auctoritate sup
genesim ita dicens. No frustra
putai pt' ab imao tyris dyabolu cendisse
nec tu istis angelis pacatu aliquado
vixisse et bnm sed mox apostatasse un
dno ait. Ille hominda eat ab imao
x trultate no sentit ut itelligam q
trultate no stetit ex quo curus e qui
stnet si suae uolunt' uoluisse. Idem
eodem. No frup' inquit putandu
e ab ipso imao tyris ul' aduono
sue dyaboli cendisse et nup' trultate
stetisse. Un quida t hanc malicia li
beo arbitrio no ee fletu sed i har' spms
a deo putat ee catu. fm illud bñ
iob hoc e mgt' imaoi figment' deo
qd' fecit deo ut illudat ei ab anglo
cia x ppha ait deato ipse que fecit fcti
ad illudendu ei taty pmo fcti
malitudo et dyala no uoluntate de
fuitat. His aliisq' testimo vnt'
q' dicit' angelos q' cenderunt fuisse
catos malos x sine moea cecidisse.
eos uo q' pnterunt pfectos x bnos
fore catos astruit augustinus aucto
tate q' sup genesim ut x celu sig
infimi spuale catur. q' ab ex exo
dio q' facta e x ptra x bna e semp.
Alios sententia q' dicit' angelos
omnes catos ee bonos x aliqua fuisse
moea int cacione x casu.

His at' videt omes angelos
catos ee bonos x i ipso cato
nis exordio bonos existisse. x sine
uicio iustosq' fuisse. x innocentes.
sed no iustos idest uolunt' exnciu
habentes. Nondu em pditi erant.

utribus q̄ stantibus apposite fuerit
 r̄firmatione p̄ gr̄am. alijq̄ uō p̄ li-
 berū arbitriū sup̄bientibus & idō cadent-
 tibus aliqua enā fuisse meculā auit-
 m̄t̄ c̄ationē & lapsū ul' r̄firmationē & r̄-
 illa b̄uitate t̄p̄s om̄es boni erant
 nō q̄ p̄ usū libei & arbitrii si p̄ c̄arōis
 b̄nificiū. & t̄p̄s erant q̄ suē
 poterant. nō cadē p̄ bona c̄arōis
 & cadē p̄ libei arbitriū. poterant ei
 p̄tine & nō p̄tine sed nō poterāt
 p̄fice ad m̄itū uite n̄ gr̄a sup̄addēt
 q̄ addita ē q̄ b̄gda in r̄firmatione.

Autocitate r̄firmant ita eē. Auḡ.

Ad h̄ r̄firmandū h̄ utunt̄
 r̄firmatio auḡstini q̄ s̄t̄ genesi
 dicit angelicā n̄m̄ p̄mo r̄firmat̄ c̄atū
 & celū dicitur & p̄p̄ea s̄formata & luce
 appellatū. q̄m̄ q̄n̄ ad c̄atōē ē com̄isa
 p̄ferta d̄lōne ei inherens. Vñ p̄mo
 dicit̄ ē. In p̄ncipio c̄aut̄ deo celū et
 t̄r̄. postea subdit̄. Dixit deo. fiat
 lux. & facta ē lux. q̄ p̄mo agit̄ de c̄aōē
 sp̄ualis n̄c̄ inf̄erms. p̄p̄ea de s̄formāōe.

R̄atione eadē astruit̄. Ceupe

Ratio quoq̄ obuiat illi qui
 dicit̄ angelos factos fuisse
 malos. Nō em̄ potuit c̄ator optim̄
 auct̄ mali eē & ideo totū bonū eāt
 qd̄ ex ip̄o ill' eāt & totū bonū eāt
 qm̄ ex ip̄o totū eāt. hoc mō. p̄bat̄
 q̄ boni erant om̄es angeli qm̄ p̄o
 facti sūt sed ea bonitate quā natura
 imp̄iens accipiat. p̄bationē auḡstini
 conf̄ illos induat q̄ dicit̄ angelos
 factos malos. uiba enā iob d̄r̄m̄at̄
 que illi p̄ se inducebant.

Hocq̄ auḡs ex̄c̄im̄as opinio-
 nem eor̄ q̄ angelos factos malos
 fuisse putant autocitate & r̄dōne p̄bat̄

om̄es bonos fuisse factos & uiba p̄missa
 b̄n̄ iob q̄ illi p̄ se inducebāt quid s̄t̄
 intelligenda agit̄ ita dicens sup̄ genesi.

Dia m̄q̄t̄ feat̄ deo ualde bona. Nam
 igit̄ angelor̄ bonā feat̄ & q̄ r̄m̄p̄ū
 & ut nullo merito hoc i alijq̄ deo
 dampnet̄ qd̄ c̄aut̄ nō n̄m̄ sed uo-
 lūtate malā p̄m̄iendā eē r̄dendū
 ē. nec ei9 n̄m̄ eē significatā c̄i d̄r̄
 hoc ē m̄itū figmentū dei & q̄ r̄p̄p̄a
 aerū qd̄ t̄h̄ uolūtati aptauit deo
 ul' ip̄a ordinatione dei in q̄ enā enā
 iuitū feat̄ utilem bonis ul' ip̄ius
 angeli factū q̄a & si p̄st̄iet d̄o uo-
 lūtate malā futū. feat̄ t̄m̄ eū p̄e-
 uidens q̄m̄ de illo sua bonitate
 eēt factū. figmentū ḡo dei dicit̄
 q̄ c̄i s̄t̄iet deo enā uolūtate malā
 futū ut bonis nocer̄ c̄aut̄ t̄m̄ illa
 ut de illo bonis p̄desset. hoc aut̄
 feat̄ ut illudat̄ ei. Illudat̄ em̄ eis
 cū s̄t̄is p̄f̄it̄ temptatō eis sicut &
 mali hoīes quos deo futūos malos
 p̄uidens c̄at̄ t̄m̄ ad s̄t̄ē utilitate
 illudunt̄ cū p̄st̄at̄ s̄t̄is eor̄ temp-
 tatione p̄fecta sed ip̄e ē m̄itū quia
 p̄redit antiquitate & p̄ncipatu mali-
 t̄e. H̄at̄ illusio fit̄ angelis malis
 & hom̄ib̄ p̄ anglos s̄t̄os q̄ subdit̄
 eis angelos malos & hom̄ies ma-
 los ut̄ ~~qua n̄c̄ utunt̄~~ sed q̄m̄
 s̄m̄it̄. t̄re apte oñdit̄ qualis
 p̄d̄m̄ uiba iob intelligenda s̄t̄ et
 anglica n̄m̄ bonā c̄atā asserint.

Quō intelligenda s̄nt̄ uiba d̄m̄
 p̄missa d̄s̄t̄it̄ euidēt tradens
 anglos factos eē bonos & p̄ c̄arōne

Onde q̄l̄c̄ uiba d̄r̄ c̄eandisse
 sup̄posuit accipienda s̄nt̄
 apte oñdit̄ ubi enā sua q̄ p̄d̄it̄

q̄m̄ m̄itū

no
 possit

uiba detinuit euident docens an-
gelos fuisse catos bonos & post-
cutione in pona aliq moxula cen-
disse ita inquit. Quod putat
dyabolo nup i uitate stetit nup
biam uita duxisse sed ab initio ce-
ndisse no sic accipiendu e ut mala
a deo cato putet qa ab initio no
rendisse dicit. No em cedit si tuis
idest mala fuis e. a quo em cadet.
fuis g p9 statim a uitate se autit
ppa pte delectat. bteq uite dul-
cedine no gustauit qua accepta no
st fastidiuit sed uolendo accpe ami-
sit. Hui g cas9 p9 qd ee no potuit
qa sapia fruct9 e pietatis. Continuo
ut ut fact9 e cedit no ab eo qd
accept sed ab eo qd ampēt si deo
subdi uoluisset. Ete h apte declarat
anglos bonos ee catos & p9 catione
cendisse & fuit i aliq moxula. ^huissi
ma. Ad oig qfmar sup ezechiele
ita dicens. Serpens hostis hrig uita
ti. no tñ a principio neq stan sup
pety & uentre suu ambulauit. Sic
adam & eua no statim peccauerit
ita & spens aliqn no spens fuit cu
i padypo delinax moxaret. De9 em
malicia no fent. Ete apte dt p9 cu-
tionē in pona moxula cendisse. ^hoq
uiba illa sic accipienda uident. homi-
nda eat ab nio ul mendax id e
statim p9 initiu qñ s dei eglitate
pnusit & seipm omdit q homo di-
tenuagtio. nec i uitate stetit q tea
no fuit sed ab initio tyis & statim
p9 nou tyis apostatuit. p9 etia et
sic accipi illud. ab imo hominada
fuit ul mendax. i. ex ho rōdit9 fuit
quo

que p tuidia i morte papitauit et
fallant sed uirt. Ex p dicit i liquet
omnes angelos bonos ee catos & post-
cutione quospa cendisse a bono qd
habuissent si pstatissent.

Quod Eppler fuit i anglio sapia
an casu ul qfmarione.

Hic qri solet qua sapiam
habuerit an casu ul qfma-
tione. Erat i eis nalis qgnio Eppler
qua stebant q facti erat & a quo
facti erat & et cu quo facti erat &
habebat aliqua boni & mali nona
telligentes quid appetendu ul res-
puendu illis fecit.

Quoniam aliqua habuerit dilectione
dei ul sui iure.

Solet ena qri uita aliqua
dei ul sui iure dilectione ha-
buerit. Ad qd dicit p9 qm nalem
habebant dilectione ut memoia et
intellm & ingenua qua deu & se
aliquaten9 diligebant. p qua tñ
non mebant.

Quoniam pfectos & bonos cavit de9
angelos an imsecos & pfectos.

Post hoc uidentu e utru
fectos & bonos cavit de9
angelos an imsecos & pfectos.

Ad qd dicit p9 qd nec i bhu
dine n i miseria cati snt.
msei em an paim ee no potuerit
qa ex pmo miseria e. Na si no fuis-
set paim nlla miseria eet. Bñ
quoz nup fuerit illi q cendit
quia sui euent9 ignai fuerit id est
pim & supplm futu. Si ei lapsu
sui psterit a uitae uoluerit si
no potuerit & ita erat msei a
potuerit sed noluerit & ita erat
stulti et maligni.

Quod non fuit mali angeli
psm sui casu. boni uo forte fue
runt psm futuru boni.

Ideoq dicitur q non erant
psm euentu sui ne eis da
tu e agnito eor q futua erat sup
eos. Boni uo q psterunt forte
sue bntudis psm fuerunt. unde
augu sup genesim Quis inquit
bntu int angelos fuit q futuru
pm atq suppliciu psterius no fuit.
Quic at cur no fuit psm forte
deo dyabolo reuelae noluut quid
futuru ul passiu eet. cetis uo re
uelae uoluit q i uitate mansui
cent. Hinc ubi uidet augu sig
nificac q angeli q coeruerunt no
fuerunt psm sui casu ideoq bnt
no fuerunt et q angeli q psterunt.
bntudine i futua psterit atq de
ca eti i ppe exsterunt. un qda oo
ia bnt erant x reuea si ita fuisset
posset diu illos aliquomodo fuisse
bntos alios uo no q nescerunt eue
tum suu.

Quod opinando hoc dicitur no
asserendo scilicet q angeli q psterunt
psm fuerunt futuru boni

Sed hoc magis opinando
x qrendo dicit augu qm
asserendo. un x hinc opinioni oppo
nens asequent subdit. Sed quae
discernebant illi a cetis ut deo isto
q ad statu suu pmet no reuelat.
alio uo reuelat cu no pa sit
ipe ulte q aliq peccat. Non
em dampnat ipe innocentes. Hic
uidet time q nec pntuuis futuru

malu nec pmanuis futuru boni
reuelauit. Ideoq ne illi q pster
unt usq ad afirmatoez fuerunt
bnt q bnt no poteant ee si de bntu
dine eti no erat ul si dapnatois
inca erant. un augu i eode. Dico
mgt de anglis q i suo gnt bnt ee
possent dapnatois ul saluatois
inca qbz ne ppe eet qd mutandi
eent i meli minima psumo est.
Quo em bnt ee pnt qbz e ita
sua beatitudo.

Sumam colligit p dicitur q firmas
omnes angelos an afirmatoe ul lapsu
no fuisse bonos n qz forte bntudi
ne accipiat illu innocenae statii in
quo fuerunt an casu.

Et p dicitur q angeli
q coeruerunt nup bnt fuerunt.
nisi bntudine aliq accipiat illu
statii innocenae i quo fuerunt ante
pccm. Illi uo q psterunt aut sua
bntudine futua deo reuelante.
psterunt x ita ppe bntudine beati
fuerunt ul ien exsterunt sue bntu
dine x ita alit bnt no fuerunt qm
reliqui q cederunt. Hinc at quod
postea dicit e pbabiliu uidet.

Responsio Responso ad id qd qre
bat an angeli cati pfecti sunt fm
aliquid. nup pfecti stdm aliqd.

Hoc at qd qrebat utrum
pfecti ul ipfecti fuerunt cati.
dicit p qd quodammodo pfecti sunt
x quoda alio impfecti. Non em
unomodo dicit aliqd psm sed pluibus.
Quod tbg moie dicit psm scilicet fm
tpe stdm natua. x uniuersale psm.

Quare nāq̄ p̄fectū t̄bā mōis p̄
em p̄f̄m s̄dm t̄p̄r & ē p̄fectū
s̄dm nām & ē om̄isalat̄ p̄fectū s̄dm
t̄p̄r ē p̄f̄m qd̄ h̄t quiddā t̄p̄r r̄q̄rit
et quēnt s̄m t̄p̄r habet. & hoc mō
angeli erāt p̄fecti aū q̄f̄mātōnē ul̄
lapsū. s̄dm nām p̄f̄m ē qd̄ habz
qd̄ qd̄ debuit ē ul̄ expedit natūe sue
ad gl̄oificatōnē. Et hoc mō p̄fecti
sūt angeli p̄ q̄f̄mātōnē & erūt s̄m
p̄ r̄surr̄tōnē. Om̄isalat̄ ē s̄mme
p̄f̄m aū nichil v̄m̄p̄ deest & a quo
v̄m̄isā p̄ueniūt bona qd̄ ē solū di.
P̄ma igit̄ p̄fectio ē n̄e q̄dite. P̄da
n̄e gl̄oificate. T̄ria n̄e m̄tate.

P̄dicta b̄uit tangit addēs q̄les
suerūt angeli t̄ q̄s̄sione & aūssione.

Quales sūt angeli t̄ r̄atōnē
ostensū ē boni s̄z & nō mali
et iusti et innocentes et p̄f̄m quodā o.
Alio uō imp̄f̄cti. B̄tū uō nō sūt
usq̄ ad q̄f̄mātōnē n̄ b̄tudo accipiūt
ut iā d̄m̄ ē ille s̄m̄t̄ innocētie et
bonitatis t̄ quo q̄diti sūt.

Dispo
v.

**De cōs̄sione & q̄f̄mātōnē s̄m̄t̄
et aūssione & lapsū cadentū.**

Quare h̄t q̄f̄mātōnē addunt in
quāre quales effecti s̄t d̄m̄
d̄m̄dēt̄ aūssione & cōs̄sione. post
r̄atōnē nāq̄ mor quiddā com̄isi s̄t
ad r̄atōnē s̄m̄t̄. qd̄ aū aūss̄. Com̄iti
ad d̄m̄m sūt r̄atōnē ei ad h̄rē d̄m̄t̄
odio habē ul̄ t̄ndē. Inuidie namq̄
mater ē sup̄bia qua uoluerūt se
p̄aīf̄m̄ deo. In com̄is̄s̄ quas̄t̄ p̄p̄e
culo r̄elucē cepit dei sup̄bia q̄ illudat̄
sūt. Aūss̄ uō ex̄ecuti s̄t. Illi qd̄ q̄s̄s̄
sūt et illudat̄ a deo gr̄a app̄s̄ta.
Isti uō ex̄ecuti nō t̄m̄s̄s̄idē maline

sed de p̄one gr̄e a q̄ de p̄t̄ sūt. P̄
ita q̄ p̄us de d̄ta sub̄t̄h̄ē sed
q̄ m̄t̄ ē app̄s̄ta ut cōt̄nēt̄. Her
q̄ q̄s̄s̄o & aūss̄o q̄ d̄m̄s̄i sūt qui
nā boni erant ut sūt alij sup̄
bonū p̄ iustit̄ā boni. alij illo t̄e
rupto p̄ culpā mali. Com̄is̄s̄o ius
tos sūt & aūss̄o t̄m̄s̄s̄os. v̄t̄p̄ sūt
uolūtatis & uolūtatis v̄t̄r̄q̄ lib̄tatis.

**De lib̄t̄o arbit̄o breuīt̄ tangit
dorens quid sit.**

Habebat em̄ om̄es lib̄t̄ū
arbit̄ū qd̄ ē lib̄t̄o p̄t̄us et
abilitas uolūtatis r̄ōnalis. Pot̄t̄
em̄ uolūtate eligē quodlibz & r̄ōne
iudicat̄ & d̄s̄r̄nē. t̄ q̄b̄z q̄s̄t lib̄t̄
arbit̄ū. Nec cū s̄t uolūt̄es
aūss̄ ul̄ q̄s̄s̄ sed abiles ad uolen
dū hoc ul̄ illud s̄t p̄ r̄atōnē
sp̄ontanea uolūtate alij elegerūt
malū. alij bonū s̄t ita d̄s̄r̄nē lucē
a tenebris sicut d̄t̄ s̄p̄t̄ia id ē aḡtos
bonos a mal. & lucē appellauit d̄t̄.
tenebras uō noctē. q̄ bonos anḡtos
gr̄a sua illudat̄. malos uō ex̄ecut̄.

**Post r̄atōnē aliqd̄ d̄m̄t̄ s̄m̄t̄
p̄ qd̄ cōt̄nēt̄ m̄t̄o aliqd̄ s̄z q̄ r̄oq̄s̄.**

Sicut s̄r̄it̄ v̄t̄ p̄ r̄atōnē
cōs̄s̄s̄ aliqd̄ collat̄ s̄t p̄ qd̄
com̄it̄ent̄ id ē diligēt̄ d̄m̄t̄. d̄m̄t̄
q̄ ē eis gr̄a collat̄ r̄oq̄s̄s̄ sine q̄
nō p̄t̄ p̄f̄icē r̄ōnalis r̄atōnē ad m̄t̄
uite. Eadē em̄ p̄t̄ p̄ se sed p̄f̄icē nō
p̄t̄ sine gr̄a adiuuante.

Qua gr̄a indigebant angeli q̄ nō

Quare indigebat angeli gr̄a
p̄ quā iustificat̄ q̄ mala
nō erat sed qua ad diligendū d̄m̄
& obediendū p̄f̄icē adiuuante

[Marginal notes on the right side of the page, partially cut off and difficult to read.]

Omans qdē grā dī q̄ iustificat
 impia idest de ipio sit pius. de ma-
 lo bono. **N**ue sit grā opans et
 coopans. **C**oopans uō q̄ iuuat ad
 bene uolendū efficacit̄ & dīn p̄ oībz
 diligendū & ad opandū bonū & p̄-
 seuidandū ī bono & h̄y dī. de quibz
 p̄p̄ea plēna agem̄. **D**ata ē ḡo
 angelis q̄ p̄stiterūt coopacōnis
 grā p̄ quā conūsi sūt ut deū
 p̄fente diligēt. **C**onūsi ḡo sūt a
 bono qd̄ hēbāt nō p̄dito. ad maig
 bonū qd̄ nō hēbant. **E**t ē fr̄a illa
 conūsiō p̄ grām coopante libeō
 arbitrio. q̄ grā alijs q̄ cōderūt
 apposita nō fuit.

Quā sit imputandū ill' qd̄ aūsi sūt.

Reop a q̄bz dīci solet nō
 ēē iputandū ill' q̄ aūsi sūt
 & nō conūsi q̄a sine grā conūti
 nō potēant. **S**ed ill' nō ē data. n̄
 culpa illorū fuit q̄ nō ē data. q̄ ī
 eis nlla culpa p̄cessit. **A**d quod
 dīc p̄t. qm̄ q̄bz appōita ē ip̄a grā
 nō fuit ex m̄tis eorū alioq̄ iam
 nō eēt grā si ex m̄tis quod esset
 ante grā daret.

Quia culpa grana nō est data
 eis q̄ cōderūt.

Quod uō alijs nō ē data
 culpa eorū fuit. q̄ cū scūe
 possent noluerūt quousq̄ grā
 apponēt. sicut alij p̄stiterūt don̄
 ill' cadentibz p̄ sup̄bia eis grā
 ē apposita. **A**p̄te ḡo cadentū cul-
 pa ī hoc dephēndi p̄t. qz lūz sūt
 grā neq̄rent. p̄fite quā nullā
 accepant. p̄ id t̄n qd̄ eis collatū

eāt ī r̄cōne potēant nō cadē. ī
 scūe. qz nichil eāt qd̄ ad casū eos
 apellēt sed sua spontanea uolūta-
 te dectmauerūt. qd̄ si nō fecissent
 qd̄ dātū ē alijs unq̄ daret̄ ip̄o.

Quod angeli ī ip̄a r̄cōne b̄i
 fuerūt sed uō eā meruerūt p̄
 grām tūc s' dātū ambigūū est.
 de hoc em̄ diuisi diuisa sentiūt.

Hic q̄ri solet ut̄ ī ip̄a r̄cōne
 b̄i fuerūt angeli. et an
 ip̄am b̄itudinē aliquo meruerūt.

Ad ī ip̄a r̄cōne b̄i fuerūt p̄les
 atestant̄ auctoritates & ideo p̄ q̄stanti
 habendū ē. ut̄ uō p̄ grām tūc s'
 dātū ip̄am b̄itudinē meruerūt
 ambigūū ē. **Q**uibusdā em̄ placet
 q̄ eā meruerūt p̄ grām quā ī r̄cō-
 finacōne p̄ceperūt sicut q̄ ī eis m̄tis
 ul' p̄m̄tū fuisse dicit. nec m̄tis
 p̄cessisse p̄m̄tū t̄pe sed cū. **A**ljs ac
 uidet̄ qd̄ b̄itudinē quā receperūt
 ī r̄cōne. p̄ grām tūc appōita nō
 meruerūt dicentes tūc nō fuisse eis
 collatā grām ad mēditū sed ad b̄te
 uiuendū. nec tūc eis dātū eēt q̄ mere-
 rent sed quo felicit̄ fruēt̄. **A**d aut̄
 tūc ī p̄m̄tū accepunt p̄ obseq̄a nob̄
 exhibita ex dei ob̄ia & reuēntia mereri
 dicit̄ & ita p̄m̄tū p̄cessit m̄tis. **E**t
 hoc michi placet fatere. magis

Quod de maioribz & minoribz qd̄
 cōderūt m̄t quos fuit vna celsior s̄z

D' vi.

Proterea q̄ri oportet **Q**uā
 qm̄ sicut de maioribz & min-
 oribz quidā p̄stiterūt. ita de vtr̄q̄
 ḡdu qd̄ cōderūt m̄t quos vna
 fuit om̄ibz alijs celsior n̄ m̄t san-
 tes aliquis eo fuit dignior sicut
 testōnis auctoritatū monstrat. **A**it
 em̄ iob **I**p̄e ē p̄ncipiū uarū dei

in ezechiele legit: Tu signaculum
similitudinis plene stia et perfectione
deorum et delictis paradisi dei fusti. Et
gregorius exponens ait: Nihil in eo sub
tilior est natura eo magis in illo ymago
dei simul ipsa insinuat. Item ezechiel
legit: Oris lapidum preciosorum ornamentum eius
id est omnes angeli qui ornamentum eius
erant et ut dicit gregorius taliter operatione
rebus clarior fuit. Unde et uocatus est
lucifer sicut testatur ysayas Quo modo
inquit cecidisti lucifer qui mane orie
bas et qui non unquam cecidit sed unquam
succumbens est. Quia teste ysidoro pro
fectus est eminentia nature et profunditatem
sue sic pendens in sui latere subiecit
in terram quia etiam se equare deo uoluit: ut
ysayas dicit In celum ascenda super astra celi
exaltabo solium meum et eris similis altis
simis. Sicis quidem deo esse uoluit non
per imitationem sed per equalitatem potestatem.
Unde et quo derectus fuit merito
sue superbie.

Et tunc superbie natus de celo
id est de empyreo in quo cum
alijs fuerat fuerat derectus et in spiritu maligno
nosum aem cum omnibus sue preuitatis con
suetibus. Unde ut iohannes ait in apocalypsi
Beato de celo cadens semel traxit tertia
partem stellarum et lucifer ille alijs maice
non solum cecidit sed cum eo alij multi
qui ei in malicia consenserunt: eosque cade
tes huius caliginosi aeris habitaculum
recepit. Et hoc ad maiorem probationem
fuerit et ut sit nobis in excitationem. Unde apostolus
Colluctatio est nobis aduersus principem et potestatem
mundi huius et aduersus rectores tenebrarum huius
spirituum. ne. in. re. quia demones qui sunt
spirituales et nequam in hoc turbulento
aere nobis propinquius quod celum appellat
hinc. Unde et dyabolum principem
aeris dicit.

Quod non est concessum eis habitare
in celo uel in terra.

Non est enim eis concessum habitare
in celo quia clarus locus est et amoenus.
in terra nobiscum ne homines minus iustes
tarent. Sed iuxta apostolum potest dormitare
in epla canonica tradita in aere isto mali
ginoso qui est eis quasi carcer usque in die
iudicij deputatus. Tunc autem detrudentur
in barathrum inferum. Item illud. Item male
dicitur in igne eternum. quod scriptum est in dyabolo et angelo.

Quod demones alij alijs prestant
et hinc alias probationes.

Et sicut in bonos angelos
alij alijs prestant: ita et inter
malos alij alijs subiecti sunt. Quidam
enim dicunt mundum angelis angelis et
homines hominibus et demones demonibus
prestant: sed in futuro omnia euaniabitur
lano ut dicitur apostolus. Hinc quoque in
modum sue maiorem uel minorem pla
ciones alias maiores uel minores.
Quidam enim uini primum alij uini
hinc alij uini uino prestant: Unde dicitur
spiritus superbie spiritus luxuriae habet.
quod de illo uino marie per homines
temptat a quo notat. Unde est quod
etiam nomine demonis diuine uocantur
sunt manomna. Et enim manomna non
demonis quod nomine notantur diuine
sunt syra lingua. hoc autem non ideo est
quod dyabolum in parte habeat daem uel aufer
re diuinas tui uelit: sed quod eis
uult ad temptationem hominum et decipere.

An omnes demones sunt in aere.
In hoc aere caliginoso an alij sunt in inferno

Solent autem uterque omnes in isto
aere caliginoso sunt an alij
iam sunt in inferno. Quod in inferno
condemnantur aliqui demonum

simile e q nias rruandas illuc de
duat q q illuc semp aliq sint al
tatis forte vnaq no pail a ued
q illuc nias rruat atz detinet. Ad
af aie malor illuc descendat atz
pumat ibi ex eo qst q xpc des
cendit ad infeos ut iustos q ibi
detinebant eduret. Si em illuc iustu
descendebat r mlto magis iustu
sicut edit auctoias cu iustos eduxit
iustos i rliat q homedit em r finu
not non abscebit.

Quida putant luciferu i infio
ligatu ex quo temptauit xpm r iusta
e. que dicit pnuu hoim temptasse
et vuisse.

Quidam autem quidam putant
quod ibi religatus sit r ad nos
temptandos no heat nre accessu q
raporal legi. Si qsimati fuerit
mille am soluet sathanas de carre
suo r eriet r seducet gentes. qd eit
i nouissimo tpe anti xpi qn eit tata
tblatio ut si si p moneant electi.
Que ibi religatu dicit ab eo tpe
qd temptauit xpm i depto ul' m
passione ubi iusta e ab eo. xpm
putant p m hoim temptasse et
vuisse. r sdm r ab eo uictu esse
r ido i infio religatu. Alij aut
putant ex quo cendit p p m sui
magnit magnitudine illuc fuisse
demersum.

Quod lucifer no habz pntem
qua habebit tpe anti xpi.

Sed siue i infio demersu
sit su no. edibile e en no
habe pntem anedendi ad nos qua
hebit i tpe anti xpi i qo frauduler

at violent opabit. Et ido forte nre
dicit soluenda q nre ei dabi a dno
pfas temptandi qua mo no habet.

Ad demones iusti semel a sris
no accedut ampliq ad eos.

His quos q a sris iuste r pu
dire venientibz viuentibz
vincunt. pfas alios r temptandi
videt adimi. Vn oigenes puto inqt
sane quia sancti spugnantes adusa
istos inrentores r videntes minuut
exctiu demonu. r q plmos eoz
infimat ut ul' fas sit illi spm q
ab aliq sto caste r pudice viuendo
iusta e r pugnate itm altm hoim.
hor af qda putant rrelligendū
tm de 1o vno t qo supam. Et si de
supbia aliqne srm vru temptat
r vmat' ulteig no liceat ei illa
ul' altm de supbia temptate.

Quod boni angeli adeo sut co
formati p gram ut pntem no possit.
r mali ita obstinati i malo ut bn
viue nequeant.

Dist^o
vii.

Sed dicitur q angeli q pntem
rnt p gram qfinati sut
r qui tenderut a gra dei de pntem
et boni qd i tm qfinati sr p gram
q neqant pntem. Mali uo p ma
luna adeo sr obstinati q bona uolu
tate habe siue bene velle no ualer
r si bonu sit qd aliqn uolūt. Vo
lūt em aliqn fieri aliqd qd deo
vult si r vtiq illad bonu e et
iustu fieri nre tm bona uoluntate
illud uolunt.

Quod vtiq liberu arbitiu hnt
sed tm ad vlt' flecti nequeut.

Sed cum nec boni potest esse sine malis nec boni potest esse sine malis bene operari. videtur quod iam non habeant liberum arbitrium quod in utramque partem flecti non possunt cum liberum arbitrium ad utrumque se habeat. Unde theodorus in tractatu de prodigio filio dei. Solus deus est in quem potest eadem non potest eadem cum sint liberi arbitrii in utramque partem flecti possunt. Hic videtur dicere quod omnia creatura in libero arbitrio constituta potest flecti ad bonum ad malum. Ad si est. ergo boni et mali agunt ad utrumque flecti possunt. Ergo et boni possunt fieri mali et mali boni. Ad quod dicitur in quibusdam boni tanta gratia consummatis sunt ut nequeant fieri mali. et mali malicia adeo obstinati sunt ut non valeant aut fieri boni. Unde utrumque habent liberum arbitrium quia boni non aliqua cogente necessitate sed propria ac spontanea voluntate per gratiam quod adiuveni boni eligunt et malum respuunt. Et mali sicut spontanea voluntate a gratia destituti bonum vitant et malum sequuntur et habent liberum arbitrium sed deperditum ut corrupti adeo quod surgere ad bonum non valent. ~ ~ ~ ~ ~

Ad boni per consummationem liberum habent arbitrium quoniam autem.

Bonum non liberum arbitrium habent in tanto liberum per consummationem quod ante. Et enim augustinus in enchiridionibus non ideo carent liberum arbitrium quod male velle non possunt. Multo quippe liberum est arbitrium quod non potest sentire peccatum neque culpanda est voluntas a voluntas non est a libera dicenda non est quia bene esse sic voluit ut esse miseri non solum

voluit sed nec proprium velle possunt. Non potest itaque boni angeli velle malum ut esse miseri neque hoc habent ex natura sed ex gratia beneficio. Ante gratiam namque consummationem potuerunt peccare angeli et quidam etiam autem peccaverunt et demones facti sunt. Unde augustinus in libro quod ad marianum. Creaturae namque celestium moti potuerunt quia peccare potuerunt. Nam et angeli peccaverunt et demones facti sunt quorum dyaboli peccatores et qui non peccaverunt peccare potuerunt et cuiuslibet rationali creature potest ut peccare non possit non est hoc nisi per sed dei gratiam. Ideoque solus deus qui non gratia cuiusquam sed natura sua. nec potest non potuit nec potest peccare. Est hic insinuat quod angeli autem consummationem peccare potuerunt sed per consummationem non possunt quod potuerunt fuit eis ex libero arbitrio quod est naturale. Quod ut modo non possunt peccare eis non est ex natura. ex libero arbitrio sed ex gratia ex qua gratia est. etiam ut ipsum liberum arbitrium iam non possit servare peccatum. ~ ~ ~ ~ ~

Ad per consummationem angeli non possunt ex natura peccare sicut autem. non quod debilitatum sit liberum arbitrium si consummatum est.

Non ergo per consummationem angelorum de natura sicut et autem peccare potuerunt non quod liberum arbitrium eorum debilitatum sit per gratiam. si ita ponatur consummatum ut iam per illud non possit boni angeli peccare quod utrumque non est ex ipso libero arbitrio si ex deus gratia. Supponit quomodo per perditam liba sunt intelligenda. ~ ~ ~ ~ ~

Quod ergo theodorus ait. Cetera cum sit

libei arbitri pnt flecti ad utramq
 pte. accipi oportet fm statū t qd cūti
 sūt. Talis em̄ x homo x angelus
 nāq̄ ē q̄ ad utq̄ flecti potuit: angeli
 p grām ita cōfirmati sūt ut p̄tate nō
 pnt. mali ita iucio obstinati ut bñ
 viue neq̄ant. Philis enā illd̄ p̄sid̄
intelligendū ē. Angeli mutabiles nā
x imutabiles sūt grā. q̄ ex nā in
p̄mōdio sue q̄ d̄icōis mutari potue
rūt siue ad bonū sū ad malū. Sed
p̄ grām ita bonis additi ut in
mutari nequeant. Ad hoc em̄ r̄puḡt
grā nō natūa.

Quo intelligendū ē h̄ ambiḡ
q̄ mali angeli uiuac̄ sensū nō
perdidit̄ x quibz̄ mod̄ sūt.

Alii mali angeli ita p̄ ma
 licā sūt obstinati uiuac̄
 tñ sensū nō penit̄ sūt p̄uati. Rā
 ut tradit̄ p̄sid̄ q̄ p̄lia acūm̄e s̄tē
 uigent demones s̄z̄ subtilitate n̄e.
 s. exp̄iētia t̄pm̄. reuelatōne sup̄
 noc̄ p̄tuit. De hoc enā auḡ ait.
 S̄p̄us mali q̄dā uicā de t̄p̄alibz̄ ma
 lis rebz̄ agnosc̄e p̄mittit̄. partim
 subtilitate sensū. p̄tm̄ exp̄iētia t̄pm̄.
 callidiores p̄t̄ magna longitudinē.
 p̄tm̄ s̄t̄s angel̄ q̄ ip̄i ab om̄ipo
 tenti deo dis̄t̄ iussu eiꝝ s̄ r̄uelan
 tibz̄. Aliq̄ em̄ idem nephandi
 p̄t̄s x q̄ ip̄i actū sūt. uelut di
 uinando p̄dicūt.

Quod magice artes uirtute et
s̄tā diaboli ualent q̄ uicā x s̄tā
ē ei data a deo. ul' ad fallendū
malos. ul' ad mouendū ul' ad

excendū bonos.

Quorū s̄tā ac uirtute enā magice
 artes excēt̄ quibz̄ tñ tam
 s̄tā q̄ p̄t̄s a deo datū ē ul' ad fal
 lendū fallaces ul' ad mouendū fide
 les ul' ad excēndā p̄bandāq̄ iustoz̄
 p̄t̄am. in auḡ in li de t̄t̄itate. in
deo inquit. In fine cogitōm̄ quid
possit occurrē cur. s. ista miracula
i magico artibz̄ s̄nt. Rā x magi
phāom̄is s̄p̄entes fecerūt x alia. s̄z̄
illud ampliq̄ am̄irandū ē. quomō
magoz̄ potētia s̄p̄entes facē ponūt
x ubi ad m̄im̄issimas m̄ustas s̄e
m̄fes uentū ē om̄io defert. qua
t̄na plaga egypt̄ij cedebant. s̄z̄
ēte magi defecerūt dicentes. Dign̄
dei ē hic. nō intelligi nec ip̄os q̄s
t̄isgressores angelos x aerias p̄t̄a
tes i unā istā caliginē tamq̄ in
sui gr̄is carēm ab illiq̄ sublimis
etheree p̄uitatis habitacōne destru
fos p̄ quos magice artes p̄t̄ q̄ nō
p̄t̄ ualē aliqd̄ n̄ data desup̄ p̄t̄ate.

Quorū at ul' ad fallendos
 fallaces sicut i egyptos et
 i ip̄os magos data ē ut i eoz̄ p̄t̄ū
 op̄atōne uident̄ am̄iandi a quibz̄
 eant̄ dampnandi ul' ad am̄onendos
 fideles ne t̄ē aliquid facē p̄ magno
 desiderēt. p̄t̄ qd' enā i s̄t̄p̄tia ul'
 ad excēndā sūt p̄dita nob̄ p̄bandā
 manifestandāq̄ iustoz̄ p̄t̄am.

Quod Ingressoibz̄ angelis nō
fuit ad m̄iā mā rez̄ uisibilū.

Nec putandū ē istis t̄isgressoibz̄
 angelis ad suū mutū fūiē h̄c
 uisibilū rez̄ mānū sed deo ponq̄ a

quo her p̄tus dat̄ q̄ntū t̄comutabi
lis iudicat

Quod nō sūt c̄tōces l̄q̄ p̄ eos magi
ranas & alia fecerūt sed solū deū.

N Et sane c̄tōces illi maligni
angeli dicendi sūt quia per
illos magi ranas et s̄pentes fere
rūt. Non em̄ eas ip̄i c̄uauerūt.

De semibz om̄i c̄cep̄m quoz
c̄tōce ip̄e solū c̄tōce est.

Omn̄iū quippe rez q̄ c̄cep̄alis
uisibilit̄q̄ nascūt̄. om̄ulta q̄
sem̄ia t̄cep̄is m̄ūdi h̄y elementis
latent. q̄ deū oīgm̄aliē eis t̄didit.
Ip̄e ḡ c̄tōce ē om̄i rez q̄ c̄tōce est
t̄uisibilit̄ū sem̄inū q̄ā q̄nt̄q̄ nascen
do ad oculos n̄ros exeat ex om̄ultis
acquirūt h̄ p̄m̄cedia p̄ ḡdiendi et
t̄n̄menta debita magnitudis dist̄nc
tionesq̄ sc̄mar̄ ab oīgm̄alibz
ut ita dicam regulis sum̄it.

Sc̄it̄ parentes nō dicūt̄ c̄tōces
filioz n̄ agrolas frugū ita n̄c hom̄i
angeli nec mali & si p̄ eoz m̄s̄ū fiant
creat̄ie.

Sicut ḡ nec p̄ntes dicim̄z
c̄tōces hom̄i nec agrolas
c̄tōces frugū q̄nt̄s eoz ex̄t̄ns̄em ad
hibitis motibz ista c̄anda dei ūtus̄t̄sem
op̄et̄ ita nō solū malos sed nec bo
nos anglos suos ē putat̄ c̄tōces. Sed
p̄ subtilitate sui ḡ c̄cep̄is sem̄ia
istaz rez nobis om̄ultiora nouerūt
& ea p̄ ḡas elementoz ḡpanones
latent p̄argūt atz ita et ḡignendaz
rez et accelerandaz t̄n̄mentoz p̄bet
om̄isiones. Sed n̄c hom̄i hor nisi
q̄nt̄ū deū iubet̄ nec mali h̄t̄iuste

frūt n̄ q̄nt̄ū ip̄e iuste p̄mittit. Nā
iūquū malicia sua uolūtate habet̄
t̄iust̄. p̄tate at̄ nō n̄ iuste acquirūt
sive ad penā suā sū ad alioz. ul̄ pe
nā maloz ul̄ laude bonoz.

Sc̄it̄ iustificatōne mentis ita c̄ū
nē rez solū deū op̄at̄ l̄q̄ c̄t̄na c̄t̄q̄

Sicut ḡ m̄ētē m̄m̄ (seruat̄
iustificando sc̄m̄ae nō p̄t̄ n̄
deū. p̄dicat̄ at̄ ex̄t̄ns̄em euuāgelū
enā hoīes p̄nt̄ nō solū hom̄i p̄ uita
tem sed enā mali p̄ om̄isionē. ita c̄a
tione rez uisibilit̄ū deū m̄t̄q̄ op̄at̄
ex̄t̄ns̄es at̄ op̄atōnes atz ḡt̄p̄atōnes
sive om̄isiones ab angelis n̄c hom̄i
q̄m̄ mali ul̄ t̄ hom̄ibz adhibent̄.
Sed her ab hom̄ibz tanto difficilia
adhibent̄ q̄nt̄o eis desunt sensū
subtilitates et c̄cep̄m mobilitates
m̄ēt̄is t̄rens & p̄gris. Nū quali
busq̄ angelis uicinas c̄ās ab eleme
tis cōt̄hē q̄nt̄o facilis est tanto
m̄abiliores t̄ huiusdi op̄ibz eoz ex̄t̄ns̄
celeitates. Sed nō ē c̄tōce nisi qui
p̄ncipalit̄ ista sc̄mat̄. Nec quisq̄m
hor p̄t̄ n̄ vn̄q̄ c̄tōce deū. Aliud est
em̄ ex̄t̄ns̄em ac s̄ūno causaz car
dine cōde ac m̄s̄tr̄ae c̄t̄na quā
facit̄ solū deū c̄tōce. Aliud at̄ p̄ dis
tributis ab illo uibz et familiaribz
aliquā op̄atōne sc̄m̄sem̄ ad mouē
ut t̄t̄ ul̄ t̄t̄ sic ul̄ sic ex̄eat quod
c̄t̄. ista quippe oīgm̄alī ac p̄m̄o
dialī in quada t̄t̄na elementoz
c̄ūta iā c̄ta sūt sed acceptis op̄ctu
mitatibz p̄deunt.

Quod angeli multa p̄nt̄ p̄ n̄c
uigorem que nō p̄nt̄ p̄t̄ dei ul̄

liber angelorum prohibitionē. id est quā
 nō p̄mittit̄
Illud quoque sciendū q̄ angeli
 mali quāda p̄nt p̄ nē subtili-
 tatem q̄ enī nec p̄nt p̄p̄ dei ul' p̄p̄
 bonos angelos prohibitionē id ē quā
 nō p̄mittit̄ illa facē a deo ul' bo-
 nis angelis. possent utiq̄ sensisse
 sc̄ntes q̄ raras sp̄entesq̄ fererūt.
 Quēda uō nō p̄nt facē enā si p̄-
 mittant̄ ab angelis superioribz q̄ nō
 p̄mittit̄ deo. h̄n̄ auḡ 1 li. in de vi-
litate ait. Ex ineffabili potestate di-
fit ut qd̄ possent mali angeli si p̄-
mittent̄. idō nō p̄nt q̄ nō p̄mittit̄.
 Neq̄ enī omittit̄ alia rō qd̄ nō
 poterūt facē sc̄ntes q̄ raras sp̄-
 entesq̄ fererūt n̄ q̄ maiore erat
 d̄natio prohibentis dei p̄ sp̄m̄ sc̄m̄
 qd̄ enā magi q̄fessi sūt dicentes
 digni dei est h̄c. Ad af̄ possit̄ p̄
 nām nec possit̄ p̄p̄ prohibitionē et
 quid p̄ ip̄ius nē sue q̄d̄nōnē facē
 nō sc̄iant. p̄mo sp̄ale est. Nouim̄
 aut̄ hōiem posse ambulāre & neq̄
 hoc posse si nō p̄mittat̄ volāre af̄
 nō posse enā si p̄mittat̄. Sic et
 illi angeli quāda p̄nt facē si p̄mittat̄
 ab angel' potentioribz ex impio di
 Quēda uō nō p̄nt q̄ enā si ab
 angelis p̄mittant̄ qd̄ ille nō p̄ntit̄
 a quo ē illis t̄lis nē modq̄ q̄ enā
 p̄ suos angelos illa plerūq̄ nō
 p̄mittit̄ que q̄cessit ut possint.
De' angeli om̄s coep̄i s̄nt qd̄
quibzda' visit̄ ē. quibz auḡ con-
sentit̄ videt̄ dicens angelos om̄es
an̄ casu habuisse coep̄a tenuia.

Soler enā quei & t̄ q̄one isai
 apud doctos. ut angeli om̄es
 boni ac mali coep̄i s̄nt id est coep̄a
 hēant sibi unita. Ad aliq̄ p̄nt̄ t̄m̄
 tentes ubi augustinus q̄ dicit videt̄
 q̄ om̄s angeli an̄ q̄finationē id
 lapsū aerea coep̄a habuerūt de pur-
 iore ac ~~sup̄~~ sup̄iore aeris p̄te forma-
 ta ad faciendū nō ad paciendū et
 angelis bonis q̄ p̄stiterūt talia sūt
 q̄suata coep̄a ut t̄ eis possit̄ facē et
 nō pati q̄ tante sūt tenuitate ut a
 mortalibz videi nō ualeāt n̄ sup̄ues-
 tita aliqua grossiōa forma q̄ assumpta
 uident̄ deponit̄q̄ videi desinūt. An-
 gelis uō mal' mutata s̄ t̄ casu coep̄a
 t̄ det̄iorē qualitatē ~~p̄mo~~ p̄p̄issiois
 aeris. Sicut enī a loco digniori t̄ in-
 feriore locū id est t̄ caliginosū aere
 deierit sūt. ita illa coep̄a tenuia cō-
 formata sūt t̄ det̄iora coep̄a & p̄p̄issioa
 t̄ q̄bz p̄nt̄ pati a sup̄iori elem̄to id
 ē ab igne. hoc auḡ sensisse videt̄
sup̄ genesim ita dicens demones
 aeria aialia dicit̄ q̄ coep̄m̄ aet̄ior
 nā uigent n̄ p̄ morte dissoluit̄
 qd̄ p̄ualet t̄ eis elem̄ntū aptius
 ad faciendū q̄ ad paciendū. Ad pa-
 ciendū enī hūmō & hūmō. ad faci-
 endū aer et ignis aptitudinē p̄-
 bent. Insigniores uō angeli cū p̄ncipe
 suo nūc dyabolo t̄nt archangelo n̄
 mirū si p̄ p̄m̄ t̄ hanc caliginē
 det̄rasi sūt. Neq̄ hoc enā mirū est
 si cōisi sūt ex pena t̄ aeriā q̄litare
 qua p̄nt ab igne pati. Caliginosa
 t̄n̄ aeris tene' t̄m̄ p̄missi sūt q̄ eis

quasi carcer sit usq; ad tēp iudicij.
Sic hīs ubi uidet̄ aug id tradē
qd̄ qdā opinant̄ de corpib; anglor.
Quod q̄b; dā uidet̄ aug illud
nō ita senaendo dixisse s; opinione

Hoc aut̄ alij eū resendo
dixisse asserunt nō ita senien-
do sed opiniones alior̄ resendo. Ed
ex ipsius ubi diuidit̄ uoluit̄ q̄b;
ait. Demones dicit̄ aeria aīalia nō
aut̄ sūt. Ita em̄ qdā dicebant. De
habitatōe uō caliginosi aeris t̄ que
detrusi sūt nō opmando sed t̄ uitate
rei asiendo eū Edidisse dicit̄ qd̄
ipsius locutiōis distinctio ostendit. Dicit̄
quos plimos catholicos tractatores t̄
hor̄ quemisse atq; concedit̄ donuisse
q; angli t̄ corp̄ sūt nō corp̄a sibi
unita hūt. Assumūt at̄ aliqui corp̄a
deo p̄parante ad p̄pletōne m̄str̄i s;
a deo t̄ uitate eadeq; p̄a explenone
deponūt t̄ q̄b; corp̄ib; hōib; appie-
tūt atq; locuti sūt t̄ aliqui qdā lo-
cuti sūt ex p̄sona di sine distinctōe
aliqui p̄sona. alij p̄ris t̄ filij t̄ p̄p̄ sūt.

Quod deus in corp̄alib; ill̄ anti-
quis formis apparuit.

Nec dubitandū ē dīn t̄ corp̄a
lib; formis apparuisse hōib;
sicut aug t̄ hō li. de t̄ uitate ostendit.
q̄fens diuisa s̄ptie resōmā ex q̄b;
deū t̄ corp̄is figuris hōib; apparuisse
p̄bat t̄ alij ex p̄sona dei sine dist̄
p̄sonar̄ distinctōe. aliqui sub dist̄ōe
p̄sonar̄ s̄mone ēē factū eio.

De p̄plexā q̄stione quā post aug
q̄rens an ad exhibendū has corp̄a-
les appiōnes cātua noua sit forma-
ta. an angli q̄ aut̄ erāt missi et si

ipsi missi sūt. ut̄ suata qualitate
sui sp̄itūalis corp̄is aliqua sp̄em cor-
porale de corp̄ulentōi m̄a assūp-
serūt. an sui corp̄a sp̄ū mutauē-
rūt t̄ sp̄em sue actioni apta.

Sed ubi dīn hōmib; t̄ corp̄ali-
b; ymaginib; apparuisse
asserit. p̄plexā q̄one p̄ponit quā nō
absoluit̄ q̄rens. ut̄ t̄ ill̄ corp̄alib;
apparitōib; cātua aliqua carēt ad
illud opus. t̄m t̄ q; deo hōmib; appa-
teret. An angeli q̄ aut̄ erāt ita
mittent̄ ut̄ manentes t̄ suis sp̄itū-
lib; corp̄ib; assumēt̄ corp̄ulentā t̄
elementor̄ māia aliqua sp̄em corp̄o-
ralem quā coaptatā q̄ aliqui uerē
mutaret̄ t̄ quilib; corp̄ales sp̄es ueris
quidē. An corp̄a sui sp̄ū uerēt̄ t̄ sp̄es
aptas actōib; suis p̄ uitate sibi a
deo dātā. ut̄ em̄ aug t̄ m̄o li. de
t̄ uitate. Querendū ē t̄ ill̄ antiq̄s
corp̄alib; formis missi ut̄ ad hoc
op̄a t̄m cātua formata sit t̄ qua dō
sūt t̄m oportuisse iudicant̄ hūmāno
ostendit̄ aspectib;. An angeli qui
iā erāt ita mittent̄ ut̄ ex p̄sō
dei loquent̄ assumēt̄ corp̄alem
sp̄em de cātua corp̄ea t̄ usū m̄str̄i
sui aut̄ ip̄m corp̄is sui cui non
subdūt̄ sed subdūt̄ r̄gūt̄ mutant̄
atq; uidentes t̄ sp̄es quas uellet̄ acco-
modatus atq; aptas actōib; suis s̄m
attributa sibi a cātore potentā.

Augustin̄ concedit̄ angelos mitti
sed reliqua expedie nō suffiūt.

Sed fatore credere uies in
sentētiis mee ut̄ angeli
manente sp̄itūali sui corp̄is quali-
te

p hanc occultius operantes affirmant
 et inficibus elementis corpulentibus
 qd' coaptant quasi aliqua veste mu-
 tent et utant i' quaslibz spes corpales
 & ipas ueras. sicut aq' uea in um
 uinu' conusa e' a dno. In ipa' coepa
 sua ipa' trisformet i' id qd' uolunt
 ad id qd' agut accomodat. qd' hor
 sit qm' ho' su' nullo expmto apphen-
 de possit. sicut angeli q' ho' agut. Atte-
 de lxx q' q'sione' ppria no' soluit
 sed indistincta reliquit. Et angeli
 q' mittebant suatis suis sp'is spuali-
 bz coepibz supuestrerent aliq' corpule-
 noi' spene i' qua possint uidei an ipm
 coepus mutarent et trisformaret i' ipm
 uellent spem i' qua possit cerni. In qbz
 ubi. uidet augo attestat angelos ee
corporeos ac ipa' & spualia habere coepa.

Ad deo in spene qua deo est nuq'
mortalibz apparuit. m m m

Quoniam hor illud nimis p'suda
 atq' obscura relinquentes. illud
 indubitanf teneamus q' deo i' sp'e sue
 ee'ne nuq' mortalibz apparuit. sic
 faulo suo moysi dicit. Non uidebit me
homo & uiuet. In euuag'io iohannis
legi' deu' nemo uidit umq' uisibile
em' quodq' no' e' qd' no' sit mutabile
Deo suba ee'ne dei qm' nullo
mutabil' est nullo p' se ipa'
ee' uisibil' p'inde ora illa q' patbz
uisa sut cu' deo illis p'sentat' p'
facia ee' facta manifestu' e' Et si
nos later quod ea i' n'is ang'us
font deo. p' angelos t'n facta esse
dicim' audeo igit' simplr' dice
ner d'm p'em nec ubi ei' nec
sp'm ei' q' e' vna deo p' id qd'

e' atq' id ipm e' nullo ee' muta-
 bile atq' p' hor nullo minq' uisibile.
Quia demones intrent coepa
hoim' substancialit' & uel' illabat'
cordibz an p' effectum dicat' m m

Uidetur uer' demones siue
 coepi siue itcoepi sint hoim' s'balit'
 intrent i' coepa eoz aiabz illabat'
 An idd' int'rae dicant' q' maliae sue
 effectum ibi ee'ent dei p'missione opp-
 mendo atq' uerando eas. ul' i' p'm
 p' sua uoluntate trahendo. Ad i' hoies
 m' int'roant atq' ab eis expulsi creat
 euuag'iu' apte declat' q' memora'z
 demoia' i' quosda' m'g'ia. p' xpm eicta
 Sed uer' fm' s'bam fuerit m'g'ia
 an ip' effectum mali i'g'ia dicat' no' g'na dia
 adeo p'piciu' e'. De h' at' genuadig
 i' diffinitibz eccl'asticor' dogmatu'
 ait. Demones i'nergia idest opa' p'nergia
 none' no' e' d'm'q' s'balit' illabi are
 sed applicat'one & opp'essione ei'.

Quod demones s'balit' no' illa-
bant' aiabz hoim' sed ob maliae ef-
fectu' dicunt' int'rae. m m m

Ubi at' menti soli ipm pole
 e' q' r'uit q' na' subsistens in
 corporeus captabil' e' sue factie. Et
 h' uidet' r'nuai q' s'balit' no' illa-
 bant' demones ul' int'roant i' corda
 hoim'. Seda quoz sup' illu' locu'
actu' ap'loz ubi petro ait aname
Cur i'pleuit & sepiuit sathanas
coe tuu'. dicit' no'ndu' q' mente hois
iux' s'bam nichil i'ple' possit nisi
factie t'ntas q' t'm fm' op'at'one
& uoluntate i'structa' aia' de hys q'
sut' facta i'plet'. Implet' uo' sathanas

cor alia nō qdē mōdiens tēu r m
sensū ei9 neq; mēiens aditū cordis. **S**i
qdē p̄s h̄ solū dei ē. Sed callida
fraudulenta deceptōne aīam t̄ affm̄
maline thens p̄ rogatōnes r iten
tūa vīnōz q̄bz plēn9 ē. Impleuit
ḡ sathanas cor ananīe nō t̄rando
sed maline sue virus t̄ferendo. It et
spūs mūd9 flāma uīcutū de cordib9
fidelū expul9 dōctōib9 uīcutū bene
nū p̄secutōis m̄fundit.

¶ Quis auctoib9 ondit q̄ demones
nō subalū t̄rent corda homīn s̄ p̄t
maline sue effm̄ de q̄bz dicit̄ pellū
cū notē nō s̄mūt.

**Dispo
12**

¶ De ordīnū dīstīctōe r q̄ s̄ r q̄ s̄
Dist̄ p̄dicta sup̄ ē agnoscē de
ordīnib9 angelōz qd̄ s̄ p̄tūa
tradat̄ q̄ t̄ plūib9 locis r ordīnes
angelōz. ēē p̄mulgat̄ s̄ anglos arch
angelos p̄ncipat9 p̄tates uīctes dīa
tōnes thronos cherubim u9 seraphī.
¶ Tuemūt̄ t̄ sp̄s trīa terna ēē r m
singul̄ tres ordīnes ut t̄mātis s̄tīdo
t̄ eis t̄ s̄mūt̄ m̄p̄ssa. **¶** Uti d̄p̄m̄s
t̄res ordīnes angloz ēē t̄dit ternos
t̄ singulis ponens. S̄ūt em̄ s̄ sup̄iōes.
t̄res t̄fīōes. s̄ medī. S̄up̄iōes cheru
bim seraphim throni. medī p̄ncipat9
dīnāōnes p̄tates. t̄nfīōes uīctes arch
angeli angeli.

¶ Quid appellet̄ ordo. q̄ sit rō noīs
r q̄ s̄dēandū est. C̄tūm̄s
quid appellet̄ ordo deinde
uex ab ip̄a facōne s̄ūt dīstīctio illōz
ordīnū. Ordo angloz dī m̄ltitudo ce
lestiū sp̄itū q̄ n̄t se t̄ aliquo m̄mē grē
similant̄ s̄ūt r t̄ n̄alū datōz p̄t
cipatōne quēmūt̄. ut ubi gr̄a seraphī

dicit̄ q̄ p̄ ali9 ardent̄ caritate. **S**eraphim
em̄ m̄p̄tat̄ ardens r succēdes.
Cherubim q̄ p̄ ali9 t̄ s̄tīa em̄mēt̄.
Cherubim em̄ t̄ p̄tat̄ plēnitudo s̄tīe.
Thron9 dī sedes. **T**hroni ut uōm̄t̄
ut h̄s d̄t̄ ait q̄ tanta dīnītatō s̄tīa
ē plēn̄t̄ ut t̄ eis d̄d̄ sedeat r p̄ eos
sua iudīa dīstīnat̄. Dīnāōnes uo
cant̄ q̄ p̄ncipat9 r p̄tates t̄ s̄cēndē.
P̄ncipat9 dicit̄ q̄ s̄ s̄ubīctis q̄ s̄ūt
agenda dīstīnūt̄ em̄q; ad explēnda
dīna m̄sīa p̄ncipant̄. P̄tates no
mīnāt̄ h̄i q̄ hor̄ cetis potētia m̄
suo ordīne atēpūt̄ ut uīctes adūse
eis s̄ubīctē eoz t̄frenent̄ p̄tate ne
hōies t̄m̄ tempore ualeat̄ q̄ntū de
siderant̄. Uīctes uōcant̄ illi p̄ quos
sīgna r mīacūla frequent̄ s̄ūt. Arch
angeli q̄ maiōā nūciant̄. Angeli q̄
mīnōa.

¶ Ad h̄er notā nō p̄t se sed p̄t̄ iōs
q̄bz m̄t̄tūt̄ eis data s̄ūt q̄ s̄ūpta s̄
a domo gr̄e quā nō h̄nt̄ s̄ngulāt̄
sed excellent̄ et a p̄cipuis noīant̄.

Her notā illis nec p̄t se s̄ p̄t̄
nos data s̄ūt. **¶** Qui em̄ sibi no
ti s̄ūt t̄ cōtēplacōne nob̄ m̄otēst̄ant
agnōscatōne et noīant̄ s̄nguli ordīes
a domo gr̄e que nō s̄ngulāt̄ sed
excellent̄ data s̄ūt t̄ p̄ncipatōne. In
illa em̄ celestī p̄tīa ubi plēnitudo
boni ē. lūz qd̄a data s̄ūt excellent̄
mīchīl t̄m̄ possidet̄ s̄ngulāt̄. **¶** Or̄a et
t̄ oībz s̄ūt nō qdē equalit̄ q̄ ali9
ali9 s̄ublīm9 possidet̄ q̄ t̄m̄ oīs
h̄nt̄. Cūq; oīa dona s̄nt̄ s̄nt̄ sup̄
iōes ordīnes s̄ublīm9 et p̄fectūs
p̄cepit̄ t̄m̄ ex p̄cipuis s̄ortit̄ s̄ūt
uocabula. m̄fīōib9 cetā s̄līm9 t̄es

[Marginal notes on the right side of the page, partially cut off and difficult to read.]

ordinibus ad agnitionem. Et seraphi
 q̄ excellentissima exprimat̄ tā dilectōne
 q̄ agnitione dimitatis & cetā utūtū
 dona ceteris omnibz sublimiq̄ precepit
 tñ ab excellentiori dono .i. a caritate
 nomine accepit ille superius ~~ordo~~ ~~ordo~~
 quiaq̄ eim donū ē caritas q̄ s̄na. Itē
 magis ē s̄ne qm̄ iudicat̄. S̄na nāq̄
 informat iudiciū. Ideo q̄ seraphus
 ordo a s̄do dono .i. a agnitione iūtatis
 appellatus ē s̄z cherubim. Ita et de alijs
 intelligendū ē. Assignat̄ ḡo excellētia
 ordinū s̄m excellētia donoz & tñ
 sicut̄ ḡat̄ aut̄ illa dona oibz s̄ cōia.
 Omnes em̄ ardent caritate et s̄na
 pleni sūt & r̄s̄. Sed superiores alijs
 excellētia ut iā dēim̄ ē ista accepe-
 rit a quibz noīant̄. Un̄ ḡoīq̄ In
 illa s̄ma ciuitate quisq̄ ordo ei9
 rei censet̄ noīe quā pleni9 accepit
 in m̄nē.

Questio ex libro ḡoīq̄ octa.

Sed cur̄ q̄no hic dicit̄ s̄
 quisq̄ ordo ab illo dono
 noīat̄ qd̄ pleni9 possidet tñ cheru-
 bin t̄ s̄na p̄minet̄ oibz q̄ a s̄na
 noīat̄. Sed q̄ magis diligit plus
 agnoscat. Tantū em̄ ut tradit auctoi-
 tas agnoscat vna quisq̄ q̄ntū dili-
 git. Itaq̄ seraphim nō solū caritate
 sed enā t̄ s̄na p̄minet̄.

Explicatio illius auctoritatis.

Ideoq̄ auctoritas illa sic videt̄
 intelligenda ut op̄atō non
 referat̄ ad omnes ordines sed ad q̄sdā
 s̄z ad inferiores. Ille em̄ ordo nō pleni9
 seraphim accepit s̄nam t̄ m̄nē sed
 pleni9 alijs ordinibz q̄ sūt inferiores
 nec noīat̄ ordo quisq̄ ab om̄i

re quā pleni9 alijs accepit sed ab
 aliqua re quā accepit. Alia dēct̄ma
Vel op̄atō referri nō ad ordines
 ipsos sed ad alia dona nec ad alia oīa
 dona sed ad q̄dā. sicut em̄ hoīes cū
 plura hnt̄ dona q̄dā alijs excellētia9
 possidet̄. ita forte et angeli quibz dā
 m̄nēbz magis pollet̄ & alijs qui
 busdā m̄nē.

Utr̄ h̄i ordines ab m̄no c̄tonis
ita distincti fuerūt.

Item nūc̄ iquirē r̄stat̄ ut̄ istī
 ordines a c̄tonis iūo distincti ita
 fuerunt. Quod ita sūt distincti a
 p̄ncipio s̄c̄ adinoms videt̄ testimō
 auctoritatis q̄m̄uā q̄ r̄dit de singulis
 aliquos cecidisse. De ordine nāq̄ sup̄iori
 lucifer ille fuit quo nullū dignoz
 q̄dit̄ ē. Ap̄tus enā p̄ncipat̄ & po-
testates teneb̄az noīat̄. ostendens de
 ordinibz illis cecidisse cū t̄ malis
 m̄st̄iū creant̄ nō tñ penit̄q̄ noībz
 ordinū suoz p̄nati s̄. Sed nō videt̄
 illud posse sc̄re q̄ nec tñ caritate
 ardebāt. nec sap̄ia pollebāt. nec t̄is
 de9 sedebāt. Si em̄ h̄f habuissent
 nō cecidissent. Non ḡo tñ erant
 seraphim ul' cherubim ul' throni.

Ad an̄ casū nō sūt h̄i ordines
q̄ nō an̄ habebāt dona gr̄az q̄
quibz dā cadentibz alijs appoīta sūt.

Ad qd̄ dicim̄ q̄ an̄ casū
 quorū dā nō eant̄ istī ordines
 quia nodū hēbāt dona t̄ quoz par-
 ticipatōmbz quēnūt̄. Sed q̄bz dā
 cadentibz alijs appoīta sūt eist̄ qui
 ceciderūt collata s̄ssent eadē dona
 si p̄stetissent. Ideoq̄ s̄pt̄ia dicit̄ de

singulis ordinibus aliquos cecidisse.
No quia in ordinibus fuissent et prope
coeruerunt. sed quia si fuissent eorum ad
in singulis fuissent ordinibus quod et in
temeritate et infirme propinacitate dantes
gratia habebat sicut illi qui praesentibus. Alii
enim ut praedictum superiores. alii inferiores
quodam sunt. **S**uperiores qui non magis subtiles
et sapientia amplius propinaces. **I**nferiores qui
non minus subtiles. **I**ntelligentia minus
Propinaces facti sunt. **H**as autem inuisibiles
deas inuisibilium sola ille ponderare potest
quod omnia in mundo et mensura et pondere dis
posuit. et in seipso quod est mensura omni rei
modum praefigens. et mensura omni rei praesentem
praesens. et pondus omnem rem ad stabili
tatem et firmam et firmam et firmam.
et ordinans omnia.

Uter oes angeli eiusdem ordinis sint equeles

Proterea considerari oportet utrum
omnes angeli eiusdem ordinis equeles
sint. Ita enim quibusdam placuit sed
non est hoc probabile nec assertione dignum
quod lucifer qui fuit de collegio superiorum
ipsis etiam dignitate exhaeret quod alius ex
cellentioribus cum fuerit. **E**t quod papae
quod si praesentibus in ordine superiorum fuisset
et in alio eiusdem ordinis dignitate exhaeret.
Sicut enim unus ordo est apostolorum et aliorum
infirmorum et tamen in apostolis alii sunt alii dig
nitates. sicut et in infirmis alii alii sunt
superiores. ita et in omnibus angelorum or
dinibus recte dicitur esse.

Quid dicit scriptura decimum ordi
nem ex hominibus apocryphi cum non sint nisi
nouem ordines.

Restaurandi etiam quod decimus ordo
legitur de hominibus restaurandi.
sed cum non sint ibi nisi ex ordines

nec fuissent plures etiam si illi qui
ceciderunt praesentibus mouerentur. **L**uceo
quod scriptura decimum ordinem ex hominibus
apocryphi dicit. **G**regorius namque dicit homines.
assumendos in ordines angelorum quod
alii assumuntur in ordine superiorum qui sunt
magis ardentis caritatis. **A**lii in ordine
inferiorum qui sunt minus perfecti sunt. **E**t quo
apparet non esse de hominibus secundum
decimum ordinem tamen sunt in angelorum
et decimus hominum. **S**ed homines pro
qualitate naturae statuendos in ordinibus
angelorum. **Q**uid ergo legitur decimus ordo
apocryphi de hominibus ex tunc spiritu decimum
saepe ampii potest quod de hominibus restau
rabitur quod de angelis lapsus est
de quibus coeruerunt totum unum possit
sui decimus ordo. **P**otest quod apocryphi dicit
omnia restaurari in christo qui in rebus et qui
fuerit sunt quia per christum redemptum est
genus humanum de quo sit reparatio
ruine angelorum. non tamen minus saluatur
homo et si angelus non cecidisset.

Quid homines assumunt iuxta numerum
stantium non lapsorum.

Non enim iuxta numerum eorum qui
ceciderunt sed eorum qui permanse
runt homines ad beatitudinem admittuntur.
Unde gregorius. **S**uperna illa ciuitas
ex angelis et hominibus consistit ad
quam decimus tantum humanum genus as
cendit. quantum illuc attingit angelorum
remansisse sicut scriptum est. **S**tatus
firmos populum iuxta numerum angelorum
decimum dicitur firmi numerum lapsorum
angelorum homines reparandos.

Alii quibusdam tamen putant quod homines
reparantur iuxta numerum angelorum

q̄ tenderūt ut illa celestis ciuitas
 nec suoz ciuiū nō fuerūt ma
 iorū copia regnet. Ad augustinū
 sentē videt nō asserens de hoībz
 plū saluati q̄ cōruūt de angel' ita
 dicens: Supra iherosolē mat' nra
 dei nlla ciuiū suoz nuditate frau
 dabit aut vberioe etiā copia foetas
 se regnabit. Res etiā nūm' stōz
 ā stōz homī ā simūdoz demonū
 nouūq' i quoz locū succedētes filij
 catholice mris q̄ stēlus appāebat
 i frīs Tea pace de q̄ illi q̄ reciderūt
 sine ullo tūp' tūno pmanebūt. Bed
 illoz tū mīs siue q̄ ē siue q̄ fuit
 siue q̄ futūz ē i q̄ templacōe ei9 ar
 tificis ē q̄ uocat ea q̄ nō sūt tūp' ea
 q̄ sūt. Ere apte d' nō mīz de hoībz
 saluati q̄ cōruūt de anglos s' plū nō

Can omīs spūs celestes Cassēit
mittant' & pōit duas oppōm' oppi
mones & auctōitates q̄bz imitūt'

Hic etiā iuestigandū ē utz
 omēs illi celestes spūs ad
 certica nūnanda mittant'. Quidā
 putant aliq̄s i illa mltitudine eē
 q̄ scōz p' officio exeunt. Alios qui
 semp' assistūt iūtz sicut sc̄ptū est
i dāmele milia milia mīst'bant ei
& dēnes centena milia assistebāt ei.
Ite d'pomisus in ierarchia q̄ sacer
pīnpatz d' de placōne spūū ait
Supra illa agrīna ab intīmis nūq̄
recedūt qm' ea q̄ pīnīet usū extio
ris officij nūq̄ hnt. Hīs auctōitati
bz imitūt' q̄ anglos mitti n' spīces
infinant. Obiectio q̄ illos.

Quibus obicit' qd' ysayas dicit.
 Volauit ad me vng de seraphi

q̄ cōdo supior est & excellētiōz. Idōq'
 si de iō cōdine mittūt' nō ē ambigen
 dū qm' etiā & de alijs mittant'. Plus
 quoz ait. Omēs s' amīstratōij spūs in
 mīst'ū mīst'i. Hīs testīmōijs asserūt
 qdā omīs anglos mitti. Per d' idignū
 videi si etiā supiores mittant' tūz ille
 q̄ ē cōdo omī ad spīca h' descendit.

Quo si & omīs mittant' cur vng
tū cōdo angeloz noīe censet'.

Hic orit' qd' si omīs mittūt'
 et nūm' dei existūt quāz vng
 cōdo tūz int' nouē hor' anglos noīe
 censet'. Ad qd' qdā dicit omīs qdē mitti
 sed alios sepius & qm' ex officio q̄ ppe
 angeli & archangli noīant'. Alios uō
 rari9 mitti s'z maīdes cā ext' cōmū
 nem dispensatōne obōta q̄ nū ange
 loz nūst'ū sustipiūt etiā nomē assu
 mūt. It' i p' mo Et sūt anglos suos
spūs. Quia illi q̄ nā spūs s'z aliqū
angeli idest nūm' sūt.

Putant qdā mīchael gabriel ra
phael de supior cōdine fuisse et sūt
hec noīa spūū et nō cōdmū.

Et putant qdā mīchael
 gabriel raphael de supior
 cōdine fuisse. mīchael mēst'at' q̄s
ut de9. Gabriel fortitudo dei. Ra
phael medicina dei. nō sūt ista
noīa cōdmū sed spūū. Et dicit qdā
singlū hōz vng' spūe ac singlū
nomē eē spūū. Alj nō vng' sm
gulat' & detīnate sed mūr hū9
mūr illū eē nomē sm quāz eoz
ad q̄ nūnanda ul' gēnda nūttūt'.
It' & demonū qdā noīa s'z q̄ qdā
putant vng' eē p'ā. alj uō plūibz
gīa. Dyabolū quippe q̄ g're ita uōt'
& cōmīatōe ul' p'itōe mēst'at' ul' de
ozsū flūens. hebraice dicit' sathan

id est aduersarij. dicitur et belial. i. apostata et absque iugo. dicitur etiam leuathā. id est additamentum eorum et alia plura inuenies nomina quae unius spiritus propria uel sunt plurius cona. .....

Quomodo determinentur potestates auctoritates quae uidentur aduersari qui dicunt omnes angelos mitti. .....

Qui omnes angelos mitti asserunt potestates auctoritates daemones et dyomisi ita determinant. dicuntur superiora agmina deo assistere et ab inferioribus nunquam recedere. non quoniam aliqui mittantur sed quia rarissime ad exteriora procedant. Neque tamen ab inferioribus recedunt sed dei praesentiae et gratulationi semper assistunt. quod etiam fructus qui sequuntur.

Quos alij dicunt mitti. Mittuntur et quos dicunt non mitti cum determinacione auctoritatum quae uidentur aduersari.

Hij uero dicunt tres ordines supremos scilicet seraphim cherubim thronos ita ceteri deo assistere quod ad exteriora non exeunt. Iustiores autem tres ad exteriora mitti. Tres uero medios inter utrosque assistere non modo dignitate uel loco sed etiam officio. quod preceptum dominum accipiunt a superioribus et deferunt ad inferiores. Ideoque cum superioribus mediis et medijs inferioribus atque inferioribus hominibus preceptum dei nunciant. Mitti omnes angelos nominari debent.

Et ob hoc forte aptius dicitur omnes spiritus administracionem esse filij et mitti in ministerium. uel per omnes non singulos ordines sed de inferioribus ordinibus singulos angelos applicari est. Illud quoque quod ysayas dicit per uerba dyomisi determinat dicens. Hij spiritus qui mittuntur

recipiunt horum uerborum uocabulum quod gerunt officium. Ubi dicitur illi angeli qui missi sunt ad ysayas ut mundaret et recenderet labia iustie fuisse de ordine inferiori. Sed ideo dicitur quod de seraphim quia ueniebat intendere et assumere delicta ysare.

Ad quicquid autem habet angelus bonum ad sui custodiam iam delegatum et malum ad exercitum. ..... **Disto 11**

Klud quoque sciendum est quod angeli boni deputati sunt ad custodiam hominum ita ut quisque electorum habet angelum ad sui profectum atque custodiam specialiter deputatum. Ubi in euangelio uultus a pusillo scandalo prohibens ait angelus eorum semper uidentur facere praesens angelos dicitur eorum esse quibus ad custodiam deputati sunt. Huiusmodi quoque locum Ieremias dicit unquamquam animam excedio natiuitatis habere angelum ad sui custodiam deputatum inueniens ita. Magna dignitas est uitae ut unaqueque habeat ab aetate natiuitatis in sui custodiam deputatum angelum. Siquis quoque autem quod unquamquam unum bonum angelum sibi ad custodiam deputatum habet et unum malum ad exercitum. Cum enim omnes boni angeli in bonum uelint quatenus salutem hominum student. ille tamen qui deputatus est alicui ad custodiam eum specialiter hoc est ad bonum sicut legitur de angelo thobie et de angelo petri in actibus apostolorum dicitur et mali angeli cum desiderent malum hominum magis tamen hostem ad malum trahunt ad nocendum ille qui ad exercitum eius deputatus est. .....

Uter singulis hominibus singuli angeli

an plura una deputata sit.

Solet autē q̄ri utz singuli angli singlis homibz an una plura ad custodia ul exercitū deputata ē. Si em electi sint quot z boni angli plures q̄rat eē om̄s sil bonos z malos hoies q̄ boni angli sint z cū tot sint electi q̄t angeli boni z cū angli boni ptes sint q̄m mali pluresq̄ sint hoies mali q̄ boni nō ē ambigūū ptes eē bonos hoies q̄ sint mali angli ul boni.

Conferat unū anglm plibz hoī bz deputatū sil sine diuisis t̄pibz.

Recoḡ dia oportet unū eūdem anglm bonū ul malū plibz homibz deputatū ad custodia ul exercitū siue eodē t̄pe sil diuisis t̄pibz id est dicimz eodē t̄pe ul diuisis t̄pibz q̄ uideat q̄bda q̄ om̄es hoies q̄ st sil t̄ aliquo t̄pe singuli singulos anglos h̄re p̄nt bonos ul malos. q̄ h̄z maice sic n̄is hom̄i ap̄tatis om̄ibz t̄ unū hoībz q̄ sunt z sūt z futū sūt q̄ anglos t̄n q̄ hoībz decedentibz hom̄es succedūt z idō n̄isq̄ sil st t̄ hac uita. Angli uō n̄isq̄ decedūt si sil sūt om̄es eē potint ut singuli hom̄i dū t̄ hac uita sūt singulos h̄ant anglos bonos ul malos ad suā custodia ul exercitū destinatos. Le terū siue ita sit siue nō. nō est dubitandū unūquēq̄ habē anglm s̄ deputatū siue plura sil destina t̄ sit siue unū singulat̄. Nec est mirandū unū anglm plibz hoībz

ad custodia deputatū cū unū hom̄i plim custodia deputet̄ ita ut eoz quisp̄ sūt dicat̄ habē d̄m̄i ul ep̄m ul abbate.

Utz angli p̄ficiant t̄ m̄ito ul t̄ p̄mo usq̄ ad iudiciū quibusdā uideat qd̄ p̄ficiant t̄ usq̄.

Proterea illud considerat̄ optz utz angeli boni t̄ m̄ito ul p̄mo p̄ficiant atz cotidie magis ac magis medant̄. Quibusdā uideat̄ ex eo q̄a cotidie utilitatibz hom̄i seruiūt eozq̄ p̄fectibz studet̄ q̄bz enā nichilominz uideat̄ qd̄ t̄ p̄mo p̄ficiant s̄ t̄ cōgnitiōne z dilōne di. Uiz em̄ ut aumt t̄ cōfirmatiōne b̄tū d̄m̄e accēp̄nt et̄nā atz p̄fectā. auget̄ t̄n cotidie eoz b̄tūdo q̄ magis ac magis diligit̄ ut eo agnoscūt. Et t̄ eoz cūctus q̄ d̄m̄ et nos diligit̄ z m̄itū z p̄m̄it. Uerū quia p̄ eā z obseq̄a nob̄ t̄p̄ensa m̄ent̄ z t̄ b̄tūdo p̄ficiūt z ip̄a eadē ē p̄m̄it quia b̄tū sūt.

Aurtoitatibz cōfirmant qd̄ dicūt.

Et q̄ angli p̄ficiant t̄ agnitiōne ac p̄ hoc t̄ b̄tūdo. p̄tōz testimonijs cōfirmant. Dicit em̄ psalms ex p̄sona p̄sona angeloz xpi ascendētis magnificentiā amirancū. R̄s t̄ iste q̄ uenit de edom t̄ntis uestibz de bostra. Et t̄ ps. Quis ē iste rex gl̄e q̄bz app̄et̄ q̄ m̄st̄iū ubi sc̄arnati plēmq̄ cōgnouerūt angli p̄ impleōne q̄m̄ an et sicut t̄ cōgnitiōne huius m̄st̄i p̄fererūt ita dicit̄ eos t̄ deitate.

cognitōne p̄fici. **Ad** at t̄ h̄ missi
cognitōne p̄fererūt euidēt doret
ap̄tus dicens. **Que** sit dispensatō
sac̄mētā absconditi a s̄tis t̄deo ut
inotescat multiformis sup̄ia dei p̄
etiam p̄ncipibz & potestatibz t̄ce
lestibz. **Sup̄ q̄ locū d̄ ih̄ed̄** Ange
lucis p̄fates profutū missiū ad purū
nō itellerisse doner̄ q̄plētū ē passio
ē et ap̄lōz p̄dicatō p̄ gentes dilatatū.

Quod t̄ har s̄mā videt̄ auḡ
adūsaū ih̄ed̄mmo.

His aut̄ videt̄ d̄ dicit̄ august̄
sup̄ eūdē locū epte dicens
p̄o latuit anglos missiū regni ce
lōz qd̄ ext̄no ^{ex t̄mo} tpe reuelatū
ē p̄ in̄a salute. Illis gō a s̄tis ino
tuit sup̄ memoratū missiū q̄a oīs
cātia nō an̄ s̄tū sed a s̄tis est.

Definitio p̄dictaz auctoritatū.

Atende gō lōz q̄ vident̄ t̄
har s̄mā illustres dissentiē
Ideoq̄ ut oīs sp̄pugnā⁴ de medio
tollat̄ p̄dicta aīmonem sequentes
ita determinemz ut istis anglis qui
sūt maioris dignitatis & p̄ quorū
missiū illa m̄nata sūt ex p̄a s̄tis
coḡta fuisse ut pote familiaribz et
m̄icis. Illis uō q̄ minoris dignitatē
sūt t̄agnita ext̄nisse dicamz usq̄ qd̄
ēplētū sūt p̄ etiam p̄dicata & tūt ab oībz
anglis p̄fic̄ fuerūt aḡnita. Conpat̄
itaq̄ oīs q̄ anglos t̄ cognitōne di
uinōz missiōz s̄m̄ p̄ p̄sū t̄pis
p̄fesse. Vn̄ nō t̄coḡruent̄ ip̄i idem
dūt anglos s̄mā ac b̄tūdine au
gei usq̄ ad futūā aḡfirmatōne q̄i

t̄ s̄mā ac b̄tūdine p̄fectissimi erūt
ut nec augeat̄ ampliaz n̄c uniuat̄
**Illor̄ opinio q̄ dicit̄ angelos t̄
q̄busdā p̄ditoz nō p̄fesse.**

His aut̄ dicit̄ anglos t̄ com
finitate tanta deitatis dilōe
atq̄ notāa fuisse p̄ditos ut t̄ h̄is
ultiq̄ nō p̄fererūt n̄c p̄fectū sūt.
p̄fererūt t̄ t̄ s̄mā rez ext̄icōz sic
t̄ aḡnītōne sac̄mētū itarnatōis et
huiusd̄i sed nō t̄ cōteplacōne deitate
q̄a t̄nitatē t̄ vnitatē & vnitatē t̄ tri
nitatē nō pleniaz itelligūt ul̄ intel
lectū sūt q̄ ab ip̄a aḡfirmatōne p̄
reperūt. Ita enā dicit̄ eos t̄ cūctatē
nō p̄fesse p̄ aḡfirmatōne q̄ eoz
cūctas p̄p̄ca nō ē aucta. Et sic di
ct̄ eos nō p̄fesse t̄ m̄icis. Ex hor̄
quā ad vniū merendi nō quā ad
m̄m̄ m̄icōz. plūa enā bō fereerūt
p̄p̄ca q̄ tūt nō fereerant sed eoz
cūctas ex q̄ illa p̄fererūt nō est
aucta qua t̄m̄ meruerūt an̄q̄
ista addēt̄ quā p̄p̄ca h̄is adic̄tis.

Quid sit p̄babiliz illud uō
qd̄ alij sup̄ia dicit̄ p̄babiliz v̄
s̄ qd̄ angeli usq̄ ad iudiciū in
s̄mā & t̄ alijs p̄fiant.

Quedā auctoritates vident̄ ob
uiaē p̄babiliori sententiē.

Quidā t̄m̄ vident̄ obuiaē
quarūda auctoritatū ūba
Aut̄ enī p̄s̄idēz t̄ li de s̄m̄o bono
Angli t̄ ūbo d̄m̄ oīa sūt an̄q̄
siant sed nec oīs n̄c oīa p̄fete
anglos s̄m̄e dixit & t̄ eos t̄ s̄mā
p̄fic̄ nō remouit. Gregoriū q̄
t̄ li dyalogoz ait. **Quid** ē qd̄

ibi nesciant ubi stent oia stant
vide at dice q oia stant angli
et nichil sit qd nesciant. Et accipi
endum e h° de hys quoz cogno
bitur fuit agnoscere ut sur ea q ad
magis timentis et unitatis pntet.
De qd ofideatione de anglis hita.

ant de illaz rez carone et pnpue
de ope vi diez distinctione.

Hic de anglie ne conditione
dca sufficiant. Sur sup e
de aliaz rez q carone ac papue de
ope sex diez distinctione non nullat
mediu pferre. Cu deo sapia sua
angelicos qdidit spūs. alia nāq carut
sicut ondit sup memorata scriptura
genes q dicit In pno casse deu celu
idest anglos et tra mam inoe ele
mentoz adhuc ofusa et iformem
q a gnis dca e chaos et h fuit an
sem die. Deinde elemta distinxit
et p pias atz distinctas singulis
reba fm genz suu dedit q no sil
ut qbdā stoz par^m placuit h per
intualla tpm ac sex noia diez ut
alio visu e formant.

Quo sti tractatores uident sup h
q adusa edidisse. alijs dicentibz oia
fuita sil tnda et fce. alio p intualla

Quidā nāq stoz p m tpm
q ūba dei atz archana excel
lent stritati sur sup h q adusa sep
sise uident. Alij qdā ediderūt oia
sil t mā et forma fuisse cāta qd augu
sensisse uider. Alij uō hoc magis
appauerūt atz asseruerūt ut p m
manā rudis atz iformis inoe eleme
toz cōmitione atz ofusione teneb

cata sit p modū uō p intualla sex
diez ex illa mā rez ceptaliū gna
sint formata sōdm et p pēs pias. Quā
smām Gregg ihedā beda aliq ptes
gmedat ac pferūt. Que enā scriptue
genesios unde pā hō rei ad nos ma
nauit agnō magis cōgrue uidet.

Quomō p intualla tpm rez cepto
rales condite sint.

Secundū hūc itaq traditionē
eadm atz modū cūonibz for
mationibz rez ipiamiq sicut supra
memoratu e. In pno casu deu celu
et tra .i. anglica nām sed adhuc i
formem ut qbdā plaz et tra idest
illa ofusa mā inoe elemētoz quā
noie tre ut ait augg cōm manicheos
ideo appellauit moyses q int oia
alia elemēta ming e pperosa et ia
mā maius e t pposita pū omi eleme
toz gmixtionē. eandē enā abissū
uocit dicens. tenebre erāt sī facie
abissi qā ofusa eāt et gmixta spene
disticta catens. Eadē enā mā iformis
e dca a qua sup quā sebat^r spūs dñi
sicut supfert fabricandis rebz uo
lūtas artificis qā subiarebat bone uo
lūtatū cūtois q formandū pfinēdiq
tchoauēat. Qui sicut dñs et qditox
pceerat fluctuanti et ofuse matie
ut distiguet p pēs uaias qñ uellet
et sicut uellet. Her iō dca e aqua q
oia q i tra nascūt sicut aīalia siue
arbores ul herbe et silia ab humoē
tncipiūt formā atz nutriti. Hys oibz
uocabul^r uocata e ia iformis mā
ut res ignota notis uocabul^r uoca
bul^r ifinuatet ifirmoibz et non

unum tamen si uno tamen significat uocabulo hoc esse putaret quod consueuerant homines in illo uocabulo intelligere. Sub his ergo nominibus significata est illa materia confusa in forma quae non potest certum tamen aut tractari potest. id est nominibus uisibiliu reru quae inde futue erant propter similitudinem priuilegio quae minus perfectionis sunt inuisibilia apprehendere et tunc erat tenebrae et lucis absentia. Non est tenebrae aliquid sunt sed ipsa lucis absentia. Sicut silentium aliqua res non est sed ubi sonus non est silentium dicitur. Et munditas non aliquid res est sed in corpore ubi tegumentum non est munditas dicitur. Sicut et tantus non est aliquid sed inanis dicitur longum esse ubi corpus non est et tantus absentia corporis est.

¶ Duo sensu dicitur esse non esse aliquid et quod dicitur esse aliquid.

Attende quod hoc dicitur augustinus tenebras non aliquid esse tamen alibi in certis tenebrae ponantur quod non dicitur omnino ubi dicitur beatitudine lux et tenebrae dicitur. Ideo sciendum est tenebras diuisis modis accipi. uel lucis absentia quae superius accepit augustinus in qua accipione non sunt aliquid uel per aerem obscurato sine aeris obscuri quate et finem hoc aliquid res dicitur sunt. Ideo ergo dicit tenebras fuisse tunc super faciem abissi quae nodum erat lux quae si esset super esset et superfunderetur. Sed nondum lucis gratia opus suum deus uernisauerat quod postea in primo die formata est.

¶ Duo hic consideranda sunt quae illa materia confusa sit dicitur in forma et uel ad hoc dicitur quantum tamen altum ascendit.

Que qua potest tractari duo nobis discernenda occurrunt. Primum quae illa materia confusa in forma dicitur an quae omnino forma carueit an propter aliud. Secundu ubi ad hoc dicitur et quantum tamen altum ascendit. Ad illud igitur quod primo positum est huiusmodi respondentes dicimus illa materia prima non ideo dicitur in forma quod nullam omnino formam habuit quae non aliquid coepta esse existit propter quod nullam habeat formam sed ideo non absurde in formam appellari posse dicimus quia in confusione et primitione quaedam subsistens nondum pulchra apta et distincta accipit formam quae modo certum. Facta est ergo materia in forma confusions an formam dispositionis. In forma confusions pro omnia corporalia materialia sicut et sicut sunt tamen. Postmodum in forma dispositionis ubi diebus sunt ordinata. Erre absoluta est quod pro in discussione positum fuit. Quae dicitur illa materia in forma.

¶ Hic ad id quod 20 quibus respondet.

Nunc superest quod 20 proponat explicat ubi materia prima substituitur et quantum tamen altitudine porrigebat. Ad quod nichil temere assentes dicimus quod materia prima omnino per moles quantum facta est ibidem uideat uideat potuisse ubi in formata subsistit. Erunt tamen hoc elementum in uno loco eodemque medio subsidens tamen certis una in confusione primitionis eisdem tamen quae in modo cuiusdam nebulae ita obuoluta erat ut appareat non posset quod fuit. Illa uero tamen in una confusione primitionis tamen quae suspensa eo usque in altum porrigebat quousque summis.

coepae natue ptingit r sic qbdā
 videri ulc locū firmamēti extende-
 bat. id moles q̄ i m̄fici pte p̄stia atz
 ḡrossior eat. In sup̄ioi ud rarioe et
 leuioe atz subtilioe exitebat de qua
 rarioe s̄ba putat qdā fuisse aquas
 q̄ sup̄ firmamētū eē dicit. Tal' fuit
 mūdi faues i p̄mōdio p̄usq̄ r̄enpet
 fōmā ul' d̄spōnē. ~~~~~

Q̄ntēso qual' fuit mūdi faues i p̄o
 p̄mōdio. Incipit p̄seq̄ opm̄ v̄i diez
 d̄st̄nctōne. ~~~~~

Nunc sup̄e ut d̄spōnē illā
 qual' p̄ferta sit ordīne p̄se-
 quam. Sex diebz sicut doz s̄p̄tūa
 gen̄ d̄st̄nct̄ deoz r i fōmāz rede-
 git p̄p̄as cūctas sil' mālū fereat
 p̄sentq̄ opa sūū die v̄jo r sic d̄m̄
 r̄egēnt die v̄jo ab oī ope quod
 pat̄urat r cessauit facē cūctā no-
 uā. Sex em̄ diebz sex rez: ḡnā d̄s-
 t̄nct̄ m̄chilq̄ ferit p̄gea qd' aliqo
 eoz nō ot̄ineat. Op̄at' ē t̄n̄ p̄gea
 sicut uitas i euan̄glio ut: p̄e meoz
 opa' usq̄ m̄r r ego illud
 opa'. De quatuoz moīs d̄m̄e opa'

Quatuoz em̄ moīs opa' deoz
 ut ait alcunz sup̄ gen̄si
 op̄at' em̄ deoz p̄o r ūbo oīa d̄spo-
 nēdo. zo i mā i fōmā m̄m̄e elem̄tāz
 de m̄chilo eā cāndo. v̄n̄ R' v̄iuit
 t̄c̄m̄i cāt oīa sil' oīa s̄z elem̄ta
 ul' oīa coepa mālū sil' cāuit. T̄cio
 p̄ opa' v̄n̄ diez uarias d̄st̄nct̄
 cūctas. Quarto ex p̄mōdialibz se-
 m̄ibz nō aḡnūe cōiūt' n̄e s̄ note
 sep̄ia r̄efōmānt' n̄e p̄eant. ~~~~~

Quē fuit p̄ma d̄st̄nctōnis
 op̄ano. ~~~~~

Distinctio atq̄ d̄st̄nctōnis opa' fuit
 fōmāz lucis sicut oīdit s̄p̄ta
 q̄ cōmēmorata rez i fōmāz carū
 d̄spōnē a luce i choauit subdēns. **D**ix-
 it deoz fiat lux r facta ē lux r diuisit
 lucē ac tenebras. appellauitq̄ lucem
 diē r tenebras noctē. Et facta ē uesp̄e
 r mane dies v̄n̄z. Congrue mūdi oē
 natz a luce i cepit v̄n̄ cētā q̄ cōm̄da
 erant uiderent. ~~~~~

**Disto
 xiii**

Qual' fuit lux iā coepal an sp̄ualis.

Sap̄it' q̄l' illa lux fuit r̄e-
 p̄oalis an sp̄ualis. id r̄ūdemz
 qd' a s̄t̄o f̄ditū legit̄m̄z. **D**icit et̄ auḡs
 q̄ lux iā coepal ul' sp̄ualis i t̄elligit' p̄t'
 s̄i sp̄ual' accipit' angelica nā i t̄elligit'
 q̄ p̄o i fōmāz fuit sed p̄gea fōmāta
 ē cū ad cāctōe cōm̄p̄a ei cōiūtate adhefit
 cuius i fōmāz cāctio sup̄ia signi-
 ficata ē ubi d̄m̄i ē. In p̄m̄o cāuit
 deoz celū r t̄rā. **H**ic uō eiōde fō-
 māz i t̄elligit' oīdit' cū ait fiat
 lux r facta ē lux. **H**ec ḡo angelica
 nā p̄o teneb' r p̄gea lux fuit.
 q̄ p̄o h̄iūt i fōmāz i p̄fctōne de
 inde fōmāz p̄fctōne r ita diu-
 sit deoz lucē et tenebras. **N**ā ut ait
 auḡs sup̄ gen̄. **H**o cāctioe i fōmāz
 nō p̄fctio fuit anq̄ fōmāct' r amōe
 conditiois. fōmāta uō ē q̄n̄ q̄iūsa
 ē i cōm̄mutabil' lumē ūbi s̄i uō
 coepal fuit iā lux qd' utiq̄ p̄babile
 ē. coepa lucidū fuisse i t̄elligit' uelut
 lucida nubes qd' nō de m̄chilo sed
 de p̄iacenti mā fōmāct' ē s̄ctm̄ ut
 lux eēt q̄ inde lucēdi h̄rēt cū qua
 dies p̄a exōta ē q̄ an̄ lucē nec dies
 fuit n̄e nor̄ h̄z temp̄a fuit. ~~~~~

Quē lux iā facta ē ubi sol ap-
 paret q̄ m̄r aquas luce potēat.

Sat qrit ubi fra e lux illa e
abusa oem tre altitudme teget
dici pt ill' tyba ee facta q nuc il
lustret sol diurna lux. nec miru
t aquis luce posse luce etia am
nauaz opacone septis illustrent q
t p fundu nisi misso oleo aquas sibi
illustret q mltis rarioces fuit i pno
q modo fuit q nondu aggrate fuit
i vno loco. facta g lux ia luce loci
sol tenebat q motu suo cu agitata
nocte dieq distinebat. hi g pnu
luce apparuisse vei site e ubi sol
condiano t su tnuentz appaer ut eod
finito lux tnuens ab actu ad oca
su descendes ueppam facer deinde
renocata ad actu aurora. mane
illustrauit x ita diuisit des luce et
tenebras. appellatq luce diez tenebras nocte

Quod dies diuisio moie accipit.

Hic noia e q dies diuisio
moie accipit. hi em dies lux
illa q i eduo tenebras illuabat. et
di' dies ipa illuato acis. di' ena dies
spatiu xiiii^o horaz. qualic accipit
cu aut: fuit e ueppe x mane dies vng.

**Qualic distinguendu e illd et fuit
e ueppe x mane dies vng.**

Quod ita distinguendu est.

Actu ueppe p9 x p9ca mane
x ita fuit dies expleta spa
tio xiiii^o horaz dies stz
nabis q hnt ueppam sed no mane.
mane ei di' fuit pcedentis x fuit
sequentis diei qd e aurora q n plena
luce nec omo tenebras ht. mane g
pma dies no hnt q n dies pcessat
q subsequetis diei tino tmarat et eo
pripue qa luce apparente moy
st fra plena atz pclarus dies extitit
q no ab aurora sed a plena luce

ichoauat x mane sequetis diei co
sumat e. **Ubi st gen dicebat ut di**
es a luce taret x mane sequetis
diei tmarat ut opa dei a luce m
choasse x i luce opleta ee significat.
**Reliq at dies mane habuerit et
ueppam quo q quisp a suo maie
tapiens usq ad altius mane diei
tendebat.**

**De nali ordine apuatis diez
et de illo q mistio itroduca est.**

Et hi e nalis ordo distinctio
ins diez. distinguant atz
apuent dies a mane usq ad maie.
p9ca uo i mistio factu e ut dies
apuent a ueppa i ueppam. adiu
gutq dies pcedenti nocti tapu
cu iuxta nalem ordine pcedens dies
sequenti nocti adiugi debeat q ho
a luce p pnu coeruit i tenebras ig
nocante x pno: dem p xpm a
tenebris i luce redit. **Ubi aplo frans
aliqui teneb. mit at lux t dno. pma
itaq dies no ab aurora sed a plena
luce tapiens x p9 paulati ueppam
ocidente luce ecapiens mane seq
tis diei expleta e. **Ubi beda om
dente luce paulati x p9 spatiu diur
ne longitudis miores pres sube
unte fuit e ueppe sicut mit usitato
cursu solis fci solet. fuit at mane
eadem st fra redente. alu icho
ante die x dies expleta e. vng xiiii^o
horaz fuitq nox io eduo omo te
nebrosa q p9 cta fidea a q luce clauit****

**Cur sol fuit e x si illa lux suffi
ciebat. Augustinus**

Solet aut quei quae fuit e
sol si lux ia faciendo diei
suffinebat. **Ad qd dim pt qm lux**

illa forte superiores pres illustrabat.
 & ad illuminatione ipseu sole fieri opo-
 tebat ul' pong io q' facta luce diei
 fulgeat auctu e. Amplioi em multo
 luce radiaut dies pgea p' an. Si
 no qrit qd de ia luce fcm sic cu mo
 no appareat: pf dia de ea coepa sol'
 formatu a i ea pte celi ee i q' sole no
 q' ipa sit sol sed ei unita ut distm

Quomodo accipiendum sit. Cualeat
 illud dicit deo. an sono uocis id de
 dicit an alit.

Dicere iuestigandū ē quomō
 accipiendū sit q' ait: dicit de
 ut temporalit' ul' sono uocis illud dicit
 an alio. Aug' s' gen' tradit nec
 tpalit' nec sono uocis dñi fuisse
 locutu. qā si tpalit' & mutabilit' &
 si coepalit' dicit' somisse uox dei n'
 ligna eāt q' loquet' nec eāt q' opo-
 tet' audie et itelligē. bñ g' uox di
 ad nām ubi p' qd' oīa fcm sūt i fert'.
 Dicit g' deo fiat lux & no tpalit'
 nō sono uocis sed i uōbo i coetno
 & ubi genuit itempalit' i q' eāt
 & disposuit ab etno ut fient item
 p'ualit' & in eo factū est.

Quomodo accipiendum sit q' deo pat'
opai dicit i filio ul' p' filiu ul' i spu scto.

Hic qri solet quō accipien-
 dū sit qd' dicit' pat' opai in
 filio ul' p' filiu ul' i spu scto. Her
 em scptua se nob' pponit. ut oīa
 i sapia fensu dñe. i filio & i p'io
 & i filio cāuit deo celu & tra. & id
 p' que fent & stā. Dup' illū p'om-
 loni. Ubo dñi celi finati sūt dicit
 aug' q' pat' opat' p' ubi sūt & spm

stū. Quō g' accipiendū ē h' p'ua
 uerit' qdā hētia q' pat' uelut aut
 toe ul' artifex filio & spū scto in re
 opatione q' istimento utet'. ex p'dictis
 ubis errandi occasione assumet' qd'
 uelut blasphemū & sane doctrine ad
 usum pia fides abint. **H**ic apit
 ex quo sensu dicit' p' opai i filio ul'
 p' filiu. Nō itaq' ē itelligendū ideo
 scptua frequēt' cōmemorat' p'cem in
 filio opai ul' p' filiu tūq' filiu nō posset
 fare si ei nō p'cecesset pat' dextera ul'
 itaq' aliqd' istimentū sūt p'is opans
 sed pong illis ubis p'cem itelligi uo-
 luit cū filio & spū scto opai & in eo nichil

Contra hanc expositione. Cface
 surgit hētia.

Sed ut hētia hac rōne posset
 diuise filiu opai p' p'cem ul'
 p' p'cem & spm stū cū utq' ul' p' utq'
 qā filia cū p'ce & spūs stūs cū utroq'
 opat'. Cui bñt' rōdet' idō illud ee
 dictū & nō istud ut i p'ce monstret'
 autoitas. Nō em pat' a filio sed filia
 a p'ce opat' spūs stūs ab utq'. Ideoq'
 filia enā p' spm stū legit' opai qā
 cū & spū scto opat'. h' istm a filio ha-
 bente nō opet'. **C**alia p'dictor' expō.

Dicit' et alit' illud accipi ut
 dicit' pat' i filio ul' p' filiu
 opai qā genuit est ubi oīm opifire
 sicut dicit' p' est iudicat' qā genuit in
 dicem. ita p' spm stū dicit' opai siue
 pat' siue filia qā ab utq' p'cedit spūs
 stūs factō oīm. **H**ic iohānes c'ostomū
 i expōne eptē ad heb sic ait: Non
 ut manit' hētia suspicat' tamqm
 aliqd' istimentū p'is extitit' filia neq'
 p' eū pat' dicit' fensu itaq' ip'e fare n'
 posset sed sicut dicit' pat' iudicat' p'

filii q̄a iudice genuit sic enā dī
opai p̄ filii q̄ enī q̄stat opificē ge
nuisse. Si enī cā eiq̄ pat̄ ē f̄m qd̄
p̄ ē multo ampli⁹ eor̄ cā ē q̄ f̄m
sūt p̄ filii h̄ de ope p̄me diei d̄r̄st.

**Diso
XIII**

**Her de ope secunde diei qua firm
est firmamentū.**

Oritur quos de⁹ fiat firmamē
tū ī medio aquar̄ ⁊ diui
dat̄ aq̄ ab aquis. diuisitq̄ aquas
q̄ erāt sub firmamento ab h̄is q̄ erāt
sup̄ firmamentū. Sciendū ē q̄ illiq̄
celi des̄bit̄ h̄c cūctio. sicut ait beda
sup̄ genesim ī q̄ fixa sūt sp̄da cui
sup̄pōite sūt aque t̄aē ⁊ t̄ra ⁊ sup̄pōite
alie de q̄b⁹ dicit̄. **A** regis aq̄s sup̄
iora eiq̄. In medio ignē ē firmamē
tū s̄z sp̄derū celū qd̄ de aquis firm
ēē r̄di p̄t. Crīstallīnq̄ enī lap̄ ē cui
magna ē firmitas ⁊ p̄p̄ticitas de
aquis factus est.

**Quo aque p̄nt ēē sup̄ celū et
quales sūt ille aque.**

S que uō mouet q̄o aq̄ nā
fluide ⁊ t̄p̄ma labiles sup̄
celos possunt q̄siste. de deo s̄p̄tū ēē
meminerit q̄ ligat aquas ī nubib⁹
suis. **E** enī infra celū ligat aquas
ad t̄p̄r uapōib⁹ nubiū retentas. p̄t
enā sup̄ celi p̄p̄m nō uapōali
temutate sed glaciāli soliditate aq̄s
suspendē ne labant̄. Quales at̄ ⁊ ad
qd̄ condire sūt ip̄e nouit q̄ condidit.
S̄re oñsū ē h̄is ūb⁹ qd̄ celū factū sit
s̄z id̄ t̄quo fixa sūt sidera. ī qd̄ erē
dit aera ⁊ de q̄ mā. ī de aq̄s ⁊ q̄les
sūt aque q̄ sup̄ illud celū sūt s̄z ut
glacies sūt solidate. ⁊

Alii putant celū illd̄ ēē ignee

natiue quib⁹ consentit augustinus

Quida uō celū qd̄ eredit aēis
quana ignee itē dicit assen
tes sup̄ aere purū ignē ēē q̄ dicit̄
celū de quo ignē sidera ⁊ luāria
facta ēē q̄iectant q̄b⁹ aug⁹ q̄sentie
uider̄. **U**tr̄ uō noīe firmamēti celū
qd̄ eredit aere an ip̄e aer h̄ itelli
gat̄ idem aug⁹ q̄rit nō absolut

Magis t̄m q̄p̄baē uider̄ celū illud
accipi qd̄ sp̄ana aēis eredit. Aquas
at̄ q̄ sup̄ illud celū s̄t dicit̄ uapo
ralit̄ t̄m leuissimis suspendi guttis.
Sicut aer ip̄e nubilos⁹ exalatione
f̄re aquas uapōalē t̄h̄ ⁊ subti
les minūcias suspendit ⁊ p̄ r̄ce
pulentia aglobatas plūuialē f̄f̄it
dit. **S**i q̄o p̄t aqua sicut uider̄
ad tantas minūcias puenit ut fe
rat̄ uapōalē sup̄ aere aq̄s nālū
leuicē cur nō r̄dam⁹ enā sup̄ illd̄
leuis celū minūciōib⁹ guttis ⁊ le
uioib⁹ imanaē uapōib⁹.

**Quo quomō ibi sūt ⁊ ibi ēē nō
dubitam⁹. Que sūt signa firmamēti**

Queri enā solet cui⁹ figurē
sit celū. **S** p̄ns s̄ns h̄ius
auctores n̄ri sciuerūt p̄ eos die no
luit ī qd̄ p̄dest saluti. **Q**uerit enā
utr̄ stet an moueat̄ celū. **S**i mouet̄
t̄q̄it quō ē firmamentū. **S**i s̄nt quō
t̄eo fixa sidera t̄nēnt̄. **S**ed firmamē
tū dīn p̄t nō p̄t statōne sed p̄t
firmitate aquar̄ ul' firmū it̄r̄s̄s̄s̄s̄s̄
lem. **S**i at̄ stat nichil impedit mo
uei ⁊ t̄nēnt̄ sidera.

**Quae tacuit s̄p̄tūa de ope
secunde diei qd̄ ī alijs dicit̄.**

Dicitur her quei solet quae hic
 dictu no sit sicut i alioz diez
 quibz vidit des qd est bonu. fac
 menti aliqd hic amandat. Ideo em
 factas no e dnu qd tu sicut i alijs
 e frim q bmaia pncipiu altitatis
 et signu diuisionis. *uuuu*

**De ope 3e diei qn aq congregare
 sunt i vnu locu. *uuuu***

Sequit dicit dñs. cōggent
 aque i locu vnu & appareat
 arida. Tercij diei op9 e gggate aqz
 i vnu locu. Conggate em st omes
 aque celo infiores i vna matrem
 vt lux q pūto biduo aquas clara
 luce lustrauēat i puo aere claiore
 fulgeat & appareat fra q opta late
 bat & q aqua limosa eat. fiet arida
 & ~~fructu~~ gñmbz apta. Eade
 em die pūlit fra herba virente
 lignūq faciens frutu. Si at qrit
 vbi sint gggate aque q totū tere
 rant spānu usq ad celu potuit fi
 ut tñ subsidens cōcauas ptes p
 bet vbi fluctuantes aquas rripēt
 pē enā fdi pmaias aqz rariiores
 fuisse q sicut nebule tegent tras
 sed gggatione eē spissatus et ideo
 i vnu facile posse relegi locu.

**Quomō omes aque sint i vnu
 locu gggate cū mltā sint maia et**

**Quomō multa ostet flūa.
 eē maia & flūa. i vnu em
 locu dt aquas cōggatas ppē cōtinua
 cōie omī aquaz q i fris sūt. Na
 rūta flūa & maia magno mari
 iūgūt. Idēq cū dicit aqz gggatas
 i vnu locu demde dt pluralit**

gggationesq aquaz ppē multos
 sing ear qbz omibz pncipit e ex
 magno mari. *uuuu*

**De ope 4te diei qn facta st lu
 minaria. Ad eduo pcedenti facta e
 dīpō i m^o elementoz. Eduo sequenti
 cōnata est munda. *uuuu***

demetoz

**Dist^o
 xv.**

Sequit dicit dñs fiat luminaria
 i firmamēto celi & diuidant
 diem ac nocte. In pcedenti eduo dis
 posita e vniuersitas hui9 mudi machi
 na et ptes suis distributa. formata et
 luce pma die q vniusa illustraret.
 duo sequentes dies attribut sūt sup
 me. & ~~frim~~ i frim pti mudi firmamē
 to s3 aeri frē et aque. Na 2a die fir
 mamētū desup expansū e. Ternan9
 aquaz molibz inf receptacula sua
 collectis fra e reuelata at aer sēnato
 Quatuor igit mudi elementa illis
 diebz suis locis distincta sūt & cōma
 ta. 4bz aut sequentibz diebz cōnata
 sūt 4 n^o elementa. Quarta ei die
 cōnata e firmamētū sole en luā et
 stellis. Quīta aer i volutibz & aq
 i pntibz cōnamenta suscepit. Sexta
 accepit fra iumenta & reptilia & bes
 tias. post q oīa frū e homo de tra
 & i tra nō tñ ad tra nec ppē tra
 sed ad celu et ppē celu. *uuuu*

**Ante alia de cōnata de cōnata celi
 agit sicut p9 factū e Aug9 sup gen**

Quia igit celu celi9 elementis
 ptem pstat. pncip alia frim
 est. ideo an alia cōnatur i quarto die
 quo sūt p dera. Que idē facta sūt
 ut p ea illust^r m^o pō nec esset
 habitantibz tenebrosa. Infinitatēq
 homī pūsu e ut cōuenite sole
 potrent diei hoies noctisq vici

tudine p[ro]p[ter] dormiendi uigilandiq[ue]
uicinat[ur]. Et ideo ne nos idcirco r[ati]o
n[on] sit sed l[uce] ac s[er]uicib[us] q[ui] solac[ia] h[ab]e[re]
q[ui]b[us] i[n] nocte opandi n[ecessitas] i[n]cumbat.
Et q[ui]a q[ui]da[m] a[n]i[m]alia s[un]t q[ui] luce ferre n[on]
p[oss]unt.

Quomodo accipiendum sit *Epist.*
q[uo]d aut ut s[un]t i[n] signa et t[em]p[or]a.

Quando subdit. Et s[un]t i[n] signa
et t[em]p[or]a et dies et a[n]nos. quomodo
accipiendum sit q[ui] solet. Ita em[en]
d[omi]n[u]m uidet[ur] q[ui] q[ui]nta die cepissent
t[em]p[or]a cu[m] t[er]ra p[ri]us t[er]ra sine t[em]p[or]e n[on]
fuit. Idcirco t[em]p[or]a q[ui] s[un]t p[ro]p[ter] s[er]uicem n[on]
spacia h[ab]ent. sed uicissitudine aeris
qualit[er] debent accipere q[ui]a t[er]ra motu
b[us] sideru[m] s[un]t sicut dies et a[n]ni q[ui]
usitate nouum. S[un]t em[en] i[n] signa
serenitatis et tempestatis. et in t[em]p[or]a
q[ui]a p[ro] ea distinguim[us] i[n] t[em]p[or]a a[n]ni
s[un]t uer[ba] estate autu[m]ni h[em]is. ul' s[un]t
i[n] signa et t[em]p[or]a. i[n] d[ist]inctione h[em]is
t[em]p[or]is q[ui]a p[ro]p[ter] s[er]uicem. cetero t[em]p[or]a null[us]
notabat i[n] d[ist]inctis ul' i[n] d[ist]incta h[em]is
ul' q[ui]lib[et] h[em]is. Et q[ui]nta die s[un]t s[un]t.

De ope qu[od]te diei q[ui] cauit deo
ex aquis uolatilia et natalia.

Qu[od]te ena[m] deo p[ro]ducunt aq[ui]
depile a[n]i[m]e uiuentis et uo-
lante sup[er] t[er]ra[m] et. Opus qu[od]te diei
e[st] forma. p[ro]p[ter] q[ui]a a[n]i[m]a quib[us] duo
elem[en]ta conant[ur] et de eade[m] m[ater]ia. i. de
aquis p[ro]p[ter] q[ui]a a[n]i[m]a. cauit. uola-
tilia leuans. Taera et natalia re-
mittens. gurgiti.

De ope vi diei q[ui] cauit s[un]t a[n]i[m]alia
et reptilia terre.

Sequit[ur]. dicit d[omi]n[u]s p[ro]ducit

fra a[n]i[m]a uiuente. Iumenta et rep-
tilia et bestias t[er]re s[un]t p[ro]p[ter] suas
et. s[un]t diei op[er]a des[er]u[er]u[n]t cu[m] t[er]ra
suis a[n]i[m]alib[us] cenat dicit.

Utr[um] p[ro]p[ter] p[ri]m[um] uenenosa a[n]i[m]alia
noxia facta fueru[n]t. an p[ro]p[ter] p[ri]m[um]
noxie reperit p[ro]p[ter] facta i[n]noxia.

Augustinus sup[er] genesim.

Qui solet de uenenosis et
p[ro]p[ter] uenenosis a[n]i[m]alib[us]. Utr[um] post
p[ri]m[um] ho[m]i[n]is ad uindicta[m] facta s[un]t. an
p[ro]p[ter] facta i[n]noxia p[ro]p[ter] uenenosis noxie ce-
perit. Hanc diu p[ro]p[ter] q[ui] facta nichil ho[m]i[n]i
notuissent si n[on] p[ro]p[ter] p[ri]m[um] uenen-
dos n[on]q[ue] uicior[um] et terrendos ul' p[ro]
bande et p[ro]p[ter] uenenosis i[n]u[er]sio m[ater]ia no-
xie reperit fuerit q[ui] facta i[n]noxia sed
p[ro]p[ter] p[ri]m[um] facta s[un]t noxia.

Utr[um] minima a[n]i[m]alia t[er]re facta s[un]t.

Qu[od]te ena[m] i[n] minutis
a[n]i[m]alib[us] q[ui]o est. Utr[um] i[n] p[ri]m[is]
ca[n]onib[us] facta s[un]t. An ex t[er]ra corrup-
tis p[ro]p[ter]a cetera s[un]t. plenat[ur] de h[em]is
corruptis uicior[um] ul' exalationib[us] s[un]t
de cadau[er]ib[us] germinant. Quoda[m]
ena[m] de corruptione lignor[um] herbar[um]
et fructu[um] et deo auctore om[n]i est.

Et aut[em] diu q[ui] ea q[ui] de corruptis a[n]i-
m[us] max[im]e i[n] ceteris nascit[ur] cu[m] a[n]i-
malib[us] facta n[on] s[un]t n[on] p[ro]p[ter] uicior[um] et
m[ater]ia. Ea u[er]o q[ui] ex t[er]ra et aquis nas-
cunt[ur] ul' ex eis q[ui] ex t[er]ra g[er]minante
cetera s[un]t t[er]re facta fuisse n[on] t[em]p[or]e dicit.

Qua[er]it p[ro]p[ter] o[mn]ia factus e[st] homo.

Om[n]ib[us] a[n]i[m]a factis atq[ue] dispositis
nouissime factus e[st] homo t[em]p[or]e
d[omi]n[u]s et possessore q[ui] et om[n]ib[us] p[ro]p[ter] uicior[um]
cetera. Utr[um] se q[ui] uidit deo q[uo]d e[st] boni
et ait famam[us] homin[em] ad y[er]u[sa]lem et

Anteq̄ de factia hoīs agat de modo p̄me adinom̄s rex. vñ sup̄ b̄uit tetigit. plenis agit ubi vñ catholicū differte iudicē alijs di-
centibz mūdīs ī mā x̄ f̄c̄ illa fuisse siml̄ c̄tū. alijs uō p̄ īntualla t̄pm x̄ diez fm̄ q̄ expō f̄m̄ssa h̄ur̄ usq̄
deducta est.

Sed ant̄m̄ de hoīs c̄tōne tractem̄. qd̄ sup̄ b̄uit teti-
 gima plenis iūantes clariq̄ fana-
 ma. In hac em̄ rex distinctione ca-
 tholū tractatoēs dissentē ut sup̄
 dirima iueniūt. Alijs dicentibz
 res c̄tas atz distinctas fm̄ suas sp̄es
 p̄ īntualla vi diez quoz̄ sm̄e quia
 l̄ra genes̄ magis īseruie atz catho-
 lica em̄ magis appbat. Ideo hactenq̄
 p̄ndiose docuim̄ q̄ ex ia cōmā
 p̄ īseruie facta p̄gea rex corpa-
 lū gn̄a p̄ vi diez uoluntia distinc-
 tim̄ s̄t̄ formata. Alijs at̄ videt̄ q̄
 nō p̄ īntualla t̄pm̄ f̄m̄ s̄t̄ sed sil̄
 ita formata ad eē p̄dierint.

Hic illoz̄ prosequit̄ opinionē q̄ siml̄ oīa facta q̄tendit.

Quod augs̄ sup̄ gen̄ p̄libz
 mōis int̄t̄ ondē. dicens.
 elementa m̄m̄ ita formata sicut
 nō apparet̄ ab īno ex̄t̄isse x̄ relū
 sp̄deribz cōnati fuisse. Quedā uō
 nō informāl̄ sed māl̄ t̄m̄ facta fu-
 isse q̄ post p̄ t̄pm̄ accessū forma-
 l̄t̄ distincta s̄t̄ ut herbe arbores x̄
 foete aīalia. Dīa 9° t̄pm̄ t̄m̄o
 facta eē dicit̄ sed qd̄a formāl̄ x̄ fm̄
 sp̄es quas habē c̄m̄m̄ ut maiores
 mūdī p̄tes. qd̄a uō māl̄ t̄m̄ sed
 ut dicunt. moyses loquens iudi-

x̄ carnali p̄lō locutōis modū temp̄
 auit de deo loquens a sili hoīs qui
 p̄ mores t̄pm̄ opa sua p̄f̄m̄ cū ip̄e
 sil̄ opa sua fecerit. vñ augs̄. Deo t̄q̄t
 m̄ moyses diuisim̄ r̄fert̄ d̄m̄ illa
 opa fuisse q̄ nō potuit sil̄ ab hoīe
 dici qd̄ a deo sil̄ potuit fieri. Itē po-
 tuūt diuidē s̄p̄t̄ia loquendi t̄pm̄bz
 qd̄ deq̄ opandi t̄pm̄bz nō diuisit̄. Illi
 q̄ h̄is auctōitatibz x̄ alijs h̄m̄ di-
 thēnes dicit̄ m̄m̄ elementa atz reli-
 lūtaia facta s̄c̄ta sil̄ eē x̄ habuisse illos
 vi dies quos s̄p̄t̄ia memōat̄ ser-
 retū gn̄a. r̄ distinctiones appellat̄ que
 sil̄ facte s̄t̄ p̄tm̄ formāl̄ ut elemē-
 ta. p̄tm̄ causalit̄ ut alia m̄m̄o.

Item de septime diei requie
 aliqd̄ nos eloqui o. s̄c̄p̄t̄ est
 quia op̄leuit̄ deq̄ die 7° opa s̄m̄
 x̄ requieuit̄ die 7° ab uniūso ope
 qd̄ patrarat̄. Requieuisse d̄r̄ d̄s die
 7° nō q̄ opando lass̄ sed ab uniūso
 ope requieuit̄ q̄ nouā c̄tūā facē
 cessauit̄. Requieuit̄ em̄ cessat̄ d̄r̄ vñ
 ī apocalyp̄si. s̄c̄o habebat̄ requie
 d̄rentia. s̄c̄us s̄c̄us s̄c̄us. r̄ d̄r̄ nō
 cessabant̄. Requieuisse igit̄ d̄r̄ d̄s q̄
 cessauit̄ a faciendis gn̄ibz c̄tūe q̄
 ul̄ noua nō condidit̄ usq̄ m̄t̄. t̄m̄
 ut uitas ī euāgelio ait. opat̄ p̄ cū
 filio. s̄. ām̄stratōne eorūde gn̄m̄ q̄
 t̄m̄ īstituta s̄t̄. Creatoris em̄ uitas c̄ā
 subsistendi ē om̄i c̄tūe. Qd̄ 9° d̄m̄
 par̄ meq̄ usq̄ nō opat̄ x̄ ego opoc
 illud uniūse c̄tūe d̄m̄m̄ ām̄strā-
 tione ond̄it̄. deq̄ 9° uno die requieuit̄
 ut nouā c̄tūā nō facer̄t̄ ul̄q̄ cuiq̄
 niā ul̄ s̄ilitudo nō p̄ressit̄ sed usq̄
 m̄t̄ opat̄ ut quod adidit̄ continē
 x̄ gub̄nare non cesset.

Qualit accipiendū sit qd̄ deo d̄
cōpleſſe op̄s ſuū vñ die cū tūc
requerit ab oī ope ſuo. ~~~~~

Sed querit̄ quō vno die dicat̄
deus cōpleuiſſe op̄s ſuū cū
ab oī ope 14 die q̄cūt n̄ aliquod
gen̄s nouū rex fereit. Alia t̄nſla^o
h̄t. Cōſūmāuit deus die vñ oīa
op̄a ſua. q̄ nichil q̄ſonōis aſſert. q̄
māiſteſta ſūt q̄ i eo ſm̄ ſūt. x om̄
q̄ſūmāto eo die p̄ſm̄ e. ſicut ſc̄pt̄a
ōndit. cū ait. Vidit d̄s cūcta que
fereit x erant ualde b̄. Dīa q̄de
nāl̄it bona erāt nichilq̄ i ſuū nā
vñ h̄m̄a x ſūt b̄ q̄ condidit
deus x iā ſingula. Bil̄ uō vniūſa
ualde bona. q̄ ex oīb̄ q̄ſiſt̄ vni
ūſitatis am̄iabil̄ pulchritudo i qua
enā illud qd̄ malū d̄ b̄ cōdmatū
x loco ſuo poſitū em̄en̄s cōme
dat bona ut magis placeant et
laudabilioſa ſint dū cōpan̄t malis.

Berto igit̄ die facta ē om̄i op̄i
cōſūmā^o. Idō p̄miſſa oī^o q̄o. quō
dicat̄ deus die vñ op̄s ſuū cōpleſſe
qd̄ helwayta uitas h̄t. i q̄o t̄n̄ nichil
nouū caſſe d̄. n̄ ſec̄e dicat̄ die vñ
cōpleuiſſe op̄s ſuū q̄a ip̄m b̄ndixit
x ſiſficauit ſicut ſubiāt ſc̄pt̄a.

Benedixit diei vñ x ſiſficauit.
illū. aliqd̄ op̄s ſuū em̄ ē ſiſficatō
x benedictio ſicut ſalomon aliqd̄
op̄is ſent cū templū deditauit.

Que ſit ſiſficatō x b̄nd̄o vñ diei

Huic ut die ſanctificat̄ et
benedixit d̄ q̄a m̄ſura be
nedictione p̄ celis x ſiſficatōne eū
donauit. Vñ i lege d̄. Mem̄to
ſanctificat̄ diē ſabb̄i x inde eſt q̄

repen^{oe}
m̄ando dies uſq̄ ad ſeptimū p̄
redm̄g x d̄m̄g vñ eē dies quor̄
reſep̄ne oē t̄p̄r agit̄. nō q̄n̄ aliq̄
ſit ab illis dies octaūg x non̄g x ſic
de celis ſed q̄ i vi dieb̄ rex gr̄a
diſtincta ſūt x i vño liḡ nō ſūt
nouay rex gen̄g iſt̄ituti. ſunt
tū i eo q̄ quidā noūg ſtat̄ ſiſi
catōnis op̄m̄ x reſeſtōnis
op̄ſiſis. P̄t enā ſic exp̄om̄ illd̄
cōpleuit deus die vñ op̄s ſuū
x cōſūmātiū vidit ~~~~~

De cōtōne hōis. vbi q̄ſidean
dū eſt quādē cōtōne ſit homo et
qualit̄ iſt̄ituti. q̄ duo ſup̄ tracta
ta ſūt x qualit̄ fact̄ et q̄lit̄ lapſ̄.
poſt̄mo quō ſit ep̄am̄ q̄ diſt̄inctaſ.
~~~~~

His excuſis q̄de ſup̄ de
hōis cōtōne. p̄miſſim̄ eſt
manip̄ae at̄ cōdme explanat̄ n̄
ſuſt̄ipiam̄. vbi h̄ q̄ſideanda vi
dent̄ ſz̄ q̄lit̄ cōm̄ ſit hō x q̄lit̄ iſt̄i
t̄g x q̄lit̄. quō fact̄ dem̄de q̄lit̄ ſit
lapſ̄. poſt̄mo qualit̄ x p̄ q̄ ſit re
p̄am̄. h̄c at̄ p̄mo x 20. ~~~~~
cōm̄ cōtōnis huāne x modū iſt̄i
tūōnis ſup̄ia p̄ modū n̄re fa
cultatis tractauim̄. Idō ſup̄ ē
ut qualis ul̄ quō fact̄ ſit diſt̄i
ctam̄. In geneſi leḡt̄. ſanctificat̄
hōiem ad v̄ḡm̄ x ſilitud̄m̄ ur̄m̄.
In eo qd̄ d̄t̄ ſanctificat̄ vna op̄a^o t̄n̄
ōndit̄. In hoc uō qd̄ d̄t̄ ad v̄m̄.
x ſili. nos. vna cōreſq̄ ſub̄a t̄n̄
p̄ſon̄ḡ monſt̄t̄. Ex p̄ſon̄a^o p̄ſis
hic d̄t̄ ad ſiliū x p̄m̄ ſm̄ ut q̄dā
putat̄ anḡl̄s q̄a dei et angel̄oꝝ
nō ē vna et eadē v̄m̄ago ~~~~~ ul̄
ſimilitudo. ~~~~~

Quod ymago et similitudo hic
in diuisis accipit uariis. a quibusda.
trata. ab alijs data et trita ut eentia
similitudo et similia filia et p[ro]p[ri]a suis.

Ymago et similitudo in hoc loco ut
trata intelligit. r. similitudo et
senna ad qua sunt homo. ut rata
qua sunt homo et ipa boni con
tata. Innotam em ymine q dō ē
intellerisse uiderē beda tū dō nō
ēē una ymagine dei et
angelor s[ed] sū p[er]sonar et iō p[er]sois
nō angus sit ibi p[ri]mo. In p[ri]mo tame
ymago d[icitur] qā ygo rlatie ad al
d[icitur] cuius similitudine gerit et ad qd
r[ati]p[er]tandū facta ē. Sicut ymago
resais q ipius similitudine p[ro]bat
ipm[us] quodaō r[ati]p[er]tabat. In p[ri]mo
at ymago d[icitur] id ad qd aliud
sit. Sicut exemplū p[ro]p[ri]e d[icitur] quod
sunt ex aliquo et exemplar ex q
sunt aliquid. P[ro]mit t[ame]n aliquā ab
usue alim p[er] alio. Ita et min[us]
p[ro]p[ri]e accipit ymago eentia similitudo
s[ed] in ea noie ymagis et in hoc loco i

Opinio eor q pu
tauerūt filii ymagine et simi
litudine hic accipi.

Filius uō p[ro]p[ri]e ygo d[icitur] p[ro]p[ri]is
sicut sup[er] tractatu de
similitate diuina. vñ fuerūt nō
nulli q ua distinxerūt ut ymagine
in hoc loco intelligēt filiiu hoīem
nō ymagine sed ad ymagine s[ed]m
dicēt. quos refellit ap[osto]lus dicens.
vñ qd ē ymago et gl[ori]a dei. Her nāq
ymago. r. homo cū d[icitur] fieri ad ymine

nō q[ui] ad filiu d[icitur] fieri. Alioq[ue] nō
dicet ad ymagine irām. Quomo
em irām dicet ut filia sola p[ro]p[ri]is
ymago sit

Alior opinio q ymagine dicet
filii et similitudine s[ed]m s[ed]m.

Herit at et alij p[ro]p[ri]atius
h[ic] tractantes q p[er] ymagine
filii et p[er] similitudine s[ed]m s[ed]m in
telligēt q similitudo ē p[ro]p[ri]is et filij
et idō p[ro]p[ri]e putauerūt dia irām id
r[ati]p[er]tantes ad similitudine t[ame]n ad yma
gine uō subitelligendū ēē mea.
hoīem uō et ymagine ēē et ad
ymagine et similitudine factū ēē tra
diderūt et ymagine ymagis et
et similitudinis.

Uter hor s[ed]m appat p[ro]p[ri]e ymine
et similitudine dei i hoīe qrenda et
q[ui]sideranda doret ut ymago et sili
tudo creata intelligat.

Uterp[ro]p[ri]e h[ic] distinctio l[ic]
r[ati]p[er]bilit[er] p[er]mittit nō uide
at quia de medio monctū. r. aucto
tatib[us] s[ed]m nō manat. r[ati]p[er]uenq
i ipō hoīe ymago et similitudo dei
qrenda et q[ui]sideranda ē. s[ed]m ē g[er]
homo ad ymine et similitudine dei
s[ed]m mente qua ir[ati]onalib[us] an
cellit sed ad ymagine s[ed]m memo
ria intelligētia et dilōne. ad silitu
dine s[ed]m inoentia et iustia q in
mente r[ati]nali nālit sūt. ut ymago
q[ui]sideat i r[ati]p[er]mōne uirtutis. Similitudo
i amoē uirtutis ul' uirtutis ul' ymago
i alijs omib[us]. sili do
tal' et r[ati]u[er]sibil. vñ aug[ustinus] i h[ic] de
quātitate aie. Ita facta ē similitudo

quia immortale & dissolubile fecit ea
deus. ymago 9° pertinet ad formam.
Similitudo ad naturam. fructus est igitur homo
similitudo ad naturam & ad ymaginem & similitudinem patris
& filii & spiritus sancti & totius trinitatis.
Ita etiam similitudo ad naturam dicitur homo esse ymago
dei quia ymago dei in eo est. Sicut y-
mago dicitur & tabula & pictura quae
est sed propter picturam quae est in se et tabu-
la & ymago appellatur. Ita propter ymaginem
trinitatis etiam illud in quo est haec y-
mago nomine ymaginis uocatur.

Quae homo dicitur ymago & ad yma-
ginem. filius uero ymago & non ad ymaginem.

Quo circa homo dicitur esse ymago
et ad ymaginem. filius autem patris
& non ad ymaginem. quia natus non est
equalis & in illo dissimilis. homo natus est
a deo non genitus non paritate equalis
sed quadam similitudine accedens ei. Unde
augustinus in libro de trinitate in genesi
legitur faciemus hominem ad ymaginem &
similitudinem nostram. faciemus & nostram.
plurimum dixit et ibi ex relatuus acci-
pi non oportet ut facere intelligantur pater
et filius & spiritus sanctus. ad ymaginem patris
& filii & spiritus sancti ut subsisteret homo
ymago dei. Sed non quod omnia equalis
fiebatur. ymago tamen non ab illo
nata sed ab eo facta. id est facta yma-
go dicitur quae & ad ymaginem quae non est
paritate sed accedit quadam similitudine.
filii filius autem est ymago non ad yma-
ginem quia equalis patri. dicitur est ergo
homo ad ymaginem propter imperatorem
similitudinem & idem naturam ut ymago
trinitatis est homo intelligatur non trinitati
equalis sicut filius patri. Est enim

similitudo quod homo sit filius deus propter similitudinem ad

Quod secundum corpus propter deum factum
ad similitudinem dei.

Sed & in corpore quaedam potentia
habet que hoc indicat quia
est creata statim secundum quod corpus anime
rationali aggregat quod in rebus est creatum.

De ratione anime utrum de aliquo facta
sit uel non & quae gratiam habuit in ratione.

Hic de origine anime plura quae
solent sciri uel circa sunt & quae
et quae gratiam habuit in ratione. Sicut
hominis formam secundum corpus deservit.
cum dicitur factum deus hominem de limo
terre. ita eisdem secundum animam factum deservit
cum subditur et inspiravit in faciem
eius spiritum uitalis. Corpus enim de li-
mo terre formavit deus cui animam in-
spiravit. uel secundum aliam litteram flavit uel
sufflauit. non quod faucibus sufflauit
uel manibus corporis corpus formavit.

Quod non corpore trinitatis for-
masse uel sufflasse intelligendum est deo.

Spiritus enim deus est non limo
mentis materialis operum. non
ergo carnaliter putamus deum corpus
manibus formasse corpus uel corporat
uel faucibus inspirasse animam sed ponit
hominem de limo terre secundum corpus for-
mavit iubendo uolendo. & uoluit
& uerbo suo iussit ut ita fieret & inspi-
rauit in faciem eius spiritum uitalis. & sub
anime in qua factum non de materia aliqua
corporali uel spirituali sed de nichilo.

Optimo quodammodo heticorum qui pu-
tauerunt animam esse de suba dei.

Potauerunt quidam heticorum deum
de suba sua animam esse uerbo

Septuaginta p[er]man[et] p[er]man[et] thentes
 quib[us] d[icitur] Insp[er]avit ul' sufflav[er]it
 Cui flat[us] iquit ul' spirat ho[mo] de se
 flatu emittit. Sic igit[ur] & de[us] dicit[ur]
 flasse ul' p[er]vasse spiraculu[m] i[n] facie ho[m]i[n]is
 ex se sp[iritu] ho[m]i[n]is emisisse intelligi
 r[ati]o de sua s[ub]stantia. Quia hor[um] dicit[ur] no[n]
 capuit tropica locutione dictu[m] e[ss]e
 sufflav[er]it ul' flavit r[ati]o flatu ho[m]i[n]is
 s[ed] a[n]i[m]a[m] fecit. Flae em[en]d[atio] e[st] flatu
 fac[er]e r[ati]o a[n]i[m]a[m] fac[er]e. Un[de] d[omi]n[u]s p[er] ysaia
Deu[m] flatu[m] ego feci No[n] su[n]t ergo
 audiendi q[ui] putant a[n]i[m]a[m] e[ss]e p[ar]te[m]
 dei. Si em[en]d[atio] hor[um] e[ss]et nec a se nec
 ab alio deripi posset nec ad malu[m]
 fanendu[m] ul' panendu[m] co[m]pelli nec
 i[n] melius ul' detius mutari. Flatus
 g[ener]o q[ui] ho[m]i[n]em a[n]i[m]at[us] fuit e[st] a deo
 no[n] de deo nec de aliq[ui]s ma[n]u s[ed] de nichilo.

Hic q[ue]r[itur] facta sit a[n]i[m]a an i[n]
 co[r]pore an e[ss]et co[r]pus.

Sed ut[rum] i[n] co[r]pore a[ut] e[ss]et co[r]p[us]
 etia[m] i[n]t[er] doctos strupulosa
 questio e[st]. Aug[ustinus] em[en]d[atio] sup[er] genesi
 tradit a[n]i[m]a[m] cu[m] ang[eli]s sine co[r]pore
 fuisse creatu[m]. p[ro]p[ter]ea u[er]o ad co[r]pus ac
 cessisse neq[ue] compulsa e[st] i[n]co[r]p[or]at[us]
 sed n[atu]ralit[er] illud voluit r[ati]o sic creatu[m]
 fuit ut uellet. sicut n[atu]rale nob[is] est
 uelle viue[re] b[e]n[e]f[ic]e. Male a[ut]em uelle viue[re]
 no[n] n[atu]rale sed uoluntatis e[st] p[ro]p[ter]ea.

Alio[rum] s[ententia] qui dicu[n]t a[n]i[m]a[m] i[n] co[r]pore
 fuisse creatam.

Alii u[er]o dicu[n]t a[n]i[m]a[m] p[ri]mo ho[m]i[n]i
 i[n] co[r]pore fuisse creatam. ita expo
 nentes illa u[er]ba. Insp[er]avit i[n] facie e[us]
 sp[iritu]m uiue[n]t[is] r[ati]o a[n]i[m]a[m] i[n] co[r]pore creat

q[ui] totu[m] co[r]p[us] a[n]i[m]aret. fanem i[n]t[er] p[er]
 nali[ter] exp[er]iit q[ui]a hec p[ar]s sensib[us] ornata
 e[st] ad i[n]t[er]uenda sup[er]i[us] d[icitur]. Sed quid quid
 de a[n]i[m]a p[ri]mo ho[m]i[n]is estimet[ur] de alijs
 etissime senaendu[m] e[st] q[uo]d i[n] co[r]pore creent[ur].
 Creando em[en]d[atio] i[n]fundit eas de[us] & i[n]
 fundendo creat. dicendu[m] e[st] a[n]i[m]a[m] illa[m]
 no[n] sic e[ss]e creatam ut p[er]s[ona] e[ss]et op[er]is
 sui iusti ul' iniusti.

In qua etate de[us] ho[m]i[n]em fecit.

Solet ena[m] quei[dam] ut[rum] de[us] ho[m]i[n]em
 repente i[n] uili etate fecerit
 an p[ro]p[ter]uendo & etate agendo sic i[n]t[er]
 fecerat i[n] ma[gn]is uicis. Aug[ustinus] sup[er] gen[esim]
 d[icit] q[uo]d ada[m] i[n] etate uili continuo fuit e[st]
 & hor[um] s[ententia] sup[er]iores no[n] i[n]fiores causas
 id est s[ententia] uoluntate[m] & p[ro]p[ter]ea dei q[ui] p[ro]
 n[atu]re g[ener]ib[us] no[n] alligauit qualite[r] u[er]u[m]
 moysi conu[er]sa e[st] i[n] deacone.

No[n] et t[er]tia s[ententia] n[atu]ra[m] fuit i[n]
 nobis quib[us] alit[er] n[atu]re cursus
 i[n]notuit. deo aut[em] n[atu]ra e[st] q[uo]d fiant. No[n]
 go cont[ra] dispositio[n]e sua illud fecit
 de[us]. erat em[en]d[atio] i[n] p[ri]ma causa[m] conditio[n]e
 sic ho[m]i[n]em posse fieri sed no[n] ubi e[ss]et
 n[atu]re ut sic fiet. hoc em[en]d[atio] no[n] e[ss]et i[n]
 conditio[n]e n[atu]re ul' creatio[n]e sed i[n] bene
 planto creatio[n]e cui[us] uoluntas n[atu]ras
 e[st]. hoc em[en]d[atio] necessario futu[m] e[st] q[uo]d uult
 & p[ro]p[ter]ea. multa u[er]o s[ententia] i[n]fiores causas
 futu[m] s[ententia] sed i[n] p[er]s[ona] dei futu[m] n[atu]re
 Si aut[em] ibi alit[er] futu[m] s[ententia] p[ro]p[ter]ea futu[m]
 s[ententia] sicut ibi s[ententia] ubi p[ro]p[ter]ea ille q[ui] no[n]
 p[ro]p[ter]ea falli. Sic go factu[m] e[st] adam no[n] s[ententia]
 i[n]fiores cas[us] quia no[n] e[ss]et i[n] re[us] causis
 semmalib[us] ut ita fiet sed s[ententia] sup[er]iores
 no[n] cont[ra] n[atu]ra[m] op[er]antes q[ui]a i[n] t[er]ra
 causis n[atu]ralib[us] e[ss]et ut ita fieri posset

Ad homo est paradisi catus
in paradiso sit positus.

Hominem autem ita formatum tulit
deus ut scriptura dicit et posuit
in paradiso voluptatis que planta
ueat a pino. **H**is uerbis apte moy
ses insinuat quod homo est paradisi
cum postmodum in paradiso sit positus
quod idem factum dicitur quod non erat tunc per
mansurus. uelut non ne sed gratia hoc
assignat. **I**ntelligitur autem paradysus
localis et corporalis quo homo locatus
est. Tres enim genera sunt sine de pa
radiso. una eorum que corporalis intelligi
uolunt tamen. alia eorum que spiritualis tamen.
tertia eorum que utrumque paradysum accipiunt.
Tertiam in placere fatore ut homo in corpo
rali paradiso sit positus que ab alio pino
plantata accipi potest quo omnem terram
remotis aquis herbas ligna producit
iussit. que si pennis eme uel fute
typis tenet ad hanc tamen intelligendum
est esse locum amenissimum fructuosum
arboribus magnis et magno fonte fe
cundum. **R**ed autem dicitur a pino. antequam
translato de ad orientem. **U**n uoluit in
orientali parte esse paradysum longo nitia
rente spatio uel maris uel fre a regio
nibus quas incolunt homines sectum et
in alto situ usque ad lunarem circulum per
tingente unum uel aequum diluuium illuc per
De lignis paradysi interuenit
que erat lignum uite et lignum sine bono
et malo.

In hoc paradiso erat diuisi
gna ligna inter que unum erat
quod uocatum est lignum uite. alium
uero lignum sine boni et mali lignum

Quae autem dicitur sit lignum uite.

Lignum autem uite dicitur est sicut dicitur
beda et grabus que diuinitas
accipit hanc uim ut que ex eius fructu
comedet corpus eius stabili sanitate
et perpetua soliditate firmaretur nulla
infirmitate uel etate in beatitudine de
ficius uel in omni laberet. **L**ignum
autem sine boni et mali non a natura hor
nominem accipit sed ab omissione rei
propterea feruit. **A**rbore enim non est
mala sed sine boni et mali idem dicitur
est que per prohibitionem est in transgressio
futura qua homo experiendo disceret
quid esset inter obedientie boni et in
obedientie mali. **N**on ergo de fructu que
nasceretur inde positum est illud nomen
sed de re transgressione feruit. **C**ogno
uit enim homo per se tangere hoc
lignum boni et mali sed bonum per
prudenciam et experienciam. malum uero
per prudenciam tamen. **R**ed etiam per experientiam
nouit in usurpato ligno uetito que
per experientiam mali didicit quid sit inter
bonum obedientie et malum inobedientie. **S**i uero
per se prius obedientes essent nec
contra preceptum permississent non tamen idem
uim diceret lignum sine boni et
mali que hoc ex eius tactu amde
usurparet. **I**n ligno igitur homo
prohibitus est quod malum non erat ut ipsa
precepti obsequio bonum illi esset.
transgressio malum. **P**er melius con
siderat quibus malum sit inobedientia
quam hoc modo tamen sit idem reus homo
fuit esse intelligitur quia prohibitus
re tetigit quia quia si non prohibi
tus tetigisset non percussisset nec
penam sensisset. **S**i enim ueniosum

herbam phibitū tetigeris pena
 sequitur. Si enā phibet res tangi
 q̄ nō tangenti tū sed phibenti
 obest sicut aliena penūa idō p
 hibitō ē p̄tū q̄ phibenti ē dāp
 nosū. Nō tūc qd̄ ut tan
 genti obest si nō phibet. **Dist.
 xiiii.** **Quae de late vi et nō de alia
 corpis pte formata sit.**
Quācūq̄ de hys causis facta sit
 nō de vīo nō de q̄libz pte
 corpis vī sed de ei9 late formata
 ē ut oñdet̄ q̄ i consuetū cūbat̄
 dīctōis. Ne forte si fuisset de capite
 vī fīa vīo ad dīctōne videt̄ p̄fēnda.
 Quia igit̄ vīo dīa nec ancilla p̄bat̄
 sed sona nec de capite nec de pedi
 bz sed de late fuerat p̄fēnda ut nūc
 se ponenda agnosceret quā de suo
 late formatam didicisset.

De formatione mulieris.
Quācūq̄ de hys causis facta sit
 nō de vīo nō de q̄libz pte
 corpis vī sed de ei9 late formata
 ē ut oñdet̄ q̄ i consuetū cūbat̄
 dīctōis. Ne forte si fuisset de capite
 vī fīa vīo ad dīctōne videt̄ p̄fēnda.
 Quia igit̄ vīo dīa nec ancilla p̄bat̄
 sed sona nec de capite nec de pedi
 bz sed de late fuerat p̄fēnda ut nūc
 se ponenda agnosceret quā de suo
 late formatam didicisset.

**Quae p̄tū vīū et p̄tū de vīo
 muliere cūct nō sūt vīū.**

Non attendendū ē quācūq̄ nō
 cūct sūt vīū et muliere
 sicut angelos sed p̄ vīū demide
 muliere de vīo. ideo s̄z ut vīū
 eēt gūis hūmāi p̄ncipiū. q̄tingit
 i hor supbia dya^{li} q̄fundet̄ et hoīs
 hūilitas dei silitudine sublimat̄.
 Dyabol9 quippe id a deo eēt p̄nci
 piū cupieat ideoq̄ ut ei9 supbia
 retinidet̄. hoc homo i mūne aae
 pit qd̄ dyabol9 p̄ise rapē uoluit

**Dist.
 xviii.**

sed obtinē nō potuit. Et p̄ hō p̄go
 dei i hoīe apparuit q̄ sicut de9 oībz
 rebus existit p̄ncipiū cūctōis ita hō
 oībz homībz p̄ncipiū gnāctōis.
 Ita enā ex vno hoīe oīs eēt uoluit
 de9 ut dū agnoscerent se ab vno eēt
 oīs se quasi vnu amaret.

**Quae de late vi et nō de alia
 corpis pte formata sit.**

Quācūq̄ de hys causis facta sit
 nō de vīo nō de q̄libz pte
 corpis vī sed de ei9 late formata
 ē ut oñdet̄ q̄ i consuetū cūbat̄
 dīctōis. Ne forte si fuisset de capite
 vī fīa vīo ad dīctōne videt̄ p̄fēnda.
 Quia igit̄ vīo dīa nec ancilla p̄bat̄
 sed sona nec de capite nec de pedi
 bz sed de late fuerat p̄fēnda ut nūc
 se ponenda agnosceret quā de suo
 late formatam didicisset.

**Quae dormienti nō vigilanti
 costa subicit.**

Non sine cā quācūq̄ dormienti
 vīo ponit̄ q̄ vigilanti detrac
 ta ē costa de q̄ mulier i adiutoriū
 gnāctōis vīo ē formatā sed ut nlla
 sensisse i eo pena monstrat̄. dīne
 potēne sūt. Inābile oñdet̄ q̄ hoīs
 dormientis lat9 apuit nec eū tū
 a quiete soporis excitauit. In quo
 enā ope sac̄mentū x̄ et eūe figurā
 tū ē. Quia sicut mulier de late
 vī dormientis formatā ē. ita enā
 ex sac̄mentis q̄ de late x̄ i cruce
 dormientis p̄fluxerit s̄z sanguīe
 et aqua quibz redimim̄ a peīs.
 atz ablutim̄ a culpis.

Ad ista costa sūt extrinsecō addimēto

additamento fra fuit p dei poam sic
quiqz panes rse multiplicati sut.

Solet ena qri vtz de costa illa
sine addicione rei extnsere fra
sit mulier qd quiboda no placuit.
Rctm si ad pfinendu corpus mlieis
dey augmentu extnseru addidist
maig illud eet q ipa costa iddqz
ponq de io q de ipa costa mulier
fra debet dici de quo plures
accepisset sube ptes. Restat igit ut
de suba ipius roste sola sine omi
extnsere additamento p dina po
tenna r semetipam multiplicata
mulieis corpus frim dicit eo sane
miraculo quo pgea de v. panibz ihu
relesi bnditoe multiplicatis quiqz
milia homi sanata sut.

Quid lucet angelico ministerio sit illud
expletu no tm rctores fuerut angli

Hud ena strit Augst gen.
optz q n angeloz ministerio
fra sit mulieis foemate no tm eis
fluena fluenda carnis potentia.
Angeli em nlla pnt care natia.
go nec foemae costa r muliere. nec
carnis face supplementu r loci coste.
no q nichil agant ut aliqd creet
sed no idd rctores sut sicut n agrole
segetu aut arboru. Solq dey r frutis
e rctoz. feia go facta no rata a deo
etia si costa ministrata sit p angelos.

Vtz fm supiores an fm ipiores
causas ita fra sit mulier. r aureo se
minialis id habet ut ita fiet an tm
ut ita fieri posset sed ut sic fiet i
deo tantu esset causa.

Sed qrit an ro qua dey pms
opibz conuuit id habet ut
stdm ipam ex vi late femina tm nra
focet an hor tm ut fieri posset. Ad qd
stendū e omi rex cas r deo ab etio
ce. Vt em ho si fiet ul equus et
huigdi r dei poa r dispositoe abet
no fuit. Et hec dicit p mcediales
cae q istas alie no pcedit sed iste
alias q sut cae causaz. Quqz vni sit
dina poa r dispo sui uoluntis et
ideo una omi pncipal ca. tm ppt
effectus diuisos pte dr augustina
p mcediales cas omi rex r deo ee
inducens similitudine artificis r
dispone e qual futia archa sit.
Ita et r deo vni quiqz rei futie
ca pcessit. In casus uo quarida
rex sed no omi cae sut. ut ait au
gustina q rseruit dey femiales
rones rba fm quas alia ex alijs
pueniut ut de hoc scie tte qm
de hac arboe flis frutis nuntia r h.
Quid cae q sut r casus sit et pte
tm dicit p mcediales r quae
Et hec quoz cae dicit p
mcediales si no adeo pte
qa hnt an se cam etia q pte et
vlt p e ille uo ad res aliquas
dicit pme q st ex eis pueniut.
Ido ena p mcediales dicit qa i p
rez adione rebz a deo rite sut
r sicut casus mutabiles st ita r hec
cae mutai pnt. Que at r mumbili
deo ca e mutai no pte.
Quisim^o causaz p vtilis st q qda

94
ideo et ceteris. quida tdeo tantu.

Omnis igitur res que tdeo fit
et ceteris. Rucorda ud tne
ideo tui fit et illaz rez cause dicitur
abfonderi deo q ita e t diuina
dei difpone ut hor ul illud fiat. qd
no e t fentia tute rone et ^{ille}
qde q fm cam fentiale fuit dicitur
nalu fci qd ^{ille} cursu natue hoibz
motuit. Alia ud pf nam quoz tne
tuo ideo fit. her af dr augy ee. 14
q p gram tui fuit ul ad ea figi
canda no nalu sed mirabilis fuit.
fit que mulieris factua de costa
vi ponit ita dicens. ut muliere
in fci nre fceret no t rebz con
diti fi t deo abfonderi eut. Omis
go ne rpus ht nales leges fup
huc nalu cursu. Creator af apud
se ht posse de oibz fure aliud qm
ce nalis ro ht ut uiga fz arida
repente floreat fructu gignat. et
iuuentute fterilis fca t fenectute
pareat. ut afma loquat et hmgdi.
Dedit af natius ut ex hys ena ht
fci possent no ut t nalu motu ht
hrent. haz go t se deo abfcon
ditas quozda causas futioz qz rby
conditis no iferuit. eazq tplet no
ope puidente quo ne fubfipunt
ut fnt sed quo illas adniftrat ut
uoluit quas ut uoluit qdidit. Omis
go q ad gram figmficanda no nalu
motu rez sed mirabilis fia st ab
fonderi tne fierit t deo. Rucor
unt eat q mulier facta e de late
vi doennentis. No hnt p^a retu
conditis ut fca fit fiet sed ut

fci posset nec conr causas quas
deo uoluntate iftituit mutabili uo
luntate aliquid fare putaret. m

De aia mlieis q no e ex aia vi
ut qda putauerit dice aias exidure.

Ope admodu mlieis coepus de
vi coepe traductu fuit ita pu
tauerit aliq ipius aiam de vi aia
ppagata et omis aias pf pma de tra
dure contendit ee fit coepa. Alij af
putauerit fil ab initio ee ctas oes aias.
Catholum af emia nec fil extradure
factas ee aias doz sed t coepibz p roitu
fentatis atz foematis infundi et ifunde
do cari. Un t emaphis dogmatibz
aiaz hoim no ee ab initio mudi
fit reas intellectuales nas ut fmit
ctas ficut oigenes fmgit. diring
neq t coepibz p roitu fentat fit
lunferiani et cyrilus et qda latinor
p fumptoes affinat. Sed diring coepz
tuo p roingh copula fentat. Caone
uo aie folu ctatem noffe emfdeq
indino coepus roagula t vulua et
qpmgi atz foemai ac foemato ia coepe
aiam cari ac infundi ut uiuat t uteo
homo ex aia qfams et coepe et egdiat
uiuus ex uteo pleng huana fba rey.
ena anathematis vniulo illos con
dempnat q aias extradure dicit m
dicens auctoitate pphe. Qui finit
figillatim coeda eoz hic fatis imut
ppha inquit q no aiam de aia
fit dms sed figillatim aias de nichilo.
De pmo hois ftatu ante ctat
executione ad aiam ptinentiu dnt
qlis an pmi ho fm coepz et de alijs

95
Quia immortalitas qua huius aut per-
ditur est de condicione ne an ex gre be

Splet qui hic cum homo **Questio.**
pung mortale et immortalis
habuit ut ex condicione ne ipius
corpus habuit utrumque an alterum
beneficium est gre scilicet immortalitas
i. posse non mori. Ad quod dicitur per quod
aliam habebat in natura corpus i. posse
mori. aliam uero non scilicet posse non
mori est ei de ligno uite scilicet est
ex dono gre. **In augustinus super gen.**

Quodammodo dicitur homo immortalis
quod est ei ex ligno uite. non
de condicione ne. immortalis est condi-
cione corporis aialis. Immortalis
beneficium conditiois. Non enim immor-
talis est quod officio mori non posset
quod non est nisi cum fuit spirituale. Apte
dicitur quod non ex natura sed ex ligno uite
habebat posse non mori propter hoc
aliquid dicitur quod in ligno illo uteretur non
semper uiuere quia periret. Periret enim
si illo ligno non uteretur quod preceptum erat
ei ut comedere de omni ligno paradisi
non de ligno scientie boni et mali. Sic
ergo periret comedendo quod erat pro-
hibitu ita etiam periret si non comedere
quod erat iussu.

Opinio quorundam dicens autem est
posse non mori et si non edere de
illo ligno dum non alijs uteretur.

Sed adhuc queritur si non esset
preceptum ut de ligno uite
edere et de alijs et non de illo uestiret
numquam posset non mori. Si semper
uiuere non utens ligno id non est.

ei ex ligno illo posse non mori. Si uero
non posset semper uiuere id est ei ex
ligno illo aliquid dicitur quod si non fuisset
ei preceptum uestire de ligno illo et alijs
et non id uestiret uiuere semper. sic detet-
minantes illud quod super dicitur **augustinus**
erat ei de ligno uite non de condicione
ne tamen. Si non ex condicione ne
solum non est ei sed etiam ex ligno
illo. **Alius autem uidetur quod ex ligno**
uite est ei posse non mori non ex
natura. Ideo enim dicitur potuisse non mori
quod poterat ut ligno illo de quo
edens non moreretur.

Questio augustinus quomodo im-
mortalis factus sit homo.

Que har uero hominis immortalitate
qualis fuit. **augustinus super gen.**
questionem mouens sic ait. **Quid quomodo**
immortalis factus sit homo per alijs
aiantibus et quomodo cum illis eodem accepit
alimonia. Sed alia est immortalitas
carnis quam adam accepimus. alia
quam in resurrectione spiritus per christum.
Ille factus est homo immortalis ut posset
non mori si non periret. moreretur autem
si periret. filij uero resurrectionis non po-
terunt uel perire non mori. Ad mea
non tunc egerit resurrectione cibum quia
tunc nulla potest esse defectio. Caro
enim adesse aut perire ita immortalis facta
est ut per alimonia adiuta. esset mor-
tis et dolores expositus. Sic igitur immortalis
et incorruptibilis condita est cum hominis
ut sua immortalitate et incorruptione
per obseruanda mandatorum dei custo-
diat. In quibus mandatis habet retine-
bat ut de illis concessis manducaret
et ab imdicto abstineret. per hoc edulium

Immortalitatis dona ofuaet donet corpa
libo tementio pducty ad etate q rondi
foi plaret multiplicata pgenie ipso
uibente sumet de ligno uite qo pfecte
Immortalis frus abi alimenta no vltius
requirer. Et hys ubis videt Augustinus
tradere q cad pmi hois immortalitate
ise habuit q p alimonia cibor ise
qferuaet usq ad tempus sue trasla
tione T melius qn de ligno uite
comedet q fiet omno immortalis ita
ut non posset moi.

Quod ex pdictis consequi videt
hoiem de ne sue condicione quodaoo
fuisse imortalis sed no omno fuit
imortalis n pncipato ligno uite.

Ideo alij dicunt q immortalite
de na habebat q poteat n
moi. q alioy lignoy esu poteat co
suai sed no poteat ofirmai n p
assupione ligni uite qd augo videt
ofentia sup gen dicens. q quoz
addo elem cibū illa arbore pntisse
quo corpus hois stabili sanitate co
firmuet sicut ex alio cibo si ipia
cone salubritatis occulta. hic imue
videt q cu alijs cibis posset corpus
sumentai hoc cibo definenti fmaet
sanitate. Ex quo ofequi videt qd
sicut i na sui hnt immortalitate qda
sz aptitudme moriendi. ita aliq
immortalitate i na sui habuit r ap
titudme quada qua poteat no moi
cibus adiuty. Sed si pntisset imorta
lis pfecto eet ei de ligno uite. Sed
q hoc tradit quo supioa augustinus
uba qbz dt q eat immortalis ex ligno
uite hinc sine no qdicit diligent

De mo pncipio filioy si iquirat
no potuissent et quales nascent
filij. Ec dicitur viceffi. - - ma

Post h videndum e qualu p
mi pntes si no potuissent filios
pntessent q ales qn filij nascent.
Quida putant ad gignendos filios
pimos hoies i padiso miseri non
potuisse n p pntm dicentes qnibi
cu sine corrupone ul manula no
posse fieri. Sed an pntm n corrupo
n manula ee potat i hoie qm ex
pnto her feruta sut. Ad qd dicendu
e q si no potuissent pmi hoies sn
oi pnto pnt manula i padiso car
nali copula qnemisset q eet i thaa
Imanulaty q comyho sine conpna
az genitalibz mebris. sicut reba
iparent ut i nllm motu illiatu
sentret q sicut alia mebra corpus
alijs adiuuemz ut manu oxi sn
ardoe libidinis ita genitalibz utere
mur mebris sine aliq pcuritu
carnis. Her em letalis egtudo me
bris huams ex pnto thest. Venus
sent itaq filios i padiso p coiti
imanulatu q sine corrupone. vñ
augo sup genesi. Cur no edams
pimos hoies an pntm genitalibz
mebris ad pcurone ipare potuisse
sicut reba i quolibz ope sn iolup
tatis pcuritu vtunt. Indibile em
e dm flia fecisse illa corpa ut si
no potuissent illis mebris sicut pe
dis iparent. ut n ardore semina
rent. nec n doloe pareret sz p
illud pntm illu motu mernerit
que nupne cedmat continetia co
hibet. Infimias em pna i ruina
turpitudis exapit honestate nup
nali q qd sumis eet offm. egtis
e remediū. Emssi qde de padiso
conuenerit et genuerit sed potuerit

eis ee i padysio nupne honoábiles
7 thos immaculaty sine ardoe libi
dinis sine laboe pariendi.

Quales i padysio no coierut duo
bus modis soluit.

Qur go no coierut i padysio:
quia dñm mulie rnor tñs
gressio fñ e 7 eietu sñt de padysio.
ul qz dñs nondñ iussit ut
coierent: 7 poteat dñm ex
petiti auctoitas ubi gñpñ eos n
angebat. Des ud no iussit qz casu
eos pñtebat de qbñ hñ ppagnnda
eāt. Ete expñse habes de mō. ppa
gñonis filioz.

De tñmo illis ifectionis uite
vtr natis filijs p successione aut
sil omnes tñsferendi fuissent

Qu tñmo ud tñs q tñsfer
rent ad pñale celestēp uita
itū aliqd scñptia nō fñdit: 7 ideo
ambiguit e. vtr pntes gemitu si
lyz. pfectaqz huāni officij iusticia
ad melioe statū tñsferrent nō
p morte sed p aliqua mutacone.
Itñ pñes t aliquo statu uite ma
nerent ligno uite vtentes donc
filij ad eūdē statū puemret: 7 sic
opletō mō sil omñs ad melioā
tñsferrent ut eēt sicut angeli
dei t cel. De quo augy ambigue
dissent sup genesim ita inquit.
potuerit pñm hoies i padysio gñ
uē filios nō ut uacientibz pñtibz
sucedent filij sed t aliquo statu
forme manentibz 7 de ligno uite
uigrem sumentibz 7 filij ad eūdē
pducēt statū donc impleto mō

sine morte aliq qualitate tñsferet
i qua omō regemū spūi desuieret
7 solo spū uiuificante sine corpis
alimētis uiuent: ul potuerit filijs
pntes cede ut p successiones nūb
tñplet: quia gemitu filijs pfectaqz
huāni officij iusticia ad melioa
tñsferrent nō p morte sed p aquā
mutacone. Ete hic habes de tñsferu
hois ad melioā sed tñtū nob relinqt
vtr sil tñsferret an p successioēs.

regnāt
7 1

Quales pñrent filios vtr pfer
none statie 7 usū mēbroz hñtes
qualis pñm homo conditū fuit.

Sud qrit quales si non
pñtasset hñ filios genuisset.
vtr uidelicz sicut pñm homo tñe
fm natia corpis 7 usū mēbroz
pfecty mox conditū extitit: ita enā
eiz filij t ipō natitatis exordio p
fecti existēt q ambulat 7 loqui
7 cetera facē possent. Respondei pñ
q filios puulos nati oportebat pñ
matm uti natiuitate. Sed vtr mox
nati pfectione statie 7 mēbroz usū
habent. an puuli 7 t mmoi etate
cōstituti vñ possent mēbroz officijs
an p mñualla tñm eo mō q mñ
fit pfectione statie 7 usū mēbroz
receptū eēt de auctoitatibz de
fñntū non habemq.

Ambigua augusti ūba ponit
sup hoc ubi tñ videt tñm q
filij 7 puuli possēt mēbroz vñ officijs

Et sup hoc augy ambigue
loquit: nouet me tñt si pñm
mō homies nō pñtasset vtr tñs
filios eēt habitū qui nec

lingua nec manibus utentur. **N**am pro
vitiis natiuitate foete matris erat puulos
nasti. **S**ed quous erigua post coepis
sit costa non tunc propter hoc puulo conu-
gem fuit. **U**n et eius filios poterat om-
potentia fatoreis mor natos gaudes
fare. **S**ed ut her omittit poterat esse
eis psume quod multis animalibus dedit quod
pulli quous sint puuli tunc mor ut
nastut erunt et matrem sequuntur. **F**ronte
hoi nato nec tressu pedes ydonei sunt.
nec manus salte ad scapendu habiles
sunt et iuxta se manus positis nas-
centes magis pnt esuientes fle quod
sugge. **P**ropter istam matris cogituit
her istamitas carnis. **H**is ubis videtur
istamitas quod filii ena puuli officio
melior valent uti.

Quibusdam non absurde placuit quod
filii parui nascuntur et per accessum temporis
istantia et aliis sicut non proficerent
quod non esset vno imputandum.

Sed cum augustinus sub asserione
nichil tradat non irrationabiliter
placuit quibusdam primorum parentum filios
nastitios puulos. ac demum per intervalla
temporis eadem lege quod et matris et natiuitate
humana ordinata omnino statue tunc
tunc et melior usu receptuos ut illi
expectaret etiam ad ambulandum et loquendum
sicut modo in nobis. **Q**uod utique vno
non esset deputandum sed conditionem nati-
uitatis a cibo penitus non abstinere vale-
bant nec tamen illud erat ex vno sed ex
natura conditionis.

Opposito quocumque volentium probare
eos posse vivere sine alimonia.

Ad hoc autem opponitur ita. **S**i non
perirent non moreretur sed non

ededu

perirent si non comederent. **P**oterant
ergo et sine alimonia vivere. **L**etum sit
super dicimus non solum perirent si de
ligno uetito edent etiam si concessi
non videntur quia sicut erat eis preceptum in
illo ligno uesti ita aliis uesti. **I**tem
conferunt rationale ratione facerent et quia intellige-
bant de illis esse. **S**ed etiam quod et nati-
appetebat. **I**tem opponitur. **S**i fames sit
pena penam penam si non perirent. **S**i
mem non sentirent. **S**ed sine fame
superfluum videtur comedere. **U**n quidam
putant eos non indignasse ante penam
quia non poterant esurire si non perirent.

Quid quod dicitur per quod fames uel defectus
est et pena penam. **E**st enim in modicum
appetitus edendi cum non sit subiactus
homo si non perirent. **S**ed pauldubio
perirent si huius defectus ab eo perirent.
Habebat enim naturalem appetitum et mo-
deratum cum ita facendum erat ne defectus
famis sentiret. **S**icut igitur non ex vno
sed ex conditione natiuitatis erat quod ante penam
homo tibi indiget ita non ex vno
esset sed de natura si huius conditio in penam
pro filio id est in primo parente a perfectio
inchoata et subsequenti propagatione a mo-
dico ad meliorem proficeret ut scilicet per intervalla
temporis statue coepere incrementa usque
melior susciperet.

Quoniam sicut statua coepit ita sensu
mentis puuli nascuntur et per accessum temporis
proficerent in sensu et notitia non etatis.
an mor nati et in his essent perfecti.

Absurdum uel inconueniens hoc est
inane. quod solet vix de sensu aere cog-
nitione uirtutis eodem modo sentendum sit
ut scilicet huius quod sine penam nascuntur ista

et intelligentia mentis perfecti existerent et per accessum spiritum in his perfecti usque ad perfectionem. An in hoc condita perfectione spiritus et agnitionis pariter. Illi qui sentiant pueros natos in statua conceptus et usu meliorum per accessum spiritus perfectos non differunt eosdem ex ordine naturae sensu perfectos existere et per intellectuali spiritus et sensu et agnitione perficere usque ad perfectum. Ad quod quidam opposunt dicentes. Si in hoc nati non habent perfectionem sensu et intelligentiae tunc essent ignorantia. Ignorantia autem peccatum est pena. Sed qui hoc dicunt non satis diligenter considerant. quod non omnes qui aliquid nesciunt nisi in magis perfecte aliquid scit statim ignorantiam habere. Si in ignorantia esse dicendum est quod ignorantia non dicitur nisi in id quod sciri non ignorari debet nescire. Hisque ignorantia pena peccati est nisi mens vincta obstruat ne cognoscere valeat ea que scire debet.

De hominis translatione in meliorem statum et de duobus bonis alteri dato alteri

Ubi est homo in statu permissio. Ad an peccatum sine reprobatione ordinem. de hoc autem statu transferendus est cum universa posteritate sua ad meliorem dignitatemque statum ubi celestis et eterni bono in celis sibi parato fruatur. Sicut enim ex duplici natura operatur homo. ita illi duo bona conditae a principio preparavit. Unum temporale alium eternum. Unum visibile alium invisibile. Unum certum alium incertum. Et quia peccatum est quod aeternum est deinde quod temporale est. Unum visibile bonum per se dedit. Invisibile autem et eternum permissio permisit et inquis querendum proposuit. Ad illud autem custo-

dia quod dederat et ad id mendum quod promiserat naturali rationi in ratione indite aie hominis qua poterat in bonum et malum distine preceptum addidit obtemperare per tuam observantiam non poterat datur et permissum obtinet ut per meritum veniet ad peccatum.

De Tuidia dyaboli qua ad hominem temptandum accessit.

**Disto
XXI.**

Ubi dicitur igitur dyabolo hominem per obedientiam et humilitate posse ascendere unde ipse recedat per superbiam et Tuidit ei et qui per superbiam fuerat dyabolo. id est decessu lapsus. zelo Tuidie factus est sathan id est adversarius. Unum et invidere temptavit in quibus in quibus in quibus in quibus cognovit. Eius enim malicia ad repugnanda virtute timida. humana namque in ea parte ubi debiliore videbatur aggressus est. Ut si forte illic aliquantulum prevaleret postmodum fiducialiter ad alteram quam robustior fuit pulsanda vel subvertenda ponere accedet. Omnia igitur solitaria festam exploravit ut in ea peccatum omnem temptatorem sue vitium exproret.

Quare aliena forma venit.

Sed quia illi per violentiam non poterat ad fraudem se convertit ut dolo hominem supplantaret quod virtute superare nequirit. Ne autem fraudis illius minus manifestaretur in sua specie non venit ne aperte cognosceret et ita repelleret. Iterum ne minus fecerit occulta fructus eius qui cauei non posset et homo si videt iniuriam pati si tunc certum veniet permitteret est deus ut fraudem non posset in aliena quidem forma venire permissio est dyabolo sed in illi in qua eius malicia facile posset deprehendi. Ut igitur in propria forma non veniet voluntate sua scilicet est. Ut autem

forma sue malicie rōnienti veniet
dicitur sicut ē hoc. **V**enit ad hominem
in serpente q̄ si forte p̄mittet t̄ colūbe
sp̄e venie uolūisset. **S**ed nō eāt
dignū ut sp̄s malignus illā formā
hōmī odiosa faceret qua sp̄s s̄us
appetitū eāt. **N**ō gō n̄ p̄ sp̄ente
temptatē p̄missū fuit dyabolū ut p̄
illud qd̄ factū eāt astutiā temptatō
nis atādūtere factā quiret. **D**yabolū
enī p̄ sp̄ente temptabat t̄ q̄ loq̄bat̄
Quare dicitur ē serpens callidior
cunctis animalibus.

Ite deoq̄ sp̄ens dicitur ē esse
callidior cunctis animalibus. **Q**uia
ut ait augustinus mali angeli lux
supbia deiecit nā tū sūt excellētioēs
omnibus bestis p̄t̄ eminentiā hōmīs.
Quis sp̄ens nō rōnali aīa sed sp̄u
dyabolico possit sapientissimus dici.
Non gō mirū si dyabolū sp̄u suo
implens sp̄ente sinit vates implebat
sapientissimū reddiderit omnī bestiarū.
Quare tū ad temptandū nō elegit
dyabolū sed p̄ qd̄ aīa p̄missū
fuit temptavit. **V**n̄ augustinus sup̄ gen̄
Non ē putandū qd̄ dyabolū sp̄ente
p̄ quē temptatē elegerit sed nō de
cipere cupet nō potuit n̄ p̄ qd̄ aīa
p̄missū ē posse. **N**otendi enī uo
lūtas test̄ cuius a se sed p̄tas a deo.
Sicut at̄ loquebat̄ dyabolū p̄ ser
pente ignorante sicut p̄ energu
minos ul̄ p̄ phanatos loquit̄.
Serpente enī velut agnū est
v̄sus mouens nām ei⁹ ad exp̄mē
dos sonos ūb̄ et signa quibus
suā monstrat̄ uoluntatē. **S**erpēs

gō nec ūba itelligebat nō rōnalis
ē s̄us. callidissim⁹ tū dicitur ē p̄t̄
astutiā dyabolū. **L**ocutus ē at̄ sicut
asina balaam sed hoc dyabolū dya
bolū. illud angelicū fuit. **H**om
enī angeli et mali sicut opant̄.

Quare mulier nō h̄eruit serpente.

Hic qui solet quare mulier
nō h̄eruit serpente. quia
cū nouit creatū eē enā officinū
loquendi et deo accepisse putauit.

De modo temptatōis.

Temptatō aut̄ hoc mō
fuit. **S**tans coram factā
hostis supbus nō audet t̄ ūba p̄
suasione erire metuens dephedi.

Quare sub interrogatōe erasus
est ūba sp̄entis.

Sed sub interrogatōe cā
agḡdit̄ ut ex responsione
colliget̄ qualiter t̄ malicia p̄cedere
posset. **L**ur̄ inq̄t̄ p̄cepit uob̄ de⁹
ut de oī ligno paradysi nō come
deretis. **R**esponsio mulieris.
Cui r̄ndit̄ mulier. **D**e fructu
lignice q̄ sūt t̄ paradiso uestimur.
de fr̄u ūd̄ ligni qd̄ ē t̄ medio
paradysi p̄cepit nob̄ de⁹ ne come
deret̄ d̄m̄ et ne t̄ngem⁹ ne forte
moriā. **I**n qd̄ ūbo dedit̄ locū r̄p̄
tandi cū dixit ne forte moriā.
Vn̄ mox dixit dyabolū ad mulierē
neq̄m̄ moriā. **S**icut enī d̄s q̄
t̄ quomq̄ die comedētis ex eo
apient̄ om̄i uī et cito sicut.
d̄i stentes bonū et malū. **A**tende
origine et p̄cessū h̄nane p̄ditōis.

pmo de9 dicitur quoniam die co-
 meditis ex eo morte moriemini.
 Deinde mulier dicit: Ne forte mori-
 am: Nouissime spens dicit: Nequā
 moriemini. De9 affirmat: mulier
 q̄ ambigendo id dicit. Dyabolu
 negauit. A' igit' dubitauit ab af-
 firmante recessit & neganti appropinquauit.
De usura dyaboli q̄ ut familia
psuadet malū remouit & bonū
i polluto duplicauit.

Qui ad suā psuāsiōne pleit'
 fulcendū r' ut malū qd'
 stendebat libe' psuadet & malū qd'
 timuit mulier negando remouit:
 & pmissiōne addidit ut ei9 psua-
 sio nōg' tenet' pmissiōne dupli-
 cauit: vnā nempe comensationem
 suadens duot' pmo' pposuit. Siti-
 tudine dei sciamq' bonū & malū
 ppondens. Vbi r' b9 mo'is hostem
 repant' s'z gula i psuāsiōne tibi
 nū dicit: In quacūq' die comeditis &
 hanc glā i pmissiōe detans nū
 dicit ei9 sicut dñ9. Auaritia in
 pmissiōne sūe nū dicit: stientes
 bonū & malū. Gula ē immoderata
 tibi auaritas. Vana glā amox' ppe
 excellente. Auaritia i modēatū hndi
 cupiditas q' nō ē tm' perue' sed
 enā altitudis & sūe nū sup' mo-
 dū sublimitas ambit' & r'.

De duplici temptatiōis spene
Pero sciendū ē duas esse
 spēs temptatiōis scilicet scilicet
 et extēse. Extēse temptatiō ē qn
 extēsem nobis malū uisibile

suggerit' iūbo ul' signo aliqo' ut re-
 cui sit. ad p̄m' q'sensu declinet: &
 etis temptatiō tm' sit ab adūsariō.
 Intēse nō temptatiō ē qn iuisibile
 malū nobis intēsem suggerit'. et
 her' temptatiō aliqū sit ab hoste
 aliqū a carne. Nā & dyabolu iuisi-
 bile malū suggerit' & ex carnis
 corruptiōne subicit' motū illiatū
 & titillatō p̄na. Ideoq' temptatiō
 q' ē ex carne nō sit sine p̄m' r'
 af' ē ab hoste n' ei9 q'sennat' nō
 h' p̄m' sed ē mā' extēde uisibis.
 Temptatiō af' carnis intēse diffi-
 cilis uinat' q' intus expugnās
 de mō' rōit' ¹¹⁰⁸ roborat'. Homog' i'
 q' sola extēse temptatiōne pulsa-
 ty tendit tanto q'uis plectendū
 eat' qūto leuior i pulsione suat'
 pstrata. & tū q' aliqūm h'z mo-
 ditam cadendi occasiōne habuit.
 idēto p' dei grām iuuai potuit
 ad uenā ut q' p' aliu' cendat.
 p' aliu' eiget'. **Qui q' m-**
 nitatōe hūit ad malū. nō iuste
 repatōe hūit ad bonū. Dyabolu
 uō q' sine aliq' temptatiōne
 p̄m'uit p' aliu' nō surget' iuuai
 nō debuit nec p' se potuit. Ideo
 irremediabile p̄m' ei9 extitit.
 p̄m' uō hōis sit p' aliu' hūit
 iuu' ita p' aliu' nō iagruē ha-
 buit remediū.

Quare homo non angelus
sit redemptus

Divina angelica nā qm̄ nō tota
p̄ierat sed ex p̄te p̄sticat n̄
ē redempta. huāna uō tota p̄ierat
7 idō ne penit̄ p̄det̄ ex p̄te ē re-
dempta ut inde ruina supplet̄ an-
gelica. Un̄ auḡ 1̄ encl̄. p̄lacuit
vniūsitatis creatōi 7 modeatōi ut
qm̄ nō tota angelor̄ militudo d̄m̄
desendo p̄icat̄ ea q̄ p̄icat̄ ī p̄etua
p̄ditōne remanēt. Daue at̄ cū deo
illa desente p̄sticat̄ illa de sua
c̄tissime cognita semp̄ gaudet
felicitate. At uō cūtia rōnalis q̄
ī homibz cāt̄ qm̄ p̄m̄s at̄s suppli-
cis tota p̄ierat ex p̄te meruit
repari. un̄ angelice societati sup-
plet̄ qd̄ ruina īa minuat̄. Hor
em̄ p̄missū ē s̄m̄ q̄ erūt eq̄les aḡt̄is
Ad nō s̄m̄ soli uō p̄cep̄ Dei
tū fuit dāt̄.

Illud enā nōtidū ē qd̄ nō
soli uō p̄ceptū videt̄ esse
dāt̄ cū ip̄a mulier testet̄ ē esse
enā mandatū dicens p̄cepit nob̄
deus 7c̄. Sup̄ tū legit̄ ante factam
mulierē deū dixisse uō de ligno
s̄m̄ boni 7 mali ne comedas. Nō
dixit. Ne comedatis forte q̄ factū
eāt mulierē sic p̄cepit ut p̄ v̄rit̄
ad mulierē p̄ueniet̄ mandatū q̄
mulier q̄ subiecta fuit uō nō ī
mediate uō d̄m̄i debuit accip̄e
p̄ceptū. Un̄ ap̄t̄is 7c̄ quid d̄st̄e
voluerūt mulier̄s domi uōs suos
introgent. Si q̄rit̄ quō loq̄ potu-
erūt ul̄ loquente itelligē q̄ nō
didisciant̄ m̄t̄ loquentes c̄stendo

ul̄ magistro. dixit q̄ deus h̄c̄s
eos ferat̄ q̄ possent loq̄ 7 disc̄e
ab alijs si essent.

De origine illius p̄m̄. opinio
quēndā q̄ d̄m̄t̄ quādā elatōne
p̄ressisse ī uō hom̄is. 1̄ 2̄ 3̄

Hic videt̄ diligent̄ iuesti-
gandū eē q̄ fuit origo er-
radix illius p̄m̄. Quidā putant
quādā elatōne ī uō hoīs p̄ressisse
ex qua dyaboli suggestōi c̄sensit.
Ad videt̄ auḡ 7̄ inuē sup̄ gen̄s
ita dicens. Nō ē putandū q̄ hō
deiret̄ n̄ p̄ressisset ī eo qd̄a elatō
cōp̄menda ut p̄ h̄militatē p̄m̄ s̄m̄t̄
qm̄ falso de se p̄s̄p̄s̄it̄ 7 q̄ non
bene h̄t̄ se nā si a faciente p̄ressit̄.
Itē Teode. Quō ubi temptatōis
ēdet̄ mulier d̄m̄ se a re bona et
v̄nli 7 p̄hibuisse n̄ ī c̄et̄ ei9 m̄t̄
amox ille p̄p̄e p̄tatis 7 de se sup̄ba
p̄s̄p̄no q̄ p̄ temptatōne fuit
cōm̄tenda aut p̄m̄enda. Demq̄
nō contempta suasioe sp̄entis
app̄xit lignū bonū esu d̄c̄t̄
app̄ū nec c̄dens inde posse moi
forte putauit d̄m̄ alij cū signi-
ficatōnis illa dixisse. Deo mādu
cauit 7 dedit uō s̄m̄o fortiss̄ cū
aliq̄ suasioe quā s̄p̄t̄ia itellige-
dam reliquit. ul̄ forte nō fuit
suadei n̄te cū eā m̄ct̄ia eē illo
r̄bo nō videt̄ v̄rit̄. Sicut ḡo nō ē
p̄miss̄ dyaboli temptat̄e f̄ct̄am
n̄ p̄ sp̄ente ita n̄ v̄rit̄ n̄ p̄ f̄ct̄am
ut sicut p̄ceptū dei 7 p̄ v̄rit̄ v̄rit̄
ad mulierē ita dyaboli temptatō

hois uo curabile q nō p se si palu
rendit

p mulierē trāsiet ad uirtū. In mlie
uō q rōnalis eāt nō ē ipē locutū
ut i pēte sed suāsiōe eiū q̄uis
iūmū adiuuāt mtiā qd p ppen
tem gēbat extius. Ex pōitōe tēp
tatiōis modū atz p̄ḡs̄ā iūmūat
ner nō q qd p̄dūmā iūmū uidet
si qd temptatiōne p̄p̄sit qdā elatō
q p̄p̄s̄iō i mēte hōmīs. ~~~~

Obiectio q̄ illos qui dicūt elatō
nōne p̄p̄s̄isse i mēte. ~~~~

Quod si ita fuit. nō igit̄ al
teriū suggestiōne p̄ p̄mūit
cū auctōritas tradat idd p̄mū dya
boli i curabile eē quia nō sugges
tiōne sed p̄p̄a sup̄bia tendit. i idd
p̄ aliu surgē potuit. Quo cū
p̄dita augustinū uiba p̄u ac dilige
tem lectōe efflagitant q̄ sic i
telligē sane q̄mā. Nō dicit̄ hō
s̄ i actū illū p̄m ut s̄ lignū ue
titū edēt q̄ i has miserias p̄ temp
tatiōne dyaboli n̄ elatō q̄p̄meda
p̄p̄s̄isset nō utiqz temptatiōne p̄
op̄ p̄m. Talis em̄ fuit cōditō p̄
p̄s̄is dyaboli temptando dixit.

Si comedētis eiūs sicut dñi s̄c̄e
tes bonū q̄ malū. Nō audito
statim mēti mliēis surrepsit
elatō mētis qdā q̄ amōr p̄p̄e
p̄m̄tis ex quo placuit ei facē qd
dyaboli suadebat q̄ utiqz fecit. Sug
gestiōne igit̄ p̄mūit q̄a temptatiō
p̄p̄s̄it ex qua i mēte eiū actū elatō
ē quā p̄m̄ op̄is secutū ē q̄ pena
p̄m̄. Que fuit elatō mulieris.

Elis qdē elatō i mēte mu
lieris p̄ rō fuit quia edidit
q̄ uoluit habē similitudinē dei cū eq̄
litate quadā putans id eē uim qd
dyabola dicebat q̄ idd p̄p̄alit mul
liēm cōmēmoāt augustinū dicens. Cū
ēdēt dyabolo mulier n̄ eēt i mēte
eiū de se sup̄ba q̄ p̄p̄s̄iō q̄ qd i
se q̄t s̄ q̄ p̄ temptatiōne fūcāt cō
iūmēda ul' p̄mēda ad mliēm
refendū ē ut i telligat̄ que mulier
nō elatō fuit p̄ tēptatiōne quērenda.

Que fuit elatō vi an ēderit
et uoluit qd mulier. ~~~~

Soler quei utz ia t̄lis elatō
q̄ amōr p̄p̄e p̄m̄tis i uō fuit
sicut i mulier. Ad qd dicit̄ q̄ adā
nō fuit seductū eo mō quo mulier
f̄rō em̄ putauit eē uim qd dya la
suggebat. In eo t̄m̄ seductū fuisse cō
p̄t q̄ cōmissū uemāle putauit
qd̄ p̄emptiōis eāt sed nō p̄c̄e se
ductū fuit ut i eo qd mulier ut
ēdēt deū id lignū idd tangē p̄
hibuisse q̄a si tangēt s̄c̄ent sicut
dñi. Verūptm̄ p̄uāitōe fuit adam
ut testat̄ ap̄lus. Potuit qd aliā elatō
mēti eiū t̄c̄e illū p̄a temptatiōne
ex q̄ uoluit lignū uetitū exp̄iri
cū mliēm nō uidēt m̄ctūā estā
illa p̄p̄ta. Uñ augustinū sup̄ genes̄.

Cū ap̄lus adam p̄uāitōe fuisse
offidat dicens. i similitudinē p̄uāitōe
rōm̄s ade seductū t̄m̄ negat. Uñ
ait. Adam nō ē seductū s̄ mulier.
Uñ q̄ i t̄rogatū nō ait. mulier se
duxit me sed dedit m̄ q̄ comedi.
mulier nō igit̄. Serpens seduxit

me. Hanc aut seductionē ppe
uocauit apulus p quā id quod
suadebat cū fīm eēt vīm putatū
ē s̄z q̄ d̄s illud lignū iō tangē. p
hibuit quia sciebat eos si tetigisset
sicut futuōs cāp̄ eis dimitte iūi
det q̄ eos hoīmes fecerāt. Sed et si
virū p̄t aliqua mentis elationē q̄
desi late nō poteat sollicitauit
aliqua expiendi cupiditas cū muli
erem videt accepta illa esca nō eē
inertū. nec tū eū arbitror si iam
spūali mente p̄ditus eāt nō f̄didit
se quod dyabolus suggēbat.

Quis plus p̄cauit adam ul' eua.

A quo manifeste adūti p̄
quis eor̄ pla p̄cauit adam
s̄z ul' eua. plus em̄ videt p̄casse
mulier q̄ uoluit usurpae dimitatis
equalitate et minima p̄supp̄one elatu
f̄didit eē futū. adam uō nec illud
f̄didit et de p̄mā et de dei n̄mā co
gitauit dū vroi mōem gerens eis
p̄suasione q̄sensit nolens eā cōst̄rai
et a se alienatā relinque ne p̄ner
arbitrat̄ id eē veniale nō mortale
delictū. p̄n angustina. paulus t̄at
adam nō ē seductus qd' vnq̄ ita
p̄t accipi ut itelligat nō eē seductus
p̄ce s̄z ul' t̄ eo t̄ quo mulier ut s̄z
f̄det illud eē vīm citis sicut d̄n
sed putauit v̄zq̄ posse s̄z ut vroi
mōe geret et p̄ p̄mā veniā
habēt. hinc ḡ p̄cauit qui de
p̄mā et de dei n̄mā cogitauit. Post̄p̄
em̄ mulier seducta manducauit eis
dedit ut sil' edent noluit eā astraē
quā f̄debat sine suo solacō cōtabesce
et a se alienatā oīno interie nō

q̄ carnali iucta cōcupia quā modū
fenseat sed amabili quadā be
niuolencia qua plerūq̄ sit ut of
fendat̄ deo ne offendat̄ amicos qd'
eū face nō debuisse dine sine usq̄
eritus indicauit. ḡ aliquo modo
alio acceptus ē. Inceptus em̄ dine
seuittatis t̄eo falli potuit ut veni
ale f̄det eē cōmissus sed dolo illo
sp̄entimo quo mulier seducta ē.
nōlōmō arbitror illū potuisse se
duci. Ex hys dat̄ itelligi q̄ mulier
plus p̄cauit qm̄ homo t̄ q̄ mai
ois timois p̄supp̄no fuit q̄ eāt
t̄ se et t̄ p̄mā et t̄ deū p̄cauit. vir
aut̄ t̄m̄ t̄ se et t̄ deū. Inde enā coll
git̄ q̄ mulier pla p̄cauit q̄a q̄m̄
p̄mā t̄ cui d̄m̄ t̄ t̄ doloē p̄ces
Ad p̄dite sine adūsai vi. filios
Sed huic videt̄ contāit qd'
auḡ sup̄ genesim de v̄io
et mulie p̄mā suū extusant̄ba
uit. et dicit adam. mulier quā de
dign̄ m̄ et et comedi et nō dicit
p̄cauit. Sup̄bia em̄ h̄t q̄s̄siois
deseruitate et nō q̄s̄siois h̄m̄li
tate. Nec enā mulier cōf̄ret̄ p̄mā
sed r̄fert̄ t̄ alt̄m̄ dicens. Serpens
derepit me et comedi. impai seru
sed pari fastu. Ecce h̄c d̄t auḡ
q̄ parē fastū habuit mulier cū
v̄io. p̄t ḡ habuit et p̄t p̄mā
rūt. Sed hoc ita det̄m̄ai p̄t ut di
cans parē ut̄usq̄ fuisse fastū
t̄ extusatione p̄mā et t̄ esu ligni uenti
sed disparē et t̄ mulie m̄lō maio
rem t̄eo q̄ f̄didit et uoluit eē sicut

suggerēt

100
des quod non vir.

De vio ena legit q uoluit ee
sicut deus.

U scriptum e de viis legit
q uoluit ee sicut deus. Dicit
enim augustinus super illa loca psalmi
Eue non rapui tunc exsoluebam.
Rapiuit adam et eua presumens ut
dyabolo de diuinitate. rapere uolue-
rit diuinitate et perdidit felicitate.
Ite super illa loca. Des quod filius tibi.
Et ipse uult ut deus. pater uult
ee filius deo ut dyabolo q uoluit
subee. et homo q ut suus noluit
tenei precepto sed uoluit ut nullo
modo diuinitate ee q deus. Ite super illa
epistola loca. Non rapina arbitrata e
ee se equelem deo quanta usurpauit
quod fuit non eet ut dyabolo et per magis ho-
uoluerat sima quod adam cupiebat
ee ut deus sed non credidit posse.

Deo quibusdam uidetur quod et ita
adam ambiret ee sicut deus.
non tamen credidit id fieri posse et ideo finit
ee quod dyabolo permittebat cognouit.
et licet diuinitatis equalitate corrupiuit
non tamen adeo exarsit nec tanta est
affectus ambitione sicut mulier q
id posse fieri putauit. et ideo magis
illud ambiendo superbiuit. Vtrum
autem aliqua forte ambitione surreptio
nouit sed non ita ut illud putaret
vni uel possibile fore.

Alia sima qui propter eua de viis
scripta id deum putant.

His autem uidetur ideo deum ee
quod adam uoluit illud quia

mulier de eo super illud uoluit.
Sicut requirit patrem dicitur per unum hominem
trasse in mundum. et humana natura cum
tamen mulier ante unum parturuit quia per
mulierem trauit de viis factum. uel
ponit ideo per hominem dicitur trasse quia
ena parturiente mulier si uir non per-
casset humanum genus in fine patris
corruptum periret. magis ergo parturuit uir.
Obiectio contra id quod supra in-
dictum e unum nunc parturisse.

His autem opponi solet hoc modo
dubius motus ut ait pseudo-chrysostomus
patrem gerit sicut ignoancia. et infirmitate.
et dicitur. et si uis e infirmitate parturisse
ignoancia. si uis q dicitur q infir-
mitate. Eua autem uidetur ex ignoancia
parturisse quia seducta fuit. Adam uero ex
inducta quia non fuit seductus ut apertus
aut. Ad quod dicitur quia licet eua ipse per
ignoancia deliquit q putauit unum
ee quod dyabolo suadebat. non tamen hoc
qui nouit illud dei ee mandatum et
patrem ee contra age et ideo excusari a
patre per ignoancia nesciuit non potuit.

Ad ignoancia alia excusatur alia non.

Et enim ignoancia q excusatur
parturiente et e ignoancia tunc q
non excusatur parturiente. Est enim ignoancia
incomprehensibilis et ignoancia uincibilis.
Excusatur enim omnis tollit ubi manda-
tum non ignoat.

De explicita ignoancia q excusatur et q non.

Et autem ignoancia explicita et excu-
satur q sine noluit tamen possit que
non excusatur quia et ipsa parturiente e. et eorum
q uoluit sed non possit q excusatur e
pena parturiente non parturiente. et eorum q quasi
simpliciter nesciuit non remittentes uel
apponentes sine q necem plene

excusat sed sic fortasse ut minus puniat:
Un augustinus ad valentinum. Eius aufertur
excusatio quae mandatu dei nouerunt
qua solent habere homines de ignorantia.
Et licet grauius sit peccatum scienter quam
nescienter non ideo tamen confugiendum
est ignorantiae tenebras ut in eis
quisque excusatione requirat. Aliud est
enim nefas esse. aliud est enim scire nolu-
isse. quod in eis qui intelligere noluerunt ipsa
ignorantia peccatum est. In eis uero qui
non potuerunt pena peccati. Ignorantia
quae non est eorum quae scire uolunt sed eorum
quae tam simpliciter nesciunt nullum sic
excusat ut igne eterno non ardeat
sed fortasse ut minus ardeat. Non
igitur multum excusatione habuit de
ignorantia cum et mandatum nouit et
peccatum esse semper. aliter non ignorauit agere.

Un pressit consensus illius peccatum
cum natura hominis est corrupta.

Solet enim quodam cum sine uino
esse natura hominis. unum consensus mali
pressit. Ad quod respondet patet. quia
ex libero arbitrio uoluntatis sunt et in
ipso enim et in alio tamen extitit ut fiet
deficit in alio quod et in dyabolo qui suadet
et in ipso quod uoluntate liberi arbitrii con-
sensit et cum liberi arbitrii sit bonum
ex re utique bona mala ille consensus
pueit et ita ex bono malum manat.
De hoc autem in sequenti plenius tracta-
bimus cum origo mali et quare contra tracta-
lescat inuestigabitur.

Un uoluntas pressit illud peccatum.

Sed uero quod utrum uoluntas illud
peccatum pressit. dicimus quia
peccatum illud et in uoluntate et in actu

consistit et uoluntas actu pressit
sed ipsam uoluntate alia hominis uolun-
tas mala non potest utque ex dyabolo
li persuasione et hominis arbitrio illa
uoluntas mala potest quae iustitiam
deseruit et iniquitate trahant et
ipsa uoluntas mala iniquitas fuit.

Quare deus permittit hominem
temptari sciens enim casurum.

Propterea quae solet. cur deus
hominem temptari permittit
quae decipiendum. Prohibet sed
non est laudabile homini si ideo bene
uiuere posset quia nemo male
uiuere suadebat. cum tamen natura posse
et in potestate habet uelle non consentit
suadenti deo uiuente et est glorio-
sius non consentit consentit quod temptari

Quare deus cauit. non posse
quos prohibet futuros malos.

Mouent enim quidam dicentes
cur cauit deus quos futuros
malos prohibet quia prauidit quid
boni de malis eorum esset factus.
Sic enim eos fecit ut relinquere eis
unde aliquid facerent de se lauda-
biliter operante tuerent. a se habet
uoluntate mala et ab illo natura bo-
na et iusta pena. Frustrum enim dicitur
non debet deus curare quos prohibet
futuros malos. Prohibet enim bonis
propositos et iuste pro mala uolunta-
te puniendos. Addit etiam quod si
hominem debet curare quod nolle omnino
peccare. Concedimus quod meliore
naturam esse quam omnino peccare nolle.
Concedant et ipsi non esse mala quae
et si culpabiliter aliquid facerent. illa

factu
 illis ~~non~~ e ut posset no peccare si
 uellet a iuste punita q uoluntate no
 ueritate punit. Ita go her bona
sit illa melior cur uirumq no
facet ut uberi9 laudaret de vtrq.
 Illa em de stis angelis. h de hoib9
 e. Itē iquit si de9 uellet a illi bo
ni eent: a hoc qde contredim9 s
melis uoluit ut qd uellent eent
a boni qde no ifructuose. mali
no no ipune eent. Itē inquit
posset de9 uoluntate eoz uerere t
bonu qd omipr e. posset reua.
Cur no fent: Ra no noluit. Cur
noluit: ipe nouit. No debem9
plus scpe qm oportet.
Itē qm quid quae habuit rone
et agit de stia hois an pnm.

Et qde stdm aiam ronalis
 fuit ho hns disctone boi
 a mali. bonam q rez catatu et
rogmone iutatis q pme pfectoi
roguebat mox condit9 no tagt
accepisse putat a ad illa no studio
ul disciplina aliq p mifualit9
pfecisse sed ab exordio sue gdnis
diuinit9 illa pcepisse

Ad eplurim habuit homo an
lapsu agmone rez stz p se fact9
a catois sui a de rogme rez catu:

Hic itaq homo pms ante
 lapsu eplm agmone pdit9
 rez stz p se fact9 a catois a sui.
 Heri quippe agmone hoiem acc
 pisse pppitui e cu no ipe catu ul
 angela aliqs sed ho oiba aialiba
 nota iposuit ut onderet q signi
 lor notia ho ipe habuit. Ruet

app illa data erant a ab illo rgen
 da a disponenda erant hor9 omi
 de9 illi a stiam ebuat a puidencia
 atz cura ~~et~~ reliquit q ut ait aplo
 No e deo cia de bob9 quoz alioz
 q aialu de9 hoī cura reliquit et
 puidencia ut dnam eoz subicent
 et rone illis gubnaent ut fiet ill
 necessaria puidē a qbz emolurneta
 debebat recipere. Ita aut stiam ho
i pccando no pdidit sicut ne illa
qua carnis ncia puidenc. A idco
isptua homo de hui9di no eru
dit sed de stia aie qua pccando

De rogme catois. **C**onstit

Cognmone quoq catois p
 no homo habuisse uidet
 dit. Cognouit em a quo catu
fuit. no co mo agnostendi quo
er auditu solo pcpit quid a eden
tib9 absens qrit sed quada micio
appiacione q dei pncia cotempla
bat no tu ita excellent sicut p9
hanc uitā sancti visui sut. Rep
ita t emigmate glit t har uita videm9

De sui rogme. **P**ro

Pro sui rogme idem
 homo tlem accepisse uidet
 ut et quid debet supioi a quid
 equali a quid inferioi no ignoat.
 Condione quoz sua a cedme stz
 qualis stis eēt a qualu incedē
 debet quid age quid caue itellerit.
 Si hō notia no habuisset no
 eēt reus puaicoms neq seipm

Utrū homo pms **C**ognouisset
sut eoz q sibi futia erant.

Si aut qrit utz homo stiam

habuit eorum que circa eum ventura erant
ide est si ruina sua preceperat et similiter
si preceperat bona que habiturus fuisset
si tamen obediens preceperat. Respondei potest
quod ei magis facienda iudicia sunt quam
futura reuelata. Accepit enim scientiam
et preceptum eorum que scienda fuerant sed
non habuit scientiam eorum que futura erant.
Non ergo fuit homo preceperat sui casus
sicut et de angelo diximus quod augustinus
super genesim asserit ratione utens qua
super posuimus. Hec de scientia hominis quantum
ad primum statum pertinet dixisse sufficiat.
Dispositio
XXIII. **De gratia hominis et potentia ante casum.**
Nunc diligentius investigari oportet
qua gratiam vel potentiam habuit
homo ante casum et utrum per eam potuit
scire vel non. Sciendum est igitur quod homini
in ratione sicut de angelis diximus da-
tum est per gratiam auxilium et collatum potest
per quam poterat scire non delectare ab
eo quod acciperet sed non poterat proficere
tantum ut per gratiam rationis sine
alia meriti salute valeret. poterat
quidem per illud auxilium gratie rationis
resistere malo sed non proficere bonum.
poterat tamen per illud bene vivere
quoddammodo quia poterat vivere sine
peccato sed non poterat sine alio gratie
adiutorio spiritualiter vivere quo vitam
mereret eternam. Unde augustinus Tenentibus
fuit homo rectus ut et maneret
ea rectitudine posset non sine diuino
adiutorio et suo fieri processu arbitrio
utrumque horum elegisset dei voluntas
fieri vel ab ipso vel de illo. Unde quia
sua maluit facere voluntatem quam dei
de ipso facta est voluntas dei. Ite et eodem
hic oportebat pro hominem fieri ut

bene posset uelle et male. nec
frustrum si bene. nec ipse si male.
Item quod in libro de correctione et
gratia ait: Si hoc adiutorium vel angelicum
vel hominum cum primo factum fuisset
quoniam non tunc non facta fuisset ut scire
digno adiutorio posset manere si
uellet. non unquam sua culpa recidisset
desuisset quippe adiutorium sine
quo manere non posset. Ite dedeant
deus hominum bona uoluntate. In illa
quippe eum fecerat rectum. dedeant
adiutorium sine quo non posset in ea
manere si uellet et per quod posset.
ut autem hoc uellet in eis dimisit
arbitrio. Item et eodem. Accepit posse
si uellet sed non habuit uelle quo
posset. Non si habuisset perseuerasset.
His testimoniis euidenter monstratur
quod homo rectitudine et bona uo-
luntate in ratione accepit atque auxilium
quo scire poterat. Alioquin non sua
culpa uideretur cecidisse.
Quod ualeat scire rectitudo illa et
iuxta hominis uoluntatem in qua fuit.
Quid quomodo recta et bona uoluntate
habuit homo si per eam
nec meriti uita ualuit nec ca-
scire uoluit. Non nec aliquid mali
tunc ea uolebat et ad tempus stare
uoluit sed non perseuerant et idcirco
recta et bona fuit uoluntas hominis.
Oppositio contra id quod dictum est
hominem non potuisse proficere.
Ad hoc autem quod diximus
hominem non potuisse proficere
uel meriti per gratiam rationis solet op-
poni sic: per illud auxilium gratie ra-
tionis potuit scire in bono quod acciperet

potuit q̄ resistē temptatori. Sed resistē temptatōibz atz suggestiōibz malis mītu ē ac bonū te mīnēle. Uine at̄ bonū mītu p̄fectus ē. p̄ grām igr̄ carōnis p̄fici potuit sine adiectiōe aliq̄ gr̄e. Ad qd̄ dicimz q̄ resistē malo ⁊ nō asentiē temptatōm nō fecisset illi mītu enā si nō asensisset: q̄a nichil t̄eo eāt qd̄ ad malū ipellet. Sicut angelis q̄ nō ceciderūt nō fuit mītu qd̄ steterūt. ⁊ qd̄ nō cœruerūt. Nobis at̄ mītu ē aliq̄ si malū nō facimz sed resistimz ibi dītatat ubi cū subest q̄ nos id face mouet. Quia ex p̄m̄ corruptela p̄m̄ sūt ad lapsū gr̄is n̄ri ubi at̄ nō m̄tuenit cū nos ad malū ipellens nō mēni si ab eo declinamz. declinaē enā a malo semp̄ uitat pena sed nō semp̄ meret palma.

De adiutorio hoīs in cōtione dato quo sc̄e potēat.

Nō cōsideandū ē qd̄ fuit illud adiutoriū hoīm datū ī cōtione quo potēat manē si uellet. Illud utiq̄ fuit libtas arbitrii ab oī labe ⁊ corruptela īmūnis atz uolūtatis rectitudo ⁊ oīm nālū potētiāz aīe se firmitas atz uīua.

De libeō arbitrii. ~ Citas.

Liberū uō arbitriū ē facultas rōnis ⁊ uolūtatis q̄ bonū grā assistente eligit̄ ul̄ malū eadē desistente. ⁊ dī libm̄ q̄ntū ad uolūtate q̄ ad utrūq̄ flecti p̄t. Arbitriū uō q̄ntū ad rōnē cui⁹

ē facultas ul̄ pōn̄ illa cui⁹ enā ē dīsc̄ne mē bonū ⁊ malū ⁊ aliq̄n quidē dīsc̄nē h̄ns bonū ⁊ malū qd̄ malū ē eligit. Aliq̄n uō qd̄ bonū ē sed qd̄ bonū ē n̄ grā adiuta nō eligit. Malū uō p̄ se eligit. Est et ī aīa rōnali uolūtatis nālū quā nālū uult bonū. lūz tenet et exilit n̄ grā iuuēt q̄ adueniēno iuuat eū ⁊ eigit ut efficiat uelut bonū. p̄ se at̄ p̄ uelle malū efficiat. Ula ḡ rōnalis aīe pōn̄ qua uelle bonū ul̄ malū p̄t utq̄ dīsc̄nens libm̄ arbitriū m̄cipat qd̄ lūta aīalia nō h̄nt q̄a rōne cōtrent. h̄nt tū sensū ⁊ appetitū

De sensualitate. ~ Sensualit̄

Est enī sensualitas quedā uis aīe īficiē ex qua ē mot⁹ qui t̄endit ī corp⁹ sensū atq̄ appetitū rerū ad corp⁹ p̄tinetū. Ratio uō uis aīe ē sup̄ior q̄ ut ita dicamz duas h̄t p̄tes ul̄ d̄as. Sup̄iorē ⁊ īficiē. S̄d̄m̄ sup̄iorē sup̄ius cōsiliendis ul̄ appinen dis intendit. S̄d̄m̄ īficiē ad t̄p̄alū dispositōz p̄p̄int. Quodquid gō ī aīa m̄a nob̄ osideantibz occ̄rit qd̄ nō sit rōe cū bestis ad rōnē p̄tinet. Ad at̄ t̄ea rēp̄s rōe cū bestis ad sensualit̄e p̄tinet. et ubi nob̄ ḡdatim ī osideatōne p̄nū aīe p̄ḡdientibz p̄mū aliqd̄ occ̄rit qd̄ nō ē quē cū bestis ī t̄cipit rō. Hec enī docet auḡ ī x̄no li. de t̄inte ita dicens. Videamz t̄q̄t ubi sit q̄i quoddā hoīs ext̄iois īficiēisq̄ osimū. Ad quid enī h̄emz ī aīa rōe cū p̄tēte recte

duo in mente una. Ecce hys in tel
lignis p[er] qualiter in anima ho[m]inis existat
ymago illius coniugii et qualiter
singulis in mente spiritualiter sint illa facta
scilicet vir mulier serpens.

Quare p[er] illa facta in nobis con
suetudo temptatio.

Nunc super ostendendum
quomodo p[er] haec facta in nobis consuetudo
peccati. si agnoscitur potest si diligenter
attendamus quomodo sit in anima mortale
vel veniale peccatum. Ut enim in serpens
suasit mulieri et mulier vidit ita
et in nobis sensualis motus cum ille
reclam peccati concipit quasi serpens
suggit mulieri scilicet inferiori peccati rationis
et rationis scilicet quae si consensit illecebram
multum edit cibum veniat. Post de
eodem datur videtur cum superioris peccati rationis
et rationis sapientiae eandem illecebram
suggit quae si consentit tunc vir etiam
cum seia cibum uetitum gustat. Si
ergo in motu sensuali tunc peccati
illecebra teneatur veniale ut le
uissimum peccatum est. Si uero rationis p[er]
rationis consentit ita ut sola cogita
tionis delectatione sine uoluntate
peccandi teneatur mulier sola ma
ducauit non vir cuius auctoritate
cohibetur uoluntas ne ad opus usque
perueniat. Si uero deficit plena uo
luntas peccandi ut si deficit fami
litas ad effectum producat. vir quoque
manducat quod superioris p[er] rationis
illecebre consentit et tunc est dampna
bile et graue peccatum. An autem multum
sine uide gustat aliqui est mortale
aliqui veniale peccatum. Ut enim
dictum est tunc mulier sine uide gustat

in ita delectatione cogitationis peccatum
teneatur ut sciendum non desinat ut
cum quodam emina et mensura peccati ad
hibetur a uide ut non liceat mulieri
effrenata libertate in peccatum pergere. Si
uero peccatum non diu teneatur delectatione
cogitationis sed statim ut mulierem
tenuit uide auctoritate repellat uen
iale est. Si uero diu in cogitationis
delectatione teneatur et si uoluntas
peccandi desit mortale est et pro eo
dampnabitur sicut uir et mulier. et totus
homo quod tunc uir non sicut debuit
mulierem cohibuit uide potest deum resesisse.

Repetitio summa peccandi.

Ut autem ut bunt summa peccandi
quomodo peccatum ita in anima concipitur ut
illud facere disponat uel etiam peccat
aliud frequent. aliud uel semel
uel etiam quomodo delectatione cogitationis diu
teneatur mortale est. Cum uero in sensuali
motu tunc est ut per diu tunc le
uissimum est quia ratio tunc non delectatur.
Ideo autem super dixi. aliud frequent
alio semel quia ut quibusdam plagis quibus
sunt quae si tunc fiant semel uel facien
da disponantur dampnant. Quaedam
uero non nisi sepius fiant uel frueda
decreuant ut de onoso uero et h[uius] di.
Hoc autem augustinus in xii[mo] li. de ciuitate
tradit ita dicens sicut in 10 coniugio
peccator peccatum serpens manducatum
peccat. mulier autem non manducavit
sola sed uide suo dedit et sicut man
dumuerunt. ita et in quodam serpe et
coniugio quod in unoquoque homine gerit
et dimostat cum rationis scilicet quae in rebus tem
poralibus agendis reformandi uiuantur

visat aialis sensu ingit quada ille
cebam tuc velud spens alloquit
feriam. Hinc aut ille reb consentie
de ligno uento e comedere. Sed
iste consensu. si sola cogitacionis
delectatōe contentu e supioi uo aut
coitate ita retinent mebra ut no
exhibeant arma tiquitatis pto
sic habendu esimo velud lignu
uetitu mlier sola comedit. Si at
i osensu io ita decm quodcuq
pam ut si plus sit ope ena com
pleat itelligenda e mlier dedisse
uid suo sil edendu illicitu cibū.
Neq em pt pam no solu cogi
tando suauit uerena petrandu
effinat mente decm n i illa
mentis intentō penes qua suma
ptas e mebra i opa mouendi ul
ab ope cohibendi male actioni
redat. Nec sane cu cogitacione so
la mens oblectat illicitis no qde
distiens ee scienda tenens tu i
uolens libent q statim ut attrin
gent animu reppu debuerit ne
gandu ee pam sed longe minq
qm si ope statuatur iplendu. Et io
de liba quoq cogitacionibz uerna
petenda e pety q pcurandu et
diendu. Dimitte nob debita ma
sicut nos dimittimq debi. nos.
Neq em sicut i ill' duobz pmis
hoibz psona sua quisq pcurabat
i ido si sola mulier cibū edisset
illicitu sola q unq mactis supplino
pletter. ita dm pt i uno hoie si
delectatōibz illicitis a qbz cōtio
se debet autē. cogitō sola libent
pascit nec facienda decm

mala sed tm suauit i recedatōne
teneant q muliem sine uo posse
dampnai Absit hoc ede. Hic appe
una psona e unq homo e totq q
dāpnabit n her q sine uolūtate
opandi sed tm cu uolūtate animū
clibz oblectandi soliq cogitacionis
sencuit ee pam p mediatois gram
remittant. Idem quoz i li no cōf
mantheos de hoc eode sic ait
Applus de sed pncipe potestatis
huius spūs q mit opat i filios diffi
denne. Nūquid gō uisibilis eis ap
paret q corpis lons accedit ad eos
i opat. Sed miris moīs p cogi
tacione suggestit quid qd pt quibz
suggestionibz resistendū e. Nō em
ignoramz astucias eia. Quō em
accessit ad iuda qn ei psuasit ut
dm ederet mitquid i lons aut
p hos orlos ei uis e. Sed unq
ut dm e i tōe eia trauit. Repellit
at illu homo si p adysū custodiat
posuit em hostem deo i p adysū
ut oparet et custodiet. qā s' em
di i canticis Ortus conclusi fons
signat qd unq no pūsticus ad
mittit ille psuasit sed p muliem
decipit. Non em s' mō mōa de dicit ad
consensione pam pt n cu delectatō
mota fuit i ia pte animi que debz
obtemperare rōni tūq recto uiro.
etia i uno quoq nrm nichil aliud
agit cū ad pam quisq delabit
qm tūc actū e i illis tōz serpen
te mulie et uid. Nā pmo fit sug
gestio siue p cogitacione siue p
spū corpis cū uidendo ul audie
do ul tangendo ul gustando ul

olfaciendo. **Q**ue suggestio cu fit
 fuit si cupiditas nra no moueat
 ad pccandu excludet spentas af
 ticia. **S**i at mota fuit qd iam tunc
 psuasit eit sed aliqui ro uilut et
 am comotit cupiditate r frenat atz
 rapestur qd cu fit no labim i pccm
 sed cu aliqua luctuone coonam
 Si at ro consenciat r qd libido
 comonuit sciendū ee decernat
 ab oi bti uita rāp de paradiso ex
 pellit homo. Jam em pccm ipu
 tat enā si no subsequat factū
 qū rea tenet in ofensione costia

Que de nre pccibz dicantur

Hec de nre pccibz mfer
 uimz ut ipis nre natura
 plenis cognoscer et fm qua sui
 pccatione i ea sit libm arbitm
 itelligit s sōdm rōne qua ome
 pccm mortale gnt sed no oē veni
 ale illud s qd i solo motu sen
 sualitate existit.

Ad sensualitas i sepcia alie qd
 sup accipit ut enā ipis pccio
 rōnis eia noie itelligit

Non ē aut silenco pccndū
 p sepe i sepcia noie sensua
 litatis no id solu iam qd ē nob
 rōe cu pccoe sed enā m ipis p
 rōnis q tpulsi dppōm mtendit
 itelligit q diligens lectoz i locis
 sepcie ubi de ipa sit itentō vi
 gilant aditot.

Redit ad libei arbiti cōsiderationē.

Tam uō ad pccm rēdeamz s
 ad libei arbiti rctū. **Ad phi**
 diffimenes dixerūt libm de uo
 luntate iudicū qd pccis ipa et

habilitas uolūtatis r rōnis qua
 sup dirimz ee libm arbitm. libea
 ē ad utūlibz qd libe pcc mouei ad
 hoc ul ad id. **Libm** go dī arbitm
 qm ad uolūtate qd uolūtate mo
 uei et pccanteo appetitu ferri pcc
 ad ea q mala ul bō iudicat ul iu
 dicatē ualēt.

Ad libm arbitm no queit nisi
 ad futm nec ad ome futm.

Hec af sciendū ē qm libm
 arbitm ad pccū ul ad pccū
 no refert sed ad futia rōmgenca.
Ad em i pccū ē detmātū ē. nec
 i pccū nra ē ut tūc sit ul no sit
 qū ē. pcc em no ee ul aliud ee
 pcca sed no pcc no ee dū ē ul ad
 ee dū id ē qd ē. **Sed** i futio an
 hoc sit ul illud ad pccū libei arbiti
 spectat nec tū oīa futia sub pccū
 libei arbiti ueniūt. **Sed** ea tū q
 p libm arbitm pcc fieri ul non
 fieri. **S**i quis em tē quid uelut ac
 dpponat facē qd i eia nullatenz
 sit pccū ul qd sine ipius dppōne
 fiet eque i hoc ipse libm no hē arbitm

Ad supposita libei arbiti af
 signato no cōuenit deo nr hns q
 gloificati sunt

Et quide sōdm pccū affig
 nationē i hns tū uidet ee
 libm arbitm q uolūtate mutat
 et rōria pccū deflectē i quoz pccū
 ē elige bonū ul malū r utūlibz
 sōdm electionē facē ul dmmittē.
Sōdm qd nec i deo nec i hns oibz
 q tanta bñitudinis grā sūt roborati
 ut iā pccū nequeant libm arbitm
 ee nequit. **Sed** qd deo libm arbitm

habeat. augustinus dicit in xxii^o li de ciuitate dei ita inquit. certe deus ipse nihil quod potest non potest. ideo librum habere negandum est arbitrium.

Ambrosius quos in libro de fide ait:

Paulus dicit quod omnia operatur unus atque idem spiritus sanctus diuidens singulis prout uult. id est per libere uoluntatis arbitrium non per necessitatis obsequium.

Qualiter ideo accipitur librum arbitrium

Sed aliter accipitur librum arbitrium in creatura quam in creatura. dei enim librum arbitrium dicitur eius sapientissima et omnipotens uoluntas quod non necessitate sed libere uoluntate bonitate omnia facit prout uult. Deus per attendens non utique librum arbitrium esse in deo sicut in creatura ab ipso uidetur librum arbitrium excludere in omni quadam de pigo filio dicens. Solus deus est in quem potest non cadit. cetera cum sint liberi arbitrii in utramque partem flecti possunt. Dum autem cetera indignant librum arbitrium sicut in creatura non esse in deo.

Ad angelos sanctos qui cum deo sunt habent librum arbitrium.

Angeli uero et sancti qui iam cum deo felicitate uiuunt atque in gratia beatitudinis consummati sunt ut ad malum flecti nec uelint nec possunt libere arbitrio non carent. Unde augustinus in li xxii^o de ciuitate dei ait. Dicitur prima timor talitas fuit quam peritendo adam perdidit posse non mori ita librum arbitrium primum posse non potest non uoluntatis non posse potest. Idem in eundem dicit oportebat prius hominem fieri ut bene uelle posset et male. postea non sic est ut male uelle non possit. nec ideo

caerit libere arbitrio. Multo quippe liberius est librum arbitrium quod omnia non potest fieri potest necque aut uoluntas non est aut libera dicenda non est. quia bene sic esse uoluntatis ut esse in se non solum uoluntatis sed nequam potest uelle possunt. Dicitur ergo anima in anima nunc habet nolle infelicitate ita nolle iniquitate semper habitata est. Sed credo seruanda fuit quod de uoluntate ostendit quod bonum sit autem tonali quod anima non potest potest quod sit melius quam potest non possit. Et hinc uerbis euidenter asserunt quod per beatitudinis consummationem est in homine librum arbitrium quo potest non potest et in angelis et in sanctis qui cum deo sunt et tanto uerbis liberius quanto a potest in mundum et ad bonum impetunt. Non enim quisquam ab illa potest fuit de qua scriptum est. Non fuit potest suus est potest longius absistit tanto teligendo bono liberius habet iudicium. Unde si diligenter inspicatur librum uidetur dici arbitrium quod sine coactione et necessitate ualeat appetere uel eligere quod ex ratione dicitur.

De liberi arbitrii dea per diuisa

Et per diuisa per diuisa sit quod maiore fuit libertas arbitrii prima quam secunda et tertia multo maiore quam secunda uel prima. Prima enim libertas arbitrii fuit in qua potest potest et non potest. Ultima uero est in qua potest non potest et non potest potest media uero est in qua potest potest et non potest. an repa rationem etiam mortalium per repa rationem uero saltem uerbaliter.

108
† infirmitate ad malū & habuit

De quatuor statibz liberi arbitij.
A pnt notari i hoīe in quatuor statibz
liberi arbitij. In p̄m em̄
ad bonū nil īpediebat. ad malū
nichil īpellebat. Nō habuit ad
iudiciū ad bonū et cū sine errore
rō iudicet et uolūtas sine diffi-
cultate bonū appetere poterat. Post
p̄m uō an̄ reparatiōe gr̄e p̄mit̄
a corrup̄a & uincit̄ et h̄ infirmitate
i malo sed nō h̄ gr̄am i bono &
idō p̄ p̄tate et nō p̄t nō p̄tate
enā dāpnabit. Post reparatiōe uō
an̄ q̄sitiōe p̄mit̄ a corrup̄a sed
nō uincit̄ & h̄ q̄de infirmitate in
malo sed gr̄am i bono ut possit
p̄tate p̄t libtatem et infirmitate et
possit nō p̄tate ad morte p̄t lib-
tatem et gr̄am adiuuante nodū
tū h̄ posse om̄io nō p̄tate ul
nō posse p̄tate p̄t infirmitate nō
dū p̄tate absenti & p̄t gr̄am nō
dū p̄tate q̄sitiōe. Post rōsina-
tiōe uō infirmitate penit̄ q̄sitiōe
& gr̄a q̄sitiōe nō uincit̄ potit̄
ner p̄m & tūc habebit nō posse
p̄tate. Unde manifestū ē qd̄ p̄t
alias penalitates p̄ p̄tate illo in
c̄rit homo pena corrup̄tiōe &
de p̄sione liberi arbitij. Et id nāq̄
p̄m nālia bona i homīe corrup̄ta
sūt & q̄tuita detracta. Tūc ē em̄
ille q̄ a latibz uulneāt̄ ē et
spoliat̄. Uulneāt̄ quidē i nālibz
bons q̄bz nō ē puat̄ alioq̄n
nō posset reparat̄ fieri. Spoliat̄
uō q̄tuitas q̄ p̄ gr̄am nālibus

addita fuerant. Hec sūt data op̄ta
et dona p̄fecta quoz alia sūt corrup̄-
ta p̄ p̄m. i. nālia ut īgemū mēo
stellēus. alia subtrahit̄. i. q̄tuita q̄q̄
& nālia ex gr̄a sūt. ad gn̄ale q̄ppe
dei gr̄am p̄tmet̄. Sepe tū huiusdi
fir distinctio tū gr̄e uocabim̄ ad
sp̄em nō ad gen̄s īfert̄. Corrupta
ē ḡo libtas arbitij p̄ p̄m & eripit̄
p̄dita. **Un̄ auḡ Tench.** libes arbitio
male utens homo & se p̄didit et
ip̄m. Cū em̄ libes arbitio p̄taret̄
uictore p̄tate amissit̄ & libm̄ arbitij
a quo em̄ quis deuicit̄ ē huius
suus addit̄ ē. Hec libm̄ arbitij
de hoīem amissit̄ nō q̄a p̄ p̄m
nō habuit libm̄ arbitij sed q̄ libtate
arbitij p̄didit nō q̄de om̄ie sed
libtate a misia et p̄tate.

De t̄bz moīs libtatis arbitij

A Et nāq̄ libtas t̄plex s̄z a
nāitate. a p̄tate a misia. a
nāitate et an̄ p̄m & p̄a eque libm̄
ē arbitij. Sicut em̄ tūc cogi nō
poteat̄ ita nec mō. Ideoz uolūtas
nūto apud d̄m iudicat̄ nō semp̄
a nāitate libea ē. et nūq̄ cogi p̄t
ubi nāitus ibi nō ē libtas. ubi nō
ē libtas & uolūtas et idō nō nūto.
Et libtas i om̄ibz ē tū i bonis q̄ in
malis. Et et alia libtas a p̄tate s̄z
de qua d̄t ap̄tus ubi sp̄s d̄m ibi
libtas. et uitas Teuāgelio. Si filij
uos libāuit uē liberi eitis. Et libtas
a p̄tate p̄tate libeat̄ et suos iustice
fuit̄. Sicut et d̄sō fuit̄ p̄tate libeos
fuit̄ iuste. **Un̄ ap̄tus** libeat̄ a p̄tate
fuit̄ facti estis iuste. **Et uē** Si fuit̄
eitis p̄tate liberi facti fuit̄ iuste
hanc libtatem hō p̄tate amissit̄

Ideoq̄ augustinus dicit q̄ homo male uter
libero arbitrio et se perdidit et ipsum quia
perditum est per peccatum libertas non a iustitate
sed a peccato. Et enim sunt peccatum fugere

Et hinc libertate a peccato peccatum
et per quid.

Tertiam libertate que est a peccato illi soli
nunc hinc quos filius per gratiam liberat
et reparat non ita que peccatum sit sine
peccato in hac mortali carne sed ut in eis
peccatum non dicitur neque regnet et hoc est
bona et uia libertas que bona parit
fructus scilicet iusticie. Unde augustinus Tenet.
ad iusticia scienda non est aliquis
liber nisi a peccato liberatus est iusticie cepit
suus et ipsa est uera libertas prope recti
facti leticia simul et pia fructus prope
peccatum obedientiam. Et alia libertas non
uera male fructus adiuncta que est ad
malum faciendum ubi ratio dissentit a
uoluntate iudicans non esse faciendum
quod uoluntas appetit ad bonum uero
sciendum concordat ratio uoluntati et
ideo uia ibi libertas est et pia. De libita
te ad malum et fructus mala ait
augustinus Tenet. Serui additi potest esse
libertas ut quoniam eum peccatum delectat. Libe
raliter enim fuit que sui domini uoluntate li
bertatem facit ac per hoc ad peccandum
liber est que peccatum suus est.

Questio de libertate ad malum an
sit libertas.

Hic quoniam potest uerba hinc libertas qua
quis liber est ad malum sit libertas
arbitri. Si enim libertas arbitri bonum
male est. quod est quia libertas arbitri
bonum male est. Quibusdam uideatur quod
sit ipsa libertas arbitri bonum male est

quibusdam uideatur quod sit ipsa libertas ar
bitri que semper bona est sed prope peccatum
fructus ad malum sit libertas et prope
quod et ideo dicitur non uera esse libertas
que ad malum est. Alijs autem uideatur quod her
libertas ad malum quam super memorat
augustinus non sit ipsa libertas arbitri si sit
quod peccatum peccandi et turuitas que
ex peccato est et mala est.

Questio de libertate ad bonum an
sit ipsa libertas arbitri an non.

Similiter autem que solet utri
tra faciendam sit ipsa libertas arbitri.
Quidam dicunt illam eandem esse sed repa
tam per gratiam qua iuuante libera est
ad bonum. Unde augustinus. Sine gratia uero
non est liberum ad bonum. Unde augustinus
Tenet. Ista libertas ad benefaciendum
unum est homini addito et uendito
non enim redimat ille que dicit si filius
uos liberauit uere liberi estis. Ad
antiquum sicut Thome incipiat quod quisque
de libero arbitrio gloriatur que nondum est
liberum ad operandum bene. Et apte ostendit
liberum arbitrium per gratiam liberum ut per
illud bene operetur que prope. Ideo dicitur illa
libertate uera que est ad benefaciendum quam
super memorat augustinus esse libertate ipsam
arbitri gratia det liberum et adiutum
Alij uero putant non esse ipsam arbitri
libertatem sed aliam quamdam que ex gratia
et libero arbitrio in mente hominis deo
operante incipit esse cum reparatur.

Certa determinatio uerba quomodo
libertas ad bonum et ad malum dicitur
libertas arbitri.

Utrum nob magis placet ut
 ipsa libtas arbitij sit & illa
 qua qd lib est ad sciendū malū &
 illa q qd lib e ad sciendū bonū Ex
 causis em̄ varijs scēt̄ dūsa no
 cubula **U**t em̄ libtas ad sciendū
 malū atq̄m p grām sit repata
 sed nō p grām fuit repata dī libtas
 ad bonū sciendū q̄ int grām libea
 & uolūtas ad malū. p grām uō
 libea fit ad bonū **S**emp̄ i uolūtas
 hoīs aliquomō libea ē sed nō sep̄
 bō ē. **N**ō em̄ ē bona n̄ a p̄o
 libea. ē m̄ a n̄tate libea **U**n̄ auḡ
lib de grā & libeo arbitio **S**emp̄
 i nob uolūtas libea ē sed nō sep̄
 bona ē. **A**ut em̄ libea ē iustine
 q̄n fuit p̄o & tū ē mala. aut
 a p̄o liba ē q̄n fuit iustine et
 tū ē bona.

Et itē libtas a miseria de
 q̄ aplius dicit ut ipsa cūctia
 libeabit a fuitute corrupōis i
 libtate gr̄e filioz dei **H**anc libtate
 habuit homo ant̄ p̄m̄ q̄ om̄
 carebat miseria & nilla tangebatur
 molestia & pleniā habebit i futūa
 b̄titudine ubi miser ee nō pot̄.

Ut har uita q̄ ē int̄ p̄m̄ p̄m̄
 & ultima q̄finaōne n̄ō a miseria
 lib ē qua pena p̄m̄ nō caret.

De p̄o de corrupōne libei
 arbitij ut addat alia.

Et p̄dictis iā appaēt i quo
 p grām p̄m̄ sit minuitū
 ul' corrupū libm̄ arbitij q̄ ante
 p̄m̄ nulla eāt hoīm̄ difficultas

nullūq̄ impedimentū de lege m̄ebor
 ad bonū. nilla īpulsio ul' īstigatio
 ad malū sūt at̄ p̄ lege carnis ad
 bonū īpedit̄ & ad malū īstigat̄ ut
 nō possit uelle ul' p̄ficē bonū n̄
 p grām adiuuet̄ & liberet̄ q̄ ut ait
 aplius p̄m̄ h̄tat̄ i carne.

Quod nō ē p̄t̄ libex arbitij i bono
 et i mal' & ad bona & ad mala.

Liberū gō arbitij cū semp̄ et
 i angustis libeātū nō ē libm̄ tū
 p̄t̄ i bono & i malo & ad bona
 & ad mala. **L**ibeis em̄ ē i nob ubi
 libeātū ē q̄m i malo ubi libeātū
 nō ē et libeis ē ad malū qd̄ p̄se
 p̄t̄ homo q̄ ad bonū qd̄ n̄ grā
 adiuuet̄ et liberet̄ nō p̄t̄.

De libtate q̄ fit ex grā et que
 ex nā.

Libertas gō a p̄o & a miseria
 p grām ē. **L**ibtas uō p nām
 a n̄tate utramq̄ libtate. s. gr̄e
 s. natue & gr̄e notat̄ aplius cū ex
 p̄sona hoīs nō redempti ut uelle
 adaret̄ m̄ p̄ficē aut̄ nō tuemo
 ut si dicit̄. **H**abeo libtate n̄e sed
 nō habeo libtate gr̄e. **I**deo nō ē
 apud me p̄fero bonū **S**ed uolū
 tas quā nālū h̄t nō ualet eigi
 ad bonū efficacit̄ uolendū ul' ope
 implendū n̄ p grām libet̄ & ad
 iuuēt̄ libet̄ quidē ut uelit̄. et
 adiuuet̄ ut p̄ficat̄ quia ut ait
 aplius nō ē uolentis uelle neq̄
 c̄rentis curte. i. opai bonū sed
 miserentis dei q̄ opat̄ uelle & opai
 bonū cuius grām nō adiuuat̄ hoīs
 uolūtas ul' opat̄ sed ipsa gracia.

hoīs

uoluntate puenit pparando ut uelit
bonu & pparata adiuuat ne frust^r
uelit idest ut pfaciat.

Hic e gra opans & coopans
Opans em gra ppat hois
uoluntate ut uelit bonu. gra coop
ans adiuuat ne frust^r uelit. Vn
aug^o i li. de gra & libeo arbitio.

Coopando deo i nob pfin^r qd opado
incipit qa ipe ut uelinq opat^r in
cipiens qd uolentib⁹ coopat^r pfin
eus. Ut g^o uelinq opat^r. Cu aut
uolung et sic uolung ut pfaciam⁹
nob coopat^r tm sine illo ul' opante
ut uelinq ul' coopante cu uolu
mg bona pietatis opa. nichil ua
lem⁹ Ecce hys uerbis satis apit^r q
sit opans gra & q coopans Opans
em e q puenit uoluntate bona cu
em libeat^r & pparat hois uoluntas
ut sit bona bonuq⁹ efficiat uelit.

Quae sit opans & coopans gra.

Oppans ud gra uoluntatem
ia bona sequit^r adiuuando.
Vn aug^o conf iulianu heticu qui
bona uoluntate ex libeo arbitio tm
ee dicebat ac hoem p libm arbitiu
posse bonu uelle et opai sine gra
assebat. ait. Ap^o de comendatione
gre aplis pfulit smam cu ait No
e uolentis neq⁹ t^rentis sed dei mi
serentis hor si attendes iuliane no
extendes conf^r grm meitu uolunt
tis hiane. No em ido miset^r alimda
q uoluit & currit sed ido uoluit
& currit q misit^r e deo. pparat em
uoluntas hois a deo & ad no gressu
hois dignit^r. Ideoq⁹ congrue ait No
e uolentis neq⁹ t^rentis sed misentis
dei no q hor sine uoluntate

nta agit sed qua uoluntas nra ml
boni agit si dimis adiuuet. Vn
alibi aplis ait No at ego si gra
dei metu No io de q nichil boni
agebat sed q nichil boni agit si
illa no adiuuet. hys testomib⁹
ap^o t^rimuat^r q uoluntas hois gra
dei puenit^r at pparat^r ut fiat bo
no ut fiat uoluntas qa an grm
uoluntas eat sed no eat bona et
fra uoluntas. Voluntate ipam i
li. de duaba ataba ita diffinit.

Voluntas e an motu cogente nullo
ad aliqd no admittendu ul' ad
ipstendu. her at ut no malu adi
pistat^r bonu puenit^r & pparat^r gra
dei Vn aplis grm puenient^r
subsequete comendas. i opante
& coopante uigilant^r dicit. No est
uolentis neq⁹ t^rentis sed misentis
dei & no eodiso No e miserentis di
sed uolentis & t^rentis nam si ut
q⁹da placuit qd d^m e ita ampi
at^r. No e uolentis neq⁹ t^rentis
sed misentis dei t^rap^o dicit. non
suffiat sola uoluntas hois si no sit
etia nra dei. ca^o di. No suffiat
nra dei si no sit uoluntas hois ac
p hoc si recte d^m e illud qa id
uoluntas hois sola no implet^r no
etia econtrio di^r recte. No mi
serentis e dei sed uolentis hois e
cu id sola nra dei no implet^r ho
em eod^o ul' pparat^r no ponit mis
uelit sed n^r puenit ad palma
si uoluntate t^rat. h^oparat^r g^o ut ido
ita t^re d^m itelligat^r. totu det^r ut
deo q hois uoluntas uoluntate
bona puenit^r & pparat^r adiuuata
& adiuuat pparata. Volentem

... uoluntas nra ml
... adiuuet. Vn
... aplis ait No at ego si gra
... dei metu No io de q nichil boni
... agebat sed q nichil boni agit si
... illa no adiuuet. hys testomib⁹
... ap^o t^rimuat^r q uoluntas hois gra
... dei puenit^r at pparat^r ut fiat bo
... no ut fiat uoluntas qa an grm
... uoluntas eat sed no eat bona et
... fra uoluntas. Voluntate ipam i
... li. de duaba ataba ita diffinit.
... Voluntas e an motu cogente nullo
... ad aliqd no admittendu ul' ad
... ipstendu. her at ut no malu adi
... pistat^r bonu puenit^r & pparat^r gra
... dei Vn aplis grm puenient^r
... subsequete comendas. i opante
... & coopante uigilant^r dicit. No est
... uolentis neq⁹ t^rentis sed misentis
... dei & no eodiso No e miserentis di
... sed uolentis & t^rentis nam si ut
... q⁹da placuit qd d^m e ita ampi
... at^r. No e uolentis neq⁹ t^rentis
... sed misentis dei t^rap^o dicit. non
... suffiat sola uoluntas hois si no sit
... etia nra dei. ca^o di. No suffiat
... nra dei si no sit uoluntas hois ac
... p hoc si recte d^m e illud qa id
... uoluntas hois sola no implet^r no
... etia econtrio di^r recte. No mi
... serentis e dei sed uolentis hois e
... cu id sola nra dei no implet^r ho
... em eod^o ul' pparat^r no ponit mis
... uelit sed n^r puenit ad palma
... si uoluntate t^rat. h^oparat^r g^o ut ido
... ita t^re d^m itelligat^r. totu det^r ut
... deo q hois uoluntas uoluntate
... bona puenit^r & pparat^r adiuuata
... & adiuuat pparata. Volentem

puerit ut velit. volente subseqt
 ne frust velit. Ecce hys ubi & alijs
pmisssis euident tradit qu uolu
tas hois puenit & pparat gra dei
ut boni velit & adiuuat ne frus
tra velit. Itaq bona uoluntas co
mitat gram no gra uoluntate. Vn
augo ad benefaciū papā srbens
cont pelagianos ait. Si fides im
petrat iustificatiōe sicut uniuq
deq partitū ē mensura fidei nō
grā dei aliquid mīnī pcedit hūam
sed ipa mēt' augei ut aucta mēat'
& p fia uolūtate comitante nō
dicente pedisse qua nō pua. Ecce
hic expse habes qd' grā puenit hōe
uolūtatis mētū & ipa uolūtus
bona pdisse q' grē nō pua.
Que sit grā pueniens uolū
tatem sū fides cū dilōne.

Et si diligēt intendas m
 chiloniā ē demonstr' que
 sit ipa grā uolūtate puenies et
 pparans. s. fides cū dilōne. Ideoq
 augo tractans quō iustificati sūm
 ex fide & tū gratis ut' p' d' apltus
 q' d' iustificati ex fide. alibi ait
 iustificati gratis p' grām. hoc ideo
 dicit ne sua fides supba sit ne sibi
 dicat. Si ex fide iustificati quō grtis.
 Ad em fides & mēt' cur nō ponq
 reddit' qm donat'. Ad dicat ista
 homo fidelis qā cū dicit habeo fide
 ut mēat iustificatiōe. r'ndet' ei
 quid habes qd' nō accepisti. fides
 em q' iustificati es grtis tibi data
 ē. hic apte ondit' q' fides ē causa
 iustificatiōis & ipa ē grā & bñficiū
 quo hois puenit uolūtas & pparat.
 Vn augo i lib' tractatiōnū uolūtas

uolūtas

ē qua & pnt' et rē uiuit. uolūtas
 uō ipa nō grā dei libet' a frutute qua
 pnt' sua facta ē et ut uina supet ad
 uiuet' rēte pieq' uiuū a mēalibq
 nō pnt'. Et hoc bñficiū quo libeat'
 nō ea pueniet iū mēt' daet' & nō
 eet grā q' unq' grtis dat'. Puenit' gō
 bona hois uolūtas illo grē bñficio
 quo libeat' et pparat. id bñficiū rē
 fides itelligit' xpi sicut augo i ench
 euident' ondit' dicens ipm arbitū
 libeandū ē p' illā ruina a frutute
 pnt' nō oīno p' seipam sed p' solā
 dei grām que i fide xpi pōita ē
 libeat' ut uolūtas ipa pparet'. Ecce
 apte d' grām p' qua libeat' arbitū
 & pparat' pōita ē i fide xpi. fides
 em xpi ut i eodē ait ipetrat' qd' lex
Quod uolūtas bona q' mpat
puenit' grā queda dei dona puenit'

Ipsa tū eadē que queda grē
 dona puenit. Vn augo in
 ench pcedit uolūtas bona uolūtas
 hois mltū dei dona sed nō oīa.
 q' at nō pcedit ipa i eis ē & ipa
 uiuat. Nā ut' q' legit' i stis elo
 quijs. et mīa eis subsequet' me
 uolente quippe puenit ut velit.
 uolente subseqt' ne frust' uelit.
 Cur gō amouem' oae' p' mēt'is
 mēt'is nolentibq' pie uiue' ut m
 eis deq' opet' & uelle. Item q' cur
 amouem' pete' ut accipiamq
 nō ut ab illo fiat qd' uolumq
 a quo frim' ē ut uelinq' inde.
apltus ait. Ad ē uolentis neq'
currentis sed misentis dei. Ec
hys appaet' q' bō hois uolūtas
qda' dona dei puenit quia ea

conuenit grā adiuuans et quibda
puenit qā ea puenit grā coopas
sū fides cū caritate.

Que p̄dictis uident̄ h̄ria sū qd̄
uider̄ dīa fides eē ex dīlōne. uolūtate

Non ē tñ ignorandū q̄ alibi
auḡ significat̄ uidē q̄ ex
uolūtate sit fides de 10 uerbo apli.
sū corde dicit̄ ad iusticiā ita sup
ioh̄em tractans. Ideo nō simplr
ap̄lius ait dicit̄ sed corde dicit̄ quia
retā p̄f homo nolens. dē nō nisi
uolens. Intrae ad eccl̄iam et accede
ad altā p̄f nolens sed nō dē nisi
uolens. Itē sup̄ genesim ubi laban
et batuel dixerūt. Docem̄ puella
et q̄ram̄ eius uolūtate. dixit expo
sitor qā fides ē uolūtatis nō n̄tutatis.
Ad qd̄ p̄ndentes dicim̄ nō h̄ ita
accipienda fore ut ex uolūtate hoīs
fides itelligat̄ puenit̄ cū ip̄a sit
donū dei sp̄e ut ait ap̄lius et ex ea
bona hoīs sc̄cipiant m̄ta. p̄ hanc
em̄ ut ait auḡ sup̄ ps̄m̄ lxxj.

Justificat̄ ip̄ius. i. sic de impio piq̄
ut deinde ip̄a fides sc̄cipiat p̄ dīlō
nem op̄at̄ vñ oīa bona m̄ta sc̄
cipiūt sed p̄onḡ her̄ idō dicta sūt
q̄ nō ē fides n̄ i eo q̄ uult dē cuiq̄
bonā uolūtate fides puenit̄ nō t̄p̄e
sed cū eē d̄m̄a. h̄n̄ auḡ sup̄ q̄gr̄uēt̄
dixit q̄ bona uolūtate i eis donis ē
q̄ nō p̄cedit̄ qā iuuat̄ et ip̄a iuuat̄
q̄b̄ puenit̄ dū eis ḡsentit̄ ad estm̄
boni et i eis ē qā t̄p̄e nō ab eis p̄cedit̄.

Queda adhuc addit q̄ quōre
faciūt qom̄ sū q̄ cogitatio boni p̄

cedat fidem.

Quoniam hanc quonem magis acuit
et uigent uerba augusti quibus
i libro de p̄destinacōe sc̄or̄ utit̄ per
tractans illud ubi apli. Nō q̄ suffi
nentes sim̄ cogitacōe aliqd̄ ex nob̄
tāqm̄ ex nobis. Attendant itaq̄
et uerba ista perpendat̄ q̄ putat̄ ex
nob̄ eē fidei fidei ceptū et ex deo
eē fidei supplementū. Comendās
em̄ istā grām q̄ nō dat̄ p̄m̄ aliq̄
m̄ta sed efficit̄ oīa bona m̄ta it̄.
Nō q̄ sufficientes sim̄ cogitare
aliquid boni sū ex nob̄. Quis at̄
nō uideat̄ p̄ q̄ cogitacōe p̄ crede
Nulla quippe dicit̄ aliqd̄ nō p̄us
cogitauit eē d̄dendū. h̄i q̄ cogitacōe
boni nō ē ex nob̄ ut h̄c ap̄lius
tradit nec dē qm̄qm̄ et ip̄m̄ dē
nichil aliqd̄ ē qm̄ cū assensioe m̄
tis cogitacōe. Hic uidē i sim̄ q̄
cogitacōe bona p̄cedit̄ fide ita bō
uolūtate pueniat̄ fide nō puenit̄
quod p̄dictis adūsac̄ uidē.

Determinacō.

Ad hoc aut̄ dicim̄ qd̄
aliqui cogitacōe bō sū uolū
tas puenit̄ fide sed nō ē ista bō
uolūtate ul̄ cogitacōe q̄ recte uiuit̄.
Illa em̄ sine fide et caritate nō est
nā ut ait auḡ ad anastasiū sine
sp̄u sc̄o nō ē uolūtate hominis lib̄
cū cupiditatib̄ uincat̄. Nō est
lib̄a ad bonū n̄ lib̄ata sūt. Nō
aut̄ lib̄at̄ n̄ p̄ sp̄m̄ caritas diffi
dat̄ i cordib̄. Nō ē lib̄a uolūtate
n̄ ea liberet̄ grā p̄ lege fidei.

matia

no e libea sine fide opante p diko
ne 7 illa sufficient 7 ue bona e.
No e em fructu bonu q de raitu
tis radice no surgit. Si uo assit
fides opans p dilone sic delecta^o

De illa cogitatione boni Choi
que pcedit fidem plene disseit?

Nlla at cogitatio siue volu
tas q fide et caritate aliasq
iustificaciones pcedit no sufficit ad
salute nec recte uiuit ea. hac uo
luntate occupat illa bona uoluntas
q e magnu bonu. ista uo no illa
e q illa uoluntas siue cogitatio aba
ista. Et sicut ista ista pcedit. ita
illa puenit itellus. Vn augusti
ista uiba distinguens sup illu locu
pam Concupiuit aia mea deside
rae iustificaciones tuas dicit. corupiu
desiderae inquit no desiderau. Vi
demg em rone no nup q uales
sint iustificaciones dei sed ifinitate
pcedit aliqui no desideramg. Suo
lat em itellus. seqt tardus a nlla
effus. Primo bonu nec delectat
ageit 7 cupimq ut delectet. Sic iste
olim desiderae corupisrebat q bo
ee crebat cupiens eoz habe delec
tatione quoz potuit uide rone. Of
tendit itaq quibz gdiu ad eoz
eas pueniat. Sus em e ut uideat
qm sint uales 7 honeste deinde
ut eoz desideiu corupisrant. post
mo ut pfinente gra eoz delectet
opato grie sola ro delectabat.

Attende huc ordme graz qua huc
distinte assignat augg qlit. itellus
bonoz pcedit occupiscentia eoz uide

et ipa cupia delectatione q sit p fide
7 caritate qua habita uea e uoluntas bo
qua recte uiuit ipa fidei comes e
no pua.

Ad ante gram iustificacionis
multa in homine sunt bona.

Qui uiba auggm pmissa sm
hanc distinctione qdicit illa
ibi repugnancia foe atadiuit. Non
ignocans ena an gram puenite
et opante qua uoluntas bo pparat
i hoie queda bona pcedet ex dei
gra 7 libeo arbitio queda ena ex
solo libeo arbitio qbz tu uita no
met nec gram qua iustificat. Illig
em gre papiende q uoluntate hois
sanat ut sanata lege impleat nulla
mita pcedit. Ipa em e q iustificat
ipig. r sit iustus q p q eat impi.
uicis aut impi no gra sed pena
debet nec ista eet gra si no daet
gratuita. dat at gtuuta qa nichil
boni an fereamg vn hoc merem.

repugnancia

No negamg tu mlta an hac gram
et p hanc gram ab hoie fici bo
p libm arbitiu ut tradit augustin
i repposionibz q pelagianos ubi
de hoimes p libm arbitiu agros
role. domos edificae 7 a4 plura
bo face sine gra coopante.

Quz una eadem sit gra que dicit
opans et coopans.

D' xxvii.

Nic opideandū e cu pdictū
sit p gram opante 7 pue
mente uoluntate hois libens ut pparū
ut bonū uelit et p gram coopante
7 subsequente adiuuati ne frustra

27

velit. Utrum una eade sit gra. r. vni
minis q̄tis datur qd̄ opet̄ et coopet̄
an diuisa alim̄ opans. Quibada
nō r̄sonabiliter videt̄ q̄ vna r. eade
sit gra. r. idem bonū eade ūtū que
opat̄ r. coopat̄. Sed pp̄ diuisos
eiḡ effectus dī opans r. coopans.
Opans em̄ dī r̄q̄ntū libet̄ r. p̄at̄
uolūtate hoīs ut bonū velit. s. ut
op̄ bonū fiat. Coopans r̄q̄ntū
aduuat eandē ne frust̄ velit. s.
ut op̄ fiat bonū. p̄a em̄ gra
nō ē onosa sed mēt̄ augei ut aucta
mereat̄ et p̄fici.

Q̄d sit gra. r. quō mēt̄ augei q̄rit̄.

Sid querit̄ quō ip̄a gra
p̄ueniens mereat̄ augei
cū nullū mēt̄ sit sine libet̄ arbi
et quid sit ip̄a gra. An ūtū an nō et
si ūtū an actū ul̄ nō. Ut hor̄ ap̄te in
sinuai ualeat p̄mittendū ē eē tā gra
bonor̄. Alia nāq̄ sūt magna. alia mi
nima. alia media ut auḡ ait̄. l. 10
retractam̄ ūtutes inquit q̄b̄ r̄te uiuūt
magna bō sūt. p̄p̄es aut̄ quocūlib̄
coopm̄ sine q̄b̄ r̄te uiuūt p̄t̄ m̄ma
bona sūt. potēme uō an sine q̄b̄
r̄te uiuūt nō p̄t̄ media bona sūt.

Utrum ūtutib̄ nemo male utit̄. Utrum
bonis. r. medijs et minimis nō solū
bene sed enā male q̄s̄p̄ ut p̄t̄ et ideo
ūtute nemo male utit̄ q̄ op̄ ūtutis
ē bonū vsq̄. Istos q̄b̄ enā nō bene
ut̄ possim̄. Nemo at̄ utendo b̄n̄
male utit̄. Non solū at̄ magna sed
enā media r. minima bona eē p̄p̄it̄
bonitas dei.

An q̄b̄ bonis hoīb̄ sit libet̄ arbi

Querit̄ at̄ r̄q̄b̄ bonis libet̄ ar
bitū q̄tineat̄. de hoc auḡ
libo p̄o retractam̄ ita ait̄. In medijs
quide bonis tuent̄ libet̄ arbitū
uolūtatis q̄a r. male ut̄ illo possū
sed t̄n̄ t̄le ē ut sine iō r̄te uiuūt
nequeam̄. Bona at̄ vsq̄ eis ūtū
ē q̄ i magnis r̄p̄it̄ bonis q̄b̄ nō
male ut̄ p̄t̄. Et q̄a bona r. magna
r. minima r. media ex deo sūt. sē ut
ex deo sit enā bonū vsq̄ libet̄ uolūta
tis q̄ ūtū ē r. i magnis op̄t̄ bonis.

Considerat̄ r. q̄tē iuber ut pos
sit solū qd̄ querebat̄.

Atende diligēt̄ q̄ dēu sūt r.
confer̄ i vni. Sic em̄ ap̄t̄
qd̄ sup̄ q̄rebat̄. dixit equidē op̄us
ūtutis eē bonū vsq̄ illoz bonor̄
q̄b̄ enā nō bene utiq̄ possim̄
r. medijs r. q̄b̄ posuit libet̄ ar
bitū cuius quos bonū vsq̄ dixit
eē ūtute qd̄ si ē. Nō ē go op̄ ūtutis
qd̄ sup̄ dixit. q̄a aliud ē ūtū alio op̄eiḡ

De ūtute qd̄ sit r. quid actū eiḡ.

At videndū ē quid sit ūtū
r. qd̄ op̄ r. qd̄ actū eiḡ. Utrum
est ut ait̄ auḡ bona q̄lms mēt̄is
q̄ r̄te uiuūt r. q̄ nlla male utit̄ q̄
des solū i hoīe opat̄. Ideoq̄ op̄ dei
t̄n̄ ē sicut de ūtute iusticie. Auḡ
doret̄ sup̄ iiii locū p̄p̄ni feni iudi
cū r. iusticia. Ita dicens iusticia r.
magna ūtū an ē quā nō sūt i hoīe
n̄ dō. Ideoq̄ n̄ ait̄ p̄p̄a ex p̄sona
ex em̄. feni iusticia nō ip̄am ūtute
quā nō sūt hō si op̄ eiḡ intelligi
uolūt. Sic ap̄te p̄p̄uat̄ q̄ iusticia
i hoīe nō ē op̄ hoīs si dei. Q̄d et
de alijs ūtutib̄ idem intelligēdū
ē. De fide id idem dī qd̄ nō ē ex
hoīe sed ex deo tantū.

Nam de gra fidei ephesios scribit
 apulus sicut fidem no ex hoie
 sed ex deo ee tm asscit dicens gra
 saluat ephs p fide a hor no ex uo
 bis dei em domi e. Ad a stis
 ita exponit: hor r fides no e ex
 vi ne gre qa domi dei pue est.
 Ete a hic manifeste fdui q fides
 no e ex libtate arbitri siue ex
 arbitio uoluntatis qd supioibz qso
 nat ubi dmi e gram pueniete
 a opante ee utute q uoluntate
 hois libeat a sanat: ut augy in
 li. de spu sco a tra dt Justificati
 sumy p libeam uoluntate sed ex
 gra dei ul p gram xpi. No qd
 sine uoluntate nra fiat sed uoluntas
 nra ondit ifirma p lege ut sanet
 gre uoluntate a sanata uoluntas
 impleat legem.

**De gra q libeat uoluntate que
 pnt e de libeo arbitio a no e moty**

Sicut gra q sanat mētis
 a libeat uoluntate hois uty
 e ul vna ul plues cu ipa gra no
 sit ex arbitio uoluntatis sed ea ponit
 sanet ac paret ut bona sit. qseqt
 ut uty no sit ex libeo arbitio et
 ita no sit moty ul affectus mentis
 cu ois moty ul affecty mētis sit
 ex libeo arbitio ita no sit moty
 ul affecty mentis cu ois moty ul
 affecty mentis sit ex libeo arbitio sed
 bonz ex gra a libeo arbitio. malz
 uo ex libeo arbitio tm. Ut em ait
 augy in li. r triactomū. ho p pte
 a libeo arbitio cade potuit non
 ena resurgē. Itē li. de duabus
 mabz. Ne si libeo ad faciendū a

no faciendū motu ai carent si demq
 hys abstinenti ab ope suo pias a
 ulla qredit eaz pām tenē no pos
 sumy. Hic apete ondit q moty ai
 siue ad bonū si ad malū ex libeo
 arbitio e. Ideoq si gra ul uty moty
 mentis e ex libeo arbitio e. Si uo
 ex libeo arbitio i ex pte eia no sola
 deq sine homie ea facit. Hic apit
 ad qd pdictu tendit: s. ut motyset
 an uty sit moty mentis ul no p
 simile ondit. a h e apca pparato
 inf tria et tria.

Propterea quida no terudite
 tradit utute ee bona mētis
 qualitate siue forma q aiām isōt
 a ipa no e moty ul affecty ai si
 libm arbitū p ea iuuat ut ad bo
 moueat et erigat a ita ex utute
 ex libeo arbitio nascit bonz moty
 ul affecty ai a exinde bonū opus
 pcedit exiq. Sicut pluuia rigat
 tra ut gminet a fructū faciat n
 pluuia e tra ul gmen n fructy
 n tra gmen ul fructy nec gmen
 fructy ita gtis fre mentis nre a
 libeo arbitio uoluntatis ifimdit
 pluuia dīne bndictōis. i. i pparat
 gra qd sola deq facit no homo cu
 eo. qua rigat uolūtus hois ut g
 minet a fructificet. i. sanet a ppat
 ut bonū velit fm q dī coo pans
 et ia gra uty no iagruie nouit q
 uolūtate hois ifirma sanet a adiuuat

**Ex quo sensu dicitur ex gra ispe
 mētis bona mīta a de q gra itelligit**

Quoniam 9o dicitur ex gra esse
 bona mīta a ispe aut itelli
 gut gra grans dans id est deq

ul' potius gra' g'tis data q' uoluntate
hois puenit. Ad em' magnu' est
si hoc a deo dicit' ee a quo sut' p'
oia sed ponit' eis gra' g'tis data in
telligit' ex qua' incipiunt bona m'ita
q' cu' ex sola gra' ee dicunt' no' exclu-
dit' libm' arbitiu' quia nullu' m'itu
e' i' hoie qd' no' sit p' libm' arbitiu'
sed i' hois m'endis cu' p'ncipali-
tas gre' attribuit' q' p'ncipal' ca' bono'
meio' e' ipa' gra' q' ex'it' libm'
arbitiu' & sanat' atq' uiuat' hois uoluntas
ut sit bona.

Quod bona uoluntas gre' est
et i' gra' e' et sit o'ne m'itu.

Que etiā ipa' domi dei e' et
hois m'itu p'mo gre' quia
ex gra' p'ncipal' e' & gra' e'. Un'
aug' ad sextu' p'stm' Ad e' m'itu
hois an' g'ram'. Cu' o'e m'itu bonu'
m'it' no' i' nob' fiat n' gra' Ex gra'
em' ubi d'm' e' q' puenit' sanat'
arbitiu' hois et ex ip'o arbitio p'nt'
i' aia' bono' affectu' siue bono' motu
mentis & hic e' p'mu' bonu' hois
m'itu. Dicit' tibi gra' ex fidei uitate
& hois arbitio g'nat' i' mente
& motu quida' bono' remineabil'
sz ipm' e'de' ita ex c'itate & libeo' ar-
bitio aliq' quida' motu' puenit' sz
dilige' bono' ualde. Hic de re'is u-
tutib' itelligendu' e' et isti boni
motu' ul' affectu' m'ita sut' & dei do-
na quib' mem' & ip'o' augmen-
tatione' & alia q' consequent' hic &
i' futu'o nob' apponut'.

Ex q' r'one d' fides meret' iusti-
ficat'one' et alia.

Quoniam g'o d' fides meret' ius-
tificat'one' et uita' et'nam

ex ea r'one d'ntu' accipit' q'a p' actu
fidei meret' illa Bilio' de c'itate et
iusticia & de alijs accipit'. Si ei fides
ipa' uita' pueniens dicit' actu' m'itu
ee q' e' m'itu' ia' ipa' ex libeo' arbitio
oigine' habet. Ad q' no' e' sic dicit'
ee m'itu' q' actu' ei' e' m'itu' si tunc
assit' c'itas sine q' nec e'de' ne' p'are
m'itu' e' uita. Un' appaet' ue' q' c'itas
e' p'ius p'ius q' aie' qualitates i'p'et'
& s'ificat' et eis aia' i'formet' et
sanctificet' sine q' aie' qualitas no'
d' uita' q'a no' ual'et sanae' aiam.

De m'itib' uolunt' & de gra'
que no' sant' m'itu' ul'

Et actib' m'itib' itaq'
uolunt' boni sum' & iuste
uolunt' et ex gra' q' no' e' m'itu'
sed f'it. Ad t' sine libeo' arbitio
pueniunt' m'ita n'ra sz boni affectu'.
Co'q' p'gressus atq' bona opa
q' deo remunerat' i' nob' et h' ipa'
dei dona sut'. Un' aug' ad sextu'
p'stm' Cu' coronat' deo' m'ita n'ra

nichil aliud coronat' q' m'it' sua.
Un' uita' et'na que i' sine a' do' m'it'is
p'cedentib' reddit' q' et eade' m'ita
quib' reddit' no' a nob' sut' sz a nob'
facta sut' p' gram' et recte ipa' gra'
uita' m'itupat' q' g'tis dat' nec idd'
g'tis no' quia m'it'is dat' sed quia
data sut' p' gram' & ipa' m'ita q' b'oda'.

Ep'logus ut alia addat.

Et p'miss' ia' f'oresie' nob'
uolunt' p' qual' gra' p'
ueniens m'it' auget' et alia & quid
ipa' sit uita' an' aliud. et si uita' sit
actu' ul' no'. Ostensu' e' em' sup' ex p'ce
quoc'uda' q' ipa' e' uita' & uita' no' e'
actus sed ei' ca' no' t' sine libeo'
arbitio. Un' qd' sup' aug' dicit' boni'

usum liberi arbitrii esse virtute. ita
 accipi potest. actus virtutis. Alioquin
 sibi adire videtur quod etiam opera virtutis
 sunt dicitur esse bonum usum esse quibus non
 male uti possimus. In quibus posuit
 librum arbitrii. Si vero bonum usum liberi
 arbitrii opus virtutis est in istis non est.
 Si ergo bonum eius usum virtute esse dicitur
 nomine virtutis ipsius usum significavit.
Quod idem usum est virtutis et liberi
arbitrii sed virtutis principaliter.

Idem nempe usus bonum ex virtute
 est ex libero arbitrio sed ex virtute prin-
 cipaliter et bonum ille usus in magno bono
 amanda est.

Quod gratia pervenit quod ita intelligitur
 non est liberi arbitrii usus sed ex ea bonum
 usum liberi arbitrii et omnia bona mita.

Ita autem gratia pervenit quod et virtute
 non usum liberi arbitrii est sed ex ea
 bonum est bonum usum liberi arbitrii quod
 nobis est a deo non a nobis. Usus
 vero bonum liberi arbitrii et ex deo est
 et ex nobis et ideo bonum mita est.

Ubi enim solus deus operatur hic deus et homo.
 hoc mita ex illa purissima gratia
 pervenit quod notavit aptius didicimus.

Verba dei sunt id quod sunt et gratia eius in me
 uanua non fuit super quem locum augustinus
 ita ait. Recte gratiam nominat. primum enim
 sola gratia dat deus et non in gratiam cum non
 precedant nisi mala mita sed per gratiam
 gratiam incipit bona mita et ut
 ostendit librum arbitrii addit et gratia

eius in me uanua non fuit et ne ipsa
 uoluntas sine gratia dei putet aliquid
 bonum posse. subdit. Non autem ego sola
 sine gratia sed gratia dei mecum. et cum
 libero arbitrio. plane cum data fuit
 gratia incipit esse mita mita bonum per illa
 tamen quod si illa defuit cadit homo.

Alioquin scilicet hic ostendit qui dicitur u-
 tutes esse bonos usum liberi arbitrii. actus

In uero dicitur uirtutes. Inmens
 esse bonos usum naturalium po-
 tentiarum non tamen omnes sed tamen in-
 teriores quae in mente sunt. Extiores uero qui
 per corpora geruntur non uirtutes esse dicitur
 sed opera uirtutum et ideo quod augustinus dicit
 opera uirtutis esse bonum usum naturalium
 potentiarum de usu exteriori accipit.

Quod uero dicitur bonum usum liberi ar-
 bitrii esse et in magno bono uirtutes
 de usu interiori intelligit et uirtutes mi-
 nihil aliud esse quam bonos affectus ul-
 motus mentis asserunt quos deus
 hunc sunt non homo quia licet illi motus
 sint liberi arbitrii non tamen esse queunt u-
 deus ipsum librum arbitrii liberet et adiuet.
 gratia sua operante et cooperante. Quia
 dei gratuita uoluntate accipit. quia
 et deus est qui et operatur in nobis uelle et
 operari bonum.

Quibus autem uirtutibus minuitur quod

Quod autem uirtutes sunt Dicitur
 motus mentis testimonio scripturae
 asserunt. Dicit enim augustinus super iohannem.

Quid est fides. fides quod non uides.
 fides autem motus mentis est. Idem in
 libro de doctrina christiana. Caritate autem
 uocatur motus animi. Si uero caritas et fides
 animi sunt motus. uirtutes ergo motus animi sunt.

Quo alii hijs respondeant
 determinantes.

Quibus alii respondentes permis-
 sa uerba augustinus ita intellige-
 da fore inquit. fides est fides quod non
 uides. et fides est quae credit quod non uidet.
 et caritas est motus animi. et gratia qua

mouet animus ad diligendum. & qd h
 & hys filia ita accipienda sunt ex
 hys conicit que alibi augu ait. Na
ipmo li. qonu euuagtm iqt. fides
e qua edut ea q no vident q ppe
di fides ite i xmo li. de tmitate.
 Alia sut ea q edut aliud e fides q
 edut. Ex quibz libis sic argumen
 do pcedit. Aliud e ede. Aliud est
 illd qd credit. pdutu e ac fide
ee id qd ede quo edut. Sic go ede
 no e fides quia ede no e id quo
 edut. addut quoq. uia dei opo
 tm e qua ipe sola fut i nob. Pa
go no e usq. i acty libei arbitri.
 ede e acty libei arbitri. no e itaq
uic. pmissis alijsq. auctoritatibz.
rombz ac testonibz imitit. vtz
hoz ante. iudicuit diligens lectois
relmquo exanim ad alia pperans.

pduta repetit ut alia addat.
Diffinitua assignatone ponet de
gra et libeo arbitio q pelagianos.

Dispo
xxviii

Id uo iconcuisse & tractant
 teneamus. libm arbitiu sine
 gra pueniente et adiuuante no
 suffice ad iusticia & salute obine
 dam ut mris pcedentibz gram
 dei aduocai sicut pelagiana hesis
tradidit. Na ut ait augu i
libo retractatoni hetici pelagiam
libm sic asseruit uoluntatis arbitri
ut gre dei no relinquat locu
qua pmi mra dai asseruit.
Pelagianoe hesis omi recentissia
a pelagio monacho e exorta. In
dei gre qua pdestinati sumus & q
metuimus & q de pte tenebray
erui. tem finit fut ut sn hac edat

hoiem posse face oia diua man
 data Demq pelagia a fribz iere
paty q nichil tbut adiuuio gre
dei ad eig mandata fanenda no
ea libeo arbitio pponerbat sed i fide
li. calliditate supponebat
dicens id hor ea dai homibz ut
q face p libm arbitiu iubent fa
cilius possint ipe p gram. Dicendo
unqz faciliq pnt uoluit ede et si
difficiliq tm posse hoies sine gra
face iussa diua. Illa uo gram dei
sine q nichil boni possumy face
no ee dicit n i libeo ar. qd nullis
suis mris pcedentibz ab illo ar
reput nra nra. Ipo tm ad hor iuuat
te nos p sua lege atz doctia. ut
discamus q face et q pae debeamz.

no at ad hor p donu pms sam
ubi q didicimz ee fanenda faaq.
At p hor dnmz dai nob stam
ofitent qua ignocantia pellit.
Caitate aut negant dnmz dai
qua pie uiuit ut sz sit domi do
stia que sine caitate iflat & no
fit domi dei ipa caitas q ut stia
no iflat edificat. Deseruit ena
ociones quas fut emia siue p ipe
delibz & doctie dei resistentibz ut
quitant ad deu. siue p fidelibz ut
augeat fides eis & pseuent tea. h
quippe no ab ipso ampe sed a seipis
hoies habe stendit. gram dei qua
libeant ab ipetate dicentes pdim
mra nra dai. puulos ena sine
ullo oigmal uincto pmi asserit nash

Hic post ea quibz sui ofmat
eo et tce ubis augu qd ipm uteret.
Quod id dicit sine gra hoiem
 p libm arbitiu oia iussa im
 pple. huius ductionibz inuit

[Marginal notes in a smaller hand, partially obscured and difficult to read. Some legible words include 'ad', 'de', 'et', 'quod', 'sicut', 'ut', 'quoniam', 'quia', 'propterea', 'ergo', 'ideo', 'nam', 'quoniam', 'quia', 'propterea', 'ergo', 'ideo', 'nam', 'quoniam', 'quia', 'propterea', 'ergo', 'ideo', 'nam'.]

Si inquit non potest ea homo facere
 quae iubentur non est ei imputandum ad
 inerte sicut tu ipse Augustinus in
 libro de libero arbitrio assensibus dicit
 inquit potest tunc quod nullo tamen potest
 potest autem tamen non potest. hoc testi-
 monio Augustinus versus est pelagius dis-
 putans aduersus eum primo aduersus gratiam
 sicut Augustinus in libro retractationum ad
 et alia huiusmodi retractans amittat
 inueniens. In his atque huiusmodi uerbis
 meis quia gratia dei commemorata non
 est de qua tunc non agebant putant
 pelagianam suam nos tenuisse sententiam
 sed frustro hoc putant. uoluntas
 quippe est qua potest et recte uiuere
 quod hinc ubi egimus sed ipsa si dei
 gratia liberet et ut uicina super ad-
 iuuere recte a mortalibus uisum non
 potest. Et apte dicitur ex quo sensu
 illa dicitur inimicos gratiae resellens.

**Aliud testimonium Augustini potest quod tunc
 pelagius persequitur.**

Similiter etiam inuenitur pelagius
 uerbis Augustini contra gratiam quam in
 primo libro de duabus arboribus de potest
 inquit res tene quae quam non fecit
 quod facere non potuit summe iniquitatis
 et ipsa est. Hinc auditis exultare pelagius
 dicens Cur ergo paruuli et illi qui
 non habent gratiam sine qua non possunt
 facere mandata divina rei tenent.

**Hoc autem qua occasione dicitur in libro
 retractationum pelagius respondere ait.**

Idem autem Manicheos dicit quod in
 homine duas naturas esse ostendit. una
 bona ex deo. altera mala ex gente
 tenebrarum quae nunquam bona fuit nisi
 bonum uelle potest. quod si esset non uerum
 ei imputandum esset si non bonum fuit.

Aliud quod uidetur contra dicitur gratiae

dei addit.

Alibi etiam Augustinus dicit quod hinc gratiae
 confidit uidentur quae iustificati-
 mur. ut enim in libro contra Adamantium
 manichei discipulum nisi quis uoluntate
 mutauit bonum operum non potest
 quod in nostra potestate positum dominus dicit ubi uult
 aut facite arborem bonam etc. ad
 Augustinus in retractationum non esse quae gratiam
 dei quam praedicamus ostendit. In potestate
 quippe hominis est mutare melius uo-
 luntate sed ea potestas nostra est si a deo detur
 de quo dominus est. dedit eis potestatem si-
 lios dei fieri. Tu enim hoc sit in potestate
 quod cum uoluntas facimus nihil tamen
 in potestate quam ipsa uoluntas est si ipsa
 uoluntas a domino ergo como datur potestatem.

**Aliud testimonium eiusdem quod uidetur
 aduersum.**

Hic etiam intelligendum est quod
 eodem autem scilicet in nostra potestate
 esse ut illi inseri bonitate dei uel
 excidi eius seueritate mereamur quia
 in potestate nostra non est nisi quod nostram sequi
 uoluntate quae cum praeparat a domino fa-
 cile sit opera pietatis et quod impossibile
 et difficile fuit. **Aliud testimonium.**

In exponere quos quartus
 apostolus epistolae ad romanos

quod Augustinus inuenit inuenit quod uidentur hinc
 doctrine gratiae aduersari. ut enim ad romanos
 inuenit quod ad bonum operum illis est
 quod edentibus datur spiritum sanctum et paulo per
 spiritum sanctum et uelle. Illis autem datur edentibus
 et uolentibus facultatem hinc operandi
 per spiritum sanctum quae quae intelligi debeant
 Augustinus in libro retractationum ait dicens.

Utrum quidem a deo esse quod operum bonum sed
 eadem regula ut uisum est et uolendi scilicet
 et faciendi et uolendi ipsius est quae ipse datur
 uoluntate. et utrumque inuenit quod non nisi
 uolentibus nobis. Illa itaque profecto

suam

non dixisset si iam scirem et ipsam
fidei in spiritus sancti munera et gratia.

Adhuc addit quod videtur contrarium.

Tunc etiam diligenter attendendum est quod
augustinus in libro contra Iulianum ait. quod
posse habere fidem sicut posse habere caritatem.
Rationem enim homini est habere aut
fidei sicut habere caritatem gratia est fidelium.
Ad id non itaque dominus est tanquam ex libero
arbitrio valeat habere fides vel caritas
sed quae aptitudine naturae habet mens
hominis ad credendum vel diligendum. quae
gratia dei fuentia creditur et diligitur. quod
sine gratia non valet.

Testimonio iheronimi asserit et asserit
quod tenendum sit de gratia et libero ar-
bitrio ubi episcopus hesis iudicat et iouiniam
in manichei et pelagii.

Idem uero de gratia et libero arbitrio
indubitanter teneamus quod iheronimus

in explanatione fidei catholicae ad da-
masium papam. iouiniam et manichei
et pelagii errores collidens docet.

Libero itaque sic ostendit arbitrium ut di-
camus nos semper indigere dei auxilio.

Et tamen illos errare quod cum manicheo
dicunt hominem per se uoluntate non posse.

quoniam illos qui cum iouiniano asserunt
hominem non posse peccare. utque tollit

arbitrium libertatem. Nos uero dicimus ho-
minem per se peccare posse. et non peccare

posse. ut semper liberi nos ostendamus
arbitrium esse. Hec est fides quam etiam ca-
tholica didicimus et quam per tenuimus.

Quod homo autem per se non eguit gratia
operante et cooperante.

Dicitur haec ostendendum est utrum homo
autem per se non eguit gratia operante
et cooperante. Ad quod bene dicitur quod
non cooperante tamen sed etiam operante gratia

indigebat. non quidem per se omnem opera-
di modum operantis gratiae. Operatur enim et

in libero arbitrio et per se uoluntate
te hominis ad bonum. Egebat itaque homo

ea non ut liberetur uoluntate sua quae
per se sua non fuerat sed ut pararetur ad

uolendum efficaciter bonum quod per se non
poterat. Non enim poterat bonum

inere sine gratia ut augustinus tenet
evidentem tradit. Illa inquit inuenta

libertate in qua poterat non mori natura
humana perdidit per libero arbitrium hanc

uero in qua non poterat mori accepta
est per gratiam quam fuerat si non permississet

accepta per meritum. Quia uero si gratia
nec tunc ullum meritum esse potuisset.

Et si per se in solo erat arbitrium co-
stitutum. non tamen iustitiae hinc uel retinende

suffinebat libero arbitrium in
dignum per se per adiutorium. Erat hinc

liberis suis unde uidetur quod autem per se
homo indigebat gratia operante et coo-

perante. Non enim habebat quod pedem
mouere posset sine gratia operante et

cooperante auxilio. hinc tamen quod poterat
operante et cooperante.

Ad homo autem lapsus uoluntate
res habuit.

Dicitur quod quod solet. utrum homo autem
lapsus uoluntate habuit. Et bene

dam uero quod non habuit id ita per se
sonantibus. Iustitia inquit non habuit

quod preceptum dei contempsit. nec per den-
cia quod si non prouidit. nec repantia

quam aliena appetit. nec fortitudine
quam per se suggestionem resistit. Quibus
etidentes dicimus eum quidem non esse

habuisse has uirtutes quoniam per se non
autem et tunc amississe. Et de multis scilicet
testimoniis apparet. Autem enim augustinus
quod dicitur omnino. Adam perdit caritatem mala

uentem est. Et princeps uincit dum uincit
adam de limo facte ad ymaginem dei

**Dispo-
sitione**

... non dixisset si iam scirem et ipsam fidei in spiritus sancti munera et gratia. Adhuc addit quod videtur contrarium. Tunc etiam diligenter attendendum est quod augustinus in libro contra Iulianum ait. quod posse habere fidem sicut posse habere caritatem. Rationem enim homini est habere aut fidei sicut habere caritatem gratia est fidelium. Ad id non itaque dominus est tanquam ex libero arbitrio valeat habere fides vel caritas sed quae aptitudine naturae habet mens hominis ad credendum vel diligendum. quae gratia dei fuentia creditur et diligitur. quod sine gratia non valet. Testimonio iheronimi asserit et asserit quod tenendum sit de gratia et libero arbitrio ubi episcopus hesis iudicat et iouiniam in manichei et pelagii. Idem uero de gratia et libero arbitrio indubitanter teneamus quod iheronimus in explanatione fidei catholicae ad damasium papam. iouiniam et manichei et pelagii errores collidens docet. Libero itaque sic ostendit arbitrium ut dicamus nos semper indigere dei auxilio. Et tamen illos errare quod cum manicheo dicunt hominem per se uoluntate non posse. quoniam illos qui cum iouiniano asserunt hominem non posse peccare. utque tollit arbitrium libertatem. Nos uero dicimus hominem per se peccare posse. et non peccare posse. ut semper liberi nos ostendamus arbitrium esse. Hec est fides quam etiam catholica didicimus et quam per tenuimus. Quod homo autem per se non eguit gratia operante et cooperante. Dicitur haec ostendendum est utrum homo autem per se non eguit gratia operante et cooperante. Ad quod bene dicitur quod non cooperante tamen sed etiam operante gratia indigebat. non quidem per se omnem operandi modum operantis gratiae. Operatur enim et in libero arbitrio et per se uoluntate te hominis ad bonum. Egebat itaque homo ea non ut liberetur uoluntate sua quae per se sua non fuerat sed ut pararetur ad uolendum efficaciter bonum quod per se non poterat. Non enim poterat bonum inere sine gratia ut augustinus tenet evidenter tradit. Illa inquit inuenta libertate in qua poterat non mori natura humana perdidit per libero arbitrium hanc uero in qua non poterat mori accepta est per gratiam quam fuerat si non permississet accepta per meritum. Quia uero si gratia nec tunc ullum meritum esse potuisset. Et si per se in solo erat arbitrium constitutum. non tamen iustitiae hinc uel retinende suffinebat libero arbitrium in dignum per se per adiutorium. Erat hinc liberis suis unde uidetur quod autem per se homo indigebat gratia operante et cooperante. Non enim habebat quod pedem mouere posset sine gratia operante et cooperante auxilio. hinc tamen quod poterat operante et cooperante. Ad homo autem lapsus uoluntate res habuit. Dicitur quod quod solet. utrum homo autem lapsus uoluntate habuit. Et bene dam uero quod non habuit id ita per se sonantibus. Iustitia inquit non habuit quod preceptum dei contempsit. nec per denicia quod si non prouidit. nec repantia quam aliena appetit. nec fortitudine quam per se suggestionem resistit. Quibus etidentes dicimus eum quidem non esse habuisse has uirtutes quoniam per se non autem et tunc amississe. Et de multis scilicet testimoniis apparet. Autem enim augustinus quod dicitur omnino. Adam perdit caritatem mala uentem est. Et princeps uincit dum uincit adam de limo facte ad ymaginem dei

factu iudicia armati. compāna
 opōit. caritate splēndidū. p̄mos
 p̄ntes ill' domis ac tantis bonis
 expoliatur p̄ntes p̄mit. De hoc
 p̄t amb̄ ad sabmū ait. Quado
 adam solū cāt nō ē p̄uacitā q̄ ei
 mens deo adhēbat. Dū vām q̄
 d̄ q̄ homo an̄ p̄m̄ b̄ssimū
 aurā carpolat ethereā. Red quō
 sine p̄uitate b̄ssimū cāt. Augu
 quō sup̄ geneſim d̄t. Adam an̄
 p̄m̄ sp̄uali mente p̄ditū fuisse.
 Non ē ḡo dubitandū hoīem an̄
 p̄m̄ ututiq̄ fulſſe sed ill' p̄ p̄m̄
 expoliatū fuisse.

De eiectione hoīs de paradiso.

Rellig quoz p̄m̄ pena eiecty
 ē de paradiso i iſtū m̄ſeiar lo
 cū. ſicut i gen̄ legit. Rur̄ ḡo ne
 forte mittat manū ſuā ⁊ ſumat
 de ligno uite ⁊ comedat ⁊ uiuat
 ſetū emiſt eū de paradiso deo
 uoluptatis. hīs iſis videt̄ ſimūai
 q̄ m̄gim̄ m̄oeret̄ ſi p̄gea de illo
 ſumpſſet ligno.

Quomō iſtelligendū ſit illud
ne ſumat de ligno uite ⁊ comedat
et uiuat in ſetū.

Sed q̄a p̄ p̄m̄ iā m̄oerū
 coepus habebat. illa iſa ex
 tū ſtelliū accipi p̄nt. deo m̄o trati
 loquens de hoīe ſup̄bo ait. videte
 ne forte mittat manū ſuā ⁊ ca
 uete uos angeli ne comedat de
 ligno uite quo i dignū ē. de quo
 ſi p̄ſiſſet comedēt ⁊ uiuēt ſetū.
Et m̄o p̄t̄ iobiam i dignū ē co
medē ⁊ ſicut iſo dixit ita ope
exhibuit. Emiſt em̄ d̄s eū de
paradiso uoluptatis i locū ſ̄ r̄ogru
um. ſicut p̄lim̄q̄ malū cū m̄
bonos cepit uiuē ſi melius

mutatē uoluit de bonoz a ḡgatoe
 pellit̄ p̄nde ſue oſuetudis p̄ſis.
De flāneo gladio an̄ paradiso p̄ito.

Ne nō poſſet ad illud accede
 collorauit deo an̄ paradiso cheru
 bim ⁊ flānem gladiū atz iſatile ad
 cuſtodiendā uā ligni uite. Ad iurca
 lram p̄t hoc nō accipi. q̄ p̄ m̄iſtū
 angloz ignea cuſtodia ibi oſtituta
 ſiut. hoc em̄ p̄ celeſtes p̄ntes i pa
 dyſo uisibili ſm̄ eē edendū ē ut p̄
 angeliat m̄iſtū i eet̄ q̄dā ignea
 cuſtodia nō tū ſruſ̄ sed q̄ aliquid
 ſrat de paradiso ſp̄uali. cherubin
em̄ m̄iſtat̄ plenitudo ſcie. h̄et est
caitas q̄ plenitudo legis ē d̄ilo.
Gladiū atz flāneq̄ p̄ne t̄pales ſiut
q̄ iſatiles ſiut qm̄ t̄pa uolubilia
ſiut. illa ḡo ad cuſtodiā ligni uite
ideo p̄ita ſiut an̄ paradiso q̄ ad uitā
nō redit̄ n̄ p̄ cherubin ſi plenitu
dine ſcie. i. caritate. ⁊ gladiū iſatile
id ē tolleranciā paſſionū t̄palū.

an̄ homo ante p̄m̄ comedēt
de ligno uite.

Poſt at̄ quei utz hō an̄ p̄m̄
 de ligno uite comedēt. De
hoc augu i li. de baptiſmo puuloz
ſic ait. Rette p̄ſerto iſtelligit̄ p̄m̄
hoīes an̄ malignā dyaboli p̄ſua
ſione abſtinuiſſe a cibo uento atz
uſi ſuiſſe conreſſi. In hīs ſib̄ oñdit̄
q̄ de ligno uite an̄ p̄m̄ ſumpſe
r̄t̄nt quibz p̄ceptū eāt ut de om̄i
ligno paradiso comederent niſi de
ligno ſcienne bonū ⁊ malū.

Quae nō ſiut iſm̄oerles ſi co
medēt de ligno uite.

Quā ḡo p̄tia ſoliditate ⁊ b̄ſi
 iſm̄oerlitate ueſtū nō ſiut
 ut nulla iſm̄oerlitate ul' etate detūo
 mutarent. hanc em̄ uitūe n̄alē

illud lignum habuisse dicitur. Sed forte
non hoc assererat nisi sepe de illo
fuerit potuit fieri go ut de illo
fuerit semel et non sepius quod per ali
quam moram in paradiso fuisse intelligit
cum scriptura dicitur eis ibi sepocati fuisse
quoniam costa de luce eius assumpta est et in
mulierem formata et aialia ante eu
ducta quibus inposuit nomina.

**Quod adam per peccatum et pena
transiit in posterum.**

T superioribus insinuat. licet ex parte
non enim perfecte sufficiens exponere
qualiter primus homo deliquit et quomodo
per peccatum pena subiicit. Quibus ad
dicendum est peccatum sicut ac pena per eum
transiit in posterum. Sicut apertus ostendit
inquit. Sicut per unum hominem in hunc
mundum peccatum intravit. Ita in omnes
homines mors pertransiit.

Utrum id peccatum fuerit originale an actuale

Hic primum videndum est quod
fuerit illud peccatum originale
scilicet an actuale. et si de originali in
telligatur consequenter quod sit originale
peccatum et quare dicitur originale peccatum
et quomodo pertransiit vel pertransiit in omnes
diligenter investigandum est. Quibusdam
placuit de peccato actuale ad illud
accipere assensibus hoc apertum sensisse
cum isidorus ait. Sicut per tobiam unum
hominis peccatores ostentum sunt in terra.
Evidenter inquit et ipso nomine expri
mit apertus peccatum quod per unum hominem
intravit in mundum sicut tobiam. Inobedi
entia vero peccatum actuale est.

Utrum intrasse in mundum dicitur.

Hic autem dicitur intrasse in mundum
non translatione originis sed
similitudine propagationis. Omnes quod
illo uno peccasse dicitur quia omnia ille

unius peccandi extitit exemplum. hoc
male senserunt quidam heretici qui dicitur
fuit pelagium de quibus augustinus in libro de
baptismo puulorum commemorat dicens.

**Sciendum est inquit hereticos quosdam
qui nominati sunt pelagium dixerunt
peccatum primum transgressionis in alios
homines non propagatione sed imitatione
transiisse. Vnde puul' volebat eodem
baptismi solui originale peccatum.
quod in nascentibus nullum esse omnino asseren
dum. Sed eis dicitur quia si apertus
peccatum imitationis non propagationis
intelligi voluisset eius principem non
adam sed dyabolum diceret de quo
in libro sapientie dicitur. Invidia dyaboli
mors inveniit in orbem terrarum et quia
non vult intelligi hoc esse secundum propa
gationem sed per imitationem quoniam sub
iuravit scriptura. Perimitantur autem cum
qui sunt ex parte illius ipsius. Imitantur
quod ad adam quomodo per tobiam
transiit dicitur mandatum dei. Sed aliud
est quod exemplum est voluntate peccan
tibus. aliud quod origo est cum peccato nas
centibus. Non igitur accipiendum est
peccatum ad eum transiisse in omnes per imitatio
nem tamen exemplo. sed propagationem et
originis vinculo.**

**Hic apparet illud esse peccatum originale
quod transiit in posterum.**

**Est illud peccatum originale ut
aperte augustinus testatur quod ad
transiit in omnes per eius carne vitata
concupiscentibus gratias.**

Utrum sit originale peccatum ibi inquit

**Quod diligenter investigandum
est quod sit. de hoc enim sancti
doctores subobscure locuti sunt atque sto
lasari doctores uaria senserunt. Quia
enim putant originale peccatum esse**

reatus pene p pccō pmi hoīs. i. debiti ul' obnoxietate qua obnoxii et additi pene tpali et etine p p' hominis pccō actuali q' illo ut aut' omibz debet pena etna n' p grām libent'. Juxta hoc smām optz dia originale pccm n' culpā e' pene n' pena. Culpā nō e' ipi fatent'. Pena q' fm eos e' nō p' q' si debiti pene originale pccm e' nō debiti pene nō sit pena n' originale pccm pena. Ad enā qdā eoz admittit dī rentes i scriptis pccm originale sepe nō ai reatu ibi itelligit ut dñm e' obnoxietate pene et ea rōe asserit pccm originale dia e' i puulis. qā puuli p iō pō pccō rei sūt pene. sicut p pccō inq' pntis aliqñ exulant filij fm iusticia

Quod originale pccm e' culpa auctōritatibz pbant.

Quod originale pccm culpa sit plūibz scōz testibz edocent. **S**up exodu v di' pmo genitū aspm mutabis que. **g**gōis ait. Omnes i pccō na ti sumz ex carnis delectatione qrepti. **O**riginale culpā nobiscū cōtraximz. **u**n' et uolūtate mā pccō iplicam'. **S**icte culpā origi nale dt nos t'here. **u**n' qstat oi ginale pccm culpā e'. **A**ugustinū quoz i li. de nā et grā. de hoc eode sic ait. **O**mnes ut ait ap'ltus pccāue rūt utiqz ul' i seipis ul' i adam. quia sine pccō nō sūt. ul' quod originale attraxerūt. ul' qd mal'

noibz addiderūt. **P**ccm emi pmi hoīs nō solū ipm sed omie nocuit genz hūmā. quia ex eo sil' damp natione et culpa suscepimz. **D**e ff pccm i m qd' de corpore mortuo se imiat cū vincto original' nascit' et mortis. **I**deo et igit' iniquitatibz qreptū se dt dauid q' i oibz t'hit' inq'as ex adam et vinctū mortis. **N**emo emi nascit' n' q' hēns penā et mitū pene. in eitu at' pene pccm e'. **D**is q' q' nascit' p carnis qrupiam pccm t'hit'. **P**ccm itaqz originale culpa e' quā omēs cōcupiscēntialit' qrepti t'hit'. **u**n' t' emāsticis dogmatibz scriptū e'. **S**it' missime tēse q' nullatenz dubi tes oēm hominē q' p qrebitū vī et mulieb' qrupit' cū originali pccō nasci. **I**mpietati subditū. mortiqz subiectū. et ob hoc nā ite filiū nas ci a qua nllq' libeat' n' p fidem mediatois dei et homiū. **H**is alijsq' auctōritatibz ondit' originale pccm culpā e' et i oibz cōcupiscēntialit' genitō a parentibz trahi.

Quid sit qd' dicit' pccm originale sit pccm fornicie id e' cōcupiā.

Nunc sup e' vidē qd' sit ipm pccm originale. **Q**uod cū nō sit actuale nō e' actz siue motz aīe ul' corpis. **I**n emi actz e' aīe ul' corpis. actuale utiqz pccm e'. **S**ed actuale nō e'. **N**ō igit' e' actz ul' motz. **A**d igit' e' originale pccm. **D**i' fomes pccm s'z qrupiā ul' qrupiscēntialitas q' dicit' lex mēteoz sū lingue nate siue tyranū q' q' e' i mētibz nris siue lex carnis. **D**n' aug' i lib' de baptismo puuloz et i nob' qrupiā

que nō ē p̄mittenda r̄gnāe. **H**ūc
ē ei⁹ desideria q̄ sūt actualēs ḡcupiē.
q̄ sūt arma dyaboli q̄ veniūt ex
languōe n̄e. Languōe em̄ iste tyr-
ann⁹ ē q̄ mouet mala desideria.
In 9° vis ēē iustice tyranni atq̄
sermē inimicū iuēniē nō non
obedias ḡcupiē male. **H**is ūb̄ sacis
ostendit̄ formē p̄cā ēē ḡcupiām.
Quid notē ḡcupiē intelligit̄
que dī^r fomes p̄cā.

Nōtine at̄ ḡcupiē nō actu
concupiscendi sed viciū p̄m
significam⁹. **V**n̄ idem tractatū de
viciis apli ait. **S**emp̄ p̄ugna ē iustice
moxie hui⁹ q̄ ipā ḡcupiā cū q̄ nati
sim⁹ finiri nō p̄ p̄dū viuim⁹.
Condie minū p̄. finiri nō p̄.
Rue ē at̄ ḡcupiā cū q̄ nati sim⁹
viciū unq̄ ē qd̄ puulū abilem f̄it
ad ḡcupiscendū. adultū enā ḡcupis-
centē reddidit. **S**icut em̄ i oculo cen-
t̄ nocte viciū recitatis ē sed non
apparet n̄c distit̄ m̄e vidente et
recū n̄ luce veniente sic i p̄ued
viciū ēē nō apparet don̄ etatis
puerhois ip̄c occ̄tat. **E**x h̄is dat̄
itelligi qd̄ sit originale p̄cā s̄ v̄
cū ḡcupiē qd̄ i om̄es ḡcupiscēna^r
natos p̄ adam it̄rauit eosq̄ rōma-
culauit. **V**n̄ aug⁹ i lib^o de baptisimo
puulor̄. **A**dām p̄cā p̄mittatōis ex m̄
om̄ita enā tabe carnal̄ ḡcupiē sue
tabificauit i se om̄es de sua stirpe
genitūos. **V**n̄ apl⁹ recte ait. **I**n q^o
p̄cāuerūt. **A**pp̄p̄te r̄ sine om̄i
ambiguitate dixit hor̄ apl⁹ siue
hor̄ itelligit̄ i q^o hoīe siue i q^o p̄cā
samū ē. **I**n adam em̄ om̄es p̄cāue-
rūt ut i manā nō solū ei⁹ exēplo

ut dicit pelagiam. **O**m̄is em̄ ille
vni⁹ homo fuerant. i teo malū
erant. manifestū itaq̄ om̄is ada
p̄cāsse q̄ i massa. **I**pe em̄ p̄ p̄cā
corrupt⁹. quos genuit om̄is nati
sūt sub p̄cā. **E**x eo igit̄ ḡntitū p̄
p̄cāces. ita enā vno illo p̄cā quod
it̄rauit i mūdū. **R**ecte om̄s dicit̄
p̄cāsse. quia sicut ab i^o vno hoīe
sic ab eode vno p̄cā im̄ines ēē
nō p̄nt̄ n̄ ab eius reatu p̄ x̄p̄i
baptisimū absoluant̄. **A**lia g^o sūt
p̄cā p̄cā i quib⁹ tm̄ p̄cānt quoz
p̄cā sūt. aliud hor̄ vni⁹ i q^o om̄s
p̄cāuerūt. i. ex q^o oēs p̄cāces ḡnti-
tū sūt.

Quod sit p̄cā i quo om̄es
p̄cāuerūt s̄ originale quod ex
Tobiā p̄cessit.

Hoc ē originale p̄cā quo
p̄cāces nascūt̄ om̄is ḡcupis-
centialit̄ genti qd̄ ex adam sūt
ex ei⁹ Tobiā emanauit r̄ i postēos
demigrauit. **V**n̄ apl⁹ q̄nt̄ dī
p̄ Tobiā vni⁹ hoīs multos ḡnti-
tūos ēē p̄cā p̄cāces q̄ ē actuale
p̄cā. **C**ū at̄ dixit p̄ vni⁹ hoīem
p̄cā i trasse im̄idū r̄ teo om̄s
p̄cāsse. qd̄ de originali d̄m̄ ē op̄c̄te

Ex quo sensu d̄m̄ ē **C**arripi.
q̄ p̄ Tobiā vni⁹ multos ḡntitū

Quod g^o ait p̄ **C**arripi
Tobiā vni⁹ multos ḡntitū
sūt. p̄cāces ēē sp̄u d̄m̄ ēē i
telligendū ē q̄a ex Tobiā ade. s.
ex p̄cā actuali ade p̄cessit origi-
nale p̄cā quo om̄s p̄cāces
nascūt̄ ut r̄ illo ēēnt r̄ i om̄is
transiēnt.

Quod p̄cā originale i adam
fuit r̄ in nobis est.

Unde augustiniano heticus nltm
 pttm i puulis ee ostendenti
 rridens apte asserit pttm originale
 ex uoluntate ade pressisse ac p eia
 i obiam i mndu itrasse. **Q**ueit
 em iulians p quid pttm in
 uenit i puulo. ita iquens. **N**o
 pttat iste q naitit. no pttat ille
 q genuit. no pttat ille q qdidit
 nam. **P** quas igit rmas int tot
 psida innocencie pttm fringis in
 gssit. **E**t rridet sancta pagina. **P** ^{imudu}
 vni hoem pttm itrauit. **P** vni
 i obiam ait **apltus**. **Q**uid queit
 amplig qd qrit aprius. **I**e iqr
 iulians. **S**i p hoem pttm itrauit
 imudu. pttm ul' ex uoluntate ul'
 ex na e. **S**i af ex uoluntate est.
 mala e uoluntas q pttm frnt. **S**i
 ex na e mala e na. **S**i reppon
 deo ex uoluntate e pttm. **Q**ueit
 forte. utru originale pttm ex uo
 luntate sit. **R**espondeo prsd ena
 originale pttm ex uoluntate ee
 qa hor ex uoluntate p' hoims
 semmatu e ut i illo eet. **I** oines

Cobientio quocuda **C**ristiet
 con' id qd dcm e deo i ada fuisse
Hoc aut qd dixim i
 adam fuisse omes hoimes.
 quida uboy sectatoes sic obiciunt
 dicentes. **N**o ois mo q ab adam
 educta e. **T**eo sil' existe potuit.
 qa mltio maioris quantitate e. q
 fuit corpus ade. i quo ut ena
 tot athanni fuerit quot ab eo.
 hoies descenderit. **Q**uo tra vni
 ee no asserit. **S**ubam vniqcuq

fuisse i pmo parente. **R**esponso ubi apit qd i adam
 fuerit fm rone semiale x quo ex
 eo descenderit. s. lege ppagationis.

Quia rindei pt q malit atz
 musalut no finalit di' fuisse
 i pmo hoie. **D**ime qd i huams corpibz
 nait e. descenditq a pmo pnte le
 ge ppagationis x i se auctu x multiplic
 tu e. nlla extice suba i id triseunte
 et ipm i futuo resurget fomentu
 qude ht a alus sed no qultunt ali
 i huam subam q s' p ppagatione
 descendit ab adam. **T**rismit em
 adam modicu quid de sua subat
 coepa filioz qn eos p'cauit. aliqd
 modicu de massa sube eia diuisit
 e. et inde formatu corpus filij.
 suiqz mltiplicatone. sine rei ex
 trinfere adiectione auctu e. **E**t de
 illo ita augmentato aliqd itidem
 sepatu unde formant' posteroru
 coepa. x ita p'p'dit' p'caois oedo
 lege ppagationis usqz ad fine huam
 gnis. **I**taqz diligent' ac p'p'ue
 itelligentibz patz omes fm coepa
 i adam fuisse p semiale rone
 x ex eo descendisse ppagationis lege.

Auctoritate x rone **q**uod nichil pbat
 extrinfere reuerti i i humana sbam
 que ab adam est.

Quod nichil ud extrinfere
 i huam coepis nam triseat
 uitas **T**e euagelio fuit dices **D**ime
 qd itrat i os i ventrem vadit x
 i secessit enitit. **Q**uod ena rone
 ondi pt hor modo. **P**uer q stat
 post **o**tu moit' i illa statua re
 surget qua habitua ead si uixisset

usq; ad etate xxx anoz nullo vno
 corpis ipe dicit. **U**n igit illa suba
 q; adeo pua fuit i actu. i resurrex
 ta magna est n; su i se multipl. oe
Un apparet q; etia si viner no
 aliunde sed i se augmentat illa
 suba. sicut costa de qua e facta
 mulier. & sicut panes euuagelici
No ifiam tñ qñ cibi & hūores
 i carne & sanguine tñseant. Sed
 no i uitate hūane ne q; a pñis
 pñtib; descendit q; sola i resurre
 ne est. Reliqua uo cao i qua cibi
 tñseut tamq; supflua i resur
 rectione deponet q; tñ ciboz
 aliaz rez fomentis coalescit.

Quo pñm oigmale a pñib;
 tñseut ad filios an fm aiām an fm

Nunc sup e iuestigat **C**arne
 qualis illud pñm a pñib;
 i filios s; an fm sola
 aiām. an fm carne. su fm utruq;
 Putauerūt qdā scdm aiām trahi
 oigmale pñm no solū fm carne.
 qa no solū carne sed & aiām ex
 ducit ee arbitrati sūt. Sicut em i
 gnatione plus de patna & carne tñt
 cad subalut. ita enā de gignētis
 aiā gēnti aiā eēntialitē deduci ab
 hīs existimat. Deoq; sicut de co
 rupta carne cad corrupta semiat
 ita enā de aiā pñtēre aiā pñtēre
 corruptione oigmalē tñtēre absthi dī

Pdicta opponem dāpnat & quō
 p carne tducit pñm & quō dicit
 et quomō ostendit.

Nec af fides catholica rēpant
 et tūqm uitate adūsū dāpnat
 que no aiās sed carne sola sicut

supius dixim; ex ducit ee admit
 tit. **N**o igit fm aiām s; carne sola
 pñm oigmale tñt a pñtib; q;
 aut pñm oigmale ut sup dixim;
 gēntia no qdē acty sed uicū. **U**n
 aug; ad ualeriū. ipā gēntia q;
 lex mēbz ul' carnis q; e mōrbid;
 quidā affecty ul' languor ne qui
 tōmouet illicit desiderū. car
 nalem gēntiam q; lex pñt
 dī: q; dī manē i carne no qñ i
 aiā sit sed q; p corruptionē carnis tñt

Causam corruptionis i
 carnis ostendit ex q; tñt pñm sic

Quo em p pñm corruptū
 fuit i adā. a deo. **N**o tñ an
 pñm uir & mlier hic sine ientiuo
 libidinis & gēntie feruore possūt
 gēntie eētz thōus i nātūlaty.
 nā p; pñm no ualet fieri carnis
 copula absq; libidinosā gēntia
 q; semp uicū e & enā culpa nisi
 excuset p bona quigū. **I**n gēntia
 & libidine gēntē cad fōmāda
 i corpus plus. **U**n cad ipā q; gēntē
 i uiciosa gēntia polluit & corruptū
 ex cui; contactu aiā tñ i fundit
 macula tñt qua polluit & fit rea
 id e uicū gēntie qd e oigmalē pñm

Quo pñt corruptionē carnis que
 e tñ pñm. pñm dī ee i carne.

De oq; ipm pñm dī ee i carne.
Nad igit q; i gēntia libidinis
 semiat nec culpa hī n; actū culpe
 sed cām. **I**n eo igit qd semiat co
 ruptio est. **I**n eo qd nascit tñ co
 cupiscentia e et uicū. **U**n ambig;
 de uerbis apli sic ait. **Q**uo habitat
 pñm i carne tñ no sit suba sed
 pūano boni. **E**re pñm homō
 corpus corruptū e p pñm. **I**ta q;

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

corruptio p adione offensiois
 manet tæpe robur tenens dme
 sine date t adam cu9 asæno aia
 manulat pto. p id gº q facti
 causa manet et thabitæ di: pccm
 t carne her t lex carnis. Deo nõ
 hitat pccm t aia sed t carne q pccm
 cã ex carne t nõ ex aia qã cad est
 ex oigme carnis pccm. et p traditæ
 ois cad fit pccm. aia nõ nõ fducit
 t ideo ise pccm cãm nõ hñ. Augo
 quoz ex carne pccm conthe t pmoº
 quoda de ubis apli oñdir dicens.

Vitæ dicitur t qd aia si ex carne
 straxit. Natia quippe huana nõ
 ope dei cã vino pntis t insatuta.
 sed ex uoluntatis arbitio pccu homi
 uementi vino t sauciata ita ut nõ
 sit t carne boni s viciu q tñt aia.

De cã oigmal' pccm quod t m
carne vtrũ sit culpa an pena.

Hic quei solet vtz cã oigmal'
 pccm q dicit t eẽ t carne cul
 pa sit ul' pena sũ aliqd aliud.
 culpa eẽ nõ pcc q culpa nõ t m
 re irronabili. Si em culpa eẽ
 t carne an t fusione aie. actualis
 eẽ ul' oigmal'. Sed actual' ibi n
 t nec oigmal' culpa t. quia ipa
 t cã oigmal' pccm. Si at' pena t
 q t ia passibilitas ul' mortalitas
 ul' alia corruptio. hos em defecty
 carni tesse constat.

Hic apit sñ qd sit feditas tradita
sive tracta ex libidine coeuncit
que viciu ul' corruptio di:

Hic qd dicit pcc q mltiplex
 t defectis carnis t pccpue
 pollutio qdã quã ex seruoº cony
 pnti t gupia libidinosa coñhit
 cad di gupit' cã t oigmal' pccm
 que recte viciu siue corruptio

carnis appellat pcc q feditas manet
 eẽ videt' t carne gupistentiali
 tradita qm tea vñ traduat. Ad qd
viciu sit t carne ul' corruptio ante
gustione aie effiu t pbat. Si aia
 infundit' q ex gustione carnis ul'
 corruptioe marcat' sicut ex vase di
 nostit' viciu eẽ cã vni t fusu aresat.
Inductu similit' ostendit nõ absur
de filios the t pccm a pntibz eo
modo dia mudiã

Ne aut mirent' et intellectu
 turberint' audientes pccm oi
 gmale filios fducẽ a pntibz iã p
 baptismit' ab io pccm mudatis diu
 saru similitudini t ductione id fit
 posse t simuat augo t li de bapnt
mo puuloz ita t quens. Quomo
p pccm p tñtione auferut' manz
tñt eo que gemerut' tñtisi quo
ena palea q ope huano tanta dilige
na sepat' a grano manet tñt t fccu
qd' purgato nascit' tñtico ita pccm
qd' t pntibz p baptismit' mudiã
manet t eis quos gemerut'. Ex hº
em gignit' qd' adhuc vetustu tra
hunt nõ ex hor qd' lex t nouitate
prouit eos int' filios dei. Nõ em
gnant' pntes filios sm illã gñã
none q de uno sut' nati sed potio
sm eã qua carnalis t ipi pnti
sunt gnati.

Quaẽ di' oigo hic di' cã epylogo.
 am ostensu t quid sit oigmale
 pccm t qualis a pntibz t filios t
 p carne t aiam tñsit. Ex quibz
 etiã tñtestit' quaẽ dicat' oigmale
 pccm idõ sñ qã ex viciosa lege oi
 gnis nre t qua gupim' sñ carnis
 libidinosa gupia traditæ ut sup
 diñ t. Nõ em q ex carne tracta

ab adam concepti sumus ideo peccatum
traximus quia et concepti ex eadem
carne concepti et uel formati qui ab
adam descendit sed eius conceptus est
celebratus non in lege peccati. et conceptus
carnis uel et cum eius peccatum non
fuit ymo operatione peccati sui. Post
uero conceptus non fit sine libidine
et ideo non est sine peccato. **Ad** euident
augustinus ostendit in libro de fide ad petrum

sic dicens quod dum sibi uisceribus uir mulier
et miscent sine libidine non est peccatum
quibus ob hoc filios ex eorum carne
nascuntur non peccati sine peccato esse conceptus
ubi peccatum in pueros transmittit pro pagano
sed libido nec feditas ne humane sunt
hominibus cum peccato nasci sed feditas libi
dinis quia homines habent ex illis iustissi
ma adempnatione peccati. **Ideo** et beatus
dauid prope originale peccatum quo ualuit
obstructi filii sunt ne dicit. **In** iniquita
tibus conceptus sunt et in peccatis concepti me
um mea. **Ex** hoc itaque apparet ex lege
receptionis traduci originale peccatum
quia si corruptio sic fiet in carne. anima
ex carnis generatione conceptus uicium non

Obietio quoad uicium inueniuntur. **Et** hoc
autem probat peccatum originale non tra
duci ex lege coitus.

Ad ad hoc opponitur hoc modo.
In ipso conceptu ubi dicitur transmitti
peccatum pro pagano cum uel in tum infunditur
anima sicut phisicos sed iam effigiatu conceptus.
Quod etiam moyses in exodo apte
fit. ubi agit de percussione mulieris
pregnantis. Si quis inquit percussit
mulierem pregnantem et abortum fecerit si
adhuc infans fuerit puerperum mulctabitur
pena. Si autem formatum fuerit reddat
animam pro anima. formatum uero intelligitur

pro anima anima animatum. et infans quod non dicitur
habere animam. **In** ipso uero conceptu cum anima
pro pagano nobis infunditur anima. **Quod**
ergo ibi peccatum transmittitur cum peccatum
non possit esse ubi anima non est. **Ad** quod
dicitur per quod in illo conceptu dicitur peccatum
transmitti non quia originale peccatum ibi
sit sed quia anima ibi fuit id ex quo
et peccatum fit in anima cum infunditur. **Utrique**
uocatur conceptus. et cum anima pro pagano
formatus humana humani conceptus conceptus
et cum anima infunditur quod etiam dicitur natus
ubi quod natus est in te. **prope** autem nati
uitas dicitur in lucem eductio. **De** **exten**

Quod originale peccatum dimittitur
pro sit iam conceptus qui dicitur originale peccatum

Quonia superius est originale
peccatum esse in uicium conceptus assign
natus est quod a peccatis est et
originale dicitur. **Super** est inuestigandum
quid in baptismo dimittatur cum etiam
pro baptismo remaneat conceptus
que autem fuerit. **Unde** uideatur uel peccatum
originale non esse conceptum nisi non
remitti in baptismo. **habet** quippe
ut ait augustinus in conceptu conceptus huius
carnalis conceptus cuius uicium desi
deris non obediens prope quod in
conceptus coherere inuenitur. **prope** inueniuntur
et conceptus conceptus. **Sed** hoc remaneat
conceptus pro baptismo non in dicitur
et regnat sicut autem ymo pro gratiam
baptismus inuenitur et inuenitur ut
pro dicitur non ualeat nisi quis reddat
uicium uicium hosti eundo pro conceptus
Per pro baptismo remanet ad
reatus quod non imputatur peccatum sed
tamen pena peccati est. **ante** baptisum
uero pena est et culpa.

Quomodo originale peccatum duobus
modis dimittitur. **scilicet** in uicium solus
extenuatur. **extenuatione** solutione remanet

Duplici q̄ rōne p̄m̄ oigmale
 dicit̄ dimitti i baptismo. q̄
 p̄ grām baptisim̄ viciū ḡcupiē
 debilitat̄ atq̄ extenuat̄ ita ut iam
 nō r̄gnēt n̄ ḡsensu reddant̄ ei viciū
 & quia reat̄ ip̄ius soluit̄. 2° aug^o
i li de baptismo p̄uilex. grā p̄ bap
 tisimū id agit̄ ut uet̄o homo cru
 cifigat̄ & corp̄ p̄m̄ destruat̄. Nō
 ita ut i ip̄a uiuente carne ḡcupiā
 r̄pp̄a & inata repente absumat̄
 & nō sic sed ne obsit̄ mortuo que
 terat̄ nato. Nā si p̄o baptisimū
 uerit̄ i carne h̄t̄ ḡcupiā cū qua
 p̄r̄gnēt̄ eāq̄ adiuuante deo super
 sit̄ nō tuat̄ur grām ei⁹ suscepit.
 2° itaq̄ hoc p̄stat̄ i baptismo
 n̄ forte miraculo testabili c̄atois
 ut lex p̄m̄ q̄ ē ab hoīe i mēbris
 p̄oiso extinguat̄ & nō sit i hoīe
 sed ut q̄d̄d̄ mali ab hoīe factū
 dictū ul̄ cogitatū ē. totū aboleat̄
 ac uelut factū nō fuit̄. habeat̄.
 Ipa iū ḡcupiā soluto reat̄ un
 culo quo p̄ illā dyabolo aiām
 tenebat̄. & a suo c̄atōe sepabat̄
 maneat̄ i c̄tamie. Ecce h̄ apte
 oñdit̄ ea rōne dimitti i baptismo
 nō q̄ nō maneat̄ p̄o baptisimū
 sed q̄ reat̄ i baptismo abolet̄.
 Demde ip̄e oñdit̄ eo mō etiā
 dimitti q̄a p̄ baptisimū grām
 ḡcupiā mitigat̄ & minuit̄. Teode
lib^o ita dicens. lex carnis q̄m̄ ap̄to
 appellat̄ p̄m̄. Nō r̄gnēt̄ p̄m̄
 i uō mortali corp̄e. nō sic manet̄
 i mēbris eor̄ q̄ ex aq̄ & sp̄u s̄c̄o sūt

renati tamq̄m̄ nō sit̄ ei⁹ f̄ra r̄missio
 ut oīno plena sit̄ r̄missio p̄o
 sed manet̄ i uetustate carnis tāq̄m̄
 sup̄atū & p̄ceptū q̄ illicito ḡsensu
 quodāmo reuiuiscat̄ & i r̄gnit̄
 d̄nacionēq̄ reuoret̄. Inc. isimiat. apte
 i bap̄mo ḡcupiā debilitat̄. Ex q̄o
 et d̄r̄ dimitti nō solū ideo q̄ reat̄
 ibi soluit̄ quē remissionis modū
 aliis etiā plūib⁹ testōm̄is s̄p̄tū
 edoret̄. Aut em̄ aug^o q̄ uiliamū
 lex q̄ i mēbris ē uiciū carnis ē
 q̄d̄ ex pena p̄m̄ & radice mortis
 puenit̄. Sed lex ista q̄ ē i mēbris
 remissa ē regnāōne sp̄uali et
 manet̄ i carne mortali. Remissa
 ē q̄ reat̄ solut⁹ ē a sac̄mento
 quo renascūt̄ fideles. Manet̄ at̄
 quia opat̄ desiderā q̄ q̄ dimittit̄
 etiā fideles. Idem i s̄mone quodā
de ḡcupiā carnis p̄ grām bap̄mi
& lauacri regnāōis solut⁹ est
& ip̄e ḡcupiē reat̄ cū quo nat⁹
eras. & quidquid antea ḡsensim
male ḡcupiē siue cogitōne sū
locutōne sū actione. Idem i lib^o
de mupens & ḡcupiā. Concupiā
 carnis liḡ i r̄gnat⁹ iā nō depu
 tet̄ i p̄m̄. Queniq̄ t̄i p̄les nas
 cit̄ obligata ē oigmalī p̄o. Ite
dimittit̄ ḡcupiā carnis i bap̄mo
nō ut nō sit̄ sed nō ip̄uet̄ i p̄m̄.
 hoc ē em̄ nō h̄re p̄m̄ nō eē reu
 p̄m̄. Quomō ḡo alia p̄m̄ p̄terent̄
 actu et remanent̄ reatu ut homici
 diū & s̄ilia ita equiso fieri p̄t̄ ut co
 rrupsiōna p̄tereat̄ reatu & maneat̄
 actu. Ex p̄dictis euident̄ monst̄
 quō oigmale p̄m̄ i bap̄ismo
 remittat̄.

**De feditate qua cad ex libidine
coitus utz i baptismo diluit.**

Solet at quei uerit i ipa cad
i baptismo ab illa feditate
purget qua i conceptone ex concupia
libidmosa atraxit. Quiboda vi
q sicut aia a reatu puificat ita i
cad ab illa pollutione purgat. Et
sicut duobz apert mstiu baptismi
sz aqua i spu ita ibi duo purget
aia sz a reatu i cad ab illa tra
gione qd qde pbabile e. Alij uo
putant tm aiam ibi mudi. carne
uo no ab ia feditate purgat. Bi
uo remanet ia feditate feditis usq
ad pcurone filioz q fit i carnis con
pistena uider na carnis magis ac mge
corrupti i magis ut cad plus corrupta
qm pntis qa de carne pollutione qua
habuit a conceptu retinenti thit pollu
ta i concupia concipit un ena polluit.
i ita ex duplin causa gannat. unde
maice uide polluo carnis i ple qm
fuit i parente. Ad qd illi dicit q liz
cad plus ex carne feda semet. i m
concupia concipiat no tm feditate maice
thit qm cad unde semiat habuit.
quus ena si fedice atz imudice fit
cad plus i ideo mgis corrupta ip
cad pntis. no tm ut auit fit p m
dicit uitate q nec absurdu ee
dicit si carnis na magis i posuobz
corrupta thit neq ex ipa magis
corrupta aia magis mificat.

**Ex quo auctoe sit illa concupia deo
sz ul alio.**

Proba quei solet utz concupia
q po baptismu remanet. et
tm penalitas e. an baptismu uo

pena eat i culpa ex deo auctoe sit
ul ex alio. Ad quod bunt ridentes
dicunt q mgnitudo pena e deo ht
auctoe. qm uo culpa e dyaboli
sive homine habz auctoe.

**Ad iusticia aie mude ex catoce
illud imputet pntm eu no possit uita**

Solet ena qri q iusticia tene
at illo pnto aia inorens a deo
fata ai no sit i pntate sua illud uita.
No em p libm arbitu illud gmitt
qa no plus e aia ip illi pnto e obnoia
Ad hoc qda dicit ideo aiam red ee
illig pnt. liz mudi a deo fit fata qa
ai mndit concipit qdelectat carni ex
quo pntm rthit. Quod si eet. ia
no originale sed actuale dicit. ponit
go ideo certe dicit pt i pntu aie
illud pntm qd ex corruptoe concipit
reuitabilu gthit. qa ut ait augu
m li de ciuita. dei no sicut corrupto
concipit q aggruat aiam ai pntm pnt
sed pena ne cad corruptibil aiam
pntatem fecit sed pntu aia carnis
corruptibilem fecit.

**Utz illud pntm sit uoluntati ul ne
cessitati**

In meo quei pt. utz pntm
originale dicit possit uoluntati ul
necitati. i necitatu dicit pt qa uita
no pt. **Utz ppha dt de nentibus
meis erue me. i uoluntati no m
rogue appellat. qa ex uoluntate p
m hois pntm. Utz augu i li po
retractu ofidit dicens. Illud qd
i puul di originale pntm ai adhuc
no utant libeo arbito uoluntatis no
absurde uocat. uoluntati q ex pntm
hois mala uoluntate retractu. factu
e quodam hereditatu.**

Quae deo aiam magis coeppit facis
eam inde maculati & idd eodē pñai.

Sed non querit. Cur deo q̄ sent
aiam ipam sine macula &
sit ea ex coeppis q̄iurione macula
p̄m̄ ehe. Et aliqui an̄ baptisimi
se iūgi ab ipso coepp. & sic dāpnai
ea coepp q̄iūgit. Respondem⁹ ex
alacudine iudicior̄ dei pueniē n̄
tūste tñ hor a deo fieri. Ipe nō
tagrue hūane q̄dūm̄is modū
quē a p̄ncipio iñituit. Iis p̄m̄
hōm̄i m̄tesserit sine mutacōne
q̄m̄ue suar coeppa de m̄a a p̄o
sine vicio facta fingens. aiāsq̄ de
nichilo cūns coepp q̄iurione
hōiem p̄fians. Cū igit̄ v̄c̄p̄ hōis
nā a deo sine vicio sit iñituta.
Iis a se p̄o sit viciata. nō ideo
m̄m̄ibil̄ deo hūane q̄dūm̄is p̄ma
riā lege mutae debuit siue ab
hōm̄i m̄ultiplicacōne desiste.

An aia hīs sit qualis a deo fut.
Quo q̄dā p̄hibent nō eē etem.

Nra a q̄busdā quei solet. vtz
aia hīs an̄ baptisimi sit
qualis a deo fut. Ad nō eē p̄bae
conant̄ hor mō. aia i coeppē fut̄
i ruis coūitōne p̄o maculat̄.
Quā cito igit̄ ē. p̄m̄ h̄t̄ n̄ p̄is
fuit q̄m̄ p̄m̄ habuit. Nō ē igit̄
hīs qualis a deo fut. Creat̄ enī a
deo i nocens & sine vicio & m̄q̄m̄
hīs ē. Ad quod dicit p̄ q̄ nō om̄o
hīs ē qualē ea & dō sent. Deo et ea
bonā sent & bonitūe ei sine corrup
tōne indidit. Et d̄r̄ illa nālis boni
tas quā i carōne a conditōe sus
cepit quā bonitūe p̄ p̄m̄ pe
nit̄ nō amisit sed viciata habuit

quā deo tñ sine vicio sent. Si enī
res bona nō eē aia i ea malū eē
nequiret cū nō posset malū eē
n̄ i bono ut p̄g dicit. Nō igit̄ om̄o ē
etis aia qualē a deo fut. sicut quis
pollutas hīs mang. nō tle habuit
p̄m̄ū quale ego dedi eis m̄dis
manib⁹ ego enī dedi m̄dis.

An aie ex carōne sint equales
ex donis nālib⁹.

Quid quos nō tagrue quei
solet. vtz om̄es aie ex carōne
equales sint. an alie alijs excellē
tiores. plūib⁹ nō r̄rōnabilif
videt̄ q̄ ex ipa carōne alie alijs
excellant i nālib⁹ donis ut in
cēuica. alia alijs sit subtilior et
ad itelligendū memōrandūq̄ ha
bilior ut pote acutior i gemo et
p̄p̄m̄ior i intellectu p̄dita qd̄ nō
i p̄babilit̄ d̄r̄. Cū i angliis ita fuisse
q̄ret. & Iis nālib⁹ donis alie p̄
alijs polleant tñ an̄ baptisimū
a coeppē distedentes parē penā
& p̄g baptisimi statim equale
coronā s̄ccur̄t̄ q̄a i gemo acutior
ul tarditas p̄m̄it ul penā in
futuro nō collocat.

An p̄m̄ om̄i p̄cedentis p̄m̄
puuli nālis oigmalis ehar

Predictis adinendū ē an p̄m̄a
p̄cedentis p̄ntū ad puu
los tr̄sēnt. Dicit illud p̄l̄ hōis
p̄m̄ i om̄is carnalis gemitos
dixim⁹ redūdasē. Et si p̄m̄a
p̄ntū tr̄sēnt i puulos. vtz om̄i
q̄ fuit ab adam usq̄ ad ipos an
aliquor̄ & nō om̄i. De hoc aug⁹
i ench̄ ambigūe disseit. Videt̄

Dist^o
xxiii.

50
33
30

enī appbae p̄tā p̄ntū p̄cedentū
p̄putat̄ puul̄ nō om̄i t̄m̄ q̄ s̄unt ab
adam ne t̄p̄ocabili & m̄ima s̄ocima
i pena et̄na ḡuarent̄ puuli s̄ tantū
ec̄e p̄ntū q̄ eos aliquāta ḡnāōne
p̄resserūt qd̄ ḡf̄inat̄ illis ūbis quibz
i exodo d̄ns ait: Ego sū d̄ns uisitante
iniquitates p̄ntū p̄rimoz̄ t̄m̄ puulis
imputent̄ & nō alia qd̄ ē p̄ modā
tione diuine mis̄cōm̄o.

Ec̄e ponit̄ documenta qui dicit̄
t̄m̄ i puulos p̄ntū delicta.

Et nō illud solū p̄m̄ hoīs
delictū puulos tenent̄ s̄ et̄
alia quibz ita uidet̄ ex eo ḡf̄inatū
q̄ et̄ nō nō m̄iō m̄iō dicit̄ bap̄t̄
sai i remissione p̄tōz̄ p̄ pluālem
t̄m̄ nō singulāe t̄m̄. in re
missione p̄tōz̄. & dauid de legit̄imo
mat̄rimo p̄ntū d̄t. In iniquitatibz
ḡceptis s̄it et̄ i p̄tōz̄ cōceptis me m̄
mea. Nō d̄t̄ iniquitate ul̄ i p̄tōz̄. v̄n̄
putant̄ quidā nō t̄m̄ illud v̄n̄
oiḡinale p̄tōz̄ sed et̄na pluā q̄ in
p̄tōz̄ ade rep̄ri p̄nt̄ et̄ alia p̄ntū
peccata puulis imputat̄.

Ad illo s̄mo p̄tōz̄ pluā p̄tā rep̄i

Quod uō i actuali p̄tōz̄
ade pluā not̄ ualeat̄ p̄tā.
auḡ i en̄t̄ i s̄m̄uat̄ p̄nt̄ inquit̄
i t̄lligi pluā p̄tā i una t̄m̄ ḡf̄ione
ade s̄i s̄ua quasi m̄t̄ca diuidat̄.
Nā & sup̄bia ē illi q̄ t̄ hō i s̄ua
ponz̄ ec̄ q̄m̄ i dei p̄tate dilexit̄. et̄
s̄acrilegū quā deo nō cōdidit̄
& homicidū quā i se m̄c̄tē p̄cipitanut̄
et̄ fornicatō sp̄ualis quā integritas m̄
tis h̄uāne sp̄ent̄ma suasioe corrup
ta ē. & furtū quā r̄bz p̄hibitz ibi
usurpat̄ ē. & auaricia quā plus q̄m̄
suffic̄e illi debuit̄ & appetiuit̄. et̄ si
qd̄ aliud i hoc uno t̄uēnt̄i potest̄.

Deinde de p̄ntū p̄cedentū p̄tōz̄
v̄z̄ puul̄ i p̄tōz̄ magis op̄man
do q̄m̄ assēdo disceptat̄ ita i q̄ens
p̄ntū puulos p̄tōz̄ obligat̄ nō
solū p̄m̄oz̄ hoīm̄ sed et̄na s̄uoz̄ de
q̄bz ip̄i nati s̄ūt. nō m̄p̄babilif
d̄t̄ illa quippe d̄ina s̄iā reddam
p̄tā p̄ntū i filios tenet̄ eos ante
reḡnāōne i s̄p̄ adeo ut et̄na de
legit̄imo mat̄rimo p̄ntū
dauid dicit̄. In iniquitatibz cōceptis
s̄i & i p̄tōz̄ ḡcepit̄ me m̄ m̄
Nō dicit̄ iniquitate ul̄ i p̄tōz̄ t̄m̄
& hoc r̄e dicit̄ posset sed iniquitates
& p̄tā dicit̄ maluit̄ quā i illo uno
qd̄ i om̄es hoīes p̄nt̄it̄ at̄ tā
maḡnū ē ut̄ i eo ma mutaret̄
h̄uāna nā rep̄uit̄ s̄icut̄ supra
disceptū pluā p̄tā & alia p̄ntū
que nō ita p̄nt̄ mutae nām re
atu obligant̄ filios i gr̄a dei
subueniat̄. Sed de p̄tōz̄ alioz̄
p̄ntū q̄bz ab ip̄o adam usq̄ ad
p̄em̄ suū p̄ ḡnāōnibz suis q̄s̄
s̄uccedit̄ nō t̄m̄to disceptat̄ p̄.
v̄z̄ om̄i mal̄ actibz ul̄ m̄l̄p̄l̄i
tis delictis oiḡnalibz q̄ nast̄
i p̄l̄icet̄ ū tanto penus q̄nto p̄
t̄m̄ q̄bz nast̄t̄ an̄ p̄t̄ca d̄b̄t̄ et̄na
& quartā ḡnāōne de p̄m̄o p̄ntū
post̄eibz eoz̄ cōm̄met̄ q̄ nā suā
q̄ntū ad p̄ḡnēatoz̄ culpas non
extendit̄ ult̄eiz̄ modatōne m̄p̄a
cōnis s̄ue ne illi q̄bz i ḡnāōnibz
gr̄a nō ḡfert̄ n̄m̄ia s̄acr̄ima
i p̄a et̄na d̄ap̄nāōne punient̄
si coḡent̄ ab ip̄o im̄o ḡn̄s
h̄uāni om̄i p̄cedentū s̄uoz̄ p̄ntū
oiḡnalif p̄tā cōnt̄he & penas
p̄ eis debitas pende an̄ aliq̄

... p̄ntū p̄cedentū p̄tōz̄
... magis op̄man
... do q̄m̄ assēdo
... disceptat̄ ita i q̄ens
... p̄ntū puulos p̄tōz̄ obligat̄
... nō solū p̄m̄oz̄ hoīm̄
... sed et̄na s̄uoz̄ de q̄bz
... ip̄i nati s̄ūt. nō m̄p̄babilif
... d̄t̄ illa quippe d̄ina s̄iā
... reddam p̄tā p̄ntū
... i filios tenet̄ eos ante
... reḡnāōne i s̄p̄ adeo ut
... et̄na de legit̄imo
... mat̄rimo p̄ntū dauid
... dicit̄. In iniquitatibz
... cōceptis s̄i & i p̄tōz̄
... ḡcepit̄ me m̄ m̄. Nō
... dicit̄ iniquitate ul̄ i
... p̄tōz̄ t̄m̄ & hoc r̄e
... dicit̄ posset sed iniquitates
... & p̄tā dicit̄ maluit̄
... quā i illo uno qd̄ i
... om̄es hoīes p̄nt̄it̄ at̄
... tā maḡnū ē ut̄ i eo
... ma mutaret̄ h̄uāna
... nā rep̄uit̄ s̄icut̄ supra
... disceptū pluā p̄tā &
... alia p̄ntū que nō ita
... p̄nt̄ mutae nām re
... atu obligant̄ filios i
... gr̄a dei subueniat̄.
... Sed de p̄tōz̄ alioz̄
... p̄ntū q̄bz ab ip̄o adam
... usq̄ ad p̄em̄ suū p̄
... ḡnāōnibz suis q̄s̄ succedit̄
... nō t̄m̄to disceptat̄ p̄.
... v̄z̄ om̄i mal̄ actibz ul̄
... m̄l̄p̄l̄i tis delictis
... oiḡnalibz q̄ nast̄ i
... p̄l̄icet̄ ū tanto penus
... q̄nto p̄ t̄m̄ q̄bz
... nast̄t̄ an̄ p̄t̄ca d̄b̄t̄
... et̄na & quartā
... ḡnāōne de p̄m̄o p̄ntū
... post̄eibz eoz̄ cōm̄met̄
... q̄ nā suā q̄ntū ad
... p̄ḡnēatoz̄ culpas non
... extendit̄ ult̄eiz̄
... modatōne m̄p̄a cōnis
... s̄ue ne illi q̄bz i
... ḡnāōnibz gr̄a nō
... ḡfert̄ n̄m̄ia s̄acr̄ima
... i p̄a et̄na d̄ap̄nāōne
... punient̄ si coḡent̄
... ab ip̄o im̄o ḡn̄s
... h̄uāni om̄i p̄cedentū
... s̄uoz̄ p̄ntū oiḡnalif
... p̄tā cōnt̄he & penas
... p̄ eis debitas pende
... an̄ aliq̄

aliud de re tanta scripturis sanctis
 diligens p[ro]p[ri]etatis ac tractus ua
 leat ut n[on] rep[er]at t[er]me affinae n[on]
 audeo. Et re p[ro]p[ri]etatis fit lecto[rum].
augustinus sup[er]io[rum] dixisse n[on] asse
 rendo sed diu[er]s[is] op[er]ibus r[ati]o[n]e[n]do.
Ostendit aug[ustinus] sibi fo[rum] conf[er]u[er]it
si ibidem s[er]u[er]it.

Aloquim[ur] sibi ip[s]i q[uo]d dicit[ur] of
 fendit[ur] q[uo]d Teode lib[er]o om[n]i
 missima d[icitur] e[ss]e pena puulo[rum] qui
 oigmalis t[er]m[in]e tenent[ur] p[ro]p[ri]o h[ab]it[us] u[er]bis.
 missima sane pena eor[um] e[st] q[uo]d p[ro]p[ri]e
 p[ro]p[ri]e q[uo]d oigmalis traverit n[on] t[er]m[in]e
 insup[er] addiderit et t[er]m[in]e q[uo]d addiderit
 tanto quisp[er] ibi tolleabilior e[st] h[ab]it[us]
 d[icitur] p[ro]p[ri]e q[uo]d h[ic] min[us] h[ab]it[us]
 i[n]iquitate. Et re h[ic] apte d[icitur] puulo[rum]
pena om[n]i pena alio[rum] e[ss]e leuissi
ma. Et d[icitur] si e[st] igit[ur] n[on] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
redentia n[on] ade obligant[ur]. Et e[st] e[ss]e
p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e actualib[us] p[ro]p[ri]e et[er]nalit[er]
punitent[ur] p[ro]p[ri]e suo oigmalis n[on]
ia n[on] n[on] sed forte magis q[uo]d ip[s]o[rum]
p[ro]p[ri]e punitent[ur]. Et d[icitur] q[uo]d p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e actualib[us] nec ena p[ro]p[ri]e actualib[us]
p[ro]p[ri]e ho[m]i[n]u[m] p[ro]p[ri]e sed p[ro]p[ri]e oigmalis q[uo]d a
p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e d[icitur] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
eo nulla alia ig[is] m[er]ita ul[tra] q[uo]d d[icitur] u[er]bis
vermis pena sensu n[on] q[uo]d d[icitur] u[er]bis
sione caebat t[er]m[in]e. Quo igit[ur]
et n[on] pl[ur]ib[us] p[ro]p[ri]e obligat[ur] s[er]u[er]it.
Et e[st] ea q[uo]d q[uo]d illa op[er]ibus n[on] n[on]
vide[re]t[ur]. q[uo]d p[ro]p[ri]e et i[n]iquitate p[ro]p[ri]e
aliqui scriptura s[er]u[er]it eo u[er]bis pl[ur]iali
n[on]o. In d[icitur] mat[er] aug[ustinus] Teode lib[er]o
q[uo]d scriptura p[ro]p[ri]e singulari n[on] pl[ur]iali
ralis n[on] sepe signifi[ca]t[ur] solet ut
ibi. Quia q[uo]d ad d[icitur] ut aufe[re]t nob[is]
serpente. Et d[icitur] aut serpentes quos pa
ciebat pl[ur]is. et equis p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
singularis m[er]ita t[er]m[in]e euu[er]glio m[er]itu

em s[er]u[er]it q[uo]d q[ue]rebant a[nt]e[m] pu[er]o. Et aut
 mortuus e[st] cu[m] loq[ue]bat[ur] de h[er]ede. Et in
 exodo fecerunt deos aureos cu[m] u[er]bis
 fererit vitulu[m] de quo dixerunt. Isti
 s[er]u[er]it d[icitur] tu ist[us]. Ita ena[m] illud oig[is] le
 vni pl[ur]iali n[on]o p[ro]p[ri]e cu[m] d[icitur] pu[er]o
 los t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e bap[ti]sma[m] et
 t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e et t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e b[er]o r[ati]o[n]e[n]do.

Can[on] actuale p[ro]p[ri]e ade sit q[ue]ru[er]it

Hic q[ue]ri solet utri[us]q[ue] cetis
 p[ro]p[ri]e t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e ade ex q[uo]
 p[ro]p[ri]e oigmalis p[ro]p[ri]e et t[er]m[in]e pl[ur]iali
 sup[er]io[rum] nota s[er]u[er]it p[ro]p[ri]e q[ue]ru[er]it s[er]u[er]it
 p[ro]p[ri]e. Tota hu[m]ana nam mutavit
s[er]u[er]it aug[ustinus] d[icitur] t[er]m[in]e. Illud vni
p[ro]p[ri]e t[er]m[in]e et habitate felicitatis
o[m]nissu[m] t[er]m[in]e magnu[m] e[st] ut t[er]m[in]e ho[m]i[n]e
oigmalis et ut ita dixerim radi
cabilis tota gen[us] hu[m]anu[m] d[icitur] p[ro]p[ri]e.
Idem t[er]m[in]e lib[er]o de ciu[er]te dei ait. Tanto
maior iusticia violatu[m] e[st] id manda
tum. q[uo]d h[ic] factio[rum] p[ro]p[ri]e obfuanca
custodi. R[ati]o[n]e[n]do em[er]it uoluntati cupidi
tatis resistebat q[uo]d de pena t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e
nis p[ro]p[ri]e q[ue]ru[er]it e[st]. H[ic]is aliisq[ue]
auctoritatib[us] q[uo]d illud p[ro]p[ri]e cetis alio[rum]
ho[m]i[n]u[m] p[ro]p[ri]e q[ue]ru[er]it e[st] d[icitur] q[uo]d ena[m]
t[er]m[in]e o[m]n[is] de labo[er]atu[m] hoc m[er]itu[m]
magis nocuit illud p[ro]p[ri]e q[uo]d aliq[ui]d
illo[rum] q[uo]d totu[m] hu[m]anu[m] gen[us] uicauit
ac m[er]itu[m] utri[us]q[ue] subdidit q[uo]d nullo
alio p[ro]p[ri]e s[er]u[er]it e[st]. Maiore q[ue]ru[er]it effecti
mali h[ic]it illud p[ro]p[ri]e q[uo]d aliq[ui]d al[ia].

Responsio q[uo]d illos naturalia

Ad q[uo]d d[icitur] p[ro]p[ri]e q[uo]d lig illud
 p[ro]p[ri]e hu[m]ana nam mutavit
 t[er]m[in]e m[er]itu[m] m[er]itu[m] et t[er]m[in]e totu[m] gen[us]
 hu[m]anu[m] reatu[m] diffudit n[on] t[er]m[in]e pu
 sandu[m] e[st] q[ue]ru[er]it p[ro]p[ri]e fuisse t[er]m[in]e
 s[er]u[er]it q[uo]d neq[ue] h[ic] neq[ue] t[er]m[in]e ut uitas
 aut dimittit. Et d[icitur] uo tota hu[m]ana

nam corrumpit non id est quod iniquus
fuit cunctis aliis peccatis. Sed quod ab homine
missus est qui in uno homine tota humana
natura consistebat. et id est tota res corrupta
est. maioreque essentia malitiam quam
ad multos res defuit quod ex eo mana
uerunt sed non qui ad penam eternam
qua fructus non meruit quam peccator
propter metuerit per aliam peccata primo
alios fructu meruisse credimus
nam quam adam meruit.

Quoniam illud peccatum sic prius dimisit
sicut peccatis.

Sed non quare an illud peccatum prius
dimisit prius peccatis fuit dimissum
dimisit eos per penam veniam conse
cutos. Unde Augustinus in libro de baptismo
puulorum dicit illi prius peccatis et
propterea iuste uiuendo rediit per dei
sanguinem ab exilio liberati supplicium

Non tamen illa uita meruerit ad paradysum
reueram sic et tunc peccatum etiam
remissum peccatis si homo ex ea iuste
uixerit non continuo meretur eam morte
non peccati quam traxit a propterea peccatum
Ad peccatum peccatum iustitiam in filios et
quod non sunt aduersari aduersa que deus
deus in exodo in ezechiele.

Et licet peccatis peccatum non ad
punli non obligentur non est tamen
differtendum peccatum peccatum in filios redim
da est sicut dominus in exodo ad moysen
ait. Ego sum deus fortis zelotes uisi
tans peccata peccatum usque in terra et in terra
generatione. hijs qui oderunt me. hijs
uobis inuariat apertum quod dominus reddit peccatum
peccatum in filios et in filios. Huius
videtur aduersari quod dominus ait in ezechiele.
Quid est quod uos parabola uitatis in
publium istud dicitur. Peccatis nostri come
derunt uiam acerbam et dentes filiorum
obscupuerunt. Vno ego dicit dominus

si est ultimum uobis parabola in publicum
Omnes sic meesunt ut ait peccatis in
et ait filij mea est. Et ait qui peccauit
ipsa morietur filij non peccabit iniqua.
pa. et pa. non peccabit iniqua filij.
Iustitia iusti super eum est. et impietas
iusti est super eum. hijs uobis uideret
deus corrigere per prophetam quod dixit in lege
Si enim peccatum peccatum reddit in terra et
in terra generatione. iustitia dei ubi est
ut alius peccat peccat et alio peccat et
alio peccat lugere.

Definitio peccatis auctoritatem
conuenientia ostendens.

Sed ut ait in exodo ne lex in iustitia
uideret exodo et in ezechiele
vno ipse deus qui et heri locutus est. in
in sententia distipale uideat attē
damus sine illius auctoritatis exo
di. Quia enim reddo iniquitates et
peccatum in filios addit hijs qui oderunt
me per quod euident ostendit non id est
puniri filios qui peccauerunt peccatis
sed quod eis sitis quodam hereditario
malo diu oderunt. Illud ergo quod in
exodo dominus dicit sicut in exodo tradit
non id sonat quod multi opinantur ut
est sile huius publico. Peccatis comede
runt uiam acerbam et. Illud enim exodo
sup ezechiele. in exodo et augustini peccatis
deus laudem meam ne tacuis de filijs
peccatis peccatis imitantibus super quos di
deus redde peccatum peccatum non quod peccatis
peccauerunt. Non itaque corrigendos
in iustitia quod aut dixerit in lege si quo
intelligendum sit apertum. Unde et illos qui
sue intelligebat arguit qui dice
bant peccatis comederunt uiam acerbam
dicit. Quia in terra et in terra generatione et in terra
qua peccatis in peccatis tamen amemorauit

Ueruptamē sīde imitatioib9
malorū illud accipit q̄ tñā x
q̄rtā gnāōne tñi amēōauit. Cū
ī quālibz gnāōne rei teneant q̄
p̄mā p̄m imitant. Et q̄ p̄res rō
memōauit cū x oēs mali sūt qui
quocūbz malorū p̄mā imitant. Sed
idō sp̄calit̄ p̄res notāuit q̄ maxīe
p̄res filij imitai solent q̄ p̄cipue
diligent x tñā x q̄rtā gnāōnem
ideo amēōauit q̄ p̄ntes solent
mūdū tam diu uiuē donec filios
fios x q̄rtos hēant q̄ p̄m ī q̄tates
vident̄ eorū sp̄ictatis hēdes p̄imita
tione efficit̄. P̄dm hūc modū
rē itelligit̄ ad l̄rām qd̄ ī exodo legi

Uerū illud exodi debeat
telligi s̄dm n̄st̄i.

Quod enā n̄st̄re itelligedū
et oñdit̄ ex eo qd̄ p̄abola d̄r.
Si em̄ p̄abola ē ut ait iherōnīm9
aliud ūbis sonat. aliud sensu q̄tiet.
Vñ aliq̄ ita differūt p̄m ī nob̄
ēē dicit̄ leuē p̄inctū sensuū s̄
p̄mū motū suggestōis ul' cogita
tōis. filius uō si cogitāō q̄rept
p̄mā ī quo notat̄ sensū x delecta
tāō mulieris. Sed nepotem si
qd̄ cogitauit ut q̄reptis ope com
pleuit̄ ul' q̄ple' detreueit̄ ī quo
notat̄ q̄sensū vī suē patraō p̄mā.
P̄ nepotem at̄ si nō solū feris sed
reō gloriēris x her̄ ē q̄rtā gnāō
Rō q̄a tres pressert̄ sed quarta
d̄r quia quarto loco a p̄mo mo
tu q̄ ē q̄ p̄ emittat̄. De q̄ p̄mos
x s̄dōs stimulos cogitāōm quos
q̄n p̄pateis uocant. sine quibz
nullū homīn p̄r ēē nō p̄iūt etna
lit̄. Sed si cogitata q̄s facē detre
uit x q̄ sent̄ cōrige' noluit q̄ p̄

metalia p̄mā x tñā x q̄rtā gnāō
Quod p̄bet̄ quod p̄mū
motus nō p̄mā etnalit̄.

Ad p̄bandū uō ut ait iherōnīm9
q̄ p̄mā motū p̄mā cogita
tōis nō p̄mā a deo etnalit̄
illud de genesi affēdū ē. **Et em̄**
p̄mā r̄ridens nūditate p̄ris
x smām nō ip̄e sed filij ei9 cha
naam accepit. **maledictus chanaa**
suus est fr̄m suorū. **Et ue** et iusti
cia ē ubi p̄ p̄māit x filij p̄mā
sūt. Sed t̄ mistio illud d̄m ē.

De p̄mā q̄ aiadūtenda sūt.

Post p̄dita de p̄mā actuali
diligenti idagine qd̄a q̄si
deranda sūt s̄ q̄ fuit̄ oigo x cū
p̄mā p̄mā ut res bona an res
mala. p̄gea ī qua re sit p̄mā. **Dem**
quid sit x quot motis fiat p̄mā.
de d̄rā p̄mā ip̄e p̄mā.

Et ue fuit̄ oigo x cū p̄mā p̄a.

Quāsa x oigo p̄mā p̄mā res
bona extitit̄ quia an p̄mā
p̄mā nō eat̄ aliquid malū vñ
oerret̄. Cū em̄ cūm x oigine ha
biūt aut ex bono ā ex malo hūit̄.
Sed malū an nō eat̄. ex bono
igit̄ oerit̄ ē. p̄a em̄ ī angelo oerit̄
ē p̄mā x p̄gea ī hōie. Et qd̄ eat̄
angelus n̄ bona dei nā. Rō ex
deo oerit̄ ē malū qd̄ fuit̄ ī anglo
nō ex alio q̄m ex anglo. Ex bono
igit̄ oerit̄ fuit̄. **Vñ an aug9 de**
r̄p̄p̄siōibz q̄ iulianū hēt̄i.
q̄ d̄icat̄. Si ex nā p̄mā ē tūc
mala ē nā ait. **Et ueso** ut si po
tes r̄ndear. **Manifestat̄** ē ex uolu
tate mala tāq̄ ex arbore mala
fieri oīa opa mala tāq̄ fructū.

Ham

**Dispo
xxviii.**

malos fm ipam mala uoluntate unde
dicitur exorta n ex bono. Si enim ex an
gelo qd e anglo n bonu op9 dei. Si
ex homine qd eat ipse ho n bonu op9
dei. pmo qd erant h duo ante qd
teus crearet mala uoluntas n bonu
op9 dei x bō x laudanda nā. ergo
ex bono orit malū. nec fuit un certū
posset n ex bono. Dico gō q uolu
tate mala nllm malū p̄sensit sed
ex bono origine hūit. hic apte d̄
p̄mā cām x origine mali bonam
fuisse nām nichilomin9 ondit̄ cu9
p̄mā cā fuit sz male uolūtatis.

**Ad mala uoluntas p̄dāia causa
fuit malor.**

Mala aut uoluntas sz illa sz
hominis ul' angeli cū e etia
malor subsequenti sz malor opm
x malor uolūtati. **Un augustinus.**
Nequaquam dubitae debemus rerū
bonar q ad nos p̄tinent cām n
eē n bonitate dei malor uō cām
ab imutabili bono deficiente ho
m mutabil' uolūtate p̄9 angeli
p̄gea hois hor x p̄mū e rature
rōnalis malū id est p̄mā p̄uātō
boni. Ecce hēs p̄mā uolūtate
boni mutabil' .i. angeli ul' hois
deficiente ab imutabili bono. i.
a deo cām eē malor rex ad nos
p̄tinentiū quia cā e tam p̄tō
qm penar q b9 p̄mit' huana
nā. p̄mā igit' cā x origo p̄mā
bonū fuit x p̄dā malū qd' certū
est ex bono.

**Quae sit p̄mā an t bona
an t mala cū dī qū t bona tm**

Obtensa origine mali. sup̄e
uide' t qua re sit malū sz

an t re bona an t re mala. **Q**
rette articeq' sapit nō n t bono
malū eē itelligit id est t natūā
bona. malū em e corūpno ul'
p̄uātō boni. p̄mā nō p̄t eē
n t re bona. **Sicut em a me
bis x uulneib9 corūpūt' cōpa
q ut ait aug9 t ench' q p̄uātōes
eig bonū qd' dī sanctus. etiā ita
atōz quētūq' sūt uicia nālū sūt
p̄uātōes bonor. Quid em est
aliud qd' malū dī n p̄uātō boni.
Bonū em minui malū e q̄m
q̄mūq' minuat' nec e ut aliquid
maneat si adhuc nā e. Non em
q̄sum p̄t bonū qd' e nā n et
ipā nā q̄sumat'. Cū uō corūpūt'
idō malū e eig corūpno qā eā
qualitāq' p̄uat bono p̄ā si nllō
p̄uat bono nō nocet. **Nocet atē.
Admūt igit' bonū. Quādiu itaq'
nā corūpūt' test ei bonū quo
p̄uet'. At p̄ hoc nllm e qd' dī
malū sed malū sit bonū sed bo
nū omō malo carens integrit'
bonū e. Cū uō inest malū uic
atū ul' uicōsū e bonū nec malū
unq̄ p̄t eē ullū ubi e bonū
nllm. Un res t̄fra ofiat' ut q ois
nā t̄qūtū nā e bonū e nichil alid
dici x uidet' cū uicōsa nā mala
nā eē dī n malū eē qd' bonū e
nec malū eē n qd' bonū e. har
q̄tentione euident' ondit' malū
nō posse eē n t re bona. **Ubi
etiā lōz absurdū uideat' manifeste
dī esse malū qd' bonū e.**
**Quid ex p̄missis se' sz qd' dī
malū bonū malus homo dī.******

Ex quo colligitur nichil aliud significat cum dicitur homo malus nisi bonum malum. Uti augustinus in eodem ait. Sed est malus homo nisi mala natura. quia homo non est peccator nisi homo aliquod non bonum est quia natura est. quid aliud est malus homo nisi malum bonum. Tamen cum duo ista distinguimus invenimus non ideo malum quod homo est non ideo bonum quod iniquus est. sed bonum quod homo malum quod iniquus. Deus itaque dicitur natura ens si vitiosa sit iniquitas natura est bonum est iniquitas vitiosa est mala est.

Quod regula dyalectica de bono et malo.

Regula istius generis quod mala et bona uocantur illa dyalectica regula fallit quod dicitur. Nulli rei duo sunt esse. Nulla enim potest esse dulcis et amara ubi albi et nigri et hoc in his ar pene in omnibus reperitur generis ubi in una re sunt esse non potest. Cum autem bona et mala nullus ambigat esse genera. non sunt esse potest sed mala omnino sine bonis et non in bonis esse non potest. Et hec duo contraria ita sunt ut si bonum non esset in quo esset peccatum nec malum esse potuisset quia non modo ubi consistit sed unde corrumpitur non habet nisi esset quod corrumpitur quoniam nichil aliud est corruptio quam bonum extinguatur. Ex bonis igitur mala cetera sunt et non in bonis non sunt nec sunt peccatis unde cetera ulla mala natura est ex angelis. et bonis natura bona ubi primis est cetera uoluntas mala.

Epilogum super ad illa transiit.

Ex his apparet quod primo et secundo diximus super. Investigandum

est que fuit origo mali et in qua re sit. Ex bona enim re mala cetera et bona re consistit primis testimonio comprobatur.

Sententie illi qua dicitur bonum esse malum opponit de prophetia quod ait. Ue hinc quod dicitur bonum malum. mala bonum.

Hoc autem quod dicitur est malum esse quod bonum est quidam sic opponunt. Si bonum malum esse dicimus in diuina et illa prophetia secundam ubi legitur. De his quod dicitur bonum malum et malum bonum. igitur si hanc uoluntatem uitae uolumus nullatenus dicit debemus bonum esse malum et everso. hoc autem augustinus in eodem libro dicitur dicens. Id quod dicitur est in prophetia intelligendum esse de ipsis rebus quibus homines mali sunt non de hominibus. Ubi quod adulterium dicitur esse bonum in eum cadit illa prophetia deest et in eum quod dicitur malum esse bonum hominem uel bonum esse iniquum. Et enim dicitur hominem esse iniquum homo malum esse et hominem esse iniquum bonitatem opus dei culpatur quod est homo et uicium hominis laudatur quod est iniquitas.

Quid sit peccatum.

Per hoc uidentur quod sit peccatum. Peccatum est ut ait augustinus ad faustum omne est dicitur uel factum uel concupitum quod sit contra legem dei. Idem in libro de duabus uoluntatibus. Peccatum est uoluntas retinendi uel consequendi quod iustitia uetat. In utraque assignatione de actuali peccato agitur et mortali non ueniali. Ex prima descriptione ostenditur peccatum esse uoluntas mala siue locutus et operatus peccata et actus malus in iniuria quam extior. Ex altera uero tamen ostenditur esse actus iniuria. uoluntas enim ut in superioribus dicitur est motus in eum. Actus igitur iniuria est. Ambigunt quos in libro de paradiso

**Disto
erro.**

ait. Quid enim est peccatum nisi prauiatio
legis diuinae et celestium obedientia preceptorum
9° in prauiatione prauiatione peccatum
est sed in mandante culpa non est. Non
est assistet peccatum si in dicitio non fuisse.
Non assistente aut peccatum non solum ma-
licia sed etiam iustitia quodammodo non appareret
iustitia. factasse non esset quod non aliam malicie
sententia fuisse ul' subsistere ul' emine-
re non posset. Et in prauiatione legis et
inobediam diffinit ambrosius esse peccatum.

Quis est sensus de peccato ponit.

Quo circa diuinitatis huius uerborum
Occasione de peccato plinius diuisa
seuerit. Alii enim dixerunt uoluntate
mala tamen esse peccatum et non actus exterior.
Alii uoluntate et actus. Alii uero neutrum
dicentes omnes actus esse bonos et a deo
et ex deo auctores esse. Malum autem nichil
esse ut ait augustinus super iohannem. Omnia enim
ipsi facta sunt et sine ipso factum est nichil
id est peccatum. quod nichil est et nichil sunt
hominibus cum peccant. Super enim dicit augustinus
quod malum est prauiatio uel corruptio boni
quod etiam in libro leuiticum 9° ait. Inimicum
malum nulla modum habet. Caret enim omni
bono. At modum aliquid bonum est.
non igitur est quod sub natura spiritus continetur. totumque
hoc nomen mali de spiritus prauiatione
reptum est. Iohannes ait quod factum peccatum iniqui-
tate sunt et peccatum est iniquitas. super quo
locum dicit augustinus. moyses grece. latine
lex dicitur. inde anomia iniquitas quod est contra
legem uel sine lege. Inde dicitur peccatum
est iniquitas quidquid peccatumque contra
legem dei factum. Unde prauiationes
reputantur omnes peccata esse. non
solum quod scripta lege contempnit sed
etiam quod innocentia naturali lege contemp-
nit. uel corruptit. Item id dogma
tibus ecclesiasticis dicitur malum uel ma-

licia a deo non esse facta sed a dyabolo
inuenta quod et ipse bonus factus est. Idem
enim in libro contra manicheos quod sit
peccatum ostendit dicens. peccatum quod alio
est non in uoluntate preceptis uel in ipsa
uoluntate extrahit. Quod si non uoluntate
fiunt peccata iuste iudicantur. Et id
igitur in hac uarietate tanta tenendum
quid uel dicitur. Hanc diuinitatem per
liberum tradit debet peccatum esse malum autem
interiore et exterioris. sed malum cognitum
non locutione et operatione. prauiatio enim
uoluntate peccatum assistit. Et quod magis
ex arborum mala procedit opera mala
tamen fructus mali.

Quia sententia de peccato hic ponit.

Traditio quorundam quod dicitur uo-
luntate mala et actus iniquus sunt
esse nam tamen bona iniqua uel
mala sunt esse peccata.

Quidam autem diligent aduertentes
Quibus augustinus quibus super in
aliis scripturis locis uerit non recte
tradit uoluntate mala et actus ma-
los iniquus sunt actus bona esse. iniquus
uero mala sunt peccata esse. quod uoluntate
et actus quantum deus nam bona esse
dicitur. Iniquitas actus uel uoluntate. et
ex deo auctores esse. Iniquitas uero in-
ordinate et contra legem fit et sine de-
bita caret. peccatum est et ita iniquitas
peccatum est. nichil est. nulla est facta sine
nulla natura est.

Auctoritatibus probat uoluntates
et actus omnes esse bona sunt. quibus.

Quod autem uoluntate omnis et actus
bonum sit iniquus est. ex eo probatur
quod ait augustinus in libro de ueritate
sermonum. Malum bonum tamen uero causa
est. Quod circa auctores mali non est.
quia omni que sunt auctores est

q̄ m̄q̄tū sūt t̄m̄ bona sūt. Idem
pbans nichil cāu fieri i m̄do In
eode aut: Quidquid cāu fit teme
fit: quidd qd teme fit nō fit. p̄uidea
si q̄ cāu aliq̄ sūt i m̄do non
p̄uidea vniūq̄ m̄da adm̄strat:
si nō p̄uidea vniūq̄ m̄da adm̄
m̄strat aliq̄ nā nō ul' s̄ba ē q̄ n̄
p̄tinet ad opus p̄uidencie. Om̄e
aut qd ē i q̄ntū ē bonū ē. Hūmū
em̄ ē id bonū cuius p̄ticipatōne
sūt cetera bona. & om̄e qd m̄itale
ē. nō p̄ se: bonū illiq̄ p̄ticipatōne
i q̄ntū ē bonū est: qd' d̄m̄a etiā
p̄uidenciā uocam̄. nichil q̄ cāu
fit i m̄do. Hys testōm̄is im̄itū
ad oñdendū om̄e qd' ē. i q̄ntū ē
bonū ē. Uñ auḡ i li. 10 de doct̄
xp̄iana ait: Ille s̄m̄e ac p̄m̄ty
ē. q̄ om̄o i q̄m̄ib̄l. & cetera q̄ sūt
n̄ ab iō ē nō p̄nt. & it̄m̄ bona s̄
m̄q̄tū at̄teperut ut s̄nt.

Quid ex p̄dictis sequit̄?

Ad p̄dictis im̄q̄ colligit̄ at̄
 ifert̄: quia si mala uolūtas
 et mala actio ē. i q̄ntū ē. bona ē.
 Sed quis ē q̄ differt̄ uolūtas
 mala ē & mala actio. mala q̄
 uolūtas siue actio i q̄ntū ē. bona
 ē. & i q̄ntū uolūtas ē ul' actio
 bonū s̄nt ē sed ex vicio mala
 ē qd' a deo nō ē. neq̄ aliq̄ est.

Quod auḡ notasse d̄ i li. 10 de
lex̄t̄m̄ qom̄ dicens viciū uo
lūtas ē quo ē homo det̄ce qd'
viciū longe abest a uolūtas
dei ut rō docet. Ex hoc loco p̄
bat̄ uolūtas i q̄ntū viciosa ē nō
ē a deo et i q̄ntū viciosa p̄t̄in
ē & p̄t̄in ē ut aut̄ i q̄ntū nō

habet ordm̄ nec sine debuit. Ita
 et actio i q̄ntū ex malo p̄cedit et
 ordm̄ nō h̄t & ad malū tendit.

Alia p̄batō q̄ om̄is acty bonū ē.

Item alit̄ p̄bant̄ oēm actū
 i q̄ntū ul' ext̄m̄ i q̄ntū
 ē ēē bonū q̄ nō ēēt acty mala
 n̄ ēēt res bona. q̄ nō ē aliqua
 res mala n̄ eadē res sit bona.

Uñ auḡ i ench. Dis nā bonū
ē. nec aliqua res mala ēēt. si
res ip̄a que mala ē nā nō ēēt.

Nō igit̄ p̄t̄ ēē malū n̄ ēēt aliq̄d
bonū. qd' cū d̄t̄ d̄m̄ videat̄ ab̄sur
de. tū querio rōt̄atōnis nos
apellit̄ hoc d̄re. Ex p̄dictis testi
m̄m̄is asserūt om̄es acty i q̄ntū
sūt. ēē res bonas. nec aliq̄d ēē
malū. i. p̄t̄m̄. n̄ idem quoq̄
p̄m̄ aliq̄d bonū sit. et om̄i q̄ sūt
i q̄ntū sūt deū auctore p̄dicant
& ei⁹ uolūtas oīa ēē q̄ntū sūt.
q̄ i q̄ntū sūt nat̄ia sūt. & ē

Obiectio q̄ illos q̄ d̄cūt om̄es
actus i q̄ntū sūt ēē bonos.

Obiectio opposit̄: si oīa q̄ sūt
 i q̄ntū sūt bona sūt & nat̄e
 sūt & deo uolente sūt. Ad' si ē.
sūt illi q̄ sūt illa. bona agūt. qd'
p̄m̄ty absurdū ē. Hys ud sic illi
r̄ndent. D̄cūt equidē adulterū
homicidū & hui⁹d̄ nō simplic̄
acty denotat̄ sed actiū viciā. acty
q̄ ip̄os adulterū et homicidū i q̄ntū
sūt ul' i q̄ntū acty sūt. a deo esse
& bonas nat̄ias ēē. sed nō i q̄ntū
adulterū et homicidū sūt. & ideo
nō sequi debent sed acty q̄ adulterū
& homicidū sūt a deo sūt qd' ho
m̄cidia & adulterā a deo sūt.

Alia illoz̄ contra eodē opposit̄.

etiam

Item alit eis opponit. Si aliqd
no e mala. qd' em no sit na
ul res bona. qud' igit p'na sit no
fde in deū. no ite ad hūgū. cū ista
no sint natie p'mo o'mo no sint. No
e em aliqd ul aliqua res. no ite ad
eciam ul no fde in deū ul hūgū.

Responso ubi tradit q' dicit' p' nega oem
generacione aliqd pone ut no crede
in deū et hūgū.

Ad quod dicit' h'is at' h'moi
dictionib' q' uident' p'uatōes
simpliciter notae. et nichil pone. qū
p' negatione dicit' uē aliq' pom. acty
q' p' eas significat. No t'de em i xpm
t'culatē dicit'. et noie t'culatōis
malū actū mentis significat. Ita et cū
dī no ite ad eciam malū e. non
entis q'cepty frat'. i. uolūtās ma
la ul p'pōitū. hoc e em declinatō
a bono et idō e malū. Sic ut egūso
declinatō a malo bonū e. Sic ut g'
declinatō a malo aliqd p'pōit' f' uo
lūtate et p'pōitū vitandi malū. No
em p't ee bonū qd' o'mo nichil e.
Ita declinatō a bono qd' e significat
p' uolūtate et p'pōitū malū mali.
et p'm hoc uē e g'ialis illa p'm
mortalis desēpno quā sup' p'pōit'
i p'ncipio h' d'p'mōis augustina
p'z. p'm e dicit' ul f'm et.

Contra malū actū i quo m' p'm
e sit p' p'uatō ul corruptō boni
opponit utriq'.

Prodest etiā q'ri ab eisdē cū
p'm sit ut sup' d'ctū e p'ua
ul corruptō boni. et o'ib' acty ma
lus sit p'm. utz sit p'uatō ul
corruptō boni i q'ntū p'm e ul
no. Si em i q'ntū p'm e corruptō
boni e. cū corruptō ul p'uatō boni

pena sit hōi. i q'ntū g' p'm est.
pena e. qd' si e. tū i q'ntū p'm e
bonū ee videt' et a deo ee. Si aut'
i q'ntū e p'm corruptō e. quae g'
p'm aliqd corruptō sit. Si em
corruptō e. et no i q'ntū p'm est
cū no sit n' bonū p'q'm teo qd'
p'm e. g' i q'ntū bonū corruptō
ul p'uatō boni e. Ad qd' etiā ip'
dicit' actū malū no i q'ntū e nec
i q'ntū p'm. ee p'uatōe ul corruptō
nōe boni sed i q'ntū p'm e. no
tū i q'ntū p'm e pena e ul aliq'
qd' a deo sit. Et em ex u'bis aug'
p'missis colligit' p'm d' corruptō
boni quā nām bonā qualitatē p'
uat bono. Nā si no p'uat aliq'
bono no noiet. ut sup' aug' ait.
Noiet aut' admitt' g' bonū. No
at' noiet n' i q'ntū p'm e. g' i q'ntū
p'm e p'uat bono. Itaq' i q'ntū
p'm e p'uat e ul corruptō boni.

Quomodo i q'ntū p'm e possit
corrupte bonū cū nichil sit.

Sed cū nichil sit i q'ntū p'm
e. quō p't bonū corrupte
ul adimē. Aug' h' docet in lib'
de nā boni dicens. Abstine a cibo
no e aliq' suba tū suba corruptō si
o'mo abstinēat' a cibo languētur
et frangit'. Sic em e suba p'm
eo tū aie nā corruptit'.

Ad p'm p' corruptō e aie et quō.

Dicitur uō i culpa p' aie
corruptō e. Si at' q'ri i q'
possit corrupti aia. In parabola illiq'
q' iadic' i latrones q' eū spoliare
rūt. et uulnerauerūt clāscat'. In
radit em homo i latres. qū p'

[Marginal notes on the right side of the page, partially obscured and difficult to read.]

pcm i pte dyaboli fhit & tuc p
 pcm expoliat fructus bono id e
 uitibus. & vulnear i naliq bono
 q fut ro & stellus memo & geni
 u & huius q p pcm obtenebrat
 & viciant p pcm ena puat illo bo
 no cuius picipatione ceti bona fut.
 quo tantomagis puat quomogis
 se ab eo elongat.

Qualit se elongat ab eo s qd
p dissilidme qua fut pcm.

Ad eo at se elongat p pcm
 no loci distanua. quia ubiq
 totu & pns e oibq. & oia i upo fut ut
 ait augu i li de xxxiiii qom.
 & ipe locu no e. loco cu abusive
 dei templu di. templu dei no q
 eo gtimeat sed q ei pns sit & tha
 bitans. & at aia mda itelligit
 pcm igr no fm locu aliq longe
 fit a deo. & i eo longe fit q ab eius
 silidme recedit & tanto longiq pto
 fit dissilio. Ita at ut ait augu li.
de xxxiiii qom. q picipatione

similia fut deo recipiut dissilidme
 ne. at ipa silidme nllomo ex aliq
 pre pt ee dissilio. On fit ut cu silid
tudo pns filius sit. ex na parte p
possit ee dissilio. cuius participacione
silia fut qrup silia deo. et illa pnt
recupe dissilidme. nichil e aut
qd hoim adeo dissilem deo fciat
queadmodu pcm. Cu at pcm sit
puat ul corrupo boni q e i aia.
ena e puat boni corpus. hicut
corpus hois puat beneficio illiq
imortalitatis & passibilitatis q hnt.

En pena sic puatio boni.

Quoniam at solet ut pena sic
 puat ul corrupo boni ad
 quod facile iudei pt si pducta

ad memoria reducant. **D**istingui
 sup. puatone ul corrupone boni
 accipi actiue ul passiuie. i scdm
 efficiencia ul effm. **U**deoq puatio
 ul corrupo boni di. & pcm & pe
 na. **S**ed pcm fm efficiencia quia
 puat ul corrupit bonu. pena at
 fm effectui. i. fm passione q e effus
 pcm. **A**liud e em culpa aliud pena.
 alim e dei. i. pena. alim dyaboli
 ul hominis id est culpa.

Quod qda fut sil pcm & pena
pcm. qda pcm & cu pcm. alia no
pcm & pena & causa pcm.

Sciendu e m qda sic ee pcm
 ut sint ena pene pncos un
 augu sup illu locu p m. Supre
ndit ignis & no viderut sole. ait.
Ignis supbie & gupie & ire itelligit.

Ignis penas pauci vident. **I**deo eas
 maxime comemoat apltus i epla
ad romos et emuat mltu q pta s pcm
& pene pcm. Int pma em apostasie
& ultima pena ignis em. media

q fut & pta fut & pene pcm **Exat**
 quos sup ezechuele ait. Contemp
nenti q no vult penite poit do
offendiculu ut s gnuq impingat.
pcm em qd p pnam cuius no
delet. aut pcm e & cu pcm. a pcm
& pena pcm. a pcm sil & ca & pcm
pena. On moyses roudu s opleta
pta amoretu. Et dauid. iqt. Apoe
iniquitate sup iniquitates eoz. Et alia
ppha. Sanguis sanguine tetigit. i.
pcm pto additu e. Paula quoz
ait. ptea tradidit illos des i per.
ig. & et ut. ut ipleant pta sua. Et
iohanni quos p angela di. Qui s
sordibq e sordestat adhuc. Ex hns

Dist^o
xxvi.

3

testimonijs colligit pccm aliqua pccm
et et pena pccm.

Et pccm quiescit an unde pccm
pccm pccm sit pena pccm.

Et ideo mto qrit: ut i qntu
pccm e. sit pccm pena qd no
videt cu oib pena pccm iustu sit.

Un augg i li reit. **Oib** pena pccm
iusta e x supplicia noiat. **Si** q pccm

qd e pccm x pena pccm **Oib** pena
iusta **de** iusta **de** veniat: videt.

dei

ignita
pccm
pena
pccm

Ignita pccm e iustu ee x a deo pue
me. **Ad** qd illi rident: pccm sic dicit

pena pccm qa p pccm iquod mto
predentis pccm homo labit: desente

deo corripit bona na. **Sicut** ignis
etiq di: pena maloz qa ea ctinat

net tm ipe ctunaty eoz ignis e sed
p igne fit i homie. **Iu** p peccata

corripit na x immut boni ne
et e ipa immutio x corripo boni

passio et pena x no e eentialit
ipm pccm p qd fit. **Sed** ido pccm

di: ut pmissit e: q p pccm illico ut
pccat ho fit i hoie ia corripo q tm

fit deo auctore. **Ille** emi pena su passio
q e boni corripo a deo e. **Illic** tm

ut sic dicit ma et ca e pccm qd a deo
no e. **Ad** videt **augg** notasse et

lux huc spm itellexisse cu ait i lib
de pdestinaoe scilicet pdestinaoe deo

pccm ea q fuerat ipe factus: oia
mala q x si sit qda q ita pccm sit

ut ena pene sit pccm fm illud **apli**.
Tradidit eos i passio. igno. x no tm

pccm dei. sed iudicij sz pena. **In**
scriptis emi sepe noie iudicij pena

itelligit. **Hic** diligens intendentibz
issimuae vade ea q pccm sit x pene

pccm no ignit pccm sit sed ignita
pene dei ee. **Ca** cu dixisset dea

no ee facturum mala aliqua x pccm.
Na posset ei obici queda pccm ee

ena penas. x oib pena pccm iusta
e x ido a deo e q detnando fm

q fiant ea s ul fm quid no fiant:
addit reliqua. **Iuxta** no pdita in

telligencia pccm sine dicit pene
apli appellat ea passiones igno.

q ut ait auctoitas. **lic** qda pccm sit
q deletant. **sit** tm passiones natie

no noiaude qa p eas corripit na.
Ad oe pccm possit dii pena. no

tm omie e pena pccm.

Et lic ex hoc sensu oe pccm
incetale possit dii pena. no

tm omie pt dii pena pccm. **pena** ei
pccm ut pdm e. e illud cuius ca est

aliud pcedens pccm. **Na** pccm sit
di: pena pccm rppm pcedentis sit

di: ca pccm rppm subsequens **Ad**
sit ut idem pccm x causa sit x pena

pccm sed aliud pccm pena x aliud
ca. **ut** emi q qd i moralibz ait:

De pccm qd pccm no diluit po
de suo mox ad aliud **fit**: **un** fit

ut no solu pccm sit sed ena ca pccm
Et illo quippe culpa seques orit: **sub**

pccm ud qd ex pccm orit: no solu
pccm sed x pena pccm e. quia iusto

iudino deus cor pccantis obmbilar
ut pccm pcedentis mto x i alia cu

dat: **Quo** emi liberae noluit de
sendo pccm sit. **Prinde** ut **augg** ait

pcedentis e her pena pccm. x tm ena
ipa pccm e. **Iudicio** et iustissimi di

traditi sit ut ait **apli** de qbusda
sive desendo sive alio mo explim

bili ul iexplimabili i passio. igno.
ut emi a cunctis videntur: **Et**

supplicia pccantiu no tm sit tra
menta. sed et vicia i tementa.

... pccm ... pena ... igno ...

illa q' p'ca q' emuat aplius q'a de
supbia s'nt: no' solum p'ca sed etia
suppliciu' s'nt. Et ex h'is ia' sic
p'p'uit q'da' p'ca etia' penas et
cas' p'm ee. x illud p'm ee cam
p'm q'd cam p'cedente h'e p'm.
atq' id p'm ee cam p'm q'd est
mitu' sequentis culpe.

Ex p'dictis v' significati ip'a eade
q' p'ca s'nt ee x penas p'm.

Sed cu' aut' c'm'ia c'm'ib'q' vidi
c'm'. videt' i'f'm'ia' ea ip'a que
p'm s'nt ee'nalit' ee' penas p'm. r
p'm'iones p'm. Ad hoc aut' i'quiu't
illi h' et s'm'lia d'm ee' s'm' r'one p'
d'icta' x ideo i'telligenda s'nt s'm' p'
d'icta' exp'one. i'tellig'na ei d'ictor
ex r'as' e' assumenda d'cti.

Quod no' obuiat u'itati si quis
dicit ip'a ee' p'ca penas p'm ee'na'

R nullo t'm p'uidiu' s'ic' s'm'
putat' u'itati si q's dicit ip'a
eade q' p'm s'nt ee'nalit' ut ita di
cam ee' penas. r p'm'iones p'm'or
p'cedentiu' q' iuste s'nt x a deo. ut
t'm i'quiu't p'ca a deo s'nt: nec i'quiu't
p'm s'nt pene p'm s'nt. et t'm i'quiu't
p'm s'nt p'uaciones homi' s'nt: s'z
ut sup' d'ictu' e' causalit' et actiue
d'icunt' p'uaciones.

Capte ondit p'ca q'da' ee' pena
p'm et pena ip'am iusta ee' a d'o.

Quod aut' queda' p'ca pena
s'nt et ip'a pena iusta s'nt
a deo s'nt: euident' tradit' aug'g
i' l. retru' i' dicens. q'da' n'citate
s'ic' ab homie q' mala s'nt x eade
iusta p'm s'nt pena. sicut i' n'q't
n'citate facta i'p'nda. ubi vult

homo recte fure et no' p't fure v'n
e' illud. apli' s'z q'd uolo facio bonu'.
sed q'd odi malu' hoc ago et illud.
Quo' acupiscit' adu's' p'm x p'p'ia ad
u'sus carne'. Hec em' sibi u'ice adu'
sant' ut no' ea q' vultis faciat. s'z
hec o'ia ex illa mentis d'ap'nac'one
s'nt. Nam si no' e' ista pena homi'is
sed na'. nlla ista p'ca s'nt: s'z em' no'
recedit' ab eo mo' quo n'alic' s'nt ee'
homo cu' h' facit. s'z utiq' s'nt q' debz.
s'z aut' homo q' ita e'. no' e' bono'.
nec h'e i' p'fate ut s'it bono'. sil non
videndo qual' ee' debeat: s'ue videndo
et no' ualendo ee' qual' se ee' debz vi
det. pena ista ee' quis dubitet. Dis
at' pena si pena p'm e' iusta e'. et
suppliciu' no'iat' si at' iusta pena.
qua' pena ee' nemo ambigit. iusto
aliquo d'nante homi' i'p'p'ita e'. p'ce
roq' de o'm'ipotentia dei x iusticia
dubitat' de iusticia e'. iusta e' h' pena
x p' p'ca aliquo i'pendit'. No' em'
quisq'm iuste d'nans aut subit'p'e
hoi'em potuit uelut ignorant' d'o
aut exco'que' iusto tamq'm i'ualid'ioi
ut hoi'em i' iusta pena cruciat'.

Relinquit' g' ut hec pena iusta de
d'ap'nac'one ho'is ueniat: h'is atq'
alijs pl'lib'q' r'eg'ion'is docet' q'da'
ee' p'ca et penas p'm ee'nalit'

De quib'q'da' que sine dubio
p'ca s'nt et pene ut ita i'uidia.

Ret'ca nullaten'q' i'tellige
d'u' e' queda' p'ca absq' ullo
stupido penas ee'. ut i'uidia q' e'
dolor alieni boni. et ira q' etiam
no' i'quiu't pene s'nt p'ca s'nt. Ita
etia' de cupiditate et timo'e et
alijs hui'q'di s'enned'u' e'. v'n aug'g

in lib^o lxxxviii^o q^om ait: Dis p^ocur
batio passio. ois cupiditas p^ocuratio.
Dis g^o cupiditas passio. Dis uo pas
sio cu e i nob. ipa passioe patim.
Dis g^o cupiditas cu e i nob ipa
cupiditate patim. Et igitur cupidi
tas e. patim. ois ut passio i quatu
ipa patim no e patim. Ita de
timol no emt qsequo e. ut si pa
tim timore. io no sit patim. quia.
multa sut p^ocur q patim. sed no t^optu
p^ocur sut patimur eis.

Ad u^obis aug^om p^om^ossis queda
snia iheo^o obuia^o uidet.

Hud at diligent^o adu^oterendu^o
e a^onotandu^o q^o sup^opositis
u^obis aug^om dicentis q^oda n^oritate
factu e^o i p^obanda x mala. uide^o ob
uia^o q^o iheo^o ait i explanatone
fidei. q^o l^oz sup^opositu^o sit. n^o ut p^o
fectius stiant. tractat^o no p^oiget.
Exertum^o iquit eor^o blasphemia^o
q^o dicunt ipse aliquid homi^o a deo
e^o p^oceptu^o et mandata dei no a sin
gulis sed ab omib^o i r^oe posse ser
ua^o. et paulo p^o9. eti^o illos errae^o
dicim^o q^o cu manicheo dicunt ho^oem
patim uita^o no posse. q^om illos qui
cu ioumiano asserunt ho^oem no
posse p^ocur. Ette iheo^om^o dicit
errore e^o si q^os dicat i^o ho^oem vi
ta^o no posse p^ocur. Qui aut^o d^o
quada n^oritate fidei queda dicit non
posse uita^o. Lu g^o idem aug^o dicit.
uidet^o aut^o errois e^o q^o tradit. aut
no e^o uin q^o iheo^o ait.

Detinens eor^o contritatem
sumouens de st^o medio.

H quod dicit p^o q^o aug^o p^om
stutu^o hui^o miserie. ad q^o p^omet

ignorantia et difficultas ut idem
ait. i li. de libe^o arbu^o. q^o ex iusta
d^opnatone descendit. illud r^odit
ubi et uemalia p^ocur iclusit. Iheo^om^o
uo de mortalib^o t^om loq^o p^om q
uinq^o q^o gra illuato uita^o ualet.
ul de ho^oem p^om stutu^o libei arbu^o
ante p^ocur illud ait.

Ep^ologu^o fuit ad illa t^oisus.

Satis diligent^o eor^o p^om^o
posuim^o sniam q^o dicit
ois act^o n^oas bonas e^o. i q^ontu
s^ont bonos e^o. In quo tractatu^o q^oda
miserum^o q^o no ex eor^o t^om p^oo
accipienda s^ont. q^o ab hoib^o catho^o
sapientib^o a b^o p^o hestitacione tene^o
atq^o aucto^oritatu^o t^om^ois x r^om^ob^o
e^ouunde traditone m^om^om^o
q^o dicit ois act^o e^ontia s^ont.
i q^ontu s^ont. e^o bonos. quoda uo
i q^ontu r^oedmate s^ont. p^ocur e^o. Add^o
quos quoda no t^om e^ontia sed
ena g^one bonos e^o. ut reficere
esuriente q^o act^o e^o de g^one op^om
n^ote. Quoda uo act^o absolute
ac p^ofecte bonos dicit. quos no
solu e^ontia ul g^one. sed ena cu x
s^ont q^o mendat. ut s^ont illi qui ex
bona uoluntate p^ouenit et bonu
sine meritu^o.

Alio^o p^ont sniam q^o dicit ma
los act^o nullo e^o a deo n^o e^o bo
nos. s^ont i eo q^o s^ont s^ont aliom^o.

Dis
ter
un

Sunt at^o et al^o plim^o loqe
salit^o de p^ocur et de actu sen
nentes. Asserunt eni uoluntate ma
la. et actu malu^o p^ocur e^o. x nulla
r^one bona. nec s^om aliqua r^one
ex deo aucto^o e^o. q^o sine deo s^ont.
p^ome eo naq^o ut ait euuag^olistu^o
s^om e^o nichil. x p^ocur q^o d^o e^o

no quae p^ocur d^o nichil

nichil. nō quia nō sit actio ul' uo-
luntas mala q̄ aliqd̄ ē. sed quia
a ued̄ eē sepat hoies. ⁊ ad malū
fuit. et ad nō eē deducit. Rem
a sumi boni participatōe recedūt.
qd̄ solū uē ac pp̄ eē. mīto eē
nō dicitur. Deoq̄ auḡ dicit sup
iohēm. p̄m nichil ē. nichilq̄ s̄
hoies cū p̄ant. Hac igit̄ rōne
ap̄tuit p̄m nichil eē. quia a
ued̄ eē hoiem elongat. Volūta
temq̄ malā at̄ actionē sū locu
cionē malā p̄m eē dicit. quia
p̄uicā ⁊ Tobia her sūt. ⁊ con-
lege dei sūt. q̄ t̄. sed ab hoie ul' sūt
a dya^{lo} nō a deo. Nullatenq̄ em
hor a deo eē dicit. siue inquantū
sunt siue alio mō.

Ex uolūte det̄m̄et̄ uiba auḡ
p̄missa q̄b̄ aut̄. oē qd̄ e iniquū
est bonū e.

Illa quoz uiba auḡm q̄b̄
dicit. ōm̄e qd̄ e ignū e bo
nū eē. et deū h̄e auctore. de na-
turis siue substantijs tm̄ acci-
pienda s̄e tradit. Subē uō noē
at̄ nē dicit significat̄ ip̄as sub̄as
et ea q̄ n̄alū habent s̄ q̄ r̄creta
sūt eis. Sicut aiā n̄alū h̄e itel
lectū ⁊ iḡm̄ū ⁊ uolūtatē ⁊ h̄ḡ
qd̄ ex uiba auḡm p̄missio col
ligit̄ ubi hoiem appellat nām.
et malū hoiem mala nām h̄dm̄
hanc igit̄ asserōne ul' acceptionē
mali acty nō sūt n̄e ul' sube. nec
enā boni acty. qd̄ ut̄q̄ auḡ
inue videt̄ i li. etract̄m̄ distin
guens int̄ sub̄as siue nās. ⁊ bo
nas actiones siue malas ap̄rens

em̄ quomō itelligendū sit quida
i lib̄o de nō uēa religione ab eo
tradit̄ ait. Hoc de substantijs at̄
natiūis dicit̄ e. Inde em̄ dist̄ncta
bant nō de bonis actiomb̄ at̄
p̄m̄is. Ap̄te hic uidet̄ diuide int̄
natiūis siue sub̄as. ⁊ actiones siue
p̄m̄is. Deoq̄ asserūt p̄fati doctōes
actiones int̄iores ul' ext̄iores nō eē
natiūis ul' sub̄as. q̄ si male sūt. p̄m̄is
sūt. nec a deo sūt. Ad uō mali acty
nō sunt natiūis. auḡ uidet̄ notae
i p̄a responsione q̄ p̄eligranos
ita dicens. op̄a dyaboli q̄ uicā di
cūt̄. actus sūt nō res. Idem i l̄.
ōm̄e mali nā nō e. sed acty alicui
accidens defectu boni. Quāob̄re
qd̄ nā nō e deus nō feit. q̄ nā
e ōm̄e qd̄ feit. Item ōm̄e qd̄ nā
bonū e d̄s ex nichilo feit. nō dya^{lo}

E quo colligit̄ res aliquas
eē. q̄ a deo nō sūt. enā hoies
mali sūt. qd̄ nichilomin̄ et ip̄i cō-
cedūt tr̄ntentes uiba auḡ sup̄is
posis. q̄ i en̄ch. det̄m̄ans illa
uiba ip̄ie. De h̄is q̄ dicit̄ bonū
malū. dicit de ip̄is reba quib̄ hoies
mali sūt. nō de hōm̄ib̄ hor esse
itelligendū. Sūt ḡo alique res. q̄b̄
hōm̄es mali sūt. Idem at̄. quo hō
det̄ior fit a deo nō e. q̄ ut̄ ait auḡ
i li lxxviii q̄m̄. deo auctor nō
fit homo det̄ior. Nō igit̄ d̄s auctor
e re q̄b̄ homo fit det̄ior. ā sūt
alique res ut d̄m̄ e q̄b̄ hōm̄es
mali sūt. Sūt igit̄ aliquē res q̄ a
deo nō sūt quia p̄m̄is ip̄e sūt. Id̄q̄
s̄ptua i plūib̄ testat̄ locis deū

no ed auctore maloy. i. eoz q pccat.
 Circa pte hor pmissio oppoie sine
 illo uibo. deo auctore maloy no e.

Respomde. Audivit deū no
 ee auctore eoz q mala sut. igna ma
 la sut. sed iquiti sut. i. iquiti mala
 sut. dicit ea mala ee nichil. Et d
 i. miz si dō dī no ee aucto eoz. i.
 qniti nichil s. cū nichil nullq aucto
 exise queat. Ideoq cū dī deo ee
 aucto omi bonoy q sut. isti itelligi
 uolūt. bona at ia ee dicit q nālit
 sut. Cu uō ee nālit dicit. no solu
 q sube sut ul cōcta subijs. quat
 sup accepit. Sed i oia q nām no
 pūant bono. i. ita p m eoz dē i p tū
 ris mltiplex sic itelligen. ubi de
 nā sū suba ul de hys q nālit sū
 pmo occurit. Sed sup illū locū
 pōm. no e suba ita augo de suba
 disseit. ut pmissio sine videat con
 sentie. dicens. Audivit deū suba
 itelligit illud qd sumo. qd qd sumo.
 homo. petro. tra. sol. oia ista suba
 sut. s. eo ipso quo sut nē. ipse sube
 dicit. na qd nlla e suba nichil
 omio e. suba qd e aliquid ee. dō
 fent hoīem subam. sed p iiquita
 te lapsū e homo a suba iqua fūo
 e. Iniquitas qppe ipa no e suba.
 Non em iiquitas e nā quā for
 mauit deo sed iiquitas e pūio.
 quā fecit homo. natie omis per
 ipm fūte sut. Iniquitas p ipm fū
 no e. qā iiquitas no e suba. In illo
 pmo tū pūo. unūsa cūtura
 laudans deū gmemorat. laudate
 em deū oia. s. q fent dō. laudat
 ibi dīi p pēns sed no auaricia dīa
 reptilia ibi noīata sut. sed no aliq
 vicia. Vicia em ex nobz ex nra

uoluntate habemz i vicia no sut
 suba. Intendat diligent hys uibis
 pmissio assertioes sūmz i pape po
 terit rōne i cūm dūtoz ubi sūp
 tua de nā ul suba menaone fūit.
 Illaz uō sūmz iudiciū prudentis
 lectois. cui utiqz sine noticiā
 plenariē dedimz arbitū relinq
 mg. ad ea que adhuc nobis sup
 sut tractanda festimantes.

Quod dō e finis ois bone actiois.
 quia cūctas e no tū spūs sūis
 sed ena xpc i p n hū sūit tres
 mes sed unq.

Quam i r hoc gsentiat omes
 catholici tractatoes s. q dō
 no e aucto maloy. cauendū tū e
 ne maloy noīe penas sicut pūa
 gūalic includas. penaz em aucto
 deo e sicut ipse repit p iham at.
 Non e mala i cūctate qd dō no
 fūit. Itē alibi ex psona sua ait. ego
 sū dō cūctas malū i fanens bonū.
 Itē hic dī cūctas et fecisse malū.
 Sed mali noīe pena itelligit
 no pūa. sicut egūso rōū deo no
 ee aucto maloy. noīe mali pūa
 itelligant. Ideoq augo q dicit
 li. lxxxviii. qōm q deo aucto
 mali no sic. i. li. retrat. q no
 id itelligendū sit apit dicens. v.
 dendū e ne mali itelligat qd dicit.
 Dō aucto mali no sic. q et omi que
 sūt aucto e. q iquiti sut. isti bona
 sūt. i. ne hū pūct no ab illo ee
 pena maloy q utiqz malū e hys
 q pūūt. sed hoc ita dicit. sicut dōm
 e. dō morte no fent. cū alibi sūpū
 sit. hōis i iura a dō deo e. maloy
 gō pena q a deo e. malū e quide
 mala mal sed i bonis opibz dei

est: qm iustu e. ut mali puniant.
 ⁊ unqz bonu e ome qd iustu est.
 Sic g^o dr deus no fecisse moete
 qua no fecit illud p quo i fligit. moes
 ⁊ pctm. Audisti lra cam dicitoz
 ex qua itelligen^a sana finat^r rudi^r
 deo no e autoe mali ⁊ d^o moete no
De uoluntate ⁊ fine eius sent:
ex quo ⁊ ipa iudicat^r.

Dicit p^o de uoluntate eius
 fine diffendit e. Sciendū e
 igit^r q^o ex fine suo ut ait augg.
 uoluntas agnoscit^r ut rā an pua
 sit. fims at bone uoluntatis bñtudo
 e. uita etna deo ipe. Male uo fi
 nis e aliud s; mala delecto ul aq^o
 ad iquo no dr uoluntas quiesce.
 fine bonu i iuuat ppha dicens.
 Vidi fine ois qsumatiois ⁊. Cui
 tas g^o cuius latu mandatu e. fims
 ois qsumatiois e. i. ois bone uo
 luntatis ⁊ actioms ad qm omne
 pceptū refendit e. Un augg i encl.
diā pcepta diua rferūt^r ad caritate
de qua dicit aplus. fims pcepti
e caritas. de corde puo ⁊ qstia bona
et fide no ficta. Dis itaqz pcepti
fims caritas e. ⁊ ad caritate refert^r
ome pceptū. Ad uo ita fit ul
timoe pene ul aliqua itentione
caruali ut no rferat^r ad car
tate q e dilco dei ⁊ pxi. nodū sic
queadmodū fici optz quis fici
uideat. Tūc em tūc fuit q man
dat deo. et q qsilio monet. tū te
ferūt^r ad dilcōne dei ⁊ pxi. Hns
ūbis apte i iuuat^r qd sit recto fims
uoluntatis siue actioms s; caritas
q deo e ut sup^r diximq.

Ad de pto no de pena itelligi^r

cū dī deus nō eē autoe mali.
Qui g^o caritate ponit sibi fine.
 Oden ponit sibi fine. Un ⁊ xpm
 fine legis ad iusticia dr aplus eē
 omni edenti et recte dr xpi fims
 legis ad iusticia. qā ut ait augg
 i libo smaz ppi. i xpo lux iustie
 no qsiut^r sed iplet. Dis em pfectio
 ex ipso e. ulc^r que no quo spes
 se extendat. fims fidelu xpi e.
 ad que cū puenit currentis m
 tenō no habz quo possit amplig
 iuenire. sed ht id iquo debeat
 pmanē. fims g^o rectus at sup
 mg deus e. pat^r s; ⁊ filig ⁊ spūs
 sūs. sed neqz hñ tres sūt tres
 fimes sed unq fims. qū no tres
 dn sed unus deus.

Ad omes bone uoluntates unū
hnt fine. ⁊ queda tñ bone diuiso
fine seruat.

Sed qrit^r ut omes bone
 uoluntates unū tm habeat
 fine. De hoc augg i xi li. de tñte
 ita ait. alie atz alie uoluntates suos
 ppos fmes hnt. q tñ referunt^r
 ad fine uoluntatis illius q uo
 lutus hte uiue ⁊ ad ea puenie
 uita q no rferūt^r ad aliud. sed
 amanti psepam sufficiat. q ad
 modū uolūtas uidendi. fine ht
 uisione. ⁊ uolūtas uidendi fenest
 tram fine ht fenest^r uisione. Al
 tea e uolūtas p fenest^r uide
 di tñseuites. cuius idem fims e
 uisio tñseuitat. Ad que ⁊ pante
 rferūt^r uoluntates. It recte sūt
 uoluntates. et omes sibi met reli
 gate si bona e illa ad qua cūte
 rferūt^r. Si at pua e. pue sūt oēs.
 et ideo rctarū uoluntatū

conterio. iter quoddam e astenden
tut ad bñtudine. quod certis uel
passibz agit. p̄uaz at distictaz uo
luntatū implicatū uinctū ē. q̄ alliga
bit q̄ h̄ agit ut p̄uat t̄ tenebras
extiores. **H**is auctoritatū testimonijs
euidēt̄ monstr̄ plures eēi fide
libz rectas uoluntates. p̄pos ac di
uersos fines habentes et tñ unū
euidēt̄ q̄ om̄es referūt ad unū
q̄ ē finis finis. de quo paulo an
diximz. Ita equis forte t̄ t̄ mal.

Queda huc sine uident̄ obuiāe

Utrūptamē huc sine qua
dñm ē. fidelit̄ quasda rectas
uoluntates. diligos fines sc̄cti. t̄ tñ
ad unū referri. uidet̄ obuiāe qd̄
alibi auḡ monet ne s̄ duos fines
nobis q̄sttuamz. ita m̄gens. libo
de finone dei t̄ monte. **N**o debemz
ideo euuāgelizae ut manducemz
sed manducē ut euuāgelizemz.
ut t̄bz nō sit bonū qd̄ appetit̄ sed
n̄ctū qd̄ adicit̄ ut illud impleat̄
gr̄ite p̄mū r̄gnū dei t̄ oīa adine
tut uobz. **N**o dixit. p̄mū gr̄ite r̄gnū
dei. t̄ demū gr̄ite ista. q̄uis s̄m̄
n̄ctia. sed ait. h̄ oīa adiciēt̄ uobz.
Hoc ḡnter. i. si. illa gr̄atis. nec cū
ista gr̄atis illic aūt̄m̄. a ne duos
fines q̄sttuatis ut t̄ r̄gnū p̄p̄ se
appetatis. et ista n̄ctia p̄p̄ illud.
ḡo p̄p̄ r̄gnū dei tñ debemz
opari oīa. nō solū ul̄ cū r̄gnū dei
mercedē tempale meditai. **A**tte
hic apte d̄t ne duos fines nobis
q̄sttuamz. sed unū tñ. i. r̄gnū
dei. cū sup̄ d̄xat̄ bonas nob̄ uo
luntates. alios t̄ alios. p̄pos fines h̄re.

Hic oñdit̄ quō lūz uideat̄ non

repugnant̄ dicta.

No aut̄ repugnāe nō sibi
n̄ctiūt̄. q̄ libis p̄missis sim
plici orulo nitendit̄ diligent̄. **Q**ui
em̄ dixit̄ ne duos fines nob̄ q̄st
tuamz. sed oīa p̄p̄ r̄gnū faciamz
ipse p̄missit̄ qd̄ debemz manducē
ut euuāgelizemz. **C**ū aut̄ h̄ ita
faciamz actionis illiḡ finē euuā
gelit̄ q̄sttuamz. sed et h̄c finē
ad regnū dei referimz. **M**andu
cāmz em̄ p̄p̄ euuāgelizemz. t̄ man
ducāmz et euuāgelizāmz p̄p̄
regnū. **D**uos ḡo fines nobis
manducando q̄sttuamz. **I**sta
facientes nūquid p̄ctamz. absit
Nā et ipse sic fute suadet. si dilige
ter eiz uba. sp̄ctant̄. **C**ū ḡo ait
ne duos fines nob̄ q̄sttuamz.
fines t̄ diuisa tendentes itelligi
uoluit. s̄z quoz alt̄ ad alt̄m nō re
ferat̄. **I**ta etiā cū d̄t. p̄p̄ regnū dei
tñ. oīa agenda. ne cū ip̄o mercedē
tempale meditanda. itelligendū
ē. ut nō appetendo meditē cū
regno t̄palem mercedē meditadū
ita itelligendū ē. ita qd̄ nō p̄p̄ r̄gnū
sed p̄p̄ se ut s̄z r̄gnū p̄p̄ se appeta
mz t̄ ista p̄p̄ illud sicut ipse docet.
Si em̄ petimz uitā et̄na. petamz
etiāz tempalia a deo. si ea petimz
p̄p̄ uitā et̄na nō offendimz. neq̄
s̄m̄st̄ tut̄ s̄ct̄ qd̄ facit̄ d̄ctā. quia
mercedē t̄palem nō p̄p̄ se medi
tamz. sed p̄p̄ regnū dei ut sit leua
sub capite. et d̄ctā tamplexu alio
quin si her̄ t̄palia quoz p̄p̄ se q̄rimz
sicut et̄na. unster̄ t̄ d̄ctē s̄m̄st̄.
Ideoz cū dñs dixit̄. **A**tendite ne
iusticiā uām̄ faciat̄ corā homibz
ut uideamz uideam̄ ab eis. alibi
ait. **S**ic luceant̄ oīa uā bona
ut nō appetendo

cora hominib9 ut gloifi. pa. ues:
q̄ i celo e. p̄t̄ d̄m̄ ḡo oia fut̄eda
sūt. ut oia q̄ faciūg. om̄iq̄ fines
ad eū referūg.

De diff̄encia uolūtat̄ intentio
nis et fine.

Solet etiā q̄ri. quid distet int̄
uolūtatē ut intentionē et
finē. Ad qd̄ dicit̄ p̄t̄ m̄ uolūtatē
finē c̄o atq̄ euident̄ m̄o dist̄gūi.
q̄ uolūtas ē qua uolūm9 aliquid.
f̄inis uō uolūtat̄ ē ul' illud quod
uolūm9 p̄ qd̄ t̄plet̄ ip̄a uolūtas ul'
potius aliud p̄t̄ qd̄ illud uolūm9.
Intentio uō int̄d̄t̄ p̄ uolūtatē. m̄t̄
d̄t̄ p̄ fine uolūtat̄ accipit̄. q̄ diligēt̄
accipe l̄cē i s̄p̄t̄ia ubi ul' occurr̄it
dist̄er̄nē studet̄. f̄inis at̄ uolūta
tis ē delectat̄o bona ul' mala. ad
quā nit̄t̄ quisq̄ pueniē. Vñ auḡ
sup̄ illū locū. struit̄ corda x renes
da. sic aut̄. de9 sol9 struit̄ corda. i.
qd̄ q̄s̄p̄ cogitat̄. x renes. i. qd̄ quēq̄
delectat̄. Nā f̄inis cūe x cogitat̄o
ē delectat̄o ad quā cūa x cogitat̄o
quisq̄ nit̄t̄ pueniē. Et paulo p̄
opa n̄ra q̄ sūt̄ id̄it̄a i factis p̄nt̄
hōm̄es uidē. sed quo aīo fiant̄ x
quo ueniē cupiant̄. solus d̄s uidē
qui cū uidet̄ cor eē i celo et nō
delectat̄ nos i carne. sed i d̄no. i.
cū bone sūt̄ cogitat̄ōnes et ear
f̄ines dign̄ uisū. Idē sup̄ alius
p̄m̄ locū illū s̄t̄. In laqueo isto
quē ab̄st̄o. q̄ph̄e. ē p̄s̄ cor̄ d̄t̄. p̄s̄
aīe amōr̄ ē. q̄ si p̄uus ē d̄t̄ cupidi
tas ul' libido. si r̄ct̄s d̄t̄ carnis.
eo mouet̄ aīa q̄i ad locū quo ten
dit̄. i. ad delectat̄ōnē bonā ul' malā.
quo se pueniē p̄ amōr̄ delectat̄.

Quā illa intentio uolūtas sit.

Finis q̄ uolūtat̄ ut p̄missū
ē d̄t̄ illud qd̄ uolūm9. x illud
p̄t̄ qd̄ uolūm9. x itēnt̄o ad illud
r̄pp̄it̄ p̄t̄ qd̄ uolūm9. x uolūtas
ad illud qd̄ uolūm9. ut ubi gr̄a d̄i
uelim esuriente reficē ut habē uita
et̄nā. uolūtas ē q̄ uolo reficē esuriente
cū9 f̄inis ē refectio esurientis. Intentio
uō q̄ sic ad uita p̄uicē uolo. f̄inis
aut̄ sup̄m9 ē ip̄a uita ad quā et
alius f̄inis refert̄.

Quā illa intentio sit uolūtas.

Sed q̄rit̄ uer̄ intentio t̄lis sit
uolūtas. x si uolūtas. aut̄ h̄
ope sit una eadēq̄ uolūtas. q̄ uolo
habē uita et̄nā et q̄ uolo reficē esu
riente. Videt̄ nempe t̄lis intentio
ēē uolūtas. Ut em̄ uolūtas ē qua
uolo reficē paup̄em. Ita x uolūtas
ē q̄ p̄ istud uolo habē uita et̄nā.

Quā d̄t̄ illa intentio uolūtas.

Et alia qd̄ uidet̄ ēē uolūtas
qua uolo habē uita. et alia
qua paup̄i subueniē uolo. s̄ ista
ad illa refert̄. Nā x si hoc ita
placet ut i eo cū aliq̄ delectat̄ōne
uolūtas acquiescat. nondū t̄t̄ q̄
illud quo tendit̄. sed h̄ ad ad
refert̄. ut illud deputer̄ tamq̄
p̄t̄a eis. Istud uō tamq̄ refectio
ul' mansio uiatois. Et sūt̄ iste uo
lūtat̄es aff̄ct̄s sū mot9 mentis q̄b9
q̄i gressib9 ul' passib9 tendit̄ ad
p̄t̄am. Sicut ḡo altā ē uolūtas
uidendi fenest̄as ut sup̄ docente
auḡno didicim9. altā q̄ ex ista
nectit̄ uolūtas p̄ fenest̄as uidendi
tr̄iseūtes. ita nō nullis aī uideē
uolūtas x elemosinas dandi paup̄i
alia uolūtas habendi uita. alij at̄

putant q̄ una sit uolūtas ⁊ h̄ ⁊ ibi
sed p̄t̄ subiectōe multiplicatōe
diuisitas memorat̄ uolūtatē. Ceterū
quodlibz̄ horū uerū sit illud nullū
ambiguit̄ uenit. q̄n̄ uolūtas ex suo
fine penset̄. utrū r̄ta sit an p̄ua.
p̄t̄m an gr̄a. ⁊ q̄n̄ noīe itencōis
aliqui finis. aliqui uolūtas itelligit̄.
Cū uolūtas sit de h̄is q̄ n̄alē h̄o
h̄t̄ quae p̄t̄m s̄c̄e dicit̄ cū nullū
aliud n̄alē p̄t̄m sit.

Dispo
xxxii

Hec at̄ uer̄ q̄stio satis n̄c̄ria.
Hec sup̄oibz̄ c̄m̄ th̄ens. Uerū
ē em̄ sup̄ uolūtatē t̄eē n̄alē h̄om̄i.
Sicut itellectz̄ ⁊ memoriā. Quae at̄
h̄om̄i n̄alia sūt q̄ntit̄cūq̄ uicent̄
bona t̄n̄ eē nō desinūt. q̄ nō ualē
uicūt̄ uolūtatē ī qua d̄s eā fecit̄ pe
nit̄y q̄sumē. ut ubi gr̄a. itellct̄s ul
r̄ō. ⁊ īgeniū ac memoriā et si uicis
⁊ p̄t̄is obmubilent̄ ⁊ corūpant̄ b̄o
t̄n̄ sūt uer̄ p̄t̄a noīant̄. Sicut auḡ
de r̄ōne q̄ ē ymago dei ī q̄ facti sūt
inḡ euident̄ oīdit̄ ī xv̄o li de f̄m̄te.

Hec ē īquit̄ ymago ī q̄ h̄oīes sūt
ct̄i. q̄ cet̄is aīalibz̄ p̄sūt. q̄ fatiā
ī r̄ebz̄ c̄atis excellentissā cū a deo
iustificat̄ a deiformi f̄orma ī f̄omo
sā mutat̄ f̄ormā. eat̄ em̄ m̄c̄ uicā
n̄a bona. hec at̄ ymago r̄ō ⁊ itellct̄s

Cū ḡo uolūtas de n̄alibz̄ sit quae
ipsa nō semp̄ bonū ē. ⁊ si aliqui vi
cis subiaceat. Ad hoc facile r̄ndet̄
q̄ dicit̄ oīa q̄ sūt īgnitū sūt bona eē.
quia ⁊ ipsam uolūtatē īgnitū ē ul
īgnitū uolūtas ut sup̄ posuim̄
bonū eē asserūt. sed īgnitū īordmata
ē mala ē ⁊ p̄t̄m. ubi p̄t̄ ab eis r̄ō
nabilis̄ quei si uolūtas īgnitū est
īordmata p̄t̄m ē. quae ḡo itellct̄s
r̄ō īgeniū et huiusdi cū ordmata

sūt sūt p̄t̄a nō sūt. īordmata uō
sūt. sicut uolūtas ad r̄m̄ fine nō
tendūt. eoz̄q̄ acty p̄uācatōnes ex
istūt. Ad qd̄ illi dicit̄ uolūtatē nō
aliqui sūt n̄alē potētia uolēdi
alij actū ipsius p̄t̄i. Vis at̄ ipsa
n̄alē aīe īgnitū m̄q̄m p̄t̄m ē. sicut
ner̄ vis memorandi ul itelligēdi
sed acty h̄oīb̄ q̄ ⁊ uolūtas d̄t̄ p̄t̄m
ē q̄n̄ īordmaty ē.

Quae acty uolūtatē sit p̄t̄m si
acty aliaz potētiarū nō sūt p̄t̄a.

Sed adhuc q̄rit̄ qualis huius
n̄alis potētiarū acty p̄t̄m
sit. si aliaz potētiarū acty p̄t̄m nō
sūt. s̄z̄ p̄ōe memorandi c̄z̄ acty ē me
morae. ⁊ p̄ōe itelligēdi c̄z̄ acty
ē itellige. Ad qd̄ et̄ ip̄i dicit̄. qd̄
alt̄is gr̄is ē acty ille uolūtatē q̄
acty memoriē ul itellecty. Hic em̄
acty ē ad aliqd̄ aduīstendū ul nō
admittendū q̄ nō p̄t̄ eē de mal̄
q̄n̄ sit mal̄. uelle em̄ mala. ma
lū ē. sed itellige ul memoriē ma
la malū nō ē. Quāuis eoz̄ qd̄a
etiā hos acty malos eē intēdē
nō imp̄be asserant. Memorae ei
m̄ct̄ū quibz̄ malū ut f̄iat̄. ⁊ q̄rit̄
itellige uim̄ ut f̄iat̄ īp̄ūgnāe.

Itē qualis soluit̄ p̄missa q̄stio
ab h̄is q̄ tradūt̄ oīa eē bona īgnitū
sūt. R̄. nō dicit̄ uolūtatē ma
las p̄t̄a eē ⁊ n̄llom̄ b̄o. Huius
r̄ndent̄ dicit̄ actū uolūtatē nō
eē de n̄alibz̄. sed uim̄ ipsam ⁊ po
tētia uolēdi. q̄ semp̄ bonū est.
et ī oīmbz̄ ē. ⁊ ī p̄uul̄ ī quibz̄
nōndū est ei actus.

Quo itelligēdū sit illud h̄o
enā q̄. f̄us p̄t̄m ē. quō n̄alē uolē
bonū

[Marginal notes on the right page, partially obscured and difficult to read.]

Dicere qui solet quo itelli
 gendum sit qd' ait ambrosius
 exponens illud ubi apli p'ron
 em qd' uolo illud ago sed qd'
 nolo illud facere facio. Dicit em
 qd' ho subiecty p'ro facit qd' no
 uult q' nalu' uult bonu' s' uolun
 tas her semp caet' effi' n' gra' di
 adiuuet' & liberet'. Si ho subiecty
 p'ro e' uult qd' malū & opat'
 quia fug' e' p'ca' & ei' uoluntate
 uoluntate sicut ubi sup' dixit augy
 libent' fut'. Quo g' nalu' uult
 bonū. An e' eade' uolūtas. i. idem
 moty q' libent' p'ro fut' & qui
 nalu' uult bonū. Si no' e' eade'
 uolūtas. q' g' istay e'. q' cu' homo
 iustificat' a p'uitate p'ca' libeat'.
 ut em sup'q' disseruim' gra' di
 uolūtatē hois libeat' & adiuuat'
 q' uolūtatē hois p'pat' adiuuāda
 et adiuuat' p'parata. Et q' e' illa
 uolūtas. an illa q' nalu' uult
 bonū. an q' libent' fut' p'ro.
 si tamē due sūt uolūntes.

Proposita q'one exeqt' p' q' sm
 illos q' dicūt duos eē motus.

Dixiōta e' q' p'funda que
 uaiā a diuisis expōne de
 t'rtinat'. Alij em dicūt duos eē
 moty. unū quo uult bonū nalu'.
 qū nalu' d' qū ctis fut' moty nē
 huāne i' p'ā q'dicōne i' q' cū sine
 uino sumy. q' p'p'e n'ā d' fut' em
 homo cūq' i' uolūtatē r'ūs. Un
tertiastans dogmanbg. s' p'p'u e'
 s'ntissime tene p'imos homies

bonos & rectos eē r'atos. libeo ar
 bito quo possent si uellent p'p'a
 uolūtatē p'ca'e. eosq' nō n'ritate
 sed p'p'a uolūtatē p'ca'sse. Recte
 igit' d' hoimo nalu' uelle bonū.
 quia i' recta & bona uolūtatē c'ata
 e'. Quo em sintilla rōms q'
 etiā ut ait thedimus i' cūm nō
 potuit extingui bonū semp uult
 & malū odit. Alij at' dicūt motū
 mentis eē. quo mens uelicta sup'ioi
 lege subiat se p'ca's e'isq' oblectat'.
Iste moty ut aiūt anq'm alicui assit
 gra' d'nat' i' hoimē et r'gnat. alterūq'
 dep'mit motū. uel' q' tū e' i' libeo ar
 bito. uemente aut' gra'. ille ma
 lus moty elidit'. & al' nalu' bonū
 libeat' & adiuuat' ut efficiat' bonū
 uelit'. An grām id l'iz nalu' uelit'
 homo bonū nō tū absolute cōredi
 optet. bona habē uolūtatē sed p'ca'
 mala. Alij at' dicūt unā eē uolūtatē
 id e' unū motū quo nalu' uult bo'
 homo. et ex uino uult malū eoq'
 delectat'. & i'q'ntū uult bonū. nalu'
 bonus e'. i'q'ntū malū uult. malū e'.

Quā ex fine omis acty p'nsai
 debeant. & nō simplicat' bonū ul'
 mali dicant'.

Dist' 11

Dixiōta de actib' adinendū uide'
 p'rtū et ipi' ex fine sicut uo
 lūntas p'nsai debeant bonū ul' mali.
Iz em p'm quosdā omis bonū sūt.
 Iq'ntū sūt nō tū absolute omies
 dicendi sūt bonū nec omies r'umme
 rabiles. sed quida' simpl'r mali
 dicūt. sicut et alij bonū. Quā simpl'r
 ac uē bonū sūt illi acty. q' bona

hnt cam et itentone. q bona uolu-
tate comitantur et ad bonu fine ten-
dunt. mali uo simplr dici debet q
pulsat hnt cam et itentone. ut
ambrosius. ut affectus tuus. qm tuo
nome ipost. Et augu sup pam
xxxij. Nemo opulet bona opa sua
am fide. Ita em in uidentur ee. ut
magne uites et eius celebrant
pe via. qu ubi fides no eat. bonu
opus no eat. Bonu em opa in
tentio fit. Itentone fides dignit.
No ualde attendas qd ho faciat
sed qd cu fit attendat. quo lactos
oportune gubernatis dignit. Hno
testimonis ismuai uidentur ex affectu
et fine opa ee bona ul mala. qbz
qsonat qd i euuagelio uitas ait.
No pe arbor bona fructus malos
facit. neq arbor mala fa. bo. fructus.
Nonne arboris. no na huane me-
ris sed uoluntas intelligit q si mala
fiit. no bona sed mala opa fiit.
Hi uo bo fiit. bona no mala fiit opa.
Uo oia opa hois ex affectu et
fine fiit bona ul mala.

Sed qritur ut oia hois ex opa
affectu et fine fiit bona ul mala.
In uibusda ita ee uide q dicitur
omnes actus ee idiffentes. ut nec boni
nec mali fiit p se sed ex itentone
bona bonis. ex mala mala fiit ois
actus. scdm quos qlibz actus pe esse
bonis. si bona itentone gerat. alio
tm uidentur q qda actus i se mali fiit.
ita ut no possit ee n pna. etia si
bona habeat cam. et qda i se boni
ita ut si mala habeat cam. nec tm

boni ee desinant. qd testimo augu
ostendit q dicitur bonu aliud no bn fiit.
Ad at qd iustis ul ueritate fiit. no
bn fiit. quia no bo itentone facit.
ut ait augu sup iohem. Simul ite
timor no e i caritate. i quo qus idat
deo. no tm tdeu et si bonu fiat no tm
bene. Nemo em iustis bn fiit. ena
si bonu sit qd fiit. Ecce habes qd
aliqua no bn illud qd bonu e fiit.
g^o qd bonu e facit itentone no
bona. Ideo asserit illi qda opa ee
etia q sic bona fiit q mala ee no
pnt quoruq mo fiant. sicut equis
quoda sic fiit mala ut no possit
ee bona qcuq ex ra fiant. alia
at ee opa q ex fine ul ra bona
fiit ul mala et ad illa referunt
stet testimo qbz ex affectu ul iten-
tione iudicant opm pensat dicit.
tptatam edut isti actus dram.
Callu augu sentie uidentur q dicit
opa hois ee bona ul mala ex
itentone et ra. et pe queda que
p se pna fiit.

Sed augu euidentissime docet
i libo conf mendant omnes
actus fm itentone et cam iudi-
candos bonos ul malos. pten-
quosda q ita fiit mali ut nqin
possint ee boni. et si bona uide-
antur cam habere. Interest inquit
plimū qua ra. quo fine q iten-
quid fiat. Sed ea q qstut ee pna
nullo bone. ne obtentur nulla
uelut bona itentone frienda fi-
ta quippe opa hoim si causas
nullo qn bono fine

habuerint bonas ul' malas nost
 bona ul' mala. q' no' sūt p' sepa
 p'ca. sicut iuctū p'be paup'ibz. bo
 nū ē si fit cā mīe cū recta fide. et
 g'ubitus a'ingalis q' fit cā g'audi
 si ea fide fiat ut g'ignant' regnā
 di. **H**er rurs' mala sūt. si i'glas
 hnt cās. uelut si iactante causa
 pasit' paup'. aut lastuue causa
 cū v'oce contūbit' aut filij g'nant'
 nō ut deo sed d'ra bolo i'ntant' ut
Sū uō op' opa ip'a p'ca sūt ut
 furta stupra blasphemie. q's dicat
 bonis causis eē facienda ul' p'ca
 nō eē ul' qd' ē absurda iusta p'ca
 eē. **Q**uis dicat furem' diuitibz
 ut habeamz qd' demz paup'ibz.
 aut falsa testōna p'feramz nō
 unde inocentes ledant' s' ponz
 saluent'. **D**uo em' bona h' sūt ut
 tops alar' & inocens nō puniat'.
Aut q's dicat adultū eē faciendū
 ut p' illa cū qua fit homo de
 morte liberet'. **T**estamēta etiā uā
 cur nō sup'p'ming' & falsa suppo
 m'ing'. ue h'editate habeant q'
 nichil boni faciūt. sed h' ponz
 q' idigentes adiuuant'. **C**ur nō fiat
 illa mala p'p' her' bona. si p'p' her'
 bona nō illa sūt bona mala. **C**ur
 nō ab imūdisim'is mētibz que
 dicant stup'iores rapiat' diuitias
 v'it' bonz ut idigentibz eas largiat'
Cur nllm' malū. malū sit si pro
 bono fiat. q's hor' dicat n' q' res hūa
 nas m'cessz conat'. **L**eges subitū.
Ed' em' facin' nō dicat' posse
 recte fieri. nec ipune tm' v'inetā

glose. ut i eo nō t'neat' supplicū
 sed sp'et' & p'mitt'. si semel g'esseimz
 i mal' actibz miquid fiat. sed quae
 fiat eē q'rendū. ut q'cuq' p' bonis
 fuit' causis nec ip'a mala eē iudicet'.
 ut iusticia m'ito punit' eū. q' dicit
 se ~~subitū~~ subitūisse sup'flua diuiti
 ut p'bet paup'. & falsū q' alienū
 corripit testamentū ut is esset
 heres q' facit et elemosinas lar
 gas & nō ille q' nullas. et eū q'
 se fecisse adultū v'ndit. ut p' eā
 cū q' fecit hoīem de morte libet'.
Sed dicit aliq's. igit' equandz
 ē fur quilibz furi q' uolūtate
 m'ie furat'. q's hor' dixit. **I**n hor'
 duoz nō ideo quisq' ē bonz. q'a
 peior ē v'ng. peior ē q' g'rupis
 cendo q'm q' miserando furat'.
 sed si furtū om'ne p'c'm ē. ab om'
 furto abst'mendū ē. **Q**uis et de
 eē p'candū etiā si aliud sit g'ing.
 aliud leui' p'c'm. **Q**u' at' q'ramz
 q's actz p'c'm sit ul' nō. **P**ri'quid
 g'ing sit ul' leui' sit. intendit
 lectoz p'positis ūbis tota mentis
 g'sideatōne. q' nō t'utile hnt' ex
 ercitatōne & dimostres q's actoz sit
 p'c'm s' q' mala h' cām. nec ille
 tm'. quia sūt nōnulli actz. q' et
 si bona hnt' cām tm' p'ca sūt
 ut sup' positū ē. **E**x quo g'sequi
 videt'. qd' nō p' ex fine iudicat'
 uolūtus siue actio mala. **D**icit
 i illis q' p' se p'ca sūt. **I**lla em'
 cū quis g'esset p' aliqua bona
 causa. bonū vident' h're fine.

ner ex fine voluntatis e mala. nec
ex uoluntate actio mala. sed ex acti
one uoluntas fit pua. In quibz
aliqui ponunt actum iudeor. q crua
figendo xpm arbitrabant obse
qui se pntie deo. q bonu fine
sibi dicunt eos posuisse s deo
obsequi. et tñ uoluntate eoz et actioz
fore pusa asserunt. De bonis at
nulla fit exceptio i pmissi uerbis
augustinus qñ ois uoluntas bō
ex fine sit bona. et ex fine uolu
tatis et uoluntate ois bona actio
bona e. Sed nō ois mala uolu
tas ex fine mala e. nec ois mala
actio ex fine et uoluntate mala e.
et ois q hē mala cām mala est.
sed nō ois q bona habet cām
bona e. Ideoq cū ex affectu dicit
ipom nomē opī i bonis opibz.
gnaliter uea e hec regula. sed in
malis illa excipitur q p se mala
sūt. Oia igit hōia opa sūm iten
tione et cām iudicant bona ul
mala. Excipit q p se mala sūt
i q sine puaitione sū nequeunt.

Quidā dicūt her p dicitā nō
posse fieri bono fine. ~ ~ ~
Que tñ qdā contendūt
quāqū habē bonā cām. Et
em̄ aliena furat ut paupibz
fbuat nō p bono ut aut̄ fiat.
p̄o em̄ bonū e aliena paupibz
daē. Et em̄ de rapina sacrificiū
deo offert ut ait auctōritas id̄
fuit ut si filiu i respectu pat̄s
uitmet ul sacrificiū caris

deo offerat. Abominabil̄ nēpe
deo oblatō e impior. Ita etiā
hōiem p adultiu a morte li
berae malū eē dicit. et si bonū
sit hōiem a morte liberae. tñ
sic libare malū eē asserūt. Ideoq
augustinus i sup̄ioibz dicit
tempasse simonē cautesq locūt.
ubi ait. ea q gstat eē p̄ta nullo
quasi bono fine. nllā uoluntate uel
bona itentione faciēda. Nō em̄
simpt̄ dicit bono fine et bona
itentione sed addidit quasi. et
uolūt. q tñ nō sūt bono fine
et bona itentione sed itentione q
uidet̄ bona. et fine q putat bono
sed nō e. p̄ter ideo excipit augu
ista ut aut̄ qñ cās habeat ma
las sed quia causas hnt q uident̄
bone. sūt tñ ualde male. ~ ~ ~

Quā omnis intentio et actio eoz
que fide carent sit mala. Dis
Omnis intentio ut sup̄ dictū
e. bonū opus facit. et fides
intentione dignat. nō imito quei
p̄ utru ois intentio. om̄es opus
illoz sit malū q fide nō habent.
Si em̄ fides dignit intentione. et in
tentio opus bonū fāt. ubi fides
nō e. nec itentio bona nec bonū
opus eē uidet̄. qd a qbus
dā nō itionabiliter asserūt qui
dicūt. om̄s actiones et uoluntates
hōis sine fide malas eē. q fide ha
bita bone existūt. Un̄ aplis ait.
Ome qd nō e ex fide p̄m e. qd
augustinus exponens ait. Dis i fidelit

vita p̄m̄ ē ⁊ nichil bonū ē sine
 s̄m̄o bono. Vbi deest agm̄o etne
 uitatis. falsa im̄ ē ⁊ i ap̄t̄m̄s
 moibz. Et iacobz i epla canon̄
ait. N̄ offendit i vno s̄t̄ caritate.
 f̄tus ē om̄i reus. Qui ḡo fide et
 caritate nō h̄t om̄is ei⁹ actio p̄m̄
 ē. q̄a ad caritate nō r̄fert. Quod
 em̄ ad caritate nō refert⁹ ut sup̄
 meminit aug⁹ nō sic queadmo
dū fieri op̄s idōq; malū ē. Nō i
 mandata custodit q̄ caritate caret
 quia nllm̄ sine caritate mandator
 custodit. Vñ aug⁹ sup̄ eplam
ad galat. ait. Custoditōne legis
de ap̄t̄s. nō occide nō mechai
⁊ alia h̄q; di ad bonos moēs p̄
tinencia. q̄ n̄ caritate fide ⁊ p̄e
ip̄lei nō p̄nt. Nulla ḡo iplet
 mandata. nllm̄q; op̄a bonū f̄it
 q̄ fide ⁊ caritate nō h̄t. Imposle
 ē em̄ ut ait ap̄t̄s sine fide aliq̄
plac̄ deo. q̄ ḡo sine fide f̄it. bō
nō s̄t. quia om̄e bonū plac̄ dō
que p̄m̄isse obuiat sine ex
uio augustin.

Nis aut̄ obiat. qd̄ sup̄ dicit
 aug⁹ s̄t q̄ i p̄uili timore
 et si bonū fiat nō tñ bñ. Remo
 iuris bñ facit. ⁊ si bonū ē qd̄ f̄it.
 hoc em̄ bonū d̄t fieri sed nō bñ
 ab iō q̄ caritate nō h̄t. Qui em̄
 p̄uili timet. a caritate uacuz est.
 De quo tñ h̄ d̄t quia bonū f̄it
 sed nō bñ. Et sup̄ illū locū p̄m̄
turtur̄ iuenit sibi domū ubi
reponat pullos suos. dicit qd̄

iudei ⁊ h̄tici ⁊ pagani op̄a bō
 f̄it. q̄ uestiūt nudos ⁊ pasūt
 paupes ⁊ hui⁹ di sed nō i m̄do
 etne. ⁊ i fide ⁊ idō ḡultant̄ pulli
 eoz. Quibz illi p̄ndent dicentes
 op̄a bona appellat̄ hui⁹ di q̄ sine
 caritate f̄it. nō q̄a bona s̄nt q̄ sic
 f̄it. qd̄ sup̄ euident̄ docuit aug⁹
sed q̄ bona eēt si alit̄ f̄ient.
 que etiā sui ḡie bona s̄nt. sed
 ex affectu f̄it mala.

Callic⁹ s̄m̄a de p̄missa q̄sione
qua q̄rebat̄ si qui om̄is actio
eoz mala ē q̄ fide nō h̄t.

Attuū f̄it. op̄a cūcta q̄ ad
 n̄e subsidū f̄it. semp̄ bona eē
 ap̄t̄uit. Sed qd̄ aug⁹ mala eē
d̄t. si malas habeant cās. nō ita
accipiendū ē quasi ip̄a mala s̄nt.
 sed q̄ peccant ⁊ mali s̄nt q̄ ea
 malo sine agūt. Itē et illud al̄
 s̄t qd̄ bonū op̄a intentō f̄it
 ⁊ intentōne fides dignit. deter
 minant dicentes ibi bonū uo
 ratū qd̄ remunerābile ē ad uitā.
 nō q̄ illud solū sit bonū op̄a
 ymo ⁊ alia plūa h̄q; nō ea rōne
 qua illud. sine bona. Bonū et
 multiplic̄ accipit. s̄t p̄ utili pro
 remunerābili. p̄ signo boni. pro
 p̄ene boni. p̄ licito. ⁊ alijs forte
 bonis. Solaq; illa intentō re
 munerābil̄ ē ad uitā. quā fides
 dignit. sed nō illa bona ē ut aiūt.
 nā si q̄s iude⁹ ul̄ mal⁹ xp̄iang
 n̄titate p̄m̄i releuauit mali

Ductus pietate. bonū fecit & bō
fuit uolūtas q̄ illud fecit. ...

Hic opponit̄ qdā augu⁹ capta
q̄ retractauit nō q̄ p̄ue dicta
sed quo sensu dixerit Insinuans.

Post hoc inuestigat̄ op̄z q̄lū
Intelligendū sit: aut augu⁹
li. de uerā religione. usq̄ adeo
uquit p̄ctm uolūtaiū malū
ē. ut nullo modo sit p̄ctm si nō sit
uolūtaiū. Huius dicti rōnē augu⁹
apiens. lib^o retractōm dē. potest
uidei falsa hec diffinīō. sed si dili
gent̄ discutiatur inueniē eē ueisiā.
p̄ctm quippe illud cognoscendū ē.
qd̄ t̄mōo p̄ctm ē. nō qd̄ etiā est
pena p̄cti s̄ p̄ctm p̄m hoīs. qd̄
fuit p̄ctm et cā p̄cti. sed nō pena
p̄cti et illa q̄ nō sit uolūtaiū p̄cti.
nō n̄mō dicit̄ q̄ ul̄ a necessitatibz
ul̄ a coactis p̄ctent̄ nō oī modo
p̄nt̄ sine uolūate q̄nt̄. qm̄ & se
q̄ p̄ctat̄ ignorans. uolūate utiq̄
fuit. qd̄ cū sciendū nō sit putat̄ eē
sciendū. & ille q̄ ḡcupiscente adūsq̄
p̄m carne non ea q̄ uult̄ fuit. cō
cupisat̄ qd̄ nō uolens et t̄ eo nō fuit
qd̄ uult̄. sed si uincit̄ ḡcupiē ḡsen
tit uolens. et t̄ eo nō fuit n̄ qd̄ uult̄.
& illud qd̄ t̄ puulis ē originale p̄ctm
ex p̄ma hoīs mala uolūate tractū
ē. Nō itaq̄ f̄m ē qd̄ dixi usq̄ adeo
p̄ctm uolūtaiū ē etē. t̄ne q̄lū illud
accipiendū sit. s̄ de p̄mo p̄ctō hoīs ul̄
ul̄ de omnibz ḡnalit̄ p̄ctis mō
tifeis. quoz liḡ qdā dicant̄ uolūtaiū
q̄ s̄ p̄ ignorantiā ul̄ p̄ infirmitate

fuit. eadem t̄m rōne p̄nt̄ d̄m
uolūtaiū q̄ s̄ uolūate nō cōmittit̄.

Item aliud caplm. ...

Illius & intelligētia p̄grenda
ē qd̄ li. de duabz aīabz edī
dit̄ iquens. Rursūm n̄ i uolūte
p̄ctm ē qd̄ etiā t̄ li. retractōm
plane defiat̄ dicens. p̄t̄ putat̄
falsū eē ista s̄mā q̄ diximz n̄sq̄
n̄ i uolūate p̄ctm. cū ap̄tus dicit̄
qd̄ nolo hoc facio x̄. sed p̄ctm qd̄
n̄sq̄m ē n̄ i uolūate. illud p̄
capue intelligendū ē. qd̄ iustu dāp
natio ḡsecuta ē. i. p̄m hoīs p̄ctm.

In eode quoz li. de duabz aīabz
aliud q̄s̄ideat̄ōne dignū. At̄ em̄.

Edi

Non n̄ uolūate p̄ctat̄. ip̄amq̄
uolūate diffiniuit dicens. uolū
tus ē aī motz cogente nullo.
ad aliquid ul̄ nō admittendi ul̄
adipiscendi. Huius dicti causa
apiens & intelligētia pandens.

li. retractōm ait̄. p̄p̄ea hor dictū

ē ut har diffinīōne uolens a
nolente distinet̄. et sic ad illos
r̄ferret̄ inten^o q̄ t̄ p̄dyso fe
cerūt originē mali nullo cogē
te. p̄ctando t̄ libeā uolūate
qua & scientes q̄ p̄ceptū fererūt
& iē temptator̄ suasit ut h̄ fieri
nō coegit. Nam q̄ nescies p̄ctū
uit. nō taḡuent̄ uolens p̄ctisse
dici p̄t̄. quāuis & ip̄e quodq̄ nes
ciens fecit. uolens t̄m fecit. Ita
net̄ t̄le p̄ctm sine uolūate eē
potuit. sed uolūtas facti ibi fuit.

ut uoluntas pccati. qd' tñ sciri fuit
 pccati. hoc em factu e qd' fieri no
 debuit. Quisq' sciens pccat. si pccat
 cogenti ad pccm resiste sine pccato.
 nec tñ scit. unq' uolens pccat.
 quia q' pccat resiste no cogit redē.
 Quazp' pccm sine uoluntate ee
 no posse ueissimū ē. Ex hys liq'
 qualiter supioa accipienda sūt.

Ad mala uoluntas e uoluntatiu

Sicut omne pccm pccm
 mortale pccm uoluntatiu e.
 cu uoluntas mala pccm sit mortale.
 qnt ipam ee uoluntatiu pccm. Ad
 em ut ait aug' tam i uoluntate
 qm ipa uoluntate uoluntas. sita ē.
 uoluntas itaq' mala rre uoluntatiu
 pccm dr' qd' i uoluntate qnsistit. vo
 luntas quippe ut ait aug' i eode.
 e pma cu pccandi. a nullm pccm
 e p' cu pccandi. nec e cui rre im
 putet' pccm n' pccanti. Non e g'
 cui rre imputet' nisi uolenti. hoc aut
 de pccato actuali i mortale itelligedu
 ē. Neq' hys uerbis aliud uoluit
 itellige' aug' ut ipse ait. i retrac.
 n' q' uoluntas e q' pccat' i rre uiuit.

Quia uoluntas i actio mala i eode
 hoie i eia eandē rem unū pccm
 sit ul' plia.

Quoniam aut uoluntas mala i opa
 pccm sit. solet qri uer' i eode
 homie i eia eandē rem h' duo
 unū sint pccm an diuisa ut si quis
 uoluntate furat. uoluntate h'ur
 mala q' pccm e i actu malū qui
 item pccm ē. Hec at duo sūt pccū
 diuisa s' uoluntas i actio sed unq'
 diuisa sūt pccū aut unū.

Quida' dicunt unū ee pccm. alij
 uo diuisa pccū ee dicunt. q' cu qstet
 h' duo ee diuisa. a duo diuisa pccū
 dicunt. a duo diuisa no pccū. Et h' q'
 alij r'ndent. hec duo diuisa no ee
 pccū. No em diuisa pccū sūt sed
 pccm unū q' una p'uaica ul' iob'ia
 i uer' admittit' siue qm uult siue
 qm agit. i e unū cōtemp'q. sed
 minor cu i uoluntate solu pccm q'
 tinet. maior uo cu uoluntati etia
 opaco addit. i io mag' sic pccm h'
 no plia cu uoluntas opi mācipat.

Alia adu'sus eode obiectio ul' oppo'

Sed adhuc eisdē obicit. Et
 unū tñ illa duo pccū sūt. cu
 quis uoluntate mala p' qrepta. dem
 opus patrauit. no p aliquo reus
 ē n' p quo an opa eat. cu adhuc
 i sola uoluntate pccm qnsistebat. Nulla
 em reus ē etne mortis n' p pccō.
 sed pccm al' no ē admissū actione
 qm p' admissū eat uoluntate. No
 igr' p aliquo alio iste fit dāpnal'
 actu pccando qm an f'ueat cu sola
 uoluntate delinquebat. Ad h' etia
 illi r'ndent dicentes. p' pccm qdē
 tñ illa furem reū qntu' i q'uis
 ei' uoluntas i actio unū sit pccm.
 p alio tñ reus ē actu pccando. qm
 p' eat sola uoluntate delinquendo.
 q' p actu q' ē aliud qm uoluntas.
 licet no aliud pccm.

Alia adu'sus eode obiectio.

Hecem adhuc qstom qstant di
 centes. Ideo hec duo diuisa
 ee pccū q' diuisor legis mandator

**Dis
 p'li.**

[Marginal notes on the left side of the page, partially obscured and difficult to read.]

puarationes sunt. Alio enim manda-
to legis prohibetur actio furti sed non
furabens. alio uoluntas furandi sed
non occupasset rem proxiimi tui. Et
at her duo diuisa mandata sunt
quibus id duo prohibentur. pars id duo
diuisas esse puarationes. diuisa igitur
partes. Ad quod etiam illi dicitur. diuisa quod
esse ~~partes~~ mandata quibus illa duo
distinctim prohibentur. ut augustinus docet
sua exordium. Verumptamen in illis non
obseruatis una puaratio tamen est. puaratio
uniusque partem gerit. licet duo diuisa
illis prohibentur. sicut equis. duo precep-
ta sunt caritas quibus duo precepta di-
ligi una tamen est nobis commendata caritas.

Et partem ab aliquo admissam in eo sit
quousque peniteat.

Penitentia quae solet cum ab aliquo
peccato uoluntate peccato. uolun-
tas id agendi et actio transierit non
dum tamen uicem habita peccata. ut illud
peccatum sit in eo usquequo peniteat. quod
non esse uidetur quia uoluntas id quod peccatum
fuit non est. neque actio. quia non illud
uult ut agat quod ante uoluit et egerit.
Et non est ignorandum peccatum duobus
modis esse in aliquo. et transierit sed actu et
reatu. Actus est in aliquo dum ipsum quod peccatum est
ut actio uel uoluntas in peccante est.
Reatu uero cum per eo sui transierit siue
assit. mens hominis polluta est et corrupta
totusque homo supplicis obligatus
peccatus. Nec unquam est in aliquo peccatum
actu. per originale. quoniam sit et reatu. sed
est reatu in se dum peccatum transierit actu.

Quibus modis dicitur in scriptura reatus.

Batus autem in scriptura multis
modis accipitur. scilicet per culpam per
penam. per obligationem pene temporalis
uel eterne. Si enim mortale est obligat
nos pene eterne. Si ueniale obli-
gat nos temporalis pene. Duo enim
sunt peccatorum genera. mortalia et uenia-
lia. mortale est quod homo mortem
eterna meretur. Et tamen enim ut ait augustinus
est quod est dignum accusatione et damp-
natione. Veniale est quod hominem usque
in reatu peccati mortis non grauat.
Verumptamen pena meretur sed finale id est

De modis peccatorum quae multi
pliciter assignantur.

Modi autem peccatorum uarias in
scriptura habent distinctiones.
in qua dicitur duobus modis peccatum committi
scilicet cupiditate et timore. ut dicit
augustinus super illud locum psalmi In-
rensa ignis et suffossa. Hys et duo-
bus modis dicitur omnia mortalia peccata in-
cludi. et in rencia ea dicitur quae ex cupiditate
male intendente oriuntur. Suffossa
uero quae ex timore male humiliante
perueniunt. quod est quoniam quod cupit non
cupiendum. uel timet non timendum.
Alibi uero dicitur fieri peccatum tribus modis.
scilicet cogitatu. uerbo et opere. in iherosolymis
super ezechielem. Et tria genera peccati
sunt quibus humanum subiacet genus.
Aut enim cogitatione a sermone.
a opere peccatum. Hys aliqui etiam
quartum addunt modum scilicet consuetu-
dinem. quod in quatuordecimo lazarum signifi-
catur. De quos homo peccat
in deum in se. et in proximum. In deum

cū de eo male sentit. ut hēctū ul
q̄ dei sūt vsurpae p̄sūt. rōigne
p̄cipando sacmētis. ul qm̄ nome
dei peccando q̄temptibile sūt. In
p̄mū p̄cāt cū p̄mū iuste
ledit. In se uō cū s̄ nō alij nocet.
Quo differant delictū & p̄cāt.

Uaria quō appellatōne h̄t.
Dī em̄ et p̄cāt & delictū.
Et delictū fortasse ē. ut ait aug⁹
In quōbq̄ leuitici declinat a bo
no. p̄cāt ē facē malū. Aliud ē et
declinat a bono. aliud facē malū.
p̄cāt g^o ē p̄ccatō malū. delictū
desertio boni. qd̄ & ip̄m̄ nome
ōndit. Et d̄ alid̄ sonat delictū nisi
delictū. et q̄ delinq̄t qd̄ aliud dē
līnq̄t n̄ bonū. vel delictū ē qd̄
ignōant fit. p̄cāt qd̄ sciēt ḡmitti.
Indiffēnt tū & p̄cāt noīe delicti
& delictū noīe p̄cāt appellat.

De vñ vicijs p̄ncipalibq̄.

Proterā sciendū ē septe ee
vicia capitalia ul p̄ncipa
lia. ut ḡḡ sup̄ exodū ait. s̄ Ina
nem glām. nā. Inuidiā. accidiam.
ul f̄nā. auariciā. castit̄iniā. ḡlā.
luxuriā. q̄ ut ait Isostom⁹ significata
sūt i vñ p̄tis q̄ crā p̄missionis
israheli p̄missa tenebant. De h̄is
q̄ septe fontibq̄ cūctē aīā corrip
tele pestifere emanant. & dicūt her
capitalia quia ex eis cōiūt² oīa mala
Nulla ē em̄ qd̄ nō ab aliquo horū
oīgnem trahat.

Amaloz

De supbia que ē radix oīm
Et supbia tū oīa mala cōiūt²

et hec et alia. q̄a ut ait ḡḡoī⁹ radix
oīcti mali ē supbia. de qua dī. Iniciū
oīs p̄cāt ē supbia. q̄ ē amor p̄pe ex
cellētie. Aug⁹ m̄j s̄ spēs ut ḡḡat ait.
Prima ē cū bonū qd̄ h̄t q̄s. sibi s̄biuit.
Prōdā cū cōat a deo ee datū sed tū
p̄ suis m̄tis. Tria cū se iactat h̄re
qd̄ nō h̄t. Quarta cū cetis despectis
singulāit vult videri. Quinto g^o radix
oīs mali dī² supbia. Hinc at̄ vide²
obiuāe qd̄ aptus ait. Radix oīm ma
lōz ē cupiditas. q̄ si radix oīm ma
lōz ē cupiditas nō g^o supbia. Quō
g^o supbia radix ē & iniciū oīs p̄cāt.

Quo sensu v̄q̄ radix oīm ma
lōz dicit̄ s̄ supbia & cupiditas.

Sed v̄q̄ recte dīm ee stell
ḡt² si ḡnā p̄ccōz. oīa singulōz
nō singula generū v̄q̄ locutōe
cludē itelligant. Nulla q̄ppe gen⁹
p̄cāt ē qd̄ m̄dū ex supbia nō pue
mat. nllm̄ enā qd̄ ex cupiditate
aliqui nō descendat. s̄nt em̄ nō
nulli homīn q̄ ex cupiditate sūt
supbi. & aliqui ex supbia sūt cupi
di. Et em̄ ut ait aug⁹ hō q̄ nō
eēt amatoz p̄ccōe n̄ p̄ h^o putat̄
se excellētiōe ee. ideoq̄ ut excellat
diuitias cupit. Tali ex supbia oboit²
cupiditas. Et ē aliq̄s q̄ nō amat̄
excellē n̄ putat̄ p̄ h^o maioz di
uitias habē. Ideoq̄ excellē labōat̄.
q̄ diuitias habē amat. Hinc māst²
supbia. i. amor excellētie ex cupidi
tate. Patz g^o q̄ ex cupiditate aliqui sup
bia. & q̄ ex supbia aliqui cupiditas
oūt. Ideoq̄ de v̄q̄ recte dicit̄ q̄
sit radix omnis mali. ~ ~ ~

es
2m

Dico
xlvi
De pccō i spm scm quod dicit
enā pccm ad mortem.

Matth 20

Et pccā quoddā pccm gen9
recis grūg. et abhōribil9 qd
dr pccm i spm scm. de quo uicū
i euāgelo ait: Et pccauit i spm
scm. nō remittet ei neq hīc neq i
futuro. Et iohes i epla canōm. ē pccm
ad mortē. nō p eo dico ut qd oret.

Et em pccauit i pccm remittet ei
i q pccauit i filiū remittet ei. **E**t
aut blasphēmauit i spm scm nō
remittet ei neq hīc neq i futuro.

Quid sit illud pccm.

Sed qrit hīc quid sit illd pccm
i spm scm ul ad mortē. Adā
dicit illud eē pccm deppatōis ul
obstīnatiōis. **O**bstīnatiō ē durate
i malicia mentis pccāna. p quā
sit homo ipemētens. **D**eppatō est
qua qd pccm diffidit de dei bōi
tate estimas suā maliciā diuine
bōitatis magis magitudinē crede
sicut caym q dixit: maior ē inq̄tas
mea qm ut uernā merear. **V**t q
uō dr pccm i spm scm. q spūs
scm amor ē pccm et filij i beng
mitas q seruitē i nos diligit que
tanta ē. cui9 nō ē finis. **H**ecē gō
i spm scm delinquē dicit q suā
maliciā dei bōitate supāe pccat.
i iō pccm nō assumit. i q inq̄
tati tā pccmā mente iheret ut
eā nūq̄m relinque pponat. i ad
bōitate spūs scm nūq̄m redire. pa
ciencia dei abutentes. i de bōitate
dei minus psumentes. qbz placz
maliciā pcc se. sicut pcc bōitas.

In mīna obstīnatiō obstīnata
et pccpōne pccant autimātes
deū nō eē iustu. **I**lli deppatōne
deū nō bonū estimant. tollentes
i hō pccpōntissimo iniquitati mai
porcū diuine i dulgētie qō se reci
piant fluctuantes atz ipā depp
atōne addit pccm pccm. dices
mīa dei nlla ē. i sup pccōes ne
cessariā dampnatiō debet.

Qui ois obstīnatiō et deppatō
sit pccm i spm scm.

Sed qrit utz ois obstīnatiō
mentis i maliciā i durate.
oisq deppatō sit pccm i spm scm.
Quidā dicit omnē obstīnatiōne
et deppatōne pccm eē i spm scm
qd si ē. aliqū illud pccm remit
tit. qā multi obstīnatiōis et
deppatiōis qutunt. ut augu
ait sup illū locū pccm. **C**onitū
i pccmā mād. i eos q erant
deppatiōis et ibi qutit cōstāti
sua sicut frusta panis. i obstīna
tos sūt alioq̄ doctores. **T**alut
quisiō i enā euident ostendit
ubi ait: **E**t educat vnitōs i for
titudine filie eos q eras q hitat
i sepul. **B**ōdm illos pccm istud
dr irremissibile nō qn aliqū re
mittat sed q uix rad ac diffi
cilit̄ dimittit. **N**ō em soluit cōstā
tus n̄ uehementi spūs ipecu. **N**y
uō tradit nō qualibz obstīnatiō
ul deppatōne appellat pccm i spm
scm sed illā tm̄ qua comitatur
i pccm q enā impemētentiā dicit

alioq̄
diligit

[Marginal notes on the right edge of the page, partially obscured and difficult to read.]

p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o. q[uo]d aug[ustinus] d[icit] i[n] t[er]m[in]a
 e[st] p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o. sed cu[m] sic obsti-
 nata e[st] q[ui]s ut no[n] p[en]iteat dis[ci]pli-
 op[er]et. An aliud obstinatio ad
 t[er]m[in]a sit t[er]o p[er]m[issionem]. an idem sed
 d[ivi]sio mo[di] g[ra]t[ie] q[ui]ssu. Sec[un]d[u]m istos
 p[er]m[issionem] illud d[icit] i[n] r[em]issio[n]e eo q[uo]d
 n[on] q[ui]ssu d[imit]t[ur]. U[bi] ena[m] aug[ustinus] d[icit]
 q[uo]d hoc solu[m] p[er]m[issionem] ueniam mereri
 no[n] p[otes]t. h[er]e[ti]c[us] d[icit] q[uo]d t[er]m[in]a p[er]m[issionem]
 digne p[en]ite[n]t[ia] no[n] p[otes]t. id[em] r[ati]o[n]e
ioh[ann]es d[icit] ut no[n] p[ro] eo oret quis.
 q[uo]d q[ui] sic p[er]m[issionem] o[mn]ib[us] e[st] h[ic] u[bi] u[bi]
 i[n]f[ir]m[us] uiu[us] no[n] p[otes]t h[ab]ere cor t[er]m[in]a
 ratu[m] t[er]m[in]a lapis. sicut de dya[bol]o
 legit[ur] q[uo]d p[ro] hanc uita[m] q[ui] ualde
 mali su[n]t. n[on] h[ab]ere i[n]f[ir]m[us] no[n] p[otes]t.
U[bi] d[icit] al[ia] d[icit] p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o.
Et ena[m] alia h[ic] p[er]m[issionem] assig-
natio. hoc ena[m] p[er]m[issionem] aug[ustinus]
diffiniens i[n] l[ib]ro de s[er]m[on]e d[omi]ni i[n]
monte. ait. p[er]m[issionem] ad morte[m] est
 cu[m] p[ro] agnitione dei p[er] g[ra]t[ia]m p[er]
 oppugnat aliq[ui]s f[er]m[ent]u[m]. et adu[er]s[us]
 ip[s]am g[ra]t[ia]m q[ui] r[ati]o[n]e agnoscit deo
 i[n]f[ir]m[us] facit agnoscit q[uo]d f[er]m[ent]u[m]
 e[st] p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o q[uo]d p[er]m[issionem] d[icit]
 no[n] r[em]itti. no[n] q[ui]a no[n] sit ignos-
 tendu[m] p[er]m[issionem] si p[en]iteat. sed q[uo]d
 tanta labes e[st] illi[us] p[er]m[issionem] ut de p[er]m[issionem]
 di h[um]ilitate subie[n]t no[n] possit ena[m]
 si p[er]m[issionem] suu[m] malu[m] q[ui]ssu r[em]i-
 nare et agnoscit et agnoscit et agnoscit et agnoscit
 iudas cu[m] dixit p[er]m[issionem]. facili[us] de-
 sp[er]ans currit ad laqueu[m] q[ui]m h[um]i-
 litate ueniam petet. q[uo]d p[ro] mag-
 nitudine p[er]m[issionem] ia[m] ex d[omi]n[ati]o[n]e

p[er]m[issionem]. h[ic]s habe[n]t e[st] d[omi]n[u]m e[st]. Et q[ui]da[m]
 assigna[n]t p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o ul[tra] ad mor-
 tem h[ic] p[er]m[issionem] e[st] q[uo]d illud p[er]m[issionem] e[st]
 tradit[ur] oppugnat[ur] f[er]m[ent]u[m]. post
 agnitione[m]. et i[n]f[ir]m[us] g[ra]t[ia] p[ro] reco-
 siliatione. q[uo]d p[er]m[issionem] q[ui]da[m] obstinatio[n]is
intelligenda e[st]. U[bi] t[er]m[in]a diffiniens
aug[ustinus] i[n] l[ib]ro r[ati]o[n]e r[em]emorans.
 aliq[ui]d addicend[u]m ibi f[er]m[ent]u[m]. n[on] assen-
 do se dixisse ap[er]t[ur] ita dicens. U[bi]
 q[ui]da[m] no[n] g[ra]t[ia] q[ui]m hor[um] putat
 me dixi. sed t[er]m[in]a addicend[u]m fuit. si
 hac scelerate mentis p[er]m[issionem] h[ic]
 uita[m] f[er]m[ent]u[m]. q[ui]m de quoc[un]q[ue] p[er]
 s[er]m[on]e i[n] hac uita[m] g[ra]t[ia] no[n] e[st]
 de p[er]m[issionem]. nec p[ro] i[n]f[ir]m[us] o[ra]t[ur]
 de quo no[n] de p[er]m[issionem]. h[ic]s u[bi]s i[n]
 s[er]m[on]e p[er]m[issionem] p[er]m[issionem] diffiniens
 de p[er]m[issionem]. t[er]m[in]a solu[m] debe[n]t d[omi]n[u]m ad
 morte[m] ul[tra] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o cu[m] no[n] h[ab]et
 comitem p[er]m[issionem]. n[on] de aliquo
 p[er]m[issionem] i[n] hac uita[m] e[st] de p[er]m[issionem].
Et ideo p[ro] o[mn]i e[st] o[ra]ndu[m]. U[bi] ill[ud]
ioh[ann]is no[n] p[ro] eo d[omi]n[u]m ut q[ui]s o[ra]t[ur] sic
 accipiend[u]m uide[n]t[ur] ut p[ro] aliq[ui]o p[er]
 cante ad morte[m] ul[tra] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o
 p[ro] p[er]m[issionem] hanc uita[m] no[n] o[ra]m[us].
 d[omi]n[u]m a[ut] i[n] hac uita[m] e[st] nec p[er]m[issionem] illi[us]
 iudicet nec de i[n]f[ir]m[us] de p[er]m[issionem] sed p[ro]
 illo o[ra]t[ur] debem[us]. U[bi] aug[ustinus] de u[er]b[is]
d[omi]ni de t[er]m[in]a q[ui] e[st] blasphem[ia] i[n]
sp[iritu] s[an]c[t]o. sic ait. Ista t[er]m[in]a ul[tra] cor
 i[n]p[er]m[issionem]. q[ui]d[am] qu[er]it i[n] hac carne
 uiuit. nec p[otes]t iudicari. De nullo ena[m]
 de p[er]m[issionem] e[st] q[ui]nd[am] p[er]m[issionem] dei
 ad p[er]m[issionem] adducit. et agnoscit
 hodie. Judeus f[er]m[ent]u[m] e[st] hodie.

agendi nob ee a deo. potentia
no pccandi no a deo sed a nobis
ul' dyalo ee. Sicut mala uoluntas
no a deo nobis e sed a nobis dya
bolo. bona at a deo tm nob est.
Bone naq uoluntas r cogita

ois
ntiu no homi ex seipo nasti
sed dntis psm r tbiu. Teo eu
dent deus ondit. q nr dyabolo
nr aliq angeloz ei9. ex quo i
hanc caligine sut detrusi bona
potuit ul' potit resuine uo
luntate. Na si pgle foer ut huma
na na pqp a deo auisa boni
tate pdidit uoluntatis sed ex
ipa rurs9 ea habet potuisset
mlto possibilis her na habet
angelica q qnto min9 graat
frem rmpo ponde. tantomagis
her eet pdita facultate. No r ho
ul' angeli a se uoluntate bona hre
pt sed mala. Binitie et de pna po
tentia inquit p silitudine uoluntate
de potentia bom r mali dissen
tes. q illa sit a deo. non istu.

Autoritatis qsdit ee a deo po
tentiam pccandi.

Sed pluib9 sc9 testimonijs
rdubitant monstrat. q pccas
mali a deo e. a quo e ois pccas. At
em aplos. No e pccas n a deo. qd
no de pccate bom tm sed r mali
itelligi op9. cu pylato iustas dixit.
No habes i me pccatem n eet tibi
data desup. Malicia nempe homi
ut ait aug9 cupiditate nocendi p
se h. pccatem at si ille no dat.

no habz. Ideoq dyabolo anteq aiqd
tollet ioh dicebat dno. mitte manu
tua. i da pccatem. qa etia nocentiu
pccas no e n a deo. Sicut sapia ait.
P me reges regnant. r tyran
p me tenent tra. Vn de dno io
ait. R' fut r gnae pportam pcc
pccitate ppli sui et de pcclo isrl
dt dno. Dedi eis rege i ma mea.

Nocendi em uoluntas pt ee ab
hois aio. pccas at no e n a deo et
her abdita aptasq iusticia. Na p
ptate dyabolo data. iustos de9
sut suos. De hor etia g'g'oi9 in
moralib9 ait. Timois elato no
pccatis wdo i crime e. potentia
de9 tbiu. elatione ud potencie
malicia nre mentis iueit. Tolla
in9 g' qd de nro e qa no pcc
ista sed actio pua dampnat.
Hys auctoritatib9 alijsq plrim9
euidens ondit q no e pccas bom
ul' mali cuiusq n a deo equo.
et si te lateat equitas.

Alii aliqui resistendu sit pccati.

Nocent quo no trisilienda
silencio. Dntu e em sup q
pccas pccandi ul' nocendi no e
homi ul' dyabolo n a deo. Aplos
ait de. q q pccati r sistit dei ordi
nationi resistit. Cu g' dyabolo sit
pccas mali. dei ordinatione ei9 pccati
no ee resistendu uide. Sz sciendu
e. aplin i loq de seculai pccate sz
rege. pncipe. r hu9di qba no est
resistendu i hys q iubet de9 eis.
exhibei. sz t tbtio r hu9 modi.

Si uo princeps aliquis ul' dyabola
aliquid iussit ul' suaseit qd' deū.
tūc resistendū ē. **U**n' augg det'
minans qn' sit resistendū p'fati
Lib' de nā homi ait. **S**i aliqd
iubeat p'fatis qd' nō debes facē.
hoc sane qtempne p'fate. p'fate
timendo maiorē. ipos huānar
p'fati gradū adūte. **N**ūquid faci
endū ē si quod iussit curatoz si
qd' p'consulit iubeat. nūqd' faciē
dū ē. **R**ursū si ipse p'consul aiq
iubeat. r' aliud iubeat ipatoz nūq
dubitat' illo qtempo. illi eē ser
uendū. **g**o si aliud iubeat deo.
aliud ipatoz qtempo illo. ob
tempandū ē deo. p'fati **g**o dya li
ul' hois tūc resistamq' cū aliqd
qd' deū suggesteit. iquo dei o
dinationē nō resistimq' s' obtempa
m9. **S**ic em' deus p'cepit ut i
malis nulli p'fati obediamq'.

Expliat liber 29 sentētiar.
Incipiūt capla libri tēti eiqdē.

Quæ filius carne assūpse
nō pat' ul' spūs s'cūs. **U**n'
pat' ul' spūs s'cūs potūt
incarnat'.

An filius qui tūc carne accepit
fecerit qd' nō p' ul' spūs s'cūs.

Quæ tota huāna accepit nām
r' quid noie nē itelligendū sit.

De unione ubi r' caris mente aīa.

Quod siml' assūpse carne r' aīam
libū nec cad' p'cepta ē q' assūpta.

De carne assūpta q'lis aīa fuit.

Quod nullū ē sine p'fati hic
excepta b'fā uigine.

Quæ x'p' nō fuit decimatus
m' abraham sicut leui.

Quæ cad' x'p'i nō dicta ē p'fati
~~scilicet sed p' eo q' dicitur quod obli
gati p'fati nō fuit x'p'o~~

Quæ i septua septiq' ē buae car
nato q' ē op'p' t'ntatis spūi s'c'ō
r' de ipō etiā q'ceptū r' nātū dicit' filius

Quæ dicit' x'p' q'ceptus r' nātū
de spūi s'c'ō.

Quæ ap'ltus dicit' x'p'm factū
quem nos fatem' nātū.

Si p'sona ul' nā p'sonā ul' nām
assūpse r' si nā dei itarnata sit.

An diuina nā debeat dici cad' s'c'ā.

Quæ nō accepit p'sonā homis
tūc assūpse hoīem qd' q'dā p'bae intūt.

De itelligentia hāz locutionis
dō ē hō. dō s'c'ūs ē hō r' tō s'c'ūs p'fati.

Prima ē eoz q' dicit' itarnatos
hoīem quēda ex aīa r' carne cō
stitutū r' illū hoīem s'c'ū esse

deu & deu illu hoïem & auctoites
 q̄ba ita ee asserut poit. ~ ~ ~
Quarta e illor q̄ dicit hoïem
 illu ex t̄b̄g substantijs ul' ex dua-
 ba natijs ḡstae & h̄ic futent vna
 ee p̄sona. an̄ incarnatione simpli-
 tem tm̄. sc̄dm̄ incarnatione ḡp̄oita
 & auctoites q̄ba se munit poit.
Tert̄a e eor q̄ n̄o solu p̄sona
 ex natijs ḡp̄oita negant si ena
 aliq̄ue hoïem ul' aliqua sub̄am̄
 i ex aia & carne ḡp̄oita diffitent
 & sic illa duo s̄t aiam̄ & carne
 v̄bo v̄na v̄nta dicit. ut n̄o ex
 illis aliq̄ sub̄a ul' p̄sona ḡponet̄
 sed illis dnob̄g velud t̄dimento
 veniet̄ deq̄ ut mortalib̄g oculis
 apparet q̄ idem e incarnationis sed
 habitu accipit. ~ ~ ~
Quinde auctoites induit q̄ba
 hec s̄m̄a roboret. ~ ~ ~
Quatuor sp̄es habit̄g distiguit.
Quinde q̄ singulis sententijs
 aduſat vident̄ poit. ~ ~ ~
Quo sp̄u d̄t̄ x̄p̄r p̄destinat̄
 q̄d n̄o deb̄z dici h̄o d̄m̄it̄g.
Quina n̄a d̄m̄i debeat nata
 de lign̄e maia. ~ ~ ~
Qu gemina natiuitate x̄p̄i
 quib̄g nati est. ~ ~ ~
Qu adm̄atione exhibenda
 h̄uam̄itati x̄p̄i ~ ~ ~
Qu x̄p̄us s̄m̄ q̄ h̄o sit adop-
 tiuus filij. ~ ~ ~
Qu p̄sona ul' n̄a p̄destinata sit.
Qu x̄p̄us c̄t̄a sit ul' fr̄us.
Qu p̄s̄dia & pena attr̄ij. ~ ~ ~
Qu homo ille semp̄ fuit.

Qu deus alit ul' aliude hoïem
 sume potuit q̄m̄ de gr̄ie ade.
Qu homo ille potuit p̄t̄ue ul' n̄o
 esse deq̄. ~ ~ ~
Qu deq̄ potuit assume homine
 in sexu muliebri. ~ ~ ~
Qu sapia & gr̄a hoïd̄ x̄p̄i an
 t̄ eis p̄fice potuit. ~ ~ ~
Qu aia x̄p̄i habuit sapiam̄ p̄em̄
 t̄u deo & si oia s̄it que deq̄. ~ ~ ~
Qu deq̄ n̄o dedit illi anime po-
 tentia om̄i ut s̄m̄am̄. ~ ~ ~
Qu homis desertib̄g quos assup-
 sit x̄p̄us i huana n̄a. ~ ~ ~
Qu passione & p̄passione timois
 ul' f̄t̄ae. ~ ~ ~
Qu quibusd̄a capitul' h̄ylaij.
 obſt̄it̄is q̄ba a carne & dolores
 passiois submouei vident̄. ~ ~ ~
Qu f̄t̄a x̄p̄i & ei q̄ s̄m̄ eude.
Qu i x̄p̄o fuit n̄citas pacendi
 & moiendi q̄ e deſt̄us ḡn̄alis. ~ ~ ~
Qu st̄atib̄g homis et quid x̄p̄r
 de singulis ~ ~ ~ accepit. ~ ~ ~
Qu omis x̄p̄i c̄o ul' uoluntas i p̄leta
Qu uoluntatib̄g x̄p̄i sc̄dm̄ ~ ~ ~
 duas natijs. ~ ~ ~
Qu capitul' quide amb̄s̄ij et
 h̄ylaij vbi de dubit̄oe & timoe & agi
Qu x̄p̄r meruit sibi & nob̄ et
 quid sibi & q̄d nob̄is. ~ ~ ~
Quod a ḡceptu sibi meruit
 x̄p̄us ~ ~ ~ p̄ passionē. ~ ~ ~
Qu eo q̄d s̄c̄pt̄is est donat̄ illi
 nome q̄d e sup̄ omne nome.
Qu x̄p̄r sine omni m̄ito habē
 ualuit q̄d m̄ito obtinuit.

De causa passionis et mortis xpi.

Qualiter a dyabolo et a peccato redempti nos xpius per mortem.

Quid deus homo et mortuus.

Quomodo a pena nos redemit xpius.

Quomodo penam nostram portavit.

Sola xpius redemptor ut mediator debet dici.

De mediatore.

Scrudiu qua natura sit mediator.

Quod alio modo potuit liberari et quare ponitur isto.

Qua iustitia sit uictus dyaboli.

De ratione inter deum et hominem et dyabolum.

De traditione xpi que dicitur facta a patre a filio a iuda et a iudeis.

Terminatio xpi passio sit opus dei et

Si in xpi morte separata fuit anima et caro a uero.

Qua ratione dicitur xpius mortuus et passus.

Si xpius in morte fuit homo.

Si xpius ubique est sit homo.

Quod xpius ubique totus est si non totus ut totus est homo et deus sed non totus.

Si ea que dicitur de deo et de filio dei potest dici de homine et de filio hominis.

Si xpius habuit fidem spem et caritatem.

Quid sit fides.

Quot modis dicitur fides.

Quid sit eadem deum et deum et deo.

De istiusmodi qualitate mentis que in malo christiano est.

Quomodo dicitur una fides.

Quod fides est de his que non uidentur et ipse tamen uidetur ab eo et quod est.

De scriptura fidei.

Quare sola fides dicitur fundamentum.

Si petrus habuit fidem passionis. quoniam uidit hominem illum pati.

Si aliqua sciunt que credant.

De fide antiquorum.

De fide simplicium.

Quare uti aduentu eodem suffinebat.

De fide corameli.

De equitate fidei spei et caritatis.

De fide quid sit.

De quibus sit spes.

Quod differant fides et spes.

Si in xpo fuit fides et spes.

Si iusti in fine fidei et spei habuerunt.

De caritate dei et proximi que in xpo et in nobis est.

Quid sit caritas.

Si eadem caritate diliguntur deus et proximus.

Quare dicitur duo mandata caritatis.

De modo diligendi.

De impletionem illius mandati diliges deum ex toto corde tuo.

Quod alium mandatum in alio est.

Quare caritate diligenda sunt.

Si iubemur totum proximum diligere et nos totos.

Quod dilectio proximi includit dilectionem angelorum.

Quare sit proximus.

Quibus modis dicitur proximus.

De ordine diligendi quod proximus quod proximus.

Si omnes homines potest diligendi sunt.

De gradibus caritatis.

Si melius est diligere inimicos quam amicos.

Si caritas semel habita amittitur.

Quare fides spes scientia differunt eua.

Quare et non caritas caritas et ipsa sit ex parte.

Si xpius ordine diligendi sua.

De caritate dei.

Quomodo deus dicit magis ul' magis dilige huc ul' illu.

Quod duplicat' i'p'ceda e' dilectio di-
gna ul' magis ul' magis dili-
git' a deo uno t'pe q'm alio.

Quod deus ab etno dilexit sp'bos.

Quod quatuor uirtutibus principibus xxxiiij

Quod si i' x'po fuerit i' angel' sit
u' u' s' b' e' a' z.

Quod de septem domibus s'c'i sp'us. xxxv

Quod si sint uirtutes i' sint i' angel'.

Quod si i' x'po fuerit.

Quod timor' distinctione.

Quod casto i' uili i' i' i' c'iali.

Quod homo differat' casto i' uiliis.

Quod timor' uiliis i' i' c'ialis
di' i' i' uili' sapie sed differant.

Quod homo casto timor' p'manet i' c'iali.

Quod timor' pene qui fuit i' x'po
fuit uiliis ul' i' c'ialis.

Quod sapia i' sc'ia quo differat' xxxvii

Quod in quo differat' sapia ab i' t'ellu.

Quod i' i' t'ellu i' sc'ia q' i' i' d'ona
m'ant' s'c'ia q' n'at' h'c' homo.

Quod q'nerione uirtutis q' n' sep'at' xxxviii

Quod si timete uirtutes pares sint
i' quor' s'c'ia s'nt.

Quod homo i' t'atate tota lex p'ndet
q' u'omodo atineant' i' duob' xxxix

Quod de decem mandatis.

Quod uae p'dolu' nichil e' i' m'odo di'
uae i' m' sp'u s'c'o i' p'pe di' fieri
remissio p'cc'.

Quid sit mendaciu.

Quid sit menti.

Quod omne mendaciu p'cc'm sit
sue p'p'it' sue n' i' quae.

Quod quibus reb' cu' p'iculo emittit'
p' p'urario.

Quod si sit p'uraria q'd n' sit mendaciu.

Quod i' p'p'ia modo p'urari.

Quod i' i'uratio sit mala.

Quod i' i'uramento q'd sit p' c'utias.

Quod i' i'uratio sit i' i'uror' an q' sit
p' deu an q' p' c'utias ul' euuag'li.

Quid e' dicit' p' deu.

Quod illis q' i'urant p' falsos deos.

Quod i'uratio ul' p'missio q'd
deu facta n' e' tenenda.

Quod est p'urarius qui n' facit
quod i' i'urante i'urat.

Quod ill' q' i' i'uror' calliditate i'urat.

Quod illo q' cogit aliquem i'urare.

Quod uae lex di' q' p'me manu' i' n' o
q' sit l'ra occidens.

Quod de legis i' euuag'elii distancia.

Quod Am n'ic' h'ys i' t'elligendis
i' u' p' t'urandis q' ad i' i' b' i'
c'ur' nati m'ist' p' t'inet' i' t'egra
m'entis q' s'ideat'one i' t'endamiq.
ut de i' t'essabilib' ul' modicu
aliquid f'ci deo reuelante ua
leamus

Quod h'us uoluntatis continencia
sub op'endio p' t'ingit.

Quod si i' i'uror' sit i' i'uror' an q' sit p' deu an q' p' c'utias ul' euuag'li. **Q**uid e' dicit' p' deu. **Q**uod illis q' i'urant p' falsos deos. **Q**uod i'uratio ul' p'missio q'd deu facta n' e' tenenda. **Q**uod est p'urarius qui n' facit quod i' i'urante i'urat. **Q**uod ill' q' i' i'uror' calliditate i'urat. **Q**uod illo q' cogit aliquem i'urare. **Q**uod uae lex di' q' p'me manu' i' n' o q' sit l'ra occidens. **Q**uod de legis i' euuag'elii distancia. **Q**uod Am n'ic' h'ys i' t'elligendis i' u' p' t'urandis q' ad i' i' b' i' c'ur' nati m'ist' p' t'inet' i' t'egra m'entis q' s'ideat'one i' t'endamiq. ut de i' t'essabilib' ul' modicu aliquid f'ci deo reuelante ua leamus

sue dimitatis attendit. p dicitur
 hoem repavit. noie regis
 ymagine isigntu. Ideo etiā si
 lius missa ē. r nō pat. qz qgru
 entia mitti debebat. q ē ab alio.
 qm q ē a nullo. Filius at a pte ē.
p̄ uō a ullo alio ē. Pr em̄ augu
ait l. de f̄ntate. Neqz h̄t de
quo sit. Dicit ḡo genuit filiū. pat.
filiū genuit ē. ita p̄ qgrue misit.
filiū missa ē. ab illo em̄ quemēt
mittit̄ dei libū. cuius ē libū. Ab
illo mittit̄ de quo natū ē. mittit̄
quod genuit ē. pat uō q̄ misit
a nullo ē. Ideoqz p̄ missa nō est.
ne si mittit̄ ab alio eē putaret̄.
missis ē ḡo p̄o filia q̄a a solo
p̄te ē. deinde etiā spūs s̄tus s̄t
ner p̄. qd̄. Ideo s̄m̄ ē. ut q̄ eāt
idm̄te dei filia. i huānitate fiet̄
hois filia. Non p̄ ul̄ spūs s̄tus
carne iduit. ne alia i d̄mitate
eēt filia. alia i huānitate. r ne
idem eēt p̄ r filia. si deqz pat
de hoie nasset̄. Vñ i entūis
dogmatibz. Nō p̄ carne assūpsit
neqz spūs s̄tus. sed filia tm̄ ut
q̄ eāt i d̄mitate dei filia. fiet̄ i
huānitate hois filia. ne filia nō
ad altm̄ tr̄siet̄ q̄ nō eēt etna
natitate filia. Dei ḡo filia. hois
s̄tus ē filia nata p̄m̄ uitate nē
ex deo dei filia. r p̄m̄ uitate nē
ex hoie hois filia. ut uitas
ḡm̄ti nō adoprōne non

appellatōne sed i utraqz natuitate
 filij nomē nascendo habet. r eēt
 uerqz deqz r uerqz hō unqz filius.
 Nō ḡo duos x̄pos neqz duos filios
 sed d̄m̄ r hoem̄ unū filiū que
 p̄tea unigenitū dicim̄qz manētē
 i duabz substantiis. Dicit em̄
 nē uitas q̄tulit nō q̄fusis natūis
 neqz im̄mixto sicut thimociam uo
 luit sed societate. unitis. Ete h̄es
 qualit̄ filia nō pat̄ ul̄ spūs s̄tus
 carne assūpsit. ~ ~ ~
Q̄tz pat̄ ul̄ spūs s̄tus potuit
icarnai ul̄ possit. ~ ~ ~
 id q̄rit̄ utz pat̄ ul̄ spūs
 s̄tus. icarnai potuit ul̄ etiā
 modo possit. Hanc r̄ndendū p̄t
 r potuisse olīm r posse mūt
 carne sumē r hoem̄ fieri tam
 p̄em̄ qm̄ p̄m̄ s̄m̄. Dicit em̄
 filia hō s̄tus ē. ita pat̄ ul̄ spūs
 s̄tus s̄t potuit. ~ ~ ~
Q̄n filius q̄ tm̄ carne accepit
aliquid fecit qd̄ nō pat̄ ul̄ p̄t s̄t
 Sed forte aliq̄ dicent cū in
 diuisa s̄nt opa t̄ntatis si
 filia carne assūpsit tūc pat̄ et
 spūs s̄tus. quia si filia carne as
 sūpsit. nec hoc fecit p̄ ul̄ spūs
 s̄tus. nō om̄e qd̄ fuit filia. fuit
 pat̄ aut spūs s̄tus. At oīa s̄m̄l
 pat̄ r filia r spūs s̄tus
 ambōz p̄t r q̄cordit̄ opant̄. Ad
 hoc dicim̄qz qz nichil opat̄ filia
 sine p̄te r spū s̄to sed una ē h̄oz
 tū opatō idiuusa r idissimilis

et tñ filia nō pat ul spūs sūs
carne assūpsit. ipam tñ carnis
assūptōne tñtas opata ē. Sicut
augg I li de fide ad petrū ait.
regaliati sumus p solū filiū
pñ carne sed nō soli filio pñ
deitate. Trinitas enī nos sibi
regaliavit p hoc q solū ubū
carne ipa tñtas fecit. Trinitas
g^o assūptōne carnis fecit s̄ ubo
nō pñ s̄. Si enī sibi pat et
filia sibi ul pat filio ul filius
pñ carnis assūptōne opata ē et nō
ēet eadē opatō utiq; sed diuisa.
Bed s̄ sicut īsepabil' et diuisa ē
unitas sūbe tñ ut ait augg I li de
trinitate. ita et opatō. nō tñ eandē
trinitate nata de ūgine. crucifixa
et sepulta catholici tractatores do
cuerūt sed tñ filia nec eandē
trinitate descendisse īppe columbe
sup ihm sed tñ pñ s̄m. Nec eandē
diuisse de celo. Tu es filia meū dilectus.
sed tñ pñs uocē fuisse ad filiū factā
quāuis pat et filia et spūs s̄s. sicut
īsepabiles sūt. ita et īsepabil' opent
her et mea fides. qm et catholica fides
ē. Iūz īgī solū filius carne assūpsit
ipam tñ īcarnatōne cū pñe et spū
sancto opata ē.

Quae tota huāna natura accepit
et quid noīe unitatis ul humane
naturae ītelligendū sit.

Et qā ī hōie tota nā huāna u
icio corrupta ēat. tota assūpsit
id est aiām et carne. ut tota curāet

et sanctificat. Ed at huāne nē
sue huānitatis uocabulo aiā et cad
ītelligi debeant. apte doz ihedg
ī expōne catholice fide dicit. Sic
q̄ntem ī xpo unā ēē psonā filij
ut dicamg duas p̄fectas et ītegras
ēē subas. ī deitatis et huānitatis
que ex aiā q̄tinet et corpe. Sicut apte
ōndit huānitatis noīe aiām et corpe
ītelligi q̄ duo assūpsisse dei filia
ītelligit ubi hōiem sue huānta
tem ul huāna nām accepisse legit.

Et tōe quēndā tangit q̄ huāni
tatem uālem accepit.

Et tōe q̄ noīe huānitatis nō
subam sed p̄p̄tate quandā
a qua homo noīat. significatī cō
tendit ubi cūq; huānitatis xpi
memorat. Ait enī iohānes damas
renus. Sciendū quidē q̄ dimitatis
et huānitatis noīe subatū s̄z
naturā ē representatm. Nā enī
nō s̄t accipit ī xpo ut cū dicit
una nā ēē oīm hōim. Ed euidet
idem iohānes oīdit differēte
rōne dicti assignans. cū natura
huāna ī xpo noīat et cū una dī
nā oīm hōim. Ait enī. Cū unā
hōim nām dicim. sciendū ē qd
nō p̄sidentēs ad aiā et corpe rōes
dicim. hoc. Imp̄le ē enī unā
nē dicit dñi corpe et aiām aduīte
opata. Et q̄ plūme p̄sone hōim
sūt. oīes at eandē suscipiūt
rōne nē. Oīes ex aiā et corpe
opati sūt. et oīs nā aiā p̄cipat
et subam corpe possident. nos

comem spem plimaz & diffencu
 psonaz una nam dicitur. vniuersa
 s; psona duas nas hntis & i duab; q
 pte natius exntis ane s; & corpis.
 In dno at ihu xpo no e roem.
 spem accpe. Resp em frus est
 nec e nec aliqñ fiet aliq. s; xps
 ex deitate & huamitate & deitate
 & huamitate. i deitate & huamitate
 deo pfrus e idem & homo pfrus.
 Totu igr hoims nam. r. aiām et
 carne. et hoz ppetues siue acmdea
 assupit deus. no carne sine aia
 nec aiām sine rōne ut hētia uo
 luerit. sed & carne & aiām cū
 sensib; suis. Vñ iohānes damascen;
ait. Dīa q̄ t̄ nā. nā plantauit dei mā
ūba. assupit s; corp; & aiām in
tellectuale & hoz pdiomata. Totū
em totū assupit me ut toti michi
salute ḡtificet. Quod em iassup
ibile ē. i curabile est.

De unione ūbi & carnis mediāte
Assumpit igr dei **Carā**
 filius carne & aiām s; carne
 mediante aīa. Omnia ē em carni
 p mediū itellctū ūbi dei. Tante
 em subilitatis at; simplicitatis
 ē dīna eētia ut coepi de limo
 ēre formati vni nō agruit n̄
 mediante rōnali eētia. Ula aut
vnō iēplicabilis ē adeo ut etiā
iohānes ab utēo stificat; se nō eē
dignū futear solue cōrigiā calci
amenti ihu q̄ illis uniois modū
iuestigat at; alijs explicat nō eāt
sufficiens. Rō fut igr audiendi

q̄ nō vni hoim filius dei assupisse
 dicit neq; nati de feia. sed flām car
 ne & ymaginē corpis simulatā of
 tendisse videntib;. Ique errorem
 p̄cipunt; q̄ timet qd s; nō p̄ s;
 ne huana carne uitas & suba dei
 inq̄net; & tñ pdicant istū visibile
 solem radios suos p omes feces
 p̄ge & eos mūdōs & s̄ncēos
 suae. Hic ḡo visibilia mūda a visi
bilib; mūdōs ḡtingi p̄nt & nō
tq̄na. q̄ntomagis i q̄mūbil & iusi
bilis uitas. p spm aiām. & p aiām
corpis sustipiens. totū hoim sine
sui ḡtūmāone assupit & ab omib;
ifinitatib; libeāuit. Itē hic dicit
dei sapiām p spm assupisse aiām
et p aiām corpis. s; p̄us em. s. p̄o
aiē supior maior silitudine deo
p̄p̄inat; q̄m aiā. s. ipā eādē sp̄m
ip̄oem p̄te. & aiā magis q̄m corp; &
ideo nō i q̄grue aiā dī assup̄ta
p̄ spm & corp; p aiām.

Ad ūbi assupit aiām & carne
sil. neq; rō p̄ q̄cepta q̄ assup̄ta.
Si nō q̄rit; utz ūbi carne
 sil & aiām assupit. an p̄ q̄
 aiām q̄m carne. ul carne q̄ aiām.
 & utz cad illa p̄ q̄ fuit i utēo ūḡis
 q̄cepta. & p̄gea assup̄ta. veissime
 & absq; ulla ambigritate dī. Rā
ex quo d̄s assup̄it hoim totū as
sup̄it; simūl; s; uniuū aiām et
carne. nec cad p̄ q̄ concepta. & post
modū assup̄ta. Hic i q̄ceptōne
assup̄ta & i assup̄oē q̄cepta. Vñ
aug; i li. de fide ad petr. finisse

tene et nullatenus dubites non car-
 ne ipsi sine divinitate concepta ut
 uirginis pro qua suscepit a uero sed
 ipsum uerbum dei sine carnis acceptione
 conceptum. ipsamque carne ubi in
 ratione conceptam. Idem in libro de trinitate.
 Non est dei hominis medietas non est
 idem deus idem homo. In utroque
 unus et uerus. quia fuisse forma a
 solo filio suscepta. tota trinitas enim
 una est uoluntas et operatio fecit. Non
 autem trinitas uirginis pro suscepta est ratio
 et per modum divinitas uenit in carne.
 sed mox ut uerbum uenit in utero suata
 ueritate prope deum. factum est ratio et perfectus
 homo. in trinitate carnis et anime natus
 est. De hoc et quodam in moralibus ait.
 Angelo nuntiante et spiritu adueniente
 mox uerbum in utero. mox intra ute-
 rum uerbum caro.

De carne quam uerbum assumpsit
 qualis ante fuit quale assumpsit.

Oberit etiam de carne ubi ante
 propter conceptam obligata fuit
 pro et ante illis assumpta fuit a uero.
 Hanc dicitur potest et credi oportet iuxta scripturas
 attestacionis quoniam ipsam pro
 fuisse obnoxiam sicut reliqua fuit
 uirginis ratio sed propter operatione ita
 mundata ut ab omni peccati contagione
 omnino uinceret uero. pena tamen non
 uinitate. sed uoluntate assumptis re-

Quod non tamen illa caro manente
 sed etiam factus uirgo ab omni contagio
 et spiritu sancto mundata fuit.

Maria quos tota spiritus in ea
 pueniens. a propter proorsus

purgauit et a fomite etiam propter
 liberauit. ut fomite ipsum penitus
 euacuando ut quibusdam placet ut sic
 debilitando et extenuando ut ei
 postmodum occasio parandi nulla
 tenus extitit. potentiam quos ge-
 nerandi absque uirginis uirginis
 parauit. Ita enim uerba euangelii
 docent ubi angelus uirginis alloquitur
 ait. spiritus sanctus superue. te et uirga
altiss. obumbrabit et quod natus. ex te sanc-
uorabit. si. dei. Cui factus uirgo respondit.
Ecce ancilla. do. si. in. propter uerbum tuum.
Quod expones iohannes damascenus
 ait. post consensum autem spiritus uirginis
 spiritus sanctus puenit in ipsam propter uerbum
 dei quod dicit angelus parans ipsam.
 et potentiam deitatis dei ubi re-
 ceptura parans sicut autem et gratia
 tua. et tunc obumbravit ea dei
 altissimi propter sapientiam et uirga eris
 id est filius dei propter hominibus
 id est quibuslibet. sicut diuinitatem se-
 men et copularunt sibi ipsi. ex simi-
 lissimis et purissimis uirginis uirginis
 sanguinibus nostre antiquae generationis
 carne ueritate uita rationali et inteller-
 tuali non seminans sed per spiritum sanctum
 cans. Quare sicut caro sicut dei ratio
 sicut ratio uita rationalis et intellus sicut
 ubi dei ratio uita rationali et inteller-
 tuo. Et hinc propter propter fit quod ante
 diximus carne. s. ubi sicut
 concepta et assumpta eandem propter
 tota uirginis spiritu sancto pueniente ab
 omni labe peccati castificata cui collata
 est potentia nouo more grandis

D
m

ut sine coitu vi. sine libidine ger
pientes i uero uigine celebraet co
ceptu dei x hominis. Ulla em caro
qua deo ex uigine sibi untre digita
e sine uino crepta. sine pito nata
e. hanc tu carne no celestis. no
aerie. no alia cuq putes ne
ee sed eia cuq e omni homi cad.

Quotitate firmat ex tuc uigine
a pito fuisse iminem.

Quod at sac uigo ex tuc ab
omni pito iminus extitit
augo euidet ostidit i li de natu
x gra ita iquens ait. Excepta sac

uigine maria de qua pp honore
dni nullam xpus ca de pito agit
habeti uolo qstione. Inde em
simq. qd ei plq gre sic collatu
ad unicudu ex oi pte pttm
qd gnce ar pare meruit que
constat nullu habuisse pttm.

Hac g uigine crepta si omes
sti et ste possent qggm x qret
ab eis un pttm habent quid
rnde possent n qd iohes ait.

Si dixerim qd pttm no hemq
nosipos seductimq. Ulla aut uigo
singulai gra puenta e atz re
pleta ut ipm habet uento sui
fructu q ex initio hf uniusitus
dum ut illud qd nastebat ex p
pagine pmi hois tm oo geneis
x no cinnis oigine ducet.

Quid xpc no fuit decimata
i abraham sicut leui cu cad qua
arcepit in eo fuit peccato
obnoxia.

Quam aut illa cad cuq ex
cellencia singularis ub ex
plicat no ualet anqm est uibo
uinctu obnoxia fuit pto maria
x talis a qba ppagatoe fducta
e. no imito uidei pt i abraham
pito subiactusse. cuq uniusa cad
pito subiactebat. Un qm solet quae
leui decimata dicit i abraham. x
no xpc cu i labis abhe utqz fuit.
fm malem rone. qm abraham
decimata e. r decimas dedit mel
chisedech. Tuc em apus leui de
rimatu dt. i abham caqm i malu
ca qa ea decimatoe sicut abaha
mmox melchisedech ondit. cu p
sonalut decimas soluit ita x leuitico
cedo q i abraham fm rone semi
nale eat. x ex eo p orupiam caris
despndit. x fuis aut no e decima
ta q lz i fuit fm carne. no cu
mde despndit stdm lege rdem
sz p carnis libidine. Sicut em
adam omes pttauerit sed no
xpus. Un augo sup genesim.
Sicut adam pttante q i labis
eiq erant pttauerit. sic abaha
dante decimas. q i labis eiq erat
decimati fut. Sed hoc no sequit
i xpo. lz i labis ade x abha fut.
q no fm orupiam carnis in des
pendit. Cu g leui x xpc fm carne
cent i labis abrahe qm decimata
e. idd ptt decimati no fut. q fm
aliquo modu no eat i xpc. quo
eat i leui. Srdm rone qpe illa
semiale i fuit leui q rone per

offera est et notabilis facta in
 carnatu e igitur ubi ut ait iohannes
 et a ipsa Trinitate non excessit et
 totum incarnatu e et totum Trinitate
 amovet corpale et qd hinc dicitur
 e Trinitate. Non extensa
 carne eia cu Trinitate divinitate.
 In oibz i sup oia ede et i ued
 ste genitris exitebat sed in ipso
 actu incarnationis.

Quae i scriptura sepius tribuat
incarnatio qd e opa Trinitatis spu sco
et de ipso ena greptu et nato dicit

Qubi sicut i supioibz tractata
 e opaco ue sit pater et filius et spūs
 sc̄i. Inuestigatōne nobis dignū
 videt quae i scriptura spū sancto
 opa sepius tribuat et de ipso xpūs
 greptu et nato memoret. Nō enī
 ideo opaco incarnationis spū sco
 sepius attribuit qd ea ipse sola sine
 pte ac filio fecerit sed quia spūs
 sc̄us e caritas et donū patris et filij
 et ineffabili dei caritate dei caro
 factū e et ineffabili dei dono filij
 dei sibi uniuert formā sui. Nō
 i frequens denotatio spūs sc̄i
 ab i ope patris et filij secludit
 sed ponit uno notato tres
 itelligit sicut fit sepe i alijs
 opibz. Uti augustinus sup hoc mouet
qōne i hūc modū eandē defmīat
Geni. ita inuenio. Tu illa
faciū quā uigo grepit et pepit
quāuis ad solā psonā filij ptinē
tem. tota Trinitas fecit. Neq̄ enī
sepabilia sūt opa Trinitatis. cur
in ea faciēda spūs sc̄us solus

noiat. aliquid et quod unum trinum et aliq̄
 ope notat. uniuersa opai Trinitas
 itelligit. Ita uē e et exemplis do
 rei potest.

Quo sensu dicitur xpūs cōceptu
et nato de spu sancto.

Ad istud pposita qōne eiq̄de
 qd solutiōne ul expōne. Nō
 e i hoc diuina imoandū.
 Illud enī mouet quō dicitur est
 xpūs nato de spu sco cū filius
 in illo nō sit spūs sancti. Quōd dicitur
 sumus pater hominis xpi ee
 spū sc̄m ut de q̄ pat ubi genit
genuit. spūs sc̄us hoīem ex q̄
utq̄ suba xpi uniuersus. et et unq̄
dei patris filij sc̄dm libū et spūs sc̄i
sc̄m filij p̄m hoīem q̄ eū
spūs sc̄us tamq̄m pat̄ eiq̄ de m̄re
uirgine genuisset. Et hō dicit
audebit. cū ita sit absurdū ut
nulle fidelū aures id ualeant
sustine. p̄inde cū fateamur xpm
nati de spu sco ex maia uirgine
quō nō sit filij spūs sc̄i et sit filij
uiginis cū et de illa et de illo sit nato
explicatē difficile ē. p̄uidubio nō
sic de illo ut de patre. sic tū de illa
ut de m̄re nato ē. Nō ē aut̄ con
cedendū qd̄ de aliqua re nascit̄
q̄muis eiusde filij rei nūcupat̄.
Et enī omittā alie de hoīe nasti
filij. alie capilla alie pediculu. alie
lābriū qd̄ nichil ē filij. Et q̄ hor
omittā qm̄ tante rei desorunt
compane certe q̄ nastit̄ ex aqua
et spu sco. nō aque filios eos

recte dicitur quia factus est. **Dispo**
Persona ut nā psonā ul' nām
assumpsit. et si nā dei incarnata sit.

Proterea inquit optz cū ex p
missis q̄ret ubū dei carne
et animā sū assumpsisse i unitate p
sone. qd̄ hor' ponit q̄rendū
sit. s̄t q̄ psona psonā ul' nā nām
ul' psona nām ul' nā psonā as
sūpsit et an ita quemat dicit nām
dīnā eē incarnatā. sicut deo incar
natū et ubū incarnatū sane dicit. **Her**
inquit sine q̄rendi rō iurē sa
crae auctoritatē testōna p̄m
tylicā ut p̄plexa. p̄m ud̄ ex
plicata ē et apta. **Tertū** ē em̄ et
sine ambiguitate vīm q̄ nō nā
psonā nec psona psonā nām as
sūpsit qd̄ s̄tō subditō q̄bat
testōnis et asūpsit documentis.

Aut em̄ augustinus in li de fide ad petz.

De virginis dñi ḡpēt. vitate
carnis accepit ex uirgine. et cū nascēt
integritate uirginitatis p̄stauit i ma
tre. **et paulo** p̄ hor. deo hūana
nām i vitate psonē suscepit. q̄
se hūana p̄ mīam i corrupte
ligis uterū ex ea nascitū q̄ p̄le
uit. **forma** i sui et nām sui i
sua accepit. ille psona. **Itē**. deo
em̄ ubū. nō accepit psonā hoīs
sed nām. **Itē** deo filij uirginis
ut carne hoīs animā mūdāet.
susceptōne carnis atēq̄ rōnal' in
carnatū ē. **His** alijsq̄ plūibq̄ auc
toritatibq̄ euident' ondit' nō nām
psonā. nec psona psonā. sed psonā
nām accepisse. **De quarto** ud̄
q̄mō articulo. utz s̄t nā nām

assumpsit. scrupulosa etiā int̄ doctos
q̄sno est. quia **thor** plimū dissentie
vident' q̄ aucto te p̄clar' alijs docti
ces i sui pagina extiterūt. **Et**
tantū aliq̄ ab alijs. vīm etiā idem a
se et ip̄is dissōne vident' sicut do
cent subiecta **doctō** capla.

De osilio toletano vīm.

Legit' em̄ osilio toletano vīm
traditū sit. **Solu** ubū caro
factū ē. et habitauit i nob. et cū tota
finitas opata sit. **formā** sūstēp
ti hoīs qm̄ i se p̄abilia sūt opa fuit
sola tñ filij accepit hoēm i singu
litate psonē. nō i unitate dīne
nē. et id qd̄ p̄m ē filij. nō qd̄ cōe ē
i unitate. **Itē** **osilio** toletano. vīm
sube credimq̄ dīn p̄m et filij.
qm̄ s̄m. nō tñ dīctimq̄ ut huiq̄
finitatis unitate maia uirgo genuit.
sed tñ filij q̄ sola. nām mām
i vitate psonē sue assūpsit. **In**
carnatōne quoz huiq̄ filij dei
tota finitas opata eē credenda
ē. **Sola** tñ filij forma sui acce
pit. i singularitate psonē. **His**
formā i sinuāe vide' q̄ psona
tñ nām. nō nā nām assūpsit.
Et em̄ qd̄ cōe ē finitatis nō accepit
hoēm. qd̄ nō nā dīna q̄ cois ē t̄bq̄

Itē ponit ea q̄bq̄ p̄bat' p̄sonis
nām **accipere** accepisse nām.

Qui vī obuiat q̄ augustinus in
li de fide ad petz ait. **Nec**
dimitas iquid xpi aliena ē a nā
p̄is. p̄m id qd̄ i p̄m eā ubū.
nec hūanitas ei q̄ aliena a nā
m̄is s̄d̄m id qd̄ ubū caro s̄m
ē. **Itē** em̄ nā q̄ semp̄ gēnta

excludi dina nā ab acceptōne ser-
 uilis forme. ~~Et~~ alie due psoe
~~quod~~ pat sūz & pūis sūis. ~~Itē~~
 et illud aliud sū id qd' ē pūi filij
 nō qd' cōe ē tūtatū hōiēm accep-
 sit q' intelligi sūz ppe t' p'p'ōsi filij
 nō t' bōz. ~~modū~~ p'soms dina natia
 huāna s' uniuē q' sensū ex ubi ioh'is
damasini q'firmat q' tota dina na-
 tia t' una ypostasiū t' carnata esse
 euident' assent' dicens. In huānate
 ubi dei amō oēm t' p'fectā nām
 deitatis t' una ^{cu} ypostaseon t' carna-
 ta ē. i. unū huāne nē & nō ~~unū~~
~~unū~~ p'p'ōsi. ~~Di~~ em huāne nē amō
 unū ē oēm dicitatis nām ul'
 sūbam. ~~Itē~~ eadē ē nā t' singla p-
 postaseon. i. p'sonay t' qū dicitur
 nām ubi t' carnata ē s' dīm b'cos
athanasii & cyrillū deitate dicitur
 ē unū carm' & unā nām ubi di-
 t' carnata q'firmat'. ~~Ubi~~ at qd' cōe ē
 sube possidet t' qd' p'petatis ē h'ns
 ypostaseos. i. p'sone. ~~Ex~~ h'ns mā
 feste ondit' q' nā dina t' carnata ē.
 Unde et eadē ~~uē~~ nē d'z' suscepisse
 huāna natia.

Quā dina nā debeat dici cōe fca.
Sed q'rit' utrū eadē diuina
 nā debeat dici cōe facta sū
 ubi d'z' cōe fca. ~~Ubi~~ em idem est
 t' carnata qd' ē carne fca. unde p'p'
 ita debe' dici q' sit cōe fca sicut d'z'
 t' carnata. ~~Ad~~ qd' dicitur q' si illud
 d'z' t' fca s' p'p'ua reperit' ex eadē
 itelligens accipit' q' t' d'z' t' carnata.
 Sed quia illud auctoritas subtrahit
 atq' locutio ~~modū~~ nūmā fare
 modo

videt' exp'ione si nā dina dicit' cōe
 facta. meli' hoc. ~~quā~~ puto ul' ne sile
 guē qm' tēne' assere' ne si illud di-
 cat'. quā bilitas nē t' nām sing'fici
 pūet'. ~~Ex~~ p'missis t' dubitabil' opat'
 q' p'sona ubi sine nā. hōis nām
 sūz carne & atām assūpsit sed nō
 p'sonā hōis. ~~Ubi~~ aut' dina nā nām
 hōis accepit' quae nō d'z' facta
 homo ul' ēē homo sicut ubi dei.
 Ad qd' dicit' p'p' quia dei filij dicit'
 frūz homo ul' ēē homo nō solu'
 t' hōiēm assūpsit sed q' ipm'
 t' unitate & sing'laritate sū. i.
 p'sone accepit'. ~~Natia~~ at diuina
 hōiēm quidē accepit'. i. hōis.
 forma sibi uniuē sed nō singu-
 laritate et unitate sū. ~~Veruata~~
 em p'petate ac diuinitate duaru'
 natiaoz p'sone sing'laritas extitit.
 Ideoq' ~~uē~~ sic dina nā d'z' hō
 ul' facta homo sicut dei filij
 quida' tū indrūt' ut' h'z' q'cedūt'.
Quae nō accepit' p'sona hōis
 cū hōiēm accepit'.

Ideo uō nō p'sonā hōis
 assūpsit quia cōe illa & atā
 illa nō erāt unū t' unā p'sonā
 quā assūpsit quia nō ex ill' q'sta-
 bat p'sona qū illis unū ē ubi.
 Nā sibi iuice sūt unū sil' cū ubo
 unū sūt. alia tū unione iuice unū
 tu sūt ia duo sūz atā & cōe alia
 unione ubo unū sūt. qā alia ē
 unū atē. ~~Ubi~~ t' carne. alia ē unū
 ubi ad atām illā & carne. ~~Ubi~~ q'
 accepit' ubi dei p'sonā hōis

sed nam. qm no eat ex carne illa
et aia ia una opoita psona qua
ubu dei accepit sed accipiendo
vniut et vniendo accepit.

Conf hoc opponit qm pbare qda
uoluit psona accepisse psona.

Hic a qbada opoit q psona
assupsit psona. Psona em e
suba ronal iduudue ne. **Hec** at e
aia. g^o si aiam assupsit psona.
qd no io seqt qm aia no e psona
qm ali rei est vnta psonalut sed
qm p se. Absoluta em a coepe psona
e. sicut angelus. **Ulla** aia **inquit**

nuqm

fuit qm eet ali rei gucta.
Ideoq no ea assupta. psona est
assupta. **Alit** quoz mtur pbac
ubu dei assupisse psona q assupsit
alique hoiem. Assupsit em hoiem
ihm xpm. g^o alique hoiem. **Ed**
at hoiem ihm xpm assupsit. **augu**
expone symboli sub anathemate
Edic dicens. **Si** qd dixit at edicit
hoiem ihm xpm a filio dei assuptu
no fuisse anathema sit. q etia in
pluiba **supre** locis hmoi utit lo
cutombg. **Ulle** ho a ubo ^{dei} assupto.
ille ho frus e frus xpi. **ppha** de
hoie xpo loquens deo ait. **Etus**
que elegisti et assumpsisti. ex qbz
osequi v^o q a s homo assuptu sit
a ubo. et ita psona a pso sit assupta.

stptue

Repponsio detmians pmissas lo
cutomnes locutiones.

Sed quia hoc nephas e dice a
sentie. pmissis locutiones eisq
similes stdm hanc itelligencia. **supre** **supre**
accipi dnt. ut ho xpi siue homo
ille. siue qda ho dica² assumptu a

ubo siue vntu ubo. no q homo
psona sic assupta ul vnta ubo sed
qua aia ra² rad² assupta e vnta illa
et. ubo. in quibz subsistit pso dei et
hois. ut ad homis nam no ad pso
na rfeas cu assuptu ul vntu ul
quadda ul aliquid i huius locutionbz
stptua memoat. **Quo** tra cu qrit
sine ppoita auctoitate an aliqd
ul quada ho sit assumptu a ubo
ul vntu ubo sine distinoe itellige
re no e hie reddenda repponsio
qm mltiplex pmissa e qd sed i
stanna qrentis ita detmian². **Si**
de hois psona qris. reppondeoq
no. si de hois na dico est.

De itelligencia huius locutionu
de frus e ho. deo e homo et de huius
locutionombz.

Ex pdictis aut emigit qd
plima gtmens utilitatis
sed mima difficult² atz pplexi
tatis. **Cu** em gster ex pdictis et
ex alijs pluiba testomjs. omioq
catho² vn armint fateant dim
ee frim hoiem et xpm vni dim
ee et vni hoiem. quae i hno lo
cutombz deo frus e homo. filij
dei facty e filij homis. **Itc** deo e
homo et ho e deo dicat². deo frus
e ee aliqd ul ee aliqd ul aliqd
dicat² ee deo et an illa quemat
din **Homo** frus e deo et filij hois
frus e filij dei sicut ego di² sic
ex hns locutionbz no di² deo frus
ee aliqd ul ee aliquid q sit itel
ligencia huius locutionu et silut
In huius pfmnditatis reseracione

idit
ui

[Marginal notes on the right page, partially visible and illegible.]

et scrupulose qoms expone plimū
differre fuerunt sapientes.

Ad i ha qoms expone drūt sapi

Hūi em dicit i ipa **entes**
ubi ~~quosda~~ **smam** i fert
Tranatione hoem quēda ex aīa
ronali a huāna carne ofatutu
ex quibz duobz oīs uera homo
ofatutu. Et ie hō cepit ee dō nō
pōe nā dei sed psona ubi a dō cepit
ee ille hō. Concedit a hoem illū
assuptū a ūbo et unitū ūbo a tū
ee ūbū a eade rōne tōdūt dīm ee
deū fm̄ hoem ul' ee hoem qz dō
fm̄s ē. i. cepit ee qdā suba ex aīa
ronali et huāna carne subsistens
et i suba facta ē. i. cepit ee dō. nō
tū de migratione nē i nām s̄ ut usq
nē suata ppetate fm̄s ē ut deq eēt
illa suba a i suba eēt deq. **U**n ue
dī deq fm̄s ē homo. a hō fm̄s ē dō
et deq eēt homo a homo dō. a filiq
dei filiq hominis et eo. **L**ūq dicit
illū hoem ex aīa ronali a huāna
carne subsistē. nō tū fatent' ex
duabz natuis ee qpoitū dīna s̄
a huāna nec nē illiq ptes ee
duas natuās sed aīam tū a carne.

Auctōitates ponit qbz suā mūit

Et ne de suo sensu **smam**
tū loq putent. hāc **smam**
plūbz mūit. auctōitātū testō
nis. **A**u em augo i li de tūitate.
Lū legi ūbū cūo fm̄s ee. **I**n ūbo
itelligo un dei filiu. in carne ag
nosto un hois filiu et utiq
sū unā psonā deū a hoem i effu
bil grē lar gitate qūctū. **I**dem
t enē. **I**hus xpc deq de deo est.
homo aute naty de spu s̄anto

ex maīa uīgine ^{utraq} suba dīna s̄
et huāna filiq ē uniq dei pīs omīpo
tentis. de quo pcedit pīs s̄tus s̄
utraq unq sed aliud p̄t ūbū a ad
p̄t hoem. nō duo filiq deq et hō
sed unq filiq dei deq s̄ue nūcio.
homo a cōo nūcio. **I**te i eode q nā
huāna a xpo i hoie meruit unita
tem p̄sone unci filiq dei singulāt
assupta eēt. **E**ue ~~hō~~ bona uolūtas
q opa bona p̄cesserūt qbz merēt'
homo iste una p̄sone fieri cū deo
nūqd antea fuit homo a hoc ei
singulāe hāficū p̄sone ē ut fm̄
gulāt p̄merēt' deū. **N**empe ex
quo homo ee cepit nō alid cepit ee
homo qm̄ dei filiq et hīc uniq a
p̄tēa dei ūbū. **I**n illo suscepta cūo
facta ē utiq deq ut ~~q ad deū ē~~ ^{quēadmodū}
una p̄sone qlibz homo aīa stūlz
ronalis a cūo fm̄s ~~una p̄sō~~ ^{ita s̄t xpi}
ūbū a hō. **I**dem sup iohem ag
nostam **gemma** geminā subam
x. dīna s̄z q equalis ē p̄i. a huā
nā qua maīor ē p̄. **U**trūq at sil'
nō duo sed unq ē xpc ne sit qua
termitas nō tūitas dō ut p̄ hoc
xpc ē deq aīa ronalis a cūo. **I**dem
~~quoz i li de p̄destinatōne~~
Iste ille homo ut a ūbo patri
coetno i unitate p̄sone assumptū
filiq dei unigenitū eēt. **U**n hō me
ruit. **E**d' bonū ei9 p̄cessit ut ad
hanc resabile excellēnā p̄ue
riet. **S**uante **Quo** sustipiente
deo ūbo ipe hō ex quo ee incepit
cepit ee uniq filiq dei. **I**te homo
quicūq illa grā sit xpianq. sicut

q ab

grā homo ille ab initio fr̄s est
xp̄us. Itē i li xmo de trinitate.

qa

Grā dei nobis i hoīe xp̄o rōmē
dat. Nec ip̄e ut trinita unita
te deo nōo quātq̄ una cū illo
p̄sona filij dei fiet i null̄ e p̄
cedentibz m̄tis assecutq̄. Sed
ex quo homo icept̄ ex illo est ⁊
d̄s. ⁊ un̄ d̄m̄ ē ubi cōs fr̄m̄
ē. Hylaid quoz in li 10 de trini-

tate ait: xp̄m̄ nō ambigū esse
ub̄i. neq̄ rursū filiū hoīs ex
aīa et corp̄e consistisse ignoantq̄.

Hys alijsq̄ auctōitatibz utunt̄ q̄
quēda hoīem ex aīa rōnali ⁊ car
ne op̄itū deū fr̄m̄ dicūt sed gr̄adi
nō nā. Sola em̄ grā habuit ille
homo nō m̄tis ul̄ nā ut eēt d̄s
sive eēt dei filij. ut habet oēm
sc̄iam ⁊ potēciā quā h̄c ubi cū
quo ē una p̄sona. Nec tū sup̄ioi
bz legi q̄ homo ille sit una p̄so
cū ubi ⁊ sit ip̄m̄ ubi sed etiam
q̄ aīa rōnalis ⁊ cōs eadē p̄sona
sit et xp̄us et deus.

Salicor sententia.

Sunt at ⁊ alij q̄ istos i p̄te
op̄sent̄. sed dicūt hominē
illū nō ex aīa rōnali ⁊ carne tū
sed ex hūana ⁊ dīna nā. ⁊ ex f̄bz
substantijs. dīnitāte carne ⁊ aīa
q̄stae ⁊ hūc xp̄m̄ facent ⁊ unā
p̄sonā tū eē. an̄ i carnationē uō
solūmō simplice. sed i carnationē
factā op̄itā ex dīnitāte ⁊ hūmāta
te. namē ē ideo aā p̄sona qm̄ p̄q̄
sed tū p̄q̄ eēt tū dei p̄sona. In
carnationē facta est etiam hoīs

ner

p̄sona. nō ut due eēt p̄sone sed
ut una et eadē eēt p̄sona dei ⁊
hoīs. p̄sona ḡo q̄ p̄q̄ eāt simplex
⁊ i una tū ex nā. i duabz ⁊ ex
duabz natūis subsistit. et p̄sona
q̄ tū dei eāt facta ē etiā uerq̄ ho
subsistens nō tū ex aīa ⁊ carne
sed etiā ex dīnitāte. Nec tū p̄sona
illa debet dīa p̄sona fr̄a. quāuis
dicat̄ facta p̄sona hoīs. facta ē igit̄
illa p̄sona ut q̄bzda placet quoddā
subsistens ex aīa ⁊ carne sed nō
ē facta p̄sona ul̄ sūbā ul̄ nā. et
i q̄stā ē ille subsistens. op̄itā. ut
i q̄ntū aut̄ ubi ē simplex ē

Hic auctōitates etiā poūt que
hanc pbant sententiā.

Que hor augo i li smax p̄p̄m
ait. modis om̄ibz appbare
condimq̄ sacrificiū eētē duoba op̄tāe
duoba rōsīa s̄z visibili elementor
p̄p̄e ⁊ invisibili d̄m̄ ihu xp̄i carne
et sanguine sac̄mento ⁊ resac̄mēt
⁊ corp̄e xp̄i sicut p̄sona xp̄i op̄st
at̄ op̄it̄ ex deo ⁊ hoīe cū ip̄e xp̄i
uerq̄ sit d̄s ⁊ uerq̄ homo. q̄ om̄is
res illaz rez natūa ⁊ uitate i se
op̄tinet ex q̄bz op̄it̄. De hor eodē
iohānes damast̄. In d̄no m̄o ihu x̄o
duas q̄dē natūas agnoscimq̄. unā
at̄ ypostasiū ex utiq̄ op̄itā.
Incarnat̄ ē i xp̄us ex iigie assu
mens p̄m̄ciā n̄re masse ut ipsa
eētēit. carne ypostasiū q̄ dei ubi
ypostasiū. op̄itā facta fuit q̄ p̄q̄
sim̄ eāt ubi ypostasiū. Composita
uō ex duabz p̄fectis natūis. deitate
et hūmāitate. ⁊ ferat ip̄a dīuina

characteristat

dei ubi filiationis ~~caractere~~ & det-
 minatin ydioma fm q diuisa est
 a pte & ppi stō & hē carnis carac-
 teristat & detimatin ydiomata
 stōm q differat a matre & alijs
 hominibz. Itē unā ypostasim filij
 dei qstent i duabz natijs pfecte
 se habentibz deitatis & huānitatis.
 & incarnatā eandē ypostasim & has
 duas natijs custodiri & manē t
 p p vmonē nō scēsu fm partes
 ponent singulas nās sed vnitati
 iūte i unā qpositā ypostasim. Sub
 stantiale em īqng vmonē sū vā
 & nō fm fantasiam. Subalem ar
 nō duabz natijs pferentibz alim
 sū unā qpositā natm sed vnitati iū-
 tem i unā qpositā ypostasim. ~~Sub-
 stantiale ut nō duabz natijs pfer-
 entibz alim sū unā qpositā natm
 sed vnitati iūte i unā ypostasim
 qpositā filij dei & manē eandem
 subalem dnam detimatinā. Et d-
 cibile mansit cūbile & qd īcūbile
 incūbile. & mortale mortale. & imor-
 tale īmortalē. & trūspitabile trūspit-
 abile. & trūspitabile trūspitabile. et hoc
 qdē rfulget mīacul. De hoc enā
 augu m li de trinitate ait. Quē ad
 modū fm deitate una ē dei pīs
 filij nā. Ex vtrūq aut suba & dimi-
 tatis et huānitatis vng atq idem
 ē deq dei & hominis filij. Huius ppr
 ut deq verū ita enā homo verū.
 Idem i em li de trinitate. Sic dō
 quūgi potuit huāna nā ut ex du-
 abz subijs fiet una psona ac p
 hoc iā ex fbg deo. aīa & carne.~~

hys alijs plūibz auctoritatibz se
 munit q dicit psona ē qpositā
 ee ul factā siue qstante ex duabz
 natijs siue ex fbg subijs.

Tercia alior sententia.

Sunt etiā alij q incarnationē
 ubi nō solū psona ex natijs
 qpositā negunt vñ etiā hoīem aliq
 sine et etiā aliqua subam. ~~Ita i
 ex aīa & carne qpositā ul factā dif-
 fitent sed st iā duo sū aīam & carne
 ubi psona ul nē vnitā ee aut ut
 nō ex ill duobz ul ex hys fbg aq
 suba ul psona fiet sū qponēt sed
 hys duobz uelud tōmētō ubi di-
 uestiēt ut mōlū ortis qgent ap-
 parēt. Et is dī frūis uerū hō. qū
 iūitate carnis & aīe accepit q duo
 etiā singlaritātē & vnitātē siue psoe
 accepisse le nō qā alia duo ul aq
 res ex ill qpositā sit una psona cū
 ūbo ul sit ūbū sū q ill duobz ante
 dentibz ūbo. nō ē psona mīs
 auctū & ut fiet qmītas i trinitate
 & q ipa pso ubi q eat p q tōmētō
 mētō assūptōne tōmētō nō est
 diuisa ul mutata sed una eadēq
 trinitata pmanēt q fm habitū
 dīm hoīem factū dicit. Accipiedo
 em hoīem dī deq. ~~Et ee frūis hō.
 & ppr acceptū hoīem dī dō uē frūis
 homo. ppr assumēte deū dī hō ee
 dō. Prā si eēnalitē īqnt illi deq ee
 hō ul hō ee deq trīlliget. tūc si
 deq hoīem assūpsisset īseru mulie-
 rai & m mulier eēnalitē deq eet &
 egūso. potuit i mulier ee dō & egō~~~~

Quarto dicit qd hō hō sīma roboat.

Ne aut istī de suo influe vi-
 deant. testōmīs in mediū

in enā iuxta huānitātē eadē ē mīs & filij nā

productis qd dicitur qfiant. Aut em
augg i li de gra noui testamti.
Sicut em no auget nris psonaz
cu cad accedit aie ut sit vng ho.
sic no auget nris psonaz cu ho
accedit ubo ut sit vng xpus. legi
itaqz deo ho ut itelligamz huius
psone singlaritate no ut suspicem
carne mutata in dimitate. Idem
quoz tractans illud ubu apu.
habitu tuentz e ut homo. ma
feste ondit din dici frim hoem
fm habitu. In li xxxiiii gom
ita tquens. gultis moie habitu
diciuz. ul ai hitu sicut discipline
preptonu usu firmata. ul habitu
cepis sicut diciuz aliu alio uali
dicoe. ul hitu eoz q melis acco
modant extrisem ut cu diciuz aq
uestitu calnati z huius. In quibz
onibz g dibus manifestu e tea re
dici habitu q accidit ul accedit ali
cu ita ut ea possit ena no habe.
hor at nome ductu e ab io ubo
qd + e habe. Habitu go tea re dici
q i nobis ut habeant ul accidit ul
accedit. Peruipm hor intep q qda
eoz q accidit ul accedit ubi hitu
faciut no mutant sed ipa mutat.
ise integra z iconuissa manencia
sicut sapia accedens homi no ipa
mutat s hoem mutat q de stulto
sapiente facit. Queda id sic acce
dit ul accidit ut mutant z mu
tenz ut abq q amittens spem sua
iroepz uituz z nos cibo refecti ab
exilitate atz languoe t robur atz
ualencia mutantur. Tcu genz
e cu ea q accidit ul accedunt

ut mutant ea qbz accidit ut ab
eis ipa mutant. sicut amula poito
T digito qd raiissime rpit. Quarta
genz e cu ea q accidit mutant
no a sua na sed alia spem z forma
accipiut. ut e uestis q deicta atz
depoita no ht ea forma qua sut
induta. Induta em melis accipit
forma qua no habebit exuta. qd
genz cogruut huius apatom. Dei
em filis semetipm exmanuut
no forma sua mutans s forma
sua accipiens. neqz gusa a mna
transmutata i homie amissa icon
mutabili stabilitate sed i similitudie
homi frus e ipse susceptoz. uera
hoem suscipiendo z hitu tuentz
e ut ho. r habendo hoem tuentz
e ut homo no s sed ena quibz
i hoie apparuit. Ad at dicit ut
homo uitate expiuit. Noie ergo
habitu suo significauit apu.
qualit dicit i similitudie homi
face qa no i hoem transigione
sed hitu frus e cu induta e hoem
que s uiuens quodda ooz qfex
mans imortalit ecintatiz sonade.
Ad go oz itelligi mutatu ubu
ee susceptione hois sicut ut melis
ueste induta mutant. Quis illa
suscep^o testabilis suscepu suscipi
enti copulade. Hno itaqz ub apu
tmue uide^o augg deu dia frim hoem
fm hitu. q ena ipis icarnatomb
modos uolens expime qrentibz
i m^o li de finitate ait. Si qrit ipa
icarna^o quoz frim sit ipm ubu dei
dico carne frim id e hoem frim.

Non enim in hoc quod spiritus est conuersus ad
 mutatum sed carne ut carnalibus
 aggruentur apparet induta illa sane
 factu ut ibi sit non tamen ubi dei et
 hominis caro. sed etiam rationalis hominis anima
 atque hoc totum et deus dicitur propter deum
 et homo propter hominem quod si difficile
 stelligitur mens fide purgetur a peccatis
 abstinento et bona operando. Diffi-
cultia enim haec sunt. Item in li de fide
ad petrum. dei filius cum sit deus etiam
 et uergetur pro nobis factus homo uergetur et
 plenus in eo uergetur quia uergetur habet
 deus ille humana natura. In eo ple-
 nus uergetur quia et carne humana suscepit
 et animam rationalem. Item non aliud
 fuit illa dei forma eximamino nisi
 forme fulis. et non humane suscepit
 uergetur uergetur quod est in episcopo forma quia
 uergetur uergetur et plena est in episcopo suba
 dina et humana. Item in li qd maxime
in ecclesia per seipsum inuisibilis. uisibilis
in homine apparuit que de femina
suscepit dignata est. Item in eode. Nos
 ipsum diuini uergetur hominem suscepisse
 formam. et in ipso uisibilis inuisibile
 hominibus apparuisse. In ipso in-
 homines gustatu fuisse. In ipso ab
 hominibus humana percepta fuisse. In ipso
 homines donasse. Hydalgus quod in
libro de trinitate ait. Quis dei filius
 natus ex maria est nisi quod ubi caro spiritus
 est. quod filius dei est in forma dei est
 forma sui accepit. unum tamen eundemque
 non dei defensione sed hominis assump-
 tione profitemur et in forma forma dei
 propter naturam diuinam et formam sui ex
 conceptione spiritus sancti secundum hominis
 habitum receptum fuisse. non fuit

habitus ille tamen hominis sed ut homo
 neque tamen in eadem personam sed in similitudine
 carnis personam. Audisti tamen tres secundum
diuersos positos sententias et per singulos
inducta testimonia.
Propositis sententiis planisq; testimo-
nis intelligencias ponitur locutio
erequit secundum singulas sententias
propter secundum primam.
Secundum primam uergetur dicitur deus factus
 homo. et homo factus deus. quia
 deus cepit esse quodam suba rationalis. quod
 autem non fuerit. et illa suba cepit esse
 deus. et hoc gratia non natura uel incho-
 habuit. Non esse dicitur christus inquit homo.
predestinatus esse filius dei. Hinc autem
sine opponitur. Si illa suba cepit esse
 deus. et deus illa. quodam tamen suba est deus.
 que non semper fuit deus. et quodam suba
 est deus que non est diuina suba. et deus
 est aliquid quod non semper fuit quod et illi
 creditur. Dignis testimonio intentes
quod ait. factus est sine dubio id quod prius
 non erat sed addidit secundum carnem. propter
 deum uergetur erat prius et non erat quoniam non
 erat aliusque plures modis illi sine
 propter opponitur quibus supersedens ex
 etiam rationis studium lectori relin-
 quentes et ad illa propantes.
Hic explanat secundam sententiam
et eandem locutionem sensu.
Item secunda uergetur sententia huius
 dictionis etiam uidetur ratio ut cum
 dicitur deus factus est homo intelligatur ce-
 pisse esse subsistens ex duabus naturis
 uel tribus substantiis et etiam deus homo
 factus est deus. quia subsistens in dua-
 bus naturis cepit esse deus uel ponitur

Dist. vii.

homo factus e deo & equiso di' q' d's
assumpsit ho'em & homo assumpsi'e
a deo. ¶ In augy d' m li de trinitate.

Talis fuit illa susceptio que ho'em
facit deū & deū ho'em. uariat aut
Intelligentia cū dicitur deo e ho & ho est
deo. ¶ Dicitur enim deo eē psona subsistens
i duabz naturis ul' ex duabz naturis
& pso subsistens i duabz ul' ex dua
bz naturis. dicitur eē d's. i. ubi ul' nā
dina. ¶ Et enim p'dicta psona simplex
ul' nā de psona apōita. nō ē at ut
ait iohānes damascenus idem dicitur
natura ul' psona.

¶ Quid nō ē idem dicitur nām ul' psonā.

Tibi dicitur xpm s' psonā illā esse
p'destinatā i qntū ē ho. i. i qntū ē
subsistens ex duabz subijs s' aīa &
carne. ¶ Nā qntū ad nām dimitatis.
nō ē ipse p'destinatū. Nō g' i qntū
ī ea ul' ea subsistit p'destinatū ē s' i qntū
subsistit i alijs duabz subijs. i. aīa
& carne hoc ē i qntū ē homo.

¶ Qualiter exponit auctoritates
p'me que isti videntur obuiāe s'me.

Determinat etiā auctoritates q'
p'me querunt s'me & huc vi
dentur confidere ut cū legitur homo re
assumpsit a ubo i singularitate p'sone
ul' frus una psona cū ubo de nā
huāna itelligit q' ubo unitū ē i sin
gularitate p'sone. i. illa q' eadē psona
q' p'p' eāt & s'm' eāt. s'me i'imento
nūq' & i'imitata p'manet h'z q'pota.
¶ Copōmō uō huius alia dicitur esse.
īone qm sit alijs homibz q' huius
ex t'bz. alioz ex duabz substantijs
ē q'pō. Regunt q' nām huāna

eē psonā ul' dei filius. & sicut unū
eundeq' dicitur eē ho'em & deū et
filius hominis & filius dei. ita unū et
idem nō aliud sicut nō alitū & alitū.

¶ Quedā ponit q' p'missū videtur adūsaī

Sed hys videntur adūsaī que
subditis atinent' capitis. ¶ Au
tem augy sup iohem. aliud ē ubi
dei aliud ho sed ubi cad' s'm' ē ho.

¶ Notatq' alia ubi alia ē hois psona.
qm ubi xpc & una psona. Idem
ad feliciamū. Aliud dei filij. aliud
hominis filij. sed nō aliud. Itē dicit filij
aliud de p're aliud de m're. Idem
i lib' de trinitate. Cū filij sit deo &
homo. alia suba deo alia homo.

¶ Qualiter hys respondeant.

Hec at' i huc modū determinat.
¶ Q' cū dicitur aliud ubi dei aliud
homo. siue alia suba deo alia ho.
alij nō significat' xpus eē i qntū
ē homo. et alij i qntū ē d's. et
aliud nā q' ē ho. aliud nā q' ē deo.
¶ Et enim ait iohānes damascenus.

ī rōnē & i altabili' unitē sūt ad
īuitē i'ē. neq' dina distante a
p'p'a simplici. neq' huāna autē
q'isa i' dicitatis nām i nō existē
tiā diuisa. neq' ex duabz una
frū q'pota nā. Compota ei nā
neut' eoz ex q'bz q'pō' naturis.
homonij p'p'a q' subsistit eē p' ex
altēis p'frens altū. ut corpus
ex i'ni elementis q'pōitū. n' ignis
noiat' n' aer nec fra nec aqua
nec hoz alijū homonij p'p' dicitur.
¶ Si i' s'm' hēntos xpc una q'pote
p'sone. post unione extitit ex
simplici nā q'isus ē i q'pōitū

et neq par simplicis ne existenti
 neq mat e homouoseos. et neq do
 neq homo denotabit sed xpus
 solu. et est ho nome sz xpr no
 psone ipius nome. sed et ipius
 vna qm ipos opote ne. Nos
 at xpm no vna q pote natie
 dogmatizama et ho nome sz
 xpr nome psone dicimq. no
 no mo tropos id e vno mo dcm
 sed duay natiaz ee significatiu
 sz deitatis et huamitatis. Ex deitate
 at et huamte deu pfm et hoem
 pfm. eideq ee et dca ex duabo
 et m duabo natuis ofitem. Et
 go dr aliud ee filiq dei ald filius
 homis. quia alia e sube ul ne
 tantu filiq dei. Aliq inqntu est filiq
 homis no q ipe filiq dei et hois
 sit illa duo diuisa. et due diuise ne.

Auctoitates ofmat de nitate
Apte em hplaiq hplaiq
 i 1o li de tmitate ait. cu
 no aliud sit filiq hois neq aliud
 filius dei. ubi em cud frm est.
 et q filiq dei e ipe et et hois
 sit filiq. requiro go thor filio
 homis claficaty ee. euidet de
 no aliud ee filia dei. aliud fili
 u homis. ex quo firmis robo
 rat et appbat de nitate.

Alia ena uba auctoitatū aduo
cat ubi de nitate.
Quod ena dictu e. utruq
 xpus e et vna psone. et
 moue pt lectorem. sicut et illud
 qd de augustinus in li de tmitate.
 quia forma dei forma seriu

accepit. utruq deq utruq homo.
 Sed utruq deq p acceptum dim.
 et utruq homo p acceptum
 hoem illud qd idem ait i libo
de bono p senentia. Quasi fide
 lis e teo uera huana nam edit
 suscipiente deo uibo ita sublima
 tam ut q suscepit et qd suscepit
 vna e psone. go na huana cu uibo
 vna e psone. Sed her ora ex tti
 sensu dicta fore tradit ut utruq
 dicit ee xpus. et vna psone qa
 i utruq vna xpus. suscipit. Ita ena i vna psone
 suscepit cu suscipiente. dr vna
 psone. q suscepit suscipiente
 e sonant i vnitae psone. et ita
 q vnitae psone p mansit. no ita
 ut cud et aia sit deq. quia ut ait
ihed9 uibu e deq. no cud assumpta.
et ambrosius i li mo de spu sco
ait. Aliud e qd assumpsit et aliud
quod assumptu e.

Hic quada ponit auctoitate
q mlti videt huc sine oppo
Est aut et aliud q huc
 sine ptinu vide obmae.
ait em aug9 i li qe mariu
xpus vna psone e. gemine
sube. q et deq et homo e. ne cu
deq et homo po hui9 psone dia
do pt. alioqn filius dei anteqm
suscepit forma sui no eat tot9.
et tuit cu homo dimitat eia acces
sit. tite din dr no ee ptem illiq
psone. un v illa psone no gmae
ex deo et hoie. Ad qd ena illi di
cunt illa psone no ita consue

no e dicendi, quauis no nlla possit
rone defendi. Scdm ipos etia dz
pfona filij i duabz ex duabz exisre
natiis. fm adhenca r thencia.
alca em mber ei. alca inest.

Ad pdicta no sufficit ad agnos
renda gone.

Sic diligent uirta diuifoy
fimas. fupposita abfz afferoe
r puidino fctauing gone. verup
tame nolo tranta re caqm diffiali
ad dinofendū putue lectore ifta
f nram debe fuffire difputacone.
fed legur r alia meliq fote ofide
rata atz retractata r ea q h mo
ue pnt: uigilancie atz itelligen
cie si pf mente diftincat: hor fime
tenens qd' deq hoiem affupfit: ho
deu trinitat no ne uifibilitate fed
dei dignacone ut n' deq mutuet
thuanā fubam affumedo hoiem.
uer hō rdina gloficatū r deū. qā
mutuo ul uifibilitas ne no dimi
nutione r abolitione fube fit.

Can dina nā debeat dici natu de

Post pdicta iquid dz Augu
ftu de dina nā credendū
fit q de uigine fit nata. ficut dz
i uigine incarnata. et uide' utiq
no debe dici natu de uigine cū
no fit natu de pte. R ue no res
no e de pte gemta. no uide'
de mte nata ne res aliq filiatō
nis nome heat i huamitate quello
no e i dinitate. uide' tu poffe
pbai q fit natu de uigine q si hō
e deū nati de uigine fit hoiem
affumē i uero uigis cū dina nā
fupiq dictū fit hoiem affupfiffe
u: debe dici natu. De ho augu
i li de fide ad petrū fit ait r

Dist^o
um.

Natura dina atz etna no possi tualie
grui r nati ex nā huana i fctm
fufteptione uitatis huane. uera tpa
lic gceptone r natuutate r effabil
ife dinitas accepiffet. Dic e em dō
etna uecat fctm tpt r gceptū er
naty ex uigine. Ifta auctoitate uide'
ifmuat q nā dina fit nata r con
cepta de uigine. r si diligente
uotent' uba ponq de pfona agi
intelligi q sine dubitacione et de
pce et de mte debeat dici nata.

De gemina r natitate q bis natu e.

Quei solet etia uer debeat
dici xpus bis natu ut dz dei gemty
r homis filiq. Ad qd' dici pt xpm
bis natu ee duabz natuuitates ha
buisse. Vn augu i li de fide ad pe
par' deq de fua fuba genuit fili
ū deū fibi coequale r coetnu. De
quoz uingemty deq 20 natu est
semel ex mte semel ex pte. Natu
e em de pte dei ubū. natu e de
mte ubū tad factū. Vnq igit atz
idem dei filia natu e an fctā. et
natu e i fctō. r utiq natuū uing
e filij dei dina fit r huana. De hō
etia ait iohes damaf. duas xpi
natuuitates ueneant' unā ex pte
an fctā q e p rām r rone r tpt.
r nām. r unā q i ultimis et
fm nos r fup nos. pte nos q
pte nram falute. fm nos qā natu
e homo ex mulie r tpe gceptōis.
fit r mensū. fup nos qā no ex
semie fed ex fctū fctō r fctā uigine.
fup lege conceptōis. Ex hys ma
ifeste appaet xpi duas natuuita
tes ee eundem bis natu fctō.

De adoratione huamitatis xpi

Et ad ea res fuit induit pictum
 mortis tunc sicut cum tunc ego quod temp
 scit aduare ita enim in christo dno hu
 manitate non sola uel nuda sed
 diuinitati unita fuit sicut unum filium
 deum unum et hominem unum si quod aduare
 contempsit eternaliter morietur. Idem
 super secundum litteram ubi dicitur aduare
subellu pedu eius qui scilicet est. Et
 enonit e qua tunc tra e. i. tunc
 que sine impietate aduare. Buste
ut enim de tra tra qua tunc
 de tra e et de carne matie carne
 accepit. igit sine impietate a uo
 dei assumpta aduare a nobis.
 et nemo carne eius manducat
 nisi prius adoret. Bed q aduare
no tra intuet sed illa potiq
cuius subellu e pp que aduare.
hys auctori b9 fuisse tuestiga
tionis absolutio explicat.

Quid xpus scdm qd homo sit
psona ul aliquid.

Solet etia a quibusda tgr
 vix xpus fm q ho sit p
 sona ul etia sit aliquid. Ex utiq
 pte huius qoms argu^{ca} rōerūt.
 Ad em psona sit hys ediffert
 rōmb9. Si fm q ho aliqd e. ul
psona ul suba ul aliqd aliud e.
sed ad no pso ul suba. Et si suba
e. ul rōnalis ul rōnalis sed
no e rōnalis suba q rōnal.
Si ud fm q ho e rōnal suba.
q psona. quia e diffinitio psonae.
suba rōnalis indundue ne. Si
q fm q ho e aliqd et fm q ho
e psona sed ego. Si fm q homo
psona e. ul etia tēntē ul alia
e. sed alia no q etia tēntate

psona. at si fm q homo psona e
 etia. in tēntate d qo deq. pp h
iquenētia et alia dicit qdā xpm
fm hoīem no eē psona no aliqd
si forte scdm sic expssiuū unitatis.
psonae. hōm em multiplice habz
rōne. Aliqn ei expmit adtōne ul
ppetate diue nē ul huane. aliqn
unitate psonae. aliqn notat hitū.
aliqn cām. Cui9 distinetiois rōne
diligentē lectoz aduertet atz i sinu
memorie rōndat ne eis qfudat.
sens9 cū de xpo pmo occrēit.

Et si fm q homo dicit eē suba
rōnalis no inde tū se q psona
sic scdm q homo.

Illud tū no seqt qd t argumē
 tione supioi inductū e. qd
 si xpus scdm q homo e suba rōn
 rōnalis q psona. Rā et mō aīa
xpi e suba rōnalis no tū psona
quia no e p se sonans pmo aliq
rei giucta. Illa tū psonae destpno
no e data p illis t9 psonae.

Alia pbat qd xpus sit psona.

Sed adhuc alit intūt pbae
 xpm fm hoīem eē psona q
 xpus fm q homo pdestinat9 e ut
 sit filiq dei sed illud e qd ut sit
 pdestinat9 e. qd si pdestinat9 est
 fm q ho ut sit filiq dei et fm q
 homo e. filiq dei. Ad qd dicit p
xpm eē quod ut sit pdestinat9
e. Et em pdestinat9 ut sit filiq di
et ipe uē e filiq dei sed fm hoīem
pdestinat9 e ut sit filiq dei quia p
grām hō hē fm hoīem. ne tū fm
hoīem e filiq dei. a forte scdm unī
tatis psonae sic expssiuū ut sit sens9.
ipe q e hō e filiq dei. Et ac ipe eno
homo sit filiq dei p grām hō. Bed
si cā nocet falsit. Ad em qd hō

Dispo

id.

est eo filius dei est.
Ad xpus sic adoptiuus filius scdm
q homo ul' aliquomodo.

Sed quid sit xpus sic adoptiuus
filius scdm q homo sui alio oo
vndemq xpm no ee adoptiuu filiu
aliquomodo sed tm nate quia na filia
e no adoptioe gra. Non at sic di
filiu na ut di deo na. Non em eo
filiu e quo de qua ppetate natiuit
filiu. na dicitur de x et tm di na
ul' ite filia quia nate e filia eande
sz hns nam qua e q genuit. Adop
tiuus at filia no e quia no fuit pa
et p modu adoptiuus e filiu. Sicut
nos dicim' adoptiuu filiu q cu
nati fuem' tre filiu. p gram fa
sum' filiu dei. xpus ud nqm fuit
no filia et idd no e adoptiuus filia.

Oppositio q sit adoptiuus filia.

Sed ad hoc opponit sic xpus
filiu hominis et uigis a gra
aut na ul' utp mo. Si ud na. a
dina a huana. Si dina no g' aut
aut huana na a no na e filius
hominis. Si no na g' gra tm et si
ecia na huana ideo no m' p gram
Si g' gra filia uigis e adoptiuus
filiu ee ut ut idem sit filia nalis
p'is et adoptiuus filia uigis. Ad qd'
dicit p' xpm filiu uigis ee et na
ul' nate et gra. nec tm e filia adop
tiuus uigis qa no p adoptioe sed p
vmonie filia uigis ee di: filia uigis
di eo q uigine hominem accepit et
vntate p'one et hoc fuit gre
no ne. vn aug' sup iohem. Ad
vngem' e equal' p' no e gre
sed ne. Ad at vntate p'oe vni
geniti assumpt' e homo gre e no
ne. g' xpus nec dei nec filia homi
e adoptiuus filia. sed dei nate et

hominis nate et gra filia. Ad ud
nate sit homo filia aug' ondit
Th de fide ad petz. Ille sz ds frs
e nate hois filia q e nate vngem'
m' filia dei p'is. Ad at no sit
adoptiuus filia et tm gra sit filia
ex subditis p'ba' testimois Ihed'9
sup eptam ad ephes aut de xpo
ihu scriptu e. q semp cu p'ae fuit
et nqm eu ubi eet uoluntas pa
trna p'essit et ille qd' na filius e
nos ud adoptioe. ille nqm filia
no fuit. Nos anteq' eeim' p'de'
tinati sum' et tuc qm' adoptio
nis acceptim' qn' edidim' et filiu
dei. hyla' quoq' in 30 li de
mitate ait. vn' dicens. Naifica
filiu tuu. no solo noie qtestat'
e se ee filiu cu ait. Naifica et tuu
sed ecia p'petate natiuitatis. Nos
filiu dei sum' sed no t'is hic e
filius. hic em uera et p'is filia
e oigine no adoptioe. uitate no
mitupacoe. natiuitate ud t'ucoe.
Aug' ena sup iohem ait. Nos
gra filia no na. vngem' at na
no gra. An hoc ena t'ipo filio
refendu e ad hoem. Ita sane
amb' quoz t' i. li de t'inte ait.
xpus filia e no p adoptioe sed
p nam. p adoptioe nos dicim'
filiu. ille p uitate ne e. Ex hys
euiden' ondit' qd' xpus no sit
filiu gra adoptiois. illa ei gra
itellig' cu aug' eu no ee gra si
liu assit. Gra em sed no adop
tiois vmonis filia di filia e homi
et eromiso.

Utr' p'ona ul' na p'destinata sit.

Dilla qua' commemoat apls stz
 de psona an de na' sane din pt et
 psona filij q' semp' fuit: ee pdesti
 nata fm horem assumptu' horem
 ut ipa' s' ens homo: sic filia dei
 nam huana ee pdestinata ut uo
 p'is psonalit' uniret' et

Soler at' quei' utru' debeat
 simplicit' dici atz' gredi xpm
 ee factu' ul' catu' ul' catua'. Ad hor
 dia pt' hoc simp'te et absq' det'
 unitione ming' agruent' dia' x' si
 quibz' uirtutis ca' simp'te denuncet'
 namq' tm' s'm' debz' itelligi quia
 ut aug' in 10 libo' de trinitate ait:

Ca' de xpo loqm' qd' x' p'm qd'
er' p'p' quid' dicat' prudens x' di
ligens ar' pius lector' itellige'
debet q' xpm' ul' dei filiu' no' ee'
f'm' ul' catu' i' 10 li de trinitate
o'ndit' ita' nq'ens. In p'ncipio cat'
u'bu' x' u'bu' cuo' f'm'. Dia' p' ipm'
 f'm' s' neg' d' oia' ubi q' facta s' n'
 i' dem' catua'. Un' liquido apparet

ipm' f'm' no' ee' p' que' f'm' s' oia'
 x' si f'm' no' e' catua' no' e'. Hi at'
 catua' no' e' eiusde' cu' p're sube' e'.
Dis at' suba' q' deo' no' e' catua'
 e'. q' catua' no' e' deo' e'. Si si filia
 eiusde' no' sube' e' cu' p're. q' f'm'
 suba' e' x' si facta suba' e'. no' oia'
 p' ipm' facta s' at' oia' p' ipm'
 facta s' facta i' f'm' suba' no' e'.
 sed una cu' p're i' facta suba' e' te
 i' eode'. Hi filiu' illu' fecit pat'

que' no' fecit ipse filius. no' oia' p'
 filiu' f'm' s' ut' at' oia' p' filiu' f'm' s' ut'
 ipse i' f'm' no' e'. n' cu' p're fater' oia'
 q' facta s'. Idem i' li xxxiiii' qom'
 d' catua' q' d'q' fecit deo' p' filiu'.
 q' no' p' appellat' catua' qm' p' ipm'
 facta s' oia'. Amb' i' 1o li de trite.
 ait: p' bema' itaq' catua' no' no' ee'
 dei filiu'. Audiuim' em' i' euu'g'li'

dm' mandasse discipul' p'dicare
euu'g'li' uniu'ise catue. Ad uniu'isa
 catua' d' nllam' exripit' x' ubi s' q'
 catua' xpm' appellant'. Na' si catua'
 eet' s' mandat' euu'g'li' p'dicari
 x' subiecta' ee' uanitati q' f'estante
aplo' ois' catua' uanitati subiecta
e'. No' i' catua' e' sed em' creator
 q' dorende' catue' discipul' madat'

De p'fidia' x' pena' arru' officiu'

Arru' her' fuisse legi' ut xpm'
 catua' fater'. Idem' effusa at'
 sut' arru' iustea' atz' x' p' me
 dia'. p'stratu' ifane' ei' qd' quibz'
 xpm' negauer' feda' oia' pollucq'.

His alijsq' plu'ibz' testimonijs in
scitum' no' debe' fateri simp'te
xpm' ee' f'm' ul' catu' s' addita
determinatone' i'te' dia' pt' ut si di
cat' f'm' p'm' carne' ul' p'm' horem
ut ee' f'm' huamitati no' deo' att'
buat' ut et' ait aug' amb' i' 1o
li de trite' no' d's f'm' e' s' deo' di

filia' nat' e'. p' qea' uo' p'm' carne'
 ho' f'm' ex maria' uigme' e'. Uisit ei
de' filiu' suu' f'm' ex mulie' f'm' s' b'
lege. filiu' t'q' s' suu' s' no' unu'
de' m'ltis. Au' d' suu' g'ratia' et'ne
ppetate' significauit' p' qea' f'm' ex
mulie' asseruit' ut f'm' n' d' m'ltati

p'fidia'

potuit. Ad qd' sane dicitur ipm
 et aliam et aliam carne potuit
 se assumere. qm gra tñ assumpta
 et aia ut a uerbo dei. Et est
 aut augm in rebz p ipm uerbis. ia
simia gra e q homo i uitate
psone deo quicta e. potuit igr
deq. alia aiam et alia carne sume
et carne unq aliunde q de gene
adam. Vñ augm i vno li de fin.
tate. potuit atqz deq hoiem al
unde suscepit quo eet mediator
dei et hoim no de gene illiq.
adam q pno suo obligauit geg
huamit sicut ipm que po cuuit
no de gene alia cuuit. potuit
go ul sic ul aliquo uellet mo
creae unu aliu de quo uinceret
uicta pois sed et melis iudicat
et de ipso qd uictu fuat gene
assume hoiem p que hoims
uinceret iimitu et tñ ex uigine et
receptu spūs no ad. fides
no libido puenit. nec infuit
carinis acupia q reu concupit
q oigmale pñm thut si idendo
no quibendo. sancta e feni data
uiginitas. Et hys apte ondit
et aliu et aliunde hoiem deu
assume pot potuisse.
Si ille ho potuit pñae ul
no esse deus.
Deus no iimito qrit. utz
 ille homo potuit pñae
 ul no ee deq. Si em potuit
 pñae et potuit dampnai. Si
 potuit dampnai. potuit no ee
 deq. go si potuit pñae potuit

no ee deu. qz ee deu et posse
 uelle iniquitate sil. ee neq. hic
 distinctione opo e. Utrū de psona
an de trā agat. Si em de psona
agt manifestu e q pñae no po
tuit. nec deq no ee potuit. Si
no de nā. distuendū e utrū a
gat de ea. ut uerbo uita. an de
ea tamq no uita. ut uerbo et tñ
enti sim q fuit uita uerbo. an
de ea sim q ee potuit et no uita
uerbo fuit. No e em ambiguu
aiam illa ente uita uerbo pñae
no posse. et e sine ambiguo uin
eandē si eet et no uita uerbo pos
se pñae.
Quoniam opinio qd potuit
etia uita uerbo pñae.
Quida tñ pbae uolunt ea
 ena uita uerbo posse
 pñae q libm arbiti hf. et illa
 pf flecti i utramq pte qd fr uo
 lu e cu angeli libm arbiti ha
 beant et tñ gra adeo sut qfmati
 ut pñae neqant. Quanto mag
 go homo ille cui spūs e datz
 sine mensura. Inducit q auctoi
 tate ad pbandū idem. Septu
e em i libo sapie. Si potuit
trāgdi et no e trāgdi. et face
malu et no fent. Si hor accipie
dit e sim mēbra ul partim de
capite. partim de mēbris. de capite
no e trāgdi et no fent malu. de
mēbris potuit trāgdi et face mala
Si deq potuit assume homine
in serui mēbra.
Solet ena quei quis curiose
 a no nullis si deq huana

quinta pfinente etate. pate
 fanebat homibz dona gre q
 terant x sapie tm ad laude
 x hoibz ad salute pfiniebat.
 In alijs g^o no i se pfiniebat gra
 x sapia. vn i alio loco euangeli
 puer ille plens gra x sapia phi
 bet. Sic go dr pfinisse sapia
 x gra ut alijs rectos emastm
 dr pfini i cna s^o dita du p eia
 indistam alij pfinuit.

Aditis vi aduim qd' ait ambp

Alibi tm scriptu reyt adu
 sai qd' fm spm hois pfi
 ret. Ait em ambp i li mo de
 spu sto. Sic deo pfectione ne
 assuipit huane. suscepit spm
 hois sed no spu carnis fuit i flatu
 sensu hois aiām dixit turbata.
 spu hois esuriuit x rognuit.
 sensu hois pferat sicut scriptu
 e. ihus pfiniebat etate x gra
 x sapia. Quid pfiniebat dei p
 fecty etatis pfecty sapie non
 dine sed huane e. Ideo etate
 memoduit ut fm hoitem rdes
 dictu. Etas em no dimittis sed
 corpus e. go si pfiniebat etate
 hois pfiniebat sapia hois. p q
 at pferat quia sensy id sapia.
 Qd' sensy pfiniebat si huang
 go suscepit e ipse. Si dng
 go mibil p pfectu. Qd' em
 pfini mutat i meli9. fm q
 dnu e no mutat qd' g' mu.
 no e dnu. Sensy go pfiniebat
 huang. Sensu go suscepit
 huam. no potat qfortat uty

dei nec este deo. nec altitudo
 sapie dei implei. Que igit pplebat
 eat no dei sed nra sapia. Nam
 quo iplebat qui no oia ppleat
 descendit. ppe que at sensu dixit
 ysayas q pte nesciebat. puer at
 nrem accipiet spolia samarie.
 Sapiam dei futua x occulta no
 fallit. Rex at agnitiois i sunaa
 p huana utiq' imprudencia q
 adhuc no didit ignoat. Sed
 vendu e mpy ne si duo sensy
 pncipales. aut gemina sapiam
 xpo ebuang xpm diuidamg suq
 cu x dimitate eia x carne aduamg
 xpm diuidim9. Quicquid cu reo
 ymagine dei cruceq' ueneam
 diuidim9 eu. apltus cre q' de eo
 dixit. qm x si transfusus e ex in
 finitate nra uiuit ex uirtute dei.
 ipe dixit qa no e diuisy xpus.
 Quicquid x cu dicim9 qa aiām
 ronale et intellecty nri capare
 suscepit diuidim9 eu. No em
 ipe deo. ubi p aiā ronali x in
 tellecty capaci i carne sua fuit
 sed aiām ronale x itellecty ca
 pacem x ipam huam et eiqde
 sube cui9 nre sut aie x carne
 nre silem eiqdeq' cui9 nra cud
 e sube suscipiens pfecty x ho fuit.

De intelligena pdictoy uboy.

Hec uba ambp pua distig
 uencia i ppenda sut. que
 ex pte homis ignoancia i pnuut.
 et illuiant. ex pte errandi founi
 tem male itellecta mstrant. Hys
 em euiden tradit duos m

xpo ee pncipales sensu siue
gemina sapiam neqz ideo unitas
et singularitas psona diuidit qz
duas nas duas hf sapias. una no
factam sed genita que ipe e. altera
no genita sed factam sed p gram
ei collata. Et p hunc vsqz de eo
ptestat. Requieret sup eu pncip
sapie et itellectu. Et spu go sapie
et itellectu. i. sapia et itelligenca
p spm scm gno data xpus eat sa
piens p m aiām. p m deu uo sapiens
eat sapia etna q ipe e. et sicut i qtu
deg e bono bonitate nali q ipe e
et iusto iusticia nali q ipe e. ita sa
piens sapia nali q ipe e. ita uo
eius sicut bona e et iusta bonita
te ul iustia gratis data q ipe ul
ipa no e ita sapiens sapia gratis
data q ipa no e. qd huc i xpo
gemina sit sapia una tu eadeqz
psona e q in qtu deg e ul dina
na e. sapiens e sapia etna. sapia
igemita q pat e. et sapia q no e
ingenita q qis e tba psonis no
tn gemina sapia qm no e alia et
alia sapia. sapia igemita q pat e
tm et sapia q qit e p et filia et par
ctio. In qtu uo eade psona est
homo. i. p m hoim acceptu ul
iqnu e subsistens ex aia et carne
sapiens e sapia gnta. Sapiens
e igit huano sensu et dno. ~

Quo itelligendū sit illud pro
ficebat sensu huano. ~

Quo ex q m illa dicti itelli
gencia. b. sensu p finebat
huano assumeda e. apte ei uide
antib. tunc q xpo p m huana

sensu p fent et q infana ei capis
agnitio siue et ptem et mrem ig
norauit: qd nec etna tenpit nec
pmissse auctoitates patiūt sic
itelligi. Sed ita p sane pt accip
ut qnat ad visu homi et sui p q
ostensione xpc p fense dicit. p
finebat go huano sensu teo p m
ostensione et alioz homi opini
one. Ita ena ptem et mrem di
ignocasse i infana qa ita se habe
bat ac gebat ac si agnitio exposit.

Abi aia e habitū ptem sapiam pare
ti deo. et si oia sit q deo. ~

Hec quei opo e tu aia xpi
est sapiens sapia gnta. ~

Hec habuit sapiam egle deo su
oim rex stam habuit ul heat
idest utri oia stnt q dd stnt. In
busda plac qd nec pare tu deo ha
beat stam ut oia stnt q deo q m
nullo ctua ctioi equat. Tu i aia et
ctua sit i nullo ctioi equat go nec
i sapia. No hf go equale tu deo sa
piencia nec stnt oia q deo. Iti aia
illa equale hf tu deo sapiam. no go
deo tot bono maiore hf suffinen
cia qm ei ctua. Inducit etiam
auctoitates ad idem pbandu. It
em ppha ex psona hois assumpti.
Amabil facta e sma tua ex me et no
potes ad ea. Quod expones ruffio
docus ait. ueritas q dicitur huane
ostidit qa assumptu homo dno sube
no pt equat ista ul i alio. Apta
ena ait. Nemo nouit q st de i
spus dei q sola struat oia ena
p fuda dei. Hys alijsq pluibz
rombz et auctoibz nitur qui
aiam xpi asserut nec parem

in deo habet scientiam nec omnia scientie
quod deus quod si omnia sunt quod deus sunt: ergo
sunt mundum sunt: ergo sunt scientiam.
Responsio quomodo diffinita sunt scientiam.

Quia respondentes dicimus
quod scientiam per sapientiam gratis
datur in verbo dei cui unita est quod non
et perfecte intelligit omnia scientie quod deus sunt
sed non omnia posse que potest deus ut
ita dicitur ac proprie omnia cupit ut
deus et ideo non equatur creaturam suo
sapientia et si omnia sciat quod ipse. Respon-
ditur quod sapientia est equalis sapientie dei quia
illa merito est dignior digniorque per-
fectior omnia cupit quam illius anime sapientia.
ergo scientie maiore habet sufficientiam
deus quam anima illa quod dignior est omni
creatura. Illud uero apostoli quod inducit
nemo nouit quod dei spiritus nisi spiritus dei
quod solus scrutatur omnia pro nobis scit:
mor enim addit apostolus, nos autem spiritum
dei habemus ut que per spiritum dei ha-
bebat dei profunda se habet ostendit.
scilicet ostendit: sed anima illa per omnibus
spiritum dei habuit cui spiritus non est
datus ad mensuram ut ait iohannes
euangelista. Dona et spiritus sunt
sine mensura habuit: ergo et su-
peruenientia. omnia ergo sciuit anima illa.
Si enim quedam sciuit quedam non.
non sine mensura scientiam habuit
scilicet et omnia. Fulgencius etiam in primo
quodam libro adducit quibusdam asserit
animam illam reus omnium scientiam habere
utens auctoritate apostoli dicentis.
in quo sunt omnes thesauri sapientie et
scientie abscondite. quod etiam ratione potest
probari scilicet. Nullum scit aliquid quod eius
anima ignorat: sed propter spiritum omnium con-
cessionem omnia scit: et anima eius omnia scit.

Ad id uero quod dicitur si omnia sunt: ergo sunt
sunt mundum uel scientiam. Respondemus
quod scientiam habet creatura mundum sed non
potentiam et creatura animam et scit quod
deus scientiam creaturam: habet ergo sapientiam
sui creature non sui creature. quod non est cre-
atura sed creatura.

Quare non dedit ei deus omnem
potentiam ut scientiam.

Sed quare quare dedit non ei
dedit potentiam sciendi omnia
ut scientiam. Respondetur potest quia naturaliter
cupit et scientie et ideo congrue id datur
et sine mensura ei cuius ipsa naturaliter
cupit est. Non est autem datur posse facere
omnia quod deus fecit: ne omnipotens per hoc deus
putaretur. Verumptamen forte ut potentiam
sciendi omnia ei deus potuit et
potentiam sciendi aliquid quod non facere
potest. Dicitur etiam quod omnia quod deus in uerbo
dei quod liquidum et perfectum omnium
creatura contemplantur ut ei unita in
quo et angeli et quod dei sunt et que
futura sunt cognoscunt.

Quomodo intelligenda sunt quodam
libro ambrosii super lucam.

Sed si anima illa non habet tantam
potentiam quantum et deus nec homo
assumptus tantam potentiam quantum
et deus. Et uero ergo intelligitur illud abs-
conditum lucam ubi angelus de nati-
uitate filio uirginis ait: hic erit mag-
nus et filius altissimi uocabitur: non
ideo magis erit magnus quod ante partum
uirginis magnus non fuit sed quod po-
tentiam quam dei filius naturaliter habet
homo erit ex tunc accepturus ut una
sit persona homo et deus. Erat apte ostendit

q̄ homo eāt acceptūg ex tpe po-
 tenciā quā hūit dei filij nālit.
 Et si homo eāt acceptūg illā pote-
 nciā ḡo ul' p̄sona ul' nā hoīs. sed
 p̄sona nō q̄ semp hūit & h̄t ḡo
 nā. Si nā ḡo aīa. nā de carne cō-
 stat q̄ accipere nō posset. Ad quod
 dicim' illud eē accipiendū de p̄so
 sed nō īq̄ntū dei p̄mo īq̄ntū ē p̄so
 hoīs. Vna ē em' p̄sona dei & hoīs
 filij dei & filij hoīs. q̄ īq̄ntū dei p̄
 sona ē semp & nālit omnipotentiā
 habuit. sed īq̄ntū ē hoīs nō sep
 fuit. Illa ḡo p̄sona q̄ semp fūeāt
 dei. futūa eāt hoīs p̄sona. S̄dm
 q̄ futūa eāt hoīs p̄sona. acceptūa
 eāt ex tpe potenciā quā nālit et
 semp habueāt īq̄ntū dei p̄sona.
 S̄dm hanc distinctionē illud et
 silia sane p̄t accipi. q̄ distinctio
 ī plūib' q̄om' articulis ē nātia
 adūg' quorūda' p̄lexā ubositate.
 Et cū de reb' constat ī ub' frust'
 habet' confūsiā.

Dis-
 rō

De hominis defectibus quos as-
 sumpsit xpus ī huāna nā.

Illud quos p̄tendit nō ē qd'
 dei filij nām assūpsit hoīs
 passibile. aīam passi le. carnem
 passibile & mortale. Et em' p̄baēt'
 vni corp' habē suscepit defectū
 corp' fame sitim & hūg' & ut
 uēā aīam p̄baēt' habē suscepit
 defectū aīe s̄z estinā timorē dolo-
 rem & hūg'di. oīs at' sensū aīe
 ē. Non em' cūō sentit sed aīa
 utens corp'e uelut īstūto. Vñ
 aug' sup' gen' ī lib' r̄no. Nō
 corpus sentit sed aīa p̄ corpus
 quo utit' uelut m̄rio ad

q̄fmandū ī seipam qd' m̄mā
 extūsem' uiciat. Sicut ḡo aīa
 qd' foīs ē p̄ corp' cāq̄m īstūto
 ul' uidet ul' audit. ita em' p̄ cor-
 pus quedā sentit mala q̄ sine
 corp'e nō sentiet ut fame & siti
 & hūg'di. Vñ nō īm̄to defectū
 corp'is dicit. Quedā at' nō p̄ corp'
 p̄mo em' sine corp'e sentit. ut ē
 timor & hūg'di. Sente ī aīa do-
 loēs sed quosdā p̄ īstūto corp'is
 quosdā nō nō. Suscepit at' xps
 sicut uēā nām hoīs. ita & ueros
 defectū hominis sed nō omēs. Assūp-
 sit em' defectū pene. sed nō culpe.
 nec tū omēs defectū pene s̄z eos
 omēs quos em' assūmē hoī expe-
 diebat & sue dignitati nō dero-
 gabat. Sicut em' p̄t hoīem ho-
 frū ē. ita p̄t em' hoīs defectū sus-
 cepit. Suscepit em' de nro ut de
 suo nob' ēbuet. ut nrm tollēt.
 Suscepit em' nram uetustate.
 ut suā nob' infundēt nouitate
 Simplā accepit ille uetustate.
 id ē pene ut nram cōsumēt
 duplam. r. pene & culpe.

Qualis accipiendus sit illud
 qd' ait leo papa.

Cadit auctoritas qd' dñs nr
 t̄se suscepit oīa īstūto
 nre p̄t p̄tū. Ad n̄ accipiat'
 de illis t̄m q̄ sumē em' p̄ nob'
 potuit nec dederūt. s̄m eē
 p̄bat'. Non em' assūpsit igno-
 rantiā aliquā cū sit ignorantia qd'
 q̄ defectū ē & n̄ p̄tū ē s̄z ig-
 norantiā īuincibil'. Nā uincibil'

p[er]m[issionem] e[st] si t[em]p[or]e de h[is] e[st] q[ui] nob[is]
 expedit sic. S[ed] e[st] enim queda[m]
 quor[um] s[er]v[ati]o no[n] affert ul[tra] ignora[n]tia
 no[n] p[ro]p[er]it salute[m] & f[er]re t[er]ru[m]
 rez ignora[n]tia defectu no[n] e[st]. Co[n]
 stat aut[em] i[n] nob[is] e[st] ignora[n]tia
 atq[ue] difficultate uolendi ul[tra] fa
 ciendi bonu[m] q[uo]d ad miseria[m] ma[n]
 p[er]tinet. U[bi] aug[ustinus] i[n] mo[n]o[logio] li. de
libe[ro] arbit[ri]o. App[ar]et i[n]q[ui]t falsa
 p[ro] u[er]is ubi errat i[n]u[er]s[us] & resiste
 re atq[ue] torquere dolo[rum] carnal[ium] uin
 culi no[n] posse a libidinoso op[er]ib[us]
 temp[or]e no[n] e[st] u[er]a i[n]st[itu]tio homi[n]is
 sed pena dampnati. Ex q[ui] mis[er]ia
 p[er]tinentib[us] iustissime i[n]flucta li
 beat[ur] dei gra[tia] q[uo]d p[ro]p[ter]te homo
 libe[ro] arbit[ri]o cade[re] potuit no[n]
 e[st] resurgere. Ad qua[m] miseria[m]
 p[er]tinet ignora[n]tia & difficultas
 qua[m] patit[ur] o[mn]i[um] ho[m]i[n]u[m] ab exordio
 natu[r]itatis sue ne ab isto malo
 q[ui]sq[ue] i[n] gra[tia] libeat[ur] dei. S[ic] e[st] eui
dent[ur] de hic aug[ustinus] ignora[n]tia &
 q[ui] q[ui] i[n]u[er]s[us] s[er]v[ati]o p[ro] u[er]is app[ar]et
 & difficultate qua no[n] p[ro]p[ter] se tem
 perat[ur] a malo ad miseria[m] ma[n]
 p[er]tinet & pena e[st] ho[m]i[n]is. Hoc atq[ue] x[ristus]
no[n] h[ab]uit. No[n] i[n] accepit o[mn]i[um] de
fectu i[n]te[n]s[us] i[n]finitatis p[ro]p[ter] p[er]m[issionem].
Quod ignora[n]tia culis & difficul
tas no[n] sit p[er]m[issionem].
Sed forte aliq[ui]s dicit illa e[st]
 p[er]m[issionem] cui obuiat q[uo]d aug[ustinus]
 eade[m] uidet[ur] hoc. s. deu[m] culpa
 bilis an p[er]m[issionem] i[n] exordio q[ui]d[em]

homi[n]i potuisse uide[re] ut e[st] ei
 n[atu]ra ho[m]i[n]i p[ro]p[ter]m[issionem] ut sic de[us] cul
 pand[us] de[us] sed laudand[us] e[st]. Et
 si hoc homo i[n] exordio n[atu]ra h[ab]uisset
 niq[ui]d e[st] i[n] eo defectu & pena. Si
 defectu ul[tra] pena ei i[n]dita fuisset
 an p[er]m[issionem] iuste cu[m] eo agi uide[re]
 si an culpa[m] sentiet pena[m]. Ob
 hoc sane dicitur illa no[n] fuisse
 defectu ul[tra] penas si n[atu]ra ho[m]i[n]i
 fuissent sicut no[n] fuit ho[m]i[n]i an p[er]m[issionem]
 no[n] de gra[tia] adeptu defectu sive pe
 na no[n] posse p[ro]ficere sed p[ro]p[ter] q[ui]am
 gra[tia]m recepit. p[ro] qua p[ro]ficere potuit
 ad temp[or]e e[st] p[ro]sent[ur] eaq[ue] sua
 culpa post amisit. s[ic]q[ue] p[ro]ficendi
 facultate p[er]didit: defectu fuit ei &
 pena no[n] posse p[ro]ficere s[ed] malu[m]
 declinat[ur] & fuit bonu[m]. Omnes igit[ur]
 defectu i[n] nos suscepit x[ristus] p[ro]p[ter] p[er]m[issionem]
 quos ei co[n]ueniebat suscipere & nob[is]
 expediebat. S[ed] e[st] enim plura e[st] i[n]t[er]
nu[m] gra[tia] & corp[or]is uina a q[ui]b[us] o[mn]i[um]
i[n]iuriis extitit: quos o[mn]i[um] defectu
 habuit ul[tra] ad o[mn]i[um] i[n]te[n]s[us] h[um]anitat[em]
 ut timore et t[er]ra[m] ul[tra] ad i[m]ple
 tionem op[er]is ad quod ueniat ut
 passibile[m] et mortalitate[m] ul[tra] ab i[m]mor
 talitate[m] depp[er]atione[m] p[er]m[issionem] ma[n]
 e[st] igenda ut morte[m] suscepit. Hoc atq[ue]
 defectu no[n] q[ui]d[em] sive n[atu]ra sed
 miseria[m] uoluntate suscepit:
 ueros q[ui]de[m] habuit defectu sicut &
 nos sed no[n] eade[m] de ra[tione]. Nos aut[em]
 ex p[er]m[issionem] o[mn]i[n]i defectu hos
 t[er]ra[m] sicut ap[er]tus i[n]finitate[m] di
 cens. Corpus q[ui]de[m] p[ro]p[ter] p[er]m[issionem]

Ita t[er]ra[m] r[ati]o[n]em
 i[n]quena
 ignora[n]tia & diffi
 cultas e[st] si e[st]
 ho[m]i[n]is p[ro]p[ter]m[issionem]

assumpta. **I**us 9° psona filij sus
cepit passibile hoīem. illa tñ
bitatōne sōm sua subam ml
passa ē ubi tota tmitas quam
passibile nre ē facti. **H**is alijsq
auctōibz pparatū sit xpm vē
passibile suscepisse hoīem atz
teo defectu & affectu nre ifinita
tis suscepisse sed uolūtate non
necessitatis conditōne.

Hic ponit q̄ p̄dictis adūsai videt̄.

Queda tñ r̄puit̄ t̄p̄tōz tractu
tibz q̄ p̄missis adūsai vi
dent̄. **N**ā sup̄ illū locū p̄am
clamaui & nō exaudies **aug**
tradē vidē tūc xpm uē t̄misse
nō uē t̄ristatū eē sic dices. **Q**uō
hor d̄t q̄ p̄m nō fecit nō t̄uentz
ē dola t̄ oē ei9. **D**e nob̄ corpe
suo hor d̄t. **C**orps em̄ suū id ē
em̄ gēbat p̄sonā sicut & alibi
cū dixit t̄nsēat a me calix iste
p̄ nob̄ loquit̄ ut forte putet̄
t̄misse moi sed nō uē t̄me
bat d̄ns pati die 3a resurrecti9
cū ardet̄ paul9 dissolu & eē
cū xpo. **N**ō em̄ forax ē miles
qm̄ ip̄ator. miles 9° coronand9
gaudet̄ moi & d̄ns. **C**oronati9
timet̄ mortē. **S**ed ifinitatem
m̄am r̄p̄sentas p̄ suis ifinis
q̄ timet̄ moi h̄ d̄xit. vox her
illoz eāt. **I**hed9 etiā ait. **E**t ubiq̄
cant̄ q̄ putant saluatōe t̄misse
isse mortē & passiois pauore
dixisse t̄nsēat a me calix iste.

Determinatio auctōitatu.

Nē aut̄ t̄ sac̄ luctis aliqua
adūsā diūstas eē putet̄. **H**az
auctōitatu ūba t̄ hūc modū acci
pienda dicim9 ut nō uitate t̄oīs
& ifinae ul̄ passioē sed t̄mōis
& ifinae uitate et passioē a
xpo remouisse itelligant̄. **H**ūc
em̄ xpc̄ v̄m t̄mōe & ifina t̄
nā hoīs sed nō sicut nos q̄ sum9
mēbra ei9. **N**os em̄ cā n̄i p̄m
h̄is defectibz necessitō subiare9
& t̄ nobis ifi defectu p̄m p̄passio
nē & passioē. sed t̄ xpo nō n̄
sōm p̄passioē. **H**ūc em̄ p̄m
ḡd9 q̄dā nōnt̄ p̄passio & passio
illa & t̄ h̄is penalibz affectibz.
affiat̄ em̄ q̄ m̄dū t̄mōe ul̄ if
tina illa nō mitis itellet9 nō
inde moueat̄ a rectitudine ul̄
dei cōtemplatōne & t̄m p̄passio
ē. aliqn̄ uō mouet̄ & t̄bat̄ et
t̄m passio ē. **x**ps uō nō ita
fuit̄ t̄bat9 t̄ aīa ul̄ t̄mōe & ifina
ut a rectitudine ul̄ dei cōceptōe
aliq̄m9 declinat̄ s̄m q̄ modū
intelligit̄ cū d̄t̄ nō t̄muisse ul̄
ifinis fuisse. **U**nde **i**hed9 sup̄ **m**a
theū ubi le^o cepit q̄stai & m̄st9
eē. **U**t uitate m̄q̄t̄ p̄bat̄ assūp
ti hoīs uē constat9 ē. non
passio ei9 d̄nat̄ aīd v̄m p̄passio
ē. **U**n̄ aut̄ cepit q̄stai **A**liud est
em̄ constat̄ aliud t̄mp̄e cōstai
Quod ē aliē constat̄ q̄ p̄
p̄passioē. aliē p̄ passioē. **I**deoz

p distinctione aliqui xps dicitur uel non
timuisse. aliqui uel timuisse. quia
vni timore habuit et timore sed
non pro passione neque ex necessitate
condictionis. **U**n **augustinus** uolens ex hys
causis dictorum intelligentiam assumi
dicit xpm uel timuisse uel non
timuisse. et in timore uel timore ha
buisse. **H**ys uerbis timore in se presis
nans ait dominus. **P**at si filii potest tunc
a me calyx iste. **N**o enim uel time
bat dominus pati tunc die resurrectionis
cum ardet paulo dissolui et esse cum
xpo. **I**ste gaudet coronandus et dominus
timore est coronatus coronandus. **A**nt
hic uideatur **augustinus** timore et timore
a xpo remouet. continuo ut sub
iicit sed timore sic assumpsit quo
carne. **F**uit enim timore ut euuagelm
dicit. **S**i enim timore non fuit cum euuag
gelus dicit timore est anima mea et go
et qui dicit dormiuit xps non dor
miuit. uel qui manducasse dicitur
non manducauit. et ita nichil sa
nu relinquitur ut dicitur etiam corpus
eius non erat unum. **Q**uidquid ergo de
illo scriptum est. unum est et factum est. ergo timore
fuit sed uoluntate timore suscepit
ueram. quo uoluntate carne uera.
Apte nostis eundem in hys uerbis
quod dicitur non uarias dictorum distinctio
ex quibus intelligentia uerborum assumenda
est. **S**i enim distinctio intelligentie potest
tunc cum uerbis. nichil occurrat con
tradictionis.

**De quibusdam hylarum captis
ualde obscuris quod uideatur cor sine**

Trupame magis **obscure**
mouent et diffinitione affe
runt quoniam uerba **hilarum** quibus uideatur
tradere ictus et uulnera et huiusmodi
sic in xpm indisse ut passio
dolore non timent sicut telum
tractu per aqua uel igne uel per aera
ea sunt que et cum tunc per corpora
aerata quia proficit et compungit sed
dolore non ingit quia non sunt ille
res capaces doloris. ita et corpus
xpi sine sensu pene unum pene
excepisse dicitur quod sicut corpus unum
non habet tunc naturam ut ualeat
calore undas ita corpus per dicit
non habuisse naturam nisi doloris
quia non habet naturam ad dolendum.
Aut enim sic in decimo libro de tunc
in gemis deus unum hominem sicut
similitudinem nisi hominis non definens
se a deo sumpsit. In quo corpus
a ictu mandet. a uulnera desteder.
a nodi contererent. a suspensio
eleuaret. afferrentur huiusmodi impetu
passio. non tunc dolore passio
referret ut telum aliud aqua per
foeans. uel igne compungens. uel
aera uulnerans. **O**mnes quidem
has passiones has nature sue
referret ut proficit. ut compungat.
ut uulneret. sed naturam suam hor
passio illata non retinet. dicitur
nam non est uel aqua foet. uel pugn
igne. uel aera uulnerat. quibus

ne teli sit & vulnera & apuge
 et forae. passio qd' epc e du
 credit du suspendit: du moit
 sed i corp' irruens passio. n' no
 fuit passio. no tm nam passio
 mo exeraut du & penali mis
 tid pena deservit: & utq' corp'is
 sine spu pene vrm pene tse
 deserventis exrept: habuit sa
 ne illud corp' dicitu doloris
 nri nam. si corp' nrm id ne
 ht ut calcer undas & fluctu de
 sup eat n' claude domo ob
 scuril arreat: At uo si dnm
 corp' sola ista na sit ut ferat
 i humidis. & sicut i liqdis. et
 structa p'rat: qd p nam hnam
 corp'is carne ex spu sco correpta
 iudicam: Ca' illa de celis est:
 & ho ille de deo e. hns ad paci
 endu corp' & passio e. sed nam
 no hns ad dolendu. Idem i eode.
Videam' an ille passiois ordo
ifinitate r dno doloris pmittat
itelligi. Dilatis em' causis ex q'
ba metu dno hesis affbit: res
ipas ut geste sut qfeam'. Nec
em' sri pt ut timor eig & signi
fice' i ubis eius fiducia contine
at i factis. Timuisse i' passione
hente videat: Sed ob igno'anne
hu' errorem petra & sathanas
& schandalu e. An ne timuit
q' armatis obuius pdijt: & in
corp'e eig ifinitas fuit ad cuius
occurfu qsnata psequetu

agnita supp'natu corp'ba conu
 derut: Quia i ifinitate d'natu
 hu' corp'is credis. cuius tanta hnt
 na utute. Sed forte doloe vulne
 timuit: que rogo o tu d'ntre ifir
 mitatis assertor. penetrantis carne
 clau' habuit croce. q' exosa aure
 solo restituit attactiu: p'duces
 her aure & man' clau' dolet
 & sentit vuln' q' alii doloe vul
 neis no ~~relat~~ reliquit: p'ugede
 carnis metu fctis e cuius attactu
 cad' p' red' sanat: It'e. collatio
i' dictor' gestor' q' uicibus dem'ra'
no e ambigua i' na corp'is eig ifir
mitate corp'ee natue no fuisse et
passione illa l'z corp'is sic illata no
tm nam dolendi corp'is itulisse. q'a
l'z forma corp'is nri eet r dno. no
tm vnaose ifinitatis nre forma
eat i corp'e qd' ex conceptu sp'us s'i
uigo p'genuit: Audist' l'z uba hplau'
q'ba doloe exclud' videt: sed si
ernissa sensu & ipietatis hebitudie
p'missis diligens intendas atq'
ipius s'p'tue cr'ustancia aspicias
dictor' rone atq' utue p'p'e utruq'
potis et itelligentia argue no attep
tabis. Itelligit' em' ea rone dixisse
doloe passiois i xpm no indisse
& utue corp'is xpi p'p'isse vim
pene sine spu pene. q' cum & mitu
doloris tse no hnt: Ad' vi' notasse
ubi ait: no hns nam ad dolendu.
& ideo no iudicanda e r'ad' illius
stdm nam nri corp'is nec i eo ena

uincata. Et ideo dicitur huius desinitio naturalis
quia hi per naturam non tolerant rationibus diffusis
De statibus hominis quod de singulis
spiritus accipit.

Et est huiusmodi spiritum de omni
statu hominis aliquid accepisse
quod omnes uenit saluare. Sic enim
quatuor sunt hominis. Primum autem per gratiam.
29 per peccatum et autem gratiam. 39 sub
gratia. 29 in gloria. De primo statu acce-
pit immunitatem peccati. Unde Augustinus
illud iohannis euuageliæ exponens.
quod desursu uenit super omnes etc.
dicit spiritum uenisse desursu id est
de altitudine humane nature autem peccatum
quia de ista altitudine assumpsit uerbum
dei humane nature. dum non assumpsit
culpam cuius assumpsit penam. Sed
penam assumpsit de statu 20 et alios
desinitio. De tunc uero plenitudine
græ. De quarto non posse peccare et
de dei perfecta contemplatione. Ha-
bitus enim sicut bona uie quodammodo et bono
peccati. sicut et quedam mala uie.

Quod omni uoluntas impleta sit.

Questio prima consideranda oportet
quod spiritus aliquid uoluit uel
uoluit quod non sit spiritum. hoc enim
estimari potest per id quod ipse ait. Pat-
si spiritum potest transire a me talis iste.
Verumptamen non quod ego uolo sed quod
tu uis. hic namque uoluntas sua a
uoluntate patris distinetur uidetur.

De uoluntatibus et spiritum duas naturas.

Quo tamen ambigendum non est.
duas uoluntates in christo
fuisse iuxta duas naturas. diuina uo-

luntate scilicet et humana. Et humana uo-
luntas est affectus rationis uel affectus
sensualitatis. et alius est affectus anime
secundum rationem. alius secundum sensualitatem.
uterque tamen dicitur humana uoluntas.
Affectu enim rationis id uolebat quod
uoluntate diuina. scilicet pati et mori.
sed affectu sensualitatis non uolebat.
primo refugiebat nec tamen in eo
ratio contra spiritum uel contra deum con-
cupiscebatur. quia ut ait Augustinus non
nullum est uicium cum ratio concupiscit
aduersus spiritum. Cuius autem dicitur est concupiscere
quia hoc secundum ipsam agit anima sicut
anima per aurem audit per oculos uidet.
Cuius enim malum non per animam concupiscit.
Et concupiscere dicitur cum anima carnali
concupiscitena spiritum reluctat. habens
carnalem delectationem de carne
et a carne. aduersus delectationem
quam spiritus habet. Spiritus autem carnalis
concupiscit rationem non est in anima sola nec in
carne sola. Ex utroque enim fit quia
sine utroque delectationis tunc non sentitur.
Talis igitur in christo rationis et tunc
in anima christi nullatenus esse potuit
quia carnalis concupiscitena ibi esse nequit.
Dei enim uoluntas erat et rationis pla-
cebat ut id secundum carnem uellet quod
tenet uitas humanitatis deo probaretur.
Ita quod hominis nature suscepit quod ipse
sunt subiecte debuit. Ideoque sicut
nobis dux est affectus mentis scilicet
et sensualitatis. ita et tunc debuit esse
geminus affectus. ut mentis affectus
uellet mori et sensualitatis affectus

**Dispositio
viii**

nollet. sicut fit i vis sibi. pet
ent de ipsa uitas. tu senueis ex
tendes manū tuas ⁊ alia p̄tinget
te ⁊ ducet quo tu nō vis s̄ ad
morte. Quod exponens aug
dicit qd' petra ad illā molestiā
nolens ducta ē. nolens ad eā
uenit. sed uolens eā uicā ⁊ reliq̄
affectū iſinitatis. qua nemo uult
moi. qā adeo ē nālis ut eū pet
nec senectū abstulit. Un etiā
dñs ait: tñseat a me calix iste.
sed uicā eū uis amois. Ergo
⁊ i xpo s̄dm hūanitate ⁊ i melius
eig geming affectū ē. vna rōis
cultate iſormatū quo p̄p̄ deū
quis moi uult. alit sensualitatis
carnis iſinitati p̄p̄inqua ⁊ ideo
cōiunctū quo mors r̄fugit. ut
em ait aug p̄ius mentis rōe
cupit dissolui et eē cū xpo.
sensu at' carnis r̄fugit ⁊ r̄cusat
hoc h̄t hūanū affectū qm diligit
uicā. odit morte. s̄dm istū affm̄
xps moi noluit nec obemuit
qd' s̄dm istū affectū perit. ~~~~~
ductoitatibz p̄bat diuisas
fuisse i xpo uolūtates. ~~~~~
Ad affectu igit' hūano quē
de uigine traxit uolebat
nō moi ⁊ calicem tñsē uabat.
Un beda. uat tñsē calicē qua
homo ē dicens. pat si fil' p̄t tñse
at a me calix iste. Ecce habemū
uolūtate hūanā exp̄ssa. vide iā
rectū rōe. sed nō qd' uolo s̄ qd' ego
tu uis. Un alibi. no ueni fare

uolūtate mea quā s̄z equalit' sup̄
de uigine. sed uolūtate eig qui
tñsē me. quā s̄z etnig habui
cū p̄e. hic ap̄te dicit duas i xpo
fuisse uolūtates. s̄dm quas diuisa
uoluit. theonimus quos sup̄ illā
locū. p̄us qd' p̄mptū. ē tñō aut'
iſina. dāns itelligi hic duas uo
lūtates no exp̄m̄ ait ita hoc rōt'
euitānos q' dicit i xpo uia tñi
uolūtate. hic at' ondit hūanā
q' p̄p̄ iſinitate carnis recusat
passione. et dñā q' p̄mpta est
p̄p̄e dispensatione. Aug etiā
duas i xpo asit uolūtates dicit.
Quatu distat deus ab hoīe. tñi
uolūtate dei ⁊ uolūtate hoīis.
Un hoīem gerens xps ondit
p̄uata quanda hoīs uolūtate
i q' ⁊ sua et nram figurat qui
caput nrm ē ⁊ ad eū sic mēbra
p̄tinemū. pat inquit si fil' p̄t
tñseat a me calix iste. hic hūana
uolūtate eāt. p̄p̄t aliquid ⁊ tāqm̄
p̄uata uolens. sed qā rectū uult
eē hoīem ⁊ ad deū digi. subdit.
no qd' ego uolo sed qd' tu uis.
Ac si dicit: videte i me q' p̄t
aliquid p̄p̄t uelle. ut deus aliud
uelit. concedit' hoc hūane fragi
litati. idem alibi. xps i passione
duas exp̄ssit iſe uolūtates s̄m
duas nras. ait em. pat si fil' p̄t
tñseat a me calix iste. Ecce habes
hoīs uolūtate quā ad dñā q̄tinuo
digens ait. peruptamē nō sic
ego uolo sed sicut tu amb sig.

libro mo de fuitate. Scriptu e p̄ si
 fieri p̄ t̄sser̄ salte h̄it a me.
 Vba xpi sūt. sed quō a t̄q̄ forma
 dicunt̄ ad adūte. Hōis subam geit
 hōis assūpit̄ affectū. Nō ḡ q̄p̄
 deo sed quasi hō loq̄t̄. Suscepit
 q̄dē mea uolūtate. mea ē uo
 lūtate quā suā d̄t cū ait. Nō
 sicut ego uolo sed sicut tu vis.
 Cū aut̄ dicit. Dia q̄ p̄ habz
 mea sūt q̄ ml̄ excipit̄ s̄n̄ du
 bio. Quā p̄ h̄f eandē et filij
 habet uolūtate. Eandē ē x̄ uolū
 tas q̄ pat̄na. Vna ḡ ē uolūtate
 p̄is et filij. Et alia uolūtate
 hominis alia dei. ut scias uita
 uolūtate eē hōis. Passione aut̄
 ē uolūtate dina ut pateret̄
 p̄ nobis. Hys testimonijs euident̄
 doret̄ i xpo fuisse duas uolū
 tates qd̄ q̄ negant̄ mechaig
archiep̄us t̄ met̄politana syno
de condēpnat̄ ē. et ex aff̄tū hu
mano sensualitatis qdē nō rōis
illud uoluit et p̄c̄it qd̄ non
sp̄trauit. N̄c̄ ideo p̄c̄it ut
sp̄trauēt q̄ st̄ebat d̄u nō eē
ficturū illud. n̄ illud fieri uo
lebat aff̄tū rōis sed uolūtē d̄mitatis

Quae uauit illud.
Ad qd̄ ḡ p̄c̄it. ut mē
 h̄is forma p̄b̄t. imminente
 t̄b̄tione clamandi ad d̄m̄ et
 subinendi uolūtate suā d̄ine
 uolūtati. ut si pulsante moles

tia tristant̄. p̄ euisdē amonione
 orent. Sed si nequunt uitae dicat̄
 qd̄ ip̄e xps. Nō ḡ ad ispiencia
 fuit qd̄ xps clamās nō exaudir̄
 ad salute corpale. Hōm̄ quidē
p̄c̄it s̄z ut m̄oret̄ sed meli
eat ut m̄oret̄ qd̄ i s̄m̄ ē.

De eo qd̄ ambrosius d̄t xpm
dubitasse huano aff̄tū.

Queterū nō parū nos mouet
 ūba ambrosij q̄bz significat̄
 uidet̄ xpm s̄dm̄ huamū aff̄tū de
 potena p̄is dubitasse sic dicens.
i mo libro de fuitate. De quo
dubitat. De se an de p̄e. De
eo unq̄ cui d̄t t̄sser̄. dubitat
hōis aff̄tū. Nā deo de p̄e non
dubitat. n̄ de morte formidat.
ph̄eta enā nō dubitabat. q̄
ml̄ deo ip̄ale aff̄tū. Nū̄ m̄tra
hōm̄es q̄stutes d̄m̄. Nō h̄a nō
dubitat. et dubitatē filij tu rōis.
ut homo ḡ dubitat. ut homo
locut̄ ē. Hys ūbis inuū uidet̄
q̄ xps nō iquū deo ē ul̄ di filij
sed iquū homo ē dubitauit
aff̄tū huano. Ad ea rōe dicit̄
actipi p̄t nō q̄ ip̄e dubitauit
sed q̄ modū gessit dubitantis
et hōm̄bz dubitatē uidebat.

Ūba hylariū longe diuisa ex
p̄mencia sn̄am a p̄missa.

Illud enā ignouandū nō
 ē qd̄ hylariū asserē uidet̄
 xpm nō sibi sed suis uasse

cū dixit: tūseat a me calix iste
sicut nō s' sed suū tūmūt nec
eū uoluisse ut s' nō eēt passio
sed ut a suis calix passiois ita
iquens. **S**i passio honoificatus
eū eāt. sicut iuda exēte ait: nō
honoificatus ē filius hoīs. quō eū
ēstem ferēat metā passiois. nō
fēte tam irōnabil' fuit ut pati
mōte tūmūt: q' patientē se
gloificatus eēt. **S**ed fēte tū
muisse usq' eo estimabit' ut
tūferri a se calice depra'to sit
dicens. **P**at' tūfer' hūc calicē
a me. **Q**uō em' patienti metu
tūferri depra'tet a se qd' p' dis
pensatōne pensatōis studiu' fē
tinet impleri. **N**ō em' cōuenit
ut pati nōlit qd' pati uelit et
q' pati eū uelle agnoscere reli
giosus hoc fūeat q' fēti. qm' ad
id impie saluāne p'rupē ut
eū assereres ne patē' uasse.
quē pati uelle agnoscere. **N**on
gō sibi tūmūt nō sibi uat tūse
calicē. sed dist' hō. ne teos calix
passiois tūbuti quē a se tūse
uat ne t' hīs s'z maneat. **N**on
em' rogat ne senī sit. sed ut a
se tūseat. **D**einde ait: nō sicut
ego uolo sed sicut tu uis. hūanēse
sollicitudis significans q' s'cru.
sed nō dist'niens s'mām s' cōis
cū p'ce uolūtatis. p' oib' gō uult
tūse calicē. p' quē omēs tēp'adi

erant dist' hō. et ideo p' petro
rogat' ne desinat fides ei' **S**nes
ign' h' oīa p' mōte sua desina
usq' ad mōte tūmūt. **S**at hūc
calicē tūse nō posse. nō bibet.
idō ait: **P**at' mī si nō p' tūse
calix iste. nō bibā illū. fiat uo
lūtās tua. s'tens tūse q'sumata
passioe metu calicis tūsiturū.
q' nō bibisset eū. tūse nō posset.
Nec s'ms t'ois nō q'sumata
passioe t'ois succedet qā p'
mōte ei' p' uītutū glām aptūe
t'imitatis **S**anda scandalū peller'
Intende lōe hīs ūbis pia dili
genaa ne sint t' uasa mōtis.
Quī xpus meruit sibi & nobis
et quid s' & qd' nobis. **W** xviij.
Quō em' enā xpi p'tere
mōdū nō ē. de quo qdā
dicē solent. q' nō sibi sed melius
tūmūt. **M**eruit qdē mōtis
redemptōne a dyabolo. a p'ro.
a pena. et regnū. t'esperatōne.
ut remota ignea tūmphea
libē patēret introitū. sed x'
meruit t'passiois & t' mōtalit'is
glām sicut **A**ptus ait: xpus
s'us ē p' nobis obediens usq'
ad mōte. mōte ut t'ruis p'p'
quod & deq' exul. illū. & donat'
illū. nō. qd' ē s' oē nō. **A**pte
de **A**ptus xpm' p'p'ea exaltatū
p' t'passibilitatis glām. quia ē
hūiliatū p' passiois obediām

Per etiā beatorū fuit r dei cōtem-
platione. ī quo p̄cipue b̄tudo
q̄sistit. Et t̄m dia ī hor fuisse
beatior q̄ ab oī miseriā īmūis
ex quo nequit īferri simplicit̄
quod beatorū fuit. mm

De eo qd̄ scriptū ē. donavit illi
nomē qd̄ ē sup̄ omne nomē.

Net t̄m gl̄am īpassibilitatis
et īmortalitatis meruit sed
etiā s̄ donatī nomē qd̄ ē sup̄ omne
nomē. s̄z honorificentiā qd̄ uocat̄
deus. Hor t̄m nomē an̄ morte hūit.

Habuit em̄ hor nomē filius dei
īquātū deus ē ab et̄no p̄ n̄m. īquātū
ūd hō f̄m̄s ē hūit ex t̄pe p̄ gr̄am.

Vertū auḡ de hōi donatū ēē
illud nomē. nō deo q̄ illd̄ non
hūit cū ī forma dei t̄m erat. Et
cū d̄. p̄t qd̄ illū exaltatū ē do-
il. no. qd̄. ē s̄. o. no. s̄. satis app̄t
p̄t quid exaltatū id est p̄t obe-
diētiā ē ī qua forma exaltatū sit.

In q̄ em̄ f̄m̄ r̄unfir̄ ē ī ea eal-
tat̄ ē ē ī ea donatū ē ei nomē.
ut cū ip̄a forma sui nominet̄
vingentiū filius dei. mm

Ad nomē illud datū est
hominī et nō deo. mm

Hor ei donatū ē non ut hōi
qd̄ iā hēbat idem ip̄e deus. Et
quo sensu id accipiendū sit. mm

Hor ī p̄ gr̄am accepit ut
ip̄e ens homo ul̄ subsistēs
ī forma sui id est ī aiā ē ī carne
nominet̄ ē sit deus. Sed nūquid

hor tūc meruit? Sup̄ ei d̄m
ē qua hor t̄m bonū homo ille
nō meruit. Quo ḡo h̄ d̄. p̄t
obediā donatū ē ei hor nomē.

Secūm tropū illū ī scriptura celebr-
r̄mū accipiendū ē hor qd̄ d̄ res
fiei q̄m īnotestit. Post resurrectio-
nē ūd qd̄ an̄ eāt ī euidenti po-
sitū ē. ut scient homines ē demo-
nes. Manifestationē ḡo illū noīs
donavit ei deus p̄ resurrectiōnē.
sed illa meruit p̄ obediā passi-
oms. q̄ eo qd̄ obeduit patendo
exaltatū ē resurgendo. Et p̄ hor
manifestatū ē nomē hor. Eodem
tropo d̄ns usq̄ ē etiā p̄ resurrecti-
onē dicens. Data ē m̄ oīs p̄tas
ī celo ē ī t̄ra. Nō qd̄ tūc p̄mo accepit

sed quā an̄ habebat tūc manifesta-
ta ē p̄tas. Secūm ambrosiū d̄ illud
nomē donatū ēē deo nō homi-
ni. et videt̄ secus ūbor sup̄finem
oppositū augustinū. sed ītelligētia
nō obuiat. l̄z d̄m̄s sapiat. Na
ambrosiū de n̄ali donatiōne id d̄m̄
ītelligit quā et̄nalit̄ p̄ gr̄ando
dedit filio nomē qd̄ ē s̄r omne
nomē. s̄z deū ēē p̄ n̄m quā
genuit ab et̄no filius pleni
ē s̄r equale deo. Ad t̄m nō
ap̄t p̄t passiōis obediā
xpo donatū ē sed p̄missio nō
locutiōis accipiendū est. mm

Et ip̄e s̄m̄ oī m̄to iā h̄re potuit
S ūd q̄m̄ ut̄tā x̄p̄ illa
ī mortalitatis ē īpassibi-
l̄tām ē noīs dei manifestatiōnē

sine si merito habere potuit. Sane
 dm p̄t: quia huana nam ita
 gl'osa sumpt' potuit sicut in
 r̄surrexioe exiit: nomēq;
 suū et alit' homibz manifestae
 potuit: sed hō passibil' eē nō
 potuit: sicut fuit: et ad illam
 gl'iam sine merito puenire. po-
 tuit qdē ad illā puenire sine
 merito passiois quia potuit po-
 tuit q̄sumpta mortalitate im-
 mortalitatis gl'ia uestiri sed nō sine
 merito iustitiae et caritatis. aliazq;
 uitutū. Non em̄ x̄p̄s homo eē
 potuit i quo plenitudo uitutū
 et gr̄e nō fuit. Nec uitutes
 ei tēe potuerūt caluo morta-
 litatis induto qm̄ p̄ eas merēt'.
 Habens i' has uitutes scdm̄ hōiem
 passibil' et mortalem nō potuit
 nō mereri gl'iam immortalitatis
 ac manifestacionē dei nois q̄sq;
 potuit tū hoc asseq; sine merito
 passiois. q̄a p̄ passionē nil s̄
 meruit qd' nō an̄ p̄ uitutes
De tā mortis et passiois et meruit.
Ad quid gō uoluit pati
 et mori. si ei uitutes ad
 merendū illa suffinebat. et pro-
 te nō p̄se. Quomō p̄ te: ut
 ipsius passio et mors et reforma
 et r̄a. Forma uitutis et hūilitatis.
 cū gr̄e et libitatis. Forma deo usq;
 ad mortē obediendi. et causa tue
 libitatis et b̄titudis. Meruit et
 nobis p̄ mortis et passiois tolēantā.

q̄ p̄ p̄cedenā nō meruerat. s̄z
 aditū paradysi et libitōne a p̄tō.
 a pena. a dyabolo et p̄ mortē eig
 her nos adepti sumus. s̄z redēptō
 ne et filioz gr̄e adeptōne. Ipe em̄
 moriendo. factus ē hostia n̄re liba-
 tōis. s̄z quō p̄ mortē nos a p̄tō.
 et a dyabolo redemit: et aditū gr̄e
 aperuit. **De cūerat de ḡt̄ missio**
 ut ait **ambrosius**. p̄ p̄mū p̄tīm nō
 m̄mitti hōiem i paradysū. et ad dei
 ḡtemplatōne nō admitti n̄t hōie
 uno tanta existeret hūilitas que
 om̄ibz suis sufficere posset: sicut
 p̄mo hōie tanta fuit supbia q̄
 om̄ibz suis nocuit. Nō ē ut inuentū
 m̄t hōies aliquis quo id posset
 implei n̄ leo de t̄bu uida qui
 apuit libū et soluit singnacula
 eig. implendo ipe oēm iusticiā id ē
 q̄sumatissima hūilitate q̄ maior
 eē p̄t. Nā alij om̄es debitorēs eant:
 et uix unicuiq; sua uia suffinebat
 et hūilitas. Nulla gō eorū hostia
 poteat offerre sufficientē n̄re re-
 q̄silatōis. s̄z x̄p̄us hō sufficiens
 et p̄fecta hostia fuit: q̄ m̄lto amplia
 ē hūilitas amantidm̄e moris
 gustando. qm̄ ille adam supbiat:
 p̄ esū ligni uetati noxia delicta de
 p̄stundo. s̄z i' illa supbia om̄
 erant r̄uina. ipm̄ de paradiso
 mittens foras. aliisq; arcludens
 ianuā. m̄lto magis x̄pi hūilitas
 qua mortē gustauit. i' ḡm̄ r̄gni
 celestis om̄ibz suis impleto dei

decto aperire ualuit atq; decto
dele' cyrographu. ut emi ambp
ait tm fuit pccm mrm ut sal
uai no' possem. n' uirgenitq;
dei filia p' nob' moeret' debitoibq;
mortis. s' sic dignos nos fent
testamenti & p'misse an' hereditatis.

Quo no' ita e' itelligendu. q' no'
alio mo' nos simla saluae po
tueit q'm p' morte sua. sed q' p'
alia hostia no' potuit nob' ap'ri
regni aditu & fici sala n' p' mor
tem uirgenit. cuiq; tanta fuit
ut d'm e' huilitas & paenena.
ut ei9 m'ito pateret' edentibq;
teu' aditu regni. Magna i' morte
uirgenit p'nta sut' nobis. ut
liceat nob' redie' i' p'iam. sicut
olim i' morte sumi pontificis
his q' ad ciuitate' refugij q'fuge
rant secute ad p'pa romae re
meae. Ete aliquatenq; onsu
e' q' h'c p' x' morte aditu regni
sit nobis paratu.

Disto
riy

Hic qualif a dyabolo & a p'cto
nos redemit.

Nunc igit' q'ramq; quod p' mor
tem ipius a dyalo & a p'cto
& a pena redempti sumq;. a dya
bolo i' & a p'cto p' xpi morte libe
ati sumq;. q' ut ait ap'ls i' sanguie
ip'is iustificati sumq;. & teo q' sumq;
iustificati. i' a p'ctis soluti. a dya lo
sumq; libeati q' nos uincit' p'cto
tenebat. **Et** quod a p'ctis p' eius

morte soluti sumq;. q' p' ei9
morte ut ait ap'ls q'mendat'
nob' cuitas dei. i' apparet' eri
ma & q'mendabil' cuitas dei
erga nos. i' hor' q' filiu' suu' tra
didit i' morte p' nob' p'ctoibq;
Exhibita at' tanta erga nos di
lectionis acta. & nos mouem'.
attendim'q; ad diligendu' d'm
q' p' nobis tm' ferit: & p' h'o iusti
ficam'. i' soluti sumq; a p'ctis &
iusti efficiam'. **hoc** i' xpi nos
iustificat. du' p' ea' cuitas exatit'
i' cordibq; n'ris. **dicim'** quoz et
alio p' morte x' iustificati q' p'
fide' mortis ei9 a p'ctis m'udam'
U' ap'ls. iustia dei e' p' fide' x'
ihu' xpi. **Et** item. que' p'posuit
de9 p'nciatore' p' fide' i' sanguie ip'is
& p' fide' passionis. **ut** olim as
picientes i' p'pente' eneu' i' ligno
erectu' a morsibq; x'pencu' sana
bant'. **Et** go' r're fidei i'ntutu' in
p'p'icim'q; illu' q' p' nob' p'pendit
i' ligno. a uinculis solum' d'pali
idest a p'ctis & ita a dyalo libeati
ut ut p'q' hac' uita' i' nob' tuerat'
q'd' p'umiat. **h'orte** q'ppe sua uno
ueissimo sac'ficio quidq'd' culpa:
eat' tm' nos dyabolu' ad luenda
supplicia detinebat. x'ps ext'mit
ut i' hac' uita' nob' temptando
no' p'ualeat. **U'z** em' nos temptet'
p'q' morte' xpi q'ba' mo'is ante
temptabat no' tm' uincit' p'ctis

ante unirebat. **N**am petrus q̄ ante
 p̄ morte uoce analle t̄ritq̄ negat
 p̄ morte x̄ an̄ r̄ges 7 p̄p̄des ductq̄
 nō ressit. **Q**uia? **Q**uia forte
 i. x̄p̄r uenies i domū foctis .i.
 t̄rōda n̄ra ubi dyabls habitabat
 alligauit forte .i. a seductione
 ap̄p̄nit fidelū ut reputatōne q̄
 ei adhuc p̄mittit nō sequat̄
 seductio. Itaq̄ i sanguine q̄ soluit
 q̄ nō rapuit redempti sumq̄ a p̄ro
 7 p̄ horā dyabolo. **N**ā ut ait augg
 v̄m̄cū n̄m̄ce nob̄ iuusi
 biles p̄fates. ubi v̄m̄cū iuusi biles
 cupiditates. **F**uso em̄ sanguine s̄i
 culpa. oīm̄ culpaz̄ t̄rographa de
 leta s̄i q̄ba debitores q̄ t̄en̄ rōit
 a dyabolo an̄ tenebant. **V**n̄ q̄ pro
 m̄tas effunderet. p̄ illa ḡo redempti
 sumq̄ i q̄o p̄nceps m̄udi ml̄ iueit.
Vn̄ augg causa et modū n̄re
 redemptōis i s̄inuans ait. **N**ihil
 iuenit dyabls t̄ep̄o ut m̄oreret̄
 sed p̄ uolūtate p̄ris moī x̄pus
 uoluit. nō h̄ns m̄ortis causam
 de p̄ro. sed de obīa 7 iusticia
 morte gustauit p̄ quā nōs rede
 mit̄ a s̄iuitute dyaboli. **I**ncide
 ramq̄ em̄ t̄p̄isapem h̄a senili
 q̄ seduxit adam 7 fuit fecit. reputat̄
 nos q̄i unanilos posside. **S**ed
 uenit redemptor 7 uictq̄ ē de
 ceptor. **E**t q̄d fecit redemptor
 captiuatōi n̄rō. **T**etendit ei mu
 stipula cruce sua. posuitq̄ ibi
 q̄i estam sanguine sua. **I**lle aut̄
 sanguine sua fudit. nō debitois

p̄ q̄d recessit a debitoibz. **I**lle q̄ppe
 ad hor sanguine sua fudit ut p̄m̄
 n̄ra delēt. **V**n̄ ḡo nos dyaboli tene
 bat. delectat ē sanguine redemptōis.
Nō em̄ tenebat nos n̄ unū p̄m̄
 n̄rō. iste erant cethee captiuoz.
Venit ille. alligauit forte unū
 passiois sue. t̄rauit i domū ei
 .i. t̄rōda eoz ubi ipse habitabat.
 7 uasa ei9 eripuit s̄z nos q̄ ille
 p̄pleuet̄ amantudine sua. **D**ez aut̄
 n̄r̄ uasa ei9 d̄piens 7 sua fanens.
 fudit amantudine 7 p̄pleuit dulce
 p̄ morte sua a p̄ris redimes et
 adoptōne gl̄e filioz largiens.

Quā de9 homo 7 mortuus.

Factus ē i mortalio homo
 ut moriendo dyabolū uicēt.
Nisi em̄ homo eēt q̄ dyabolū uicēt
 nō iuste sed uolent̄ ei hō
 tolli uidet̄ q̄ se illi sponte sub
 ient. **S**i eēt homo uicēt. iuste
 manifestio hōiēm p̄didit. 7 ut hō
 uincat n̄re ē ut de9 t̄eo s̄i q̄
 eū iuūne a p̄ris f̄iat. **S**i em̄
 hō p̄ se eēt ul̄ angela t̄ hōm̄e
 facile p̄m̄t̄ cū i uicē n̄m̄ p̄ se
 q̄stet̄ cendisse. **I**deo dei filia hōiēm
 passibile s̄i p̄s̄it. i quo 7 morte
 gustauit quo celū nobis ap̄uit.
 7 a s̄iuitute dyaboli .i. a p̄ro li
 berauit. **B**eruitq̄ em̄ dyaboli
 p̄m̄ ē. 7 a pena redemit̄.

Quomō 7 a qua pena x̄p̄s
 nos redemit̄ p̄ morte.

Adua pena. **T**empali et
Et̄na. **A**b et̄na q̄d̄ relaxādo

debita. a tempore uero penitus nos
liberabit in futuro qui nouissima
tunica mors destruet. Ad huc et
expectamus redemptionem corporis.
secundum animas uero iam redemptionem sumus
ex parte. uero ex toto. a culpa non
a pena. Nec omnino a culpa. non et
ab ea sic redempti sumus ut non
sit. sed ut non dicitur.

Quo pena nostra portatur.

Perituta est nostra. et penam
propter nos. dicitur in corpore suo
super lignum portasse quia per ipsum
penam quam cruce tulit. omnis pena
temporalis que pro peccato debet. conuersus
baptismo penitus laxatur. ut nulla
a baptizato erigatur. et in pena moratur.

Non enim sufficit illa pena que pe
nitentes ligat eterna nisi et pena coo
paret quae pro nobis soluit. Non peccata
iustorum que fuerunt ante aduentum in
sustentatione dei fuisse usque ad christi
mortem dicit apostolus ad omissionem iustitiae
eius in hoc tempore. Ecce ex parte expositum
est quomodo et quid christus pro morte
meruit nobis et impetrauit.

Si solus christus debet dici redemptor
ut solus mediator.

Unde uerbum dicitur ipse dicit mundi re
demptor. et dei hominum medi
ator. Sed mediator in scriptura dicitur solus
filius. redemptor uero aliquando pro eterna parte
uel spiritus sanctus. sed hoc pro usu praesentis
temporis. non pro exhibitione humilitatis et
obedientiae. Nam secundum praesentis sit et obedientiae
usum. filius prope dicitur redemptor. quia
et ipse expleuit per quem iustificati sumus.
et ipsam iustificationem est operatus

potentia dimittatis cum peccato et spiritu sancto.

Et dicitur redemptor inquit est deus praesentis
usum. et inquit est homo humilitatis essentia
et sepius dicitur redemptor secundum humanita
tem quia secundum eam et terra suscepit et
impleuit illa sacramenta que sunt causa
nostrae redemptionis. prope dicitur filius redemptor

De mediatore.

Qui solus dicitur mediator non pro
ultra spiritus sanctus. De quo apostolus
ait. Dominus mediator dei et hominum homo
christus ihesus id est per hominem qui in
medio arbiter est ad opponendam
partem. et ad reconciliandum homines
deo. Hic est arbitrium quem iob desiderat
ut in arbitrium esset nobis arbitrium. Reconciliati
enim sumus deo ut ait apostolus per
mortem eius. Quod non est sic intelligere
dum qui nos ei sic reconciliauit
christus ut impeteret amorem quos odierat.
sicut reconciliat inimicos inimico.
ut denique sit amicus qui ante se o
derant. sed iam nos diligenti deo
reconciliati sumus. Non enim ex quo
reconciliati sumus ei per sanguinem
filii. nos cepit diligere. si ante mundum
per ipsum nos aliquid eemus. Quod
igitur diligenti deo reconciliati
sumus. prope peccatum cum eo habe
bamus inimicitias. que habebat erga
nos caritatem. et cum inimicitias exer
bamus aduersus eum operando iniquitatem.
Ita igitur inimici eramus deo. sicut
iustitiae inimici sumus peccata. et ideo
remissis peccatis. Hec inimicitiae
fuerunt et reconciliati iusto quod
ipse iustificat. et prope dicitur

mediator eo qd ipse medius int
 deū et hoīes ipos reconciliat
 deo. Reconciliat at dū offendi
 tula homī tollit ab oculis dei
 idest dū pccā delet qbz deus
 offendebat et nos tūm ei
 erant. Et cū pccā delet nō
 solū filij sed et pē et pccā pccō quoz
 delens et mīa ad deū ronalia
 quae solū filij dī mediator. Nā
 de pē legit qd reconciliauit s
 mūdū. At em̄ aplū dō ede t
 xpo mūdū sibi reconcilians.
 At r reconciliat. quae nō dicit
 mediator. Nā ut medij ē int
 deū et hoīes nō tse hūit iā sātine
 ta quoz fide et imitacione iusti
 ficemur reconciliemur deo Recon
 ciliauit em̄ nos tota fmitas ū
 tutis usu s; dū pccā delet. s; filij
 solus impletione obedie t q; pccā
 sūt sūm hūana nām ea p que
 identes et irritantes iustificamur.
Scdm quā nām sit mediator.
Unde et mediator dī scdm
 hūanitate. nō sūm dīmitate.
 Nō ē em̄ mediator int deū et dū
 qā unū ē dō. sed int deū et hoīem
 qī int duo eēma. qd mediator
 eē nō pē nō int aliqua. Mediator
 ē r tūm hō. Nā tūm deū nō
 mediator sed equalis ē pē. hoc
 idem qd pat. cū pē unū deū.
 Mediat gō int deū et hoīes
 fmitate sūm hoīs nām t q; susce
 pit iā p q reconciliamur deo tri
 nitati et sūm eandē habet aliqd
 sile deo et aliqd sūmle

hoībz qd mediator agruit. ne
 p oīa filis hoībz longe eēt a deo.
 a p oīa deo filis longe eēt ab
 hoībz et ita mediator nō eēt.
Verū r mediator xps int mōta
 les pccōes. et int mortale iustū
 apparuit mortalis cū hoībz.
 iustū cū deo. p imitate pūquas
 nobis. p iusticiā deo. Recte igit
 mediator dicitur ē quā int deū
 imortale et hoīem mortale ē dō
 homo reconcilians hoīem deo. r
 tūm mediator tūm ē hō. Inqūtu
 at ūbū. nō ē medius. qd unū cū
 pē deū. Si gō xps sūm uos o hētici
 unā tūm hēt nām unde medij eēt.
 nō ita sit medij ut dō sit pccā diu
 nitatis nām. et homo pccā hūan
 itatis nām. **E**ūo hūana teo reconci
 liata sūt dūmō. Nā ipse ueniens
 pccā se hūana sonauit diuinis
 p utiq; nē cōiūctionē t unā p
 sona. Deinde omnes fideles per
 mōte reconciliat deo. dū sanati
 sūt ab impietate qūq; hūilitatē et
 edendo dilexerūt. et diligendo imi
 tati sūt. Ecce hic aliquatenū ismuat
 quae xps solū dī mediator dei et
 hoībz. et sūm quā nām r mediet
 s; hūana. et cū mediet s; deo
 trinitati Trinitati em̄ nos rconci
 liauit p mōte p quā etiā nos re
 demit a sūuitate dyaboli. Nā ut
 petro ait Tepla cano. nō corrup
 tibus auō et argento redēpti
 sumus. s; p nōso sāguine agni

D. r.

Imaculati. **Q**uod alio modo
potuit liberare et quare ponit isto.

Quid quirit utrum alio modo
posset deus hominem liberare
quam per mortem christi. dicimus et alium
modum fuisse possibile deo. cuius
potenti cuncta subiarentur. et nostre
misericordie sanande convenientiore
modum alium non fuisse nec esse oportet
fuisse. **Q**uid enim mentes nostras
tamen erigit et ab imbecillitate liberat
deprecatone quam quod nos tanti fecit
deus. ut dei filius immutabiliter

hoc se manens quod erat et a nobis accipi-
ens quod non erat. dignatus nostram inire
quod scilicet. mala nostra moriendo profer-
ret. **E**t etiam ratio quare isto modo
ponit quam alio liberare uoluit.
quia sic iustitia superat dyabolum non
potentia. et quomodo id firmum sit expli-
cabo ut potero. **Q**uoad iustitiam
dei in potentia dyaboli traditur et gratia
humana. propter primum hominis totum
originaliter transiit et illius debito
obligante oes. **U**n oes homines
ab origine sunt sub principe dyabolo

Un aptus. **F**ramus nam filii re-
na sunt ut est depreuata propter. non ut
est recta cuncta ab initio. modo autem
ille quo conditus est homo in dyaboli potentia
non ita est intelligendus tamquam deus homo
fecerit a se fieri iussit. sed quod tantum
promissit. iuste tamen. **I**llo deserente
petante. propter auctorem illico trasit.
Per tamen deus obtinuit in ira sua
misericordias suas. ut hominem a
lege sue potestatis amittit. cum in

dyaboli potentia esse promissit. quia nec
dyabolum a potentia dei est alienus. sic
nec a bonitate. **N**am quicumque uita
dyabolum uel homo non subsistet.
non per eum qui uiuificauit omnia. **N**o
ergo deus hominem deseruit ut non se
illi exhiberet deum. sed in mala
penalia. etiam malis presentat multa
bona. et tandem hominem per amissionem
potestatis dyabolo subdidit. re inmissio
potestatis per sanguinem christi data a dya-
bolo eruit. ut sic iustitia vincat
dyabolum non potentia. **S**ed quare iustitia
Iesu christi. **E**t quomodo uictus est ea. **Q**uia
deo nihil dignam morte inueniens.
occidit eum tamen. **E**t utique iustus est
ut debitorum quos tenebat liberi
dimittantur et eum redentes que sine
ullo debito occidit. **I**deo autem pote-
ntia vincere noluit. quia dyabolus
uincio presentatus sue amatoe est po-
tentiae. et deseruit oppugnatoeque
iustitiae. in quo homines magis eum
imitantur quam neglecta uel perosa
iustitia potentiae magis studet.
eiusque uel ademptione letantur uel
cupiditate letantur et istamantur. **I**deo
placuit deo ut non potentia sed
iustitia uincens. hominem erueret.
in quo homo eum imitari disceret. **P**ost
uero in resurrectione secuta est po-
tentia. quae reuirit mortuum. nunquam
propterea mortuum. **E**t nonne iure est
simo vincat dyabolum. si potentia
tamen christus cum illo agere uoluisset.
Unque. **S**ed postposuit christus quod

dyaboli potentia esse promissit. quia nec dyabolum a potentia dei est alienus. sic nec a bonitate. Nam quicumque uita dyabolum uel homo non subsistet. non per eum qui uiuificauit omnia. No ergo deus hominem deseruit ut non se illi exhiberet deum. sed in mala penalia. etiam malis presentat multa bona. et tandem hominem per amissionem potestatis dyabolo subdidit. re inmissio potestatis per sanguinem christi data a dyabolo eruit. ut sic iustitia vincat dyabolum non potentia. Sed quare iustitia Iesu christi. Et quomodo uictus est ea. Quia deo nihil dignam morte inueniens. occidit eum tamen. Et utique iustus est ut debitorum quos tenebat liberi dimittantur et eum redentes que sine ullo debito occidit. Ideo autem potentia vincere noluit. quia dyabolus uincio presentatus sue amatoe est potentiae. et deseruit oppugnatoeque iustitiae. in quo homines magis eum imitantur quam neglecta uel perosa iustitia potentiae magis studet. eiusque uel ademptione letantur uel cupiditate letantur et istamantur. Ideo placuit deo ut non potentia sed iustitia uincens. hominem erueret. in quo homo eum imitari disceret. Post uero in resurrectione secuta est potentia. quae reuirit mortuum. nunquam propterea mortuum. Et nonne iure est simo vincat dyabolum. si potentia tamen christus cum illo agere uoluisset. Unque. Sed postposuit christus quod

161
potuit ut p̄a ager̄ qd̄ oportuit.
Iustina 9° hūilitatis hōiem libe
rauit: quē sola potētia eq̄ssime
liberare potuit.

De cā mē dīm̄ et hōiem et dyabolū

Sunt tres illi cām̄ ve
nientis: deus. hō. et dyabolus.
dyabolus et homo qd̄ adūsus deū di
cerent nō habent. Dyabolus em̄
de iustitia dei cōiūct̄ q̄a p̄m̄ ei⁹
sūt hōiem. et fraudulēt̄ abduxit.
et violēt̄ tenuit. Homo etiam
iustis a deo cōiūct̄ q̄a p̄cepta
ei⁹ contempsit. et se alieno domino
mācipauit. De hōis etiā iustitia
cōiūct̄ dyabolus. quia et illū p̄
fallaci p̄missione decepit. et p̄
mala iherendo lesit. In iuste igit̄
dyabolus q̄ntū ad se tenebat hōiem.
sed hō iuste tenebat. q̄a dyabolus
nūq̄m̄ meruit p̄tate habē s̄
hōiem. sed hō meruit p̄ culpā
pati tyrādem dyabolū. Si t̄ d̄
q̄ utriq̄ potētia p̄erat. hōiem
liberare uellet. sola iustitiā
iustitiae hōiem potēat rectissime
liberare. sed ob cām̄ p̄missā ius
ticia hūilitatis uaq̄ uoluit. **R**
dū t̄ carne mortali crucifixus
ē. iustificati sum⁹. i. p̄ p̄missio
nē p̄tate. eruit de p̄tate dyabolū
et ita a xp̄o iusticiā dyabolū
iustis ē nō potētia. Quō ad
t̄ ei⁹ sanguine nob̄ p̄tā sint di
missa sup̄ expositū ē.

De traditōne xp̄i q̄ dī facta
a p̄e. a filio. a iuda. et a iudeis.

Xpius ergo ē sacerdos idēq̄
hostia et p̄tā nr̄e redemptio.
qui se t̄ ara crucis nō dyabolo sed
deo t̄ntati obtulit p̄ omnib⁹ q̄ntū
ad p̄tā sustinentiā. sed p̄ electis
t̄nti q̄ntū ad efficiendā q̄ p̄destinatis
t̄nti salute essent. de quo et legit̄ q̄
sit traditus a p̄e. et q̄ seipm̄ tradidit.
et q̄ iudas eū tradidit. et iudei. Ip̄e
se tradidit q̄a p̄p̄te ad passiōē
accessit. et pat̄ eū tradidit q̄ uolūte
p̄is p̄mo tōn⁹ t̄ntatis pass⁹ ē.
Iudas tradidit p̄dendo. et iudei t̄
stingando. et sicut act⁹ iudei et iudeorū
mala. et act⁹ xp̄i et p̄is bona. opa
xp̄i et p̄is boni. quia hō p̄is et
filii uolūtas. malū fuit opa iudei
et iudeorū q̄a mala fuit intentio.
Diuisa fuerūt i facta siue opa
i. diuisi act⁹ et una res siue sc̄m̄
sūt passio xp̄i. Ideo doctores aliqui
iūgūt i facta et illo p̄em̄ et
filii. iuda et iudei. aliqui disingūt.
Reppientes em̄ ad passiōē unā
opa illorū dicūt. attendentes ad t̄
tēntōnes et act⁹. diuisa sc̄m̄ disciunt.
Un̄ aug⁹. facta ē iquit traditō
a p̄e. sc̄m̄ ē traditō a filio. facta ē
traditō a iuda. una res sc̄m̄ ē. Ad
9° disciunt int̄ eos. Quia hō fecit
pat̄ et filii t̄ caritate. iudas uō t̄
p̄ditione. Videtis q̄a nō qd̄ sc̄m̄
homo. sed q̄ uolūtate q̄sideandū.
ē. In eode sc̄m̄ inuenim⁹ deū quo
iuda. deū benedicim⁹. iudā detest
tam⁹. quia d̄s cogitauit salute nr̄am.
iudas cogitauit p̄tā qd̄ uendidit

dm̄. filij p̄titi qd̄ dedit p̄ nob̄.
9° **D**ivisa ē int̄. diuisa facta facit:
cū tñ sit una res ex diuisio. **E**re una
re d̄ ī fuisse & diuisa f̄. q̄ una
fuit ī passio sed diuisi act̄. **E**t act̄
qd̄ iude ac iudeor̄ mali sūt q̄b̄
opati s̄ xp̄i passionē q̄ bonū est:
et opus dei est.

Quod ē passio dicit̄ opus dei
et iudeor̄ & quomō.

Passio 9° ē & op̄ iudeor̄ d̄
q̄ ex actib̄ eor̄ p̄uenit.
et op̄ di q̄ ex eo auctōr id est
uolente fuit. **P**n̄ auḡ. Nemo
em̄ aufert aīam ē ab eo. q̄ p̄tate
h̄t ponendi & sumendi. **E**re habes
auctōrē op̄is. **P**onet aīam. **E**re
habes op̄ auctōis. **E**t ut gr̄alib̄
occluda. quociens ī carne xp̄i aliqd̄
patit̄ opus auctōis ē. **N**ā em̄ sua
uolūtate nō alio cogente p̄etit̄
ip̄e auctōr ē opus. **C**ū at̄ passio xp̄i
op̄ dei sit: & iō bonū. ead̄ op̄ati
sūt iudas & iudei. q̄rit̄ an crede
dū sit eos op̄atos ibi eē bonū. **H**ic
distinguedū ē. p̄t̄ em̄ dicit̄ q̄ op̄ati
sūt bonū q̄ ex actib̄ eor̄ bonū
p̄uenit. i. passio ē. et item op̄ati nō
sūt nō bonū sed malū. q̄ actio
eor̄ nō fuit bona sed mala.

Dist̄
xxi

Quod ī xp̄o diuisio ī morte fuit
aīe ul̄ carnis a uībo.
Post p̄dicta cōsideandū est:
utrum ī morte a uībo sit separata
aīa ul̄ cad̄. **I**uda putauerūt
carnē sicut ab aīa ita a d̄mitate
ī morte diuisā fuisse. **S**i ei iquit

aīa media d̄mitas sibi carnem
viniut sicut sup̄iq̄ p̄t̄atū est.
En̄ 9° diuisa ē cad̄ ab aīa. di
uisa ē enā a d̄mitate. q̄ nō potuit
ab aīa seūgi. p̄ quā uībo eāt un
ta q̄n̄ a uībo diuidet̄. **F**uit at̄ diui
sa ab aīa ī morte. alioq̄n̄ uā mors
ī nō fuisset: q̄ ut ait auḡ mors
quā timet̄ homines. separā ē
aīe a carne. **M**ors at̄ quā nō ti
met̄ separā ē aīe a deo. **U**traq̄
uō dyaboli suasa hōi p̄pinata
ē. **S**i 9° ī xp̄o homine uā mors
fuit diuisa ē ī aīa at̄ p̄ h̄ d̄mitas
a carne. huius sive p̄babilitat̄
addūt qd̄ auctōritatis testōm̄.
Ambrosius tractans de x̄i ī iur̄tione
q̄ ī cruce uoce magna clamans
dixit: **D**eḡ deḡ mō ut qd̄ me de
liquisti. ait. **C**lamat hō separā
d̄mitas moitūq̄. **N**ā cū d̄mitas
morts libeā sit: utiq̄ ī mors
eē nō poteat̄ n̄ iuta distēdet̄
quia iuta d̄mitas ē. **H**ic uidet̄
tradi q̄ d̄mitas ī morte separā
sit ab hōie. q̄ n̄ diceisset: hō
ille moi nō potuisset: qd̄ illi
ad carnē p̄ferūt quā dicit̄
a deo separā. **E**t 9° r̄ndem̄
illā separāone sic eē accipienda
sicut̄ itelligit̄ delectio q̄ illis
uībis significat̄ ut qd̄ me de
liquisti. **Q**uō ī xp̄o eāt delectio
a p̄e. cū i cruce se delectū clama
bat. **N**on recesserūt ab homine
ita q̄ eēt soluta unō de x̄i hōis.

alioqui fuit aliqd' tpe qui xpc
 adhuc vivus ho' fuit & n' deq'
 quia adhuc vivus se delictu' cla
 mabat no' delinquentu'. **Si** ergo
 illa delictio vnioms itelligit'
 soluto. an' fca fuit soluto dei &
 hois qm' xps mortuus est. **sed**
 q's hor' dicit' fateam' igit' dim
 quodam' i' morte illu' ho'em
 deseruisse qa' p'fati psequenat'
 eu' exposit' ad temp' no' sua
 potentia' ex'endo illu' defendit
 ut no' moeret. **separat** se dim
 tas qa' subtraxit p'fectione' sed
 no' soluit vniome. **separat** se
 fois ut no' eet ad defensione. sed
 no' m'q' defuit ad vniome. **si** no'
 ibi cohibuisset potentia' si ex'usser
 no' moeret' xpus. **mortuus** e' xps
 dimtate' reredente id est effecti
 potentie defendendo no' exhi
 bende. **hic** e' hircus apoponpeyq'
 q' alio h'ro' i'molato i' solitudine
 mittebat' ut legi' i' leuitico **duo**
 em' h'ra huamitas & dimtas. in
 telligut' huamitate ~~ymolata~~
 ymolata dimtas i' solitudine
 abyt. i. i' relu'. **du' esiaq'** i' soli
 tudine. i. i' relu' tpe passionis
 dimtas abisse d' no' locu' mutas
 sed quodam' vitute cohibens
 ut possent ipi' q'suinae passio
 ne. **abyt** g'o. i. vitute cohibuit.
 & potuit i' q'tates n'as no' ut
 h'et sed ut d'sumeret. **ho** em'
 ignis q'sumens e'. **ex** h'is satis

ondit' p'missa u'ba ambly sic
 accipienda ut p'dixim'.
Alia inducit auctoitate.
In quos auctoitate dicitur
 q' asserut dimtate i' morte
 reresisse ab homie p'm carne. **ut**
 em' athanasia. **maledictus** q' totu'
 ho'em que' assupsit dei filio de
 nuo assuptu' ul' libeatu' t'ra die
 a mortuus resurrexisset no' con
 fitet' fiat fiat. **Et** ualio' de
 hac auctoitate argumetudo p'cedat.
S inquit denuo assupte
 homo i' resurrectione. que'
 assupsit i' incarnatione. deposuit
 g'o eu' i' morte. **separat** g'o fuit
 dimtas i' morte ab huamitate. **si**
 bus **videmq'** q' si i' h'is u'bis as
 sumptio t'is itelligut' q' sit p'm
 vniome. no' carne tm' sed totu'
 ho'em ul' ai'am & carne' denuo
 sibi vniuit ut i' r'surrectione q' no'
 simpliat ho'em sed totu' ho'em
 assuptu' d'. **Totu'** i' ho'em i' morte
 deposuit. i. ai'am & carne'. **sed**
 q's n' hostis vitutis dicit' ai'am a
 u'bo deposita'. & tm' n' hor' fateat'
 q' totu' homo sit assuptu'. no' pro
 illis fuit illa ~~auctoitate~~ auctoitas
 q' totu' d' assumptu'. **scien'du'**
 e' i' athanasia id dixisse cont'
 illor' p'sidia q' resurrectione' xpi
 negabat. putantes morte deti
 nei. q' sola i'nt' mortuos liber
 e'. **ideo** illu' maledicit' q' no' co
 fitet' totu' ho'em denuo assup
 tu' resurrexisset id est xpm

aiam denuo cepi comixisse. et
illis duobus denuo quibus in
resurrectione uel secundum hominem uixisse
sicut ante mortem. Quia in morte sepa-
ta est anima a carne. Unde uel de christo
mortuus sed neutrum separatum est
a uerbo dei. Quia uero in
agnitione carnis a uerbo in morte non
est diuisa.

Sicut augustinus super iohannem
dicit tractans illud dominus
domini uerbum. Ego pono animam meam.
et iterum summo eam. nemo tollit eam
a me sed ego pono eam a meipso.
potestatem habeo ponendi animam meam
et iterum sumendi eam. Hic animam dicit
emissa. A quo emissa est? A seipso
non est emissa quia seipsum non posuit
ne uerbum animam posuit uel carnem.
Quia ergo animam posuit si potestatem
se manentis deitatis. Potencia
ergo deitatis anima diuisa est a carne.
sed neutrum a uerbo dei. Unde augustinus
ubi ex quo suscepit hominem. i.
carne et animam. nunquam deposuit
animam. ut esset anima separata a uerbo.
sed tunc posuit animam quando expanit
quia redeunte surrexit. Unde ergo
ad christum animam et carnem separauit.
sed neutrum a uerbo dei. Quia igitur
ponit et sumit animam non potestatem
sua sed potestatem in habitando carne
deitatis. Hic euidenter tradit nec
animam nec carnem a uerbo dei diuisa
in morte ut aliquo modo fuerit soluta
fuit unio. Unde augustinus contra felicitatem
absit ut christus senserit mortem ut
quintus in se est uita uita perdidit

Si hoc enim ita esset. uita senserit
aruisset. Sensit igitur mortem
participatione humani affectus qua
sponte susceperat. non tamen sine perdidit
potentiam per quam cuncta uiuificat.
Hic in sepulchro carne sua christus
in moriendo non deseruit sicut
ut eo uiginti conastendo fuerit.
mortuus est ergo non discedente uita.
sicut passus est non perente po-
tencia. nemo tollit animam eius
ab eo qua potestate habet ponendi
et sumendi. Ecce habes christum
non deseruisse carnem in morte. et
uita non discessisse a mortuo. et
quia sponte reddidit spiritum. non aliquid
extorsit. Unde ambrosius. Emisit christus
spiritum. et tamen in arbitrio euenendi.
et suspendendique corpus emisit
spiritum non amisit. pendebat in terra
et omnia remouebat. Sed iterum
emisit? Ex carne. Quo emisit?
ad patrem.

Quia ratione dicitur christus mortuus
et credente uerbo anima et passus
et mortuus christus est caro. et qua
caro mortua est. mortuus est christus. Deus
dicitur enim mortuus dicitur quoniam mortuus
homo est. ita mortuus dicitur homo quoniam
mortua est caro. Separato autem mors
carnis fuit. propter carnem ergo unio
uerbo quod mortua est. deus dicitur mortuus.
et propter carnem et animam quod utique do-
lore sensit. deus dicitur passus. tamen di-
uinitas omni dolore exorsus extitit.
Unde augustinus. Ubi caro facta est ut

p carne panis celestis ad tates
 trahit. et sim h^o ipm ubi crua
 fuit e sed no e mutatu i hoem.
 ho i illo mutatu e ut melior
 fiet qm eat. p id qd q homo
 eat mortuus e deo. et p id qd deo
 eat exaltatus e ho et resurrexit.
Quidqd passus e ho no pt dici
no passus deo. qa deo eat homo.
 Quomodo no pt dice no te passu
 iuria si uestis tua confundat
 quavis uentis tua no sic tu. mlti
 magis qdqd patit cad unta uibo
 debet dici pati deo. lig ubi no
 moi. no coertm. no mutai po
 tuit. sed qdqd hor passus e. in
 carne i passus e. De ho etia ambf
Th 3° de spu sco ait. Et d ubi no
panebar manens i carne ubi t
se p coepris assumptione referebat
ut pati diceret quia cad panebar
sicut scriptu e. xpo i carne passus.
 hic docet q rone deo ul di filij
 passus ul mortuus di. no quia
 morte senserit qm deo e. sed
 quia cad ei unta mortua e.
Scdm qua rone dr augustinus
si qs dixit atq fideit filiu di
dm passu anathema sit. Cuius
dicit cam ex qua itelligentia
sumenda e aprens Teode subdit.
si qs dixerit q i passione dolere
senebat filij dei deo. et no cad
tm est aia qua sibi accepit
anathema sit. Sane i dici pt
q mortuus e deus et no mortuus.

passus e filij dei et no passus. Passus
 e etia psona et no passa. crucifixus
 e ubi et no crucifixus. fm alrea
 nam passus e. scdm alrea i passibilis.
Un ambfius. Simalis e ista fides.
 quia xps e filij di et natus ex uirge
 qua q gigante ppha destitit eo q
 bismis gemine q ne una sit con
 scies diuitatis et coepris. Idem ergo
 panebar et no panebar. moiebat
 et no moiebat. sepelebar. et no
 sepelebar. Resurgebat et no
 resurgebat. Resurgebat fm carne
 q mortua fuerat no fm ubi quod
 apud deu semp manebat. Un
si xpus i morte fuit homo.
Hic qrit utru i illo eduo moe
 tis. xpus fuit homo. qd no
 uidet quiboda quia mortuus eat. et
 homo mortuus no e ho. Adid etia
 q si tur eat ho ul mortal eat ul
 i mortal. Sed mortal no q mortuus.
 nec i mortal qd tm p rurrone.
 Quibz vndemz quia lig homo
 mortuus fuit. eat tm morte de ho.
 nec mortal qd nec i mortal
 et tm ue eat homo. Ille em et huius
 arguit i ratiis loci hnt. sed fidei
 facimentu a philosophis argu
 mentis e liberu. Un ambfius.
 Aufer argumenta ~~at~~ ubi fides
 qrit. In ipis gymnasijs suis iam
 dyalectica tuteat pscatibz credit
 no dyalectis. Dicitur q i morte
 xpi deu ue fuisse hoem et tu moe
 tuu. et hoem qde. nec mortale n
 i mortal. qa unty eat ue et carni

Diso
 xxii.

seuictis. **A**lia em rōne dī deo hō
et homo dō qm̄ martīnū ul' ioh̄es.
Homo em̄ dī deo et ego p̄p̄t suscepi
tione hōis. r̄ aīe et carnis. **U**nde
auḡ. **T**alis eāt ia suscep̄ q̄ deū
hōiem facēt. et hōiem deū. **I**n ḡ
illa suscep̄ p̄ mōte nō defecit
sed deo hōi et hō deo sic aī vntq̄
eāt uē et tūc deo eāt hō et etōiso
q̄ vntq̄ aīe et carm̄ et hō mortū
eāt q̄ aīa a carne diuisa eāt p̄p̄
sep̄atōne aīe a carne. mortū sed
p̄p̄t utriusq̄ secū vntōne hō. **N**ō
at sic eāt homo. ut ex aīa et carne
sū uctis subsistēt. **E**x qua rōne dī
aliq̄ aliq̄ hō. et ip̄e forte aī mōte.
Hoc etiā mō eāt homo. et post
resurrōne fuit. **I**n mōte uō eāt
hō tm̄ p̄p̄t aīe et carnis secū vnt
ōne. et mortū p̄p̄t aīa duo diuisiōes.

Si x̄ps i mōte eāt hō alicubi
et si ubiq̄q̄ e homo sit.

Hic q̄rit si x̄ps i mōte alicu
bi eāt hō. et si ubiq̄q̄ hō sit.
Ad quod dīctm̄ q̄ nō ubiq̄q̄
eāt homo eāt. nō mō ubiq̄q̄ est
hō ē. q̄ ubiq̄q̄ ē s̄dm̄ deitate. nec
ubiq̄q̄ hō q̄ nō ubiq̄q̄ hōi vntq̄. sed
ubiq̄q̄ ē s̄m̄ hōiem i hō ē. **T**empe
at. mortū et ubiq̄q̄ eāt s̄dm̄ deū. et
i sepulch̄ s̄dm̄ hōiem. et i infīo s̄m̄
hōiem. sed i infīo s̄m̄ aīam et i sepul
ch̄o s̄m̄ carne. **I**n sepulch̄o ḡ eāt
homo q̄ hūanitati vntq̄. et si nō
toti q̄ carne carm̄ tm̄. et i infīo eāt
homo q̄ hūanitati vntq̄ sed nō
toti q̄ aīe tm̄. **A**t si i infīo aīe tm̄
et i sepulch̄o carm̄ tm̄ vntq̄ eāt

ḡ i infīo vntq̄ eāt aīe et carm̄
nō i sepulch̄o. **Q**uō ḡ h̄ ul' ubi
homo ēē dī. **Q**ue ē r̄ dīctm̄. **N**ā
vna eadēq̄ vntōne vntq̄ eāt aīe
i infīo et carm̄ i sepulch̄o. **E**t sic
eāt ill' duob̄ tūc sep̄atō vntq̄
sicut aī sep̄atōne. et aī mōte. **A**d
hoc aut' opponit. **S**i x̄ps aīam
tm̄ ul' carne tm̄ assūp̄sisset nō
fuisset uerq̄ hō sed. p̄p̄t utriusq̄ et
assūp̄tōne uerq̄ hō fuit. **S**ic ergo
ubi carne et aīam ubi s̄ vntq̄ nō
hebat uerq̄ homo i nō eāt. **E**t tpe
mortū usq̄m̄ illa duo vntq̄ hebat.
q̄a nō i sepulch̄o nō i infīo nō alibi.
usq̄m̄ ḡ homo eāt. **A**d q̄ dīc
m̄ quia x̄ps utiq̄ uerq̄ homo nō
fuisset si carne et aīam nō assūp̄
sisset. **S**ed tm̄ quia ex quo deposuit
neutrū deposuit. sed cū utiq̄ eadē
vntōne indēstment' tenuit quā
assumendo atraxit. ideo nō t̄ḡe
ubiq̄q̄ aīe ul' carm̄ ul' utiq̄ vntq̄
ē. i hō ēē dī quia i hūanitat' est.
ḡ et i sepulch̄o hō et i infīo eāt
hō. quia utiq̄q̄ hūanitat' eāt x̄ps
et vna eadēq̄ cū aīa et carne lūz
sep̄atō habebat vntōne. et vno
eodēq̄ tpe i sepulch̄o iacuit x̄ps
et ad infīum descendit. sed i sepulch̄o
iacuit s̄dm̄ solā carne et i infīum
descendit s̄dm̄ solā aīam. **U**n
auḡ. **Q**uō nō delicta ē i infīo.
x̄ps sed i aīa sola. **Q**uō iacuit
i sepulch̄o x̄ps. sed i carne sola
quia i hīs singulis x̄ps ē. x̄ps
i hīs omnib̄ et i singul' cōstet.
Ex hīs euident' ostendit' quia carm̄

iacenti i sepulch^o unita eat xp^{us}
 sicut aie i infirio. Alioqn si carm
 motue no eet unita, no tea dicit^r
 iacuisse i sepulch^o. Ita i ad ifnu
 descendit: cad i sepulch^o iacuit: sapia
 cu vlt^o pmanfit q i infirio potas
 ut ait ambrosius lumine uite fide
 bat etne. radiabat illuc lux uea
 sapie. illuabat ifnu. sed i infirio n^o
 clauderat. Quis emi lom e sapie?
 De qua scriptu e. uestit ho vias
 eig nec iuente it homines. De q
 abissa dt no e time. ma e dt no e
 ment. ergo nec tpe ut i loro
 sapia e. cui nec mors t^uenda
 e. In ligno emi cad no ia opate
 omi substantia dina pendebat.
 Confitem^r tu xpm pependisse
 i ligno x iacuisse i sepulch^o sed
 i carne. x fuisse i ifno si aia sola.
Quod xps ubiq tota e sed n
totu ut tota ho no totu ul ds si no
Et utiq tota eode tota
 tpe eat i infirio. tota i celo.
 tota ubiq. psona emi illa etna
 no maior eat ubi carne x aiam
 sil unita s habebat qm ubi
 altea tm. nec maior eat ubi
 utruq sil ul alcm tm unita
 habebat qm ubi eat neutra
 hns unitu. Tota go xpr x p^{ri}us
 ubiq eat. On augu. no dimisit
 prem xpr cu venit i lignu
 ubiq tota ubiq p^{ri}us. Ono
 go eodeq tpe tota eat i ifno
 tota i celo. erat a pud ifeos

resurreo motue. eat sup celos
 vita uiuent. ve motuq viuis. ve
 i quo x motu sustep^o mortalitatis
 excepit: x uitu dimittas no pdidit.
 morte igit dei filiq x taia no ptu
 lit x i maiestate no sensit: sed tu
 participatone ifinitatis rex gte
 crucifigus e. Et hns appat qd
 xpus eode tpe tota eat i sepulch^o.
 tota i infirio. tota ubiq sicut i mo
 tota e ubiq e sed no totu. nec
 i sepulch^o nec i infirio totu eat.
 x si tota sicut xps tota e deq tota
 homo. sed no totu. qa no solu e
 deq ul homo sed x deq x homo.
 Totu emi ad nam ffert: tota at
 ad ypostasim. sicut aliud x aliqd
 ad nam. Alius iso x aliquis ad
 psona referit. On iohannes.
Tota e xpus deq e pfecty. tota at
 no at aut totu deq est. no eisolu
 deq e. sed et homo. x tota ho p^{ri}us
 e no at totu homo. no emi solu
 homo sed x deq. Totu emi natue
 e representati. tota at ypostaseos.
 sicut aliud qde e ite aliud aute
 ypostaseos. sic et huqdi. iii
Si ea que dicit de deo ul de filio
 dei possit dici de hoie i^o ul de filio
Solet ena qri si con hois
 gruent dici possit filius
 homis ul ille homo descendisse
 de celo ul ubiq ee sicut di filius
 dei ul deq de celo venisse x ubiq
 ee. Ad quod dicitur. Si ad unita
 tem psona referat^r dicit itelligena
 sane dicit p^{ri}. Si ud ad distinctione
 naru nullo mo concedendu est.
On augustino. Una pso e xps

deus et homo. Ideo dicitur. Nemo ascendit in celum nisi qui de celo descendit. Si ergo attendas distinctionem substantiarum filius dei descendit et filius hominis crucifixus est. Si uero unitate persone et filius hominis descendit et filius dei crucifixus est. propter hanc unitatem persone non solum filius hominis descendit de celo sed etiam dicitur esse in celo cum loqueretur in terra. propter hanc eandem dicitur deus glorie crucifixus qui tamen ex forma sui tamen crucifixus est. non secundum hoc quod deus glorie est secundum quod glorificat suos. et tamen dicitur deus glorie crucifixus recte quod non unitate divinitatis sed ex imitatione carnis. Ad ergo propter quod et quod secundum quod dicitur prudens et diligens et pius sanctus intelligat. Hec de corrigia calcamenti divini sufficienter ne ossa regis pedum eius consumantur usque in cinerem.

**Disto
xxiii**

Si christus habuit fidem propter unitatem.

Quomodo uero super prohibiti sunt christum plenam gratiam fuisse. non est superuacuum inquire utrum fidem et spem sicut caritatem habuit. Si enim hijs caruit non uideretur plenitudinem gratiarum habuisse. Et ut hec questio ualeat apertius explicari. de hijs singulis aliqua in medio profertur. et prima de fide secundum mensuram cuius precipit apostolus unicuique sapere. **Quid sit fides.**

Fides est ueritas que creditur que non uidentur quod tamen non de omnibus que non uidentur accipiendum est sed de hijs tantum que creduntur ut ait augustinus

ad religionem pertinet. multa enim sunt que si christiani ignorerent in metuendum est. quia non ideo a religione

Quot modis dicitur fides. Veniat.

Ascipitur autem fides tribus modis. scilicet pro eo quod ueritas est et pro eo quod creditur et non est ueritas et pro eo quod creditur quod aliud est ab eo quod creditur. **Primum augustinus inquit. Aliud sunt ea que creditur aliud fides qua creditur.**

Ulla enim in rebus sunt que uel esse uel fuisse uel futura esse dicuntur. hoc autem in animo credentis est et tamen conspicua cuius est.

et tamen nomine fidei censetur utrumque et illud scilicet quo creditur et id quod creditur. **Id quod creditur dicitur fides sicut in. Hec est fides catholica quam in quibus fideliter finitatem crediderunt et saluus esse non poterit. fides autem qua creditur si cum caritate sit ueritas est. quia caritas ut ait ambrosius**

maior est omnium uirtutum que omnes informatur sine qua nulla ueritas ueritas est. fides ergo operans per dilectionem ueritas est. quia non uisa creditur hoc est fundamentum quod inuicem non potest ut ait apostolus que posita in fundamento neminem pretermittit. **Primum augustinus. fundamentum est christus ihesus. id est christi fides scilicet que per dilectionem operatur per quam christus habitat in cordibus que neminem pretermittit. alia uero non est fundamentum.**

Fides enim sine dilectione inanis est. fides cum dilectione christiani est. alia demones est. **Quia et demones credunt et continentur. **Augustinus de uerbis domini. Sed multum interest utrum christum quis credat uel christo uel in christum.****

demones
credunt
in christum
et continentur
augustinus
de uerbis
domini
sed multum
interest
utrum
christum
quis
credat
uel
christo
uel
in
christum

Na ipm ee dm demones e
diderit no tm i xpm ediderit.
Quo fit ede dm ut deo ut dm.

Hud e em ede idm. alid
ede deo aliud ede deu.
Credē deo e ede uā ee q loqr
quod a mali frūt. Et nos edimq
hominū sed nō i hoīem. Credē
deū e ede q. ipe sit deū qd et
mali frūt. Credē i dm e edendo
amāe edendo. Teū nre cre
dendo ei adherē a eiq mēbris
trāpōari. p hanc fidē iustificat
ipius. ut deinde ipa fides am
inpiat p dilōne opai. Et ei sola
bona opa dicenda sūt q sūt p
dilōne dei Ipa em dilō apus
fidei di. fides igr quā demōes
a falsi xpiani hnt. qualitas mē
tis e. sed i fōmīs qā sine caritate
e. Na a malos fidē habē cū tm
caritate careant. aplo ondir dicit.
Si habued oēm fidē. caritate at
nō habued mēhil nī pdest. Et
fides enā donū dei dia pt. quia
a i mal. quē dona dei sūt.

Cu illa i fōmīs qūitas mētas
qū malo xpiano e fiat ut cū sit boq

Sud qrit vtrū illa i fō
mīs qualitas qua p ma
lus xpiana unūsa ede q bona
xpiana accedente caritate i maneat
a fiat utq. an ipa eliminē a alia
sucedat qūitas q utq sit. ut rālibz
sine paulo dia pt. uichi tm videt
q illa qualitas q pā eāt i maneat

a accessu caritatis utq fiat.
Ex quo sensu dicit vna fides.

Quomq diuisis modis dicit fides.
fatendum e tm vna ee fide ut
ait aplos. vna dñs. vna fides. Sive
em fides accipiat p eo qd credit
sive p eo quo edit rre di fides
vna si p eo qd edit accipiat. Et
hac itelligena di vna fides qua
iubem idem ede Et unū idemq
e qd edit a cūctis fidelibz. vñ
fides catho di idest unūsal.
Si uō accipit fides p eo qd edit
ea rōne di vna ee fides. nō qā
sit vna nūō i omībz sed gñe idest
similitudine. vñ augy. fides quā
hnt q fideles uocunt a quā nō ee nō pnt
hnt fideles. rōis e omībz fidelibz
sicut pluībz homībz faeces rōis
ee di cū tm smguli suas habeāt.
Nō em fides nūō e vna si gñe.
q cū sit i vno e a t alio. nō ipa si
silis. a pnt similitudine magis vna
ee dicitur qm mltas. sicut idem
uolencū uolūtas vna di cū tm
cuqz sit uolūtas vna et duoz
similitudē dicit faeces vna.

Quo fides e de hīs q nō vident
ipe. q tm videt ab eo i quo e.

Notandum quos e q fides ipe
de nō apparentibz tm est
vñ qūoīq. Apparencia nō hnt
si agnōne. Idem. Cū paulq dicit.
fides e suba rex spandaz argu
mentū nō apparenciū. Hic ueāat
di rōi qd nō ualet videri. Nam
rōi tā nō pt qd videri pnt thomas

aliud vidit. & aliud credidit. **H**oiem
vidit & deū dēfessō ē dicens. **D**e q̄
meq̄ & dñō meq̄. **D**e hoc augustinus.
Fidē ip̄am videt quisq̄ i corde suo
ēē si credit ul' nō ēē si nō credit.
Non sicut corp̄a que videm⁹
oculis corp̄is & p̄ ip̄orū ymagines
quas memoriā tenem⁹ etiā absen-
cia cogitam⁹. nō sicut ea q̄ nō vi-
dem⁹ & ex hys que videm⁹ cogi-
tatione utriq̄ scemam⁹ & memoriē
cōmendam⁹ nō sicut hoīem cui⁹
usam & si nō videm⁹ ex nr̄a cōm-
itū & ex motib⁹ corp̄is hoīem
sicut videndo didicim⁹. **I**tuem⁹
etiā cogitando. **N**ō sic videt fides
i corde i quo ē ab eo cui⁹ ē. s̄ ea
tenet cōtissima sc̄ia. **I**n i' ido dē
iubeam⁹ quia id qd̄ dē iubeam⁹
vidē nō possum⁹. **I**p̄am tñ fidē
qñ ē i nobis videm⁹ i nob. quia
& rēz absentiā p̄ns ē fides. & rēz
q̄ sc̄is sit i nō ē fides. & rēz que
nō vident⁹ videt⁹ fides. & ip̄a t̄palit̄
sit i cordib⁹ hoīm. & si ex fidelib⁹
i fideles fuit perit ab eis. **H**ys ūbis
evident⁹ tradit⁹ fidem ip̄am i corde
hoīm ab ip̄o hoīe videi non
corp̄alit̄ nō ymagināie sed i cōteller-
tualit̄. & ip̄am tñ absentiā & eorū
q̄ nō vident⁹ ēē. **U**t etiā ait aug.
alibi. **I**dē ut agnoscim⁹. non
cōgnoscim⁹ ut idam⁹. **E**id ē em̄
fides n̄ dē qd̄ nō vides. **F**ides q̄
ē qd̄ nō vides dē iūtas q̄ d̄dip̄i
vide. **N**ō ēē fides d̄ argumētū ul'
cōgnitio rēz nō apparentiū q̄ si fides
ē ex eo cōvincit⁹ & p̄bat⁹ aliqua

ēē nō apparentia. cū fides nō sit
nisi de nō apparentib⁹.

Despicio fidei.

Hic etiā ap̄tus. **F**ides ē suba-
rēz rēz p̄pandax argumē-
tū ul' cōmicio nō apparentiū q̄
p̄ fidē subsistit i nobis etiā modo
p̄panda & subsistent i futūo p̄ exp̄-
entiā. & ip̄a ē p̄batō ul' cōvincitō nō agnō-
apparentiū. **E**t si q̄s de hys du-
bitet p̄ fidē p̄bat⁹ adhuc p̄bat⁹
futiā resurrectio q̄a ita d̄diderit
p̄iarthe & alij sc̄i. **V**el p̄batō ut
cōtudo ē q̄ sint aliq̄ nō apparēa
ut sup̄ dicit⁹. **H**ic tñ fides d̄
substantia p̄pandax rēz quia
p̄pandax subsistit & quia fidamē-
tū ē bonorū quod nemo mutare p̄t.

Ubi illa despicio p̄p̄i cōvinciat.

Sed quid an her despicio
p̄p̄i cōvinciat. sane p̄t d̄i
utriūlibet. **S**i at̄ dicit⁹ cōvinciat.
sūt & alia plū q̄b⁹ d̄rūt fides &
p̄p̄i. **S**i nō i p̄be p̄t d̄i soli si
dei cōvinciat nō p̄p̄i q̄a fides
sola fundamentū d̄i. nō q̄ fides
utq̄ possit ēē sine p̄p̄i & caritate.
Un̄ aug. **F**ides op̄ans p̄ dilcō-
niē utiq̄ sine p̄p̄i nō p̄t ēē. n̄
amōe sine. n̄ p̄p̄i sine amōe.
nec utriq̄ sine fide. n̄ fides s̄i
amōe aliq̄d p̄p̄i. **P**̄t tñ d̄i
aliq̄d qd̄ nō p̄p̄i. nichil at̄ p̄p̄i
p̄p̄i qd̄ nō d̄i. **I**deoq̄ dē qd̄
ē act⁹ fidei n̄alit̄ p̄p̄i p̄p̄i
qd̄ ē act⁹ p̄p̄i q̄a n̄ aliq̄d cōvinciat
nō p̄t p̄p̄i. **E**id⁹ at̄ qd̄ non
p̄p̄i. **I**nde ē q̄ i sc̄ptūa plerūq̄

ut eode idem si aliq̄ intelligat. **U**n
 tollit nō posse sciri & intelligi
 idēda q̄da n̄ p̄ q̄ dant̄ & q̄da
 nō eōi n̄ p̄ q̄ intelligant̄ & ip̄a p̄
 fide ampliq̄ intelligi. n̄ ea q̄ p̄ q̄
 dūt̄ q̄m̄ intelligant̄ penit̄ igno
 rant̄ cū fides sit ex auditu & igno
 rant̄ tñ ex pte q̄a nō sciūt̄. **C**re
 dit̄ ḡo qd̄ ignoat̄ sed nō penit̄
 sinit̄ etiā amat̄ qd̄ ignoat̄. **U**n
 augo. **S**ciri aliq̄ & nō diligi p̄t.
 diligi uō qd̄ nescit̄ q̄ro utz possit.
Si nō p̄t nemo diligit̄ dīm̄ anq̄
 stat̄. **U**bi at̄ sit̄ iā cū fides spes
 caritas n̄ i aīo edente qd̄ nondū
 sit̄ & sperante & amante qd̄ dūt̄.
 amat̄ ḡo qd̄ ignoat̄ si tñ dūt̄.
De fide antiquo. **U**n **W**iso
Redictis adinendū de suf
 finencia fidei ad salute. **U**n
 qui p̄resserūt aduentū & qui
 sequūt̄ vider̄ p̄fesse fides p̄m
 t̄p̄o p̄ressū sicut̄ p̄fent̄ agm̄o.
 fides q̄ppe magna dī & ḡm̄o
 & articuloz q̄ntitate ul̄ astantia
 ul̄ deuotione. **E**t at̄ qd̄a fidei mē
 sua sine qua nūq̄m potuit̄ eē salu.
Un apl̄us. **O**ptet̄ accedente eōdē
 quia ē. & q̄ remun̄cāto ē p̄p̄nciū
 ipe. **S**ed q̄rit̄ utz hor̄ eōdē an̄ ad
 uentū ul̄ an̄ legē ad salute suf
 ficit̄. **N**ā t̄p̄e gr̄e cōstat̄ c̄t̄is̄ie
 hor̄ nō suffire. **O**ptet̄ ei uniuersa
 credi q̄ i symbolis q̄tinet̄. **S**ed
 nec an̄ aduentū nec an̄ legē inde
 hor̄ sufficisse. quia sine fide me
 diatois nullm̄ hoīem ul̄ an̄ ul̄ p̄ q̄
 fuisse saluā. **S**cōe auctoitates

conestant̄. **U**n augo ad optatū illa
 fides sana ē q̄ eōm̄q̄ nullm̄ hoīem
 siue maioris siue parue etatis libe
 rari a contagio mortis & obligat̄
 p̄tā qd̄ p̄ma natuuitate cōtrahit̄
 n̄ p̄ unū mediatorē dei & hominū
 ih̄m xp̄m. **C**uius hoīs eiusdēq̄ dei
 saluberrima fide etiā illi iusti &
 salui facti sūt q̄ p̄usq̄m ueniet̄
 carnē d̄iderūt t̄ carnē uenturū.
Eadē em̄ fides ē & n̄rā & illoz p̄m̄de
 om̄es iust̄ sū an̄ incarnationē siue
 p̄ q̄ nec uixerūt nec uiuāt n̄ ex
 fide incarnationis & p̄fetto q̄a sc̄p̄m̄
 ē nec eē alid̄ nomē sub relo t̄quo
 op̄et̄eat saluari nos. ex illo t̄p̄e
 ualet ad saluandū gen̄a h̄m̄m̄.
 ex quo t̄ adam uiciatū ē. **I**dem.
Nemo libeāt̄ a dāpnatione que
 facta ē p̄ adam n̄ p̄ fidē ih̄m xp̄m.
Idem. **E**adē fides mediatoris que
 nos saluat. saluos iustos faciebat
 antiquos p̄uillos cū magis q̄a
 sicut̄ eōm̄q̄ xp̄m t̄ carne uenisse
 ita illi uenturū. et sicut̄ nos mor
 tuū ita illi morturū. & sicut̄ nos
 resurrexisse ita illi resurrecturū.
 & nos & illi ad iudiciū uiuoz &
 mortuoz uenturū. **H**egol̄ sup̄
 ezechiem. **E**t q̄ p̄bant̄ & q̄ seque
 bant̄ clamabat̄ di. o. fi. da. **E**t
 om̄es electi q̄ i iudea eē potuerūt
 siue q̄ n̄ t̄ et̄na sūt t̄ mediatorē di
 et hominū d̄iderūt & d̄idit̄. **H**is alijsq̄
 pluibz testimonijs p̄p̄ncue docet̄ nulli
 unq̄m salute eē factū n̄ p̄ fidē me
 diatois. **O**ptet̄ ḡo accedente credē q̄
 sup̄ dixit̄ apl̄us sed nō sufficit̄.

De fide simpliciu. iiii

Quid 9° dicitur de ill' simpliciu
q^{ba} q^{ba} nō eāt reuelatū mis
teū scarnatōis. q^{ba} pie fdebāt qd'
eis fditū fuit. **D**ia p^t nllm fuisse
iustū ul' saluū. cui nō eēt facta re
uelatō ul' distincta ul' uelata ul' tapto
ul' i' misio. distincta ut abrahe ul'
moysi alijsq^{ba} maiorib^{us} q^{ba} distinctiōe
articulor^{um} fidei habebāt. **U**elata ut
i' simplicib^{us} q^{ba} reuelatū eāt ea eē
fōdenda q^{ba} fdebant illi maiores & do
cebant. sed eor^{um} distinctiōe aptā nō
hēbāt sicut i' etia aliq^{ui} nūq^{uam} capa
res sūt q^{ui} articulos symboli distig
uē & assignat nō ualent. oīa tū
fōdūt que i' symbolo g^{er}inent. **C**re
dūt em̄ q^{ui} ignoant. hñtes fide ue
latā i' misio. Ita & tūc mīq^{ui} capa
res ex reuelatōe i' facta maiorib^{us}
fōdendo i' herēbāt q^{ba} suā fide q^{ui}
cōmittebāt. **P**n̄ i' iob. **B**oues ara
bant & asine pascebāt i' uita eos.
Simplices & mīdōes sūt asine
pascentes i' uita boues. q^{ui} hñlitate
maiorib^{us} adhēdo i' misio fdebāt.
q^{ui} & illi i' misio docebāt. qualis facte
fuit uidua sareptena. **E**t an̄
aduētū fōdē de mediatōe sufficēt.

Sed q^{ui}rit cū sine fide media
tois antiquis nō fuit salu
sicut nec modis. utriū oportuit
illos fōdē oīa illa de mediatōe que
nūt fōdīng. **Q**uobdā uidet^{ur} quod
sufficēt illis q^{ui}tuor^e tūc fōdē sc^{ilicet} na
tūitate. morte. resurrexōe. aduē
tū ad iudiciū. qd' ex p^{ro}missio ūbis
augustū colligit ubi ista quatuor

posuit. **A**lijs aut^{em} uidet^{ur} hñi fide
finitis. id de misio scarnatōis
fidei sufficēt ut dei filij fōdē
nascitūq^{ue} de homine & iudiciūq^{ue}
q^{ui} de iohāne bap^{tista} documentū
huius rei assumūt q^{ui} de morte xp̄i
et descensu ad fōdēs i' euāgelio
dubitasse uidet^{ur} fm̄ expōnē g^{er}on
q^{ui} i'ntrogauit p^{er} dist^{inct}os. tu es
q^{ui} uentū es. an aliu expectang^{er}.
Quasi dicit. Es tu p^{er} teipm̄ dese
sūq^{ue} ad fōdēs. an aliu ad h^{ab}itacōe
tu missū es? **Q**uidā tūc dicit
eū nō dubitasse de ignoancia sed
de pietate id ē dubitacōe fōdē.
nō q^{ui} dubitauit sed pietatis
asitū q^{ui} passū eē xp̄o. & eis hñ
litate ammirando insinasse.

De fide coemly iiii

Solet etiā q^{ui}ri de cornelio
uirtū fide scarnatōis ha
habuit. cū dcm̄ ei sic p^{er} ang^{el}m̄
accepte sūt elemosine tue & ex
audite sūt orōnes tue. **S**i ei fide
scarnatōis nō hēbat tūc. 9° sū
fide scarnatōis eāt ei iusticia.
q^{ui} de 10° sc^{ilicet} p^{er} uisū ē. q^{ui} iustū eāt i'
mens dñi. **S**i aut^{em} fide scarnatōis
hēbat. ad quid 9° ad eū missū
ē petrus? **S**ane dia p^{er} eū sicut
fide unitatis sic & scarnatōis ha
buisse dei reuelatōe. **S**i scarna
tū iā eē dei filij ignoant. & id
missū ē ad eū petrus ut iā natū
dei filij ei nūciat & scarnatū
regnatōis ei g^{er}eret. **H**abebat
ign^{is} fide scarnatōis. sed an factū
ul' futū eēt. nō noueat. &

ita uenit ad p fide uenit ad opa
 & p opa amplius solidatur in
 fide. p fide em ut ait augo
 uenit ad opa. Cornelius etia p
 fide uenit ad opa. Deu em
 omi debebat sed filius eius uenire
 bat: incarnatus. p fide placuerit
 deo eius opa. hinc fide em ipse
 e placere deo. Augo uo dicit Cornelio
 dnm ee p angelu. accepto sut
 elemosine tue. & cones anqum
 i xpm redet: nec tm sine aliqua
 fide donabat & orabat. Ma quo
 uiuabat: que no debebat. Et
 si posset sine fide xpi ee salu. no
 ad eu mittet architectu esse pe
 tra. Attende qd ait sine fide
 xpi no posse ee salute. et tm
 Cornelius exauditu anq credet
 i xpm. qd ita pt itelligi sra anq
 sicut xpm incarnatu i que cre
 debat i misio.

De qualitate fidei spei carita
tis et opis q fm aliqd st ealia.

Illud ena no e pteunda
 q fides spes caritas et
 opus fm aliqd equalia i pnta.
in augo fide spei caritate
 at opatione dñi i hac uita ui
 uimq. eales s ee apud nos i
 uenimq. qntu amamq q qntu
 idm. tm amamq. qntu ama
 m q tm de spe psumimq. Et qd
 em fidel tm redit qntu speat.
 & amat: & tm opat qntu redit
 speat et amat. Et tm maxie fide
 et spe caritas di: qa cu ad spe
 dei puenit spes & fides trisit.

sed caritas pmanet: & qa caritas
 int e omi uirtutu q no ido post
 fide & spei po q ex eis oriat
 sed q p illa remanebit aucta.
 Caritas ei nuqm excedet. Omnia
 ut equalitas spei sdm inticu
 actuu intensione qsideanda e.
 Huic uo qd hic & supius dnm
 e s q caritas no e ex fide & spe.
 sed equiso. uide obuia qd apto
ait: fimis pcepti e caritas de corde
 puo & qnta bona & fide no ficta.
Ed expones augo. co accipit
 p itellcti & qntam p spe. Et ual
 mag caritas e fimis pcepti. Pro
 redens de corde puo. i. de puo
 itellcti ut nil diligit n deo. &
 de qnta. i. de spe bona. & fide
 no fide ficta. i. simulata. Et i
 caritas fide ul' spei sed fides &
 spes caritate pcede uident. Hor
g ea rone traditu itellige no
 q fides & spes cu ul' tpe caritate
 omi bonoz mrem pcedat: s qa
 caritas sine ill' i aliquo ee no pt.
 sed illa sine caritate pnt ee. Qua
 uis no sit pia fides ul' spes sine caritate
 ideo igit ex fide et spe pcede
 di caritas. quia nulli puenit nisi ius.

De spe quid sit

W. XVI.

Et aut spes ita q spualia
 et etna bona spant id est
 cu fiducia expectant. Et em spes
 etu expectatio futue bntudinis
 ueniens ex dei gra & ex mris pre
 dentibq. ul' ipam spei qua na
 peit caritas. ul' rem spata id est
 bntudine etna. Sine mris em
 sperae. no spes s psumptio dñi pt.

De quibus sit spes.

Sicut fides ita et spes
est de invisibilibus. in augustino
fidem appellavit eam rem que non
videtur. De spe quos dicit: spes que
videtur non est spes. Quod et videtur
quod speratur. Sed attinet ad non
videtur vel que creduntur vel que sperantur fides
specis esse est. Distinguitur tamen fides
a spe sicut uocabulo ita rationabili
differencia. Est enim fides malorum rerum
et bonorum. quia et bonum creduntur et mala.
et hoc fide bona non mala. Est
etiam fides et peccatorum rerum et peccatorum
et futurorum. Credimus enim mortem
que iam peccat. Credimus sessionem
que nunc est. Conimus venturum ad iudicandum
quod futurum est. Item fides et
suarum rerum est et alienarum. Nam et se quis
credidit esse cepisse nec fuisse utique
semper tamen. et alia atque alia non
modo de aliis hominibus multa que ad
religionem pertinent verum etiam de an-
gelis credimus. Spes autem non nisi bo-
narum rerum nec nisi futurarum et ad eam
pertinentium que eam spem gerere prohibentur.

Redit ad promissa questione scilicet
an fides et spes in christo fuerit.

Post hoc super est inuestigare utrum
fides scilicet et spes in christo fuerit
vnde tractatus iste suscipit exordium.
Quibusdam non recte videtur fidei
virtute et spem in deo non fuisse sic
in istis iam beneficiis vel in angelis non
fuit. et tamen sancti credunt et sperant
resurrectionem futuram et angelis
eandem credunt. nec tamen in deo fides
vel spes ulla est. quia et deo per spem

contemplando fruuntur et tamen ubi
resurrectionem futuram sive iudi-
cium non per speculum et imagine
sed per clarissimam speculantur. Si enim
quia credunt resurrectionem futuram id
verum est eos habere fidem. ergo ea con-
firmata per iudicium sicut et fide
habere dicuntur quia credunt eam futuram.
Sed sicut tunc credunt nec tamen fidei
que fideles sunt habent. quia non credunt
absque scientia. que non est enigmatica
sed per spem. ita et modo credunt et
sperant resurrectionem. nec tamen fidei
habent. quia credendo agnoscunt. Venit
enim eis quod per spem est et euacuatum est
et quod ex parte est. Venit enim agnoscere
et euacuata est fides. Venit spes
et desinit spes. ita et christus in se fuerit
bona parte credidit quod et speravit.
resurrectionem tamen die futuram per
quam et preterit oravit. Nec tamen virtute
fidei vel spem habuit. quia non enig-
matica et speculari sed clarissi-
ma de ea agnoscere habuit quia
non perfectius eam agnouit pre-
teritum quam intellexit futurum. Spa-
uit tamen christus sicut in psalmo ait.
In te domine speravi. Nec tamen fidei vel
spem virtute habuit. quia per spem vi-
debat ea que credidit.

Si iusti apud inferos tamen si-
dem et spem habuerit.

De antiquis vero patribus qui
apud inferos usque ad passionem
tenebantur non inagrite dicitur per fidei
et spem virtute habuerunt. quia debebant
et sperabant se visuros deum per spem
qualiter enim tunc non videbantur non

patitur eis agnito dei p spem an
passione xpi qua assumata a fide
trahunt ad spem. De caritate qua diligit deus et primi

mus qd i xpo et nobis e. De xxvii
om at xpc fide et spem n
habuit. dilectione tm habuit.

igitur ho tanta q maior ee no ua
let q ex caritate eximia anim po
sunt p amias et iustias. Habuit
em corde caritate qua ope nob
exhibuit. ut exhibitois forma
nos ad diligendu mruet. hic
aliquo dicendu e de caritate et mo
et adme diligendi dm et primu.

Quid sit caritas. Caritas e dilectio
q diligit deo p se et primu p se
deu ul deo. Et er hf duo man
data. vnu ptinens ad dilectioe di
qd e maxime i lege mandatu.
et alim ad diligendu primu
illi sile. Prma e diliges deu ex
toto corde et ex tota mente et ex
tota ana. qd scriptu e deucho
imo. Secdm e diliges primu
tuum sicut teipm. In hys duobq
pceptis lex pender tota et pph.
fms em pcepti e dilectio et ea ge
mina. i. dei et primu e.

Si eade caritate diligit deus et primu

Et qrit si ex ea ipsa diler
ctione diligit deus q diligit
primu. an alia sit dilectio dei et
alia primu. Rude sane dilectio
e qua diligit deus et primu q
spus stus e ut sup dm e. qd
deus caritas e. Vn augustinus.
iohannes ait. no pt deu dilige
que no videt. qui frtm que
videt no diligit. sed si em q

videt huano visu spuali caritate
diligit. videt deu q e ipsa caritas.
visu intioi quo videt pt. Et in i
frtm que videt no diligit dm q
e dilectio qua caret q frtm no diligit
quo pt dilige. Et vna em eadeq
caritate dm primuq diligit. sed
deu ppt dm. nos ud et primu ppt

De caritate dicitur gemina Deu

Et vna eadeq caritas est
dei et primu. quae dicitur gemina.
ppt duo dilecta. i. deu et primu.
Et si em vna sit caritas. duo tm
diuisa ea diligit. s. deus et ho ul agelo.

P quo duo sut mandata qa ai
eade caritas vltq q mender diuisa
tm diligi pcpuit. Vn augu. Ar
bitror ideo spm stm bis datu se
mel ttra et itm de celo ut comē
darent nob duo pcepta caritatis.
s. dei et primu. Vna e caritas et
duo pcepta. vna sps et duo data.
q alia caritas no diligit primu
n ia q diligit deu. Et vna q car
tate primu diligit. ipsa deu
diligit. Et qa aliud e de aliud
e primu. et si vna caritate diligit.
ideo forte duo pcepta dicunt. et alim
maius et alim minus. ul ppt duos
mots q i mente gerut. du deus
diligit et primu. Mouet em
mens ad diligendu deu. mouet
et ad diligendu primu. et mltoma
gis erga deu qm erga primu.

De modo diligendi.

Consequent modu utiq
dilectiois aduicamus. Et regula
ut ait augu dilectiois dimita qstituta
e. ut deu ppt se et toto corde et

primū diligas sicut teipm id ē
ad qd' & ppter qd' teipm dilige de
bes. In bono em̄ & ppter deū teipm
dilige debes. In bono g^o diligen
da ē prima nō t malo ppter deū.
Primū uō oēm hoīem oportet
intelligi. qā nō ē cū quo sit opandū
male. **E**t g^o amat hoīes ut q' iusti
sūt. ut ut iusti sūt amae de sūt deo
& ppter deū. **S**ic em̄ & seipm amae
debe sūt deo & ppter deū. idest quia
iusti ē ut ut iusti sūt. **E**t em̄ alit
se diligit t iuste se diligit. qā ad hoc se
diligit ut sit iustus. ad hoc g^o ut sit
malus. nō g^o iā se diligit. **E**t ei di
ligit nō tūc odit aiām suā. **S**ic con
dita ē mens huāna. ut nūqm̄ su
nō meminerit. nūqm̄ se nō intelligat.
nūqm̄ se nō diligit. sed qm̄ q' odit
aliquē nocē illi studet. nō tmeito
mens hoīs qm̄ sibi nocet se odisse
dicit. **R**esponsus em̄ sibi vult male.
dū nō putat sibi obedē qd' vult sed
tū male s' vult qm̄ id vult quod
~~obst' sibi~~ obst' sibi. s' dīm illud. **E**t
diligit nō tūc. odit aiām suā. **E**t
g^o dilige se nouit. deū diligit. q'
nō uō nō diligit deū etiā si se dili
git qd' ei nō tūc indigū ē. tū nō t
agere se odisse dicit. cū id agit qd'
s' adūsat. et seipm cūq' suus inimicus
i sequit'. **M**odus g^o diligendi p'cipi
endus ē hoī idest quō se diligit
ut p'p'it sibi. **C**ū at se diligit & p
desse s' uelit. dubitat dementis
ē. **M**odus at p'cipit. cū ait. sicut
teipm ut primū diligas ad qd'
teipm. **S**i g^o te nō ppter te dilige
debes sed ppter illū ubi dilōnis

tue rectissimū finis ē. nō succen
seat alius aliq' homo si & ipm ppter
deū diligit. huius dilōnis modū
uitas i' sinuat dicens. **M**andati
nouū de uobis ut diligatis tūc
sicut dilexi uos. idest ad qd' dilexi
uos s' ut filij sitis ut uita hēatis.

De mō diligendi deū.

Dilectiois at dei modū
i' sinuat' cū dicit' ex toto corde.
idest ex toto intellectu. ex tota aiā &
uolūtate. ex tota mente. & mētia
ut omnes cogitacōnes & oēm uita
& oēm intellectu t illū g'fēas a
quo habes ea q' g'fers. **H**ec dices
nullam partē uite nre reliquit
q' uacatē debeat. sed qd'q' uenit
t aiām illuc rapiat' qd' dilōnis
i' p'p'it' currit. **E**t dilige dīm ppter
se. modū ē diligendi deū. et si
isti duo modi diligendi deū ut
quib'q' placet.

De impletōne illius mandati.

Nud aut' p'ceptū nō pe
nit' implet' ab hoīe t hac
mortal' uita sed ex pte nō ex
toto. qā ex parte diligim' sicut
ex pte agnoscim'. **I**n futo at
i'plebit' ex toto. **I**n augo **A**u
adhuc ē aliq' carnal' g'cupie.
nō oīno ex tota aiā diligit deū.
Sed tū nō dicit' rōcupiste nō qā
carnal' aiā g'cupiat'. **A**u aut'
uenit qd' p'p'it' ē ut destruat'
qd' ex pte ē. & iā nō ex pte sit sed
ex toto caritas nō aufet' & auge
bit' & i'plebit'. **I**n q' plenitudine
illud p'ceptū caritatis i'plebitur.
diliges dīm dīm tuū ex toto. &

Tunc unquam sine peccato quia nulla est
lex repugnans menti. Tunc prorsus
toto corde, tota anima, tota mente dili-
ges deum quod est summum preceptum.

Questio de precepti ratione.

Sed cur precipit hoc ista p-
fectio est? In hac uita nemo
est hec. Quia non recte currit si
quo tendit est nesciat. Quod
autem sciet si nullis preceptis ostendet.
Sic habes cur illud preceptum est quod
hic penitus implei non potest. Impletur
tamen ex parte secundum perfectionem uite.
Alia enim perfectio continentis, alia per-
ueniens. Facit hoc mandatum ut
cursum qui deum ante omnia et per omnia
diligat, nec tamen omnino perficiat.

Quod altum mandatum talis est.

Quoniam si duo sint precepta mi-
tatis, per utrumque sepe unum po-
tenter impleo quia nec deus sine peccato,
nec primus sine deo diligere potest unum
apud. Sed mandatum legis de ista uari-
tate id est gratie et implei in hoc
libro. Diliges proximum tuum sicut
teipsum. Et ipse dilectione proximi
prealiter commemorat dicens. et
mandatum nouum do uobis ut di-
ligatis inuicem sicut dilexi uos ubi
illud maius mandatum dilectionis dei
uideret premissum, sed bene intellige-
tibus utrumque inuenit in signum, quia
qui diligit deum, non potest eum non diligere
quem deus precepit diligere et qui diligit
proximum quod deo diligit non deum. Ipsa
est dilectio ab omni mundana dilectione
discreta. Quia distinguens in domino
ait, sicut dilexi uos. Quid enim
si deum dilexit in nobis non quod habe-
bamus, sed ut habeamus, sic medicus

egros et quod in eis diligit in salute
quam cupit reuocare, non morabitur quod
uult expellere. Sic et nos inuicem di-
ligamus, ut quantum possimus inuicem
ad habendum et nobis deum ex dilec-
tione attrahamus.

Que caritate diligenda sunt.

Sed que hanc diligenda sunt in
terramus. Non est ut ait augustinus
quibus utendum est diligendum sunt, sed ea
sola que uel nobiscum societate quodam
referunt deum sicut est homo uel angelus,
uel ad nos relata beneficio dei per nos
indigent ut corpus quod ita precipie-
dum est diligere ut ei ordinate pro-
dentibus consulat. De 10 precepto
uibeatur diligere totum proximum et nos

dilctone

Hic queritur utrum 10 totos
mandato dilectis proximi.

W. xxviii.

totum proximum et animam et corpus nostrum
ipsum totos diligere precipiamus. Ad quod
dicimus de genere diligendum re-
uocantur illi duobus mandatis gratie. Quia
tuorum enim diligenda sunt ut ait augustinus
unum quod super nos est scilicet deus. Altum
quod nos sumus. Tertium quod uix nos est
scilicet proximus. Quartum quod infra nos
est scilicet corpus. De 10 et quarto non precepta
sunt danda, sed ut diligemus nos
uel corpus nostrum. Precipit autem deus diligi
et proximum. Et ait quod quis se diligit precep-
to non est opus. Quia arbitretur enim homo
excidat a uita, remanet illi dilectio
sua et dilectio corporis sui quod nemo unquam
carne sua odio huius. Quia uero iusti
qui corpus suum cruciant, non corpus
sed corruptiones eius et pondus

fm hoim magis dilige debem9
qm nos sed no qm deū qm iquū
ē homo nūmē ē deo. vvv
Quia moīs dicit p̄m̄g.

Hic nōndū ē p̄m̄m̄ dicit di
hūis & modis s̄r̄ aditōne
p̄me natiuitatis. p̄pe dūsiōis.
p̄m̄quitate agnitiōis. rōne be
nefij exhibitiōis. vvv

De ordie diligendi qd p̄ qd

Dost p̄dicta de capitū
ordie raitutis agendū
ē. vvv quia d̄t p̄pona. infouit
me rex i cellā v̄m̄aīā & ordinat
i me raitute. Videam9 igit ordi
nē quid p̄ qd quid p̄ qd eē debeat.

p̄m̄t em̄ q̄ p̄p̄oste agit. Nam
sic qd facias & nescie ordie su
cendi. nō ē p̄ferte agnitiōis. vvv
d̄m̄s nā signōana d̄tbat m̄icōr
formā. ordie af diligendi aug9

ismuat dicens. vvv p̄pe ē q̄ ordinatū
h̄t d̄litiōnē. q̄ attendit ne ā dili
git qd nō ē diligendū. aut nō
diligat qd ē diligendū. ā eque
diligat qd n̄m̄q̄ ul' pl̄q̄ ē dilige
dū. aut n̄m̄q̄ ā amplia qd eā
diligendū ē. vvv Oīs p̄tōe i q̄m̄tū p̄tōe

ē nō ē diligenda. & oīs hō vvv
ē diligenda i q̄m̄tū hō ē p̄t̄ d̄m̄.
De9 ud p̄t̄ seipm̄ & de9 p̄t̄ se
oī hoīe amplia ē diligenda. &
amplia q̄s̄q̄ deū qm̄ seipm̄ dilige
debt. vvv Itē amplia alia homo ē dili
genda qm̄ corp̄ n̄m̄. qm̄ p̄pter

deū oīa ista diligenda sūt. & p̄t̄
nobis̄t̄ deo p̄f̄m̄ qd nō p̄t̄ r̄e
pus. qm̄ corp̄ p̄ aiām uiuit qua
ferim̄ deo. vvv Audisti de ordie raitu
tis aliqua ubi exp̄ssū ē nos amplia
debt dilige d̄m̄ qm̄ nosip̄os ul' oēs
hom̄es. & amplia aiām alia hoīs
qm̄ corp̄ n̄m̄. In enumeratiōne

etia q̄tue diligendae sup̄ p̄oīōr.
p̄us po' qd sup̄ nos ē. 2o qd nos
sum9. 3o qd iuxta nos ē. q̄rto qd
infra nos ē. ubi cōdo diligendi n̄i
nuai videt̄ ex rōne em̄iatiōis. vvv
ē aut̄ aptū utriū oīes hoīs p̄t̄
debeam9. & t̄m̄ q̄m̄tū nos ul' m̄q̄. vvv

Can oīes hom̄es p̄t̄ diligendi
sint. d̄uctōitate p̄m̄t̄ qua videt̄
oīes p̄t̄ diligendi eē s̄t̄ eff̄m̄
d̄ram esse. vvv

Unde et sup̄ hoc se' mo
uet̄ q̄m̄o quā p̄plexā s̄m̄t
s̄m̄t ūba uariē plati. vvv Quida
em̄ f̄de vident̄ q̄ p̄ai affectu
oīes diligendi s̄t̄. sed i eff̄m̄ et
exhibitiōne obsequij d̄m̄m̄t̄ ob
p̄uanda ē s̄t̄. vvv p̄n̄ aug9. Oīes
hoīs eque diligendi. sed cū oīb9
p̄desse nō possis. h̄s pot̄ s̄m̄m̄
q̄sulendū ē. q̄ p̄ locō ul' t̄p̄m̄
ul' quarūlibz r̄e9 oportūtatib9
constric̄tus ē quasi quada s̄c̄te
iūgū. vvv p̄ s̄c̄te em̄ habendū ē
quo q̄s̄q̄ tibi t̄p̄alit̄ colligat9
adheret. ex quo legis p̄oīa illi
dandū eē. vvv Idem sup̄ explam̄ ad
gala. vvv Ope n̄ bonū ad oīes.

vvv marie at̄ ad domes. si. id ē ad
xp̄ianos. Oīmb9 em̄ p̄ai d̄litiōne
vita etia aptanda ē. & si nō oīb9
eade p̄t̄ exhibei d̄litiōis officia.
q̄ s̄t̄ib9 marie sūt exhibenda q̄a
sūt iūte m̄eā q̄ eūde p̄em̄ h̄nt̄.

vvv H̄s alisp̄ testimonijs iūst̄it̄ qui iūst̄it̄
d̄m̄t̄ oēs hom̄es p̄t̄ diligendos
eē raitutis affectu. sed i op̄is exhi
bitiōne assignant d̄ram. vvv

vvv Utrū h̄s rep̄ugnāe videant̄
q̄m̄ obuiat illud p̄ceptū legis
de diligendis p̄ntib9. honoā
p̄em̄ tu. & ma. tu. ut sis lōgenus
sup̄ fr̄s. vvv Ue qd em̄ specialit̄ illud

Quibus obuiat illud p̄ceptū legis
de diligendis p̄ntib9. honoā
p̄em̄ tu. & ma. tu. ut sis lōgenus
sup̄ fr̄s. vvv Ue qd em̄ specialit̄ illud

vvv Ue qd em̄ specialit̄ illud

vvv Ue qd em̄ specialit̄ illud

vvv Ue qd em̄ specialit̄ illud

Præpēt de pntibz n̄ maiori dilōne
 fœrent diligendi. Et hoc illi referē
dū dicit ad exteriorē exhibitiōē. i
q̄ pponendi sūt pntes. Dñ honoia
dirit nō dilige. Obuiat etiā ill'
qd' iheo' sup ezechiele d' s'z ut
ordine caritatis sicut scriptū ē. cordia
iur t me caritate. p̄ om̄ p̄em deū.
carnalis quoz diligat' m̄r. x filia x
filia x fr̄ x socoz. Ambrosia quoz dili
gendi exprimens ordine sup id caritate
ordinavit t me caritate quātū caplm
ait. multoz caritas ordinata ē. qd' r̄p̄o
ē p̄onit etiā ut q̄rāt. P̄mo deus
diligenda ē. deinde pntes. in filij. p̄
domestica. q̄ si boni sūt. malis filijs
pponendi sūt. Scdm̄ hor t euuāglio
ad cuiusq' dilōne pp̄it p̄onit. Diliges
dm̄ dñ tuū ex toto corde tuo x ex
to. me. tu. et ex oibz viba tuis. x
primū tuū sicut teipm̄. x inimicos nō
ex tota vitue. nō sicut t teipm̄ sed
sim'. Sufficit etiā q' diligim' nō odio
habem'. Et ex pmissis apte t̄simuāt
q' t̄ affectū caritatis distinctio sic habē
da. ut dñi affectū nō p̄i homines
diligam'. Et an̄ oīa dñi. zo n̄ osipos
zo parentes. inde filios x fr̄es. p̄
domesticos. demū inimicos diligam'.
Et inquit illi q' que de ordine dilō
nis sup dicit' ē referenda ad opm̄
exhibitiōē. q̄ diffent' p̄imis exhi
benda sūt. P̄mo pntibz inde filijs.
p̄ domesticois. Demū inimicos Deū
id t̄ affectū qm̄ ex obsequij ex
hibitiōe an̄ oīa diligendū. Et
aliqui corde tradit tantū
p̄imos quāt nos debē dilige. Et
quorū etiā nō illi tradit affectū
caritatis tñ p̄imos ē dilige
dos quāt nosipos diligim'. qd'

q̄firmant aucto' augustin' q' ait. Nec
illa id q̄mo moueat. quātū caritatis
debeam' fr̄. t̄pende. quātū deo.
Incomparabil' em̄ plq' deo quāt nob.
fr̄ nō quātū nobis. Nos at tanto
magis diligim' quāt magis dili
gim' deū. Et hor x p̄missis testi
monijs augustin' asserūt oēs hoies
p̄i diligendos ē a nob et tñ
quātū nos. deū at plq' qm̄ nos. cozp̄
uō m̄m̄ m̄m̄ qm̄ nos. p̄imos ut
nec t̄ enumeratiōe quātū dilige
deū ordine diligendi assignat di
cūt. sed tñ q' sūt diligenda. Et
scdm̄ alios nō p̄i affectū om̄es
diligendi sūt. Et
quā p̄missa viba ambrosij.
Ordine diligendi fm̄ affectū
magis quāt fm̄ effectū diligenti in
tuentibz explicat' vident'. nō idcir
te alij dicit. nō mō t̄ exhibitiōne
opis sed etiā t̄ affectū caritatis ordi
nē differentē ē statutū. Vñ an̄
oīa diligim' deū. zo nos. zo pa
rentes. zo filios x fr̄es et huiusq'.
p̄ea domesticos. demū inimicos.
Et nō augustin' d' p̄i oēs ē di
ligendos. x p̄i dilōne om̄ibz
vitu optanda. ita accipi p̄t. ut
p̄iatus nō ad affectū referat' s' ad
bonū qd' t̄ eis optat'. quā carita
te oibz optat' debem' ut p̄i
bona mereant' sicut ap̄to d' volo
om̄es hoies ē sicut me. Optan
da ē em̄ inimicibz p̄fectio maior
ut ip̄i sicut p̄fecti x sic parenti
mereant' b̄itudinē. vel p̄i dilō
ne. i. t̄ eadē dilōne om̄es dilige
di sūt. Et qd' ait ut tñ diligim'
fr̄es quātū nos. ita itelligi p̄t. i. ad

th

... fœrent diligendi
 ... ad exteriorē exhibitiōē
 ... q̄ pponendi sūt pntes
 ... Dñ honoia dirit nō dilige
 ... Obuiat etiā ill' qd' iheo' sup ezechiele d' s'z ut
 ... ordine caritatis sicut scriptū ē
 ... cordia iur t me caritate
 ... p̄ om̄ p̄em deū
 ... carnalis quoz diligat' m̄r
 ... x filia x filia x fr̄ x socoz
 ... Ambrosia quoz diligendi exprimens ordine sup id caritate
 ... ordinavit t me caritate quātū caplm ait
 ... multoz caritas ordinata ē
 ... qd' r̄p̄o ē p̄onit etiā ut q̄rāt
 ... P̄mo deus diligenda ē
 ... deinde pntes in filij p̄ domestica
 ... q̄ si boni sūt malis filijs pponendi sūt
 ... Scdm̄ hor t euuāglio ad cuiusq' dilōne pp̄it p̄onit
 ... Diliges dñm dñ tuū ex toto corde tuo x ex to me tu et ex oibz viba tuis
 ... x primū tuū sicut teipm̄ x inimicos nō ex tota vitue
 ... nō sicut t teipm̄ sed sim' Sufficit etiā q' diligim' nō odio habem'
 ... Et ex pmissis apte t̄simuāt q' t̄ affectū caritatis distinctio sic habē da
 ... ut dñi affectū nō p̄i homines diligam' Et an̄ oīa dñi zo n̄ osipos zo parentes
 ... inde filios x fr̄es p̄ domesticois demū inimicos diligam' Et inquit illi q' que de ordine dilōnis sup dicit' ē referenda ad opm̄ exhibitiōē
 ... q̄ diffent' p̄imis exhibenda sūt P̄mo pntibz inde filijs p̄ domesticois demū inimicos Deū id t̄ affectū qm̄ ex obsequij exhibitiōe an̄ oīa diligendū
 ... Et aliqui corde tradit tantū p̄imos quāt nos debē dilige Et quorū etiā nō illi tradit affectū caritatis tñ p̄imos ē dilige dos quāt nosipos diligim' qd'

tuū bonū diligam frēs ad quātū nos. ut tuū bonū eis i cōtūte optem qūitū nob. & si nō tūto affū. ul' ibi quātū silitudis ē nō quātūtas.

Quæstio de pūtibz mal' & alijs

Solet enā qri si pūtes bonis mri mali sif ul' filij ul' frēs an magis ul' minz diligendi sint alijs bonis hac rōne nob nō rōm capulatis. videt' q magis diligendi sint boni nob i carne quātū nō sif. p' alijs carne quātū qā nobis rōmā sif corde glutio caritatis.

Sanctus em ē copula cordū q' rōm

Quæstio de ill' ubis dñi. q'at' meq'

Sicut' dicit' q'at' meq' & frēs mei hñ sif q' ubū dñi sifūt. ait: nō tūctose negligit mrem ut m' negat' q' enā de cruce agnosit' sed religiosores monstret' capule mentū qm rōm. Verūp tamē latebrosa qmto ē h' nra nō bis plene absolūenda pperantibz ad alia. mouem' em sup' ub' ill' inimicos nō ex tota uitate. nō sif teipm iubet dilige. sed simplicit'.

Si nō oportet diligere

Sufficit em q' diligamz & nō odio habemz. Ad' nō ita accipiendū ē q' sufficit ē dilige inimicū et nō sinit teipm. qā & oēs aicos et inimicos sif teipm dilige debes.

Et ad ostendendū q'da diligendi

deū & primū & inimicū q' tū primū ē p' dñs pōit cū ait: Diliges deū ex tota uitate & primū sinit teipm. nō ait ex tota uitate ut ostendat primū diligendū qm m' dñi. Dicit em dilige inimicos nō addit ex tota uitate. nō sif teipm sed simplicit'.

Sufficit em quod

diligamz & nō odio hēimz id est

sufficit dicit' ut diligamz & nō odio

habeamz. nō qm eos dilige debeat

mz sicut nos qā sif. sed sufficit

si eos nō diligamz qm alios pri

mos. qd' dicitōis genz inuit' rōm.

Primo.

Queri enā solet. cur dñs p' ceperit dilige inimicos. cū

alibi p'cipiat odio haberi pūtes

& filios. Ad' qd' dicit' duo ēē di

ligenda i hoie. nām & uitate. uia

ū uō & p'ctm odiendū. Et pūtes

gō iquātū mali sif odiendi sif

& inimici diligendi iquātū hoies.

Diligamz gō inimicos lucrandos

igno dei. & odiamz i p'pinqus

sifpediūt nos a igno di. & i oibz

coit' nām diligamz quā fecit dñs.

De q'dibus caritatis.

Sciendū q' ē diuisos ēē gradz

caritatis. Est em caritas incipiens

psiciens. pfecta pfectissima. Unde

aug' p'ctā caritas hec ē. ut qd' paratū

sif p' frībz enā mor. Sed m'q'd

mor ut nascit' id' p'rsz pfecta ē.

p'ino ut p'ficiat' nascit'. cū sifit na

ta nūctur. nū sifit m'ctā roborat'.

cū sifit roborata p'finc. cū ad p'fec

tionē uenit dicit'. cupio dissolu

& ēē cū xpō. Hic apte p'g'g' et

p'fectio caritatis i'fmuat'. quā p'fec

tionē enā uitas q'menda dicens.

maiorē hac dilcōnē nemo h'it. qm

ut aiām suā pōat' qd' p' aiā s'ns.

Ad' utiq' dñi ē de ope dilcōnis.

quā maior dilcōnis effectz nō ē q'

pōne aiām p' alijs. Rec te moueat

qd' ait. p' aiā. pōit enā p' inimicos

ad hoc ut ipi fiant amici.

Si melius sit dilige amicos q'

inimicos et eromiso.

timia. si tñ fr̄i rogant q̄ se pec
 catur dicit. Sed cū p̄mā nō di
 mittant alicui adulro n̄ caritate
 heat. seq̄t̄ ut caritate heat q̄ nō
 diligit inimicū. Cuius gō p̄mū
 noie oīs hō intelligit. iō man
 dato. diliges p̄mū tuū sicut
 teipm̄. Si enī oīs hō p̄mōgē
 tit inimicū. Scipiūt gō inimicos
 dilige. Et quia illd̄ p̄ceptū ḡniale
 ē. om̄ba p̄cipit oēs hoīes dili
 ge enā inimicos. Quada qd̄ hic
 dī sumpt̄ tenē uolentes. illud
 p̄ceptū determinat dicentes. illic
 p̄f̄is daī ī p̄ceptū dilige oēm
 hoīem enā inimicū. n̄mōibz uō
 q̄ silū. ī p̄ceptū uō eos dilige
 q̄ nichil mali fecerūt eis ī inimicos
 nō odit. Et meliū ē ut intelligā
 oībz illo mandato p̄cipi cūctos
 dilige enā inimicos. cui sensui
 attestant̄ supra p̄oite multoītes
 ī alie m̄le. Illud uō augustinus no
 uissime p̄oite de p̄f̄a caritate
 d̄m̄ intelligit. q̄ tñ p̄f̄a ē. q̄
 nō solū amos sed enā inimicos
 p̄f̄ete diligit eisq̄ b̄n̄ficiat. Et
 p̄fectio dilōnis nō ē tante
 multitudis q̄nta exaudir̄ ī d̄m̄
 oīone. Et h̄ reueā grande ē ī
 eximie boītatis s̄z p̄f̄ete dilige
 inimicos inimicū. Ita ī cū d̄t̄ īplei
 ūba illa p̄p̄sionis ab homīe
 q̄ nō ita p̄f̄ent ut diligit̄ inimi
 cū. de dilōne p̄f̄ete accipiedū ē.

Si caritas semel h̄m̄ amittat.
 illud q̄ nō ē p̄tereudū qd̄ q̄da
 asserūt caritate semel habitā

Disto
 xxxi

ab aliquo nō posse exide. nulliqz
 dāpnandū h̄at aliqū habē. q̄ hanc
 fidōne subditis munit̄ testimonijs.
Ap̄t̄us ait. Caritas m̄q̄m̄ exidet.
Auḡs enā m̄q̄t. Caritas q̄ deserit p̄
 m̄q̄m̄ ueā fuit. Item Caritas est
 fons p̄p̄us ī singularis bonoz. cui
 nō rōicat aliens. Aliem s̄t om̄es
 q̄ auditū sūt. nō noui uos. De
 fonte hor̄ s̄p̄t̄ia ait. Fons aq̄
 uiue sic ē p̄p̄us ī neō aliens
 rōicat. Si at̄ aliem s̄r̄ q̄ au
 ditū sūt illā uocē. Nō gō h̄ur
 fons rōicat dāpnandi. Itē auḡs
sup̄ epl̄am ioh̄is ait. Radicata ē
 caritas. securus esto. nil mali p̄
 rede p̄t. Itē ḡgōia ī moralibz.
 Valida ē ut mors dilō. Virtus et
 moētis dilō ap̄at̄. quia min̄
 m̄cē quā semel cepit. a dilōne
 m̄di s̄ridit̄ occidit. Itē auḡs
sup̄ epl̄am ioh̄is. Punctio r̄uifi
 bil̄ caritas ē. q̄ ī quocūqz fuit ra
 die illi eit̄ q̄ ardente sole aref̄it̄
 nō p̄t. nutrit̄ calōē sol̄ n̄ aref̄at.
Itē beda sup̄ ioh̄em. Reuerendū
 ē quō sp̄itale filij dei aḡf̄endi
 fuit signū q̄ sup̄ eū descendit
 ī m̄asit̄ p̄p̄us. Et d̄ magnū filio
 dei. q̄ ī ip̄o manē p̄p̄us ap̄t̄uat̄.
 Rōndūqz q̄ sep̄ ī d̄no m̄asit̄
 p̄p̄us. In s̄r̄is uō q̄d̄m̄ mortale
 corp̄ gestauerunt part̄ p̄ ma
 neat. part̄ redit̄qz seruat̄.
 Manet enī apud eos ut bonis
 assistant artibz. ī credit̄ uō ad t̄p̄
 ne sep̄ īfirmos curandi. moētū
 os sustitandi. demones eiendi.
 ul̄ enā p̄phetandi habeat̄ facultē.

manet 9° semp ut possit habere
uitutes. ut inuicibilis ipi uiuat.
venit ad tpe. ut etia alijs p
miraculor signa quales sit mta
effulgeant. Itē qd dicitur. In scō
cordibz fm quasda uitutes sep
manet spūs. scdm qsdā uitutes
recessus uenit & uentus credit.
In hys uirtutibz sine qbz ad uitā
nō puenit. & elector suor cordibz
pmanet. In hys uo p quos scita
tis oñdit uis. ut exhibitiōe mi
raculor aliqui adest. aliqui se subicit.
Itē ambrs. ficta caritas ē. q̄ r ad uisi
tate desicit. her inuē uident q̄ caritas
semel hīta nūq̄m amittat. Idē qdā
i p̄teritū p̄siliēnt audaciā dicen
tes caritate & dāpnandis nō habei
ner a quoquā habitū posse amitti.
quos rō uincit & auctōitas. Idē
dā em̄ ad tpe boni sūt q̄ p̄gea
sūt mali & egūso. Idē quēdā
noīa xp̄i dē sc̄pta i li uite q̄ tū
p̄gea abierūt retro. sed sc̄pta
dē nō fm p̄stām sed fm p̄ntē
uiscia cui deseruēbat q̄ digni
erant tū illo bono qd habitū
sūt sc̄pta & fm p̄stām. Idē am
brs. Idē ubiqdā grā data ē in
usu. ut saul iude & ill' discipu
lis qbz dñs. Idē noīa wā sc̄pta
sūt i celis. & p̄ abierūt retro sed
hoc dicit p̄r uiscia cui deserue
bant q̄ boni erant. Idē frequēt em̄
an sūt mali q̄ futū sūt boni.
& aliquonens p̄ sūt boni futū q̄
sūt & p̄mansū mali. scdm qd
dicit sc̄bi i lib^o uite et delecti.

Definatio auctōitatis p̄dictas
Quod uo ap̄lus ait: caritas
nūq̄m excidet. nllārens p
ill' sūt. Dignitate em̄ caritatis
oñdens dē eā nō excide. quia
hic & i futū eū. sed fides & spes
euacuatū & sc̄ta. Idē qd dicitur
nūq̄m fuisse uēa q̄ desei p̄t. nō
ad uēniā caritatis r̄fert sed ad
effinētiā. quia nō effiat car
tas q̄ desei hōiē uē b̄tin. nē
p̄ducit ad uin bonū. Idē sc̄
fonti alieni. & dampnandi nō
coitunt & i fine q̄ nō p̄senerāt
p̄t tū hoc & ceti q̄ de caritate
dā sūt de p̄stā intelligi. quā soli
p̄stā hnt. q̄ semel habitū nō amittit.
Idē dicitur uo caritatis aliqui r̄sūt.
aliqui deficiūt. sūt em̄ uituas
exordia & p̄fecta & affertio p̄fecto.
Idē dicitur qd ille dicitur q̄ p̄abo
lam illā intelligit. sic ē regnū
dei quēadmodū iacet hō seme
i tra & dormiat & exurgat se
mē & ḡminet & r̄stat r̄t. & si
9° p̄fecta caritas sic radicata ē
ut amitti nequeat. incipiens tū
& puerta amitti p̄t & sepe a
mittit. sed dū habet nō sinit
habente c̄māle p̄tāe. qd aug⁹
oñdit inq̄ens q̄ radice om̄i ma
lō ē cupiditas. & radice om̄i
bonō caritas. sūt ambe & nō p̄nt
ī una radice euulsa fuit. alia
plantā nō p̄t sine cā rōnat. q̄ ali
ramos r̄cide. si radice nō oēdit.
Idē dicitur fides & spes seuelle
& sc̄ta dicitur euacuat & nō caritas
cū et ea ex pte sūt. Idē

Aditendum etiam e quo fides
 spes et caritas dicuntur eua
 rui quia ex pte snt et no caritas ut
 et ipa ex pte snt. Ex pte em. i. pte
 diligim. sicut ex pte snt. sicut
 ait estis sup leuiticu. Cur igitur de
q' ex pte euauet. tunc caritas ex
capit' q' dicitur in qm excedit. Caritas
quide' ena' ex pte e' ut sepe sancti
dorent. q' ex pte diligim' m'.
et io ipa euauabit' qm' ex pte
e. q' tollit' pfectio et adde' p'ro.
remanebit' ipa aucta et acta eis
modisq' diligendi ut diligas dm
ip' se et toto corde. et p'm' sicut
tepm. s' pfectiois modis elimi
nabit. fides uo et spes penit' e
uauabit' s'ia uo fm actu et mo
di suu q' n' e' no fm sui e' en
na' tollit'. ipa em' l'it' s'ie r' ma
nebit. sed aliu' tenebit' usq' mo'
Et p' ordme caritatis p' p' h' ha
bit' ia sup' e' i' ues. **C**u'lt
rigue' si p' p' q' homo co
rdme diligendi p' p' h' suauit.
Et si e' oem ho'em sicut se dilex'
omib' go uult optauit. omes q'
saluos fieri uoluit. Sed no omes
salui snt et ita no e' s'ia q' opta
uit. s' no e' ignorand' i' eo fuit
se caritate iuxta modu' p'ie no
ue. euq' ordme diligendi i' p'esse
q' fuit i' p'ia no i' uia. **E**u' et
i' p'ia snt et b'nficah' snt a deo et
iustie dei additi. ut nil eis pla
reat i' q' deo plac. ar p' h' illo
tm salute uoluit. quos de saluai
uult. eosq' sicut se diligim. ita et
p' tm elos sicut se dilexit. eosq'
salute optauit. **D**e caritate dei.
Remissis adinendu' e' de
dilone dei qua ipe diligit.

Distinctio xxvii

q' no e' alia qm illa q' diligim' est.
 Dilone af' dei diua usq' e. eadeq'
 dilone pat' et filia et p' p' s'is se
 diligit. et nos ut sup' differui
 ma. Et q' eis dilos sit mutabil'
et etna. aliu' tm magis aliu' mag'
diligit. **U**n' augu. Inq' p' h' sibil'
e' dilos at' i' mutabil' q' deo i' uoc'
u' m' amat qd' fecit sicut et odit
qd' fecim'. **A**mo i' et d'no mo'
ena' qm odit diligit nos et h' qd'
i' oib' itelligi p' h' **P**'s go digne
posset eloqui qm' diligit me'ba
u'ngenti sui. et qm' q'ito amplia
u'ngenti ip'm'. **D**e ip'o ena'
d' m' e. **N**ichil odisi eoz q' fecim.
Et h'is p'p'it' q' deo oes caritas
suas diligit. **I**te de eo s' p' h' e. **V**idit
deus q'ia q' fecerit et erant ualde b'o
Et oia q' fecit bona s'it. et ome
bonu' diligit. oia et diligit q' fecit
et m' ea magis diligit r'onales ca
ritas. et de illis eas amplia q' s'it
me'ba u'ngenti sui et multo ma
gis ip'm u'ngenti u'ngenti
Et q' itelligencia d' magis ul'
magis dilige deo her ul' illa.

Quoniam autem dilos dei immutabilis
 sit et io no tendit' ul' remittit.
 si q'rit' q' sit et ro dicti cu
 d' magis ul' magis dilige hoc q'
 illud et cu d' oia dilige. dicim'
 dilone dei sic pat' erupae oem
 sensu' h'itanti ut ad tate altitu
 dinis itelligencia uie aliq'tena
 suffiret. **P** h' tm sane itelligi ea
 rone dm oia diligi a deo q' fecit.
 q' oia placent ei. oia app'at i'
 q'ntat opa eis s'it. ne tuc p'is
 ul' aplia placuerit ei cu s'ia s'it.
 s' anq'm s'ient p'mo ab etno oia
 placuerit ei no ma' qm' p'q'
 ee reperit. **E**d' no r'onales

ul' app'at.

cutias. i. hoies ul' angelos. alios magis alios mng dilige dr: non inmutabilit' cultatis eis p'rat: sed q' alios ad maiora b' alios ad mmoa dilexit: alios ad melioes usq' alios ad mng bonos. Q'ia em' b' m' ex eis dilone nob' puenit. Electoz g' alios magis alios mng diligit ab etno & diligit ena m' d'. q' alio maiora alio mmoa ex dilone sua pparauit b'. alioq' maiora & alio mmoa d'fert b' t'pe. ut magis ul' mng dr: hos ul' illos dilige.

De duobz mo'is p'p'eda e' dilco di

Qonsideat' em' duobz mo'is dilone dei. fm' et'na & fm' effi'cienn'. p' recipit magis ul' mng fm' et'na s' t'nt' fm' effi'cienn'. ut magis dilecti dicant' q'ba ex dilone ab etno magis bona pparauit & m' t'pe f'bu'it & mng dilecti q'ba no' m'.

Inde e' ena q' aliq' q' g'nt' & iustifi' cant' dicit' t'nt' t'pe dilige a deo.

no' q' deq' noua dilone quequa' pos' sit dilige. p'no sempit'na dilone dilexit an' mudi q'st'ucione q'st'uc' diligit. Et t'nt' dicit' t'nt' t'pe dilige a deo. ut et'ne dilone dei p'raut' effi'ci' s'z q'iam ul' gl'am. En' aug'

Ab'it ut deq' aliq' t'palit' diligit q' noua dilone q' i' t'po an' non eat apud que' n' p'nta t'nsierut & futua i' s'ra p'. Imq' oes s'os suos an' mudi q'st'ucione dilex' s'z p' des' tinant. S'z em' g'nt' & iuennit' illi' t'nt' t'pe ab eo d'nt' diligit ut eo mo' dicit' q' p' h'ano affi' capi q'd' dr: s'z ena n' irat' mal' dr' & placida b'ois. illi' mutant' no' i'pe. ut lux i'f'imo ocul' appa. s'z i'mo lemo e' i'p' s'z m'udo no' sua. Im' n' aq's p' iustificacione t'apit' ee' a mng dei. i'pe m'nt' n' d'

Si q' mng ul' mng diligit a deo uno t'pe q'm' ad

Su' q'rit' de aliquo uno vno t'pe q'm' alio. dist'guenda e' dist'nciois itelligens. Si et' i'f'eat' ad dilone effi'ci' gressibile e'. si uo' ad dilone et'na i'f'abile e'.

Si de ab etno diligit p'p'os.

Qu' p'p'os uo' q' p'parat' no' p' ad uita' s' ad m'ete s' q'rit' u'z deat' q'cedi q' deq' ab etno diligit eos. dicit'na de electis sol' s'impl' h' q'cedendu' ee' q' deq' ab etno diligit eos quos ad iust'na & cona pparauit. De no' el'ns uo' s'impl' e' q'cedendu' q' odio h'ut' i' rep' bant' s'z le'. Jacob dilexi. esau' at' odio habui. Et no' e' s'impl' d'm q' diligit ne p' q'st'na itelli' gan' s' n' ad iust'na diligit eos t'q'ntu' opa eis futua erant. i' quos & quales eos factu' eat.

De mo' uirtutibz p'ncipalibz.

Dixit' p'd'm de mo' uirtutibz q' p'ncipales ul' cardinales uocant'. dist'ncio e' q' s'nt' iust'na s'c'nt'udo p'denna t'p'panna. De q'ba aug' ait. iust'na e' t'p' subue' mendo miseribz. p'denna t'p'panna d'is t'p'dno. s'c'nt'udo t'p'ferendis molestis. t'p'panna t'coertendis delincentibz p'uis. De h'is dicit' i' l' i' sapie. Sobrietate & p'udentia d'os iust'na & uitate. Sobrietate t'p'panna uocat' & uitate t'c'nt' tudine. hec uirtutes cardinales dicit' ut ait i' h'ed' q'ba i' har' mortalite' b'n' uiuit' & p' ad et'na uita' puenit' q' t'p'o plem'ie fuerit' & s' de cuius plem'ie nos oes accepim'. t'q' habu' erit' usq' eode' quos t' p'nta

hinc et quosdam ena vie. Verumptamen
 an hec uirtutes cum ipse iusto esse
 impiant quod sine illis pias esse non
 potest earum desinant esse ad eterna
 pueritiam non nisi quod est. **Quibus**
 de uirtutibus esse desinat. et de rebus
 quod prouideat in fortitudine temperantia
 non hinc de non nisi die uirtutibus
 enim immortalis est et magis hinc pfi
 nerit in nobis quam esse cessabit in
 hinc uiuere acceptioe dicitur ne
 quod cauit oes reuoluntate inuoluntate
 qua nil melius et amabilius est.
Qui regentur esse subdit iusticie
 et in immortalis est omo iusticia
 non in a bntudine esse desinet si
 hinc ac tanta est ut pfectio ac
 et maior esse non possit. **Fortitudo**
 et alie sunt uirtutes. pdena sine
 illo in pculo erroris. fortitudo
 sine molesta tolleranda malorum.
 temperantia in regnate libidinum in pugnate
 erunt in a felicitate. ut pdena
 ibi sit nullum bonum deo pponere
 ut equae. **Fortitudinis** et firmissime
 adherere. temperantie non desinunt non
 delectari. **Ad** uo ut agit iusticia
 in subueniendo miseris. p pdena
 in pnuendis in sidis. p fortitudo
 in pferendis molestis. p temperantia
 in roercendis delectationibus pias
 non est in omo ubi nil mali
 est. **Ita** et uirtutum opera hinc mor
 tali uite necessaria sunt fides ad
 qua refenda sunt in pntis habe
 bunt. **Ita** hinc apte de **augo** quod
 p dicitur uirtutes in furo erunt. sed
 alios uis hinc habebit quam mo.
Qui beda asentit sup exodii
 ita dicens. **Solipne** an quas
 appensu est uelut. p fates celi sunt

quod eximio uirtutibus pntia id est
 fortitudinis. pdena. temperantia. iusticia
 quod alit in rebus pntia ab angelis et a uirtutibus pntis
 quam hinc a fideibus et sequentibus affigit
 beda uis illar uirtutum pntis pntis
 et futim. inuoluntate **augustinus** pntis
 a signatombus **in in**

De septe domibus spiritus sancti **Disco xxxiii**
De uirtutibus domibus spiritus sancti
 agendum est. ubi psideandis est
 an her dona uirtutes sunt: 20 an in furo
 desinunt sicut ut oia ut hinc aliqua
 dem an in x^o fuerint oia her dona.
 her dona uirtutes esse non in furo desinunt
 tua esse. **ambrosius** ostendit. ea septe fore
 uirtutes dicens. et angelus habundantissime
 esse sic. **Quintus** illa de ihelmin
 celestis non meatu aliam **flumini**
 fressis abluunt sed ex uite fonte
 pcedens spiritus sanctus. cuius nos breu
 faciamus haustu in illis celestibus pntibus
 redudantibus uirtutibus effluunt pleno septe
 uirtutum pntialium feruens meatu. **Si**
 enim flumini riparum eductis supfusis
 exhabundat. quomodo spiritus oem sup
 erminens caritatem. **Qui** enim in re metis
 archana tam pntia pntis celestis
 illa angelorum nam effusioe quada
 sanctificationis libertate lenificat. **De**
 inde sanctificationes exponens sub
 dit. **Hinc** ac sanctificationibus significat
 plenitudo. **et** septe pntialium uirtutum
 quas emittit **uirtutes** dicens. **Spiritus**
 sapientie et intellectus. quod in et fortitudinis
 scientie et pietatis et timoris domini. **Unde**
 9° flumini est sed in illis pntialium donorum
 meatu. **Et** uirtutibus 9° in illis dicantur
 spiritus ut spiritus sapientie et intellectus et
 uirtus est in dei spiritus sue libitatis arbi
 ter oia p auctoritate uoluntatis di
 uidens singulis. **Hinc** expresse dicitur
 et septe domibus spiritus sancti et uirtutes esse

pulcherrimi sponsi si timet ne mittat i gehena. Bonus est iste timor et utilis lutz insufficientis p que fit paulatim q suendo us fine. et succedit naturalis timor qn incipit qd duru eat a mai et sic incipit excludi suul timor a caritate et succedit deim tior castu su amicalis quo times ne sponsus tardet. ne distredat ne offendamq. ne eo ca reamq. Timor iste de amoe venit. ille qd e suulis e et unlis sed no pmanes tetnu. ut iste. tior dng bonq e comes p oes

Collano pditor Adus

Atende q timor h distinguitur timores. cu supra beda dixit duos ee. Sed beda huam timore ptmisi. et noie suulis duos quos h distinximq apkerq sunt. sz suile et noalem. amicale uo castu d. Augustin castu et suile timore apte distmt du eple ad ronos illu locu ex pmt. No em accepistis spm s utuus itm timore sed accepistis spm adoptionis filioz dei ita dicens. Duo timores h insnuant. unq q e i psta caritate. sz timor castu. uls q no e i caritate sz suul i quo quauis deo edat no tm den. et si bonu no tm bn. Re mo em i uita bn fut. ena si bo mi e qd e fut. De casto et suili plenis agit tangens inf du de tual.

De hys ende timoibz lang disputat dicens. Repit aqs ede diem iudici. Si repit ede

repit et time. Sz q adhuc timet. nodu hf fiducia i die iudici nodu e i o psta caritas. Si psta i o eet caritas no timet. Pfecta ei caritas facit pfecta iusticia et no habet quae timet. pmo habet quae desiderat ut tiseat i quietas et veiat regnu dei. 9o timor no e i caritate. Et i qua caritate. Pro dico i cho ata. Et i qua. In psta pfecta iqr caritas foras mittit timore. Ergo incipiat tior qu ticiu sapie timor dmi. Timor quasi locu parat caritati. Lu at cepit caritas habitae pellit timore q ei locu parauit. Quatu em est illa. ille deest. et qntu fit id intio. timore pellit foras. maice caritas. mior timore. timore caritas. maice timore. Si at nulla e timore no e. qua interet caritas. sicut videmq p setu int duo filu qn aqd sunt. setu pus intrat. et n exeat no succedit fili. Sic timore p o occupat miete. no at ibi remanet timore. q i o straut ut itrodueret caritate.

Quid videt pdictis aduſai.

Et af alia sma q ut huc ualde ostraia ee si no hf piu itellectore. Di em i psalmo Timor dmi castu pmanet i stlm stli et ni queda timore ondit nob sed castu. Ed si ondit nobis ie etim timore nuqd ofdiat illi ista epla q dr. tior no e i caritate sed pfecta caritas foras mittit timore. Hoc em dmi e p iohem. illud dmi e p dauid. s nolite putae aliu ee spm. Si unq pmo flatu i flat duab tybiab. no pf unq spus i ple duo

estit caritas. tñ dicitur deest iste
 timor. qñ ad metū pene id ē
 ad id qd' fuit timē pena: a qñ
 ad tormentū ostē. pñ qñtoma
 gis diligētia: tantō mīn' me
 sum'g. Iste tñ notat' i' libis
 augu' ubi nō negat tñcōe ēē
 i' caritate tchoata sed pfecta qd' nō
 pōssit dī de fūli: q' ut ipē
 sup' dixit fūlis timor nō re
 manet uermente ~~caritate~~ caritate.
 nō tñt caritas nō pō exeat ille
 timor: nō i' timorē aq's fōit
 deū: a si deo fōat: nō bñ fūit: a
 si bonū ē qd' fūit. pñ ē gō timor
 i' caritate enā tchoata. q' oīs q'
 caritate hē lig nō pfecta a i' dīn
 fōit a bō bñ fūit. quāe fūil nō
 ē tñcō ille. quē i' caritate tchoata
 fore gressit: a quē tñtente caritate
 deest dicit' Et ille tñcō ē finalis
quē nō negat ēē i' caritate nisi
perfecta sit. Et dicitur timor fūil
et finalis dicitur tñcō sapiē dicitur
 Sciendū tñ ē q' utiq' timor
 sū fūilis a finalis i' scriptūe
 diuisiōe lōis tñcō sapiē tñcō dīn
 dicitur: a ita fore cōpōs. si diligēt
 annotatus locū scriptūe i' q' b'g de
 timorē dei sit mēno. Ex alia tñ
 tōne a tñ diuisa dicitur fūilis tñcō
 sapiē: a ex a' finalis. Fūilis ei
 idō dicitur tñcō sapiē. q' pparat locū
 sapiē. a duat ad sapiām: s' tñ nō
 r' manet cū ea. vñno fōas erit.
 Final' uō dicitur tñcō sapiē quia ē
 tchoata sapiā: quē cū q's hē tñcō
 sapiām a caritate habē tñcō. Inde
 enā ē q' utiq' timor dicitur finalis: qd'

tueme potes p diuisa scriptue loca.
 utiq' enā timor mīdū dicitur fūil: quia
 et ipē imicalis q' ē i' caritate tchoata
 sed nōdū pfecta. aliqd' hē de fūili
 sū timorē pene sicut a aliqd' hē de
 casto sū q' timet offendē a sepa'i
De hō q' augu' dicitur castū timorē
esse etnū.

Illud q' ē diligēt ē nōdū
 q' i' sup'ioib' augu' dicitur castū
 timorē ēē etnū. p qd' g' f' m'at' p'
 tñcōe sūa. sū q' p'p'us timorē dīn
 eū i' futū. sicut a a' dō p'p' sū
 sed nō hēbit oēm illū v'sū quē
 mō hē. f' anet em tū nos re
 ueteri dīn: nō timē sepa'i ul'
 carē. f' ut gō a i' xpo tñcō ille: s'
 iux' v'sū illū quē hēbit i' futū
 i' sū. pñ em timut' x'p' sepa'i
 ul' offendē deū: sed eū p' oīb'g
 reuetit' ē. Et dicitur timor pene q' fuit
i' xpo fuit fūil ul' final' ul' aliq.

Quoniam at i' xpo fuit timor
 pene: q'rit' an iste timor
 fuit mudans ul' fūilis ul' final'
 ad qd' dicitur nllm eoy fuisse
 i' xpo. q' mudans mal' ē ut sup'
 dicit' ē a i' pō g' dū cū mudo deest?
 Fūilis uō a finalis i' p'f'ā caritate
 nō ē. Null' gō timor istoy fuit
 i' x'. Quis gō fuit ille q' pena timor
 timut' p' tñcō ille dicit' nālis
 sū huān' q' oīb'g h' oīb'g test. qd'
 hoeret' mōs a formidat' pena.
 Et dicitur tñcō iste nālis. nō q' accessit
 hōi ex nā s' dīm qd' p' fuit i' s' t' u
 ta. q' nō fuit iste tñcō i' nāt' hōmī
 nō de bonis nālib'g: s' q' ex cō
 rupta nā p' p'ā h' oīb'g aduenit
 cū cōruptio tōleuit' tñcō ēē n'
 nālis: a ē iste tñcō effūis p'ā. ut p'dm ē.

fere tñ appiat: intellat uo et
 carce y caruia qda. Ite intellectu
 trellig^{lia} capim9 tñ. sapia uo
 no mo capim9 supieca. sed ena
 tagm9 delectam. Sic go distm
 gu pt mē. a fa s3 sapiam itel
 lectu y snam. Inenca ualet ad
 recta amstracione rex spaliu y
 ad bona mē malos quifacione
 trelligen^{ad} carois y cariu9 in
 sibilu9 ppenlacione. sapia uo ad
 sol9 etne uitatis qreplacione et
 delectacione. Ad trellig9 y snā
 de qbo h agit no ia sūt q nali9 hē hō.

Et nōndū q trellig9 y snā
 que dicit² dona p p sū alia
 sūt ab trellig9 y snā: que nali9
 sūt aīa hōis. hee em ututes p
 q p grām iudic² anim9 fidelu9.
 ut p eas rē uiuant: ia uo nā
 hē hō ex benefico carōis a deo
 tñ. p has af ututes q dicit² p p
 sū dona. ia nāia reformat² atq
 adiuuant: ut ubi grā trellig9
 nāis pno obtenebrat² p utute
 quada y grām q di² spūs trelli
 genae reformat² atq iuuat² ad
 trelligendū: ita y p illa utute q
 di² spūs sapie iuuat² atq eigit mē
 tis rō ad qreplacione y delecta
 none etne uitatis. Ad sapia
 ista dei ē nec ē illa q de9 ē.

Iud enā stendū ē q sapia
 de mē differuim9 nō ē ia
 dei sapia ut ait aug9 q dō ē s hōis
 sapia. verūptamē q s m dñi est
 ac uery y p pūius ei9 cult9 est.
 Si go colat mens hōis dñi. cui9
 ab eo cupax facta ē. a m eē pnceps
 p p sapiens ipū fit: y nō sua luce.
 sed sūme ill9 lūis pncipacione
 sapiens fit. Ista go hōis sapienna

y dei est: uerū nō ita dei ē ut
 ea sapiens sit de9. Nō em pncipa
 cōne sū sapiens ē: sic mens pnci
 pacione dei. Sic enā di² iustia dei
 nō solū ia q ipē iust9 ē: s enā ia
 qua dat hōi cū iustificat ipū.

De gnerioe ututu q nō sepant.

Soler enā qri utru ututes
 ita s sūt gūite ut sepant
 nō possint possidei ab aliquo: sed
 q vnā hē omes heat. De hoc
 iheōm9 ita ait: Des ututes ita
 s coherēt: ut q vnā caēt omib9
 careat: q go vnā hē oēs habet.
Ad qdē pbabile ē. Cū em car
 tas mat sit omi ututu. i quonūq
 mat ipū ē s3 caritas y cūcū filij
 ei9 y ututes rē fore cōdit² vñ
 aug9 ubi caritas ē qd ē qd possit
 deesse: ubi af nō ē. nō ē qd qd
 possit pdesse. Cur go nō dicim9
 q hac utute hē: habē oēs. cū
 plenitudo legis sit caritas: q quō
 magis ē i hōie. tātō magis ē utu
 te p dity: quō uo mīn9 tanto
 mīn9 test ut9: y quō mīn9
 test ut9 tūmō mīn9 test viciū.

Si cūcte ututes pait sūt
I quonūq sūt.

Utrū uo parit qō omes
 possideat ututes. an alie
 magis. alie mīn9 i aliquo ferueat
 q nō ē. Quib9dā ei vñ q alie
 magis alie mīn9 habent² ab aqō
 sicut i iob pūcia emittit: i dauid
 hūilitas. i moyse māfuetudo:
 q enā qreduē magis aliqūe y
 mereri p aliqua vnā utute p
 p alia. sic eā pleni9 hē p alia.
 nec tñ magis p aliqua mereri
 dicit qri p caritate: ne aliqua

Dist^o xxxvi

us alia magis. alia minus habz
 alia ena no hf: ut vir iustus
 vrens quingo no hf otmentiat
 actu. qui in hf i hitu. Cur ergo
 no dicitur para pta: Ecce q
magns sut qd caritate q gius
pntat minus q leui9. Nemo em
 pntat n adusa illa friendo qe
 plenitudo legis. Ido rre dr
offendit i uno suis e oim reg:
q caritate sut i q pendet oia.

Repetit de caritate ut addat
quomodo tota lex i ea pendet.

Quoniam duo sint precepta carita-
 tis i qba ut pteratu e tota
 lex pendet i pphie: adutendu
 e quo hor sit ai i lege i pphie
 mla fuerit cerimonialia ma-
 data: q si ad caritatis significone
 ptinuerit. videntur nondu cessare
 debe. Quia us no iustificatiois
 gra qua fut caritas instituta sut
 sed i figura tm fut: i omis
 spora: ideo clarescente uitate
 cessauerit velud umbra. De
tame i ipa cerimonialia sdim
spuale intellectu que gmet et
oia moralia ad caritate referunt.
Ptinent em oia ad decem man-
data i tabulis spta. ubi omi
sma ptingit ex qba cetera
emanat: sic i pmo die orto
uitates pntitit: ad quas cetera
referunt. Et sicut ad x mandata
decalogi cetera referunt: ita et
ipa decem ad duo precepta caritatis.
Qua g mandata ad duo mada-
ta caritatis ptinet: q p caritate
iplent: i ad caritate itaqm ad fi-
ne referri dnt. Hi augu. Tota
magnitudine i amplitudinem

dmoy eloquoy possidet caritas q
 desit primuq diligim9: q radix
 e oim bonoy. On uitas ait: In
hys duob9 mandatis uniuersa lex
pendet i pphie. Si g no uacat oes
paginas sctis pstrutai. oia uolu-
tra sermonu euoluē: tene car-
itate ubi pendet oia: qa pfectio e
i finis oim. Cur em i precepta i
asilia rre fut: ai rferut ad di-
ligendu dm i primu pph deū. Ido
us timoe pene ul aliqua stentoe
caritali fit ut no rferat ad caritate:
nodu fit sicut fieri oportet: p ius fi
videat. Minus em iusticie e q pene
timoe no pntat: aiq uo q eia a
moe no pntat. Om g her suma
e ut itelligat legis i oim dngz
stipitaz plenitudo ee dilectio dei
et primi. De decem preceptis
quo gtimeant i duob9 mandatis caritatis.

Disto
xxxviii.

Sed iam distributio decalogi q i
 duob9 mandatis gplet qsi
 deranda e. Habet em decalogus x
precepta q sut decalogu p saltenu.
q sic st distributa. ut ta q st i pma
tabula ptineat ad deū s ad gmi-
none i dilone caritatis: sepre que
sut i 2a tabula ad dilone primi.
Primu em i pa tabula e. Non
habebis deos alienos: no fanes
f scilpale no oem similitudine etc.
Her oigt dr ee duo mandata sed
augu unu. Hor em ipm qd dix
erat. no habebis deo alienos pfectis
explicat: cu phibz toli figimenta
s ydolu ul similitudine aliy rei
q duo oigt ita dr distae. ut ydo-
lu sit qd nichil hf site sui. similitu-
do uo qd hf spem aliy rei. ut
ubi gra. Si quis tauo ul i ligno
ul alia re fiat spem spentis ul

parentes uo sic sut honoandū
ut eis debita fruētia exhibeat
7 necessaria mīstrent. De 2o

Secūdu e. p̄o om̄des ubi
s̄dm l̄am actū hominidū
phibet? s̄m q̄m nō enā uolūtas
om̄dendi. Vñ hūc mandātō s̄m
l̄am sic sup additō t̄ euuāgelio.
q̄ l̄a euuā u exp̄m̄t qd̄ legis
l̄a nō exp̄m̄ebat. Euūāgelij
l̄a exp̄m̄t itelligētia sp̄ūale
7 quā sp̄ūales h̄nt 7 s̄m quā
sp̄ūalē uiuūt? l̄a legis sensū
carnale. 7 que carnalē h̄nt 7 s̄m
que carnalē uiuūt cū factū ē
sup additō. De t̄no p̄sidēus.

Terū e. Non mechabeu. 7
ne culibz mīsticis excepto
sede matrimonij. 7 p̄te ei totū
itelligit. Nomine em̄ mechabe
ois quibz illincz. illoz q̄ mē
loz nō legitīmz vsq̄ phibitū
debet itelligi. De quarto.

Quartū e. Non furtū s̄m̄s
ubi sacrilegiū 7 rapina
ois phibet. Nō em̄ rapina p̄m̄
sit q̄ furtū phibuit sed furtū nō
bñ itelligi uolūit oēm illucū
usurpationē rei aliene. Sacrile
giū t̄bz moīs ḡmittit? q̄m s̄z nō
sacrū de sacro. ul̄ sacrū de sac^o.
ul̄ sacrū de nō sac^o aufert. Sa
crū uō d̄r qd̄q̄ mancipatū ē
cultū d̄no ut em̄a 7 res em̄e.
Hic enā usura phibet q̄ sub
rapina ḡtinet. Vñ iheo9 vsuā
querē ul̄ fraudae a rape ml
m̄ ē. Commoda fr̄ tuo 7 accipe
qd̄ dedisti 7 ml supflūū q̄ras.
q̄ suphabūdancā i vsuā opu
tat. At em̄ vsuā ut ait augy
nī qd̄ plā exigit i iuria ul̄

qualibet re qm̄ accepit. Itē iheo9
putant aliq̄ usurā t̄m ee i pecūia
sed itelligant usurā uocm̄ sup
habūdancā s̄z qd̄q̄ ē si ab eo
qd̄ dedit. plā ē. ut si i h̄yeme de
m̄o decem modios 7 i messe
quūdecim recipiamz.

Si furtū fecerūt filij israhel
q̄m spolauerūt egyptios.

Si uō q̄rit de filijs isrl̄ q̄ in
uente d̄no ab egyptijs mu
tauerūt uasa aurea 7 argentea
7 uestes p̄ciosas 7 appocauerūt.
utrit furtū comiserūt. dicimz
eos q̄ ut pareret deo iubenti
illud fecerūt nō fensse furtū
nō oīd p̄tasse. Vñ augy i iude
furtū nō fecerūt. sed deo iube
ti m̄st̄iū p̄buerūt. Hor em̄ d̄s
iussit q̄ lege dedit. sic m̄st̄er
iudis sine p̄tō om̄dit qd̄ lex
p̄cipit. sed si id p̄ponte f̄n̄at ho
m̄nda ē. enā si eū om̄dit que sac
a iudice f̄n̄t om̄dendū. Infim̄
at q̄ ex cupiditate egyptios
deceperūt magis p̄missi sūt
hor f̄n̄e illis q̄ iure t̄lia passi
sūt qm̄ iussi. Hic oppo^o q̄ enā
boni i illo ope p̄tauerūt quia
nālem lege cū ḡcedat euuā
gelū 7 lege moral̄ p̄ceptōis
t̄nsāsi sūt. q̄ ē qd̄ ē nō mo aly
ne feceris. quā uitas s̄p̄sit i cor
de hoīs. 7 quia nō legebat̄ i
corde iterant i tabulis ut uoce
f̄c̄m̄seris admota rediet ad cor
ubi iueniet qd̄ ex̄t̄ legēt. Hic
iḡ^o illi p̄uācati uident̄ i illo
facto alyo faentes qd̄ nolebat̄

obscit alii **Quartus** sola mendandi
fallendiq; libidine qd' mtru' men
danu' e. **Quintus** qd' sic placendi
cupidine de suauiloqo. **His** oib; q
ciuitatis se' seru' genq; qd' nulli
obest & pdest aliau: ut si quis
perunia aliu' iuste tollenda
sciens ubi sit se nescie' menat:
Septim' quide' & nulli obest
& pdest aliau: ut si qd' nolens
horem ad morte' q'situ' pde' me
nat: **Octauu'** qd' & nulli obest &
ad hoc pdest: ut ab inuidia
corpali aliq'ue' tueat: **In** hys ac
tanto min; q'sq; p'at' cu' menti:
q'nto magis a po' recedit: **Quis**
uo' aliqd' genq; mendacj ee' qd'
p'm nō sit putauit: denipiet
scipm' turpit: cu' honestu' ee' de
reptore' alio; arbitret: **De** ergo
genq; mendacj sumope' fuge.
q' ee' mendacu' nō e' a deo.

Quid sit mendacu'.

Hic videndu' qd' sit men
dacu'. & quid sit menti.

Deinde utru' ee' mendacu' & sit p'm
quae. **Mendacu'** e' ut ait **augu'**
falsa significatio uocis cu' itenōe
fallendi. **Ue** g' mendacu' sit nate
e' ut flm' p'eat' & cu' itenōe
fallendi. **Hor** em' malu' p'p' est
mendaentis. aliud habe' clausu' i
rode. ald' p'mp'u' i lingua.

Quid sit menti.

Menti uo' e' loq' qd' id quod
aio' sentit quis su' illd' v'it
sit siue nō. **Dis** g' q' loq't' men
danu' mentit: quia loq't' qd' hor
qd' aio' sentit: i uoluntate fallendi.
sed nō oib; q' mentit' mendacu'
dicit: q' qd' v'm' e' lo' aliquado

mennendo: sicut equiso flm' dice
do aliqui ueray e. **Uti** **augu'** nemo
sane menaes iudicanda e' q' d'
flm' qd' putat v'm'. quia q'ntu' t'p'o
e' nō fallit ip'e. sed fallit: **Uo** igr'
mendacj arguend; e'. q' falsat
caucius dicit ac p' uetis h't: p'ong
q' eron'trio ille menat' q' d' v'm'
qd' putat flm' **Quia** em' ad animu'
eig' attinet nō v'm' d't: q'a nō qd'
sentit d't' q'uis v'm' tuemat' ee' qd'
d't. **Uec** ille lib' e' a mendacio q'
oe' nesciens lo' v'm': sciens aut
uoluntate mentit'.

Quaestio de iudeo q' d' xpm ee'

Hic q'ri solet si iude **Deu'**
us dicit xpm ee' d'm. at si

ita sentiat aio' utru' loq't' menda
cia. **Uo** e' mendacu' qd' d't' q' alit' h'z
aio' teneat: uerū e' t'n' qd' dicit.
& iō nō e' mendacu': mentit' t'n'
illud qd' v'm' e' dicens. **Uo** uo' ee'
mendacu' p'm sit **augu'** i'nuat:
Michi **q'ri** iquit uidet' o'me' men
daciū ee' p'm sed mltu' m'f'e' quo
aio' & de quib; reb; quisp' men
tiat: **Uo** em' sic p'at' q' q'sulendi
ut q' norendi uolūtate mentit':
n' t'n' noz q' uiatore' mennendo
i diuiso itine' mittit' q'ntu' q' uia
uite **mendacu'** mendaco' d'p'nat:

Uero ee' mendacu' iō d'm' e' ee'
p'm. q'a hor' deb; loq' homo qd'
aio' geit: siue illd' v'm' sit su' putet'
& nō sit: **Uba** em' i'dō sic sit' i'p'i
tuta ut nō p' ea hoies fallat' i'uitē:
sed p' ea i' alia' notia' suas cogi
tationes ferant: **Ubi** at' uti ad fal
laciā nō ad quod sit' i'p'itutu' p'm
e'. **Uec** iō etiā ullū mendacu'

sentiat aīo qm loquat siue ita sit
 siue nō. **De spūa nō pūria.**
Sed melius dicitur et ille peie-
 rare q flm uolūate fallēdi
 iurat: q flm putans qd vni
 e iurat: q vni putans qd flm
 e iurat. **Uñ augg.** hoies iurat
 flm ul ai fallit ul ai fallit
 a putat hō vni eē qd flm est
 et temē iurat: a sit ul putat
 flm eē et tñ p ued iurat: et
 mthiloniis ai scēle iurat. Dis-
 tant at ista pūria duo q rō-
 memōau. **Fac illū iurāe q**
vni eē putat p quo iurat: vni
putat eē et tñ flm e. nō ex aīo
iste pūrat: sed fallit. Hic p uō
hō qd flm e: nō p falsa re
stiens iuracōne mēpōit. Da
alut q sit flm eē et dicit vni
eē: et iurat tāqm vni sit qd
sit flm eē. Videns q ista de-
testanda sit belua. Fac alut q
putat flm eē et iurat tāqm vni
sit: et forte vni e. Vbi grā ut
trelligans. pluit i loco iō mē-
rogus hoīem et dicit pluisse et
fuit compluit i sed putat nō
pluisse pūrus e. Inest quead-
modū ubū pēdat ex aīo: rea
līgūa nō sit n rea mens. Hīs
euidēt tradit q eplūa peierat
hō ut sup dixim⁹ dū ul sies flm
iurat: ul flm putans qd vni e
iurat: ul existimās vni qd flm
e iurat. Ex hor exmū nō vidē
eē pūria. ul si pūria notēt:
eo q flm iurat: nō vī eē reus
pūria q sit iurat qā nō e mēs
ei⁹ rea. et iō nō līgūa. vñ eiq

mens rea e dū iurare pūrit qd
 pūria uerū nō dephēdit. **Nō**
gō oē pūria mendacū e nec
ois q peierat mentit: sed omīs
mennendo iurans peierat: et oīs
q flm iurat siue mēciēs siue
nō. peierat. **Questio. m**

Quoniam uō qd iurat qd vni e.
 existimās eē flm. qrit quid
 sit ibi pūria. **Pa em significacō**
uocis ueā e q vni nesciēt loqit:
Nō gō significacō ul flm ul men-
dacū e qā ueā e: et qd vni e pū-
ria nō vidēt eē. Ad hor dixim⁹.
loq sit sī qf mēte sub attēta-
cōne iuramenti eē pūria men-
titū igr adhibita iuracōne pū-
ria e. Pūria gō e ul iurando
loq flm ai itentōne fallēdi ul
iurando loq flm sine itentōne
fallēdi. ul iurando loq vni ai
itentōne fallēdi. **Oppositō.**

Hic oppo: si oīs q flm iurat
 peierat: tūc q alicū pūrit
 tūc dāe sub cōo fūmo aliqd qd
 tñ nō fūit: ex quo iurauit peie-
 raui: q flm iurauit: nō em ita
 futurū eāt ut iurauit. **Ad hor**
dix p f qā nō oīs q iurat qd flm
e ex quo iurat pūria e sicut
iste de quo agim⁹: sed ex quo
ppōitū mutat ul fūmū tūc q
dix iuracō flm sit reatu pū-
ria. **An iuracō sit malū.**

Sed at qrit vtrū iurare
 sit malū. dixim⁹ aliqn ma-
 lū eē. aliqn nō. **Sponte em et sine**
nūitate iurāe ul flm iurare pūria
grande e. Et nūitate em iurāe sī
ul ad asserēda i nocētia ul ad
fedēa pūria cōfirmāda. ul ad pūria
dēda auditoib⁹ quod est eis.

Ridicula e putae ho si dicit p
 dmi iuras: si dicitis testis e deo no
 iuras. Quid e emi p dmi n testis
e deo: aut qd e testis e deo. n p
dmi: Quid e af iurae n deo ius
reddo qn p dmi iuras: Jus filius
nitatis no flitatis. Itē. Ete dico
mitati we. x q p lapide iurat
flm. p uirus e quia no lapide
q no audit. sed eiq catorē adhibe
teste. hor e s iurae p qua libz
catia s catorē eiq teste adhibe.
Itē enā qddam genz iuranti
fuissimū. qd fit p exerrationē
n homo dicit si illud fecit illud
pacat ul illud attingat filios me
is. fm que modū accipit mēdit
enā n aliqz iurando dicit p salu
te meā ul p filios meos x hā!
Obligat emi hor deo. Uti augu
Itē qd ait p salute meā. salute
suā deo obligat. n dicit p filios me
os. oppignorat eos deo: ut hō ene
mat trahat eoz qd erit de oē ipz.
Si unū. vñ. si flm flm. x sicut
p hor iurans aliqñ deo hō obligat:
ita p dmi iurans. ipm adhibet
testem. In oī iuratiōe. a dō testis
adhibet: a cātia deo obligat et
oppignorat: ut hor sit iurae s s
deū teste adhibe ul deo aliquid
oppignorate. hor e iurae p qilibz
cātia. s s catorē eiq teste adhibe.
De illis q iurant p falsos deos.
Post h qrit vtrū fide eiq
utendū sit: q p demōiā
ul pdola iurauit. De hō augu
stbens ad publicolam ait: Te
piā considerae uolo. vtrū si qppia
p deos falsos iurauit x fidem
no suauit: no e videt bis

ptasse. Bis utiqz ptauit quia
x iurauit p quos no debuit: qd
pollicitū fecit fide qd no debuit.
Idcoq q no utit fide illiq q astat
iurasse p deos falsos: et utit fide
illiq no ad malū sed ad bonū no
pnto illiq se sonat: q p demōiā
iurauit sed bono pacto eiq q fide
suauit: x sine dubitatione mna
malū e p deos falsos iurae verant
qm p deū vñ fallant. Quō emi
p qd iurat mna sū e. tanto magis
e penale piurū. Ad iuramentū
quo traute iurat no e obfuanđū
ul uotū ul pmissio iuste facta.
Nunc supē vide utrū omne
iuramentū iplendū sit: p ei
quis aliqd aliquid iurauit qd fide
x caitate. qd obfuanū peiorē iugat
teritū: pona e imitandū qm
ad iplendū. Uti ambrosius. Itē cō
tra officii no mīqm pmissū
solue sacramentū. ut hō deo fecit.
Itē psidorus. In malis pmissis
restinde fide: Iturpi uoto muta
deritū. qd traute no iusti no sūas.
Impia e emi pmissio q stelere
adimplet. Idem. Non e obfua
dū sacramentū qd male x traute p
mittit: ut si qd adultere p etnā
fide n ea manendi pollicear. To
lerabilis e emi no iplē sacramentū
qm p mane sūpro. Itē beda. Si
quid nos trauciq iurae attingit qd
obfuanū peiorē iugat teritū. libe
illud saluberrimo asilio imitandū
nouertimq. ac magis iurante nūte
peierandū e nobis. qm p urando p
iurio salud tme gūius e diuitēdū.
Demq iurauit dauid p deū om
dē nabal vtrū stultū. sed ad pma

occupata aliene uxoris & aliene rei: quae dicitur lex spiritus manum et non animi. eueniam uos & manus & animus. Illud de lege dicitur sine re moralia & non sine moralia. Vel quod in lege non est generalis prohibito omnibus inueniuntur gratiae ut in euuangelio.

Augustinus de baptismo puulorum.

Sicut dicitur quia puulorum dicitur apud latinum occidente. ea res est decalogus. quod non dicitur lex occidens. eo quod mala sit lex: sed quod prohibens peccati auget occupatam & addit praerogationem nisi liberet gratia. Ne gratia non sit habundabat in lege: ut in euuangelio. Terminus bonus est in occidente sine gratia nisi sit uisus peccati quod iubet quod sine gratia implei non potest. Lex autem dicitur: & ideo lex occidens eam. Distat autem euuangelium legis a legis lege. quia diuisa sunt peccata. Ibi eterna hic relesna peccata. quia illa tamen significationem habent gratiam. Precepta etiam diuisa quoniam ad re moralia. Nam quoniam ad moralia sunt cadere: sed plerumque in euuangelio continentur. Audistis de re moribus psalterium utique serui inpositas quae caritate tangende sunt ut uideantur fere occidant.

Explicit liber tertius. in die sanctae margarete uirginis & martiris.

Incipit cupla quarta libri.

- D**e sacramento. Quid sit sacramentum.
- Q**uid signum sit.
- Q**uo differant signum & sacramentum.
- Q**uae instituta sint sacramenta.
- D**e dea sacramento ueterum & nouorum.
- D**e transiione.
- Q**uod remedium habuerunt illi qui fuerunt ante transiionem.
- D**e transiione transiionis & cum puulis defunctis ante diem uinquo fiebat transiio.
- D**e sacramentis nouae legis.
- D**e baptismo.
- D**e baptismo dicitur iohannis & christi.
- Q**uid utilitatis habuit baptismus iohannis.
- S**i fuit sacramentum baptismus ille.
- D**e forma baptismi iohannis.
- Q**uid sit baptismus.
- D**e forma baptismi.
- Q**uod apud christum nomine baptisauerunt.
- S**i nomine patris uel patris sancti possit tradi baptismus.
- D**e institutione baptismi.
- Q**uae aqua tamen fiat.
- D**e immersione quoniam si deat.
- Q**uando transiio amittit uisum suum.
- D**e cum institutione baptismi.
- D**e illis qui susceperunt sacramentum et rem. & rem & non sacramentum. & sacramentum & non rem.
- D**e fide accedentibus.
- Q**uomodo intelligatur illud quod dicitur in christo baptisati estis. christum id uisum.
- Q**uod passio supplet uicem baptismi & fides & gratia.
- Q**uod possit baptismus cum fide accedentibus.
- Q**uid dimittitur in baptismo uisus.
- Q**uibus rei sit sacramentum baptismus.

quem recipit uisus. **Q**uod baptismus eque bonus
et a bono ul' malo datus. **Q**ue p'fate baptismi et m'isio
que sunt p'mo baptismi qua
p'p' potuit d'ae. p'ius et n' dedit.
Quibus liceat baptizae.
Si rebaptizadi s' ab h'eticis baptizati
quod n' illa i'mat'io d'ed' baptizae.
Tru' baptismus sit cu' u'ba corrup
te p'ferunt.
Illo q' p' ludo i'mergit.
Et r'p'one r'p'onsioe p'ator.
Et cathezismo et excozismo.
Et sacramento q'firmatois.
Quod no' n' a sumis sacerdotibz
tradi p't.
Que sit u'ba huius sacramenti.
Tru' h' sacramenti sit dignus bap'mo
Tru' possit iterari.
Et sacramento altaris.
Quod huius sacramenti i' ueti tes
tamento figu' p'essit sic et baptismi.
Et i'nstitutione huius sacramen.
Et scema.
Quae xpus post aliu' cibum de
dit hoc sacramenti discipul.
Et sacramento et re.
Quod res sacramenti duplex e.
Et duobz manducandi modis.
Et errore illoz q' dicit t'm
corpus xpi a bonis sumi.
Et intelligencia quoru'da
u'ba u'bor' ambiguoz.
Et h'esi illoz q' dicit corpus xpi
no' ee i' altari n' sicut i' signo.
Et s'c' testimonis quibz p'bat
ueru' corpus xpi ee i' altari.
Et modo quisioms.

Quomodo dicit corpus xpi co
fin de suba panis. **Q**uae sub
Quae sub duplia spene.
Quae aqua i'mistat.
Quae corpus dedit xps dist'ctis suis
Qui illa amina fuderit i' trena
Et fractione et p'ibz.
Et q'fessione ber'egarij.
Quid ille p'tes significent.
Si xpus i'molet i' altari condie
et au' sit sacrificiu' qd' a sacerdote gerit
Et causa i'nstitutionis.
Si hoc sacramenti q'fiat ab
h'eti h'eticis ul' excozatis.
Quid sit h'eticu' et qd' sit h'eticu'.
Et penitencia.
Quid d' p'ma.
Quid sit penitere.
Quid sit p'ma.
Et sollempni et unica p'ma.
Quod p'ma sepe dicitur p' p'mam.
Quod pluibz i'tentis p'mis.
no' p't u'e de uno penite' n' de
omnibz peniteat.
Quibus de cais attingit flagella
Et egyptiis et sodomis q'
tp'alit' dicitur p'iti. ne t'etnu'
Et geneibz elemosine p'iret.
Quid sit elemosina.
Tru' i' p'mo mortali p'mane' et
largus elemosinas facientes
debeant dici satisfacere.
Tru' bona q' fiunt ab aliq'bz
malis ualeant ad m'itu' uite cu'
fuerint ad bonu' cou'si.
Et s'bz i' p'ma d'sideandis s'
q'p'uctione. q'fessione. satisfactioe
Quid sit u'ea satisfactio.
Que sit falsa satisfactio.
Et s'bz actioibz p'me.

De multitudine venialium q
 fiant ut unus grande peccatum.
De satisfactio venialium.
Contra sine confessione dicitur peccatum
 si sufficit solo deo confitei.
Quod non sufficit solo deo co
 fitei si possit confitei sacerdoti.
Hic sufficit confitei layco.
Quod valeat confessio.
De remissione qua precat sacerdotes
 de clavis.
De usu clavis. **P**rimo
 si sacerdos potest dimitte ul retine
 re unus homo sacerdotes dicitur
 ut retineat peccatum.
Quomodo sacerdotes ligant ul solvunt
 homo intelligendum **C**a peccatis
 sit illud. quodcumque solueris etc
Que sint mites tenebre et
 erunt macula.
Quando hec clavis datur et quibus.
Contra per indignos transfundatur
 gratia dignis.
Quomodo intelligendum sit ma
 ledicam benedictionibus vis.
Qualis esse debet iudex ecclesie
De his qui in fine penitent
De his qui penitentiam non implent
De illo cui sacerdos indiscretus
 iungit penam.
Quod morientibus non imponenda
 sit satisfactio sed motestenda.
Quod non est neganda penam
 ul reconciliatio in necessitate.
Quod presbiter non equaliter
 aliquem a saculo episcopo nisi in necessitate.
Hic oblatio eius sit suspensa
 qui trens ad penam fuerit morte.

De penam que per hanc vitam dimittitur.
De his qui edificavit aurum argen
 tum lapide etc.
De igne purgatorio quo alii l. fe.
 prius alii tardius purgantur.
Quid sit edificare. l. fe. etc.
Quid sit edificare au. ar. la. p.
Quod aliquis non peccet et si non de
 omnium venialium.
Quod propter generalis confessio.
Quod nemo de confitei peccatum qui fecit.
De pena sacerdotis qui peccatum
 publicat confitentis.
Si peccatum dimissa redeant.
Quod sit sacramentum et res.
De sacramento unctiois exime.
De tribus generibus unctiois.
Hic ubi fuit institutum hoc sacramentum.
De veneratione huius sacramenti.
De ordinibus ecclesie.
Quod sunt. **Q**uod are septe sunt.
Quales assumendi sunt a clero.
De reona et consilia.
De hostiis **D**e lecturis.
De excois **D**e acolis.
De subdiaconis **D**e diaconis.
De presbiteris
Quod dicitur ordines sacri.
Quid appelleretur ordo.
De nominibus dignitatis et officii.
De episcopo **D**e pontifice.
De quadripartito episcopi ordine.
De uate **D**e cantore.
De ordinibus ab hereticis.
De symonia unde dicitur quod sit.
De his qui a symoniacis ordinantur
 sicut vel non.
De his qui dicitur se emere ecclesiam
 et distinctione symoniacorum non spiritualia.

redempt.
Quod dispari cultu.
Quod coniugio fidelis & infidelis & duorum infidelium.
Quod fornicatione spirituali propter quam dimitti conjugium potest.
Quod quibus partibus possit fieri sepe.
Quod quando licet fidelis aliam ducit vel non.
Quod si coniugium inter infideles sit.
Quod quod coniugium sit legitimum.
Quod cognatione carnali.
Quod de appellatione graduum sanguinitatis.
Quod quae per gradus computantur.
Quod de disparitate graduum hinc & anglos.
Quod de affirmatis gradibus.
Quod de variis rationibus affirmatis.
Quod si coniugium sit inter eos qui nota sanguinitate diuiduntur.
Quod quibus personis testificantibus sunt dirimenda coniugia.
Quid sit fornicatio.
Quid sit stuprum.
Quid incestus.
Quid adulterium.
Quid raptus.
Quod de spirituali agnatione.
Quid sit filii spirituales.
Quod de copula spiritualium vel adoptiuorum & naturalium filiorum.
Quod de copula filiorum qui ante separationem vel post nati sunt.
Quod si cui liceat duas comatres ducere alteram post alteram.
Quod si vir & uxor filii ualeant tenere patrem.
Quod de iudicio & iuris & deinceps nuptiarum.
Quod de iurisdictione & iudicio ad iudicium.
Quod de uoce tube.
Quod de nocte media.
Quod de hiis qui tunc apertur?

Quod de meritis elatioribus si tunc preterita mala teneant.
Quod de hiis qui uiuunt repenti.
Quod de uirgine intelligit christus iudex uiuorum & mortuorum.
Quod de etate & statu resurgenti.
Quod quod resurget quidquid fuit in substantia corporis & si non in eadem parte corporis.
Quod quod si in deformitate resurget.
Quod de reprobis corpora cum deformitate resurgant quae hinc habuerunt.
Quod quod non assumet malorum corpora que tunc ardebunt.
Quod de demonibus corporali igne cinentur.
Quod de anime sine sensu igne malem.
Quod de abominabilibus fetibus & monstris.
Quod de diuisis animarum receptaculis post mortem.
Quod de suffragiis defunctorum.
Quod de officiis sepulture.
Quod de duorum eque bonis quorum alter post mortem plura habet auxilia.
Quod de suffragiis uiuabuntur in fine christi.
Quod de uirgine si glorificati vel angeli audiunt preces supplicantiu & intercedunt pro eis.
Quod de ualde malis peccatis mitigandis penes.
Quod de omulto dei iudicio.
Quod de iusticia & misericordia dei.
Quod de uariis quedam opera dicitur iusticie quaedam misericordie uel bonitatis.
Quod de uirgine uniuerse uie dicitur misericordia.
Quod de sententia iudicij.
Quod de quod si iudicabitur & quomodo.
Quod de ordinibus qui erunt in iudicio.
Quod de ordine iudicij & ministerio angelorum.
Quod de post iudicium demones pro erunt hominibus ad puniendum.
Quod de forma iudicij.

187
e oigmal pmi. qd a pntib9 tra
hmg p gupiam. q i pte a ma
gis dnat. 4 quia i pte illa culpa
i obedie pms ho sensit. decuit ut
ibi signu obedie acciperet.

Quae die octavo petro cultello

Hebat aut octava die pe
trino cultro. qd i r'surrectione
rōi. octava etate futā p petram
xpm ois ab electis absidet cor
ruptio: 4 p xpi resurrexos octa
die facta crucidit a pms aia
cruis. Teu edentis. Due ergo
res sūt illig sacramenti. Ideo at
mutata ē cōmissio p baptismū:

quia sacramētū baptismi 4 cōiuse
4 pfectū. 4 plemor grā acm
mulant. Ibi em pta sola ditte
bant: sed nō grā ad bñ opan
dū adiutrix nō ututū possessio
ul' augmentū ibi pstabat: ut i
baptismo ubi nō nō abolent
pna. sed 4 grā aduix gferit et
ūtutes augent. Vñ aqua pfecti
onis di: q aridos fecidat. et iā
fructificantes amplioi ubertate
donat: quia qitūcūq p fide an ha
bitam aliquis iustū ad baptismū
accedit: ubertate ibi 4 recipit 4
grām. Sed nō ita i cōmissione. Vñ
abrahe p fide iā iustificato signa
culū tm fuit: nichil eritū gtulit.

De puul' defictis an die octauā.

Sud qrit de puulis q an
die octauā moriebant: ante
quā nō fiebat cōmissio ex lege.
ut i saluarent: ul' nō. Idem pt
reponder' qd' sentit' de puulis

an baptismū defictis quos pve
gstat. Vñ beda. Cui mīc p euam
tribilit' 4 salubrit' clamar. n' quis
renato fuit ex aqua 4 spū sctō. nō
itroibit i regnū dei. ipse dudū cla
mauit p suā lege. Nā cuius pucti
cāō cōmissa nō fuit: pibit de iplo
suo quia pactū meū irritū fecit.
Ecce tm sub lege i'gruente uacitate
moris an octauū die cōmidebāt
sine pno filios. sinit nō i emā
fir de baptismō.

De sacramentis noue legis.

Disto 24

Tam ad sacramenta noue legis arte
damus. q sūt baptismus. cōfinitio.
panis benedictio. 4 eucharistia.
penitena. unctio exina. cōdo. cō
iugū. quos alia remedia q pna
pbent: 4 grām adiutrem gferūt
ut baptismus. alia i remediū tm
sūt. ut cōiugū. alia grā 4 utute
nos fulciūt ut eucharistia 4 cōdo.

Quae mor po casu hois non fuerint instituta.

Sud qrit quae nō fuerint
hec sacramenta ignata statim
po lapsu hois cū i hys sit ius
ticia 4 salus. Dicitur nō an ad
uentū 4 q grām ~~con~~ attulit.
grē sacramenta fuisse ~~danda~~ dada
q ex ipius morte 4 passioe iugite
sortita sūt. xpus ut uenie noluit
anqm ho de lege naturali et
stpta cōiucet: q ~~mon~~ neutra
iuae possit.

Quid sacramentū cōiugū fuit an pmi

Hic tm cōiugū etiā ante
pna i'ntitū. nō unq p
remediū sed ad sacramētū et

officiū. Post p̄m̄ uō fuit ī re
mediū q̄ carnalis acupie corrup
telam: de quo suo loco pleni⁹
tractabim⁹. **De baptismo.**

Nunc uō de baptisimi sac̄
mento uideam⁹: qd̄ inf
noue gr̄e sac̄m̄ta p̄m̄ū ē. **Bap**
tismū x̄ iohes suo baptismo
p̄m̄tinauit: q̄ p̄m̄a baptizasse
legit: sed ī aq̄ nō ī p̄m̄: sic ip̄e
ait: Ego baptizo uos ī aq̄ ī pe
nitentiā. sola em̄ cœpa abluēbat:
a p̄m̄s uō nō mūdabat. **Bap**
tism⁹ ioh̄is eāt ī p̄m̄am nō ī re
missione. baptisim⁹ uō x̄p̄i ī re
missione: q̄ iohes baptizans ho
mines ad p̄m̄am uocabat: q̄s
baptizabat penitē dorebat: s̄dm̄
illud. ueniebat ad iohem ī iorda
nem ofitentes p̄m̄a sua: s̄ ī bap
tismo ioh̄is nō dabat̄ remissio
p̄m̄ō q̄ data ē ī x̄p̄i baptismo.

Quid utilitatis habuit baptisim⁹

Ad quid gō utilis **ioh̄is**
eāt baptisim⁹ **ioh̄is**: Et hōies
p̄ usū baptizandi p̄parabat
ad baptisimū x̄p̄i. **q̄rit̄** quare
dicit̄ ē **ioh̄is** bap
tism⁹. sicut iūtas
dicit̄: baptisim⁹ **ioh̄is**
unde ē: **Quia** ibi
ioh̄is op̄atō uisibil
t̄m̄ eāt extius laud
tis. nō īuisibilis
gr̄a dei itius
op̄antis. **sed**
t̄m̄ et illa
op̄atō **ioh̄is**
a deo erat

et baptisim⁹ ille a deo eāt nō ab
hōie. **sed** hōis d̄ct̄s ē: q̄ ī nichil
gerebat̄ qd̄ nō agēt homo. **Et** uō
q̄rit̄ an sac̄m̄entū fuit. p̄t̄ aedi
ex eo sensu quo legalia signa d̄m̄
sac̄m̄enta. **Signabat** em̄ bap
tism⁹ x̄p̄i rem sac̄ra s̄z baptisimū
gr̄e: q̄ nō t̄m̄ ē p̄m̄e sed remis
sionis p̄m̄ō. **De forma bap**
tism⁹ **ioh̄is** et de baptizatis ab eo.

Nunc q̄sideandū ē. si baptizati
sūt a **ioh̄ane**. iterū baptizati
sūt bap̄mo x̄p̄i: et qua forma
uō usū sūt **ioh̄es**. Illi q̄ bap
tizati sūt a **ioh̄ane** nescientes
p̄m̄m̄ s̄m̄m̄ eē ac p̄m̄m̄ ponentes
t̄ illis bap̄mo: p̄gea baptizati
sūt ī baptismo x̄p̄i. **Baptisim⁹**
a **ioh̄is** ī nōte uenturi t̄debat̄
uō iherōnima sup̄ **ioh̄el**. **Et**
dicit̄ se ī x̄p̄m̄ t̄d̄e et nō fuit ī
p̄m̄m̄ s̄m̄m̄: nodū h̄t̄ claros oculos.
uō baptizati a **ioh̄ane** ī nōte
uenturi. ī d̄m̄ **ihu**: q̄ dixerūt
sed neq̄ si sp̄s s̄ct̄s ē audiuim⁹
it̄m̄ baptizabant̄: p̄mo uerū
baptisim⁹ acceperūt. **Illi** uō q̄
nō p̄m̄m̄ posuerūt ī baptismo
ioh̄is. et p̄m̄m̄ et filii et sp̄m̄ s̄m̄
t̄debant nō baptizati fuerūt:
sed īpositiōne manuū ab ap̄t̄is
sup̄ eos facta sp̄m̄ s̄m̄ recepe
rūt. **Alii** uō q̄ nō ita t̄debant̄:
baptizati sūt baptismo x̄ ut
p̄d̄m̄ ē. **uō iherōnima**. **Et** sp̄m̄
s̄m̄m̄ nesciebant cū baptisimū
a **ioh̄e** acceperūt it̄m̄ baptizati
sūt. ne q̄s ex iudeis ul̄ ex
gentilib⁹ putaret aquā sine

spu scto ad salute posse suffire. De
hor ena ambrosius. Iuda nega
uerut se ppm stm stie. cu bap
tizatos se dicent baptismo io
hans q t aduementis ihu no
i suo baptizauit noie. Isti go
quia nr i xpi noie nr cu fide
spus sti baptizati fuerat: no
potuerut accipe baptismi sa
cramenti. Baptizati sut go
i noie xpi: nr iteatu e i hys
baptisma sed inouati.

Quid sit baptismus.

Post h' uidendu e qd sit
baptismus. q sit forma
q i iusticia q ca i iusticia.
Baptismus dicitur trinitas: id e
ablucio corporis ex h'ca forma
facta sub forma uerborum p'scripta.
Si eni fiat ablucio sine uerbo
no e i sacramenti. sed accedete
u' uerbo ad elementu fit sacramentu
no utiq' ipm elementu fit sacrame
tu. sed ablucio facta i elemento. U
augo. Uerbo baptismus g'nerat. De
trahere uerbu: quid e aqua n' aq'. A
ccedit uerbu ad elementu q fit sacramentu.
U' e hic tanta aque u' ity aque ut
corpus tangat q animam abluciat n'
fuerit uerbo: no quia dicitur sed quia
conit. U' q' ipd uerbo aliud e sonu
missens. aliud e u' ity manens. In
duobus go g'nsit sacramentu bap
tismi i uerbo q elemento. E go q si
alia desunt q ad decore sacramenti
iustitia sut no idd m'ing e un' er
stiu sacramentu: si uerbu sit i q eleme
tu. U' i hoc sacramento q i alijs qda
solent fieri ad decorem q honestate
sacramenti: qda ad subam q cam

sacramenti p'tinentia. De suba huius
sacramenti sut uerbu q elementu.
retea ad sollempnitare eius p'tinet.

De forma baptismi.

Sed qd e illud uerbu quo
accedente ad elementu fit
sacramentu. Ueritus te docet que
h' sacramenti forma idens disti
pulus ait: Ite docete omnes g'etes
baptizate eos i noie pa. q fi. q sp.
Inuocato igit' trinitatis uerbu dicitur
quo baptismus g'nerat. q h' e
forma uerborum sub qua tradit bap
tismus. U' bonifacio ep'o zacha
rias papa. firmissime preceptu
e i synodo anglor. ut q'atq' sit
inuocatio trinitatis immersa fuisset
q sacramentu regnatiois no h'et
qd omno un' e. U' si trinitas
i bap'tismo quis fuit sine inu
ocatioe trinitatis: p'fecto xpianu
no e n' i noie pa. q fi. q sp. fuit
baptizatus. U' legit' tu actibus ap'lor.
ap'los baptizasse i noie xpi: sed
i hoc noie ut expoit ambrosius
tota trinitas intelligit. Intelligit
enim n' xpm dicitis q pat' a quo
uncty e. q ip'e q uncty e: q sp'us
stus p' que uncty e. U' nicolaus
papa ad consultiu bulgaror. I quo
da iudeo multos baptizatos assecit:
q qd sit inde agendu g'nsit.
h' p'fecto si i noie trinitatis ul' i noie
xpi ut i actibus ap'lor legit' bap
tizant' baptizati sut. U' eni idemq'
e ut expoit stus ambrosius.
U' i noie pat' trini ul' sp'us
sancti possit tradi baptismus.

Disto
iii.

Alii dicunt baptismum esse institutum esse cum methodemus dominus ait: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. Alii dicunt institutionem baptismi factam cum apostolis ait: ut doceret o. g. r. r. Sed hoc dicitur eis per resurrectionem. precipiens eis de uocatione gentium: quos ante passionem bimos et bimos misit: ad predicandum in iudea et ad baptizandum dicens. In uia gentium ne abieho. Jam ergo institutum est baptismus: quod baptizabant sicut et predicabant.

De scilicet quod baptizauerunt apostoli ante.

Sed quod quod scilicet tunc baptizauerunt. Hanc dicitur per notam trinitatis. scilicet in forma. in qua per baptismum gentes que ante passionem per intelligi data fuisse: licet non sit scriptum. non ergo tunc forma illa christi per didit cum ad euuangelizandum misit gentibus: sed quam ante didit mittens in iudeam. per iteratum cum ad gentes misit. Commodius ergo dicitur institutum factum quoniam christus a iohanne baptizatus est in iordane. quod dispensauit. non quod mundum uoluit cum scilicet peccatum fuit. sed quod tactu mundi carnis sue uim regnatiua stulit aqua: ut quod per aquam immergetur nomine inuocato trinitatis a peccatis purgetur. Tunc ergo inuocato nomine trinitatis institutum est baptismus christi: in quo trinitas cuius instituitur innotuit. minus hominem baptizat.

Quare itaque tamen celebratur autem hoc sacramentum fiat in aqua tamen. non in alio liquore

ut christus ait: si quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. Ideo uniuersum id fit in aqua precipit ut intelligat quod sicut aqua sordes corporis ac uestes abluit: ita baptismus maculas anime sordesque uiciorum mundando abstergit: ut sic ut nullum topia excusset: quod posset fieri si in uino et oleo fieret: et ut coris materia baptizandi tunc mietur apud oculos. quod aqua signauit quod de lacte per manauit: sicut sanguis aliam sacramenti signum fuit. Non in alio liquore potest asserui baptismus nisi in aqua.

De trinitate quoniam fieri debeat

De trinitate uero si quid quod fieri debeat precise trinitate: ut semel uel etiam per uariis more etiam. **De trinitate de trinitate trinitate baptismi.** Nil ueris trinitate per quoniam quod uos per sensistis. quia in una fide nichil offit etiam se asuetudo diuisa. Etiam enim una substantia est. reprehensibile est nullatenus per. Inante in baptismo uel semel uel ter merge: quod in substantia trinitate personarum trinitas. et una diuinitatis singularitas per designat. Nos uero quod etiam trinitate trinitate: etiam eduane sepulture sacramentum signamus. Sed in hoc licet non modo ter sed etiam semel tamen merge ubi enim distat semel tamen merge licet: ubi asuetudo etiam trinitate trinitate. Si quis uero trinitate facit ubi asuetudo trinitate non est. uel semel tamen merge esse asserat: reprehensibile se ostendit. **De harmonia in suo sensu habundabat christus cum seel mergebat**

remittat peccata: augustinus evidenter dicit
 ad puulo iquid recens nato usque
 ad decrepitu senem. sicut prohibet
 nulli a baptismo ita nullus est qui
 non peccato moriat: sed puuli tamen
 originali. maiores uero omnibus etiam qui
 male uiuendo ad illud addiderunt
 si uite enormitas impediat. Adulti
 uero qui cum fide baptizant: sacramentum
 et rem suscipiunt. **Quia** uero sine
 fide ~~non~~ accedunt uel ficte: sacra-
 menti non rem suscipiunt. **Unde**
 theodorus ait lauacra gentiliu
 hereticorum: sed non lauant salutem.
In etiam etiam qui non plena fide bap-
 tismum accipiunt: non spiritum sanctum aqua
 accipiunt. **Augustinus** etiam ait: Iudeis
 omnibus tota erant sacramenta: sed si
 totis omnibus erat gratia que uita est sacra-
 mentorum. Ita et nunc baptisimus
 totus est omnibus baptizatis sed non
 uita baptismi et ipsa gratia. **Idem.**
Deus qui iam sue uoluntatis arbiter
 est constitutus: cum accedit ad sacrame-
 tum etiam. si peniteat et uelente
 uite non potest non inchoare. **Ab**
 hac prima cum ~~la~~ ^{soli puuli}
 baptizantur. **Sed** ~~puuli~~ ^{puuli} ~~immissi~~
 sunt. **Hinc** a his testimonio of-
 tenditur aperte adultis. sine fide
 et penitudine uel in baptismo
 non offerri gratiam remissionis:
 quia nec puulis. sine fide alie-
 qui spiritum habere nequeunt dat in bap-
 tismo remissio. **Si** ergo ficte acce-
 dit non habet ueram rationem:
 sacramentum sine re accipit. **Vide**

tamen **augustinus** dicit quod ficte attendenti
 qui etiam habet odium fratrum. in ipso mo-
 mento quo baptizatur omnia reddo-
 nentur: et pro baptismum innoxie rede-
 ant. **Sed** non hoc asserendo dicit: primo
 hanc opinionem et permissam sinam
 offerendo. **Aut** enim sic: **Hinc** qui ficto
 corde baptizantur: a peccato nullatenus
 dimittuntur: quia spiritus sanctus discipline
 effugiet fictum: aut in ipso tempore peccato
 et uim sacramenti dimissa. iterum
 et fictionem replicantur: ut etiam illud
 uim sit: quotquot in christo baptizati
 estis: et illud spiritus sanctus discipline
 effugiet fictum. ut induat enim christum
 sanctitas baptismi: exuat enim christum
 permissas fictionis. **Quia** redit dispa-
 rata. ubi fratina caritas non est. dominus
 docet aperte in suo a quo dominus di-
 missum debemus perire: quia ille quo
 dimittit uoluit. **Sed** non impeditur
 baptismi gratia. quo minus omnia peccata
 dimittantur: etiam si. finem odium in eis
 cui dimittuntur animo perseverat. **Solutum**
 enim dies hestina: et quicquid super
 soluitur etiam ipsa hora momentumque
 ante baptismum et in baptismo. **De**
 inceptis ac continuo reus esse incipit
 non solum consequentibus sed et futuris
 diebus horarum momentorum: redent
 tibus omnibus que dimissa sunt. **Hec**
 autem non sub assertione dixit: ut
 per diximus. quod ostendit ex eo quod ait
 Teodem libro sic: **Si** ad baptismum
 baptismum ficto accedit dimissa
 sunt ei peccata an non ~~dimittuntur~~ dimissa
 sunt? **Eligunt** quod uolunt. **Est** hic
 aperte sermo si tamen intendis id

non dixisse augustinum afferendo:
sed quendo & alioy exponone re
fendo. Itē augu ait. Tūc uale ad
salute baptismi trahit. cū illa fir
no ueari confessione recessit: que
cede t malicia p̄seuerante. p̄t̄e
ablutionē nō sinebat s̄i. Nō igit̄
fide attendenti dimittit̄ p̄m̄.

Quomō intelligat̄ illud. quotat̄
typo baptizati estis. xpm̄ iduisti.

Queit̄ go quō ampiendu sit
illud. Quotquot typo bap
tizati estis xpm̄ iduisti. p̄t̄ dicit̄
q̄ q̄ typo. r̄ q̄ xpi cōfessione
baptizant̄: ut s̄t̄ m̄ciant̄ uetusta
te p̄m̄ sicut̄ xps̄ ex uetustate pe
ne iduist̄ xpm̄: que p̄ grām i
habitantē h̄nt̄. p̄t̄ at̄ & alie solui.

Duobus em̄ modis iduere xpm̄ di
cunt̄: ul̄ p̄ assiguationē sac̄menti
ul̄ p̄ rei p̄ceptionē. Uñ augustinus
Induist̄ hoies xpm̄ aliqui usq̄ ad
p̄ceptionē sac̄menti: aliqui usq̄ ad
uite s̄ficatōne. Atq̄ illud p̄m̄
bonis & malis p̄t̄ eē cōe. Hoc at̄
p̄t̄ bonoy & p̄t̄ e. Des go qui
xpi noie baptizant̄ xpm̄ iduist̄:
ul̄ s̄m̄ sac̄m̄ti p̄ceptionē. ul̄ s̄dm̄
sanctificatōne. **C** De illis q̄ sus
cipiūt rem & nō sac̄mentū.

Sunt & alij ut sup̄ posuimus.
q̄ suscipiūt rē & nō sac̄mentū.
Cui em̄ effundit̄ sanguinem p̄
noie ihu: & si nō sac̄mentū rem
tū p̄cipiūt. Uñ augu Quicūq̄
nō p̄cepto regnatis lauar̄ pro
cōfessione & m̄ciant̄: tūc uale eis
ad diluenda p̄m̄ q̄nt̄ si ablu
rent̄ sac̄ fonte baptismi. Audistis

q̄ passio p̄ noie ihu suscepta supplet
vitem baptismi. Nec tūc bapts
mi um̄ t̄plet passio sed enā fides
& q̄t̄io ubi uitas excludit̄ sac̄m̄
tū: sicut̄ ap̄t̄e doret̄. Augu dicit̄
baptismi vitem aliqui t̄ple passio
ne de 10 latrone cui nō baptizato
dicit̄ ē. hodie merū eis x̄t̄. Stus
cupang. nō leue documentū assūt
Ed ego enā at̄ enā cōsideans
tuemo nō tūc passioe p̄ noie x̄
id qd̄ baptismi decet̄ posse sup
ple. sed enā fide et̄ cōfessione cōdis:
si forte ad celebrandū missū bap
tismi t̄ angustis t̄m̄ succurri
nō p̄t̄. Deq̄ enī latro ille p̄ noie
xpi crucifixus ē sed p̄ m̄tis &
sac̄m̄tū suoy. Non quia credidit
passus ē. sed dū patit̄ cōdit̄. Cūm̄
igit̄ ualeat̄ sine visibili t̄ sac̄m̄
to baptismi qd̄ ait̄ ap̄t̄us. cōde
cōdit̄ ad iusticiā x̄t̄. Tillo lat̄ne
declātū ē: sed tūc t̄plet̄ t̄visi
bilis cū missū baptismi nō
d̄tempty fligionis sed art̄ialy
necessitatis excludit̄. Et bapts
q̄d̄ enā p̄t̄ eē: ubi cōfessio ce
dis defuit. Conūso at̄ cōdis p̄t̄
q̄d̄ eē. nō p̄cepto baptismi:
sed cōtempto baptismi nō p̄t̄.
Nec ullomō dicenda ē cōfessio
cōdis ad deū: cū dei sac̄mentū
cōtemptit̄. Ecce hic habes nō
solū passioe. sed enā fide et̄
cōfessione cōfite remissione ubi
nō cōtemptit̄ sac̄mentū. ut i
lat̄ne illo cōdit̄: q̄ nō passio
ne sed p̄ fide saluaty ē sine
baptismo. Et dicit̄ augustinus

hor retractasse: retractavit qdē
 exemplū sed nō simā. Aut em
sic i libro mo de baptismo ut
 dicerem vīcē baptismi posse hēre
 passiōē: nō satis ydoneū po
 sū illū lacrimo exemplū. quia
 vtrū nō baptizatus fuit tertiū
 ē. Constat igit sine baptismo
aliquos iustificari & saluari. On
ambrosius de valentiniano. Ven
 trem meū doleo ut pheticō
 utar eloquū: quia quē regnatiō
 eram amisi. Ille tñ grām quā
 poposuit nō amisi. Hys at vī
obuāe qd dñs ait: nī qd renatus
fuit x̄s. Ed si gñalīc vñ est:
 nō vident vēd eē supius pōita.
 Sed illud itelligendū ē de hys
 q̄ otenipmit cū pnt baptizari v̄
 ita itelligendū ē nī qd renatus
 fuit: ea regnatiōe q̄ fit p aquā
 et p̄m s̄m nō saluabit. Ula aut
regnatiō nō tm fit p baptismū:
 sed enā p p̄mā & sanguīe vñ
autoitū dicit: ideo aplm plūalīc
dixisse: fundamentū baptismatū:
 quia ē baptismū i aqua. & sanguīe.
 i p̄mā. Hor at nō ideo dī q̄ bapts
m sacramētū fiat nī i aqua: s̄ qd
ip̄us vīcē & sanctificatiō. dāt non
nō p aquā sed & enā p sanguīe.
ul p̄mā. Rō enā id fundet: Si
em̄ p̄m̄lis nō ualentibz crede
suffiat baptismū: mltomagis
suffiat fides adultis uolentibz sed
nō ualentibz baptizari vñ augo.
Et uēit quid sit manus fides
an aqua: nō dubito qñ r̄ndea

fides fidem. Si gō qd nūq̄ est
 sanctificatiō p̄t: nōne qd maḡ est
 s̄z fides? De qua x̄p̄s ait: Et r̄di
dēt i me: enā si mortuus fuit vi
uet. Sed dicit aliqui nllm̄ adultū
i x̄pm̄ edē ul caritatē habē sine
baptismo si sanguīe fideit p̄ dño:
subdita m̄duentes testōma augo
ait: Et illo tpe quo saluatoe dixit
Uti quis renatus fuit x̄s absq̄
sacramēto baptismi p̄t eos qui t
etnā sanguīe fundūt aliq̄s vīcē
etnā habē nō p̄t. Itē nllm̄ cathe
rummā q̄uis i bonis opibz deficiūt
vīcē etnā habē ~~ed~~ r̄dm̄q̄: excepto
martīo ubi sacramēta tota baptsi
m̄ t̄plent. Item baptizati tantū
iter salūtis r̄dm̄q̄ eē. Sed qd i hys
im̄is dixit: Talis capitulis sup
pōitū impleuit. Et ideo sic h̄ m̄
telligenda sūt: ut soli nō h̄ntes
t̄p̄ excipiant. Si em̄ aliq̄s h̄nt
fide & caritatē nolūt baptizari
nō p̄t n̄citate fuentz: supplet
om̄ipotentis benignitas. qd sac
ramēto defueat. ~~Ed~~ Dñs em̄ sol
uē p̄t nī ~~sol~~ soluat tenet: sed
nī id nō p̄t & tm̄ vult: nō t̄putat
ei deo q̄ ~~tm̄~~ suā potentā sac̄mē
tis nō alligant. ~~Ed~~ uō inuisibilis
sanctificatiō sine visibili sacramēto
quibzda t̄p̄t: apte augo sup leu
ticū Ed dicens. Inuisibile sancti
ficatiōe q̄bzda affuisse & p̄fuisse
sine visibilibz sacramētis. visibile
uō sanctificatiōe q̄ fit visibili sac
ramēto sine inuisibili posse adē.

non posse pdesse: nec tñ visibile
sacramentū ideo contempnendū. quia
contempnere eiq̄ visibilem satisfacti
nō p̄t. **H**inc coenelius 7 q̄ cū eo erat
iā spū sanctificati baptizati sūt: nec
sup̄flua iudicata ē satisfactio visibil
quia visibile p̄cessit. **S**ine visibili
gō visibilem satisfactio eē p̄t 7 pdesse:
visibilē at̄ q̄ sit sacramentotens sine
visibili pdesse nō p̄t. cū ista sit illiq̄
ois utilitas. **S**ymon mago visibil
baptizatus nō p̄fuit: quia visibile
nō affuit: sed q̄b̄ visibilis affuit
p̄fuit. **N**ec tñ iālet fides aliena
puulo. q̄ntū p̄pa adulto. puulis
em̄ nō sufficit em̄ fides sine
sacramento. **C**ui si absq̄ baptizato
fuerit defunctus. etiā cū deferūt ad
baptizati dāpnabit: sicut mltas
stōz testimonijs p̄bat̄ ad qd̄ hoc
vini augustinus sufficiat. **S**irmissie
tene puulos q̄ ul̄ t̄ ventre matris
vive incipit 7 ibi moriūt: ul̄
de matris nati sine sacramento
baptizati de hoc stō tñsent.
etio supplicio p̄tendos: quia
et si p̄ctm̄ p̄pe actionis nō ha
buerūt. originale tñ p̄ctm̄ car
nali ḡceptione traxerūt: 7 sicut
puuli q̄ sine baptizato mori
unt in mō infidelū as̄bit̄:
ita q̄ baptizant̄ fideles uocāt:
q̄ a fidelū ḡceptio nō sepant̄
cū erat etiā p̄ fidelib̄ defunctis.
Fideles r̄ sūt nō p̄t̄ utiūt sed
fidei sacramentū. On augustinus puula et
si nondū fides illa q̄ r̄dennū uo

litate consistit: iā tñ ip̄ius fidei sacra
mentū. id est baptizatus fidele sūt:
sicut r̄de r̄ndat̄: ita etiā fidelē uocāt.
nō rem ip̄am mente amendo.
sed ip̄ius rei sacramentū percipendo.
Quid p̄sit baptizatus huiusmodi
fide accedat.

Solet etiā q̄ri de illis q̄ iā
satisfacti spū cū fide 7 carita
te ad baptizati accedūt: quid
eis ḡferat baptizatus. **N**ihil em̄
vidē eis p̄stare: nō p̄ fide 7 con
fessionē iā remissis p̄ctis iustificati
ti sūt. **A**d qd̄ sane dici p̄t eos q̄
dem p̄ fidem 7 ḡtione iustificatos
id est a macula p̄cti purgatos
7 a debito et̄ne ^{penit} absolutos: tñ adhuc
tenei satisfactio tempore qua
penitentes ligant̄ t̄ etiā **C**ū at̄
baptizati accipiūt 7 a p̄ctis si
qua interim p̄ r̄uisione con
traxerūt mūdant̄: 7 ab exteriori
satisfactio absoluit̄: et gr̄a adiu
trix om̄sq̄ itaq̄ adauget̄: ut
uē nouus homo tūc dici possit.
Somes quoq̄ p̄cti t̄ eo ampliq̄
debilitat̄. Idem ihedon d̄ q̄ fides
que fideles sūt t̄ aquis baptizati
dat̄ ul̄ mūt̄: q̄ nō h̄nt
aliqui ibi dat̄ etiā h̄nt̄ pleni
habeat̄. **S**ir 7 de alijs itelligen
dū ē. **C**ui gō mūdā accedit mūd
dix ibi sit: 7 om̄ h̄nt pleni
ibi dat̄. **A**d uō ois satisfactio
extior ibi relaxet̄: amb̄p̄ ondit
sup̄ illū locū. sine p̄ctis s̄ dona
dei et uocacō dicens. **B**ea dei

non posse pdesse: nec tñ visibile
sacramentū ideo contempnendū. quia
contempnere eiq̄ visibilem satisfacti
nō p̄t. **H**inc coenelius 7 q̄ cū eo erat
iā spū sanctificati baptizati sūt: nec
sup̄flua iudicata ē satisfactio visibil
quia visibile p̄cessit. **S**ine visibili
gō visibilem satisfactio eē p̄t 7 pdesse:
visibilē at̄ q̄ sit sacramentotens sine
visibili pdesse nō p̄t. cū ista sit illiq̄
ois utilitas. **S**ymon mago visibil
baptizatus nō p̄fuit: quia visibile
nō affuit: sed q̄b̄ visibilis affuit
p̄fuit. **N**ec tñ iālet fides aliena
puulo. q̄ntū p̄pa adulto. puulis
em̄ nō sufficit em̄ fides sine
sacramento. **C**ui si absq̄ baptizato
fuerit defunctus. etiā cū deferūt ad
baptizati dāpnabit: sicut mltas
stōz testimonijs p̄bat̄ ad qd̄ hoc
vini augustinus sufficiat. **S**irmissie
tene puulos q̄ ul̄ t̄ ventre matris
vive incipit 7 ibi moriūt: ul̄
de matris nati sine sacramento
baptizati de hoc stō tñsent.
etio supplicio p̄tendos: quia
et si p̄ctm̄ p̄pe actionis nō ha
buerūt. originale tñ p̄ctm̄ car
nali ḡceptione traxerūt: 7 sicut
puuli q̄ sine baptizato mori
unt in mō infidelū as̄bit̄:
ita q̄ baptizant̄ fideles uocāt:
q̄ a fidelū ḡceptio nō sepant̄
cū erat etiā p̄ fidelib̄ defunctis.
Fideles r̄ sūt nō p̄t̄ utiūt sed
fidei sacramentū. On augustinus puula et
si nondū fides illa q̄ r̄dennū uo

bonū ē nisi alia addat: q̄ si nō
addit: nō ē ex eorū culpa q̄ iustifi-
cati sūt a p̄no. Quidā putant grām
opante & coopante rictis i bap-
tismo puulis dai t̄ m̄imē nōt̄ usū:
ut & nō p̄uenēt ad maiore
etate ex m̄imē s̄onant̄ usū. n̄
p̄ liberū arbit̄) usū m̄imēis ex-
tinguat̄ p̄tando: & ita ex culpa
eorū ē nō ex defectu gr̄e q̄ mali
fuit: q̄ ex dei m̄imē ualentes h̄re
bonū usū. p̄ liberū arbit̄) &
remierūt & usū p̄m̄i elegerūt
¶ De baptismo eque sancto
a bono & a malo dat̄.

Diso
v.

Dist̄ her̄ st̄ndū ē s̄ct̄mētū
baptismi a bonis & a mal̄
n̄m̄is dai sicut a bonis et a malis
sūt. Nec melior ē baptisus q̄ p̄
meliore dat̄: nec m̄is bonū q̄ p̄
m̄is bonū dat̄: n̄ malū q̄ p̄ ma-
lū dat̄: n̄ malū m̄is dat̄: i bap-
tismo a bono dato. n̄ m̄is i bap-
tismo a malo dato sed equale: quā hoīs
nō ē sed dei m̄is. qd̄ totū subdi-
tis declat̄ r̄spon̄s. **Auḡ** ait bap-
tismus t̄lis ē qual̄ ē ille i r̄ p̄tute
dat̄: nō qualis ē ille p̄ m̄is dat̄.
¶ Itē p̄cessū s̄i p̄t̄ ut aliq̄ habeat̄ unū
baptisma: & nō h̄ant̄ veam̄ fide.
¶ Itē si m̄t̄ bonos m̄stros cū sit aliq̄
alio melior. n̄ melior ē baptisus
q̄ p̄ meliore dat̄: nullo malo ē q̄
etiā p̄ malos dat̄: quia idem bap-
tismus dat̄: & ideo p̄ m̄stros dispa-
res dei m̄is equale ē. quā nō
illorū sed eiū. **¶** Itē cū baptizat̄ malū
illud qd̄ dant̄ ē om̄i ē: n̄ impar-
p̄t̄ ipares m̄stros sed par & egle

libū hor: hic ē q̄ baptizat. **¶** Item
ego dico & nos om̄es dicim̄ quia
iustos opt̄ ēē tantū iudicis m̄stros:
iustos opt̄ ēē p̄ quos baptizat.
¶ Sicut m̄stros iusti si uolūt: si aut̄
noluerint ēē iusti q̄ i cathedra moy-
si sedet: securū me fecit me m̄gr̄
meq̄ de quo sp̄s s̄us dt̄: **¶** Hic ē q̄
baptizat. **¶** Itē quos baptizauit iudas
xp̄s baptizauit. **¶** Si quos q̄ bap-
tizauit ebriosā hominā adulter:
si baptisus xp̄i eāt: xp̄i bap-
tizauit. **¶** Non timeo adulterū. ebrosū.
nō hominā: quia colubā attendo
p̄ quā m̄i d̄: hic ē q̄ baptizat. **¶** Itē
hominā dedit baptisum: qd̄
s̄ct̄mētū tam s̄m̄ ē ut n̄ hoīda
m̄stante polluat̄: **¶** Itē si i h̄sī q̄rup̄
eāt s̄m̄itate q̄sq̄a i noīe xp̄i & fi-
& s̄i. baptisus s̄ct̄mētū accepit:
integrū s̄ct̄mētū accipit. sed sa-
lute q̄ uic̄ ē s̄ct̄mētū nō habebit:
si extra catholiciā em̄am̄ ip̄m̄ s̄ct̄-
mētū habuit. **¶** Debet q̄ ad em̄am̄
redire. nō ut s̄ct̄mētū baptisus
uterū recipiat: qd̄ nemo debet i
aliquo repetere. sed ut i sonente ca-
tholica uita accipiat. **¶** Baptisus
em̄ ex̄ em̄am̄ nequit p̄desse. **¶** Ibi
em̄ cuius p̄t̄ p̄desse baptisus:
cui p̄desse p̄t̄ elemosina s̄z̄ em̄a.
¶ Itē romanus pontifex nō hoīem
iudicat q̄ baptizat: sed sp̄m̄ dei
subm̄strat̄ grām baptisus. licet
paganus sit q̄ baptizat. **¶** In h̄is
p̄p̄tue cernis baptisum uerū
bonis & malis dai a bonis & a
malis: & ip̄m̄ t̄i eque bonū ēē.

... bonis. sicut
... baptisus
... m̄stros
... iudicis
... m̄stros
... iustos
... opt̄
... tantū
... iudicis
... m̄stros
... iustos
... opt̄
... ēē
... p̄
... quos
... baptizat
... Sicut
... m̄stros
... iusti
... si
... uolūt
... si
... aut̄
... noluerint
... ēē
... iusti
... q̄
... i
... cathedra
... moy-
... si
... sedet
... me
... fecit
... me
... m̄gr̄
... meq̄
... de
... quo
... sp̄s
... s̄us
... dt̄
... Hic
... ē
... q̄
... baptizat
... Itē
... quos
... baptizauit
... iudas
... xp̄s
... baptizauit
... Si
... quos
... q̄
... bap-
... tizauit
... ebriosā
... hominā
... adulter
... si
... baptisus
... xp̄i
... eāt
... xp̄i
... bap-
... tizauit
... Non
... timeo
... adulterū
... ebrosū
... nō
... hominā
... quia
... colubā
... attendo
... p̄
... quā
... m̄i
... d̄
... Hic
... ē
... q̄
... baptizat
... Itē
... hominā
... dedit
... baptisum
... qd̄
... s̄ct̄
... mētū
... tam
... s̄m̄
... ē
... ut
... n̄
... hoīda
... m̄stante
... polluat̄
... Itē
... si
... i
... h̄sī
... q̄rup̄
... eāt
... s̄m̄
... itate
... q̄sq̄a
... i
... noīe
... xp̄i
... &
... s̄i
... baptisus
... s̄ct̄
... mētū
... accepit
... integrū
... s̄ct̄
... mētū
... accipit
... sed
... sa-
... lute
... q̄
... uic̄
... ē
... s̄ct̄
... mētū
... nō
... habebit
... si
... extra
... catholiciā
... em̄am̄
... ip̄m̄
... s̄ct̄
... mētū
... habuit
... Debet
... q̄
... ad
... em̄am̄
... redire
... nō
... ut
... s̄ct̄
... mētū
... baptisus
... uterū
... recipiat
... qd̄
... nemo
... debet
... i
... aliquo
... repetere
... sed
... ut
... i
... sonente
... ca-
... tholica
... uita
... accipiat
... Baptisus
... em̄
... ex̄
... em̄am̄
... nequit
... p̄desse
... Ibi
... em̄
... cuius
... p̄t̄
... p̄desse
... baptisus
... cui
... p̄desse
... p̄t̄
... elemosina
... s̄z̄
... em̄a
... Itē
... romanus
... pontifex
... nō
... hoīem
... iudicat
... q̄
... baptizat
... sed
... sp̄m̄
... dei
... subm̄strat̄
... grām
... baptisus
... licet
... paganus
... sit
... q̄
... baptizat
... In
... h̄is
... p̄p̄tue
... cernis
... baptisum
... uerū
... bonis
... &
... malis
... dai
... a
... bonis
... &
... a
... malis
... &
... ip̄m̄
... t̄i
... eque
... bonū
... ēē

et nung eis equale i bonis. siue
a bonis siue a mal baptizent.
De pte baptismi & mstio.

Sciendum tñ q mstiu tñ
baptismi hnt nō pte.
ptatem em s dñs rtmuit: qd
nouit iohes cū uidit columba
descendente sup xpm. in augu.

Quid noueat iohanes baptisma:

Dim. Quid nō noueat: pte
baptismi dñi i nllm hoim
a deo tñstua sed mstiu plane
tñstiu: pte a dño i neme
sed mstiu i bonos & malos. nō
exhoret colūba mstiu maloz:
reppnat pte dñi. Quid fñt
mstet maloz: ubi bonz e dñs:

Reg q plantat neq q rigat est
aliquid: sed q smentu dat deo.

Si supba fuit mstet cū dyabo
lo gputat: sed nō cotamiat
domū xpi: qd p illū fluit purū
e. **P** lapideū canale tñst aqua
ad arcolas: i canali lapideo nichil
gnat sed cētus fructu plimoz
affert. **H**abet igit nō mō boi.

sed et mali mstiu baptizandi:
sed neut pte baptismi mnt
teriu em dedit xps suis: sed
pte s rtmuit. quā si uellet
poteat suis dae. ut suis daet
baptismi suū tāqm uice sua.
& pte potat qstue i aliqo
ul i aliqo suis suis. ut tanta
uis eet i baptismo sui. qñta i
baptismo dñi eet: sed noluit
ne suis i suo spem pōdet. **B**ap
tizat suis ut mst: baptizat

dñs tāqm pte hñs: quā si daet
suis ut sñ ipoz eet qd dñi eāt: tot
eēt baptismi quod sui: sicut e
iohis baptismi sic dicit bñ pet
ul pauli. **E**d ne fiet tenuit dñs
baptismi pte: suis mstiu dedit.
Si gō suis dt se baptizae tēe dicit
sed tāqm mst baptizat: & iō nō
differt siue mala siue bona bap
tizet. **I**nde etiā nes dt baptismi
mea. cū tñ euuāglū meli. pdenia
mea: hz h snt a deo. i qbz dñā
e. **A**lius em alio meli opat i
euuāgelizando: & aliq alio pden
tior e. **A**lius af alio magis minque
baptizatz siue a supiore baptizet
siue ab inferioe dñi nō pte.

Quid fuit baptisma & q fuit pte
baptismi quā xps potuit dae suo.

Nic qrit que sit illa pte bap
tismi quā xps tenuit sibi:
et potuit dae suis. **H**ec e ut plim
uolūt pte dimittendi pta i bapmo.
Se pte dimittendi pta q e i deo
deq. **I**deo ali dicit hanc pte nō
potuisse dae alicui suoz: q nulli
potuit dae ut ipse eet qd ipse est:
ul ut habet cētū quā ipse hñ: cui
hor e eē qd posse. **D**icit etiā si hñ
potentiā alicui dae potuit potuit
ei dae tēe cētū: quia nō e hor
maioris potē qm illud. **A**d qd dñ
pē quia potuit eis dae potentiā
dimittendi pta nō ipam eandē q
ipse potens e sed potentiā cētū qua
setuq posset dimitte pta nō tñ ut
aucte remissionis sed ut mst. **R**et
tñ sine aucte deo. ut sicut i mstio.

q' ab ill' dicit' baptizati. Sed h' de
 illis vni e: q' ex forma esse bap-
 tizae psumit. Supra in i a uitate
 aberrasse uidet' q' ait de herico. Quo
 modo aqua sificue pf' cu ipse i
 mudo e. r apud que sp' s'is no
 e: cu d'ns dicit i lege. q' tetigit
 imuda imuda erit. Quis pf' dae
 qd' ipse no h'f'. Her ud ex igno-
 rancia est dixisse augu' tmut' dices.
Martire glosu' xpianu' q' apud he-
 hericos ul' sificu'os datu' baphts-
 mu' nolebat agnosce' du' eos in-
 mis detestaret'. tanta eis inita usq'
 ad fuphu' marti' senitu' sut'. ut
 ex caritatis qua excellere luce ob-
 umbrato illa fugeret'. r si quid
 purgandu' eat' passiois salte' tol-
 leret'. Nec nos q' baphtsim uitate
 r hericos imq'itate agnoscing. so
 meliores sumus xpiano sicut ne-
 per'. qd' ne gentes iudaizae co-
 gning. In libo' p'o s'iq'.
Nec ena' mendum e' qd' licet
 ter' dngat' p'f' m'istiu' tm-
 tatis: tm' vna' baphtsma' r'putat'.
 Illud ena' igno'andu' no' e. q' i
 matno' utro' nlla' baphtzai' p'f'.
 ecia' si m' baphtzet'. vn' p'sid'ea
 Quia i matno' uicis sut'. ideo
 baphtzai' no' pnt' q' q' natu' adhuc
 s'f'm adam no' e. fm' xpm' r'nasi
 no' p'f'. neq' regnato' r'eu' dicit'
 p'f'. r'que' g'nd' no' p'cessit'. Item
augu' Non p'f' q'squa' renasi' anq'
 natu' sit. no' opponit' de iheremia
 et de iohane baphtsta q' ab utro'

sanctificati legit' qd' ena' quida' de
 iacob putant. Dicitur. Si sificu'os
 ibi accipit' iustice em'ndatio i ma-
 culis d'ne potene' ee' h'ndu': ut ait
augu' ambigue sup' hor' loquens.
 Si usq' adeo' mquit. illo' p'ced' ar-
 releato' e' usq' vsus r'omis r' uolu-
 tatis ut intra' m'na' iustrea' ia' posset
 agnosce'. crede' qd' talis puul' ex-
 pertat' etas ut possint. i' m'acul'.
 d'ne potene' potenne' e' habendu'.
 no' ad huane' ne' exemplu' t'hendu'.
Na' qm' uoluit deo' ena' iumentu'
 muti' locuti' e'. Idem de iheremia
 legit'. p' usq'm de uent' exies' sificu'
 caui te. Ill' tm' sificu' q' efficit'
 templu' dei no' n' renato' e'. Risi
 em' q's renato' fuit' r'f'. Nemo at'
 renasat'. n' p'g' nascit'. vn' illa' sificu'
 sificu' p'f' s'f'm p'destinac'one' accipi.
 Ecce dubitant' uide' loqui: q' ena'
 Teode' d'f'. Non d'ni' e' q' f'didit' isans
 i uero' sed exultauit. Nec elizabeth
 d'f' exultauit' i fide' sed exultauit' i
 uero' meo. Et potuit ee' h' sificu'
 tante rei a maiori' iudiciu' agnos-
 cende: no' a puulo' d'gnite'. Absp'
 assert'one' de hac sificu'oe' loq'it' no'
 diffinens qualite' r'elligenda' sificu'
 sificu'oe': an signu' fute' rei. an
 uitas iustificac'ois p' sp'm' facte'.
 Sed meli' e' ut dicam' illos p'f'
 roem' lege' i uero' iustificatos. et
 gra' p'uentos dimissis o'ib' p'ntis.
 qd' r' m'ltis s'f'oe' teston'is edoret'.
Queri ena' solet Zacharias
 si corrupte p'ferant' illa
 uiba. an baphtsma' sit. De h'o

Zacharias bonifacio scribit. Retulerunt in tuu murti q sacdos quida fuit teade puicia. q latina lingua penitus ignorabat: & dñi baptizaret nequius latini eloqij. instringens lingua dicit. baptizo te i noie patria & filia & sps scita & pp̄ hor asideasti rebaptizare: sed ille q baptizauit. nō ē errorem inducens ul' heresim. sed p sola ignorantia romane locutionis instringendo lingua baptizas dixisset. nō possumus asentire. ut demuo baptizet. **Leo papa.**

Dicere sciendū ē q illi de q̄ba nulla **exst** existit iudicia. nō p̄p̄ quos ul' electos ul' uicinos q̄ba baptizati fuisse doceat: agendū ē ut renascentur ne pereant. In q̄ba qd nō oñdit gestu: rō nō sunt ut uideat iteratū aserendū eis ut qd collatū nescit: quia nō remeitas inuenit p̄sup̄tōis: ubi ē diligētia pietatis. **De illo q p ludo**

Solet etiā queri de **inigit**. illo q iocans sicut nimis. cōmēdatione tñ cōmunitatis inigit ut baptizatus sit. **Hor af augu** nō diffinit ita iquens. **Si totū ludice** & minime & ioculais agēt utriū baptismus appbandus est q sic dact. dñm iudiciū. p alijs reuelacōis miraculū orōne iplorandū ē censere. **videt tñ sapientibz n̄ fuisse** baptismū ut cū aliq i balneū ul' i flumē inigit i noie cōmunitatis: nō ē tñ baptismus q nō itentione baptizandi illud gerit. **Nā i hor** & i alijs sacramentis sicut ē forma

suanda: ita & itentio illud celebrandi ē habenda. **Augu ad bonifaciu**

Quid etiā te n̄ mo. **Uim**. **U**eat q quida nō ea fide p uulos ad baptismū ferūt ut p spm ad uitā regenēt etnā: sed eos putant hoc remedio ipse retinē ul' renpe sanitate. **Non** em̄ p̄p̄ta illi nō regnāt: quia nō ab illis hac itentione offerūt.

Leo papa.

Quod sciendū ē etiā i baptizandis electis duo tpa ēē suanda. i. pascha & penthecosten: ut i pasche sabbo & penthecostes baptismū sacramentū celebrēt. **Qui uō mortis nēitate** ul' p̄uuli urgent: omni tpe debent baptizari.

De responsione p̄p̄tor.

Porro cuncti ad baptismū uenientes fide suā debent p̄fiteri. & exponere qd petē uenerūt ad etnā. **Uñ** & a baptizando qrit. **Quid uenisti** ad etnā petē. **R.** si adulescē p se r̄ndet: fidei sacramētū fidei & doctrinā. **Ita etiā p singula** interrogatū r̄ndet se crede i p̄m & filiū & spm. **Si aut p̄uuli est** nō ualens loq ul' r̄dere: aliq p eo **reppondet. Uñ p̄siceus.** **P**uuli alio p̄fiteute baptizant q adhuc loq ul' r̄de nō ualeat: sicut etiā p egris et mutis & surdis alius p̄fiteri dū baptizant: sic et de penitētibz agendū ē. **Si uō** p eo q r̄nde p̄t aliq r̄ndeat: nō tñ ualeat sicut dñm ē: etate h̄

gustavit corruptione non videbit.
 Illud datum fuit antiquis per trinitatem
 mais rubi. ubi submissis egyptiis
 libentibus sunt hebrei: ita hoc celeste
 manna non est renatis per panem
 mais ille corporalis panis antiquus
 ad terram promissionis per desertum adductus:
 huius est celestis fideles huius sunt desertum
 trinitates in celis subuehit: **non** re
 vaticum appellat: quia in via nos
 reficiens in patriam usque perducit. **Sic**
 ergo in mai rubo figura huius baptismi
 pressit: ita in manna figuratio dominum
 corpus. **hec** duo sacramenta demon
 strata sunt ubi de late christi sanguis
 et aqua fluverunt: quia christus per sang
 uine redemptionis et aqua ablutionis
 nos redimeat a dyabolo venit et a
 patre: sicut israelitas per sanguine agni
 paschalis ab exterminatione et ab egypti
 cis liberavit per aquas mais.

De melchisedech pane et vini obtulit

Huius autem sacramenti ritum
 melchisedech ostendit: ubi panem
 et vinum abrahe obtulit: **non** ut ait
 ambrosius intelligi datur antiochia esse sac
 ramenta christianorum quam iudeorum sacramenta.

De institutione sacramenti.

Hic etiam alia consideranda oc
 currit in istis sacramentis.
 institutione. forma. et res. **h**acramentum dominus
 instituit: quoniam per typicum agni corpus
 et sanguine suum dedit: **t**erna discipulis.
non eusebius ensteno. **q**uia
 corpus assumptum ablatum est ab oculis
 et illatum fideibus nostre est ut die
 tene sacramentum nobis corpus et sang
 uinis consecraret: ut coleret iugiter
 missum quod semel offerrebat in presentia.
forma uero ibi est qua ipse ibidem edidit
 dicens. **H**oc est corpus meum. **E**t per

Hic est sanguis meus. **C**um enim huius verba
 proferunt: consilio sic panis et vinum in
 substantiam corporis et sanguinis christi: reliqua
 ad laudem dei dicunt. **non** ambrosius. **S**ermone
 christi operatur hoc sacramentum. quia primo
 natura mutat et sic ex pane fit corpus
 christi: et unum cum aqua scilicet in unum
 fit sanguis et sectione ubi celestis des
 secretis quibus fit libis: **A**tende quod
 sunt verba. **A**ccipite et comedite ex
 hoc omnes. **H**oc est corpus meum. **E**t ita
Accipite et bibite ex hoc omnes. **H**ic
 est sanguis meus. **P**er reliqua omnia
 quod dicitur laus deo deservit. **D**eo primum
 tit per apostolo et per regibus. **S**ic **augustinus**
Credendum est quod in verbo christi sacramenta
 operantur: reliqua omnia nichil aliud sunt
 quam laudes vel obsecrationes fidelium
 et petitiones. **E**re quod sit materia et for
 ma huius sacramenti. **U**bi consideratione
 dignum est quod illud sacramentum per cenam
 dedit discipulis. **D**icit et ipse christus
Fad invisibilia per hunc maiestatis migra
 tionis celebrato cum discipulis christo
 pascha. quoddam ~~manu memorabile~~
 memoriale. eis commendat: volens sub
 specie panis et vini corpus suum et sanguinem
 tradidit eis: ut ostenderet veteris legis
 sacramenta in quibus proprium erat agni
 paschal sacrificium in morte sua terminari
 ac nove legis sacramenta subsistere: **I**
 quibus extollit in ipsum eucharistie. **I**deo
 etiam per alia dedit: ut hoc verum ar
 ritus memorie et fidei discipulorum et ab
 omnia deinceps frequentaret: **S**ed non
 exinde disciplina sumit et postea
 ut per alios cibos sumat: potius a
 ieiuniis sumi oportet sicut apostolo docet.
 ut singulari reverentia diiudicet.

cat gustauit corruptione no videbit. cat
 Illud datu fuit antiquis pro tunc
 mais rubei. ubi submisso egyptio li
 berati sunt helveti: ita hoc celeste ma
 na no n renatis pstat d. panis e
 coepalis pplim antiqui cat

id est discernat ab alijs cibis: qd
 dñs aplis disponendu reliquit. vñ
aug. Appaet cu pmo accepit dis
 cipuli eucharistiam. no eos accepisse
 ieiunos: no ideo tñ calupniandue
 unius eie q a ieiunio sep sunt.
 placuit em spitu sancto ut thoro
 tanti mysterij panis pñs i oñ
 xpianam dñicu corpus intraet panis
 qm ali cibi: ideoq ubiq mos
 iste seruat. panis Non em quia
 pñs panis cibos dñs dedit: panis ideo
panis panis ul cenati illud ac
 tate debent: ut illi facebat qd
 arguit apulus. panis Na saluator quo
 vehemenciq comendat panis
 mysterij illiq altitudine. ultimu
 hoc voluit ifigere memorie panis
panis membra discipulor: a quibq
 ad passionē digressiq eat. panis Quo
 aut ordine demreps simet: panis apulo
 p quos emas dispositiq erat re
 seruauit docendu panis

De sacramento et re.
Nunc quid sit ibi sacramentū
 et quid res videamus. Sac
 mentū ē invisibile grē visibil for
 ma. forma gō panis ul vini
 q ibi videt sacramentū ē. sz signū
 sacre rei: quia pñs pñm quam
 rgeit sensibq aliud aliquid facit
 ragnone venie. Tenet gō spēs

uocabula rez que añ fuerūt. sicut
 panis et vini. vñ Aug at sacramenti
 gemina res ē. vna sz dñca et
 significata: alia significata et no
 dñca. Res dñca et significata
 ē cad xpī qua de ligno traxit: et
 sanguis que p nobis fudit. Res
 at significata et no dñca ē unitas
 eie i pdesmatis. uocatis. iustificati
 tis. et gloificatis. vñ Her ē dñs cad xpī
vñ. theod. Duplunt inq d itelli
 git cad vñ et sanguis xpī: ut ia
 que cū uisita ē et sepulta. et sang
 uis q lancea militis effusq ē: ul
 spūalis illa et dñca de q ipe ait:
 Cad mea uē ē caro. et sanguis
 meq uē ē potq. et n manducaui
 tis carne meā et bibeitis sanguē.
De caro que q pñt hic distigu.
Sunt hic tā distiguenda vñ
 ē qd tñ ē sacramentū: aliu
 qd ē sacramentū et res: et ut qd est
 res et no sacramentū. Sacramentū
 et no res ē spēs visibil panis
 ul vini. Sacramentū et res xpī
 cad pñe ē et sanguis. Res et no
 sacramentū nñstra eiq cad. vñ Caro
 spēs illa visibil. sacramentū ē ge
 mine rei. quia vtrinq rem
 significat: et utiq rei similitu
 nem geit expssam. vñ Nam sicut pñs
 p reio cibis corpus reficit et sus
 tentat. et vñm hoīem lenificat
 et tebrat: sic cad xpī incōrem
 hoīem plq reio gratijs spūalit
 reficit et saginat. vñ ē illud La
 ly testamenti tui tebrans qm
 pclarus ē. vñ Habet etiā similitudine
 cū te nñstra q ē unitas fidelū

uocabula rez que añ fuerūt. sicut
 panis et vini. vñ Aug at sacramenti
 gemina res ē. vna sz dñca et
 significata: alia significata et no
 dñca. Res dñca et significata
 ē cad xpī qua de ligno traxit: et
 sanguis que p nobis fudit. Res
 at significata et no dñca ē unitas
 eie i pdesmatis. uocatis. iustificati
 tis. et gloificatis. vñ Her ē dñs cad xpī
vñ. theod. Duplunt inq d itelli
 git cad vñ et sanguis xpī: ut ia
 que cū uisita ē et sepulta. et sang
 uis q lancea militis effusq ē: ul
 spūalis illa et dñca de q ipe ait:
 Cad mea uē ē caro. et sanguis
 meq uē ē potq. et n manducaui
 tis carne meā et bibeitis sanguē.
De caro que q pñt hic distigu.
Sunt hic tā distiguenda vñ
 ē qd tñ ē sacramentū: aliu
 qd ē sacramentū et res: et ut qd est
 res et no sacramentū. Sacramentū
 et no res ē spēs visibil panis
 ul vini. Sacramentū et res xpī
 cad pñe ē et sanguis. Res et no
 sacramentū nñstra eiq cad. vñ Caro
 spēs illa visibil. sacramentū ē ge
 mine rei. quia vtrinq rem
 significat: et utiq rei similitu
 nem geit expssam. vñ Nam sicut pñs
 p reio cibis corpus reficit et sus
 tentat. et vñm hoīem lenificat
 et tebrat: sic cad xpī incōrem
 hoīem plq reio gratijs spūalit
 reficit et saginat. vñ ē illud La
 ly testamenti tui tebrans qm
 pclarus ē. vñ Habet etiā similitudine
 cū te nñstra q ē unitas fidelū

no mo sacramentali sed & spualit
a malis uo tm sacramentali. i. sub
sacramento sz sub spe vni visibili
carne y de uigine supra & sanguie
p nobis fusu sumi. sed no nisi
tam q tm bonor e. qd pbat tes
timonio. **Grego ait:** Et qde i ptoi
ba & idigne sumentibz uea y cad
et verus sanguis: sed eentia non
saluber effinencia. **Ita aug.** Multi
accipiunt idigne corpz xpi de qbz
ait aplos. **R'** manducat & bibit
calice dmi idigne: iudiciu s man
ducatur & bibit. **P** qd dorem q caue
du sit male accipe bonu. **Ita em**
fcm e malu du male accipit bonu.
sicut eront aplo fcm e bonu. du
bit accipit malu. sz du stimula sa
thane panent peccat. **Erigo** & mala
psut bono sicut angelo sathane
paulo: & sancta obsut malis. **R**
Bonis sut ad salute: mal ad iu
diciu. **Vn** q manducat idigne iu
diciu s manducat & bibit: no q
res ia mala e. sed quia malo male
accipit qd bonu e. **Idem** Indigne
qs sumes corpz y no efficit: ut q
malo e malu sit qd accipit: ut q
no ad salute accipit nil accipiat.
Corpz em & sanguis dmi nichilo
ming eat t illis qbz ait aplos.
R' manducat r. **Hns** alisp plu
bz ondit: q ena a mal vni corpz
xpi & sanguis sumit: s sacramen
talit no spualit. **De quornda**
uibo itelligencia.

Scdm hos duos modos sume
di itelligen^a quornda uibo
ambigue dictoz distiguenda est

Ita em aug. **B**ona accipit sac
mentu & re sacramenti: malo uo
sacmentu & no re. **Sacmentu** sz hic
dt corpz y ppi de uigine supra: re
uo spuale carne y. **Bona** g' vna
q carne y accipit: malo uo tm
sacmentu: i. corpz xpi sub sacmto
& no re spuale. **Item** No man
ducans manducat: & manducans no
manducat: quia no manducans sac
mentalit aliqn manducat spualit
& equiso. **Et** q manducat spualit
uitate carnis & sanguis dt sume:
q ipam effinencia ht idest emis
sione pccoz p qua videt oia cu
di: **P**ficant qs dne i nob tua sac
menta qd gmet: ut qd ne spe
geting rez uitate capiamz **Bei**
tate rez dt ipam effinencia: q
p h sacramta presta ut sic sacme
talit carne y suming: ita spua
lit suming. **Vel** petit sacdos ut
xpi q nuc sub spe panis & vni
sumit: manifesta uisione sicut in
eentia dimittis e qsq capiat.
Constat igr a bono & a malis
sumi corpz xpi sed a bono ad
salute. a malis ad pntem.

De hesi alioz q dicit corpz y
no ee i altari il i signo

Sunt item alij pcedentiu
isama trisidentes. q dei
uitate iuxta modu nalu reru
mterentes. audacius ac piculosi
us uitati ofdicit: afferetes i
altari no ee corpz & sanguie y. ne
subam panis & vni i subam car
nis & sanguis auti: sed xpm
ita dixisse. **Hoc** e corpz meus sic

aplicus dicit: petra ac eadē xpc. **Di-**
 cit enim ibi eē corp9 & tñi i sacmto
 & i signo: & tñi i signo manducati
 a nob. q̄ errandi occasione sumunt
 a uerbis uitalit: unde p̄a h̄ep̄ f̄ra
 ē i discipul̄. **Cū** enī dicit: **Nisi** q̄s
 manducauit carne mea & bi. su.
 meū. nō h̄t. vi. et: illi nō itellige
 tes dixerūt. **Durus** ē h̄c p̄mo. &
 q̄s p̄f̄ enī audire: & abierūt retro.
Illis discedentib9 istruuit enī qui
 remanserāt. **Apr̄** ē it̄ q̄ uuu
 ficat: cad̄ af̄ nichil p̄dest. **Vba** q̄
 locuta sūt uob̄ apr̄ & uita sūt. **In-**
 telleris̄ ~~carne~~ sp̄ualit̄ sp̄us
 & uita sūt. **Intelleris̄** carnalit̄
 etiā sic sp̄us & uita sūt sed ē nō
 sūt sp̄ualit̄ itellige q̄ locuta sūt.
Nō hoc corp9 qd̄ uidetis mandu
 catu ē: & bibituū sanguine illū
 que fusu sūt q̄ me crucifigent.
Sacramentū aliqd̄ uobis q̄men
 dau: sp̄ualit̄ itellertit̄ uiuifica
 bit uos. cad̄ af̄ nō p̄dest̄ quit̄m̄.
Sūt etiā & alia ~~forma~~ isame illū
 forme instancia. **Aut** enī aug9.
Donc firmat̄ st̄m sursū ē dñs:
 s̄m̄ etiā h̄c nob̄at̄ ē uēitas dñs.
Corp9 enī i quo resurrexit uno
 loco eē opt̄: uitas af̄ ei9 ubiq̄
 diffusa ē. **Itē** una p̄sō ē d̄s: & hō
 ubiq̄. **P̄** id qd̄ de9 ē i celo: **p̄** id
 qd̄ ē hō i tra. **Itē** etiā d̄ paupes
 sep̄ uob̄at̄ habebitis. me af̄ nō
 p̄ habebit. **H̄c** alijsq̄ utunt̄
 p̄f̄at̄ h̄nc i assertōne sui errois.
Q̄ue ex determinatō p̄d̄c̄.
 rōne eadē oīa accipienda

sūt. **Nō** enī h̄m9 negat̄ uin̄ corp9 &
 a fidelib9 simn ul̄ taltū eē. s̄ h̄ys uitas
aplos & i eis nos istruuit q̄ ip̄ia corp9
 pus nō p̄ p̄tes discipulū ut putauerūt
 illi discipuli q̄ retro abierūt s̄ m̄te
 grum. nō uisibile i forma huana s̄
 i uisibile sub for̄ panis & uin̄i corp9
 sūt nob̄ t̄d̄t. **Quē** p̄m̄ ofinat aug9
 dicens. **Itē** qd̄ ē nō ip̄m̄ corp9 qd̄
 uidebat̄ manducati: ip̄m̄ uisibile
 nō ip̄m̄ uisibile. **Itē**. **Et** si n̄cē ē illd̄
 uisibile celebrat̄: n̄cē ē tñ illud i u
 sibile itelligi. **Itē** etiā itelligendū est
 corp9 & eē i uno loco s̄ uisibile i
 forma huana: uitas tñ ei9. i. d̄ntas
 ubiq̄ ē. **Uēitas** etiā ei9. i. uin̄i corp9
 i oī altū ē: ubiq̄ celebrat̄. **Sic** etiā
 illd̄ itelligendū ē: paupes sep̄ uob̄at̄
 habebitis. me af̄ nō sep̄ ha. st̄m corp9
 p̄uale p̄ntā: s̄ q̄ cū eis quisabat̄.
Uisibile p̄ id q̄ hō ē uisibile ē i celo.
 sed i uisibile ē taltū: q̄ nō i huana
 forma appaet̄ sed for̄ panis & uin̄i
 opit̄. **Uin̄** i uisibilis cad̄ ei9 d̄ q̄ uē
 ē i altū. **Itē** q̄ nō i sua p̄p̄ apparet̄:
 i uisibil̄ d̄: **Aut** enī aug9. hoc ē qd̄
 dicitur qd̄ app̄bae attendit̄ oīmb9
 moīs sac̄ficiū et̄ne duob9 moīs ofia:
 duob9 moīs of̄t̄re uisibili elemētōr
 p̄p̄e & i uisibili d̄m̄ n̄i ihu xpi carne
 & sanguine. sac̄mento & re sac̄menti
 .i. corp9 sicut xpi p̄sona constat & ofi
 cit̄ ex deo & hoīe cū xpc sit uerue
 de9 & homo: q̄ oīms res illaz̄ rez
 nām & uitate i se of̄t̄met̄ ex quib9
 of̄t̄met̄. **Of̄t̄met̄** enī ex duob9 sac̄ficiū
 et̄ne: sac̄mento & re sac̄mēt̄. i. corp9
 & for̄ i sac̄mēt̄ & re sac̄mēt̄. i. corp9
 xpi. **Sic** i uisibile d̄t̄ carne & quid

forma panis opta sunt et tractat. Ideo
corpus dicitur esse sacramentum et rem: ex
quo consistat quod supra diximus.

Augustinus eodem.

Deinde addit quod magis lectorem
mouet. Quod nunc est eius est quod factum
panis opta et factum accipimus: et sang-
uis eius quod sub uini: et sapore po-
tamus. Quod uidetur carnis et sanguis
sacramentum sanguis est. Carne et sanguine
uero inuisibili et intelligibili et spiritali factum
corpus est uisibile palpabile plenum
gratia et diuina maiestate.

Quae sit intelligentia promissio.

Atende hijs diligent quia
tropo quodam utitur hic augustinus.
quo solent res significantes res facti
et uocabula quas significat. Hic
enim uisibilis species panis uocat non
carnis: et uisibilis species uini nomine
sanguis. Inuisibilis ergo species et intelli-
gibilis dicitur corpus christi quia secundum illam
speciem non uidetur corpus sed intelligitur:
ita et sanguis. Quod ergo inuisibilis dicitur
esse sacramentum carnis uisibilis quia species
panis secundum quam illa non uidetur corpus
est sacramentum carnis uisibilis. quod carne
inuisibilis. id est specie secundum quam corpus non
uidetur corpus. factum corpus christi quod est uisibile
et palpabile: ubi in forma sua appa-
ret. Ita et de sanguine accipi dicitur. Quae
sensu consistat **augustinus** apertis qualiter
posita intelligenda sunt: quod obstruere
dixerat consequenter dicens. ita panem
uocari corpus et cum uel sit sacramentum
corporis: quod in cruce positum est: sicut ipsa
inmolatio quae fit manibus sacerdotis uo-
cat passio christi. non reuerentate sed
significanti mysterio: et sicut sacra-

mentum fidei dicitur fides. Quis in se
est habitus et obiectioibus eorum. qui ne-
gant uinum corpus et in altari esse: et panem
in corpus et uinum in sanguinem mystica
consuetudine contra dicentes. Quis au-
deat manducare dominum suum. Quis
audeat etiam dicere cotidie formam
corpus est de materia uel substantia quae non
fuit corpus uigis. **Auctoritate** p-
bat uerum corpus est esse altari et in
panem contra.

Hic et hijs filia obicit illi
quod in domino in se lege non fertur:
quod perfidia subdita dicitur testimo-
nia. At enim iustas. Accipite hoc
est corpus meum. **Ita** ambrosius. Si tamen ua-
lium primo helie ut igne de celo de-
poneret: non ualebit tamen primo christi ut
substantia mutet. De totius mundi opi-
bus legitur quia ipse dixit et facta sunt.
Vno est quod poterat ex nichilo facere
quod non erat: non potest ea quae sunt in id mu-
tate quod non erant. Non enim mater
et dicitur quoniam mutat nouas naturas rebus.
Ita si uerum est quod in meta
facta generat consueuat. Iniquum ergo
quod per se ordine uigis generat. At
hoc quod consistit corpus ex uigine est.
Quid ergo hic quis non uerum est in
corpe. cum per naturam sit ipse partem
ex uigine. **Ita** autem benedictione alia
species nominat. per consecrationem corpus
significat. An consecratione aliud dicitur
per consecrationem sanguis **in** uinum.
Tu dicitur. ante hoc est uinum fiat: quod
primo sonat affectu sentiat. **Ita** augustinus.
In specie panis et uini quod uidemus res
inuisibiles honoramus. id est carne et sang-
uinem. ne sicut praediximus has duas

spēs sicut an ofertione pndebam.
 cū fidelit̄ fateam̄ an ofertione eē
 pane & uinū qd̄ nā formauit̄ p̄
 ofertione uō carne & sanguē qd̄
 bndictio ofertur. **Itē ambrosius** panis
 ē & altari usitatus an uba sac̄ ubi ac
 cessit ofertio. de pane fit & caro.
Quo em̄ p̄ qd̄ panis ē eē xp̄i
 corpus. Consecratione q̄ fit & fmoē.
Itē si tanta uis ē i f̄mone xp̄i ut
 tr̄pēt eē q̄ nō erant. q̄nto magis
 opatis ē ut sint q̄ erāt & talud
 gmutent̄. & sic qd̄ eāt panis ante
 ofertione. iā corpus xp̄i ē p̄ ofertio
 tione. quia fmo xp̄i cū uō mutāt
 & sic ex pane fit corpus xp̄i & uinū
 cū aqua & calice missū fit sanguis
 ofertione ubi celestis. **Itē augustinus.**
 Sicut p̄ sp̄m̄ uerā cū sine coitu
 reat̄. ita p̄ eūdē ex suba panis
 & uinū idem corpus xp̄i & sanguis
 ofertur. **Corpus** & uitas ē & figura.
 uitas ē dū corpus xp̄i & sanguis
 uitate sp̄s ex panis uinūq̄ suba
 efficit̄. figura uō ē id qd̄ extius
 sentit̄. **Itē eusebius emisseng** in
 uisibilis sacerdos uisibiles cūctias in
 subam corpus & sanguis sui uibo
 suo sc̄ta p̄tate cōmutat̄. Ex h̄is
 alijsq̄ plūibz ofert uinū corpus xp̄i
 & sanguē & altari eē. p̄mo integrū
 xp̄m̄ sub uis̄ sp̄e: & subam panis
 i corpus. & subam uinū i sanguē q̄nti.
Quo aut̄ q̄rit̄ qualis sit illa q̄
 sio. an format̄ an subtilis ul
 alijs generis. diffinire nō sufficito.
 format̄ tū nō eē agnoscito: q̄ sp̄es
 res q̄ an̄ remanēt: & sapor & ponda.
 si fuerat
 Quibzōdā tū uider̄ substantial̄ eē
 sic dicentibz subam q̄nti i subam.

^{cenale}
 ut h̄ substantialit̄ fiat illa: cui se s̄u
 p̄misse auctoritates ofertie uident̄.
De modo ofertiois.
Sed huic sententiē sic opponit̄
 ab alijs. Si suba panis iquit̄ ul
 uinū cōstitit̄ substantiā corpus & ul̄ sag
 uinem. condie fit aliq̄ suba corpus
 & ul̄ sanguis q̄ an̄ nō eāt: & hodie ē
 a quod corpus & qd̄ hec nō eāt: & condie
 auget̄ corpus & & format̄ de mat̄ia
 de qua i q̄cep̄ō nō fuit f̄m̄. **Itē**
 hoc mō tr̄ndei p̄t quia nō ea rōne
 dicit̄ ofin corpus xp̄i uibo celestis. q̄ ip̄m
 corpus i corpus uiḡis formatū desceps
 foemet̄: sed quia suba panis ul̄ uinū
 q̄ an̄ nō fuit corpus xp̄i ul̄ sanguis.
 uibo celestis fit corpus & sanguis. & iō
 dicit̄ sacerdotes ofere corpus & sang
 uinē q̄ eō missio suba panis fit
 cū & suba uinū fit sanguis xp̄i:
 nō tū aliquid addit̄ corpus ul̄ sangm̄.
 nō auget̄ corpus & ul̄ sanguis.
Quo dicit̄ corpus xp̄i ofin de pane.
Quid q̄rit̄ modū quo id f̄m̄
 p̄t possit̄. h̄uit tr̄ndeo mis
 tiū fidei & p̄t salubrit̄ rōi: i ues̄ti
 gai salubrit̄ nō p̄t. **Ad** q̄ corpus
 xp̄i panis i id mutare nō aug
 mentat̄: nō sanguis ex uinū q̄nti
 one: eia uolūtati & potēte ass̄ti
 bat̄ q̄ eduxit̄ idem corpus de uiḡe.
 fit igit̄ suba illa ista sine h̄is aug
 mento. **Per** tū q̄redit̄ qd̄a q̄ suba
 panis aliq̄ fit cū xp̄i: & sic fiat
 cū & sicut farina ē panis. & aq̄ est
 facta uinū: nō tū dicit̄ farina ē panis
 & aq̄ ē uinū. **Alij** uō q̄redit̄ illud
 qd̄ eāt panis ul̄ uinū. p̄ ofertione

esse corpus et sanguinem. nec enim sequitur panis
est corpus christi vel vinum est sanguis: quia
substantia panis vel vini participans facta est
corpus christi vel sanguis. non est substantia pa-
nis vel vini: sed corpus et sanguis. Ideo
distinguentur videtur cum dicitur substantia pa-
nis vel id quod est panis modo est corpus
christi. Manes enim panis non est corpus
christi. si mutata est id quod facta est corpus
christi. Nec dicimus substantiam panis vel
vini materiam esse corpus vel sanguinem
domini. quod non de ea ut de materia for-
matur corpus christi sed ipsa formatur et illud
ubi ait: Corpus christi dicitur illud quod
ex fructibus terre acceptum et pre-
missa consecrata sumimus in memoria
passionis domini. Sed cum per manum ho-
minis ad illam visibilem materiam produ-
cat non sanctificatur: ut sit tam dignum
sacramentum: nisi operante invisibilis potestate
dei. asserunt quidam dicitur panem
transire in corpus christi.

Quidam vero sic dicunt questione
illa esse intelligenda ut sub illis
accidentibus sub quibus potest esse substantia
panis et vini per consecrationem sic substantia
corpus et sanguis. sic tamen ut non eis
affinatur: et sic asserunt dicitur panem
transire in corpus christi: quia ubi est panis
transit in corpus christi. Sed si est quid
fit de substantia panis et vini: illi di-
cunt: ut in participantem materiam et solui vel
in nihilum redigi. Quomodo dicitur
corpus christi consistit de substantia panis.

An vero putauerunt ibi substantiam
panis et vini remanere et ibi
idem corpus christi et sanguinem esse et har-
rone dicit illam substantiam fieri istam. quia
ubi est heret: et illa quod mutatur: et

ipsam substantiam panis et vini dicitur
esse sacramentum. Et quod non sit in substantia nisi
corpus christi et sanguis: ex predictis et ex
subditis aperte ostenditur. Sic enim ait:
panem istum quem sumimus in memoria.
illud utique intelligo. quod manum spiritus sancti
formatur et in utero virginis: et igne
passionis decoratus est et ara crucis. pa-
nis enim angelorum fructus est et cibum hominum
ubi ait: Ego sum panis vivus qui de
celo descendi. Et iterum. panis quem ego
dabo: caro mea est per mundi vitam. Et
hinc namque duabus sententiis aperte da-
telligi. quia panis ille et iste non
duo: una panis et una caro. prul-
dubio unum corpus efficitur illud ut
illud sane quod scriptum est de materia u-
gine: quod resurrexit et in celum ascen-
dit. Et ergo. Panis fidelium dubi-
um habere possit: in ipsa immolationis hora.
ad sacerdotis vocem celos aperiri: et
illo christi ministerio angelorum: adesse cho-
ros. summa et yma sociari. unum quod
ex visibilibus et invisibilibus fieri. Et
eadem momento rapitur in celum in
ministerio angelorum: consecrandum corpus christi:
et ante oculos sacerdotis videtur: sicut
divinitas ubi totum implet mundum: ita
in his locis corpus illud consecratur: ut
tunc sint multa corpora christi sed unum cor-
pus et unus sanguis: ideoque siue plura
siue minus quis inde participat: omnibus
equaliter corpus christi integritate sumitur.
per consecrationem igitur non est ibi substantia pa-
nis vel vini licet species remaneant.
Et enim species panis et vini ibi sunt
et sapore. ubi aliud videtur alio intelligi.
Quare sub alia specie.

efficitur
illud

si

... ubi dicitur...
... sanguis...
... panis...
... corpus...
... ministerio...
... angelorum...
... consecrandum...
... corpus christi...
... unum corpus...
... unus sanguis...
... equaliter...
... integritate...
... sumitur...
... consecrationem...
... non est...
... ibi substantia...
... panis vel vini...
... licet species...
... remaneant...
... Et enim...
... species panis...
... et vini ibi...
... sunt...
... et sapore...
... ubi aliud...
... videtur...
... alio intelligi...
... Quare sub...
... alia specie...

Sub alia at spe eba de causis
 carne & sanguine xpi tradidit
 & demreps sumendū instituit: ut
 fides str habet mitū. q̄ e de hys
 q̄ nō vident: quia fides nō habet
 mitū cui hūana rō p̄bet expi
 menti: & enā ideo ne abhōereret
 animq̄ qd̄ cernēt oclūs q̄ nō hēimq̄
 i v̄su carne cruda & sanguine come
 dē. Quia gō xpm̄ uocai denibz
 fas nō ē. i m̄stio carne & sang
 uine nobis amēdauit. Et enā
 idō ne ab r̄dulis religioni xp̄ia
 ne iſultat̄. vn̄ augu sul rōna
 bilis qm̄ ut sanguis silitudinē
 sumama ut ita & uitas nō desit.
 & nullū ridiculū fiat a pagamis.
 q̄ cruocē om̄si hōis bibamq̄. Ne
 igit̄ her̄ fiēt & ne ueluti quida
 hōerē cēt crūois. i silitudinē acci
 pit̄ sac̄mentū. Et p̄missis ia liq̄t
 quae sub alia spē. & quae sub ista
 hoc sac̄mentū celebrat̄. & celebra
 ri a nobis iſtituit.

Quare sub duplici spē.

Sed quae sub duplici spē
 sumit̄: r̄i sub alterutra
 tota sit xpi: ut ofidēt̄ totam
 hūana nām assūpsisse ut totā re
 dimēt. Pams enī ad carnē refert̄
 vinū ad aiām: q̄ vinū opat̄
 sanguine i quo sedes aie a phisicis
 ēē dī: ideo gō i duaba spēba cele
 brat̄: ut aie & carnis sustēpno i
 xpo. & utiq̄ liberatō i nob̄ signi
 fiet. valet enī ut ait ambrosia
 ad tūnonē aie & corpis qd̄ p̄cipi
 m̄q̄: quia caro xpi p̄ salute

corpis. sanguis uō p̄ aiā nra offer
 tur sicut p̄figurat̄ moyses. cad̄ iqt̄
 p̄ corpē nro: sanguis uō p̄ aiā offert̄.
 Sed tñ sub v̄tq̄ spē sūt̄ qd̄ ad v̄tū
 q̄ ualet: quia sub utraq̄ tota sūt̄
 xpi. Sed si i alca tñ sumēt̄: ad alia
 tñ. v̄ corpis ul' aie nō utiq̄ part
 tūtionē uale singuificat̄. Sub v
traq̄ tñ spē tota sūt̄ xps: ut plq̄
 sub v̄tq̄ nō n̄m̄q̄ sub alca tñ su
 mit̄. Eadē enī rō ut ait hylaiq̄ in
corpē xpi q̄ i manā p̄ressit: de quo
 dī: q̄ plq̄ collegeat nō h̄iūt ampliq̄.
 nō q̄ n̄m̄q̄ paratēat̄ habuit n̄m̄q̄.

Quod panis nō gūtat̄ n̄ i carne. nō
vinū n̄ i sanguine.

Sed lux sub utq̄ spē tota xps
 sumat̄: tñ nō sit gūſio pams
 nisi i carnē nec vinū nisi i sanguē
 qd̄ benedō nō repetat̄.

Nec debent dici duo sac̄me
 ta sed unū. q̄a sub v̄tq̄ spē
 idem tota sūt̄: nō iterat̄ sac̄mentū.
 q̄ benedō nō repetit̄ sup̄ eandē
 spēm. Neq̄ alie sube i sac̄ficiū altaris
 offerri debent: q̄ nō de alijs p̄
 offerat̄ corp̄ xpi ul' sanguis.

Quare aqua admisceat̄.

Aqua uō admistenda ē v̄mo:
 q̄ aq̄ p̄lin & significat̄ q̄ p̄
 xpi passionē ē redempt̄. Calix gō
 d̄m̄q̄ iuxta canonū p̄cepta aqua
 & v̄mo mixta d̄ offerri: q̄ videmq̄
 p̄lin i aqua i celligi. i v̄mo ostendi
 sanguē xpi. Cū gō i calice v̄mo aq̄
m̄ſcet̄ xpo p̄lus adunat̄: & i d̄c̄tū
p̄lus ei i que d̄it copulat̄. Quē

collipulatio aque et vini sic misceat
in calice christi: ut mixtio illa non possit
separari. Nam si vinum quod tunc offeratur:
sanguis christi tangit esse sine nobis.

Sed quod dicitur an sit irritum quod ge-
ritur si aqua permittatur: audi quod
scilicet in eodem canone. Non potest sciri esse aqua
sola a vinum sola calix domini: nisi utrumque
misceatur. **Item cypano.** Calix domini non
est aqua sola a vinum solus nisi utrumque mi-
sceatur: sicut non corpus domini potest esse sola
farina. nisi utrumque fuerit adunatum unum
quod pagis solidatum. Si quod tunc non intendes
infundere heresim. obliuioem vel igno-
rancia aqua permittitur: non videtur esse
irritum sacramentum: sed ille qui est
corruptus. Nam et gratia eterna non
appone aqua dicitur: quod etiam ex dictis
cypani videtur colligi posse. **Aut enim.**
Si quod de antecessoribus nostris vel igno-
rante vel simpliciter non habet suauiter
quod nos dominus facit exemplo et magis-
tudo docuit: potest simplicitati eius in-
dulgentiam dominus venia concedi. Pro nobis
uero non potest ignoscere quod nisi a domino in-
structi sumus: ut calice domini cum vino
mixtum scilicet quod dominus obtulit offera-
mus. **Ex hoc videtur** quod si quod simpliciter
vel ignorantem unum offerat sine aqua
sacramentum officiat: aqua uero sine
vino nullatenus potest offerri. **Trafficantur**
nec panis nisi de frumento. nec
granum frumenti nisi redactum in pa-
nem: quod christus dicit se panem. et grano
frumenti se operari. **Ad hoc** quod simpliciter
est non posse unum sola offerri deter-
minat opus. **Recipit enim** exceptionem.
non potest nisi simpliciter vel ignorantem

fiat. **Vel non potest** id est non debet. **Et u-**
badam tunc videtur hoc generaliter verum.

Quale corpus christi dedit discipulis suis

Colligit etiam ex predictis quod christus
vini aqua in mixtu dedit
discipulis suis. **Corpus uero** esse dedit
quale tunc habuit: id est mortale et passi-
bile. **Quod uero** sunt a nobis immortale
et impassibile. ut tunc maiore efficacia habet.

Julius papa.

Eucharistia quos tractata non dicitur
dai ipso per supplemento rationis: quod ut christus legitur alicui discipulo
perbuisse panem intum non uide.

Tunc uero non accepit iudas corpus christi
sed tunc panem: corpus uero et sanguine
ante cum discipulis aliis preparat.

Ubi accidentia illa funduntur. vii.

Sed quod dicitur de accidentibus
illis quod remanent post de speciebus
et sapore et pondere. in quo subiecto fun-
duntur: potius in uide fundendum esse
sine subiecto quam esse in subiecto: quod
ibi non est suba nisi corpus et sanguis
domini quod non afficitur illis accidentibus.
Non enim in se forma tamen habet corpus
christi: sed qualis in iudicio apparebit.
Remanent ergo illa accidentia per se
subsistencia ad mixtum ritum. ad gustus
fideique suffragium: quibus corpus
et hinc forma et natura sua regit.

De fractione et partibus.

Solet etiam quod dicitur de fractione et
partitione quod in uide fieri. utrum
uea sit: et si uea fractio est. cuius rei
sit. et qua re fiat. **Quod non sit** in alia
substantia quam in corpore: si in alia suba
est fractio illa. et christi corpus esse videtur.
Et tunc cum ipsum corpus sit corruptibile

q̄ i mactile & i passile. i ip̄o nō posse eē
 videri. **N**ā x̄p̄ redarguit carnale
 sensu discipulor̄ q̄ putabat̄ x̄ carne
 sicut alia i ptes diuident̄ & mactibz
 lamanda. Et iō q̄boda plac̄ q̄ nō sit
 i fractio sicut videt̄: sed di' frangi q̄
 videt̄ frangi. **E**uiba obicit̄ qd' ait
 ambrosius. Nichil falsi putandū ē i sacri
 cio vitatio: ul' sicut fit i mago p̄
 signis ubi delusione quada fallunt̄
 oculi ut uideant eē qd' nō ē. ad hō
 illi dicūt: nō fallit nos visū. nō fallit̄:
 qd' eēt si cōdēt̄ ita frangi ut videt̄.
Nec illusio ē q̄ ad utilitate fidei.
 nō ad dereptionē ita fit: sicut & x̄p̄
 se ostendit duobz discipul' eūibz m
 emaus i p̄p̄e p̄grini. **N**ec tñ i eo
 forma th̄s eēt: sed oculi eor̄ tene
 bant̄ ne eū agnoscerent. **A**lii uō di
 cūt q̄ sicut i p̄p̄s panis ē. & nō ē
 res cuius ul' i qua sit p̄p̄s illa: ita
 ibi ē fractio q̄ nō sit taliq̄ re. q̄
 ibi ml' frangit̄: qd' inuicibil' dei po
 tenna fieri dicūt: ut ibi sit fractio
 ubi ml' frangit̄. **C**etero opinio.

Hij dicit̄ corp̄ x̄p̄i essentialit̄
 frangi & diuidi. & tñ integrū
 & i corruptibile existē qd' se colligē
 asserūt ex cōfessione **berēgari** qui
 cōfess̄ ē cōdā **nicolao papa** & plibz
 ep̄is panē & vinū q̄ t̄ altari ponūt̄
 p̄ cōfessionē nō solū sac̄mētū sed
 enā eē vinū corp̄ x̄p̄i & sanguinē:
 & sensualit̄ nō solū sac̄mētō sed i
 uitate māibz sacerdotū tractat̄ & fran
 gi & fidelū dentibz attēri.

Sententia p̄babilis.
Sed quia corp̄ x̄p̄i i corruptibile
 ē. sane dicit̄ p̄ fractio illa

& partitio nō i suba recipit̄. sed i ip̄a
 forma panis sac̄mētali fieri: ut uā
 fractio & partitio sit ibi q̄ nō sit i
 suba. sed i sac̄mētō. i. i p̄p̄e. **N**e aut̄
 mireis ul' insultes si accidentia uide
 ant̄ frangi cū ibi sint sine sub
 iecto: liḡ qda asserant ea fundai
 i aere cū ibi uēa fractio ul' partitio
 sit q̄ sit i pane ul' i fōe panis. **V**n̄
 aplius. **P**anis quē frangimz. quā
 forma panis i frangit̄ & i ptes di
 uidit̄: x̄p̄ uō integer manet et
 totus i singulis ē. **V**n̄ auḡ. **N**ū x̄p̄
 manducat i uita manducat̄: **S**ed tñ
 q̄s audeat manducare dūm sūm̄. **E**t
 tñ nos tuitans ad manducandū
 ait. **N**ū manducat me: uiuit i
 me ul' p̄p̄ me. **N**ec occidit̄ x̄p̄s
 ut manducet̄: sed ut mortuos ui
 uificet. **N**ū manducat̄ reficit̄ n̄
 deficit̄: uiuit manducatus q̄ surrexit
 occisus. **N**ec qñ manducamus ptes de
 illo facimz: qd' i sac̄mētō sic fit̄. **I**te.
Nocūt fideles quō manducant carnē
 x̄p̄i. unguisq̄ manducat p̄p̄e suā. **V**n̄
 & ip̄a gr̄a ptes uocant̄. **P** ptes man
 ducat̄: & manet integer totus. **P** ptes
 manducat̄ i sac̄mētō & manet inte
 ger totus i celo: manet integer totus
 i corde tuo. **I**deo dicūt̄ ista sac̄mēta:
 quia t̄ eis aliud uidet̄ & aliud itelligit̄.
Videt̄ panis & calix qd' & oculi renū
 riant: qd' af̄ fides postulat̄ i s̄tēda.
Panis ē corp̄ x̄p̄i: calix ē sanguis. **E**t
 h̄is satis dat̄ itelligi q̄ fractio & ptes
 ille q̄ i si uident̄: i sac̄mētō sūt
 i. i p̄p̄e uisibili: ideoq̄ illa **berēgari**
 uiba ita distinguenda sūt i sensualit̄
 nō mō sac̄mētō. s̄ i uitate dicūt̄

corp9 xpi. ibi tractat m'ibus sacerdotu:
frangi uo' & acceri d'entibus u'e q'de s'
sacramento t'm. u'ea e' g'o ibi attritio
& partitio.

Quid i' singul' partib9 tot9 xpi sit.

Sed i' singul' partib9 tot9 e' xpi.
unde i' h'c q. Singuli accipiunt
xpm dnm. & i' singulis portio m'ba
tot9 e': n' p' singulos n'muit: sed
integrū se p'bet i' singulis. It' hylaiq.
ubi e' p' corp9 & totū e'.

Quid p'tes ille significent.

Quid at' p'tes ille significet. ser-
gus papa tradit i' quens. n'
aristeme e' corp9 xpi. p' oblate
italice missa. corp9 x' q'd' ia resurrex'
m'istrat. p' comesta ambulat adhuc
s' frā. p' t'altu' usq' ad finē misse
remanet. corp9 iacens i' sepulchro:
quia usq' i' finē s'ti corp9 s'tor i' se-
pulchris erit. Et sicut p'tes i' mis-
sica tenet significatōne. ita etiam
& fractio passiois x' & mortis e'
repsensuō. Un' ip'e ait. Hoc facite
i' mea q'memoratōne: & i' memoria
passiois & mortis mee. Na' ut ait
amb' q' i' morte x' lib'ati sum9: h'
iedendo carne & bibendo sangne
memores ee' debem9.

Quid indign9 sumat.

Sed caueat quisq' ne idigne
p'cipiat: q' iudicū maducat.
No' e' em' panis iste q' uadit i' corp9.
s' panis uite etne q' aie n're subam
fulcat. Sic igit' uiue ut cotidie me-
ritis accipe. ne accedas idigna. In-
digna e' q' alie celebrat missā q'm
xpi tradidit: ul' q' h'ns patm mox-
tale accedit. Ergo & si sint p'ca

condiana ul' nō sint mortifed. anq'
accedas dimitte debitor si dimittis
ditu' f' & sic secur9 accede. panis
em' salutaris e' & nō uenitū: si
ita accedis spualit' manducas. spua-
lit' em' manducat: q' ino'entia ad
altare portat. **U**bi illud sit sacrificiū
et si sepius imolet' xpius.

Post her' q'rit' si q'd' agit sacerdos
p' dicat' sacrificiū ul' imolatio:
& si xpi cotidie imolat' ul' semel
t'm imolatio sit. Ad hoc breu' di-
ci p't. illud q'd' offert' & deservit a
sacerdote uocati sacrificiū & oblatioe.
quia memoria e' & respsentatō sac-
ficiū uei' & s'te imolatiois s'te i' ara t'm:
& semel mortus e' xpi i' t're s'tz ibiq'
imolatus e' i' semetipso. Condie aut'
imolat' i' sacramento. q' i' sacramento
fit recordatō ill9 q'd' factū e' semel.
Un' aug9. Tertū habem9 q' xpius
resurgens ex mortuis iā nō mo-
rit' i' t're. Tame' ne obliuiscam' q'd'
factū e' semel i' memoria: oī a'no
fit s'z quocens pascha celebrat'.
Nūquid xpi totiens occidit'.
Non. sed ammissa recordatō t'm
repsentat q'd' olim factū e': & sic
f'it nos mouei tāqm' uideam9
dnm i' cruce. It' e' semel imolatus
& xpi i' semetipso & t'm cotidie
imolat' i' sacramento: q'd' sic itellige-
dū e' q' i' manifesta t'oe corp9 et
distensione m'eb9 semel t'm i'
cruce pependit: offeres se hostiā
p'ei redemptiois efficere eoz s'z
quos p'destinauit. **It' amb'.**
In xpo semel oblata e' hostia

ad salute potens. **¶** Quod g^o nos:
 Nonne p singulos dies offerimus:
 Et si cotidie offerimus. nonne ad re
 cordatione mortis eius fit: & una e
 hostia no mltie. **¶** Quod una et no
 mltie. **¶** Quia semel imolatus e xpr.
 hoc at sacrificiu exemplat e illius
 idipm semp idipm offert. **¶** Prinde
 hoc e sacrificiu. **¶** Alioqñ qm xpr i ml
 tis locis offert mlti snt xpr. **¶** Pro.
 sed una ubiq e xpr & hic pleng ex
 istens & illuc pleng: sicut qd ubiq
 offert unu e corpus. & ita & unu
 e sacrificiu. xpr obtulit hostia. ipam
 offerimus & mlt: sed qd nos agimus
 e recordatio sacrificii. **¶** Nec ra snt in
 firmitate repetit q p fiat hoicm:
 sed nre quia cotidie pntam. **¶** Ex
 his colligit ee sacrificiu & dicit qd
 talia agit & xpm semel oblatu
 & cotidie offerri: sed alit ut & alit
 tur. & ena que sit ita hq sacrameti
 ostendit remissio venialiu pccoz
 & pfectio vitutis. **¶** De vitute
 sacramenti & de ra institucionis.

¶ Quatuor e em hoc sacramtu
 duabz de causis & a lignmetit
 vitutis & caritatis: & i medicina
 nonne cotidiane firmitatis. **¶** In ambz
 si quonens effundit sanguis &
 i remissione pccoz effudit: debeo
 semp accipe q semp pccoz:
 debeo semp habe i medicina. **¶** Itē.
¶ augo iterat cotidie hec oblatio
 liz xpr semel passu sit: q cotidie
 peccam. pntis quibz mortal ifir
 mitas care no pt: & q cotidie la
 bunt cotidie p nob imolatur xpr
 mltie. Debet em ho nob sacramtu

salutis: ut quia nos pntam cotidie.
 & ille ia mori no pt. p hoc sacramtu
 remissione qsequam: cotidie comedi
 t xpe & bibit i vitate: sed integer et
 vius manet. **¶** Itē mltiū fidei di: q
 dde debes. q ibi salus nra qstiat.

¶ An sit cotidie rostandu.

¶ Sicut qrit utru cotidie rosta
 du sit: audi qd inde dicit augo.
¶ Cotidie sequit eucharistia accipe no lau
 do ut uicupio. omibz tn dnictis diebz
 rostandu horet: si tn mens e i
 affectu pntandi. **¶** Itē graui magis
 dico eucharistie pceptione qm puificati.
 Et liz qd pccoz mcedat: si pntandi tn
 de re sed no habeat uoluntate. & satisfi
 ciat lacrimis & orombz secusq accedat:
 sed hoc dico de illo que pnta mecta
 lia no gnuant. **¶** Fabiano papa.

¶ Sicut no frequenq salte ter i ano
 hoies coitent: si quis crimalibz
 ipediat: i pascha. penthecoste & na
 tali. Omnes g^o coitent: q noluerit
 eucharistia carere luminibz.

¶ Si hēta ul erroiatu ho sacramtu qficiat.

¶ Sicut ena qm utru pnti sacerdotes
 hoc sacramtu qficiat: ad qd
 dicit pt: q aliq liz pnti sint qferrant
 ue. st: q mta sint noie sacramto. & si et
 no uita: q no i mto qferrant: si i
 uibo efficit carnis. **¶** In augo. Intra
 etiam catholica i mltio corpis & sang
 uinis dñi nichil a bono maius. ni
 chil a malo minus pfiat sacdote: q
 no i mto qferrant. sed i uibo pfiat
 carnis & vitute spūs st. **¶** Credendu e
 em q i vitute & uibo xpi sacramtu
 qficiant. **¶** Sicut ipse e q baptizat:
 ita ipse e q p xpm stm efficit suam
 carne & sanguie. **¶** Itē gregorius. Qu
 da putatit roione corpis minus ee

q. 17.

sanctificata. si illos fiat officio: quæ
uita oculis eorum videtur ignobilis. Hæc
tunc magni laqueum induit ut diuina
et occultata missa ab alijs plura sanctificata
posse fieri edant: cum vna idemque pro
fuit et tota etiam inuisibilis ea missa et
operando sanctificet et sanctificando benedicat.
missam idem dicitur quod sancta et recondita ha
beat dispensationem: sacrificium uel quasi
sacrum factum. quod pro missa offertur pro
nobis et memoria passionis dominice. **Sacra-**
mentum est Taliqua celebratione: cum res
ita fit ut aliquid significare rei acti
piani. **Sacramenta** sunt: baptisimus.
crisma. corpus: quod idem sunt sacramenta
quia sub regumetio inuisibilium res di
uina uita secretius salutem eorumdem
sacrorum operatur. **Ubi** a sanctis uirtutibus uel
sacris sacramentis dicitur panis et calicis.
Sacramentum gratie eucharistica dicitur: Latine
bona gratia interpretatur. Et quod melius corpus
et sanguine domini. **Sive** quod pro bonos sunt
pro malos ministris in eandem dispen
sationem sanctum tamen est quod pro suis uiuificat:
non bonorum dispensationem: in his ampliat
non malorum attenuat. **Hoc** de corpore domini.
hoc etiam de baptisimo et crismate
sciendum est et tenendum quod uita diuina se
cretius operatur: et diuina solutio
hæc uita est sui patris non humane efficacie.
Ubi uero quod excoisati sunt: uel de hæsi ma
nifeste notati. non uidentur hæc sacramenta
posse offerri. licet sacerdotes sint: quod non
dicitur in ipsa offerentione offerat si offerimus quod
ex persona emittit: et ideo cum alia sacra
menta ex eandem possit fieri: de hoc
non uidetur. **Ad** etiam **augustinus** tradere uide
dicens. retolue nomen et aduente uita
te. **missa** enim dicitur eo quod celestis missa
ad offerendum et uiuificandum corpus
aduemat iuxta dicitur sacerdotis dicit
tis. **Imper** domini iube hæc offerri per

manu sancti angeli tui in sublime altare
tuum. **Idcirco** si angelus uenit missa
nequam iure uocari potest. **Quod** autem
si hoc missam hæc fuerit ausu usur
pare angelum de celis mittit deo
oblationem eius offerat. maxime cum eis
dem per prophetam confirmatus sit dicitur.
maledicta benedictionibus tuis. **Ad** si
benedictionibus eorum se affectu maledictio
uitas. quid est de hostia. **Ergo** di
centis. illa posse ab illo benedicat:
que sunt a deo fore maledictam cum
sua benedictione. **Si** enim dominus male
dixit et symoniam benedixit: quis
eorum prolebit. **Quod** benedictio
maledicti ad nihil potest redigere
uiba uerissima comminantis dei.
Ex his colligitur quod hæc a catho
licis etiam nequit hoc sacramentum
offerri: quod sancti angeli qui huius missam
celebratione assistunt: tunc non assistunt
quod hæc uel symoniam hoc missam
temerarie presumunt. **Non** enim dubitamus
licet ubi corpus domini et sanguis
missa geritur: supernorum ciuium adde
rentem. ~ ~ ~

Hæc misterium
in exploratione sicut formam suam
ita ordinem habet. sicut ut sit sacerdos:
et intentionem et adhibet opus et illud
fuerit intendat. **Et** si non dicit de illo
missam sicut uitas hæc: nunquid potest
tendere illud offerri. **Et** si non intendit
nihilquid offerri. **Alii** dicunt etiam non
rite de ideo missam sentiente posse
intendere. **Non** quod offerri quod iam est rite
fuerit: sed id agere quod geritur ab alijs dicitur
illud offerri: et si adhibet intentionem.
et si intendit dicitur offerendi de e

illud inquit. Tame ex quo tendit
ca dice & age q ab alijs gerit ipler
inquit. Illud ena sane dici pt q a
leuitis aialiba coepa e no sunt & si
videat. Quid g sumit inus quid
manducat. Deq nouit. De hoc
relept inquit aliqua peshmymq
a catholico fidelit tenenda. Et
em q dicit hereticq iudicat.

Ad frat hereticu & qd sit hereticu.

De af ignores qd hereticu fruat.
ut qd sit hereticu: audi huc
quid inde sit doctores tradat. **Hylaiq**
ait. Extiterut plures q celestiu uboz
simplicitate no uitatis ipius abso
lutione suspenti: alie mptantes
qm doctoz utq exposulaet. De m
telligencia em hesis no de scriptura
e: & sps no pmo sic emen. **Idem**
1 octauo. Intelligencie sensu emne
e. **Ihedmng** de q ex uerbis iordmate
plano terit hesis. **Augu** diffines
quid sit hereticu ait. **Hereticu** e q alioq
tempal comodi & maxie gle pnci
patyq sui gra falsas ac nouas o
piniones gignit ul sequit.

De penitencia.

Dist^o XIII.

Dist h^o de pnia agendu est.
pnia longe pntis adeo ne
cessaria e ut appinquet. Est em ut
ait **ihed^o** za pa naufragu tabula:
quia si qd uesp innocentie i bapuf
ino pcepta. pntando corrupeit.
pnie remedio reparat pt. pnia
tabula e bapufm q ubi deponit uetq
homo & induit nouu: za e pnia
qua pa lapsu resurgimq: du ue
lutas reusa repellit: & nouitas
pnta resuit. post bapufm

plapsi p pnam renouat ualent: sed
no p bapufm. **Hos** lic sepis pe
nitere sed no bapufm. **Bapufm**
tm e sacmentu: sed pnia di & sacra
mentu & utq mentis. Est em pnia
intice: & pnia extice. **Extice** sacmentu
e: intice utq e mentis. & utraq ca
iustificacois & salutis e. **Utrq** uo ois
extice pnia sit sacmentu. ul si no:
ois q hor noie censenda sit sequent
suefigabimq. **A** pnia cepit pdicaco
iohans. dicentis. **Pnam** agite app.
ei r^o ce. **Ad** af pto docuit: idem pa
ultas pdicauit excedu sumes pmo
ms a pnia. **Pnia** di a puniendo: q
q qo punit illicita q amisit. **Pnie**
utq timoe cocipit. **On** psayab. **A** tice
tuo **de** dnt grepmq & pepm q spm
salutis. **Et** af pnia ut ait **ambros.**
pnta mala plange: & plangenda no
comitte. **Ice** g^oia. **penite** e an acta
pnta defle: et flenda no amitte. **Na**
q sic alia deplorat: ut alia tm comit
tat: adhuc pnam age a ignorat a
dissilat. **Quid** em pdest si pnta lux
urie qd defleat: et adhuc auaricie
qnta anhelat. **His** ub uerbis quida
uehementia thentes qrendit ue pe
nitente ul: no pntae dampnabilis:
& si g^oit peccauit uera no pntasse
pnam. qd ena alijs imuit resdmis.
Ait em **psidorus.** **Irriore** e & no pe
nitens q adhuc agit qd penitet: ne
uide deli poste subditq s subsanae
supbq. **Lamo** reusa ad uomitu: pntae
e penitens ad pntm. **Nulta** lacrimas
desmet fundat & pntae no desmet.
Quosda accipit lacrimas ad pnam
cno. et affm pnie no habet: q instan
cia mentis nuc recordacone peccati

lacrimas fudit: nunc reuiuifcente usu
ea q̄ fleuerūt iterando q̄mittūt: psal
as de p̄tōibz ait: Lauam. Lauat et
mūdus ē q̄ p̄tita plangit et flenda it̄m
nō admittit: Lauat et mūdus nō ē. q̄
plangit qd̄ gessit nō desit: et p̄q̄ la
crimas ea q̄ defleuat̄ repent: It̄ augu.
Inanis ē p̄nīa quā sequens q̄ maculat
culpa. nichil p̄sūt lamēta si r̄plicat̄
p̄tita: nichil ualeat uenā a mal̄ pos
te et mala demūo iterat̄. It̄ q̄ q̄oig.
Admissa plangit nō t̄m desit:
pene ḡuēt se et subicit: It̄ ambf.
Repit̄ q̄ sepius agenda p̄nīam
putat: q̄ luxuriat̄ t̄ xpo. Nā si uerā
p̄nīam t̄ xpo agēt. iteranda p̄ q̄ ea
nō putarent: q̄ sicut unū bap̄ma
ita ē una p̄nīa. h̄ns plūibz q̄ alijs
auctoritatibz utūt̄ t̄ asserōne sue
opinioibz. It̄ ambf de: h̄er uā p̄nīa
ē cessat̄ a p̄nō. Et it̄m. maḡni p̄fer
tus ē renūciat̄e et̄roī īmbitos em̄
uicis aīd̄s exue at̄ emendat̄e uītutis
ēē p̄ferte et̄ relesio gr̄e: et̄ id̄d̄ sane
diffrim̄ ita p̄t. Et̄ id̄ sic p̄nīa.
Demencia ē uīta ul̄ gr̄a quā
cōmissa mala cū emēdatōis
p̄pōito plangim̄ et̄ odim̄. et̄ plan
genda ul̄teiq̄ cōmittē nolim̄: q̄
p̄nīa uēā ē t̄ aīd̄ dolet: et̄ odit̄ uicia.
Vn̄ iā ūba p̄missa penitē ē an̄ acta
defle et̄ flenda nō q̄mittē. r̄tē sic
accipi p̄nt. ut nō ad diūsa t̄p̄a sed
ad idē referant̄: ut s̄z t̄p̄e q̄o flet
q̄missa mala. nō q̄mittat̄ uolūtate
ul̄ ope flenda: qd̄ imūt̄ ex ūbis q̄
sequentiibz. Nā q̄ sic alia deploāt̄ r̄t̄:
h̄m̄ augu ait: Lauendū h̄e qd̄ ex
ip̄m̄iet̄ ifanda illa p̄nīa. qualia q̄

agūt r̄gnū dei nō possidebūt: cotidie
p̄petranda. et̄ cotidie elemosinis redi
menda. In melius ē em̄ uita mu
tanda. et̄ p̄ elemosinas de p̄tito p̄tito
p̄petranda ē dea: nō ad hoc emēda
quodāmo ut ea liceat semp̄ ip̄ine
cōmittē. Rem̄ em̄ dedit laxamentū
p̄tandi et̄ si miserando delectat̄ q̄missa
p̄tita: si nō satisfactio agrua negligā
It̄ p̄ius papa. Nichil p̄dest hōi re
uunare et̄ cōare et̄ alia religiois opa
agē: n̄ mens ab iniquitate reuocet̄.
Et̄ 9o sic a mal̄ mente reuocat̄.
ut q̄missa plangit: et̄ plangenda
q̄mittē nō uelut̄ nec satisfactō negli
gat̄: uē penitet. nō id̄ nō uēā est
p̄nīa: quia forte p̄q̄ nō de p̄pōito
sed casu ul̄ infirmitate p̄tabit. Ille at̄
irriset̄ ē et̄ nō penitens q̄ sic q̄missa
plangit: ut plangenda ul̄ uo
lūtate ul̄ ope nō desinat̄ q̄mittē.
Ille etiā q̄ p̄q̄ lacrimas repent̄ q̄ fle
uit lauāt̄ ad q̄t̄ sed nō ē mūdus: et̄
illa mūdicia nō ē ei sufficiens ad sa
lutē. quia ē momentanea nō p̄seue
rans. It̄ illud. Inanis ē p̄nīa quā
sequens culpa r̄gnat̄: sic it̄lligēdū
ē. Inanis ē. i. carens fructu illiq̄
p̄nīa: quā sequens culpa r̄gnat̄.
Illiq̄ em̄ fructus ē adeptō gr̄e em̄
et̄ uītatio gr̄e. mortificat̄ illa p̄nīa
et̄ an̄ alia acta bona p̄ sequēs p̄nīam.
ut nō m̄redē scēant̄ quā merue
rūt cū fiēt: et̄ quā habent̄ si p̄nīam
nō succedēt̄. It̄ et̄ si de p̄nō succedēt̄
si p̄nīa agūt et̄ p̄nīa q̄ p̄ressit et̄
alia an̄ acta bona reuiuifcūt: s̄ illa
t̄m̄ q̄ ex caritate p̄dierūt. Illa em̄ sola
uīua sūt que t̄ caritate fiūt et̄ id̄eoq̄
si p̄ sequēn̄ p̄tita mortificat̄:

p subsequente pnam reuivise pnt.
Eue uo sine caritate fuit mortua
7 sama gnant? 7 ideo p pnam
reuiuise no ualent.

Similit' itelligendu e illud.
nichil pnt lameta 7: et
illud. 7 nil ualer 7: Si emi splicat
pna no ualer ad salute ul uemam
sine pcedens lamentu: q nichil re
lingit de uite mudicia q aut pna
dimissa redeit ut qbada plaret cu
replacit. 7 si no redeit: eis tm
deletis pte tgritudme ita reus et
imudo qstuit' cu adhuc expian
dis splicat: ut si ia deleta rediret.

**De hoc tm si an pna redeat p
plenius agem.**

Similit' nichil ualer ad optine
da salute ul ad mudicia uite
optinenda ul hnda uema de male
factis posse: 7 mala demio iterat.

Talia ena itelligendu e illd qd' augu
alibi ait: pna qda dolentis uindicta
puniens ise qd' dolet admisisse: 7
ifra. continue dolendu e de pto qd'
declat ipa dcois uita. penite emi e
pena tene: ut sp puniat ise ulri
stendo qd' amisit pctando. Ille pena
tenet q semp uindicat qd' amisisse
se dolet. pna igr e uindicta semp
puniens ise qd' dolet se comisisse.

Eid' istat nob ni dolet hac uita:
ubi emi finit' dolor: deficit pna.
Si uo pna finit' qd' relinqt' de
uema: Tandiu gaudeat et pperet
de uema: qm diu sustentat' a
pna. Dicit emi d'ns. Vade 7 aplia
noli pnae. No dixit ne penes:
sed uoluit' tte pntandi moiat:
ad quomo suabit' ni doler

atimue t pna custodiat: 7 hic sp
doleat 7 de dolo gaudeat 7 no sit
satis q doleat: sed ex fide doleat 7
no semp doluisse doleat.

De pna itelligenne ditor.

De pna pfecto: ul ad salute
sufficienti itelligendu e qd' sup
dicit. It' penitencia e uindicta pu
niens t se qd' comisit 7 alia h' mo.

Tud uo si pna finit' nichil de ue
ma relinquit: dupliat' accipi pt:
Si emi iuxta quocuda itelligencia
pna dimissa redeit: facile e itellige
nichil de uema relinq. q pna di
missa itm replacit: sicut emi ille
q ex fuitute t libertate man' mittit'
intm ue liber e: 7 tm pte offensa
itm t fuitutem ptea reuocat: sic
7 penitenti pna ue dimittit' 7 tm
p' offensa q replacit' itez redeit.
Si uo no redie dicant' sane dici pt:
ena sic nil de uema relinquit ni q
dimissa pna itez tputent: sed qd'
p' tgritudme ita reus qstuit'
7 imudo: at si illa rediret.

De sollempni 7 unica pna.

Tud at' qd' ambros' ait: Repit' 7:
7 sicut unu baptisma: ita 7 una
pna no fm gnalem s' fm gale
moe etne de sollempni pna dnt
itelligit: q apud quosda semel
celebrata no iterat. It' illud aliud
ambrosi. pna semel usurpata
nec ue celebrata. 7 fructu p'ois
aufert 7 usu gntis amittit: de
sollempni itelligit. Sollempnis
uo pna e ut ambros' ait t eode libo
q sic est etiam t manifesto tme
et alio q p gnuoiba hoerendisq

si ei simpliciter & sincere offerat:
 ena si qd pueniat ad summu ma
 low: & inde tm uelut ruti ad utuio
 uia. suscipit libent amplectit fa
 rit oia: qm ad pice statm ruoz.
 Quodq; adhuc e pstantia & emi
 nentia ena si no potuit qd exple
 dem satisfaciendi eodm. quatula
 riq; tm & qualib; breui tpe gesta
 no requirit pmam: suscipit ena
 ipam. ne patit^r quis eriguit con
 uisionis pde mcedem. ~~~~
 Exemplo ena hor idem apriu
 pt. David em p pmam adulteri
 si et homicidij ueniam petrauit & tm
 gunt peca deliquit & pti emiarone:
 qd pti mltitudo pstanta ostendit: illd
 aut miabile e q angelo ferenti ple
 bem. se obtulit dicens. Ecce iste qd
 fecit. Fiat manus tua ime: & i do
 mu pio mei. Quo facto statim sacri
 ficio dign9 fact9 e: q absolute ef
 timabat: dign9. ne miru si tli
 oblatione sua p plo pti sui ad
 ept9 e ueniam: cu moyses offendo
 se p plebis errore pti dilueit.
 hys alijsq; pluib; testimonijs eui
 denit ondit p pmam no semel
 tm. sed sepius nos a ptijs surgit:
 ad uera pmam sepius agi. Do
 luntate em pstantib; nob ut ait.
 aplos no relinqt hostia p ptijs.
 za sz quia semel tm xpm opoe
 tuit pati. ne relinqt 29 bapth
 ms. Relinqt uo za pmia & etia
 & demreps: ut iohes cpostoms
 sup huc locu ait. Sciendu mqt
 q hic quida exurgit. hor uboz
 occasione pmam auferentes qd

p pmam no ualeat ptijs p lapsu
 resurgit 20 et 30 et demreps. Vin
 ena i hor pmam no excludit: ne
 p pntatione q sepe fit p pmam:
 sed pdm baptismu & hostia. ~~~~
 Ad pluib; irretit9 ptijs no pt
 penite ue de uno n de oib; peiteat.
 Et sicut i pdictis auctoitatib;
 illoz etoz conuincit q pmam
 agenda sepius & p ea a lapsu per
 cantes frequen surgit diffitent:
 ita eisde illoz opinio illud qu
 pluib; irretit9 ptijs afferit de
 uno ue penite. eiqdcp ueniam a
 dno assequi posse sine altera pnta:
 qd ena ab auctoitatib; astrue ro
 nant. Aut em ppha. No iudicabit
 ds bis i idipm. ul ut alij tristule
 rnt. no asurgit duplex tbulato.
 Si go iquirit illi aliqs sacerdoti fuit
 ofensa vna de duob; ul pluib; ptijs.
 & de illo s iurta a sacerdote satisfac
 tione expleuit. cetis tactis. no p
 illo ptijs amplis iudicand9 e. de qo
 satisfecit ad arbitiu sacerdotis. q uic
 xpi t ena geit: ideoq; si de eo itm
 iudicat: iudicat des bis i idipm. &
 asurgit duplex tbulato. ~~~~
 Decimumq; pcedentiu. ~~~~
 Ad de hys tantu oporet
 intelligi illud q de pntibus
 supplicijs q mutant i bonu & sic
 pseuerat: sup quos no asurgit
 duplex tbulato. Cum uo mē fla
 gella duriores & deficiēs fuit ut
 pharao. pntib; etna anertit: ut
 tempale suppliciu sit etne pene
 mtiu. vñ aug9. Ignis succensit &

Dispo
xv.

vindicta hic impiet: et ardebit
usq; ad ext'mā dampnationē. hoc
q; illos nōndū ē q; dicit illud. s; nō
iudicabit d; bis ī idipm ad oīa
ptine flagellat: quia qdā flagello
hic emendant: alij hic r' tēnū pu
nūt. Quisq; em mōis flagella cō
tingūt. ul' ut iustus mīta p' pacē
ciam augetur ut iob. ul' ad custo
diam iūctū ne supbia tēpret ut
paulo. ul' ad cōrigenda p'ca sicut
maie lepra. ul' ad gl'am dei ut de
reto nato. ul' ad t'ctū pene ut
heddi. quatin; hic videat qd t'misio
qsequat: s; m illud. duplici q'ctōne
contere eos. illa gō auctoitas nau
nō cogit nos sentie oīa q' t'palit' n'
punūt: nō ul' a deo punienda.
na' si sup eūdē locū ihedim; dicit
egyptios r' isrl'as a deo t'palit' pu
ntos ne tēnū puniet eos: nō t' h'
de oīib; g'nalit' itelligendū. ut
em sic. Edi' de; gen; huānū dilu
uio. sodomitas igne. egyptios mai
isrl'itas t'heimo p'didit: s; t'ote ideo
t'palit' p' p'ctis punisse. ne tēnū n'
puniet: q; nō iudicabit d; bis m
idipm. Qui gō puniti sūt: p'ca
nō punient: alioq; mēntē s'p'ctua
quod nefas ē dīcē.

Quae sit itelligencia firmis.

Attende lecto hīs v'bis r' ca
ue. ne de oīib; g'nalit' itelli
gūt: sed de hīs t'm q' t'nt' ipā
flagella p'mām egerūt r'dentes ī
deū hēl'et'or: quā r' si b'ue r' mome
tanea. t'm nō reppuit d;. Ed' af q' p'
tempale flagella nō cōrigūt: p'q'
et'nalit' puniant: ibidem oīdit agēs

de fidei dephensio r' adultēio q' de
collat: ubi oīdit leuia p'ca vni et
t'pali supplicio purgat: magna ad
diuturnis et'nsq; supplicis r' p'uai
itu t'quens. Querat hic aliq; si fide
lis dephensio r' adultēio decollat: quid
de eo p'ca fiat. Aut em puniet: et
falsū ē qd' dī: Nō iudicabit d; bis ī
idipm. aut nō puniet: et obtandū ē
adultēis ut h'c t'ctū puniant: pena
ut frustrent t'ctos cruciatio. Ad qd'
r'ndem; deū ut oīm rex. ita quosq;
supplicioz s'ctē mensuras r' nō p'ueni
s'mā iudicis. nec illi t'p'ctē exertende
de hinc pene auferri p'ctat: r' mag
nū p'ctm magis diuturnisq; lū
cruciatib;.

Si quis id punito sic
ut ille q' isrl'ite maledixat: r' q' m
sabbō ligna collegeat: t'les p'ca nō
puniri: quia culpa leuis p'cti sup
plicio cōpensata sūt. leuis em cul
pa leui supplicio opensat: Satis
t'ruit ihedō q'ua p'ca r' h' p'uni
grau supplicio. r' t'ctō punienda
et'nalit': de q'ba p'mā nō agit' mē
flagella. Leuia uo q' h'c puniūt
leui pena opensatōne t'empē. qd'
t'bons si nō ambigim; r' t' mal
forte etiā sic ita. Satis iā apparet
q' illi de p'phetia iā t'ouyerūt nō
face p' eis q' dicit' ei. q' t'mē sibi
reseruat. de alio v'nia p'ctat per
p'mām. Alias quos auctoitates
iudicāt: ait em g'goid. pluit d'ns
sup v'nā ciuitatē r' sup altēā nō
pluit: r' eandē ciuitatē cōpluit ex
p'te r' ex p'te aridam reliquit: Cū
ille q' p'ymū odit ab alijs v'ctis
cōrigit se. vna eadēq; ciuitas ex
p'te cōpluit: r' ex p'te arida t'manet.

quia sunt quida qm qda uina re
 ferent: talis gnt p durat. Item
 ambrosius pma qsolaco e q no obli
 uiscit miseret deo: 24 p puma
 oue ubi si desit fides. pena sa
 tisfacit r releuat. Ratione q utit
 dicentes. Si is q unu pccm qstie
 alio tunc satisfactione r a sacro
 te iuncta expleuit: nqd r si pccm
 tantu quis confess fuit. p utroq
 ei pma iponet. No eode qa de
 alio id penitus. longe hor uide
 a rone r etie qstuetudie: q p eode
 pccm n reteret nlli bis pman
 iponit. fuit g illa pccm qdigna
 satisfactio. un r pccm deletu vi.

Quomodo accipienda sit pmissa.

His respondet p sic: illud
 Gregorij. pluit dno r: no
 ad cims uenit sed ad opus pccm de
 seruone r ostendit e: ut ido ps cui
 tatis coplu dicat: q ab actu r de
 lectatione pccm cui att seruebat
 no cessat: no q uenit eis habeat.
 Vocatq pluuia illa. elis qmetria
 qua ab ope pccm reuocat: q ex fo
 re gre dei id cordi spallat: ut ul
 paulatim sit ad pccm pnam
 ueniat: ul eo ming a deo puniat:
 q diuturne delectatone r actu r
 pccm mag sibi temetu accumulaf
 ser. Si uo ad indulgentia reaty plu
 uia referat: euagelice sine con
 trante uidebit. Si em pccm misse
 rordia qua quis pximo no mi
 seret: etia q dimissa sut rpluat
 ad pena: multo magis q nondu

dimissa sut pccm odiu scim ad pe
 na referuat pbant: r si ille q arbit
 sue uoluntatis qstuetus e no pt rcho
 are noua uita ut augo ait: n pem
 teat en uetis uite: quo ad noui
 tatem puenet r indulgentie. q odij ue
 rustatem no deposuit.

Ambrosius de penitencia.

Quid at qd ambrosius ait: r si fides desit
 pena satisfat r no de fide itelligit
 qua edie r deu sed de qstia delicti.
 De q em fides: cu pccm qstia non
 subest: Na cu delicta oia nemo itel
 ligat: aliqui e r hore pccm. r no ht
 qstiam. Un aplis. Nichil in qstius
 su: sed no r hor iustificatus su. Ni go
 qd flagellat p pccm cuius no e qstius
 si patient fert pena. r huilic aplenti
 cogitans se pccm fete habe qd no
 itelligit: r p eo puniri a deo: pena
 illa satisfat et releuat gnatu. Item
 de pma Sed ad hor qd obicit de
 satisfactioe illa: si satisfactio no fuit
 itm iponenda e. Si ud itm iponeda
 no e satisfactio fuit: r si satisfactio
 fuit uenit ipetranit: r hdei pt sa
 tisfactione no fuisse. qua ille dignos
 fructu pnie no fecit. Et ei satisfactio
 pnie ut ait augo. pccm causas ex
 cidit: n suggestioibz eaz aditu
 idulge. Item. Sane q scelerate ui
 uit: n curant tlem uita incesq
 rorige. r int ipa factioa sua elemo
 smas frequentat no cessant: frust
 ido s blandit q dno ait: Date ele
 mosinas r ecce oia munda sut uob.
 Her em qm late pateat no itelli
 gut: multa em sut gra elemosinaz:
 q cu factioa adiuuam: Non solu

em q̄ dat esurienti cibū & sitiēti potū & huiusmodi. sed enā q̄ dat veniā peccātenti elemosinā dat: & q̄ emendat uerbe ique p̄tas dat: ul' coherret aq̄ disciplina. ul' car ut ei dicitur p̄ccātenti elemosinas dat: quia ināim p̄stat.
Nulta em̄ bona p̄stant tuis qm̄ eoz osulit utilitati & nō solū uolūtati: sed ea maior ē qua ex corde dimittim: qd̄ i nobis q̄sp̄ p̄ccātuit.
Hinc ē em̄ magnū ergo eū bēuolū ē: q̄ t̄ ml̄ mali fecit. Illud ml̄to gr̄ius ut tuū etiā inimicū diligas & ei q̄ malū uult & si p̄t̄ f̄at: semp̄ bonū uelis faciasq̄ qd̄ possis. **E**rgo dñs ait. date ele. & oīa r̄t̄: ita ne intellectū sumā. ut nō idētibz xp̄m mūda sint oīa. si elemosinās istas dederint: **E**t uult ordinate dāe elemosinā. a se d̄ p̄m̄ trape: & eā s̄ p̄m̄ dāe. **E**t em̄ elemosina opa m̄re: ueh̄m̄te q̄ dñi ē misere aiē tue placere deo. **N**ō go se fallat q̄ p̄ elemosinas largissimas fructū ā suā ul' pecūie sp̄uitate em̄ se existimat: i p̄ccō p̄manētes: q̄ ita diligit ut i eis optent usai.
Et nō diligit i quietate odit aiām suā. **E**t q̄ odit aiām suā. nō ē ei misericors. sed crudelis. diligendo quippe eā s̄m̄ st̄m̄: odit eā s̄dm̄ deū. **S**i go uult ei dāe elemosinā p̄ qua fit mūda odiat eā s̄m̄ st̄m̄ & diligit eā s̄dm̄ deū. **H**ac elemosina quā sibi hō p̄m̄ debz: mūdat iusticia. **A**d quod hōctans xp̄s ait. **M**ūdate q̄ m̄s sūt: i m̄m̄dis et nichil ē mūdat: sed polluta sūt eoz mens & q̄st̄a ut ait ap̄l̄us. **I**mmūdi uō sūt

om̄es quos nō mūdat fides quat̄e dicit i xp̄m: de qua sc̄ptū ē. **F**ide m̄m̄ dāns cōda eoz. **S**ed ne istas elemosinas q̄ sūt de fructibz t̄re regnūe xp̄s uidet: hec t̄quit op̄t̄ fore s̄z iudiciū & caritate dei & illa non om̄itte: elemosinas fructū terrenoz. **E**x h̄is dat̄ intelligi q̄ i p̄ccō m̄ccatili p̄manētes: & si elemosinās largas fr̄iant nō t̄m̄ p̄ eas satisfaciūt q̄ r̄edimite agūt: dñi a se nō trapiūt.
Nec p̄p̄e d̄ elemosina t̄le opa dū sibi ip̄s cōdeles existit: nō placentes deo. **N**ō i dicenda ē illa p̄m̄ satisfactio quā q̄s agit p̄ uno p̄ccō. dū pducat i alto: quia nob̄ nō p̄dest: ieiunae & carere & alia bona age. nisi mens reuoret̄ a p̄ccō. **E**t si aliqui cōp̄a p̄m̄ tactū q̄fessū sūt i iudicio: de ut̄z ip̄onenda ē ei satisfactio. q̄ de p̄mo d̄ digne nō satisfactio.
Cōrdin quōrdā sūt iusticia satisfactio
Oribada t̄m̄ uidē fuisse satisfactio sed i fructubz: dū i alto p̄ccō p̄sistit. **P**ripiet̄ aut̄ ei fructū: trapiet̄ p̄fice dū p̄m̄ alio penituit. **T**ūc em̄ utrūq̄ p̄m̄ dimittit̄ et satisfactio p̄cedens uiuificat: q̄ sūt fuerat m̄ccatū sicut baptismū illi q̄ f̄icte accedit tunc p̄m̄ta ualeat: cū factio a mente reredit p̄ p̄m̄am: & i huius opiniois m̄m̄mentū auctoritates t̄ducūt.
Ait em̄ auḡ. **P**ūi ē f̄de & uerā fides hoc postulat: ut cū gr̄a xp̄i i hōm̄e destruyit mala. p̄ccō etiā reminet̄ bona. **E**t cū destruyit qd̄ suū nō t̄uenit: diligit bonū qd̄ i p̄ccante plantauit. **I**te i hōm̄. **S**i qm̄ uidet̄ m̄t̄ m̄lta p̄ccā aliq̄ face iusta opa. nō ē tam iustus deq̄

ut p[ro]p[ter] q[ui]a multa p[er]ta obuiant paucor[um]
 bonor[um]: sed fruct[us] est met[er]e & Th[om]as
 r[ati]o[n]at q[uo]d bona fra seminaut
 Sed h[ic] dicit[ur] itelligim[us] de i[st]o q[uo]d in
 caritate quoda[m] t[em]p[or]e bona fruct[us] & bon[us]
 e[st]: alio uo t[em]p[or]e mala e[st]: & multa p[er]ta
 facit. No[n] g[er]o itelligend[um] e[st] e[ss]e m[er]it[um]
 multa p[er]ta iusta opa fecisse q[ui] sil[icet]
 eode[m] t[em]p[or]e p[er]m[itt]it fecerit & iusta opa:
 sed diuisis t[em]p[or]ib[us] utq[ue] egisse. Nisi
 eni[m] bon[us] foret q[ui] bona fecit: no[n]
 seminaut i bona fra dicit[ur]. Destructio
 g[er]o malis p[er] opa bona commissis.
 p[er]ta bona s[er]u[er]e i caritate facta. q[ui] se
 quencia mala m[er]itificauerat: pe
 nitentia de mal[is] illis h[ab]ita uiuifi
 cant[ur] & remunerant[ur]. Unde ap[osto]lus.
Vanentes fundamentu[m] p[er]nit[is] ab opi
ba m[er]it[us]: opa m[er]it[us] notans
p[er]ta bona significat q[uo]d p[er] sequen
p[er]m[itt]it erant m[er]it[us]. quia p[er]ta bo
ni p[er]m[itt]endo irrita fecerunt: sicut
p[er]m[itt]endo fuerunt irrita ita p[er] p[er]m[itt]am
reuiuifit: & ad m[er]itu[m] eternitatis
p[er]desse t[em]p[or]it[ur]. Sicut & illud bonu[m]
amat de[us]. q[uo]d plantauit i p[er]m[itt]ante
i illo s[er]u[er]e q[uo]d p[er] illud bonu[m] p[er]m[itt]it:
no[n] sil[icet] p[er]m[itt]ans & b[er]n[ard]u[m] op[er]ans extitit:
quia d[omi]n[us] ho[m]i[n]is opa no[n] diliger[et] de[us]
ad remuneracione[m].

Potes[is] eni[m] accipi de bonis
 op[er]ib[us] que ab alio sunt di
 mala e[st]. & i p[er]m[itt]o m[er]it[us] asistit ul
 ad t[em]p[or]e s[er]u[er]e i sine q[uo] dicit[ur] re
 munerat[ur] a deo. & no[n] dai obliu
 om[n]i: no[n] q[uo]d p[er]ficiant ad et[er]na uita
 optinenda. sed ad tolerabilius et
 m[er]it[us] sup[er]plu[m]u[m] sentendi. sicut

de fide & certis que sine caritate h[ab]ent[ur].
Aug[ustinus] ait. Si q[ui]s no[n] h[ab]et caritate[m] q[ui] p[er]
tinet ad unitate[m] sp[irit]us & vincula pa
ris quo et[er]na q[ui]erit[ur]. Taliquo scisma
te d[omi]n[us] d[omi]n[us] ne x[ristu]m neget patit[ur]
bulaciones. fame. p[er]secuciones. flamas
ul' bestias ul' ip[s]am cruce[m]: timore
geherme. Nullom[od]o ista culpanda s[un]t:
om[n]i & h[ic] laudanda e[st] p[ar]t[is]. Non
enim dicit[ur] potim[us] melius fuisse ei
ut x[ristu]m negando nichil eor[um] patet[ur]
q[uo]d pass[us] e[st] q[ui]fendo. sed estimandu[m]
e[st] fortasse coleabiliu[m] futu[m] ei iudici
u[m]: q[ui]m si x[ristu]m negando nil patet[ur]
eor[um]. ut illud q[uo]d ait ap[osto]lus. Si fido[m]
corp[or]is me[us] ita ut ardeam. cui. a. n
ha. ni. in p[er] nichil p[er]desse itelligat[ur]
ad r[ati]o[n]u[m] obtinenda. no[n] ad et[er]ni
iudici[us] coleabilis suppliciu[m] subendu[m]
& infra. sicut p[er] caritate[m] d[omi]n[us] s[un]t sine
qua i nobis no[n] p[er]t[ur] ee uea p[er]m[itt]a:
q[ui]m i bonis caritas dei e[st] q[ui] coleat[ur] o[mn]ia.

Q[ui]s i[n]g[er]it d[omi]n[us] s[er]u[er]e ut alia addat.

Et h[ic] o[mn]i[us] bona q[ui] sine
 caritate sunt. p[er]desse quide[m] ad
 coleabilioze pena[m] sentienda[m]. s[ed] no[n]
 ad obtinenda uita[m]: illa et[er]na q[ui] m
 caritate q[ui] s[un]t si p[er]ta p[er]m[itt]it fuit
 ne exurrexit. no[n] ee i memoria dei.
ezechiel d[omi]n[us]. Si autem iusto a iusticia
& fecit iniquitate[m] nuquid uiuet? De[us]
iuste ei[us] quas fecerit no[n] recordabit[ur].
In p[er]m[itt]o suo moiet[ur] & no[n] erit i me
moia iuste quas fecit. In r[ati]o loci ex
postione t[em]p[or]is ait. h[ic] nob[is] maxie
o[mn]idanda e[st]. q[uo]d cu[m] mala conntim[us]
sine r[ati]o ad memoria[m] t[em]p[or]is reuoca
mus: q[ui]m i p[er]m[itt]ione malor[um] nulla

bona

quia tū p̄m̄a nō crederit em̄e. **in**
libro. Nichil inde p̄fuit egisse pem
 tentā: p̄ quā stela cōrige nō potuit.
 Si qm̄ fr̄at sic p̄stat t̄ fr̄em ut em̄e
 dū ualeat qd̄ p̄t̄ant p̄t̄ ei d̄mitti:
 s̄m̄at p̄manet opa: fr̄ust̄ uore as
 s̄it p̄m̄a. hor̄ ē qd̄ de eo d̄i: 4 cōs
 eiā s̄i. t̄ per. ut nō solū em̄endae
 nequiuēit p̄d̄m̄is nefas: sed p̄p̄n
 hom̄m̄d̄i stela addidit. T̄uē qualu
 stelligas illud ut em̄endae nō ualeat
 qd̄ p̄t̄ant. **Non** em̄ em̄endatō
 her̄ stelligenda ē rei redempt̄ re
 compensatō: sed delicti expleatō
 4 abhōiatō cū satisfactōis desideiō.
 Dem̄t em̄ iuste quis alicui qd̄
 restitue nō ualeat ut oculū ul' uitā
 ul' h̄uḡdi: 4 t̄ si penituit p̄m̄ cū
 am̄oe condigne satisfactōis. uenā
 h̄t. **Per** idō 4 q̄qm̄ p̄t̄et q̄ re alienā
 iuste abstulit quā reddē p̄t̄: de illo
 p̄t̄o penitē ac uenā q̄seq̄ n̄ sp̄itu
 at ablati. Quādū em̄ res p̄p̄t̄ qua
 p̄m̄ ē nō reddit̄ si reddi p̄t̄ nō agit̄
 penitencia sed fr̄ugit̄.

De cōs q̄ t̄ p̄m̄a asidenda sūt.
P̄fectione at̄ p̄m̄e tā obf̄uanda
 sūt: s̄z compūctio cordis. cōfessio
 ois. satisfactio ois. **Un̄** iohānes
 os aureū. **P̄**st̄a p̄m̄a rogat̄ p̄t̄oe
 oīa mala libent̄ ferre: t̄ corde eiā
 conit̄io. t̄oe eiā cōfessio. **T̄**ope tota
 h̄uilitas. **Her̄** ē **fructifera p̄m̄a** p̄ fructifera
 m̄ens ut sicut̄ cōs moīs d̄m̄ offe
 d̄m̄g s̄z corde ore 4 manu: ita cōs
 moīs satisfactam̄. **Sic** em̄ cō p̄m̄
 d̄re ut ait auḡ. 4 t̄ corde. 4 t̄ fr̄o 4 t̄
 cōsuetudine ul' uō cāqm̄ cō m̄etes:

Dispo
vi

una q̄ t̄ domo s̄z cū t̄ corde cōsentit̄
 libidm̄: altea q̄ plata iā est̄ p̄cōtā
 cū t̄ factū p̄cedit assensio: 4a cū ma
 le cōsuetudis cāqm̄ mole p̄m̄it̄ aīg
 ul' norie defensionis clipeo armat̄
 q̄ t̄ sep̄ ulch̄ iā patens. **Her̄** sūt tā
 gnā m̄etes q̄ legit̄ d̄ns suscitasse.
Hic igr̄ t̄ p̄m̄a m̄eti. t̄ p̄m̄a reme
 dio occurrit̄: cōfessio cōfessione satisf
 factio. **Cō**pūctio nob̄ am̄endat̄ i
 st̄ndite **cō** corda uā 4 nō ues̄im̄em̄
 uā. **Cō**fessio i: uis̄ t̄ p̄m̄a p̄m̄o
 m̄s accusatōe ē sui. **Uē** em̄ q̄fiter̄:
 q̄ se accusat̄: q̄ t̄ exercit̄o malū s̄
 t̄putat̄. **Et** i **Effundite** cordā illo corda
 uā. **Et** em̄. **Cō**fitem̄ alterutrū pe
 uā t̄. **S**atisfactio **a** iohāne p̄p̄it̄
 ubi ait: **f**acite fruct̄ dignos p̄m̄e:
 s̄z ut̄ s̄m̄ qualitate 4 q̄ntitate. **Culpe**
 s̄t̄ qualitas 4 q̄ntitas p̄m̄e. **Nō** ei
 par̄ d̄ ē fruct̄ boni ois eiā q̄
 nichil ul' m̄m̄g p̄t̄ant̄: 4 eiā q̄
 fr̄uit̄ recidit̄. **I**deo discretio peni
 tenti ualde necessariā ē: ut illa
 gerat̄ q̄ auḡ. **F**dit̄ dicens. **Cō**si
 der̄ qualitate c̄m̄is. i loco. i t̄pe. 4
 i p̄seuēcia. i uacitate p̄p̄one: et
 quali hor̄ fecerit̄ temptatōne. 4 t̄
 ip̄ius uicij multiplici exercitōne.
Quāz em̄ penitē fornicatōne s̄m̄
 excellēcia sui statū ul' officij. ul'
 s̄m̄ modū m̄ētis 4 t̄ modū sui
 ois. **q**ualitate 4 qualit̄ c̄p̄itudinē
 egit̄: si i loco sacratō. si i t̄pe cōm̄
 q̄ntit̄o. ut sūt festiuitates et t̄pa
 ieiunij. **Cō**sider̄ q̄ntū p̄seuerauit̄
 4 defleat̄ qd̄ p̄seuerant̄ p̄t̄ant̄:
 4 q̄ntū p̄seuerant̄ 4 q̄ntū sūt uicij

ciatōe ul' alicui officio dedit. qd' si
 p'no exerceat nō p' si culpis g'ui
 oib' irretit ad p'nam veniat ul'
 q' bona alia iuste abstulit ul' de
 tinet ul' q' odium i corde gerit: re
 cognoscat se uia p'nam agē nō
 posse. n' negotiū relinquat ul'
 officiu' desinat: et odium ex corde di
 mittat: et bō q' iuste abstulit re
 stituat. Per tñ deperet interim
fate qd'q' boni p' hōtam ut fa
ciat: ut deo cor illiq' ad p'nam
illustret. Tu sic p'na inficet et ex
tiat: de utiq' p' p'missa satis ap
paret q' sit uia et q' sit falsa.

De tribus actionib' p'nie.

Predictis uō adiciendū ē q'
 t'ba moib' agit p'na. an
 baptisimū s' de p'ois p'nis: p'q'
 baptisimū de g'uib' q' p'q' comit
 tū: Et em p'na uemaliū coti
 diana: q' ena hūiliū ē et p'fectō.
Un' q' q'ois Tres sūt actiones p'nie:
 quas metū uā etudicio t'rog
 nostit: una ē q' nouū pturit
 hōiem donc p' baptisimū omi
 p'itō fiat abolitio p'itō. q' nllq'
 sue uolūtatis arbuet. n' peiteat
 eū uetis uite. nouā uitā i cho
 are p'it: a q' puuli sūt imines
 tū baptizant: q' nodū p'it uti
 libed' arbitio. q'ba tñ ad p'missioē
 oigmal' p'it p'dest eor' fides a q'
 ba offerūt. Alia ē actio p'nie p'q'
 baptisimū: q' sic p' ill' p'nis q' legi
 decaloga d'inet. Agūt 9° hōies
 p'nam an' baptisimū de p'ois
 p'nis: ita tñ ut ena baptizent
 ut petra ait: Agite p'nam et bap

tizet unguisq' uim i noie dñi rē.
 Agūt ena p'nam si p'q' baptisimū
 ita petauerit: ut excoīti et p'q' re
 consiliai merēit. Et ena p'na bo
 nor' et hūiliū fidelū pena cotidiana
 i q' p'ctoā tudina: dicentes dimitte
 n' de. si. rē. Neq' ea d'itti nob' uo
 lumq. q' d'issa i baptisimo nō dubi
 tamo. sed illa q' hūane fragilitati
 quib' p'ua tñ t'ba subrepiūt: q' si
 collā q' nos fuerint ita nos g'ua
 bāt et opprimēt sicut unū aliqd'
 g'nde p'itū. Quid eī infest' ad
naufragiū an uno grandi et fluctu
nauis opiat' et obruat: an paulati
subrepens aq' i sentina p' negligē
cū culpa i pleat nauē et subnigat:
Idco ieiunū et elemosine et coōes
tuigilent: i q'ba cū dicimq. dimitte
no. de. n. si. et nos rē. manifestamq
nos habē. qd' nobis dimittat: et
i ūbis hīs hūiliantes aiās
nrās. cotidiana agē p'nam non
cessamq. De satisfactōe uemaliū.

Quo ar' p' uemalib' sic satisfac
 tio suscinens auga i'firmat
 ita iquens i'endi. De condianis et
leuib' breuib'q' p'nis sine q'ba
h' uita nō ducit: condiana cō fide
lū satisfact. Ex em ē dice. Ex m'
q' es i'elus. Delet oīa h' cō p'na
nūma cotidiana: delet et i' a q'ba
uita fidelū ena stelerate gesta.
 sed penitendo i' meliq' cōmutata
 distedit: si ut ueacit di' dimitte
 nob. de. no. ita na ueant' dicit'
si et nos di. de. no. i. si fiat qd'
di': q' ena ipā ē elemosina uia
petentib' omīo ignoste. Ex hīs

alioq; pmissis ia facile e itellige.
q p venialib; sic exhibenda satisf
factio. Sufficit em dicitur eo cu
reuo aliquo r elemosinis. sic m
ut pcedat conctio aliquatula et
addit' qfessio si assit facultas: de
qua qfessione p q tractabi' p
fructib; ud pms her ena i satisf
factioe exhibenda sut: sed multo
uehementia r districtus: q ut ait
aug' ad agenda pnam no sufficit
mores i melia commutae: r a mal
factis rered: n r de hys q facta s
satisfiat dno. p pme dolere. per
humilitatis genuit. p qrti cordis
sacrificiu roapaniba elemosinis.

Tria ponit qrenda. pnu an
sine qfessione dimittant pna.

Dist'
vii

Rer aut qmo mltiplex. pmo
em qrit utru absq satisfactioe
et ois qfessione. p sola conctioe cordis
pnam dimittat aliu. 2o an ali
sufficiat qfitei deo sn sacerdote. 3o
an layro fideli ualeat facta qfessio.
In hys em dotti gna diuisa sen
tie inueniut: q sup hys uia ac
pene adusa tradidisse vident' auc
tores. Dicit em qda sine ois qfes
sione r satisfactioe corpis r opis
neminem a pno mudi: si tpr fa
ciendi illa habuit. ali uo an ois
qfem r satisfactioe i
cordis conctioe pnam dimitti a
deo: si tm uotu qfitendi habeat.
Vn ppha ait: Dixi qfitebor adu.
me. r exponens cassiodorus ait:
Dixi r deliberavi apud me q co
sitatebor: r tu remisisti. magna di
pietas q ad sola pmissione pnam

dimiserit. Notu em p opatione in
dicit: It' aug' r nondu pminat
pmitit se pmitatur: r ds dimittit:
q hoc ipm dicit quodamod est
pmitiae rcedere. nondu uor i ore
ut homo audiat qfessione: r ds
audit: It' sacrificiu deo: q' et
alibi legi: Quatuq; hoia rousis
pnae igemuit: iuta uiuet r n
inoret. No di' ore qfessa fuit: sed
rouis igemuit. Vn da' itelligi q' mdu
ena ore tateute uema qfessimur.
Hinc ena leprosi illi qba dno p
rept ut onderet se sacerdotib; i
itine unqm ueniret ad sacerdotes
mudati sut. Ex quo ismual' q an
regim nos sacerdotib; oia nra ape
riam; i pna cofiteam: a lepro
pna mudam? Lazarus ena n pa
de monumento e abduct; r p q
a dno suscitatus f mta suscitatus
pont' fwas uiuus. ut ondet' sin
titudo aie pcedet qfessione. Nemo
em p qfitei n suscitatus: quia
a mortuo uelut ab eo q no est
pit qfessio. Nulla go qfitei n
resuscitatus. Nemo em resuscitatus
n q a pno soluit' quia pnam moes
e aie q' q ut e uita rcepis. ita
ei; iuta e deo. Hys aliq; pluib;
auctoritatib; pbat' an qfessione et
satisfactioe. sola opmitione pnam
dimitti: qd q negant eas det'mae
laboant: n' no i hui; sime depressio
nem. r sue opmitione assercionem
auctoy r qndoma iducit. Ait ei dno
p vsava. Dix tu riquitates tuas ut
iustificeris. Ait ite ambrosia. No pit
quisqm iustificari a pna: n pna
an fuit qfessa. Item Confessio libeat

a morte anim. confessio apit padesu.
 confessio spem salutis educit. q non
 meret iustificari q i uita sua pccm
 no uult asitei. illa confessio nos li
beat q sic cu pnia. Pnia no e
uea e doloe cordis r amaitudo aie.
p mal q quisq gessit. It iohes.
no pt quisqm gram dei accipe:
ni purgato fuit ab oi pccio p pnie
qfessione ul p baptismu. It augu.
Ague pnia qual agit i etna:
nemo s dicit occulte ego apud
dm ago. Nouit ds q ni ignofit
qd i corde ago. ergo sn ca dme.
que solueis sr fra erut. so. r t
re. go sine cu clauis dicit sut.
frustramq vni x Job dicit. Si eru
bui i appu pli pnia mea asitei.
It ambg. Venial culpa e: qua
se r qfessio delictor. It augu sr
illu locu. No abscebeat me po
nt r. sr me pu. o. su. Pfinda
puens e pfunditas siquitatis:
iqua si tendis no claudet sup
te os sua. si tu no claudis os
tuu. Confite go r dic. de pfudio
da. r r euades. Claudis sr illu
q i pfido gtempnit: a q moe
tuos uelut q no sit pcc qfessio.
It. Nulla debite gnuoris pene
accipit uenia: ni qualecuq r si
longe minoe qm deat soluit
pena. Ita em ipte a deo largi
tas nre: ut no relinqt usqua
disiplme. It iheo9. r pnce e
plangit delicta pna ul pli et
ignat etiam de q ppt pna r

fuit egna: r dcmat i sano ut
 pccas delicias p quas din offen
 deat p uite a iustitate apenset.
 Hys alisp auctoitatibz intur as
 feret sine qfessione uocis r aliqua
 solutione pene nemine a pccio mudi
Qui sine qfennendu sit porus.
Quid go sup hys sentendu
 e quid tenendu: Sane qd
 sine qfessioe ois r solutioe pene
 extiois pna delent p qfione et
 huilitate r cordis. Ex quo ei ppoit
 mente opucta se qfessutu dea di
 mittit: q i e qfessio cordis r si
 no ois. p qua aia mudat intus
 a macula. r cotagio pna rmissi:
 r debitu etne mortis relaxat. illa
go q supius dicta sut de qfessioe
r pnia. ul ad qfessione cordis ul
ad intioem pena rferenda sut:
sicut illud augu q nlla di ve
nia qsequ. ni p q quantulacuq pna
soluit pena. Vel de extioe pena
accipienda sut: r ad gtempnentes
ul negligentis r fenda sut sicut
illud: nes occulte dicit ago r. No
nulli em i uita pna qfitei negli
git ul gtempnit ul et ubestut:
r id no merent iustificari. Sicut
em pcepta nobis e minoe pnia:
ita r ois qfessio r extioe satisfac
si asit facultas. Vn no ue penites
e q qfessionis uocu no ht: r sic pna
remissio minq e dei: r ita pnia
r qfessio p qua pna delet: no pt
ee ni a deo. ut augu ait. Ia rquit
donu spūs scti ht q asitet r peni
tet: q no pt ee qfessio pna r puicio

In homine ex seipso. **C**um enim irascitur sibi
quibus et displicet: sine dono spiritus sancti
non est. **O**portet ergo penitente confitei si
tempus habeat et animam sit confessio: et
si uotum sit tunc de parat ei remissio.

Si sufficiat soli deo confitei.

Tam secundum quosdam articulos spinam
sicut an penitentia sufficiat confitei soli deo:
an oporteat confitei sacerdoti. **R**espondeo
visum est sufficere si soli deo fiat confessio
sine iudicio sacerdotum. et confessione
sine emendatione. **Q**ui dicitur de dauid dicitur. **D**ixi confitebor
domino et tu re. in. per. mei non autem
sacerdoti: et tunc remissum dicit penitentiam.
Item ambrosius. **D**e deo fleuit petrus quod cul-
pa obrepserit ei. **N**on tuemo quod dixit.
tuemo quod fleuit. **L**acrimas eius lego.
satisfactionem non lego. **S**ed quod dese-
di non potest ab illi peccati. **I**uauent lacrimae
delictum: quod uoce pudor est confitei.
Et uenit fletus consulit et uenit.
Hoc idem etiam maximus episcopus dicit.
Item iohannes christostomus. **N**on est dico ut
te pudes publico. neque apud alios
amisso: sed obediens solo prophete
dicenti. **R**euela domino uiam tuam ante dominum.
Ergo tu confitei penitentiam tua apud uerum
iudicem: cum oratione delicta tua peni-
tia non lingua sed confitei tue media
et tunc demum spera te posse in manu
consequi. **S**i habuissis penitentiam tua otinere
in mente: malum nunquam aduersus per-
muni tunc de tenebris. **I**dem. penitentiam tua
dixit ut deleas illa: si si confitei
ea alicui dicit. dixit ea cotidie in anima
tua. non dico ut confitei ea confitei
tuo ut est expletur: dixit deo ut
ea curet. **N**ec enim si non dixero

ignorat ea. **C**um faciebas ea peccato erat:
cum admittes ea agnouerat. **Q**uod
ea uult a te agnoscere: penitentiam non
erubescit: et confitei erubescit.
Dixit tunc uita ut requiem ha-
beas talia: dixit igitur gemens et
lacrimans. **I**n codice scripta sunt penitentia
tua: sponsa penitentiarum tuorum lacrimae
tue sunt. **I**tem propter. **I**lli quorum penitentia
humana notitia latent non ab ipso
confessione nec ab alijs publicata. si ea
confitei uel emendare noluerit: dominum
quod teste hinc et ipsum habitum sunt
penitentiam. **R**espondeo si in ipso iudice fiat
et uelut sue dignitatis ultores: hinc in
se uoluntaria pena seuerissime adu-
sionis exeat temporalibus penis et
mutabitur eterna supplicia: et lacrimae
ex uera cordis contritione fluentibus.
refringunt etiam ignis incendia. **I**tem.
Deus facilius sibi placabit illi qui a
proprio confessionibus tamen peccati aut
nescientibus alijs ipse uoluntarie
excoicationis suam ferunt: et ab altari
cui ministrabant non a se sed officio
separati uita sua quam mortua plangunt:
certi qui reconciliati sunt efficaciter pe-
nitentiae fructibus a deo non solum a
missa recipiant: sed etiam superni ci-
uitatis gaudia recipiant. **H**is autem
toicitibus imitatur qui sufficere contenti
deo confitei penitentiam sine sacerdote. **D**ixit
enim quod si quis timens delicti culpa
sua apud homines. ne inde approbatio
beat: uel alij suo exemplo ad penitentiam
dum accingant: et ideo taceat homini et
reuelet deo: consequitur ueniam. **A**ssit.
Respondeo non sufficit soli deo confitei si tempus
sunt: non solum illa auctoritate

iacobi confitemur alterutro per. vā si
enā alio plura testimoniis respicit.
Itē aug. Iudicet seipm hō uolū
tate dñi p̄: r mores q̄ntat i melio:
ne cū iā nō potit p̄ uolūtate a
dño iudicet. **Itē** cū i se ipe ptulerit
seuēissime medicīne. s̄ tñ utilissi
me smām. ueniat ad antistites
p̄ quos illi clauēs tētia m̄st̄it̄
tāqm̄ bonā iā t̄mpens eē filius
matrōz mēbrōz ordīne custodito
sacramētōz. a p̄p̄t̄is accipiat satis
factionis siue modū. r offēdo sac
fīno a tribulati cordis deuoto et
supplex. **Itē** tñ agat q̄ nō solū s̄ p̄sit
ad salutē: s̄ etiā cētis ad exēplis:
ut si p̄m̄ eiā nō mō t̄ḡm̄ eiā ma
lo. sed etiā i tanto scandalo illōz
r. atz hō expediri uolūtati etiā uī.
antistiti i notitia m̄lōz ut conq̄
plebis agē p̄m̄am nō r̄cuser. ne
letali plage p̄ pudōre addat tu
mōre. **Itē** cū tanta ē plaga p̄m̄
r ipeo mōz. ut medicamēta
corp̄is r sanguis dñi diffēda s̄t:
auctōitē antistitis d̄ se q̄s̄ r̄mo
uē ab altari ad agenda p̄m̄am.
r eadē r̄consiliat. **Itē** leo. **Multiplex**
m̄a dei ita lapsibz subueit hūā
nis. ut nō mō p̄ baptisimū. sed
etiā p̄ p̄m̄am spes uite r̄nouet:
s̄t dīne uolūtatis p̄sidis ordiāns
ut indulgētia dei n̄ supplicatiōi
m̄bz sacerdotū nequeat obtinē r̄p̄
etiā hanc p̄p̄t̄is etiā f̄didit p̄tate
ut q̄s̄tētibz p̄m̄e satisfactiōe
duēt: r eosdē salubri satisfactiōe
purgatos ad cōiōnē sacramētōz
p̄ lamā r̄consiliatiōis admittēt.

211
Itē aug. Que penitet om̄o pei
teat: r dolōre latinis oīdat: rep̄te
ret uitā suā deo p̄ sacerdotē. p̄ue
met iudiciū dei p̄ q̄s̄tione. **P**
rept̄ em̄ dñs m̄dandis ut ostē
derent oīa sacerdotibz docens corp̄ali
p̄n̄cia cōfitemda p̄tā: nō p̄ s̄p̄m̄
manifestanda. **Dixit** em̄ oīa mon
strate. r oēs nō unq̄ p̄ oībz: nō
aliū statuat̄is m̄cū q̄ offēat p̄ uo
bis in unq̄ a moyse statutu: s̄ q̄
p̄ uos p̄tāns p̄ uos erubescatis.
Erubescēda em̄ ip̄a p̄tē h̄t remis
sionis. **Et** m̄a em̄ p̄rept̄ dñs. ut
nō peiteat i occulto. **In** hō em̄ q̄
p̄ seipm̄ d̄t sacerdoti. r erubescē
tiam uincit: timōe offēsi s̄t ue
nia c̄m̄is. **Sic** em̄ ueniale p̄ q̄s̄
sionē qd̄ p̄ q̄m̄iale eāt i op̄atiōe:
r si nō statū purgat̄ s̄t tñ uen
iale qd̄ q̄m̄isat̄ mortale. **Mulcū** eī
satisfactiōis obtulit: q̄ erubescētia
duāns nichil eoz q̄ q̄m̄isat̄ m̄no dei
negauit. **Deo** em̄ q̄ misericors r iustus
ē sicut f̄uat m̄am i iusticia: ita
r iusticia i m̄a. **Op̄a** em̄ m̄e ē
p̄tanti p̄tā d̄tē: s̄ opt̄ ut iusta
m̄isat̄ iuste. **Considēat** eī si dignus
ē: nō dico iusticia s̄ r m̄a. **Iusticia**
eī sola d̄p̄nat. **Et** dignus ē m̄a: q̄
p̄p̄t̄ali labōe q̄rit grām. **Labōr** et
mens patiēdo erubescētia: r
qm̄ uēcūdia ē magna pena. qui
erubescit p̄ x̄p̄o s̄t dignus m̄a uī
pat: q̄ q̄nto plūbz cōfitebit̄ t̄p̄e
ueniē turpitudinē c̄m̄is: tanto
facilius cōsequit̄ grām remissionis.
Ip̄i em̄ sacerdotes pl̄z iā p̄t̄ p̄fite

plis confitentibus parte **Itē** leo papa.
Quāuis plenitudo fidei videat eē
laudabil. que p̄ dei timore apud
homines erubescere nō veret. q̄ t̄m̄q̄
nō om̄i h̄remodi sūt p̄ta. ut ea
q̄ p̄m̄am possūt nō timeat publi
care remoueat. t̄pbabil̄ q̄suetudo.
ne m̄lta a p̄m̄e remedijs arceant.
dū a erubescūt a timēt timētis
sua sua reserue q̄b̄ possunt q̄suetudine
legū prellū. **Sufficit** em̄ q̄fessio q̄
p̄m̄ū deo offert. tūc etiā sardoti
q̄ p̄ delictis q̄fiteatū accedit p̄m̄
tō. Tūc em̄ plures ad p̄m̄am p̄
uonē poterūt. si p̄t̄i auid̄ nō
publicet q̄fita q̄fiteatū. Ex h̄is alijs
plurib̄ idubitant̄ oñdit. op̄erē
deo p̄m̄ū dem̄de sardoti offerre
q̄fessione. ut alij posse puenire ad
reḡnū paradysi si assit facultas.
De 30 articulo an sufficiat q̄fitei layco.
Nunc p̄sūm̄i p̄missis aucto
ritatib̄ q̄ h̄is q̄d̄m̄ vident̄
videam̄. t̄m̄ā q̄onem̄ stueamur.
Ed̄ em̄ 24 q̄o q̄t̄mebat s̄han s̄m̄
q̄fessione ⁊ iudicio sardotis soli dō
q̄fitei sufficere expeditū ē. ⁊ t̄m̄fira
tū p̄missis t̄p̄m̄is. q̄ nō sufficit
deo cōfitei sine sardote. n̄c uē h̄i
lis ⁊ penitens ē si nō desideat et
requirit sardotis iudiciū. **S̄** nūq̄
eque ualeat alicui q̄fitei s̄ono ul̄
p̄rio suo. saltē cū deest sardos.
Sane d̄m̄ p̄t̄ ad h̄o q̄ sardos ex
amen̄ requirēdū ē studiosē. q̄ sar
dotib̄ cōfessit̄ deo p̄t̄ate ligandi
et soluendi. ⁊ iō q̄b̄ ip̄i d̄mittūt
et deo d̄mittit. **Si** t̄m̄ de s̄iūt sardos:

primo ul̄ s̄ono f̄neda ē q̄fessio.
Quale debeat q̄fitei sardotem.
Sed n̄ret quisq̄ sardotem
quere. q̄ s̄iat ligat̄ ⁊ solue.
Talia em̄ ōp̄ter eē. q̄ alioy t̄m̄ā
iudicat. **Si** aucto. **Qui** uult q̄fitei
p̄ta ut t̄nem̄at gr̄am. q̄rat sardō
tem q̄ s̄iat ligat̄ ⁊ solue. ne t̄m̄
negligens t̄m̄ eū ex̄t̄it. negligat̄
ab illo q̄ eū misericordit̄ moner̄ ⁊
petit̄. ne anibo t̄fouea c̄dant̄
quā stultus euitae noluit. **Tanta**
vis q̄fessiois ē. ut si deest sardos.
q̄fiteat̄ primo. **Sape** em̄ q̄tingit̄
q̄ penitens nō p̄t̄ ueridat̄ t̄m̄ā
sardote. que desideant̄. n̄c t̄p̄ n̄c
loca offert. ⁊ si ille t̄m̄ q̄fitebit̄
p̄t̄ate soluendi nō h̄t. sit dignus t̄m̄
uemia ex desiderio sardos. q̄ t̄m̄ē
q̄fiteat̄ s̄ono. **amundati** em̄ s̄it̄ lepsi
dū t̄rent se oñde sardotib̄. anq̄
ad eos pueniret. **Si** pat̄ d̄m̄ ad
eōs respicit̄. dū ex ueritate p̄hibent̄
ad sardotes puenire. **Sape** quidē
q̄rit̄ eos s̄am̄ ⁊ leti. sed dū q̄rit̄
anq̄m̄ t̄uem̄ant̄ m̄c̄uit̄. **Sed** m̄ā
dei ubiq̄ ē q̄ ⁊ parte iustis nouit̄
⁊ si nō t̄m̄ n̄c s̄iat̄ soluend̄ ⁊ sar
dote. **Qui** ḡo d̄m̄o q̄fiteat̄ sardoti
melior q̄m̄ p̄t̄ q̄fiteat̄. ⁊ si p̄t̄m̄
occultū ē sufficit referre t̄m̄ noticiā
sardotis. **Plā** t̄m̄ sustitacōne puelle
pauci misierunt q̄ uident̄. **Nondū**
em̄ ead̄ sepulta. nōdū extra p̄c
tam̄ **delata** delata. nōdū ex domū
t̄m̄ noticiā p̄c̄rata. **Int̄** sustitauit̄
quā m̄ta t̄uem̄t̄. relictis solus **pe**
tro iacobo iohāne p̄t̄ ⁊ m̄t̄ puelle.
Iq̄b̄ fiḡal̄it̄ q̄m̄ent̄ sardotes em̄.
Quos at̄ ex̄ t̄uem̄t̄ aditendū ē
quom̄o. sustitauit̄. **Febat** em̄

turba p[ro] filiu[m] uidue. flebat maia
 et martha p[ro] fratre: flebat et
 turba maia et martha secuta. In
 quo dorem publice p[ro]stantibus no[n]
 p[ro]p[ri]a sed eme sufficere m[er]iti. Laboret
 q[ui]o penitens i[n] em[er]sa ee: et ad unitate[m]
 eme tende[n]s. Nisi em[er] unitas eccl[esi]e
 futur[us] r[ati]o: et n[on] q[uo]d deest p[ro]p[ri]o sua
 co[n]sue op[er]eat: de maia i[n]m[er]ita no[n]
 eipiet aia m[er]itu[m]. Credendu[m] e[st] em[er]
 q[uo]d omnes elemosine eccl[esi]e et co[n]sue
 et opa iust[icia] et m[er]iti succurrant i[n]rog
 no[n]senti m[er]ite sua ad co[m]m[un]ione[m].
 Ideoq[ue] nemo p[ro]p[ri]e digne penite[n]s q[ui]
 no[n] susmeat unitas eccl[esi]e: ideoq[ue]
 no[n] petat sacerdotes p[ro] aliqua culpa
 ab eme unitate diuisos. Ex h[is]
 satis ap[er]t[us] et absoluit[us] p[ro]missis q[ui]
 omis articulo. Quisda[m] e[st] sacerdos
sapiens et discret[us] q[ui] n[on] p[ro]p[ri]e
si h[ab]eat iudiciu[m]: qui si forte de
fiuit q[ui]fitei debet sono. Beda no[n]
 int[er] q[ui]fessione[m] venialiu[m] et m[er]ita
 lu[m] distinguit sup[er] illu[m] locu[m] co[n]
suetu[m] alitru[m] per ve[n]it em[er].
 Coequalibus condiana et leuia. et
 grauiora sacerdoti pandam[us]. et q[ui]s
 iussit t[em]p[or]e purgare curam: q[ui]
 sine q[ui]fessione emendatis p[ro]p[ri]a
 nequeat dimitti. Et grauiora eq[ui]
 lib[er]a pandenda s[un]t: cu[m] deest sacerdos
 et urget p[ro]p[ri]a. Venialia uo[] etia[m]
 sacerdoti oblata copia l[ic]et q[ui]fitei
 coequali: s[un]t sufficere ut q[ui]busda[m]
 plac[et]. si t[ame]n ex atemptu no[n] p[ro]m[er]
 tat[ur] sacerdos. Tunc t[ame]n e[st] et p[ro]fectio
 utru[m]q[ue] geneis p[ro]p[ri]a sacerdotib[us]
 q[ui]fitei: et q[ui]s i[n] medicine
 ab eis quere. quib[us] e[st] q[ui]fitei p[ro]p[ri]a
 ligandi et soluendi.

Hic ap[er]t[us] qualis sufficere auctori
tates intelligende s[un]t: m[er]itu[m]
Quoniam igitur ex h[is] alijsq[ue] pluri[us]
 auctoritatib[us] p[ro]p[ri]a fiat et
 idubitable[m] q[ui]fitei: p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a d[omi]ni de[m]
 sacerdoti ee q[ui]fitei. et si ip[s]e defuit e
 cia[m] sono: illud ioh[ann]is b[aptista] sup[er]
 p[ro]p[ri]a no[n] ita e[st] intelligendu[m]. ut liceat
 alicui si t[em]p[or]e h[ab]eat sacerdoti no[n] q[ui]fitei.
 Et q[ui] sufficit ubi t[em]p[or]e e[st] occultu[m] soli
 deo p[ro]p[ri]a sacerdoti q[ui]fitei dicit et semel:
 nec op[er]et publica[m] co[n]suetu[m] m[er]ita q[ui]
 occultu[m] e[st]. Et notaui dicens: non
 dico t[ame]n ut te p[ro]das i[n] publico. Et cur
 em[er] publica no[n]a publico eget re
 medio: ita occultu[m] se[ct]a q[ui]fessione
 et occultu[m] satisfactione purgatur. Et
 n[on] e[st] ut q[ui]d semel sacerdoti q[ui]fitei
 s[un]t it[er]u[m] q[ui]fitei: sed lingua co[n]
 dis no[n] carnis apud iustu[m] iudice[m]
 id iugit[er] q[ui]fitei debem[us]. Et idem ioh[ann]es
h[ab]et ait: Et ut aut si recedebis p[ro]p[ri]a
tuor[um] et frequen[ter] ea t[em]p[or]e dei p[ro]p[ri]a
ries et p[ro] eis depreis: citius illa de
lebis. Si uo[] obliuiscas: tunc co[n]
 recedebis nolens q[ui] publicabur[us]
 et p[ro]ferent[ur] t[em]p[or]e om[n]i annor[um] et
 t[em]p[or]e et s[un]t angele.

Tu etia[m] illud ambrosi[us]. Lacrima lau[us]
 delictu[m] q[uo]d pudet e[st] uoce q[ui]fitei. ad
 publica[m] p[ro]p[ri]a[m] referendu[m]. Ibi em[er]
 uirtute lacrimar[um] et q[ui]fessione[m] o[m]n[is] d[omi]ni
 uoluit significare q[uo]d lacrima occulte
 et q[ui]fessione[m] se[ct]a. sicut q[ui] sit soli
 sacerdoti lau[us] delictu[m] q[uo]d pudet aliq[ui]
 q[ui]fitei publice. Et uo[] de se lacrimas
 petri legisse no[n] q[ui]fessione[m] ul[is] satisfu
 rone p[ro]p[ri]a no[n] excludit illa. Multa
 em[er] facta s[un]t q[ui] s[un]t no[n] s[un]t: ul[is]
 forte nondu[m] facta s[un]t i[n]stitutio.

ofessionis que modo **S**ilic' & illud
ppp. si iudices sui fiant: mutabunt
etna supplicia. **S**ilic' & illud. **F**acilia
sibi deū placabunt: q' a p'p'is ofessioibz
tamen p'dit: aut uesnentibz alijs
tse smam exco'icatiois ferūt: ad pu
blicam ofessionē ul' satisfactioē re
ferri optz. **N**ō em̄ solis sacerdotibz
ius ligandi & soluendi datū ē: si uqz
suo arbitrio ul' pena ul' exco'icatiois
sua ligat' & absq' sacerdotali iudicio
seipm̄ deo ul' altari reconciliae licz:
qd' em̄liastice q'ntuōm & ofuetudini
penit' repugnāt. **P**ocius igit' si pu
blice p'nti: publice ofiteri te
reū & emenda. **S**i uō occulte de
liquisti enā sic nō taceas: nō tū
dico ut publices. **T**acitūtas et p'm
ex supbia nascit' cecidis. **I**deo em̄
p'm suū q's relat: ne reputet' fo
ras **q**ualē d'no aspectu se
iā exhibuit: qd' ex fonte supbie
nascit'. **S**pes em̄ supbie ē se uelle
iustu' uideri. **E**t p'te ē atz yporta
quācūq' ad sp'at' p'moz p'ntū uel
f'guisatioē liboz sua p'm leuigat'
contendit: ul' sicut cayn p'm suū
reticendo sup'p'mē q'rit. **U**bi uō sup
bia regnat ul' yportis: hūilitas
locū nō h't. **S**ine hūilitate uō altari
p'perae uenia nō licz: ubi uō taci
tūritas ofessionis. nō ē spanda ue
ma t'ms. **I**n t'issime liquet q'm sit
detestabile p'm silentiū: & exco'isō
q'm sit n'ria ofessio. **E**st em̄ ofessio
testimoniū ofie deū timetis. **E**ui em̄
timet iudiciū dei: p'm nō erubescit
ofiteri. **P**ntis timor soluit oēm t'ore
& pudorē. **C**onfessio p'm pudorē habz.

& ipsa erubescens eius ē pena: idōqz
iubem' p'm ofiteri ut erubescens
parant' p' pena. **P**ra' hoc ip'm p'o
ē & diuini iudicij.

Quid quid ualeat ofessio.

Sicut igit' q'rit' ad quid ofessio sit
n'ria. tū rōtione iā sit dele
tū p'm: dicitur quia queda p'm
ē p'm. sicut satisfactio op'is. **P** ofes
sione enā itelligit' sacerdos. qualif
debeat iudicare de t'me. **P** ea quoz
fit p'te hūilit' & cauitō. **Dist' xviii**

Ubi remissione sacerdotis.

Hic qui solet si p'm om̄o
dimittit' ē a deo p' cordis
confitōne. ex quo penitens uotū ha
bit' ofitendi. qd' p'ca dimittat'
ei a sacerdote. **U**ideo em̄ quo uincto
eū ligat' s'z: t'p'as p'nesed. sed nō a
quo eū **absoluit'** absoluat: & ideo
quod. **A**n penitudinē quippe ce
dis q'ia rei manila h't & fetore p'm:
atq' etne ul'cōms uincto ligata ex
istit'. **S**i uō an ofessione p' cordis
ofitōne deo p' seipm̄ sine missio
sacerdotis & debitū om̄o relaxat':
atq' m'ia purgat a contagione
& fetore p'm. **Q**uid g' m'udat' qd'
dicit' sacerdos: **U**bi sūt clauēs ille
q's tradidit d'ns pet' & successoribz
eiz dicens t' dabo re. re. & qd' n'z:
Ut ac' p'missa qd' plena explicat'
ualeat: quasi altius ducto rete
de h'is clauibz & usu eaz disseam'.
Claues iste **De clauibz**
sūt nō corpales sed sp'uales:
s'z dispenendi s'ia & potens iudi
candi. i. ligandi et soluendi qua
dignos recipit. **T**o dignos excludit

Quo sacerdotes soluant a peccatis vel ligent
 Non autem sacerdotibus huiusmodi
 quibus in eorum potestate ligandi
 et solvendi ostendit homines
 ligatos vel solutos. Unde et dominus leprosum
 pro se sanitati restituit: deinde
 ad sacerdotes misit quos iudicio
 ostendit mundatum. Ita etiam lazari
 in viuisantibus obtulit discipulis sol
 uendum. quia et si aquas apud deum
 solutus sit: non tamen in facie ecclesie solu
 ta habet nisi per iudicium sacerdotis. In
 solvendis igitur culpis et remediis
 ita operatur sacerdos euuangelicus et iudi
 cat: sicut olim legalis et illi qui
 communiati erant lepra que prescri
 bitur. Unde iherosolymus super matthiam ubi
 dominus ait petrus et dicitur. c. r. re. x. q. d. u.
 q. x. hinc inquit locum quodam non
 intelligentes aliquid sunt similes de
 superno pharisaeorum ut dampnae
 innoxios. vel solue se putent noxi
 os: cum apud deum non sint sacerdotum
 sed reorum vita gratia. In leuitico os
 tendit se sacerdotibus iubentem leprosum
 quos illi non faciunt leprosum uel
 mundos. si distinxerit quod mundi uel im
 mundi sunt: ita et hic. Aperte hinc ostendit
 quod non se deus ecclesie iudicat: quod per
 subreptionem et ignorantiam iudicat.
 in iudicio. Deo autem semper iudicat per
 ueritatem et in remittendis et in reti
 nendis culpis. In iuris et officij
 hinc euuangelij sacerdotes: quod olim
 sub lege habebat legales iura
 dis leprosis. In quo dicitur uel reti
 nent: dum dimissa a deo uel retenta

iudicant et ostendunt. Ponent enim sa
 cerdotes nomen dei super filios israel:
 sed ipse benedicit ut legitur in numeris.
 hinc modum ligandi et solvendi iherosolymus
 super notauit.

Alius modus ligandi et solvendi.

Ligant quos sacerdotes dum sa
 tisfactione peccati officientibus
 imponunt: soluit eum de ea aliquis dicitur
 uel per eam purgatos ad sacramentorum con
 onem admittit. Quae modum leos super
 notauit. Secundum hunc modum etiam di
 citur sacerdotes dimittit peccata uel re
 tine. Unde super augustinus dicit. Eibus
 remittit et deus remittit. Et opus
 enim iusticie et misericordie exerceat in peccatores.
 cum eos iuxta pena ligant: opus
 misericordie dum de ea aliquid relaxant uel
 sacramentorum eorum gratiant: alia opera
 in peccatores exerceat nequeunt. Et non dicitur
 quia quos satisfactione peccati ligant:
 eo ipso a peccato saluos ostendit: quia
 non ipso alicui satisfactio penitentialis.
 nisi que sacerdos uel penitentie arbitrat
 Alii non imponit: et eo ipso peccatum a
 deo retinetur indicat. Et dicitur autem hoc ad
 claves pertinet: augustinus ostendit dicens.
 Frustrat claves ecclesie que sine arbitrio
 sacerdotis penitentiam agunt: si sine eius
 confessione et misericordie indulgentia impetrat.
 Et et alius modus ligandi et solvendi
 qui per excommunicationem geritur: dum aliquis sine
 canonica disciplina et iure uocatus
 ad emendationem manifesti delicti et
 satisfacere uilipendens. sententia ecclesie a
 loco communis et sacramentorum ratione et
 fidelium conspectu perditur ut erubescat
 et pudore seculis et uisum periret.

ut sic spūs eius saluus fiat. Ad si
p̄mām p̄fiteus respueit negare cōi
om̄ admittit: ⁊ em̄e reconciliat.
Hec at̄ em̄e anathematizatio hanc
penā ill̄ q̄ digne p̄rellent̄ i fligit: q̄
dei gr̄a ⁊ p̄fectio illig amplig sub
trahit: ac s̄p̄mō relinquit: ut sic
eis liberū arbitiū r̄uere i t̄itū per
ratō. In quos etiā dyabolo maior
seuendi dat̄ p̄f̄s. cōnes quoq̄ em̄e
⁊ benedictionū ac mitō suffragia
eis nequigū suffragiū putant.
**Quomō fm̄ hos modos itelligen
dū sit illud. Quodcūq̄ soluit̄
S**icut dū hos ligandi ⁊ soluendi
modos quomō per̄ q̄d̄ dicit̄
quodcūq̄ ligauis s̄. Aliq̄ em̄ ostē
dūt solutos ul̄ ligatos apud deū
q̄ nō sūt ⁊ pena satisfactōis ul̄
errōratōis m̄dū idignos ligant
ul̄ soluit: ⁊ idignos sac̄mētis ad
mittūt: ⁊ dignos admitti arcent.
It̄ itelligendū ē hoc i illis quō
mita solui ul̄ ligat̄ postulant. Tūc
em̄ sm̄a sacerdotis iudicio dei ⁊ to
cius celestis curie app̄bat: ⁊ of̄mat:
cū ita ex dist̄eone p̄dit ut ⁊ re
ceū mita nō of̄dicant. Quos tūc
gō soluit ⁊ ligat̄ adhibētes cla
ues dist̄eōnis reoū mitis sol
uit: ul̄ li. i. celis. ⁊ apud d̄m: q̄
d̄no iudicio sm̄a sacerdotis p̄ sic
p̄gna app̄bat: ⁊ of̄cat. Quos
gō fm̄ mita sm̄a em̄e p̄rellit
⁊ ledit: ⁊ illi fois sūt apud de
ū. Ad at̄ nō meruit sinām em̄e:
nō ledit: n̄ cōtempnat. **Uñ olig
Cent̄ q̄s a uitate a fide. a ciuitate
P̄ hoc erit de castro em̄e etiā
si ep̄i uoce nō abiciat̄ sic erit**

āquus nō recto iudicio foas ⁊
mittit: sed si nō egit ut meret̄
exire nichil ledit. In eodū em̄ q̄
fois mittit̄ m̄t̄ ē: ⁊ q̄ fois em̄t̄
tride: retinet̄. Et̄e qualis ⁊ q̄m̄ ē
usq̄ aplicar̄ clauū. It̄ on̄t̄ ex p̄e
qualit̄ sacerdotis dist̄it̄ p̄t̄a ⁊ tenet̄:
⁊ t̄n̄ retinuit s̄ d̄s quādā singu
larem p̄t̄e dist̄endi ul̄ retinēdi:
q̄a ip̄e solo p̄se debuit̄ em̄e mo
tis soluit ⁊ aiām m̄t̄ purgat.
**Ad sit̄ m̄t̄es teneb̄ ⁊ m̄t̄ ma
H**ic q̄rit̄ q̄ sit illa **Cula**
macula ⁊ q̄ sūt ille tene
bre m̄t̄es a quib̄ deo m̄t̄s ⁊
aiām purgat: cū uerā p̄mām
f̄mittit. De tenebris ⁊ m̄t̄i ca
ligine satis facile ē itelligē ⁊ re
sponde. Cū em̄ q̄s m̄t̄ulit̄ deli
quit ⁊ gr̄a uitus p̄uat̄ si qua
p̄ressit ⁊ naturalū bonō elisio
nem pat̄ vñ itellēty obtundit̄:
⁊ toto m̄t̄e homo obtenebrat̄:
⁊ ita q̄ caligine quādā m̄s ob
uoluit: q̄ caligo p̄m̄ pena ē. H̄c
uō d̄s pellit̄ cū p̄mām im̄mittit:
p̄ quā bona p̄dita restituit ⁊ ui
riata reparat. **Uñ p̄p̄a Nebula**
sicut cinerē sp̄argit̄. It̄ q̄ ē macula
p̄m̄ a qua aiām lauat̄. Et̄e ei
q̄s uoluit̄ facē hominidū ⁊ p̄t̄
uit: quo pat̄rato des̄mit̄ tā p̄t̄
uelle q̄m̄ facē: Pondū t̄n̄ uē et
h̄ulit̄ p̄mitet̄: n̄ of̄itei p̄p̄ont̄.
Ad ī remansit̄ i aiā illig macula:
m̄ala uolūtas quidē macula fecit
illig aiē: sed ia t̄m̄t̄: macula ē etiā
si p̄mitet̄ cōtempnit̄: sed h̄ ⁊ p̄m̄

aliud a pcedenti. Que i marla re
 mansit a q i pma purgat. Pol
 luta qde e aia quousq purgat. ea
 pempter: sicut eat du neat pua uo
 latus. Sicut em q tagit morticinu
 ul ad imudu. ita imuda e pa actu
 quousq lauat. sic fuit du taget
 ita pa actu pti ita polluta rema
 net aia. sicut fuit i upo actu pti:
 q ita longe e a deo p dissilitudi
 ne q e uita x imudicia metis sic
 fuit cu pta ager. Ita g dissilitudo
 q test aie ex pto x e a deo elon
 gatio: aie macula itelligit a qua
 purgat aia i pma. hoc ut solo do
 ffit q solo suscitac aias x illinat:
 qd sacerdotes nequeunt q tti p me
 dia aiaz. pn ppha utiqd me
 dia suscitabit x qf. Ex ex
 ponens augo ait: Hom doctores
 rre medici dicunt q videntes cu
 rare mltis pnt: sed no mortuos
 suscitac. Sola em gra dei reuiuiscat.

Quando hee claves denc x qba. Dist. xv.

Distm onsu e q sint claves
 aplice x ds usq ear: sup est
 inespigue qn iste claves denc x qba
 denc. Hec claves p mltis em
 alicui t pmodne sacerdoti dat. Et
 em frupit ordine sacerdotale. sil et
 has claves recipit no vi q oes
 ul soli sacerdotes has claves heant:
 q pleiq an sacra ordmator stam
 distnendi hnt: plues pa rseccio
 ne illa caret. Sane dicit p q alia
 haz clauis no heant omnes sac
 dotes: i stam distnendi. Un dote
 du e atz lugendu. Multi em liz
 distren atz stie qua emine dz sac
 dos exotes. sacerdoti gradu recipit
 psumit: uita x stia eo idign.

q nec an sacerdoti ne pa stam hnt
 distnendi q soluendi sint ul ligandi:
 ioq illa clauis i dseccione no frapi
 ue q sep stia carent. Et uo an sa
 edocul stia distnendi pdm snt: liz
 heant distreone. no tti eis e claus
 quia no ualent ea claudē ul aprie:
 ideoq cu pmouet i sacerdotes. claus
 rre vident accipe distreoms. q et
 an habita distreco auget: x fir tea
 claus ut ea ia ualeat uti ad clau
 dendu ul apriendu. Et alia clauē
 omnes heant snt p tate ligadi x soluendi.

Quomq ia oster no omnes sac
 dotes illas claves habe q stia
 distnendi pleiq caret. De altera i
 poten ligandi x soluendi qrit
 utru omnes sacerdotes heant. Et da
 em putant hnt p tate ill sol con
 cessum: q doctna sil x uita aplo:
 suant. Ill em claves p mltis dno
 per x imitatoribz eis tti ut aumt:
Qui ena auctoi b utur t mmi
 mentu sue opiniois. Hoc em au
 gustinu sensisse dicit supia ubi
 ait: Remissione ptoz ul p seipm
 frnt deo: ul p colube mebra Et
 em ibide pta dmitti ul tenei
 a stis sup exodii ubi de lamina
 aurea legit: Erat em lamina
 aurea sep i fronte sacerdotia. Hec
 tqt frnt fiduina bone uite: qua q
 ue pteq no signifi^{oe} sed uitate
 solo sacerdos ht: solo p dmittit
 pta. It aug illi soli hnt p tate
 i hac carie poth ligandi x solue
 di sicut apli: q illor exempla sil
 cu doctna tenet. Idem ex dno oigeto

ggg

her
Per p̄tus soli per^o concessa ē: sed et
imitatoibz petri p̄a q̄cuq; uestigia
per^o imitant: hnt r̄e p̄tate ligandi
& soluendi. **H**ys alijs pluribz t̄ni
tunt^o t̄stionibz. q̄ asserūt p̄tatem
ligandi & soluendi ill^o solis gressa
sacerdotibz. q̄ uita & doct̄na pollent
sicut apli **Galioz** s̄ma uerit̄e. **m**
Hys aut̄ uidet̄ qd̄ & in plate
futee. cunctis sacerdotibz hanc
clauē dai. s̄z **ligandi & soluendi.**
sed eā r̄e nō hnt ac digne n̄ q̄ uita
aplicam suant: n̄ p̄misse auctoi
tates malos sacerdotes hnt p̄tate h̄re
negant: sed illos solos digne ac
r̄e hnt p̄tate uti s̄cunt q̄ p̄diti
sūt uita & doct̄na **aplica**: q̄ soli i
mitatoēs apl̄oz digne ac r̄e p̄nt
ligue & solue. & p̄ d̄m t̄m & p̄ s̄os
i quibz hnt sp̄us s̄tus digne ac recte
fit remissio ul̄ retentio p̄t̄oz:
fit t̄m & p̄ illos quoz q̄ s̄i nō sūt.
sed nō r̄e ac digne. **H**ut em̄ deq;
b̄nditionē digne postent: etiā p̄
i dignū m̄strū. **A**d uō heant po
t̄estate hanc om̄es sacerdotes: theoz
t̄st̄at sup̄ h̄nt **euuāgelij ubi d̄ns** **loant**
dixit pet̄o. **f. da. r. r. re.** **H**abet̄ i qd̄
iudicialiā p̄tate eandē alijs apli. h̄t
& oīs etiā i p̄sb̄it̄is & ep̄is. sed iō
pet̄o eā p̄t̄alit̄ accepit: ut om̄es
itelligant q̄ q̄cuq; ab unitate fidei.
& sonetate em̄ se sepauiūt: n̄a p̄m̄o
solū n̄ i celu i qd̄i p̄t̄. **H**ic q̄ sa
c̄dos etiā si malz sit: gr̄am t̄m t̄m
fundit p̄ sue dignitatis officio **augu**
ondit dicens. **D**icit̄ ē a d̄no i mi
meis ad **moysen & aaron** sacerdotes
vos ponite nome meū i filios

ist̄: ego d̄ns b̄ndictā eos ut gr̄am
tradidit p̄ m̄strū ordinati t̄st̄it
dar hoībz. **P**er uolūtus sacerdotis
obee ul̄ p̄desse possit: s̄ b̄ndictio
nem meū postentis. **A**d uāta
at dignitas sic sacerdotis officij ul̄
ordinis h̄nt aduitamq;. **D**em̄ e dē
nequissimo capha m̄ cet̄a **H**
at a semetip̄o nō dixit: s̄ cū eēt
pontifex am̄ illiq; p̄phetant. **P**
qd̄ ond̄it sp̄m̄ gr̄arū. nō p̄sonā
s̄q; dignū ul̄ i dignū sed ordinem
tradit̄is: ut quibz alijs b̄oī m̄ti
sit. nō t̄m possit b̄ndire. n̄ s̄iur
ordinatq;. ut **officiū** officij m̄strū
exhibeat. **D**eī at ē effectū t̄bue be
nedict̄is. **H**inc euident̄ ond̄it odo
nō p̄uā p̄tate t̄bue d̄i gr̄am ob
m̄strū i dignitate. **H**uic at **augo**
s̄m̄e uir̄ obuiaē. qd̄ ait. **elitus.**
Sacerdotes inq̄d nō p̄a uitate be
nedict̄: sed q̄ figura p̄ gerūt &
p̄t̄ eū q̄ i ip̄is ē b̄ndict̄is plei
tudine t̄bue. **P**er solū iō q̄ sac̄do
cū sc̄t̄it̄o ē: sed q̄cuq; xp̄m̄ i semet
ip̄o h̄t & figura eiō gerit p̄ q̄i sac̄doz
bonā sicut **moyses** ydoneo ē ut be
nedictionē p̄t̄et. **H**ic h̄ habes q̄ n̄
solū sacerdos s̄ oīs i quo xp̄s h̄nt be
nedictionē p̄t̄et. **S**z alia b̄ndictio
ē q̄ solis agruit sacerdotibz: alia q̄
ab oīs b̄oīs cōst̄ exhibet̄. **D**em̄q;
illi sacerdotes i quibz xp̄s h̄nt: b̄ndict̄
om̄is plenitudinē t̄bue dicit̄: n̄ q̄
illi soli t̄st̄fundat gr̄am: sed q̄ illi
soli licite & digne id agūt n̄ subdi
tos mala uita sacerdotis ledit: s̄i b̄o
fr̄uit q̄ ille d̄t: **in q̄uois** **in** uita d̄i
p̄l̄a **in** uita sacerdoti q̄ sua distinet̄:

Tertiois fouea dilabitur: mng consi
deantes q no eos uita sacerdotis le
det: si huius boms sacerdotu admo
ntioibz aure accomodarent. m

De eo quod scriptu est in malachia
maledicam benedictiois uis.

Poenisse uo sine q di' ena p
malu sacerdotis missiu triffudi
gram mstruiois x ena benedictiois
u' ob uiae qd dno p malachia ppheta
mal sacerdotibz comminat: maledica
bndictiois uis et alibi. De hys q
uiuificat aias q no uiuut: x moe
tificant aias q no moeuut: Si em
malediat dno bndictiois eoz x si
aie quas uiuificat no uiuut: quo
p eos gra bndictiois triffundi:
Et illd caplm. maledicta bndictio
x qda referit ad hereticos q ab em
pnti sut x ad excoicatos quoz be
nedictiones fut maledictiones
hys q eoz sequut' errores. Illud
alcm uo caplm. sz uiuificat aiaoz
sup oes illos sacerdotis exponit:
q absq clauibz stie x foema bone
uite psuntur li. x sol. Et nulla
offino sacerdotis uiri debz n ab ill
sic imunis q i alijs iudicat. alio
quin seipm condempnat. m

Qual' debeat ee iudex emasituz.

Qualem ee at ee opteat q
aloz iudex qntiut' x augo
destit' ita dicens. Sacerdos nu ois
offer' pite an que con' qntiut'
ois languoe. In eo eoz sic iudica
da q i alio e iudic' pmpoz iu
dicans em alia q e iudicanda
seipm condempnat. Cognoscat
igt se x purget tse qd alios vi
det s offerre. Caueat ut a se p

receit quicqd i alio dampnosu re
peit. Adadit' q qui sine pto
e. m. i. e. la. Ideo em libeant
pccattem: q no eat q iuste pccet
lapide. Quis lapidat: q se la
pidandu agnoscer'. Nulla ei eat
sine pto: Iquo itelligit' omes
fuisse reos. Na uenalia h' dr' x cri
minalia fin lege. ubi uenalia
putabant q p remomas dimit
tebant sine morte ul mutilacone:
criminalia q morte ul mutilacone
iferebant. Na uenalia sepe remitte
bant p remomas. Si qd go iens
eat pccm crimale eat: In ho go pa
tentissimu e crimen sacerdotu x de
testabile: q no p9 se iudicat x ali
os ligant. Caueat pualis iudex
sicut no comisit crimen nequice:
ita no careat mune stie. Opt' ut
stiat agnosce' quoz debet iudic'.
Iudiciali em pccas hor postulat:
ut qd debet iudic' distinat. Vi
ligens go iuestigatoz sapient' int
roget a pccoe qd fecit ignoet:
ul ueridia uelit occultae. Cognito
uo crime no uaietates eoz no du
bitet iuestigae et locu x tpr' x q
sup dirim9. Quibus cognitis
assit beniuolo parato eige x sent
on9 pccae: heat dulcedine in
affectione. Tuaietate discretionē.
doceat pseuerancia. Caueat ne
reeruat ne iuste pdat iudiciali
pccate: x si ei possit pma acquirē
gram. no em mox resituit i po
testate pma. Et si petra po lapsu
resituit fuit x sepe lapsis sardo

tibus reddita sit dignitas p[ro]p[ri]as:
 nō tñ ē n[ost]re ut om[n]ib[us] concedat[ur]
 quasi ex auctoritate. Inuenit auctori-
 tas q[ue] concedit & q[ue] sperat. Inuenit
 & alia q[ue] nō concedit sed uetat: que
 sp[irit]us nō sp[irit]uant sed cōcedant.
 At em̄ tot sūt q[ue] labūt ut p[ro]p[ri]a
 dignitate sibi ex auctoritate defen-
 dant: & q[ue] vsq[ue] p[er]tandi s[er]uauant:
 recedenda ē ista p[ar]tes. Si uō long[us]
 ē ubi ista nō cōcurrat: restitui
 p[ro]p[ri]a q[ue] p[er]tinet. Ex h[is] factis p[er]-
 pendit qual[is] deat eē sacerdos
 q[ue] alios ligat & soluit dist[ri]cto s[er]u[er]
 & iusto: alioq[ue] sepe mōstrat
 alia q[ue] nō mōstrat & uiuificat q[ue]
 nō uiuificat: & ita incidit i[n] male-
 dictio[n]is iudiciu[m]. Illud at[que] mala-
 chie s[er]u[er] maledictio[n]is b[en]dictio[n]is u[er]su
 sup[er] h[er]eticos tñ & exco[m]municatos. siue
 sup[er] om[n]es sacerdotes q[ue] uita & sp[irit]u
 carētes benedicere p[re]sumunt dictū
 accipiat: sic itelligi p[ro]p[ri]a maledictio[n]is
 b[en]dictio[n]is u[er]su. i[n] h[is] q[ue] mens be-
 neditio[n]is possidens. quia facta
 ea uobis cōde i[n] maledictione nō i[n]
 b[en]dictione: quia & si b[en]dicūt s[er]u[er].
 nō hoc faciūt ex uob[is] cōde: & i[n]
 eor[um] b[en]dictio i[n]t[er]it[ur] eis i[n] malu[m]. Et
 maledictio[n]is b[en]dictio[n]is u[er]su. q[uo]d a
 uobis b[en]dicūt a n[ost]re est maledictio[n]is.
 q[uo]d b[en]dicūt inq[ue] agentib[us] adulat[ur]
 p[er]tantib[us] d[omi]no s[er]u[er] diuites.

Dispo
De h[is] q[ue] i[n] fine p[en]itent.
Sciendū etiā ē q[uo]d t[em]p[us] p[en]it[enti]e
 ē usq[ue] i[n] ex[tr]emū articulu[m] uite.
 vnde leo papa. Nemo ē de p[en]an-
 dg. dū i[n] hoc co[m]p[er]e cōstituit: q[uo]d

non nuq[ue]m q[uo]d diffidens etatis dif-
 fert. conu[er]sio maturiore p[ro]ficat.
Aug[ustinus] tñ de p[en]it[enti]a d[omi]nib[us] ita
s[er]u[er]. Si q[ui]s p[en]it[enti]a i[n] u[er]ba u[er]itate
 uoluit accipere p[en]it[enti]am & accipit
 & mox recōditiuabit & h[ic] uadit.
 fatece uobis nō illi negans q[uo]d
 petit: sed nō p[re]sumit q[uo]d b[en]e
 hinc exit. Si securus hinc exierit
 ego nescio: p[en]it[enti]am dāe possim[us].
 feruitate uō nō. Nūquid dico dāp-
 nabit: sed nō dico liberabit.
 Vis a dubio liberari. Age p[en]it[enti]am
 dā sang[ue] es. si sic agis dico quia
 securus es q[uo]d p[en]it[enti]am egisti dū per-
 cure potuisti. Si uis p[en]it[enti]am age
 q[ui] i[n] p[en]it[enti]a nō potes: p[en]it[enti]a te
 dimiserit nō tu illa. Itē due res
 sūt a ignoscit & a nō ignoscit.
 Sed h[ic] h[ic] sic futu[n] nescio. ergo
 tene c[or]dē dimitte i[n] certū. Quae
 h[ic] de **aug[ustinus] cū p[en]it[enti]a q[ue] i[n] fine**
agit i[n] psalmo appeller[et] sacrificiū
uestim[en]tū. q[uo]d e[st] acceptabili[us] i[n]
 lege. & cū i[n] quatuor die i[n] uoret d[omi]n[us]
 assit: & q[ui]sq[ue] h[ic] i[n] gemuit & d[omi]n[us]
 fuit per. uita uiuat. Sed illa
dixit aug[ustinus] p[ro]p[ri]a illos q[ue] p[en]it[enti]am usq[ue]
i[n] fine uite p[er]tulerunt: & tūc nō uider[et]
ex dei amor[is] p[en]it[enti]e. sed timor[is]
 mortis q[ui] ex necessitate. **Undem q[ui]**
apiens quae sup[er]iora dixit ait p[ro]p[ri]a
lus expectet q[ui] p[en]it[enti]a nō p[er]t[ur]
Arbitri[us] em̄ libertate q[ui]rit deo
ut dele[at] possit cōmissa. nō n[ost]ra
tem sed caritate. nō tñ timore. q[uo]d
nō i[n] solo timore uiuit h[ic] & tūc
go sero p[en]it[enti]e. opt[us] nō solū

... h[ic] de p[en]it[enti]a d[omi]nib[us] ita s[er]u[er].
 Si q[ui]s p[en]it[enti]a i[n] u[er]ba u[er]itate uoluit accipere p[en]it[enti]am & accipit & mox recōditiuabit & h[ic] uadit. fatece uobis nō illi negans q[uo]d petit: sed nō p[re]sumit q[uo]d b[en]e hinc exit. Si securus hinc exierit ego nescio: p[en]it[enti]am dāe possim[us]. feruitate uō nō. Nūquid dico dāp-nabit: sed nō dico liberabit. Vis a dubio liberari. Age p[en]it[enti]am dā sang[ue] es. si sic agis dico quia securus es q[uo]d p[en]it[enti]am egisti dū per- cure potuisti. Si uis p[en]it[enti]am age q[ui] i[n] p[en]it[enti]a nō potes: p[en]it[enti]a te dimiserit nō tu illa. Itē due res sūt a ignoscit & a nō ignoscit. Sed h[ic] h[ic] sic futu[n] nescio. ergo tene c[or]dē dimitte i[n] certū. Quae h[ic] de aug[ustinus] cū p[en]it[enti]a q[ue] i[n] fine agit i[n] psalmo appeller[et] sacrificiū uestim[en]tū. q[uo]d e[st] acceptabili[us] i[n] lege. & cū i[n] quatuor die i[n] uoret d[omi]n[us] assit: & q[ui]sq[ue] h[ic] i[n] gemuit & d[omi]n[us] fuit per. uita uiuat. Sed illa dixit aug[ustinus] p[ro]p[ri]a illos q[ue] p[en]it[enti]am usq[ue] i[n] fine uite p[er]tulerunt: & tūc nō uider[et] ex dei amor[is] p[en]it[enti]e. sed timor[is] mortis q[ui] ex necessitate. Undem q[ui] apiens quae sup[er]iora dixit ait p[ro]p[ri]a lus expectet q[ui] p[en]it[enti]a nō p[er]t[ur] Arbitri[us] em̄ libertate q[ui]rit deo ut dele[at] possit cōmissa. nō n[ost]ra tem sed caritate. nō tñ timore. q[uo]d nō i[n] solo timore uiuit h[ic] & tūc go sero p[en]it[enti]e. opt[us] nō solū

iudice time q dilige q sine caritate
 neco p salua ee. No qo tm time
 at qui peccet sed anriet p gla.
 pena **E**ue conuissio si gigeit alicui ena
 i fine despandu no e de ego remis
 sione. S qm vir ul' rara ta iusta
 guso. timendu e de peccante
 sed: marie cu filij quos illicite
 dilexit sint pntes vxo x mudo
 ad se uocent. Solet mlkos seroti
 na pma deripe: sed qm deo sep
 e potens. semp ena i morte iuuat
 ualeat qba pluz. **A** i' opo sit n
 hois sed dei fructifca pma. i ppi
 rare ea p qnctiq vult sua ma
 x remunerat ma. quos dapa
 re p' ex iustia. sed qm mlta sur
 q' impedunt x languere retrahit:
 p'iculosissimi e x mteritua vict
 mi ad morte p'he p'ne i medi
 u. Sed magm e cui deo tur i ppi
 rar si qo e uera pnam. sed ena
 si qo ouis sit uita uiuat x non
 morat: no p'mittit q euadat
 oem pena. Na po purgand e
 igne purgatois: q' t aliud seculu
 distulit. **A** m' fructu quisionis.
 hic at ignis x si etiq no sit: mo
 no e frus. **E**xellit em oem pe
 na: qua mugm i carne passu sit
 aliq. **N**uqm i hac uita tanta
 uenta e pena. liz mabilia mtes
 passi sint tormeta: x mlta neq'
 qita sepe sustinuerit supplicia.
Ex his ondit qm p'iculosu sit
 differre pnam usq' i fine uite:
 si m tur heat' uea pma hostem
 libeat x uita mactuo i petrat ut
 sic tm ut ulla sentiat pena. n
 forte tanta sit uehemetia gemi

ty x contritio. q sufficiat ad de
 licti p'nnone. liz g' difficile
 sit ut tur uea sit pma q tam sea
 uent qm cruciata m'bra ligat x
 doloe sensu oppmit. ut vix ho aliquid
 iqnt cogitae ualeat: melioe e m
 sera qm nlla. **P**ma em sit exmo
 vite hiatu aduent: sanat x libe
 rat. **M**ulta sera fuit lacms pe
 nitentia. h no fuit sera idulge
 cia. **S** liz lat' uenia meruisset
 i fine de ot eme: no tm dedit bap
 tizatis p'randi x p'ueadi auctoite.
De his q h pnam no oplent.
Suo queit' de his q i fine
 pnam no oplent: vtru
 trisitu sint p igne ut ibi quasi
 opleat' qd hic mng feterut. idem
 dicim' x de his ee se stendit x
 de his q i fine penitent. **E** em
 tanta fuit coedis conctio x delicti
 expleatio ut sufficiat ad p'niendit
 pnam. libet ab alijs pems trisent
 ad uita. x si repleta fuit pma:
 q p'fete penituerit x igemuerit
 coede. **A**u uo no adeo conterit'
 coede x igemiscit p p'co. si ante
 expleone p'ne discesserint igne
 purgatois sentit: x g'ius pu
 nunt' qm si hic opletet pnam.
Hocrendu e em icide i man'q
 dei uiuentis. **D**eo em cu sit mi
 seicors x iustq. ex ma penitenti
 ignostit: no refuans pnam ad
 pena etna. ex iusticia uo i pu
 nitu no dicit delictu. **A**ut em

punitur hō aut deo. homo at pe
intendo punit. Et e pma intice
7 extior. Si go intice penitudo
tanta fuit ut sit sufficiens ultio
pcti: deo q hor nouit ab illo qui
hic penitet. ultia pena nō exigit.
Si uō intice penitudo nō sufficiat
ad uindictā pcti. ne extior pma
plet. deo q modos pcti 7 me
suras penar nouit. addit pena
sufficiens. Et uideat go qsp sic delicta
corrigē ut pō mōte nō opteat pe
nā tolerat. Queda em pma mōta
lia. i pma fuit uemalia nō tū mox
sanant. Sepe em ifing mōeret
si nō mediet. ne em statim medi
cato sanat. languet uirtus. q pō
eat moitū. Et ut ipemtes moit
omō moit. 7 etnalit cruciat. Si
em semp uiuēt semp pctuet.

De illo cui sacerdos indistretu
uigit parua pnam.

Si uō de illo qrit q iuncta
satisfactione iplerit q igno
rancia ul negligētia sacerdotis pctō
condigna nō fuit. utrū de uita
ingrans ab oī pena sit lib. idem
repondeo qd sup de illo q pnam
nō iplerit dixi. Qd tū e lamētū
dolois intiois ut sufficiat ad uin
dictā pcti omō libeat. e: si uō
nō sufficiat dolois intice sil cū pe
na iuncta addet deo pena. Qd at
sufficiat intiois dolois intice ad uin
dictā pcti. cū documentū hēns
iō lacte. q sola mentis actōne 7
cōfessione statim ut cōfiss fuit. pa
disit i gredi meruit. Sed q dispen
sationes emē. cōtōmō quātitatē

nō ppendit. quibz nō e datū in
tellige occultā cordis. omibz leges
pisse constituit cū magis q mō
de pctō dolentibz. Quor studit
ad hoc pcpue tendē debet. ut ce
dis doloem quātū fas e cōgnoscat
7 fm modū ipsius satisfactionē in
uigant. Uti augu In actōne pnie
ubi de cōmissū e ut is q cōmissit
enā a cōpē xpi separet. nō tam
cōsideanda e mēsiā tps q dolois.
Ex em cont. 7 hu. dō n def. De
quia plerūq dolois cōdis altius or
cultū e alti. ne talioz noticiā n p
uiba ul alia qritū signa pcedit. cū
sit cōam illo cui dicit gemitū meo
a te nō e absto. tū cōstituit
ab hīs q i emā psumt tpa pnie
ut satisficiant enā emē tē pna ipa
re dūmittit. Extra ea quippe non
remittit. Ipa em spm scm acc
pit i pignū sine quo nō i mittit
pna ulla. Itē i hō 9 mensiā tps
tagenda pnia idō nō satis apte
psignant canones p unoq emē
ut de singul dicant. qualē unū
quodq em dandū sit sed magis
i arbitū sacerdotis intelligentis re
linquendū statuūt. q apud dñm
nō tam ualeat mēsiā tps q do
lois. ne abstinent tū ciboz quātū
mōnificatō uicōz. Ideoq tpa pnie
p fide 7 cōfessione penitentiū ab
biuanda pcpuit 7 p negligē
tia ptelanda. p quibadā tū culpis
modi sūt pnie i positū. De mo
rientibz nō sit i pōneda pnia si mo

Ulet enā quei ceptenda
utru satisfactiois lex moitius

+ cantuariensis

sic imponenda: de quo theodosius
 cantuariensis epius t pma
 li suo sic ait: Ab infirmis t pculo
 mortis positus pua qrenda e co
 fessio pmo. no tñ e illis imponeda
 qntitas pnie sed tnotestenda: et
 cu amicor orombg. r elemosiaz
 largiombg ponda pnie subleua
 du si forte migraverint. Si uo
 conaluerit: pnie modu a sardo
 te ipoiu diligent obfuerit: Alijs
 uo p qualitate pni pndencia
 arbito pma deseruenda e. Pn
leo papa Tempa penitendms
 habita moderaone qntuenda
 sut tuo uidino pur couisor
 aios propius ee deuotos. pnt
 ena habe des etatis semlis
 ituita. r repare pnculor quoz
 cuq ul egtudini nccitates.

qn nccitate no e neganda pua
ul reconciliao.

Sciendu e ena q tpe nccite
 no e neganda pua ul re
 conciliao penitentibg. Pn leo.
 Hno q tpe nccite r pnculi urgen
 tis istancia pndiu pnie r mox
 reconciliaois tploran: nccanissa
 mndicenda e q nme dei nccme
 suas possimis pone nccpa diffi
 nire. Ad si ita aliqua egtudine
 agguati sut ut qd paulo ante
 postebant sub pnti significae
 no ualeant: testonia eis fidelu
 crustanciu pdesse debebur: silq
 pnie r reconciliaois osequant
 bnficia. It uulius papa si pbr
 pmaim abnegauit mccientibg

h' rion
 nba de
 negada

reus eir ataz: q ut ait dms T q. l. co
 f. s. e. Dea emi qfessio ultimo
 tpe pt ee: quia no mo tpris. s ena
 ipportoe coedis e ds sicut latro pbat.

Ad psbiter no reconciliet m
consulto epo nisi i necessitate.

Quoniam tñ debz psbr penitente
 reconciliae tpsulto epo nisi
 ultima nccitas cogat: si i cartha
gmenfi concilio. Psbr tpsulto epo
 no reconciliet penitente n absen
 te epo si ultia nccitas cogat. Quo
cuq penitenti cimen publicae
qd uniusam comouit ube: an
absidam s' t'rouit eme eme mang
ei imponat. Item auclius epus dixit:

si qst pnculo constituta fuit r se
reconciliai dimis altairb pccit: si
epus absens fuit: debet psbr con
sule epm: r sic pccitante eis pcepto
reconciliae. In psulto uo epo no pt
 ercoitatos ul publice penitentes
 psbr reconciliae. Pn Carthagi
nenfi concilio 20 constitutu e. ut
 crisma ul reconciliao penitenti
 ul puellaz oferrato a psbiteris no
 fiat. It reconciliae quaquat publi
 ca missa psbro no liceat: puellaz
 tñ oferrato qulto epo p psbiter
 fiel ualeat. Pn Carthagenfi co
ncilio 20. Psbr tpsulto epo uigmes
 no oferrat: crisma no uo no ofin
 at: Sicut pcepto epi pt psbr co
 fectrae uigmes: sic r reconciliae
 penitentes. Ad oblato eis sic re
cupienda q crens ad pmaim moxte

Quod qrit de illo Quem
 q ad pmaim festmas sardote
 tueme no potuit: r ita decessit.
 utru oblato eis sic recipienda:

opa bona sūt edificat auro et argētū
 la. p. et tñ i **au** auro itelligit rō
 templo dei. T argento dilectio p̄ri
 T lapidibz p̄iosis bona opa sed
 et illi q̄ edificat lig. fe. sñ. deū
 contemplant. p̄ximū diligūt opa
 bona faciūt. nō tñ edificat auru
 argenti lapide p̄iosū. **iii**

Quid sit edificat au. ar. la. p.

Hec em edificat q̄ sic illa fa
 sūt ut cogitet que dei sūt
 et quomō placeat deo. lignū uō
 femū et stipula accipi p̄nt st̄laū
 rez quāuis licite conreparū cles
 cupiditates. ut amitti sine doloē
 at nō possit. h̄r gō edificat is q̄ co
 gitat q̄ mudi sūt quō placeat mudo.
 q̄ cta diuicias suas quoda carnali
 affū tenet. et tñ mltas ex eis sūt
 elemo. n̄ p̄ eis aliqd̄ fraudis ul
 rapine molit. Ex h̄is i. patz q̄ n̄
 idem hō sūt her et illa edificat. Illa
 em edificat p̄fecto. tñ e. q̄ nō co
 gitant placē mudo sed tñ deo. q̄
 et si venialit̄ aliqn̄ p̄stāt. feruore
 caritatis ita absunt. reis p̄tin sic
 gutta aque i camino ignis. et ideo
 nūqn̄ sēti portant c̄nabilia. h̄r
 aut̄ ifice edificat m̄io e q̄ nō tñ
 deo. sed enā mudo placē uolūt. deū
 tñ p̄ponit. Si uō mūdū p̄ponēt
 deo. nō supēdificarent sed destrue
 rent fūdamentū. Actiones i carna
 les q̄bz dedit sūt donibz cōiugibz
 possessionibz ita ut nil p̄ponat x̄p̄o
 illis c̄bz significant q̄ t̄mētes p̄
 fertō nō cadūt. et si alia venalia
 admittant. In cordibz uō m̄ioē
 mūdū durant usq̄ i fine q̄ cū t̄libz

edificat t̄mēnt. sed dissoluent̄ in
 igne. q̄m uō fūdamentū gr̄a salu erūt
 ḡuissima tñ pena sentient. Ex quo
 apparet q̄nta m̄iam h̄ exhibet dō et
 q̄nta ibi excreat seueitate. cū p̄ eode
 p̄tio multo ḡius ibi p̄mittat q̄ h̄r.

De apostolo quocūda cū obierone.

Sed forte dices illd̄ eē accipien
 dū de pena p̄ti nō de ip̄o p̄tio.
 qd̄ ḡgōis at qda leuia i sūtō d̄mitt
 tenda. Si et uera p̄mām habuit q̄.
 oia dimissa sūt ei. sed pena forte re
 mansit. idōq̄ si uē penitens obiit
 sine p̄tio t̄m̄it. Si at uē penitens nō
 ē i obitu. macula portat q̄ nūqn̄
 delebit. Et uō edificat lig. fe. sñ.
 uē penitet q̄ bono e et caritate h̄r.
 T caritate de hac uita t̄m̄it. gō sū p̄tio
 t̄m̄it. Nō seq̄t. uē qd̄ e q̄ bono e
 et caritate h̄r et uē penitet. et tñ cū ve
 mali p̄tio t̄m̄it qd̄ nō deleuit p̄mā.
 p̄mā ei nō delet. si p̄tin i qd̄ deserit
 hō. Tale at p̄tin sepe i hac uita n̄
 relinq̄t ab hoie. et tñ uē penitens
 e. et si nō de venialibz omibz peni
 teat. p̄t em q̄s de oī mortali et de
 oī veniali penitē excepto uno ul
 plibz venialibz quide sicut h̄r quis
 caritate et vni ul plūa venalia. qd̄
 de c̄nialibz nullo mō eē p̄t. **iiii**

Exemplū ponit ad p̄bandū qd̄ ait

Est em aliquis bonā caritatem
 h̄ns sed adhuc quoda cupidita
 tis affū amans her seculari. Talis
 exnō subita morte opp̄m̄it. In illo
 freno affū mortuū e et tñ saluabi
 a quo h̄r se nō absoluit. gō p̄a h̄r
 uita ab illo purgabit. Constat gō
 qda p̄tia s̄ leuia p̄a hanc uita di
 mitti. Si uō de pena p̄ti illud
 itelligi uoluissent auctores. cur
 magis **om̄e** ḡmēcasser̄ leuia

gratei contempserit ul' i pccm idem
aut sile recidit. an pcca dimissa
redant. Et qoms soluco obstrua
et plera: alijs assentibq. alijs eod'
negantibq pcca semel dimissa ul
terius replicari ad pena.

Auctori b' insinuat pcca redie.

Qui uo dicit pcca redie dissa.
subditis se minime testomio.

Ambrosius ait. Donate siue si ale
alteru parer: alioqñ repetit de q
dimissa. Si em i hys contempu
fuit sine dubio reuocabur sntiam
p qua miam dedit: sicut te uia
gelu legi de suo nequa q' t'ofuu
sua ipius dephensq e. It' rabano.

Nequa sua reddidit de q' tortoibq
quo ad usq reddet uniusu debuit:
quia no solu pcca q' p' baptismit
ho egit reputabit ei ad pena. sed
ena pcca originalia q' ei i baptisimo
sut dimissa. It' gregorius ex dictis euua
gelicis. Constat q' si no corde dimite
ting qd i nos delinqt: et ho rursu
erigit qd ia nobis p pnam dimis
missu fuisse gaudebamq. It' augu

Dicit de q. Dimittite: et dimittet
uobis. sed ego p' e dimisi. di
mitte ul' p'gea. Na si no dimisio
reuocabo te: et qd qd dimiseru
replicabo t. It'. Et dimi bnficij
obliti. suas uult uindicare iustias.
no solu de futuis pems ul' pccis
uena no merebit: sed ena p'cca
q' ia dimissa t'ebat. ad uindicta ei
uoluit replicabit. It' beda Reitar
idomū mea t. Amenda e iste usi
culq no exponendq: ne culpa qua
i nobis extincta credebamq. p

scuria nos uacantes occupat. Item.
Quocunq' em p' baptisina sine
pietas h'etica seu mundana cupiditas
arrupuit: mox omi p'sternet uicior
i yma. It' augu. Redie dimissa pcca
ubi s'na caritas no e aptissime dno
i euuagelio doc' t'io suo a quo dno
dimissu debuit tepenit: eo q' ille
cofuo suo debitu nollet dimitte. It' b'
auctori b' insinuat q' dicit pcca dimissa
redie si replicant. It' opposit' of eos.

Quibus opponit: Si q' p' p'ccu de q'
penituit et indulgentia accepit
it'm punit' no uidet' iustu. Si punit'
p' eo qd' p'ccauit et no emendauit
iusticia e ayta: si no regrit' qd'
fuit condonatu ul' iustia e ul' iusticia
oculta. Uidet' ena de q' bis iudicat' i
idipm et duplex t'bulaco r'osurge: qd'
s'p'na negat. sed ad h' d'ca p' q' neq'
dup' t'bulaco q'surgat: neq' bis iu
dicat' idipm. hoc em fiet si p' dig
na satisfactione et sufficiente pena
it'm puniet: sed no suffic' satisfient
digie et sufficient: q' no p'seuerant.
Debit' em iuge habere memoria pcca
no ad sciendū si ad cauendū: debuit
no obliuisti omnes t'ebucōnes dei: q'
tot sut et quot sut remissiones pccoy.
Tot q' debuit cogitae dona dei q'
mala sua: ac p' illis usq' i fine gras
age. It' q' t'gratq' et ad uomit' sicut
canis redit an acta bona iustificat
uit: et pccm dimissu reuocauit: ut
cui humiliato d's an pccm dimisecat.
eadem p' elato et migrato imputet.
sed quia absconū uide' ut pcca di
missa it'm iputent: plac' q'busda
nemine p' p'ccis semel dimissis.

a deo itē pūmī. sed ideo dicitur dīssa
redīe & impūat: q̄ p̄p̄ r̄gūm dīmēta
reus & p̄tōe cōstituit ut aī fūeat.
Vtriq̄ partī q̄mō p̄batī & fauet dōc
tores: ideoq̄ alīcū p̄tī nō p̄iudicāns
studioso lector iudicū relīnq̄: addēs
tūtū fōe ac salūtī p̄p̄m quū sub men
sa dñōz mīras edere. **iiii**

Quid sit sacramentū & res. iii

Post p̄dīta restat t̄uestīgare q̄d
Tactōne p̄mē sit sacramētū & res.
Sacramētū em̄ signū ē sacre rei. **P**ō
ign̄ h̄ signū ē. & q̄ ē sac̄ res h̄ signū.
Quīdā dicitur sacramētū hīc eē q̄d extīa
tū geit: s̄z extīce p̄mā q̄d ē signū
mītōis p̄mē s̄z cōfētōis cōdīs et
hūmīlātōis. **P**ō s̄ ē: nō om̄ne sac̄ tū
euāgelīcū id effīat q̄d figurat. Extīce
em̄ p̄mā nō effīat mītōem. pōnq̄
mītōe cū ē extīce. **S**z ad hoc īquūt
illī hoc eē ītelligendū de ill̄ sacramētō
q̄ ī nouo testamēto īstītuī s̄: ut ē
sacramētū bap̄tīsmī. q̄smātōis & corp̄is
xp̄ī. Sacramētū uō p̄mē sicut tō īgn̄
aī q̄t gr̄e etiā a p̄mōdīo hūmī
gn̄s sūt. **V**trūq̄ em̄ īstītuū fuit ī
p̄mōs parentū. **Itē** s̄ extīce p̄mā
sacramētū ē & mītōe res sacramētī. **S**ep̄
p̄cedit res sacramētū q̄m̄ sacramētū
rem: sed nō hoc īquēm̄s ē. **N**ā &
ī alīs sacramētōs q̄ id effīcūt q̄d fi
gurant h̄ sepe cōtīngit. **Alīcū s̄mā.**

Quidā at̄ dicitur extīce p̄mā
& mītōe eē sacramētū. ut duo
sacramēta eē s̄ vñā: ut p̄es p̄mō
& vñm̄ nō duo sacramēta sed vñs̄.
Sicut ī sacramētō corp̄is ita etiā h̄
sacramētō dicitur aliud eē sacramētū t̄m̄
s̄z extīce p̄mā. alīd sacramētū & rē
sacramētī mītōem p̄mā: aliud rē

& nō sacramētū s̄z remīssīōe p̄tōz.
Mītōe em̄ p̄mā & rē ē sacramētī
ī extīce p̄mē & sacramētū remīssī
ōis p̄tōz quā & signat & sūt.
Extīce quoz p̄mā & mītōis signū
ē & remīssīōis p̄tōz. **iiii**

De sacramēto unctōis exīe. xxiii

Permissū ē & aliud sacramētū
s̄z unctō īfīnḡ q̄d s̄c̄ ī ex
tīce: oleo p̄ ep̄m̄ q̄serrato & sūt
cā gr̄a unctōis. **Et** em̄ unctō q̄
sūt c̄smate q̄ dīc̄ p̄ncīpal̄ unctō:
q̄ ī ea p̄ncīpalīter paratū dāt vñ
& p̄p̄ habūdāncā gr̄e duos liquo
res h̄t mīxtos oleū s̄z & balsamū:
oleū q̄s̄e & balsamū fame. **Trī**
ma uō gr̄e unctō dīc̄ lat̄e. n̄c̄m̄ oē
oleū ad unctōne s̄fīcatū c̄sma uo
cat: s̄ illd̄ solū q̄d mīstet̄ cū balsamo
quo capīta regū & p̄ncīpālī unctō:
quo etiā bap̄tīzatos s̄c̄dos unctō
ī vīce. & p̄ncīpālī p̄ p̄p̄ōne ma
nū cōfīmandos unctō ī fronte. **Et**
& alīa unctō q̄ c̄thecūm̄ & neo
phīti unctō ī p̄tōe: & mīc̄ s̄rupu
las ī p̄p̄ōne bap̄tīsmī. **T**ria uō
unctō ē q̄ dīc̄ oleū īfīnḡ: de q̄ n̄ dī
c̄t. **Ca** quīb̄ īstītuū hor sacramētū.

Hor sacramētū unctōis īfīnḡ
h̄ ab ap̄tīs īstītuū legit̄. **A**c
em̄ iacob̄ īfīnḡat̄ alīq̄s ī uobīs
īducāt p̄s̄bītōz exīe & c̄cent sup̄
eū ungentes oleo ī nōīe dñī. et
alleuabit̄ eū dñs: & s̄ ī p̄mō ē dī
mīttent̄ eī. **I**n quo oñdīt̄ duplīc
ex cū sacramētū hor īstītuū s̄z ad re
mīssīōne p̄tōz: & ad corp̄alī
īfīnḡatōis alleuātōne. **Vñ** q̄st̄ eū
q̄ h̄at unctōne fīdelīc̄ deuotēq̄ p̄
cipit: & ī corp̄e & tāta alleuāt: s̄

in expedit ut i utroq; alleviet. **Ad**
 si forte corpus ualitudine illi habe
 no expedit: illa q e aie sanitate
 hor sacramento acquiri. Et sicut in
 alijs sacramentis ita i isto. aliud e
 e sacramentu aliud res sacrameti. **Sacrame**
 tu e ipsa ex hoc unctio: res sacra
 menti unctio mhoz. q ptoz rmiss
 sione i ututu ampliatione pfinet
 Et si ex conceptu ul negligencia
 hor sacramenti pmittit: pualosus
 i dampnabile e

De iteratione huius sacramenti.

Querit aliq si ho sacramentu
 iterari possit: cu bapnismq
 i alia qda sacrameta semel suscep
 ta no iterent. **A**ugus dicit sacramtu
 no ee iterandu: et sacrameto no
 sanenda ee iuria. **S**ed hor dicit ubi
 ait de sacramto bapnismi i ordi
 nationis: un no uidet illud gnaliu
 accipiendu. sed de sac to bapn
 im qnatiois i ordinationis q nulla
 tenq repetenda sut: qz semel
 tm no sepiq dat bapnismq cof
 maso i ordinaso. **S**acrametu uo
 altius i pme i coniugij sepe ite
 rari uidet: qz sacramtu corpus sepe
 pmpit: frequent pma agit: sepe
 coniugiu contrahit. **E**t uae q unctio
 sicut no pt iterari. **S**i morbo no
 reuit medicina no iteret. **S**i uo
 morbo no pt cohiberi qre
 debet medicina phiberi. **S**icut uo
 pt iterari: ita i unctio iterari posse
 uide. **U**trūq; illu comecet iacobq;
 i utruq; alu comecet ad cofere
 da alleuacione aie i corpus. **C**ur
 go neger unctioe sup ifimu posse

iterari ad petrandu sepius sanitate
 aie i corpus: cu ppe idem sepe sit
 iteranda uo. **A**lioz opinio.
Quidam ar de oi sacramto itelli
 gi uolunt q no sit iterandu:
 s; sdim totu illd qd pmet ad sacra
 mentu dicentis qda sacrameta sepius
 posse suscipi: qda uo no. **N**ec tm que
 sepius sumunt totalit iterant: ut sa
 cramentu altius i unctiois. q liz sepiq
 sumant: tm q no itm bndicte eade
 hostia i idem oleu: no iterat sac
 mentu cu iuria. **S**ed aqs dicit sic i bap
 tismq no iterat: i si aliqs frequet
 bapnizer: du eade iteru aq no bene
 dicit. **S**ed ald e iquit illi de bndicte
 aque q sic bapnismq. aliud de bene
 dictione panis i olei. **P**er em bapnismq
 celebrat itaq ena no bndicte: qz illa
 benedictio p reuenna tm fit i de
 scce. no utute sacramti. **S**ed corpus i
 no pt ofia si de pane oferrato. ut
 unctio illa s; sit si de oleo ab epd
 oferrato: idqz s; sifica illa ad utute
 sacramti pme uide. **I**n augro qz
 semel tm bndicte quisq no sepiq.
Benedicte em ut ait **ambrosia**
 cu pa i no cu 24 uoxe. **S**i i cu
 dicit sacramtu no ee iterandu. nec
 iuria ei sanenda. rone dicit refectis
 ad s; sificatione rei q sacramtu gplet
 de oi sacmto id gnaliu unu e. **S**i
 uo ad suscepcione sacramti.
 de qbada unu e q no iterant crebra
 suscepcoe. de alijs uo qbada no qz
 frequent sumunt: ut hor unctiois
 sacramtu qd i oi pene etia se i petat.

sunt hec: Hosnariq. lector & f.
 De hosnariis. vsidarius.

Hosnarij idem & lamitices
 sūt. q̄ t̄ ueteri testamento
 electi sūt ad custodia templi. ut nō
 t̄ ḡdēt̄ illud imudo. Dicit s̄r̄ at̄ hos
 narij eo q̄ p̄sūt hosnīs templi. p̄
 em tenentes clauem oīa int̄ extraq̄
 custodiūt. at̄ inf̄ bonos & malos
 h̄ntes iudiciū dignos recipiūt. in
 dignos rep̄p̄iūt. **H**ñ & eis cū ordmāt̄
 clauēs em̄e ab ep̄o dant̄ & d̄r̄ eis.
 Sic agite t̄q̄m̄ r̄ōne deo f̄d̄dit̄
 p̄ reb̄ q̄ clauib̄ istis recludit̄.
 hoc officiū d̄ns ī sua p̄sona suscep̄t̄.
 q̄n̄ flagello de siminilis facto ven
 dentes & em̄etes de templo eiecit.
 p̄e em̄ se hosnariū significās d̄r̄.
 Ego sūt ostiū d̄r̄ d̄ns. p̄ me si q̄s̄r̄

De lectoribus.

Secundo d̄ns ē lector. Lectōes
 a legendo sicut p̄salmit̄e
 a p̄salmis canendis dicit̄ sūt. Illi et̄
 p̄dicant̄ p̄lis quid sequant̄. & isti
 canūt̄ ut exant̄ ad op̄ūctōne au
 dient̄ aīōs. l̄z q̄dā lectōes ita
 miserant̄ p̄m̄t̄ent ut quosdā ad
 luctū & lamentatōne op̄ellat̄. Idem
 enā p̄m̄t̄atōes uocant̄ q̄ p̄oro
 n̄t̄ant̄. q̄ t̄m̄ clara est uox eor̄
 ut enā longe p̄ost̄or̄ aures ad p̄le
 at̄. Ad l̄m̄ l̄ōem at̄ p̄met̄ l̄ōnes
 p̄m̄t̄at̄. & ea q̄ p̄phete uaticina
 uerūt̄ p̄lis p̄dicat̄. ut id̄ ex
 officio legat̄ t̄m̄a p̄ph̄as & l̄ōnes.
Dñ & ei uidente p̄lo tradit̄ ab ep̄o
 rodex d̄nax l̄ōm̄. & d̄r̄ ei Acci
 p̄to & esto ubi dei relator. habi
 t̄us s̄r̄ ī plenis fidelis officii p̄te

cū h̄is q̄ b̄n̄ ubi dei m̄strauerūt̄.
Rui ad h̄uc ḡdū p̄uehūt̄ l̄ōz s̄r̄a
 debz eē īstruct̄. ut sensū ub̄or̄ itel
 ligat̄. v̄m̄ attentū s̄iat̄. dist̄cte le
 gat̄. ne op̄usione p̄latōis itellectū au
 duobz aufeāt. Attendat̄ q̄d̄ t̄d̄t̄at̄
 q̄d̄ īrogat̄e sūt legendū sūt. ubi sit
 t̄ōne s̄rienda dist̄ctio. **H**er̄ em̄ male
 fuata itellectū turbant̄. & alios ad ri
 sū p̄uocant̄. **A**uibz & cordi d̄r̄ cōs̄ile
 uox l̄ōis. **H**or̄ officii p̄p̄t̄ īplent̄
 cū ī medio sem̄or̄ lib̄ū p̄s̄re. p̄p̄es
 dist̄cte ad itelligendū legit̄. p̄p̄ d̄m̄
 sup̄ me at̄. **E**x quo lectōibz itelligi
 dat̄ q̄ gr̄a sp̄uali clare d̄nt̄. q̄ alij
 ubi dei ānūciant̄. **H**ic ordo s̄r̄m̄a
 & t̄m̄at̄ a p̄ph̄is accepisse uidet̄ q̄bz
 d̄r̄. clama ne cesses quasi tuba at̄.

De exorcistis.
Exorciste ē ordo exorcistarū
 Exorciste at̄ ex gr̄o ī latinū
 adiurantes ul̄ t̄p̄antes uocant̄.
 Inuocant̄ em̄ sup̄ cathecuminos
 & s̄r̄ eos q̄ h̄nt̄ sp̄m̄ īmudū nomē
 d̄m̄. adiurantes eū ut eḡdiat̄ ab eis.
 Ad exorcistā p̄met̄ exorcismos me
 moir̄ retinē. manūq̄ s̄r̄ energu
 minos & cathecuminos ī exorcizā
 do t̄pone. **D**eber at̄ sp̄m̄ īmudū
 h̄re q̄ sp̄itibz t̄pat̄ īmudis. & ma
 lignū expellē de corde suo quē ex
 pellit̄ de corp̄e alieno. ne medicīa
 quā alij s̄nt̄ s̄ nō p̄sit̄ & dicat̄ ei
 medice tuā t̄p̄m̄. **H**ñ cū ordmāt̄
 accipiat̄ ab ep̄o lib̄ū exorcismor̄.
 & d̄r̄ eis. Accipite & habetote p̄t̄at̄
 t̄ponendi manū sup̄ energuminos
 & cathecuminos. **H**or̄ officio usq̄ est
 d̄ns q̄n̄ salua sua tetigit aures surdi

et lingua muti dicens. Effeta qd est
adapire: p hoc docens nos spiritualit
debe' aperire aures pcedioz homi
ad audiendu' & oia ad ofitendu': ut
pulsio demone spūs. s. fuit uas ac
cipiat: hoc enā officio usq' edñs.
at demomacos multos sanatur.

Hic ordo a salomone descendisse
videt: q' quedā modis excozzandi
tuenit: quo demones adiuuati ab
obressis coepibz pellebant. Huius
officio manapat excozzate uocati st:
De qbz xpi' i euuāgelio. Si ego t
beelzebub eius demonia: filij uerū
sz excozzate i quo eiaūt: *mm*

*De acoliis. *mm**

Quarto loco succedūt acoliis.
Acolia uō grē. latine cereose
rarij dicūt' a depoztandis cereis
qñ legendū ē euuā' ul' facticu
offendu'. Qu' enī accendūt' lūmā
& depoztant' ab eis nō ad effugun
das aeris tenebras cū sol
eo tpe rutillet sed ad signū lūmē
demonstndū: ut sub typo lūis n
cepulis illa lux ondat' de q' legi'
Erut lux ued q' illuat oem hoīem
ue. i hūc mū. Ad acoliū ptinet
pparatio luminū i factuō. Ipe cereū
pocatur ipe uereolū: cū uino & aqua
suggesta p eucharistia subdiacōnis
pparat. Hñ cū ordmant. cū edorti
fuerint ab epō qualis i officio suo
age' debeat: ab archidiacono acci
piūt candelabū cū cereo & uere
olū uacūt. Hoc officiu' se hñ dñs

testat' dicens. Ego sū lux mundi. Hñ
officiū scēmā illi gerebat i ueteri
testamento q' lucinas candelabz
oponebant: & accendebāt igne
celesti ad illuādas tenebras aq'
lonas. *De subdiacōnis. *mm**

Quinto ē ordo subdiacōnis grē
ppodiatōnes uocant: quos nos
subdiacōnes uocam. Et ideo sic
uocant: q' subiacent pceptis & offi
cis leuitaz. Oblatōnes enī i templo
a fidelibz sumūt: & leuitis supponē
das altābz deserūt. Hñ apud hebe
os nathumel uocant: id ē i hūitate
dño fuentes. Ad subdiacōnē ptinet
calice' & patenā ad altare & pectae
& leuitis trade' eisq' mīstrae. uere
olū quoq' & aquamamile & manū
gū' tenē epō: & fīsbz & leuitis
p lauandis māibz an' altare aquā p
be. Hñ lex otinēnae ipō: q' altari
ppinquantes uasa coepus & sanguis
xpi' portant: uñ illd' ipse debent.
amndabim' q' fertis uasa dñi. Ad
hos enā ptinet tm de oblatōmbz
pone' i altari qñtū sufficē possit ppo:
ner nō coepales & pallas & substra
toā lauae. Hñ cū ordmant accipi
ūt de māū epī patenā & calice'
uacūt: ab archidiacono uō uere
olū cū aquamamile & manūgū.
Hoc officio usq' edñs. qñ linteos
se pcurit: & mittens aquā i
peluim. pedes dñi & lauit et
linteos terit. *De diacōnis.*

Oratione ordo sexti tenet lo
 cu apt' senari p'fectione. **H**ic
 ordo i ueteri testamento a fbu leui
 nome traxit. **D**icit' em leuite. **P**
 cepit quippe dno moysi ut p' ordi
 natione **4** aaron & filioy eia p'cessu
 fbu leui ad dim cultu misha ordinaet
 & aseruet' dno & fuitet p' isrl' coet
 aaron & filis eia i tabernaculo: ipi &
 gestient archa & tabernaculu & omia
 uasa eia. & i strutu tabernaculi extu
 barent: & i tripportando tabernaculo
 ipi deponent rursuq' ap'ponent.
2 xx. ud amos & sup' iussi sut ser
 uie i tabernaculo. qua regula i nouo
 testamto sti p'ces constituer' q' her
 etas ad ferenda onera e robusta.
Uenite g' ex noie auctois uocati sut.
De leui em leuite exati sut: a q'bo
 i templo misha sac'fice misha ex
 h' plebant. **H**ij g're diacones. latine
 mishi uocant: q' sicut i sac'dote co
 serrato ita i diacono misterij dispe
 sationes habent. **A**d diaconu p'tinet
 assist' sac'dotib' & ministris i omib' q'
 agunt i sac'fice. s'z i baptisinate
 crismate. i patena. i calice: oblationes
 quoq' i ferre & dispone i altari: com
 pone ena mensa. ueste d'ni cruce.
 ferre & p'dicare euang'li ad pplm.
Na sicut ueteri testamtu i sac'fice
 ita diaconib' nouu p'dicare preptu
 e. ad ipm ena p'tinet officiu p'ri:
 & retinere nom. **I**pe p'monet aues
 habet ad d'ni: ipe donat pace & ipe
 amicit. **I**d' a' f' h'ic ordini a moyse

statutu e. hoc ena i nouo testamto re
 p'entat: cu diacono sup leuit humer
 stola ponit' & casula i dieb' ieiunij co
 plicat: q' quirit' labois & sustinente
 i hur uita toledat: quasi leua portat:
 donet i dexta. i. ietintate reges heat:
Hic ordo ab ap'lis e celebratus qn legu
 i actib' ap'loy septu uids plenos sp'u
 sco. ad hoc officiu elegerut: & ordine
 p'missa manu eis i'posuerut. **V**ii et
 osuetudo toleuit: ut i omi matrice
 ecclia. vii diacones an x' ara q' septu
 colapne assistant. **H**ij sut vii angeli
 tuba canetes i apocal: q' quales de
 beant ee ap'lus docz timotheo s'bes.
Hij cu ordinaet' solo ep'us manu
 eis i'ponit: q' ad m'istiu applicant:
 ponit eis cordiu. i. stola sup leuit
 humerit. ut p' hoc itelligat se acce
 pisse uigu d'ni suauie. q' ad sinistra
 p'tinenta d'no timoi subinat. **A**nti
 puu' & tertiu euua' h' ut itelligant
 se ee p'ones x'pi euuageli. **H**ij ut
 antiq'm ordinet' p'benit' ut docz ap'lus.
 et sic m'istrent nullm cine h'ntes hor
 officio ufo e x'p' qn p'g' tena sacra
 mentu carnis & sanguis discipul
 dispensauit: & qn ap'los decimita
 tes ad ordone i'citauit dicens. **W**igi
 late & ceate ne itretis i temptacione.

De p'sbiteris. ~ ~ ~ ~ ~
Septima ordo e p'sbiterio p's
 buter g're semice latine. non
 mo p' etate ul' de'p'itu senectute.
 sed p' honore & dignitate qua ac
 ceperut p'sbiteri notant: quoz p'xi
 dentia & matulitate quisar'is d'nt

prelle et populo sicut scriptum est. Senectus
venerabilis est non diuturna: nec ante
computata mensura. **C**am enim scriptum est in
etate senectutis vita immaculata.
Ideo autem et presbiteri sacerdotes uocantur quia
sacrum dant: quod licet sacerdotes sint tamen
pontificatus apicem non habent sicut episcopi.
quia nec crismate fronte signantur: nec
paracletum dant: quod solus debet episcopus
lectio actu apostolorum demonstrat. **V**nde et apud
ueteres idem episcopi et presbiteri fuerunt: quia
illud nomen non etatis sed dignitatis
est. **S**acerdos nomen habet ex greco apocritum
et latinum: quod est sacrum dans sui sacer
dux. **S**icut enim rex a regendo: ita
sacerdos a sacrificando dicitur. **C**onsecrat
enim et sacrificat. **A**ntistes est dicitur sac
dos ab eo quod ante stat. **P**rimus est enim in
ordine ecclesie. **A**d presbiterium autem pertinet sa
crificium corporis et sanguinis domini in altari
dei offerre: dei orationes dicere et dona
dei benedicere. **E**t cum ordinetur iungitur
ei manus ut intelligat se accepisse
gratiam ascendendi et caritatis opera ad omnes
debe extendere. **A**ccipit et stola que tenet
utrumque lato: quia debet esse munitus ar
mis iusticie que aduersa et propria acci
pit etiam calice cum uino et patena cum
hostiis: ut per hoc sciat se accepisse
gratiam placabilem deo hostias offerendi.
Hic ordo a filiis aaron suscepit iuratum.
Summus enim pontifex et immores sa
cerdotes instituit deus. qui per moysen ex
precepto dei aaron in summum pontifex.
filios uero eius in immores uenit sacerdotes.
Spiritus quos enim elegit discipulos quos
per apostolos uocauit: quos uice in eterna

gerunt maiores pontifices: deinde
alios lex duos distulos designauit:
quos uice eterna tenet presbiter. **U**na
autem inter apostolos princeps extitit petrus:
cuius uicarius et successor est summus
pontifex. **V**nde dicitur in apostolica que
et papa uocatur: scriptum est in petri. **E**t ualis
autem eligi deat presbiter: apud presbiterum
thimotheo ostendit: ubi nomine episcopi pres
biter: presbiter. **H**oc autem officio usus est christus
cum seipsum in ara crucis obtulit: idem
sacerdos et hostia: et quasi per renam pa
ne et uini in corpora et sanguinem suum
commutauit. **I**tem de septem gradibus
ecclesie bene elocuti. quid ad unum quod
pertinet in summa uis. **C**umque omnes
presbiteriales sint et sacri. excellunt tamen
canones duos tamen ordines sacros
appellat censent: diaconatus scilicet et
presbiteratus: quia hos solos primitia
eterna legit habuisse: et de his solis
preceptum apostoli habemus. **A**postoli enim in
singulis ciuitatibus episcopos et presbiteros
ordinauerunt: **U**enitas etiam ab apostolis
ordinatos legitur. quos maxime
fuit et beatus stephanus: subdiaconos
uero et **ar**colicos. **P**redente tunc
eterna dei sibi constituit. **U**
Quid sit quod dicitur ordo. **U**
Sed autem que sit quod hic
uocatur ordo: sane dicitur per
singnacuulum quoddam esse: et sacrum quoddam
quo spiritibus presbiteris dicitur ordinato et
officiu. **C**aracter igitur specialis ubi sit
per more presbiteris. ordo uero gradus uocatur
et dicitur hic gradus uel ordines sacra
menta: quia in eorum preceptione res

sacra id est gra offertur qua figurat
illa q ibi geruntur.

De noibz dignitatis ul officij.

Sunt et alia qda no ordinu sed
dignitatu ul officioz nomina.

Dignitatis sil' et officij no' e' epus.

Episcopus et **Episcopatus** at' in uoca
bulu dmi e' q' ille q' epus officiu
supintendat: cura s'z subditoz ge
retilis. **Propheta** emi gre. latine itende
di: **Ep'us** at' gre. latine ppenulatores
int'pant: Na' ppenulatores e' terra ppo
sita dicit: eo q' ppenulet atz p'p'nat
p'p'oz infra se p'p'oz: mores et uita.

De pontifice.

Pontifex princeps sacerdotu e'.
q' uita sequitur: ipse ena
sumus sacerdos n'cupat: ipse emi sacerdo
tes et lenitas efficit: ipse omnes etia' cos
ordines disponit.

De q' dicitur episcopus ordinis.

Odo at' epus q' dicitur e' s'z
i' p'p'archo. archiep'is. me
tropolitano et ep'is. **p'p'archa** gre sumus
p'p'rii i' p'p'at: q' p'p'rii: aplicu tenet
loru. ut romani. antiocheni. alex
andini: s' omni sumus e' romani.
Archiep'us princeps ep'oz. **Archos** ei
p'p'inceps di: **metropolitano** at' a mesua
ciuitatu dicit: **metropolitano** ei p'p'rius
p'p'inet que' aucto' et doctrine ceti
sacerdotes subiecti s'z s'nt. **sollicitudo**
em' tota p'p'rie ipis q' missa e' **obes**
at' sup'ius designati ordines ep'i
n'cupant: Nota q' archiep'oz noie
p'p'riates significasse uide' sup'ius: et
metropolitanoz quos nuc' archiep'os di
cunt. **hoc** at' discretio a gentilibz
introduita uide': qui suos

flammes. q' simpliciter dicebat' flammes
alios archiflammes. alios procho
flammes appellant. **Sacerdotes** emi
gentilium flammes dicebat': q' habe
bant i' capite pillem i' q' eat' b'ius
liga desup' h'is lane aliqd: qd' cu
p' estu ferre no' possent: filu' t'm i'
capite ligue' reperit. **Rudis** emi capi
tibus i' terra i' rede' eis nephas eat'. **U'n**
et a filo quo utebant' flammes d'it
s'nt quasi filammes. sed festis diebz
filo deposito pillem i' ponebat' p' sac
dotu' eminecia. **uates** a iumentis
appellant': cu' significo' mltiplex e'.
modo emi sacerdote. mo' p'pheta. mo'
poeta s'nt.

De cantore.

Cantore emi uocat': q' uoce mo
dulatur i' cantu. **duos** q' gra
p'centoz et succentoz: p'centoz q' uoce
p'mittit i' cantu: succentoz q' subseq'it'
r'ndet canendo. **concentoz** at' di: q' a
q' sonat: **et** at' no' q' sonat ne' q' canit:
concentoz no' est: **h'is** b' uir tractatus
amonendi s'nt xpi m'istri q' em' sic
excellit' ordibz dignitate. ita p'cellat'
uite s'citate: ut plebs eis co'missa.
eoz q' disciplinis edocta. g'raut' eis ob
ediatur et eoz imitacione de die i' die
p'ficiat: a q'bz d'na s'cimenta p'cipuit
et missaz sollempnia audiunt.

De missa.

Missa at' di' **u'n dicit' missa.**
ul' q' missa e' hostia cu' memora
tio fit i' illo officio. **u'n** di: **ite** missa
e' i' sequim' hostia q' missa e' ad celestia
tendentes p'p' eam: ul' q' missa celestis
uenit ad q'secrandu' d'nicu' corp'p. **q'**
que' ad altare celestis offert' hostia.
u'n di' missa e' **De ordiatu ab hereticis.**

Dispo
xxv.

Solet q̄ri si hērici ab emā p̄si
et dampnati possint trade' sa
ctos ordines: et si ab eis ordinati re
deūtes ad emē unitate debeat' reo
dinar' hanc q̄one' p̄lexā ac penē
dissolubile s̄nt' doctores: q̄ plimū
dissentie vident'. vident' em' quida
trade' hēricos. sacros ordines daē n̄
posse: ne illos q̄ ab eis ordinati videt'
grām recipē. **Capitulum septimum.**

Quare em' inoportunus arrianor'
clericos nō videt' suscipiēdos
cū sacerdotij ul' ministerij aliqua dignita
te: q̄ba solū baptisma ratū eē p̄
mittit qd' in oīe p̄is et si. et si. p̄ci
piē. vident' em' eos daē nō posse p̄mi
sūm que amiserūt et ordinatos ab
hēricis raput' habē vulneatū. et eū
q̄ honore amiserit honore daē nō
posse ne illū a quid accepisset qm̄
idante nichil eāt qd' se posset
accipē. Tradit' emā vementibz ab
hēricis p̄ manū īpositiōne laicā
tū r̄buendā rōione. ne ex eis ali
que t' clericali honore ul' exiguū
subrogue. **Gregoriū emā dē sacre
gā arrianor' asseratōne:** cū ex
eoz manu cōmūno p̄cipit'. **Lip
iano emā dē:** Oīa q̄m̄q' s̄nt' hērici
carnalia tāma et saclega sacfina
eē. et eoz altaria falsa et illicita sac
dota et sacfina sacrilega. q̄ mox
spineaz q̄ cū hōies nō s̄nt' fēma
imitant' hūānā. vultū emē catho
et auctoritate s̄ venditū. cū ip̄i in
ecclia nō s̄nt': et cū saclegi s̄nt' sac
dotū amiserant. altare ponit' cū
oblato nō possit illis sacfici ubi

si si nō sit: ne cuiqua dñs p̄ eiā p̄
res p̄sit q̄ deit' ip̄e violauit. **Idem**
quos asserit oīa q̄ offerūt' ab hēricis
q̄tantiata eē t' offerūt' dñi: q̄ lūc s̄ta
videant' p̄p̄e sui. em' quia contracta
sūt ab illo q̄ polluta e' oīa polluit'.
Idem Odit deo sacficia hēricor' et a
se p̄icit: et quoniens in oīe eiā rōg
gati fuerint. detestat' fetore' eoz.
et claudit nares suas. **Idem.** Illi of
ferūt' panē saclegū. **leo** at' testat'
ex emā nē rata eē sacerdotia ne
ueā sacficia. **Idem** emā dē p̄ fidelis
simā vesamā t' alexandrina sede
oīm sacfinae lūmē extinctū. In
cepta e' sacfici oblatō. defecit cris
matis sanctificatō. et patricidalia
māibz ip̄ioz oīa se subtraxē in istia
His alijsq' testōnijs astrui videt'
sacfina emāstia p̄cipue corpis
et sanguis. ordinatōis et ofinatōis.
p̄ hēricos nō posse ministrari.
Auctoritates poit' q̄ videt' p̄miss' obuiat'
Contra at' alij sentie videt' qd'
ab hēricis emā p̄sistis sacri or
dines. sic et baptis tradit' ualeat: ne
ab hēricis redeūtes qui illis ordinati
sūt et baptizati. iterū ordinati s̄nt
sicut ne baptizandi. **Vñ aug.** De
hēricis at' dampnatis q̄ qdā dicit'
baptisma qd' accepit amittit. multis
modis apparet inanis inēdici. p̄mo
quia nlla oīdit' cū. cur iē q̄ illud
baptisma amitte' nō p̄t. ius dandi pos
sit amitte'. **Utrūq'** em' sacfina e' et
qdā ofatōne utriūq' dat' hōi: illud
cū baptizat' et illud cū ordinat'. **ideo**

no lra i catholica utriusq; iterai. Na
 si qn ex ipa pte venientes ena ipoti
 p bono pncis rorereto sismatis er
 rone suscepit sut. 4 si visis e opa ee
 ut eade officia gererent q agebat
 no sut rursu ordmandi: sed sicut
 bapma teio ita ordmao mansit itegra.
 q i pnsione fuit vitu qd i unitate
 pans e rorereti. no i sacmets: que
 ubiq; sut ipa sut. Et cu ipi eme
 expedie vider: ut ipoti eor venientes
 ad catholica societate honores suos
 no i amittent: no eis tn ipa ordia
 toms sacmetsa detrahunt: s i eos ma
 nener: ioq; no eis mans ipomur. ne
 no hoi s ipi sat to fiat iurria. sicut
 at i bapmo e qd p eos dai possit:
 sic i ordmaoe ius dandi e. utriusq; qde
 ad pmae sua: s a d e n hre. aliud p
 minose hre. aliud salubre hre. Idem.
 De hns q ab eme unite sepali sut
 nulla ia qmo e qn heant 4 dae possit
 sed pminose hnt. pminoseq; dat: qa
 ex vinculu pans sut. Neutri sat to
 fanenda e iurria. sicut no rre habz
 q ab unite reredit sed tn hnt: ideo
 redenti no reddi: sic ena no rre
 dat q ab unitate. Idem sed tn dat: rredit
 4 io q ab eo accipit veniet ad um
 tate no utent: Idem. Aliud en habe
 aliqd. aliud e no iure habe ul illu
 te vsurpae. No igit io no sut sac
 menta p 4 eme q eis illicite utat
 no mo heticu s ena oes ipi. sed
 illi corrigendi sut 4 puniendi. illa
 at agnoscenda 4 venianda. Ita ag.
 Quod dicitur ut q ordmati sut itez
 ordmet: ualde ridiculosu e. ut em
 q bapuzat e seel itez no dz bapuzai:

ita q aserito e seel i eo ordme n ualet
 itez aserui. hns alysq; auctoritatibz
 vide aseri i oiba impns ena i heticis
 pnsis 4 dampnatis xpi ~~sacmets~~
 sacmetsa pmanie cu iure dandi. pnt et
 dae s pminose 4 qbz dederunt no s
 itez ordmadi: q pmiss ex oppoito ob
 uae videt. Detiatio pmissa qtra
ditionis auctoritatu.

NEt qda at ita detinat. Dicitur
 em heticos accepta sacerdotali ul
 epali unctone ab ema reredetes. bap
 tismi qde dandi ius retine. s n habe
 facultate tbenendi sacros ordines ul
 aserendi dicitu corpz p qd pnsi sut
 4 dapnati ab ema: sic de gradatu epr
 no he pstate largiendi sacros ordines.
 facultate tn bapuzandi no amittit. Id
 uo augu ait itelligit dicit de heticis
 q no sma eme sed puitate sps sui a
 fidei uitate 4 doctrine unitate diuisi
 sut q lra rles sint: ius tn ordmandi
 4 aserendi hnt: 4 q ab eis ordmat an
 manifesta pnsione ena s cu eis apte
 exierint 4 sma eme dapnati fuerit:
 tn si redierint itez ordmadi no sut:
 4 ubiq; legit de ordmatis ab heticis
 q eis fuatis ordmiba mstrae uale
 ant: ul itez ordmandi no sint: de
 h qd accipendū dicit. Na p qd pnsi
 fuerint 4 dapnati iudicio eme. ius
 ordmatis 4 aserendi eis detractū
 aseruit: ut de gradatu ul excothatis.

Aliud dicitur sacmetsa Alit
 ab heticis ena pnsis pmsim
 eme celebrata. 4 uea 4 rata ee. q re
 redentes ab ema ius dandi 4 aserendi
 n pdiderit: 4 q sic ab heticis ordmat
 cu redent itez ordmandi no sut. Id
 uo ab heticis alit qm i emā sunt: fla
 sut 4 taina 4 q a tibus ordmai vident

no reatū rimo: sed ordinao simoia.
 Sicut in defuit alexander simoia.
 omo dāpnandos ac deponendos.
 subitelligendū ē: ubi violent q̄s
 attracty fuit. **De hys em̄ et a**
quibuslibet hēctas violent ordina
tis d̄t innocētia q̄ p̄nt h̄re aliq̄e
coloe extisatōis si stāim distēdūt
ab eis: et pessimo eor̄ conciliabu
lo r̄m̄iant. De etate ordinan
do: ita dētermit nicolaus pp̄

Sicut inquit canones sanverit.
 ut subdyacony nō ordinet̄
 an̄ xiiii aīos. nec dyacony an̄ xxv: nec
 p̄br an̄ xxx. Demde si digny fūt ad
 ep̄atū eligi p̄t: qd̄ nos etiā p̄aimō
 suae debem̄. **Itē Fabiana pp̄** q̄s
 xxx etatis nō implevit aīos. nllōmō
 p̄br ordinet̄ etiā si ualde digny sit:
 q̄ et ip̄e dñs xxx aīos baptizaty ē
 et sic repit dōcē. **De sacmēto cō**
uigij cā istitudo et cā ondit.

Quia alia sacmēta p̄ p̄am
 et ip̄e p̄am exordū sup̄
 seruit: inrimoni sac̄
 mentū etiā an̄ p̄am legi istitūtū
 a dño nō tū ad remediū sed ad offi
 cū. Refert em̄ scriptūa genez Tada
 misso sup̄ sopore atz vna de costis
 ei⁹ sup̄ta. et exinde mulie fecm̄ata
 vna ip̄m̄ itelligēte que vni **ad**
 mulier facta ē: p̄ extasim pulice
 dixisse. hor nūc ob ex **ad** ossibus
 meis: et cad de ca. me. et p̄t hor
 relinquet hō pa. et ma. et adhebit
 vroi sue: et erūt duo i carne vna.

De duplia istitūone cōm.
Quāvis at istitudo dux est.
 vna an̄ p̄am ad officū fū

et paradiso ubi eet thoenis imaculato
 et muptie honoābiles: ex q̄ba sine
 ardore grapeit sine dolore pareret.
 Alia p̄ p̄am ad **rem** remediū
 ē facta ē: p̄adisū: ip̄ illiatū
 motū deuitandū. p̄ma ut nā mlti
 plicat̄: et nō ut nā grapeit et viciū
 cohibet. **Pa** et an̄ p̄am dixit d̄s ēstite
 et mltiplicamini: et p̄ p̄am om̄ib⁹
 hōib⁹ pene p̄ diluuit q̄stip̄s.
Et d̄ nō an̄ p̄am q̄stitūtū fūit cō
 iugit ad officū. p̄o nō ad remediū
 q̄ressū: **aug⁹** testat̄. **Et** d̄ sams eet
 officū: egrotis ē ad remediū. Infan
 tas em̄ tōtinene q̄ ē i carne p̄ p̄am
 inortua: ne cadat i ruina flagitoy
 excipit honestate muptie. **Si** nō
 p̄cessent p̄m̄ hōies i carne iten
 tuo ac feruore libidinis ip̄i et succes
 sores eor̄ quemret: et sic remūera
 bile ē aliqd̄ op̄ bonū. sic coit⁹ eor̄
 bona eet et r̄m̄neabit. **Et** d̄ nō ip̄
 p̄am letalis grapeit lex n̄ris mēbris
 thetic sine q̄ carnalis nō sit q̄m̄no:
 rephensibil ē et coit⁹ mal⁹. si exu
 set p̄ bona quigij. **Et** n̄ istm̄
 p̄ceptū q̄ f̄m̄ p̄m̄ idulgentiā con
 tractū sit coniugit.

Prima istitudo habuit p̄cep
 tū: et idulgentiā. **Idic**
 mo em̄ ab ap̄lo huāno et q̄m̄ ip̄
 vitanda f̄m̄icatioē indultū ee
 quigij. **Indulgen** uō q̄ melioā
 nō elegit: remediū h̄t nō p̄m̄ū:
 a q̄ si q̄s declinauit meret̄ exinale
 iudiciū. **Et** d̄ p̄m̄ idulgentiā gredit̄:
 uolutatū ē necessariū. **Alioq̄** t̄m̄
 ḡstē eet q̄ illud nō facēt. **Et** p̄t sane
 itelligi illud d̄m̄ sub p̄cepto hōib⁹
 p̄mis an̄ p̄am ēstite et mltiplicamini

quo etiam post peccatum tenebant usque
quo facta est multiplicatio pro qua sunt
indulgentia in matrimonium contracta
fuit: ita etiam pro diluuium quo unum
usum pene humanum genus deletum est in
preceptum domini est filius noe iurare et
multiplicatum multiplicato uero homine
sunt indulgentia contracta et non secundum
impium. **Quibus moibus accipitur**
indulgentia.

Indulgentia autem diuisis modis accipitur:
scilicet per confessionem per remissionem per
remissionem. et est remissio in nouo testa-
mento de minoribus bonis et de mi-
noribus malis. De minoribus bonis est
quingentum quod non meretur palam: sed est
in remedium de minoribus malis. et de
uerialibus est coitus qui fit cum continentia.
Illud idem etiam indulgetur et accedit
illud. et coitus etiam permittitur. et toleratur:
ita quod non prohibetur. **Ad nuptias bonae**

Habetur autem non nulli
hebraei nuptias detestantes.
quod tacitam appellat sunt. **Hi nuptias**
omnino damnant ac pares fornicationibus
aliisque corruptionibus faciunt: ne re-
cipiant in suorum nuptiarum coniugio mare
ut fecerunt. **Ad** autem res bona sit quingenti
non modo ex eo probatur quod dominus legit in
satisse quingenti me primos putes. sed
quod etiam in chana galilee nuptiarum mensuram
exerat easque miraculo auerendauit et
aqua in uinum conuersa. quod etiam propter uirum
uocem dimittit prohibuit nisi cum fornicatione
comis. **Aplius** etiam ait: **Uirgo** non potest
si nubat. **Constat** ergo rem bona esse
matrimonium. alioquin non esset sacramentum.

Sacramentum enim sacrum signum est.

Quis rei sacramentum sit coniugium.

Quoniam igitur quingenti sacramentum sit
et sacramentum signum est et sacre rei
sacrum

signum sit quingentis christi et eme sicut
apostolus ait: **Septem** est inquit: **Relinquer**
homo patrem et matrem et adheret uxori sue
et: **Hor** autem magnus et sacramentum est. ego
autem dico christi et ecclesie. **Et** enim in augustinus
quingentis est secundum consensum animarum. et secundum promix-
tione corporum sicut etiam christo copulatur
uoluntate et natura quod uult idem cum eo:
et ipse facta assumptus de natura hominis.
Copulata est igitur sponsa sponso pro
copulatur et copulatur. et caritate et nature
conformitate. **Huius** uerumque copule fi-
gura est quingentis. **Consensus** enim con-
iugum copula spiritualis christi et ecclesie
est. **Et** per caritatem significat. **Coniugio**
uero sexum illa facit quod fit per naturam con-
formitatem. **Inde** est quod quidam doctor dicit
fuit illa mulierem non potest ad matrimo-
nium quod non expit carnale copula.
Ad ualere intelligendum sit illud mulier
non potest ad matrimonium cum non est
coniugio sexum.

Hic enim augustinus **Ad** dubium est
illa mulier non potest ad matri-
monium: cum qua dicitur non fuisse
coniugio sexus. **Ita** leo papa in
societas nuptiarum ita a principio sit
instituta ut per coniunctionem sexuum non
habet in se christi et ecclesie sacramentum:
non dubium est illa mulierem non potest ad
matrimonium. **Tanto** quod dicitur non
fuisse nuptiale nuptiarum. **Ita** augustinus **Ad**
est perfectum quingenti sine coniugio sexuum.
Hec si quis iuxta supradictum uerbum accipit
inducit terrrorem suum ut dicat in
carnali copula non posse contrahi
matrimonium et in maria et ioseph
non fuisse matrimonium uel non fuisse
perfectum quod nephas est sententia. **Tanto**

enī sanctus fuit et pfectus: qnto a
 carnali opē tinnit. Sed supius
 pōta ea rōne dīa itelligendū ē. nō
 qū pteat illa mulier ad mīmo
 nū. cū qua nō ē pūxio sexū: s
 nō pmet ad mīmonū qd expūa
 et plena teneat figurā quūctōis xpi
 et emē. figurat emī illa unione xpi
 et emē q ē i caritate: sed nō illa q ē
 tñe ofemitate. Est gō i illo mīmo
 mō typus quūctōis x et emē. sed
 illa tñ q emā xpo caritate vnt?
 nō illa qua p suspēctōne carnis
 caput mēbra iūgat. Pler iō mīnā
stū ē quūctō. q ut ait augo. In
 nuptiis pla ualeat sctas sacramenti:
 qm̄ ferūditas uentris. Est enā cō
 uūctō signū ppūals quūctōis et
 dilōis aīe: qua int se quūges
 vnti debet. Vn ap̄s ait. Viri di
ligite uxores vās ut rēpa wā.

Quae sint asideanda i cōiugio.

Post h̄ adūctendū ē. qd sit **Dis**
 quūctō. et q sit effines cā **xxv**
 cōiugij. et cū ppe quā qtrahi deat.
 et que sint bona quūctō. et quō p ea
 exauser̄ cōitū carnalis. et q sint le
 gitime p̄sone ad mīmonū. Sūt
et alia plūa i mīmonū asideanda:
q sub ap̄endio p̄stingēna. Quid sit

Sunt igit̄ nuptie **Quūctō**
 cōiūctio mairalis int̄ legitimas p
 sonas. indiuiduā iute retines cō
 suctudine. Ad indiuiduā asuctudine
 p̄tinet q absq̄ alius ofensu neur
 q̄tinnēna p̄fitei p̄t ut cōm̄ uacae
 et q int̄ eos dū vūūt vnculū cō
 iugale p̄manet ut alij se copulāi

nō liceat: et ut iūctem alī alī exhi
 beat qd̄ q̄sq̄ sibi. Hac ut des̄ p̄ctōne
legitimay et fidelit̄ tñ mīmonū
cludit. De ofensu q̄ effiat quūctō.

Offensū ac cū mīmonū est
 ofensū nō qlibet: sed p̄ liba
 exp̄ssus: nō defūt sed de p̄nti. Si emī
ofensū i futū dīcētes am̄p̄ia te
i vntū = ego te i uxōe: nō ē iste cō
sensū efficax mīmonū. Itē si ofensū
ant̄ mente et nō exp̄m̄at̄ v̄bis aut
alijs figuris it̄is: nō t̄lis ofensū effiat
mīmonū. Si at̄ v̄bis explicat̄ qd̄
tñ cōde nō uolūt si nō sit i cōactio
ul̄ dolo. obligat̄ illa v̄bō q̄b̄ cō
sensū dīcētes am̄p̄io te i vntū et
ego te i uxōe: mīmonū sūt.

Quid sit ofensū sola

Quid sit ofensū mīmonū fa
 riat: subditis p̄bat̄ testōm̄is.

Aut emī v̄sōe. **C**onsensū mīmonū
 sūt. Item n̄rolaḡ papa. Suffinat
sin̄ leges eor̄ sola cōsensū de quor̄
quūctōmb̄ agit: q̄ sola si forte in
nuptiis defūt cet̄a enā frustrant̄
cū ip̄o cōitu celebrata. Itē iohes cōf
h̄atrimoniū qd̄ nō effiat cōit̄ sed
volūtas: et iō nō solūt illd̄ separat̄
cōp̄io. Itē amb̄s nō defloar̄ i iugit̄
is sūt quūctō. sed pacto quūctōis.
Ex h̄is apparet q̄ ofensū: quūctōis
mīmonū sūt et ex tūt quūctōis ē.
enā si nō p̄cesserit ul̄ secutūā cēt
copula carnalis. Itē i iugit̄ ee

Pactio

Quid emī ab ip̄a **C**ōiugij.
 ofensū p̄ctōne i qua pacto cō
 iugalis exp̄m̄it̄ cōiuges sint: s̄or̄
 testōm̄a p̄bat̄. Aut emī amb̄s. Cū
fiat̄ cōiugij cōiugij nomen

ut diuidi q̄ spiritū ē a iuliet p̄tate
sui corpus nō habet sed vir: sicut
vir p̄tate sui corpus nō h̄t s̄ mulier.

Idem ad p̄ano p̄anormitano ep̄o.

Tem Agathosa lacte p̄ficiū quēsta
ē unū suū cont̄ uolūtate sua t̄mo
nastiū cōiūti ē. Quā p̄t̄ exp̄tē
tue p̄cipim̄ ut diligenti i q̄stione
disticiat ne fete uolūtate ei⁹ q̄s̄
sit ul̄ ip̄a mutae se p̄miserit: et si
hor̄ rep̄it tua t̄dulgētia et
illū i monastiū p̄mane p̄uideat et
hanc sicut p̄miserit mutae ap̄ellat.
Si uō nichil hor̄ ē n̄ quiddā f̄cti
ratiōis t̄mē p̄t̄ qd̄ lic̄ uoxē d̄ctē
p̄dictā muliere cōmississe agnoui⁹.
ne aliq̄ cōiūti uoxis relictē t̄stō
sij possit p̄dictōis occusio: uolūm̄
ut m̄itū suū illi etiā si iā cōiū
ratiō ē reddē deas oī c̄m̄satiōne ces
sante: q̄ n̄ f̄ctiōis cā uirū uoxē
dimittē n̄ rō concedit. p̄q̄p̄ em̄
copulatiōne q̄iugij uī et mulieris
unū corp⁹ efficit nō p̄t̄ ex p̄te cōiū
ti et ex p̄te remane t̄stō. **Itē octaua
synodo.** Si q̄s cōiugati cōiūti uoluit
ad monastiū nō ē recipiend⁹: n̄ p̄q̄
a q̄iuge castimonia p̄fiteute abso
luti sūt. Tales i t̄mē s̄n culpa sequit̄
p̄m̄ relictō t̄stō: si h̄nt ex pat̄ uo
lūtate castitatis q̄sensū. Itē si uir et
uoxē diuīte p̄ sola religiosa uita m̄
se q̄senserint: nullaten⁹ sine q̄stā ep̄n
fiat: ut ab eo singularit̄ p̄uisd̄ con
siliat̄ loro. Nā uoxē nolente ul̄
altō illor̄: etiā p̄ tali m̄t̄mōiū
nō soluit. **Itē aug⁹.** Si abstinēs s̄n
uoxis uolūtate t̄bues ei licentiā f̄c
m̄andi: et p̄t̄m̄ illiq̄ tue p̄putabit̄
abstinere. **Itē nyrolaḡ papa.** Ep̄sit

nobis ueberga regina regna se uelle
dignitate ul̄ copula erui et sola uita
suata ē et tentū desiderae: cui s̄p̄
s̄m̄g hor̄ alit̄ si nō posse. n̄ eandē
uitā uir ei⁹ lotharius elegerit.
Ex h̄is pat̄ q̄ q̄iugati s̄n q̄sensu
cōi q̄nencia p̄fitei ul̄ h̄itū re
ligiōis sume nō ualent: et si
fecerint reuocari debet. Sponsi
uō p̄nt s̄n cōi q̄sensu monastiū
eligi. Uī uider̄ m̄t̄ p̄poni et p̄o
sām q̄iugū nō ēē: idōq̄ assert̄
a p̄ma fide desponsatiōis q̄iuges
appellat. nō re p̄ntū sed q̄e s̄
turo: q̄ ex fide quā ex desponsa
tiōne s̄m̄uicē debet: p̄q̄a efficit̄
q̄iuges. P̄missas etiā auctoritates
q̄b⁹ asserit q̄ q̄sensu m̄t̄mōiū
fiat: ita itelligi uoluit ut q̄sensu
ul̄ pactū q̄iugale nō an̄ cōiū
fiat m̄t̄mōiū sed i cōiūti. Uī
em̄ defloratō iūgnitatis nō fiat
m̄t̄mōiū n̄ p̄cedat pactio cō
iugalis. ita nec pactio q̄iugal̄
an̄q̄m̄ asserit copula carnalis. Ex
pactiōne igit̄ cōiugali sponsi et
sponse fuit an̄ cōiūti: i cōiū
tiō efficit̄ q̄iuges. Facit em̄
pactio q̄iugalis ut q̄ p̄q̄ eāt p̄p̄sa.
In cōiūti fiat cōiūti.

Responsio ad p̄d̄tā cū d̄ct̄atōe sup̄ior.

His at̄ ita r̄ndem⁹. Sic alit̄
desponsatiō ubi ē p̄missio
uī et mulieris de cōiūtiendo m̄t̄
mōiū. Uī at̄ nō ē q̄sensu de p̄nti
et desponsatiō h̄is cōsensu de
p̄nti: i pactiōne q̄iugale: q̄ sola
fiat cōiūti. In illa gō desponsatiōe

ubi e pollucitaco conthendi mri
monij sponsi tui & sponse fuit: no
conuges. & talibz sponis licz sine
con assensu continentia pfitet & mo
nastiu elige. In ea no deponfaco
ubi e consensu de pnti conugiu co
trahit. & ab illis deponfacois pa
fide uei quuges appellat. Secundum
hanc distinctione deponfacois
de sponis uarie loquitur doctores.

Quo accipiat sponsa subditio cap

Aliqui enim sponsas uocant
que tamen habuerunt depon
facois ubi fuit pactio conugal
de pnti: et ille ue quuges fuit in
grogis. Si quis uxore deponfauit
ul' subarrauit qm qm p modu
pueniente die mortis eius nequeit
ea ducere i uxore: tñ nulli de q fug
uitate eius licz ea accipere i conugio:
& si iuentu fuit fcm omio separat
separat. Itē Julius papa. Si quis
deponfauit uxore ul' fuit subarru
uic: & ul' pueniente die mortis ul'
irruentibz quiboda caulis ea no
q gnoit: nec fr eius ne ullz de sag
uitate eandē sibi tollat i uxore ullo
umqm tpe. Itē gregorius. Depon
fata pnti sui puella accepit i
conugiu anathema sit ipse & omnes
ei assentes: q pnti lege dei
moi decerunt. Ad dinc legis e mos
sponfas appellat conuges ut i enuā
Accipe mala quige tua et idcirco
nonno. Si quis alia sponsa tag
ul' i quolibet loco oppofuit ul' ad
duxit i domū suā: inerat quia
uxore pnti sui uiolauit: no q ia
uxore eat sed que uxore a pntibus
fij debebat. Ex hys colligit q sponse

quoda conuges fuit an conuentione
seruit. Sed forte illud mouet qd i
sine capli dr: no q ia uxore eat sed
q uxore fji debebat. Ad no ita dr
itelligi quasi: ue no fuit ex quo uxore
et pactio conugal inressit: sed q
nondū traducta fuit: ne res uroia
inressit sed q rubita conugal.

Ad alia accipiat i hys aliis caplis

Quod etiam quoda sponsa
si uio deponfata e ut n
inressit assensu de pnti si sponfo
fuit: fm que modū illd dertū
itelligit. Si quis sponsa filij oppofuit
& pā filij eius ea duxit: pat ptea
no heat uxore. nec mulier unū:
filij qui patris factis ignorauit alia
ducit. Si qm illa fuisse qd utiqz
fuerit si i sponfalibz pactio conugal
inressit: no pntitē sponsa
alia ducere. Metus ut pena non
nubendi ex rigore i fugit: ut
alij terreat. Itē ex eode. Quida
deponfauit uxore & dotaui: &
tū ea corre no potuit: quā clau
culo fr eius corrupit & grauidā se
ret. Decretū e ut qm nupta no
potuit eē legitimo uio. depon
fata tñ fr ea habe no possit:
sed incha & incha fcm tū
qde uindictā sustineant: linta
no eis conugia no negent. De
illa deponfaco hor itelligi debz:
ubi no fuit assensu conugal de
pnti. Alioqn no licet eis alia
scetiri conugia. Secundum hor enā
illud itelligi dr. statutū e a sacro

comuentu ut si qd sponsa alia rapuit
 publica pnia mulier: & sine ppe co
 iugij maneat: & si ipsa ranni eide
 ofennens no fuit: licentia ei nubedi
 alij no neget: Apparet huc fuisse
 deponfata sine patione coniugali
 de pnti: & id no fuisse quige: cui ui
 uente fponfo alci nubendi licentia
 no neget: Sut ena qda mupnalia
 pacta de futo ex qba fponfi & pofse
 uocant: no exinde quiges fut: & e
 qda pactio quigal de pnti: q pofu
 & fponfa ena quiges fut: utq
 pactio deponfaco ul' fponfalia int
 dii dnt: ppe m fponfalia dicit q
 da follepmia pacta mupnalia.

Quae mox no tradat pponfe.

Que mupnalia pactis ubi e
 fponfio tm futi aut augo.
 Inftituti e ut ia parte fponfe nofta
 tm tradant: ne uilem heat maritus
 data: qua fupparauit fponfa dilata.

Quae fponfa fit uidua moctuo uio
 & que no.

Et ftendit e qd ia fponfa qtm
 i futo pacta e. moctuo fponfo
 no remanet uidua: q no fut ur ei9
 un si qd ea duxit ad sacros codices
 confende no phibet q no duxit ui
 dua. Vidue em maritus eque ficut bi
 ganna sacdos fit phibet: Ex tali aut
 copula nulla arret a sacro codimib9.
Scdm hor itelligendu e qd ut pela
gus papa de illo q moctuo fponfo
 ei9 fponfa duxit i uxo. Nichil e
 mqt qfiat ad huc articulu attinet qd
 ei obuet de canoico ftituti9 qn ad
 sacros codices pmouei ualeat: un id
 tlie fponfa fut fuffet m quae et

fponfu ei9 confens9 de pnti mteffiffet
 eo moctuo uidua remaniffet: cui co
 pulata i coniugio uultus ad sacros codi
 ces no accedet cu uidua duxit: Do
e igr ambigendu qn & fola de pnti
 ofens9 coniugul effinat: & exinde uei
 coniuges appellent: idd p9 cofensu tlem
 si qd alij copulauit fer: ena si carnul
 comitio illic fequat: ad p9ce copula
 reuocanda e. Si confens9 de futo
 cu iuramento fut quigul.

Disto
xxviii

Hic qri d3 ut u' ofens9 de futo
 addito ena iuramento quigul
 fiat: ut si quis pmittat ul' ena
 iuret alicui se usq ad tpe planu
 illa duxit & ia pmittat ul' iuret se
 illi muptua: nuquit tlie fponfo eos
 quiges feat: Si mutato pposito al
 ul' uterq ad alia copula tiffit: nuq
 ob p9ce fponfione iuramento fubmra
 re fedeatoms parat ftmdet: Con
fidea q longe aliud e pmittit: et
 aliud fare. Et pmittit nodu fut: E
g pmittit se i uxo duxit uiqua
 nodu ea duxit uxo: & q fponfandi
 fe muptua nondu mupfit: Quo g
 quiges appellat pnt q nondu qthut
 fed i futo fe contractios iurando p
 mittit: Item: Si ex ui iuramenti
 ad futm ptinens mox efficit qu
 ges cur iurant i futo se factios. qd
 i pnti efficit: Item: Si ex qd iurat
 mox efficit quiges: cur hat re effi
 ciut qua iurant se factios. Idd dico
 qd coniugul tur no fut: si pmittit
 futm: Si no ille p9 uxo duxit: & illa
 maito mupfit: coniugul utiq fut
 & no fit diffolui. Pre dnt m dcau

ut pueri pnia e corrigendū: s̄ con
iugū sequens nō ē dissoluedū. Nō
ē at sic qm̄ iuramētū coniugū pntis
consensu attestacōne firmat: q̄ p̄
tlem̄ q̄sensu si q̄s alij se copulauit:
enā si p̄traueit plē irritū d̄z fieri: &
ipse ad p̄ccem̄ renouat̄ copula.

Que uideant̄ obuiaē p̄missis.

Demisse at̄ sine uide obuiaē
illud qd̄ leges d̄cūt: s̄ q̄s
factis d̄m̄is s̄p̄turiis iurauit mulieri
se eā legitime uxore habiturū. ut si
t̄oracōis t̄le s̄c̄mētū dedit: sic iā
legitima uxor p̄ius nlla dos n̄ alia
s̄p̄tūa m̄p̄ōita sit. s̄ h̄c̄ oñdit̄ qd̄
s̄i ul̄ d̄c̄at: nō q̄ t̄ur̄ fiat. Nō em̄
p̄ illd̄ iuramētū t̄ur̄ sit uxor: s̄ si
d̄z q̄ iurauit. p̄t̄ de illo iuramē
to t̄telligi d̄m̄ hor ubi de p̄nti cō
sensu: ac sem̄ uir̄ suscipuit. Illi
enā sine q̄ d̄m̄ ē solū q̄sensu fac̄
quigū. videt̄ contraie. qd̄ enā r̄p̄a
papa ait. d̄c̄t̄ q̄ iugū nō nō sit n̄
ab eis q̄ sup̄ f̄c̄am̄ d̄n̄acōne uidet̄
habē: & a quibz̄ custodit̄ uxor petat̄:
& a p̄ntibz̄ p̄ponet̄: & legibz̄ d̄c̄et̄:
& a s̄c̄dote ut mos ē b̄ndict̄: et
a parant̄ibz̄ custodiat̄: & sollempnē
accipiat. Item Ita legitima sitote eē
cōm̄bia alit̄ uō p̄s̄p̄ta nō q̄ iugū
sed adulterā ul̄ fornicatōnes s̄: nisi
uolūtas p̄p̄a suffragata fuit: & uota
s̄c̄c̄ur̄erint legitima. Horat̄ nō
ita t̄telligendū ē t̄q̄m̄ sine em̄uatis
nō possit eē q̄ iugū legitimū: sed
q̄ sine h̄is nō h̄t̄ decet̄ & honesta
te debet̄. In h̄y em̄ celebracōne s̄c̄
mētū sicut̄ i alijs qd̄a s̄nt̄ p̄t̄m̄ēna
ad subam̄ s̄c̄mētū ut q̄sensū qui

solū de p̄nti sufficit ad cōt̄hēndū
m̄t̄m̄ōm̄: quēda uō p̄t̄m̄ēna
ad decet̄ & sollempnitatē s̄c̄mētū
ut p̄ntū traditō. s̄c̄dōm̄ b̄ndictio
& h̄uiḡd̄: sine q̄bz̄ legitime s̄nt̄ con
iugū q̄ntū ad uirtutē nō q̄ntū ad
honestatē s̄c̄mētū. Sine h̄is q̄
nō quasi legitimi quigēs s̄ q̄s
adulter̄: ul̄ fornicatores quēmur̄:
ut illi q̄ clanculo nubūt: & utiqz̄ s̄c̄m̄
catores eēt̄ n̄ eis suffragat̄ uolū
tas uibis exp̄ssa de p̄nti q̄ legitimū
cōiugū m̄t̄ eos fuit. Nā et q̄sensū
oculto de p̄nti p̄ uiba exp̄ssus
quigū fuit: h̄z̄ ibi nō sit honesta
contractū: sed m̄t̄m̄ōm̄ nō s̄c̄m̄t̄
q̄sensū q̄ t̄oculto fuit. Si em̄ alit̄
alterū d̄m̄isēit nō cogit̄ iudicio
em̄e rediē & cōmanē: cū cōiugē:
q̄ nō p̄bai testibz̄ contractū q̄ t̄
oculto ē f̄tus. Ed̄ si ip̄i q̄ t̄oculto
sibi consenserūt: eūde cōsensū
ualūtale t̄ manifestō p̄t̄eant̄ t̄ur̄
utiqz̄ uolūtas p̄p̄a suffragat̄: & le
gitima uota s̄c̄c̄ur̄erūt ad s̄c̄m̄t̄
d̄c̄t̄ q̄ iugū. qd̄ p̄q̄ f̄uāt̄ oculto
contractū. Volūtas igit̄ uibis exp̄ssa
t̄ oculto. ad hor̄ suffragat̄ ut fiat
quigū. manifeste uō exp̄ssa suffra
gat̄ ut s̄c̄m̄t̄ & roborēt̄: ac liberū
em̄e f̄iat de hor̄ iudicāē si expediet̄.

**De qua re sit q̄sensū ille an de
carnali copula an de cohabitacōe an de**

Hic q̄rit̄ cū consensū **alio**
de p̄nti m̄t̄m̄ōm̄ f̄iat: cō
t̄ei consensū sit ille. an carnalis
copule. an cohabitacōis. an uirtus.
Si cohabitacōis q̄sensū f̄iat m̄t̄m̄ōm̄:
t̄ur̄ f̄t̄ cū s̄c̄c̄e p̄t̄ at̄ h̄e m̄t̄m̄ōm̄.

Si carnal copule: tunc me maia et
 ioseph no fuit quigiu. pposueat
 em maia i uiginitate mane n ali
 deo fure iuber: sdim q vide angelo
 dixit quo fiet: qd quid qm viru
 no agnosto: .i. me no agnitua
 pposui: Rex em q tur vix no
 agnostebat nite eat tgru quo pos
 set hre filiu: sed q nuqm se cog
 nitua pposueat. Dicit em beda
 q i uiginitate mane disposueat.
 Si igit qe suu ppositu p asensit
 i carnale copula: vide: fra uol
 rea mente: si no ope violati.
 Dicimus igit q asensu cohitudois
 ul carnal copule no fuit quigiu
 sed consensu coniugalis soneta
 tis ubis sdim pns tpc expssa ut
 ca vir dr ego te accipia i mea no
 dniam no ancilla sed iuge. Ra
 em no ut dnā ul ancilla dat: id
 n de sumo n de ymo a pncipio
 formata e sed de latere vi ob co
 iugale sonetate: si de sumo fiet
 ut de capite videt ad dnatione
 cūta: si lid de ymo ut de pedibz
 videt ad sinitute subienda. Sz
 q n i dniam n i ancilla assuit.
 fra e de medio: .i. de late: quia ad
 iugale sonetate assuit. Cu igit
 sic quemur ut dicat vir accipio
 te i mea iuge. x dicat mulier
 accipio te i meū vix. hys ubis
 ul alijs idem significatibz expmit
 consensu no copule carnalis ul co
 habitudois copialis sed coniugalis

sonetatis. ex qua optz eos cohitare n
 fore ca religionis puri uoto copulac
 separent ul ad tpc ul usq i fine.
Coactio excludit consensu coniugale.
Coactio at asensu coniugale
 liberu ee. a coactione. Coactio
 em consensu q n consensu appellat
 dz coniugiu no fuit: sicut testa urbana
 srbens sanmo regi aragator. h uba
 De neptis tue coniugij polluitate
 qua te ciuda militi daturz ueritatis
 articulo stante sub fidei polluitate
 firmasti. h equitate dictante de
 uing. ut si illa viru illu ut dr omo
 tenuit: i eade auctoitate uolunta
 tis ppsit: ut vid illo ul se pcesu
 deneger nuptia: nequm ea iuita
 ut remente eiqde vi rogas quigiu
 copula. Idem. Si uin ee consueit
 qd nobis legati iordans pncipis
 retulerit: sz q ipe coactio x dolens
 filia flente x p vrbz remente
 ramaldo deponsauit qm leguer
 canonu auctoitas etia sponsalia si
 appbat: ne ignorantibz leges x ca
 nones nimis duru videat: ita smam
 tempam. ut si princeps cu assensu
 filie id qd ceptu e p fice ualuit co
 redam. Simaut legatu n i trasq
 ptes audiat: x si nichil fuit ex pte
 ramaldi qd amplis pcediat: ab ipso
 iordane sacmentu quo asent her
 q duta sut accipiat: x nos tui cano
 nu ac legu septa sequentes dem
 cept no phibem. qn alij uis si uo
 luerit p dca filia eiq tui i dno nubat.
 Ex hys pdictis apparet coniugiu fi
 nit asensientes x spontaneos:

Dis. xxv.

no in rementes & iustos. Verumptamen
q̄ iusti & coacti q̄ iusti sūt. si p̄cedat ab
aliquo t̄p̄is sp̄acio sine coactione
coactione & q̄rimonia cohabitau
runt. facultate distendendi ul' reclama
di habita q̄sentie videntur. & q̄sensu ille
sequens supplet qd' p̄cedens coactio
tuleat. Consentie at' p̄bat' q̄ euident'
no q̄ dicit' s̄dm̄ illud. In sponsalibz
eoz q̄sensu exigenda ē quoz i mup
t̄is desiderat. Intelligit' t̄n̄ filia q̄
q̄sentie p̄t' n̄ euident' dissentiat.

Item. Sponsalia sicut mupte q̄sensu
sūt q̄thencat' & id sicut i muptis
ita & i sponsalibz patrisfamilias
filia q̄sentie oportet. & q̄ si uoluntati
p̄t' no repugnat q̄sentie intelligit'.

De errore qui euacuat q̄sensu.

D
xxx

Non solum coactio t̄pedit ul'
excludit q̄sensu si enā error.
No aut' oib' error q̄sensu t̄pedit. Et
at' error aliq' p̄sone. aliq' fortie. aliq'
conditiois. aliq' qualitatis. Error p̄
p̄sone: q̄n̄ hic putat' eē ille homo.
Et ē alius error fortie: q̄n̄ putat'
eē diues q̄ ē paup' & equis. Error
conditiois: q̄n̄ putat' liber q̄ fūgē.
Error qualitatis q̄n̄ putat' bonū q̄
malū ē. Error fortie & qualitatis
cōiugij q̄sensu no excludit. Error
uō q̄ditiois cōiugale consensu eu
acuat: de q̄ q̄ditioe p̄modū tracta
bim9. Error quoq' p̄sone q̄sensu
cōiugale no admittit: ut si quis
sciam nobile t̄q̄iugū petat' & p̄
ea alia ignobilis tradat' ei. no ē
int' eos cōiugū q̄ no q̄sensit ut
i ista sed talia: ut si q̄s p̄mittet se
in venditur aurū. & p̄ aūo offer
ret in auricalcū. ita me denper.

nisi quid diceret consensisse tauri
calcarē. Nisi quid uolui emē auricali
cū. Nec go t̄ illud consensu: q̄ q̄s q̄
no n̄ uoluntatis ē. Sicut go error
error materie excludit q̄sensu: ita
& t̄ cōiugio error p̄sone. Et obicit'
de iacob q̄. p̄ rachel un' am̄ seruie
rat: & sup̄posita ē ei lya. Nisi quid
error p̄sone excludit cōiugū: cū n̄
t̄ ea sed t̄ rachel consensit. Et qd'
ibi s̄m̄ ē t̄ m̄sio q̄s̄ n̄ m̄ybe
tradit'. Ibi t̄n̄ & si no p̄cessit t̄n̄ se
cuto ē consensu. n̄ ex illo cōcubitu
qui q̄sensu p̄cessit fornicari iudi
cant'. cū ille maritali affectu eam
cognouit & illa uxore affat' debi
tū p̄soluit: putans lege p̄mo
genitrix & p̄m̄s t̄p̄eris se illi iue
copulata. Excusat' enā q̄ dei
q̄s̄ illo t̄ m̄sio ita actū ē. Hodie
enā excusat' ille cui ip̄so uxore
s̄c̄oz lectulū ei9 t̄ ḡssa se subuēt.
Que t̄n̄ sine spe cōiugij p̄petuo
mane' censeat'. Ille t̄n̄ q̄ ignouit
eā p̄ ignorantiā excusat' qd' p̄
ille p̄bat'. Si em̄ dyabolat' t̄n̄ signu
rans t̄ angelū lucis f̄dat' bonū:
no ē error p̄iculos9. Qd' at' vit
ille t̄ illā mulierē no q̄sensit:
ex sili oñdit'. Si q̄s hētūq' noie
augam ul' ambrosij alicui catho
lico se offerret eūq' ad sue fidei
imitationē uocet: si ille q̄sentiet
t̄ t̄u9 s̄m̄am fidei dicit' q̄sensisse:
no t̄ hētūq' s̄m̄am: s̄ t̄ integra
sem fidei quā ille hētūq' mēne
bat' se habe. Error fortie q̄sensu
no excludit. Que em̄ mubit

pauipi putans illu ee diuite: no
pt remittat pccati ad dno qd dicit
puius errauit. Nec etree qualis
asensit excludit: ut si qd ducat
i vore metrem ul' corrupta qua pucat
ee casta ul' uigme no pt ea ditte.

De quingio maie & ioseph.

Remissio aqd addendu e
de mo illa consensu. q me
maia & ioseph intressit. Sane e
di pt no solu maia sed ena ioseph
apud se disposuisse uigmitatem
seruare. n deo alit iubet. eosq sic
asensisse i quingale sonetate ut
utq de alio reuelante spu itelli
get. q uigmitate suae n do alit
ipmuer uellet. sed illa uoluntate
iubis no expsserant: pgea uo ex
psserut: & uigmitate pmanse
rut. Consensit g^o maia i maia
lem sonetate sed no i carnalem
copula. n de ea do ppealut pti
peret: q ena osilio i maialem
copula asensit. q uigmitate suae
uoneat: & io no alit asensisset
i quingale sonetate. n familiare
dei osilii habuisset. De q uingio
sic ait. Bona maia pposuit se ser
uatiua uotii uigmitatis i corde:
sed ipm uotii no expssit i ore.
Subient se dine disposiom: pro
sueat se pseueratiua uigme. n
deo alit ei reuelat. Committens
g^o uigmitate sua dine disposiom
asensit i carnale copula no illa
appetendo: sed dine disposiom
ipmratom i utq obediendo.

pgea uo sil' cu uio labijs expssit.
& utq i uigmitate pmanst.

Ad pfm fuit mte eos quingio.
Alter eos ut ait augu. pfm fuit
quingio. pfm qd no i significoe
sed i stitate. Sanctiora em su co
uugia pai uoto acinenciu. n augu.

Ad deo pai uoto uoueratis abo
pseuerant redde debuistis. i quo
pposito si lapsi e ille tu salte pseue
ra: no q pte tempabatis a comix
tione carnali: io maia tua ee
desiteat. Immo uo tanto sanctius
quingio manebatis. qnto sanctiora
concedit planta suabatis. pfm
igit fuit maie & ioseph quingio
istitate: pfm ena fuit fm exple
boni quingio fide plem s^o sacmetu.

Omne em bonu mupnq: ut ait augu
impletu e i illis pmba xpi fides
plem sacmetu. plem agnoscimq
ipm dnm. fide q nullm adulteriu:
sacmetu q nullm diuerti. Solo
ibi muprial qubiq no fuit q i
carne pti si no poteat sn pude
da qrupia carnis q accidit ex pto
sn q qrupi uoluit q sn pto futuq
eat. Et lig no intressit quingalis
concupitq: quingio tm ue fuerit
mte no carne. sicut & pntes. Quis
ambros dicit pfm si quingio p
carnale copula. In oi tad mri
momio quingio itelligi spual. q
asinat & pfiat quingio comixtio
carnal. Et itelligendu e coniugiu
pfiat copali comixtione. n qntat
ad uitate ul' stitate coniugii s^o pti
ad significatone. q pferuus tuc

fide p̄dita sac̄mētū fidei nō amittit
 qd̄ lauatio regnāōis accepit. Red-
 deret̄ em̄ redeūā si amississet abre-
 dens. **H**abz ut hoc q̄ recessit ad
 cūmūlū supplicij: nō ad mītū p̄-
 nū **Item**. **E**t ubi placuit ex cōi-
 cōsensu ab usu carnal̄ q̄cupit̄ t̄pe-
 tiū contine' absit ut vinctim int̄
 eos coniugale rūpat̄: v̄mo firmitus
 est quo magis ea pacta secū gerūt
 q̄ carius concedūsq̄ suanda sūt:
 nō uolūtarijs corp̄s neribz. sed
 uolūtarijs aīō affectibz. **E**t attende
 q̄ in bonū coniugij dī sac̄mētū nō q̄-
 sit ip̄m coniugū. s̄ q̄ eiusde rei sa-
 cre signū ē: i. p̄ualis & inseparabilis
 cōiūctio nō xp̄i & eccl̄e.

Her tu nō assit̄ oī cōiugio.
Et stendū ē ab aliq̄bz con-
 iugij coniugū q̄ h̄ cū bona
 nō comitant̄. **D**eest ē em̄ fides:
 ubi vir cū alia ul' mulier cū alio
 coit̄. **H**oc ḡo bonū ita cōiugio ad-
 heret ut ex eo si assit̄ ampliq̄ cō-
 mender̄ cōiugū: si nō assit̄ nō
 inde admittit̄. **E**t ue em̄ adulterā
 ē nō inde q̄iū nō ē v̄mo si q̄iū
 nō eet̄ adulterā nō eet̄. **E**t cū sic
 culpa cōmittit̄: sac̄mētū ad nō
 cassat̄. **B**onū quoz plus nō oībz
 adest cōiugibz. **E**t iuda em̄ pai-
 uoto cōiugētia suat̄: alij cōiugētia
 tis desū ul' alia rei cū ḡnare
 nō ualēt. **N**ec om̄s illi eccl̄a q̄ p̄-
 lem suscipiūt bonū plus h̄nt. **N**ā
 bonū plus dī nō ip̄a p̄les. nec
 plus spes q̄ ad ip̄am religione nō
 t̄fert̄ v̄mo ad hēditariā successione:
 ut cū q̄s hēdes t̄rene possessiois
 h̄re desideat̄ si spes ac desiderū

quo p̄les ad hoc q̄rit̄ ut religioe
 t̄ferret̄. **M**ula ḡo p̄le h̄nt q̄ in bo-
 no plus curent̄: nō t̄m q̄iugū
 ēē desunt̄. **S**ac̄mētū ud ita inse-
 parabilis coniugio adheret legitiaz
 p̄sonaz ut sine illo coniugū ēē nō
 videat̄: q̄ semp̄ manet̄ int̄ vi-
 uentes vinctim coniugale ut enā
 int̄uente diuicio fornicatiois
 cū. cōiugalis vinctiū finit̄ nō
 soluat̄. **V**bi uō int̄ legitiaz p̄so-
 nas q̄rit̄ cōiugū nō adē illd̄
 bonū qd̄ dī sac̄mētū: q̄ p̄t̄
 solui talit̄ copula. de q̄bz post-
 dicet̄. **E**t uō coniugū sit int̄ eos
 q̄ coniugali assit̄ nō t̄m grā plus
 sed explende libidis cū cōueniūt:
 nō fornicarij s̄ coniuges appeller̄:
 ostendit̄ **Aug**u. inueniens. **S**olet q̄ri
 cū mascula & fēta nec ille maia
 nō illa p̄ce altius sibi met̄ nō si-
 licet̄ p̄randoz. sed p̄t̄mētia
 solū cōiugibz cū copulant̄ ea si-
 de media ut nō illa cū alio nō re-
 cū alia faciat̄ idem: utriū mup-
 tie uocande sūt. **E**t p̄t̄ foetasse
 nō absurde hoc uocari cōiugū
 si usq̄ ad mōtē alij eoz id int̄
 eos placuit & plus ḡnāōne q̄-
 ius nō ea cū q̄iū sūt: nō h̄nt
 ita vitauerūt ut ul' nolint̄ sibi
 nasci filios ul' enā ope malo
 aliquo agant̄ & ne sibi nascant̄.
Ceterū si ul' utriūq̄ ul' unū eoz
 desit̄: nō n̄emo quō has mup-
 ties appellat̄ possunt̄. **E**t em̄ si
 aliqua s̄ ad t̄p̄ adhibuit̄ donec
 aliqua dignā honoibz ā suis
 facultatibz tuemat̄: quā coniugio

ducatur aīo ipso adultē: ne in illa
qua nupit. tuemie. sed cū ista cū
qua sic cubat: ut cū ea nō habeat
maiale cōsuetū. Ette gūges di
cūt q̄ solū cōcubita cū cōueniūt:
si tñ plus gnācōne aīquo malo
dolo nō vitent.

De hys q̄ pcurāt venena steili

Qui uē venena steilitatis
litatis pcurant nō gūges
sūt sed fœmarij sūt. Augustinus Ali
qñ eo usq̄ puenit h̄ libidiosa
crudelitas ul' libido crudelis. ut
venena steilitatis pcurēt: et si
nil valuerint gceptos fetos inē
viscē aliquomō extinguat ul'
fundat uolendo ple sua p̄q̄ inē
re qm̄ vine aut si t̄ uero uiue
bat. om̄di om̄di aīqñ nasci p̄q̄
si ambo cles sūt cōiuges nō sūt.
et si ab t̄no cles fuerūt. nō sibi
p̄ ḡnubū. sed p̄ s̄uip̄ū p̄cōq̄
cōueniūt. Si uō ambo cles
nō sūt audeo dice. a illa quodā
mō ē maīl mētrix a iē adultē
vxoīs. Ad s̄f hominē q̄ pcurat

Hic q̄ri solet de hys abocētū
q̄ abocētū pcurant: qñ in
dicent hominē ul' nō. Cū puer
p̄iūt ad hominē p̄iūet: qñ
fœmarij ē aīam h̄. vn̄ augustinus
s̄f erodū assit. In fœme af puer
peruū ubi nō ē aīa vna lex p̄
tine. ad hominē noluūt. Dicit
enī augustinus q̄ t̄ fœme puerp̄iū
aīam nō h̄: ideoq̄ multat̄
peruū. nō reddit aīa p̄ aīa. s̄

ia fœmato cōp̄ aīa dat nō t̄ cō
ceptu cōp̄is nascit̄ cū semine de
riūata. Plasi cū semine et aīa exis
tit de aīa t̄iū et m̄lte aīe rotidie
pereūt. cū semē fluxu nō p̄finit
natiuitati. p̄mū opt̄ domū cō
paginai et sic habitatoē indūi.

Cū gō Inmāmetā cōpacta nō
fuerit ubi est eī aīa: te thēo
Semina paulatim fœmāt in
uteo et tādū nō reputat̄ hōi
ridiū. donc elemēta q̄ferta suas
imagines mēbeaq̄ suscipiūt.
Et hys apparet t̄iū hōridas
ēē q̄ abocētū pcurant: cū fœcū
ē et aīatū puerp̄iū.

De excusatione coitus q̄ fit p̄ h̄ bō

Quoniam igitur heri tā bona iā
taliquo cōiugio s̄f cōt̄iūt:
ad excusationē coitus carnal uā
lent. Et n̄ em̄ seruata fide thoi
cū plus cōiuges quēniūt: sic
excusāt coitus ut culpa n̄ hēat.
Et si uō deficiente bono plus
fide t̄iū puata quēniūt cū t̄iū
nēne nō sic excusāt coitus ut
nō hēat culpa sed veniale vn̄
augustinus Coniugalis q̄ribit̄ nō
habet grā gnādi culpa. cō
rupscenae uō sanande sed t̄iū
cū cōiuge p̄t̄ thoi fide culpa
veniale. te hor q̄ q̄iugū viti
cōrupta utiūt̄ t̄iūem ultra
nātate filios p̄candi: ponāt
hys p̄ q̄b̄ cotidie dicim̄ d̄lte

nob de. nos sic r nos di. de. no.
 Vbi at her bona desit. fides et
 ples: no videt. cony defendi a
 rime. Vn i sententolis sicut pita
 gora legit. Omnis ardentia a
 mate ppe vxois adult. e. Itē iheo9
 sapiens iudicio amat quige n
 affertu. No rgnat teo ipet9 ut
 voluptatis. n pteps fert ad conu.
 Nichil e fedius qm vxoē amae
 si adultera. Cui dicit se causa
 huam gms vxoib9 iugi imitent
 salte penides: q p99 rōperint
 no coeuf. r p9qm vent vxois t
 tinnūt no pdant filios. n ama
 tores se vxoib9 exhibeant s mai
 tos. Idem i mrimomo opa liberoy
 gressa sūt: uoluptates at q de
 metricā amplexib9 capiūt i
 vxoē dampnant. De indulgentia apli quō accipienda sit.
Sed si acubito q sic rā plus
 culpa caret: quid apus
 scdm indulgentia pmitit. Ita et
 ait: hor at fm rōdulgentia dico.
 Cui em pstat vema n culpe r
 p hoc enā qdā pbae uolūt mup
 nias eē pām. Sed ut supdām e
 rōdulgentia alia e rōcessiois alia
 pmissiois. Egeat apus de mup
 nio r de carnali conu r ad utrūq
 retulit illud. Hor at dico scdm
 rōdulgentia. Indulgent et mupne
 fm rōcessioē r acubito mupnal
 q sic tm rā plus. Concubito uō
 q e pē nntate gñandi ob rō
 timentia rōdulget fm pmissio
 nē q ibi aqua culpa e s leuis

ideoq no iuber. ne credit. si pmitit
 q no e laudabil sed uemalis. De hor
 sic augo ait: Ecce aliqs dicit: si ve
ma gressit apus go pām s mupne.
 Cui em vema n pto credit.
 plane qd rōmittat pmissi fm ve
 ma: audeo dice pām eē. Vema
 naq credens apus acubito attē
 dit quigato: ubi e rōtmenē ma
 lū. Qnatmenē malū e q vnt9g
 nostit vxoē enā ultra nntate
 pñandi filios s r i r mupnā bonū.
 No em q rōtmenē malū e: idō
 quigū ubi e acubito s rōtmenē
 gnāōnis no e bonū: no pāt illd
 malū culpabile e hor bonū. sed
 illud malū sit uemale pē bonū
 mupnale. Ed no rōphendit apus:
 s malū rōtmenē idem ondit
 dicens. Concubito q no sit rā plus
 mupne no cogit fieri. s rōpetrant
 ignost si tm no ita sit mms ut
 rōpediat tpa q cōm debent. ne
 miter r eū vsit q e g nām. Con
cubito ei necessaria rā gñandi rōul
pabilis: r solo ipē mupnal e. Ne
uō q ulē nntate pōdit no rōm
s libidm obseqr: r hūc no exige
sed redde quig ne fōmter ad cō
uige pmet. Si uō ambo tli gupē
subigim rōm frūt q no e mup
nāz Cui9 delicti no sūt mupne ca
trices sed deprecres. Dera q de qu
gule e castitas pñandi r rōdendi
carnal debiti fides. Hor e opa mup
nāz qd ab oī pto defendit apus
dicens. Ed pstat uigo si mupseit.
Cū r culpabilis no sit gñandi m
tentōne acubito q pē mupnis m
putanda e qd fm vema credit apus

in q̄ coniuges debitū carnis expos-
cūt nō p̄p̄gnis uolūtate s̄ libi-
ditis uolūtate. q̄ tñ uolūtas
nō p̄t nuptias cadit i culpa: s̄
p̄t nuptias accipit ueniā. In
moderata igit̄ p̄gnis s̄m ueniā
concedit. Et uo c̄ra & h̄c lauda les
sūt nuptiae: q̄ etiā illud qd̄ nō
p̄tinet ad se ignostū fuit p̄t se.
Nō em̄ ille q̄ cubitū quo p̄uit
cōcupis agit: ut i pleat̄ feta que
postulant nuptie. Om̄io igit̄ igne
suo nuptie bone sūt q̄ fidei thoi
suant et plus suscipiende causa
utrūq̄ sexū cōmiserit & impieta-
tem separatis h̄erent. Sc̄itā etiā
quigni nō cōiūx̄ i fidelis obed̄ p̄t.
sed p̄oq̄ fidelis. p̄dest̄ i fidelis ut
doc̄t ap̄t. Et h̄is ostendit̄ q̄ con-
iuges q̄ cū plus tñ ueniūt ul̄
q̄ exigentibz debitū reddūt defen-
dit a p̄tō s̄ctas cōiugii bonitas nup-
tiale. Si em̄ absq̄ p̄tō nō possēt
fici q̄ cubitū cōiugal̄. nō p̄t p̄t
d̄is p̄o diluuiū eos copulā dicens.
Aresite & multiplicat̄: cū iā sine
carnali cōcupis nō possēt cōmiseri
Quod nō ois delectat̄ carnis p̄tū ē
Sed forte aliq̄s dicit om̄ie
cōcupis carnis & delectatō
ne q̄ ē i cōitu mala ē & p̄tū: q̄
ex p̄tō ē & i cōdinata. & nos dicimz
illa cōcupis semp̄ mala ē. q̄
feda ē & pena p̄tū s̄ nō sep̄ p̄tū
ē. Sepe em̄ delat̄ uir s̄us s̄m
carnē i aqua re ut req̄stendo p̄o
labore. edendo p̄o esurie: n̄ tñ t̄lis
delatō ē p̄tū n̄ sit imoderata. Sic
& delectō q̄ ē i cōitu cōiugali cui
assit̄ illa t̄a bona a p̄tō defendit̄.

Vider̄ tñ b̄tus ḡgōis alie sentie:
s̄ q̄ sine p̄tō nō possit̄ si carna-
lis cōm̄io dicens. Vir cū p̄a uoxe
doxiens n̄ lota q̄ etiā i trare
nō debz. Quis diuise hom̄i nationes
de hac re diuisa sentiant: & alia cū
todie uideant. Romanoz tñ sep̄
ab antiquoiba usa fuit p̄o amix-
tionē p̄e cōiugis & lauacri
p̄uificatōnem querē: & ab i ḡssu
em̄e temp̄ae paululū. Nec hoc
dicentes culpa depucant̄ eē con-
iugū. sed quia ip̄a licita admix-
tio cōiugis sine uolūtate car-
nis si nō p̄t a sacri lon i ḡssu
ē abstinentū: q̄ uolūtas ip̄a
sine culpa nullatenz eē p̄t.
Determinat̄ auctoritate.
Hoc at̄ ne p̄d̄is obuet
i telligendū ē. i illis qui
nō gr̄a plus cōueniūt: quoz
uolūtas nō ē s̄m p̄tō. Et uir
aliq̄ rep̄tū p̄t adhuc amplez
carnales exuentes: q̄ nō m̄dū
cōueniāt p̄t intentionē p̄tande
plus. Nā quonens fit ab i ḡssu
em̄e abstinentū ē. & q̄ ita i telli-
gendū sit: ḡgōis cōsequent̄ os-
tendit̄. Si quis uō sua coniuge
nō cupidine uolūptatis rapit̄.
sed tñ candoz liberoz gr̄a uit̄.
iste p̄feto siue de i ḡssu em̄e siue
de sumendo cōp̄is d̄m̄i i n̄stio
abstineat suo ē iudicio relinque-
da: q̄ p̄hibet̄ a nob̄ nō d̄z ampe
q̄ i igne posita nescit arde. Cū
uō nō amoz p̄tande sobolis. s̄
uolūptas d̄nat̄ i ope cōm̄iois:
habeant cōiuges etiā de amixtōe

sua qd' defleant. Tunc at vir qui
per attentione quibus lota aqua
fuit: ena' fatineti ratione ualeat
amp' cu' ei fm' p'finita suam
etiam licuit intrare. **Disto xxxii**
De solutione carnalis debiti.

Sciendum e' ena' q' n' i' oib' q'
alijs vir p'fir mulieri ut
caput coepi r' solutione t' carnalis
debito pares s'nt. **Idem** ap'us utriq'
p'cepit parit' i' hac r'a sibi i' uice sibi
n' m'gens. **Vir** debuit reddat uxor
p'fite' r' uxor uid' q' mulier n'o habet
p'fite' sui coepi s' uir. **Sicut** r' uir
n'o h't p'fite' sui coepi s' mulier:
q' nec mulier ad aliu' uir'u' r' ut
uir ad alia muliere p'fite' h't sui
coepi ut uir ad atinendu' ut mulier
p'fite' h't sine mutuo q'sensu: sed
al' aliud p'fite' h't coepi ut posten
ti alii. alii n'o liceat negare debitum.
In hoc em' pares s'nt q' n' uid' n'
mulieri coepa sui licet alij trade'
sed sibi i' uice debitor' s'nt i' hac
r'a. ne p'randi det' occasio: p' qd'
n'o tollit' uio dominia s' uicium.
Debent em' s' q'ingati n'o solu'
ipius serus sui atinendi fide'
liberor' p'randor' cu' q' p'ima e'
i' ista mortalitate sonetas uex'
ena' i'finitatis **r' uice** ex'piede
ad illicitos q'ubito deuitandos.
mutua quodam' fuitate' ut ena'
si alii eor' atinencia placeat: n'
ex alia r'ensu n'o possit. **Ad** hoc
em' neut' h't p'fite' sui coepi.
qd' adeo uex' e'. ut ena' q' n'o filioz
p'randor' s' i'finitatis i'atim'ie
ca' expetit ul' ille de minimo

ul' illa. n' sibi alitru' negati ne
p' hoc t'ndant' i' dampnabiles coe'
ruptelas. **Redde** em' debuit q' uigila
le nullig' e' r'ims. exige aut' ule'
gnandi uacitate culpe e' uemal':
fem'ca' n'o ul' mechai p'umedi
e' r'ims. **Quod** neut' contine'
ualeat n' ex q'ssu' coi.

Quod uo sine q'sensu uxor
uir q'tine' n'o ualeat: sub
dico p'bat' r'ensio'is. **At** em' augu'
si dicat uir q'tine' uolo. nolo at' uxor
n'o p'f'. **Et** em' tu uis. illa n'o uult:
miquid' p' tua atinencia illa d' si'
fem'ca' r'as. **Si** alij nupserit te uiuo
adultera' e'it. **N**o uult t'li luc' deq'
t'le d'apnu' apensai **Redde** debuit.
r' si n'o exigit' redde' p' i'finitate'
p'fite': d' e' i'putabit' si n' e' debet'
exigit' sed reddis qd' debes uxor'
Idem. **S**edim' u'ba ap'lica ena' si
uir q'tine' uoluisse' r' tu noluisse'
ses. debuit e' redde' cogit' r' deq'
illi i'putat' atinencia: si n' sue
sed t'ie concedet' i'finitati ne m'
adulteri' cadet'. **Et** uis q's q' r'
panens i'finitati uxor' reddat:
n'o exigit' debuit. **At** si p'p' p'ia
i'finitate' duat' uxor' planges po
nuit q' sine uxor' e' potuit: q'm n'
gaudens q' durit': senig' expertat'
die iudicij. **Idem**. **U**na r'a sola
e' n' p'f' qua te ad id qd' uouisti
n'o m' n'o h'cetarem' sed ena'
p'hibem' i'ple' si f'ete tua r'ouit'
hoc teni' suscipe' at' ul' r'atim'it'
finitate' renusaet'. **Pl**a uouenda
t'lia n' s'nt a r'ouigatis n' ex
q'sensu r' uoluntate' coi: r' si p'ppere

ner atra pceptū. q̄ nlla lege eāt
phibitū. **I**dem **U**bi dicit iacob m̄
vices: qd̄ qm̄ mos eāt t̄nē n̄ eāt.
Sic p̄iart̄he q̄ugibz exipientibz
seme suū miscebant. **S**ed **p**udē
nō q̄cupiā p̄finēde uoluptatis.
sed p̄udēcia p̄pagande successio
nis: sicut apli aūditōibz suis ad
mirantibz doct̄nā suā q̄delectabāt
nō auiditate q̄sequēde laudis. sed
caitate semmāde uītatis. **I**dem **al**
bi. **A**ntiquis t̄pibz cū adhuc m̄stū
n̄tm̄ celaret: iusti officio p̄pagandi
m̄pnas cont̄hebant nō uiti libidie
sed ducti pietate q̄ multo sanlius
q̄t̄nē possēt r̄ uellent. **D**ebant
t̄m̄ q̄ugibz. r̄ plures m̄io habē li
cebat: quas castius habebāt q̄m̄
m̄t̄ unā quilibz īp̄t̄. r̄ q̄bz uideq̄
qd̄ fm̄ uenā q̄cedit aplus. **H**abe
bant em̄ eas t̄ ope gnādi: nō t̄
m̄oibo desiderii. **I**tem **amb** **D**ixit
sara ad abraham **I**ste q̄clusit me
d̄ns ut nō parā: intra ḡo ad an
cillam meā. ut filiū facias ex ea:
r̄ ita fm̄ ē. **C**onsidēā p̄m̄. q̄ abra
ham an̄ legē moysi r̄ an̄ enūā m̄
fuit. **N**ō ḡo t̄ legē cōm̄isit abrahā
si legē p̄uenit. **N**ondū m̄d̄ictū
uidebat. **S**ed q̄sideā q̄ nō ardece
aliquo uage succensā libidinis.
nō petulantis f̄ome cap̄t̄ d̄er̄ce
ancille q̄tuber m̄o q̄ugale post
huit th̄o: s̄ studio q̄rende poste
ritatis r̄ p̄pagande sobolis. **A**d huc
p̄o diluuiū r̄altus eāt hūm̄
gn̄is: eāt enā religiois. **D**emq̄
r̄ loth sancti hanc filie causam
q̄rende p̄teitatis habuerūt. ne

gens deficeret hūm̄: r̄ idō public
im̄meis grā puatā culpā p̄terit.
Item **aug**. **I**usta q̄uis cupiat
dissolui r̄ eē cū xp̄o. t̄m̄ sunt al
mentū nō cupiditate uiuendi.
sed officio q̄sulendi: ut maneat
qd̄ necessariū ē p̄t̄ alios. **S**ic m̄s
rei fem̄inis iure m̄pnaz. officio
sunt s̄tis uis. nō libidinosi.
Red em̄ ē abq̄ ad salute hōis. hō
ē q̄cupit ad salute gn̄is. r̄ utriq̄
nō ē sine delectatōne carnali:
q̄ t̄m̄ **mode** modificata r̄ refre
nante temp̄nā t̄ usū nālem
redacta libido eē nō p̄t̄. **R**ed ut
t̄ sustentanda uita illicita ē abq̄.
hor̄ ē t̄ q̄renda ple f̄ornicatā ut
illicita concubita: r̄ qd̄ ē t̄ abo
luto im̄oderatōe appetitū. hor̄
ē t̄ q̄ugibz uenā ille cōcubita.
Nō p̄fert̄ uiḡtas ioh̄is castitati
Quod uō castitas **Abrahe**
Uiḡnalis nō p̄ferat̄ t̄ n̄to
cōiugali castitati abrahe: **aug**
oñdit̄ t̄quens. **S**icut nō ē t̄ par
mitū panē t̄ petro q̄ passū ē. r̄
t̄ ioh̄e q̄ passū nō ē: sic n̄ t̄ par
mitū q̄tinēne t̄ ioh̄ane q̄ nullas
expt̄s ē m̄pnas: r̄ t̄ abrahā
q̄ filios genuit. **N**ā illi celibata
r̄ ignis comubiū. p̄ t̄m̄ dif
butōne xp̄o militauerūt: sed
cont̄mētia ioh̄es t̄ ope. abrahā
t̄ solo hēbat h̄itu. **N**elice atē
castitas celibū q̄m̄ m̄pnaz. quaz
unā abrahā habebat t̄ usu: am
bas t̄ h̄itu. **C**aste em̄ cōiugalis uixit
esse atē casti sine cōiugio potuit:

fuit non operavit. **Item** ihedonia.
 Quis ignores sub alta dispen
 satione dei officio retro stas eiusde
 fuisse mih: ca nnt xptam sut.
 Et no abraham an placuit t
 augro: sic nnt uignes placet i
 casitate. **Ver** uiuit ille legi x tpi
 suo. suama x nos legi x tpi
 nro. quo fines stli deuenit.
Ex hns apparet q sn pces ante
 lege sine pto plues habuerit
 vices ul qubinas. **Es** em nnt
 vices appellat scriptur nnt co
 cubinas. **Rachel** m x **lia** ambe
 vices fuerit no qubime. **Si** qd
 opponit q fide thoi no suabat
 illi pces: ditima t hoc fuasse fide
 thoi. q no alijs sed pns vrbibz
 ul ancillis miscebant. **Ecce** q fuit
 qfuetudo t hac re an lege. **Legis**
 ud tpe induit moyses carnale
 repula fieri cu mre. cu nouerit.
 cu sode. cu nepte. cu annia. cu
 martera. cu nntu. x alijs q bda.
Pmissit af diuocm fii dato libel
 lo repudi: t quo vir stbebat rns
 p qbz vrox repudiabat. **Pmissit**
 ena alia dnce: dato pxi libello.
Quod ppe durina coedis ex p
 missit xps dt: no ut conceder
 dnto distidit. sed ut toller hoia
 dit. **Pmissit** fi mala ne fiend pe
 locat x pmittendo no dei iustia
 demrauit. s t ptoe nntu culpa.
Qui t lucebat plues habe ul no.
Sed nntquid sub lege t luce
 bat plues vices habe: **Audi**
 quid scriptu t i deus nomo. **Non**

habeat vices plimas q allucant
 aiam ei9. **Suy** que locu augo ait.
Manifestu t **Salomone** hoc p
 ceptu misse **Dauid** af plues
 habuit: ut pterit pceptu. **P**
 missu e em plues habe nec
 plimas: q allucant aiam mul
 tiplicae. **Cu** m addit: ut no ele
 uet: ror ei9: alienigenas phibitu
 videt ee. **Veru** pnt multiplicati
 no vrox gnalit phibitu e. **P**
 missu aut regi plues habe:
 sed no multiplicae. **Uemete**
 aut ~~plenitudine~~ plenitudis
 tpe. **Quo** gra xpi vbiq e dilata
 ta. **reducta** e lex nupinay ad p
 ce honestoemq tstitutione: ut
 vng vni t figura xpi x eme iugat.
Per qrit electio muneis t sucres
 sione gnto. sed t pfectione
 iute x sinceritate snt: x uiginitas
 fecunditati pferit: x sardonibus
 continencia indiat.
De uiginitate meuis x carnis.
Melior at e uiginitas meho
 qm carnis. **Un** ambrosius.
Tolerabilis e em mente uigine qm
 carne habe. **Utriq** bonu e si liceat.
Si no liceat salte no honnin casti
 sed deo smg. **Vgo** pstitui p: ad
 ulterari no p: nec lupanaria
 ifamat castitate. s castitas ena lon
 abolet t fuma. **Dem.** **Non** p
 cad an corrupt: n mens an fuit
 corrupta. **Item** **psid** eo. **No** potest
 coep9 corrupt: nisi p9 fuit aia
 corrupta. **Aruda** em a rotagine

aiā: rāo nō p̄m̄at. In fine huius
capituli ap̄it̄ quōdā v̄ez sic n̄ aiā
p̄s fuit corrupta cōp̄s nō posse
corrūpi: s̄ p̄cō. Illud enā auḡ
aditendū ē. Sicut iquit sanctus
ē m̄ci fame q̄m̄ vesti p̄dolot̄is:
ita sanctus ē defingi sine libe
ris q̄m̄ ex illinto cōitu str̄pem
querē. **U**n̄c̄q̄ uō nascant̄ hōies.
si p̄ntū viciā nō sentent̄: & deu
recte colant̄: honesti & salui erūt.
Semen enī ex quacūq̄ hōie.
dei r̄ct̄ia: & eo male v̄enti male
eit: nō v̄m̄ aliq̄n̄ malū eit.

De p̄sonis legitimis.

Nunc sup̄ ē attendē q̄ sint
legitime p̄sonē ad cōn̄t̄e
dū cōiugū ul̄ m̄rimoniū. Legiti
me iudicant̄ s̄d̄m̄ statuta p̄m̄ q̄
diuisa sūt. Alie nāq̄ fuerūt legit̄ie
an̄ legē: alie sub lege. alie t̄ t̄pe
gr̄e. Item t̄ p̄mat̄ia eccl̄ia q̄d̄ erāt
legitime q̄ mō nō sūt. **E**x vō q̄
mō legit̄ie sūt ul̄ illegit̄ie q̄d̄
sūt plene legit̄ie. q̄d̄ oīno ille
git̄ie. q̄d̄ aut̄ medie. plene le
git̄ie sūt q̄ba nō obuat̄ uotū con
tinēne. ul̄ cōdo facer. ul̄ cōgnatō
ul̄ dispar̄ cultū. ul̄ conditō. ul̄ nē
fragilitas: & si qd̄ ē aliud. **P**em̄t̄
uō illegit̄imū sūt p̄ uonū. p̄ cōdi
nē. p̄ agnatōne. p̄ dispar̄ cultū.
Medy uō s̄t̄ nec legit̄imū. n̄ oīno
illegit̄imū sūt p̄ frigidit̄atē ul̄ p̄
conditōne. **S**i enī r̄les iugū t̄g
nocant̄ cōmanē p̄nt̄ q̄bd̄ā am
den̄ba causis: & eīde definent̄ba
diuidi. **D**e h̄is enī q̄ frigidit̄atis
causa debuit reddē nō p̄nt̄. q̄sult

h̄is q̄d̄ia ut p̄maneat: sed si mulier
causat̄ dicens. uolo ēē mar̄ & filios
p̄creare: decreuit ut uterq̄ eor̄
septima manu p̄p̄inquoꝝ iuret q̄
nūq̄m carnaliter cōueniūt: et tunc
mulier r̄as m̄p̄nas q̄stat. **S**ic at̄
q̄ frigide n̄ ē absq̄ p̄pe cōiugū p̄
maneat. **A**ut enī sic. **I**nt̄rogasti de
h̄is q̄ t̄ m̄rimoniō cōiucti sūt: nu
bē nō p̄nt̄: si ille alia ul̄ illa alia
ducē possit. **D**e quibz s̄p̄tū ē. **S**ic
& mulier si se auer̄erit: & p̄ dixit
mulier de v̄io. q̄ cōire nō possit
cū ea: si possit p̄bae qd̄ d̄t. p̄ ius
tū iudicāt. alia accipiat. **S**i uō
ille alia accepit sep̄arent̄. **I**tem.
De h̄is requisit̄. q̄ ob causam
frigide n̄ dicit se nō posse iūte
opam carni dantes cōmissi. **I**te
uō si nō p̄t ea uti p̄ v̄roē: heat̄
eā quasi s̄c̄c̄e. **E**t si ret̄m̄atu
lū iugale uoluerit res̄indē:
maneam̄ utriq̄ m̄p̄n. **N**ā si
h̄ic nō potuit naturaliter cōtra
dare: quō alii cōueniet̄. **I**git̄
si vir alia v̄roē vult am̄p̄e.
manifesta patz rō q̄ suggestente
dyabolo odij fom̄ite erosā eā
habuit: & idō eā dimittē men
dant̄ falsitate molit̄. **E**t si mu
lier causat̄: & d̄t uolo m̄r̄ eē &
filios p̄creare: uterq̄ eor̄ septima
manu p̄p̄inquoꝝ tactis sac̄s̄
reli: quibz iure iurando dicant̄
q̄ nūq̄m p̄ m̄yctione carnis
cōiucti una cāo effecti fuissent.
Tūc videt̄ mulier duas posse

Decernit

Distin
xxxiii.

67

plene

contrahere nuptias: huiusmodi dico pro
 infirmitate carnis eorum. **U**ir autem qui frigidus
 de se non maneat sine coniuge. **E**rgo
 si et ille aliam accepit copulam. tunc
 hi qui iurauerunt prius crimine
 rei teneantur: et prima pacta peccata
 cogantur rempe conubia. **H**oc
 seruandum est cum uterque idem fuerit
 et uir si assensit se debitum reddi
 disse uxori et illa diffiteretur: tunc po-
 tius fides habenda sit marito quam
 uxori. **U**t hoc autem ita statutum est. **S**i quis
 accepit uxorem et habuit eam aliquo
 tempore. et ipsa fecit de qua nunquam coisset
 cum ea. et ille uir de quo sic fecit. **T**u-
 uitate uir consistat. quia uir est caput
 mulieris. hoc de naturalibus impossibili-
 litate statutum est. **D**e hiis qui male
 sine impedimento coire non possunt.

Quod maleficium impedimento
 hoc tenendum determinamus.
Si per carnalibus et maleficis co-
 cubitiis non sequitur. hoc tenendum sunt
 quibus ista eveniunt ut spiritu contumelioso
 humiliato deo et sacerdoti de omnibus
 peccatis confessionem faciant. et lacrimis
 et elemosinis. orationibus et ieiunio
 in domino satisfaciant. et per exercitios
 mos et cetera emendatione discipline
 munimenta ministri ecclesie tales sanare
 curent. **E**rgo si non potuerint.
 separari ualebunt. **S**i perquam alias
 nuptias expenderit: illis uide-
 ribus quibus per iustitiam fuerint peccatis
 quos reliquerunt eam si possibile fuerit
 eis concubendi reddita fuerit. re-
 concubantur nequibunt. **E**rgo. **T**erminus

huius capituli continetur: ex rigore
 magis debet intelligendum est. quam ex
 canonica et equitate. **U**t intelli-
 gendum est non posse reconciliari per
 coibit. nisi iudicio quo diuisio facta
 fuerit. **D**e furiosis addit.

Furiosi quoque dum in amencia
 sunt: matrimonium contrahere non
 ualebunt. **U**t in fabiana. **N**ec si uisus
 non si uisus matrimonium contrahere possunt.
 sed si contractum fuit non separantur. **I**tem
 nicolaus. **H**is qui in matrimonium sanctum con-
 traxerunt: et unus ex ambobus uel
 duobus amencia uel furor uel aliqua
 infirmitas accesserit: ob hanc infirmitatem
 talium coniugia solui non possunt. **S**icut
 de hiis sciendum est qui ab aduersariis exte-
 rantur: uel membris truncantur: uel a
 barbaris exsecti fuerint.

De hiis qui cum duabus sororibus dormi-

Ut hiis eadem qui cum duabus
 sororibus. uel qui cum duobus
 fratribus dormierunt: videndum quid
 censeant canones. **Q**ui dormierit
 cum duabus sororibus. et una ex illis ante
 fuit uxor. neutram ex ipsis habeat: nec
 ipsi adulteri unquam in coniugio co-
 pulentur. **I**tem. nec prope uxoris sui
 debitum reddere: quam sibi reddidit illi
 cum sorore eius cognoscendo: nec
 etiam pro morte uxoris sue ei uel ad-
 ulterere alicui copulati in coniugio.

Item zacharias papa. **C**onubium
 cum sorore uxoris tue. si fecisti neutram
 habeas. et uxor tua si non fuerit consti-
 tuta. et si contine non uult nubere
 tibi tu uxor adultera

sine spe coniugij maneat. et diu
vinitis pñiam agite. **Et** ait cui
vult nubat: intelligendū ē p̄ mō
tem vī. **Unde** gregorius. **Et** in uxores
suas i adulterio deprehendit nec ille
n̄ illa alia uxore accipiet ul' aliu
virū q̄m diu ambo vīvūt. **Et** nō
adultera mōctua fuit. vir ei⁹ si
vult nubat. adultera nō nūq̄. et
si vir ei⁹ mōctua fuit: sed om̄ib⁹
dieb⁹ vite sue p̄m̄e lamēta p̄soluat.
Non ē dimittenda uxor p̄ aliā
manila seu deformi rōpe.

Hic de illo adulterio agit qd
cū agnato vī ul' cū agnata
uxoris cōmittit. **Illud** enā sciendū
ē qd p̄ aliqua infirmitate ul' manila
corpali nō lūz vīd uxore dimitte
r equiso: sed debz al' alii subsidia
p̄vidē. **Un̄** augustinus. **Et** qd uxore heat
scilem seu deformē rōpe siue
debile mēbris. ul' ceca ul' clauda
ul' surda ul' si quid aliud. siue mōc
tis ul' liboib⁹ doloib⁹q̄ cōfertā.
ul' quiddā excepta fornicatione ex
cogitari p̄t vehemēt' hōrribile:
p̄ sonetute fideq̄ suscipiat.

Et eodē iure vnt' vir & mulier.

Hic quoq̄ nōndū ē qd cū
dñs concedat uxore dñti.
causa fornicationis vīd: eadē licenā
nō tollit foris. **Un̄** iherosolimitanus. **Precepit**
dñs uxorem nō dimitti excepta
cā fornicationis: & si dimissa fuit
manē i muptā. **Et** quiddā vīs p̄cipit:
hor' sequent' redudat ad foras. **Nō**
enī adulterā uxor dimittenda ē:

et vir metus tenenda. **Item** apud
nos qd nō licet foris. eque nō lūz
viris: et eadē fuitus p̄ai aditione
censet. **Ex** hīs vībis ostendit' qd mu
lier p̄t sup' fornicationē viri cō
uenire: ut vir mulierē. **Unde**
Innocentius papa. **Christiana** religio
adulteriū i utroq̄ sexu p̄ai aditione
ratione dampnat: sed vīos suos
mulieres nō facile de adulterio
accusant. **Un̄** at' libertus uxores
suas adulteras apud sacerdotes de
ferre consueverūt: & ideo mu
lieiba p̄dito eay cōm̄e cōdō ne
gat. **Viror** aut' latente cōmissio.
nō facile quisq̄m ex suspitioni
b⁹ arreat: q̄ subinquebit' si
ei⁹ flagitiū detegat.

Et fornicatā nequit dimitte
vir n̄ ip̄e expro fuit & eromiso.

Sed qd an adulter
adulterā possit dimitte cā
fornicationis. **Dicimus** qd nequit
adulterā uxor dimitti a vīo. n̄ ip̄e
expro fornicationis existat & equiso.
Un̄ augustinus. **Nihil** iniqui⁹ ē
qm̄ causa fornicationis uxore di
mitte: si et ip̄e cōmittit' forni
cat' **Occurrit** enī illud i quo altm̄
iudicas teipm̄ cōdepnas. **Et** qua
pp̄t quissq̄ fornicationis cā vult
abice uxore: p̄ce debz eē a forni
catione purgata. **Et** silic' de
foris dixerim. **Itē** indignant'
māiti si audiant adulteros vīos
p̄randē silēs adulteris foris penas:
cū tanto ḡm̄⁹ eos puniri o
p̄ctūit. q̄nto magis ad eos p̄tinz

Dip.
xxxv.

et uita vince et exemplo regis scias.
Ex his apparet qd adulter adulter
ra dimitte no ualeat et eruso.

Quod possint reconciliari qd ca
fornicationis sepant.

Siquis at fornicationis expro
forniciaria dimiserit. alio
pulai no pot. s. est contine opus
ul ad dimissa redire: sic et de foris.
ut aplus. Hinc qd in timomo
iusti sut. scipio no ego s. dno
uocae a uio no discede: qd si
discessit mane tumpu a uio
suo reconciliai. et de uio addit:
et uir uocae no dicitur. et am
bsia ait: Ideo no subdit de uio.
sicut de muliere: qd licet uio
alia dicitur. et hor a falsarijs i
ambrosio libo poma di. Supplen
dit em ee i uio qd de uocae p
misit apte de augo sic Quae
no addidit de muliere qd pmissit
de uio: ni qd uoluit silem scem
itelligi. ut si dimiserit. qd ca for
nicationis pmissit maneat sine
uocae. a reconciliai uoi. Item.
si n. illi mibe concedit uiuo
uio a quo recessit. ut hinc alia
duce. uiua uocae qua dimisit:
multomna fas e illicita quibus
libet supra comitte. Item. ut
ne facile dicitur uocae dno sola
cau fornicationis excepit: ceteras
uo unuas molestias si q extite
runt iuber p fide coniugali et p
castitate forae sustinet: et mechū
dixit qd soluta duxerit. Et hinc
ostendit: qd si ca fornicationis sit

a uio

diuisio: no pot uir ul mulier in
alia trisie copula pnt at reconci
liai et cohabitare sicut p. si diuis
su alr reuocae uoluit.

Quae p. dicitur uideant obuiaē

Orit in iohanes christoma.
Sicut crudel et iniqua e.
q. cupit dicitur: sic fatuus et iniqua
e q. retinet metrem. patrona
em epitudinis e. q. zelat cine
uoi. te iheo. Cu mulier una
carne i alia diuisit et se fornica
tione a uio sepauit. no de tenei:
ne uiru quoz sub maledicto fiat
dicente scriptura Qui tenet ad
ultera stultus et tpa e. Idem ad
amandu stbens scem de qda
q uio suo uiuente alij misseat
sic ait. Rem noua loquae pmo
no noua s. uetere: q. uetere tes
tameti auctoitate q. finat. Si
reliquit zm uiru mulier et
reconciliai uoluit p. no pot.

Sed h. oia **C**onfirmatio.

Intelligenda sut de illa q
ab adultio recede noluit ne p
pnam pnam dele. Et si uir
stient patre: q. sentie uideat. Si
em i adultio pseuerae elegit.
patna epitudinis. et lenocini
reus maity habebit: ni ea rea
adulten face uoluit. Si at a p. ad
recessit. et p. pnam illud pur
gauit: potit uio reconciliai
ut augo. Et e duru uide ut
p. adultu reconciliai conu:
si fides assit no e duru. Cur
em adhuc deputama adulteros:

quos domina p̄ma et sanatos Dem
no est ep̄is n̄ difficilis p̄ patra
ta & purgata adultra reconalia
congū: ubi p̄ claves regni celor
no dubitat fieri remissio ptor.
no ut pa vi diuocit adultera
reuoct: sed ut pa xpi cofocti
adultra no uoct: Itē ḡḡuuis.
Debet reripe peccatē q̄ pmām
egit: sed no sepe: Item ih̄eōg.
Si uir stetit uoxē sua deliquisse.
et no egit pmām mulier: sed
pmaret i fornicatōne sua. et
uuit cū illa uir: reus est et
pticeps pm̄ ei. Ad si mulier
dimissa egit pmām. & uoluit
ad uirū reūti: debet pmātem
reripe q̄ pmām egit si no sepe
De illio q̄ sean polluet p̄ adultrū
Olet enā quei an ualeat
duci i congū. q̄ p̄ pollu
ta p̄ adultrū. De hor leo ff
aut. Nulla ducat i matrimoniū.
quā p̄ polluit adultrū. Item
relatū ē auribz stōz. quēdā altia
uoxē supro violasse. & insup
meche uiramentū dedisse. q̄ p̄
legitimi mariti moxte si sup vi
ueret duct ea uoxē: q̄d si st̄m ē.
Tale gō comubiū phibemz ana
thematizama. hys alysqz pluibz
auctoitatibz uetant i congū
copulai: q̄ se p̄ adultrū macu
lauerūt. Sed etone testat augz
ditens Deniqz moxtuo eo cū quo
fuit uētū comubiū. si p̄ congū.
cū qua pressit adultrū. Dem posse
si sane licitus nuptias ex psōis
illitate coiunctis honesto placito
subsequēte manifestū ē. Et h̄ ultia

auctoitas de concupinis loquit
phibens concupina posse trāsire
ad honestū placitū nuptiar: si
castitate & fide suā uelit. Ima
uō auctoitas augustin de illis ait
q̄ de p̄ no penituerūt: & nili mox
te vi machinati sūt: n̄ uiente
uō fide adulte dedit mechz q̄ ea
i congū duct si sup uict. Et
uō hor st̄m: alio pm̄ missis aut
coitanti phibent copulai. Dist
Si p̄ extima conditōne ualeat
uoxē separi a uō & eromiso.
De de conditōe uidea
ma. an ualeat congū
diuide. Ad q̄d dictū. q̄ no
negat igemia inbe posse fuō:
sed si nestit ēē fuilis conditōis.
libe p̄ dimitti cū fuiz ei fuit
dephensa. fm illud. Si q̄ ge
mitus hō analla altia uoxē
duct. & estimat q̄ igemia sit.
si ip̄a seia fuit i st̄m pa deicta
si ea a st̄m redimē p̄ st̄m:
si no p̄ si uoluit alia accipiat.
Si uō ancilla ea st̄m & collau
daneat p̄ ea. legitima ea heat.
Itē ex eodē. Si seia igemia
accipit suū st̄m q̄ suū eēt.
heat ea: q̄ om̄es unū pm̄
hēimz i celis. una lex est uō
& seie. Cū di st̄m illū fuit:
dat itelligi q̄ si nescit illū
fuū ēē. no rogit mane cū eo.
Si enī conditōis dolū patit
no rogit adhere ei: cū fraude
decepta ē. Si at uir st̄m con
ditōne mulieris ul eromiso: no
ualeat ea dimitti. Uñ zacharyas

papa si quis liber ancilla i mri
momu accepit: no heat licentia
dimittē ea. si assu amboz quicti
sūt: n ob fecmationē. De illis
aut qbz altutruis adico nota ē
qñ cōiugit.

De copula sui & acille diuisor

Querit enā si
fua vni9 ancilla alit9
accepit: an sit mē eos quigū.
De hoc ita statutū ē. Dcū ē no
bis q qdā legūta fuoz quigū
ptatua qdā pscūptōe dirimāt:
nō attendentes illud. Pō deus
quirit hō nō separet. Dñ nob
visū ē. ut quigū fuoz nō diri
mant: & si diuisos dños heant.
sed i uno quigūo pmanētes. fūat
dñs suis: & hoc i illis obflian
dū ē ubi legalis quictio fuit: &
p uolūtate dñoz. Attende finē
h9 capti. ubi videt imū uo
lūtate dñoz. mē fūū & ancilla
nō posse qthi cōiugit. ul si
cōthit nō ē ratū. Et uibadā
tū videt mē eos posse si quigi
ū dñs ignoantib9.

De vid q fuit se fua ut diuidat
ab uxore.

Tud enā videndū ē q si mulier
virū liber accepit: & ille ut cām
pstat disidñ. se alit9 fūū fecerit:
net vxore dimittē. nē illa ob vin
culū quigū i fūūtate redigi possit.
Dñ illud plati ad scām synodū.
q qdā i genuis i genuā accepit
vxore. & p9 filioz pñationē occasioē
dñi diuocēi rōdā fūū se fecerit:
vtr mulierē nō tene' debeat.

& si tenuit: an illa fūūtate enā subia
deat qfūū ē. Iudicatu ē vxore mīme
debe' dimitti: nō tñ ob xpi lege
mulierē i fūūtate redigi. dū ille
nō ex assensu quigū se fūū fecerit.
que' liberū ipā maitū accepit.

De etate conthencū

Hoc enā sciendū ē q puel
an xii años & puelle an
xii años scdm leges mrimoniū
mire nequeūt. Et si an p dicitā
ipa copula mterit sepai pnt:
quus uolūtate & assensu pñat
cōiucti sūt. Et ud i puicia copu
lati sūt p9 años pubertatis no
lūt se relinque. sēt quictioe
pmane: iā ex hoc efficiūt con
iuges. & ampliq demceps nequē
sepai. Sponsalia an septemū cō
trahi nō pnt: solo em assensu
conthit. Et mēuente nō pnt:
n ab alterutra pte itelligat qd
mē eos agit. Duo illa exencti
sum9 cū alioz quozdā adiectioē
qba cōiugit solui pnt. nē tñ solu
semp nātē ē: nūr de alijs q pso
nas illegitimas pemta faciūt
addendū ē: & pmo de cōdme.

An quo cōdme neqat si quigū.

Sunt igit quidā cōdmes
si qba nullaten9 pnt qthi
cōiugit. & si mērespit copula
fit diuocēi. ut sacerdotū. dyaco
nat9. subdyaconat9: i alijs uō p
mittit' scētari quigū. n religio
nis hitū supsermit. ul uotū con
tinēne fecerint. Dñ leo papa.

Dist^o
xxxvii.

28
31

clericos. lectores. hospites excoisitas.
 acolytos. si extra uotū & hūm in
 uenit. & q̄tinnā p̄fici nolūt.
 uoxe dūce uigine. romana p̄
 mittit ecclā. nō uidiā ul' repu
 diatā. quia deniceps nec ad sub
 dyaconatū p̄uehi poterūt. ut
 layca uoxe sortita n̄ uigine p̄
 uehi possit ul' **ban** bigamia
 ad clericatū. **Itē ex carthagine**
 concilio. placuit ep̄os. p̄bros.
 dyaconos subdyaconos etiā ab ur
 oribz abstinē. Et d̄ si nō fecerint.
 etiā ab emāstio remoueat̄ offi
  clericos uō ceteros ad hoc nō cogit.
 Item leo papa. Lex q̄tinnā eade
 ē m̄stris altaris. q̄ ep̄is & p̄bros
 q̄ cū ecclā laici ul' lāces linte ur
 oces dūce potuerūt. sed cū ad p̄
 dictos **puerū** p̄uenit. q̄da
 cepit eis nō licē qd̄ licuit. **Itē in**
 secunda synodo. Si quis eorū q̄ ad
 clericū accedit. uolūt nuptiali
 lege mulierū copulari. hoc aū cō
 dūce subdyaconatū f̄iat.
 De infectoribz cōiugū suaz.
 His adinendū ē de om̄sibz
 cōiugū suaz. de q̄bz **nyco**
 laus sc̄bit radulpho hycurienti
 archiepo. Infectorū suaz quingū
 sine iudicio cū nō addis adulte
 rariū ul' aliqd̄ huiusdi. qd̄ aliud
 hūdi sūt qm̄ homicide. ac p̄
 hoc ad p̄nā redigendi. q̄bz
 penitē denegat̄ quingū. **Itē uide**
 nycolaus p̄mitte maris p̄ adul
 terio ul' alio huiusdi uoxes suas

inficere. Sed ecclā disciplina
 sp̄iali gladio nō m̄ali timosos
 feriri iubet. **Itē idem nycolaus.**
 Itē h̄ sc̄bitas mā adde studuit
 si cō uoxe adulteriū p̄petrāt
 utrū m̄alto eis liceat s̄m mū
 danā legē inficere. sed sc̄bita emā
 nūq̄m m̄damis asringit̄ legi
 bz. Gladiū nō h̄t n̄ sp̄iale.
 Itē q̄gois papa. Et uicūq̄ p̄p̄a
 uoxe absq̄ lege & sine cū m̄se
 reit aliāq̄ duxit. armis depo
 sitis publicā p̄nā agat. & si
 cōtumax existit anathematizet̄
 quousq̄ q̄sentat. **De uoto.**
 Dicit de uoto sp̄inam. **De**
 uoto testificatō qd̄a p̄mis
 sions spontaneē. q̄ deo & de hys
 q̄ dei sūt fieri p̄p̄e dnt. **Sūt tū et**
 uota stultorū q̄ fringenda sūt.
 De uotōz differentiis.
 Sciendū uō ē q̄ uotū aliud
 ē cōe alid singularē. Cōe ut
 illud qd̄ i bap̄tismo oēs fr̄uit.
 cū p̄pondent renūciāe dyabolo
 & pompis ei9. singularē ut cū
 aliq̄s sponte p̄mittit suae uigi
 tate ul' q̄tinnā ul' aliqd̄ huiusdi
 Itē singularē uotū aliud ē p̄uatiū.
 aliud sollempne. **Puatiū ē i abscon**
 dito s̄m. sollempne i opp̄uē esse
 s̄m. **Item puatiū uotū si uolēt**
 p̄nā ē m̄ale. sollempne uō uo
 laē p̄nā ē & scandalū. **Et puatiū**
 fr̄uit uotū q̄tinnē. m̄mōmū
 q̄tinnē nō dnt. quia q̄tinnē m̄e
 talit̄ p̄nānt. si tū q̄tinnē nō
 saparent. q̄ p̄bai nō p̄t quod

n̄ vna de hīs fuit defūcta: q̄nto
magis de illa tenenda ē. q̄ an se
timēli p̄pono q̄uereat: & p̄ ad
mupnas hūanas trāsmigret:
Atende q̄ r̄liba nō solū videri
gāe q̄ingit. s̄ enī locū p̄mē. Sed
nō ita itelligendū ē ut aliq̄ ex
cludant a p̄mā. q̄ digne p̄mā
age uolūt: s̄ ille nō sūt admittē
de ad p̄mā. q̄ ab itestī copula
dystede noluerit: q̄ p̄ religio
nis p̄pōitū. nō p̄ deo p̄ p̄mā
reconciliat q̄ ad hūitū sue p̄fessionis
redire neglexit. Tūc illē cui se
q̄uereat ei defūcta ē: cū ab eia
illūctis amplexibz h̄ p̄mā re
cessit. Cū igit̄ d̄r̄ eas nō esse
admittendas ad p̄mā. n̄ h̄ q̄bz
se q̄uereant recesserit de mūdo
subaudiendū ē eis. Tūc enī eis
vī de mūdo r̄cedit & defungit:
cū ab eoz d̄cupia iste se alienat.
Eūe sensū subdita silūdo de
clarat & afinat.

Quā grande malū sit adulterū
vī vīr & mulier legitīe
q̄uere sūt. constat alim
alio vīuente ad aliā nō posse
trāse copulā: aliaq̄ adulterū
q̄mittit. **De q̄o clemens papa.**
ait. **Q**uid t̄ oībz p̄mā ē q̄uere
adulterio: s̄ d̄m̄ nempe t̄ p̄mā
tenz locū quē p̄mū illi tenet q̄
aberrāt a deo. **Q**uāuissie t̄ p̄mā
adulteri. q̄uereat f̄m̄cā. s̄ cūctis
hīs q̄uereat itestī quos oīes
trāstendit q̄ nām delinquentes.
vī q̄ goiā. Adulteriū malū vīcī
f̄m̄cā: vīcī at̄ ab itestī. p̄ eia
ē enī cū m̄re q̄ cū aliena vīcī

decimē: s̄ oīm hōy pessimū ē q̄
q̄ nām fit: ut si vīr m̄bo mūli
eis nō ad hoc gressū utat: hoc ex
etrahilē sit t̄ m̄re: s̄ exetrahilē
lūis t̄ vīcī sit. **De ill̄ q̄ p̄
longā captiuitate r̄cedit.**

Querit̄ de ill̄ f̄m̄s q̄ putātes
duros suos intemptos in
captiuitate. ul̄ ab iūqua d̄nācōne
mūq̄m libeandos. T̄ alioz q̄uereat
trāstemerit: si illi q̄ putābat p̄
risse r̄cederint. v̄m̄ eis reddi
debeant: & an 2° f̄m̄cā q̄ p̄
ree adulteriū. **De hoc leo papa**
sit ait. **Q**uē ē ut legitīaz fedē
mupriaz remtegranda ē d̄m̄.
& reparans hīs q̄ hostilitas in
tulit cuiq̄ id legitīe r̄formet̄
q̄. T̄tulit. p̄curandū ē. ut q̄
r̄cipiat q̄d̄ p̄p̄ ē. n̄ t̄ culpabil
iudicet: & q̄i aliena iuris p̄uācō
habeat: q̄ p̄sonā eia m̄m̄. q̄ iā
nō ēē estimabat̄ assūpsit. **Q**uē
m̄ta q̄ ad eos q̄ t̄ captiuitatem
ducti sūt p̄tinebat. t̄ ius alienū
trāse potuerūt: & t̄ iustīe ple
ne ē ut eisde r̄eūsis r̄formet̄.
Ideoz si vī p̄ longā captiuitate
reūsi ita t̄ d̄lōne suaz q̄uereat
p̄fenerant. ut eas cupiant t̄sui
q̄c̄cū r̄cedit. dimittendū ē. et
t̄ culpabile iudicandū. q̄d̄ n̄ctas
t̄tulit: & r̄stituendū q̄d̄ fides
posat. **S**im̄ aut̄ aliq̄ mulier ita
postīaz vīcī amōre sūt capte
ut malim̄ hīs cohēre. q̄m̄ ad
legitīmū trāstere r̄consecut̄. m̄to
sūt notande: ita ut et̄m̄st̄m̄ r̄oide
p̄uent̄: q̄ de r̄e excusabili cōt̄m̄ā
cōne cūm̄ elegerūt. **R**edeat̄ q̄ t̄

sua statu coniugia. qd sicut mulieres q
 ad uos suos reuē noluerit impie
 sūt hīder: ita ille q redent mīto sūt
 laudande. **Ex hīs ondit illos qui**
 talis iugū: ut edant uirū intemp
 tū. p ignoanā aliqua excusationē
 hēe de pāo. & tū p mā copula eē
 legitima nō sūdam: uenā tū hēe.
 si careat opprobrio male uolūtatis
 sed si qd relicta p mā uxore non
 gūmā abiens regione aliā ducat.
 dem p mā ducta eā dīte uolūt.
 assens se aliā habuisse q uiuūt.
 nō emā p mīttat. q qd ille assent
 ignoat: queit an t hāc za copula
 sit q iugū. **Hanc dī p nō eē**
 q iugū. & muliere de cōmīe ex
 cusat p ignoanā: uirū ad ad
 uiltū admīssisse. **sed ex quo ad**
 p mā rediē uolens nō ualens.
 cogit emē dīstīpna hāc tenē:
 impit excusat p obediām & tīcōe
 de hor q postenti mulieri debū
 reddit. a qua ipse mīqū postē dī:
 & sic de alijs hūgūi sennedū ē.

De dispari cultu. Inc. Dispo
XXIX
A dī de dispari cultu uiden
 dū ē. **Hec emē ē una de cau**
 sis quibz p sone illegitīme sūt.
 ad q t hēndū mīmōmū. **Nō em**
 lūz xpīano nī gentili ul' cū iudea
 mīre q iugū: q & t uetei testa to
 phibitū ē fideles uiros fīdeles
 dūre uxores dīcente dīo. **Nō accipi**
 es uxores de filiabz aliemigenaz
 filijs tuis: ne traducant filios
 tuos p q deos suos. **Iuxta hor**
 dī p mī p mī iudeoz q iugū cū
 aliemgenīs mīta es dīas sepanit.
 hor idem enā t nouo testamēto
 suat. **unde augo De mībat fēiā**

in sue religionis uis: ul' ne uir ta
 lem ducat uxore. **Id em qd dīo uibz**
 dīo doz aplūs. **ut q p mīpī testa**
 mentū. **Itē ambg. Hanc xpīane**
 gentili ul' iudeo fōe filiā tuā. **Ca**
 ue ne gentile ul' iudea ul' aliem
 genā. i. hētica & omīe alienā a
 fide tua uxore accerreas. **Itē.**
Si qd iudee sūe xpīana iudeo.
 sūe iudea xpīano carnali q sō
 cio cōmīseat: qūq tū nephas
 admīseit: a xpīano cetū segreget
 p mīq. **Ex hīs alijs p lībz appaer**
 nō posse q t hī q iugū ab hīs
 q sūt dīuīse religionīs & fidei.

De coniugio fidelis & infidelis & duorum

Hic aut obuia **Infidelū**
 re uir qd aplūs ait: de spā
 ribz cōiugīs. **Ego dico nō dīo.**
Si qd fī hī uxore infide. & hī con
 sentit habitae cū illo. nō dīctat
 illā. & si qua mulier **Itē aliud**
 hor eē aliud illud **augo euident**
 ondit. **Ibi em agit de ill' q iugīs**
 fidelū & infidelū q q t hī ab eis
 idīpari religionē & fide manētī
 bz: **aplūs uō ait de ill' q vīq**
 eiusdēq infidelitatis fuerūt q nī
 q iūcti sūt. **sed cū uenisset euuā**
 gelū: alī sine alīo fōdit. **Intel**
 līgīs ne qd dīctā. **Attende ut rē**
 ipām diligentiā explanāe uale
 as. **Emē q iuges duo vīq infide**
 litatis fuerūt q nī q iūcti sūt. **Nulla**
 de ipīs q sō ē q p mīeat ad illd
 p mīpī ueteis & noui testamī.
 quo phibet fidelis cū infideli
 copulāe q iugū. **Iam p q iuges:**
 & adhuc ambo sūt infideles. **Tales**
 sūt adhuc quales q iūcti fuerūt.

infidele

venit eum ageli p dicitur dicit
una eorum ut una: sed ita ut infidel
cu fidelu hntare asennat. Non
iubet dñs ut fidelis infideli distat
flur q uicta. n aplius iubet ut nō
distat: sed consilium: ut si qd alit
agat: nō sit tñsgressor sicut de uigi
mbz consilium. Nonet gō qd e lu
crandi occasio. cu possit licite
relinque: si nō expedit. Tur ei nō
expedit id qd licitū ē qñ pmittit
q dē. sed ut ipius alijs affert T
pedimētū salutis. sicut discessio
fidelis ab infideli. quā nō phibz
dñs. quia corā illo nō ē iniusta:
si apltus ne fiat q silio caritatis
suadet ut nemo Teā re iussiois
necitate teneat: sed q silij uolūte
libē fiat. Ex hys mōstrat q mē
infideles q uigū ēē: q silij apli
nō obuiat pcepto dñi. qō iubet
fidele nō iugū infideli. q si q uicti
fuerit separari. legit em q esdras
ppha. Imo dñs p eū iussit isrlitō
uoces dimitte. alienigenas. p qō
ibant ad deos alienos: nō ille p
multos arqrebant deo. Recte hoc
pcepit: q p moysen iussit dñs.
ne qō uocē alienigena dūret. Meito
gō quas duxerūt dñō phibente.
dñō iubente dimiserūt: q ut ait
ambrō. nō ē reputandū mīrimum
qd' erit decretū dei ē firmū: si cū ag
noscat emendandū ē qñ infidelis si
deli copulat. Sed ut ait augustinus cū
cepisset gentibz euuāgīm p dicitur:
iā q cōiūctos gentiles gentilibz
copit cōiugibz. Ex qbz si nō ambo
ēderit. sed una ul' una. q infidel nū

fideli assentiet hntare: nō phibei
a dño debuit fidelis infideli di
mitte nō iuber. Ideo nō phibei
quia iusticia pmittit a fecundate
distat. q infidel hoīs ē maior fec
undatō T corde. nō uerū ei q pudici
tia cū cōiuge dia p: q ofne qd
nō ē ex fide p mē ē: q uis uerū
fidelis heat pudicitia. enā cū
infideli q nō hnt uerū. Id at nō
iuber: q nō q iussione dñi ge
ntiles fuerūt ambo q uicti. Iūctū
gō ēat p iusticia fidelis infideli di
mitte: sed licitū nō ēat faciendū
p liberā beniuolentia. Erre
euidēt appaēt q mē infideles cō
iugū ēē. q apltm de illis agē q
i infidelitate q uicti fuerūt: q p
alt ad fide cōiugā ē. cū quo infidel
hntare assentit: q hnt nō dimitte
fidelis q silio apltus. q forte p fide
lem saluabit infidelis. De fecun
datōe spūali ob quā p dicit q uix.

Dicit tñ licite distat. quia
infideli ē fecundatō. si nō
corpis tñ mētis. Causa ei fecun
datōis dñs excepit. fecundatōne uō
gñale q uniuersale itellige cogim
nō mō s corpale sed q spūalem:
de q augustinus ait ydolatria q liber
noria supstnō fecundatō ē dñs
at pmissit cū fecundatō uocē di
mitti. si nō iussit q sic dedit locū
apto monedi. ut q uoluit nō
distat: p tñ licite distat. Si em
fecundatō carnis detestanda ē i
iugē: qñto magis fecundatō mē
tis. i infidelitas.

De quibus uicis possit dimitte

Sed quis ait p p alō uicū
nō p infidelitate ul' ydolatriā

possit dicitur: attende qd' aug' ait.
 Si infidelis fornicat e' & ydola-
 tria infidelis e' & auaricia ydola-
 tria: no' e' dubitandu' & auari-
 cia ee fornicatione. **2o** g' qualibz
 illicita concupiam a fornicatione p'p'
 separe: si auaricia fornicat e' &
 e' q' intelligendu' e' q' p'p' illicita
 concupiam no' tñ q' i stupris cu'
 alienis vis ul' foris committit: sed
 ob quolibet q' animam a lege dei
 aberrat' fuit: & p'p'iose turpiter
 possit sine timore: & vir uxore
 dimittit: & uxor viru'. **Itē** r'issie
 dimittit: si vis suo dicit: no' ero
 uxor tua. n' m' de lactrocinio di-
 uicias agges. ul' n' soluta leno-
 cina exerceas: aut si quid aliud
 facinorosu' ul' flagitiosu' a uiro
 suo exposulet. **Tu'** ille si uera-
 rit' penitens e'. **Habereq'** fide p'
 dilone opante. melius qd' est
 scandalizat amputabit. **Ex** hys
 apparet q' no' solu' infidelis. sed
 & alibz concupia q' p'p'iose turpiter
 concupit: fornicat' spualis e' p'p'
 qua' uir uxore. ul' uxor uiru' di-
 mittit p'p'. **Consulit** tñ apls ne
 fidel' infideli dicitur uolente coha-
 bitare: n' a deo reuocet.

Si fidelis liceat alia dicitur infideli
 discedente ul' dimissa. ...

Hic q'rit' si fidelis infideli
 dicitur: ul' infidel' a fidelis
 discedat: an liceat fidelis alia dicitur.
 vide' auctoritas testat: q' uiuente
 illa altera dicitur no' ualeat. **Ambic**
 em' expones uerba apli ait: **Alioqñ**
 si disceditis ab inuice. & uolentes co-
 habitare ~~dimittit~~ dimittitis & alio

uos copulatis adulteri estis: & filij
 ui' q' de hac copula nascunt' imundi
 & spurij sūt. **Itē** si q's huius uxorē
 uigine an baptisimū. uiuente illa
 p'p' baptisimū. altera h're no' p'p' etia
 uo' i baptisimo soluit' no' coniugā.

Quae pmissis contra uident'

Sed erone' ambigua testat'. **Si**
 infidelis dicitur aplis discedit: dis-
 cedat. **Ad** em' sicutu' e' subiecta
 fr' aut sc'or' i huiusdi: q' no' debet
 reuēcia coniugij ei q' abhoret aut
 tōcē coniugij. **Ad** em' e' ratu' m'ri-
 monij qd' sine deuocōe dei e'. &
 idō no' e' p'p' ei q' dicit' p'p' d'm
 si alio se copulauerit. **qumelia**
 em' r'icōis soluit ius m'rimoni
 tra eū q' relinquit' ne a t'ris' alij
 copulata. **Infidelis** aut' discedens
 & d'm p'p'at' i m'rimoniū: ut
 e' ei suanda fides coniugij. q' ideo
 recessit ne audiet xpm ee d'm xp'ia-
 noz coniugioz. **Si** uo' ambo d'ide-
 rint: p' agnitionē dei coniugij
 agnat'. **Definitio.**

Attende h' p'dictis q' r'ia
 posse uidei: ita ut **sambic**
 confidit uideat'. **Sed** distinguendū
 e' h'c aliud ee dimittit uolente co-
 habitare: aliud dimittit p'p' d'm ab
 illo q' abhoret nomē xpi. **Ibi** lex
 benignolentiae no' suat: h' uitas
 custodit: & id' cū liceat dimittit
 uolente cohabitare. no' tñ ea uiuente
 alia dicitur licet: discedente uo' sequi
 no' optz. & ea uiuente dicitur alia
 licet. **Sz** hor' no' e' intelligendu' n' de
 h'is q' ~~im'p'~~ i infidelitate i copu-
 lati sūt: s' si ad fide' usq' q'isus e'.
 ul' si usq' fidelis m'rimoniō q'isus
 e'. & p'p' alt' eoz a fide discesserit

odio fidei coniuge reliquit: dissy
distedente no comitabit: ne in
illa vivente alia ducere possit. quia
int eos fuerat ratu coniugii. qd
no potest solui. **Quida dicit con
iugiu no ee int infideles y quae.**

Sunt aut no nulli q int infide
les asserunt no ee coniugiu:
quia ne ratu ne legitima e copu
la. Ratu no e q solui potest: ne legitima
quia **apliu dicit** oē qd no e ex fide
pctm e. eoz aut qunctio ex fide
no e: y ideo pctm e. **Pro e igitur
coniugiu: q nullu coniugiu pctm
e. Augu ena dicit** quia no e uea
pudicicia infidelis cu infideli. **sed
uea negat ee pudicicia: no qd
infidelu coniugiu no sit. v. v. s.
q no hnt illud explez bonu qd ex
cusat coniu y meret. pntu. Item
illud apli. oē qd no e ex fide pctm
e. no ita itelligendu e. ut qd qd sit
ab infidelibz pctm sit: sed oē qd sit
qf fide. y consuetudina male fit. ad
ghehenā edificat: ut tot eo qd r
fidelis fit pctat: no q illud fit.
sed q no eo mo illud fit quo debz.
no referens ad debitu sine.**

**Ad legitimu sit coniugiu infide
liu sed no ratu y quae.**

Copula igitur maritalis q e int
infideles coniugiu e legitimu:
si no ratu. legitimu q int legiti
mas psonas: si no ratu q sine
fide. **coniugiu uo legitimu e: y
ratu si tm legitime sint psonae. Sed
at legitima sit infidelu coniugiu:
augu testat dicens. vxor legitima
societate iuncta sine ulla culpa
relinquit: si cu xpiano uio pma
ne noliur. Ex hoc ena pbat quia**

infidelu

infideli ad fide conuiso **apliu asserit
infideli no ditte: qd no fuerit si no
eet int eos legitimu coniugiu.
legitimu e: qd leguli institutio
ut pntine moiba no aera iussio
ne dñi contrahit. **Wip. x.****

De agnatione y pā de carnali.

Nunc sup e de agnatione dicit
aliquid. **Est aut agnatio alia
carnalis: alia spiritualis. pntu de
carnali agnatione y affirmate
ppriam. Cognati go ut affi
nes y septio gdu ut infra copu
lai no dnt. **Un ggoia. pagemē
sua usq ad septima gnatione
vniuersa pntu de reuina. y
quadiu noscunt se affirmate pntu
quos. ad coniugale copula atede
denegam: qd si fecerint sepa
rent. **Itē nicolaus papa de
agnatione sua nulla vxorem
ducit. usq pā gnatione septima:
ut quousq parentela agnoscit
possit. **Item. Nulli ex pntate
sanguinis sui usq ad septimu g
du vxores ducunt. **His aucto
ritatibz alijsq pluibz agnatione
iunctioes phibent usq ad septi
mu gdu. **Quo aut gdu con
sanguinitatis qputandi sit. ysidoru
onidit sic. Series agnationis
septē gdu dirimit. hoc mo.
filii y filia qd e fr y soror sit ipse
trunc. **Ilis seorsu senitis. ex
radice illis trunci egdiunt ist
ramisuli. nepos y neptis p
mā. pnepos y pneptis y.
abnepos y abneptis y. adne
pos y adneptis y. tnepos et
tneptis qnta. tnepons nepos et**************

trinepus nepus sextus. Attende qd
 sex gda qm ponit p̄sidet: q̄ trini
 me gda no apudat. Alij q̄ septē
 gda ponit. trini me gda rōmū
 merant. Variē nāq̄ apudant gda
 q̄ agnatiōis. Alij em̄ p̄em t̄ p̄o
 gdu. filios t̄ 20 ponit: alij p̄mū
 gdu appellat filios. negantes ḡ
 dū agnatiōis me p̄em a filiu eē:
 cū una cōs sit p̄ a filia. **A**ntoica
 tes ḡ q̄ agnatiōis cautela usq̄
 t̄ septimū gdu phibet: p̄em ponit
 t̄ p̄mo gdu. Ille q̄ q̄ usq̄ ad sextū
 phibent: p̄mū gdu filios appellat.
 At ita sit ut p̄sone eede s̄dm h̄at
 diuisitate iueniāt t̄ sexto a t̄ unō
 gdu. p̄em ud t̄ p̄mo gdu ponit:
 q̄ fr̄es dicit eē p̄mū gdu. **H**or
 mo apudat **Zacharias papa i q̄s.**
Pntele gda t̄ h̄i apudant. **E**go
 a fr̄ meo una gnatiō sumor: p̄
 mūq̄ gdu efficiō. **R**ursū filia
 m̄s. fr̄sq̄ mei filia za gnatiō sūt
 a zm gdu efficiūt: atz ad hunc
 modū cet̄ successiones. **I**nt̄ illos
 uō q̄ sex apudant gda a illos q̄
 septē nulla t̄ p̄u diuisitas existit.
 quāuis t̄ m̄o gduū diuisitas
 videat. **U**ltima em̄ gnatiō si a
 fr̄ibz sumat t̄cū t̄m̄andi septi
 ma iuenit. **R**uaē uō sex gda
 computat **p̄sidet**: ip̄e ap̄it di
 tens. **C**osanguinitas dū se paula
 tim p̄agnū cōdimbz dir̄mēs.
 usq̄ ad ultimū gdu p̄tr̄ueit: a
 p̄m̄quitas eē desierit: tūc p̄mū
 lex t̄ m̄rimony v̄t̄culū eā renipi
 et: a quodamō t̄mp̄et renociē
 fugiente. **I**dd at̄ usq̄ ad sexti gn̄s
 gdu agnatiōis agnata ē: ut
 sicut sex etatibz m̄di gnatiō et

stata hois firmē: ita p̄m̄quitas
 gn̄s tot ḡdibz t̄m̄et. **I**n h̄is sex
 ḡdibz oīa p̄m̄quitas noīa ḡm̄et:
 ule quos n̄c affinitas iueniri n̄c
 successio p̄t̄ amplia p̄pagat. **S**ed in
 alios. septē grada apudant. **I**deo:
 ut ita p̄ septē grada p̄p̄m̄ p̄p̄se
 uigat sicut p̄ h̄anc iuita q̄ septē
 diebz agit: em̄ x̄p̄o iūger. **I**ns
 at̄ occit̄ illud qd̄ **ḡgōia. augano**
anglōy ep̄o a quo requisita fuit
 quora gnatiōne debeant copulai
 resēbit s̄c. **Q**uedā p̄ lex roma
 na p̄mittit: ut siue fr̄s ut s̄c
 ois. seu duoz fr̄m̄ ḡm̄anor: seu
 duoz s̄cōy filia a filia m̄st̄at.
Sed exp̄m̄t̄o didicim̄ ex tali
 ḡuigio sobole nō posse succē.
Un̄ n̄c ē ut quarta ul̄ quita gn̄a
 tio fidelū. licent̄ s̄ uigant. **S**ed
 p̄ multa t̄p̄s idem **ḡgōia** a fe
 lice messine sicilie p̄sule requisita.
 utrū **augano** s̄p̄sēit ut anglōy
 quarta gnatiōne contracta m̄i
 monia nō soluent: m̄f̄ cet̄a
 t̄lem reddidit rōnē. **E**d̄ s̄p̄si
anglōy ep̄o a uigano: ip̄i enā
 anglōy genti q̄ m̄p̄ ad fidē
 uenēat ne ab hoc bono qd̄ cepat
 metuendo auct̄ica r̄cedet. **p̄c̄al̄**
 a nō gnatiō me a cognoscas s̄p̄
 s̄sē. **P**er iō eis s̄p̄si ut p̄agnū
 t̄ fide fuerint solidati si infra
 p̄a agnatiōne iuenti fuerit
 nō separet: a infra affinitatis
 linea. i. usq̄ ad gnatiōne septi
 ma uigat. **D**e affinitatis
 ḡdibz.

Nunc de affirmate videndum e.
 De qua gregorius ait: pater
 de affirmate qua dicitis paren-
 telam ee q ad virum ex pte uxoris.
 seu q ad uxorem ex pte bi pmet
 manifesta rō ē q fm dicitur in am.
 ego & uxor mea sumus una caro:
 pfecto in illa mea suag paren-
 tela pproximitas una efficit. Et o-
 cta & ego & uxor socer uxoris mee
in uno & pmo gdu erimus: filius
uō ei⁹ zo gdu est a me: nephis
uō t tno. idē ut rōq t tno agē
du ē successōib⁹. uxorem uō rōū
q gdu sit pproxim. ita me optz
attendē: quē admodū ipius quoz
gdus aqua fēta ppe pproximitatis
sit. Et dicitur uxor mee de pxi-
mitate vi sui. Tūctis agnatiois
gdib⁹ cōuenit obfuaē. Et uō
alioēnt sentitū antepi sūt. Itē
iulius pp. Equalit vir gūgat
cōsanguineis pxi⁹ & gūgat
uxoris. Item p p dō. Sane con-
sanguinitas q t ppo uō gūderāda.
et uxoris parentela de lege mup-
riaz custodienda ē q qstat eos
duos fuisse t carne una. Ideo q
rois ē illis utraq parentela. Itē
iulius papa. Nullū t utroq seru-
mittim⁹ ex pproximitate sui sang-
uinis ul' uxoris usq t septimū
gnatiois gdu dicit. ul' tēsti mani-
la copulā: q sicut nō hz rōū p
xpiano de sua gūgatate. sic nec
de gūgatate uxoris gūgat dicit
pp carnis unitate. Itē gregorius De
affirmate gūgatatis p gdu
cōgnatiois placuit usq ad sep-

timā gnationē obfuaē. Nam &
 hēditas rōz p legales t tēstēoz
 diffinitiones sanctū usq ad sep-
 timū gdu hēdū ptendit sūntem-
 onē. Nō em̄ eis succedēt: nisi
 p pagine agnatiois debet. Inis aut
 coitūtib⁹ t sūntat: q sit affirmat⁹: &
 usq ad quē gdu obfuauda sit: usq
 ad septimū. Quare traditōes de affirmate
Sed alij vident concedē in
 quarta gnationē mē affirmatē
 contrahi d iugū: & t qrtā enā
 si gtractū fuit nō separi. Aut em̄
fabian⁹ papa De pproxim⁹ q ad
affirmatē p iurā & uxore uenit.
defūctū uxore ul' uō t qnta gnācō-
ne iugant: t quarta si t uent
sue rōnt nō separent. In tta at
pproximitate nō hz uxore alij
acqpe p obitū ei⁹. Equalit vir
iugat t mrimoniū ei⁹ q s' gūgat
uinei sūt: & uxoris sue gūgat
neis p morte uxoris. Sicut hīc con-
cedit t quarta ul' qrtā gnācōne
affirmatē sicut d iugū. Iulius enā
papa ait: Statutū ē ut relicta
pxi⁹ uxoris. ut relicta sūt uxoris
sue. ut relicta filij uxoris sue
nemo s' t mrimoniū sūat. Re-
licta uxore gūgatūe uxoris
sue usq t tta gnācōne nemo
t uxore sumat: t quarta uōz in
quarta si t uent fuerint nō
separent. Sicut qm̄ uariē de af-
finitatis obfuaone loquūt
auctōes. Alij em̄ usq ad gdu
septimū. eā obfuaū sanctūt:
alij uō t qnta ul' t quarta mri-
moniā gtracta nō diuidūt.

pala fateant: si se recognoscit a
sanguineo. Si se iudicio episcopi se
aggauerint: alia in iudicio con
fite non prohibeant. **Idem** Noti
ficatio tibi ut sit tres vel duo ex
proximoibus eius qui accusat: hanc
proximitate iuramento firmaverit:
sine mora quingua dissolvatur. Con
sanguineos vero ex nece nulli amiserit:
vel consanguinitate modo computet:
sed proximi ad quorum notitiam per
tinet. Si autem per gemas tota defecerit
ab antiquoibus et veracibus quibus
proximitas tota nota sit: episcopus
canonice perquirat: et si inventa fuerit
separent. **Item** quibus accusantibus
vel testificantibus dirimenda sit
consanguineorum consuetudo que quingua
uocatur. **Hic** dicendum est quod aliud
est fornicatio, aliud stuprum, aliud raptus.
Fornicatio licet sit generis omnibus
illiciti coitus qui fit extra uxorem: tamen
speciale intelligitur in usu viduarum
vel meretricum vel concubinarum. **Stu**
prium proprie est virginum illintu defloratio.
Adulterium est alieni thori accessus
interceptus est consanguineorum vel affi
nium violatio. **Ubi** adulterium dicitur
quod ad alius thori accessus. **Incestus**
est consanguineorum vel affinium abusus.
Ubi incestuosus dicitur: qui consanguineis
vel affinibus abutitur. **Raptus** admit
titur cum puella violenta a domo
patris educatur: ut corrupta in uxorem
habeatur: siue puella siue partibus
vis illata fuerit. **Hic** morte mulctatur:
sed si ad ecclesiam cum raptis confugerit

privilegio ecclesie inchois iuritate
meret. **Attendendum** est etiam illud
alexander qui ait: **Et** si uel socer uel
cous tue agnati dicitur: equo modo
non iure fit: et natiuitate uulgaris
appellatiois ponitur quam ulla ag
natiois est. **Uxor** enim fratris ponitur
fratris quam agnata uocatur.
Mariti si leuiter dicitur: **Duorum** fratrum
uxores ianices uocantur qui una
ianua intrantes. **Ubi** socer glos
appellatur. **Uxor** autem uir non habet
speciale nomen ut uxoris fit. **De**
parentalium graduum famosa quod
aliquid licet minus sufficiens dicitur
minus. **Idem** de spirituali agnatione
aliquid addamus: quod etiam personas im
pedit ut non sint legitime ad me
undas nuptias. **Tria** quodam sunt:
consanguinitas affinitas et spiritualis
agnatio. **Consanguinitas** est inter
eos qui uiguntur in linea generis.
Affinitas inter eos qui genere quidem
non sunt iuncti: sed mediante
genere sunt sonati. **Ubi** gratia. **Uxor**
fratris filii fratris mei. **Quod** non est de
genere meo: per ipsum qui est de genere
meo in affinis factus est et ego
illi spiritualis proximitas est inter
cognatum et cognatam. et inter eos
quorum unus alium de sacro fonte
leuauit: uel in crucezatione uel
affinitate tenuit. **Est** etiam inter
filios eiusdem hominis carnales et
spirituales. **Et** in sunt filii spirituales.

D' xliij

Spirituales filij sunt quos de sacro fonte leuamus: ut in cathedrizatione ul' g'finatione tenemus. filij ena' & filie eor' sp'itales sunt: q' t'imo n'isiois uocabulo eos sacro baptisinate tinguunt. **D'** ena' sp'ualis filia sacerdotis: q' ei p'na sua g'fiteret. **De** mach' papa. **De** quos t' p'na suscipimus. ita n'ri sp'itales sunt filij: ut & ip'i quos ul' nobis suscipientib' ul' sub fine n'isiois uocabulo tinguunt. **Siluester** ena' monet: ut ad sua p'ntenale n'it' sacerdos accedat: quia sp'it' e'. **O**mnes quos t' p'na suscipimus ita n'ri filij sunt ut in baptisimo suscipiunt: quor' o'm' flagrosa e' c'om'itio. **E**d' at' c'om'pater & c'om'mater sibi iungi neq'at: ne pat' sp'ualis ul' mat' filie ul' filioz sp'ualis: ex g'filiis magu' t'inenti doret. **D**e eo qd' m'itrogastis. si aliq's filiola sua duxit i' uxorē: & de eo q' c'om'biuit cū m're sp'uali. & de eo q' filiu' suu' baptizauit & uxor' ei' de fonte suscepit: huc de cū ut disaduisi' c'oungit. si p'q' i' tali copula possit p'mane': sic t'ndendū e'. **S**i filiolam suā ul' c'om'matrem suā aliquis i' g'ungio duxerit sepandos eē iudicamus. & g'ru' p'na plectedos. **S**i uō g'unges legitimi un' ul' duo ex i'ustitia fecerint: ut filiu'

sui de fonte leuaret: si i' m'p' p'mane' uoluerint bonū e'. **S**im'at' grauis p'na i'fidiat' t'ingit: et sil' maneat: & si p'uaicator g'ungit supuixerit: acerrima p'na mulcet' et sine spe g'ungit maneat. **E**x h'is apparet qd' aliq's filiola suā ul' c'om'matrem suā nō sibi i' m'p'ualit' copulauit: p' q' & si p'p'itū sūt sepandi sūt. **E**d' aut' legit' c'olucti sūt: nō idō sepandi sūt q' alt' eor' i' diose filiu' suu' de fonte leuauit. **E**d' ena' nicolaus g'finar' dicens. **N**osse desideras utru' mulier q' u' filiu' ex alia f'ea genuit de f' sacro fonte leuauit. p'q' modū possit cū eodē uō copulari. **E**uos iō g'ungi posse d'et'rimus: quia s'm canōnes sacros n' ambor' g'fensu null' religiois obtentu d'et' cōi'it' d'it' g'ungem: n' ap'us p'cipiat. **N**olite fraudae' f'uitē: n' f'ite ex g'fensu ut uarens cōm'. **I**tem d'ctū est nobis quasda' f'etas desiderose: quasda' uō fraudulente: a uirio ut suis separent' p'ios filios cōa' ep'is ad g'f'firmandū tenuisse. **S**i nos dignū duxim'g. ut si q' mulier filiu' suu' desid'ia a fraude aliqua cōa' ep'ō tenuit ad g'f'firmandū. p'p' fallacia ul' fraude p'diu uiuat p'miam agat: a uō at' suo si separet'. **I**tem iohānes papa ad l'mia b'ū p'et' homo noie stephana ueniens n'ō p'sulatu' motu' q' filiu' suu' t'extimo i'ute p'itū n'cōa' baptisimi unda locū absen'

Sacerdoti cogente baptiza-
uit. etiam pphs maiba suscepit. atz
p huadi negono reuenna tua p
fatu hoiem a sua co iuge iudicat
et sepandu: qd si nullatenq debet
dirente spua. Quos dea conuixit
ho no separet. et dno no dimittit
vxoē n ca fornicatois iuber. Et
nos tanta aurotate freti dicimq
dimittendū eē: et culpabile iu-
dicandū qd nūtas thulit. Nā bap-
tizandi opo laico fideliba futi ne-
resse fuit libe concedit. Vn si sup
duta ho filiu moxente appiens.
ne aiām ppetuo ptre pmitter.
vnda baptismi lauit. ut en de
pitate moxns eipet. bene fuisse
laudat: idqz sue vxoē sibi iam
olim legitime sonate ipune dum
vixit iudicimq mane cōiūctū.
ut ob hoc separei debe. Hys alijsq
pluiba auctoiba edocet coniuges
no eē sepandos: si p legitima
copula alit aliū filiu de fonte le-
uauit. ut t qmatione tenuit.

Quid pmissis obuiet.
His at vide obuiat qd dea dedit
p ptea aut puenit ad nos
dyacona stitatis ut eplam dese-
rens q qda vi et mulies p hito
sabbo paschali p magno ppli
cursu nescientes filios suos susce-
pissent de lauacro Lupis qd she-
an ppe hoc vi et mulies debeat
ad usu ppiu venire an no. Nos
id hac re mesi tpsuimq ppo-
da. et tuentimq t archim. et ar-
maris aplie sedis ia elia conti-

gisse i pliba ecclis. quae epis ab
har aplia sede uolentiba stie utz
vi et mulies redirent ad ppiu tho-
Bre memoie Julius. Inocentius
et celestina cu epoc plimoz qsu
T aploz pncipis etia phibentes
tlia respserut et qfinauerit: ut
nullo mo t quigo se recipent vi
et mulies. quibz aliq rone sus-
reperit natos sed se separent:
ne suadente dyabolo tale viciū
tolesat. Item. **Di qd filiastru suū**
ul filiastra sua an epm tenuit ad
qfinatione: separet ab vxoē sua
et alia mūqm ampiat. Her at ul
ad vxoē ita dita fut: no q ita eēt
frendū. sed ne illud fiet simoye
cauendū ē: ut de illis ē itelligen-
dū q p filios suos viciū de fon-
te leuauerit qm quigos fierent.
Pmissis at auctoibz omo cō-
sennendū ē. ut siue ppiu siue vi-
tm filiu. mulier de fonte suscepit:
no ideo a vid separet: qd de vid
siliū oportet itelligi.

**De copula spūalut ul adopti-
uoz et nāliū filioz.**
Quod at spūales ul adoptiuū
filij nālibz copula neqat:
Nicolaus papa testat ita t quies.
Ita dilige debet ho en q se susce-
pit de sacro fonte sicut pēim.
Itē frēs et filios spūales qnta
et stū cōio ē q dicenda no est
q sangtas: s hnda spūalis pxi-
mitas. Vn mē eos **arbitrio** arbi-
trio no posse fieri legale cōiū-

uui: q' n' m' eos q' n' a' eos qui
 adopcione filij s'it uenerande
 leges m'imoia' con'p' p'mittit.
Item **S**i m' eos n' q' h'it' m' m' m'
 monit' quos adopcio' colligit:
 q'ito ponit a carnali op' m' m'
 se con'ber' mo' cessat' quos pre
 leste sac'mentu' regnato' s'it sp'us
 iugit'. **H**or aut' q'da' uoluit m'
 tellige' de ill' t'n' filijs q' b' co'
 p'ces facti s'it: de alijs uo' q' an'
 copat'itate ul' p' q' geniti s'it
 con'cedit q' licite iug' possit: q'
 b' uider' asentie uerba ita di
 cens. **S**up' quib' consulti nos
 dilec' tua. **H**or uide' r'ndendu'.
 ut baptis'ma s'it. si instante n'ri
 tate fe'ia' puer' i' no'ie' t'm'itatis bap
 tizauit: r' q'd' sp'ualiu' p'ntu' filij
 ul' filie an' ul' p' q' copat'itate
 genite. possint legit'ie' con'igi
 s'it illa' p'sona' p' qua' ap'ces s'it.
 effert. pascalio uo' s'it uo' p' q' com
pat'itate' genitos copulati p'hibe'
bet: s'it uo' regio ep'o' p' q' sus
ceptu' filiu' de fonte ul' filia' sp'ua
lem q' ex copatre ul' comatre fu
erint geniti. m'imoio' iug' s'it
p'nt. **I**llud ena' n'ndu' e': q'd' i'
 tribu'ensi' q' silio legit'. **S**i quis
 sp'ualis s'it comatris filia' fec'
 tuu' r' ita' q' t'm'gente' rex casu'
 i' iug'iu' duxit' consilio' matu
 rior' suato' heat': atq' legit'imo
 con'ubio honeste operat' det.
Si quis duxit' possit duas com
 matres alia' p' q' aliam.

Soler ena' q'ri si comatrem
 uxor' p' q' el' obitu' q' duxit'
 ualeat. De hoc m'colu' papa.
 sic s'it: distat' a nobis s'itas
ua: si q' duas comatres habe'
ualeat una' p' q' alia'. **I**n quo
 m'entisse debes s'p'it' e'e: erit
 duo i' carne una. **C**u' i' costat' q'd'
 uir r' mulier una' r'io' efficiu't:
 restat' uiru' r'opem' q'stitu' mu
 lieri' r' assumpta' uxor' comat' eat:
 r' id' uiru' illi' fe'ie' n' posse' d'ug'
 q' comat' eat' eia'. cu' qua' sueat'
 idem una' r'io' effecta'. **H**uic aut'
 illud q'ri' uide'. **E**t sp'ituale'
 h'it' r'opem'. r' filiu' de la uacro
 suscepit: r' eia' uxor' comat' n' e'.
 licet ei defuncto' r'op'e' suo' eia' uidu'
 duxit' i' uxor'e: quos ulla' g'na'io'
 sp'ualis' secermit'. It' ex epla' p'
paschul' pape. p' q' uxor' obitu'
comat' uxor' con'ugio' copulati
na' r'io' uider' ul' aucto'itas' p'hibe'.
No' em' p' carnis' u'ione' ad
 u'ione' sp'us' p'nt' s'it. **S**i uen
 du' q' aucto'itas' m'colai' de illo
ait q' uxor' sue' debu' reddidit:
p' q'm' illa' comat' ex'it. **A**lie
 at' aucto'itates' de illo' agut'. **C**ua'
 uxor' p' q'm' a uio' suo' delinquit'
 comat' effiat: n' p' q' copat'itate'
 a uio' suo' agnosat': ul' de illo
 ponit' agut'. r' uxor' an' defugit'
 q'm' ab eo' r'ognostat'.
Si uir et uxor' simul tene'
 pueru' possint.

Solet ena qm si vxo sil' n' vno debeat i baptismo sil' suscipere puer. De hoc urbana 29 ita scribit. Ed' vxo ai ma rito i bapmo sil' no debeat suscipere puer: nlla auctoritate i p'phibit. Ed' ut p'uitas p'p'ialis p'at rinitatis ab oi' labe i s'fuma co' fuer' i m'nis dectemina. ut utq' sil' ad hoc aspirare no p'sum'at: q'a uo p'iculae flagitii comisit. qui duabz comatribz uelut dua bz s'coibz nupsit p'ima magna debet ei t'ligi.

De zns i zns i deiceps nuptiis.

Sciendu e' ena q' no solu p'ime ul' ze nuptie sint licite sed ena t'ne i q'arte no sut d'ap nande. U' aug'. Ed' das nuptias o'mo licitas ap'ius concedit. De zns i aut' i quartis i de ultra pl'uibz nuptiis solet hoies moue' q'ones. Ed' q'o audeat diffimre: q'd n' ap'ium audio diffimisset. Dicit em' i doct' meit' ut eis: tu vult mib'at. No d' p'm' q' ul' 29 ul' 29 ul' quo tu s'libet: n' nobis diffimendu e' q'd no diffimuit ap'ius. Vnde et b'uit r'ndea. n' ulla nuptias debeo dampnae n' eis v'ent' dia m'os'itatis auferre. n' con' h'iane u'ent' die sensu audeo dice. ut quo nens uoluerint mib'at: n' ex meo corde p' s'p'itue auctoritate quota s'libet nuptias dampnae. Idem testat' i h'eda Ego m'ic libea uoce exclamo. n' d'apnae i t'ema digama i ena trigama: i ita licz quinto i sexto queadmodu' s'edo

maio mibe' Ap'ius m' bigamos a sacerdotali honoe' excludit. Ed' hoc no sut p' vno bigamie. vno p' s'f'men' utitur: ut sit vna v'nia sicut vna vna. Illud tamen resariensis q'sily uider' t'mue' dign' n'ia e' p'm'. Ed' t'm iquit m' nuptiis bigamii p'ande' si couent': q' tu p'ima bigama i digeat. q'o e'it p'sbit' q' talibz nuptiis possit p'be' consensu'. Ed' hoc de illo p't' itelligi. q' p'ime v'oi' i' s'idiat' putat' desideio ze: ul' p' signa c'ulo s'q' s'f'menti illud d'r: q'd i bigamo no f'uat'. Ambrosia ena d't q' p'ime nuptie t'm a d'no sut i' s'itute. s'ide uo sut p'misse: i p'ime nuptie sub b'nditione dei celebrant' sublimi': s'ide uo ena i p'nti carent gla.

De resurrectione i iudicij condicoe.

Primo de q' d'ic'one resur' rectionis i mo' i' surge' ant. n' no' i de iudicij et m'ie quali te b'uit differendu e'. Ed' bz q'noibz q' de hac re mouei aso lent satisfare' no ualeo: resur' rectione' t'm carne' o'mi' q'ant' nati sut atz n'astent' et moctui sut atz moctient' nullatenz debz ambige' x'p'iana. Aut em' psalms Resur gent moctui: i resurgent qui erat' i sepulchris. Ed' ap'ius No luntz uos ignoae de doct'men' t'ibz ut no' con' s'entiu' sicut i ce' t'eri q' spem no' h'nt: s'z resur' rectionis. Hoc em' uobis d'icim' i u'ibo d'ni. q' nos q' i' s'idiu' sum'z

Dico
Lim

T ad. do. nō p. e. q. d. qm̄ dñs iussu
 ⁊ t uo. arch. ⁊ t u. dei des. de re.
 ⁊ mox. q. t xpo sūt re. p̄m̄ de ide
 n. q. vi. sūt rapti. cū ill' t nu. ob.
 xpo t aera ⁊ sep. cū do. erim⁹ hñs
 iūbis ⁊ iūtas resurrectiois ⁊ cū
 atz cōdo resurgentiū p̄claiissime
 isumiat. **De uoce tube.**

Quia em̄ resurrectiois
 mox uox eit uox tube q. t
 aduentu iudias ab oib⁹ audiet.
 qu⁹ iūte exatibūt mox. ⁊
 de monumentis resurgent. **Uñ**
ppha. Dabit uox sue uocē iū
 tio. ⁊ effectū resuscitandi mox
 tuos. **Et iohānes euuāta ait.**
Venit hōa t q. om̄es q. t monu.
mentis sūt audiet uocē filij di.
⁊ p̄cedent hom̄ t resurrectionē
uite. mali uō t resurrectionē
iudim. Si uō q̄ritur cui⁹ ul' q̄lis
 eit uox illa. ap̄lus d̄ q. eit arch
 angeli. ⁊ iūsus xpi q. e p̄nceps
 archangeloz. ul' uox eit alia ul'
 plurimū angeloz eadēq. d̄ tūba.
 quia eit māifesta. ⁊ nouissima: q.
 p̄o eā nō eit alia. **Hec tūba ut**
ait aug⁹ d̄ clamor de quo d̄ m̄
euuāgelio: media nocte clamor
fitis ē. ere p̄o. ve. exi. ob. et tū
be nocte aliquod euūdens signū
⁊ p̄clarū t̄elligit. Et d̄ uox ar
changelī ⁊ tūba dei ab ap̄lo
d̄: ⁊ t euuāgelio uox fidei et
clamoꝝ appellat. q. mox tu au
dient ⁊ t̄surgēt. De nocte media.

Media at nocte d̄ uentis.
 ut ait aug⁹. nō p̄ hōa

epio: sed q. tūc uenēt cū nō sperat.
Media q. nocte: s̄z cū ualde ob
 scurū eit. ⁊ occultū ueniet. **Dies n.**
dñi s̄z s̄z ut i nocte uenēt. p̄ tū
nō t̄agrue t̄elligi medie noctis tpe
uentis q. ut ait cassiodor⁹. hō tpe
p̄gentia egypti p̄missa sūt qñ enā
p̄p̄o uentis ē. s̄lib⁹ enā loas tes
tant. uicib⁹ t̄o q. aduēt⁹ ⁊ d̄ dies
dñi. nō p̄ q̄litate t̄p̄o s̄z rex: q. tūc
rogationes ⁊ q̄sne n̄ie siguloz pa
tebūt. Uñ t̄ d̄amele. Uetust⁹ diez
sedit. ⁊ lib⁹ ap̄t sūt t̄oā eo t̄lib⁹
s̄z q̄sne siguloz q. tūc ap̄ient alio:
⁊ tūc t̄plebi⁹ illud. Nichil occultū
q. n̄ reuelat. Adue m̄te ei sumo
iudice n̄ solū tenebre celo illuūabūt:
s̄z enā abscondita t̄o d̄ū māifesta
būt. Uicite i d̄ina fiet ut p̄m̄cuq.
opa sua ul' bō ul' mala. n̄ctā t̄ me
moā t̄ uocet. ⁊ m̄tis t̄ uūū m̄ia
celestite c̄nant. ut am̄t̄et ul' exu
se hōiem q̄sna. eaq. t̄p̄e saluet ul'
d̄apnet. Si tūc t̄m̄es habeant
electi p̄cedentia mala.

Hic q̄ritur utrū electis tūc assit
 memō p̄cedentiū maloz s̄z
 bonoz. **Queda auctoritates uidēt**
ēde bonoz n̄ h̄itios tūc memōiā
maloz p̄cedentiū: ⁊ p̄m̄ ul' t̄o
mentoz. Ait ei psalms. Ego t̄o
celos nouos ⁊ t̄rā nouā. ⁊ n̄ erūt
t̄ m̄o p̄ca: ⁊ nō ascendēt s̄z t̄o.
s̄z q̄u debins t̄ctm̄. Itē obliuioi
ēdite sūt angustie p̄ces: ⁊ ab̄sco
dite ab oculis m̄is. Et d̄ de s̄id̄ ex
ponēs i h̄o d̄ ait. obliuioi tradēt
futū mala: q. f̄p̄tā t̄ s̄id̄ p̄p̄ie
t̄oūfacōis m̄o oio delebi s̄urte
dēn⁹ bōis et̄nis: ne s̄z p̄o maloz
p̄ois angustie m̄eēre. ⁊ h̄ h̄ms et
s̄ilia p̄m̄ t̄m̄p̄i s̄z ut n̄ excludat

meoia pcedenti maloy: p ex ea mo-
lestia z lesione amoueat. No em
meoia eoz sros qstabit: ul eoz bu-
tudine obsusmbit: sed grauoos.
deo reddet. Un sc psm lxxviii aut
q qoiq. Quo mas dm i etia tan-
tat q misere si mentit. Quod ple-
na bntudo: si meo reaty mente
tangit. Et sepe leti epu mentimq
z sam dolo mentimq si dolo:
z inde ampliq leti z grat sumq.
Ex hys apparet q si poy maloy
meom sit hebui i fudo. si est eis
si ad pena ul glorie derogatione:
sed ad grat actione. Si uo qru
utru pta q fecerut elect. et p deat
i notia omi. sic mala dapnatoz
omibq erut nota: no legi hor ex
pssu i spua. Un no irrationabilr
putat ut pta hic p pmam tecta
z deleta. illi ena alio tegi: alia
uo cucho pparat. De hys q uiu
Queri ena sol utz Crepiet?
illi quos uiuos fuerit xpc
nuq si omio moitu sint: an i ipso
tpis pucto quo rapiet obuia xpo
ad imortalit mia celeitate sit tisi-
turi. No est dm si no posse: ut p
aera i subline potent i o spacio
z moiant z reuiuiscat. ad huc
ut p m quo estimem illos i p uo
spacio z passios moete. z acceptu
ros imortalit aplis nos ugere
videt: ubi de i xpo oes uiuifica-
him: Et alibi De sensas si uiu
ficat: si p moiat. Cur ac nob in-
credibile uideat illa multitudme
corpoz i aere quodam sensari.
at ibi p m imortalit z corrup-
tibilr reuiuiscat: cu edamq tactu
oculi futia i surrectione i meba
si sine iustia tam uelocitate re-

ditutu antiquissimoz cadaueru
pulueret. Sed uelle de hys pona
audie doctores. Si sign sros q re
piet xpo uemente uiutes eiq
obuia rapiet: credidemq Teade
raptu de mortalibq corpibq exuolos
z ad eade mox imortalia reditios:
nullas i ubis apli pacem angus
tas gnalr accipientes id qd dm
e. Oes qde resurgemq s b omi et
mali: s no oes imutabimq. s i
sollepnitate i surrectionis De hor
ena ambs ait. In ipso raptu eoz
q uiu rapiet mox erit z resur
rectio: ut aia q i p paze e gssa
de cepe. eide ena i mometo red
dat. Etom uo ihedq uide testat
dicens. quoda i se stli adueme
te xpo no ee moitios: s uiuos
reptos i mortalit subito mu
tandos. Hoz ut qd ueis sit: no
e huam iudicij diffimre. Quod
icelligit xpc uider uiuoz z mozu
His adinendu e dicitur Coz
icelligit q dr xpc i iudicatio
uiuos z moztuos. Aut ei uiu
acupit q i aduetu eia uiu rep
ient: lig i raptu moiant z moz
tui q an discesserit: ul uiu et
moztui acupit i iust z iusti.
Cup ex pdictis sane rdi ualeat
oes resurrectios: credendu e
ena q oes resurget i corrupti.
no dnc i passibiles q moete pan
ent etia. s si dimmide meboz
ota huam corpis habitui meba:
ne m gla ac pte i passibilibq duent.
De etate z statua resurgenti xlvi.
Solet ac no nulli puctu
z quere: an Teade etate
z statua corpis oes i surrectiis sit
Rda putuert oes i surrectios
fm meba etatis z statue xpi

Ideoq; ap[osto]lus ait. **N**on contraria
 oēs i virū p[er]m[an]ēt. i mēsuā etatis
 plenitudis x[risti]. s; h[ab]et i his
 nō eadē r[es]urgentib[us] assignat[ur]
 statia s; etas. **D**ēs em̄ i eadē etate
 resurgent i q̄ x[risti] mortu[us]
 ē r[es]urrexit. t[er]m[in]at[ur] etatis mortu[us]
 fuerint. **V**irū at[er] posuit si ut disti
 guet[ur] s[er]u[us] ut signat[ur] p[er]sonē
 virū quā tūc h[ab]uit. s; nō oēs
 eadē statia corp[or]is obit[ur]. **V**n
 aug[ustinus]. **N**ō ait i mēsuā corp[or]is ul
 statie s; etatis. q̄ vnaquisq[ue] suā
 r[es]cipiet mēsuā corp[or]is. q̄ ul h[ab]uit
 i iuuetute enā si senex obit[ur]. ul
 suat h[ab]it[us] si an[te] defūct[us]. **E**tas
 uō eāt i ad quā p[er]uenit x[risti] s[er]u
 iuuenit[ur]. ut c[ir]ca f[er]m[is]ta a[n]os.
Triginta et duos a[n]os r[es]u[m] mēsu
 eāt etas x[risti]. i q̄ mortu[us] ē r[es]ur
 rexit. **N**ō ē at[er] fas dicē q̄ i r[es]ur
 rectione amdat[ur] corp[or]is magnitudo.
 quā nō h[ab]uit h[ab]it[us] nō suat h[ab]it[us]
 diu uiuendo: nō maiora corp[or]a
 r[es]urgenda sūt ad modū d[omi]ni corp[or]is.
Pret[er] em̄ m[en]t[ur] de ill[is] corp[or]ib[us]: at
 nō p[er]tinet sic capilla. ut ait d[omi]n[us].
Capilla de capite v[er]o nō p[er]ibit.
Quō r[es]urget q̄d q̄d fuit suba r[es]u
 nā corp[or]is: r[es]u[m] i eadē p[ar]te corp[or]is.

Non em̄ perit d[omi]n[us] frena ma
 teies de q̄ mōclat[ur] ratur cad:
 s; i q̄lib[et] puluere c[on]terēue soluat[ur].
 i quoslib[et] alia aurasp[er] diffignat.
 i quānt[is]q[ue] alio[rum] corp[or]um s[er]uam. ul
 i ip[s]a elemēta uitat. i quocūq[ue]q[ue]
 aialū ul enā homīn[is] ribū carnēq[ue]
 mutet[ur]. illi aie p[er]u[er]to t[em]p[or]e redit:
 q̄ illa p[er]mittit ut hō fiet. **N**ō
 c[on]stet: viuet aiauit. **I**pa i p[er]ena
 maties q̄ discedente aia sic cadat[ur]
 nō ita r[es]urrectioe ut ea q̄ dilabūt

r[es]u[m] alias at[er] alias r[es]u[m] spēs uicē qua
 uis ad corp[or]is redit[ur] v[er]o dilapsa sūt.
 ad eadē s; p[ar]tes corp[or]is ubi fuerit n[on]
 sit redit[ur]. alioq[ui]n si capilla redit. q̄
 tā crebra consilia detrahit: si unguib[us]
 quos conens dep[er]dit exsecro imo
 deata r[es]u[m] **D**ecens cogitūtib[us] r[es]ur
 rectionē carnis. r[es]u[m] nō ēdentib[us] o[mn]it[ur]
 r[es]u[m] i[n]finitas. **S** q̄ admodū si statua colub[us]
 solub[us] metalli igne liquefiet ul
 conteret[ur] i puluere. ul q̄ fudet[ur] i
 massā. r[es]u[m] ea uellet artifex rursū
 ex illiq[ue] maba r[es]u[m] q̄ntitate r[es]u[m]pare
 nil m[er]eret ad eia i[n]tegritate. q̄ p[er]ti
 cula matie cui m[er]ebro statue r[es]u[m]dēt
 dū tū cotū ex quo q̄ntituta fuit
 r[es]u[m]tuta r[es]u[m]met[ur]: ita d[omi]n[us] mirabil[is]
 r[es]u[m] t[er]ribil[is] artifex de toto q̄o caro
 n[on]a r[es]u[m]t[ur]. ea mirabili celestite aq̄d
 r[es]u[m]tuet. **N**ec att[er]ebit ad eia r[es]u[m]te
 gracionē utri[us] capilli ad redit[ur]. capillos
 r[es]u[m] ungues ad ungues. an[te] q̄d q̄d eadē
 p[er]ierat mutet[ur] i carne. r[es]u[m] i alias p[ar]t[es]
 corp[or]is reuocet[ur]. curante artifex
 p[er]uidentia neq[ue] r[es]u[m]decens fiat. **I**ndecor
 q̄ppe ibi si e[st] aq̄d: si q̄d futūe
 hor deceret: q̄ nō futūe ē si si deceret

Quō si sine o[mn]i defecim[en]tate r[es]ur
Hoc ut i corp[or]ib[us] s[er]u[us] **C**et
 itelligendū ē: de q̄b[us] cose
 quet[ur] aduigit aug[ustinus] i eodē ope. **R**e
 surgent i q̄ s[er]u[us] corp[or]a s[er]u[us] ullo vi
 cio s[er]u[us] ulla defecim[en]tate. sic sine
 ulla corrupcionis difficultate: i q̄b[us]
 r[es]u[m]ta facultas q̄nt[um] felicitas e[st] p[er]
 q̄d r[es]u[m] p[er]ualia d[omi]n[us] s[er]u[us]: at p[er]u[er]du
 bio corp[or]a futūa s[er]u[us] si sp[irit]us. **E**x h[is]
 apparet q̄ vna e[st] etas o[mn]i r[es]ur
 gentū s[er]u[us] iuuenilio: statua uō
 diuisa s[er]u[us] quā q̄s[er]u[us] h[ab]uit i iuueni
 li etate. ul eadē h[ab]it[us] si an[te] de
 fūct[us]. nō de suba de qua h[ab]it[us] r[es]u[m]

car' aliqd p'bit: s' omni p'culari an
diss'ay collectioe redintegrabi' na'
ul' suba corpis: s' q' coepa sine ot
vicio fulgida sic sol resurget p'ctis
n'ctis defecim'itab' q' h' habu'et.

Si mali t'nc heant quas hic ha
buerut defecim'itates.

Qu' rep'bis af q'ri solet an cu
defecim'itab' quas h' habu'
erut resurgat: hoc af augu' no
asseit sed dubiu' relinquit ita i'gens

Et cu' q' illa p'dictis massa q'
p' adam facta e' n' libera' p' xpm.
resurgent q'de ena' ipi cu' carne
sua: sed ut cu' dyabolo & angel' ei'9
p'uinat: v'ru' uo' ipi cu' vicio & de
fecim'itab' su' coepm' r'surgat: &
q'cu'q' i' eis gestur'it: i'g'rendo labo
rae q'd opa' e'. No' e' fatigat' nos
q' coep' t'ra h'itudo ul' pulch'itudo:
quoy e'it ita & semp'erna d'ap'nato.

Ita no' diffinit an t'nc heant defec
im'itates quas hic habu'et i'p'bo'.

Ad h' q' sum'et coepa q' t'nc coepa

Sud q'rit de coepib' ardebit

maloy qud' i'gne ardeant
& no' q'sum'at: augu' u'ar'is exem
plis a'struit & semp'erno i'gnib'9
ea arde' & no' q'sum'it i' ab'uptioe.
sicut a'sing' co' p'ntia uiuit coepa.
& dolore pati p't. & moi no' p't.
hoc af e'it t'nc ena' i' coepib' d'ap
nato' q'd n'ic e' e' s'cting' i' a'is om'.

Si demones coepali igne t'met.

Qu'eri ena' solet an demo
nes coepali igne ardeant.

Ad q'd augu' r'ndens ait: Cur no'
dicam'9 q'uis m'ris u'enis mo'is
f'it ena' sp'us i' coepos posse pena
coepalis ignis affligi: si p'p' homi
ena' ipi i' coepi' & m'ic potuerut
i'cludi coepalib' m'eb'is. & t'nc

poterut coepm' suoy vinculis i' solu
bilu' alligari: Sehe'na illa q' stag
nu' ignis & sulphuris d'ca e' coepus
ignis e'it: & cruciabit d'ap'nato'9
coepa. homi' ul' demonu': s' solida
ho'mi' aerea demonu'. V'na' e'it v'isq'
ignis e'it ut u'itas ait: De q' igne
si q'rat' qual' ul' ubi sit: augu' sit
r'ndet: Ignis eti'9 co'mo'it sic &
i' qua' m'udi ul' rex p'te fut'ia sit:
ho'mem s'ne arbit'io nem'em. n'
scete cui p'p' d'ing' o'ndit.

Si a'ie sine coepib' s'entiat igne

Qu' m' at' co'st'et a'ia' coepale

igne m'at'iali i' coepib'9
crucian'das: quei solet an i'terim
ante resu'p'cioe coepm' a'ie de
f'ictoy reprob'oy. m'at'iali igne
co'ment'.

De hoc u'iliang' to
letane e'ne ep'us. i' q'uen' d'icta

sen'ity ita s'p'sit: Si uiuentis
ho'mis i' coepus sp'us teneat' i'
coepi: cur no' p'9 mo'ite ena'm
i' coepo igne teneat'?

Tenei at'
dicim'9 p' igne sp'm' ut i' co'me
to ignis sit u'ideo at' s'enne

do. Ad' qu' no' u'ideo s' ena' s'olu'
expiendo a'ia' ignis co'ment' pa
riat: ex eu'ag'elio colligit: ubi
u'itatis uore diues m'ctus d' i'
i'nf'io s'epulch' s'epulch' co' a'ia' q' i'
igne teneat' i' s'm'at' cu' abraha'

de p'at' dicens: Mitte lazar' ut
i' tinguat' ext' d' i' s' u' i' a' u' r' e.
lin. me. q. c. i. h. f. Du' go' p'at'oe

diu'ite d'ap'nati i' i'gnib'9 u'itas p'
hibet: q'd sapiens i'p'bo' a'ia' i'gnib'
9 tenei neget: sapiens cu' hu'ana

a'iam coepis s'ilitudine h'ce d'oreat
augu' ita i'quens. p'fitei a'iam
h'ce posse s'ilitudine coepis et

corpaliu oio melior. qd qd remue
 pt neque aiam ee q t sepms vidz
 ul ambulae se ul sede ul huc atz
 illuc gntu ul ena uolatu ferri qd
 sit qda silitudie coepio n fit. De
 m si hanc silutu ne apud tferos
 gerit n corpale. h coepi silem: ita
 enat lonis ur ee no corpaliu h
 corpaliu silu h su i reque su m
 doloiba. In cassiam ena uolumba
 legit q no sut onose. neq mil no
 senauit: cu diues ie i rino se fla
 ma cruciat clamat. Un pba aias
 defuitor si solusius sensiba no
 pua. h ne ishs affectiba sa ppe fsi
 na gaudio ac metu carere: a ex
 hys q t i o gnali exanne rpuat.
 quidbu eas ia iape p gupae.

TDe abortiuu fetiba a monstrib
 Quid ena iuehgui opozs si ab
 ortiuu fetu a monst' resurgent
 a qualia. de quo augu ait ita.
 Dicit de abortiuu fetiba qno.
 q ia nati st i uteis mrim: h no
 ita ut ia possit rnafti. si et rcur
 rectios eos dixema. de hys q ia
 foeti sut tolerat pt utiqz qd di
 tfoemes uo qd no pcliuus pnt
 arbitret: sicut semia q no cocepta
 fuerit. Scrupulose qde m
 doctos qri a disputat pt: qn impu
 ho i utro uiue. an sic qda uita oc
 culta. q nodu motba uiuens ap
 pareat. Regni ei uixisse puepeia
 q id meloatim execant: ut eiant
 ex uteis pgnant. ne mtes ena
 si moxtua i reliquat occidat: i pu
 denaa mima uide. Ex qo ar tnpit
 ho uiue: ex illo utiqz ia moi pt.
 aetug uo ubinaz moos illi potuit
 eueme: qud ad rsiurione n pneat
 rpre nego. Neq ei moit q nasait
 a uiuit qualibz nro moiat: a re
 surtina negabur: a ita resurtina

edenda sur: h pona coram emedatuz
 na. Absit et illu ur bimebe q nup
 natu iouente ftes fidelisi q eu uide
 rnt rfulert. Et mta theoa r pnti re
 liquit ut vnu hoieim duplice ar si
 pona duos. qd futu erat si gemini
 h nascent: resurtuos estimema.
 Ita a rem q mima defoetmte mo
 tra dicit: ad hiane ne figua rsiurto
 ne reuocabur. De diuisis aiaz
receptaculis pa moie.

Petra sciendu e q oes ur aut
 augu cu de hor stlo exierint
 diuisas hnt receptones: bone hnt
 gaudiu male cometu. Et ai fia
 fut rsiurto a bonoz gaudiu
 aplia eit: a maloz cometa guuoa
 qn ai coepe coqbut. Ex hys ondit
 q maius eit gaudiu stoz rsiurtoe.
 a pa qm an fut: a q diuisa rrep
 tacula hebnt aie stoz de qba augu
 ait. Tempo qd m moie a rsiurto
 ne mte e. aiaz abditio recep
 taulis continet: sic vnaqz dig e
 ul rge ul erupha. p eo qd coetia
 e i carne du uiuet. De suffragiis

Negand u e ur aut moxtuo
 augu defuitor aiaz pietate
 suo uiuetu releuat: cu p ill
 factia mediator offert: ul elemo
 sie fut rema. Et h eis psiter q da
 uulent h' t ur pgea possit pdesse
 meruert. Et ei qda uiuedi moda.
 ne ta boz ut si rgrat i m pa moie:
 n' ca mala ut ei n pte pa moie. Ita
at uo tibus tbono: ut ista n rgrat.
 a r rursu tibus i malo: ut ne hys ua
 leat cu h' uita tnsieit adiuuai. Et o
 sta h' oe metu apat: qo possit pa
 hnt uita appia quai ul fleuai.
 Neq at ppet: qd h' neglexit cu obier
 ap' dm pmeret. Et i' ista q p de
 factis romedandis freqtur caia.
 illi aplice sic adusa sine. q dem est.

Wist' xlv

hois

poim

Deo astringimus an tibi mal' & ut re-
ferat unquam scdm ea q' gessit p' cor-
pore b'd ut mala: q' ena' hor' m'ita
sibi q'sq' cu' t'rope uiuet ap'aur: ut
possent ei ita p'desse. No' et oib'p
sunt & quae: No' m' p' d'eam uite:
qua' q'sq' gessit t'rope. Cu' i' sac'fina
si' alt'is si' ele' az' p' bapt' oib'p
offerunt: p' ualde bonis grat' actioes
sunt: p' n' ualde mal' p'p'at'ioes sunt:
p' ualde mal' si' n' a' p' adiuueta moe-
tuo: m' q'lescuq' s' solacioes uiuoy.
E'ba' uo' p'sit: ut ad hoc p'sit ut s'
plena remissio. ut e' ut tolerabi-
lia sit d'ap'nao. De oib'p q' s' e' m'e
& sac'fina salutari' & ele' m' q' p' eoy
q'lib'p offerunt: n' e' dubit' moctuos
adiuuat: ut cu' eis m'ist' d'uo agat'
a d'no. q' eoy p'ra' meruerit: s' em'
a p'ib'p t' d'it. totu' ob'fuar' e' m'a ut
p' eis q' i' co'one corp'is & sa'guis de-
fuit p' n' ad ip'm sac'fina loc' suo
com'edant' d'et: ac' p' ill' q' id' offri
com'edat'. No' e' ei adigendu' ista p'
desse defuitis: s' t'lib'p q' ita uixerut
an' moete ut possit eis ita utilia
e' p' moete. Na' q' si' fide opante p'
d'it'one e'is q' sac'fina de' co'pe ex-
ierut: frustra ill' a' sua h' q' d' p'ie-
tatis opa' p'pendit: q' d' h' e' e'it
p'ignore' caruerut: no' n' d' m' s'
thesaurizates s' ira. No' g' moe-
tuo noua m'ita opant' cu' p' eis
aliqd' boni opant' suu: s' eoy p'ie-
d'et'ba' co'seque' ista' r' d' d'it'. Na' ista
q'sq' s'imes uita. n' q' d' i' ea meruat
n' ponit h' p' ea. s' i' q' b' a' r' a'
q'lib'p p'sint illa q' p' defuitis fre-
quentat' e' m'a. Mediocrit' malis
suffragant' ad pene m'itig'one.
Mediocrit' bonis ad plena' abso-
lut'one. q' n' h'nt' t'ate p'f'ois m'ita

ut n' idigeant' uiuati p' paupes
quoy e' igni celoy. q' d' s' fererut de
m'amon'ia i' q'ntis. quoy t'ata e' p'
fectio. ut h'is adiuu'iois n' idigeant:
quales s' apli & m'ies ut ait aug'g.
Inu'ia e' p' m'ie t'ema' o'ae. cu' q'
o'ois debem' com'edat'. p' alijs
aut' defuitis o'at'. **De off'io se-**
De pompis. uo' ex' p'ultue
De quoy idem aug'g' d' pom-
pa fune'is. ag'ntia exequi'az' s'up-
tuosa diligen' sepul'ale. uuloy
s'it q'lib'p solana: n' adiuu'osa
moctuo: s' i' ag' d' p' d'et' i' p'io sepul-
tua' p'iosa: obeit' p'io uilis ut
n'illa: s'claras exequas i' app'cu' ho'
purpurato illi d'ic'it' exhibuit
t'ba' s' m'ioy: s' m'io cl'ioes i' co-
p'ia' d'ni illi u'lc'oso paup' m'is-
teru' exhibuit t'ba' angeloy. q' cu'
extuler' n' i' marmore' t' m'ulu-
s' i' abrahe g' m'it'. s' i' n'ia t' s' p'pe-
liendi moctuos & sepul'ch' q's'ru-
endi q' h' i' s' p'p'uis s'is m'it' bona
opa' q'putata: n' s'ol' i' t'rope'ba'
p'iar' h'az' alioy q' s'oz. s' ena' i' p'ius
d'ni co'pe q' ista fererut: laudat'
s' i' m'p'leat' i' ho'les h' erga suos
off'ia post' m' i' m'ie'is: & s' u'
h' u' m' i' m' m'eta m'ero'is. uer'
p' q' adiuu'at' p'it' defuitoz' s' ob-
l'at'ioes. o'edes. m'it'io ob'fuar'ia
p'arent'. **De duob'p e' bonis**
quoy alt' p' moete plia h' auxilia
Solet q'ri de duob'p uno di-
uite. alio paup'e p'ait' sed
mediocrit' bonis q' p' d'ic'io s'uffra-
g'io idigent' & meruerut' p'ait'
p' moete adiuuati: p' alio uo'. i.
p' diuite s'p'ales & co'es s'it' o'edes.
m'it'eq' elemo' & largit'ioes: p'io

ira sua no dtimeat misericordias suas. no etno supplicio sine dando s le uame adhibendo ul' imponendo cruciatibz: q' psalma si ut ad fini endā nra sua. ul' p' ira sua s' nra sua: q' si sola eet posset alienari a r'gno dei. rare magna multitudine dulcedis dei. tam grandis tñ e' pe na. ut ei na tormento possit que nouimo rōpari. si illa sit etna: ista at sit qualibz multis seculis logu. **R**anebit g' sine fine mors pe tua dāpnator. r' oibz ipa eit cois: sicut mādēbit cois oim iuta etna s' rō. **S**ic ita asserit hic penās r'pboz no eē finēdas: qd' no p'bat si di cat' eoz supplicio aliqd' leuame adhibei vñ nō tagrue dia p' diu r' si iuste id possit. nō oim tñ tñ punie malos t' furo qmā merue rūt: s' aqd' eis qmācūq' mali sint de pena relaxae. **U**etmāat pmissas auctoitates.

Quod at dicit e iudiciū sine omnia ill' q' nō fecerūt mām: ita itelligi p' q' iudiciū dāpnā is fiet illi q' nō fecit mām. p' eo qd' s' fuit sine mām. v' fiet ei iudi cū sū mām libeāte r' saluante q' m' taliqua pene alleuāte mām dei sener: ita nō dicit mām h' iudiciū t' furo. nō negat qm' t' furo sit mām effrū r' t' electis q' p' mām ab oī mi seia libeābit: r' t' r'p'is q' mām q' meruerūt etiābit. **S**ed h' si sine cā dicit si mām. r' iudiciū t' furo: q' r' hic mltis moibz misere' deq. q'bz nō miserebit' tūc. **P**orat em' mūt p' rōes r' iustificat' qd' tūc nō fiet. r' tūc r' dēno singulis s' p'dm mām manifeste iudicabit: q' nō occulte iudicat: r' occultū iudiciū ut ait aug' itelligit' pena. q' q'sp' ul'

erret ad purgationē. ul' moner' ad rōissione: ul' si cōtēpmit exerceat ad dāpnationē. **S**eculū r' iudiciū di dicit' pena. q' iudicat dāpnādo: purgā do. cōsultendo. excecando. **I**udicia q' dei aliqñ appellat' dāpnōnes ei9 de oibz r'bz. **V**n. **S**ua r' q' p'phen'ia sūt iudicia ei9: r' iudicia ei9 abissa mltā **I**udiciū at quo t' furo iudicabit itelli git' s' mām q' ventulabit' area: r' diuidet' localit' mali a bonis mltis angeloz: r' illi i iuta dicent: illi t' suppliciu mittent: q' nūc sūt mxti sūt. **D**e iusticia r' mām dei.

Sed quō iusticia dei r' pietate idēq' mām sup' cassiodorus duas res e' dicit. q' sep' adiūctē s' iudicio dei: **I**usticia em' di r' mām nō due res. s' una res. i. dina eēt' e' s' sup' pluibz auctoi bz oisū e: q' nō e' deo aliud e' misericordem q' mām. nō iustū qm' iusticia: s' idē p' q' p' r' ald e' eē misericordē qm' iustū nō mām qm' iusticia: s' oīd' idē. q' nō denotāte s' eēt' h' de deo dicit' **A**ur' i' d' s' p' p'ia de oibz dei. qdā eē mām qdā iusticie: **S**i et iusticia dei mām e' qm' sūt opa iusticie eē uident' r' nūc r' eēt' s' o. **H**is r' dēi p' s' r' illis loci cōibz q'bz h' armo' o' p' m' sūt distinctiones. ut alia mām alia iust' alia bonitati t' buant: nō diuisio subiectis. i. rei h' no cubul' significante expmūt: s' uari' tas sensuū r' affectuū t' r' t' uis r' monstrat. **S**i em' dicit' dō iustū ul' iusticia. eēt' dīna p'dicat' r' enā q' ipse sit dīst' bute r' iudex mitor itelligi dat' ita r' cū dicit' misericordē es senca dīna p'dicat' r' insup' q' ipse sit miserōz libeāte itelligi dat' **S**icut bonū cū dicit' eēt' dīna p' dicit' ut cū dicit' deq' r' insup' aucte

omni bonarū ondit: ita & cū dicit deo.
eēna dīna p̄dicat: & ipse timentia
ondit. Inde gō qdā opa mīe. qdā
iustīe dicit: nō qm̄ eēna dīna h̄
& illa opet: qm̄ & her & illa sūt opa
dīne eēne q̄ dñr̄ mīa & iustīa:
sed q̄ qdā sūt q̄ba ondit: iudex &
equus dīstribute. qdā q̄ba ondit:
miseratōe. Misericōe em̄ dī r̄ nā.
miseratōe i exhibīōe. & i q̄bada opibā
dī effus eē mīe. i q̄bada effus iustīe
nō q̄ alid efficit iustīa alid mīa
dei. si ad eēnā referas: s̄ ex qu
bada effertibā itelligit iudex. ex
q̄bada miseratōe: ut ut q̄bada pla
cer iustīa & misericōe. Sed s̄m hoc
ontr̄it q̄m̄. quō ex alijs ondat
iustīa. ex alijs misericōe: cū sūt
idem ei eē iustīa & eē misericōe.
Si em̄ s̄m eandē rōnē dī iustīa
& misericōe: ex eo ope qō itelli
git iustīa itelligit misericōe & e
conūso. S̄ dixi sup̄ q̄ at dī deo
iustīa & misericōe. ita eandē dīna
eēna itelligit & s̄cat: & s̄m eā
idem p̄dicat: ut enā qdā dīna
itelligit. Itelligim̄ ei eū p̄ hō
miseratōe & iustīa iudicē: qd̄ eū
dent oīgenes ondit dīces. Oīa
q̄ dei sūt x̄p̄r̄ e. Ipe sapiā eiā ipse
scētudo. iustīa s̄ctus ipse p̄ dēca.
S̄ cū unū sūt i subīacētī: pro
uāletate sensū dīna nūcupat
uocabīlis. Aliud em̄ s̄cat sapiā.
alid iustīa. Nā em̄ sapiā dīcē:
disciplīnis te dīnāz hūānāz q̄ rex
īstrue itelligit. Nā iustīa: dīstri
bute & iudex mīte īsmīat. Ita
& cū dī p̄dēnā: dōctōe & demōstrōe
bonarū malāz q̄ rex ul̄ neutrarū

itelligit. Auctoritatibā p̄bat qdā
iustīe. alia mīe. alia bōitatī s̄bū.

Quod at qdā opa mīe. qdā
iustīe qdā bōitatī att̄buat:
īst̄ptius facile ē rep̄re. Et de mīa
quidē & iustīa māifestū ē: de bōi
tate uō ac mīa amplīa dōct̄. Sed
auḡa dōct̄ illa opa ip̄e ad mīam
p̄tīne q̄ba āq̄ a mīe liberaut:
ad bōitatē uō nō solū illa. sed
factū & gubnatōne natūaliū.
ita dīcens. Ad mīam p̄tinet q̄ a p̄mō
mūdāt: & de mīe libera. Ad
bōitatē uō: q̄ celū trā. & oīa ualde
bona cāuit ut eēnt. Idem Celū
nō tōiget mīa ubi illa ē mīe
trā habūdat hōis mīe & sup̄
habūdat dei mīa. Misericōe igit̄ hōis
& mīa dei plena ē trā: nō celū
q̄ nō tōiget mīa. tōiget regente
dño. Oīa ei tōiget dño & mīe
& felīa: q̄ s̄m iō mīe n̄ suble
uat: felīx s̄m r̄gē. It̄ alibi mīa ē
erga mīe: bōitas erga quoslibet
īndol̄ t̄n̄ & mīa large am̄p̄r̄ ut
bōitas. Ad v̄mīse uie dñi dīcūt
mīstōia & uitas.

Post h̄ q̄sīdēari op̄et ex
quo s̄m v̄mīse uie dñi dī
cant̄ mīa & uitas. h̄ m̄ltiplicē
reapit expōnē. v̄mīse em̄ uie
dñi q̄ba ad nos uenit ut ait auḡa
s̄ psalmū. Itelligit̄ duo aduētō.
p̄m̄o ī quo māifestam̄ & m̄lti
plicem mīam nob̄ exhibuit:
& 29 Quo req̄rendo mīa iustī
nā adhibebit. v̄mīse em̄ uie d̄
1. q̄ba astendim̄ ad dñm̄ s̄ iustī
nā quā a malo dēctmāz: et
mīa q̄ bonū facim̄. In h̄is ei
duob̄ oē bonū mīa īcludit̄.
S̄ cū sup̄ assīdōes dīxīt h̄m̄

duobus oia opa dei includit merito
 ope qm pnt an t oia dnm h duo mutuo sibi
 iugant. **Q**uodam placuit si t oia ope
 dnm h duo rortere. fm effm duo.
 Na fm echna no duudir. ma a
 iustia s vnu e. **U**er fm effm no t
 oia ope dnm dicit ee imam x iustia
 cia. si t qboda tm imam. T alio ius
 ticia: ab t alio imam x iustia.
Sutent tti dnm oia q agit misericor
 dia age x iuste referetes rone
 disti ad uoluntate dei q iustia e x
 ma. no ad effm mte x iusticie
 q sint i reba. **A**lio af videt q sic
 di: ds oia opa sua face iuste x mi
 seicordie: ita rcedendū sit t oia ope
 dei iustia ee x imam. cleme
 cia fm effm ul signū q nullm
 opa dei e t quo no sit effm ul sig
 nū equitatis x clemēe sui omulre
 su apte. **A**liq enā maia e cle
 mēcia sui benignitas x omulta
 eqtas: aliq x equiso. **De smā iudim**

Solet enā qm qualis dabit **Disto**
 iudim smā. **U**er no e ppi **xlvi**
 aut id explicat. **N**o em scriptia
 apte diffint. an uoce illa pferat
 venite bndicti p̄is mei. x ite
 maledicti. an utute iudis ita
 fiat qstis singulor attestantibq.
 ut mo dī futm: ut iudis po
 tēne effm ip̄ia dntōe significet.
Illa enā. esurui x n̄ de. m̄ ma.
 x h̄ moī m̄gō qstis expmēda
 plim p̄uat q̄ ībis: q̄ apte t
 momēto t̄itu octi. m̄stū co
 sm̄mēdū f̄dit. **S**ed illd ad esur
 rechois statū tm̄ rferūt no ad
 iudim: q̄ iudim smām x maloz
 t̄parōnes. x bonoz p̄romā iūb
 expmēda asserit. **U**er sm̄ iudicabi

Non at sola xpr **U**er quomō.
 iudicabit: s̄ x sit cū eo iudicabit
 naōnes. **I**pe em ap̄lis ait: **D**e debitas
 x uos s̄ se. x̄. iudi. x̄. t̄ba iust. **N**o
 ē putan dū q̄ x̄ tm̄ ap̄lis p̄m̄seit
 xpr hoc. **U**bi em̄ sedebit paula q̄ pla
 oibq̄ laborauit: si nō ibi sedebit nisi
 x̄. **P** x̄ i sedes p̄fecto t̄bunal
 i. vniūitas iudicantiū t̄telligit: s̄
 omnes p̄fecti q̄ relictis oibq̄ senit s̄
 x̄m: **P** x̄ t̄ba vniūitas iudican
 doz iudicabit uō eos s̄ nō mō
 aparōne: s̄ enā auctōitate x p̄tate.
Un̄ gladii anapites t̄ maibq̄ eoz.
 i. smā de bonis x malis t̄ p̄tate eoz.
Si uō q̄rit q̄ eoz p̄tas ul auct
 oitas t̄ iudicando: p̄tō si at pos
 se s̄nti. q̄ videat n̄ dīna reuēla
 rōne q̄s didicēit. **U**er **U**er **U**er **U**er

Erit at m̄ iudicio **U**er **U**er **U**er
 quippe p̄tes s̄nt: **U**er **U**er **U**er
 r̄p̄boz: ut **U**er **U**er **U**er. **S**ed boni
 cōdines eoz dē singul̄ p̄h̄b̄cōt̄mēt.
Ali em̄ iudicant x p̄t̄: ali nō
 iudicāt x p̄t̄: ali iudicāt x r̄g
 nāt: ali nō iudicant x r̄gnāt. **I**u
 dicat̄ et p̄t̄: q̄ba d̄m̄ca t̄clama de
 di: esurui x n̄ de. m̄ ma. x̄. **N**o
 iudicāt x p̄t̄: q̄ba d̄m̄s ait. **U**er
 nō f̄dit iā iudicāt̄ ē. **U**er et d̄p̄na
 toh em̄ nota ē: x iō nō d̄m̄t̄ iudi
 cat̄: q̄ ad aparōm̄ d̄stricti iudicis
 cū apta d̄p̄narōne sue īfidelitatis
 auct̄d̄t. **U**er uō p̄fessione fidei
 sine op̄ibq̄ h̄nt iudicabit x p̄t̄:
 i. redaguent̄ ut pereat. **U**er
 uō n̄ fidei s̄ct̄m̄ta temerūt: t̄
 p̄arōne iudicis t̄se nō audiet̄ f̄ci:
 q̄ īfidelitatis sue tenet̄is p̄iudi
 cati. eia que d̄p̄perat̄ t̄uēthōne
 r̄dagui nō m̄nt̄. **U**er salte iūba

iudicio audient: q̄ ei⁹ fide salte ubo
tenuerūt. Illi t̄ dāpnacōne sua et̄m
iudicio nō p̄cipiūt uba. q̄ ei⁹ reue
renciā nō ubotena suae uolue
rūt: et̄ iō illi iudicandi. iſt̄ n̄ iu
dicandi dicūt. **Ex elcōr uo p̄te ali⁹**
iudicāt et̄ regnāt. s̄z q̄ iute manu
las lacrimis egūt et̄ elcōsmaz sup̄
ductiōe operiūt: q̄b⁹ iudex t̄ dēvā
cōsistentib⁹ veniēs dicit. **Esuriui**
erūt et̄ de m̄ mā. **et̄ Ali⁹ af̄ n̄ iudi**
cāt et̄ regnāt. q̄ enā p̄cepta legis.
p̄fectiōis iustite t̄stendūt: q̄ nō so
lū hor qd̄ lex p̄cipit seruāe contenti
sūt. sed et̄ qd̄ ad p̄fectiōne q̄silit̄ t̄ple
studēt. **De quib⁹ p̄ha ait. Dñs ad**
iudicandū ueniet cū senatoib⁹ p̄ti
sui. **Et salomon. de sponso em̄e lo**
quēs ait. **Nobilis t̄ p̄ctis vir ei⁹:**
q̄n̄ sedet cū senatoib⁹ t̄re. **Et iob.**
Nō saluat t̄p̄ios et̄ paup̄ib⁹ iudi
ciū t̄buēt. **Hic gō sub gn̄ali iudi**
cio nō tenet. sed iudices ueniūt.
q̄ et̄ p̄cepta gn̄alia uiuendo vi
derūt. et̄ oib⁹ relictis x̄pm seant̄ s̄.
Recte paup̄ib⁹ iudiciū t̄buēt: qui
quō hui⁹ mūdo magna hūilitate
depp̄cti sūt: tanto tūc magis culmi
ne p̄ctis ex̄stent. **De t̄lib⁹ d̄r̄**
uicē dabo ei sedē meū t̄ throno
meo: sicut et̄ ego uici et̄ sedi cū p̄e
meo t̄ throno ei⁹. **Uicē dñs cū**
p̄e t̄ throno sedit: q̄ p̄q̄ passiois
t̄tame et̄ t̄sūthois palma. q̄ p̄i
eēt equal̄ oib⁹ claruit. **Nobis uō**
t̄ throno filij sedē ē: ex ei⁹ dē filij
p̄tate iudicāe. **Quia em̄ iudiciū**
di p̄ncipatū ex ei⁹ iustite p̄cipi
m⁹: q̄ t̄ ei⁹ throno residem⁹.
Ex h̄is apparet q̄ enā p̄fectiores
sūt cū x̄po iudicāt̄ p̄tate: et̄ q̄re
q̄dā dicant̄ iudicandi ali⁹ uō n̄ iudicādi

De ordine iudicij et̄ m̄stio angelor̄
Um af̄ Teuulgatio legat̄ q̄ dñs
mittet angelos suos q̄ colligēt
de regno suo oīa scandala. et̄ mit
tant̄ in quos t̄caminū ignis: exiūt
em̄ angeli et̄ sepabūt malos de me
dio iustor̄ et̄ mittet eos t̄caminū
ignis. **Et item. mittet angelos**
suos cū t̄tuba. et̄ aḡgabūt elcōs
a t̄m̄o uentis: et̄ cū dicit̄ p̄ha.
cōgregate illi s̄ctōs ei⁹: m̄stio an
gelor̄ illa t̄ple nō ē dubitandū.
Dñs em̄ ueniet ad iudiciū.
p̄cedet aut̄ eū ignis quo cōburet̄
fanes hui⁹ mūdi. et̄ p̄bit̄ relā
et̄ t̄ra. nō s̄ctōm s̄ctōm s̄ctōm
p̄ctem q̄ t̄mutabit̄: relā q̄dē ae
reū nō etherēū. **Tantū em̄ as**
cendet ignis t̄ iudicio: q̄ntū as
cendēt̄ aque t̄ diluuiō. **Ille uō**
ignis malis q̄ t̄p̄i fuerit uici.
eēt̄ q̄sūp̄no. **bonis uō nō. ut ei**
aug⁹ ait. Hor eēt̄ t̄rendiū mūdi
s̄ctō: qd̄ sūt t̄caminū ignis t̄b⁹
p̄ctis. **In q̄b⁹ aliquid purgandū**
fuit p̄ illa ignē purgabūt̄: ali⁹
uō nullā t̄geret̄ molestiā pur
gato uō p̄ ignē mūdo. et̄ ad iu
diciū ueniet̄ dñs emittet̄ uox
illa magna q̄ resurgēt̄ oēs mor
tui. et̄ tūc m̄stio angelor̄ uen
t̄labit̄ area. q̄ boni aḡgabūt̄
ei de m̄o p̄ha mūdi angelico
m̄stio quo et̄ rapiēt̄ obuiā x̄po
t̄aera: replis t̄t̄ra manēb⁹
quā dilexerāt. **Et tūc p̄ctōm**
bonor̄. **esuriui et̄ de. m̄ mā. et̄ t̄**
p̄ctōnes ille malor̄. **esuriui et̄ si**
de. m̄ mā. p̄ctent̄. ut sono uom
li ut̄ alio m̄o. **Deniq̄ p̄ctet̄**
s̄ctia sup̄ uē s̄p̄. **uenite bene. pa**
mei et̄ ite maledicti t̄ ig. et̄m̄

et in fine angelorum virtute dei co-
pante. mittentur mali igne eterni
hoc est in fine.

**Si per iudicium demones perit
hominibus ad puniendum.**

Solet queri an in fine mal-
ad puniendum possint demones
per iudicium: quos carifices tra-
torum aiaz statua appellat. **A**ptus
dicitur quod propter tunc euuabit oem
pripitit et puate et iute. **D**u
em duat mrida: angeli angel
demones demoiho. hoies ho
b9 pfit. **S**ed oib9 collectis: ia
ois flatio cessabit. **H**inc qda
putant per iudicium demones no
habe trunandi hoies sicut mo:
sed ut demoiho uitate dei trunai
sme ratiue mrida asserit: sic re-
pbos hoies i no p opatione de-
monu sed uitate dina tm etms
subin coemms. **S**imilia tm aucto-
ritas no cogit id sentie. q si
asseat tuc no demones demoiho
ne hoies hoiba pfer: no diffinit
tm an demones pfit hoib9 ad
traquendit. **D**u q b9 da uide eos
sic existe hoib9 tpena coctores:
sicut exiterit trentores tallpa.

De forma iudicis.

Solet queri etia in fine xpc
iudicabit in forma utiqs
ui iudicabit. q oib9 i iudicio appa-
rebit: ut videant mali t9 pupu-
gerit. **D**imittate uo ei9 mali no
uidebit. **D**u ysaias. **T**ollat ipius
ne videat glam dei. **H**uamitate
ut tmeat uidebt. **D**imittate uo n
ne gaudeant. **D**imittis ei sine gu-
dio uidei no p. **U**ual appaeb

Sed in fine hua **U**foe sui
na costet eu appaitur: qrit
an forma illa glosa appareat

ipe

**Disto
Elum**

sicut ue e: an ista qlio et passioe
exant. **P**ruida putant a mal talem
uidei quale trunaxerunt: ista
quia dt septia uidebit t9 pupu-
gerit: sed apte aug9 dt forma sui
gloificata a mal a homib9 tuc uidei
sic. **C**u i forma sui gloificata iu-
dicante uiderint boni et mali. tol-
let ipius ut no uideat claitate dei
q ds e qua soli mudo corde ui-
debt: qd eit uita etna. **F**orma
igt huana i xpo gloificata a cunctis
uidebt. **D**u xpc iudicatur u-
uos di: q filia hois e. **I**ta em
legi t euuaglio iohis et pte
dedit ei iudicium face q filia hois
e: no q ipe ex uitate hois sit iu-
dicatur ill q ipe solo sine pte
et spu sto sit iudicatur factus: si
q ipe solo i forma sui iudicis
bonis et malis uidebt. **C**u q
di: p no iudicat quequa sed
ome iudicium dedit filio. no e
ita itelligendu q solo filius
iudicat et no p: sed q forma
filia huana i iudicio cunctis ap-
parebit: no i forma sed glosa.

Iudicabit at i uitate dimittis.
no in pte et spu sto: et apparebit
tribilis ipius et mms iustis. **S**it
em fire mal: et lume iustis.

**Quae dicitur xpc sicut in forma
serui suscitatus corpa.**

Sicut dicitur in forma sui
iudicatur pro causa pmiss-
sam: ita ena dicitur suscitatus corpa
in uitate: tm in
uitate dimittis sit suscitatus in
huamitate. **H**ac rone illud
di: q i huamitate suscepit qd e

causa nre resurrectionis. i. passione et
 resurrectione. **Ido** ei ascribitur sicut hōiem
 suscitatio mortuorum. **Un** **augustinus** dicit ubi
 filius dei. sic anima resurrectio. **p**
 ubi in carne facti filii hōis. sic corpus
 resurrectio. **Item.** **Iudicat** et suscitatur
 corpus nō patet sed filius sicut dispensa
 tione humanitatis: tunc minime est
 pater. **xp̄s** tunc eo q̄ est filius dei est uita q̄
 uiuificat animas: tunc eo q̄ est filius hōis
 iudex. **Cur** sicut forma humanitatis
 dicit iudicatur corpus et suscitatur.
Iudicatur atq̄ q̄ illa forma in iudicio
 auctus apparebit: et suscitatur quia
 eadem forma in uita et carnis nre resur
 rectionis suscipit: et q̄ sicut eandē
 forma uoce dabit q̄ motu de mo
 numento surgent et p̄cedet. **Sicut**
 q̄ deus est uiuificat animas. nō p̄ t̄m.
 q̄ nō p̄ t̄m uita est. sed filius in eo
 et sp̄s s̄us eadē uita est: q̄ p̄mer
 ad animam nō ad corpus. **Corpus** enim
 nō sentit uita sapientis anima: q̄ illu
 minat lūe etno: lūc igitur xp̄s po
 tenna dimittens uiuificet animas et su
 sciet corpus et iudicet: nō ostendit
 t̄m et p̄ rōne ei sicut forma dicitur
 uiuificat animas: et sicut forma sicut
 iudicatur et resurrectio corpus.

Et putant quidam **De loco iudicij**
Quoniam descenditur in ualle io
 saphat in iudicio: eo q̄ ipse iohel p̄
 phatam sic loquitur. Congregabo omnes
 gentes. et deducam eas in ualle iosa
 phat: et **discrepabo** ibi n̄ eis. **In** m̄
 capitulo exponere cepi. **Hor** quidam
 puerili intelligunt: qd̄ in ualle q̄ est
 in latere montis oliueti. descendit
 sic dñs ad iudicium. **Et** d̄ sicut molu est:
 q̄ nō in terra sed in sp̄ano huius aeris
 sedebit contra montem oliueti
 ex quo ascendit: et sic iohes r̄sonat
 dicit angeli deferent an̄ eis signū

discrepabo

et uas. **Unde** et Teuagelo ultro
 ait. **Et** tunc apparebit signū filij hōis
 et iosaphat enim interpretatur iudicium
 dei. **In** ualle gō. **et** iosaphat
 i. in iudicium dei congregabunt omnes
 ip̄m. **Ipsi** uero nō descendet in ualle
 iudicij: dāpnatis: sed in nubibus
 eleuabitur obuia xp̄o.

De qualitate lūnarū et t̄p̄is
post iudicium.

Quoniam ad dñm ad iudicium
 sicut in t̄p̄e et p̄tate magna
 sol et lūa dñi obscurat: nō sicut
 lūa sicut p̄tate. sed maiore sup
 uemente lūa claudit. **Et** tunc
 quodq̄ reletur: angeli dñi moue
 nō metu dāpnatis ut ali
 qua p̄tate pauis: sicut quada
 amiatōne eorū que uidentur. **Unde**
1ob. Colūpne rebi pauet aduent
 eiq̄. **Et** die uero iudicij sol et lūa
 eclipsim p̄uenit: sicut iohel
 testatur dicens. **Sol** r̄uertet
 nebras et lūa in sanguine:
 antequam ueniat dies dñi magna
 et horribilis. **Magna** uero dicitur
 magna q̄ ibi fiet. **Cū** autem fuerit noua
 sicut relet noua et fra: tunc erit lux
 lūe sicut lux solis. et lux solis
 sicut septem plures: et sicut lux
 septem die: q̄ quilibet lux sol in
 p̄ma r̄d̄tione septem die an̄
 p̄m̄ sicut hōis. t̄m lucebit p̄
 iudicium. **Et** in ualle enim sicut lux
 solis et lūe aliorū q̄ siderū p̄m̄
 sicut hōis. **Et** tunc recipiet
 sol m̄tē sui laboris. q̄ septem
 sic lucebit: et tunc nō erit uas
 sicut noctis et diei. sed t̄m dies.
Un **zacharias.** **Et** erit dies una
 q̄ nota est dñs. nō dies neq̄ nox.
 et t̄p̄e uespa erit lux: q̄ tunc n̄

erit uarietas noctis & diei ut mo e;
 si continua dies & lux. **psalms** in
 uide^r dice qd tunc no luceat sol ul
 lua: loquens q gregationem bfoy. No
 erit t mqr amplis sol ad lucendu
 p diem. ne splendat lue illuabit
 re: sed erit dno i luce sempiterna
 hns ubis no negat sole & luna
 tuc luce: sed significat hns qui
 erunt i eterna bftitudine nullis lucis
 usu pstrae: quia ut ait **ihedimna**
 sup eode loci celi tres solis atq
 lue nobis cessabit officiu: & est
 ipe dno lume suus i petuu. **Ps**
 etia istud **psalms** **stellis** ea rde
 dcm: quia sol & lua tuc no ha
 bebunt ortu et occasu sicut mo.

Un **psalms** 9. quasi expones illud
psalms ait: **pa** iudicium sol labois su
 merrede recipiet. **Un** **ppha** **lucet**
septem plene et no ueniet ad occu
 su. ne sol ne lua. sed i ordme quo
 rati sut stabit: ne ipi i tcmntos
 sub tra pofiti fruunt luce eoy.
Un **abacuc** **sol** & **lua** steterit
 i ordme suo **lue** apte dr sole &
 luna tuc luce: sed stabili pmanet:
 ubi ena significat istu ee sub
 tra. **Si** uo qrit quis sit usio
 lunis solis & lue: tuc fateor me
 ignoae: qa i scripturis no memi
 me legisse. **De** **dra** mansionu
icelo & **i** **mfio**.

D **ost** resurrectione uo fro **Wip**
umiso impletoq iudicio. **plur.**
 suos fines hebnt ciuitates due.
 una xpi alca dyaboli. una bfoy
 alca maloy: utq tti angeloy
 & hoim. **Istis** uoluntas illi facul
 tas no ponit ee pccandi. ul ulla
 condicio moriendi: istis i etna

uita felicit uiuentibq. illis ifelicit i
 etna morte sine moriendi pfare du
 rantibq: qm uis sine fine. **bed** i
 bftudme isti alius alio pparabilq:
 i misera uo illi alio alio coleabilq
 pmanebut. **Qu** hns apparet qd
 sicut boni dnt gloificabunt alij
 magis alij unig: ita & mali dnt
 i mfio puniet. **Sicut** em i domo
 pns. i. i rano celati mansiones
 mille sut. i. pncoy dce: ita i i rano
 diuise sut mansiones. i. suplinoy
 dce. **Omnes** m etia pena panent:
 sicut omnes electi eude hebnt dena
 riu. que pfallias dedit oibq opati
 sut i uinea. **Prote** denari aliqd oibq
 elis rde itelligit: i. uita etna da
 ipe quo omnes fruunt sed ipait:
Na sicut est differens clasticato
 roppm: ita differens gla atq. **cel** **est**
 la em a stella. i. electy ab electo
 differt i claitate mentis & roppm.
Alij em alijs vicinis clarisq di
 spem cotemplabunt: & ipa dra co
 templandi. dulcitas mansionu
 uocat. **Domus** go una e. i. denariq
 unq e sed diuinitas e ibi mansionu
 id est dra claitatis: qa unu e et
 sumu bonu bftudo. & uita omi
 sz deq ipe. **Hor** bono omnes elti
 pfruent: sed alij alijs plenius.
Pfruent uo p ptem iudendo:
 no p ppenulu ul i emgnate. **Habe**
 go uita e uide uita: i. agnoste
 deu i ppe. **Un** uitas i euuagelio
 ait: **Her** e uita etna: ut agnostut
 te & que mpsu ihm xpm ee unu
 et solu uer deu. **hor** e habe uita.
 e cognoste te. **No** e ipa agnosto
 qd tu es. sed p agnostone habet
 bonu qd tu es: id est uita. **Un**
Omnes hoies uelint ee bti.

Soler enā quei de bñitudine
utru' omnes eā uelint: & sciant
que sit ueā bñitudo. **De hoc augu**
stini xiii de trinitate ita dicit: **U**trū
ē cū capessende retinendeq; bñitu
dine uolūtus unā sit omni. unde
tanta existat de ipā bñitudine rursū
diuisitas uolūtātū: nō q; eā a quis
nolit. sed q; nō omnes eā nocent. **U**
enī eā omnes noscent: nō ab alijs
putaret eē ī illate at. ab alijs in
uoluptate carnis: ab alijs at; alijs
alibi & alibi. **U**trū q; omnes amat
qd' nō omnes sciūt. **U**trū p
amae qd' nescit. **S**icut supra
disputauim. **U**trū q; amat ab oib; q;
bñitudo: nō tñ scit ab oib; q;
An forte sciūt omnes q; ipā sit.
sed nō omnes sciūt ubi sit: & inde
contencio: an forte falsū ē qd' p
uocō posuim. **B**te uiuē omnes
homines uellent. **U**trū enī bte uiuē ē
libi grā fm at iūte uiuē: qd' bte
uiuē uult q; hoc nō uult. **Q**uō
ueris dixim; hō ipse nō uult bte
uiuē: q; nō uult scdm at iūte ui
uē: qd' solū ē bte uiuē. **N**ō igit;
omnes bte uiuē uolūt. pmo pauca
hoc uolūt. si nō ē bte uiuē. nō fm
at iūte uiuē: qd' multi nolit.
Ita ne flm eit: **U**trū nec ipse cetero
dubitauit. **A**t enī. cte bñ omnes
eē uolunt. **A**bsit ut hoc flm
eē dicam; **Q**uid igit; **A**n dicē
dā ē enā si nichil sit aliud bte
uiuē qm scdm at iūte uiuē:
tñ q; hoc nō uult. bte uiuē uult.
Nimis qd' hoc uidet; absur
dū. **T**ale ē enī at si dicam; **U**
trū uult bte uiuē: bte uult uiuē.
Nā repugnantiā qd' audiat. **Q**uō

serat: **E**t tñ ad hāc concludit nō
tas: si & omnes bte uiuē uelle un
t. & nō omnes sic uolūt uiuē: qd'
solū uiuūt bte. **A**n illud ab hīs
angustis nos potit exue. si di
cāms nil eē bte uiuē: nō uiuē fm
delectationē suā. & idō flm nō eē
q; omnes bte uiuē uelint: q; omnes
ita uolūt ut queq; delectat. **I**d
quidē flm ē. **U**elle enā qd' nō de
reat. ē eē miserimū: nō tā miserū
ē nō adipisci qd' uelit. qm; uelle
qd' nō oportet. **U**trū ita certū sit
ut dicat ideo aliquē bñm. q; uiuūt
ut uult: cū pfecto & si miser eēt.
imū tñ eēt. si nil eēt q; pperā
uolūisset. habē potūisset. **A**la
enī uolūtate ut sola miser q; sp
efficit; sed miserior cū deside
riū male uolūtatis implet. **U**
p qm; uult ē q; omnes hōies eē
bñ uelint. idq; ardentissimo
amōe appetūt. & p hoc ceterā
q; appetūt. nō q; qm; p amaē
qd' omīo quid ut quale sit nescit.
nō p nescit quid sit. qd' se uelle
scit: sequit; ut omnes uita bñm
sciant. **O**mnes at; bñ hnt qd' uo
lūt: p quō nō omnes q; hnt qd'
uolūt continuo sine bñ. **C**on
tinuo at; miserū sūt q; ut nō hnt
qd' uolūt: ut id hnt qd' rē nō
uolūt. **B**ñus igit; nō ē nō qui
& hnt oīa q; uult: & nil uult
male. **I**lle quippe bte uiuūt. q;
uiuūt ut uult. nō male adq; uult.
Sū igit; ex duob; constet bñ
uita. hō ī malis sit aliq; bonū:
nō tñ nō finit; oib; malis. est
bñus. **S**ū uō ex hāc uita qui in
miseriis hōis fidelis & bonū ē

venit ad beatam vitam. nunc est ut
 quod nunc est in nullo modo potest: ut sic homo
 vivat quod vult. **N**on enim ibi vult
 male vivere. a vult aliquis quod
 deest: aut deest quod nolit: quod
 quid amant adert: ne desiderabit
 quod non adert: **O**mne quod ibi est bo-
 num est: et summa deus summa bonum
 est: et quod est omnia beatissima ita
 semper fore ita est. **B**eaus autem velle
 se esse omnia hominum est. **B**eaus et se velle
 omnes in corde suo vident: ne tamen
 est omnia fides quod ad beatitudinem pervenit.

Si quid agnoscit aliquis quod ibi
 non intelligant omnes. **S**icut enim
 quibusdam. **S**icut de deo aliquid agnoscit
 aliquis magis meritum ut petrus:
 quod non agnoscit aliquis minus merito
 ut lina. **P**lura videntur quod omnia de deo
 ad beatitudinem spectant omnes
 coram electi cognoscant: sed dicitur:
Nil enim in deo noscibile magis
 dignumque videtur: quoniam est intelligere
 terminum et unum. **H**oc autem omnes habent
 per spiritum agnoscunt: **V**nde sequitur:
 ut non sit aliquid beatitudinis plenitudo
 agnitionis aliquid beatitudinis. **O**mnes igitur
 cuncta illa videbunt quod agnoscunt
 beatitudinis servit: sed tamen non vide-
 di different: **A**lius enim alio merito:
 alio alio merito fulgebunt.

De paritate gaudii. **S**icut enim
 quibusdam. **S**icut de deo aliquid agnoscit
 aliquis magis meritum ut petrus:
 quod non agnoscit aliquis minus merito
 ut lina. **P**lura videntur quod omnia de deo
 ad beatitudinem spectant omnes
 coram electi cognoscant: sed dicitur:
Nil enim in deo noscibile magis
 dignumque videtur: quoniam est intelligere
 terminum et unum. **H**oc autem omnes habent
 per spiritum agnoscunt: **V**nde sequitur:
 ut non sit aliquid beatitudinis plenitudo
 agnitionis aliquid beatitudinis. **O**mnes igitur
 cuncta illa videbunt quod agnoscunt
 beatitudinis servit: sed tamen non vide-
 di different: **A**lius enim alio merito:
 alio alio merito fulgebunt.

omni est per vinculum caritatis. **E**x his
 dat intelligi quod par gaudium omnes ha-
 bebunt: et si disparate cognitionis clarita-
 te: quia per caritatem quod in singulis est
 perfecta ita quisque gaudebit de bono
 altius. qualiter gaudeat si in seipso ha-
 bet: **S**ed si par est cunctorum gaudium.
 videtur quod par sit omnium beatitudo: quod
 constat omnino non esse. **A**d quod dicitur
 per quod beatitudo par esse: si ita esse
 par gaudium. ut eadem par esse cog-
 nitionis. **S**ed quod hoc non est: non sanet
 paritas gaudii paritate beatitudinis.
Potest enim sic accipi par gaudi-
 um ut non referatur paritas ad inten-
 tionem affectionis gaudendum. si
 ad virtutem reus de quibus gaude-
 bunt: quia de omni re unde gaudebit
 unus gaudebit omnes. **S**i maior
 sit beatitudo secundum per iudicium.

Postquam solet: si beatitudo secundum
 maiorem sit futurum per iudicium
 ut quoniam interim. **S**ine omni scrupulo
 credendum est eos habituros maiorem
 gloriam per iudicium quoniam ante: quia
 et maius est eorum gaudium ut su-
 pra testatur et augur et amplius
 est eorum agnitionis. **V**nde in eodem modo.
Parto iudicio ampliore gloriam
 sue claritatis ostendet deus electis.
Si que mouet quid operum sit
 spiritibus defunctorum corpora sua in re-
 surrectione recipere si eis potest sit
 corporibus summa beatitudo sibi: diffi-
 cilio quoniam est per a nobis perfecte
 diffiniri. **S**ed tamen dubium non est
 et raptum a carnis sensibus mente
 hominum. et per morte ipsa carne
 deposita. non sic videtur posse in-
 commutabile substantiam sicut in angelis

vident sine alia latencioi causa. sine
 ido quia test ei qda malis appetito
 corpus administrandi quo raturat
 quodammodo ne tota itentione pigat
 illud summi celu: donec ille appe
 titu conquiescat. Porro si tle corpa
 sit cuius sit difficilis et gnis adm
 stratio: sicut her cas q corripit:
 multo magis auit mens ab illa
 visione summi celi. p inde cu hor
 corpus ia no atale sed spuale re
 cepit angelis equata pfm hēbit
 ne sue modū obediens et i peras.
 viuificata et viuificans. ita testabi
 li facilitate: ut sic ei gle qd fuit sarame.
Dist. 1. **H**ic dicitur in mali tmo ptabit.
 quemo ex pmissis dicens
 oigne. sup est auga loquens
 de malis i infio damnatis. et bo
 nis i celo glorificatis: dixit q ne
 bonis uolūtas ne malis facultas
 pñandi ee possit. Sed de bonis
 quide constat. Sed de malis
 a qbz uolūtatē mala nō remo
 uet qrit quō uim sit eos nō
 pñat: cū mala hēant uolū
 tatē. Quida autumant illam
 mala uolūtatē nō ee pñm. sed
 suppliciu tm: alij uō pñm ee
 fatent: sed p illud eos nō mereri
 aliqua penā: q ibi nō ē locū
 merendi. Illud gō pñm dicit
 nō mltū suppliciu ee: s suppliciu
 i mali meū. qd i har uita p
 cessit. De hoc augustinus sic dicit. Tempa
arqrendi uita etna i har tm uita
des homibz dedit: ubi uoluit
ee enā pñm fructuosa. Idō
her pñm fructuosa ē. qz p hē

ho depōita malicia bñ uiuē. et mu
 tata uolūtatē mltā sil opaq mu
 tae: et ea age q deo placeat. Idō
q i har uita nō ferit: habebit q
dem pñm i futō stlo de mal
sius. sed i dulgencia t apau dei
nō tuemer: qz si eū ibi stimu
ly pemitudo. nlla eū ibi coerectio
uolūtatē. A tlibz em ita tal
pabit iniquitas sua: ut nlla
teng possit ul diligi ul desi
derai iustia. Volūtas eū ei eoz
tlis eū. ut hēant i se semp ma
lignitatis suppliciu. mūqm tm
tenge possint bonitatis affm:
quia sicut illi q cū xpo i gna
būt: nllas i se male uolūtatē
reliquas hēbūt: ita illi q erūt
suppliciu ignis etim. cū dya lo
et angelis eis deputati sicut nlla
hēbūt reqe ultius. sic bonā ultiq
nullateng hēre poterūt uolūtatē:
et sicut coher edibz xpo dabi ple
ntudo grē ad etna glam. ita cō
scrtbz dyaboli cumulabit ipa
malignitatis pena: qn extioibz
deputati tenebris. nllō illustra
būt i mior lūe uūtatē. Et
hīs apparet repbos i infio sic
pñm gestios. ut p ea pñā
uolūtatē nō deserant: et illa
mala uolūtas eū eis ad cumu
lū pene. p quā tm nō mēbūt:
quia nllā meret n i har uita.
Arzuāe dicit tenebre extioes.
Hic qd p quae ille tene
 brae qbz uoluent mali in
 gehēna dicant extioes: quia tūc
 mali pmita ex lūe corpale
 et spūale s deū erūt. Aut em

et si patiantur tenebras exteriores
 i' caritate mentis: non tamen penitus
 est lux dei sui: nec corporali luce
 fruuntur. **De hoc augustinus** sic ait: **Ira**
dei et iudicio eius: et hoc est tenen-
tate mentis. cum dantur mali in christu
sensu. Ibi exteriores tenebre erunt:
 quia tunc peccatores penitus erunt ex
 deo. **Quid enim est penitus esse ex**
deum: nisi esse in summa caritate. **Si**
quidem deus habet lucem inaccessibilem.
Hec autem tenebre hic iam inveniunt
 in peccante. cum ab interiori luce dei
 secludit: si non penitus dum in hac
 vita est. **Sic quare peccatores ibi di-**
pati tenebras exteriores. et non hi:
 quia ibi penitus secludit a luce
 dei. quod hic non. **Sed quomodo intellige-**
da est ista seclusio. **An quod non vide-**
bunt deum per spiritum. **Et non quod**
 hic uident deum per spiritum. **An per dis-**
 similitudinem quam sunt peccati in deum
 et hominem. **Sed hic nihil per gratiam**
 peccata elongant a deo. **An quod dim-**
odiunt: ita ut uelint non esse. **Et**
 et per gratiam peccata hic nihil dimodi-
 runt: de quibus scriptum est. **Dupliciter**
 eorum quae te oderunt ascendit semper.
Quae est ista elongatio. **Sane**
 exteriores tenebrae intelliguntur per
 dam malignitatis odium et uoluntatis
 quae tunc existit in mentibus reprobis.
 et quaedam obliuio dei: quae committitur
 interiorum et exteriorum doloribus a deo
 afficiuntur et habentur: ut ab illis
 ad cogitandum aliquid de deo. uix
 et raro uel nunquam mentem reuo-
 cent: ut quae nimis pondere premuntur
 a deo obstupescunt et habentur: ut
 interim in alia cogitatione non
 extendantur: sed illuc tendat impetum

rogiationis. ubi sentit inuis dolorem.
Sed in hac uita hinc adeo malge
 ut penitus secludat a cogitatione
 dei quae non potest appetitum beatitudinis:
 et quaedam boni amorem quae naturaliter
 habet rationali creatura. **Illas autem exteriores**
 et profundissimas tenebras reprobos
 pessimos per iudicium de augustinus
 opponens de 10 diuina quae in inferno posita
 eleuans oculos iudicium abraham et
 spiritu eius lazari: **in comparatione coar-**
tus est quod fecit mala sua usque adeo
 ut et fratres roget ab hijs amoueri.
Sed ad iudicium spiritum legitur: si per
 iudicium in profundioribus tenebris
 erunt ipsi. ubi nulla dei luce uide-
 bunt cui afficiantur. **De ista**
damna **si quis habet notitiam eorum qua**
que hic sunt.
De **reterea quae solet si rep-**
robis aie quae in inferno cruci-
antur: notitiam habent eorum quae circa
 suos in hac uita geruntur: et si al-
 quomodo doleant se infortunatis
 auctores suorum. **Hanc quoniam augustinus**
 commemorat. ex parte eam explicans:
 ex parte uero insolentem eam reliquit.
Alit enim. Quereret aliquis an ullus
 dolor tangat mortuos. de hijs
 quae in suis per mortem contingunt:
 uel quomodo ea quae circa nos aguntur: no-
 uerint spiritus defunctorum. **Cui re-**
spondeo magna esse quoniam: nec
 in penitus differenda. **Verumptamen-**
in fit breuiter: quod sic circa mortuos
 de caris suis: ut de diuina legitur.
Et dum tormenta apud inferos
 patitur: leuauit oculos ad abraham.
 et in se alia dixit. **Habeo et quosdam**
 fratres: ut testetur illi ne et ipsi ue-
 i. lo. hu. tor. **Habet enim mortui**

cura de viuis. quos sunt viue:
q̄ n̄ i lono penar̄ uidet̄ eos u
bi diues sine fr̄ibz eat: n̄ t̄ r̄ q̄
b̄t̄ ubi lazaru & abaha q̄uis
longe agnoscebat. Nō iō t̄i q̄n̄
ē eos s̄tē q̄ c̄m caros suos agn̄t̄
hic letu ul' c̄t̄nā. Quo itelli
genda sint q̄ de lazaro & diuite.

Quo at querat legunt
quid itelligat qd' de lazaro
& diuite legu: audiat augustin
r̄nsu dicens. Si q̄s putat aias coepe
exutas lono coepalibz contineat
sint sine coepe. nō deerit q̄ faue
ant. & diuite s̄tente t̄ loro fuisse
coepali contēdāt: ipam q̄ atam
coepea p̄parasse lingua. & illa
de lazari digito cupiuisse. Sz me
lius ē dubitae de occultis: q̄ liti
que de t̄ctis. Diuite ēē i sup̄plino:
& paup̄em i refrigerio ēē n̄ dubito.
Sed quo itelligit lingua lazari.
flāma s̄m̄. s̄m̄ abaha & huiusmōi:
uix a mansuetis. & a contenciof
m̄q̄m̄ tuem̄. Si se videant
boni & mali.

Quoniam ena solet vtrū iustissim
se videant illi q̄ s̄t i m̄fio:
& illi q̄ s̄t i gla. Sicut s̄t tradit̄
& boni malos. & mali bonos uidet̄
usq̄ ad iudiciū. post iudiciū nō
boni videb̄t malos: sed nō mali
bonos. Uñ ḡoia. Infideles i mo
pōiti an̄ die iudicij fideles i rege
sup̄ se attendūt: quoz gaudia p̄
cōtemplai nō p̄nt.

De chaos int̄ bonos & malos.

Sed si s̄t malos i tormēto
uideant. nōne aliq̄ q̄passio
ergu eos mouent̄. Nōne eos de
tormēto liberai cupiūt. Beole
em̄agl̄m̄ illud: qd' ab̄hā diuiti
r̄ndit. Inf nos & uos chaos maḡm

finati ē: ut h̄i q̄ uolūt h̄i ad nos
t̄s̄s̄ nō possint: neq̄ inde h̄i t̄s̄
meare. Ed ē illud chaos int̄
bonos & malos. si h̄i iust̄a inde
in̄q̄tas: q̄ nullatenq̄ sonat p̄nt.
Ad eo em̄ s̄t dei iust̄e s̄t additi.
ut n̄lla cōpassioe ad rep̄bos t̄s̄s̄
ualeant: n̄lla int̄ s̄tōs p̄ eis fiat
int̄cessio. Quo ḡo inde uolūt aq̄
t̄s̄s̄ ad illos. sed nō p̄nt: q̄ si
iust̄a dei admitt̄: nō fiet eis
molesta libeāro illor̄. Vel ita di
cut̄ uelle & nō posse. nō q̄ uelit̄
& nō possit: s̄ q̄ & si uellet nō
possent eos iuuāe. De hoc ita ḡoia
ait: Sicut rep̄bi a p̄mis ad gl̄am
s̄t̄ t̄s̄s̄ uolūt & nō p̄nt. ita
iust̄a p̄ m̄m̄ m̄te uolūt ire
ad p̄oicos i tormēto ut eos libe
rent s̄ nō p̄nt: quia & si iust̄a
ait i h̄e sue bonitate m̄m̄ h̄i
it̄. t̄t̄ auctōs sui iust̄e cōiuste
tanta r̄t̄udine cōs̄ngent̄: ut
n̄lla ad rep̄bos q̄passione
moueat̄. Ed uis̄a ip̄or̄
pena nō minuit b̄t̄ gl̄am.

Postmo q̄rit̄ an uis̄a pena
rep̄bor̄ deroluet̄ gl̄am b̄t̄:
an b̄t̄udini eoz p̄f̄iat̄. De hoc
ita ḡoia ait: Apud aīm̄ iust̄
toz nō fustat b̄t̄udine aspectu
pena rep̄bor̄: q̄ ubi iā q̄passio
in̄seie nō eit. minūere b̄t̄ leti
ciā nō ualebit. Et luc̄ iust̄o sua
gaudia sufficiant: ad maiorē t̄i
gl̄am uident̄ malos: penas quas p̄
gr̄am dei euaserūt: q̄ q̄ claritate di
uidet̄ int̄ t̄ futūa agit̄ qd' uide nō
possint. Nō ē ut mirandū si s̄t

ia innocentes. reprobos uideat metis
 intelligentia: cu phere adhuc mor-
 tales uide her oia meruerit. Egre-
 dientur em elu no loco. s. intelligen-
 cia. ut uisione manifesta. ad uide-
 du ipsoz cruciaty: quos uidentes
 no dolore afficiunt. sed leticia sa-
 tuabunt. agentes gras de sua libe-
 ratione. uisa ipsoz ineffabili cala-
 mitate. Di uisayas ipioz tormeta
destbens. et ex eoz uisione leticia
 bonoz exprimes ait. Egre dientur
 elu: et uidebunt cadauera moetu
 eoz q puacati sut i me. uermis
 eoz no morietur et ignis no exting-
 uet: et erunt usq ad sanctate uisi-
 ons omi arm. r. electo. Rembit
 em usq cu uideit uindictam.

Et de pedibz sedentis sup
soliu exersu. quos seraphim du-
 aba alio uelabant. scriptoz et si
 no auditor comemorasse sufficiat.
 qui a facie exorsus sedentis p
 media ad pedes usq uia dicit
 dure puemnt.

Laus det xpo q me libauit ab isto

Explicit liber smax qntu ad
textu. p manq frs arnoldi
erley de ppe blanckensteyn.
hui9 dom9 coenualis.
Ano dmi m^o ccc^o lxxi^o in
festu sa iacobi apli cu hca
sexta de sero.

Laus no scriptoi si sit sumo gntoi

LAIDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
MISSELBORF

